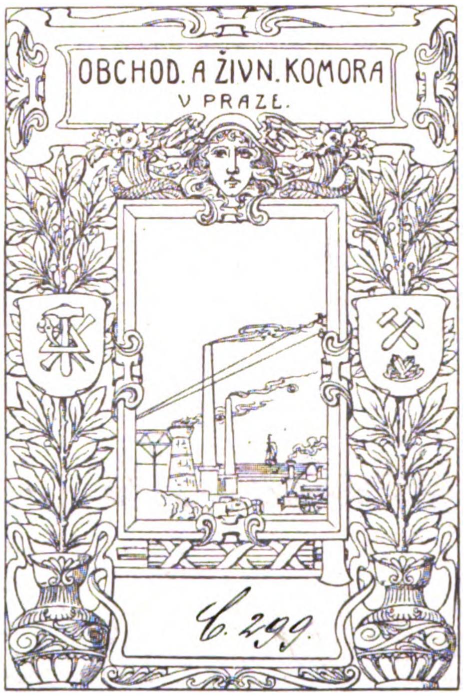
Zemědělské zprávy

Zemědělská rada pro Království české

OBCHOD. A ŽIVN. KOMORA
V PRAZE.
C. 299

ZEMĚDĚLSKÉ ZPRÁVY.

ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK

ČESKÉHO ODBORU RADY ZEMĚDĚLSKÉ PRO KRÁL. ČESKÉ.

VYDÁVÁ

ČESKÝ ODBOR RADY ZEMĚDĚLSKÉ PRO KRÁLOVSTVÍ ČESKÉ.

ROK 1901.

V PRAZE.
TISKEM DRA ED. GREGRA. — NÁKLADEM ČESKÉHO ODBORU RADY ZEMĚDĚLSKÉ PRO KRÁL. ČESKÉ.
1901.

OBSAH.

1. Samostatné články.

2. Rozhledy o zemědělské výrobě.

3. Rozhledy národohospodářské.

4. **Zemědělské zákony; vyhlášky a výnosy zemského výboru, c. k. ministerstva, místodržitelství, zemědělské rady a p.**

5. **Zprávy o schůzích delegátů, výboru a komité českého odboru a ústředního sboru rady zemědělské.**

6. **Zprávy z českého odboru rady zemědělské, ústředního sboru, věstník hospodářsko-fysiologické výzkumné stanice českého odboru rady zemědělské.**

7. **Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby.**

8. Různé zprávy hospodářské.

9. Literatura.

10. Hospodářské spolky a družstva.

11. Výstavy.

Strana

12. Hospodářské vyučování a přednášky.

13. Nakažlivé nemoci zvířecí.

14. Zprávy tržní statistické a o stavu osení.

V Praze, 1. ledna 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 1.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník

českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K.
Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799–II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: **JUDr. Karel Viškovský.**

Oznámení

o vydávání „Zemědělských zpráv“, úředního věstníka českého odboru rady zemědělské pro král. České.

Dnem 1. ledna 1901 počínaje vydávati bude český odbor rady zemědělské úřední věstník svůj „Zemědělské zprávy“ **pravidelně ve lhůtách čtrnáctidenních** a učiní jej nadále přístupným všem vrstvám hospodářským.

List přinášeti bude zejména:

Úřední vyhlášky a zprávy z oboru zemědělské rady a jiných úřadů v záležitostech zemědělských; rozhledy z oboru hospodářského a národohospodářského; statistické, úvěrní a tržní zprávy; úřední zprávy o stavu osení; zprávy o školství odborném a literatuře; věstník spolků a družstev atd.

Současně zavádí se **předplatné**, které vyměřeno obnosem zcela mírným, které pouze menší část skutečných nákladů s vydáváním listu spojených uhraditi může, kdežto větší část nákladu nese vydavatelstvo samo.

Předplatné činí ročně se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků se zásylkou na jejich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K.

Pp. delegátům českého odboru rady zemědělské a školám hospodářským bude 1 výtisk listu nadále zdarma zasýlán.

Podávajíce o této změně ve vydávání úředního listu zprávu hospodářským spolkům a samosprávným korporacím v obvodu českého odboru zemědělské rady chováme přesvědčení, že vrstvy tyto uvítají s radostí toto rozhodnutí a **že působiti budou k možnému rozšíření orgánu, který udržovati a upevňovati má ku vzájemnému prospěchu zdárný styk mezi nimi a radou zemědělskou.**

V Praze, dne 1. ledna 1901.

Za vydavatelstvo:
předseda českého odboru rady zemědělské pro král. České:
Heřman Janda.

Zemědělství české na rozhraní dvou věků.

V. — Stojíme na prahu nového věku. Jako dobrý hospodář i celé zemědělství přehlíží svoji činnost a klade sobě i veřejnosti účty za uplynulý věk.

Těžké zápasy, hluboké rány a nepřízeň doby — toť jsou hlavní položky těchto účtů a není pochyby, že další ještě zápasy přenáší si zemědělství na účet nového věku. Než z bojů těchto zemědělství přináší si přes těžké rány i mnohou kořist: nelzeť popříti, že uplynulé století bylo dobou největšího převratu, ale též největšího rozvoje zemědělského v ohledu hospodářském a sociálním.

Pakliže uplynulé století znamená dobu vysokého pokroku v průmyslu, obchodu a dopravě, nový věk v četných oborech vědy a nové směry v umění, pak také zemědělství nezůstalo za tímto rozmachem v jiných oborech lidské práce a lidského vědění.

Počátek věku devatenáctého nalezl zemědělství — nejen české, nýbrž i všech zemí kulturních — na poměrně nízkém stupni vývoje netoliko v ohledu hospodářském, nýbrž i společenském. Nevolnost velké části zemědělského obyvatelstva a sice nevolnost osob i vázanost majetku — to dávalo ráz tehdejšímu hospodářství a dusilo každou možnost pokroku. Zemědělci byli tolik co fundus instructus svého velkostatku, byli pracujícími heloty, kteří neměli práva rozhodovati o osudu svém a svého majetku. Teprve po krvavých povstáních selských v druhé polovici 18. století (1775) začalo svítati: omezena libovůle velkostatků vůči poddaným a zejména obmezen i osobní poměr nevolnický (1781).

Velké zápasy o svobodu, bojované od konce století osmnáctého po celé Evropě mečem i vědou přinesly posléz i zemědělství našemu těžce dobyté vítězství — :

zrušení poměru nevolnosti a výkup roboty v r. 1848. Nemohlo býti věru mravně vznešenějšího a hospodářsky významnějšího činu než tento, jenž náležel mezi první mladé rozmachy, jimiž manifestovala se nová doba ústavní. Svoboda občanská a politická stala se základem osvobození hospodářského, práce rolnická stala se svobodnou a na tomto základě vzrostlo též celé obrození zemědělství našeho, které jest z největší části dílem posledního půlstoletí.

Od této doby nadchází též rozvoj zemědělství v ohledu technickém. Na základě výsledků moderního bádání vědeckého (Liebig a j. v.), následkem pokroku strojů hospodářských (od vynálezu ruchadla a zdokonalení orby až do speciálních moderních strojů pracovních) umožněny rolnictvu nové spůsoby moderního intensivního hospodaření (hospodářství střídavé a volné), zavedeno pěstování nových plodin zemědělských. Zejména pak zavedení cukrovky do naší soustavy hospodářské dovršilo intensivnost zemědělské výroby a dalo nejen hospodářství celých okresů, nýbrž i průmyslu i obchodu u nás nový směr.

Současně vzrůstá i hospodářská produkce; zúrodněna půda neplodná v Čechách od počátku století o půl milionu hektarů a rozšířena i plocha, věnovaná výnosnějším plodinám.

Hlavně však vzrostl zdokonalením výroby výnos žní: připadalť na 1 hektar plochy v Čechách v r. 1868 výnos: pšenice zimní 11·12 hl. a jaře 8·72 hl., kdežto v průměru let 1886—1895 činí výnos pšenice z hektaru *18·2 hl.*; výnos žita r. 1868 ozim 9·31 hl. a jař 6·77 hl. z hektaru, v letech 1886—1895 však *16·3 hl.* z hektaru. Výnos ječmene r. 1870: 15·6 hl., r. 1890: 20·8 hl. z hektaru atd. Mnohem značnější byl však ještě pokrok za dobu před r. 1868. Toť zajisté důležitá a trvalá vymoženost hospodářského rozvoje tohoto věku.

Výroba zemědělská přestává omezovati se na potřebu samého zemědělského obyvatelstva a jeho nejbližšího okolí. Zemědělství hledá si nové prameny odbytu a tak nastává i převrat ve zpeněžení hospodářských výrobků a z primitivního hospodářství naturálního přechází se ku hospodářství peněžnímu — jeden to z největších hospodářských převratů tohoto století.

Současně nastává i zvýšení movitého kapitálu, dobytka, fundu instructu atd. (Tak stoupl počet skotu od r. 1805 do 1880 z 989.000 na 2 mil. kusů atd.).

Se zvýšením produkce hlavních potravin umožňuje se značný vzrůst obyvatelstva (r. 1800: 2,745.000 duší, r. 1890: 5,837.000 duší) a rozvoj celého ostatního hospodářství. Zvelebení zemědělství stává se tak u nás základem pro rozvoj průmyslu i obchodu, jenž zemědělstvu v prvé řadě děkovati má nejen za základní kapitál, nýbrž i za suroviny a za možnost odbytu své výroby.

Zemědělství stává se postupně i význačným činitelem finanční soustavy státní, zejména však základem pro bernictví sborů samosprávných.

Moderní potřeby zemědělství vyvolaly celou soustavu důležitých zařízení v ohledu úvěrním, kulturním atd. Založena péčí země hypoteční banka (1865), zřízeny z fondů kontribučních záložny hospodářské. Zřízen fond pro podporu meliorací zemědělských. Pro kulturní potřeby hospodářství zřízena celá síť hospodářských škol (r. 1850 první školy v Liebwerdě a Rabíně). Ku hájení zájmů rolnictva a podpoře produkce hospodářské zřízena zemědělská rada pro král. České. Svépomoc rolnictva našla výrazu v rozvětvené síti hosp. spolků a v utěšeně se tvořící organisaci družstevní.

Zákonodárství zemědělské hledalo zatím prostředky ku povznesení hospodářské výroby (chov dobytka, ovocnictví) a k ochraně její (poměry lesní a honební, nemoci zvířecí, ochrana rybářství, ptactva atd.), než i zákonodárství jiných oborů (knihy veřejné, vodní právo, řízení exekuční atd.) řešilo důležité požadavky zemědělské. — Vybudovány základy celní ochrany a obchodně celních opatření se zřetelem na zájmy zemědělské.

Oproti těmto značným pokrokům, které zejména co do spůsobu provozování a co do výnosnosti výroby hospodářské jeví se pravým převratem, nadešly s druhé strany pro zemědělství též poměry krušné a kritické.

Jsou to v prvé řadě změny ve světové výrobě a tržbě obilní. Kdežto od počátku tohoto století ceny obilní pozvolna, ale nadějně vzkvétaly (1820—1830 v Čechách průměrně asi 3 zl. za dolnorak. měřici, v letech 50tých as 5 zl., v létech 70tých as 5¾ zl.) a v letech sedmdesátých následkem vzrůstu obyvatelstva až ku drahotě obilí se přiostřily, nastal od let osmdesátých obrat, který vyvolal pravou krisi ve zpeněžení domácí produkce obilní. Stálý vzrůst světové produkce obilní,*) pro zemědělství české pak zvláště osudný vzrůst obilní výroby v Uhrách a k tomu snadná doprava lodní i železniční a zvýšení ruchu obchodního, to vše sesílilo soutěž cizí výroby a stísnilo ceny našich obilin. Od té doby jest rolník, byť i pánem své půdy, přec jen otrokem světového trhu, jenž diktuje cenu jeho výrobku nehledě k jeho nákladům výrobním, ku značným břemenům veřejných dávek, ku drahotě mzdy atd. A tak donuceno zemědělství od let osmdesátých omezovati pěstování hlavních obilin, pšenice a žita, a hájí dnes jen s největším zápasem dnešní stupeň intesinvnosti své výroby obilní. A krise tato přenáší se čas od času i na jiné plodiny hospodářské, zejména cukrovku a j. v.

Také svoboda hospodářská, která přinesla jako příznivý důsledek svůj zvýšení a zdokonalení výroby zemědělské, měla pro rolnictvo i svůj stinný rub. Zavedení volné dělitelnosti a zadlužitelnosti pozemků a zrušení zvláštní dědické posloupnosti selské, která dříve chránila majetek selský před předlužením a rozkouskováním, mělo osudné důsledky pro poměry rozdělení majetku selského a pro jeho zadlužení. Majetek selský vydán v šanc drobení a zadlužování, místy i předlužení. A zejména střední stav selský, v ohledu hospodářském i společenském jeden

*) V letech 1878 až 1882 činila průměrná světová roční produkce pšenice 554 mil. q., r. 1898 735 mil. q., a podobně tomu i u jiných plodin.

z nejdůležitějších, stával se obětí těchto poměrů a počal očividně mizeti.*)

K tomu všemu přistupuje řada dalších smutných zjevů hospodářských a sociálních, z nichž na předním místě stojí odlidnění našeho venkova a tím pokračující mizení pracovních sil zemědělských.

A tak totéž století, které osvobodilo rolnictvo od poroby osobní a roboty, které povzneslo výrobu zemědělskou na vysoký stupeň intensity a založilo moderní hospodaření, totéž století uvedlo zase zemědělce v moderní porobu jeho věřitele — movitého kapitálu, jenž formelně zanechává rolníkům půdu a odnáší sobě přední kořisť jeho práce; učinilo výtěžek práce rolníkovy závislým na osudech světové tržby a odnímá mu jednu z nejdůležitějších podmínek jeho bytí — pracovní sílu lidskou. A proto ne bez důvodu mohli jsme říci, že zemědělství nové zápasy počíná na účet nového věku.

Nové zápasy! Kdož by o tom dnes chtěl pochybovati? Než doufejme, že zápasy tyto značí ne pouze nové strádání, nýbrž i nové, veliké úkoly zemědělstva v hospodářské soustavě národů a států a s nimi i nové naděje. Jsme na konci století, které provedlo mnohý převrat v hospodářském a sociálním životě, avšak na prahu věku, kterémuž bude řešiti mnohý dalším problém hospodářský a společenský.

A nelze pochybovati o tom, že v programu úkolů příštího věku i otázka ozdravění a upevnění stavu zemědělského a zejména středního stavu rolnického dobude si důležitého místa. Bylo-li svého času hlásáno vědou, že pokračující rozvoj hospodářský vede stát ku přeměně ze státu zemědělského na průmyslový a obchodní, pak dnes již theorie tato padá před zkušeností lepší. Zdravé zemědělství má a musí míti své místo i nadále v hospodářské soustavě států i sebe pokročilejších v ohledu průmyslovém a tržním: — toto všeobecné přesvědčení, které dnes ovládá vážné faktory politické i národohospodářské převážné většiny velkých států, nemůže pozbýti již své platnosti v dalším rozvoji věcí národohospodářských v dobách příštích. Přesvědčení toto tak dalece vydobylo si pochopení a platnosti, že — jak zdá se — i v samé Anglii, kde domácí konsum dovedl emancipovati se od domácího zemědělství a způsobil tak úpadek jeho místy až na stupeň pastevního hospodářství, tají již ledy starých oněch zásad a počíná z vyšších důvodů státních buditi se zájem pro domácí zemědělství. A tak rozbřeskuje se nyní i tam, kde hospodářský rozvoj státu svého viděli jen ve světové tržbě a přichází se k poznání, že jen ten stát má záruku své samostatnosti, který má sám v domácí výrobě zajištěny nejdůležitější předměty výživy svých příslušníků.

Nuže, které jsou to úkoly, jejichž řešení žádá zemědělství od doby příští? Jsou to zajisté v přední řadě: zajištění a ustálení průměrného výnosu zemědělské výroby, jakožto požadavek čistě hospodářský a udržení zdravého středního stavu zemědělského a upevnění majetku střední velikosti jako požadavek hospodářsko-sociální.

V ohledu prvém zdá se, že již nejbližší desetiletí tohoto století přinese onen okamžik, kdy výroba obilní v celním obvodu našeho mocnářství vyrovná se spotřebě a zemědělství celé říše stane se nezávislým na vývozu do ciziny. Vhodné využitkování tohoto momentu případnou politikou celní a obchodní, rozumná dopravní politika v této polovině říše, organisace vnitrozemského obchodu a při tom i zdokonalení a specialisování výroby spolu se vzrůstem a zjemněním spotřeby mohou vymaniti alespoň zemědělství ze jha světové tržby a cizí spekulace obilní, přivésti posléz v cenách plodin k platnosti vlastní náklady výrobní a ustáliti tak výnos zemědělský.

Neméně dalekosáhlé reformy nutny jsou i ve směru druhém: omezení příčin zadlužení a tříštění pozemkového majetku a to v oboru posloupnosti dědické i v oborech jiných a náprava nastalých již nesrovnalostí reforma i specialisování úvěru zemědělského jdoucí v těchto směrech, až do státem řízené amortisace hypothekárního zadlužení, účelně upravené scelování pozemků, řešení otázky pracovních sil atd., to jsou otázky, které již dnes hlasitě volají o své řešení.

V obém směru — o tom nelze pochybovati — musí zemědělství i veřejná moc, každý dle možnosti své přispěti ku řešení těchto úkolů. Veřejnou mocí řízená a podporovaná svépomoc, avšak přec jen svépomoc svého cíle vědomá a organisovaná — toť zdá se, že jest prostředek, kterým již dnes a tím více i v době další náleži bude místo v hospodářské politice.

Také hlavní forma této rolnické svépomoci budoucnosti jest — jak se zdá již nyní předem stanovena a sice jednak v zájmové organisaci rolnictva, jednak v hospodářském sdružování jeho po způsobě společenstev hospodářských a výdělkových. Lze za to míti, že tuto formu sdružování očekávají v době nejblíže příští nejen veliké úkoly, nýbrž že od ní nadíti se lze zemědělstvu nejvážnějších úspěchů v jeho životním zápase.

*

V takových úvahách dnes zhroucen sice strádáním a přec s nadějí v oku vítá hospodář vzcházející světlo nového věku.

Po všech hospodářských převratech a bojích, jež přinesl uplynulý věk, nese sobě hospodář do doby nové to povznášející přesvědčení, že jako před sto lety a dříve zůstává i nadále základem výživy státu a baštou hospodářství národního i společnosti státní proti nebez-

*) Počet statků ve velikosti od 10 do 100 jiter klesl v Čechách za období od od let 1861-1872 do 1890 ze 150.000 statků na 134.000 statků, počet držebností od 1 do 10 jiter vstoupl ze 168.000 na 283.000 statků.

V příčině zadlužení bylo za 30 let (1868-1897) v Čechách v knihách gruntovních (mimo zemské desky) nově vtěleno 2.129 mil. zl; vymazáno 1.646 mil. zl; takže přibylo dluhů 486 mil. zl. Nejvíce dluhů přibylo v létech 1873-1876, 1884, 1885, 1897 až do posledních let.

pečným převratům. Sám chud, jest pramenem výživy a majetku národního celku, sám po léta seslabován, dává pevnost a sílu státu a drží půdu svému národu.

Důvěru k sobě, skromnost života, lásku k práci i k rodné své půdě, nese si rolnictvo v nový věk —: kéž věk tento jest mu věkem nového rozkvětu a míru!

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Přikupování krmiv v zimě.

Píše J. Munzar.

Jen zřídka kdy vystačíme v zimě se zásobou vlastních krmiv. V největším počtu případů musíme něco krmiv přikoupiti, buď že našim krmivům schází dostatečná výživnost anebo že jich jest vůbec málo. Dle toho také padne volba naše při koupi krmiv na různá krmiva.

1. Nejedná-li se nám při koupi krmiv tak o rozhojnění píce jako o zlepšení její výživnosti, pak při koupi výhradní naši pozornost zaměstnati musí krmiva koncentrovaná, skrývající v malém poměrně objemu veliké množství živin. To není však všechno. Nedostatečná výživnost našich domácích krmiv nespočívá jen v poměrně velkém jich objemu, ale také v tom, že jsou jistými živinami velmi bohata, jinými však chuda. Vizme slámu, toto vedle sena nejzákladnější krmivo zvířecí. Sláma není jen krmivem poměrně velmi objemným, ale má také tu velkou vadu, že obsahuje sice velmi mnoho bezdusíkatého výtažku a dřevoviny, ale málo bílkovin a tuků. Tatáž vada stihá plevy a úhrabky, ano i řízky, krmnou řepu a brambory. Krmiva domácí jsou vůbec bílkovinami a tuky poměrně chuda. Vyjímku činí jen zrna luskovin a jetele. Dobré luční seno a zrna obilná nemají sice bílkovin a tuků zrovna nedostatek, ale také jich nemají nadbytek. Aby výživnost zásoby domácí píce byla podstatně zlepšena, nestačí tedy koupiti první koncentrované krmivo, jež se nám namane, nýbrž kupovati musíme hlavně taková koncentrovaná krmiva, která obsahují co nejvíce bílkovin a tuků a co nejméně bezdusíkatého výtažku a dřevoviny. Neboť bezdusíkatého výtažku a dřevoviny máme dosti v našich domácích krmivech.

Krmivy koncetrovanými, obsahujícími hojnost bílkovin a tuků jsou v první řadě pokrutiny, v druhé zrna luskovin, v třetí sladový květ, sušené mláto a sušené výpalky, v čtvrté otruby a teprve v páté řadě zrna obilná. Následující tabulka to dokazuje. (Viz tabulku v následujícím slouci.)

Pro která z takovýchto koncentrovaných, bílkovinami a tuky bohatých krmiv rozhodnouti se máme, musí nás poučiti vypočet. Při koupi rozhodneme se pro takové krmivo, v němž přijde 1 živná jednice nejlaciněji. Co jest však 1 živná jednice? — Bílkoviny, tuky a bezdusíkatý výtažek s dřevovinou nemají stejný význam pro výživu zvířete. Význam bílkovin a tuků jest nepopíratelně větší než význam bezdusíkatého výtažku a dřevoviny, kteréž obě látky náležejí k uhlohydrátům. Jakkoliv i uhlohydráty mohou býti a také jsou za jistých okolností látkami tělotvornými, přec na budování těla zvířecího hlavní účast berou bílkoviny a tuky.

Krmivo	Ve 100 kg. krmiva jest obsaženo kg.		
	bílkovin *)	tuků	bezdusík. výtažku a dřeviny
Pokrutiny řepkové	27·72	9·55	41·36
„ lněné	27·21	9·93	43·87
Vikev (zrna)	23·1	1·72	55·75
Bob (zrna)	22·5	1·52	55·58
Mláto sušené	19·73	7·03	58·13
Sladový květ	16·28	2·05	55·33
Výpalky brambor. sušené	15·30	4·92	46·89
Otruby žitné	13·05	3.40	65·0
Otruby pšeničné hrubé	12·69	3·70	63·20
Oves (zrna)	9·80	4·77	68·51
Kukuřice (zrna)	9·38	4·40	71·42
Ječmen (zrna)	9·20	2·11	71·68

Uhlohydráty spotřebují se především při dýchání. Náleží proto bílkovinám a tukům v krmivech vyšší hodnota než uhlohydrátům a to tím spíše, ježto bílkovin a tuků se krmivům mnohem častěji nedostává než uhlohydrátů. V Německu i u nás převládá nyní názor, že k oceňování krmiv má se upotřebiti pro hodnoty bílkovin, tuků a uhlohydrátů poměru 3 : 3 : 1. Nenamítáme ničeho proti tomuto poměru, když se jedná o povšechné ocenění krmiv, při němž rozhojnění domácí píce zrovna tak na váhu padati musí, jako zvelebení její výživnosti. Nejedná-li se nám však, jako tomu jest v případě, který vyšetřujeme, tou měrou o rozhojnění domácí píce, jako o zlepšení její výživnosti, pak máme za to, že jest lépe použíti k ocenění krmiv poměru 5 : 5 : 1. Alespoň, když oceňujeme krmiva pro svou vlastní potřebu, za příčinou orientování, která krmiva nám zvýšení výživnosti domácí píce levněji provedou.

*) Přihlíženo tu ku skutečným bílkovinám a nikoliv k t. zv. surov. proteinu (viz Lamblův hospodářský kalendář r. 1901, str. 142—156). Pominouti amidy, na něž hlavně připadá rozdíl jevící se mezi množstvím surov. protejnu a skuteč. bílkovinami, můžeme snáze, než považovati celé množství surového protejnu za skutečné bílkoviny.

V 1 q pokrutin řepkových jest obsaženo:

27·72 × 5 = 138·6 živných jednic
9·55 × 5 = 47·75 „ „
41·36 × 1 = 41·36 „ „
Úhrnem . . . 227·71 živných jednic

V 1 q sladového květu jest obsaženo:

16·28 × 5 = 81·40 živných jednic
2·05 × 5 = 10·25 „ „
55·33 × 1 = 55·33 „ „
Úhrnem . . 146·98 živných jednic.

Je-li cena 1 q pokrutin řepkových 16 K a cena 1 q sladového květu 11 K, přijde 1 živná jednice v pokrutinách za $\frac{1600 \text{ h}}{227·71} = 7·03$ h a v sladovém květu za $\frac{1100 \text{ h}}{146·98} = 7·48$ h. Jest tedy při těchto cenách koupě pokrutin o něco výhodnější, než koupě sladového květu; pokrutiny a sladový květ musí míti ovšem totéž složení, jaké v tabulce jest uvedeno.*)

Při koupi koncentrovaných krmiv nesmí však výpočet ceny 1 živné jednice výhradně rozhodovati. Náležité pozornosti doznati také musí specielní vlastnosti krmiv, jejich lahodnost, záživnost, účinky na vyměšování mléka, nasazování masa atd. Jsou krmiva, která na př. více podporují nasazování masa než vyměšování mléka a obráceně. Provozujeme-li mlékaření, dáme zajisté krmivům podporujícím více nasazování masa než vyměšování mléka výhost i tehdy, když v nich 1 živná jednice přijde o něco levněji. Jsou to pak na př. zrna luskovin, o nichž se má za to, že podporují více nasazování masa než vyměšování mléka. O pokrutinách řepkových se tvrdí, že při hojnějších dávkách oslabují zažívací ústrojí a také dodávají mléku a máslu nepříjemnou chuť. Následkem toho může se jich denně dávati dojnici nejvýše $1^1/_2$—2 *kg*, žírníkovi nejvýše 3 *kg*. Květ sladový působí dobře na dojnost i ústrojí zažívací, když však se ho dá denně dojnici více než 2—3 *kg*, může nastati hromadné zmetání a mření telat; také máslo dostává hořko-aromatickou příchuť. U mladého dobytka dostavují se při silnějším krmení květem sladovým rády poruchy v zažívání. Otruby jsou krmivem dobytku velmi lahodným, a možno jich skrmiti velmi mnoho, aniž se dostaví jakékoliv následky škodlivé. Pouze máslo se stává o něco tvrdší a drobivější atd.

*) Také se musí předpokládati stejná stravitelnost jednotlivých živin. Při oceňování krmiv měl by se vůbec bráti za základ toliko obsah stravitelných živin. Avšak různosti v stravitelnosti živin jsou častěji vyvolány různostmi ve zvířatech než různostmi v krmivech, alespoň pokud se o krmiva téže skupiny jedná. Kupování krmiv dle obsahu živin narazilo by při provádění teprve na značné těžkosti, kdyby při rozborech vedle obsahu živin ještě i stravitelnost živin měla býti konstatována. Jak dnes se poměry mají, musíme při koupi nejen upustiti od konstatování stravitelnosti živin (jež má ostatně cenu jen velmi relativní), ale i od důležitějšího konstatování procenta skutečných bílkovin. Neboť z procenta surového proteinu nemůžeme si učiniti správný úsudek o procentu skutečných bílkovin a tím i o hodnotě krmiva.

2. Je-li domácí píce vůbec málo, jak tomu bývá v létech neúrody pícní, pak při koupi píce nebereme výhradní jen zřetel ke krmivům soustředěným čili koncentrovaným, ale kupujeme i píci objemnou. Píce objemná jest zajisté kostrou pícních dávek, a nejprve musíme míti dostatek takovéto píce než přikročíme ku koupi krmiv soustředěných, jimiž jen zvelebíme výživnost a upravíme objem píce objemné. Cesta, kterou se při nedostatku píce ubírati máme, jest dle našeho mínění následující: Nejprve odhadneme množství i výživnost zásoby domácí píce. Není-li výživnost dostatečná, jako tomu jest skoro vždy, zvelebíme ji koupí krmiv koncentrovaných. Při tom zřetel svůj obrátíme i ku koupi koncentrovaných krmiv s menším obsahem bílkovin a tuků, když v nich 1 živná jednice přijde levněji anebo přílišná objemnost domácí píce pobízí ku koupi většího množství koncentrovaných krmiv. K vypočtení ceny 1 živné jednice použijeme nyní pro hodnoty bílkovin, tuků a uhlohydratů poměru 3 : 3 : 1.

Když jsme se rozhodli, mnoho-li koncentrovaných krmiv koupíme, odhadneme znova množství domácí píce, připočítajíce k ní koupená anebo ku koupi určená krmiva koncentrovaná. Odhad tento nám poskytne měřítko pro počet kusů, jejž domácí píce s koupenými krmivy koncentrovanými v době zimní vyživiti může. Při tom pící neskrblíme, takže každý kus (s vyjímkou zahálejícího nebo málo pracujícího dobytka tažného) dostane píce tolik, mnoho-li jí jest pokud možno k plnému vyvození užitku zapotřebí.*) Neboť nemůže býti nic škodnějšího a pro výnosnost dobytka osudnějšího, jako když se dobytek nedostatečně krmí a nebo se nechá dokonce hladověti. Předpokládejme, že domácí píce s koupenými krmivy koncentrovanými uživí přes zimu 16 vzrostlých kusů dobytka. Máme-li vzrostlých kusů 18 (kusy mladé byly ve vzrostlé přepočteny), nezbývá než pro 2 nadpočetné kusy buď veškerou píci koupiti anebo kusů těch prodejem se zhostiti. Sáhneme pravidlem ku druhému prostředku, neboť živiti dobytek výhradně jen pící koupenou přijde obyčejně draho, zvláště v létech neúrody pícní, kdy skoro pokaždé píce mnohem značněji v ceně stoupá než výrobky zvířecí. Nemusíme ani zvlášť podotýkati, že prodáme kusy, které poměrně nejsnáze můžeme postrádati. Cenný materiál plemenný hledíme si ve všech případech podržeti. V létech neúrody pícní stojí také za uváženou, když již nějaké kusy dobytka musíme prodati, zdali bychom neměli prodati kusů třeba více, ale za to ne hned, nýbrž po nějaké době, až je dostatečně prokrmíme. Počínání takovéto může se osvědčiti výhodným i když třeba musíme přikoupiti něco dražší píce. Neboť v době neúrody pícní jest dobytek hubený laciný, prokrmený však drahý.

*) Máme tu ovšem na zřeteli vyvození užitků se stanoviska hospodářského plných. Takovéto plné užitky pak nastávají, když při krmení dosahuje zužitkovací cena 1 živné jednice píce veškeré, po případě jen píce domácí svého maxima. Viz J. Munzar, Výroba zvířecí a zemědělsko-průmyslová. Praha, 1899. Str. 101—107.

Rozhodneme-li se, že budeme jisté kusy dobytka buď po celou dobu zimní anebo jen po jistou její část výhradně kupovanou pící vyživovati, pak se nejprve ohlédneme po kostře pro pícní dávky, t. j. po píci objemné. Dobré luční seno má takový objem a takový obsah živin, že dostačí úplně k výživě dobytka, alespoň největšího počtu jeho kusů. Koupí dobrého lučního sena stane se tedy koupě každého jiného krmiva zbytečnou. Avšak v lučním seně přijde obyčejně 1 živná jednice dráže než v slámě, takže v nejednom případě učiníme lépe, když si koupíme slámu a nějakým koncentrovaným krmivem uvedeme její příliš veliký objem i její příliš skrovnou výživnost v patřičné koleje. Dalo by se snadno vypočítati, použijíce rozborů Königových a Dietrichových, že 97·2 *kg* prostřední ječné slámy s 15·9 *kg* pokrutin řepkových má tutéž výživnost a to i co se stravitelných částí živin dotýče, jako 100 *kg* prostředního lučního sena. Dnes obnáší cena 1 *q* luč. sena 7·5—9·5 K, 1 *q* ječné slámy 5—6 K a 1 *q* pokrutin řepkových 16 K.

97·2 *kg* slámy ječné	stojí	4·86—5·83 K
15·9 *kg* pokrutin řepk.	„	2·74 K
	Úhrnem	7·60—8·57 K

Jest proto koupě slámy a pokrutin v skutku o něco výhodnější než koupě lučního sena, nehledě ani k tomu, že seno bývá zejména v době neúrody pícní všelijak porušováno a se senem jakosti pochybné mícháno.

Opatření potřebné píce objemné by se nám velmi usnadnilo, kdybychom mohli lepší partie slámy stelivové uvolniti ze zásoby steliva a upotřebiti je ku krmení. Sláma stelivová není tak chatrné krmné hodnoty, jak se namnoze za to má. Dle Th. Dietricha a J. Königa jest obsaženo v prostřední pšeničné slámě jen o 0·25% bílkovin a o 0·16% tuků méně než v prostřední slámě ječné; uhlohydratů je v slámě pšeničné tolik jako v ječné. Stravitelnost živin je ovšem u slámy pšeničné o něco menší než u slámy ječné, ale tu veliká úloha připadá individualitě zvířecí a jsou kusy, které živiny v stelivové slámě obsažené skoro tak dobře využitkují jako živiny obsažené v slámě krmné. Je-li sláma pšeničná velmi dobrá, může již 84·4 *kg* slámy s 16·2 *kg* pokrutin řepkových poskytnouti krmnou směs rovnající se množstvím jednotlivých stravitelných živin (dle rozborů Königových a Dietrichových) 100 *kg* prostř. luč. sena. U slámy pšenice prostřední teprve 106·8 *kg* slámy s 17·1 *kg* pokrutin řepkových dává směs se stejným obsahem stravit. živin jako 100 *kg* prostř. luč. sena. Není třeba zvlášť podotýkati, že slámou stelivovou nahradíme slámu krmnou jen částečně a nikoliv úplně.

Jarní vláčení.

Při jarním tání vytvoří se na každé půdě slabší nebo silnější škraloup. Tomuto škraloupu přibývá rychle na tloušce a tvrdosti, a odstranění jeho z počátku dosti snadné každým okamžikem stává se obtížnějším a namahavějším. Jednou ze základních vět polaření budiž: „Jak nejdříve můžeš, zvláčej na jaře co možná všechna pole, raději se opozdi se setbou než abys, spěchaje zasíti pole jedno, nechal si na poli druhém škraloup přerůsti přes hlavu.“ Čím déle dalo na sebe jaro čekat a čím jest tedy zdánlivě větší spěch na setbu, tím pilněji dlužno věty této dbáti. Jak prohřešení proti ní může citelně potrestati, smutný doklad poskytlo loňské jaro (1900). Neobyčejně dlouhá a sněhová zima, časté tání a velké deště jarní přivodily škraloup, jakého nebylo v mnohých krajinách pamětníka. S přípravou půdy k jaři byla následkem toho netušená obtíž. Brány se škraloupu na mnohých místech ani netknuly a i s kultivatory musilo se několikráte jeti, než škraloup jakž takž povolil. Ani orba nebyla snadnou. Tažný dobytek přestálým namaháním nejen silně zhubeněl, ale tu a tam i onemocněl. S voly nebylo možno na mnohých místech vůbec pracovati. A přece všem těmto svízelům bylo by se dalo, aspoň z největší části, předejíti, kdyby se bylo více dbalo věty nahoře vyslovené. Včasným uvláčením půdy odstraní se škraloup v zárodcích, kapillární vystupování vody k povrchu se přeruší a kvapnému vysoušení půdy a tím i tvrdnutí jejímu se učiní přítrž. Ovšem loňského jara, které se tolik zpozdilo, vysoušení a tvrdnutí půdy dělo se neobyčejně rychle, byvši podporováno nejen pokročilou dobou jarní, ale i silnými větry. Přece však leckterá práce mohla býti ušetřena a tak mnohé pole lehčeji a lépe připraveno a celkem i dříve zaseto, kdyby se byla pokud možno veškerá pole nejdříve uvláčela (byť i byla na některých svých místech dosud mokrá — vždyť místa taká dají se skoro vždy branami obejeti) a na to teprve se bylo přikročilo k postupnému zasetí polí. Na místě toho však každý spěchal se setbou a pole jedno po druhém upravoval hned na dobro, na ostatní s vláčením zapomínaje. Tato rychle na četných místech přeschla a nastala svízel, která každým dnem se zhoršovala. Včasné uvláčení půdy jest ještě i z jiného důvodu žádoucí. Odstraněním škraloupu se zjedná vzduchu přístupu do půdy a činnost půdní dává nového rozmachu. Činnost půdní nelze pak podceňovati ani když se jedná o měkkoty a několik jen dní. *J. M.*

Rozhledy národohospodářské.

Státní půjčky k podpoře zemědělství v Rusku. (Uřední zpráva). Ruská státní rada schválila před nedávnem regulativ pro udělování státních půjček k podporování podniků zemědělských. Dle tohoto regulativu povolují se podobné půjčky: na zavodňování, odvodňování, na stavbu ochranných hrází, na poutání navátého písku, na zalesňování, na vysazování ovocného stromoví, rév a chmele, na vzdělání neplodné půdy, na stavbu a zařízení selských dvorů, vinných sklepů, ovocných sušíren, na zřizování obilních skladišť, rejdišť, koňských stájů, na zakládání průmyslových závodů ku zpracování zemědělských výrobků a na kupování dobytka. Výška půjčky nesmí přesahovati 75% rozpočteného nákladu a může dosáhnouti maximální výši při koupi plemenného dobytka 3000 rublů, jinak až 5000 rublů; lhůta ku

splacení půjčky obnáší při zalesňování 30 roků, jinak nejvýše 20 roků. Půjčky na stavby ochranných hrází a poutání navátého písku zúrokují se 2%, jinak 4%. Půjčky povolují se zemstvům, obcím a jednotlivým hospodářům; do 500 rublů povolují půjčky místní komitéty ustanovené pro každou gubernii, v jichž čele stojí chef správy státních statků v příslušné provincii; vyšší půjčky povoluje ministerstvo orby.

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Vyhlášení

c. k. místodržitelství v Praze ze dne 3. prosince čís. 217.758, jež týká se průměrné ceny za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, která byla v Praze v měsíci listopadu 1900.

Průměrná tržní cena za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, zjištěná po rozumu § 3. lit. a) císařského nařízení ze dne 15. září 1900 z. ř. čís. 154 a ministerského nařízení ze dne 18. září 1900 ř. z. čís. 155 o zamezení a utlumení moru vepřů, která byla v Praze v měsíci listopadu 1900 a která v měsíci prosinci t. r. sloužiti má za základ při vyměření náhrady za *jatečné* vepře (tučné i masité, pro porážku zralé) za příčinou provedení shora uvedených nařízení zabité, obnáší 1 K 6 h za kilogram.

Což se tímto vyhlašuje.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Č. 7130.

Vyhláška

českého odboru rady zemědělské v příčině uspořádání lnářského kursu o pěstování a zpracování lnu v r. 1901.

Český odbor rady zemědělské pro království České uspořádati hodlá svým nákladem jako jiná léta i v roce 1901 jeden lnářský kurs o pěstování a zpracování lnu. Jako pomůcka vyučovací zařídí se pro kurs vzorné pole lnářské.

Při kursu tom spolupůsobiti budou učitelské síly rolnicko-lnářské školy v Humpolci.

Který hospodářský spolek hodlá o uspořádání kursu takového se ucházeti, nechť dohodne se v brzku s rolnicko-lnářskou školou v Humpolci, kteráž podané přihlášky s návrhem svým českému odboru rady zemědělské předloží.

Hospodářský spolek musí se zavázati, že příhodnou místnost k uspořádání kursu, jakož i pokusné pole zajistí a že místní přípravné práce pro kurs obstará.

V Praze, dne 15. prosince 1900.

Předseda:
Heřman Janda.

Č. 7307.

Podpory ku zakládání a řízení okresních školek ovocných.

Nelze popříti, že nyní ovocnictví a výroba ovocných produktů zasluhuje zvýšené pozornosti se strany zemědělců. Aby pak toto důležité odvětví zemědělské dosáhlo náležitého rozkvětu, zvláště v krajinách ovocnických, jest nezbytně potřebí, aby přikročeno bylo k řádné organisaci, spočívající na pevných základech. K těmto náleží v prvé řadě zakládání okresních ovocných školek, spravovaných osvědčenými odborníky, jimž svěřena by byla péče o rozkvět ovocnictví po okresu.

Český odbor rady zemědělské pro království České jest ochoten poskytnouti z dotace státní a odporučiti povolení z prostředků zemských pro rok 1901 třem okres. zastupitelstvům na založení okresní školky zařizovací podporu po 1000 K celkem 3000 K a na udržování téže povoliti pro prvá tři léta ročně po 600 K, když přistoupí na následující podmínky:

1. Okresní zastupitelství, jež by hodlalo v okresu svém založiti školku, musí se zavázati, že k řízení jejímu ustanoví odborného zahradníka, jehož kvalifikace uznána by byla komissí k tomu účeli svolanou.*)

2. Když se zaváže postarati se trvale o přiměřený pozemek v rozměru nejméně 1 *ha*, získaný nájmem vždy na 15—20 let tak, aby školka po vyčerpání potřebných živin, na nové místo přeložena býti mohla.

*) Dlužno v té příčině připomenouti že, odborná síla zahradnická okresním výborem ustanovená osvědčila se velmi platně v okresu Chlumeckém n/Cidl, Novo-Bydžovském. Působnost okresního zahradníka jest dosti široká, aby plně zaujala celou jeho činnosť. Povinností jeho bylo by starati se o řádný vývoj ovocných alejí na silnicích okresních, erárních, jakož i podél železničních tratí; udíleti rady jednotlivcům i obcím při zakládání nových ovocných kultur; vyučovati a zaměstnávati dobrovolně přihlášené synky rolníků a cestáře při praktických výkonech; pořádati stálé výstavky a poučné přednášky všude tam, kde o to občané požadují; míti dozor na to, aby byly zahrady školské udržovány v náležitém stavu; poučovati lid o výrobě ovocných produktů; naučiti jej baliti, česati, ukládati a řádné zpeněžiti ovoce. Okresní zahradník vůbec by musel státi v popředí celého hnutí, řízeného na prospěch a rozkvět ovocnictví v okresu, jeho péči svěřenému. Úprava hmotných poměrů takového odborníka musila by odpovídati jeho vzdělání tak, aby existence jeho byla zabezpečena.

Každou bližší informaci zodpoví ochotně kancelář českého odboru zemědělské rady pro království České.

3. Když přistoupí na to, aby v okresní školce pěstován byl obmezený výběr odrud, kteréž by pro tamní poměry radou zemědělskou ve shodě se zemským ovocnickým spolkem vhodnými uznány byly.

4. Když se podrobí dozoru zemědělské rady eventuelně zemského výboru a c. k. vládě.

Český odbor rady zemědělské pro král. České.

V Praze, dne 15. prosince 1900.

Předseda:
Heřman Janda.

Subvence na lesní školky.

Český odbor rady zemědělské pro království České udělí v r. 1901 několika větším školkám spolkovým vyjímečně vydržovací podporu.

Spolky, které se o podporu tu ucházeti hodlají, nechť podají žádosti své nejdéle do 20. ledna 1901.

K žádosti připojen budiž výkaz o stavu školky. Ve výkazu tom nechť jest uvedeno, kdy byla školka založena, jakou má výměru, jaké množství sazenic různých druhů dřevin se v ní pěstuje, kolik sazenic v minulém roce zdarma rozdělila, neb za sníženou cenu prodala.

Správnosť výkazu budiž stvrzena podpisem okres. delegáta.

Rozdělení lesního semene.

Český odbor rady zemědělské pro království České hodlá v roce 1901 rozděliti spolkovým a po případě i obecním lesním školkám určité množství lesního semene.

Správy školek, které se o podporu tu ucházetí hodlají, nechť předloží žádosti své nejdéle do 20. ledna 1901 českému odboru rady zemědělské pro království České.

K žádosti připojeny buďtež výkaz o počtu sazenic ve školce pěstěných, jakož i výkaz o sazenicích r. 1900 vydaných. Výkazy ty buďtež potvrzeny podpisem okresního delegáta.

Dobré zdání o zužitkování výkalů pražské kanalisace k účelům hnojivým.

Jak již v těchto listech bylo zmíněno, delegoval český odbor rady zemědělské pány: přednostu lučební stanice zemědělské rady J. Klaudiho, člena výboru českého odboru rady zemědělské, J. Srba a prof. dra Julia Stoklasu jako odborníky ke komisionelnímu řízení v Bubenči stran zřízení čisticích nádržek pro kanalisaci obce pražské a obcí sousedících, aby hájili stanovisko zemědělství v příčině otázky zužitkování kalů pražské kanalisace jakožto hnojivých látek pro účely zemědělské.

Řečení páni znalci prozkoumavše předložený projekt a uváživše všechny závažné okolnosti podali toto vyjádření:

„Tím, že obec pražská přijala systém splachovací rozhodnuto již předem o složení a jakosti kalů jakož, i využitkování jich k účelům zemědělským. Výkaly samy o sobě jsouce bohaty vodou a látkami bezcennými se při splachování vodou a případně přidanými lučebninami dále zřeďují. Zkušenost z přečetných chemických rozborů čerpaná učí, že vody chemickými agenciemi čistěné vykazují úbytek na kyselině fosforečné, kdežto množství dusíku, látky to pro hospodáře nejcennější stoupá, či-li jinými slovy dusík pouze suspendovaný rozpustným se stává. Všechny možné patenty, z nichž jeden ze starších, přísada fosforečnanu a vápeného mléka dle Prange a Witthreada (ang. patent ze dne 6. února 1872) se poměrně dobře zamlouvá pro hospodáře, se neosvědčily, buď svým nedostatečným účinkem, nebo nepoměrně zvýšenými náklady. Zkušenost učí, že kaly ze systémů splachovacích nenalézají dostatečně odběratelů a jsou-li tací, pak speněžení kalů není nikdy té výše, jak theoreticky se vypočítavá. V uvážení uvedeného třeba se vysloviti takto:

1. Pokud užíváno bude ku čistění vod pomůcek chemických, budiž dbáno toho, aby nebylo užíváno látek škodlivých v hospodářství, jako jsou na př. sole železnaté (Eisenoxydulsalze) a látek, které v přebytku odtékajíce ohrožovaly by rybnatost našich řek.

2. Jelikož otázka náležitého využitkování kalů kanalisačních měst v zájmu hospodářském dosud není rozřešena a rozřešení od theoretického uvažování bez praktických pokusů sotva očekávati lze, projevují podepsaní jménem zemědělské rady pro království České uctivou žádost, aby pražská obec svým, při kanalisačních podnicích zaměstnaným orgánům uložila, aby hospodářského využitkování faekalií a kalů stále na mysli měli a případně se zemědělskou radou se o zkušenostech a pokusech sdělovali.“

Předsednictvo vyslovilo delegovaným pánům za súčastnění svoje poděkování.

Knihovna (s čítárnou) rady zemědělské pro království České v Praze,

Václavské náměstí čís. 54, jest od prvního listopadu 1900 každou středu a sobotu od 10. hodin ráno do 1. hodiny odpoledne všeobecně přístupna.

Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby.

Vyšší lesnické učeliště v Brucku. Dne 3. října 1900 bylo slavnostním způsobem otevřeno vyšší lesnické učeliště pro rakouské země alpské v Brucku nad Murou. Učeliště toto zřízeno s pomocí subvence c. k. ministerstva orby.

Úprava celního tarifu. Při posledním zasedání

říšského poradního sboru zemědělského zvolil obchodně-politický subkomitét zvláštní komisse k podání dobrých zdání o revisi schematického uspořádání a specialisování našeho celního tarifu. Komisse tyto zasedaly ve dnech 19.—22. a 26.—29. listopadu ve Vídni při c. k. ministerstvu orby.

Provádění lesního zákona v Bukovině. V Bukovině jeví se ve veřejné správě patrná snaha se vší energií a přísností prováděti ustanovení zákona lesního. Snaha ta jest provázena též praktickými výsledky, jak patrno z následujících dat: R. 1899 bylo z úředního nařízení opětně zalesněno: 55 ha obecních a 285.54 ha soukromých vykácených lesů. Jinaká úřední nařízení, směřující proti pustošení lesů, týkala se 168.52 ha obecních a 5136.86 ha soukromých lesů. Posud bylo z úředního nařízení zalesněno celkem 11.381 ha čili 5% celkové výměry lesů v zemi. Jinaká úřední opatření směřující proti pustošení lesů, vztahovala se na 78.690 ha čili 34% veškeré lesní půdy v Bukovině.

Různé zprávy hospodářské.

Úmrtí. Delegát českého odboru rady zemědělské za okres Klatovy pan Jan Tichý, rolník v Rohozné, zemřel.

Ústřední společnost hospodářská o otázce cukerních premií. Ve schůzi této společnosti dne 29. listopadu 1900 J. J. kníže Dr. Bedřich Schwarzenberg učinil návrh, aby společnost se zřetelem k velikému nebezpečí, které zemědělství hrozí zamýšleným zrušením vývozních premií cukerních, proti zrušení premií důrazně se ohradila. Tento návrh schválen a usneseno, aby společnost prohlásila, že by české zemědělství mohlo souhlasiti se zrušením premií jenom tehdy, 1. kdyby přímé i nepřímé premie ve všech státech úplně byly zrušeny, 2. kdyby veškeré osadnické státy, tedy také Anglie a Amerika zavázaly se, že svým osadám nijakých zjevných nebo skrytých premií neposkytnou a 3. kdyby stanoven byl jistý přechodný stav.

Cejchování dobytčích vah. Český odbor rady zemědělské podal svého času c. k. vládě dobré zdání o cejchování dobytčích vah, v němž se přimlouval za možné úlevy co do povinnosti ku přecejchování a výloh za tyto úřední funkce.

C. k. ministerstvo obchodu oznámilo nyní výnosem ze dne 19. října 1900 čís. 40223 v příčině úlev pro cejchování, pokud se týče přecejchování vah dobytčích následující:

Co se týče povinnosti ku cejchování neb přecejchování vah dobytčích rozhodlo ministerstvo, že nelze o povinnosti této pochybovati. Co se týče rozšíření nynější dvouleté lhůty přecejchovací ze dvou na tři, po případě na šest let, nelze vzhledem ku zkušenostem, jichž s vahami nabyto, rozšíření této lhůty z důvodů technických připustiti. Výlohy komisionelní vzešlé při přespolním cejchování neb přecejchování bylo by možno co nejvíce zmenšiti tím, že by se účastnící navzájem domluvili, aby dali dobytčí váhy cejchovati ve spojení s jinými akty úředními (revisí neb přespolním cejchováním).

Tímto způsobem rozvrhly by se dle ustanovení § 6. minist. nařízení ze dne 8. ledna 1878 ř. z. čís. 8 výlohy komisionelní přiměřeně na jednotlivé strany, tak že by pro každou jednotlivou stranu nastala jistá úleva.

Úřady cejchovní byly prostřednictvím cejchovního nspektorátu vybídnuty, aby takovým přáním vyhovovaly a o to péči měly, aby přespolní úřední jednání, zvláště cejchování vah dobytčích nepředsebraly bez potřeby jednotlivě.

Sjezd rolnictva ze zemí koruny české konal se ve dnech 8. a 9. prosince t. r. o 1/2 11. hod. dopol. ve velké dvoraně pivovaru „u bílé labutě“ na Poříčí v Praze s pořadem následujícím: Dne 8. prosince zahájena byla pracovní anketa, v niž jednáno bylo: I. „O družstevní organisaci“. Referent tajemník ústřední hospodářské společnosti pro české kraje ve vévodství slezském pan Fr. Zika. II. O kartelech. Referent tajemník Sdružení českých zemědělců pan Em. J. Hrubý. — Dne 9. prosince o 1/2 11. hod. zahájen byl sjezd a jednáno bylo: 1. O organisaci lidu rolnického, promluvili pp.: J. Staroštík, poslanec a předseda Selské jednoty na Moravě, Fr. Zika, tajemník Ústřední hosp. spol. pro Slezsko a St. Kubr, předseda Sdružení českých zemědělců. 2. O celních a obchodních smlouvách promluvil prof. dr. Fr. Fiedler. 3. O volbách do rady říšské pojednal tajemník Sdružení pan Em. J. Hrubý.

Z výroční zprávy Zemského pojišťovacího fondu císaře Františka Josefa za rok 1899. Stav pojištěnců dostoupil do 31. prosince 1899 počtu 3372 proti 2899 roku 1898; vzrostl tedy o 473 pojištěnce (loni o 683). V celkovém počtu zastoupeno jest polní a lesní hospodářství takto:

a) rolnictvo . . . . 227 pojištěných,
b) úřednictvo . . . . . . 82 „
c) čeleď i jiní zřízenci . . . 160 „

Počet vkladů r. 1899 činil 5032 ve výši 135.993 zl. (proti 4979 a 141.252 zl. roku předešlého).

Z čísel těch jest viděti, že počet vkladů a suma jejich od loňské míry podstatně se neuchýlily. Ovšem ale v podrobnostech jeví se odchylka v tom, že bylo r. 1899 proti r. 1899 méně vkladů vyšších, 100 zl. převyšujících, a nejnižších o 1 zl. Za to počet vkladů přes 1 až do 100 zl. stoupl.

Počet vyplácených důchodů, jenž v roce předešlém činil 62 s ročním důchodem 13.127 zl. 4 kr., stoupl v roce 1890 na 77 s důchodem 16.818 zl. 56 kr.

Stav jednatelství byl koncem roku 1899 celkem 551 oproti 543 r. 1898.

Daň z margarinu v Americe. Sněmovna poslanců schválila zákon o margarině, jímž zvýšena dávka z margarinu, barveného po spůsobu másla, ze 2 na 10 centů za každou libru a dávka z nebarveného margarinu snížena na 1/4 centu za libru. Většina byla toho názoru, že prohibitivní daň je jediným nejúčelnějším prostředkem proti podvodům v obchodu s máslem. Je pravděpodobno, že senát zákon schválí.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Z pražské plodinové bursy. Ve schůzi plodinové bursy pražské dne 3. prosince 1900 rokováno bylo též o tom, že obchodníci a konsumenti v Čechách usedlí, činíce obchody na pražské plodinové burse i mimo ni, podrobují se na přání dotyčných prodavačů smírčímu soudu cizích burs. Bursovní rada usnesla se působiti ze všech sil svých k tomu, aby zvyk tento byl odstraněn a interesenti pohnuti, by se nepodrobovali jinému smírčímu soudu než smírčímu soudu pražské plodinové bursy, jeho činnost těší se ve súčastněných kruzích obecnému uznání.

Připomínáme k tomu, že zvyklosti pražské bursy a její smírčí soud zajišťují zemědělským kruhům mnohem větší šetření jejich zájmů a mnohem větší zřetel k jich poměrům, než zvyklosti burs cizích. Musíme proto varovati zemědělské kruhy, by se nepodrobovaly rozhodčím soudům cizích burs. Pakliže již vůbec chce hospodář podvoliti se bursovnímu soudu rozhodčímu, nechť podrobí se rozhodčímu soudu bursy pražské. Kdo však nezná dobře a podrobně zvyklosti obchodní na burse, ten nechť prostě bursovním rozhodčím soudům se nepodrobuje. — *V.*

Drůbež. C. k. obchodní museum upozorňuje z podnětu c. a k. konsulátu v Drážďanech na tržní ceny, které se na Drážďanském trhu platí za naši drůbež:

Husy prodávaly se v říjnu libra M. —·60—70.

Francouzští kapouni à . . . . M. 6·—9·—.
Bažanti à . . . . „ 3·—4·—.
Koroptve à . . . . „ 1·00—1·75.

Husy, t. zv. pražské husy, prodávají se ve značném množství, z Uher dováží se většinou drůbež živá, která se přikrmuje, pak zabíjí a prodává; štýrští kapouni přicházejí zde do obchodu v úpravě dle vzorů kapounů francouzských a dělají značnou konkurenci pravým chalonským kapounům.

Trh v Netolicích. Dne 10. prosince 1900 odbýval se v Netolicích výroční trh sv. Lazarský, ku kterémuž přihnáno bylo dobytka a sice: býků 9, volů 781, krav 243, jalovic 253, kobyl 138, valachů 151, úhrnem kusů dobytka hovězího 1283 a koňského 289, vesměs kusů 1572. Obchod byl čilý, ceny příznivé. Vyvezeno bylo do ciziny 15 vagonů dobytka. Příští trh odbýván bude dne 4. února 1901, ku kterémuž se přihání nejvíce hovězího a koňského dobytka všeho druhu, zejména hříbata.

Tržní ceny v Chrudimi. Dne 22. prosince 1900. Hl. pšenice od 12 K 60 h do 14 K 40 h, hl. žita od 11 K 00 h do 11 K 80 h, ječmene od 9 K 00 h do 10 K 00 h, hl. ovsa od 5 K 60 h do 6 K 40 h, hl. zemčat od 2 K 20 h do 2 K 40 h, 100 kg. sena lučního od 8 K 00 h do 8 K 40 h, 100 kg. sena jetelového od 10 K 50 h do 10 K 60 h.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Pomologický ústav zemský v Troji u Prahy. Prvním únorem 1901 počíná dvouletý běh vyučování na král. zem. pomol. ústavu v Troji.

Kdo žádá býti přijat za chovance do ročníku I., podej svou žádost nejdéle do 15. ledna 1901 ředitelství ústavu a přilož následující doklady.

1. Průkaz (křestní list) dokazující věk nejméně 17 let.
2. Vysvědčení lékařské o zdravém a silném těle.
3. Vysvědčení, že uchazeč odbyl s dobrým prospěchem alespoň školu obecnou.
4. Průkaz nejméně o dvouleté praxi zahradnické svědčící.
5. Vyjádření, zda uchazeč hodlá navštěvovati ústav jako internista, v kterémžto případě zapraviti mu bude za vyučování, pak za byt a úplnou stravu ročně 400 K, aneb zdali sobě přeje býti přijat jako externista a platiti školné 80 K ročně, aneb konečně jako host a účastniti se pouze jednotlivých přednášek a cvičení praktického, začež zapraví honorář měsíčně 10 K.

Bližší zprávy podá ředitelství ústavu, kde též lze obdržeti výroční zprávu za poslední období obsahující program ústavu atd.

Mlékařské kursy. Odborná učitelka pí. Berta Pichová-Poláková odbývala ve dnech 5.—7. listop. t. r. mlékařský kurs v mlékárně mlékařského družstva v Korytech zejména za tím účelem, aby dala návod ke správné výrobě másla ze sladké smetany.

Mlékárna začala pracovati 23. října t. r., má parní turbinový odstředič a zpracovala v čase zmíněného kursu denně 450 l. mléka, které se platí podílníkům dle tuku.

Družstvo hodlá později zříditi sýrárnu na zpracování případně přebytečného mléka.

Obec Koryta leží uprostřed 4 obcí, i jest v zájmu družstva i rolnictva, aby se počet společníků rozmnožil členy z obcí sousedních; přírůstkem mléka zmenšily by se výlohy správní.

Skvělý průběh měl dvoudenní mlékařský kurs téže v Hořicích dne 11. a 12. listop. t. r. Účastenství bylo neobyčejně četné a bylo odhadnuto za oba dny celkem na 800 osob.

Průběh kursu byl sledován s patrným zájmem, zřejmým z četných dotazů ve příčině různých prací praktických, tak že bylo přednášející učitelce prodloužiti své přednášky na dobu po 4 hodinách, aby mohla probrati vše, nač poukázati se jí vidělo potřebné: o vadách mléčných, o některých zvláštních úkazech při výrobě másla, o různých způsobech zkoušení mléka, o syření, o výrobě sýra a tvarohu, zejména o výhodách společného prodeje mléka a zpracování téhož.

Mléko se v nejbližším vůkolí Hořic vesměs prodává, a nezbývá ho tedy na spracování; odbytištěm jest město Hořice, kam se mimo to i z velkostatku Holovouského mléko dováží. Cena mléka jest 14 h za 1 l, a producenti se snaží ji až o 4 h zvýšiti.

Hospodářské spolky a družstva.

Pánům delegátům, hospodářským spolkům a družstvům.

V rubrice této hodláme uveřejňovati zprávy pp. delegátů, hospodářských spolků a družstev z oboru spolkové a družstevní činnosti rolnické, hodlajíce tak poskytovati přehled o význačných podnicích, usneseních a snahách zemědělství našeho v tomto oboru. Žádáme v té příčině pp. delegáty a funkcionáře spolkové

za účinnou podporu podáváním zpráv z oboru spolkové a družstevní činnosti zemědělské. Připomínáme, že list náš přinášeti může pouze zprávy o význačných zjevech spolčovacího ruchu, byť i snad rázu místního, pakliže jen zprávy ony mají význam pro širší vrstvy aneb mohou-li býti podnětem pro napodobení v jiných obvodech. Obšírných zpráv o schůzích spolkových, obšírných výtahů přednášek a rozhovorů ve schůzích atd. nemůžeme otiskovati. Za to stručné, věcné zprávy budou vždy vítány.

Hospodář. spolek pro okres Přibyslavský konal dne 25. listop. t. r. valnou schůzi v Malé Losenici s přednáškou zeměpanského zvěrolékaře p. Františka Marka z Chotěboře.

Účastenství bylo veliké; účastníci pozorně sledovali p. přednášejícího v jeho výkladech o podstatě slintavky a kulhavky, škodách z nákazy té vznikajících a dotyčných zvěropolicejních předpisech. Zvláště biologie bacilla té nákazy těšila se napjaté pozornosti a přesvědčila naše hospodáře, že třeba jest, aby dvůr svůj před zavlečením nákazy bedlivěji chránili.

Otázky na p. zvěrolékaře od posluchačů dávané svědčí, že themata toho druhu jsou časová.

Po přednášce rozvinul předseda obraz činnosti výboru spolku a projednány byly správní záležitosti.

Hospodářský spolek pro okres Zbirovský v Terešově pořádal dne 28. října t. r. odpoledne mimořádnou valnou hromadu. Schůze byla četně navštívena; na programu byla přednáška p. Františka Řebíčka, c. k. okresního zvěrolékaře v Rokycanech „o příznacích nemocí dobytčích a o všelikých prostředcích, jak by se různým nemocím mělo předcházeti."

Dále vykládal p. přednášející, jak si má rolník počínati při nepravidelném porodu zvířat domácích a jak možno účinně zasáhnouti v případech podobných; p. přednášející zmínil se dále o moru drůbeže a vytknul hlavní vady nedostatečného chovu drůbeže. Dokázal číslicemi, že i v tomto na pohled nepatrném odvětví výroby hospodářské bylo by možno slušného příjmu v hospodářství docíliti.

Konečně upozorňoval, by se pamatovalo při letošním nedostatku zelené píce na možnost, že se vyskytne u domácího skotu nemoc spuchřelosti kostí, a doporučoval výživná chemická krmiva, která zelenou píci nahradí.

Po přednášce odpovídal p. přednášející k četným dotazům; ku konci schůze projednány byly správní věci spolkové.

V Podmoklech, dne 1. listopadu 1900.

Vojt. Topinka, delegát českého odboru rady zemědělské.

Hospodářské společenstvo okresu vysokomýtského konalo ve dnech 27., 28. a 29. října b. r. ve Vysokém Mýtě praktický kurs o zužitkování ovoce. Pořad kursu byl následující.

27. října: O důležitosti ovoce vůbec a zvláště v domácnosti a o vlivu jeho zužitkování na výnosnost ovocnictví. O potřebném nářadí, nádobí a náčiní na zužitkování ovoce v domácnosti. Výroba šťav ovocných, huspenin, marmelád, povidel a past.

28. října: Zavařování ovoce v páře do cukru a medu. Nakládání ovoce do lihu, rumu, koňaku a octa. Sušení ovoce rozličného druhu, zvláště jablek po způsobu americkém.

29. října: Výroba slivovice a koňaku. Výroba ovocných vín a ovocného octa. O sortimentu ovoce pro východní část našeho království.

Přednášky konány prvého a třetího dne v budově rolnicko-lukařské školy, druhého dne pro značnou účast v sále první záložny vždy od 2 do 5 hodin odpoledne. O všech uvedených bodech kromě sortimentu přednášel důkladným a poutavým způsobem pan Jindřich Havránka, ředitel hospodářské školy jičínské. Výklady demonstracemi doprovázené hleděl pan ředitel Havránka účinně doplňovati vždy druhého dne dopoledne v kuchyni praktickými výkony. Kursu se zúčastnilo asi 80 paní, dívek i pánů jak z města tak i z venkova a kromě toho 29 chovanců rolnicko-lukařské školy. Výklady p. Havránkovy našly náležité pochopení a všeobecně projeveno přání, aby p. přednášející v nejbližším roce uspořádal ve Vys. Mýtě kurs o zužitkování zeleniny v domácnosti. — Cyklus výkladů dokončil pan František Freidl přednáškou: „O sortimentu pro východní část Českého království". Kromě toho doplnil pan Freidl kurs i vhodnou výstavkou hrušek a jablek.

Jindřich Paďour, delegát českého odboru rady zemědělské.

Při ustavující valné schůzi hospodářského společenstva okresu skutečského pořádané dne 28. října 1900 v Proseči pojednal p. Karel Procházka, učitel rolnicko-lukařské školy z Vys. Mýta o hospodářských společenstvech nucených a dobrovolných. Okr. tajemník pan Leníček přečetl pak stanovy a navrhl, aby okresní zastupitelství bylo požádáno, aby při sdělávání okresního rozpočtu povolilo půlprocentní okresní přirážku na vydržování spolku; tohoto okresního příspěvku použilo by se k nákupu plemenného dobytka, ku zřizování stanic a p.

Dále promluvil p. Freidl, jednatel okr. spolku Vysokomýtského o zkušenostech nabytých v jednotě Vysokomýtské a přimlouval se za to, aby se žádala k účelům spolkovým 1%tní okresní přirážka.

Na to přikročeno k hlasování: stanovy přijaty jednomyslně, podobně usneseno jednomyslně, žádati na okresním výboru příspěvek ve formě 1%tní okresní přirážky.

Po provedeném hlasování prohlásil předsedající Jos. Macháček, okresní starosta, schůzi ukončenou.

Jan Bartuněk, delegát.

Organisaci nákupu a prodeje rakouských rolníků provedl „Všeobecný svaz rolnických společenstev v Rakousku" počínaje 1. listopadem 1900. V čelo organisace postaven byl dřívější ředitel ústředního svazu německých rolnických družstev v Čechách p. Štěpán Richter. — Jest ovšem otázkou, uznají-li česká nákupní a prodejní družstva za vhodno, aby přistoupila k tomuto německému centralnímu svazu.

Subvence pro družstvo obilního skladiště v Kouřimi. Zemský výbor království Českého povolil po návrhu českého odboru rady zemědělské družstvu obilního skladiště v Kouřimi subvenci k postavení obilního skladiště v Kouřimi 15 procent rozpočtených nákladů stavebních a to obnosem 15.196 Korun a bezúročitelnou půjčku ve výši 10 procent rozpočtených nákladů v částce 10131 Korun, avšak s podmínkou, že družstvo doplní ještě vlastní kapitál svůj na 33 procent nákladů stavebních a zařizovacích.

Družstvo hospodářského lihovaru pro Stráž a okolí ve Stráži započalo dne 2. prosince 1900 ve svém lihovaru slavnostním způsobem první kampaň.

Výstavy.

Výstava v Kahyře. (Úřední zpráva.) Zemědělský spolek v Kahyře hodlá během zimních měsíců uspořádati v Gezireh u Kahyry větší zemědělskou výstavu.

C. a k. rakouský konsulát v Kahyře dodává k této zprávě: Jelikož poslední dobou jeví se v Egyptě též mezi malorolnictvem snaha opatřováním dobrého osiva pěstění obilnin zušlechtiti a jelikož dále v Egyptě věnuje se značnější péče zdokonalení techniky výroby zemědělské, bylo by zajisté k prospěchu vývozcům cerealií a jiných výrobků zemědělských, jakož i továrníkům hospodářských strojů výstavu tu obeslati. — Schopné domácí firmy mohly by tam výhodně obchodovati.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 7. prosince 1900 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku	Uhrách (dne 5. pros.)
kulhavkou a slintavkou	93	109	3
snětí slezinnou	0	3	31
ozhřivkou	3	7	47
červenkou vepřového bravu	2	84	50
morem	6	76	538

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v době od 8. prosince do 15. prosince 1900 v království Českém rozšířeny, pokud se týče, za zaniklé prohlášeny byly. (NB. Čísla vedle osad znamenají počet zamořených dvorců).

A. *Panuje:* I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu českolipském ve Falknově 1, v Skalici 1, v Radvanci 1, v Sonnenbergu 1 a ve Volfarticích 1. **2.** v okresu broumovském v Božanově 1. **3.** v okresu chrudimském v Bořicích 1, v Čankovicích 2, v Čejkovicích 1, v Chotěnicích 1, v Chrudimi 26, v Dřevnicích 2, v Dvakačovicích 2, v Hrochově Týnci 2, v Lipkové 2, v Medlešicích 4, v Rosicích 7, v Roubovicích 3, v Stříbřichách 8 a v Tuněchodech 14. **4.** v okresu čáslavském v Bukovině 10. **5.** v okresu dubském v Dubé 1 a v Mašnicích 3. **6.** v okresu duchcovském v Měrunicích 1 a v Želenicích 1. **7.** v okresu vysokomýtském ve Lhotě (u Chroustovic) 1. **8.** v okresu jičínském v Chotči 2, v Konecchlumí 3 a v Kováči 4. **9.** v okresu mladoboleslavském v Bukovně 5 a v Mladé Boleslavi 2. **10.** v okresu karlínském v Bašti 2, ve Velkých Čakovicích 2, v Klíčanech 3, v Líbeznicích 5, v Měšicích 6 a v Nové Vsi 5. **11.** v okresu královéhradeckém v Černilově 2, v Klenicích 2, v Lochenicích 1 a v Dolním Přímu 1. **12.** v okresu královédvorském v Černožicích 2, v Holohlavech 3, v Hořenicích 1, v Libřicích 2, v Brodu 2, v Smiřicích 7 a v Smržově 3. **13.** v okresu lounském v Lenešicích 3, v Počedělicích 5, v Radonicích 1, v Oboře 4, v Orasicích 1 a ve Vršovicích 2. **14.** v okresu litoměřickém v Brňanech 5. **15.** v okresu mělnickém v Dolních Beřkovicích 3, v Brozankách 1, v Chramostku 3, v Hoříně 2, v Chlumíně 3, v Koryčanech 9, v Lužci 8, v Mělníku 2, v Obříství 15, v Řepíně 2, ve Vlňovsi 3 a ve Vrbně 4. **16.** v okresu novoměstském v Bolehošti 1. **17.** v okresu pardubickém v Čepech 8, v Dražkovicích 5, v Lánech u Dašic 1, v Pardubicích 8, v Rybitví 17, ve Vostřešanech 16 a ve Zminném 8. **18.** v okresu plzeňském v Domyslicích 1. **19.** v okresu roudnickém v Bříze 3, v Hostěnicích 2, v Kostomlatech 1 a ve Velkém Radošíně 1. **20.** v okresu rumburském ve Warnsdorfu 1. **21.** v okresu žateckém ve Rvenicích 1. **22.** v okresu slánském v Bradkovicích 1, v Bukole 3, v Černuci 4, v Chržíně 2, v Dušníkách 1, v Kozomíně 1, v Mileticích 1, v Oužicích 7, v Poštovicích 2 a v Postřižině 2. **23.** v okresu šluknovském v Georgwaldu 1. **24.** v okresu tachovském v Jadruši 4. **25.** v okresu trutnovském v Poříčí 1.

II. Sněť slezinná:

V okresu milevském v Klučenicích 1.

III. Ozhřivka:

1. v okresu českobrodském v Skalici Stříbrné 1. **2.** v okresu královéhradeckém v Králové Hradci 1. **3.** v okresu táborském v Táboře 1. **4.** v okresu vinohradském v Chodově 1.

IV. Červenka vepřů:

1. v okresu šluknovském v Nov. Grafenwaldu 1. **2.** v okresu domažlickém v Luženici 1. **3.** v okresu děčínském v Staré Olešce 1.

V. Mor vepřů:

1. v okresu českolipském v Dolní Polici 1 a v Žandově 1. **2.** v okresu jablonském v Hlemýždi 3. **3.** v okresu děčínském ve Valkeřicích 2.

B. *Zanikly:* I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu chrudimském v Úřeticích. **2.** v okresu jičínském v Chomuticích, ve Lhotě Kacákové a v Robousech. **3.** v okresu mladoboleslavském v Týně n. L. **4.** v okresu karlínském v Kostelci n. L. a v Mratíně. **5.** v okresu litoměřickém v Hubenově. **6.** v okresu mělnickém v Byškovicích a v Živoníně. **7.** v okresu pardubickém v Jeníkovicích, v Lánech, na Dálku a ve Spojilech. **8.** v okresu roudnickém v Dobříně, v Krabčicích a v Roudnici. **9.** v okresu smíchovském v Tuchoměřicích.

II. Sněť slezinná:

1. v okresu českobrodském v Přistoupími. **2.** v okresu novoměstském v Křivicích.

III. Červenka vepřů:

1. v okresu duchcovském v Libčevsi. **2.** v okresu kadaňském v Bystřici. **3.** v okresu kladenském v Kladně.

IV. Puchýřina na údech pohlavních:

V okresu duchcovském v Robčicích.

V Praze, dne 19. prosince 1900. (28151)

Právě vyšlo **třetí vydání nejchvalněji známého**

Účetnictví hospodář. pro rolníka,

jež sepsal **Josef Zamazal,** účetní v Brodku (u Olomouce). Účetnictví to vyznamenáno bylo četnými **pochvalnými a čestnými diplomy i stříbrnými a zlatými medailemi výstavními,** jakož poctěno odevšad a ze všech kruhů a vrstev **nejpochvalnějším uznáním a odporučením.** — Třetí vydání přepracoval autor na základě vyzvání a dle rad i pokynů **nejpřednějších odborníků** a znalců, takže účetnictví v celém svém rozsahu plně praktické potřebě a účelu vyhovuje, předstihujíc vůbec každý jiný spis podobného druhu. Účetnictví rozvrhuje se na **denník pokladní** o 100 listech ve vazbě tuhé za **zl. 1·50** a **knihu účetní,** jež sestavena je **pro zápisy na 4 roky** a sestává z návodů peněžních, úvěrních a tabelárních účtů uzávěrky roční, přiznání k osobní dani z příjmů a části poučné i zápisné za **zl. 2·50.**

Objednávky přijímá a vyřizuje nakladatelství:

Závod tiskařský a vydavatelský v Roudnici n. Lab.,

jakož i každé řádné knihkupectví.

Direktní import.

Chilský ledek

zaručeného obsahu 15—16%. — **Superfosfáty** a jiná umělá hnojiva zaručené jakosti nabízí za nejlevnější denní trhové ceny firma

MAURICE HALPHEN,

Praha, Václavské náměstí 43.

Direktní import.

JOSEF STERN,

Dolní Slivno pr. Vrutice

nabízí franko každé stanice

superfosfáty

a jiná umělá hnojiva jakosti výtečné,
kukuřice, otruby pokrutiny, sladový květ a krmiva vůbec co nejlevněji a

kupuje vždy ječmen

za ceny konkurenční.

Vepře k chovu

velkého bílého plemene anglického **„Yorkshire"** **začučeně čistokrevné** a ze stáda **mnohokráte vyznamenaného** pocházející, proti **července očkované,** obojího pohlaví, v každém stáří od 3 měsíců počínaje nabízí za **přiměřenou cenu**

Hospodářská správa v Žitíně,

pošta Žinkovy u Nepomuka.

Massey Harissův 13hrotý kultivator s obilní a jetelovou skříní výsevní.

Původní americký Massey Harrisův

ocelový kultivátor

jest nejúčelnější polní nářadí, které kdy vynalezeno bylo. — Výhradní prodej:

Szalatnay & Kröschel,

Stroje a potřeby pro hospodářství a průmysl v Praze č. 1003-II.

Zevrubný obrázkový cenník zdarma a franko.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem Českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 15. ledna 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 2.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K.
Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: **JUDr. Karel Viškovský.**

Novela k zákonu domovskému.

I.

Novelou ze dne 5. prosince 1896 č. 222 ř. z. byl zákon domovský ze dne 3. prosince 1863 č. 105. ř. z. podstatně změněn: články upravující příslušnost domovskou (§§ 8—10 zák. z r. 1863) byly prohlášeny neplatnými a příslušnost domovská byla novelou uvedenou zvlášť upravena.

Dle zákona z r. 1863 nabývala se nová příslušnost domovská pouze dosažením veřejného úřadu neb výslovným přijetím ve svazek obecní; tyto způsoby nabytí domovského práva zovou se původními způsoby nabývacími. Kdo sám žádným z těchto dvou způsobů nové příslušnosti nenabyl, zůstává příslušníkem domovské obce svého otce, děti nemanželské sdílejí příslušnost své matky a ženy provdavše se nabývají příslušnost domovskou v obci svého manžela. Osoby tyto odvozují svou příslušnost z příslušnosti jiné osoby (otce, matky, manžela) a proto lze při nich mluviti o odvozeném nabytí práva domovského.

Původní způsoby nabytí práva domovského, stanovené v domovském zákoně z r. 1863 nemají valného významu: nehledíme-li ku dosažení veřejného úřadu, mohl jednotlivec dosáhnouti nového práva domovského pouze výslovným přijetím do svazku obecního se strany obecního výboru. Obecní výbor byl v této příčině úplně neomezeným; sebe delší pobyt ani sebe větší poplatnost v obci nepropůjčovaly cizímu příslušníku právního nároku na přijetí ve svazek obecní. Připomeneme-li, že většina obcí za výslovné přijetí do obecního svazku žádala dosti značný poplatek, že byla v přijímání nových příslušníků nad míru skoupá, musíme přiznati, že tento způsob nabytí příslušnosti byl povahy zcela výminečné. Velkou většinou převládala příslušnost odvozená.

Okolnost, že zákon domovský z r. 1863 výslovné přijetí ve svazek obecní úplně ponechal libovůli obecního výboru, byla vadou tohoto zákona. Starší předpisy o právu domovském byly v této příčině daleko štědřejší; zákon domovský z r. 1849 předpisoval, že postačí k nabytí práva domovského v cizí obci čtyřletý pobyt v této obci bez právoplatného listu domovského; pobytem takovým nabýval občan po právu samém příslušnosti v této obci, nebylo třeba ani výslovného přijetí. Zákon z roku 1859 stížil tento stav jen potud, že čtyřletý pobyt nezakládal právo příslušnosti sám sebou, nýbrž musel dotyčný občan mimo to výslovně býti přijat ve svazek obecní; přijetí toto nesmělo mu však obecním výborem býti odepřeno, prokázal-li žádaný pobyt v obci; v případu odepření mohl se odvolati k úřadům zeměpanským.

Vzhledem k tomuto stavu věcí byly články zákona z r. 1863 v této příčině stanovené (§§ 8—10) oproti stavu panujícímu dle staršího zákona z r. 1859 změnou velice pronikavou. Pátrati po příčinách tak příkrého obratu, nespadá v rámec této úvahy.

Jisto jest pouze, že ustanovení tato ze zákona z r. 1863 se neosvědčila. Čilý ruch hospodářský druhé polovice let šedesátých, nově vznikající třída obyvatelstva stěhovavého dělnictva, dále rozvoj kommunikačních prostředků, vzrůst měst a p.: všechny tyto okolnosti měly v zápětí, že právní poměr příslušnosti stále četněji a četněji lišil se od skutečného poměru:

pobytu v obci. Jmenovitě trpce neshodu tuto pocitovaly obce venkovské; jejich příslušníci, jichž pracovní sílu úplně absorbovala města, vraceli se na stará léta zmrzačeni a k práci neschopni, většinou též v obci neznámi, zpět do domovské své obce, aby se jim zde dostalo opatření chudinského. Z těchto a podobných důvodů voláno bylo již řadu let po opravě zákona domovského. Dílem opravy mělo býti sblížiti právní poměry příslušnosti se skutečnými poměry pobytu, jak se pod vlivem moderního života hospodářského byly vyvinuly.

Konečně provedena byla částečná oprava novelou shora uvedenou.

V čem záleží oprava novelou touto provedená?

Máme-li shrnouti stručně, můžeme opravu provedenou charakterisovati následovně:

1. Novela vrací se k zásadě domovského zákona z r. 1859, že delší dobrovolný pobyt v obci poskytuje právní nárok na přijetí ve svazek obecní; s nárokem tímto nemůže býti občan bezdůvodně zamítnut.

2. Pojem veřejného úřadu, s nímž nabývá se příslušnosti, jest výslovně rozšířen též na úřady nižších organisací samosprávných.

Ostatní obsah zákona domovského z r. 1863 zůstal novelou nezměněn.

Dříve než přejdeme k podrobnějšímu vylíčení provedené reformy, sluší ještě připomenouti, že druhý odstavec § 49. platného posud zákona domovského výslovně stanoví, že právo domovské, jehož kdo nabyl dle předpisů starších, zůstává v platnosti, pokud ho dotyčný nabyvatel podle tohoto zákona nepozbude. Vzhledem k tomu, že právě v příčině nabytí práva domovského naše zákony domovské z r. 1849, 1859, 1863 obsahovaly předpisy podstatně různé, může se otázka nabytí příslušnosti ve zvláštním případě státi dosti spletitou. Z toho důvodu uvedli jsme též stručně obsah příslušných předpisů zákonů starších.

Nastínivše takto povšechný význam provedené reformy, přistupme k podrobnějšímu vylíčení změn, jež reformou tou nastaly. Probéřeme oba způsoby nabývací — přijetí ve svazek obecní a dosažení veřejného úřadu — a při každém z nich budeme klásti hlavně váhu na to, aby vyniklo, jaké změny nastaly novelou v povinnostech a právech obce a jednotlivce.

II.

1. Přijetí ve svazek obecní.

Zákon domovský z r. 1863 zná pouze přijetí dobrovolné; obecní výbor udílí domovské právo dobrovolně, komu chce, nikdo nemůže na ně činiti nárok a proti usnesení obecního výboru není v této věci žádného odvolání. Za takové udělení domovského práva vybírají obecní výbory poplatky. Povolení k vybírání takových poplatků udílí zemský výbor, pokud poplatek ten nepřevyšuje 200 K; vybírání vyššího poplatku může povoliti zemský výbor pouze v dohodě s c. k. místodržitelstvím. Novela z r. 1896 nechala toto dobrovolné přijetí ve svazek obecní nezměněno; zavedla však vedle toho přijetí povinné, t. j. obec za jistých okolností jest povinna uděliti právo domovské občanu, který, jsa posud příslušníkem obce jiné, nabyl právního nároku na přijetí do svazku obecního v obci svého pobytu. — Za podobné přijetí nesmí obec vybírati žádného poplatku.

Kdo nabývá nárok na povinné přijetí ve svazek obecní?

Každý státní občan rakouský, který po dosažení svéprávnosti v obci rozdílné od posavadní své obce domovské po 10 let dobrovolně nepřetržitě bydlí a po celou tu dobu nežádal, ani nedostal od obce pobytu nějakého opatření chudinského. Desítiletý pobyt možno počítati již od 1. ledna 1891; v tom ohledu novela z r. 1896 působí do jisté míry zpět; stalo se tak z toho důvodu, aby praktické účinky novely pokud možno brzy se dostavily; prvého ledna 1901 mohou se již o přijetí do obecního svazku hlásiti ti, kteří po 10 let bydlí v obci, kde posud domovského práva nemají; ti, kdož plných 10 let v obci posud nebydlí, budou se pak během času dále hlásiti, jakmile desítiletý pobyt skončí. Desítiletý pobyt musí býti dobrovolný; pobyt v robotárně, ve vazbě trestní nároku na domovskou příslušnost nezakládá. Samostatné stálé bydliště může si zvoliti teprve ten, kdož se stal svéprávným; samostatný pobyt může si též každý teprve počítati ode dne, kdy dosáhl stáří 24 let. Nároku na přijetí nabývají stejným způsobem mužové i ženy.

Osoby, které odvozují svou příslušnost do jisté obce z toho důvodu, že v ní zastávají veřejný úřad, nemohou činiti nárok na domovské právo v jiné obci, třeba v ní po celých 10 let nepřetržitě bydlí; podobně ženy od manželů rozvedené, třeba po deset let žijí od manželů odděleně v jiné obci, nemohou činiti nárok na domovské právo v obci pobytu, nýbrž zůstávají příslušníky domovské obce manželovy. — Vojáci, jmenovitě důstojníci a po odbytí presenční služby dále sloužící poddůstojníci, nemohou nabýti práva v obci své garnisony z toho důvodu, že tam přes 10 let byli posádkou.

Pobyt desítiletý musí býti nepřetržitý; kdo se z obce vystěhuje, po čase však opět se do obce vrátí, nemůže si počítati pobyt dřívější, nýbrž desítiletá lhůta pobytu začíná znova. Leč ne každé vzdálení z obce znamená již přetržení pobytu; novela sama uvádí, že pobyt v obci není přetržen konáním branné povinnosti v jiné obci; podobně nesluší pobyt pokládati za přetržený, když jde občan do cizích obcí na práci (na chmel, do Vídně a p.), jen když má patrný úmysl, že se opět vrátí; úmysl podobný lze posouditi z okolností: nechal-li v obci rodinu a p.

Desítiletý nepřetržitý pobyt v obci musí býti též náležitě kvalifikován: ten, kdo chce nabýti nárok na přijetí do svazku obecního, nesmí po celou dobu desíti-

letého pobytu v obci požívati **nějakého zaopatření chudinského**. Za zaopatření nepovažuje však zákon, když někdo byl osvobozen od placení školného za své školou povinné děti, neb požívá-li nadace aneb byla-li mu přechodně poskytnuta chudinská podpora. Za závadu lze pouze považovati chudinské opatření **trvalé**. —

Kdo nabyl nároku na přijetí ve svazek obecní, nenabyl ještě práva domovského. **Nabytý nárok opravňuje** pouze **k podání žádosti** za přijetí do obecního svazku. Žádost takovou, která jest kolku prosta, může podati ta osoba, která nároku sama nabyla; nemohla-li by, (na př. kdyby zemřela a p.) její nástupce v právu domovském (na př. žena, děti) neb konečně ona obec, do které oprávněná osoba domovským právem posud příslušela; tato poslední může podobnou žádost podati i tehdy, kdyby občan dotyčný o domovské právo v nové obci ani nestál, ba přímo i tehdy, kdyby chtěl zůstati příslušníkem své posavadní obce domovské.

K žádosti sluší připojiti průkaz o státním občanství rakouském (domovský list) a průkaz nepřetržitého desítiletého pobytu; průkaz o tom, že osoba, která má býti ve svazek obecní přijata, chudinského opatření, v obci pobytu nepožívala, žadatel podávati nemusí.

Kdy lze žádost podati? Každý občan rakouský jakmile po 1. lednu 1901 dokončí v obci desítiletý pobyt, může, pokud se bude v obci dále zdržovati, podati žádost za přijetí ve svazek obecní kdykoliv; kdyby však, nabyv nároku na přijetí, z obce se vystěhoval, může žádost podati pouze během dvou let ode dne vystěhování. Dosavadní obec domovská může přivésti nabytý nárok k platnosti, pokud pobyt příslušníka jejího v cizí obci trvá, kdykoli; po přerušení pobytu (vystěhování se) má k podání žádosti lhůtu 5 let. Zemřel-li by občan nabyvší nárok na přijetí, mohou jeho nástupci do dvou let po jeho smrti žádati za přiznání práva domovského.

Do které doby musí býti žádosť vyřízena? Byla-li jednou žádost podána, ať oprávněným občanem samým, ať dosavadní jeho domovskou obcí neb jeho nástupci, musí býti nejdéle do šesti měsíců ode dne podání vyřízena. Z toho důvodu doporučuje se, aby si podatel žádosti den podání dal náležitě potvrditi. Není-li po šesti měsících žádost obecním výborem vyřízena, přechází právo rozhodnutí na c. k. okresní hejtmanství, v městech se zvláštním statutem (Praha, Liberec, Brno, Vídeň) na c. k. místodržitelství. Příslušná stížnost k c. k. okresnímu hejtmanství jest rovněž kolku prosta. — Podobně možno se odvolati k c. k. okresnímu hejtmanství, byla-li žádost za přijetí do svazku obecního obecním výborem bezdůvodně zamítnuta. Lhůta, do které doby stížnost možno podati, není v novele blíže stanovena; sluší však za to míti, že lhůta tato není omezena a že lze si stěžovati vždy, pokud by bylo možno o přijetí žádati. — Z rozhodnutí c. k. hejtmanství jde odvolání k c. k. místodržitelství a dále c. k. ministerstvu vnitra. Lhůty k podání těchto stížností jsou omezeny a vždycky v dotyčném vyřízení udány.

Tím by bylo povinné přijetí ve svazek obecní dostatečně probráno. — Sluší jen dodati, že největší zájem na provádění novely mají obce, jmenovitě obce venkovské. Tyto musí bdíti, aby dosavadní příslušníci jejich nabyli domovského práva tam, kde se po léta zdržují. Za tím účelem jeví se nejvýše účelno, aby si pořídily katastr svých příslušníků; o příslušnících těchto nechť zjistí, kde se zdržují. Jak při tom jest třeba postupovati, naznačil všem podřízeným úřadům samosprávným zemský výbor království Českého výnosem ze dne 6. února 1897 č. 7778. — O každém přijetí ve svazek obecní musí obecní výbor nového příslušníka přijímající, bývalou jeho obec domovskou z povinnosti úřední uvědomiti; v zájmu řádného vedení seznamu příslušníků jest toto povinné oznámení zajisté velice vítáno.

Dodatkem k zákonným ustanovením o **povinném přijetí ve svazek obecní** dlužno se ještě zmíniti **o povinném zaručení domovského práva pro případ dosažení rakouského státního občanství**. Dle posud platných zákonů může dosáhnouti občanství rakouského cizozemec pouze tehdy, když prokáže, že mu některá obec pro ten případ zaručila právo domovské. — Toto zaručení domovského práva nebyla posud povinna žádná obec svoliti; novelou shora uvedenou nastala však změna. Kvalifikovaný desítiletý pobyt, který zakládá u rakouského občana nárok na povinné přijetí do svazku obecního, zakládá u cizozemce nárok **na povinné zaručení domovského práva pro případ dosažení rakouského občanství**.

Postup řízení jest zcela podobný jako při přijetí ve svazek obecní.

2. Dosažení veřejného úřadu.

Vedle nejhlavnější novoty — povinného přijetí ve svazek obecní — zavedena byla novelou další novota tím, že pojem veřejného úřadu, jehož dosažením nabýváme práva domovského, byl podstatně rozšířen. Ustanovuje totiž § 10. citované novely:

„Definitivně ustanovení úředníci a **sluhové** dvorní, státní, zemští, **obecní a zastupitelstev okresních** a fondů veřejných, duchovní a **veřejné učitelské osoby**, konečně **c. k. notáři** nabývají nastoupením svého úřadu práva domovského v obci, ve které jim bylo vykázáno jejich stálé sídlo úřední.“

Proti zákonu domovskému z r. 1863 rozšiřuje novela právo domovské na osoby, které se staly úředníky obecními, okresních zastupitelstev, dále na c. k. notáře a konečně propůjčuje domovské právo definitivně ustanoveným sluhům dvorním, státním, zemským, obecním, okresním a fondů veřejných. Tyto osoby nabývají domovského práva v obci svého úřadu, nikoli v obci svého bydliště. — Naproti „učitelům“ (z domovského zákona z r. 1863) staví novela „veřejné osoby učitelské“. Tímto změněným doslovem má býti patrně stručně řečeno, že nabývají v obci svého působiště domovského práva též definitivně ustanovené učitelky.

* * *

Tím by byl obsah novely v podstatě probrán. Jedním z předních její účelů bylo zajisté též spravedlivé a hospodářským poměrům přiměřené rozdělení břemen veřejného chudinství. V tomto směru však sotva byla zjednána novelou k zákonu domovskému úprava konečná: spíše zdá se, že nová úprava práva domovského stane se pramenem nových obtíží ve věcech chudinských, až posléze povede k opravě zákona chudinského.

Dr. *Šim. Kolářík.*

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Jarní setí obilí.

Četnými pokusy, provedenými různými vynikajícími odborníky bylo nade vši pochybnost zjistěno, že doba setby má veliký vliv na produkční mohutnost rostlin, a to větší než se namnoze za to má. Poměr zrna ku slámě se tím více rozšiřuje, čím pozdější jest setba, takže při pozdní setbě se klidí relativně více slámy a méně zrna. Celkový výnos jest pak pravidlem u setby pozdní menší než u setby ranné. Nejvíce však trpí pozdní setbou jakost zrna. Obilkám přibývá na tloušťce slupky a ubývá na buclatosti. Následkem toho také hektolitrová váha obilek klesá. Chceme-li proto při kultuře jarního obilí dosáhnouti co nejvyššího výnosu a zejména co nejlepší jakosti zrn, musíme zasíti jarní obilí co možná záhy. Činiti tak káže nám ostatně již prostý rozum. Mějme ječmen. Každému hospodáři jest zajisté dobře známo, že rozdíly v uzrávání ječmene nejsou tak značné, jako rozdíly v setí. Pozdě zasetý ječmen dozrá sice o několik dní později než ranně zasetý, ale daleko ne o tolik, o kolik byl později zaset. I když vezmeme v úvahu, že dni ku sklonku doby vzrůstu jsou déle a intensivněji osvětleny a mají i vyšší teplotu než na počátku doby vzrůstu, nevyrovná se rozdíl zúplna, a převaha v délce doby vzrůstu zůstává i potom na straně ječmene ranně zasetého. Má-li však ječmen ranně zasetý delší dobu vzrůstu, může lépe využitkovati živiny půdní i vzdušné, zvláště však tvůrčí sílu slunečnou, a produkovati více hmoty. Velmi důležito zejména jest, že obilí ranně zaseté nastřádá si více materiálu k metání a nalévání zrn, takže tato lépe nalijí než u obilí setého pozdě. Čím větší jest rozdíl v době setby, tím větší jest i rozdíl (při stejných jinak okolnostech ostatních) v množství sklizně, zvláště v jakosti zrn. Loňské jaro nesmí nás mýliti. Nechť nikdo nenamítne, že nejrannější ječmen sil se v loni až v polovici dubna a přece poměr zrna ku slámě byl užší než jiná léta, kdy ječmen byl v zemi již na počátku dubna, a že také buclatost zrna a hektolitrová váha byly většinou zcela uspokojující.

Zpozdí-li příroda sama setbu, napraví alespoň z největší části zlo, jež způsobila tím, že se jaro neotvírá tak prudce, jak by se dalo dle pokročilé doby roční souditi. Je-li pak povětrnost taková, že jest i odnožování obilí i přílišnému protahování stébel na úkor, pak nemůže ovšem poměr zrna ku slámě vypadnouti široký, a také nalévání a jakost zrn nemůže doznati ujmy, alespoň ne valné. Při setbě nejedná se tak o rannost kalendářní, jako o to, aby neotálelo se setbou, když povětrnost již setbu dovoluje.

Příliš spěchati se setbou obilí však také nesmíme, zejména na půdách těžkých, k studenosti a mokrosti náchylných anebo na půdách zaneřáděných plevelem, pokud se týče hojněji napadaných různým hmyzem i jinými živočisnými škůdci. Obilí není sice proti chladnu přespříliš choulostivo, ale chladná povětrnost nejde mu také k duhu. Uhodí-li silnější mrazíky, může vzešlé obilí i zmrznouti, zejména ječmen, jemuž při nejmenší m zmrznou špičky anebo okraje listů. R. 1899 byla hojná příležitost účinek mrazíků na ječmen i ve volné přírodě studovati. V první polovině března, zvláště 8. března se velmi oteplilo, takže se ječmen začal hojně síti. Později nastaly však mrazy, jež trvaly celý týden a některé z nich byly i — 6 až — 8° R silné. Ječmen byl tu a tam již vyklíčelý, ale nikoli ještě vzešlý. Mrazy, třeba velmi silné mu v době této ještě neuškodily, alespoň nebylo lze nalézti poškozených klíčků, jichž poškození by bylo možno se zmrznutím ve vztah uvésti. Na to nastala opět pěkná pohoda; v noci na 1. dubna uhodil však opět mrazík — 3° R. Ječmen byl tu a tam již vzešlý. Ohledáním ječmene seznáno, že poškozen byl první lísteček a to bez ohledu, byl-li již rozvinut anebo ještě stočen v pochvě. U některých rostlinek byl první lísteček, když se mu později podařilo roztrhnouti pochvu, na své špičce nejen úplně zbělalý, ale i celý skroucený. Celkem poškodil mráz lístečky hlavně na špičkách a okrajích, ač nescházely tu a tam bělavé proužky i v ostatní ploše listové. Účinek mrazu byl na poli brzy větší, brzy menší, hlavně dle polohy polí. Půda tak mnoho nerozhodovala, poněvadž byla všude v době té dost vyschlá. Na mokrých půdách byly by se zajisté zpřetrhaly i některé kořínky, a při ječmenech hloub zasetých i oddenečky, jež pojí nadzemní pírka s obilkami.

I když mrazíky nepoškodí přímo obilí, má nastalá chladná povětrnost, zejména trvá-li déle a je-li provázena mokrem ten nemilý následek, že se obilí zarazí ve vzrůstu, sežloutne a plevel počne jej přerůstati. Jest to pak zase ječmen, který takovouto nepohodou obyčejně nejvíce trpí. Déle trvající chladná a mokrem provázená povětrnost může setbu obilnou citelně poškoditi i tehdy, když uhodí hned po zasetí, takže obilí ještě nevyklíčilo, natož pak vzešlo. Za takovéto povětrnosti obilky sice nabotnají, ale klíčiti nemohou. Část zásobných látek se vylouží do půdy, obilky se seslabí a některé i zajdou. Vyloužené látky zásobní zavdají pak v půdě rády podnět

k hnilobným pochodům, jež se tu a tam přenesou i na obilky. Čím chladnější a špatněji vysýchavá je půda, tím citelněji může příliš ranná setba vytrestati. Za to na půdách snadno záhřevných a rychle vysýchavých nesklame setba ranná skoro nikdy. Půdy takovéto můžeme, když tomu dovoluje nahodilá příznivá povětrvost i předčasně zasíti, aniž bychom se musili obávati, že o setbu přijdeme. Celkem jest však i tu lépe čekati, až nadejde normální doba k setí anebo aspoň až do doby této jest již velmi blízko. Normální dobou k setí jarního obilí jest u nás doba od polovice března do polovice dubna (dle různých krajin a různých ročníků). Nejdříve má se zasíti obilí, jež má delší vegetační dobu anebo činí značnější nároky na vlhkost půdní. Takovým obilím jest jarní pšenice a oves. U jarní pšenice pokládá se namnoze za pravidlo, že má býti v zemi nejdéle do čtvrtého dne čtvrtého měsíce, tedy do 4. dubna. Také se takřka všude jarní pšenice nejdříve seje. Za to se však v některých krajinách eminentně ječmenářských odkládá se setbou ovsa, až jest již v zemi ječmen. Půda mezi tím však přeschne a zdar ovsa jest silně ohrožen. Oves činí značné nároky na vlhkost půdní a setba jeho musí se provésti, když jest ještě půda dostatečně vlhká. Spíše se může trochu posečkati se setbou ječmene.

Mrzuté jest, když jest půda zaneřáděna plevelem. Tu jest nebezpečno zasíti ji příliž záhy. Může se dostaviti chladná povětrnost, takže obilí vzchází zvolnavěji než plevel a je od tohoto potlačováno. To jest ovšem zlo, kterému se má zabrániti. Na druhé straně jest však také zlo, když se má čekati se setbou obilí až plevel vzejde a půda mělkým zaklopením plevele (nejlépe nějakým víceradličným pluhem) se vyčistí. Tím se setba obilí značně zpozdí a takováto zpozděná setba nemá té čáky na dobrý výnos zrna a dobrou jeho jakost, jako setba ranná. Proto má býti co nejvíce o to pečováno, aby půda byla naležitě čistá. *J. M.*

Rašelina jakožto stelivo.

V novější době s výhodou začíná se užívati rašeliny, jakožto steliva. Ne však všechna rašelina hodí se ku stlaní. Nejlepším stelivem jest rašelina povstalá z mechu rašeliníku (Sphagnum), která není zulmifikovaná anebo jejíž ulmifikace*) dosud jen nepatrně pokročila. Takováto rašelina jest pěkně vláknitá, nedrobí se a také nepráší, a má velkou vláhojemnost. Když rašelina jest již z části zulmifikovaná, vyskytuje se v rašelině vedle hmoty vláknité také něco hmoty beztvaré, jež kazí hodnotu rašeliny jakožto steliva. Některé rašeliny nevznikly z rašeliníků, ale z ostřic, třtin, šachorů a z mechů rokytu (Hypnum) a ploníku (Polytrichum). Takovéto rašeliny nehodí se valně ku stlaní. Vláhojemnost jejich není značná a mimo to při stlaní mnoho práší.

*) Ulmifikací jmenujeme rozklad rostlinných látek za nedostatečného přístupu vzduchu, při němž procento uhlíku stoupá. Nedostatečný přístup vzduchu způsobuje zejména voda.

Výroba stelivové rašeliny děje se následovně: Rašelina se roztrhá zvláštním mlýnkem nebo trhadlem a síty zbaví prachu, pak se lisuje v balíky.

Dobrá stelivová rašelina má před slámou tyto výhody: *a*) Rašelina pojme tekutin 8—20 násobné množství své váhy, sláma jen 4násobné množství. Jest proto vláhojemnost rašeliny 2—5kráte větší než slámy. Sláma nedovede nikdy úplně zadržeti moč, ale rašelina ano. Při stlaní rašelinou odpadá tedy jáma na močůvku a vše co s ní souvisí, také odpadají ztráty, jimž jest močůvka v jámě vystavena. *b*) Rašelina vlyká do sebe mnohem dokonaleji různé plyny, zejména čpavek, než sláma. *c*) Rašelina jest měkčím a bezpochyby i zdravějším stelivem než sláma. Mokrost ze stájů zmizí, což má blahodárný vliv zejména na udržení kopyt v zdravém stavu. *d*) Rašelina zaujme jen polovinu prostory co stejná váha slámy; kůlny na stelivo mohou býti proto při rašelině menší než při slámě. Výhoda tato má někdy dosti značný význam, zvláště při hospodářstvích ve městech. Také hnůj z rašeliny zaujímá menší objem.

Rašelině jakožto stelivu dá se vytýkati: *a*) Rašelina jest chudší draslem, kyselinou fosforečnou a vápnem než sláma, takže i hnůj z rašeliny jest těmito živinami chudší. Vada dá se ovšem odstraniti přídavkem drasla a kyseliny fosforečné anebo hojnějším přihnojováním půdy hnojivy fosforečnými a draselnatými. Vydání za toto přihnojování nepadá valně na váhu, poněvadž rašelina jest zase bohatší dusíkem než sláma, takže se současně zmenší vydání za přihnojování dusíkaté. V jednom případě (Deutsche landwirtschaftliche Presse XI., 15) byl hnůj ze slámy o 8·1% drasla a 7·2% kys. fosforečné bohatší, ale za to o 4·5% těžko a 83·0% lehko přístupného dusíku chudší než hnůj z rašeliny. *b*) Hnůj ze steliva rašelinného se tíže rozkládá než hnůj ze slámy. Vada tato se odstraní anebo aspoň zmírní vápněním nebo slínováním půd, pokud jsou vápnem chudé. *c*) Stáj při stelivu rašelinovém má poněkud pochmournější vzezření, za to však jest vzduch ve stáji čistší. Dobytku se také z počátku rašelina valně nezamlouvá, ale záhy na ni přivykne a libuje si v ní. Rašelinu jako slámu žvýkati a měkčími a stravitelnějšími částěmi jejími dosycovati se ovšem dobytek nemůže.

Rašelinou stele se následovně: Balíky rašeliny se rozhodí a rašeliny se nastře pod dobytek vrstva asi 10 cm silná, k čemuž se jí spotřebuje na každý m² asi 10 kg. Z této vrstvy rašelinné se denně odstraňují výkaly, při čemž se zvlhlá rašelina pokud možno promíchává s rašelinou suchou. S výkaly odebraná rašelina nahražuje se rašelinou čerstvou; denně jest potřeba pod 1 vzrostlý kus dobytka přistlati čerstvé rašeliny 1—2 kg. Když vzduch ve stáji počíná býti nečistý a celá rašelinná vrstva jest značně zvlhlá, odstraní se a nahradí jinou. Rašeliny může se s výhodou použíti jakožto steliva pod veškeren dobytek, vyjímaje jen ovce. Celkem spotřebuje se ročně rašeliny: pod 1 vzrostlý kus hovězího dobytka 12—15 q, pod 1 koně 10 q.

Není pochyby, že rašelina má jakožto stelivo slibnou budoucnost. Dnes brání hojnějšímu používání rašeliny jednak starý zvyk stláti slamou, místy nekonvenuje i cena. Rašelina není zrovna lacina ani na místě výroby (1 q rašeliny stojí tu 1·6—2·6 K), daleký transport žene pak cenu její tím více do výše.*) U nás jest doposud jen málo závodů na spracování rašeliny v stelivo, a zejména není závodů takových nikde ve vnitru země, ač by se snad i tu našla vhodná rašelinná ložiska. Závody na spracování rašeliny v stelivo nacházejí se v Čechách dosud jen v Šebastianberku v Rudohoří, v Moldavě (správu závodu vede lesní úřad v Kosten u Teplice), v Černé (Schwarcbach) v Šumavě, v Nových Hradech a ve Stráži.**) Používáním rašeliny ku stlaní uvolnila by se ze zásoby steliva sláma a mohlo by se jí, alespoň lepších její partií upotřebiti ku krmení. Pokud by pak sláma ku krmení se nehodila, použilo by se jí ku stlaní vedle rašeliny.

Řídké jetele.

Loňské sucho nebylo příznivo vývoji mladých jetelů, jež z veliké své části jsou vadné. Někde jetel byl zpočátku dosti pěkný, ale pozdějším suchem úplně vzal za své, jinde aspoň silně prořídl. Také hraboši polní, kteří se loňského roku opětně v úžasné míře rozmnožili, zle na některých místech jetele poškodili. Bude proto, pokud se tak již na podzim nestalo, leckterý jetel potřeba zaorati, jiný pak přisitím způsobilých pícnin hustším učiniti. Které pícniny jsou způsobilé k vyplnění prázdných míst v řídkém jeteli? — Obyčejně se jmenují dvě pícniny, a sice jetel inkarnát a jílek vlašský. Povšimněme si obou blíže.

Jetel inkarnát (Trifolium incarnatum) roste planě v Italii a pěstuje se tu a tam ve Švýcarsku, Francii, Jižní Anglii, Rakousko-Uhersku a vinném pásmu Německa. Přichází v několika odrůdách, a sice jakožto ranní a pozdní inkarnát tmavě nachový (T. inc. atropurpureum), ranní a pozdní inkarnát bílý (T. inc. album) a inkarnát masově červený (T. inc. carneum). Není pochyby o tom, že jetel inkarnát vyznačuje se rychlým vývojem. Když se zasije v dubnu do řídkého červeného jetele, brzy dohoní jetel ve vývoji a kvete s ním skoro současně. Druhé seče však neposkytuje, takže v jeteli vyplňuje prázdná místa jen po dobu první seče. Okolnost tato, ač mrzutá, dala by se inkarnátu dobře odpustiti, kdyby jen zdar jeho v první seči byl plně zaručen. Avšak původ a rozšíření inkarnátu nutká k značné opatrnosti. Jetel inkarnát jest dítkem teplejšího podnebí a zdar jeho jest proto u nás velmi závislý nejen na poloze té neb oné krajiny, ale i na průběhu povětrnosti. Je-li povětrnost příznivá, teplá a mírně vlhká, tu vývoj jeho jest netoliko rychlý, ale i hojný; inkarnát dosahuje délky 60—80 cm, má hojnost listů a chloupkatost není příliš značná. Naproti tomu za chladnější povětrnosti zůstává inkarnát krátký, má poměrně málo listů a jest silně chloupkatý. Dobytek jej tu nechce ani žráti. Také oproti suchu jest inkarnát velmi citlivý. Není proto možno inkarnát ve všech případech k doplnění prázdných míst v červeném jeteli doporučovati. V některých případech prokáže dobrou službu, v jiných však notně sklame. Také musíme býti opatrni na semeno inkarnátové, neboť bývá, zejména v době velké poptávky, všelijak porušováno a také klíčivost bývá vadná. Tu jest potřeba obrátiti se jen na spolehlivé semenářské firmy a dáti si zaručiti pravost i klíčivost semena. Kdyby se jednalo o plnou setbu inkarnátu, bylo by potřeba na 1 ha semena 30 kg anebo na 1 korec 9 kg. Pro vyplnění prázdných míst v řídkém jeteli vezme se ovšem inkarnátu přiměřeně méně. Na těžší půdě se jetel přivláčí, rozseje inkarnát a přirazí lehčím válcem. Zdá-li se nám zadělání toto velmi mělké, vláčíme po rozsetí inkarnátu ještě jednou, ale nyní jen branami velmi lehkými, nejlíp lučními. Na lehčí půdě rozsejeme inkarnát ihned, vláčíme lehčími branami a půdu přirazíme válcem.

Jílek vlašský (Lolium italicum) jest luční tráva předčící všechny ostatní trávy svým rychlým vývojem. Žádná jiná tráva nedovede v čase tak krátkém tolik nerostných živin zpracovati v ústrojnou hmotu, jako vlašský jílek. Jest až neuvěřitelné, jaká čísla se ve příčině této v literatuře uvádějí. Tak dle Fultona vyrostl jílek v Anglii při hojném hnojení močůvkou denně o 4·8 cm, dle Dickinsona může jílek poskytnouti za 3—6 neděl novou vydatnou seč. Avšak zapomínati nesmíme, že i vlašský jílek jest dítkem teplého podnebí, a že domovinou jeho jest slunná jižní Evropa. Proto by bylo bláhovo očekávati od vlaš. jílku u nás nějakých zvláštních zázraků. Uhodí-li hned po zasetí vlažná povětrnost, aby jílek záhy mohl vzejíti a je-li i potom povětrnost vývoji jílku příznivá, t. j. teplá a zároveň i vlhká, pak ovšem vzrůst jílku jest nejen rychlý, ale i vydatný; v opačném případě však jílek krní a mnoho nevydá. Ačkoliv při vhodné povětrnosti může vlašský jílek hned první seč jetelovou pěkně vyplniti, přece hlavní jeho rozmach spadá až do seče druhé. Proto se také z mnohých stran doporučuje, aby k vyplnění prázdných míst v jeteli upotřebil se vlašský jílek ve spojení s inkarnátem. Jetel inkarnát doplní jetel hlavně v seči první, jílek vlašský v seči druhé. Z toho, co nahoře bylo uvedeno však plyne, že inkarnát i jílek mohou nás zrovna tak zklamati, jako potěšiti. Všechno záleží na průběhu povětrnosti a také na semenu. Jílek vlašský k rychlému a vydatnému vzrůstu potřebuje i slušnou zásobu lehko vnímatelného dusíku. Přichází ve dvou odrůdách a sice co jílek osinatý (L. ital.

*) Rašelina transportuje se na rak. drahách státních dle sazeb výjim. tarifu 2. Dopravné pro 1 q rašeliny obnáší tedy na příklad při vzdálenosti 41—50 km 17 h, 91—100 km 27 h, 141 až 150 km 37 h, 191—200 km 46 h, 241 až 250 km 55 h atd. Při tom se ovšem předpokládá, že se vagon úplně využitkuje, t. j., že se naloží rašeliny 100 q, což vždycky není možné.

**) Dle zprávy „Hospodářského listu Chrudimského“ (1900 č. 11.) nabízí rašelinu ku stlaní i p. Veselý v Bohdanči u Pardubic a to 1 q asi za 50 kr.

aristatum) a bezosinatý (L. ital. muticum). Obě odrůdy tyto jsou pro kulturu stejně cenné. Zadělání jílku jest stejné jako inkarnátu. K setbě plné je potřeba jílku na 1 ha 50 kg, tedy na 1 korec 15 kg.

V nejednom případě učiní hospodář lépe, když prázdná místa v řídkém jeteli vyplní vikví neb jinou luskovinou, a to buď samotnou anebo ve směsce s ovsem neb ječmenem. K zadělání vikve stačí ostřejší zavláčení; po branách ovšem musí následovati válec. Na větších prázdných anebo velmi řídkých místech může se ovšem dáti vikvi obvyklá kultura. *J. M.*

Hnojení chlévským hnojem v zimě.

V nejednom případě přichází hospodář při zimním vyvážení hnoje do rozpaků, zda-li by hnůj měl složiti na poli v jednu velkou nebo v několik větších hromad, nebo jej hned rozvésti do malých hromádek a tyto po případě ihned rozházeti. Pravidlem jest, že hnůj se má složiti v jednu velkou nebo v několik větších hromad a řádně opatřiti zemí, t. j. zemí podložiti i poházeti. Rozvezení hnoje do hromádek možno schvalovati jen v tom případě, když hnůj nezůstane dlouho v hromádkách ležeti a co nejdříve se rozhází. Rozházení v zimě lze však připustiti jen v půdách snadno záhřevných a vysýchavých, majících mimo to rovinatou polohu. Na půdách špatně záhřevných a těžko vysýchavých by zaházený hnůj zdržoval na jaře zahřívání i vysýchání půdy, a jarní práce by se značně opozdily. Ze svahovitých půd by odnášela voda při jarním tání větší neb menší část drahocenné substance hnoje. Jinou věcí bylo by ovšem, kdyby nahodilý obměk dovoloval zaorání hnoje hned v zimě. Není pochybnosti o tom, že jest v nejednom směru prospěšno, když za nahodilého obměku se může hnůj zaorati hned v zimě. Ale třeba také přihlížeti, aby se hnůj při zaorávání příliš „nezamazal“, zejména když nelze již očekávati tak hojných a silných mrazů, aby půdu až do hloubky, do níž bylo oráno, pronikly.

Rozhledy národohospodářské.

Severoamerický vývoz dobytka. C. k. zeměpisná Společnost ve Vídni udává ve svých zprávách,*) že ze Spojených států Severoamerických bylo r. 1899 vyvezeno: hovězího dobytka za 33,463.267 dollarů (z toho za 31,668.901 dollarů do Anglie), vepřů za 150.814 dollarů a ovcí za 1,070.666 dollarů (skoro celé množství do Anglie). Téhož roku vyvezeno bylo mimo to: masa hovězího čerstvého za 22,644.040 doll. (skoro všechno do Anglie), masa hovězího v krabicích za 3,448.240 dollarů, soleného a uzeného hovězího masa za 2,737.304 dollarů, slaniny za 45,786.045 dollarů (do Anglie za 34,333.973 dollarů, do Německa za 5,708.096 dollarů), šunek za 20,384.654 dollarů (do Anglie za 15,215.209 dollarů, do Německa za 1,297.710 dollarů), vepřového masa za 8,831.613 dollarů a vepřového sádla za 43,435.922 dollarů (do Německa za 14,043.340 doll., do Anglie za 13,866·718 doll., do Francie za 1,437.623 dollarů, do ostatní Evropy za 8,831.613 doll.). Úhrnem vyvezeno bylo ze Spoj. států Severoamerických v r. 1899 dobytka a výrobků zvířecích za 182,052.865 doll. V summě této není však zahrnut obnos za vyvezený lůj, máslo, sýry, margarin a j. výrobky původu živočišného, jejž odhadnouti možno okrouhle na 19 millionů dollarů.

Jaká to úžasná čísla! Když roku 1878 professor dr. J. B. Lambl svým spisem „Depecoration in Europa“ vystoupil se svým učením depekoračním, dle kterého nastává v každé krajině alespoň relativní klesání počtu (nebo úhrnné živé váhy) dobytka oproti stoupajícímu počtu lidstva, narazil na četné odpůrce. Zdaž však tento úžasný přívoz dobytka a výrobků zvířecích do Evropy není pádným důkazem pro správnost Lamblovy theorie depekorační! Ostatně dozvíme se již brzy výsledků nového sčítání dobytka, a tu bude možno učiniti si jasný obraz, jak depekorace pokročila.

*) Mittheilungen der kais. könig. Geographischen Gesellschaft in Wien. Svaz. XLIII. 1900. Str. 248—250.

Stav dobytka ve Spojených státech Severoamerických. Dle zpráv c. k. zeměpisné společnosti ve Vídni zmenšil se v poslední době stav dobytka ve Spojených státech Severoamerických, následkem čehož cena dobytka stoupla. Vláda všemožně starala se o to, aby stav dobytka uveden byl na předešlou míru, ale docílila jen, že od 1. ledna 1898 do 1. ledna 1899 vzrostl počet krav z 15,840.866 na 15,990.115 kusů. Za to počet volů a ostatního dobytka hovězího klesl v době této z 29,264.197 na 27,994.225 kusů. Počet krav stoupl o 1%, počet ostatního dobytka hovězího klesl o 4·3%. Průměrná cena 1 krávy zvýšila se o 2·21 dollarů, průměrná cena 1 kusu ostatního dobytka hovězího stoupla z 20·92 na 22·79 dollarů. Departement orby odhadl cenu veškerých krav v r. 1899 na 474,233.925 dollarů, cenu volů a ostatního dobytka hovězího na 637,931.135 dollarů. Ovcí v Spojených státech Severoamerických přibývá: 1. ledna roku 1899 bylo tam ovcí 39,114.453 kusů, r. 1898 jen 37,656.960 a roku 1897 pouze 36,318.643 kusů. Cena ovcí odhadnuta r. 1899 na 107,697.530 dollarů. Vepřového dobytka ubylo. R. 1899 obnášel počet vepřového dobytka 38,651.631 kusů, r. 1892 však 52,398.000 kusů. Vepřový dobytek zdecimovaly infekční nemoce, jimž nebylo možno učiniti dostatečnou přítrž. Departement orby odhadl cenu vepřového dobytka v r. 1899 na 170,109.743 dollarů.

Úžasně stoupl ve Spojených státech Severoamerických počet porážek. Před 50 lety připadalo na 1000 obyvatelů týdně porážek 70, nyní 400. Různými jatkami Unie

prošlo r. 1898—99 29,791.000 kusů vepřového dobytka, 3,905.000 kusů hovězího dobytka a 7,635.000 kusů skopového dobytka. Z toho zabraly jatky v Chicagu 8,016.570 kusů dobytka vepřového, 1,615.255 kusů vzrostlého dobytka hovězího, 104.889 telat a 3,046.014 ovcí. Chicago je hlavním střediskem obchodu dobytčího.

Hovězí dobytek Spojených států Severoamerických jest míchanicí různých plemen. Na západu převládá krev dobytka Španělského, na severu a východu dobytka anglického, hollandského a francouzského. Smíšením malého dobytka španělského s velkým anglickým dobytkem (shorthornským a devonshirským) povstal dnešní „Native stock". Na rozsáhlých pastviskách Texasu, Ohia a Californie chovají se od tří desítiletí ovce anglické. Vepřový dobytek mísí se hojně s dobytkem suffolkským a berkshirským.

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Nařízení ministerské

ze dne 1. prosince 1900 č. 202 ř. z. o zvěrolékařské prohlídce zvířat, která byla po silnici dopravena ze zemí koruny Uherské do království a zemí na říšské radě zastoupených.

§ 1.

Strany, které dopraví zvířata po silnici ze zemí koruny Uherské do království a zemí na říšské radě zastoupených, mají ve 24 hodinách obecnímu starostovi určeného místa oznámiti, že tato zvířata došla.

Starosta jest povinen toto oznámení v dalších 24 hod. zaslati politickému úřadu I. stolice.

§ 2.

Došlá zvířata buďte na určeném místě podrobena zvěrolékařské prohlídce, která politickým úřadem I. stolice budiž nařízena co možná ihned, jakmile oznámení došlo.

Zvířata nikoliv proti zápovědi dopravená, u nichž při této prohlídce nebyly zjištěny zvěrolékařské závady, buďte ihned volnému obchodu odevzdána.

§ 3.

Při přestupcích tuto daných nařízení budiž postupováno podle předpisu zákona ze dne 24. května 1882, Z. Ř. č. 51.

§ 4.

Toto nařízení nabude moci za 14 dní po svém vyhlášení.

Čís. 230.611-md.

Vyhláška o vývozu dobytka na Maltu.

Dle vynesení c. k. ministerstva vnitra ze dne 14. t. m. čís. 42.992, byla by dle sdělení c. a k. ministerstva věcí zahraničních ze dne 20. září 1900, č. 53.564/9, následkem obmezení, která vláda na Maltě nařídila oproti nejdůležitějším v úvahu přicházejícím přístavům pro vývoz dobytka, poskytnuta vyhlídka na značně zvýšený vývoz z Rakousko-Uherska na ostrov Maltu, kdyby interesované obchodní firmy vejíti chtěly v přiměřené styky s rozhodujícími firmami na Maltě — František Pace, Hammer & Thomson, Pace & Busuttil, Alois Pace Ralgan.

Všeobecné podmínky, za kterých dovoz dobytka se připouští, vyžadují:

Každé zvíře, jehož doprava na Maltu se zamýšlí, musí opatřeno býti certifikátem, vystaveným od anglického konsulárního úřadu neb kdyby toho nebylo, od státního místního úřadu místa, odkud zvířata pocházejí a kde se na loď nakládají, ze kteréhož certifikátu má býti zjevno, že v těchto místech v třech měsících, které předcházely nalodění zvířat, žádná zvířecí nemoc úředně zjištěna nebyla.

O tom dává se panu c. k. okresnímu hejtmanovi věděti s vybídnutím, abyste přiměřeně upozornil hospodářské a interesované obchodní kruhy na toto pro odbyt způsobilé území.

V Praze, dne 21. prosince 1900.

Za c. k. místodržitele:
C. k. místodržitelský vicepraesident:
Dörfl.

Č. 239.587-md.

Vyhláška o vývozu koní atd. do kapské kolonie.

Dle vynesení c. k. ministerstva vnitra ze dne 5. t. m., čís. 37.148, nařídil dle sdělení c. a k. ministerstva věcí zahraničních ze dne 9. října t. r., čís. 57.860/9, guvernér Kapské kolonie dne 8. září 1900 pod čís. 173, aby všichni po moři do kolonie dovezení koně, mezci a osli zevrubně vyšetřeni byli, nejsou-li stíženi ozhřivkou (glanders).

Všechna zvířata, u kterých shledá se, že touto nákazou jsou stižena, budou zahubena, ostatní jednokopytníci však, kteří se zvířaty ozhřivkou onemocnělými na téže lodi přibudou, podrobeni budou karanténě, která od případu k případu se ustanoví.

Výlohy za vyšetření, jakož i případné zahubení, kontumaci atd. nésti jest majitelům dotyčných zvířat.

O tom dává se panu c. k. okresnímu hejtmanovi věděti, abyste o tom vyrozuměl hospodářské korporace a vývozce koní.

V Praze, dne 21. prosince 1900.

Za c. k. místodržitele:
C. k. místodržitelský vicepraesident:
Dörfl.

Vyhláška o obesýlání pražského trhu vepřovým bravem domácím.

Aby zasýlání vepřového dobytka původu domácího, to jest přecházejícího z království Českého, na dobytčí trh pražský, po případě do ústředních jatek král. hlav. města Prahy, bylo usnadněno, usnesla se rada král. hlavního města Prahy, aby z vepřového dobytka, původu domácího, českého, na dobytčí trh pražský posýlaného, vybírán byl pouze poplatek tržní, to jest 24 haléře z jednoho kusu vepřového dobytka. Poplatek za používání chlévů za každou v tržních chlévích ztrávenou noc, který za jednu noc z jednoho kusu vepřového dobytka doposud 6 haléřů obnáší, při vepř. dobytku původu domácího, českého, vybírán již na dále býti nemá.

Páni pěstitelé dobytka vepřového v král. Českém se upozorňují, že spotřeba vepřového masa v královském hlavním městě Praze jest velmi značná, an v ústředních jatkách pražských poráží se průměrně ročně kolem 250.000 vepřů, v jatkách předměstských kolem 100.000 vepřů; vedle toho se do Prahy i do předměstí pražských každoročně mnoho zabitých vepřů z venkova přiváží, tak že odbyt vepřového dobytka na trh dobytčí pražský zaslaného kdykoliv jest zajištěn. Při ústředních jatkách pražských zařízena jest veliká, moderně upravená tržnice na živý dobytek vepřový, kde dobytek i delší dobu ponechán býti může.

Při tom se podotýká, že v Praze nejhledanější jsou mladí vepři ušlechtilých plemen, o průměrné živé váze kolem 50 kg, a že kupující vyžadují, aby vepři byli co možná stejné velikosti a stejného plemene.

Co se sprostředkování prodeje a koupě týče, upozorňujeme, že v Praze nalézá se mnoho živnostníků, kteří celá stáda vepřů sami zakoupiti mohou, dále že nalézá se zde i mnoho velkoobchodníků a komisionářů, kteří prodej sem zaslaného zboží za zcela mírnou provisi spolehlivě a výhodně sprostředkují.

Upozorňujeme na okolnosti tyto slav. okresní zastupitelstva, hospodářské spolky, besídky, hospodářská združení a pěstitele vepřového dobytka vůbec se žádostí, aby v oboru své působnosti ve prospěch odbytu bravu vepřového původu domácího na dobytčím trhu pražském laskavě působili.

Dotazy záležitosti této se týkající zodpovědí a informace na požádání ochotně podají správa ústředních jatek král. hlav. města Prahy VII-306, výbor Jednoty řezníků a uzenářů z Čech, Moravy a Slezska (starosta p. Vojtěch Plaček, Praha II., Jungmannova třída č. 7), výbor společenstva pražských uzenářů (starosta pan Jan Červený, Praha II.-311), výbor spolku českých obchodníků dobytkem a masem (starosta pan Emanuel Fatka, Praha I., Jakubská ul. č. 1), red. Řeznických Listů v Praze I.-766.

Správa ústředních jatek a trhu dobytčího

král. hlav. města Prahy.

V prosinci 1900.

Vyhlášení

c. k. místodržitelství v Praze ze dne 3. ledna 1901 čís. 282, jež týká se průměrné ceny za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, která byla v Praze v měsíci prosinci 1900.

Průměrná tržní cena za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, zjištěná po rozumu § 3. lit. a) císařského nařízení ze dne 15. září 1900 z. ř. čís. 154 a ministerského nařízení ze dne 18. září 1900 ř. z. čís. 155 o zamezení a utlumení moru vepřů, která byla v Praze v měsíci prosinci 1900 a která v měsíci lednu t. r. sloužiti má za základ při vyměření náhrady za *jatečné* vepře (tučné i masité, pro porážku zralé) za příčinou provedení shora uvedených nařízení zabité, obnáší 1 K 3 h za kilogram.

Což se tímto vyhlašuje.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Čís. 7465/1900.

Vyhláška českého odboru zemědělské rady o přehlídkách a odměňování skotu r. 1901.

Český odbor rady zemědělské povzbuzen výsledky, se kterými se setkává pořádání přehlídek a odměňování chovného skotu, pořádá tyto přehlídky i roku 1901 v následujících 16 odměňovacích obvodech, kteréž obsahují okresy:

I. Karlín, Smíchov, Král. Vinohrady, Brandýs nad Lab., Jílové, Český Brod, Říčany, Černý Kostelec, Benešov, Neveklov, Dobříš, Zbraslav, Beroun, Unhošť, Kladno.

II. Slané, Nové Strašecí, Rakovník, Křivoklát, Louny, Libochovice (část okresu Lovosického a Litoměřického).

III. Roudnice, Velvary, Mělník, Benátky, Ml. Boleslav, Bělá.

IV. Jičín, Libáň, Sobotka, Lomnice, Mnich. Hradiště, Turnov, Český Dub, Železný Brod, Semily, Vysoké, Jilemnice, Nová Paka.

V. Nový Bydžov, Chlumec nad Cidl., Poděbrady, Nymburk, Král. Městec, Nechanice, Hořice, Král. Dvůr.

VI. Hradec Králové, Jaroměř, Skalice, Úpice, Náchod, Police, Nové Město, Opočno, Rychnov, Kostelec nad Orl.

VII. Chrudim, Přelouč, Nasavrky, Pardubice, Holice, Vys. Mýto, Litomyšl, Ústí nad O., Žamberk (a část Lanškrounského okresu).

VIII. Čáslav, Kutná Hora, Uhl. Janovice, Kouřím, Kolín.

IX. Chotěboř, Habry, Něm. Brod, Polná, Přibyslav, Hlinsko, Skuč, Polička.

X. Humpolec, Pacov, Dol. Kralovice, Vlašim, Ledeč.

XI. Tábor, Milevsko, Mirovice, Sedlec. Sedlčany, Votice, Mladá Vožice.

XII. Hradec Jindřichův, Veselí, Soběslav, Kamenice, Počátky, Pelhřimov.

XIII. České Budějovice, Sviny Trhové, Lišov, Třeboň, Lomnice, Hluboká, Netolice, Týn nad Vlt., Bechyně (a část okresu Krumlovského).

XIV. Strakonice, Písek, Vodňany, Volyň, Sušice, Horažďovice, Blatná (a část okresu Prachatického, Kašperskohorského a Vimperského).

XV. Domažlice, Nová Kdýně, Klatovy, Přeštice, Nepomuk, Plánice (a část okresu Horšovo-Týnského).

XVI. Plzeň, Blovice, Březnice, Příbram, Rokycany, Zbirov, Hořovice, Královice (a část okresu Manětínského a Stříbrského).

Peněžité odměny pro tyto přehlídky jsou: pro 10 z těchto obvodů po 600 korunách a po 5 stříbrných a 6 bronzových medailích, pro 6 obvodů po 400 korunách a po 3 stříbrných a 5 bronzových medailích.

Při těchto přehlídkách bude při odměňování k mladému dochovu náležitý zřetel brán.

Každý tuzemský chovatel skotu má právo súčastniti se přehlídky a odměňování skotu pořádaného v onom obvodu odměňovacím, v němž chovatel své sídlo má, a může k těmto přehlídkám mimo zvířata rázu domácího pouze ten čistokrevný dobytek a křížence jen toho plemene předvésti, které na základě rozdělení plemenných obvodů skotu tam přísluší.

Aby letošní přehlídky a odměňování chovného skotu (mimo ty přehlídky, které u příležitosti pořádání hospodářských výstav odbývány budou), pořádati se mohly v době od polovice měsíce května do poloviny července, jest třeba, by hospodářské spolky a družstva dobytkářská v jednotlivých obvodech odměňovacích se navzájem dohodly o tom, ve kterém místě dotyčného obvodu přehlídka a odměňování díti se má.

O tomto dohodnutí, které vlastně přihláškou jest, budiž do konce měsíce února r. 1901 českému odboru rady zemědělské zpráva podána.

Ve zprávě této budiž současně uvedeno, na kterém prostranství toho kterého místa přehlídka díti se má, a budiž dle možnosti i plánek a popis prostranství toho připojen.

Na základě pak těchto přihlášek ustanoví rada zemědělská čas a pořad přehlídek těchto veřejnou vyhláškou.

Český odbor rady zemědělské pro království České.

V Praze, dne 18. prosince 1900.

Předseda rady zemědělské:	Předseda českého odboru:
Ferdinand princ z Lobkovic.	**Heřman Janda.**

Vyhláška českého odboru rady zemědělské o nakupování ovocných sazenic a rozdělování přebytečných roubů v královském zemském pomologickém ústavu v Troji.

Český odbor rady zemědělské pro království České uvádí všem správám ovocných školek na vědomí, že na základě rozhodnutí zemského výboru království Českého zemský pomologický ústav v Troji ovocné sazenice ze semene vypěstěné zdarma více nerozdává. — Sazenice tyto prodávají se pouze za plnou cenu; český odbor rady zemědělské pro království České povoluje však správám ovocných školek (školním, spolkovým, obecním), pokud dotace tomu účeli věnovaná stačí, 50%tní subvenci na celkovou cenu nákupní. Správy školek, které v období jarním sazenice z pomologického ústavu Trojského objednati hodlají, žádají-li k tomu účeli za subvenci, nechť podají nejdéle do konce února t. r. žádost k českému odboru rady zemědělské pro království České. V žádosti třeba uvésti, jaké druhy sazenic a v jakém počtu mají býti dodány, zároveň nechť obsahuje žádost prohlášení, že 50% nákupní ceny jsou žadatelé ochotni zaplatiti.

Dále připomíná český odbor rady zemědělské pro království České, že královský zemský pomologický ústav v Troji přebytečně rouby, pokud zásoba stačí, rozdává dle došlých žádostí úplně zdarma. Žádosti za rouby od správ školek i od jednotlivců podávány buďtež přímo král. zemskému pomologickému ústavu v Troji.

V Praze, dne 4. ledna 1901.

Heřman Janda,
předseda českého odboru rady zemědělské.

Zpráva podaná českým odborem rady zemědělské c. k. ministerstvu orby o rozšíření alkoholu mezi zemědělským dělnictvem

byla na základě podrobnějšího šetření zvláštním podáním doplněna a částečně opravena, pokud se týče původně uvedeného fakta, že „velkostatky spojené s lihovary přispívají nejvíce k šíření alkoholismu tím, že platí mzdu částečně nebo mnohdy téměř jen v kořalce“. Tvrzení toto objevilo se vzhledem k dodatečně provedenému podrobnějšímu šetření neodůvodněným: Část mzdy dostávají v kořalce pouze dělníci u některých velkostatků ve čtyřech okresích; většinou půl litru denně a účtuje se jim za 12 kr. půl litru. Ze 6 okresů, kde jsou velkostatky spojeny s lihovary, hospodaří pouze ve dvou okresech vlastníci ve vlastní režii, v ostatních čtyřech jsou velkostatky s lihovary pronajaty.

Zřejmo tedy, že původní zprávy dotyčných referentů zakládaly se pouze na povšechném osobním mínění, které při místním šetření pro dotyčný okres provedeném objevilo se býti souhlasným se skutečnými nynějšími poměry.

Hospodářské přednášky

pořádané českým odborem rady zemědělské pro král. České koná v měsíci lednu 1901 kočovný učitel pan Richard Purghart.

5. ledna dop. Zbýšov.
5. „ odp. Potěchy.
6. „ dop. Podbořany.
6. „ odp. Vrdy.
13. ledna dop. Skrchleby.
13. „ odp. Jíkov.
20. a 21. ledna Čachrov.
27. ledna Hořovice.

Knihovna (s čítárnou) rady zemědělské pro království České v Praze,

Václavské náměstí čís. 54, jest od prvního listopadu 1900 každou středu a sobotu od 10 hodin ráno do 1. hodiny odpoledne všeobecně přístupna.

Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby.

Porady v hospodářské radě. Dne 10. prosince 1900 konaly se v c. k. ministerstvě orby předběžné porady referentů o dvou zemědělských otázkách, o nichž má býti jednáno v hospodářské radě a zatím byly přikázány k projednání příslušným subkomitétům. Jest to otázka nedostatku hospodářské čeledi a otázka rolnického zadlužení; o otázce prvé ustanoven jest referentem dvorní rada prof. Dr Pilat a korreferentem svob. pán Skrbenský. O otázce druhé ustanoven byl zpravodajem vládní rada Hattinberg, ředitel Hypoteční banky dolnorakouské a jako korreferenti súčastnili se předběžné porady pp. Dr Licht a domácí rada prof Dr Pilat.

Referáty v hlavních svých rysech byly sestaveny a rovněž docílena byla shoda o tom, v jakém směru třeba sbírati material.

Různé zprávy hospodářské.

Osud osnovy zákona o zemské přirážce k dani z lihu. Místodržitel hr. Coudenhove podal ve sněmu král. Českého dne 20. prosince 1900 následující prohlášení: Protože sněm království dalmatského osnovu zákona ve příčině zavedení zemské přirážky ke státní dani z kořalky v zasedání dne 18. prosince konaném zamítl, nedostává se více podmínek, za nichž by potřebný zákon mohl se uskutečniti v ostatních královstvích a zemích. Vláda oznámí své zámysly ve příčině sanování zemských financí co nejdříve sněmu.

Pražská plodinová bursa. Při volbě do bursovní rady dne 28. prosince konané, byli zvoleni: ze skupiny A: Ignác Kallberg, ve firmě Kallberg a syn v Karlíně, Adolf Fanta, ve firmě Grünhut a Fanta v Praze, Ludvík Klatscher, ve firmě L. S. Klatscher a Löwy v Praze, Ludvík Lederer v Budějovicích, vesměs na 3 roky; ze skupiny B: Leopold Straschnov, obchod kroupami na Smíchově, Karel Werfel, obchodník moukou v Praze, Josef Košerák, nájemce dvora v Tlustovousech u Ouval, Arnold Hoch, krupař v Praze, vesměs na 3 leta. Kajetán Kříž, pekař v Praze, na 2 leta. — V Německu, jak známo, zastoupeny jsou zemědělské korparace, jíž dle zákona bursovního ve správě bursy. — A jaké jest zastoupení zemědělství u nás na plodinové burse, kde regulují se ceny výrobku čistě zemědělského? A potom volají zástupci bursy zemědělce ku větší účasti na plodinových bursách (jak stalo se na vídeňské anketě o terminovém obchodě!)

Včelařská pojišťovna. Zemské ústřední spolky včelařské v Praze a Brně a včelařský spolek pro západní Slezsko v Opavě jednají již po mnoha roků o pojišťování včelínů, úlů a živých včelstev proti škodám ohněm způsobené, až teprve při schůzi dne 7. listopadu 1900 výbor „Zemského ústředního spolku včelařského pro král. České" usnesl se založiti „Vzájemnou pojišťovnu československých včelařů proti škodám z ohně v Praze," jejíž činnost vztahovati se má na království České, markrabství Moravské a vévodství Slezské. Naše pojišťovny pojišťování úlů zamítají, ač včelařství representuje slušný zlomek národního jmění našeho: bylať r. 1890 napočtěno úlů v Čechách 149.738, na Moravě 83.571 a ve Slezsku 17.749, dohromady 251.058. Počítáme-li jeden úl se včelstvem za cenu 30 K, činí tento nepatrný zlomek národního jmění 7,531.740 K. Z toho vysvítá potřeba pojištění úlů se včelami, které se u včelařů v Německu dobře osvědčilo. Ku provedení věci zvolena komise a sice za Čechy: Kebrle, Reiuwart, Majer a Vohnout; za Moravany: Konšel, Adamec; za Slezany: Böhm. Za zapisovatele a referenta zvolen p. V. Švarc v Kolči.

Otevřený list cukrovarům v Chrudimi, Pardubicích, Hrochově Týnci, Moravanech, Rosicích, Slatiňanech a Cholticích píše Hospodářský spolek pro okresy Chrudim, Nasavrky a Hlinsko. Poukazuje v něm na menší kvantitativní výnos letošní řepy, která vyžadovala většího nákladu hnojením a většího množství semene; ukazuje dále na lepší kvalitu letošní řepy a doporučuje cukrovarům důtklivě, aby s rolníky rozdělily se o zisk, který z lepší kvality letošní řepy vyplývá.

Hospodářský výlet do Dánska. Časopis „Čas" oznamuje, že dánský rolník zve české rolníky, aby se přišli podívat do Dánska na hnutí družstevní. „Po naší poslední, velice nešťastné válce — napsal známému svému do Prahy — prohlédli jsme, že máme-li existovati jako národ, především musíme se starati, abychom ušli zkáze hospodářské a je to hnutí družstevní, které nám pomohlo z ní!" Spolupracovník „Času" bude jim průvodčím do Dánska a tlumočníkem v Dánsku, kamž zve je pohostinně pokročilý a vzdělaný rolník dánský. Posud se přihlásil jeden (bez udání doby).

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Hospodářské stroje. Generální konsulát ve Varšavě upozorňuje, že hospodářská společnost (Varšava, Nowy Swiat 41.), v jejíž čele stojí kníže Radziwill, a jež jest ve styku s ostatními hospodářskými spolky, zvláště se hodí pro nabídky v oboru zemědělském; zároveň připomíná, že celní úřady II. a III. třídy jsou oprávněny vyřizovati vyclení jen prostých hospodářských strojů: pluhů, bran a pod., kdežto složité stroje jdou na celní úřady I. třídy.

Melasové krmivo. Vzhledem k letošnímu nedostatku píce zavedla akciová chemická továrna v Kolíně výrobu melasových soustředěných krmiv. Krmiva tato obsahují látky skutečně cenné, chutné a stravitelné. Soustředěné melasové krmivo slouží co příměsek k ostatním krmivům. Továrna kolínská vyrábí prozatím dva druhy soustředěného melasového krmiva: z pokrutin kokosových ořechů a sušeného mláta. Prvé hodí se ku krmení dojnic, druhé pak obzvláště ku krmení koní.

Pražská plodinová bursa dne 11. ledna 1901. Vše za 50 kilogramů. Pšenice transito: česká 76—81 kil. K 8·45 až k 9·—, uherská 76—80 kil. K 8·65 až 9·—. Žito transito: české 72—74 kil. K 8·55 až 8.90, uherské 72—74 kil. K 8·55 až 8 70. Ječmen transito: výběr K 8·70 až 0·—, první jakosti 8·40 K až 0·—, střední K 7·85 až 8·—, merkantilní K 7·50 až 7·60. Oves transito: rychlík K 6·60 až 0·—, bílý K 6·40 až 6·45, merkantilní K 6·30 až 6·35, vadný K 0·—.

Tržní ceny v Jičíně dne 7. ledna. Pšenice váha hl. 76 až 80 kg. K 12·30 až 13·60, žito váha hl. 71 až 74 kg. K 12·40 až 13·20, ječmen váha hl. 67 až 70 kg. K 8·40 až 9·50, oves váha hl 45 až 50 kg. K 5·20 až 6.20, máslo čerstvé kg. K 2·—, až 2·16.

Plzeň. Na trh dne 9. ledna 1901 přivezeno na 17 povozech 233 hektolitrů obilí. Z těch připadá 67 hektolitrů na pšenici, 50 hl. na žito, 65 hl. na ječmen, 51 hl. na oves. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·10 až 16·80, žita K 17·20 až 16·70, ječmene K 17·35 až 16·30, ovsa K 13·60 až 13·30, sena K 10·—, 9·30 až 7·60, slámy K 7·50 až 5·45, brambory 1 hl. K 4·20.

Mladá Boleslav, dne 11. ledna. Pšenice hektolitr váha 81 kil. K 16·80, žito hl. váha 71 kil. K 16·80, ječmen hl. váha od 71—71 kil. K 14·40, oves hl. váha od 48—51 kg. K 12·30, 12·40 až 12·50, seno 100 kg. K 7·—, 7·20, 7·40. Na trh bylo na 12 vozích 183 hl. obilí přivezeno.

V Písku, dne 12. ledna. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice 13 K 33 h, žita 11 K 88 h, ječmene 10 K 50 h, ovsa 6 K 30 h.

Průměrné týhodní tržní ceny ve Vysokém Mýtě, dne 12. ledna. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 9·—, žita 50 kg. K 7·80 až 8·25, ječmene 50 kg. 7·40 až 8·—, ovsa 50 kg. K 5·60 až 6.—, brambory 100 kg. K 3·60, máslo 1 kg. K 2·—, vejce 60 kusů K 3·60, seno 1 metr. cent K 8·—, až 10·—, sláma 1 metr. cent K 4·— až 6·—.

Seznam cen o trhu v Hradci Králové dne 12. ledna. 1 hl. pšenice K 13·— až 13·50, 1 hl. žita K 12·30 až 12·60, 1 hl. ječmene K 9·70 až 10·—, 1 hl. ovsa K 5·60 až 5·95, 1 hl. bramborů K 2·60 až 2·80, 1 hl. jetelového semene červeného K 86·— až 106·—, 1 hl. máku K 24·— až 28·50, 1 hl. lněného semene K 19·— až 22·—.

Chrudim, ceny tržní dne 12. ledna. Hektolitr pšenice od K 13·40 do 14·—, hl. žita od K 12·70 až 13·—, hl. ječmene od K 9·20 do K 10·—, 1 hl. ovsa od K 5·— do K 6·80, 1 hl. zemčat od K 2·40, do K 2·64, kg. másla čerstvého K 2·08.

Statistika chmelem osázené plochy, produkce a dovozu chmele v Anglii v létech 1891—1899:

Rok	Chmelem osázená plocha v Anglii	Produkce Cwt.*	Dovoz chmele od 1. září do 31. srpna Cwt.	Produkce a dovoz Cwt.	Počet sudů piva, z nichž se platilo clo
1891	56.148	436.716	193.605	630.321	32,236.970
1892	56.259	413.259	202.687	615.946	32.000 326
1893	56.564	414.929	159.230	574.159	32,092.264
1894	59.535	636.846	213.318	850.164	32.228.508
1895	58.940	553.396	200.888	754.284	32,736 290
1896	54.217	453.188	146.479	599.667	34,392.228
1897	50.863	411.086	213.250	624.336	35,313.035
1898	49.735	356.598	205.627	562.225	35,624.166
1899	51.843	661.426			
		3,676.018	1,535.084	5,211.102	
		průměr 9 lét	průměr 8 lét		
		459.502	191.885	651.387	

* Anglický cent = 50·8 kg.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Nepovolení příspěvku hospodyňské škole ve Vodňanech. C. k. ministerstvo orby oznámilo výnosem ze dne 13. listopadu 1900 č. 19590 že není s to, aby vyhovělo žádosti komitétu pro zřízení školy hospodyňské ve Vodňanech za povolení příspěvků státních vzhledem k vadnému instruování této žádosti a vzhledem k pochybnosti o tom, hodí-li se tato místa za sídla takového ústavu vyučovacího.

Rovněž upozornilo ministerstvo orby na to, že se z nutkavých důvodů rozpočtových doporučuje, pro nejbližší dobu upustiti od zřizování nových škol hospodářských v Čechách, a věnovati hlavní pozornost vypravení škol již zřízených, v kterémž směru ještě mnoho doháněti třeba, aby ústavy přivedeny byly na ten stupeň, jenž by zajišťoval, že ústavy ty úplně dostojí svému úkolu.

Literatura.

Výklad k čeledním řádu (zákon ze dne 7. dubna 1866, č. 11 z. z.) pro starosty obecní a hospodáře podává Dr Hruška c. k. okresní hejtman v Lounech. Tiskem a nákladem Th. Venty v Lounech. 1900. — Od posledních let množí se stesky ze středu hospodářů na čeledíny, že tito předčasně a bez výpovědi, aniž by k tomu zákonnité příčiny měli, ze služby vystupují.

Časté stížnosti, které v té příčině hospodáři u poli-

tických úřadů podávají, a jiné vady pohnuly spisovatele k tomu, tento škodlivý zjev podrobiti úvaze a pojednati o tom, co by způsobilým bylo zjednati v dotčených směrech aspoň jakousi nápravu.

Spis jest velmi přehlednou rukovětí pro ty, kteří v praktickém životě hledají poučení o předpisech ve věcech čeledních a neméně i pro úřady samosprávné. Lze jej proto těmto kruhům odporučiti. Cena jest 60 hal.

Časopis „Rozhled králikářský" vydávati bude p. Antonín Kopecký, pěstitel čistokrevných anglických a belgických králiků v Telči na Moravě. Celoroční předplatné se zásylkou 2 K 40 h.

Literatura o střelbě do mračen: „Das praktische Wetterschiessen." Zpracoval Rudolf Szutsek, c. a k. podplukovník v. v., správce zemské oblasti pro střelbu do mračen. (Vyšlo ve Štýrském Hradci 1900.) — „Zweiter Bericht über die Wetterschiessversuche in St. Kathrein", vydal závod „Carl Greinitz Neffen" ve Štýrském Hradci. — „Untersuchungen über das Wetterschiessen" napsali J. M. Pernter a W. Trabert v „Meteorologische Zeitschrift" sv. XVII. — „Albert Stiger's Wetterschiessen in Steiermark.„ Zpracoval G. Suschnig. (Štýrský Hradec 1900, cena 1 K.) — O věci této podali jsme zprávu ve „Zprávách českého odboru rady zemědělské za rok 1900.

Hospodářské spolky a družstva.

Pánům delegátům, hospodářským spolkům a družstvům.

V rubrice této hodláme uveřejňovati zprávy pp. delegátů, hospodářských spolků a družstev z oboru spolkové a družstevní činnosti rolnické, hodlajíce tak poskytovati přehled o význačných podnicích, usneseních a snahách zemědělství našeho v tomto oboru. Žádáme v té příčině pp. delegáty a funkcionáře spolkové za účinnou podporu podáváním zpráv z oboru spolkové a družstevní činnosti zemědělské. Připomínáme, že list náš přinášeti může pouze zprávy o význačných zjevech spolčovacího ruchu, byť i snad rázu místního, pakliže jen zprávy ony mají význam pro širší vrstvy aneb mohou-li býti podnětem pro napodobení v jiných obvodech. Obšírných zpráv o schůzích spolkových, obšírných výtahů přednášek a rozhovorů ve schůzích atd. nemůžeme otiskovati. Za to stručné, věcné zprávy budou vždy vítány.

Hospodářské spolky.

Z Ústřední společnosti hospodářské pro království České. Ředitelstvo Ústřední společnosti hospodářské pro král. České, konalo za předsednictví pana J. Prokůpka schůzi svou dne 21. prosince. Prvým odstavcem jednání byl návrh pamětního spisu k ministerstvu orby, kterýmž dovozuje se potřeba ochrany zájmů zemědělských při ujednávání příštích obchodních smluv a dokazuje se vůči tvrzení ústředního svazu průmyslníků rakouských, že rozvoj průmyslový podmíněn jest toliko zvelebením zemědělství. Znění pamětního spisu bylo po některých poznámkách pp. řed. Gawalowského a Prokůpka schváleno. Zároveň schválen návrh, aby čelnější hosp. spolky byly vyzvány, aby se podobným podáním k vládě ohradily proti tvrzení, že stát rakousko-uherský přestává býti státem agrárním a domáhaly se toho, by obchodní politika naše i příště měla v prvé řadě na zřeteli ochránu zájmů zemědělských. Na to čten a schválen rozpočet příjmů a vydání společnosti, vykazující rozpočtených příjmů 66.390 K a vydání 65.372 K. K návrhu p. řed. Wünsche usneseno, pořádati v hospodářských spolcích přednášky o odborných otázkách hospodářských a zvoliti k tomu účelu zvláštní odbor přednáškový. Volba odboru vykonána býti má v příští schůzi. Na konec schváleny programy v rámci výstavy hospodářské chystaných odborných výstav lihovarské, pivovarské, rybářské a drůbežnické, jež pořádány býti mají za součinnosti spolku pro průmysl lihovarský, ústředního sdružení rybářského, spolku pro chov drůbeže a příslušných spolků odborných.

Spolek pro chov drůbeže a ochranu ptactva v království Českém upozorňuje členstvo a pěstitele drůbeže vůbec na výhodný prodej čerstvých vajec, které v každém množství kupuje a velice dobře platí správa velkostatku v Petrovicích u Prahy (číslo telefonu 2114). Pěstitelé, kteří chtějí čerstvá vejce dobře zpeněžiti, obraťtež se přímo na správu velkostatku v Petrovicích u Prahy.

Zemský ústřední spolek včelařský pro království České pod protektorátem J. O. Jana hraběte z Harrachů se sídlem v Praze, založený r. 1872, čítal koncem roku 1900 2286 členů, z nichž bylo 272 přímých, 2000 sjednoceno bylo v okresních včelařských spolcích a 14 čestných. Spolek vydává časopis „Český Včelař", jejž rediguje Josef Kebrle, farář v Přistoupími; časopis vychází od roku 1866. Administraci a expedici listu vede Vojtěch Novotný v Praze, v čp. 785-I.

Starostou spolku jest Jos. Kebrle, farář v Přistoupími, p. Český Brod, I. náměstkem spolku jest Ant. Reinvart, knihkupec v Praze, II. náměstkem spolku jest Adolf Hájek, c. k. notář v Kolíně. Jednatelem spolku jest Ant. Macháček, učitel v Uhříněvsi. Pokladník spolku jest Vojtěch Macháček, měšťan v Praze, čp. 785-I.

V tomto roce zřídil spolek 4 nové pozorovací včelařské stanice, takže jich má koncem roku celkem 15. Spolek pořádal výstavu a sjezd včelařský od 15. do 22. srpna t. r. v Blatné, kde vystavovalo 123 vystavovatelů. Dále pořádal od 4. do 5. června t. r. kurs a výstavu v Kolči a od 16. do 18. srpna t. r. kurs pro vyrábění úlů slaměných v Blatné; dále pořádal včelařské oddělení na krajinské výstavě v Kutné Hoře a podporoval peněžitě družstvo pro zužitkování medu v Novém Městě nad Metují. Konečně podělil 30 chudých škol v království Českém každou úlem, náčiním, knihou a časopisem včelařským po případě rojem včel.

Za zemský ústřední spolek včelařský pro království České:

Ant. Reinwart, I. místopředseda. — **Vojtěch Novotný**, pokladník a adm.

V Praze, dne 13. prosince 1900.

Společnost pro fysiokracii v Čechách vydala tiskem zprávu o své činnosti za léta 1898—1900. Společnost čítá celkem 100 členů (4 čestné, 16 zakládajících, 62 činné, 4 přispívající a 14 dopisujících). V ředitelstvu zasedají: předseda J. J. JUDr. Bedřich kníže Schwarzenberg, místo-

předseda P. Julian **Walter**, provinciál řádu Piaristů, II. místopředseda Frant. Bílek, c. k. gymnasijní professor na Král. Vinohradech, tajemníci cís. rada Ferd. Veselý a Jan Bečvář, officiál rady zemědělské v Praze, správce pokladny MUDr. Otakar Nickerl, správce semenářské stanice rady zemědělské v Praze; kromě těchto funkcionářů jsou členy ředitelstva: Charles Hancy, dessinatér na Smíchově, cís. rada Ferd. Hiller, tajemník ústředního sboru rady zemědělské v Praze, prof. Ferd. Höhm v Praze, Konstantin Krticzka rytíř z Jadenu, rada při zemském výboru království Českého v Praze, Bedřich Münzberger, architekt v Praze, Ant. Němec, stavební rada a přednosta technické kanceláře rady zemědělské v Praze, JUDr. Clemens Rodt, advokát na Smíchově, MUDr. Frant. Šnejdárek, lékař v Praze, Matěj Tatar, c. k. inspektor universitní botanické zahrady na Smíchově a Jan Wendler, továrník v Praze.

Společnost pro fysiokracii v Čechách založena byla r. 1869 Drem. Karlem Amerlingem; společnost má následující odbory: zdravotní, entomologický, karpologický a hydrologický. Nejintensitivnější činnost vyvíjí odbor entomologický; v tomto oboru podala společnost v posledním správním období českému odboru rady zemědělské řadu dobrozdání o různém škodlivém hmyzu; týž odbor vydává „Catalogus insectorum Faunae bohemicae.“ Odbor karpologický uveřejnil již české názvosloví českých druhů jablek, upravuje nyní názvosloví českých druhů hrušek. Péčí tohoto odboru sebrána byla dále velkolepá specielní sbírka živoucích druhů netřesků a jest nyní umístěna v zahradě české společnosti zahradnické v Krči; odbor hydrologický zabývá se pilně měřením výše spodních vod a vydatností pramenů; diagramy společnosti z tohoto oboru těšily se na výstavě architektů a inženýrů v r. 1898 pozornosti odborníků.

Nelze pominouti mlčením stesk ředitelstva, že počet členstva klesá; zpravodaj vidí příčiny tohoto úkazu v bujně vzkvétajícím sportovnictví, které zabírá všechny volné chvíle intelligence. Vzdávajíce touto cestou společnosti fysiokratické dík za ochotu, s jakou v uplynulém období českému odboru rady zemědělské pro království České v různých otázkách odborná dobrá zdání podávala, přejeme jí hojně zdaru k činnosti další.

Zpráva o valné hromadě hospodářsko-průmyslového spolku v Brandýse n. L. ze dne 16. prosince 1900. Předseda pan Mašek, rolník z Ostrova, přivítav shromážděné, vzdal díky jednateli spolku, panu Čeňku Havelkovi, řiditeli hosp. školy v Brandýse n. L., za bezplatné redigování spolkového „Hospodářského Věstníku.“ Po přečtení a schválení protokolu ze schůze minulé zvoleni opětně do kuratoria zimní hospodářské školy v Brandýse n. L. za spolek dřívější zástupci jednomyslně totiž: p. Josef Svatoš, statkář z Popovic, p. Frant. Mašek, statkář z Ostrova a p. Jan Špaček, statkář ze Dřevčic. Na to p. Švehla, rolník z Hostivaře, promluvil v přednášce, dvě hodiny trvající, o otázce řepařské. Podstatu otázky řepařské tvoří hlavně spory producentů řepy s kartelovanými cukrovary; ve sporech těchto rolníci jakožto producenti řepy následkem slabší organisace podléhají. Tak jest tomu na př. letos v příčině náhrady za vyšší cukernatost řepy.

Že cukrovary tak s námi zacházejí, jsme toho vinni jenom sami: 1. Máme málo sebevědomí stavovského; statky své dáváme synům duševně nejslabším, silnější posíláme na studie, z nichž někteří se postaví do řad nám nepříznivých; proto jest třeba nápravy hned v rodině. 2. Jsme samá politika a hašteření v obci, místo abychom se řádně starali a pro blaho obce pracovali. 3. Za svůj stav se stydíme a do rozhodných kruhů stavíme lidi jiné, kteří naší práci ani nerozumějí. Proto napřed se na hospodářské škole vzdělávejme, pak drobnou prací vespolek pomáhejme sobě v obci. Jsme sice mocni i silni, ale nesjednoceni a slabé vůle; buďme proto svorni, jednoliti, a sebevědomi.

Na to jednomyslně schválena tato resoluce:

„My shromáždění rolníci okresu Brandýsského na hospodářské schůzi dne 16. prosince 1900, uváživše, že letošního roku veškerá sklizeň hosp. plodin byla daleko pod normálem let minulých a hlavně řepa dala tu nejmenší sklizeň kvantitativní, naproti tomu však vynikla vysokou kvalitou oproti letům minulým a že příznivá a velice dobrá sklizeň její jest k dobru pouze našim cukrovarům; uváživše, že v době, kdy bylo řepy mnoho a menší hodnoty, slevili jsme na žádost cukrovarů z ceny na každý q 20 kr. oproti jejich slibu, že nám taktéž vstříc přijdou, až řepy méně a lepší jakosti se urodí: usnášíme se jednomyslně, že právě letos jest toho velenutná potřeba, pak-li má býti zachován i na dále přátelský poměr mezi rolníky a cukrovary, aby naše cukrovary dostály slibu, rolnictvu danému, a vyzýváme je tímto důtklivě, aby nyní v těžké době rolníkova strádání vrátily mu zpět půjčku učiněnou a daly příplatek 20 kr. na každý q řepy roku letošního odvedené.“

Resoluci tu jednomyslně usneseno zaslati všem cukrovarům, do nichž rolníci z okresu Brandýsského řepu dodávají. Pan Jos. Svatoš a pan Jan Stránský varují, aby neutíkali rolníci do cukrovarů pro zálohy, neboť každý rolník může najíti levný úvěr v okresní hospodářské záložně. Usneseno, aby v brzké době svolala se schůze pěstitelů řepy, kde by se různé otázky týkající se pěstování řepy, náležitě projednaly.

Po těchto usneseních rozděleny ceny jednotlivým vystavovatelům ovoce na ovocnické výstavce v Popovicích v měsíci září pořádané. Celkem uděleny 3 stříbrné medaile a 8 pochvalných uznání (diplomů).

Na volný návrh pana J. Stránského zvolilo se tříčlenné komité, jež by mělo na starosti, aby do komisse pro vyměřování osobní daně z příjmů bylo zvoleno více rolníků, než dosud v ní zasedá. Po vzdání díků přednášejícímu hostu p. Švehlovi, schůze ukončena.

(Vyňato ze zprávy *Josefa Svatoše*, delegáta rady zemědělské.)

Hospodářsko-řemeslnická beseda v Krucemburku pořádala dne 11. listopadu 1900 spolkovou schůzi, při níž přednášel p. Fr. Marek, c. k. okresní zvěrolékař v Chotěboři. Schůze tato, ač bylo nepříznivé počasí, byla poměrně četně navštívena. Po přečtení protokolu o valné hromadě ujal se p. přednášející slova. V úvodě vylíčil význam chovu dobytka pro hospodáře, načež pojednal o nejobyčejnějších nákazách skotu a vepřů a jak se má hospodář vůči nim zachovati. Objasniv pojem a význam nákazy, upozornil na povinnost zákonem uloženou: ohlášení nákazy, aby se předešlo šíření nákazy. A poněvadž u nás nedávno vyskytly se 2 případy sněti slezinné, promluvil nejdříve o této nákaze, o bacillu jejím a prostředcích desinfekčních. Podobně mluvil i o července. Posléze pojednal o slintavce a kulhavce, jako o nejnakažlivější nákaze a důrazně kladl na srdce chovatelům skotu, aby nákazu tu nezatajovali a místům zamořeným zdaleka se vyhýbali pro škody, kterou trpí jednotlivci a celé okresy propuknutím a šířením té nákazy. Po přednášce odměněn byl řečník hojným potleskem.

Jos. Kynčl, t. č. jednatel.

Hospodářský spolek a spolek absolventů hospodářské školy v Lounech pořádá ples svůj dne 27. ledna 1901 o 7. hodině večer v sále hotelu Obč. záložny.

Hospodářská družstva.

Jednota českých družstev mlékařských ve Vysokém Mýtě odbývala valnou schůzi dne 11. listo-

padu 1900. Schůze zahájena zprávou o **výstavě mlékařské**, kteráž vyzněla v ten smysl, že výsledek podniku toho byl v každém ohledu příznivý a zejména po stránce obchodní objevilo se obeslání odborné výstavy nejjistějším prostředkem ku získání výhodného spojení obchodního.

Mimo to výstava vzbudila živý zájem pro mlékařství i v krajinách, kde dosud spolkových mlékáren nestává, o čemž svědectví podává značný počet po výstavě došlých dotazů ohledně zařízení a správy zdejších mlékáren, kterýmž v každém případu jednatelka co nejochotněji vyhovuje.

Po rozdání cen. výstavních přikročeno jednatelkou ku čtení zprávy týkající se přehlídky spolkových mlékáren v uplynulých 9 měsících. Po vyřízení této zprávy dáno bylo místa četným volným návrhům a v první řadě přijat jednohlasně návrh jednatelky, by každoročně — pak-li se tak osvědčí — odbýván byl v době předvánoční výstavní trh na máslo a ostatní výrobky mlékařské ve Vys. Mýtě, kterýž by byl všemi členy bez výjimky obeslán a měl by umožňovati uzavírání obchodů v určitou dobu a za osobního dohodnutí se o veškerých podmínkách obchodu mezi výrobci a odběrateli, kterýmž Jednota ručiti bude za jakost výrobků.

Usneseno pořádati výstavku tuto ve dnech 8.—9. prosince b. r. ve Vys. Mýtě a toho smyslu provolání uveřejniti v nejčelnějších časopisech.

Dále přijat návrh ohledně ročního příspěvku, jehož výše stanovena na 10 K.

Konečné přijat návrh, by družstva uzavírala příští smlouvy vesměs do 1. ledna 1902, čímž společné zaprodání másla stane se možným.

Ze zprávy jednatelky paní *A. Leníčkové* v Luži.

Kolkování legitimací podpisů na podání za registrování společenstev výrobních a hospodářských, jakož i jinakých, k registrování povinných jednot. (Úřední zpráva.) Výnosem ministerstva financí ze dne 8. listopadu 1900 č. 55.100 sděleno, že podpisy na žádostech za zápis do rejstříku společenstev výrobních a hospodářských, jakož i jinakých, k registrování povinných jednot bez rozdílu, zda podepsaní jsou posud proponenty či jsou-li již členy představenstva, představující podpis kollektivní. Vyžaduje tudíž legalisace těchto podpisů pouze poplatek 2 K, pokud se týče 1 K dle tarifu pol. 66 lit. a) aa), pokud se týče b) aa) zákona ze dne 13. prosince 1862 č. 89 ř. z. (Dosud žádáno za prvý podpis 2 K a za každý následující 1 K resp. u notáře za prvý 1 K následující 50 h, vedle notářského legalisačního poplatku.)

Kuratorium zemského jubilejního fondu císaře a krále Františka Josefa I. ku podpoře malovýrobců zemědělských povolilo ve své schůzi dne 28. prosince 1900 zápůjčky těmto společenstvům zemědělským: mlékařské zádruze v Lukavici u Žamberka na stavbu a zařízení mlékárny 3.300 K, skladnímu družstvu ve Žluticích ku stavbě a zařízení skladiště 20.000 K, mlékařskému družstvu v Karlových Varech ku stavbě a zařízení mlékárny 20.000 K, mlékařskému družstvu v Litrbaších u Litomyšle 4.000 K.

Úhrnný obnos zápůjček, povolených v roce 1900 činí 293.300 K, (roku 1899—60.000 K.)

Výstavy.

Hospodářská výstava v Praze. Výstavní výbor Ústřední společnosti hospodářské vydal právě program výstavy hospodářské, jtž Ústřední společnost hospodářská pořádá v době ode dne 15. až 19. května 1901 na výstavišti v královské oboře v Praze. Dle programu zahrnovati bude výstava tyto skupiny: I. Chovné zvířectvo, skot, koně a brav. II. Výrobky hospodářské, pomůcky a potřeby. III. Výstava lihovarská. IV. Exposice sbírek musea cukrovarského české vysoké školy technické. V. Výstava pivovarská. VI. Výstava drůbeže. VII. Výstava rybářská. VIII. Výstava psů. S výstavou sloučen bude jako každoročně výstavní trh hosp. strojů a nářadí, řemeslných a průmyslových výrobků a potravin. Zvířata a předměty výstavní přihlášeny býti mohou do 30. dubna 1901. Pro vystavené předměty ustanoveny jsou za odměny čestné dary, státní odměny, peněžité odměny medaille zemědělské rady a různých korporací. Poplatek za hospodářské stroje obnáší za 1 m^2 volné prostory 40 h., kryté prostory 1 K, za ostatní výrobky z 1 m^2 bez stolu 4 K, se stolem 8 K. Poplatek za skot a koně činí 2 K, za brav 1 K. Do poplatku za zvířata zahrnut jest již také poplatek za pitnou vodu, stelivo a za pojištění.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 14. prosince 1900 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku
kulhavkou a slintavkou	100	114
snětí slezinnou	1	5
ozhřivkou	3	8
červenkou vepřového bravu	2	68
morem „ „	4	102

Zákaz vývozu užitkového a plemenného dobytka z Čech do Německé Říše. Vzhledem k nynějšímu stavu slintavky a kulhavky v Čechách a ustanovuje se toto: Vývoz užitkového a plemenného dobytka z politických okresů ústeckého, českolipského, broumovského, chrudimského, dubského, duchcovského, jičínského, mladoboleslavského, karlínského, královéhradeckého, královédvorského, lounského, litoměřického, žlutického, mělnického, stříbrského, novoměstského, pardubického, plzeňského, poděbradského, roudnického, žateckého, slanského, a trutnovského do Německa zakazuje se až do nového nařízení.

Dle vyhlášení cís. král. místodržitelství v Praze ze dne 10. ledna 1901, čís. 5.391, oznámeno bylo opětné zavedení zvěrolékařské pohraničné kontroly v příčině dovozu užitkového a plemenného dobytka z okresu domažlického do Dolních Bavor.

Žádáme hospodářských spolků, by přihlášky k odebírání listu spolu s předplatným co nejdříve administraci listu zaslaly, by náklad listu mohl býti určitě ustanoven. Během měsíce února přestane administrace zasýlati list těm, kteří jako předplatitelé se nepřihlásí.

OBSAH. Novela k zákonu domovskému. — Rozhledy o zemědělské výrobě: Jarní setí obilí. Rašelina jakožto stelivo. Řídké jetele. Hnojení chlévským hnojem. — Rozhledy národohospodářské: Severoamerický vývoz dobytka. Stav dobytka ve spojených státech Severoamerických. — Úřední vyhlášky: Nařízení ministerské ze dne 1. prosince 1900 č. 202 z. ř. o zvěrolékařské prohlídce zvířat, která byla po silnici dopravena ze zemí koruny Uherské do království a zemí na říšské radě zastoupených. Vyhláška o vývozu dobytka na Maltu. Vyhláška o vývozu koní atd. do kapské kolonie. Vyhláška o obesýlání pražského trhu vepřovým bravem domácím. Vyhlášení c. k. místodržitelství v Praze ze dne 3. ledna 1901 čís. 282, jež týka se průměrné ceny za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, která byla v Praze v měsíci prosinci 1900. — Zprávy z rady zemědělské pro král. České: Vyhláška českého odboru zemědělské rady o přehlídkách a odměňování skotu r. 1901. Zpráva podaná českým odborem rady zemědělské c. k. ministerstvu orby o rozšíření alkoholu mezi zemědělským dělnictvem. Vyhláška českého odboru rady zemědělské o nakupování ovocných sazenic a rozdělování přebytečných roubů v královském zemském pomologickém ústavu v Troji. Hospodářské přednášky. Knihovna (s čítárnou) rady zemědělské pro království České v Praze. — Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby: Porady v hospodářské radě. Různé zprávy hospodářské. — Zprávy tržní, statistické a o stavu osení. — Hospodářské vyučování a přednášky. — Literatura. — Hospodářské spolky a družstva. — Výstavy. — Nakažlivé nemoci zvířecí.

JOSEF STERN,

Dolní Slivno pr. Vrutice

nabízí franko každé stanice

superfosfáty

a jiná umělá hnojiva jakosti výtečné, **kukuřice, otruby pokrutiny, sladový květ a krmiva vůbec** co nejlevněji a

kupuje vždy ječmen

za ceny konkurenční.

Jedině Pešoutova zdravotní

pérová žíněnka

činí lůžko skutečně pohodlným, vyniká nad veškeré dosavadní matrace čistotou, trvalostí, nevytlačují se dolíky jako v matraci drátěné, netrhají se špagáty, neboť jsou péra spojena spirálními péry místo špagátu, odpadá naprosto každodenní přestýlání, natřásání žíněnek neb slamníku, — který jest vítaným útočištěm hmyzu a zdrojem prachu. Vzdor tomu jest ještě více jak

o polovici levnější

než dosavadní všude jinde nabízené matrace neb žíněnky.

Vyrábí jedině

J. A. Pešout v Golč. Jeníkově.

Cenníky těchto matrací, jakož i pohovek zdarma a franko.

Stroje k úpravě píce ke krmení v zimě ve stáji!

Řezačky na píci, krouhadla na řípu a brambory, šrotovníky a mačkadla, pařáky na píci, přenosné sporáky, kotlové s email. neb neemail. kotlíkem k zasazování a sice stojaté neb převozné k vaření a paření píce, bramborů, k mnoha domácím a hospod. účelům atd. Rašplovníky na kukuřici, mlýnky na čistění obilí, trieury, třídiče, lisy na seno a slámu pro ruční pohyb stojaté a převozné.

Mlátičky, žentoury, ocelové pluhy, válce, brány. Nejlepši secí stroje **„AGRICOLA“** (s posunovacími kolečky) bez vyměňování koleček.

Samočinné *patent. postřikovací přístroje k zničení ohnice* vyrábějí a dodávají pod zárukou co svou specialitu v osvědčené a uznané nejlepší soustavě

PH. MAYFARTH A SPOL.,

c. k. výs. továrny na hospodářské stroje, slévárny železa a parní hamry

Vídeň II.-1., Taborstrasse 71.

Vyznamenány víc než 400 zlatými, stříbrn. a bronz. medailemi.

Illustr. cenníky a hojné dopisy o uznání zdarma.

Zástupci a prodavači se hledají.

Lovosická akciová společnost

pro vyrábění rostlinných olejů

v LOVOSICÍCH n. L.

doporučuje svoje chvalně známé

pokrutiny řepkové a lněné

v kusech neb jemně rozemleté

v cenách nejlevnějších.

Vápno hnojivé

různých druhů, stavební, bílé a hydraulické,

dále

prima cement

nabízí **nejlevněji**

za výhodných platebních podmínek

Knížecí Schwarzenbergská správa vápenek v Praze-Újezd č. 601.

Jetelová semena červené štyrské, bílé, švédské a j. pův. francouzskou vojtěšku z Provence; veškeré druhy zaručeně prosté kokotice, v pytlích s plombou a attestem zkušební stanice semenářské.

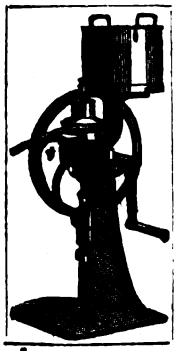
Travná semena k zakládání luk, a park. trávníků; jednotlivé druhy i odborně sestavené směsi se zárukou za čistotu a klíčivost.

Řepová semena — Mammoth — — Eckendorfskou, — — Oberndorfskou, — cukrovku: Imperialku, franc. Brabant blanche.

Pohanku, lněné semeno pův. ruské, lupinu, franc. mák, Novoseel. řepku jarní, hořčici, seradelu, kolenec, čirok, vikev obecnou i huňatou a vůbec veškerá semena polní, lesní, zelinová a květinová nabízejí **se zárukou za čistotu a klíčivost.**

Jiljí Kriner a synové, velkoobchod semenářský v Praze. Zal. r. 1744.

Písárna a sklady: **Michalská ul. čís. 436-I.** v „železných dveřích.“ **Cenníky a vzorky zdarma a franko.**

Telefon č. 2574. Telefon č. 2574.

Akciová společnost

ALFA-SEPARATOR,

PRAHA, Havlíčkova ul. č. 1.

Největší továrna ku zařizování mlékáren.

Nejlepší zpeněžení mléka pouze pomocí nedostižitelných

Lavalových Separátorů Alfa,

nejnovější konstrukce. ● Zpracují za hodinu 40—2000 litrů.

Přes **250000** v celém světě v činnosti.

Více jak 500 nejvyšších vyznamenání.

Dopravní baňky ALFA

z ocelového plechu, nejnovější konstrukce.

Úplná zařízení mlékáren.

Odborné porady.

Vše, co k mlékařskému odboru náleží, levné, moderní a solidní.

Cenníky zdarma a franko.

Nejlepší dietetický prostředek.

„FLORA",

výživný prášek pro dobytek, jest nepostrádatelnou přísadou ku krmivu u **všech hospodářských zvířat.** — Přidává se ku krmivu u **koní**, již špatně tráví, aneb kteří samo sebou špatně žerou, dále u **krav**, kde chceme jednak **jakost mléka zlepšiti**, jednak **větší množství mléka docíliti**, též kde se jedná o **vykrmení volů a prasat**, jakož i při **výchově telat a ovcí**. Rovněž se „FLORA" odporučuje co **přísada do špatné píce, při změně chléva a v čas panujících nakažlivých nemocí.**

Velká krabice 1 K 30 h, malá krabice 70 a 40 h.

Žádejte vždy výslovně: **Výživný prášek pro dobytek „Flora"**, kterýžto **jedině v krabicích se svrchu uvedenou známkou** k dostání jest. — Do míst, kde není „Flora" na skladě, zasýlá tuto v původních bedničkách (obsahující 4 balíčky po 1·30 K) na dobírku 5 K 20 h franko nepočítaje výloh při balení do všech míst Rakousko-Uherska **hlavní zasilatelství**

„FLORA", Nové Město na české sev. dráze.

Čistokrevné krávy,

býky, jalůvky, kravařského plemene

dodává za mírné ceny franko na veškeré stanice

Alfred Faktor,

obchod dobytkem pro chov a užitek

Praha-Vinohrady Manesova ulice 28.

Vlastní chlévy na Žižkově, Libušina ulice č. 24.

První moravská továrna na vodovody a čerpadla

cís. a král. dvorní dodavatel

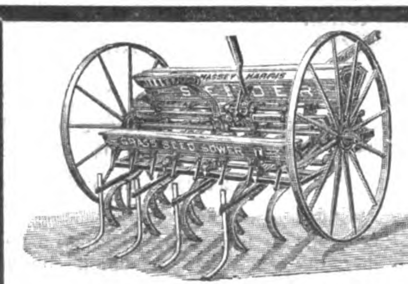
Ant. Kunz, Hranice.

Největší a nejstarší český závod pro vodotěžbu v říši.

Samočinně, dle síly a směru větru se řídící, bouřivzdorné **Větrné motory**, celé z ocele a železa zhotovené, se 30% větším výkonem všech jiných soustav ku **samočinnému** zaopatřování vody z hlubokých a vzdálených studní a pramenů na libovolná návrší pro města, vesnice, hospodářství, továrny, cihelny, villy, zámky atd. atd. jakož i ku hnaní šrotovníků a mlýnů. — **Bohatě illustrované, poučné cenníky na požádání zdarma a franko!**

Samočinné vodovody jedině stávající správné konstrukce technické dokonalosti, úplně samočinně, nepřetržitě dnem i nocí pracující a vodu z odlehlých, v nižinách se nalezajících pramenů na libovolně vzdálená návrší těžící, nevyžadující žádné obsluhy ani oprav, jsou tudíž nejlevnějším vodotěžným zařízením pro **obce, statky, cihelny, zahrady, továrny** atd. atd.

Několik set osvědčení se na požádání zdarma zašle.

Massey Harissův 13hrotý kultivator s obilní a jetelovou skříní výsevní.

Původní americký Massey Harrisův

ocelový kultivátor

jest nejúčelnější polní nářadí, které kdy vynalezeno bylo. — Výhradní prodej:

Szalatnay & Kröschel,

Stroje a potřeby pro hospodářství a průmysl v Praze č. 1003-II.

Zevrubný obrázkový cenník zdarma a franko.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 1. února 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 3.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K. Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: **JUDr. Karel Viškovský.**

Zpráva
o přehlídkách a odměňování chovného skotu, které v obvodu českého odboru rady zemědělské roku 1900 pořádány byly.

Podává inspektor chovu hosp. zvířectva *Václav Lautkan.*

Účel přehlídek a odměňování chovného skotu byl v loňské správě dostatečně vylíčen, tak že možno přikročiti hned ku podání vlastní zprávy.*)

Aby porovnána býti mohla zpráva za r. 1900 oproti zprávě za r. 1899, jsou v dalším líčení podrobnosti zprávy za r. 1899 uvedeny v číslicích v závorkách vedle číslic, které ku zprávě letošní se vztahují.

Všech přehlídek bylo konáno v 16 stanovených obvodech odměňovacích 16 (15); v obvodu IV., kde roku loňského žádná přehlídka odbývána nebyla, byly letos přehlídky dvě, kdežto v obvodu II. nebylo možno přehlídku pro panující nákazu slintavku a kulhavku ve více okresích dotyčného obvodu vůbec pořádati. V tomto obvodu budou roku příštího konány dvě přehlídky. Z přiloženého seznamu je vidno, že ku veškerým přehlídkám předvedeno bylo celkem 1876 (1537) kusů plemenného skotu a to nejčetněji v obvodu XV. v Domažlicích a nejméně v obvodu XIV. v Sušici.

*) Každoročně odbývá se v 16 stanovených obvodech odměňovacích po jedné přehlídce chovného skotu spojené s odměňováním, při čemž sídla přehlídek mají v každém obvodě rok od roku býti určena tak, aby dle možnosti veškery okresy odměňovacího obvodu se při odměňování vystřídaly.

Pro 10 z těchto obvodů ustanovuje se subvence po 600 K a po 4 stříbrných a 6 bronzových medailích, pro 6 obvodů po 400 K a po 3 stříbrných a 5 bronzových medailích.

Prvé odměňování skotu konalo se v obvodu českého odboru r. 1899.

Dle jednotlivých plemen bylo předvedeno nejvíce skotu simenského — 1168 (837) kusů, dále domácího — 613 (443) kusů, pak kravařského — 56 (74) a nejméně pincgavského — 39 (183) kusů.

V počtu jednotlivých těchto plemen až na skot domácí, (k němuž připočten jest i skot oněch plemen, která v obvodu českého odboru rady zemědělské subvencována nejsou), zahrnut jest skot čistokrevný též i kříženci jeho se skotem domácím.

Z čistokrevného skotu náleželo nejvíce plemenu simenskému — 501 (333) kus a to dle počtu v jednotlivých obvodech odměňovacích: XV. — 107 kusů, IV. — 86 kusů, V. — 70 kusů, XVI. — 68 kusů, VIII. — 50 kusů, VI. — 44 kusy, III. — 39 kusů, I. — 13 kusu, méně pak než 10 kusů v ostatních obvodech.

Čistokrevného skotu kravařského předvedeno bylo 27 (36) kusů, nejvíce v obvodu VIII.; konečně skotu pincgavského 9 (36) kusů, z nichž 6 v obvodu V. V témž poměru jako skot čistokrevný předvedeni byli i jeho kříženci a to: simenských 667 (504) kusů, z nichž pak nejčetněji v obvodu XV. — 148 kusů, V. — 77 kusů, IV. — 69 kusů, III. a XVI. po — 50 kusech a nejméně v obvodu IX. XII. totiž po — 9 kusech.

Křížencù pincgavských předvedeno bylo 30 (147) a kravařských 29 (38).

Bylo tudíž předvedeno z plemen, které českým odborem rady zemědělské ustanovena jsou jako plemena

zušlechťovací: 537 (405) kusů čistokrevných a 726 (689) kříženců.

Pokud se týče počtu býků a plemenic tu bylo předvedeno: 411 (306) býků a 1465 (1231) plemenic.

Z býků náleželo plemenu simenskému 187 (95) čistokrevných a 143 (106) kříženců; plemenu pincgavskému 1 (15) čistokrevný a 7 (20) kříženců; plemenu kravařskému 11 (7) čistokrevných a 7 (5) kříženců a plemenu domácímu 55 (58) kusů.

Z plemenic bylo 814 (238) čistokrevných simenských a 524 (398) kříženců; 8 (23) čistokrevných pincgavských a 23 (127) kříženců, kravařských čistokrevných 16 (29) a 22 (31) kříženců a konečně 558 (385) kusů plemene domácího.

Z uvedeného lze u porovnání přehlídek odbývaných roku loňského a letošního seznati:

1. že celkový počet předvedeného skotu byl ku přehlídkám letošním o 339 kusů větší;

2. že jsou patrné rozdíly i pokud se týče počtu kusů jednotlivých plemen i pohlaví.

Kdežto roku minulého bylo předvedeno: 837 kusů simenských, 183 pincgavských, 74 kravařských a 443 domácích, bylo roku letošního předvedeno více o 331 kusů simenských a 170 domácích, méně o 144 kusů pincgavských a 18 kravařských.

Tento poměr platil i co do skotu čistokrevného jmenovaných plemen i jejich kříženců jakož i co do počtu býků ku plemenicím.

Tak bylo předvedeno téměř o 100% více čistokrevných býků simenských a o 30% více křížených plemenic simenských, kdežto počet zvířat plemene pincgavského a kravařského předveden byl v menším procentu oproti roku minulému.

Lze tudíž pozorovati, kterak z cizích plemen ušlechťovacích pouze plemeno simenské v početní síle se rozšiřuje, kdežto plemeno pincgavské a kravařské mizí, což ovšem jest důkazem toho, že ušlechťování skotu domácího krví býků simenských se zdarem se setkává. Největší počet krásných exemplářů býků čistokrevných i kříženců plemene simenského předveden byl v obvodu XV. (Domažlice), XVI. (Plzeň), III· (Nové Benátky), V. (Nymburk), IV. (Jičín a Jilemnice) VI. (Rychnov n. K.) a VIII. (Hora Kutná).

V obvodech zde jmenovaných používá se býků simenských k plemenitbě již po několik let a to s prospěchem, který zřejmě patrný jest na křížených simenských plemenicích ku přehlídkám předvedených. Avšak i větší počet ušlechtilých čistokrevných simenských plemenic byl v těchto obvodech předveden, což jest zásluhou zde působících družstev dobytkářských a majitelů plemenných stanic českým odborem rady zemědělské zřízených, jakož i mnohých jednotlivců, kteří chovají čistokrevný skot simenský.

Jednotlivá dobytčata plemene pincgavského a kravařského, (kterážto plemena v tak malém počtu předvedena byla), odpovídala požadavkům řádné plemenitby.

Skot domácí, který byl vlastně z většího dílu čistokrevný a kříženci plemene bernského, freiburského, švýckého, holandského atd., předveden byl oproti roku minulému ve větším počtu, ovšem že jen pokud se týče plemenic.

Tento domácí skot poskytoval nejlepší obraz o tom, v jakém směru a způsobu dříve plemenitba v jednotlivých obvodech odměňovacích prováděna byla a nyní se ještě provádí, jakož i o tom, v čem chybováno jest při provádění řádné plemenitby, jakož i při krmení, držení a ošetřování hovězího dobytka.

Celkem nejlepší domácí skot předveden byl ku přehlídkám v Nymburce, Chrudimi, Domažlicích, Počátkách, Jičíně, Nových Benátkách a Sušici. Avšak i na ostatních přehlídkách bylo více kusů dobrého skotu domácího. Zde bohužel dlužno konstatovati, že poměr počtu domácích býků ku plemenitbě schopných ku plemenicím nikterak nebyl uspokojivý, neboť býků domácích bylo předvedeno jen malé procento.

Dlužno uvésti, že ku všem přehlídkám předveden byl, pokud to možno bylo, i větší počet subvenčních býků a dobytčat z plemenných stanic českým odborem rady zemědělské zřízených.

Tohoto subvenčního skotu nejvíce předvedeno bylo v Domažlicích, Jičíně, Nových Benátkách, Hoře Kutné a Rychnově n. K. Netřeba připomínati, že subvenční dobytčata byla předmětem pozornosti se strany návštěvníků přehlídek a že v těch případech, kde tomu pravidla o přehlídkách dovolovala, komissí odměňovací odměněna byla.

Rozdíl přehlídek loňského a letošního roku odbývaných nezáleží však jedině v tom, co bylo až dosud uvedeno, nýbrž a to hlavně v té okolnosti, že ku letošním přehlídkám předvedený skot odpovídal v mnohem větším procentu skotu plemennému, a že byl i lepšího výživného stavu, což jest i svědectvím řádného krmení, držení a ošetřování.

Co zde zjištěno bylo jest tím potěšitelnějším a pro celou akci zvelebení chovu skotu významnějším, jelikož pokrok onen bylo jmenovitě pozorovati tam, kde chovu skotu dříve jen malé pozornosti věnováno bylo, totiž u — rolníka!

Že chovu hospodářského zvířectva a jmenovitě chovu skotu větší péče počíná se věnovati a tím současně důležitost tohoto odvětví živnosti rolnické uznávati, toho jsou důkazem věnované odměny na penězích od úřadů samosprávních, místních peněžních ústavů a hospodářských korporací těch okresů odměňovacích obvodů, kde přehlídky konány byly.

Celkový obnos těchto odměn byl pro letošní rok proti roku minulému mnohem větší a sluší poznamenati, že zejmena v některých okresích věnované obnosy obzvláště velké byly. Tak na př. v Nymburce, Nových Benátkách, Chrudimi, Hoře Kutné atd.

Co se týče odměn českého odboru rady zemědělské tu bylo uděleno: 18 čestných diplomů českého odboru

rady zemědělské, na penězích pak 9000 K a dále 66 stříbrných a 88 bronzových medalií. Oproti roku 1899 uděleno bylo pro rok 1900 více cen o 1400 K, o 14 stříbrných a 11 bronzových medalií. Diplomy udíleny byly na kolekce předvedených čistokrevných a křížených stád plemene simenského velkostatkářům a nájemcům dvorů.

Z peněžních odměn a medalií připadá na čistokrevné býky plemene simenského, pincgavského a kravařského 2790 K, 25 stříbrných a 22 bronzových medalií, na čistokrevné plemenice těchto plemen 860 K, 16 stříbrných a 11 bronzových medalií; na křížence výše jmenovaných plemen na býky 1350 K, 5 stříbrných a 22 bronzových medalií, na plemenice pak 2815 K, 20 stříbrných a 30 bronzových medalií; konečně na skot domácí 1185 korun.

Porovnáme-li výši obnosů, které na odměnách pro jednotlivé druhy uděleny byly jak roku 1899 tak i r. 1900, seznáme, že poměr zůstal týž, což lze snadno vysvětliti tou okolností, že letos — i počet dobytčat jednotlivých druhů ku výši odmén ve větším neb menším procentu předveden byl oproti roku minulému. To platí jmenovitě o čistokrevných býcích a křížených plemenicích, hlavně simenských, kteréž dva druhy poměrně v největším procentu předvedeny byly. Zde lze viděti, kterak ve platnost přichází akce, kterou český odbor rady zemědělské ku zvelebení chovu domácího skotu zavedl a která má svůj podklad v tom, by ku plemenitbě pouze čistokrevní býci používáni byli, by dochov, který vzejde křížením těchto býků s plemenicemi skotu domácího, vyrovnán byl a se vyznamenával vzrůstem, tvary a barvou těla, jakož i všestrannými užitkovými vlastnostmi plemene býka.

Návštěva všech přehlídek byla jak ze středu interesovaných vrstev hospodářských, tak i od širšího obecenstva až velmi četná.

I zde bylo znamenati oproti roku minulému pokrok, což svědectvím toho, že pochopen byl pravý význam těchto přehlídek, které jsou jaksi školou každému pěstiteli skotu a které jemu dojista jak morální též i hmotný zisk přinesou.

Podotknouti dlužno, že přehlídka a odměňování chovného skotu dne 21. června v Netolicích odbývána byla u příležitosti pořádání okresní hospodářské výstavy, a přehlídka dne 26. srpna v Hoře Kutné u příležitosti pořádání hospodářské výstavy krajinské.

Místa, na kterých přehlídky a odměňování konány byly, určena byla hospodářským spolkem toho kterého okresu, kde přehlídka se konala. Místa ta byla vhodně volena a celkem dobře až i velmi dobře upravena.

Byla to nejvíce vhodně položená místa, která barierami obehnána a rozdělena byla na oddíly pro určitý druh dobytčat.

Z většího dílu byly nad barierami připevněny nadpisy s číslicemi dle přihlášek a jednotlivých okresů dotyčného obvodu odměňovacího.

V Domažlicích byla dobytčata umístěna ve stájích tamního c. k. hřebčinského depa, k čemuž povolení dáno bylo c. k. ministerstvem orby ku žádosti hospodářského spolku v Domažlicích.

Hospodářské spolky, v jichž obvodu přehlídky se konaly, uvědomily v celém obvodu odměňovacím chovatele skotu o pořádání přehlídky plakáty vlastním nákladem pořízenými, jakož i připravily seznamy skotu ku přehlídkám přihlášeného.

Ku přehlídkám předvedený dobytek byl v každém případě, než puštěn byl na místo pro přehlídku vyhražené, zvěrolékařsky vyšetřen.

Komise odměňovací, jejíž předsedou volen byl vždy delegát rady zemědělské toho okresu, ve kterém přehlídka odbývána byla, počínala si v každém případě přesně, řídíc se dle pravidel pro komisi odměňovací vydaných.

Než přikročeno bylo ku posuzování jednotlivých dobytčat, což se dělo dle povšechného dojmu, byli inspektorem chovu hospodářského zvířectva veškeří ku přehlídce předvedení býci a plemenice dle jednotlivých plemen a to buď jako čistokrevní neb křížencí roztříděni, jakož i zjištěno, zdali majitel dobytče pro dobu jednoho roku chová a ku plemenitbě používá.

Posuzování započato bylo býky čistokrevnými a skončeno domácími plemenicemi.

Po provedeném posuzování byla dle souhlasného posudku členů komise odměňovací jednotlivá dobytčata každého druhu po pořadu výše cen odměněna.

Tento postup stanovení cen českého odboru rady zemědělské byl pak po přání proveden i s odměnami, které věnovaly místní úřady, ústavy a spolky. Na to byl sepsán o vykonané přehlídce a odměňování zevrubný protokol, který podepsali všichni členové komise odměňovací.

Konečně následovalo veřejné rozdílení cen, které zahájeno bylo krátkým proslovem o významu přehlídek a odměňování chovného skotu.

Krátká tato zpráva podává dostatečný důkaz, že zavedené přehlídky a odměňování jsou velmi důležitým článkem celé akce, směřující ku zvelebení domácího skotu, a budou tím důležitější, čím dříve možno bude odbývati i trhy na skot plemenný.

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Náhrada za vyhynulé jetele.

Následkem loňského sucha a spojené s ním záplavy polních hrabošů vyhynuly na mnohých místech jetele na dobro. Jest otázkou, které pícniny mají se v náhradu za vyhynulé jetele na jaře síti? Odpověď na otázku tuto není zrovna snadná. Zjednati úplnou náhradu

za uniklou píci jetelovou může se nám podařiti jen ve vyjimečných případech, neboť není rostlin pícních, jež by se honosily tak rychlým vývojem a zároveň tak vydatnou obrozovací mohutností, jako jetele v prvním nebo druhém užitkovém roce. Jest-li pak tu a tam některá pícnina v úhrnné produkci ústrojné hmoty jetele dostihne anebo je i předčí, bývá zdar její velmi závislý na průběhu povětrnosti a mimo to nemá obyčejně té výživnosti, jakou se honosí jetele. Můžeme míti proto při zjednávání náhrady za vyhynulé jetele na mysli jen náhradu částečnou. Při tom se ovšem musíme starati, aby náhrada byla co nejvydatnější a blížila se jak možno nejvíce náhradě úplné.

Při zjednávání náhrady za píci jetelovou první naší pozornost upoutati musí obilno-luskovité směsky. Jest to starý a dosud nejosvědčenější prostředek, kterým si pomáháme, když nám jetele vyhynou anebo když potřebujeme síti pícnin více než můžeme do postupu osevního zařaditi jetelů. Nejčastěji bereme útočiště ke směsce vikve s ovsem, jejíž osivo nám přijde poměrně nejlevněji a jež nás i ve výnosu dosti dobře uspokojuje. V některých případech zasluhuje však uvážení, zda-li by se nemělo k sestavení směsky upotřebiti na místě vikve hrachu a na místě ovsa ječmene. Osivo hrachu přijde sice dráže než osivo vikve, avšak v produkci ústrojné hmoty hrách předčí vikev. Ustrojná hmota vikve jest sice bohatší živinami, zejména stravitelnými částěmi jejich, než ústrojná hmota hrachu, ale ne pokaždé vyváží tato větší bohatnost ústrojné hmoty vikve menší produkcí její.*) Dojnicím hodí se píce hrachová lépe než vikvová. Nejednou již stěžováno bylo, že vikev účinkuje nepříznivě na vyměšování mléka; u hrachu stesků takových není, alespoň dokud hrách jest dostatečně mladý a svěží. Zvadne-li však hrách, tu se stává rychle nechutným. Na půdách, na nichž se hrachu dobře daří (půdy střední, také lehčí) jest rozhodně výhodnější sáhnouti ku hrachu než ku vikvi, zejména když máme po ruce nějaké lacinější semeno hrachové (na př. semeno tvrdé, neuvarčivé). Není-li tomu tak, přimícháme alespoň něco hrachu ku vikvi. Nahražovati při sestavování obilnoluskovitých směsek oves ječmenem, jest již méně na místě. Ječmen zůstává v produkci ústrojné hmoty pravidlem o něco pozadu za ovsem, aniž by mohl větším obsahem stravitelných částí živin nedostatek tento odčiniti.*) Mimo to osinaté klasy jeho mohou rušivě zasáhnouti v pochod zažívací. Věc jest zejména tenkráte povážlivá, když osiny jsou již značně tvrdé, tedy když ječmen jest již starší. Tu mohou osiny způsobiti i zánět sliznice ústní i hltanové, spojený s prudkým kašlem. Přes to se může v některých případech s jakousi výhradou i ječmene použíti k sestavení obilno-luskovité směsky. Vývoj ječmene jest o něco rychlejší než vývoj ovsa, směska obsahující ječmen může se tedy dříve sekati než směska obsahující oves. Brzší sekání jest tu ostatně nutné, aby osiny příliš nestvrdly. Jedná-li se nám tedy na př. o setbu dvou pícních směsek za sebou, pak jest ječmen k sestavení obilno-luskovité směsky vhodnější než oves. Z luskovin jest v takovémto případě lepší hrách než vikev. Také se zdá, že na vyměšování mléka ječmen lépe účinkuje než oves. Jest známou věcí, že sláma ječná dojnicím lépe se hodí než ovesná. Jakkoliv z rozdílů ve vyměšování a vlastnostech mléka, jež nastávají při krmení slamou, není možno ani přibližně souditi na stejné rozdíly při krmení zelenými neb sušenými rostlinami mladými, přece asi sotva byly rozdíly ty výhradně jen v periodě zrání vyvolány.

K sestavení obilno-luskovité směsky vezme se obilnin a luskovin po stejném asi dílu, nejvýše vezme se luskovin $^2/_3$ a obilin $^1/_3$. Dle toho se snadno ustanoví množství potřebného osiva. Mějme směsku ovsa ($^2/_5$) s vikví ($^3/_5$). Ovsa ku krmení, kdyby se sil sám o sobě, bylo by potřeba na 1 ha $3{\cdot}_5$ hl, vikve $2{\cdot}_{25}$ hl. Ve směsce vezme se ovsa $3{\cdot}_5 \times {}^2/_5 = 1{\cdot}_4$ hl, vikve $2{\cdot}_{25} \times {}^3/_5 = 1{\cdot}_{35}$ hl. Není třeba zvlášť podotýkati, že při sušení schne lépe směska mající větší podíl obilnin.

Směska obilno-luskovitá, využitkujíc lépe prostoru půdní i vzdušnou, poskytne nejen větší množství píce než čistá luskovina, ale píce jest také lepší, zejména zdravější. Nehledě ani k tomu, že přimíšená obilnina omezuje v míře dosti značné lehání a podehnívání luskovin, jest píce pouhých luskovin v mnohém ohledu zdraví zvířat nebezpečná, zejména když se podává ve větších dávkách. Také vyměšování mléka po luskovinách chábne, zvláště když jsou přestálé. Přítomností obilnin se pak tato vada omezuje. Vůbec se zdá, že na vyměšování mléka trávy lépe účinkují než leguminosy. Konečně obilniny regulují přiměřeně i úživný poměr luskovin.**)

Směska obilno-luskovitá svou jednou sečí může ovšem poskytnouti asi poloviční anebo jen o málo větší náhradu za zmařené dvě pěkné seče jetelové. Po obilnoluskovité směsce můžeme však po případě zasíti ještě druhou pícní směsku. Uvede-li se nám i tato druhá

---

*) V 1 kg ústrojné hmoty vikve (začínající kvésti) jest obsaženo $0{\cdot}_{215}$ kg stravit bílkovin, $0{\cdot}_{022}$ kg stravit. tuku a $0{\cdot}_{450}$ kg stravit. látek bezdusíkatých, v 1 kg ústrojné hmoty hrachu (začínajícího rovněž kvésti) jest obsaženo jen $0{\cdot}_{177}$ kg stravit. bílkovin, $0{\cdot}_{018}$ kg stravit. tuku $0{\cdot}_{333}$ kg stravit. látek bezdusíkatých. Co se týče úhrnného množství živin jest v 1 kg ústrojné hmoty vikve obsaženo $0{\cdot}_{272}$ kg sur. proteinu, $0{\cdot}_{032}$ kg tuku. $0{\cdot}_{380}$ kg bezdusíkatého výtažku a $0{\cdot}_{305}$ kg dřevoviny; v 1 kg ústrojné hmoty hrachu pak $0{\cdot}_{219}$ kg surov. proteinu, $0{\cdot}_{034}$ kg tuku, $0{\cdot}_{375}$ kg bezdusík. výtažku a $0{\cdot}_{367}$ kg dřevoviny. K výpočtům těmto použito tabulek pro složení krmiv, sestavených Dietrichem a Königem.

*) V 1 kg ústrojné hmoty kvetoucího ovsa jest obsaženo $0{\cdot}_{054}$ kg stravit. bílkovin, $0{\cdot}_{013}$ kg stravit. tuku a $0{\cdot}_{554}$ kg stravit. látek bezdusíkatých; v 1 kg ústrojné hmoty kvetoucího ječmene (čtyřřádkového) jest obsaženo $0{\cdot}_{048}$ kg stravit. bílkovin, $0{\cdot}_{017}$ kg stravit. tuku a $0{\cdot}_{503}$ kg stravit. látek bezdusíkatých.

**) Předpokládáme li stejnou směs ústrojných hmot vikve a ovsa, má směs tato úživný poměr 1 : 4. Hmota vůbec má úživný poměr $1 : 2{\cdot}_4$, hmota ovsa $1 : 10{\cdot}_8$.

směska, máme úplnou náhradu za vyhynulý jetel. Ovšem u jetele mohli jsme si ušetřiti náklad na osivo obou směsek a také náklad na dvojí, třeba jen jednodušší přípravu půdy. Také by jetel nebyl činil takových nároků na živiny půdní, zejména ty, jež jsou ve vrchnějších vrstvách půdních obsaženy, jako směsky. Poměry s dusíkem půdním jsou známy a netřeba jich proto vzpomínati. Zdar zejména druhé směsky jest jen tenkráte poněkud lépe zajištěn, když se k ní s dostatek přihnojí, ač nebylo-li silněji hnojeno hned k směsce první. Ku plodině, která po této druhé směsce bude následovati, aby se pak hnojilo opětně. Ostatně jest zdar druhé směsky dosti nejistý, i když jest půda dostatečně vyhnojená. Setba její spadá do parného léta, kdy půda na povrchu svém kvapně vysýchá. Jetele mající své kořeny hluboko v zemi, vytvoří snadno druhou seč, ale u směsky jest vzcházení a celý vývoj v sázce. Na těžších půdách, u nichž měkkoty mají v zápětí tolik blahodárných vlivů, jest proto lépe od setby druhé pícní směsky upustiti. Jinak jest tomu na půdách lehkých, jimž měkkoty spíše škodí než prospívají. Idealem hospodaření na takovýchto lehkých půdách jest, aby byly co možná ustavičně osety. Druhou směskou pícní se pak k tomuto ideálu značně přibližíme. Jinak jest ovšem vzcházení a celý vývoj této druhé směsky na půdách lehkých ještě více v sázce než na půdách těžkých.

K sestavení druhé pícní směsky volíme rostliny honosící se vývojem pokud možno rychlým, zejména když po směsce má se síti ozim anebo když sklizeň směsky první se značně protáhla. Takovýmito rostlinami jsou zejména bílá hořčice, pohanka a kolenec. B í l á h o ř č i c e má za 6—8 neděl po zasetí již úplně vyvinuté pupeny květné a chystá se kvésti. Tu se může začíti s jejím sečením. Hořčice bílá působí dobře na vyměšování mléka a jest-li nezlepšuje, tedy také nekazí jeho vlastnosti. Když však již odkvetla a nasazuje šešulky, může uškoditi zdraví dobytka. V této době jest v hořčici (v tvořících se semenech jejích) již patrnější množství draselnaté soli kyseliny myronové, která stýkajíc se při zažívání s vodou, vlivem enzymu myrosinu (rovněž v tvořících se semenech obsaženého) se rozkládá, při čemž vzniká silice hořčičná prudkých vlastností. Praví se, že vlivem této silice může se i sliznice ústrojí zažívacího zanítiti. Případ takovýto nastane však asi zřídka kdy. Přes to musíme si s krmením bílé hořčice pospíšiti, neboť po odkvětu rychle tvrdne a ztrácí výživnost i chuť, Odporučuje se síti hořčici na jednotlivých dílcích v týdenních přestávkách. Není-li to možno, usuší nebo naloží se přebytečná hořčice. Bílá hořčice je vskutku pícninou značně cennou. Je-li půda dostatečně vyhnojená a také povětrnost dostatečně vlhká a teplá, dosahuje výšky až 1 m; můžeme však býti spokojeni i s výškou 50—75 cm. P o h a n k a a k o l e n e c zůstávají více méně pozadu za bílou hořčicí. Brzy je výnos menší, brzy chuť píce špatnější. O pohance dočítáme se skoro všude, že poskytuje píci chutnou, zejména hovězímu dobytku dobře se hodící. Snad, když jest pohance již dostatečně zvyklý. Podává-li se mu však pohanka poprvé, tu ji požívá jen ve směsi s krmivy jinými a ještě s nechutí. Mléko jest po pohance řídké a zamodralé, sušení její je nesnadné. Výnos může však pohanka poskytovati zcela slušný. Uvážiti také dlužno okolnost, že u pohanky jest potřeba na 1 ha $1\cdot_5$—2 hl, u bílé hořčice jen 30 l osiva (kdyby se ovšem pohanka nebo bílá hořčice sily samy o sobě). U kolence může se jednati jen o setbu, kolence velikého čili obrovského. Na lehčích, v dobré síle se nacházejících půdách může tento kolenec poskytnouti slušné množství píce. Vývoj jeho není však příliš rychlý; k seči dospívá za 10—12 týdnů. Druhý kolenec, rolní nebo malý, poskytuje seč již za 7—8 týdnů, ale výnos jeho je příliš nepatrný. Kolenec má skoro veškeré kořeny jen v ornici a vyčerpává z ní kde co, přičemž ji po sklizni takřka žádných zbytků nezanechává; není proto valným předchůdcem k žádné plodině. U bílé hořčice jsou poměry příznivější. Hořčice má na krátkou svou vegetační dobu dosti mohutný kůlový kořen a osvojuje si tudíž část živin i ze spodiny. Půda, jsouc lépe zastíněna, je po hořčici v lepším mechanickém stavu a také čistší než po kolenci. Zbytků ponechává půdě hořčice více než kolenec. Bývá odporučováno síti kolenec ve směsce s pohankou. Při čisté setbě kolence je potřeba osiva na 1 ha 25—30 kg; ve směsce vezme se ovšem osiva přiměřeně méně.

Bílá hořčice může se síti sama o sobě, takže na místě druhé směsky dáme bílou hořčici. Nechybíme však nijak, když k bílé hořčici přimícháme něco nějaké luskoviny (hrachu nebo vikve) a třeba i prosa, jež má rovněž dosti krátkou vegetační dobu. Ostatně můžeme bílou hořčici síti i ve směsce s pohankou a kolencem. Na některých dílcích můžeme síti bílou hořčici a její směsky hned z jara. Tím dosáhneme rannější píce a mimo to krmení zelenou pící lépe rozdělíme. Na dílcích těchto prostě převrátíme pořádek, v jakém směsky mají za sebou následovati. Pohanka nemůže se však na jaře příliš brzo síti, poněvadž za případných pozdních jarních mrazíků by zmrzla. Také kolenec jest vůči chladnu dosti choulostivý, třeba při nahodilém mrazíku nezmrzl. Mimo to by jej za chladnější povětrnosti přerůstal různý plevel.

Bylo nahoře poznamenáno, že zdar druhé pícní směsky jest dosti nejistý, neboť setba její spadne do parného léta, kdy půda na povrchu svém kvapně vysýchá. Když se pak sklizeň první směsky opozdila, tu není na setbu druhé směsky třeba ani času, neboť mohou zatím nastati žně. Bylo by proto se značnou výhodou spojeno, kdyby bylo možno nasíti do první směsky nějakou pícninu, jíž by směska sloužila za ochrannou plodinu, a kdyby po sklizni směsky pícnina rychle se zmohla a vydatnou seč poskytla. V skutku jsou některé pícniny, jež by, jsouce zasety do směsky, po její sklizni takovouto seč poskytnouti mohly. Hlavně jsou to dvě pícniny, a sice jílek vlašský a serradella.

J í l e k v l a š s k ý byl po stránce hospodářské a

užitkové stručně popsán již v minulém čísle tohoto listu. Serradella je leguminosa, jež poskytovati může pěkné množství dobré píce, když má příhodnou půdu a dosti vláhy. Půda musí býti propustná, tedy lehčí, písčitější s dobrou, vlhčí, ale nikoliv mokrou spodinou. Není-li spodina dostatečně vlhká, pak musí přicházeti časté deště, neboť serradella mnoho vody vypařuje a tedy i spotřebuje. Hned při klíčení činí na vláhu velké nároky. Není-li dosti vláhy, vyklíčí třeba až za 6—8 neděl. Počáteční vývoj serradelly je zvolnavý, neboť se stará především o mohutné a hluboké zakořenění. Pak roste však dosti rychle. Ovšem musí míti dostatek vláhy i tepla. Na 1 ha jest potřeba osiva serradelly 40—50 kg.

Není pochyby o tom, že obě tyto pícniny po odklizení směsky záhy by se zmohly a pěknou seč poskytnuly, kdyby povětrnost byla příznivá, t. j. teplá a vlažná. Po případě by mohly poskytnouti i seče dvě, zvláště jílek vlašský; ovšem musilo by se mu hnojůvkou nebo čilským ledkem dáti dostatek lehko vnímatelného dusíka. Aby však vývoj jílku nebo serradelly ve směsce následkem nedostatku světla příliš netrpěl, musila by se směska síti co možná řídce a také co nejdříve skliditi. Ale tu jest otázkou, zda-li by seče jílku nebo serradelly vynahradily tuto újmu na seči směsky. Za příznivé povětrnosti zajisté ano, za nepříznivé povětrnosti asi sotva. Doporučiti však můžeme zasíti jílek vlašský a serradellu alespoň na zkoušku, ale ne do obilno-luskovité směsky, nýbrž do bílé hořčice. Tato brzo podrostu jílkovému nebo serradellovému uprázdní půdu, a při tom zbývá dosti času zasíti ještě nějakou obilno-luskovitou směsku, kdyby podrost nesliboval kalého výtěžku.

Pokud mohou ještě i některé jiné pícniny poskytnouti vhodnou náhradu za vyhynulé jetele, pojednáme v čísle příštím.

J. Munzar.

Rozhledy národohospodářské.

O působnosti zemského zákona o hubení kokotice podal český odbor rady zemědělské zemskému výboru dobré zdání v tomto smyslu:

Zemský zákon o hubení kokotice vykazuje jisté prospěšné účinky, jakkoli působnost jeho není všude stejně vydatná. Záleží docílení účele z velké části na pochopení věci a dobré vůli širších vrstev zemědělských a neméně též na účelném spolupůsobení obecních starostů a orgánů, jimž dozor nad prováděním zákona jest svěřen. Proto tam, kde této dobré vůle obyvatelstva zemědělského a účinného spolupůsobení orgánů úředních se nedostává, nemá též donucení k hubení kokotice, jak v zákoně jest vyrčeno, valného významu; kdežto tam, kde jest pochopení pro věc, již občasné upozornění na potřebu hubení kokotice, (ve smyslu § 4. uvedeného zákona) prospěšně působiti může a působí.

Připomenouti dlužno, že zákon vystihuje pouze jednu stránku věci, neboť sleduje vlastně jen represi t. j. nařizuje vyhubení kokotice na pozemcích již vzešlé. Jakkoliv i tato stránka věci jest důležita, dlužno přec poukázati na vydatnější prostředek ku zamezení kokotice t. j. na preventivní opatření při obchodu semenářském v ten způsob, aby odbornou kontrolou semen a nucenou zárukou obchodníků za čistotu semen používání semene kokotici obsahujícího bylo zamezeno.

Exekuční prodeje. Od 1. ledna až do 31. prosince 1900 bylo v pražském úředním listě v království Českém celkem 4012 exekučních prodejů usedlostí a nemovitostí v ceně odhadní 61,928.695 K prohlášeno a jen 943 v odhadní ceně 13,844.542 K zastaveno, takže 3069 usedlostí o odhadní ceně 48,084.163 K buď skutečně prodáno bylo neb ještě prodáno bude. Zvláště pro mlýny byl rok 1900 osudným, neb exekučních prodejů mlýnů bylo 63 v odhadní ceně 4,852.770 korun prohlášeno, což znamená valný úpadek druhdy kvetoucího českého mlynářství. Oproti roku předešlému zvýšil se počet prohlášených exekučních prodejů usedlostí o 653 v odhadní ceně 8,415.250 K, což na naše sociální poměry dosti smutný stín vrhá. Ze 4012 prohlášených exekučních prodejů usedlostí bylo 1503 v odhadní ceně do 1000 K, 1822 do 10.000 K, 374 do 20.000 K, 211 do 50.000 K a 102 přes 50.000 K. Byly tedy ponejvíce malé rolnické usedlosti exekucí postiženy. Ze 328 exekučních prohlášek v měsíci prosinci bylo 194 v české a 134 v německé řeči.

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Vyhlášení.

cís. král místodržitelství v Praze ze dne 10. ledna 1901 čís. 5282, jež týká se průměrné ceny za užitkové vepře v Čechách, která stanovena byla za I. čtvrtletí 1901.

Průměrná tržní cena za užitkové vepře, zjištěná po rozumu § 3. lit. b) cís. nařízení ze dne 15. září 1900 z. ř. č. 154 a ministerského nařízení ze dne 18. září 1900 z. ř. č. 155, o zamezení a utlumení moru vepřů, která byla v Čechách ve IV. čtvrtletí 1900 a která v prvním čtvrtletí t. r. má sloužiti za základ při vyměření náhrady za vepře shora jmenovaného druhu za příčinou provedení shora uvedeného nařízení zabité, obnáší za kilogram živé váhy:

1) za vepře domácího druhu ve stáří až do 6 neděl 1 K 60 h, ve stáří více 6 neděl až do 6 měsíců 1 K 25 h a více 6 měsíců 90 h.

2) za vepře zušlechtěného plemene ve stáří do 6 neděl 1 K 80 h, více 6 neděl až do 6 měsíců 1 K 35 h a více 6 měsíců 1 K.*)

*) Poznámka: Při plemenném dobytku platí se o 25 procent více.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Zpráva o schůzi komité pro záležitosti družstevní při českém odboru rady zemědělské, konané dne 21. ledna t. r.

Schůze konána za předsedání starosty komité p. Heřmana Jandy, místostarosty p. dr. J. Grusa, a za účastenství zástupců: zemského výboru, c. k. vlády, zem. jednoty českých hospodářských společenstev, jubilejního fondu ku podpoře malovýrobců zemědělských a členů komité zvolených z výboru českého odboru rady zemědělské.

Ze zpráv předsednictva vyjímáme:

C. k. ministerstvo orby povolilo k doporučení českého odboru rady zemědělské ústřední jednotě českých hospodářských společenstev v království Českém k částečnému uhrazení výloh spojených s poučováním a revisí hospodářských společenstev v r. 1899 subvenci 4000 K.

C. k. ministerstvo orby nevyhovělo sice žádosti hospodářského odboru pomocného komitétu v Žamberku v příčině zařízení skladiště v Žamberku na útraty státní, projevilo však ochotu eventuelně utvořenému družstvu uděliti za obvyklých podmínek subvenci a přihlížeti při tom ku zvlášť obtížným poměrům zemědělského obyvatelstva okresu Žamberského.

Český odbor rady zemědělské vydal tiskem poučení o zemědělských skladištích obilních, které k požádání poradního sboru družstevního při českém odboru napsal člen výboru p. JUDr. Fr. Fiedler. K poučení připojeny stanovy skladištních družstev a plány obilních skladišť. Spis zaslán zdarma delegátům a okres. výborům a přenechán za sníženou cenu hosp. spolkům. Za účelem částečné úhrady nákladu požádáno bylo c. k. ministerstvo orby za udělení přiměřené subvence.

Zemský výbor král. Českého vyzval zemědělskou radu, by na družstvech skladištních vyžadovala mimo plány stavby etc. též připojení příslušných statistických výpočtů.

Po té referoval člen komité p. dr. Fr. Fiedler o výnosu ministerstva orby ze dne 30. listopadu 1900 ve příčině státní podpory skladišť obilních v království Českém. Ve výnosu tom sdělilo c. k. ministerstvo orby, že není sto, aby dle usnesení zemědělské komise' zemského výboru a rady zemědělské poskytovalo všem skladištím obilním jednotnou státní podporu a to 25% nákladu stavebního a investičního, nýbrž že hodlá dle různosti případů výši podpory určiti. Ministerstvo sdělilo dále, že zahájilo jednání v příčině zajištění dodávek vojenských skladištím, v příčině úpravy podmínek pro vojenské dodávky, v příčině úlev dopravních a výhodnějších podmínek pro připojení skladišť ku nádražím zvláštními kolejemi. Vzhledem k výše uvedenému stanovisku ministerstva orby v otázce finanční podpory skladišť požádal zemský výbor království Českého c. k. místodržitelství, by působilo k tomu, aby vláda od stanoviska toho, vzhledem k nepřekonatelným finančním nesnázím, které by zejména zřízeným již skladištím následkem toho vzniknouti musily, ustoupila a aby stejným obnosem jako země přispívala.

Referent navrhuje, aby vznesena byla na c. k. ministerstvo orby žádosť, by poskytovalo obilním skladištím v království Českém podpory v téže výši a týmž způsobem, jak činí to zemský výbor z fondu zemského, dále aby opis žádosti sdělen byl zemskému výboru s doporučením postupu, kterým by se výplaty zemských subvencí příště měly dítí, aby obsah výnosu ministerstva orby pokud jde o připojení skladišť kolejemi k dráhám sdělen byl se všemi skladištními družstvy, pokud jde o dodávky obilních skladišť vojenskému eráru, aby celá věc přikázána byla družstevnímu komité zemědělské rady a konečné, aby zemský výbor byl požádán upozorniti oběžníkem všechny okresní výbory na dotyčný obsah výnosu ministerstva orby.

Zástupce vlády c. k. místodržitelský rada p. Oktavián svob. pán Weber z Ebenhofu prohlásil, že místodržitelství zaujalo ve věci této stejné stanovisko, které hájí zemský výbor a že přivedlo ve zprávě své na ministerstvo k platnosti téměř veškeré důvody, které zemský výbor v podání svém k místodržitelství uvedl. Řečník má za to, že výnos c. k. ministerstva orby neobsahuje odvolání dříve slíbených podpor, nýbrž oznamuje jen odložení jich na dobu další.

Po té přijaty návrhy referentovy.

O žádosti družstva rolnického skladiště v Jaroměři za vyplacení povolené již zemské subvence usneseno k návrhu referenta p. dr. Fr. Fiedlera doporučiti žádosť k příznivému vyřízení a dáti o tom c. k. ministerstvu orby vědomosť v očekávání, že od c. k. vlády vyplacena bude státní podpora v stejné výši. Při tom doporučil J. O. pan Vojtěch hrabě Schönborn, aby žádosti skladištních družstev za výplatu povolených subvencí podávaly se za účelem kratšího řízení přímo zemědělské radě.

O žádosti družstva Rychnovského n. Kn. za státní a zemskou subvenci a nezúročitelnou půjčku na zřízení obilního skladiště referoval p. C. Papoušek. Po delší debatě přijat návrh referentův, aby doporučeno bylo udělení 15% subvence státní a zemské a 10% zápůjčky státní a zemské s výhradou, že družstvo prokáže, že upsané společenské podíly byly hotově splaceny.

Vyřízena byla dále: žádosť hospodářského družstva v Strakonicích za zemskou a státní subvenci na krytí výloh vzniklých koupí a adaptací obilního skladiště a na rozšíření obchodů (týž referent);

Žádosť hospodářského družstva v Hořicích za subvenci státní na zřízení stanice pro výrobu ovocného vína a slivovice (referent p. Jos. Kovářík).

Žádosť hospdářského družstva ve Voděradech u Litomyšle za zemskou podporu na postavení pekárny a spolkového skladiště obilního (referoval p. Jaroš).

O žádosti prvního družstva na zužitkování medu, vosku a ovoce v Nov. Městě n. M. referoval p. Kovařík. K návrhu jeho usneseno doporučiti státní subvenci.

O žádosti hospod. družstva pro obilní skladiště v České Skalici za státní a zemskou podporu na zřízení obilního skladiště referoval p. dr. Fr. Fiedler. Po delší debatě přijat návrh referentův na doporučení žádosti s podmínkou, že členové družstva upsané podíly členské v hotovosti splatí. Při této příležitosti zároveň usneseno nedoporučiti hospodářskému spolku ve Rtyni zařízení obilního skladiště, nýbrž doporučiti přistoupení ku zřízenému již skladišti v blízké Čes. Skalici.

O žádosti mlékařského družstva v Korytech za zemskou a státní subvenci na zřízení parní mlékárny usneseno dle zprávy p. J. Plevy žádost doporučiti k příznivému vyřízení.

Po té schůze skončena.

Prodloužení platnosti pro slevu dopravného na otruby, pokrutiny a moučku z pokrutin.

Na c. k. rakouských státních drahách, na dráze c. k. privil. společnosti rakousko-uherské státní dráhy, čes. obchodních drahách, české severní dráze, ústecko-teplické dráze, buštěhradské, severozápadní a jihoseveroněmecké spojovací dráze, jižní dráze a na drahách lokálních od těchto drah provozovaných prodloužena byla pro rok 1901 sleva sazby pro otruby, pokrutiny a moučku z pokrutin.

Sleva tato platí též ve styku se svazy drah uherských.

Platnost slevy trvá do konce prosince 1901.

Sleva činí 15 procent příslušné sazby. Slevená sazba má platnost pouze pro náklady vagonové jedním vagonem počínaje.

Sleva poskytuje se tím způsobem, že slevený obnos vrátí se příjemci zboží, jenž vykázav se originálním nákladním listem za vrácení slevené částky zažádá. O vrácení slevy hlásiti se dlužno s připojením nákladního listu nejdéle do konce června 1902 u správy dotyčných stanic.

Při dovozu otrub dlužno kromě toho předložiti k nákladnímu listu pro každý vagon jeden objednací list, který zemědělská rada opatřiti musí ztvrzením.

Pro společné objednávky více rolníků neb prostřednictvím hospodářského spolku použíti jest zvláštního hromadného listu objednacího.*)

V Praze, dne 10. ledna 1901.

Předseda českého odboru rady zemědělské:
Heřman Janda.

Hospodářské přednášky

pořádané českým odborem rady zemědělské pro království České konati bude v měsíci únoru 1901. kočovný učitel rady zemědělské pan Richard Purghart:

2. dop. Nov. Paka.	10. dop. Domažlice.
2. odp. Dolní Kalná.	10. odp. Mrákov.
3. odp. Valdov.	16. a 17. Libáň.
3. večer Karlov.	24. Dol. Dobrouč.

Knihovna (s čítárnou) rady zemědělské pro království České v Praze,

Václavské náměstí čís. 54, jest od prvního listopadu 1900 každou středu a sobotu od 10 hodin ráno do 1. hodiny odpoledne všeobecně přístupna.

Různé zprávy hospodářské.

Cukerní premie. Na základě súčtování cukerní kampaně za rok 1899—1900 bude se vypláceti za tak zv. diferenční korunu 23·57 h. Premie budou tím zmenšeny o 1·8 K za raffinádu a 0·75 za surovinu. Budou tudíž definitivní čisté premie obnášeti za raffinádu 3·52 K a za surovinu 2·45 K.

Odsouzení vinaři. Alfred Stift, velkoobchodník vínem a c. k. dvorní dodavatel, byl odsouzen k pokutě 1000 K a k 7dennímu vězení proto, že přiléval do vína vodu. Hostinský Hepperer, u něhož nalezen byl sud téhož rozředěného vína, jakož i manipulanti Stiftovi byli odsouzeni ku 3dennímu vězení. — Známé velkovinářské firmě Englové v Pětikostelí, která platí za největší vinařskou firmu v Rakousku a má roční obrat až 900 vagonů vína, bylo skonfiskováno 42 vagonů vína.

Za censory Rakousko-uherské banky nově jmenováni byli po slyšení rady zemědělské (a obchodní a živnostenské komory) tito pánové: 1. Pro filiálku v Praze: Otto Jan, Janda Heřman, předseda českého odboru rady zemědělské a statkář v Budohosticích, Ronz Jindřich, Ryšánek Bohumil, člen výboru českého odboru rady zemědělské, mlynář v Kamýku. 2. Pro filiálku v Plzni: Kutan Josef, Rudolf Jindřich, Wanka Karel, Beck Filip, Dlouhý Zdeněk, Schreiner Gustav dr., předseda německého odboru rady zemědělské, Macenauer Emerich, velkostatkář a člen výboru českého odboru rady zemědělské. 3. Pro filiálku v Hradci Králové: Skvrna Václav, statkář, delegát českého odboru rady zemědělské v Čistěvsi, Píša Hugo, statkář.

Únorový cenník firmy Arnošt Bahlsen, závod semenářský, umělé a obchodní zahradnictví v Praze, vyšel právě tiskem a lze jej tamže objednati.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Z odboru semenářského Ústřední společnosti hospodářské. Odbor semenářský, jenž si obral za úkol, prostředkovati bezplatně koupi a prodej jakéhokoli semena pravé a osvědčené jakosti, vydal právě prvý cenník k jarní setbě. Odbor prostředkuje všechny odrůdy semen, zejména jeteli y, traviny, pícniny, lupiny, obiliny, luštěniny i brambory. Při prostředkování koupě a prodeje řídí se odbor těmito základními pravidly: Poptávky a objednávky zasílají

*) Objednací listy tyto má na skladě za výrobní cenu (100 kusů za 2 K 60 h) tiskárna A. Purkrábka v Praze, Senovážná ulice.

se odboru, který vše ostatní u prodávajícího opatřuje a vyřizuje. Za odebrané semeno platí kupec přímo prodávajícímu. Odbor udílí rady a podává potřebné zprávy bezplatně a zasílá každému ochotně vzorky žádaných semen s označením odrůdy, jakosti, čistoty a klíčivosti a kupní ceny. Kdo chce prodati prostřednictvím odboru, povinen jest zaslati mu nabídku svou a ručiti za všechna udání o pravosti, původu a jakosti semene. Všechny nabídky zkoumají se co nejsvědomitěji. Všeobecně béře odbor zřetel jen k oněm nabídkám semen, zvláště jetelin a travin, jež obsahují procentové udání jich hodnoty dle čistoty a klíčivosti, za něž prodávající musí ručiti. Kupec, který odboru po žních podá zprávu o výsledcích, jichž semenem docílil, obdrží od společnosti 2% z kupní ceny jako odměnu. — Pp. pěstitelé, kteří chtějí semena prodati, prosí se, aby odboru co nejdříve zaslali vzorky a nabídky s udáním množství, ceny, původu a jakosti.

Z ústředních jatek král. hlav. města Prahy. V ústředních jatkách pražských poraženy byly v měsíci prosinci roku 1900: 2084 kusy dobytka hovězího, a to: 388 býků, 1236 volů, 365 krav, 66 běhounů, 29 jalovic; dále poraženo 226 telat, 1809 ovec, 9 koz, 1213 vepřů o průměrné váze přes 100 kg, 26.175 vepřů o průměrné váze do 100 kg a 136 koní. Na 5 hlavních trhů dobytčích dopraveno bylo v měsíci prosinci 1900. 3135 kusů hovězího dobytka a to: 1365 kusů původu domácího, 1393 kusy původu haličského a 377 kusů původu uherského. Průběh prvního trhu byl čilý, druhého, čtvrtého a pátého prostřední, třetího mdlý. Největší příhon, totiž 736 kusů, vykazoval trh dne 17. prosince. Průměrné ceny hovězího dobytka původu domácího byly K 71·50 za 100 kg živé váhy s potravní daní, K 57·10 bez potravní daně při hovězím dobytku původu haličského a K 58·50 též bez potravní daně při hovězím dobytku původu uherského. Nejvyšší ceny docílil hovězí dobytek původu domácího dne 3., 17. a 31. prosince, totiž K 84, hovězí dobytek haličský, dne 10., 17. a 31. prosince K 70, a hovězí dobytek uherský K 68 24. prosince. Zdravotní závady při dobytku tržním shledány nebyly. Z dobytka hovězího v prosinci na trhy dopraveného prodáno bylo ku zabití v úst. jatkách 1438 kusů. Na 9 trhů masných v měsíci prosinci 1900 bylo dopraveno 1087 skopců, 2788 telat, 252 vepři, 8 jehňat, 112 selat 381.700 kg. masa hovězího a 54.700 kg. masa vepřového. Zabaveno bylo 16 hovězích čtvrtí, 1 tele, 2 selata a 1 hovězí jazyk. Průměrná cena masa skopového byla 80·22, telecího K 105.67, a vepřového K 103.40, hovězího masa předního K 79·11, zadního K 94·00 vše za 100 kg. s potravní daní. Nejvyšší cena docílena za skopce K 100, dne 6 prosince, za telata K 128 dne 27. prosince, za maso z vepřů původu domácího K 116 dne 31. prosince, původu haličského K 108 o 7 posledních trzích, původu uherského K 112 o všech trzích; za hovězí maso přední K 108 o všech trzích, za hovězí maso zadní K 132 o všech trzích vyjímaje trh 1. 2. a poslední. Průběh prvních 3 trhů pak trhu 6., 7. a 9. byl prostřední, trhu 4., 5. a 9. mdlý.

Pražská plodinová bursa dne 29. ledna 1901. Vše za 50 kilogramů. Pšenice transito: česká 76—80 kil. K 8·50 až 8·90, uherská 76—81 kil. K 8·65 až 9·10. Žito transito: české 72—75 kil. K 8·65 až 9.—, uherské 72—74 kil. K 8·65 až 8 85. Ječmen transito: výběr K 8·70 až 0·—, první jakosti 8·40 K až 0·—, střední K 7·95 až 8·10, merkantilní K 7·60 až 7·80. Oves transito: rychlík K 6·75 až 0·—, bílý K 6·60 až 6·65, merkantilní K 6·50 až 6·55.

Plzeň. Na trh dne 30. ledna 1901 přivezeno na 14 povozech 186 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·10 až 16·70, žita K 17·10 až 16·60, ječmene K 17·50 až 16 40, ovsa K 13·50, sena prostřední cena K 9·40, nejnižší K 7·60, slámy prostřední cena K 5·50, nejnižší K 4·50, brambory 100 kg. K 6·85 až 6.45.

Chrudim, ceny tržní dne 26. ledna. Hektolitr pšenice od K 12·— do 14·40, hl. žita od K 11·80 až 12·60, hl. ječmene od K 8·60 do K 9·80, 1 hl. ovsa od K 5·90 do K 6·50, 1 hl. zemčat od K 2·40, do K 2·64, 100 kg. sena lučního od K 7.50 do 9·—, kg. másla čerstvého K 2·—.

V Písku, dne 26. ledna. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice 13 K 27 h, žita 12 K 02 h, ječmene K 10 65 h, ovsa 6 K 32 h. brambor K 4·—.

Vysoké Mýto, dne 26. ledna. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 9·—, žita 50 kg. K 8·— až 8·60, ječmene 50 kg. 7·20 až 7·80, ovsa 50 kg. K 5·80 až 6.20, brambory 50 kg. K 3·60, máslo 1 kg. K 1·92, vejce 60 kusů K 3·60, seno 1 metr. cent K 8·—, až 10·—, sláma 1 metr. cent K 4·— až 6·—.

Mladá Boleslav, dne 25. ledna. Pšenice hektolitr váha — kil. K —·—, žito hl. váha — kil. K —·—, ječmen hl. váha od 70—72 kil. K 14·40, 14·80 až 15·20, oves hl. váha od 48—51 kg. K 12·60, 12·80 až 15·—, zemčat 100 kg. K 4·—, 4·10, 4·20, seno 100 kg. K 8·—, sláma K 7·—, máslo kg. K 1·80, 1·90, 2·—. Na trh bylo na 16 vozích 356 hl. obilí přivezeno.

V Jičíně, dne 21. ledna. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 76 až 80 kg. K 12·60 až 13·90, žito váha hl. 74 až — kg. K 13·— až —.—, ječmen váha hl. 66 až 70 kg. K 9·— až 10·50, oves váha hl 47 až 50 kg. K 5·60 až 6.—, máslo čerstvé kg. K 2·—, až 2·20.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Kurs pro hospodářské učitelstvo v Eisenachu. Německá hospodářská společnost pořádá letos od 11. ledna do 17. dubna kurs pro hospodářské učitelstvo v Eisenachu. Probírány budou letošním rokem většinou vědecké otázky zemědělské výroby. Přednášeti budou profesoři vysokých škol německých. Dr. Stiger a Dr. Werner z Berlína, Dr. Wagner z Dažmstadtu, Dr. Lehman, Dr. Göttink. V minulých létech pořádala německá hospodářská společnost podobné kursy každoročně. Roku 1896 přednášena byla nauka o hnojivech, r. 1897 o chovu dobytka, a r. 1898 o vzdělávání polí; nyní však mají se podobné kursy opakovati vždy po třech létech. Se změnou touto souvisí též změna programu; na kursu nemá býti probírán jediný specielní odbor výroby zemědělské, nýbrž všechny obory mají přiměřeně býti zastoupeny.

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářské spolky.

Z ústřední společnosti hospodářské pro král. České. Ředitelstvo Ústřední společnosti hospodářské pro království České rozesýlá hospodářským jednotám v Čechách toto vyzvání: V poslední době ozývají se z kruhů průmyslnických často hlasy, že stát rakousko-uherský přestává býti státem zemědělským a že přechází ve stát průmyslový. Nej-

nověji vystoupil s podobným tvrzením na veřejnost Ústřední spolek rakouských průmyslníků ve Vídni, vydav obšírný spis, kterým snaží se dokázati. že zemědělství naše nedostatkem výrobní schopnosti klesá a že budoucnost náleží v Rakousko-Uhersku průmyslu. Tvrzení toto nemělo by valného významu, kdyby nesledovalo zvláštní cíl, přesvědčiti totiž rozhodující kruhy, že při obnově obchodních smluv stát všechen svůj zřetel obrátiti musí k ochraně zájmů výroby průmyslové. Kdyby podobné hlasy skutečně nalezly víry, mohla by tím býti výroba zemědělská těžce poškozena a samo hospodářství státní býti ohroženo. Mezinárodní tržba rakouská dokazuje, že zemědělství a lesnictví naše docílilo v posledních 9 létech většího vývozu než přívozu o 644 milionů korun a že tudíž jen zemědělské výrobní činnosti lze děkovati za to, že celková bilance státní byla aktivní. Naopak z mezinárodní tržby průmyslové v posledních letech vychází na jevo, že vývoz výrobků průmyslových byl o 134 až 244 milionů korun menší než přívoz. Z toho plyne, že další udržení aktivní obchodní bilance souvisí se zachováním Rakousko-Uherska jako státu agrárního a že tudíž obchodní politika naše směřovati musí v prvé řadě ku zvelebení zemědělství. Řiditelstvo Ústřední společnosti hospodářské pro království České proto usneslo se, s důrazem ohraditi se proti každému pokusu, aby obchodní politika rakouská příště měla na zřeteli jen zájmy obchodní a průmyslové, a dalo výraz svému přesvědčení zvláštní peticí k ministerstvu orby, v níž dovozuje potřebu ochrany zájmů zemědělských při ujednávání příštích obchodních smluv a dokazuje, že rozvoj průmyslový podmíněn je toliko zvelebením zemědělství. Důležitost věci vyžaduje, aby v otázce této veškeré čelnější hospodářské jednoty hlasu svého na ochranu zájmů zemědělských pozvedly a proto dovoluje si řiditelstvo vyzývati je, aby se k akci Ústřední společnosti hospodářské pro král. České připojily a neobtěžovaly si připojenou petici podpisy opatřenou c. k. ministerstvu orby předložiti. — V Praze, v lednu 1901. Za řiditelstvo Ústřední společnosti hospodářské pro král. České: Předseda: JUDr. Bedřich kníže Schwarzenberg.

Spolek pro chov drůbeže, ochranu ptactva a proti týrání zvířat v Plzni, kterýž stojí pod protektorátem slavné městské rady královského města Plzně, konal v neděli dne 6. ledna t. r. řádnou valnou hromadu, v níž záležitosti spolkové za minulý rok projednávány byly. Správy předsednické, jednatelské, pokladní a domácího správce byly vesměs bez námitky schváleny. Jmění spolkové činí 3035 K 86 hal. Spolek má 2 zakládající, 4 čestné a 167 činných členů. V roce 1901 pořádati bude spolek opět velkou drůbežnickou výstavu. Bude to od založení spolku roku 1893 již šestá odborná výstava. Veškeré výstavy, které spolek tento pořádal, setkaly se vždy s příznivým výsledkem. Jednohlasně opět zvolen byl za předsedu pan JUDr. Frant. Vrabec, místopředsedou pan Bedřich Tichý ml., statkář v Plzni, jednatelem p. Alois Vašíček, městský zahradník, pokladníkem pan Václav Vizner, sládek, do výboru pp.: Karel Klostermann, c. k. professor, Karel Čejna, odborný učitel, Matyáš Krajner, obch. zahradník, Frant. Růžek, obchodník, Frant. Zuwač, soukromník. Gustav Luft, soukromník a Jan Šart dílovedoucí. Za náhradníky pp.: Antonín Franz, továrník, Vilém Jareš, velkoobchodník a Karel Šašek, městský úředník a za revisory účtů pp. Celestyn Ryppl, ředitel filiálky banky „Praha“ a Václav Jílek, delegát zemědělské rady.

Hospodářská družstva.

Nákupní a prodejní družstvo v Habrech. Okresní hospodářský spolek v Habrech pořádal dne 16. prosince r. 1900 valnou schůzi, na níž jednáno bylo o ustavení nákupního družstva. Pan Václav Chadraba, řídící učitel ze Skuhrova přečetl vypracované stanovy družstva; námitka činěna proti nízkému podílu členskému p. Piskorou z Habru; po podaném vysvětlení souhlasí p. Piskora s podílem ustanoveným a článek ten ponechán v původním znění. Stanovy přečtěné se jednohlasně přijímají. Za členy hosp. družstva nákupního přihlásilo se 32 členů, kteří upsali celkem 35 podílů. Do ředitelstva byli zvoleni: předsedou p. Jan Forman z Leškovic 23 hlasy, místopředsedou p. Jos. Bělohlávek, Skuhrov 22 hl., jednatelem p. Fr. Kubát, Habry 24 hlasy. Do dozorčího výboru zvoleni byli následující pánové: Václav Chadraba, ř. uč., Skuhrov 24 hlasy, Frant. Vencovský, Fridnava 24 hl., Josef Peca, Chrtník 23 hl., Jan Radil, Proseč 23 hl., Edvard Engelbert, Habry 24 hlasy.

(Ze zprávy delegáta českého odboru rady zemědělské pro král. České p. *Petra Mareše* z Kláštera.)

Obilní skladiště v Kouřimi (zapsané družstvo s ručením obmezeným) zahájilo minulé dny svou činnost. Obilí v obvyklé jakosti tržního zboží přijímá se pouze od členů družstva dle řádu valnou hromadou schváleného ve všední dny (vyjímaje úterý a pátek). Družstvo obstará též svým členům všeliké potřeby hospodářské. — Slavnostní otevření skladiště stane se teprve na začátku příštího měsíce, o čemž zprávu ještě přineseme.

Výstavy.

Hospodářská výstava v Praze. V rámci květnové výstavy hosp. strojů a chovného zvířectva v Praze pořádány budou letos poprvé odborné výstavky různých odvětví hosp. průmyslu, zejména výstava lihovarská, dále výstava pivovarská a cukrovarská. Chystané výstavky, jež pořádány budou za součinnosti spolku lihovarského a výzkumného ústavu pro průmysl pivovarský, obsahovati budou netoliko suroviny, stroje, nářadí, nýbrž i pomůcky a výrobky, a budou k nim též připojeny bohaté výstavky školy a výzkumných stanic lihovarské a pivovarské jakož i exposice musea cukrovarnického při české vysoké škole technické v Praze. S různými těmito odbornými výstavami sloučeny budou též výstava rybářská, výstava drůbeže a ptactva jakož i výstava psů. Přihlášky k výstavě hospodářské a s ní sloučeným výstavám řemeslných a průmyslových výrobků přijímá do 30. dubna t. r. kancelář Ústřední společnosti hospodářské pro království České v Praze.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v době od 8. ledna do 15. ledna 1901. v království Českém rozšířeny byly. (NB. Čísla vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

A. *Panuje:* I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu ústeckém v Lysé 1 a v Modlanech 1. **2.** v okresu českolipském v Holanech 2, v Neugartenu 2, v Zákupech 1 a v Starém Šídle 1. **3.** v okresu chrudimském v Medlešicích 4, v Stříbřichách 8 a v Tuněchodech 14. **4.** v okresu čáslavském v Čáslavi 1. **5.** v okresu mladoboleslavském v Bezně 2. **6.** v okresu kadaňském ve Wernsdorfu 1. **7.** v okresu karlovarském v Pirtenu 1. **8.** v okresu

kolínském v Plaňanech 1. **9.** v okresu královédvorském v Holohlavech 5, v Rodově 2, v Smiřicích 7 v Smržově 5. **10.** v okresu kutnohorském v Církvici 2, v Hlízově 1, v Malíně 3 a v Oumoníně 1. **11.** v okresu litoměřickém v Lukově 1 a v Rasovicích 1. **12.** v okresu mělnickém v Dol. Beřkovicích 4, v Křivenicích 3 a v Obříství 5. **13.** v okresu stříbrském v Kostelci 1 a v Lipové 1. **14.** v okresu pardubickém v Čeperce 1 a v Moravanech 2. **15.** v okresu poděbradském ve Dvorech 1. **16.** v okresu rumburském v Krásné Lípě 1. **17.** v okresu slanském v Chržině 3, v Kmetňovsi 4, v Mileticích 5 a v Poštovicích 8. **18.** v okresu Šluknovském ve Wölmsdorfu 3. **19.** v okresu selčanském v Broumovicích 1. **20.** v okresu smíchovském v Holubicích 3. **21.** v okresu teplickém v Bystřanech 2.

II. Ozhřivka.

V okresu královéhradeckém v Králové Hradci 1.

III. Sněť chřastavá:

V okresu domažlickám v Smržovicích 2.

IV. Puchýřina na údech pohlavních:

V okresu děčínském ve Wilsdorfu 1.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 1. ledna 1901 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku	Uhrách dne 26. pros. 1900
kulhavkou a slintavkou . .	78	85	2
snětí slezinnou	1	3	29
ozhřivkou	2	7	38
červenkou vepřového bravu .	—	45	33
morem „ „ .	3	88	421

Vyhlášení cís. král. místodržitelství v Praze ze dne 18. ledna 1901, čís. 11.400, kterým pozměňují se opatření v příčině vývozu užitkového a plemenného dobytka z Čech do Německé Říše. Vývoz užitkového a plemenného dobytka z politických okresů ústeckého, českolipského, čáslavského, chrudimského, mladoboleslavského, kadaňského, karlovarského, kolínského, královédvorského, kutnohorského, litoměřického, mělnického, stříbrského, pardubického, poděbradského, rumburského, slánského, šluknovského, selčanského, smíchovského a teplického do Německa zakazuje se až do nového nařízení.

Vepře k chovu

velkého bílého plemene anglického **„Yorkshire“ zaručeně čistokrevné** a ze stáda **mnohokráte vyznamenaného** pocházející, proti **července očkované**, obojího pohlaví, v každém stáří od 3 měsíců počínaje nabízí za **přiměřenou cenu**

Hospodářská správa v Žitíně,

pošta Žinkový u Nepomuka.

„Nejlepší k setí“. Bohatství výnosu. — **„Zlatého obrovského ovsa raného“** vykazuje skoro neuvěřitelný výnos, neboť se s ním docílily žně, o nichž nikdo až dosud zdání neměl. Při tom jest, co se týče půdy, bez veškerých nároků, že ještě dobrých výnosů skýtá na písečných, chudých půdách, kde jiné símě se víc nedaří. Tento „zlatý, obrovský oves časný jest kolem 1·50 metru vysoký, má světle žlutou tuhou slámu, která nese klas neobyčejné délky. Výnos zrna je obrovský, neboť se napočítalo 276 zrn v jednom klasu. „Zlatý obrovský oves časný“ roste rychle, rozvětvuje se bujně, snáší každé klima, a jest nepopíratelně korunou všech ovesných odrůd. 50 kg. 15 K, 10 l. centů 145 K, 5 kg. (poštovní balík) k pokusům 2 K. — **Pravý jetel rychlík čili měsíčník.** Předností jetele rychlíku jest jeho rychlejší vzrůst proti červenáči a zelenáči, dále jeho delší a tužší stonek i širší list. Zaset mezi oves neb ječmen dá již na podzim nadbytek píce a v nejbližším roce 3 plné žně, kteréž se co suchá píce sklidí. Co zelená píce se může sežnout 4- až 5krát, což také rolníci zde činí. Není v naší krajině hospodáře, který by rok co rok svůj rychlík neměl a každý s ním jest spokojen. 50 kg. 117 K, 5 kg. 14 K, 1 kg. 3 K. Generální cenník o všech hospod. semenech zelenin a květin, stromech ovocných atd. na požádání zdarma. — Adresa: **„Prakt. Gartenbaugesellschaft“ v Bavořích, Frauendorf, Post Vilshofen Niederbayern.**

Ledek chilský I.

(95% dusičnanu sodnatého) ze svých stálých skladů v **Roudnici, Děčíně a Hamburku,** dále stassfurtský

kainit

(22 až 25 procent síranu draselnatého),

chlorid draselnatý

(minimum 40 procent čistého drasla)

k pronikavému, úspěšnému mrvení

jakož i veškeré druhy superfosfátu a umělých hnojiv složitých se zaručenou hodnotou za ceny konkurenční doporučuje firma

Jos. Havránka syn

v Roudnici n. Labem.

Založeno r. 1848. **Prospekty zdarma.**

Strojená hnojiva

superfosfát kostní, superfosfát z kostní moučky, superfosfát minerální, superfosfát čpavkový, ledkový a draselnatý; hnojiva k řepě, ku chmelu, k vínu, ke lnu, k řepce olejce a hnojiva luční, kostní moučku rozloženou a pařenou, síran čpavkový a síran draselnatý, fosforečnan vápenatý, (krmnou moučku v jakosti nejlepší nabízí v cenách továrních a se zárukou **z vlastních továren na strojená hnojiva a lučebniny v Kaznově**

Dolové a průmyslové závody

dříve

Joh. Dav. Starck.

Zastupitelství

v Praze, na Příkopě č. 22.

Školky: H. ZRZAVÝ

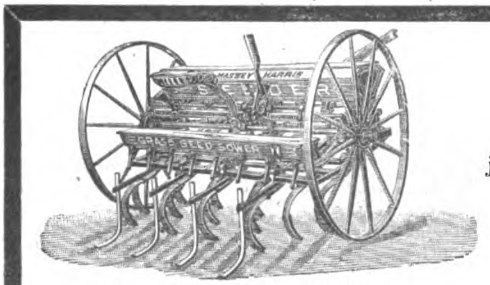
v OKROUHLICI na sev. záp. dr.

nabízí

stromky ovocné, zvlášť krásné třešně, **stromky divoké** a okrasné (2000 lip po 1 K, 2000 kaštanů po 60 h), **hloh** 2letý po K 8·— a 14·50, 3letý po K 19·50 tisíc, **akát, lesní satbu,** olše, břízky, doubky, boučky, **ozdob. křoviny,** konifery, ovoce, pláňata všech druhů, lísk. oříšky, angrešt, rybíz, maliny, jahody, **růže** vysoké a pnoucí, **begonie gloxinie** po 20—30 h, jiřiny, pivoňky, azalky, rhododendrony, violky atd. **za ceny nejmírnější.**

Cenník zdarma.

H. Zrzavý, Okrouhlice.

Massey Harissův 13hrotý kultivator s obilní a jetelovou skříní výsevní.

Původní americký Massey Harrisův

ocelový kultivátor

jest nejúčelnější polní nářadí, které kdy vynalezeno bylo. — Výhradní prodej:

Szalatnay & Kröschel,

Stroje a potřeby pro hospodářství a průmysl v Praze č. 1003-II.

Zevrubný obrázkový cenník zdarma a franko.

Mik. Heid v Štokeravě

c. k. výh. priv. továrna

na triéry, a dirkované plechy.

Triéry a třídicí stroje „patent Heid“ ke každému účelu.

Automatické čisticí zařízení plodů „patent Heid“ pro hospodářství, sladovny a mlýny.

Hvozdy a čisticí dna „patent Heid“ s 200% větším výkonem.

Zařízení skladišť „patent Heid“ dle nejnovější osvědčené soustavy.

Perkusační mlýny na veškeré látky „patent Heid“.

Přepravní zařízení s elevatorovými, závitovými a páskovými transportéry.

Transmise, ložiska, konsole atd. „patent Heid“.

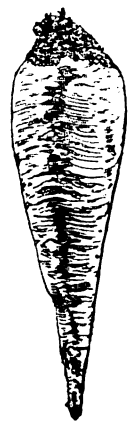
Dirkované a rýhované plechy pro veškerý průmysl.

60 prvních cen.

Zástupce v Praze:

inženýr Beh, Král. Vinohrady,

Palackého třída 33.

Největší výnos

při vysoké polarisaci

poskytuje

tuzemský druh řepového semene

„Wohankovo výnosné“.

pouze v plombovaných pytlech.

Wohanka a spol. v Praze,

Dlouhá třída čís. 38 n.

Vápno hnojivé

různých druhů, stavební, bílé a hydraulické,

dále

prima cement

nabízí **nejlevněji**

za výhodných platebních podmínek

Knížecí Schwarzenbergská správa vápenek v Praze-Újezd č. 601.

Jan Bašta,

nejproslulejší továrna na hudební nástroje a struny

v Schönbachu u Chebu, Čechy,

odporučuje své známé, jakožto nejdokonalejší a nejlevnější uznané **mistrovské housle se smyčcí a uzavíratel. dřevěným pouzdrem, vykládaným flanelovým obalem** a franko jen za 10 zl.

Úplné cenníky všech hudebních nástrojů zdarma a franko (Nejlevnější přímý nákupní pramen.)

Superfosfáty

animální a minerální

Nejlevnější hnojivo fosforečné do všech půd, zaručuje nejryohlejší výsledek, největší výnosnost.

Nevyhnutelné k jarní setbě, nedá se jiným fosforečným hnojivem spolehlivě nahraditi.

Dále: **Kostní moučky, chilský ledek, síran amonatý, soli draselnaté, kainit, speciální hnojiva** pro kuloviny a obilí.

Poštornskou sádru superfosfátovou k vrchnímu hnojení jetelišť a konservov. chlévské mrvy. **pícní vápno,** dodávají s přesně zaručeným obsahem, všude soutěže schopné

Továrny na umělá hnojiva a kyselinu sírovou **A. SCHRAM** **v Břeclavi-Poštorné a Lisku u Roztok.**

Ústřední kancelář **V PRAZE,** Jindřišská ulice 27.

Jetelová semena

červené štyrské, bílé, švédské a j. pův. francouzskou vojtěšku z Provence; veškeré druhy zaručeně prosté kokotice, v pytlích s plombou a attestem zkušební stanice semenářské.

Travná semena

k zakládání luk, a park. trávníků; jednotlivé druhy i odborně sestavené směsi **se zárukou za čistotu a klíčivost.**

Řepová semena

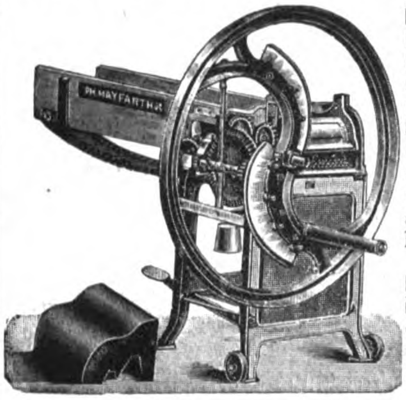
— Mammoth —
— Eckendorfskou, —
— Oberndorfskou, —
cukrovku: **Imperialku, franc. Brabant blanche.**

Pohanku, lněné semeno pův. ruské, lupinu, franc. mák, Novoseel. řepku jarní, hořčici, seradelu, kolenec, čirok, vikev obecnou i huňatou a vůbec veškerá semena polní, lesní, zelinová a květinová nabízejí **se zárukou za čistotu a klíčivost.**

Jiljí Kriner a synové, velkoobchod semenářský v Praze. Zal. r. 1744.

Písárna a sklady: **Michalská ul. čís. 436-I.** v „železných dveřích.“ **Cenníky a vzorky zdarma a franko.**

Stroje k úpravě píce ke krmení v zimě / ve stáji!

Řezačky na píci, krouhadla na řípu a brambory, šrotovníky a mačkadla, pařáky na píci, přenosné sporáky, kotlové s email. neb neemail. kotlíkem k zasazování a sice stojaté neb převozné k vaření a paření píce, bramborů, k mnoha domácím a hospod. účelům atd. Rašplovníky na kukuřici, mlýnky na čistění obilí, trieury, třídiče, lisy na seno a slámu pro ruční pohyb stojaté a převozné.

Mlátičky, žentoury, ocelové pluhy, válce, brány. Nejlepší **secí stroje „AGRICOLA“** (s posunovacími kolečky) bez vyměňování koleček.

Samočinné *patent. postřikovací přístroje k zničení ohnice* vyrábějí a dodávají pod zárukou co svou specialitu v osvědčené a uznané nejlepší soustavě

PH. MAYFARTH A SPOL.,

c. k. výs. továrny na hospodářské stroje, slévárny železa a parní hamry

Vídeň II.-1., Taborstrasse 71.

Vyznamenány víc než 400 zlatými, stříbrn. a bronz. medailemi.
Illustr. cenníky a hojné dopisy o uznání zdarma.
Zástupci a prodavači se hledají.

JOSEF STERN,

Dolní Slivno pr. Vrutice

nabízí franko každé stanice

superfosfáty

a jiná umělá hnojiva jakosti výtečné, kukuřice, otruby pokrutiny, sladový květ a krmiva vůbec co nejlevněji a

kupuje vždy ječmen

za ceny konkurenční.

Prima

pražské vápno ku hnojení,

výtečnou sádru ku mrvení,

jakož i

Prima pražské stavební vápno,

Prima portland. cement,

a veškeré stavební potřeby

dodává nejlepší a bezvadné jakosti v cenách mírných

Hugo Reiser,

velkoobchod stavebními hmotami **v Praze, Františkovo nábřeží č. 4.**

J. KOHOUT,

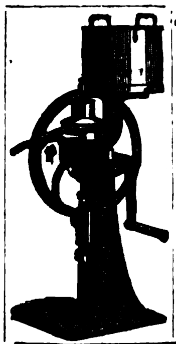
TOVÁRNA NA STROJE, STAVBA MLÝNŮ A SLADOVEN.

PRAHA-SMÍCHOV.

Závod založen roku 1849.

Doporučuje se slavným hospodářským spolkům a družstvům **ku zařizování obilních skladišť** dle nejnovějších soustav.

Vypracování plánů a rozpočtů jakož i odborné porady na požádání.

Telefon č. 2574. Telefon č. 2574.

Akciová společnost

ALFA-SEPARATOR,

PRAHA, Havlíčkova ul. č. 1.

Největší továrna ku zařizování mlékáren.

Nejlepší zpeněžení mléka pouze pomocí nedostižitelných

Lavalových Separátorů Alfa,

nejnovější konstrukce. ● Zpracují za hodinu 40—2000 litrů.

Přes **250000** v celém světě v činnosti.

Více jak 500 nejvyšších vyznamenání.

Dopravní baňky ALFA ☛

z ocelového plechu, nejnovější konstrukce.

Úplná zařízení mlékáren.

☛ Odborné porady.

Vše, co k mlékařskému odboru náleží, levné, moderní a solidní.

Cenníky zdarma a franko.

Nejlepší dietetický prostředek.

☛ „FLORA", ☚

výživný prášek pro dobytek, jest nepostrádatelnou přísadou ku krmivu u **všech hospodářských zvířat.** — Přidává se ku krmivu u **koní**, již špatně tráví, aneb kteří samo sebou špatně žerou, dále u **krav**, kde chceme jednak **jakost mléka zlepšiti**, jednak **větší množství mléka docíliti**, též kde se jedná o **vykrmení volů a prasat**, jakož i při **výchově telat a ovcí**. Rovněž se „FLORA" odporučuje co **přísada do špatné píce, při změně chléva a v čas panujících nakažlivých nemocí.**

Velká krabice 1 K 30 h, malá krabice 70 a 40 h.

Žádejte vždy výslovně: **Výživný prášek pro dobytek „Flora"**, kterýžto **jedině v krabicích se svrchu uvedenou známkou** k dostání jest. — Do míst, kde není „Flora" na skladě, zasýlá tuto v původních bedničkách (obsahující 4 balíčky po 1·30 K) na dobírku 5 K 20 h franko nepočítaje výloh při balení do všech míst Rakousko-Uherska **hlavní zasilatelství**

„FLORA", Nové Město na české sev. dráze.

Každý pytel nese mou OCHRANNOU ZNÁMKU — nacož zvlášť upozorněno budiž.

Osvědčeně nejlepší a nejlevnější sílicí krmivo pro dojný, žírný a tažný dobytek.

RICHARDA FIALLY

MELASOVÉ SÍLICÍ KRMIVO

Pochvalné přípisy většiny velkostatků po ruce. — TOVÁRNA NA MELASOVÉ SÍLICÍ KRMIVO RICHARD FIALLA — Na požádání posloužím vzorkem prospektem neb cenníkem.

PRODEJNÍ KANCELÁŘ: PRAHA II. Jindřišská ul. č. 10.

Katalog na přání zdarma a franko.

☛ Po 27 let ☚

jsou

ta nejlepší semena

k dostání v semenářském obchodě

Edmund Mauthner, c. a k. dvorní dodavatel

Budapešť,

VI. Andrássystr. 23. — VII. Rottenbillerg. 83.

Katalog na přání zdarma a franko.

První moravská továrna

vodovody a čerpadla

cís. a král. dv. dodavatel

Ant. Kunz,

Hranice.

Největší a nejstarší český závod pro vodotěžbu v říši.

Samočinně, dle síly a směru větru se řídící, bouřivzdorné **Větrné motory**, celé z ocele a železa zhotovené, se 30% větším výkonem všech jiných soustav ku **samočinnému** zaopatřování vody z hlubokých a vzdálených studní a pramenů na libovolná návrší pro města, vesnice, hospodářství, továrny, cihelny, villy, zámky atd. atd. jakož i ku hnaní šrotovníků a mlýnů.

Bohatě illustrované, poučné cenníky na požádání zdarma a franko!

Samočinné vodovody jedině stávající správné konstrukce technické dokonalosti, úplně samočinné, nepřetržitě dnem i nocí pracující a vodu z odlehlých, v nížinách se nalezajících pramenů na libovolně vzdálená návrší těžící, nevyžadující žádné obsluhy ani oprav, jsou tudíž nejlevnějším vodotěžným zařízením pro **obce, statky, cihelny, zahrady, továrny** atd. atd.

Několik set osvědčení se na požádání zdarma zašle.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 15. února 1901.

Rok 1901. ☆ Číslo 4.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K.
Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: **JUDr. Karel Viškovský.**

Rolnické družstevní mlékárny ve východních Čechách.

(Výňatek z inspekční zprávy odborné učitelky pí. A. *Leničkové-Novákové* o rolnických mlékárnách okresu vysokomýtského a litomyšlského za rok 1900.)

V okresech vysokomýtském, litomyšlském a jejich sousedství příznivým vlivem příkladu moravského rolnictva a neméně i obětavým snažením samého tamního rolnictva, jakož i vlivem odborných přednášek českým odborem rady zemědělské pořádaných vznikla v posledních letech řada mlékařských družstev, která vymanila se již z počátečních obtíží a zdá se, že budou školou a východiskem pro další rozvoj družstevního mlékařství v jiných obvodech. Družstva tato tvoří nyní družstevní svaz „Jednota českých družstev mlékařských ve Vysokém Mýtě.*)

Aby zaručen byl v ohledu výroby i obchodního vedení těchto mlékáren jistý jednotný a rationelní postup, ujala se „Jednota" tato k podnětu českého odboru rady zemědělské odborné stálé inspekce mlékáren, kteráž svěřena byla snaživé odborné síle paní Anně Leničkové-Novákové, odborné učitelce mlékařství, jíž přední zásluha o organisaci tamních družstev přísluší. Z inspekční zprávy její za I. pololetí 1900 uvádíme tyto zajímavé a pro naše rolnické mlékárny velmi poučné výňatky:

Po stránce hmotné je stav českých mlékáren rolnických ve východních Čechách uspokojivý, ano většinou velmi dobrý a sice zcela přirozeně tím lepší, čím větší je množství zpracovaného mléka, k němuž výlohy režijní nalézají se v poměru opáčném. Při denním zpracování 800—1000 litrů mléka obnášejí výlohy režijní při každém litru mléka 0·5 h, při 400—600 litrů mléka 0·7 h a při 100—200 litrů 0·16 h. Ve všech případech děje se placení mléka dle tuku a sice platí se za 1% v mléce obsaženého tuku 2·2 h, ve dvou případech 2·30 h; k tomu se vrací 70—80% mléka odstředěného. Placení mléka dle tuku má pro společné mlékárny takový význam, že jejich trvání a působení v první řadě je podmíněno tímto způsobem placení mléka.

Ze stávajících 31 družstevních mlékáren
ve zdejší krajině má dluh úplně splaceno
a náležitý reservní fond utvořeno . . . . 8 družstev
část dluhu má splaceno a menší reservní
fond utvořeno . . . . 10 „
na učiněný dluh nesplatilo ničeho . . . . 13 „

Z těchto 13 družstev rokem 1900 zřízeno 9, tak že na splácení dluhu posud nebylo lze pomýšleti, 2 mlékárny pak utrpěly značné obchodní ztráty, čímž splácení dluhu uvázlo a 2 mlékárny zpracují tak nepatrné množství mléka, že výtěžek sotva k uhražení výloh režijních stačí.

Poptávka po másle, zejména po letošní mlékařské výstavě, která od družstev zdejších byla pořádána, byla tak značnou, že nebylo možno každé objednávce vyhověti. Téměř veškeré mlékárny zaprodávají výrobu svou celoročně předem, což má sice značné výhody, avšak zamýšlený společný prodej másla je tím velice stěžován, poněvadž každý tento závazek v jinou dobu končí. Průměrně docílí zdejší mlékárny za 1 kg. másla 2 K 24 h

*) Statistiku o působení těchto družstev přináší nyní každoročně Výroční zpráva o činnosti českého odboru rady zemědělské.

a sice nejméně . . . . 2 K 16 h
nejvíce . . . . 2 K 40 h

Mlékárny, kterýmž v době nynější připadá obchody uzavírati, docilují poměrně vyšší ceny, jelikož následkem nedostatku píce i nedostatku másla jest se co obávati a obchodníci tudíž i za vyšší cenu si hledí máslo zabezpečiti.

Průměrně vyrobí se 1 kg másla z 25 l mléka
nejméně . . . . z 21 l „
nejvíce . . . . z 26 l „
kterýžto výtěžek podmíněn je hlavně polohou dotyčných obcí a s tím souvisícím způsobem krmení a ošetřování dobytka, přesnou, čistou výrobou a poctivostí dodavatelů.

Jakost másla téměř všude je dobrá, na mnoha místech i výtečná a je závislou na těchže podmínkách, jako množství výtěžku.

Kde by nedostatečné místnosti výrobní jakost másla snižovaly, zavedeno zakvašování smetany čistými kulturami, což velmi dobře se osvědčilo. Ovšem, že třeba častého dohledu, by se odporučený tento způsob výroby také ve skutečnosti a to řádně prováděl.

Zdejší rolnické mlékárny zpracují mléka ročně
okrouhle . . . . 53.000 hl
z nějž vyrobí se másla . . . . 2.044 q
v ceně . . . . 450.080 K
vrátí se odstředěného mléka . . . . 42.000 hl

Průměrné množství denně zpracovaného
mléka v 1 závodě . . . . 4·60 hl
nejvíce . . . . 11·— „
nejméně . . . . 1·5 „

Průměrné zužitkování tuku v 1 litru mléka jeví se na 8 hal.

Roku 1900 přibylo mlékáren družstevních 9
a sice na okrese vysokomýtském 4
„ „ „ litomyšlském 3
„ „ „ lanškrounském 1
„ „ „ žambereckém 1

Jest úkazem velice potěšitelným, že zřizování družstevních mlékáren překročilo roku 1900 hranice okresu vysokomýtského a litomyšlského a že počínají se mlékárny zřizovati na Lanškrounsku a Žamberecku, kteréž podniky opravňují k značným nadějím pro polohu dotyčných obcí, odkázaných na chov dobytka. Mimo to jsou to vesměs obce větší, tak že již dle počátku výroby lze se nadíti značnějšího množství mléka, jež dosud v pravé ceně své se nezužitkovalo, neboť kg másla domácí výroby má tam dosud cenu průměrnou 1 K 20 h až 1 K 40 h. Obě mlékárny v těchto okresích r. 1900 zařízené čítají také značný počet dodavatelů a mají i náležitě upravené místnosti výrobní. Již nyní jeví se v obcích sousedních zájem co nejživější pro zřizování společných mlékáren a bylo by jen v prospěchu věci, kdyby dotyční podnikatelé vždy předem se náležitě informovali o veškerých záležitostech založení i působení spolkových mlékáren se týkajících, tak aby předešlo se tříštění sil zakládáním drobných podniků, aby neopakovaly se stále vady mlékáren starších a aby nevydávaly se peníze za strojní zařízení doporučované osobami věci neznalými a konečně aby ustavení se družstva stalo se vždy právoplatně, na základě zákona o společenstvech.

Zařízení mlékáren novějších neliší se valně od závodů starších, jelikož při závodech, jen na máslaření zařízených, s pohonem ručním, velkých odchylek činiti nelze. Přece však lze pozorovati, že mnohá družstva, zejména ta, jež před založením podniku vyhledají odbornou poradu, nenápodobí slepě některou ze stávajících mlékáren, ale béřou náležitého zřetele na poměry místní a nedopouští se z nemístné šetrnosti různých vad a nedostatků jak ve stavbě, tak i v zařízení.

Slabou stránkou našich mlékáren je zejména dlažba, na níž nejvíce se šetřívá na úkor čistoty vzduchu v místnostech mlékárenských a pak důsledně se opakující vada, že při novostavbách činí se výrobna zbytečně velikou oproti místnosti přijímací, v níž pak při dodávce mléka a vracení odstředěného nastává tíseň a snadno nepořádek. Tu i tam lze již pozorovati ventilace, kterých starší mlékárny postrádají, při novostavbách všude lednice, ač ne vždy úplně vyhovující, částečně i vodovody, dlažbu lepší, odpad řádný a všude uzávěrky kanálové; v několika případech i emailový nátěr na stěnách velice přispívá k udržování čistoty i pěkného zevnějšku. Rovněž rozměry nových závodů jsou upraveny na možné rozšíření podniku v budoucnosti.

Že nedaří se u nás dosud sýrárnám, ač by tak velice žádoucno bylo, má příčinu v tom, že ve zdejší krajině ustálený typ mlékáren jen na máslaření zařízených je již osvědčen, že závod takový pro jednoduchost svou s nákladem poměrně malým se nechá zaříditi, pouhá výroba másla nečiní takových nároků na odborné vědomosti, jako složité sýraření a konečně béře se i v úvahu jistý a zaručený odbyt másla, oproti nejistému odbytu výrobků sýrařských Část viny na netečnosti našich rolníků vůči sýraření ve spolkových mlékárnách má rovněž úpadek známých dvou mlékáren rolnických na Pardubicku (před více lety nastavší), neboť závody ty ve větších rozměrech sýrařství provozovaly a okolnost tato dosud působí odstrašujícím příkladem.

Dle dosavadních zkušeností lze očekávati, že jakmile jeden závod zdejší zařídí se vedle výroby másla současně i na sýraření a bude-li ve směru tom prospívati, že příklad ten dojde pak co nejhojnějšího následování.

Dlužno také poukázati k tomu, že zařízení t. zv. stanice smetanové (v Desné u Litomyšle) velmi dobře se osvědčilo, tak že závod ten během jednoho roku učiněný dluh úplně splatil i náležitý reservní fond utvořil, což vysvětluje se jen nepatrnou režií spojenou s pouhým odstřeďováním mléka a dodávkou smetany do sousední větší mlékárny. Na základě této zkušenosti radno v obvodu zdejším působiti k tomu, aby pokud možno ony mlékárny, které mají jen nepatrnou výrobu, činnost svou

obmezily na výrobu smetany pro některou dobře prospívající, nepříliš vzdálenou mlékárnu, aneb aby k sesílení takové menší mlékárny utvořila se v okolí buď sběrna, či stanice smetanová.

Rovněž jeví se potřeba, by uspořádán byl několikadenní běh účetnický, jelikož dosavadní způsob vedení knih obchodních je nepřehledný tím, že část obchodní i technická vede se společně.

Důležitá připomenutí

pro hospodářské spolky a hospodáře o styku s radou zemědělskou.

Žádosti k radě zemědělské.

Žádosti buďtež podávány prostřednictvím hospodářských spolků a dle možnosti i prostřednictvím okresního delegáta českého odboru rady zemědělské.

Za každý předmět budiž **zvláštní** žádost podána. Žádosti obsahujtež na rubrum (obálce) krátké naznačení předmětu žádosti a jméno žadatele. Žádosti hospodářských spolků, majitelů plemenných stanic a pod. kolkovati netřeba. Každé podání spolků budiž vlastnoručně dvěma zmocněnými funkcionáři podepsáno a razítkem opatřeno.

Žádosti c. k. ministerstvu orby a zemskému výboru znějící předloženy buďtež prostřednictvím rady zemědělské.

Žádosti za hospodářské přednášky kočovných učitelů a za kursy mlékařské podávati jest nejméně dva měsíce před projektovanou přednáškou. Seznam přednáškových themat zašle na požádání kancelář českého odboru zemědělské rady.

Žádosti za přednášky zvěrolékařů zeměpanských podávají se u okresního hejtmanství (kteréž na zemědělskou radu se obrátí).

Žádosti spolků za subvence na hospodářské stroje, na ovocnictví, na hospodářské knihovny a na drobné zvířectvo (plemenné stanice ovcí, koz, drůbeže a na včelařství) předloženy buďtež do konce března.

Žádosti za peněžité podpory na zalesňování holých strání a pustých pozemků a vůbec podpory na lesnictví předkládány buďtež prostřednictvím okresních výborů nejdéle do konce prosince roku předcházejícího. O peněžité podpory na zalesňování žádati lze pouze pro zalesnění pustých pozemků, které zaneseny byly za spolupůsobení okresního výboru, obce a lesního technika do katastru pozemků ku zalesnění určených, pakliže pozemky ty nejsou půdou lesní.

Podpory na lesní školky a za semeno pro školky tyto udělují se pouze mimořádně; sazenice lesní se zpravidla neudílejí.

Taktéž neudělují se subvence na opatření zušlechtěných stromů ovocných, nýbrž pouze mimořádně na pláňata do ovocných školek.

Žádosti za zřízení stanic skotu, stanic býků, plemenných stanic vepřového bravu nejsou sice vázány jistou lhůtou, buďte však co možno na počátku každého pololetí předkládány.

Lhůty pro žádosti za odměny výstavní jsou: pro výstavy krajinské a okresní do konce roku předchozího, pro výstavy odborné a místní do konce března.

Pro jiné předměty určeny budou zvláštní lhůty pro žádosti občasnými vyhláškami.

Bližší podmínky pro žádosti subvenční.

Podmínky pro přidělení stanic skotu, býků, vepřového dobytka, stanic jiného drobného zvířectva, pro udělení subvence na hospodářské stroje a odměn pro výstavy zašle kancelář českého odboru rady zemědělské na požádání. Podmínky pro žádosti za podpory na zalesňování holin zvěděti lze u každého okresního výboru neb u českého odboru zemědělské rady.

Za subvence pro družstva hospodářská (skladištní, výrobní atd.) žádati lze k ministerstvu orby a zemskému výboru prostřednictvím zemědělské rady. Podmínky sdělí český odbor zemědělské rady.

Žádosti týkající se chovu koňstva, zejména za přidělování hřebců, zřizování a případné překládání připustních stanic, za podporu na zřizování výběhů (ohrad) pro hříbata a za ustanovení konkurenčních míst pro odměňování koní atd., pak žádosti v příčině chovu ryb a přednášek o rybářství předkládány buďtež předsednictvu rady zemědělské.

Vyřizování žádostí.

Žádosti subvenční vyřizují se z pravidla jednou v roce, když povolena jest radě zemědělské dotace státní a zemská pro ten který účel. Dokud taková dotace není povolena, nelze žádostí vyříditi. Uvědomovati podatele žádostí zvláštním vyřízením o tom, v jakém stadiu se žádosti jejich nalézají, není možno. Žádosti opozděné aneb přímo nezamítnuté, ku kterým pro nedostatek dotace nebylo lze přihlížeti, zachovávají se k vyřízení pro příští období.

*

Český odbor rady zemědělské ztvrzuje certifikáty na slevenou dopravu obilí k setbě, plemenného dobytka (při dopravě jako zboží nákladní), na odběr hnojivých solních odpadků, na dovoz cizozemských hnojivých solí (kainit), a na slevenou dopravu otrub. (Na odběr soli dobytčí netřeba certifikátu a lze tuto z c. k. skladu dobytčí soli v Praze (Smíchov) a z některých venkov-

ských skladů na stanicích železničních odebírati. Cena 10 K 67 h za metr. cent s 2 pytly a naložením do vozu loco Smíchov nádraží. Bližší sdělí správa dráhy.)

*

Technické a odborné porady.

Zemědělsko-technická kancelář zemědělské rady zhotovuje a přehlíží projekty zemědělských meliorací pozemků (hlavně odvodňování a zavodňování a úprav menších toků, pracuje a zkoumá rozpočty takových prací a koná dozor nad jich prováděním; poskytuje rady a pokyny pro zřizování družstev vodních a podniky meliorací vůbec, pro podávání žádostí za podpory státní a zemské z fondu melioračního, jakož i za podpory pro t. zv. drobné meliorace.

*

Inspektor pro chov hosp. zvířectva při českém odboru podává rady ve věcech chovu skotu. Ku poradám v záležitosti mlékařství ustanovuje český odbor zvláštní odborníky.

V záležitostech jiných oborů lze obrátiti se přímo neb prostřednictvím zemědělské rady na zemské odborné spolky a sice: „Česká lesnická jednota“, „Spolek pro průmysl cukrovarnický“, „Spolek pro průmysl pivovarský“, „Spolek pro průmysl lihovarnický“, „Fysiokratická společnost v Čechách“ (pro bezplatné zjišťování nemocí rostlinných a škodlivého hmyzu), „Zemský ústřední spolek včelařský“, „Zemský spolek pro chov drůbeže“, „Hedvábnická jednota pro král. České“ vesměs v Praze; „Český spolek chmelařský pro král. České“ v Kroučové a „Zemský vinařský spolek“ v Dolních Beřkovicích.

Výzkumné stanice.

Stanice rolnicko-lučební při radě zemědělské provádí lučební zkoumání hodnoty umělých hnojiv, krmiv a jiných látek v zemědělství se vyskytujících za mírný, úředně stanovený poplatek. Poplatková sazba na požádání se zašle.

Stanice pro zkoumání semen při radě zemědělské obstarává výzkum semen co do hodnoty, čistoty a klíčivosti. Pro hospodářské spolky ku zvláštní žádosti slevená sazba.

Fysiologická stanice českého odboru rady zemědělské v Praze, Karlovo náměstí čís. 3, provádí: 1. zcela zdarma hospodářům, lesníkům, zahradníkům a pod. určování chorob rostlin a udílí rady k potlačení chorob; 2. zkoušení semen na jakost, původ atd. za poplatek dle úřední sazby.

*

Knihovna rady zemědělské a čítárna (v budově rady zemědělské v Praze, Václavské náměstí 799) jest otevřena každou středu a sobotu vždy od 10 hodin dopol. do 1 hod. odpoledne ku všeobecnému užívání.

*

Osvobození poštovného.

Osvobozeny od poštovného jsou dopisy zasílané radě zemědělské pro království České za následujících podmínek:

1. Dopisy pp. delegátů rady zemědělské, pakliže na obálce vyznačeno jest jméno zasílatele s udáním „delegát českého odboru rady zemědělské za okres... Na obálce nutno dále poznamenati: „v záležitosti rady zemědělské prosto poštovného.“

2. Dopisy hospodářských spolků, hospodářských družstev a hospodářských besed, pakliže na obálce naznačen jest název odesílajícího spolku a když připojí se poznámka „v záležitosti rady zemědělské prosto poštovného“. Dopis musí uzavřen býti pečetí spolku neb na místě pečeti označen býti vignetou neb razítkem spolku.

Při rekomandovaných dopisech platí se v těchto případech pouze poplatek rekomandační (25 hal.)

Záležitosti společenstev a pojišťování.

Pokyny v záležitostech družstevních poskytuje zemská jednota nákupních a prodejních společenstev v Praze (v budově zemědělské rady 799-II.), pro záložny Raiffeisenské Ústřední jednota hospodářských společenstev v Praze, II. Jungmannova tř. (Měšť. Beseda), pro mlékařská družstva východních Čech Jednota českých družstev mlékařských ve Vys. Mýtě.

Úvěr pro družstva hospodářská poskytuje Jubilejní zemský úvěrní fond císaře a krále Františka Josefa I. v Praze III. (podmínky lze tamtéž obdržeti).

Pojišťování výměnku, starobního platu čeledě pro případ stáří a neschopnosti k práci atd. provádí Zemský pojišťovací fond císaře a krále Františka Josefa I. v Praze III. (tištěná poučení u všech okresních zastupitelstev a v pojišťovně).

Pojišťování úrazové opatřuje úrazová pojišťovna dělnická pro království České v Praze.

Sestavil *Vý.*

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Kukuřice jakožto pícnina.

V článku „Náhrada za vyhynulé jetele“ v minulém čísle tohoto listu uvedli jsme řadu cenných pícnin, jež se mohou v náhradu za vyhynulé jetele pěstovati a kterým se může i vedle jetelů něco plochy půdní s dobrým prospěchem svěřiti. Řada ta nebyla by však úplnou, kdybychom k ní opomenuli připojiti kukuřici. Při tom nám ovšem tanou na mysli jen pícniny poskytující píci svými kvetoucími lodyhami a nikoli i ony, jejichž hlavní užitek pícní spočívá v zrnech nebo v bulvách a hlízách.

Kukuřice jest pícninou vskutku značně cennou. Kdykoli jest povětrnost jen poněkud příznivá, dosahují

výnosy její velmi slušné výše. Výživnost píce kukuřičné není sice příliš uspokojivá, ale přídavkem krmiv bohatých bílkovinami dá se uvésti v patřičné koleje. Jinak jest píce kukuřičná velmi chutná a hodí se dobře nejen dojnicím ale i krmnému dobytku. Jakkoli jest kukuřice plodinou teplejšího podnebí než jest podnebí naše, přece jakožto pícninu můžeme ji zcela dobře pěstovati i u nás. Ovšem snažíme se zvoliti pro ni půdy a polohy pokud možno teplejší. Se setbou musíme posečkati, až půda dostatečně prohřeje a nebezpečí pozdních jarních mrazíků pomine, neboť vůči chladnu jest mladá kukuřice velmi citlivá. Sejeme ji na plno anebo do řádků 30 až 45 cm. širokých. Třebas kukuřice dosti vzdorovala suchu, přec ani ona větší a trvalejší sucho nesnese. Nejlépe jí jde k duhu, když půda stále jest mírně vlhká. Z té také příčiny nesmíme kukuřici příliš hustě síti, zvláště v sušších polohách. Neboť čím hustší setba, tím větší vypařování rostlinné a tím rychleji půda při jinak stejně utvářeném povrchu půdním vysychá. Výsev kukuřice nemá přesahovati při setbě plné 2 hl a při setbě řádkové 1·5 hl na ploše 1 ha. Na vyhnojenost půdy činí kukuřice značné nároky, a v půdě sesláblé nemůžeme očekávati od kukuřice žádného valného výnosu.

Známe mnoho odrůd kukuřice. Vysokým vzrůstem vyznamenává se zejména kukuřice „koňský zub“, zvaná tak dle tvaru zrn; tato bývá proto ku pěstování pro píci v první řadě odporučována. Obyčejně se seje ona její odrůda, jež má bílá zrna. Tato přivážejí se k nám ze Sev. Ameriky a musíme býti na ně opatrni, neboť mají v nejednom případě špatnou jakost, zejména co se klíčivosti dotýče. Kukuřice „koňský zub“ jest velmi pozdní. Píce poskytuje více než na př. o něco rannější žlutá kukuřice uherská nebo kukuřice badenská, ale píce její jest zároveň vodnatější a tudíž živinami poměrně chudší. Dle Dietricha a Königa obsahují severoamerické kukuřice 17·2% sušiny, 1·35% sur. proteinu, 0·41% tuku, 8·94% bezdusíkatého výtažku a 5·03% dřevoviny, kukuřice evropské 19·4% sušiny, 1·70% sur. proteinu, 0·49% tuku, 10·44% bezdusík. výtažku a 5·5% dřevoviny. Nejrannější jest kukuřice Cinquantino, ale také vzrůst její je nejnižší.

Píce kukuřičná má poměrně málo bílkovin. Proto bylo hned nahoře připomenuto, že je potřeba přidávati k ní krmiva mající hojně bílkovin. Na místě toho může býti ke kukuřici přiseto něco vikve nebo hrachu. Zejména na půdách slaběji vyhnojených anebo polohou a fysikálními vlastnostmi svými pro kukuřici méně vhodných může býti takovéto přisetí velmi prospěšné. Odrůda kukuřičná volí se tu raději o něco rannější. Čistá kultura kukuřičná může přejíti až ve směsku kukuřice ($^1/_2$—$^1/_3$) s vikví nebo hrachem ($^1/_2$—$^2/_3$). V takovéto směsce zastupuje kukuřice prosté úkol ovsa nebo ječmene. Kukuřice majíc stébla mnohem tužší, poskytuje polehavým lodyhám vikve nebo hrachu lepší oporu než oves nebo ječmen.

Se sečí kukuřice nesmí se příliš dlouho otáleti. Po objevení lat květných na svých vrcholcích, kukuřice rychle dřevnatí a stává se méně chutnou i méně stravitelnou. Seč musí býti každým pádem již ukončena, když vlášení, jež z obalu palic vyčnívá, zaschlo. Přebytečná kukuřice se naloží. Aby déle mohlo býti čerstvou kukuřicí krmeno, radí se rozděliti pozemek na několik dílců a osévati je kukuřicí postupně asi v 8denních přestávkách. Stejného účele se dosáhne, když se dílce zasejou několika odrůdami, majícími nestejně rychlý vývoj.

Časem odporučují se ku pěstování i jiné pícniny, jako čirok, mohar, komonice a j. Nemůžeme se však pro pěstování žádné z nich rozehřáti. Ještě čirok mohl by tu a tam v poloze zvláště chráněné a teplé poskytnouti hojnost dobré píce. Kolik jest však u nás takových poloh? — Jinde zůstává čirok pravidlem daleko za kukuřicí. Na několik sečí, jak se namnoze slibuje, dochází jen v případech velmi řídkých. Kterak čirok může sklamati, poznali četní hospodáři v r. 1894 na „Dočkálově obrovském prose“. Mohar jest rostlinou sucha a tepla; u nás zrovna příliš neprospívá. Píci jeho pro značnou chloupkatost dobytek nevalně rád žere, zejména v čerstvém stavu. Komonice poskytuje píci příliš tvrdou a hořkou.

Záchovná píce hovězího dobytka.

K pracím o záchovné píci hovězího dobytka přibyly v nejnovější době práce Kühne-ova a Kellner-ova*) a práce Armsby-ova.**) Armsbymu sloužili za pokusná zvířata 3 voli, s nimiž jal se konati pokusy v zimě r. 1892/93; pokusy opakoval v zimních periodách let následujících až do roku 1896/97. Celkem provedl 8 pokusů. Kdežto však v prvních létech pokusná zvířata byla krmena převážně senem (bojínkovým, k němuž přimícháno něco such. jetele), bylo při posledním pokusu r. 1896/97 seno nahraženo pící jadrnou (a slamou). Některé pokusy se zdařily, jiné nikoli. Při pokusech, jež bylo lze považovati za zdařené a při nichž byla pokusná zvířata krmena převážně senem, objevila se jakožto průměrná záchovná píce zvířat 500 kilogramů těžkých při teplotě 11° C, píce o energii 12771 Cal. (kalorií). To znamená, že k obstarávání životních výkonů, jichž jest nezbytně potřeba k udržování zvířete na živu (aniž by zvířeti přibývalo nebo ubývalo na váze a zvíře jakýchkoliv hospodářských užitků poskytovalo), jest zapotřebí takové píce, aby její stravitelná část byla s to v těle zvířecím vyvozovati energii o 12771 Cal. Kellner dospěl při svých pokusech k záchovné píci 12952 Cal. pro zvířata rovněž 500 kilogramů těžká a teplotu 16° C. Záchovná píce Hennebergova a Stohmannova z r. 1858 obnáší 14282 Cal. Na 1 gram stravit. ústrojné hmoty připadlo při poku-

*) Viz „Biedermanns Central-Blatt für Agriculturchemie“ 1898, str. 311 a 682.

**) Obšírný referát viz tamže. R. 1901, str. 15 a násl.

sech Armsbym konaných 3·62 Cal. užitečné energie. Veškerá energie ve stravit. ústrojné hmotě utajená nemůže se totiž uplatniti, ježto rozklad ústrojné hmoty v těle zvířecím není úplný; produkty rozkladu odváděné močí anebo unikající z těla v podobě methanu, tají v sobě ještě nemalý podíl energie, který následkem toho k užitku přijíti nemohl. Dle Kellnera připadá na 1 gram stravit. ústrojné hmoty 3·5 Cal. a dle Rubnera 4·2 Cal. užit. energie. 1 gram sušiny pícní poskytl při pokusech Armsbym prováděných 2 Cal. užit. energie a z celkové energie sena bojínkového bylo 43·62% energie užitečné.

Pokusy Armsby-ovy o záchovné píci hovězího dobytka ukázaly také, že procenta stravitelnosti živin v píci (t. zv. stravné koefficienty) mění se dle zvířat a do jisté míry i dle dní. Jest tu potvrzena stará zkušenost, že některá zvířata využitkují živiny v píci obsažené lépe, jiná hůře. Při posledním pokusu v r. 1896/97 konaném, kdy pokusná zvířata krmena byla převážně jadrnou pící, objevila se záchovná píce značně menší. Příčina spočívala dle všeho v tom, že v píci bylo při pokusu tomto značně méně dřevoviny. Zdá se, že dřevovina zažívací ústrojí silně namahá a že práce k zažití její potřebná vyváží užitečnou energii v zažité dřevovině obsaženou. Následkem toho nemá zvíře ze stravitelnosti dřevoviny žádný skutečný prospěch a při oceňování krmiv nemusí se ku dřevovině vůbec přihlížeti. Stravitelných bílkovin musí býti obsaženo v záchovné píci pro zvíře 500 kilogramů těžké nejméně 300 gramů.

Hnojivé účinky vápna.

Dr J. Hanamann přikláda vapnu tyto účinky*) 1. Vápno upravuje t. j. rostlinám přístupnější činí takměř veškeré živiny rostlinné. Nahraditi živiny ovšem nemůže, a proto vápno setkává se jen v takových půdách se skutečným výsledkem, které obsahují dostatečné množství živin rostlinných. Také musí býti půda odvodněna, má-li vápno plnou měrou účinkovati. 2. Vápno činí půdy kypřejší, drobtovitější a teplejší. Tento účinek vápna má zejména pro těžké, jílovité půdy veliký význam. Hněteme-li jíl s vodou dostaneme plastickou hmotu, která po vyschnutí stvrdne jako kámen. Přidáme-li však k jílu již $^1/_4$—$^1/_2$% žir. vápna shledáváme, že plastičnost hmoty doznala značné újmy. Po vyschnutí nechá se hmota snadno rozdrobiti, rovněž se rozpadne v četné drobty, spadne-li s jisté výše na zem. Jedním slovem vápno napomáhá budovati v jílovitých půdách strukturu drobtovou, jež jest hlavní podmínkou jejich úrodnosti. Obráceně než vápno účinkují draslo a natron, jež tvrdnutí jílu podporují. 3. Vápno podporuje zvětrávání nerostů v půdě obsažených, pokud ovšem vůbec větrati mohou. Písek živcový se tedy na př. za přítomnosti vápna snáze štěpí v jíl, draslo a ostatní součástky, než když vápno přítomno není. 4. Vápno urychluje rozklad humusu; ono také váže volné kyseliny a to nejen v půdě, ale i v rostlinách, jakmile do nich vstoupí. Rychlejším rozkladem humusu podporuje vápno zároveň tvoření kyseliny uhličité. 5. Vápno podporuje nitrifikaci, t. j. tvoření se kyseliny dusičné a dusičňanů ze čpavku a čpavkových solí. 6. Vápno účinkuje na poutání dusíku vzdušného v půdě. Prof. Frank se domnívá, že uhličitan vápenatý štěpí se na vzduchu u přítomnosti vody pozvolna a ovšem jen z části v dusan a dusičňan vápenatý. Dotekem s porovitou hmotou se prý jistá malá část dusíku vzdušného sloučí s kyslíkem a povstane nejprve kyselina dusíková, pak dusičná; tato z uhličitanu vápenatého vytvoří dusičňan vápenatý. O existenci tohoto procesu dlužno ovšem vážně pochybovati; přes to nemůžeme vápnu upříti alespoň nepřímý vliv na poutání dusíku vzdušného v půdě. Vápno napomahajíc budovati v půdě strukturu drobtovou, otepluje půdu a činí ji kypřejší a vzdušnější. To pak nemůže zůstati bez blahodárného vlivu na životní výkony různých mikroorganismů půdních, zvláště ty, jež se k assimilaci a hromadění vzdušného dusíku v půdě vztahují. Bakteriím nesvědčí kyselá živná půda. Ony mají nejraději živnou půdu neutrální anebo mírně alkalickou. Vápno zobojetňujíc v půdě kyseliny prospívá i v tomto ohledu bakteriím. 7. Pozoruhodným jest chování se vápna k draslu a humusu. Vápno přispívá platně k vyprošťování drasla ze živce a jiných draselnatých nerostů, zároveň však i zamezuje jeho vyplachování do spodu. Absorbční mohutnost půdy k draslu jest na půdách vápnem bohatších větší, než na půdách vápnem chudých. Příčina jest ta, že v půdách vápnem bohatších jest více zeolitických křemičitanů vápenatých, v nichž draslo ze živce a jiných nerostů draselnatých vyproštěné (a nebo hnojením půdě dodané) substituje vápno, čímž se v půdě upoutá. V půdě vápnem chudé jest poměrně více drasla ve vodním roztoku než v půdě vápnem bohatší. Následkem toho se draslo nejen snáze vyplachuje, ale ochuzuje také půdu na některé humusové součástky. Neboť draslo s humusovými kyselinami tvoří rozpustné soli, jež vodou bývají unášeny. Viděti jest to na žluté až hnědé barvě vody. Za dostatečné přítomnosti vápna něco takového se státi nemůže. Nejen jest drasla ve vodním roztoku méně, ale vápno sráží i z vody rozpustné draselnaté soli kyselin humusových měníc je v nerozpustné sole podvojné. 8. Vápno jest nezbytnou živinou rostlinnou. Každá rostlina potřebuje něco vápna, které v ní zobojetňuje různé, při životních výkonech vytvořené ústrojné kyseliny, zvláště kyselinu šťavelovou, a súčastňuje se platně na stavbě buněk a transportu zásobních látek. Rostliny s mocně vyvinutými orgány listovými potřebují vápna zejména mnoho.

*) Dr J. Hanamann, Über die Bedeutung und Nothwendigkeit der Kalkzufuhr und über die Hebung der Bodenkultur durch Kalkdüngung. Praha, 1900.

Vápnění půd.

Všechny půdy vápnem chudé jsou vděčné za vápnění. Ale i mnohá půda, o níž se nemůže zrovna říci, že jest vápnem chudá, vápnění dobře rentuje. Jaký obsah vápna půda asi má, pozná se snadno dle délky a síly bubření

a šumění, nastalého po přilití několika kapek zředěné kyseliny solné nebo jiné kyseliny. Nejlépe se ovšem hodí ku vápnění půdy jílovité a půdy bohaté humusem. Dlužno však činiti pokusy s vápněním i na všech půdách ostatních a sice tak, že se část jich povápní a část ne, aniž by se však hnojení na části vápněné umenšilo.

Ku vápnění používá se žíravého (hašeného) vápna anebo materialu obsahujícího uhličitan vápenatý (slínu, saturačních kalů atd.) Zajisté, že rozhodneme se pro takové vápnění, které nám přijde za daných okolností nejlevněji. Bedlivý zřetel musíme však věnovati i půdě a materiálu k vápnění upotřebenému. Uhličitanem vápenatým se pouze zobojetní kyseliny v půdě obsažené, aniž by půda nabyla zřejmé alkalické reakce. Jinak tomu jest u žíravého vápna. To dodá půdě i zřejmou alkalickou reakci a to tím zřejmější, čím více se ho upotřebilo a čím měně bylo v půdě kyselin. Reakce tato se sice později otupí, ale nějakou dobu potrvá přec. Silnější reakce alkalická může však bakterie půdní citelně poškoditi, a toho se nutno vystříhati. Bakterie půdní jsou zajisté jedním z nejhlavnějších činitelů úrodnosti půdní, jakkoli o účincích jejich na tuto úrodnost nemáme dosud plného jasna. Nejsnáze ovšem může nastati škodná reakce alkalická na půdách písčitých. Proto také musíme býti při používání žíravého vápna na takovýchto půdách nejopatrnější. Na půdách jílovitých a humusem bohatých škodná reakce alkalická tak snadno nastati nemůže. Na půdách jílovitých působí pak žíravé vápno na budování struktury drobtové vydatněji než uhličitan vápenatý, neboť hlavně ono to jest, jež tvoří s částicemi jílovitými drobtovité aggregaty.

Slín hodí se každý ku vápnění, který na vzduchu rychle se rozpadá. Slín krystalinický a ku tvrdnutí náchylný se ku vápnění nehodí. Slín má ovšem účinek mnohem mírnější než žíravé vápno, a to tím mírnější, čím chudší jest uhličitanem vápenatým. Musí se proto slínu k vápnění upotřebiti mnohem více. Celkem jest však při **každém vápnění** lépe vápniti slaběji a za to častěji. Čím písčitější půda a sušší poloha, tím slaběji budiž vápněno: Neboť vápno způsobuje rádo vysýchání půdy, takže na půdách písčitých a v polohách suchých mohlo by silnější vápnění zavdati podnět k přílišnému vyschnutí půdy. Ve vlhké Anglii vápní najednou 1 *ha* půdy až s 120 *q* vápna, ve Francii používají v 7—8 létech na 1 *ha* půdy 20—30 *q* vápna, v Belgii a v Německu v 3—4 létech 10—20 *q* vápna (žíravého.) Slínu upotřebí se tím více, čím chudší jest uhličitanem vápenatým a čím jílovitější jest půda. Počítá se, že slínem má se dodati 1 *ha* půdy 60 –120 *kg* uhličitanu vápenatého. Je-li upotřebený slín písčitý a půda rovněž písčitá, pak slínuje se jen velmi slabě, zvláště je-li poloha půdy vysýchavá. Slínu hlinitého a jílovitého může se vzíti již značně více.

Dle Hanamanna je vápnění nejracionelnější, když se provede v druhé trati po chlévském hnoji a k té plodině, s níž se zároveň seje nějaký jetel. Ale i k řepce řepé, všemu obilí a bramborům může se s prospěchem vápniti. Dle spr. Spieglera v Břeclavě jest žir. vápno jediné hnojivo, které se může přímo súčastniti na hubení řepných háďátek. Doporučuje k tomu účeli použíti 50 *q* vápna na 1 ha. Velmi se osvědčilo vápnění též jako ochranný prostředek proti spále (černání kořínků). Vápnem žíravým jest nejlépe vápniti na podzim; není-li to možno, má se vápno aspoň upotřebiti nějakou dobou před setbou, aby případné počáteční škodné účinky vápna do setby zmizely, zejména když vápnění je silnější. Při zadělávání do půdy mnoho na tom záleží, aby vápno bylo v půdě co nejlépe rozděleno a s částicemi půdními co nejlépe promícháno. Dobrým, na prášek rozpadlým slínem, práškovitými kaly saturačními atd. možno vápniti v kteroukoli dobu roční.

Rozhledy národohospodářské.

Zvýšení německých cel na výrobky zemědělské. Není již pochybnosti, že Německo se chystá k zvýšení obilních cel, kterýmžto skutkem bude citelně stížen i vývoz plodin a hospodářských výrobků z rakousko-uherské říše. V sezení pruské sněmovny poslanců dne 26. ledna t. r. učinil kancléř hrabě Bülow tento významný projev: „Jménem královské státní vlády podávám o návrhu hraběte Limburga Steina a druhů toto prohlášení: Uznávajíc obtížné poměry, ve kterých zemědělství se ocitlo, a jsouc prodchnuta přáním, aby stav účinně zlepšila, jest královská státní vláda odhodlána působiti k poskytnutí dostatečné a tím také přiměřeně zvýšené celní ochrany pro hospodářské výrobky. Královská státní vláda dále se vynasnažuje, aby předlohu nového celního tarifu v každém ohledu urychlila.“ — Agrárníci a konservativci uvítali prohlášení kancléřovo nadšenou pochvalou. Na to byl Limburgův návrh na větší ochranu zemědělství jmenovitým hlasováním 238 proti 43 hlasům přijat. Po tomto prohlášení německé vlády jest zřejmo, jak krátkozraké bylo jednání těch zemědělských zástupců u nás, kteří volali stále po vysokých jen clech v Rakousku a sesilovali tím jen požadavky agrárníků německých čelící podobně k uzavření německých hranic vysokými cly a to hlavně proti našim výrobkům zemědělským. A neméně naivním bylo i volání některých kruhů zemědělských u nás žádajících ve prospěch zemědělství našeho celní unii středoevropskou aneb unii Rakouska s Německem. Němečtí agrárníci znají víc než dobře své zájmy a místo za fantomy rakousko-německé celní unie jdou raději přímo za svými agrárními prospěchy. Situace jest těžká a ukládá vážné povinnosti povolaným činitelům.

Rada zemědělská shrnula již c. k. vládě přání a potřeby zemědělství českého vzhledem na budoucí smlouvy celní a kladla váhu vedle přiměřeného zvýšení cel hlavně na udržení a usnadnění našeho vývozu zemědělských plodin do ciziny jakožto nezbytné podmínky bez níž nové smlouvy značily by jen těžké poškození našeho zemědělství. Nastává nyní velký úkol vládám obou polovic říše, jimž náleží, aby na základě informací o potřebách zemědělství našeho hájily co nejostražitěji dosavadní posice našeho zemědělství na cizích trzích a pokud by zvýšení sazeb celních v cizině nebylo možno zcela zabrániti, aby dopravními a jinými výhodami nahradily to, co by snad zemědělství naše jinak ztratilo.

—*Vý.*

Vládní pracovní program se zřetelem na zemědělství naznačen jest v trůnní řeči přednesené J. V. císařem a králem dne 4. února t. r. k zástupcům obou sněmoven rady říšské takto: „Má vláda se snaží neustále podporovati účinně zemědělství tvořením lepších podmínek produkce a odbytu jeho výrobků. Snaží se brániti zhoubným účinkům živelních pohrom rozsáhlým hrazením bystřin a žádá značné zvýšení melioračního fondu k účelům zemědělství. Často se opakující povodně v jednotlivých královstvích a zemích ukládají Mé vládě povinnost, podporovati a urychlovati vším úsilím provedení úpravy řek. Výsledky obsáhlé ankety dovolují, aby byla připravována reforma bursovního termínového obchodu zemědělskými výrobky, jež by byla, chráníc zákonné zájmy obchodu, zároveň s to čeliti jeho zneužívání a výstřelkům. Předloha o organisování zemědělských odborových společenstev v říšské radě bude znovu předložena. S Vaším svolením byl by utvořen konečně pevný podklad pro účelné zastupování zemědělských zájmů, jenž by byl dále utvářen zákonodárstvím jednotlivých zemí.“

První případ zcelování pozemků v král. Českém. Obecní výbor v obci Červeném Újezdě, v okresu stodském, usnesl se v sezení svém dne 6. ledna 1901 jednohlasně provésti dobrovolně scelení pozemků. Přípravné kroky byly již učiněny: c. k. ministerstvo orby požádáno o vyslání geometra, který jest s pracemi scelovacími obeznámen, dále podány žádosti za zemskou i státní podporu k tomuto účeli, a p. Výlohy scelovací pokud nebudou kryty veřejnými subvencemi, ponesou občané stejným dílem. — Dojde-li k provedení tohoto obecního usnesení, bude to první případ zcelování v Čechách. Připomínáme, že obec Červený Újezd má obecní výbor národnosti německé.

Veřejné stravovny. Ze zprávy, již předložil zemský výbor sněmu, je patrno, že frekvence stravoven v roce 1899 u porovnání s rokem předcházejícím značně klesla, čímž také zmenšil se o 55.979 korun náklad, který obnášel za rok minulý celkem 423.195 korun. Potěšitelný tento úkaz je výmluvným dokladem k tomu, že není pravda, co tvrdili odpůrci této instituce, že stanou se totiž stravovny pohodlným útulkem lenochů a darebáků a pořádný člověk že se jim bude vyhýbati, naopak, ukázalo se, že právě lidé mravně poklesli jim se vyhýbají. Snad proto, že byly zostřeny podmínky pro přijetí, na jisto ale frekvence klesla také tím, že dálo se zprostředkování práce tentokráte způsobem mnohem intensivnějším, než dříve. K této činnosti, ve zprostředkování práce, slušno míti vůbec zřetel zvláštní. Zemský výbor zaměstnával se touto otázkou velmi důkladně i navrhl, aby nebylo zprostředkování práce obmezeno pouze na frekventanty stravoven, nýbrž stalo se všeobecným, tedy pro každého, kdo práci hledá, nechť již má útulku ve stravovně zapotřebí či ne. Zemský výbor je totiž toho náhledu, že nutno zřizovati vedle stravoven zvláštní samostatné ústavy pro zprostředkování práce. K tomu ovšem bylo by zapotřebí zvláštního zákona. V komisi pro okresní a obecní záležitosti projeven souhlas s tímto stanoviskem zemského výboru, jen v ohledu tom se mínění rozchází, že dle usnesení komise má býti zřizování poptaváren ponecháno okresům a městům s vlastním statutem a že tudíž povinnost, zřizovati takovéto poptavárny, zákonem stanovena býti nemá. Zřízení poptaváren nebude nijak na újmu stravovnám a jejich původnímu účelu, naopak působnost jejich bude zákonným upravením zprostředkování práce podstatně zdokonalena, jelikož bude možno pak osobám práci hledajícím, pro něž stravovny právě jsou určeny, zaměstnání a výdělek opatřiti. Tím pak bude zamezeno, aby lidé, pro něž je práce s dostatek, stravoven zbytečně používali.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Sleva dopravného pro hnojiva a látky ku výrobě umělých hnojiv.

Dle vyhlášky úředního věstníku pro železnice a plavbu (č. 1. ze dne 1. ledna 1901. prohlášena byla pod č. 29. prodloužená a nově upravená tarifní sleva pro dopravu hnojivých látek a surovin ku výrobě umělých hnojiv po drahách a sice za následujících podmínek.*)

Sleva tato platí pro následující hnojiva a suroviny k jich výrobě:

a) Odpadové louhy cukrovarské, hnůj ze záchodů, síran amonatý, nečistý superfosfát amonatý, hnojivo

*) Předpisy změněné jsou proloženým písmem vyznačeny.

z krve, krevní moučka, kompost, hnůj, též sušený a mletý, sádra ku hnojení, popel ku hnojení, hnojivé soli, totiž jalové soli, (Abraum-Fege-Kalisalz) ([též nečistý síran draselnatý] s výjimkou ledku draselnatého) a odpadky od výroby soli varné, hnojiva z výkalů, rybí moučka, hnojivo z masa, vápno z plynáren, voda z plynáren (vody odpadové od výroby svítiplynu), guana všeho druhu, pálená sádra, hnojiva z vlasů (chlupy zvířecí, nepravé a nečištěné a s nimi spojené neb smísené odpadky koží), rohová moučka, kainit, chlorid draselnatý (chlorkalium), hnojiva draselnatá, odpadky vápenaté, popel vápenatý, vápenatá moučka z lastur, kostní popel, kostní praecipitát (srážený fosforečňan vápenatý) odpadky z výroby kůže (Lederkuchen), odpadky z výroby klihu (Leimkalk, Leimkäse), kožná moučka, sražený fosforečňan z kliháren, moučka z lasturového vápna, fosfáty, minerální všeho druhu mleté a nemleté (k. p. fosfority, apatity, coprolithy), kyselina fosforečná tekutá v sudech, poudretta, odpadky po výrobě krevní soli, zbytky, obsahující sádru po výrobě vinného kamene a kyseliny vinné z vinných kvasnic a z těch vyrobená hnojiva (hnojiva z vinných kvasnic), louhy ledkové (ledkem nasycené vody odpadové z ledku chilského, z lodi)kaly z cukrovarů (saturační z kalolisů), bahno z řek a průplavů, smetí ze silnic, superfosfáty (kyselý fosforečňan vápenatý), moučka z Thomasovy strusky, fosforečňan hlinitý, výpalky, odpadky valchářské (chlupy), smetí a prach od spracování vlny, sádra superfosfátová, disuperfosfáty ledkové, superfosfáty draselnaté, superfosfáty draselnato-amonaté, síran hořečnato-draselnatý, Thomasova struska, pupy z vymotaných kokonů bource hedvábníka a směsi výše uvedených látek.

b) Ledek chilský (surový ledek sodnatý), vápno (též mramor, dolomit, slín, křída) pálené, a kosti, tyto též vyčistěné a rozdrobené (krupice a šrot kostní).

Sleva sazby platí pro následující dráhy:

1. pro c. k. rakouské státní dráhy a jimi provozované lokální dráhy;

2. pro následující soukromé dráhy (v Čechách):

Ústecko-Teplickou dráhu, c. k. priv. obchodní dráhy, priv. českou severní dráhu s místní dráhou Chotětov—Dol. Cetno a Mšeno—Dol. Cetno, priv. Buštěhradskou dráhu, priv. rakousko-uherskou státní dráhu s místní dráhou Brandýs n. L.—Neratovice a Zvoleňoves—Smečno, priv. rak. severozápadní dráhu a priv. Jiho-Severoněmeckou spojovací dráhu, pak místní dráhy Čáslav—Zavratec—Třemošnice, Čáslav—Močovice, Německý Brod—Humpolec, Velké Březno—Verneřice—Ouštěk, Königshan—Žacléř, Kutnohorská místní dráha, Mělník—Mšeno a Liberecko-Jablonecko-Tanwaldskou.

Sleva poskytuje se pro zásilky zboží nákladního. Podmínkou jest, že zboží jest určeno ku hnojení neb k výrobě umělých hnojiv a musí na nákladním listu výslovně býti vytčeno „k použití v Rakousku k účeli hnojení“ neb „k použití v Rakousku k účelu výroby hnojiv.“ Příjemce zboží jest na požádání dráhy povinen prokázati způsob použití tohoto obchodními knihami neb případnou revisí na útraty jeho předsevzatou. (Předkládání certifikátů zemědělské rady není již zapotřebí.)

Za látky uvedené svrchu v odst. a) platí se dopravné při nákladu méně než 5.000 kg. dle nákladní třídy A., při nákladu nejméně 5.000 kg. za nákladní list a vagon dle sazební třídy B. a při dopravě nejméně 10·000 kg. dle speciálního tarifu 3. se srážkou 15 procent, avšak nejméně 0.2 haléře za 100 kg. a 1 klm.

Za látky uvedené v odst. b. platí se dopravné při nákladu méně než 5.000 kg. dle nákladní třídy A., při dopravě nejméně 5.000 kg. dle sazeb třídy B a při dopravě nejméně 10.000 kg. dle sazeb třídy C se srážkou 15 procent.

Pokud pro některé předměty existují další slevy zůstávají tyto v platnosti.

Sleva poskytuje se z pravidla ihned při placení dopravného (v cestě kartování) vyjma ve styku s drahami cizozemskými a drahami tuzemskými, pro něž sleva tato neplatí aneb při pohraniční dopravě rakousko-bavorské a ve styku mezi rakouskými pohraničními stanicemi a s překladišti na Labi. V případě tom vrací se slevená část dodatečně do 3 měsíců k žádosti interesentů.

Knihovna (s čítárnou) rady zemědělské pro království České v Praze,

Václavské náměstí čís. 54, jest od prvního listopadu 1900 každou středu a sobotu od 10 hodin ráno do 1. hodiny odpoledne všeobecně přístupna.

Různé zprávy hospodářské.

Osobní. Pan Vojtěch Červinka inž. adjunkt v technické kanceláři rady zemědělské pro království České povolán byl k službě do technického oddělení c. k. ministerstva orby ve Vídni. — Za tímto účelem udělena jmenovanému dovolená na jeden rok.

Výbor českého odboru rady zemědělské pro království České konal schůzi dne 14. února 1901 o 10. hod. dop. v zasedací síni rady zemědělské v Praze II. 799 s tímto programem: 1. Zprávy předsednické (ref. předseda p. Heřman Janda). 2. Zpráva V. komité o změně zákona stran odepisu daně pozemkové za příčinou živelních nehod (zpravodaj člen výb. p. Jan Rataj). 3. Zpráva III. komité o osvobození od daně pozemkové za příčinou zalesňování pozemků (ref. člen výb. p. Frant Dostál). 4. Zpráva V. komité o svolání ankety v záležitosti opatření ku zamezení kulhavky a slintavky v Čechách (ref. člen výb. p. Jindřich Maštálka). 5. Zpráva II. komité o ochraně ptactva hmyzožravého (ref. člen výb. p. Frant. Pánek). 6. Zpráva

VII. komité pro záležitosti družstevní o jednání komitétu v r. 1900 (ref. předseda p. Heřman Janda). 7. Zpráva o postupu akce ku zvelebení chovu skotu. 8. Jmenování tří členů do smírčího soudu pražské plodinové bursy. — Podrobnou zprávu o schůzi této přineseme v čísle příštím.

Pozor na „animalin“! Zemědělsko-chemická pokusná stanice ve Vídni varuje důtklivě zemědělce před koupí tohoto dryáčnicky velebeného, přímo zázračného prostředku, který prý beze všeho namáhání a zvláštních výloh přináší hospodáři skoro dvojnásobné výnosy. K pohnojení 1 jitra postačí prý 2 balíčky (2 kg.) animalinu, jehož 1 kg. stojí pouze 75 kr. Výše uvedená pokusná stanice objednala na zkoušku 1 kg., který však nestál pouze 1 K 50 hal., nýbrž 4 K 20 hal. a ještě 59 hal. porta. Výrobní náklad prostředku tohoto obnáší 20 hal. za 1 kg. a obsah jeho nikterak neodpovídá nadějím v něj kladeným. Sluší ještě podotknouti, že kupující platí v tomto prostředku za 1 kg. modré skalice 60 korun, kdežto v obchodě stojí pouze 70 halířů.

Hubení ohnice postřikáváním rozpuštěnou zelenou skalicí, prováděné stříkačkou Syphonia firmy Mayfarth & Co., ve Vídni I., Taborstrasse 71. (Referuje Jösting, ředitel zimní hospodářské školy ve Vohwinklu.) Minulého roku provedl jsem u 6 hospodářů pokusy s hubením ohnice roztokem zelené skalice, a sice vesměs na parcelách osetých ovsem. Plocha nejmenší parcely obnášela 2 jitra pruská, (1 pruské jitro = $^1/_4$ ha). Oves na dvou parcelách byl tou měrou ohnicí a hořčicí rolní zaplevelen, že vlastník chtěl jej již zaorati. Před několika lety musel býti oves na jedné z těchto parcel pro veliké množství ohnice skutečně zaorán. Pokusy se zdařily a ukázaly, že správně provedeným postřikováním rozpuštěnou zelenou skalicí ohnice i hořčice rolní berou za své anebo se aspoň tak seslabí, že obilí více škoditi nemohou. Hubení ohnice a hořčice rolní provede se nejlépe 15% roztokem zelené skalice, t. j. rozpustí se 15 kg. zelené skalice v 100 l. vody, ač by ovsu ani 20% roztok neuškodil. Jest radno rozpouštěti zelenou skalici v studené vodě. Čím ohnice a hořčice rolní jsou mladší, tím snáze a dokonaleji podlehnou účinkům zelené skalice. Nejpozdější dobou pro postřikování jest doba, když oves začíná metati. Postřikávání má se díti jen za suché povětrnosti a když rostliny jsou oschlé, ne tedy ráno za rosy. Za jasného odpoledne postříkané rostliny ohničné a hořčičné ukazují již na večer hnědé skvrny a za 3—4 dni zahynou. Oves se postřikováním poškodí nejvýše jen nepatrně. Listy ovsa, jež roztok zelené skalice zastihl, sice na svých špičkách sežloutnou, ale oves je brzy shodí a novými nahradí. K pokusům použito bylo stříkačky „Syphonia“, která roztok zelené skalice co nejdokonaleji rozprašuje a co nejstejnoměrněji rozděluje. Na 1 jitro spotřebovalo se roztoku asi 100 l. Odporučuje se choditi

568

při postřikávání zvolna, jen asi poloviční rychlostí jako při setí. Stříkačkou zasáhne se úplně jen pruh země asi 1 m široký, pročež nemá dělník při nové chůzi o více postoupiti než o 1 m, jinak zůstanou v obilí širší neb užší řádky nezničené ohnice. Ponévadž zelená skalice kazí šat i obuv, má dělník vzíti na sebe šat i obuv co nejstarší. Při pokusech, jež jsem prováděl, zachránilo postřikování oves úplně, jenž poskytl pak dobré výnosy. Mohu proto postřikávání jen odporučiti.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Lesní sazenice. Český odbor rady zemědělské v Praze bude potřebovati pro jarní období větší množství lesních sazenic stromů jehličnatých, částečně též i listnatých a vrbových řízků. Nabídky s udáním ceny za 1000 kusů sazenic školených neb neškolených s obalem a dodáním na dráhu, podány buďtež nejdéle do 25. února t. r.

Pokusná a semenářská hospodářská stanice Jos. Nolče v Hor. Počernicích, osvědčený a v oboru svém vynikající podnik český, rozesílá právě prospekt svých hosp. produktů (obilí k setí, bramborů atd).

Pražská plodinová bursa dne 12. února 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 76—81 kg K 8·50 až 9.—, uherská 76—81 kg. K 8·65 až 9·—, žito české jakosti 72—75 kg. K 8·70 až 9.—, uherské jakosti 72—74 kg. K 8·60 až 8·80, ječmen výběr K 8·75 až 0·—, první jakosti K 8·50 až 0·—, střední K 7·90 až 8·10, merkantilní K 7·70 až 7·85, oves bílý K 6·90 až 6·95, rychlík K 7·— až 7·05, merkantilní K 6·75 až 6·80, oves k setí K 7·10 až 7·15, nová kukuřice K 6·65 až 6·70, cinquant. 1900 K 7·75 až 0.—, vikev česká K 8·85 až 9·—.

Plzeň. Na trh dne 13. února 1901 přiveženo na 5 povozech 68 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·30 až —·—, žita K 17·20 až —·—, ječmene K 17·10 až 16·80, ovsa K —·— až —·—, sena nejvyšší cena K —·—, prostřední K —·—, nejnižší K —·—, slámy nejvyšší cena K —·— prostřední K —·—, brambory 100 kg. K 6·85 až 6·30.

Chrudim, ceny tržní dne 9. února. Hektolitr pšenice od K 12·— do 13·80, hl. žita od K 11·— až 11·60, hl. ječmene od K 9·— do K 9·80, 1 hl. ovsa od K 5·—

doK 6·80, 1 hl. zemčat od K 2·30, do K 2·60, 100 kg. sena lučního od K 6·40 do 10·—, kg. másla čerstvého K 1·96.

V Písku, dne 9. února. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice 13 K 32 h, žita 11 K 92 h, ječmene K 10 65 h, ovsa 6 K 20 h. brambor K 4·—.

Vysoké Mýto, dne 9. února. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 9·—, žita 50 kg. K 8·20 až 8·50, ječmene 50 kg. 7·20 až 7·60, ovsa 50 kg. K 5·80 až 6.—, brambory 50 kg. K 3·60, máslo 1 kg. K 1·84, vejce 60 kusů K 3·60, seno 1 metr. cent K 6·40, až 9·—, sláma 1 metr. cent K 4·50 až 6·—.

Mladá Boleslav, dne 8. února. Pšenice hektolitr váha — kil. K —·—, žito hl. váha — kil. K —·—, ječmen hl. váha od 71—81 kil. K 14·70, 14·76 až 14·80, oves hl. váha od 48—58 kg. K 12·90, 13·10 až 13·30, zemčat 100 kg. K 4·—, 4·20, 4·40, seno 50 kg. K 7.60, sláma K 7·60, máslo kg. K 3·60, 3·80, 4·—. Na trh bylo na 14 vozích 207 hl. obilí přiveženo.

V Jičíně, dne 11. února. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 76 až 80 kg. K 12·40 až 13·60, žito váha hl. — až — kg. K —·— až —·—, ječmen váha hl. 67 až 70 kg. K 9·— až 10·30, oves váha hl. 45 až 50 kg. K 5·60 až 6.30, máslo čerstvé kg. K 1·84, až 2·—.

V Hradci Králové dne 9. února. Na týhodní trh přivezeno bylo 165 hl. pšenice, 64 hl. žita, 280 hl. ječmene a 254 hl. ovsa. 1 hl. pšenice K 13·10 až 13·60, 1 hl. žita K 12·— až 12·80, 1 hl. ječmene K 9·40 až 10·—, 1 hl. ovsa K 5·60 až 6·—, 1 hl. bramborů K 1·30 až 1·40, 1 hl. jetelového semene červeného K 90·— až 98·—, 1 hl. máku K 25·50 až 27·—, 1 hl. lněného semene K 18·40 až 21·30.

V Soběslavi dne 31. ledna. 1 metr. cent pšenice K 16·60, žita K 16·40, ječmene K 14·60, ovsa K 11·40, sena K 7·—, krmné slámy K 4·40, dlouhé slámy K 5·20, brambor K 4·—, kg. másla K 2·—.

V Netolicích dne 4. února. Na výroční trh přihnáno bylo dobytka a sice: 3 býky, 583 volů, 112 krav, 59 jalovic, 272 kobyl, 186 valachů, úhrnem dobytka hovězího 757 kusů a koňského 458 kusů, vesměs 1215 kusů. Obchod byl čilý, ceny prostřední. Do ciziny bylo vyvezeno 22 vagonů dobytka. Příští trh bude odbýván dne 25. února 1901, ku kterémuž se přihání nejvíce hovězího a koňského dobytka, zejména hříbata.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Letní hospodyňská škola pro dívky rolnické v Opočně zahájí letošní 5timěsíční běh vyučovací 10. dubna t. r. S ústavem spojen nově zařízený, vzorný internát, kde ubytované chovanky jsou pod stálým dozorem odborné učitelky. Za opatření v internátě platí se měsíčně 28 K. Školné činí za 5 měsíců 20 K. Přihlášky mohou se ústně i písemně kdykoli učiniti. Hlavní zápis koná se 3. a 10. března t. r. Bližší sdělí ředitelství hospodářské školy v Opočně prospekty, jež na požádání zdarma a franko se zašlou.

Literatura.

Věstník samosprávný a národohospodářský. Dne 30. ledna vyšlo 1. číslo tohoto měsíčníku, vydávaného redakcí JUC. K. Harmacha, okresního tajemníka ve Velvarech, s tímto obsahem: O vedoucích myšlenkách naší samosprávy, studie professora B. Riegra. O jmění obecním. Reforma berní. Pedologický výzkum Velvarského okresu (prof. Č. Zahálka), K otázce učednické, hlídka socialně-politická, kalendář obec. starosty, hlídka zákonů a nařízení, literatura, hlídka časopisů, směs. V příloze vykládá redaktor o „Účetnictví venkovských obcí. „Úřední oznamovatel“ přináší vyhlášky a zprávy účastných okr. výborů. — Celoroční předplatné 4 K.

Paběrky z naší samosprávy. Napsal JUC. Josef Podolák, okresní tajemník v Pardubicích. V Pardubicích, nákladem spisovatele. Spis tento obsahuje sbírku článků, pojednávajících o důležitých otázkách ze samosprávného života. Jsme přesvědčeni, že důkladnější přemýšlení o dotyčných otázkách bude na prospěch jednotlivých občanů a mohlo by také poněkud vzbuditi opravdový zájem pro povznesení naší samosprávy vůbec. Přátelé samosprávy uvítají zajisté rádi tento spisek psaný se znalostí a láskou k věci. Cena za jednotlivý výtisk franko 80 hal. a při objednávce nejméně 10 exemplářů po 70 hal. franko.

Nový ročník „Libuše“ matice zábavy a vědění, vyšlým 1. číslem, jež obsahuje počátek znamenitého románu Nedokončený obraz od Antala Staška, představuje se v nové úhledné výpravě co nejpříznivěji. Ročník letošní vedle zmíněného již románu Staškova, na jehož II. vydání již dlouho se čekalo, přinese v knize dosud netištěný román „Péri“ z pozůstalosti Bohumila Havlasy, knihu povídek „Staří mládenci“ od Boženy Vikové Kunětické, korutanskou povídku „Talmové zlato“ od Gabriely Preisové a román „Pozdní květ“ od Bohumila Brodského. K hojnému rozšíření „Libuše“ nemálo přispěje zajisté i letos opětné vypsání 500 bezplatných knihových premií, jež budou vylosovány mezi odběratele letošního ročníku. Přes veškerá tato zdokonalení a výhody zůstalo, jak již podotčeno, předplatné na „Libuši“ nezměněno — ročně 6 knih za 2 K 20 h i s poštovní zásylkou. Předplatiti možno v každém řádném knihkupectví neb přímo v administraci „Libuše“ (nakladatelství F. Šimáčka) v Praze, Jeruzalémská ul. č. 11.

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářské spolky.

Nově zřízené hospodářské spolky. Dle úřední zprávy ustavily se v obvodu českého odboru rady zemědělské následující hospodářské spolky: Hospodářská beseda v Bohňovicích u Litomyšle, Včelařská jednota v Hořovicích, Hospodářsko-čtenářský spolek v Dol. Kalné u Jičína, Hospodářský spolek v Kocenicích u Plzně, Čtenářsko-hospodářská besídka „Kodym“ v Milovicích u Ml. Boleslavi, Hospodářská beseda v Němčicích u Litomyšle, Hospodářská beseda v Osíku u Litomyšle, Družstvo pro umělý chov ryb a raků a ušlechtilé

vrby košíkářské v Plavě u Č. Budějovic, Župní jednota hospodářského politického okresu Rokycanského v Rokycanech, Hospodářská beseda v Seči u Litomyšle, Hospodářský spolek v Střezmíři u Sedlčan.

Hedvábnický spolek pro království České oznamuje, že písemné objednávky na morušové sazeničky a semeno, jakož i původní vajíčka bource morušového přijímají se nejdéle do konce března 1901 u spolkového jednatelství na Smíchově č. p. 329. Udáno buď kromě přesné adresy žadatelovy též množství požadovaných sazeniček, semene a vajíček, jež rozesílati se budou v příhodném jarním počasí zdarma. Nečlenové uveďtež v žádostech za morušové semeno a sazeničky, že moruše na svých pozemcích trvale vysází a o ně dále pečovati budou. V žádostech za vajíčka buď vylíčeno, nalézá-li se v místě dostatek vyspělých morušových stromů. Výbor spolku v první řadě přihlížeti musí k došlým žádostem svých členů spolku, i naskytá se tudíž každému tuzemskému pěstiteli bource morušového příležitost, včasným přistoupením za člena spolku dosíci příslušných výhod.

Ovocnický spolek pro Jičínsko konal dne 20. ledna t. r. v Jičíně valnou schůzi, ve které opět rozhodující krok ku předu učiněn, mající význam pro zvelebení ovocnictví zdejší krajiny. Usnesl se totiž ovocnický spolek, že založí stanici sprostředkující prodej a koupi ovoce a ovocných výrobků na Jičínsku. V čele stanice stojí výbor ovocnického spolku, který má sblížiti producenta ovoce se spotřebovatelem, seznámiti rolníka přímo s odběratelem: převzal na sebe ovocnický spolek úkol: sprostředkovati koupi a prodej ovoce a ovocných výrobků každému členu úplně zdarma.

Přihlášky ovoce, tedy nabídky jakož i poptávky po ovoci bude zvláštní komise sestavovati a stranám sdíleti; aby se tak díti mohlo, jmenována jsou po celém okrese jednatelství, jichž úkolem, pro každé období ovoce dle doručených formulářů podrobné zprávy, kde jakého druhu ovoce a v jakém množství se nalézá, komisi pravidelně zasílati. Komise vejde v přímý styk s obchodníky ovcem v kraji i v cizině a vykáže nabídky: uzavření koupě, dohodnutí o ceně atd. ponechává se stranám.

Poučovati pak, jak se ovoce česati, tříditi a pro vývoz baliti má, bude letos další úkol ovocnického spolku ve schůzích, které se ochotně na požádání po obcích pořádati budou.

V Jičíně, 26. ledna 1901. *Jindřich Lavránko,*
delegát rady zemědělské.

Hospodářská beseda Úřeticko-Vejvanovická založená r. 1866 čítala v roce minulém 61 činných členů. Beseda pořádá pravidelně v zimních měsících (od 1. listopadu do 31. března) členské schůze každých 14 dní a pojednává při těchto schůzích o otázkách hospodářských. V roce minulém probrány byly četné otázky hospodářské na př. o používání umělých hnojiv ke stromům ovocným, o pěstování ječmene, o odvodňování, o pojišťování dobytka a p. V minulém roce pořádala beseda velice zdařilou výstavu ovoce, při níž určen sortiment ovoce pro obvod působnosti besedy. Vedle této výstavy ovoce pořádána byla též výstava ječmene. Na základě zkušeností na výstavě této získaných usneseno společně pěstovati ječmen hanácký a podnikati společný prodej. K tomu účeli bude pořízen besední trier. Beseda má 2 lečkovače a jeden secí stroj jetelový a pracuje na zřízení místní pojišťovny dobytka.

Čtenářsko-hospodářská jednota v Probluzi dovršila r. 1900 dvacátý rok svého působení. V minulém roce odbývala 4 valné a 6 výborových schůzí a pořádala 7 přednášek. Jednota čítá 50 činných členů a odebírá 7 časopisů. Knihovna spolková má 239 spisů obsahu poučného i zábavného. Zemědělská rada udělila jednotě obnos 60 K na stanici králičí. Různým korporacím podány byly v minulém roce různé žádosti.

Hospodářská beseda v Hředlích konala dne 13. ledna 1901. svou výroční valnou hromadu. Z jednatelské zprávy za uplynulý rok vyjímáme: Beseda má 87 členů; odbývala celkem 17 schůzí, a zakoupila 2 hospodářské stroje secí, na něž obdržela od zemědělské rady subvenci v obnosu 100 K. Beseda podala dále žádost k zemědělské radě za přidělení subvenčního býka, zakoupila 1.059 kg. semen picních v úhrnné ceně 1.670·74 K a hnojiv umělých 669 q v ceně 9.517 K 34 h. Pro příští rok usneseno odbírati 7 odborných časopisů.

Hospodářská družstva.

K akci v příčině obilních skladišť rolnických. Zemský výbor království Českého a zemědělská rada podaly c. k. vládě své návrhy na podporování obilních skladišť rolnických se strany státu.

Výnosem ze dne 30. listopadu 1900 č. 25.251 sdělilo c. k. ministerstvo orby v příčině podpory obilních skladišť v království Českém mimo jiné následující:

Ministerstvo orby věnovalo otázce zřízení provozovacích fondů pro obilní skladiště ze záloh kumulativních pokladen sirotčích, jež též v zemědělském sboru poradním byla projednávána, již po delší dobu svou pozornosť a jednalo o tom též se súčastněnými ministerstvy spravedlnosti a financí. Ač jednání ta dosud s výsledkem se nesetkala, bude ministerstvo orby záležitost tu i na dále sledovati a doufá, že otázka ta v době dohledné v zájmu společenstev zemědělských zdárně bude rozřešena.

Ve příčině dodávek vojenských podotýká ministerstvo orby, že již několikráte zastupovalo oprávněné tužby zemědělských výrobců a společenstev u c. a k. říšského ministerstva války. Správa vojenská dokázala opětně svou ochotu vyhověti dle možnosti tužbám kruhů zemědělských ve příčině bezprostředního odebírání zásob tím, že poukázala vojenská velitelství territoriální, aby obeznámila zemědělské korporace a společenstva nejen s tím, jak se zásoby u prvotních výrobců opatřují, nýbrž i s výhodami, jichž se obcím, společenstvům a výrobcům při tom dostává. Současně bylo intendancím uloženo, aby předpisů o zásobování na prospěch výrobců vydaných přesně šetřily.

Oproti tomu sdělilo však c. a k. říšské ministerstvo války v poslední době, že dosud není z důvodů budgetních s to vyhověti opětovným přáním, aby předepsaná minimální váha jakostní jednotlivých obilných druhů byla zvýšena a aby poskytnuty byly bonifikace za obiliny ve vyšší váze než v ustanovené váze jakostní odvedené. Ostatně zamýšlí ministerstvo orby ještě letos a to na základě zkušeností nabytých jednotlivými zemědělskými korporacemi při vojenských dodávkách za letošního podzimku opětovně zakročiti u c. a k. říšského ministerstva války, aby je pohnulo k dalším ohledům na zájmy kruhů zemědělských, zejména též v otázce posléz uvedené.

Pokud se týče úlev při dopravě železniční vyslovilo ministerstvo železnic již r. 1898, že jest ochotno přiznati skladištím na tratích c. k. státních drah zřízeným výhody sub a—d cit. bodu zprávy vytčené; mimo to slíbilo, že při zřizování společenských skladišť na tratích rakouských drah soukromých bude na dotyčné správy drah působiti ve směru tom, aby stejné výhody poskytly, ovšem bude-li o to zvláště žádáno. V několika

případech působilo již skutečně ministerstvo železnic na zakročení ministerstva orby na správy drah soukromých v zájmu společenstev skladištních a to s výsledkem. Bylo by tedy nejvýhodnější podávati takové žádosti cestou ministerstva orby, jež jest ochotno je odporučiti a dále předložiti.

Jednota českých družstev mlékařských pořádala ve dnech 8.—9. prosince 1900 výstavní trh na máslo a jiné výrobky mlékařské. První tento pokus, směřující k zavedení každoročních, pravidelných trhů přijat byl příznivě nejen družstvy mlékařskými, ale i pány obchodníky, jak okolními, tak i pražskými, ku výstavce této se dostavivšími. Trh obeslán byl 19 účastníky, z nichž 14 náleželo mezi družstva mlékařská, 4 pak byly závody soukromé, náležející rovněž do svazku Jednoty. Hlavním předmětem trhu bylo ovšem máslo, jež vynikalo nejen pečlivou úpravou, provedenou dle obvyklého v jednotlivých mlékárnách způsobu, ale nechybělo mu ani jemné chuti a hledaného aroma. Závody soukromými vystaveny byly i různé druhy sýrů z mléka kravského i ovčího a sice zboží bezvadné, tučné, jež doporučovalo se nejen úpravou, ale též výtečnou chutí správně ošetřovaného a náležité uzralého sýra. Celá kollekce vystaveného másla zaprodána byla pražskému obchodníku p. Chadimovi, jakožto nejvíce nabízejícímu a sice kg. à 2 K 52 h. Rovněž vystavené sýry došly náležitého uznání a odbytu. Prvním tímto skromným pokusem nabyla „Jednota mlékáren“ přesvědčení, že občasným pořádáním výstavních trhů možno vydatně působiti k získání odbytu i organisaci jeho, což opět nutné vyžadovati bude ve všech závodech snahu, aby docílen byl výrobek pokud možno stejný, dokonalý. Při této příležitosti bylo nejlépe patrno, že dnes jen vynikající jakost másla — podmíněna nejen správnou výrobou, ale zejména čistotou dodavatelů mléka — nalezne poněkud příznivého odbytu. Co vystavovatele naše zaráželo, byla okolnost, že jednotná cena másla stanovená při příležitosti této na 2 K 34 h. à kg. uznávána byla mnohými obchodníky za přílišnou u porovnání s nabídkami daleko nižšími z mlékáren moravských. Nebylo by tu možné nějaké dohodnutí? Pro budoucí trh výstavní získali jsme prvním tímto vystoupením četných zkušeností. Více nežli jakýkoliv jiný úspěch byla potěšitelná přátelská shoda všech družstev mlékařských v „Jednotě“ zastoupených a důvěra, kterouž kladou ve výsledky společné, svorné práce.

Anna Leníčková t. č. jednatelka.

Zpráva o zařizovací schůzi mlékařského družstva v Bohušovicích. Dne 20. ledna 1901 odbývala se v Bohušovicích informační schůze, na které se jednalo o utvoření mlékařského družstva pro celé tamní okolí. Schůzi zahájil a řídil předseda hospodářského spolku v Bohušovicích pan Strejcovský. O významu a důležitosti družstev mlékařských pojednali: Berta Píchová-Poláková, odborná učitelka českého odboru rady zemědělské, pánové inženýr Jílek a správce zimní hospodářské školy Jozek. Po čilém rozhovoru usnesli se přítomní rolníci počtem as 90 založiti v nejkratší době mlékařské družstvo, za tím účelem provedena byla hned volba delegátů z každé zastoupené obce, kterým náleží se starati o získání členů a to ve schůzi do týdne pořádané podati zprávu o výsledku své činnosti. Za tři neděle má se opětně pořádati schůze v Třebenicích. Dle výsledku přípravné činnosti má se přikročiti k ustavení se družstva a k volbě zařizujícího výboru; výše podílu navržena 100 K, se stavbou má se počíti na jaře, mlékárna má býti rozsáhlá na zpracování 10,000 litrů mléka denně a zařízena pro prodej mléka, smetany, másla, tvarohu a sýra. Při volbě místa bude přihlíženo ke straně největší množství přihlášených členů vykazující a k poloze při dráze. Schůze byla zakončena ke 3. hod. odpolední.

Berta Píchová-Poláková.

Výstavy.

Hospodářská výstava v Praze. Český odbor rady zemědělské pro král. České věnoval k tomuto účelu pro skupinu skotu 500 korun, 5 stříbrných, 10 bronzových medailí a 6 diplomů. — Přihlášky k výstavě hospodářské přijímá Ústřední společnost pro království České v Praze, Vodičkova ul.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 21. ledna 1901 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku	Uhrách dne 16. ledn. 1901
kulhavkou a slintavkou	41	58	1
snětí slezinnou	—	1	26
ozhřivkou	1	7	35
červenkou vepřového bravu	—	25	28
morem „ „	—	59	366

Dle vynesení ze dne 25. ledna t. r. čís. 2962, zakázalo c. kr. ministerstvo vnitra dovoz hovězího dobytka do království a zemí na říšské radě zastoupených z následujících uzavřených obvodů říše Německé, jež plicní nákazou jsou postiženy, a sice: z vládních okresů magdeburského, merseburského, erfurtského a hannoverského v království Pruském.

Vývoz do Německa. Vývoz užitkového a plemenného dobytka z politických okresů ústeckého, českolipského, čáslavského, dubského, frýdlandského, hořovického, mladoboleslavského, kolínského, královédvorského, kutnohorského, stříbrského, pardubického, plzeňského, poděbradského, rakovnického, roudnického, žateckého, slanského, selčanského a teplického do Německa zakazuje se až do nového nařízení.

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v době od 1. února do 8. února 1901. v království Českém rozšířeny byly. (NB Čísla vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

Panuje: I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu ústeckém v Ústí nad L. 1. **2.** v okresu českolipském v Holanech 5, v Neugartenu 2 a v Dolní Polici 1. **3.** v okresu čáslavském v Čáslavi 2. **4.** v okresu dubském v Pavlovicích 2. **5.** v okresu frýdlandském v Buschullersdorfu 1. **6.** v okresu hořovickém ve Velikém Osově

1. **7.** v okresu mladoboleslavském v Bezně 2. **8.** v okresu kolínském v Mančicích 1, v Plaňanech 3 a v Pučerách 3. **9.** v okresu královéhradeckém v Rodově 2. **10.** v okresu kutnohorském v Hlízově 2, v Uhlířských Janovicích 3, a v Třebešicích 1. **11.** v okresu stříbrském v Telici 2, v Gibachtu 1, ve Stříbře 1 a v Rajově 1. **12.** v okresu pardubickém v Čeperce 1. **13.** v okresu plzeňském v Čižicích 1. **14.** v okresu poděbradském ve Dvorech 1, v Pečkách 1. **15.** v okresu rakovnickém v Krupé 1. **16.** v okresu roudnickém v Rohatci 1 a ve Vrbici 1. **17.** v okresu žateckém v Blažimi 1. **18.** v okresu slanském v Brudkovicích 1, v Chržíně 2, v Hospozíně 1, v Šlapanici 2 a ve Volovicích 1. **19.** v okresu sušickém v Maršovicích 1. **20.** v okresu selčanském v Broumovicích 2. **21.** v okresu teplickém v Bystřanech 3.

II. Sněť slezinná:

V okresu litoměřickém ve Trávčicích 1.

III. Ozhřivka:

V okresu poličském v Poličce 1.

IV. Mor vepřů:

V okresu šluknovském v Nové Vésce 2.

Průměrná tržní cena za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, zjištěná po rozumu § 3. lit. a) císařského nařízení ze dne 15. září 1900 z. ř. čís. 154 a ministerského nařízení ze dne 18. září 1900 z. ř. čís. 155 o zamezení a utlumení moru vepřů, která byla v Praze v měsíci lednu b. r. a která v měsíci únoru 1901 sloužiti má za základ při vyměření náhrady za jatečné vepře (tučné i masité, pro porážku zralé) za příčinou provedení shora uvedených nařízení zabité, obnáší 1 K 3 hal. za kg. Což se tímto vyhlašuje.

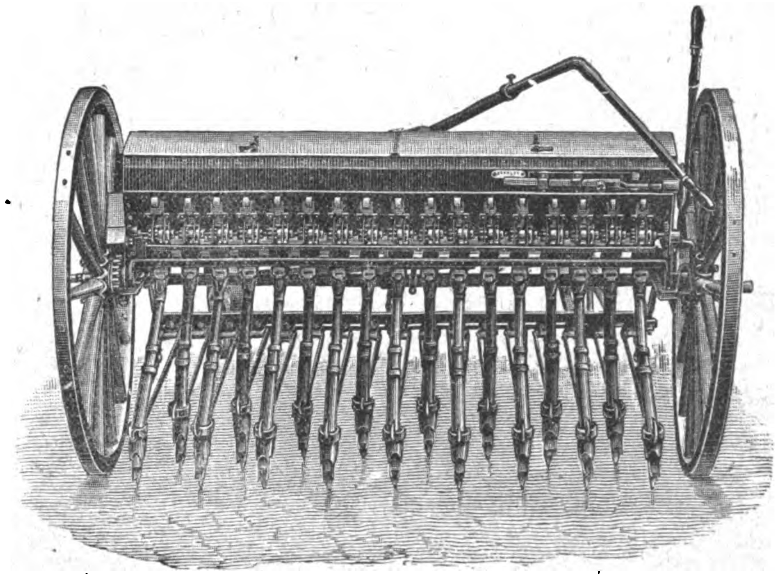
Zasláno.

Stará a věčně smutná písnička o našem pozlátku a zčervivělém jádru. Firma Šimáčkova zkrátka a mužně nedávno oznámila, že bude nucena s **„Českým Lidem“**, časopisem věnovaným studiu lidu českého, přestati, nedostane-li se jí od národa konečně tolik, aby nemusila po devíti letech sborník vydávati i na 10. rok s deficitem. A žaluje specielně na rolnictvo, že z jeho kruhů nemá odběratele bezmála ani jediného. Avšak nevím, pomůže-li **„Českému Lidu“** rolnictvo, třeba že časopis stojí všeho všudy 8 korun ročně. Jiná pomoc by se měla opatřiti. Udržeti **„Český Lid“** jest přímo rozkazem; jest obecní národní povinností. Co by udělalo našim obcím, městským i venkovským, kdyby započítaly do preliminaře 8 korun na časopis tak nezbytný? Zcela právem honosí se vydavatelstvo, že v 9 ti ročnících zachovalo neocenitelné doklady o vlastní osvětě lidu našeho v minulosti i přítomnosti, o jeho poměrech hospodářských i sociálních, o právních zvyklostech lidových, o mravech a obyčejích jeho, o stavbách rázovitých, krojích, výrobcích lidového průmyslu, o pranostikách a zkušenostech hospodářských. Jsou tu podobné články, jež pobízejí k účinné akci na povznesení lidu po stránce hospodářské i duševní. Celé zpěvníky dosud neznámých národních písní, celé snůšky národních tanců, pohádek, přísloví byly otištěny na stranách **„Českého Lidu“**, a řada nákladných vyobrazení a barvotisků pomáhala ku větší názornosti tištěného slova...

Nerozumíme si a pořád tápáme ve tmách. Jisto je, že by ve všech **„Český Lid“** šel z ruky do ruky, kdyby slavné představenstvo si dopsalo oň na obecní útraty. To by byla pohroma pro obecní kasu! Osm korun! Za to, že by se posílilo pravé, ryzí z duše jdoucí národní uvědomění. Naše obce, záložny, besedy čtenářské, některé musejní spolky odebírají časopisy všechny až do těch nejmodernějších, ale na časopis nám nejbližší, na **„Český Lid“**, nezbude v rozpočtu 8 korun, a není pro časopis ten místečka v spolkových knihovnách. Lpíme na politice, jež nám má pojistiti národní byt a naši individualitu — kde však individualita ona nabyla by nejmocnějšího povzbuzení, tam se nikdo nehlásí.

Upozorňujeme proto naše čtenáře co nejdůtklivěji na **„Český Lid“**, který zájmu českého lidu jest přece tak blízkým, a který tímto lidem také ze všech sil má býti podporován. **„Český Lid“** vychází jednou za 2 měsíce ve svazku o 6—7 arších, a roční předplatné 8 korun jest vzhledem k obsahu a objemu knihy přímo nepatrným.

Nejlepší secí stroje
„BUDOUCNOST“ a „PODŘIPANKY“,
se spodním výsevem
odporučuje

JAN PRACNER,

specialní továrna na secí a kombinované stroje
v ROUDNICI n.|L.
Cenníky na požádání zdarma a franko.

Melasové krmivo

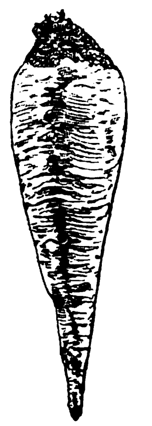
z pokrutin kokosových a mláta sušeného, zaručeně čisté,
výtečné jakosti
nabízí
Akciová továrna na vyrábění umělých hnojiv a lučebnin v Kolíně.
Ceny a vzorky na požádání franko.

Superfosfáty

animální a minerální

Nejlevnější hnojivo fosforečné do všech půd, zaručuje nejrychlejší výsledek, největší výnosnost.
Nevyhnutelné k jarní setbě, nedá se jiným fosforečným hnojivem spolehlivě nahraditi.
Dále: **Kostní moučky, chilský ledek, síran amonatý, soli draselnaté, kainit, speciální hnojiva** pro kuloviny a obilí.
Poštornskou sádru superfosfátovou k vrchnímu hnojení jetelišť a konservov. chlévské mrvy. **pícní vápno, dodávají** s přesně zaručeným obsahem, všude soutěže schopné

Továrny na umělá hnojiva a kyselinu sírovou A. SCHRAM v Břeclavi-Poštorné a Lisku u Roztok.
Ustřední kancelář **V PRAZE,** Jindřišská ulice 27.

Největší výnos

při vysoké polarisaci
poskytuje
tuzemský druh řepového semene
„Wohankovo výnosné“.
pouze v plombovaných pytlech.
Wohanka a spol. v Praze,
Dlouhá třída čís. 38 n.

Jetelová semena červené štyrské, bílé, švédské a j. pův. francouzskou vojtěšku z Provence; veškeré druhy zaručeně prosté kokotice, v pytlích s plombou a attestem zkušební stanice semenářské.

Travná semena k zakládání luk, a park. trávníků; jednotlivé druhy i odborně sestavené směsi se zárukou za čistotu a klíčivost.

Řepová semena — Mammoth — — Eckendorfskou, — — Oberndorfskou, — cukrovku: Imperialku, franc. Brabant blanche.

Pohanku, lněné semeno pův. ruské, lupinu, franc. mák, Novoseel. řepku jarní, hořčici, seradelu, kolenec, čirok, vikev obecnou i huňatou a vůbec veškerá semena polní, lesní, zelinová a květinová nabízejí se zárukou za čistotu a klíčivost.

Jiljí Kriner a synové, velkoobchod semenářský v Praze. Zal. r. 1744.

Písárna a sklady: **Michalská ul. čís. 436-I.** v „železných dveřích.“ **Cenníky a vzorky zdarma a franko.**

Stromy ovocné,

a keře, stromy divoké, ozdobné keře, pláňata, sadbu lesní, keře na živý plot, růže atd.

pěstuje ve velkém

V. Vacek v Pamětníku

u Chlumce n. C.

Pouční seznam zdarma.

Vápno hnojivé

různých druhů, stavební, bílé a hydraulické,

dále

prima cement

nabízí **nejlevněji**

za výhodných platebních podmínek

Knížecí Schwarzenbergská správa vápenek v Praze-Újezd č. 601.

Prima

pražské vápno ku hnojení,

výtečnou sádru ku mrvení,

jakož i

Prima pražské stavební vápno,

Prima portland. cement,

a veškeré stavební potřeby

dodává nejlepší a bezvadné jakosti v cenách mírných

Hugo Reiser,

velkoobchod stavebními hmotami **v Praze, Františkovo nábřeží č. 4.**

Ledek chilský I.

(95% dusičnanu sodnatého) ze svých stálých skladů v **Roudnici, Děčíně a Hamburku,** dále stassfurtský

kainit

(22 až 25 procent síranu draselnatého),

chlorid draselnatý

(minimum 40 procent čistého drasla)

k pronikavému, úspěšnému mrvení

jakož i veškeré druhy superfosfátu a umělých hnojiv složitých se zaručenou hodnotou za ceny konkurenční doporučuje firma

Jos. Havránka syn

v Roudnici n. Labem.

Založeno r. 1848. Prospekty zdarma.

Jan Bašta,

nejproslulejší továrna na hudební nástroje a struny

v Schönbachu u Chebu, Čechy,

odporučuje své známé, jakožto nejdokonalejší a nejlevnější uznané **mistrovske housle se smyčci a uzavíratel. dřevěným pouzdrem, vykládaným flanelovým obalem** a franko jen za 10 zl.

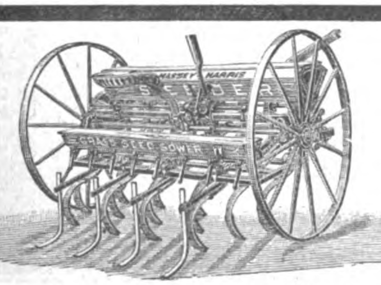
Úplné cenníky všech hudebních nástrojů zdarma a franko. (Nejlevnější přímý nákupní pramen.)

Vepře k chovu

velkého bílého plemene anglického **„Yorkshire“** zaručeně čistokrevné a ze stáda mnohokráte vyznamenaného pocházející, proti července očkované, obojího pohlaví, v každém stáří od 3 měsíců počínaje nabízí za přiměřenou cenu

Hospodářská správa v Žitíně,

pošta Žinkovy u Nepomuka.

Massey Harissův 13hrotý kultivator s obilní a jetelovou skříní výsevní.

Původní americký Massey Harrisův

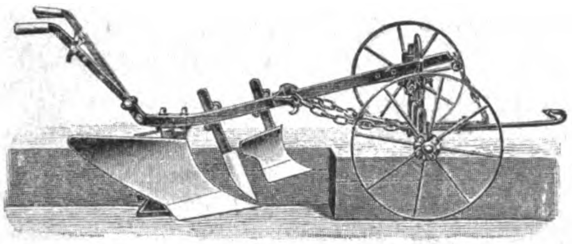
ocelový kultivátor

jest nejúčelnější polní nářadí, které kdy vynalezeno bylo. — Výhradní prodej:

Szalatnay & Kröschel,

Stroje a potřeby pro hospodářství a průmysl v Praze č. 1003-II.

Zevrubný obrázkový cenník zdarma a franko.

Univer. hluboko zabíhající pluhy

s ocelovým ┌┐ hřídelem, samovodem, stavěcími klečemi a pancéřovými plechy

Víceradličné pluhy,

Brány ku mělnění, orebné, kloubové a na luční mech,

Třídílné a jednodílné válce,

Patent. universál. secí stroje.

Umrath & spol., Praha-Bubny,

továrna hospodářských strojů, slévárna a kotlárna.

Filiálky: Brno, Budapešť, Lvov.

Parní mláticí složení až do 10 koň. sil.
Lokomobily pro průmysl až do 100 koň. sil.

Strojená • • hnojiva

superfosfát kostní, superfosfát z kostní moučky, superfosfát minerální, superfosfát čpavkový, ledkový a draselnatý; hnojiva k řepě, ku chmelu, k vínu, ke lnu, k řepce olejce a hnojiva luční, kostní moučku rozloženou a pařenou, síran čpavkový a síran draselnatý, fosforečnan vápenatý, (krmnou) moučku v jakosti nejlepší nabízí v cenách továrních a se zárukou **z vlastních továren na strojená hnojiva a lučebniny v Kazňově**

Dolové a průmyslové závody

dříve

Joh. Dav. Starck.

Zastupitelství

v Praze, na Příkopě č. 22.

Světová výstava v Paříži 1900 jako juror hors concours.

P. T.

Odporučujeme Vaší zevrubné pozornosti naše po mnoha roků nejen v tuzemsku, ale i v cizozemsku s největším vždy stoupajícím úspěchem se šířící a přímo epochální rostlinné pěstování pana **EM. RYTÍŘE Z PROSKOVCŮ ml.** našeho všestranně uznaného

KVASICKÝ původní HANNA PEDIGREE SECÍ JEČMEN — OCHRANNÁ ZNÁMKA

kvasického původního starohanáckého pedigree secího ječmene,

který se vyznamenává:

- vynikajícím **brzkým dozráním,**
- nejvýnosnějším **výtěžkem s plným zrnem,**
- nejvyšším **obsahem škrobové mouky,**
- nejvyšší **těžbou extraktu,**
- nízkým **obsahem proteinu,**
- **jemnoslupkostí, kroužkováním a jemností,**
- skrovným **vypadáním při přezrání.**

Abychom interessenty ubezpečili ohledně získání si rozhodně pravého secího zboží, **kteréž** my na vlastních hospodářstvích s vyloučením každého jiného druhu pěstujeme a obdělávame, nechali jsme toto naše pěstování u registrujícího úřadu obchodní a průmyslové komory v Olomouci r. čís. $\frac{1776}{H.\ K.}$ se shora uvedenou ochrannou známkou zapsati, na což interessenty co nejdůrazněji upozorniti si dovolujeme.

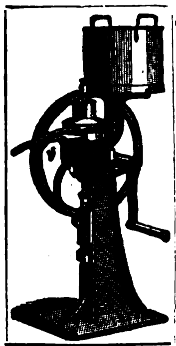
Dovolujeme si zároveň Vaši ctěnou pozornosť na tu okolnosť obrátiti, že také letos, jakož vůbec se přihodilo, ve sklizni našeho osvědčeného ječmene na setí velký nedostatek byl, a následkem toho naše zásoby nejsou obsáhly, tak že v době nedaleké budeme vyprodáni.

Doporučujeme proto stejně zdvořile jak důtklivě, ráčil-li byste nám své ctěné rozkazy na naše výtečné osivo uděliti abyste tyto již nyní uděliti ráčil aby bylo nám možno Vám v čas vybrané zboží zaslati.

Přihlášky vyřizují se v tom pořadí, jak nás docházejí.

Akciový cukrovar kvasický.

Poštovní a telegrafní stanice Kvasice (Morava), železniční stanice Kvasice-Tlumačov c. k. priv. sev. dráhy cís. Ferdinanda.

Telefon č. 2574. Telefon č. 2574.

Akciová společnost

ALFA-SEPARATOR,

PRAHA, Havlíčkova ul. č. 1.

Největší továrna ku zařizování mlékáren.

Nejlepší zpeněžení mléka pouze pomocí **nedostižitelných**

Lavalových Separátorů Alfa,

nejnovější konstrukce. ● Zpracují za hodinu 40—2000 litrů.
Přes **250000** v celém světě v činnosti.

Více jak 500 nejvyšších vyznamenání.

Dopravní baňky ALFA

z ocelového plechu, nejnovější konstrukce.

Úplná zařízení mlékáren.

Odborné porady.

Vše, co k mlékařskému odboru náleží, levné, moderní a solidní.

Cenníky zdarma a franko.

Nejlepší dietetický prostředek.

„FLORA",

výživný prášek pro dobytek, jest nepostrádatelnou přísadou ku krmivu u **všech hospodářských zvířat.** — Přidává se ku krmivu u **koní**, již špatně tráví, aneb kteří samo sebou špatně žerou, dále u **krav**, kde chceme jednak **jakost mléka zlepšiti**, jednak **větší množství mléka docíliti**, též kde se jedná o **vykrmení volů a prasat**, jakož i při **výchově telat a ovcí.** Rovněž se „FLORA" odporučuje co **přísada do špatné píce, při změně chléva** a v čas **panujících nakažlivých nemocí.**

Velká krabice 1 K 30 h, malá krabice 70 a 40 h.

Žádejte vždy výslovně: **Výživný prášek pro dobytek „Flora"**, kterýžto **jedině v krabicích se svrchu uvedenou známkou** k dostání jest. — Do míst, kde není „Flora" na skladě, zasílá tuto v původních bedničkách (obsahující 4 balíčky po 1·30 K) na dobírku 5 K 20 h franko nepočítaje výloh při balení do všech míst Rakousko-Uherska **hlavní zasílatelství**

„FLORA", Nové Město na české sev. dráze.

Každý pytel nese mou OCHRANNOU ZNÁMKU

načež zvlášť upozorněno budiž.

Osvědčené nejlepší a nejlevnější sílicí krmivo pro dojný, žírný a tažný dobytek.

RICHARDA FIALLY

MELASOVÉ SÍLICÍ KRMIVO

Pochvalné přípisy většiny velkostatků po ruce.

TOVÁRNA NA MELASOVÉ SÍLICÍ KRMIVO RICHARD FIALLA

Na požádání posloužím vzorkem prospektem neb cenníkem.

PRODEJNÍ KANCELÁŘ: PRAHA II. Jindřišská ul. č. 10.

První moravská továrna na

vodovody a čerpadla

cís. a král. dv. dodavatel

Ant. Kunz,

Hranice.

Největší a nejstarší český závod pro vodotěžbu v říši.

Samočinně, dle síly a směru větru se řídicí, bouřivzdorné **Větrné motory**, celé z ocele a železa zhotovené, se 30% větším výkonem všech jiných soustav ku **samočinnému** zaopatřování vody z hlubokých a vzdálených studní a pramenů na libovolná návrší pro města, vesnice, hospodářství, továrny, cihelny, villy, zámky atd. atd. jakož i ku hnaní šrotovníků a mlýnů.

Bohatě illustrované, poučné cenníky na požádání zdarma a franko!

Samočinné vodovody jedině stávající správné konstrukce technické dokonalosti, úplně samočinné, nepřetržitě dnem i nocí pracující a vodu z odlehlých, v nížinách se nalezajících pramenů na libovolně vzdálená návrší těžící, nevyžadující žádné obsluhy ani oprav, jsou tudíž nejlevnějším vodotěžným zařízením pro **obce, statky, cihelny, zahrady, továrny** atd. atd.

Několik set osvědčení se na požádání zdarma zašle.

Katalog na přání zdarma a franko.

Po 27 let

jsou

ta nejlepší semena

k dostání v semenářském obchodě

Edmund Mauthner, c. a k. dvorní dodavatel

Budapešť,

VI. Andrássystr. 23. — VII. Rottenbillerg. 83.

Katalog na přání zdarma a franko.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 1. března 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 5.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K. Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: **JUDr. Karel Viškovský.**

Dovoleno jest otiskovati **s úplným udáním pramene** články z tohoto listu, pokud patisk jejich výslovně není vyhražen.

Zpráva
o schůzi výboru českého odboru rady zemědělské.

Výbor českého odboru rady zemědělské pro království České konal dne 14. února 1901 za předsednictví předsedy rady zemědělské J. J. pana Ferdinanda prince z Lobkovic a předsedy českého odboru pana Heřmana Jandy svoji řádnou schůzi. Schůze súčastnili se všichni mimo dva omluvené členy výboru.

Pilné návrhy.

Člen výboru pan Stanislav Kubr žádal za urychlenou intervenci odboru v záležitosti zavedení výjimečného tarifu z nouze pro píci a stelivo a tázal se zástupce vlády, zdali jest ochoten věc tuto urychleně podporovati. Zástupce vlády c. k. místodržitelský rada pan Oktavian Weber svobodný pán z Ebenhofu odpovídá, že c. k. ministerstvo orby vyžádalo si šetření stavu nouze prostřednictvím zemědělské rady. Co se týče meritorního vyřízení, záležeti bude na výsledku šetření zemědělskou radou provedeného.

Předseda českého odboru pan Heřman Janda sděluje, že ve věci této provedl již urychlené šetření

Člen výboru pan Jindřich Maštálka podává pilný návrh, v němž žádá, aby c. k. vládou ohlášená změna cit. nařízení o poplatcích z převodu nemovitosti ze dne 16. srpna 1899 pokud by snad na újmu byla kruhům zemědělským, nebyla provedena, nýbrž aby spíše další výhody co do převodních poplatků se zřetelem na majetek zemědělský byly poskytnuty.

Předseda rady zemědělské J. J. pan Ferdinand princ z Lobkovic připomíná, že by rada zemědělská žádajíc za poskytnutí úlev pro zemědělství neměla odporovati výhodám, které vláda pro převod majetku městského zamýšlí, pokud nebudou tyto na újmu zemědělským zájmům.

Předseda českého odboru pan Heřman Janda doporučuje schválení zásad navržených od pana Maštálky, které by v memorandu předsednictvem v souhlasu s p. navrhovatelem vypracovaném c. k. vládě byly odůvodněny. (Přijímá se.)

Zprávy předsednické.

Předseda českého odboru pan Heřman Janda podával nejprve zprávu o činnosti předsednictva, z níž vyjímáme zejména toto:

Český odbor podal dobrá zdání o osnově zákona v příčině upravení mezí pozemků v obcích (refer. člen výboru pan dr. František Fiedler), o úpravě policejních předpisů o povoznictví (ref. týž), dále o působnosti zemského zákona o hubení kokotice. — Učiněno opatření v příčině vydání sbírky zákonů zemědělských. — Českým odborem delegovaní odborníci pp. přednosta chemické stanice Klaudi, člen výboru a ředitel Srb a prof. dr. Stoklasa podali po komisionelním řízení dobré zdání o zužitkování kalů kanalisace pražské jako hnojiva pro zemědělství. — Český odbor rady zemědělské podal c. k. místodržitelství návrh na stanovení ceny vepřového dobytka pro nebezpečí moru poraženého. — C. k. ministerstvo orby povolilo dle návrhu českého odboru obnos

40.000 korun na stavbu hospodyňské školy v Německém Brodě, dále 2.000 korun na stipendia pro žáky rolnicko-lnářské školy v Humpolci, zvýšilo subvenci na zařízení pokusného pole při zimní hospodářské škole v Hořovicích na 2000 korun. — Český odbor povolil podporu na odbornou inspekci mlékáren ve Východních Čechách. — Navrženo bylo českým odborem udělení zemské podpory ku hubení hrabošů (ref. člen výboru pan Jan Pleva). — Subvenci na zvelebení chovu drobného zvířectva a rozdělil český odbor na rok 1900 v celkovém obnose 4.300 korun. — Upraveny byly nově zásady pro plemenné stanice vepřového bravu (ref. člen výboru pan Jan Jaroš). — Podány byly návrhy na jmenování censorů u filiálních ústavů rakousko-uherské banky v Praze, Plzni, Hradci Králové, Budějovicích.

Při debatě o zprávách předsednických člen výboru pan František König upozorňuje na potřebu vydatnějších opatření ku hubení kokotice.

Zástupce zemského výboru J. O. p. Vojtěch hrabě Schönborn připomíná, že okresní výbory povinných práv o hubení kokotice zpravidla nepodávají a odporučuje uvážení této okolnosti příslušným komitétem.

Po dalších poznámkách členů výboru pp. dr. Františka Fiedlera a dr. Františka Sitenského usneseno záležitost tuto přikázati příslušnému komitétu.

Přísedící zemského výboru J. O. pan Vojtěch hrabě Schönborn přeje si dohodu c. k. vlády s výborem zemským v příčině provádění dozoru nad stavbami škol hospodářských a žádá o sdělení dotyčného spisu c. k. vlády výboru zemskému.

Člen výboru pan František König upozorňuje na potřebu pořádání kursů ku vyučování účetnictví pro hospodáře. Člen výboru pan dr. František Sitenský uznává důležitost této věci a navrhuje dožádati zemský výbor, by odporučil hospodářským školám pořádání kursů takových.

Člen výboru pan Karel Prášek vyslovuje přání aby pro zavedení širokých loukotí pro vozbu silniční stanovena byla lhůta asi 4 let. Debaty o předmětu tomto súčastnili se pak členové výboru pp. dr. Fiedler, König, Prášek a Schuster.

Člen výboru p. Antonín Štěpánek upozorňuje na potřebu dotace pro pořádání přednášek kočovných hosp. školami rolnickými a středními. Předseda českého odboru pan Heřman Janda vysvětluje, že návrh v té příčině učiněný c. k. vládě a zemskému výboru nedošel dosud svého vyřízení.

Po té zprávy předsednické jednohlasně se schvalují. Dále schválen k návrhu předsedy pana Heřmana Jandy program pro vydávání úředního listu a jmenování tajemníka pana JUDr. Karla Viškovského redaktorem listu a koncipisty pana JUDr. Šimona Kolářika jeho náměstkem.

Odborné zprávy referentů.

Na to referoval o opravě zákona o odepisu daně pozemkové za příčinou živelních škod člen výboru pan Jan Rataj.

Zákon v této příčině dosud platný ze dne 12. července 1896 číslo 118 ř. z. rozeznává dvě skupiny nehod: živelní nehody spůsobené krupobitím, vodou, ohněm, myšmi nebo mšicí révovou a nehody spůsobené jinými mimořádnými a neodvratnými událostmi (suchem, vlhkem, dešti, vymrznutím, mrazem, hmyzem, cizopásníky, perenosporou a cidiem, námelí a polehnutím obilí atd.); při prvých nehodách povoluje se odepis daně, když nejméně čtvrtina té které parcely byla poškozena, při druhých nehodách pouze tehdy, když na parcelách spůsobena byla škoda v rozsahu dříve uvedeném a kromě toho když výnos dotyčného celého hospodářství tak byl tím poškozen, že zničena jest více než čtvrtina čistého katastrálního výnosu oněch vzdělávaných k dotyčnému hospodářství příslušících pozemků, kteréž v jedné katastrální obci se nacházejí. Nedostatek nynějšího zákona spočívá v tom, že pojem kromobyčejných a neodvolatelných událostí druhé skupiny jest příliš rozsáhlý a žádané zničení celé čtvrtiny katastrálního výnosu celého statku příliš vysoké.

Pan referent navrhuje:

C. k. vláda se vyzývá, aby předložila osnovu zákona, kterým se mění § 2. zákona ze dne 12. července 1896, číslo 118. v tom smyslu, aby odpadl rozdíl odstavce I. a II. zákona toho a aby pozemková daň bez ohledu na velikost celého hospodářství vždy tehdy odepsána byla, když nějakou živelní neb jinou mimořádnou nehodou výnos parcel méně než 4 ha obnášejících do $^1/_4$, výnos parcel přes 4 ha obnášejících nejméně na 1 ha zničen byl.

Člen výboru pan František König přeje si usnadnění podmínek odepisu daně pozemkové, zejména aby při odhadování škod malé parcely byly na roveň postaveny velkým.

Členové výboru pp. Stanislav Kubr a Josef Hyrš doporučují, aby bez rozdílu při každém zjevném poškození odepis daně byl povolen. Člen výboru pan Antonín Štěpánek navrhuje, aby odpis činil při 25procentním poškození 50 procent daně, při 50 procentním poškození 100 procent daně.

Na to schvaluje se referát pana Rataje modifikovaný přijatým návrhem pana Štěpánka.

Člen výboru pan František Dostál podával jménem III. komité zprávu o zavedení osvobození daně pozemkové za příčinou usnadnění dobrovolného zalesňování pozemků, pro něž v poslední době utěšený zájem se vyvíjí. Referent navrhuje: Budiž dožádána c. k. vláda, by podala k ústavnímu projednání osnovu zákona, dle něhož by majitelé pozemků menší výnosnosti vůbec, strmých a holých strání pak zvláště, když tyto pozemky lesem osází a v katastr lesní jako les zanésti dají, osvobozeni byli na řadu let od daně pozemkové z těchto pozemků a sice dle těchto zásad:

a) Při proměně v les vysoký sleví se daně a dávky pro prvých 20 roků úplně, pro dalších 20 let z poloviny.

b) Při proměně v les nízký aneb střední trvati má doba úplného sproštění daní a dávek při lesu nízkém do prvého sekání, při lesu středním do prvého vysekání podrostu.

c) Pěstují-li se při podniknutém zalesňování meziplodiny, nastane sleva daní a dávek teprve tehdy, kdy se pěstování meziplodin zanechá a délka osvobozování bude o tuto dobu kratší.

Zástupce zemského výboru království Českého J. O. pan Vojtěch hrabě Schönborn vítá tento návrh a prohlašuje, že zemský výbor království Českého usnesl se návrh zemědělské komisse v této příčině, jakkoli ve sněmu projednán nebyl, postoupiti c. k. vládě s přímluvou, aby se přičinila o jeho uzákonění. Řečník přeje si, aby v konečných návrzích vzat byl zřetel na ustanovení zákona ze dne 24. května 1869, číslo 88. říš. zák.

Dále navrhuje řečník:

Lesnímu komitétu se doporučuje, aby vzalo v úvahu otázku soupisu veškerých oněch pozemků neplodných neb méně výnosných, jichž zalesnění vzhledem k jejich poloze neb jakosti půdy jeví se žádoucím. Tento soupis slušelo by prováděti dle okresů berních a měly by v něm býti uvedeny tyto nejzávažnější momenty: výměra (v hektarech), způsob obdělání dle reambulovaného katastru a třída výnosu a sazba berního tarifu.

Člen výboru pan Josef Srb navrhuje stylistickou změnu na odstavci *c*) v konečných návrzích (místo „meziplodiny" výraz „lesní polaření").

Člen výboru pan dr. František Sitenský doporučuje v zalesněných plochách pěstovati lupinu mnoholetou.

Po doslovu referenta pana Dostála referát jeho s dodatečnými návrhy J. O. pana hraběte Schönborna a pana Josefa Srba jednohlasně se schvaluje.

Zpráva o uspořádání ankety v příčině opatření ku zamezení slintavky a kulhavky podává člen výboru pan Jindřich Maštálka.

Pan referent upozorňuje na základě statistiky na nápadný zjev, že ve všech zemích rakousko-uherských jedině Čechy, Tyroly a Vorarlberk mají značnější rozšíření kulhavky a slintavky. Pan referent přimlouvá se za uspořádání odborné ankety při českém odboru rady zemědělské o této otázce; do ankety nechť jsou povoláni zástupci českého odboru rady zemědělské a ústředních hospodářských spolků, jakož i odborníci zvěrolékařství a zástupci zvěrolékařského spolku. Pro anketu navrhuje pan referent sestavení dotazníku, v němž by kladla se váha na zjištění spůsobu šíření této nemoci vůbec a v Čechách zvláště a o potřebě opatření proti rozšíření event. ku zabránění této nemoci.

Návrh pana referenta se jednohlasně schvaluje.

Na to referoval člen výboru pan František Pánek o ochraně ptactva hmyzožravého a navrhl:

1. Za účelem ochrany ptactva budiž k tomu působeno, aby vydán byl v jazyku českém spis, pojednávající podrobně o všeobecné ochraně ptactva.

2. Opatření a umístění vhodných budek pro hnízdění užitečného ptactva budiž dle možnosti podporováno.

3. Hospodářské a jiné příbuzné spolky odborné buďtež vybídnuty ku sázení křovin na všech možných místech.

4. C. k. ministerstvo orby nechť působí k tomu, aby břehy železných drah byly taktéž keři osázeny.

5. Hospodářským spolkům a školám hospodářským buď přiměřený počet budek zdarma poskytnut.

6. C. k. vláda budiž vyzvána, aby přičinila se o vydání přísného zákona proti ničení ptactva v jižních zemích a aby hleděla přiměti ku vydání podobného zákona i jiné státy.

Návrhy tyto schváleny jednohlasně.

Předseda českého odboru pan Heřman Janda podával zprávu o jednání komitétu pro záležitosti družstevní v r. 1900. Zpráva tato jednohlasně schválena.

Dle zprávy o akci ku zvelebení chovu skotu za rok 1900, kterou podával pan inšpektor Václav Laušman, rozděleno bylo z dotace zemské a státní v obvodu českého odboru rady zemědělské na subvencích ku zvelebení chovu skotu v roce 1900 105.943 korun, z čehož opatřeno bylo 187 plemenných býků (subvence 50 procent), 116 dobytčat pro plemenné stanice (subvence 30 a 50 procent) a 111 chovných telat (subvence 50 procent). Z toho náleží 385 kusů plemeni simenskému, 24 kusů kravařskému a 5 kusů pincgavskému. Celkem 414 kusů. Na akci této súčastněno bylo 62 soudních okresů v obvodu českého odboru.

K dotazu člena výboru pana Rudolfa Šetky proč nebylo dosud vyhověno žádosti za dvě plemenné stanice pro okres Jindřichův Hradec, předseda pan Janda sděluje, že při nejbližším nákupu skotu tak se stane.

Na to zpráva jednomyslně béře se na vědomí.

Do smírčího soudu pražské plodinové bursy jmenováni byli na rok 1901 k návrhu pana předsedy Heřmana Jandy opětně pp. Josef Barborka, Václav Stome a Vilém Tomsa.

Ku konci schůze sdělil předseda pan Heřman Janda pozvání ku výstavce prací kanalisační kommise pro Vltavu, načež schůze skončena.

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Žír skotu s ohledem na jeho stáří.

Maso mladších zvířat jest měkčí, chutnější a stravitelnější než maso zvířat starších, jichž se používalo již k tahu anebo k jiným výkonům. Každý namahavější pohyb zvířat pozměňuje tvářnost vláken svalových, jež se rozšiřují a zároveň pozbývají měkkosti a šťávnatosti. Neboť rozšiřováním vláken svalových jest tu přivoděno nejen vznikáním nových vláknének ve svazečcích vlákna svalová představujících, ale i tloustnutím blan svazečky obalujících. Zejména u zvířat používaných k tahu bere měkkost a šťávnatost vláken svalových rychle za své. Čím déle se zvíře používá k tahu a čím úsilovněji musí pracovati, tím hrubší má svaly a tužší i nechutnější maso. Mladí voli, jichž se k tahu dosud nepoužívalo, mají maso chutnější než voli tažní; masu těchto ubývá jemnosti a chutnosti v tom poměru, v jakém stárnou. Krávy mají obyčejně maso o něco jemnější než tažní voli téhož plemene a téhož stáří.

V mladém zvířeti se vlákna svalová nejen rozšiřují, ale také jich přibývá, vznikajíť tu stále nová a nová vlákna svalová. Jinak jest tomu u zvířete staršího, jehož vzrůst byl již ukončen. Tu vlákna svalová se nanejvýš jen uložením něco bílkoviny rozšiřují, ale nepřibývá jich. Proto také jest při žíru starších zvířat všeliké nové vznikání vláken svalových a tím i libového masa vyloučeno. Vznikati mohou a také v hojné míře vznikají jen bunice tukové. Průběhem žíru nabude také tuk vrchu nad látkami dusíkatými (bílkovitými) v těle obsaženými. Ve zvířeti usazují se až celé plásty tuku v dutině břišní a v pletivu mezi vlákny svalovými. Při žíru mladého zvířete nenabude naproti tomu tuk tak snadno převahu nad látkami dusíkatými a to tím méně snadno, čím mladší jest zvíře. Neboť vedle bunic tukových vznikají tu i vlákna svalová, tak že s tukem ruku v ruce přibývá i látek dusíkatých. Tele muselo by býti do nejvyššího stupně krmivy obsahujícími nejen dostatek dusíkatých látek ale i tuku vykrmeno, aby procento tuku vyrovnalo se procentu látek dusíkatých; v úplně vykrmeném volu jest však tuku dvakráte ano i třikráte více než látek dusíkatých na sušinu převedených.

Z uvedeného vyplývá, že vykrmené zvíře jest tím cennější, čím jest mladší. Měl by se proto v první řadě prováděti hlavně žír zvířat mladších. I k žíru telat mělo by se v míře co nejhojnější sahati. Neboť maso tučných telat má jakost nejlepší. Avšak takovýto žír telat a vůbec mladounkých zvířat předpokládá náležité respektování kvality masa při prodeji. U nás jest však třídění masa dle kvality dosud toliko v skrovných začátcích. Proto také se může u nás žír telat a zvířat velmi mladých vypláceti jen v případech výjimečných. U telat postupuje žír hlavně tenkráte správně ku předu, když se vyživují teplým, nesbíraným mlékem. Avšak teprve po 8—10 litrech takovéhoto mléka stoupne živá váha telete o 1 kg. Musel by nám tudíž zaplatiti řezník za 1 kg ž. v. tučného telete 1 K, abychom zpeněžili při žíru tom 1 l. mléka z hruba za 10, nejvýš 12 h. Nahražování mléka teplého mlékem sbíraným, k němuž přidána byla za odebranou smetanu některá krmiva bohatá tukem, nechce se pak pokaždé dařiti. Kvalita masa doznává při takovémto nahražování ve všech případech větší nebo menší újmu a také vzrůst telete jest zřídka kdy tak uspokojivý jako při teplém mléku. Pokud pak ta která krmiva jsou zažívacímu ústrojí telat přístupnější, jest cena jejich poměrně vysoká, takže i žír takovýmito krmivy předpokládá slušnější prodejní cenu telat. Žír zvířat odrostlejších může se již spíše vypláceti. Zaručenou výnosnost v poměrech našich, kvalitu masa dosud tak málo respektujících, však ani žír takovýto nemá. Žír takovýchto zvířat vyžaduje dusíkatější a následkem toho dražší pícní dávky než žír zvířat starších a to tím spíše, ana krmiva tu obyčejně musí býti i záživnější a lahodnější. Má-li se tudíž žír jejich vypláceti, jest potřeba, aby byla zbožím na masném trhu hledaným a náležitě doceněným. Musí pak býti zůstaveno bedlivé početní úvaze každého jednotlivého hospodáře, aby si sám dle svých poměrů zjistil, je-li výhodnější mladé kusy, pokud jimi nedoplňuje stav svých dojnic nebo tahounů, stavěti hned v mládí více méně útlém na žír anebo je při obyčejné výživě nechati odrůsti a teprve v dospělejším stavu na žír postaviti; po případě není-li snad výhodnější kusy ty vůbec na žír nestavěti, nýbrž je dříve nebo později prodati soudruhům, kteří žijí v poměrech žíru lépe přejících anebo kteří je potřebují k doplnění svého stavu dojnic neb tahounů. Ostatně naleznou kusy takové, nejsou-li příliš hladové, kupce i u samotných řezníků.

Jako na jedné straně jen ztěží se vyplácí žír zvířat velmi mladých, tak zase na straně druhé nemůže se setkati s kýženým výsledkem ani žír zvířat příliš starých. Kvalita masa jest tu příliš špatná, než aby nepovšimnuta zůstala i tam, kde se jinak ku kvalitě masa dosud příliš nepřihlíží. Mimo to jest při žíru zvířat starých denní přírůstek na živé váze menší než při žíru zvířat mladších. Není proto radno krávy a tím méně tažné voly držeti příliš dlouho. Tažní voli mají se stavěti na žír pokud možno před ukončeným tělesným vývojem (vzrůstem), tedy v pátém, nejdéle v šestém životním roce.

J. M.

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Vyhláška

ve příčině zakoupení hřebců soukromých, kteří se hodí za zemské hřebce přípustné.

C. k. ministerstvo orby, zamýšlejíc potřebu zemských hřebců přípustných pro jednotlivá oddělení c. k. státního hřebčince uhraditi, pokud možno, zakoupením potřebných koní z domácího chovu soukromého, vyzývá tímto všecky chovatele a držitele koní, aby nejdéle do konce dubna tohoto roku hřebce svoje, které prodati chtějí, písemně bezprostředně oznámili c. k. ministerstvu orby.

Hřebce oznámené prohlédne na stanovišti jejich zástupce oddělení státního hřebčince pokud možná ještě v době připouštěcí a dle seznání svého je pojme v záznam.

Koupi hřebců, kteří shledáni budou úplně způsobilými jakožto zemští hřebci přípustní pro dotčenou zemi, vykoná během podzimku dle potřeby a dle peněžných prostředků výdajných ke zvláštnímu zmocnění c. k. ministerstva orby oddělení státního hřebčince, dorozumíc se s orgány povolanými ke spoluúčinkování v záležitostech zemského chovu koní.

Oznámen-li hřebec k zakoupení jakožto zemský hřebec přípustný, nepřekáží to držiteli jeho, aby mezi tím po případě dle vůle své jím naložil jinak, jakož i s druhé strany c. k. ministerstvo orby přijetím oznámení nikterak se nezavazuje, že oznámeného hřebce zakoupí i kdyby byl úplně způsobilý.

Každé oznámení hřebce obsahujž: jeho původ, velikost, barvu, stáří a cenu, dále místo, kde hřebec má býti prohlédnut.

Zákonným způsobem budiž prokázáno, z jakého rodného hřebce a klisny hřebec pochází.

Co se týče stáří hřebců oznámených, výslovně se podotýká, že jen takoví hřebci mohou býti prohlédnuti, po případě zakoupeni, kteří v době oznámení, pocházejí-li z plemene hřebčinského, třetí rok věku, a jsou-li plemene čistě studenokrevného, druhý rok věku již překročili.

K oznámením hřebců, která c. k. ministerstvu orby učiněna budou teprve po uplynutí doby svrchu vytčené, možno bude teprvé v druhé řadě přihlížeti.

V Praze, dne 6. února 1901.

Za c. k. místodržitele:

C. k. místodržitelský vicepraesident
Dörfl.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Návrh na zavedení slevené sazby z nouze pro zrnitou píci, seno, slámu, otruby a jiné pícniny.

C. k. ministerstvo orby vyžádalo si podrobnou zprávu od rady zemědělské, jakou měrou v jednotlivých okresech jeví se nouze o píci a stelivo, která by zavedení slevené sazby z nouze na drahách odůvodňovala. Český odbor rady zemědělské žádá ony pp. delegáty, kteří tak ku vybídnutí ze dne 12. února 1901 dosud neučinili, za neprodlenou zprávu, zda-li a v jakém rozměru jeví se v okrese jejich nouze o píci a stelivo a jeví-li se vzhledem k nouzi této nutná potřeba větší množství pícnin a steliv pro rolnictvo v okresu ze vzdálených míst dovážeti.

Vyhláška o povolování zemských subvencí pro hospodářská družstva.

Zemský výbor království Českého usnesl se k žádosti podané od českého odboru rady zemědělské na tom, by do rozpočtu zemského na r. 1901 vložen byl opět obnos per 300.000 korun (200.000 K na subvence a 100.000 K na nezúročitelné zápůjčky), avšak s tím ustanovením, že obnosu tohoto má býti užito ku podporování zemědělských podniků družstevních vůbec. Ježto však rozpočet zemský na r. 1901 není dosud vyřízen slavným sněmem, nepokládá se zemský výbor království Českého za oprávněna, již nyní vyřizovati žádosti jednotlivých mlékařských nebo podobných družstev, jež již podány byly aneb snad ještě podány budou, dle direktiv, stanovených slav. sněmem posud jen pro družstva skladištní.

Bude tedy moci zemský výbor království Českého žádosti subvenční podané od družstev jiných než skladištních vyříditi definitivně teprve po schválení zemského rozpočtu na rok 1901 slav. sněmem.

V Praze, dne 7. února 1901.

Český odbor rady zemědělské pro království České.

Heřman Janda, předseda.

Hospodářské přednášky

pořádané českým odborem rady zemědělské pro království České konati bude v měsíci březnu 1901 kočovný učitel rady zemědělské pan Richard Purghart:

3. dop. Blatná.	17. odp. Pacov.
3. odp. Bělčice.	23. a 24. Cuclav n. Orlicí.
10. dop. Ml. Vožice.	25. Čes. Třebová.
10. odp. Ml. Vožice.	31. dop. Hluboká.
17. dop. Lukavec.	31. odp. Kostelec (okr. Hluboká).

Knihovna (s čítárnou) rady zemědělské pro království České v Praze,

Václavské náměstí čís. 54, jest od prvního listopadu 1900 každou středu a sobotu od 10 hodin ráno do 1. hodiny odpoledne všeobecně přístupna.

Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby.

Zalesňovací akce na Moravě. Podpůrná zalesňovací akce na Moravě docílila v r. 1900 následujících výsledků:

Z lesních školek, podporovaných zemí i státem, (v Brně, Rapotíně, Šumperku a Olešnici) rozděleno bylo celkem 2,128.840 sazenic; z lesních, pouze státem podporovaných školek, v Dačicích a Boršově rozděleno bylo 197.140 sazenic; mimo to rozděleno bylo ze školek velkostatkářských celkem 1,850.000 sazenic ponejvíce smrkových; sazenice tyto dodány byly obcím, spolkům a soukromníkům, buď úplně zdarma neb za cenu značně sníženou.

Z prostředků zemských zakoupeno bylo interessentům 3,117.930 sazenic, které byly rovněž rozdány.

Zalesňovací komisse, která provádí zalesňování Pobečví na Vsetínsku, vysázela 1,510.800 sazenic ponejvíce smrkových a zalesnila tak 194 parcel v celkové výměře asi 200 ha. —

Jelikož stále sazenic se nedostává, zakládají se dvě nové školky lesní: zemská ústřední školka v Rožnově (2·83 ha) a školka ve Vsetíně (1·73 ha), kterou zakládá zalesňovací komisse, jež zalesňuje Pobečví. —

Mimo rozdávání sazenic podporuje se zalesňování též udílením podpor peněžitých.

O vyhlídkách evropského zemědělského dělnictva a úřednictva v Americe. K c. k. ministerstvu orby docházejí z kruhů rolníků a absolventů hospodářských škol rakouských i uherských dotazy, jaké by měli existenční vyhlídky, kdyby přesídlili do Spojených států amerických. Na základě zpráv, vyžádaných od příslušných konsulátů, líčí c. k. ministerstvo poměry následovně:

V Severní Americe sluší při zemědělské výrobě rozlišovati 3 kategorie úřednictva: 1. dozorce (overseers), 2. hospodáře (focemen) 3. správce neb ředitele (managers).

Dozorci bývají zaměstnáni na rozsáhlých plantážích států jižních aneb při velkých farmách, kde pracuje mnoho dělnictva: mají dozor nad určitým počtem dělníků, vedou seznamy dělnictva a vykonané práce a p. Zvláštní vzdělání zemědělské se od nich nežádá a také ho nepotřebují.

Hospodáři musí ovšem pracím hospodářským sami rozuměti; musí sami též uměti pracovat, jmenovitě vyznati se důkladně v hospodářském strojnictví. Tato kategorie úřednictva rekrutuje se ponejvíce ze synů farmářů a z odchovanců hospodářských škol. Jmenovitě školy hospodářské, jež jsou ve všech Spojených státech zřízeny, přičiňují se všemožně, aby odchovancům svým místa opatřily; vzdor tomu je v mnohých státech větší poptávka, než nabídka řádných absolventů. V této kategorii úřednictva převládá specialisování vzdělání dle různých oborů výroby: jsou specialisté v pěstování obilin, v ovocnictví, v mlékařství a p.

Správci neb ředitelové mají pouze vrchní vedení; mnozí z nich jsou absolventi škol hospodářských, jiní však mají pouze vzdělání kupecké. Jsou většinou ve službách bohatých soukromníků neb bank a mají za hlavní úkol ze svěřených jim statků vytlouci co možná nejvyšší zúročení investovaného kapitálu. Jelikož mnoho kapitálu, investovaného v amerických zemědělských velkozávodech, pochází z Anglie, bývají též většinou za ředitele podobných závodů ustanovováni Angličané.

Absolvent rakouských a uherských hospodářských škol — třeba s nejlepšími vysvědčeními, nemůže počítati na nějaké místo v zemědělském povolání v Americe. Američan klade největší váhu i při nejvyšším úředníku na hospodářskou praxi t. j. aby práci rozuměl a sám pracovati uměl. Uváží-li se, že v Americe není usedlého zemědělského dělnictva, že v čas žní sejdou se na farmách dělníci rekrutující se ze všech společenských tříd evropských, kteří potřebují dobrého praktického návodu: nelze popříti, že veliká důležitost praktickému vzdělání přikládá se vším právem. Přijde-li z Rakouska mladý muž, dobře vzdělaný a náležitě silný, může to v Severní Americe svým časem k nějakému postavení přivésti. Annoncování v zemědělských časopisech amerických prospívá pouze tehdy, může-li se inserent odvolati na delší hospodářskou praxi v Americe; neboť praxi v „staré domovině“ Američané příliš vysoko necení. Znalost řečí jiných, kromě angličiny, se nepotřebuje a také se nijak necení. —

Když bylo v Americe zaváděno řepařství, našlo ovšem několik dobře vyškolených řepařů z Německa a Francie v Americe přiměřené zaměstnání. Nyní však vychovala si již Amerika náležitě vzdělané řepaře ve svých domorodcích a poptávka po cizozemcích úplně přestala.

Různé zprávy hospodářské.

Osobní. Bývalý delegát čes. odboru rady zemědělské pan Josef Suk ve Vel. Čičovicích (okr. Smíchov) vyznamenán byl za své záslužné působení v zemědělství svého obvodu zlatým záslužním křížem.

Liché útoky na předsednictvo čes. odboru. Podáváme na úvodním místě zprávu o odborném jednání na schůzi výboru českého odboru rady zemědělské. Při zahájení schůze této pokládal předseda českého odboru pan Heřman Janda za vhodné ujati se slova vzhledem k anonymním útokům, které na jeho osobu a předsednictvo odboru v poslední době byly učiněny a jež v zájmu samého sboru musil v celé jejich bezdůvodnosti ukázati. Předseda českého odboru pan Heřman Janda prohlásil toto: Dne 6. ledna t. r. uveřejnily časopisy „Hlas Národa“ a „Národní Politika“ zasláno, jež podepsáno bylo „nejmenovaný člen výboru českého odboru rady zemědělské“ a ve kterém předseda českého odboru viněn byl, že k účelům agitačním přidělil do okresu Táborského a sice p. Dr. Lan-

govi subvenční skot a že i jinak při přidělování subvenčních býků stranicky jednal. Řečník prohlašuje, že ani on ani zemědělská rada s p. Dr. Langem v úředním styku nebyli, aniž p. Dr. Langovi nějaký kus subvenčního dobytka vůbec byl přidělen. Subvenční skot přidělen byl družstvu pro chov dobytka pro okres táborský, který je sám jednotlivým rolníkům rozdělil. Co se týče přidělování býků, vyřizuje žádosti tyto místopředseda českého odboru p. Niklfeld. Řečník vzhledem k tomu vyzval onoho nejmenovaného člena výboru, by se jako pisatel přihlásil a výtky své přednesl.

Ježto nikdo ze členů výboru se nepřihlásil, prohlásil předseda, že musí míti za to, že útok onen ze středu výboru českého odboru nepochází a přeje si, aby v zájmu společné práce v radě zemědělské podobných sporů bylo vystříháno. (Pochvala.)

Člen výboru p. Josef Kovařík prohlásil, že jakožto člen komité, které při českém odboru rozhoduje o subvenčních záležitostech, přesvědčen býti musí a to zajisté v plném souhlasu celého sboru o správnosti jednání pana předsedy Heřmana Jandy. Okolnost, že nikdo ze sboru jako původce oněch útoků na předsedu se nepřihlásil, svědčí též pro bezdůvodnost jejich. Subvenční komité a předseda českého odboru šli jinému členu výboru, jemuž ve veřejnosti výtky nesprávného jednání byly činěny, v zájmu dobré shody velice vstříc, avšak dobré vůle této bylo právě naopak ku novým útokům na předsednictvo zneužito, jež v tomto sboru poznovu odsouditi dlužno. (Souhlas.)

J. J. pan JUDr. Bedřich kníže Schwarzenberg projevil názor svůj, že za anonymitou zasláno zmíněných listů skrývá se osoba mimo tento sbor stojící. Řečník lituje útoků proti předsedovi českého odboru avšak též útoků proti jiným osobám tohoto sboru ve veřejnosti činěným a projevil přání, aby důsledně odmítány byly odborem útoky podobné, by tak ve výboru zavládla vzájemná důvěra ve prospěch další plodné práce. (Souhlas.)

Člen výboru p. Stanislav Kubr odvolávaje se k slovům pana předřečníka vyslovil přání, by rada zemědělská svému poslání zůstala zachována. Tím záležitost tato ve sboru vyřízena. Zachovávajíce plnou nestrannosť úsudku konstatujeme prostě tento fakt, který lichosť výtek oněch nejlépe dosvědčuje.

Vydání sbírky zákonů zemědělských. Zemský výbor království České povolil svého času k návrhu českého odboru rady zemědělské příspěvek 500 zlatých (1000 korun) k tomu cíli, aby umožněno bylo vydání sbírky zákonů zemědělských opatřené výkladem. Sepsáním publikace této pověřen byl nyní usnesením v komité na základě podrobné osnovy komitétem tímto schválené člen výboru pan JUDr. František Fiedler, řádný profesor c. k. čes. vysoké školy technické, kterýž v práci své tak pokročil, že tato bude během tohoto roku tiskem vydána. Spis obsahovati bude as 400 stránek a bude as za cenu 4 korun 50 hal. prodáván.

Pravidla pro plemenné stanice vepřového bravu. Na základě referátu p. J. Jaroše upravilo I. komité českého odboru zemědělské rady stávající pravidla pro plemenné stanice vepřového bravu. Zejmena usneseno, aby žadatel byl povinen předkládati k žádosti za stanici nákres chlévů, v nichž vepřový brav má býti umístěn, aby přidělováno bylo plemenivo nejméně 8 týdnů staré a dopravní výlohy by hradila celé zemědělská rada (dosud přidělováno plemenivo od 6 týdnů stáří a dopravní výlohy hrazeny jen s polovice).

Ovocnický spolek pro království české oznamuje, že pan Karel Šimon, zahradník J. J. knížete Schwarzenberga v Libějicích, okres Netolický jest ochoten poskytnouti na přímé požádání bezplatně ovocné rouby dle normálního sortimentu pro příští období sadařské, především ovšem členům zemského ovocnického spolku, pokud zásoba stačí, ale i jiným se přihlásivším pěstitelům ovoce. Zároveň budiž k tomu poukázáno, že v tamějších knížecích školkách se nalézá větší množství vzorně vypěstovaných k přesazování se hodících stromků ovocných za levnou cenu na prodej.

Kdo jsi pamětliv svého stáří, vyžádej sobě poučení od Zemského pojišťovacího fondu v Praze-III. Obdržíš zdarma poučení tištěná a kalendářík pro rok 1901 s příklady.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Hradec Králové jako tržiště obilní. Lonský rok nebyl pro rolníka valně příznivý a z těch příčin nedosáhl také obchod na našem obilním trhu rozměrů, jakých v letech dobrých mívá. Ale přes to vše jest obrat celkový pozoruhodný a uhajuje Hradec mezi městy českými i letos jedno z prvních míst jako tržiště obilní. Bylo roku 1900 přivezeno na zdejší trh pšenice 20173 hl., žita 9733½ hl., ječmene hl. 25621, ovsa hl. 18126, prosa hl. 305, vikve hl. 1312½, hrachu hl. 450, čočky hl. 161, jetelového semínka hl. 4744, lněného semínka hl. 513½, olejky hl. 531, máku hl. 257, bramborů hl. 13407, jahel hl. 577, krup hl. 481. Celkem přivezeno na trh zdejší obilí a jiných plodin zemských hl. 96.432½. Čísla tato neudávají ještě množství obilí, které zde dle vzorků prodáno bylo. Soudíme, že touto cestou bylo nejméně 20.000 hl. ječmene prodáno, což platí rovněž i o semenech, jichž značná část dle vzorků dodána nebo přímo do ciziny vyvezena byla. Těšíť se trh hradecký jako trh semenkový daleko široko nejlepší pověsti. Přes tísnivé poměry, rozvoj našeho trhu obilního obmezující, lze za to míti, že cena obilí a plodin zde prodaných značně 2 mil. K přesahuje. Těšme se, že vrátí se nám brzy normální poměry a s nimi že i naše trhy nabudou rozsahu, jakého mívaly a významu, jaký jim přísluší, jako hospodářskému středišti Zlatého prutu.

Pražská plodinová bursa dne 25. února 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 76—80 kg K 8·45 až 8·85, uherská 76—81 kg. K 8·60 až 8·95, žito české jakosti 72—74 kg. K 8·70 až 8·85, uherské jakosti až 74 kg. K 8·80 až 0·—, ječmen výběr K 8·75 až 0·—, první jakosti K 8·50 až 0·—, střední K 8·— až 8·15, merkantilní K 7·80 až 7·90, oves bílý K 7·— až 7·05, rychlík K 7·15 až 0·—, merkantilní K 6·80 až 6·90, oves k setí K 0·— až 7·25, nová kukuřice K 6·75 až 6·80, cinquant. 1900 K 7·75 až 0.—, vikev česká K 8·85 až 9·—.

Chrudim, ceny tržní dne 23. února. Hektolitr pšenice od K 12·30 do 14·—, hl. žita od K 12·— až 12·50, hl. ječmene od K 8·— do K 9·90, 1 hl. ovsa od K 6·20 do K 6·90, 1 hl. zemčat od K 2·40, do K 2·80, 100 kg. sena lučního od K 7·60 do 8·—, kg. másla čerstvého K 2·12.

V Písku, dne 23. února. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice 13 K 36 h, žita 11 K 94 h, ječmene K 10 80 h, ovsa 6 K 25 h. brambor K 0·—.

Vysoké Mýto, dne 23. února. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 9·—, žita 50 kg. K 8·20 až 8·50, ječmene 50 kg. 7·20 až 7·80, ovsa 50 kg. K 6·30 až 6·50, brambor 50 kg. K 3·60; máslo 1 kg. K 1·92, vejce 60 kusů K 3·60, seno 1 metr. cent K 7·—, až 9·—, sláma 1 metr. cent K 4·50 až 6·80.

Mladá Boleslav, dne 22. února. Pšenice hektolitr váha — kil. K —·—, žito hl. váha — kil. K —·—, ječmen 50 kg. váha od 71 kil. K —·—, 7·65 až —·—, oves 50 kg váha od 48—51 kg. K 6·35, 6·67 až 7·—, zemčat 100 kg. K 1·90, 1·95, 2·—, seno 50 kg. K 4·—, sláma K 0·—, máslo kg. K 1·80, 1·90, 2·—. Na trh bylo na 11 vozích 197 hl. obilí přivezeno.

V Jičíně, dne 25. února. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 76. až . 81 kg. K 12·80 až 13·90, žito váha hl. — až — kg. K —·— až —·—, ječmen váha hl. 65 až 71 kg. K 9·50 až 10·50, oves váha hl. 44 až 50 kg. K 5·80 až 6·50, máslo čerstvé kg. K 1·88, až 2·10.

V Hradci Králové dne 23. února. 1 hl. pšenice K 12·— až 13·40, 1 hl. žita K 12·— až 12·60, 1 hl., ječmene K 9·40 až 10·—, 1 hl. ovsa K 5·80 až 6·20, 1 hl. bramborů K 2·60 až 2·80, 1 hl. jetelového semene červeného K 80·— až 90·—, 1 hl. máku K 27·— až 28·—, 1 hl. lněného semene K 19·— až 22·—.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Druhý běh na letní hospodyňské škole v Roudnici započne dne 10. dubna t. r. a trvati bude 6 měsíců. Účelem letní hospodyňské školy jest, by dívky obecné škole odrostlé vzdělaly se theoreticky i prakticky tak, jak toho třeba ku správě střední domácnosti a rolnické zvlášť. Do školy přijmou se dívky nejméně 14 roků staré. Při vyučování přihlíží se hlavně k praksi, která obsahuje: 1. Připravu a vaření pokrmů a veškeré s tím související práce. 2. Výrobu pečiva. 3. Konservování potravin. 4. Mlékařství. 5. Domácí hospodářství spojeno s pracemi v domácnosti. 6. Ošetřování prádla a šatstva. 7. Veškeré ženské ruční práce, šití šatstva, kreslení střihů atd. 8. Veškeré práce s chovem hospodářského dobytka spojené. 9. Práce v zahradě. Z theorie se probírá: čeština, počty, účetnictví, nauka o vychování, zdravověda, a polní hospodářsřví, přírodní vědy, zeměpis, dějepis a zpěv. Vyučovati budou tři učitelky a pět učitelů. Chovanky přespolní bydlí v internátu školním umístěném v rozsáhlých, krásných a zdravých místnostech a tvoří s hospodyní společnou domácnost. Do internátu přijme se nejvýš 20 chovének. Chovanky mimo internát bydlící přijaty budou v počtu obmezeném. Vyučování jest úplně bezplatné. Chovanky v internátu bydlící platí měsíčně předem za celé zaopatření 18 zl., 2 zl. zápisné a 3 zl. za celý běh na opotřebení inventáře. Chovanky mimo internát bydlící (městské a z nejbližšího okolí, které dochází denně domu) 2 zl. zápisné a 5 zl. za opotřebení inventáře. Jelikož počet chovanek jest obmezený, jest proto v zájmu těchto, by se co nejdříve přihlásily. Přihlášky již od teď přijímá řiditelství letní hospodyňské školy v Roudnici. Ne požádání zašle se každému zdarma a franko prospekt školy, ve kterém osnova učebná a stanovy školy jsou uvedeny. —

„**První tříměsíční hospodyňský běh při zimní hospodářské škole v Sedlčanech** zahájen bude 15. dubna a skončí 15. července t. r. — Úkolem běhu jest, aby dívky škole odrostlé vzdělaly se prakticky i theoreticky tak, jak toho potřeba ku řádné správě střední domácnosti a rolnické zvláště. Každá chovanka zaplatí zápisné 2 K a na upotřebení inventáře 6 K. Při škole zřízen bude internát, v němž chovanky za 24 K měsíčně předem placených obdrží celé zaopatření. Přihlášky kdykoliv až do 1. dubna t. r.; bližší na požádání sdělí ředitelství zimní hospodářské školy v Sedlčanech“.

Literatura.

Krátký návod ku sázení stromoví ovocného, sklizení a uložení ovoce. Sepsal Říha Jan, okresní zahradník v Chlumci n. Cidlinou. Cena jest nízká a činí 40 h. Vyšlo nákladem okresního výboru v Chlumci n. Cidl. Spisek tento doporučuje se úplností podaných pravidel, stručností a prostonárodností podání látky nejnutněji k vědění potřebné každému, zvláště ale rolníkovi, který se s ovocným stromovím zabývá. Podána jsou v něm pravidla pro sázení stromů, zakládání sadů, jak díti se má česání, ukládání a zužitkování ovoce, jak vyrábějí se ovocná vína, jak připravují se povidla, marmelády, šťávy ovocné a jak lze nakládati ovoce do rumu a švestky zvláště do octa — vše to na 23 stránkách přehledně a snadno pochopitelně.

J. D.

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářské spolky.

Z Ústřední společnosti hospodářské pro království České. Řiditelstvo Ústřední společnosti hospodářské pro král. České konalo schůzi svou za předsednictví J. J. JUDra Bedřicha knížete Schwarzenberga a u přítomnosti 25 členů dne 14. února t. r. Schůze zahájena byla sdělením J. J. pana předsedy, že k petici společnosti proti zrušení cukerních premií podané vládě připojilo se 115 hosp. jednot. Pan inž. R. Jahn podával zprávu o dosavadních přípravách ku květnové výstavě hospodářské. Zpráva výstavního výboru byla vzata na vědomí a zároveň schválen návrh, aby spolku pro chov ušlechtilých psů a spolku pro chov drůbeže k uhražení výloh výstavních poskytnuty byly přiměřené subvence. Na konec taktéž usneseno, sděliti zemskému výboru k učiněnému dotazu, že řiditelstvo ochotno jest, rozšířiti výstavní program o výstavu prací hosp. učitelů, zvláště pomůcek učebných, a k tomu účelu připraviti vhodné místo výstavní a zahájiti nutné přípravy. — J. J. kníže Schwarzenberg podával zprávu o otázce pořádání přednášek na venkově a schválen byl jeho návrh, aby zvolen byl 3členný komitét, který by připravil program a směr zamýšlených přednášek a navrhl ostatní podrobnosti. Do komitétu zvoleni pánové J. Prokůpek, zemský insp. dr. F. Sitenský a řiditel J. Wünsch. Podrobná zpráva o činnosti společnosti v prošlém roce schválena a taktéž vzata na vědomí zpráva o účtech, jež vykazují příjmu 86.536 K 29 h. a vydání 59.254 K 60 h. Na konec vzata na vědomí mimo jiné následující sdělení: Ministerstvo orby věnovalo na pořádání srovnavacích pokusů s pěstěním ječmenů a bramborů 2000 K. Ministerstvu orby podána byla zpráva o vedení České knihy plemenné se žádostí za poskytnutí státního příspěvku na vydávání seznamů čistokrevných stád skotu. C. k. ministerstvo orby svolilo k tomu, aby státní hřebčince obeslaly hosp. výstavu jistým počtem hřebců a hříbat.

Hospodářský průmyslový spolek Slánský konal v neděli dne 13. ledna b. r. valnou schůzi svého členstva. Při schůzi této pojednal Josef Munzar, správce zimní hospodářské školy v Slaném: „O kartelu cukrovarnickém a nastávajícím zaprodávání řepy.“ Pan přednášející

uvedl v podstatě asi toto: V dubnu minulého roku usnesl se hospodářský průmyslový spolek náš na resoluci, ve které naléháno na zrušení kartelů a resoluci tuto zaslal všem poslancům zastupujícím volební skupinu naši jak městskou tak i venkovskou na sněmu i na radě říšské, dále klubům poslaneckým těchto zákonodárných sborů a panu místodržiteli pro království České. Odpověď na tuto resoluci došla od c. k. místodržitelství. V odpovědi té se sděluje, že c. k. místodržitelství požádalo radu zemědělskou pro království České za prozkoumání neshod mezi cukrovary a rolníky a slibuje, že se přičiní, aby k urovnání záležitosti té byla svolána anketa. Pan přednášející uvedl dále, že se výbor Hospodářského průmyslového spolku slánského obrátil na všecky cukrovary, kam členové hospodářského spolku našeho řepu dodávají, by vzhledem k tomu, že hodnota cukrovky loni byla pro cukrovary neobyčejně dobrá, na cenu její dodavatelům-rolníkům přiměřeně přidaly, tak, jako rolníci naši cukrovarům v r. 1884. dobrovolně 20 kr. slevili. Na vyzvání toto odpověděly jen dva cukvovary a sice: ve Zvoleněvsi a Rolnický akcijní cukrovar v Lounech a sice oba zamítavě, ostatní vůbec neodpověděly. Přednášející sděluje dále, že kartel cukrovarnický loni usnesený trvá dále; nejhoršími body kartelové úmluvy jest stanovená nepoměrně nízká cena řepy (90 kr. za 1 q) oproti ceně cukru a rayonování jednotlivých obcí. Po delší debatě bylo usneseno: 1. Zaslati memorandum Jeho Exellenci panu místodržiteli pro království České hr. Coudenhovovi za příčinou svolání ankety ve smyslu loňského přípisu hospodářskému průmyslovému spolku našemu zaslanému a 2. protestovati proti zrušení cukerních premií.

Vácslav Baňka,
t. č. předseda hosp prům. spolku
a delegát českého odboru rady zemědělské
za okres Slánský.

Hospodářsko-čtenářský spolek v Rychnově, pořádal dne 3. února t. r. valnou schůzi. Ze zprávy o činnosti spolkové vyjímáme: Spolek pořádal v uplynulém roce 2 valné schůze s přednáškami K. Šafránka, správce zimní hosp. školy v Chrudimi. S podporou českého odboru rady zemědělské, zřídil spolek v uplynulém roce plemennou stanici čistokrevné drůbeže, slepic, kachen, hus a zakoupil dobytčí váhu. Spolek pro své členy objednal hnojiva a různé jiné potřeby; jmění spolku jest 289 K 84 h., spolková knihovna, jež čítá 202 knihy, má cenu 177 K. Za uplynulý rok přistouplo členů: 6 činných, 1 přispívající a 1 jmenován čestným členem, takže spolek čítá celkem 97 členů. Při volbě byli zvoleni za funkcionáře spolkové: za předsedu Josef Bartůněk, náměstka Josef Bureš, jednatele Josef Kusý, pokladníka Josef Háp, knihovního Ant. Kašpar, zapisovatele Jos. Lorenc; za výbor: Fr. Hubený, Jos. Novotný, Josef Pražan. Po vykonání volby schůze ukončena.

Jan Bartůněk, delegát českého odboru
rady zemědělské.

Hospodářský spolek pro okres Volyňský konal dne 13. ledna t. r. řádnou valnou hromadu ve Volyni. Po schválení spolkových zpráv přednášel p. Kar. Šafránek, řed. zim. školy hospodář. ve Volyni, „O pěstování ječmene". Při volných návrzích upozornil p. K. Šafránek na to, že při zdejší zim. škole hospodářské má býti letos zřízen na jaře hospodyňský kurs, a promluvil o jeho důležitosti. Ze zprávy delegáta p. *Hynka Mašáka,* v Zálesí Elč.

Hospodářský spolek „Zvon" v Počátkách konal výroční schůzi dne 20. ledna t. r. jako 30.ročnici svého trvání. Z činnosti jeho za správní rok 1901 vyjímám toto: Během roku odbýváno 9 schůzí výborových a jedna vycházka do hospod. besídky ve Ctiboři, kdež promluvili učitel Šedivý, jednatel spolku, „O chovu a snahách zeměď. rady o jeho zlepšení" a p. V. Čech, učitel, ke thematu „Škola a národ." Dne 10. července 1900 provedena přehlídka skotu pro okres počátecký v městě Počátkách. Ač počasí bylo mizerné, předvedeno 61 kusů, jimž přiznány byly ceny a odměny: městské záložny okresního výboru a zeměděl. rady. Ke spolku patří hospodářské besídky v Jakubíně, Strané, Litkovicích, Častrově, Bělé a Jihlávce. Spolek má samostatnou stanici plemennou o 3 býcích, jichž chovatelem je p. Ladisl. Brdlík. (V besídce Jakubínské zřízena jest českým odborem r. z. stanice vepřového bravu.) Spolek má knihovnu o 598 číslech a odebírá několik časopisů. Spolková lesní školka dobře jest vedena. Mezi volnými návrhy jednáno o návrhu p. J. Vránka z Jakubína na zřízení nákupního družstva. Po projednání volných návrhů schůze skončena. *Ferd. Krištůfek,* t. č. delegát zem. r.

Hospodářská jednota pro Žirovnici a okolí konala výroční schůzi dne 3. února 1901. Schůzi zahájil předseda p. L. Hrbek uvítav přítomné členy; počtem 45, projevil potěšení nad hojným účastenstvím a udělil slovo jednateli, který nastínil činnosť jednoty za správní rok 1900. Jednota čítala v roce minulém 98 členů; z těchto jest 78 ze Žirovnice, 12 z Vlčetína, 8 z Choluné, 1 ze Stolčína. Během roku konáno 10 schůzí měsíčních a 2 mimoř. hromadné schůze. Na druhé mimořádné schůzi podával jednatel spolku jako okresní delegát zprávu o valném shromáždění delegátů zeměděl rady. Během roku podány byly četné žádosti k zemědělské radě. Podpory dostalo se jednotě od místní občanské záložny 200 K, od okresní hosp. záložny v Počátkách 16 K: Spolkem pořízena byla dobytčí váha za 1500 K, zakoupen trieur, obilní secí stroj, secí stroj na jetel a j. menší stroje. Během roku nakupovali členové potřeby hospodářské prostřednictvím spolku, jmenovitě vápno. Jmění spolkové činí 1574 K. Na to přednášel jednatel „O družstvech a skladištích obilních". Přednášející použiv brožury Dra Fiedlera vykládal o zřízení skladišť zemědělských, která odpovídala by našim potřebám. Přednáška byla se zájmem vyslechnuta. Předsedou zvolen opět p. L. Hrbek, rolník a hostinský, místopředsedou p. Aug. Myslík, stavitel. Přítomným bylo oznámeno, že se zalesňováním v okresu počáteckém za podpory zemědělské rady započne se již nejspíše tímto rokem, neboť všechny předběžné práce vykonány a žádosti podány prostřednictvím okres. zastupitelstva radě zamědělské. Spolek se usnesl zříditi pokusné pole; správa tohoto pole svěřena zvláštnímu odboru. Konečně stanoven poplatek pro mostní váhu a sice: z naloženého vozu 40 h, z prázdného 20 h, z kusu dobytka 10 h. Členové jednoty platí polovinu.

Ferd. Krištůfek, t. č. delegát zeměd. rady.

Hosp. spolek pro krajinu berounskou, konal valnou hromadu 10. února 1901. Na programu valné hromady této bylo též jednání „O obilním clu a obchodních smlouvách v souvislosti s hospodářskou částí vyrovnání uherského". O předmětu tomto v delší přednášce pojednal pan JUDr. Karel Viškovský, tajemník českého odboru rady zemědělské pro království české. Za předsedu spolku zvolen opětně pan Josef Špaček, za místopředsedy pp. Prokš a Kohout.

Hospodářský spolek v České Skalici koná valnou schůzi dne 3. března 1901 ve 2 hod. odpoledne v hostinci p. Konvalinky v České Skalici s následujícím pořádkem: Zpráva jednatelská a účetní. Zpváva revisorů účtů. O družstvech hospodářských. Pojedná pan Frant. Bauer ředitel rolnické školy v Kostelci n. Orl. Volné návrhy.

Výstavy.

Výstava hospodářská v Praze. Výstavní výbor Ústřední společnosti hospodářské pro království České, jenž koná přípravy k výstavě hospodářské chystané v době od 15. do 19. května 1901, sděluje: C. k. ministerstvo železnic a správy drah povolily pro výstavní předměty obvyklou slevu dovozného. Pro dovoz zvířat k výstavě zpáteční dopravu z výstavy obnáší snížené dovozné za kus a kilometr v haléřích: za koně a hříbata K 6·86, býky a krávy K 3·44, telata K 1·58, vepře, kozy a ovce K 0·52, selata, kůzlata a jehňata K 0·26. K nákladnímu listu o dovozu k výstavě přiložen býti musí přípustný list vydaný výstavním výborem. — Přihlášky k výstavě hospodářské přijímá Ústřední společnost hospodářská pro království České v Praze, Vodičkova ulice.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Vyhlášení c. k. místodržitelství v Praze ze dne 9. února 1901, č. 1640, kterým pozměňují se sazby za zvěrolékařské vyšetření dobytka do Německé Říše vyváženého a sice takto: za koně, osly, mezky a hovězí dobytek za kus 20 haléřů, za drobný dobytek (telata, ovce, kozy, vepře, jehňata, kůzlata a podsvinčata) za kus 4 haléře. Zvířata ještě ssající vyvážená se svými matkami jsou sazby za ohledání osvobozena.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 7. února 1901 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v		
	Čechách	Předlitavsku	Uhrách dne 1. února 1901
kulhavkou a slintavkou . .	44	55	—
snětí slezinnou	1	1	19
ozhřivkou	1	6	28
červenkou vepřového bravu .	—	10	24
morem „ „ .	—	61	351

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v době od 8. února do 15. února 1901 v království Českém rozšířeny byly. (NB. Čísla vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

Panuje: I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu českolipském v Holanech 5, v Neugartenu 3 a v Dolní Polici 1. **2.** v okresu čáslavském v Čáslavi 5. **3.** v okresu dubském v Pavlovicích 2. **4.**. v okresu frýdlandském v Buschullersdorfu 1. **5.** v okresu hořovickém ve Velikém Osově 1. **6.** v okresu mladoboleslavském v Bezně 2. **7.** v okresu kolínském v Chotouvě 1, v Hrádku Červeném 2, v Mančicích 1, v Plaňanech 4 a v Pučerách 3. **8.** v okresu královéhradeckém v Rodově 2. **9.** v okresu kutnohorském v Uhlířských Janovicích 3 a v Solopiskách 1. **10.** v okresu lounském v Nové Vsi 1. **11.** v okresu stříbrském v Telici 2, v Giachtu 1, ve Stříbře 1 a v Rajové 1. **12.** v okresu plzeňském v Čižicích 1. **13.** v okresu poděbradském v Pečkách 1. **14.** v okresu rakovnickém v Krupé 1. **15.** v okresu roudnickém v Rohatci 1 a ve Vrbici 1. **16.** v okresu slanském v Brudkovicích 1, v Chržíně 2, v Šlapanici 2 a ve Volovicích 1.

II. Sněť slezinná:
V okresu litoměřickém ve Trávčicích 1.

III. Ozhřivka:
V okresu poličském v Poličce 1.

IV. Červenka vepřů:
V okresu šluknovském v Nové Vésce 2.

IV. Mor vepřů:
V okresu českolipském v Mimoni 2.

Dnem 1. dubna (t. j. číslem 7.) přestaneme určitě zasýlati list všem hospodářským spolkům a samosprávným korporacím atd., kteréž do této doby časopis na rok 1901 nepředplatí.

(Zasláno.)

Znalci koní praví, že kopyto jest kůň sám. Když kopyto koně jest churavé, jest nesnadno je vyléčiti a proto jest důležito znáti prostředek, který za suchého počasí kopyto ve vláze udržuje a zároveň zabraňuje, aby příliš nezměklo za času vlhkého, za sněhu a p. Jak mnozí znalci odporučují, předejdeme ochuravění kopyta používáním mazadla dvorního zvěrolékaře H. Fabricia ve Veimaru v Německu, kterémuž prostředku též účinek léčivý upříti nelze.

Superfosfáty

animální a minerální

Nejlevnější hnojivo fosforečné do všech půd, zaručuje nejrychlejší výsledek, největší výnosnost.

Nevyhnutelné k jarní setbě, nedá se jiným fosforečným hnojivem spolehlivě nahraditi.

Dále: **Kostní moučky, chilský ledek, síran amonatý, soli draselnaté, kainit, speciální hnojiva** pro kuloviny a obilí.

Poštornskou sádru superfosfátovou k vrchnímu hnojení jetelišť a konservov. chlévské mrvy. **pícní vápno,** dodávají s přesně zaručeným obsahem, všude soutěže schopné

Továrny na umělá hnojiva a kyselinu sírovou **A. SCHRAM** v Břeclavi-Poštorné a Lisku u Roztok.

Ústřední kancelář **V PRAZE,** Jindřišská ulice 27.

Stromy ovocné,

a keře, stromy divoké, ozdobné keře, pláňata, sadbu lesní, keře na živý plot, růže atd.

pěstuje ve velkém

V. Vacek v Pamětníku

u Chlumce n. C.

— Poučný seznam zdarma. —

— **Prima** —

pražské vápno ku hnojení,

výtečnou sádru ku mrvení,

jakož i

Prima pražské stavební vápno,

Prima portland. cement,

a veškeré stavební potřeby

dodává nejlepší a bezvadné jakosti v cenách mírných

Hugo Reiser,

velkoobchod stavebními hmotami **v Praze, Františkovo nábřeží č. 4.**

Vepře k chovu

velkého bílého plemene anglického **„Yorkshire"** **zaručeně čistokrevné** a ze stáda **mnohokráte vyznamenaného** pocházející, proti **července očkované,** obojího pohlaví, v každém stáří od 3 měsíců počínaje nabízí za **přiměřenou cenu**

Hospodářská správa v Žitíně,

pošta Žinkovy u Nepomuka.

Vápno hnojivé

různých druhů, stavební, bílé a hydraulické,

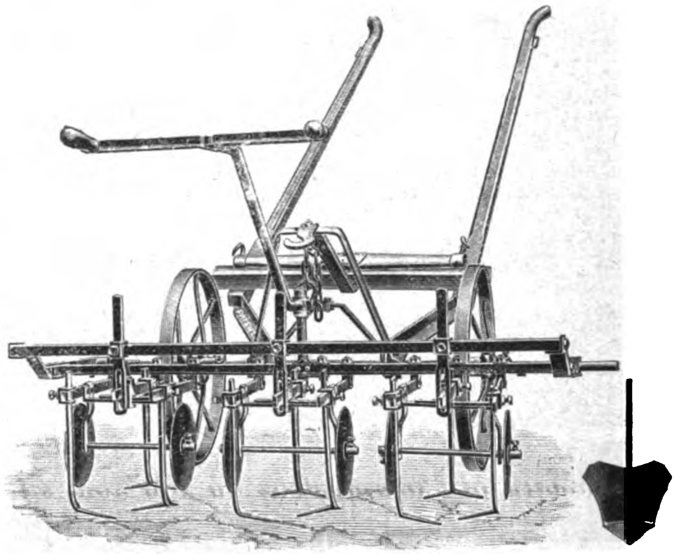
dále

prima cement

nabízí **nejlevněji**

za výhodných platebních podmínek

Knížecí Schwarzenbergská správa vápenek v Praze-Újezd č. 601.

Hospodářská strojírna

František Červinka,

Ostrov u Brandýsa n. Labem.

Doporučuje a nabízí své nejosvědčenější speciality všeobecně známé plečky jedno-, tří-, čtyř- pětiřádkové s pohyblivými rámy, kterých již několik tisíc v krátkém čase jest v činnosti a u pánů rolníků největší oblibě se těší. Dále nové pluhy obracovací pro vršky se hodící též pro roviny, dvojáky, trojáky; bran různé druhy, válců litých, dřevěných a železných, velice lehké a trvanlivé trakaře z rour, jakož i všeliké hospodářské stroje. Ceny velmi levné, cenníky na požádání zdarma. Úplná záruka. Případně na požádání na zkoušku.

Direktní import.

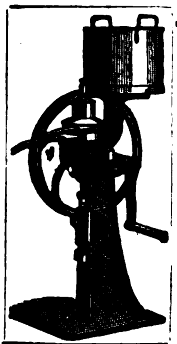
Chilský ledek

zaručeného obsahu 15—16%. — **Superfosfáty** a jiná umělá hnojiva zaručené jakosti nabízí za nejlevnější denní trhové ceny firma

MAURICE HALPHEN,

Praha, Václavské náměstí 43.

Direktní import.

Telefon č. 2574. Telefon č. 2574.

Akciová společnost

ALFA-SEPARATOR,

PRAHA, Havlíčkova ul. č. 1.

Největší továrna ku zařizování mlékáren.

Nejlepší zpeněžení mléka pouze pomocí nedostižitelných

Lavalových Separátorů Alfa,

nejnovější konstrukce. ● Zpracují za hodinu 40—2000 litrů.

Přes **250000** v celém světě v činnosti.

Více jak 500 nejvyšších vyznamenání.

Dopravní baňky ALFA

z ocelového plechu, nejnovější konstrukce.

Úplná zařízení mlékáren.

Odborné porady.

Vše, co k mlékařskému odboru náleží, levné, moderní a solidní.

Cenníky zdarma a franko.

Nejlepší dietetický prostředek.

„FLORA",

výživný prášek pro dobytek, jest nepostrádatelnou přísadou ku krmivu u **všech hospodářských zvířat.** — Přidává se ku krmivu u **koní**, již špatně tráví, aneb kteří samo sebou špatně žerou, dále u **krav**, kde chceme jednak **jakost mléka zlepšiti**, jednak **větší množství mléka docíliti**, též kde se jedná o **vykrmení volů a prasat**, jakož i při **výchově telat a ovcí.** Rovněž se „FLORA" odporučuje co **přísada do špatné píce, při změně chléva a v čas panujících nakažlivých nemocí.**

Velká krabice 1 K 30 h, malá krabice 70 a 40 h.

Žádejte vždy výslovně: **Výživný prášek pro dobytek „Flora"**, kterýžto **jedině v krabicích se svrchu uvedenou známkou** k dostání jest. — Do míst, kde není „Flora" na skladě, zasýlá tuto v původních bedničkách (obsahující 4 balíčky po 1·30 K) na dobírku 5 K 20 h franko nepočítaje výloh při balení do všech míst Rakousko-Uherska **hlavní zasilatelství**

„FLORA", Nové Město na české sev. dráze.

Každý pytel nese mou OCHRANNOU ZNÁMKU, načež zvlášť upozorněno budiž.

PECUS PECUNIA — Zanesená ochranná známka.

Osvědčeně nejlepší a nejlevnější sílicí krmivo pro dojný, žírný a tažný dobytek.

RICHARDA FIALLY

MELASOVÉ SÍLICÍ KRMIVO

Pochvalné přípisy většiny velkostatků po ruce. — TOVÁRNA NA MELASOVÉ SÍLICÍ KRMIVO RICHARD FIALLA — Na požádání posloužím vzorkem, prospektem neb cenníkem.

PRODEJNÍ KANCELÁŘ: PRAHA II. Jindřišská ul. č. 10.

Katalog na přání zdarma a franko.

Po 27 let

jsou

ta nejlepší semena

k dostání v semenářském obchodě

Edmund Mauthner, c. a k. dvorní dodavatel

Budapešť,

VI. Andrássystr. 23. — VII. Rottenbillerg. 83.

Katalog na přání zdarma a franko.

První moravská továrna na

vodovody a čerpadla

cís. a král. dv. dodavatel

Ant. Kunz,

Hranice.

Největší a nejstarší český závod po vodotěžbu v říši.

Samočinné, dle síly a směru větru se řídící, bouřivzdorné **Větrné motory**, celé z ocele a železa zhotovené, se 30% větším výkonem všech jiných soustav ku **samočinnému** zaopatřování vody z hlubokých a vzdálených studní a pramenů na libovolná návrší pro města, vesnice, hospodářství, továrny, cihelny, villy, zámky atd. atd. jakož i ku hnaní šrotovníků a mlýnů.

Bohatě illustrované, poučné cenníky na požádání zdarma a franko!

Samočinné vodovody jedině stávající správné konstrukce technické dokonalosti, úplně samočinné, nepřetržitě dnem i nocí pracující a vodu z odlehlých, v nižinách se nalezajících pramenů na libovolně vzdálená návrší těžící, nevyžadující žádné obsluhy ani oprav, jsou tudíž nejlevnějším vodotěžným zařízením pro **obce, statky, cihelny, zahrady, továrny** atd. atd.

Několik set osvědčení se na požádání zdarma zašle.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 15. března 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 6.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K.
Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává Český odbor rady zemědělské pro království České. Odpovědný redaktor: JUDr. Karel Viškovský.

Zpráva

o stanovisku zemědělství se zřetelem na zamýšlené zrušení císařského nařízení ze dne 16. srpna 1899 č. ř. z. 158, týkajícího se poplatků z převodu majetku.

Referát člena výboru českého odboru rady zemědělské pana *Jindřicha Mašťálky*.

V roce 1899 vydala vláda hraběte Thuna cís. nařízení svrchu citované, vedle kterého byly zavedeny velmi značné úlevy při převodech majetku pro zemědělské obyvatelstvo. Úlevy ty byly poskytnuty zajisté jen jakožto náhrada a částečná splátka za ony velké oběti, které na zemědělstvo české zvýšením daně cukerní byly uvaleny. Vláda vyhověla tím stále se opakujícím přáním zemědělských kruhů a vydání cís. nařízení uvítáno bylo se strany interessentů s velkým uspokojením; neboť v tomto cís. nařízení do velké míry pronikla zásada sociální spravedlnosti oproti nemajetným nebo méně majetným vrstvám, zejména stavu zemědělského a bylo to jedním z málo iniciativních kroků vlády ve vyplnění celé řady nutných požadavků, které musí býti poskytnuty stavu zemědělskému, jestliže úpadek stavu tohoto nemá býti čím dále tím prudší a nemá býti přivoděna úplná zkáza tohoto pilíře státu.

Uveďme sobě v paměť a ve stručnosti v hlavních rysech obsah nařízení o úpravě poplatků z převodu majetku, abychom jasně poznali, v čem ono prospívá kruhům zemědělským a jak jím zejména rolnictvo jest dotčeno.

Citovaný zákon můžeme rozděliti v hlavní 2 oddíly:

I. první obírá se reformou poplatků z nemovitostí.

II. druhý pak má za účel opatřiti zjištění poplatků z pozůstalosti.

Ad I. Provedená reforma poplatků z převedených nemovitostí rozpadá se v podstatě na 2 podřadí:

1. docíluje se jí poskytnutí úlevy při poplatcích za převod budov a majetku zemědělského menší ceny, kteréžto obě dvě kategorie majetkové, majitelem, rolníkem neb rodinou jeho jsou samy obdělávány aneb užívány,

2 docíluje se jí při převodu nemovitostí vůbec spravedlivějšího rozdělení břemen poplatkových.

Pokud prvního se týká, obsahuje novella poplatková skutečně některé změny, jež budou míti za následek ulehčení převodu majetku ponejvíce zemědělského. Neboť, kdežto dle stávajícího zákona poplatkového ze dne 9. února 1850 říš. zák. č. 50., který od 1. května 1850 až podnes má platnost ve veškerých královstvích a zemích v říšské radě zastoupených, hranice majetku, který jest při převodu nemovitostí v přímé linii příbuzných a mezi manžely poplatku prost, končí obnosem 500 zl., z v y š u j e s e t a t o h r a n i c e p o p l a t k ů p r o s t á vedle předloženého návrhu na 2500 zl.

Poplatek z převodu majetku mezi 2500 až do 5000 zl., který dle svrchu citovaného zákona byl vyměřován za dnešních poměrů $1^1/_2$ procentem bez přirážky (po případě $1^1/_2\%$ s přirážkou), s n i ž u j e s e na $^1/_2\%$ a to bez přirážky.

Při změnách majetku přesahujícího obnos 5000 zl. jeví se proti stávajícímu stavu výhoda poskytnutá pro vrstvy zemědělské v tom, že bez ohledu na poměr příbuzenský rolník bude platiti o polovici, po případě o čtvrtinu méně než osoba jiná.

Také pokud se týká výměnku, který z pravidla příliš vysoko byl oceňován, a z něhož následkem toho vysoké převodní poplatky byly vyměřovány, obsahuje nařízení ze 16. srpna 1899 úlevu a to takovou, že bez ohledu na počet osob, jež výměnku mají používati, tyto pětinásobnou poskytovanou dávkou roční mají býti vypočítávány a nikoliv, jak dle stávajících ustanovení tomu tak jest, desateronásobně, po případě, když výměnku dvě neb více osob (kromě otce neb matky) užívá, patnácteronásobně.

Zákon konečně poskytuje výhody při převodech mezi ascendenty a descendenty, manžely atd., při nichž v budoucnosti poplatek pro oba dva druhy převodu se ustanovuje ve výhodnějším způsobu, než za dosavadní normální sazby pro bezplatné převody.

Novella poplatková v jiném však směru dotýká se citelně zájmů obyvatelstva venkovského a to tím způsobem, že dnes platná sleva poplatková vedle stupnice škálové má býti zrušena. Vedle nařízení vládního z 3. května 1850 ř. z. č. 181 vyměřuje se totiž poplatek z převodu ve výši $3^1/_2\%$ jen tenkrát, když majetek nemovitý po 10 let v držení vlastníka byl a v té době ku snížení nepřišel. Jestliže nemovitost nějaká byla ve lhůtě kratší odprodána, tedy vyměřoval se poplatek dle škály a sice takovým způsobem, že po dobu převodu majetku až do dvou let vyměřil se poplatek 1%

mezi 2—4 lety	„	„	„		$1^1/_2\%$
„ 4—6	„	„	„	„	2%
„ 6—8	„	„	„	„	$2^1/_2\%$
„ 8—10	„	„	„	„	3%
a teprve přes 10	„	„	„	„	$3^1/_2\%$

K tomu přistupovala průměrně 25% přirážka.

Úleva této sazby škálové má do budoucnosti přestati a vedle platného nařízení má býti zavedena jednotná sazba poplatková bez ohledu na dobu, ve které změna se stala.

K vedení průkazu, jaké důsledky tato nová úprava poplatků z převodu majetkového pro náš stav zemědělský vůbec má, chceme použiti některých dat statistických. —

Bohužel nemůžeme použiti skutečných výsledků o účincích tohoto nařízení dle stavu r. 1900. pro jich nepřístupnost se strany orgánů finančních, a musíme se obmeziti na výsledky známé z roku 1896.

V roce 1896 byly vyměřeny v celé Cislajtanii poplatky:

a) mezi živými:

1. mezi rodiči, dětmi, manžely atd. v 49.169 případech, z obnosu 104,543.320 zl. částkou 1,845.506 zl. 40 kr.,

2. mezi jinými osobami v 280.918 případech; z obnosu 468,444.620 zl. částkou 13,587.418 zl. 30 kr.

b) následkem úmrtí:

1. mezi rodiči, dětmi, manžely atd. v 50.340 případech; z obnosu 154,828.820 zl. částkou 2,655.239 zl. 75 kr.,

2. mezi jinými osobami v 17649 případech; z obnosu 23,966.600 zl. částkou 641.599 zl. $32^1/_2$ kr.

Celkem v 398.076 případech; z obnosu 751,781.360 zl. v částce 18,729.763 zl. $77^1/_2$ kr,

Na tomto obnosu měly účast jednotlivé země následujícím způsobem:

Čechy	v 81.411	případech		z hodnoty	208,341.220 zl.	($27\cdot5\%$)	5,357.347 zl.	90 kr.
Morava	v 49.837	„		„	72,632,640 „	($9\cdot7\%$)	1,826.314 „	50 „
Slezsko	v 6.294	„		„	15,851.760 „	($2\cdot1\%$)	416.243 „	35 „
Země koruny České	v 137.542	případech	(34%)	z hodnoty	296,825.620 zl.	($39\cdot3\%$)	7,599.905 zl.	75 kr.
Rakousy Dolní	v 32.182	„	(9%)	„	207,353.060 „	($27\cdot5\%$)	4,956.760 „	80 „
Rakousy Horní	v 11.061	„		„	32,487.540 „	($4\cdot2\%$)	755.285 „	$07^1/_2$
Halič	v 119.884	„	(30%)	„	85,175.080 „	($11\cdot3\%$)	2,276.748 „	60 „
Štyrsko	v 20.759	„		„	43,471.160 „	($5\cdot7\%$)	1,063.933 „	$62^1/_2$
Tyroly	v 22.419	„		„	30,051.460 „	(4%)	626.731 „	40 „

atd., atd.

Z tohoto zde uvedeného statistického materiálu jde na jevo, že na úpravě poplatkové země koruny České a Halič v největší míře jsou interessovány. V těchto zemích dějou se z největšího dílu převody malé do obnosu 2500 zl., kteréžto převody vedle platného nyní nařízení jsou úplně poplatků prosty. Neboť ze 398.076 případů změn majetku nemovitostí v roce 1896 bylo provedeno ve zmíněném roce převodů:

347.190	v majetku až do ceny 2.500 zl.	čili $87\cdot2\%$
39.430	„ „ „ „ 2.500 až 10.000 zl.	„ 10%
10.827	„ „ „ „ 10.000 „ 100.000 „	čili $2\cdot8\%$.
627	„ „ „ „ přes 100.000 „	

Z těchto cifer nad jiné důkazy jest vidno, jak veliký účinek má vydané císařské nařízení pro malý majetek, a každý, kdo na venku a v přímém styku s obyvatelstvem se nalézá, potvrditi musí, že za platnosti nynějších ustanovení zřídka kdy se přihází, že poplatek z převodů vůbec jest placen.

Vzdor tomu, že malé převody činí tak ohromnou sumu případů, nedosahuje obnos kupních sum převodních ani jednu pětinu veškerého převedeného majetku.

Neboť v roce 1896 z celkového obnosu 751,781.360 zlatých bylo přihlášeno:

až do sumy 2500 zl.	obnosu 153,702.460 zl.	či 20·4%
mezi 2500 až 10.000 zl.	„ 181,857.860 „	„ 24·2%
„ 10000 „ 100.000 „	„ 261,655.920 „	„ 34·8%
přes 100.000 „	„ 155,565.120 „	„ 20·6%

Z tohoto právě učiněného sestavení zajisté ještě jasněji vysvítá okolnost, jak veliké účinky má nové nařízení při převodu malého majetku.

Jakož pak v stručnosti jsme poznamenali, že novella poplatková citelně dotýká se také prospěchu obyvatelstva zemědělského při oceňování výměnku, chceme poznamenati v stručnosti, v jaké míře jednotlivé země koruny na novém císařském nařízení mají účast.

V roce 1896 bylo v Rakousku přihlášeno k vyměření poplatků z převodu výměnků v celkové částce 17,717.549 zl.

Z této částky vypadalo:

Na Čechy	6,827.851 zl.	čili 38·5%
„ Moravu	2,656.096 „	„ 15%
„ Slezsko	445.801 „	„ 2·6%
Země koruny České	9,929.748 zl.	čili 56·1%
Halič	1,589.045 „	
Rakousy Dolní	2,178.043 „	
Rakousy Horní	1,533.733 „	
Štyrsko	701.976 „	
Ostatní země	1,785.004 „	

Více než polovička výměnků nalézá se tedy v zemích koruny české.

Nuže a v poslední době směřuje se k tomu, aby výhody poskytnuté zemědělskému obyvatelstvu, jež mohou se páčiti na 3—4 miliony zlatých, byly úplně zrušeny.

Pan c. k. finanční ministr při předkládání rozpočtu na rok 1901 naznačil, že vláda zanáší se úmyslem vyhověti snad přání některých kruhů, volajících po zrušení tohoto nařízení.

Jsou to zejména podnikatelé a stavitelé velkých měst, kteří postavili požadavek, že toto nařízení má býti úplně zrušeno.

Zemědělstvo české nenamítá zajisté ničeho proti tomu, jestliže vláda bude chtíti poskytnouti úlevy kruhům těmto, které nepopíratelně novým zákonem byly stíženy; avšak s největší rozhodností musí se opírati proti tomu, aby poskytnuté snad výhody podnikatelům a stavitelům ve velkých městech staly se tím způsobem, že by sociálně reformní nařízení ze dne 16. srpna 1899 bylo vyzdviženo. A poněvadž pak v říšské radě činí se již důrazné kroky, směřující ke zrušení císařského nařízení, a také sjezd měst, jenž městem Vídní jest svoláván, touto otázkou obírati se bude, jest nutno, aby zemědělství české promluvilo ku chránění svých zájmů.

Český odbor rady zemědělské maje zájmy tyto na zřeteli, usnáší se proto obrátiti se na c. k. vládu s peticí vrcholící v těchto konečných větách:*)

„Český odbor rady zemědělské s velikými obavami sleduje snahy, usilující k zrušení císařského nařízení ze 16. srpna 1899 čís. ř. z. 158, kterým byly zavedeny značné úlevy při vyměřování poplatků z převodů nemovitostí a výměnků.

Se vším důrazem opírá se zemědělstvo české tomu, aby výhody poskytnuté tímto císařským nařízením zemědělským kruhům, byly v jakékoliv formě zkráceny aneb odejmuty.

Výhody ty jsou jenom malou splátkou oněch obětí, které na kruhy rolnické zvýšením daně cukerní byly uvaleny.

Zemědělství české naopak ještě co nejúsilovněji žádá, aby hranice cís. naříz. pro slevu poplatků při převodu nemovitostí přes 10.000 Kor. byla rozšířena na veškeren nemovitý majetek zemědělský, ant zejména statky střední velikosti citovaným nařízením proti stavu dřívějšímu jsou stíženy a poškozeny".

Rozhledy o zemědělské výrobě.

O zalesňování pozemků neplodných neb méně plodných.

Napsal *Adolf Midloch.*

Způsob, jakým se zalesňují na mnohých místech pozemky dosud ladem ležící, neb i jinak než les obdělávané, nutí nás k tomu, abychom právě před nastávajícím jarem — nejpříhodnější to dobou pro vysazování lesního stromoví — promluvili několik slov o tom, jakým způsobem se může vysazovati účelně.

Chceme-li některý pozemek zalesniti, tu se nám jedná, když jsme se již i pro druh stromoví rozhodli, nejprvé o to, kde zaopatřiti si máme material zalesňovací t. j. sazenky, neb zalesňovati semenem odporučuje se jen výjimečně.

Máme-li potřebné sazenky vypěstované ve vlastní školce, pak je prostě vyzvedneme a dopravíme na místo k zalesnění určené; nemáme-li jich však vůbec, tu si je musíme zaopatřiti odjinud. V obou případech jedná se

*) Usnesení toto bylo již c. k. vládě od českého odboru zemědělské rady sděleno.

o vyzdvihování a dopravu, o čemž se chceme zmíniti na místě prvém.

Při vyzdvihování sazenic musí nejvíce toho dbáno býti, aby nebyly poškozeny kořínky a to zejména kořínky vláskové. Z ohledu toho a předpokládajíce, že máme sazenky ve školce na záhonech vysázeny v řádkách neb semenáčky v rýhách (nejvýhodnější to druh síje), vyrýpáme před prvým řádkem neb rýhou stružku a to o něco hlubší než jsou sazenky zakořeněny; pak zarazíme postupně rýč na druhé t. j. opačné straně sazenek a sice až do prostřed mezi tento a následující řádek a překlopíme neb svrhneme sazenky i se zemí do stružky. Tímto způsobem povstane stružka nová, do níž pak svrhneme řádek druhý, do příkůpku takto povstalého řádek třetí atd., až jsou všechny potřebné sazenky překlopeny. Potom vybírajíce sazenice, sprostíme je otřásáním země, při čemž opět pozor dáváme, aby nebyly poškozeny kořínky vláskové. Čím větší jsou sazenice, tím větší opatrnosti jest třeba, by nebyly poškozeny kořínky hlouběji do země sahající. Zejména musíme býti opatrni v ohledů tom při vyzdvihování sazenic jehličnatých, neboť tyto nesnesou tak dobře poškození kořínků jako sazenice listnaté.

Nemůžeme-li vyzvednuté neb nám odjinud zaslané sazenky hned upotřebiti, pak je musíme založiti. Za tím účelem uděláme mělký příkůpek, vložíme sazenky na příč nepříliš tlusté a tak do tohoto, aby kořínky vyplňovaly příkůpek a vršky sazenic z tohoto vyčnívaly; na to přikryjeme kořínky vybranou zemí a přišlápneme ji.

Při dopravě sazenic musíme míti na zřeteli především místo, kam tyto mají býti zaslány. Jedná-li se zde o dopravu na kratší vzdálenosti, užíváme k tomu buď košů (nůší), trakařů, vozíků, atd., do nichž se sazenice vloží; jinak jest, mají-li sazenice býti zaslány na delší vzdálenost, neb dokonce drahou na místa velmi vzdálená. V tomto případě dopravujeme sazenice ve zvláštních svazcích a to buď jednoduchých (sazenice větší), neb dvojitých (sazenice menší).

Při tvoření svazků počínáme si následovně: Na širší pěšinu ve školce položíme 2—3 houžve neb tolikéž drátu (někdy stačí i silnější motouz) a překládáme přesné větvičky smrkové neb jedlové a to tak, aby se přesahovaly svými vršky uprostřed. Na to je položíme vrstvou mechu a kladem na tuto sazenky buď jednou řadou, neb v řadách dvou, v případě tomto klademe sazenky do prostřed a kořínky proti sobě, obložíme kořínky mechem a sice u sazenic jednou řadou kladených po spodu i po stranách, u sazenic ve dvou řadách položených pouze po stranách, přikryjeme chvůjí, stáhneme a zavážeme houžvemi neb drátem. Svazek takový nazýváme v případě prvém svazkem jednoduchým, v případě druhém svazkem dvojitým.

Nejlépe a nejpohodlněji lze zasílati sazenky v kulatých koších tvaru válcovitého o různých průměrech. Stěny i dno takového koše obložíme mechem a ukládáme do něj sazenice kořínky do středu ve vrstvách, přeloživše každou vrstvu sazenek vrstvou vlhkého mechu a to tak dlouho, až je koš plný; pak smačkneme sazenky, přikryvše je dříve ještě mechem a opatříme koš víkem.

Zasílati sazenky v bednách se nedoporučuje. Došlé sazenice dlužno, nemožno-li je hned vysazovati, opět založiti.

Musíme-li sazenky lesní z jakéhokoliv důvodu již objednati, jest nám třeba věděti, jaké množství jich budeme potřebovati. Množství toto řídí se velikostí pozemku k zalesnění určeného a pak sponem, v jakém sazenky vysazovati chceme.

Výměra zalesňované plochy jest nám obyčejně známá, ale co jest to spon? Spon jest způsob a pořádek, v jakém mají býti rozděleny sazenky na pozemku k zalesnění určeném. Dle toho pak, tvoří-li vysázené sazenice mezi sebou pravidelné obrazce, říkáme, že jsou sázeny ve sponu pravidelném; jsou-li však vysázeny po různu, nazýváme to sponem nepravidelným.

Při zalesňování pustých a kamenitých strání budeme nuceni vysazovati skoro vždy ve sponu nepravidelném; u pozemků méně plodných neb plodných doporučuje se více spon pravidelný a to proto, že zde pro každou sazenici jest určena přiměřená plocha, ze které má čerpati k svému žití potřebnou potravu.

Pokud se dotýče sponu pravidelného rozeznáváme opět spon řadový, čtvercový, pětníkový a trojúhelníkový.

Nejčastěji vysazuje se ve sponu řadovém a čtvercovém, o kterých se též blíže zmíníme a je vysvětlíme.

Ve sponu řadovém vysazují se sazenice v řadách, jichž vzdálenost mezi sebou jest obyčejně o něco větší než vzdálenost sazenic vysázených v těchto řadách. Ve sponu čtvercovém tvoří vždy čtyry vysázené sazenky pravidelný čtverec.

K označení oněch míst na pozemku zalesněnu býti majícím, na které sazenice se mají zasaditi, užíváme obyčejně šňůry opatřené v stejných vzdálenostech znaménky (kousky tkanic neb proužky nějaké látky). Vzdálenost těchto znamének od sebe řídí se dle toho, jak hustě chceme vysazovati. Při sponu řadovém doporučuje se voliti pro vzdálenost řad dvojnásobnou vzdálenost sazenic, ku př. 2krát dvě stopy, neb 2krát 75 cm., kdežto při sponu čtvercovém jest nejlépe vysazovati sazenky na vzdálenost 3 stop neb 1 m. V případě prvém potřebno jest k zalesnění pozemku 1 jit. velkého 7200 resp. 5115, v případě druhém 6400, po případě 5755 sazenek. Sázeti hustěji nedoporučuje se, protože se tím výlohy zalesňovací velmi zvýší; sázení řidší má zase tu nevýhodu, že nově založený porost se později zapojí a tak půdu před vyprahnutím a vysycháním méně chrání.

Ona místa pak, kam sazenky zasazeny býti mají, označíme kolíčky neb nakopnutím půdy. V místech takto označených vykopáme bezprostředně před sázením přiměřené velké jamky, do nichž se pak způsobem níže naznačeným sazenky sázejí. Je-li však půda na někte-

rých místech neb vůbec vlhká, neb příliš mělká se spodinou skalnatou, navezeme již na podzim na místa předem označená kopečky země, do nichž se na jaře sází.

Máme-li jamky vykopány, přikročíme k sázení předpokládajíce, že máme sazenice dopraveny již na místě k sázení určeném, a že kořeny sazenek (větších) byly zařezány hned po vyzvednutí jich ve školce; nestalo-li se však tak, zařezejme je nyní.

Zařezáním tímto musí se odstraniti všecky kořeny rozmačkané a odřené neb kořen kůlový (u listnáčů), nebyl-li tento odstraněn již při přeškolkování sazenic. Zaříznutí samotné musí býti provedeno řezem hladkým a to proto, aby se povstalá rána snadno zahojila. Nástroje, jichž k tomu užíváme, jsou buď ostré nože, nejlépe žabky, neb zahradnické nůžky.

Než přikročme nyní k sázení samému. Prvním pravidlem při sázení jest, že sazenka nesmí se nikdy zasaditi hloub, než jak stála ve školce. Předpokládajíce, že máme důlek (neb jamku) k zasazení sazenice určený vzhledem k její kořenům dostatečně velký, vezmem tuto do levé ruky, vložíme do důlku a rozprostrouce její kořeny naplňujeme jamku pravou rukou zemí, při čemž sazenicí stále potřásáme (t. j. držíce sazenku za vršek, tuto stále zvedáme a snižujeme), aby se vyplnila všechna místa kol kořenů zemí. Při tom budiž ještě podotčeno, že k nejmenším kořínkům (vláskovým) musíme dáti nejlepší zem prstnatou, kterou jsme již předem, při kopání jamek, od země ostatní oddělili, kdežto zemí horší vyplníme buď spodek jamky, neb ji dáme na vrch. Když jest důlek vyplněn, přimáčkneme zem kol sazenice nejprve rukama, potom ji třeba i přišlápneme, přihlížejíce při tom k tomu, aby kol sazenice povstal mělký důlek; účelem tohoto jest, aby se kol sazenice vlhkost soustředila. K udržení vlhkosti v jamce doporučuje se obložiti sazenku drnem (urostlou částí vezpod) neb kameny, jsou-li tyto na blízku.

Při sázení sazenic do kopečků, o nichž jsme se předem zmínili, počínáme si takto: Kopeček se rozhrne rukama a sazenice vsadí se do tohoto tak, aby se kořínky dotýkaly rostlinné pokrývky, na níž byl kopeček zřízen; na to se kořínky sazenice rozloží a zem k této přihrne, čímž se tvar kopce obnoví. Dobře jest, obložíme-li takový kopeček, za příčinou zabránění vyschnutí dvěma kusy drnu a to tak, aby se přesahovaly.

Konečně nám zbývá zmíniti se ještě několika slovy o zakládání smíšených porostů, které nám poskytují mnohé výhody a to nejen ohledně pěstování lesů, ale i proto, že nám mohou poskytnouti výtěžků předčasných.

Nejčastěji mísíme smrk s modřínem a borovicí. Při smíšeninách smrku s modřínem musí smrč tvořiti dřevinu základní, kdežto modřín se jen přimísuje. Nejlépe jest přiměšovati modřín ku smrku jednotlivě a sice tak, aby vždy teprv v každé páté neb šesté řadě vysazován byl po 5 neb 6 smrčkách jeden modřín. Modřín možno však přimísiti ku smrku i ve skupinách. V případě tomto vyhledáme na ploše zalesněnu býti mající ona místa, která se ku pěstování modřínů nejlépe hodí a vysázíme je skupinou, sestávající as z 50 až 100 kusů sazenic tohoto druhu; doporučuje se při tom ale vysazovati modřín ve sponu řidším, tak as na dva metry do čtverce; k vůli ochraně půdy mohou se povstalé mezery vyplniti smrkem. Mísí-li se smrk s borovicí, doporučuje se přimísení této ku smrku buď jednotlivě, tak jak při směsi s modřínem líčeno bylo, neb ve skupinách. Ve skupinách budiž borovice vysazována též po 50 až 100 kusech, ale v témže sponu jako smrčka.

Mají-li konečně smíšeny býti smrčka, sosna a modřín, musí tvořiti smrč dřevinu základní, kdežto sosna a modřín mohou se k této přimísiti tak, jak pověděno bylo nahoře.

Při smíšeninách borovice s modřínem musí borovice tvořiti dřevinu základní a modřín buď přimísen ve skupinách neb jednotlivě, tak jako u smrku bylo líčeno.

To, co právě uvedeno bylo o smíšeninách smrčku, sosny a modřínu, budiž též pravidlem při zakládání porostů smíšených z habrů, modřínů a bříz. V případě tomto jest habr určen k tomu, aby tvořil dřevinu základní, kdežto modřín a bříza jen přimíseny buďtež a to zase ve skupinách po 40—80 břízách po případě modřínech, neb ještě výhodněji tak, jako nahoře při smíšeninách sosny s modřínem uvedeno bylo t. j. tak, že by v každé 5. neb 6. řadě vždy po 5 neb 6 habrech se vysazovala jednou bříza, po druhé modřín.

Porovnávací pokusy s pěstěním ječmene a bramborů.

Jako lonského roku podnikne Ústřední společnost hospodářská pro království České i letos v různých krajinách českých srovnávací pokusy s pěstěním ječmene jakož i bramborů. Pokusy s ječmeny má se zjistiti, jakou hodnotu má náš domácí ječmen, jaký vliv jeví podnebí a půda na jeho jakost a mimo to, které z odrůd cizích by se ku pěstování lépe hodily než naše domácí odrůdy. K letošním srovnávacím pokusům použito bude českého ječmene z krajiny rokycanské, pův. hanáckého pedigrée od rytíře Proskovce, pův. Richardsonova chevaliera od F. Heine-a v Hadmerslebenu a anglického goldthorpe. Z bramborů použito bude mimo jiné různých odrůd od Paulsena v Nassengrundu (Siegfried, Unica, svaz něm. rolníků), od Cimbala ve Fromsdorfu (Silesia), od Richtra ve Zhořelci (Maercker, Thiel), od Dolkowského v Nové Vsi (Marius, Borica), z velkostatku v Herálsku, velkostatku Brody v Poznaňsku a J. Nolče v H. Počernicích. Pokusy říditi bude opětně hosp. bot. výzkumná stanice v Táboře. Aby pokusy řádně a účelně provedeny býti mohly, konány budou jen u těch pokusníků, kteří loni zaslali pokusné stanici zprávy o výsledcích. Noví pokusníci, kteří pokusů chtějí se účastniti, musí se zaručiti, že pokusy provedou dle vydaného návodu a zprávy o výsledcích zašlou v čas výzkumné stanici v Táboře.

Přihlášky k pokusům přijímá Ústřední společnost hospodářská pro království České. Semeno přenecháno bude k pokusům za sníženou cenu ředitelstvem stanovenou.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Návrh na zavedení slevy dopravného pro píci a stelivo.

Výnosem ze dne 27. ledna t. r. č. 12683 vyžádalo si c. k. místodržitelství zprávu o tom, jakou měrou nedostatek píce a steliva v obvodu působnosti českého odboru rady zemědělské panuje a jeví-li se potřeba zavedení slevené sazby z nouze na drahách pro dovoz píce a steliva.

V záležitosti této zavedl český odbor rady zemědělské podrobné šetření a podal v tomto smyslu c. k. vládě odůvodněné vyjádření:

Následkem nepříznivého vlivu počasí roku 1900 a škod způsobených hraboši, jeví se skutečně citelný schodek pícnin a steliva v království Českém, který namnoze vrcholí v citelnou nouzi a hospodářskou kalamitu.

Pokud se týče celého království Českého jeví se poměry v té příčině následovně: (viz tabulku.)

O tom, jakou měrou jednotlivé okresy, zvláště nouzí jsou postiženy, podal český odbor rady zemědělské na základě zvláštního šetření podrobný výkaz, z něhož patrno jest, že téměř ve veškerých okresech v království Českém nouze o píci a stelivo panuje a že namnoze větší množství píce a lisované slámy z Uher a Haliče se dováží.

Sklizeno bylo	V desetiletí 1890—1899 průměrem metr. centů	V roce 1900 metr. centů
Slámy obilnin (pšenice, žita, ječmene, ovsa)	34,221.000	31,318.600
Sena a otavy luční .	12,926.000	11,895.200
Jetele na píci . . .	7,728.300	7,346.200

Vzhledem k tomu navrhl český odbor rady zemědělské, aby co možno neprodleně zaveden byl slevený tarif z nouze, jaký v podobných případech dřívějších platil a sice na drahách státních a soukromých s platností pro dovoz píce a steliva do celého obvodu českého odboru rady zemědělské.

Různé zprávy hospodářské.

Osobní. Prof. dr. Albín Bráf, jeden z předních národohospodářských pracovníků českých, člen ředitelství hypoteční banky král. Českého, předseda kuratoria zemského pojišťovacího fondu, člen státní rady průmyslové a zemědělské atd., slavil dne 27. února t. r. své 50 leté narozeniny. Předsednictvo českého odboru rady zemědělské vzpomínajíc četných a vynikajících zásluh jubilantových o národní hospodářství české vůbec a zemědělství zvláště jakož i plodné jeho činnosti v českém odboru zemědělské rady projevilo panu prof. dru. Bráfovi své blahopřání.

Upozornění okresním výborům a hospodářským spolkům. Otisky zprávy „O zalesňování pozemků neplodných neb méně plodných“ již napsal p. Adolf Midloch, dostati lze v knihtiskárně dra. Edv. Grégra v Praze v ceně **40 h za 10 kusů**. Přihlášky nutno zaslati do konce března t. r.

FEUILLETON.

Francouzská návštěva na velkostatku Dolno-Beřkovickém.

U příležitosti kongresu hospodářského v Paříži za doby trvání světové výstavy v roku 1900, jehož čestným předsedou byl také předseda rady zemědělské pro království České a majetník panství Dolních Beřkovic Jeho Jasnost pan Ferdinand princ z Lobkovic, pozval princ z Lobkovic některé hospodáře francouzské ku návštěvě Čech a zároveň také Dolních Beřkovic. Jeden z pozvaných, vynikající agronom francouzský, pan Rieul Paisant se také skutečně již během roku 1900 do Beřkovic dostavil a popisuje ve francouzském listu hospodářském „Journal de l'agriculture“ v prosincovém čísle návštěvu svou následovně:

Byl jsem přijat v Dolních Beřkovicích nad míru roztomile. Jsem jist, pravil mně se smíchem princ, že sobě představujete Čechy jako nějakou divokou zemi, a když jsem se ohradil proti tomu, pokračoval žertem dále: Pomyslete sobě, že při výletu, pořádaném kongresem hospodářským na francouzský sever, několik účastníků se mne tázalo, zdali v Čechách již počínáme s kulturou intensivní a zdali zakládáme cukrovary. A my zde zatím již od padesáti roků zanechali úhorů a již v roku 1858 založil otec můj zdejší cukrovar, co jeden z prvních v Čechách. Ostatně uvidíte sám, zdali jsme zde u nás pokročili. Započali jsme ihned obchůzku. Velkostatek jest rozložen po obou březích Labe nedaleko vpádu Vltavy do Labe. Řeka protéká zde rozlehlou planinou, a tolikọ na pravém břehu zdvihá se několik menších pahorků, zlatě zabarvených podzimním koloritem vinic. Po cestě sděloval můj hostitel se mnou zajímavé podrobnosti, vztahující se ku zdejšímu hospodářství. Jest majetníkem 2493 hektarů, z nichž 906 hektarů, tudíž asi 36%, jest lesem. Poměr ten odpovídá poměrům v Rakousku, kde lesy tvoří asi 34% výměry pozemkové; jest to ovšem

mnohem více než ve Francii, kde lesy dosahují 18·6% veškerého majetku pozemkového. Ačkoliv panství leží při březích Labe, jest výměra luk toliko skrovná, obnášejíc pouze 33 hektarů, tedy asi 1·32% celku, ačkoliv průměrná výměra luk obnáší v Rakousku 11% a ve Francii 13·9%. Okolnost tato se vysvětluje tím, že princ jest majetníkem rozsáhlého cukrovaru a že nejdůležitějším úkolem hospodářství na zdejším velkostatku jest výroba cukrovky. Vedle toho zaujímá ale přec vinařství místo vynikající, jemuž jest věnováno skorem 40 hektarů, a jež se honosí vzácnými a po zásluze vysoko oceňovanými a hledanými druhy vín.

Přicházíme k ohromnému kusu pole na břehu Labe, úplně souvislému, kde dvě mocné lokomobily uvádějí v pohyb parní pluh, vyorávající 4 hluboké brázdy. Sledující železné brány rozmělčují a srovnávají vyoranou zemi. Parní pluh silou 14 koní zorá denně dle povahy půdy 5 až 7 hektarů na hloubku 35 centimetrů. Hostitel můj upozornil mne, že nespatřil podobných strojů ve Francii, avšak ujistil jsem jej, že jich naši velkostatkáři taktéž užívají, pomýšlel jsem ale zároveň na to, jak by to bylo výhodné a snadné, kdyby se tvořila menší družstva k opatřování strojů takových, jimiž by se půda mohla o mnoho dokonaleji vzdělávati.

Veškerý pozemkový majetek zdejší jest rozdělen ve dva obvody: Dolní Beřkovice a Vlňoves. Mimo to jest značná část výměry, as 1097 hektarů, pronajato. Nalézáme se nyní ve středu oné části velkostatku, na kteréž hospodařím sám, pravil princ; ponechal jsem sobě k účelu tomu mimo lesů a ovocných sadů asi 400 hektarů, kdež se snažím provozovati hospodářství vzorné, jež sloužiti má dobrým příkladem. Netřeba podotknouti, že pěstujeme zde mnohem více ječmene než ve Francii, an pivovarství jest u nás neskonale více rozšířeno než u Vás. Mám sám též pivovar, v němž vařím pivo po způsobu Plzeňském, světlé a co do stupňů lihu druhu lehčího. Výroba obilnin jest ale v celku jen vedlejší, an veškeré úsilí směřuje ku výrobě cukrovky pro vlastní cukrovar. Dotazoval jsem se po zdejším postupu osevním. Jest trojí, an se řídí dle jakosti půdy:

1. cukrovka, jař, jetel, obilnina, cukrovka, jař. Hnojí se v šesti letech dvakráte.

2. Jetel, cukrovka, obilnina, cukrovka, obilnina, cukrovka, obilnina. Hnojí se v osmi letech třikráte k cukrovce.

3. Luštěnina, obilnina, jetel, obilnina, brambory, obilnina. Pouze jednou se hnojí hnojem chlévským ku luštěnině, avšak připojuje se hnojení zelené.

Ku hnojení se používá především hnoje chlévského, jenž se každodenně vyváží na kompost, jehož množství dosahuje ročně asi 21.000 q., k čemuž se přidružuje 600 až 1000 q. hnojiva strojeného, asi 6000 q. saturačních kalů a ostatních odpadků cukrovaru.

Výnosy po jednom hektaru závisí ovšem od průběhu vegetační doby, průměr po hektaru jest však tento: pšenice 22 q., žita 21 q., ječmene 28 q., ovsa 24·5 q., jetele 35 q., cukrovky 300 q. Cukrovka jest druhu ne příliš velkého, avšak velice cukernatého.

Princ Lobkovic pečuje velice o sadařství; jest vlastníkem v celku 21.042 ovocných stromů, hlavně jabloní a hrušní, avšak taktéž stromů švestkových, třešní, broskví a merunek. Veškeré ovoce se prodává co ovoce tabulové buď do Prahy a okolí, buď do severního Německa, kam se ve velkém množství dováží po řece Labi. Osm hektarů půdy věnováno jest pěstování zeleniny, kteráž nalézá dobrého odbytu do Prahy. Hlavně chřest se zde daří výtečně a pěstuje se jej velké množství.

Lze učiniti sobě přibližně pojem o rozsáhlosti panství, když se uváží, že zahrady, sady, zahrady zelinářské pokrývají 56 hektarů, a že stavby zaujímají více než 15 hektarů.

Na jedné z luk na břehu Labe se pase skot plemene Solnohradského, horského, avšak otužilého. Asi sto krav, několik býků, avšak málo volů a jalovic. Blízkost Prahy poskytuje možnost dovozu mléka bez dalších příprav. Prodá se ročně asi 150.000 litrů za cenu asi 12 haléřů za litr. Stádo se raději doplňuje přikupováním než vlastním odchovem. Většina telat se prodá ve stáří čtrnácti dnů. Od krávy každé se čítá na výtěžek 2000 litrů mléka ročně, jinak se vykrmí a prodá na maso. Totéž se děje s voly, nevyhovujícími potřebě. Dobytek potažný čítá 29 koní a 68 volů.

Hostitel můj pozoruje, že počínám obraceti pozornost svou obrazu, jejž poskytuje protější břeh Labe, kde slunce vrhá poslední paprsky své na lány pokryté listem podzimně zabarveným. Vinice, jež tam spatřujete, vysázeny jsou většinou révou cizí. V roku 1348 dovezeny byly na Mělník, sousední to panství, révy z Burgundu králem naším Karlem IV., velkým dobrodincem země České. Přesvědčite se sám, zdali se nám podařilo révu zde zdomácněti. Octnuli jsme se ve vinném sklepu, působišti pana Josefa Šimáčka, jenž již po 30 roků řídí vinné hospodářství Dolních Beřkovic a jenž zavedl zde pokrok velice značný. Vína Beřkovická obdržela právě při světové výstavě v Paříži 1900 zlatou medailli.

Po návštěvě sklepů ochutnávána byla vína Burgundská, bílá i červená, především ale shledán byl výtečným jistý druh ryzlinku, pocházejícího z révy Rýnské, průhledný, do zlata zabarvený, jasný jako křišťál, jenž se úplně vyrovná vínu od Mohuče neb Koblence.

Nastalá tma nedovolila nám více navštíviti cihelnu, jež vyrábí ročně asi 800.000 cihel a tašek, buď ku potřebě vlastní aneb ku prodeji, ani mlýna, jenž silou desíti koní obstarává potřebu celého panství — ani stroje pro přípravu krmiva pro dobytek ani parní mlátičky. Odebrali jsme se nyní do cukrovaru. Ohromné hromady cukrovky naplňovaly rozsáhlý dvůr, po němž se pohybovaly malé vozíky. Veškeří pěstitelé cukrovky z okolí dodávají sem svou řepu a dochází po Labi i z krajin vzdálenějších. Řece této děkuje cukrovar zdejší mnoho, an skytá laciný dovoz také hotového cukru až do Hamburku a odtud do Anglie. Netřeba se zmíniti, že otázka zrušení premií vývozních velice zajímá hospodáře české. Z řeky vedeny jsou četné průplavy dvorem cukrovaru. Řepa se zde myje, vhazuje a dopravuje zdvižní ku strojům. Difuserů jest zde 30, každý o třiadvacíti hektolitrech. Veškeré stroje jsou jakosti nejdokonalejší a většina jich vyrobena v Čechách, což dokazuje na novo, jak velice přispívá kvetoucí polní hospodářství ku vývinu průmyslu a blahobytu země. Musíme stále obnovovati naše stroje a i stavby přizpůsobovati, abychom stačili modernímu pokroku a udrželi se na výši soutěže. Od roku 1858, kdy otec můj princ Josef Lobkovic založil spolu s hospodářským radou Františkem Horským zdejší cukrovar, učinil průmysl cukrovarnický pokroky ohromné, jemuž musely přineseny býti oběti velké. V roku 1874 zavedena byla difuse, což vyžadovalo úplnou změnu celého zařízení. Počínaje rokem 1879 zanechali jsme zcela výrobu rafinády a vyrábíme toliko surovinu. Výroba naše vzrůstá každoročně. V roku 1858 spracováno bylo za otce mého asi 224.000 q. řepy cukrovky, nyní však více než dvakráte tolik. Denní průměr spracované řepy obnáší 6300 q. Cifra výsledná ovšem se mění. Od roku 1874 obnášelo největší množství spracované řepy

662.000 a nejmenší 270.000. Kampaň trvá průřizem 78 dnů. Jednoho roku trvala 208 dnů a naproti tomu obnášela jindy 43 dny.

Pracujeme ve dne i v noci šestnácti parostroji o síle 350 koní, vyrábějíce si zároveň potřebnou sílu elektrickou. Zaměstnáváme tou dobou 430 dělníků. Pěstění cukrovky doznalo během doby značného pokroku. Hodnota cukru v řepě pohybuje se mezi 8·09 a 14·50%. Nákupní cena řepy se mění. Posledního roku obnášela průřizně 2 koruny (frs. 2·08) za 1 q., mimo to se poskytuje dodavatelům 60% řízků čerstvých, 10% kalů saturačních a 5 kg. rafinovaného cukru za 100 q. dodané cukrovky a dále ještě 35 kg. řepového semene na jeden vysázený hektar·

Vrátili jsme se pak do zámku, kde princův život rodinný poskytoval obraz co nejutěšenější. Všechny dítky, z jichž zdravých obličejů září pohledy srdečné, mluví stejně česky i německy a francouzsky, vše s přízvukem nejčistším, což svědčí o vychování výtečném. Látku ku zábavě při následující tabuli poskytuje Francie a kongres hospodářský.

V zprávách vydávaných radou zemědělskou uveřejnil princ zprávu o své cestě do Francie a ku kongresu hospodářskému v r. 1900, z níž vycítiti lze vřelou sympatii k zemi naší. Nerad jsem opouštěl Dolní Beřkovice. Neznám vznešenějšího dojmu nad onen, jejž působí rodina ve svém nitru sjednocená, oddaná půdě domácí, své vlasti a svým tradicím a zachovávajíc sobě v přívalu zápasů politických, v Čechách tak tuhých, onen klid duševní, jejž toliko život na venkově poskytovati s to jest.

Rieul Paisant.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Z odboru ku prostředkování obchodů semenářských při Ústřední společnosti hospodářské pro král. České v Praze. Odbor semenářský, jenž prostředkuje bezplatně koupi a prodej semen pravé a spolehlivé jakosti za ceny co možná nejlevnější, může sprostředkovati koupi zejména ječmenů: pravého hanáckého z Moravy za K 20·60, pravého hanáckého pedigree za K 19·—, Goldfoil K 19·—, Juvel 20·—, probsteiský K 16·90, K 17·50 až K 18·50, anglický K 21·—, český domácí K 20·— s pytlem stan. Kostelec n. Orl., český horský za K 16·— ze stan. Police n. Met., škotský z pošumavské krajiny a vysoké polohy K 20·—, Imperial K 18·—, Bestehornův K 18·— až 24·—, sálský K 19·—, škotský kavalír K 20·—, Gold thorpe K 24·—; pšenice: jarou fousku K 19·—, jarou Bordeuax (též schlanstedská červenka zvaná) za K 22·— i s pytlem ze stanice Slaný, jarou Bordeaux zvlášť vypěstovanou K 30·—, červenou přesívku K 21·—; ovsů: Miltnerův K 16.—, bílý dánský z chladné polohy K 14·—, oves Ligovo švédský K 15·—, 16·—, až 22·—, doupovský K 15·—, krkonošský ranný K 16·—, rokytnický „non plus ultra“ poloranný K 15·— ze stanice Žamberk, zelenáč K 15·—, probsteiský K 20·—, Heineův nejhojnější K 17·— ze stanice Rokycany, Ruský K 13·50 franco stanice Benešov. Červený jetel štýrský dvousečný K 120·— až 140·— z různých krajin, vyzkoušený na hosp.-botan. výzk. stanici v Táboře nebo ve Vídni, červený jetel jednosečný (zelenáč) K 130·—, jetel švédský K 178·—; francouzsk. vojtěšku pravou z Provence K 135·— až 140·— franko Praha; vikev obecnou k setí K 17·50 až 19.—; veškeré traviny, krmnou řepu, lučné semeno rigavské: tuzemské jakož i ostatní semena hospodářská. Brambory: Dr. Märcker, Athenae, Cymbal K 6·—, zelenáče K 6·50 až 7·—, ve vagonu K 4·80 franko Karlín, magnum bonum K 4·—. Janovky z Třeboňska atd. Ceny rozumí se za 100 kg. Vzorky i nabídky na požádání. Za koupené semeno platí přímo kupec prodávajícímu. Veškeré dotazy zodpovídá odbor bezplatně a vyprošuje si přesné udání adresy s poštou a stanicí železniční.

Pražská plodinová bursa dne 12. března 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 75—80 kg K 8·50 až 8·85, uherská 76—80 kg. K 8·60 až 9·—, žito české jakosti 72—75 kg. K 8·80 až 9·10, uherské jakosti 72 až 76 kg. K 8·75 až 8·85, ječmen výběr K 8·85 až 9·10, první jakosti K 8·75 až 0·—, střední K 8·20 až 8·30, merkantilní K 8·— až 8·15, oves bílý K 6·85 až 6·90, rychlík K 6·95 až 7·05, merkantilní K 6·75 až 6·80, oves k setí K 7.35 až 7·50, nová kukuřice K 6·90 až 0.—, cinquant. 1900 K 7·75 až 0.—, vikev česká K 9·25 až 9·40.

Plzeň. Na trh dne 13. března 1901 přiveženo na 33 povozech 361 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·30 až 17·05, žita K 17·45 až 17·25, ječmene K 17·35 až —·—, ovsa K 14·10 až —·—, sena nejvyšší cena K 10·—, prostřední K 9·40, nejnižší K 8·—, slámy nejvyšší cena K —·—, prostřední K 5·40, brambory 100 kg. K 7·70 až 6·55.

Chrudim, ceny tržní dne 9. března. Hektolitr pšenice od K 12·80 do 13·40, hl. žita od K 11·— až 12·—, hl. ječmene od K 9·20 do K 10·10, 1 hl. ovsa od K 6·80 do K 7·—, 1 hl. zemčat od K 2·20, do K 2·40, 100 kg. sena lučního od K 7·80 do 8·10, kg. másla čerstvého K 1·92.

V Písku, dne 9. března. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice 13 K 26 h, žita 11 K 81 h, ječmene 37 h, ovsa 6 K 58 h. brambor K 4·—.

Vysoké Mýto, dne 9. března. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 9·—, žita 50 kg. K 8·60 až 8·80, ječmene 50 kg. 7·20 až 7·80, ovsa 50 kg. K 6·65 až 6·90, brambor 50 kg. K 3·60; máslo 1 kg. K 1·84, vejce 60 kusů K 3·—, seno 1 metr. cent K 7·40, až 9·—, sláma 1 metr. cent K 4·50 až 6·80.

V Soběslavi dne 28. února. 1 metr. cent pšenice K 16·10, žita K 16·80, ječmene K 14·40, ovsa K 12·50, sena K 8·—, krmné slámy K 6·—, dlouhé slámy K 5·90, brambor K 5·—, kg. másla K 1·40.

V Netolicích dne 25. února. Na výroční trh přihnáno bylo dobytka a sice: 5 býků, 226 volů, 37 krav, 39 jalovic, 40 kobyl, 32 valachů, úhrnem dobytka hovězího 307 kusů a koňského 72 kusů, vesměs 379 kusů. Obchod byl čilý, ceny mírné. Do ciziny bylo vyvezeno 6 vagonů dobytka. Příští trh bude odbýván dne 9. dubna 1901, ku kterémuž se přihání nejvíce hovězího a koňského dobytka, zejména hříbata.

Mladá Boleslav, dne 8. března. Pšenice hektolitr váha — kil. K —·—, žito hl. váha — kil. K —·—, ječmen 50 kg. váha od 70—71 kil. K 7·65, 8·03 až 8·42. oves 50 kg váha od 47—51 kg. K 6·80, 7·02 až 7·25, zemčata 50 kg. K 1·80, 1·90, 2·—, seno 50 kg. K 4·—, sláma K 0·—, máslo kg. K 2·—, 2·10, 2·20. Na trh bylo na 27 vozích 400 hl. obilí přiveženo.

V Jičíně, dne 11. března. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 76 až 80 kg. K 12·80 až 14·—, žito váha hl. — až — kg. K —·— až —·—, ječmen váha hl. 66 až 71 kg. K 9·60 až 10·80, oves váha hl 44 až 50 kg. K 5·40 až 7·—, máslo čerstvé kg. K 1·92, až 2·10.

V Hradci Králové dne 9. března. 1 hl. pšenice K 12·60 až 13·20, 1 hl. žita K 12·— až 12·60, 1 hl., ječmene K 9·55 až 10·—, 1 hl. ovsa K 5·60 až 6·20, 1 hl. bramborů K 2·40 až 2·60, 1 hl. jetelového semínka červeného K 80·— až 88·—, 1 hl. máku K 23·— až 26·50. 1 hl. lněného semene K 18·— až 22·—. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 148, žita 45, ječmene 102, ovsa 236, jetelového semínka 102½, lněného semene 27, brambor 102. Na dobytčí trh, dne 5. března, přivedeno bylo úhrnem 916 kusů a sice: koňů 444, krav 225, volů 155, býků 58, telat 29, koz 5. — Příští dobytčí trh bude v Hradci Králové dne 2. dubna 1901.

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářské spolky.

Valná hromada hedvábnického spolku pro království České v Praze, koná se dne 23. března 1901 o 5. hod. odpol. v místnostech zemědělské rady pro královtví České v Praze, Václavské nám. č. p. 799-II.

Hospodářský spolek okresu Novo-Městského n. M. sídlem v Krčíně pořádal valnou schůzi v neděli 10. března 1901 v Nahořanech. Při schůzi té pojednal pan Heinz, správce zimní hospodářské školy v Opočně „o otázce cukrovarnické“ a „o pěstování rostlin pícních“. Potom pojednal p. J. Cvikýř, statkář v Nahořanech, „o společné objednávce semen k jarní setbě.“ — Týž spolek pořádati bude valnou schůzi v neděli dne 17. března 1901 o 2. h. odp. v Ohnišově v hostinci p. Jana Dvořáka. Na programu jest mimo jiné přednáška „o družstvech melioračních“ a „o pěstování rostlin pícních“; promluví p. řed. J. Heinz. Dále „o společné objednáce semen k jarní setbě“ pojedná p. Jos. Cvikýř, statkář v Nahořanech.

Hospodářská beseda v Jarošově (okres Vys Mýto) konala výroční valnou schůzi spolkovou dne 12. ledna t. m.: předsedou zvolen byl p. Fr. Chleboun, rolník v Jarošově, výbor pak jmenoval jeho náměstkem p. Jana Chlebouna jednatelem p. Frant. Fialu.

Ze zprávy jednatelské vyjímáme: V uplynulém správním roce konala beseda 5 schůzí valných a 8 výborových se 4mi přednáškami. Dopisů přijato a vyřízeno bylo 88. Umělých hnojiv (superfosfátu, ledku, strusky Thomasovy a kainitu) objednáno pro členy celkem 138 q v ceně 1068 K 80 h. Spolek odebíral více časopisů. Na spolkovém trieuru vyčistěno bylo 226 hl. obilí k setí. Spolková knihovna čítá 174 čísel o 188 svazcích. Půjčeno bylo celkem 126 svazků. Ve spolkové školce jest nyní přibližně 2450 plaňat a šlechtěnců. V době zimní značné škody ve školce nadělaly sněhové závěje. Beseda je členem hospodářského spolku pro okres Litomyšlský. Pro nejbližší dobu jest usneseno zakoupiti společně luční brány.

Hospodářský spolek „Zvon“ v Počátkách zahájil 31. rok svého trvání valnou schůzí dne 24. února v Jihlávce za přítomnosti více 100 účastníkův. Přednášel jednatel spolku o thematu „Odkud může rolnictvo pomocné ruky očekávati“. Přednáška byla se zájmem vyslechnuta. V rozhovoru nejvíce mluvilo se o pěstování pícních rostlin.

Fr. Šedivý, jednatel.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 21. února 1901 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku	Uhrách dne 20. února 1901
kulhavkou a slintavkou . .	30	37	—
snětí slezinnou	1	5	33
ozhřivkou	1	6	31
červenkou vepřového bravu .	1	19	19
morem „ „ .	1	61	296

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v době od 22. února do 1. března 1901 v království Českém rozšířeny byly. (NB. Čísla vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

Panuje: I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu českolipském v Holanech 3, v Neugartenu 2 a v Újezdě 1. **2.** v okresu čáslavském v Čáslavi 5. **3.** v okresu dubském v Dubé 2, ve Chlumu 2 a v Pavlovicích 2. **4.** v okresu kolínském v Chotouchově 1, v Hrádku Červeném 2, v Kořenicích 1, v Mančicích 1 a v Plaňanech 4. **5.** v okresu kutnohorském v Solopiskách 1. **6.** v okresu lounském v Nové Vsi 1. **7.** v okresu stříbrském v Teplici 3. **8.** v okresu plzeňském v Čižicích 1. **9.** v okresu poděbradském v Pečkách 1. **10.** v okresu rakovnickém v Pavlíkově 1. **11.** v okresu roudnickém v Ředhošti 1. **12.** v okresu slanském v Bratkovicích 1 a v Šlapanicích 2.

II. Ozhřivka:

V okresu poličském v Poličce 1.

III. Puchýřina na údech pohlavních:

V okresu poličském v Německé Bělči.

Průměrná tržní cena za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, zjištěná po rozumu § 3. lit. a) císařského nařízení ze dne 15. září 1900 z. ř. čís. 154 a ministerského nařízení ze dne 18. září 1900 z. ř. čís. 155 o zamezení a utlumení moru vepřů, která byla v Praze v měsíci únoru b. r. a která v měsíci březnu 1901 sloužiti má za základ při vyměření náhrady za jatečné vepře (tučné i masité, pro porážku zralé) za příčinou provedení shora uvedených nařízení zabité, obnáší 1 K 6 hal. za kg. Což se tímto vyhlašuje.

Vyhlášením c. k. místodržitelství v Praze ze dne 1. března 1901, čís. 11.755, povoluje se, aby přežvýkavci a vepři, ustanovení pro všeobecný výstavní hospodářský trh v Král. Oboře, vykládáni a zpět nakládáni byli v železničních stanicích Bubnech.

Reklamace čísel poštou nedodaných musí zaslány býti administraci listu nejdéle do vydání příštího čísla. Reklamace v dopisech otevřených jsou poštovného prosty. Na pozdější reklamace nebéře se zřetele.

Zasláno.

Jak zvýšíme výnos svého hospodářství?

V posledních 50 létech stal se velký obrat ve stavu selském, který, ač dosud jest nejhlavnějším dobyvatelem chleba pro ostatní, sám jest většinou v nouzi a bídě a jest stavem mezi všemi ostatními nejvíce trpícím.

Nutno tudíž chápati se prostředků blahodárné svépomoci, kterými se vzdor nepříznivým poměrům podaří jednotlivým hospodářům dosíci poměrně pěkného blahobytu. Začali jsme hospodařiti rationelně. K mrvě chlévské přikupovali jsme z části umělá hnojiva v různých druzích, začali jsme odvodňovati a dle potřeby i zavodňovati pozemky, abychom jich výnos zněkolikanásobili, na mnoha pak místech počali hospodáři obraceti pozornost svoji k velmi důležitému a výnosnému zdroji: rationelnímu chovu a pěstění dobytka.

Dle výpočtu na slovo vzatého odborníka zemědělského vynáší mlékaření v království Českém ročně 114 milionů korun. Kdyby však hledělo si rolnictvo naše s náležitou péčí chovu dojného dobytka, činil by výnos tento **490 milionů korun** ročně. Jest zde tedy vlastní nedbalostí roční ztráta národního jmění 376 milionů korun. Všímejte si tedy důkladněji rationelního chovu dobytka, bychom alespoň část tohoto ztraceného kapitálu zachránili. Jednou z důležitých pomůcek k rationelnímu chovu jsou tak zv. samočinná napájedla pro dobytek, zakládající se na principu, ponechati dobytku samému na vůli, kdy a jak mnoho se napojiti chce. Dobytče spotřebuje obyčejně o celou třetinu vody více nežli při napájení nuceném, zvláště při krmení řepnými hlavami a řízky obsahující více solí.

Přirozené napájení dobytka podporuje u něho chuť k žrádlu, neboť napomáhá k trávení, nepodmiňuje absorbci tuku ani mléka, naopak zvyšuje dojivost o 3 proc. i více. Při krmivu suchém podporuje se častějším pitím větší činnost slizných žlaz, čímž se trávení důslednějším stává. Dobytče zvykne si rychle na čistý a vždy stejnou, chlévské teplotě odpovídající, temperaturu mající nápoj, nenastudí se, březí matky nepometají, vůbec docílí se lepšího stavu dobytka.

Samočinná napájedla jsou tak zřízena, že se dobytče může samo, kdykoli cítí žízeň, napojiti, aniž by v nádobách vody ubylo. Praktické toto zařízení vyrábí a staví A. Kunz, továrna na vodovody, pumpy a větrné motory v Hranicích na Moravě a zašle každému na požádání ochotně úplně zdarma illustrované popisy, z nichž každý snadno sezná znamenitost tohoto zařízení. **J. R.**

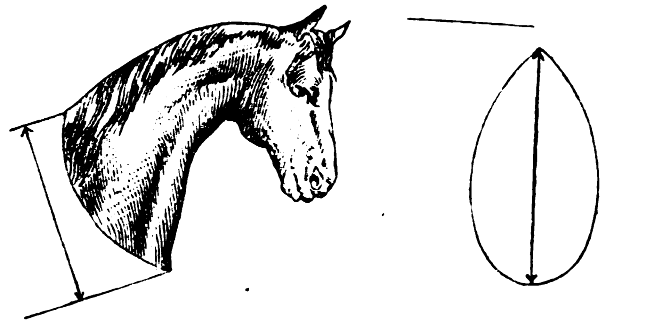
Zasláno.

Praktický návod pro majitele ekypáží a potahů, při braní míry na chomout, jak ku kočárovým tak též i tažným postrojům, podává pan Tom. Bureš, mistr řemenářský na král. Vinohradech.

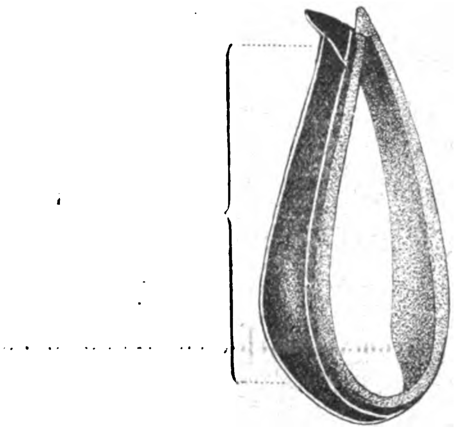
Při braní míry postavte se k předním nohoum koně, naměřte rovnoběžně na tak zvaný kohoutek krku koně a měřte přesně dolu začátek plecí. Takto získáte přesnou míru na chomout kočárový.

Na tažný chomout přidáte dle síly a stavu koně, kteréž nutno udati 3 až 5 cm.

Chomout obraťte a změřte světlosť přilehající na tělo, jak obr. ukazuje, počítejte vždy průřez a nikoliv celek chomoutu

Naši hospodáři jsou ponejvíce zvyklí šetřiti při nákupu aneb objednávce postrojů; stává se u kupujících, že nehledí na jakost postrojů ani na to, zdali jsou řádně pracované, jen když jsou laciné a přec známo, že překupník vydělává velkou částku na levných postrojích, týž nevyrábí, ale za to notně hospodáře předražuje, aniž by kupující o tom zdání měl.

V zájmu takových hospodářů jest naší povinností na nešvary takové upozorňovati a jen na řemeslníky (řemenáře a sedláře) skutečné výrobce odkazovati. Stav řemeslnický může jen svou solidností zveleben býti, jest povinností všech pokročilých hospodářů, aby ho podporovali.

Dnem I. dubna (t. j. číslem 7.) přestaneme určitě zasýlati list všem hospodářským spolkům a samosprávným korporacím atd., kteréž do této doby časopis na rok 1901 nepředplatí.

Nejlepšího

mléka a másla

docílíme, krmíme-li

palmovými a kokosovými pokrutinami

z továrny

Jiří Schicht v Ústí n. L.

Vápno hnojivé

různých druhů, stavební, bílé a hydraulické,

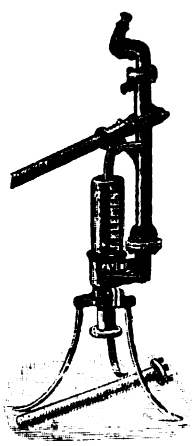
dále

prima cement

nabízí **nejlevněji**

za výhodných platebních podmínek

Knížecí Schwarzenbergská správa vápenek v Praze-Újezd č. 601.

Nejlepší a nejlevnější

stříkačky a řetězovky

obdržíte se zárukou u firmy

Josef Klement

v Hrobcích-Roudnici n. Lab.

Cenníky na požádání.

Prima

pražské vápno ku hnojení,

výtečnou sádru ku mrvení,

jakož i

Prima pražské stavební vápno,

Prima portland. cement,

a veškeré stavební potřeby

dodává nejlepší a bezvadné jakosti v cenách mírných

Hugo Reiser,

velkoobchod stavebními hmotami **v Praze, Františkovo nábřeží č. 4.**

Stromy ovocné,

a keře, stromy divoké, ozdobné keře, pláňata, sadbu lesní, keře na živý plot, růže atd.

pěstuje ve velkém

V. Vacek v Pamětníku

u Chlumce n. C.

Poučný seznam zdarma.

Superfosfáty

animální a minerální

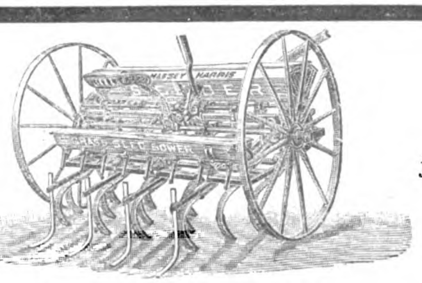
Nejlevnější hnojivo fosforečné do všech půd, zaručuje nejrychlejší výsledek, největší výnosnost.

Nevyhnutelné k jarní setbě, nedá se jiným fosforečným hnojivem spolehlivě nahraditi.

Dále: Kostní moučky, chilský ledek, síran amonatý, soli draselnaté, kainit, speciální hnojiva pro kuloviny a obilí. Poštornskou sádru superfosfátovou k vrchnímu hnojení jetelišť a konservov. chlévské mrvy. pícní vápno, dodávají s přesně zaručeným obsahem, všude soutěže schopné

Továrny na umělá hnojiva a kyselinu sírovou **A. SCHRAM** v Břeclavi-Poštorné a Lisku u Roztok.

Ústřední kancelář **V PRAZE,** Jindřišská ulice 27.

Massey Harisův 13hrotý kultivator s obilní a jetelovou skříní výsevní.

Původní americký Massey Harrisův

ocelový kultivátor

jest nejúčelnější polní nářadí, které kdy vynalezeno bylo. — Výhradní prodej:

Szalatnay & Kröschel,

Stroje a potřeby pro hospodářství a průmysl v Praze č. 1003-II.

Zevrubný obrázkový cenník zdarma a franko.

JOSEF STERN,

Dolní Slivno pr. Vrutice

nabízí franko každé stanice

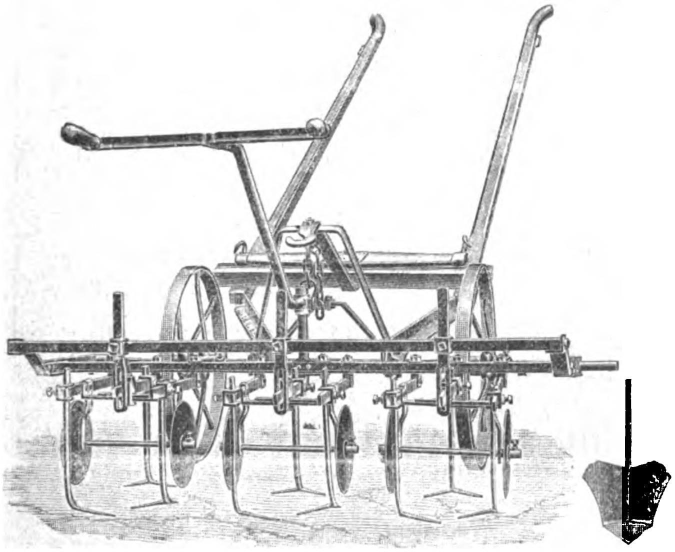
superfosfáty

a jiná umělá hnojiva jakosti výtečné,

kukuřice, otruby pokrutiny, sladový květ a krmiva vůbec co nejlevněji a

kupuje vždy ječmen

za ceny konkurenční.

Hospodářská strojírna

František Červinka,

Ostrov u Brandýsa n. Labem.

Doporučuje a nabízí své nejosvědčenější speciality všeobecně známé plečky jedno-, tří-, čtyř- pětiřádkové s pohyblivými rámy, kterých již několik tisíc v krátkém čase jest v činnosti a u pánů rolníků největší oblibě se těší. Dále nové pluhy obracovací pro vršky se hodící též pro roviny, dvojáky, trojáky; brany různé druhy, válců i tých, dřevěných a železných, velice lehké a trvanlivé trakaře z rour, jakož i všeliké hospodářské stroje. Ceny velmi levné, cenníky na požádání zdarma. Úplná záruka. Případně na požádání na zkoušku.

Lovosická akciová společnost

pro vyrábění rostlinných olejů

v LOVOSICÍCH n. L.

doporučuje svoje chvalně známé

pokrutiny řepkové a lněné

v kusech neb jemně rozemleté

v cenách nejlevnějších.

Strojená • • hnojiva

superfosfát kostní, superfosfát z kostní moučky, superfosfát minerální, superfosfát čpavkový, ledkový a draselnatý; hnojiva k řepe, ku chmelu, k vínu, ke lnu, k řepce olejce a hnojiva luční, kostní moučku rozloženou a pařenou, síran čpavkový a síran draselnatý, fosforečnan vápenatý, (krmnou moučku v jakosti nejlepší nabízí v cenách továrních a se zárukou **z vlastních továren na strojená hnojiva a lučebniny v Kaznově**

Dolové a průmyslové závody

dříve

Joh. Dav. Starck.

Zastupitelství

v Praze, na Příkopě č. 22.

Jan Bašta,

nejproslulejší továrna na hudební nástroje a struny

v Schönbachu u Chebu, Čechy,

odporučuje své známé, jakožto nejdokonalejší a nejlevnější uznané **mistrovske housle se smyčci a uzavíratel. dřevěným pouzdrem, vykládaným flanelovým obalem** a franko jen za 10 zl. Úplné cenníky všech hudebních nástrojů zdarma a franko (Nejlevnější přímý nákupní pramen.)

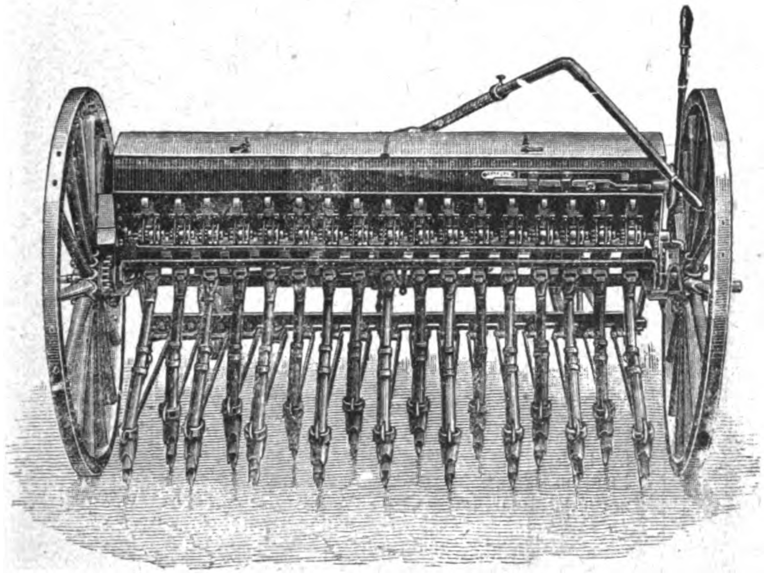
Vepře k chovu

velkého bílého plemene anglického **„Yorkshire"** **zaručeně čistokrevné** a ze stáda **mnohokráte vyznamenaného** pocházející, proti **července očkované**, obojího pohlaví, v každém stáří od 3 měsíců počínaje nabízí za **přiměřenou cenu**

Hospodářská správa v Žitíně,

pošta Žinkovy u Nepomuka.

Nejlepší secí stroje
„BUDOUCNOST“ a „PODŘIPANKY“
se spodním výsevem
odporučuje

JAN PRACNER,

specialní továrna na secí a kombinované stroje
v ROUDNICI n.|L.
Cenníky na požádání zdarma a franko.

První ceny a nejvyšší vyznamenání:
Na jubilejní výstavě v Praze 1891.
Na krajinské výstavě v Hradci Králové 1894.
Na Národopisné výstavě v Praze 1895.
Čestný diplom král. hl. města Prahy.
Státní medaile bronzová.
Na výstavě v Humpolci 1894 „Hors concours“.

Prokop Skorkovský

a syn

továrna na sukna, lodny
a modní látky z ovčí vlny

v Humpolci.

Sklady ve všech větších městech zemí koruny svatováclavské,

Do míst, kde obchodního spojení nemáme, zasíláme **vkusně upravené vzorníky** na požádání ochotně franko.

J. KOHOUT,

TOVÁRNA NA STROJE, STAVBA MLÝNŮ A SLADOVEN.

PRAHA-SMÍCHOV.

Závod založen roku 1849.

Doporučuje se slavným hospodářským spolkům a družstvům **ku zařizování obilních skladišť** dle nejnovějších soustav.

Vypracování plánů a rozpočtů jakož i odborné porady na požádání.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem Českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 1. dubna 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 7.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník

českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K. Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské, číslo 799-II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: JUDr. Karel Viškovský.

Zpráva

o valné hromadě zemské jednoty nákupních, prodejních a výrobních společenstev zemědělských v království Českém.

Zemská jednota nákupních, prodejních a výrobních společenstev zemědělských v království Českém konala dne 7. března t. r. výroční valnou hromadu.

Schůzi předsedal předseda jednoty pan Heřman Janda, předseda českého odboru rady zemědělské a súčastnilo se jí 16 členů jednoty, kterým dle § 28. stanov příslušelo 31 hlasů.

Zastoupena byla tato družstva: Mladoboleslavské, Kutnohorské, Klatovské, Kolínské, Lounské, Vysokomýtské, Pardubické, Plzeňské, Turnovské, Velvarské a a Zápské.

Ze zprávy předsednické, podané předsedou panem Heřmanem Jandou, vyjímáme: Jednota čítala koncem r. 1900 23 členů (20 společenstev a 3 jednotlivce) se 117 splatnými podíly (à 40 K). Jednota může hned v prvém roce svého působení poukázati na slušné úspěchy. Jednota vstoupila ve spojení s Českou průmyslovou bankou, která bez průtahu veškeré peněžní transakce za jednotu obstarávala; zemskému jubilejnímu fondu pro podporu malorolnictva podána byla řada dobrozdání o různých žádostech hospodářských společenstev, na základě těchto dobrozdání povoleny byly zemským jubilejním fondem zápůjčky těmto družstvům: hospodářskému družstvu v Strakonicích 6000 Korun, prvnímu zelařskému družstvu v Plotištích 10.000 K, hospodářskému družstvu v Kolíně 10.000 K, obilnímu skladišti v Jaroměři 30.000 K, rolnickému družstvu Sánech 12.000 K a obilnímu skladišti v Kouřimi 35.000 K; jednota provedla revise v družstvu Strakonickém, Rakovnickém, Hořickém, Lipnickém, Kolínském a Rychnovském n. Kn.; výsledky revisí byly celkem uspokojivé; v záležitostech daňových uděleno bylo třem družstvům poučení. — Hlavní činnost jednoty spočívala ve sprostředkování nákupu strojených hnojiv: jednota zakoupila pro své členy celkem asi za 17.000 K spojených hnojiv a. objednala značnější množství krmiv (otrub, kukuřice a pod.)

Na společném tomto nákupu participovalo v prvém roce 9 družstev, ostatních 11 družstev, která jsou členy jednoty, zatím společného nákupu se nezúčastnilo; příčinu toho hledati sluší v té okolnosti, že jednota působila prvý rok a že mnohá družstva uzavřela se svými dodavateli smlouvy v době dřívější, na mnoze vyskytla se docela soutěž jednotlivých družstev se zemskou jednotou v tom způsobu, že družstva tato prodávala též jiným družstvům, aneb že prodejní kancelář Thomasovy strusky vyhradila jistému družstvu prodej strusky pro celou řadu okresů. Tyto zjevy lze omluviti tím, že jednota jest v počátcích své působnosti, dalším rozvojem bude zajisté v tomto směru zjednána náprava. Leč i oněm družstvům, která přímo na nákupu, provedeném jednotou, neparticipovala, přinesla existence jednoty jisté výhody: lze právem míti za to, že existencí zemské jednoty a jejím působením podařilo se zjednati protiváhu proti kartelovaným továrnám a docíliti pro rolnictvo — ať již sdružené v jednotě neb mimo jed-

notu — přijatelných, na mnoze uspokojivých cen strojeného hnojiva.

Jako nejbližší další úkoly, které jednotu čekají, naznačil předseda organisaci společného nákupu krmiv vůbec a organisace prodeje a vývozu českého ječmene a ovoce; ve vnitřní organisaci zavedení jednotného účetnictví pro hospodářská družstva a provádění občasných revisí; jednota domáhá se k účelům těmto u zemského jubilejního fondu subvence a lze se nadíti, že žádost její bude příznivě vyřízena.

Po poznámkách p. Novotného (za družstvo Kutnohorské), p. Maillanda (za družstvo Pardubické) a pana Kleinera (za družstvo Plzeňské) zpráva předsedova jednohlasně byla schválena. Na to podával jménem dozorčí rady zprávu o účetní závěrce místopředseda dozorčí rady p. Dr. Karel Viškovský:

Dozorčí rada prozkoumavši účty navrhuje valné hromadě, aby účetní závěrku schválila, výboru udělila absolutorium, a vyslovila mu dík za vedení obchodů. Zároveň navrhuje dozorčí rada:

1. aby zavedeno bylo pravidelné úřadování,

2. aby porad výboru při uzavírání obchodů nákupních účastnili se pouze zástupci družstev nákupu se súčastnících,

3. aby vyjednáváno bylo s Ústřední jednotou českých hospodářských společenstev a s jednotlivými družstvy za příčinou zamezení soutěže,

4. aby výbor byl zmocněn k ustanovení obchodní a revisní síly, k čemuž by si vyžádal veřejnou subvenci.

Po poznámkách p. Audolenského (za družstvo Kolínské) a pana Novotného (za družstvo Kutnohorské) zpráva dozorčí rady i s připojenými návrhy se schvaluje.

Předseda p. Heřman Janda vyslovil pak díky pp. Dru. Karlu Viškovskému a Dru. Šimonu Kolářikovi za vedení kancelářských prací v jednotě.

Posledním bodem programovým byly volby představenstva; jelikož se všichni členové výboru před volbou vzdali, provedena byla nová volba všech členů výboru; zvoleni byli pp.: Heřman Janda, Josef Kasalický, Jan Kleiner, Jan Markalous, Cyril Papoušek a Dr. Karel Viškovský. Ze členů dozorčí rady vylosováni byli pp. B. Tichý (družstvo Plzeňské) a Dr. Karel Viškovský; na místo vylosovaných zvoleni do dozorčí rady pp. Bedřich Tichý (Plzeňské družstvo) a Josef Babánek (družstvo Rokycanské).

V sezení výborovém, které po schůzi následovalo, zvolen byl předsedou výboru pan Heřman Janda a místopředsedou p. Cyril Papoušek; člen výboru p. Dr. Karel Viškovský byl výborem ustanoven, aby ve smyslu § 12. s předsedou za družstvo právoplatně podpisoval.

Místopředsedou rady dozorčí, na místě vylosovaného p. Dr. Karla Viškovského byl zvolen p. Fr. Tomáš (za družstvo Turnovské).

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Vliv nestejně silného očkování na tvoření hlízek a výnos leguminos.

Známy jsou výsledky četných vegetačních pokusů s leguminosami v sterilisovaném písku, jenž obsahuje všechny živiny rostlinné s vyjímkou dusíka. Neposkytnou-li se leguminosám očkováním bakterie nutné k vytvoření kořenových hlízek, jest vývoj jejich nedostatečný; rostliny hladoví a jen nuzně živoří. Za to po předsevzatém očkování vyvinou se leguminosy k plné naší spokojenosti. K očkování bere se obyčejně Nobbem navrhované t. zv. normální množství očkovacího materialu, jež se následovně připraví: Do 80 cm.^{3} sterilisované vody vnese se takové množství čisté kultury hlízových bakterií, aby nastalou emulsí každá asi 3 cm. silná vrstva vody stala se neprůsvitnou; 20 cm.^{3} této emulse přenese se do 500 cm.^{3} vody a z této zředěné emulse dostane se každé rostlině při očkování 5 cm.^{3}.

Nobbe a Hiltner předsevzali si zjistiti, zda-li se objeví nějaké rozdíly v tvoření hlízek a ve výnosu leguminos, když k očkování použijí vedle normálního množství také většího nebo menšího množství očkovacího materialu. Příslušné pokusy konali r. 1892, 1898 a 1899.*) V roce 1892 a 1898 byl pokusnou rostlinou hrách, r. 1899 písečná vikev. Pokusy ukázaly, že na tvoření hlízek a výnosnost leguminos nemá množství očkovacího materialu žádného vlivu. Alespoň nebylo možno postřehnouti žádného rozdílu, který by byl v jakémsi vztahu s množstvím upotřebeného očkovacího materialu.

Zvláště zajímavě uspořádány byly pokusy s vikví písečnou. Jest známo, že čisté kultury hlízkových bakterií byly uvedeny pod jménem „nitragin“ do obchodu. Přicházejí v lahvicích, z nichž každá stačí k očkování $^1/_4$ ha půdy. Nobbe a Hiltner ke svým vegetačním pokusům v hrncích upotřebili především takového množství očkovacího materialu, aby každé rostlině dostalo se asi tolik hlízkových bakterií, co na poli, když obsah 1 lahvice se spotřebuje na $^1/_4$ ha půdy. V jiných hrncích dostaly pak rostliny 10 a 100kráte více a zase 10 a 100kráte méně bakterií. Jakkoli tedy rostlinám některých hrnků dostalo se oproti rostlinám jiných hrnků očkováním bakterií až 10.000kráte více, pokud se týče méně, neobjevily se přece při sklizení žádné podstatné rozdíly ani v množství sušiny, ani v množství dusíku v ní obsaženého. Bylo by tedy možno 1 lahvicí „nitraginu“ očkovati mnohem větší plochu půdní než $^1/_4$ ha. Nobbe a Hiltner mají však přece za povážlivé tak činiti. Pokusy své konali v sterilisované půdě, ve které vočkované bakterie neměly žádné konkurence se strany jiných mikroorganismů.

*) Viz „die Landwirtschaftlichen Versuchs-Stationen“ 1901. Str. 141—148.

Jinak jest tomu na poli. Tu mají vočkované bakterie nejen mnoho soupeřů, ale i mnoho různých škůdců. Také není vyloučena možnost, že při proceduře očkovací — ať již se „nitraginem“ infikuje osivo anebo se očkuje něco půdy, jež se pak rozhodí po poli a ihned zadělá — část bakterií vezme za své. Očkování půdy „nitraginem“ jest ovšem na místě hlavně jen v těch případech, když ta která leguminosa nebyla na nějakém pozemku dosud vůbec pěstována anebo když se na něm pěstuje po dlouhé přestávce, po případě když dle získaných zkušeností nechce se leguminosa na nějakém pozemku uvésti. ač půda jeho nemá nepříznivé vlastnosti fysikální ani chemické. Tu patrně scházejí půdě příslušné bakterie, které dle všeho hrají při výživě leguminos vůbec velikou roli. Neboť kdyby bakterie jedině spolupůsobily při výživě leguminos vzdušným dusíkem, nebylo by možno si vysvětliti, proč se vyskytují tu a tam případy, že nějaká leguminosa na některé půdě jen nuzně roste, ač půda ta má uspokojivé vlastnosti a také dostatečnou zásobu dusíka, z kterého leguminosa může čerpati, když jí následkem nepřítomnosti hlízkových bakterií dusík vzdušný není přístupný.

Hlízkové bakterie mohou se ovšem také půdě dodati jiným způsobem než „nitraginem“. Jest jen potřeba rozhoditi po půdě, jíž bakterie chybí, něco půdy, která jich má dosti. Tím nahradíme očkování „nitraginem“, očkováním zemí bakterie obsahující, což se setká se stejným výsledkem, někdy i lepším. K očkování vezme se ovšem země z onoho pozemku, jenž byl tou kterou leguminosou teprve nedávno osetý a jenž jí výborné stanoviště poskytuje. Takovéto země jest potřeba k očkování 1 ha půdy alespoň 50 q. Země vezme se z vrstev 2—8 cm. pod povrchem půdním se nacházejících a rychle doveze na pole k očkování určené, kde se rukou stejnoměrně rozhází a ihned zaoře nebo nějakým kypřidlem zakypří. Celou proceduru je nejlépe provésti za pochmourného dne.

Mléko a náhradní krmiva při žíru telat.

Dickson a Malpeaux konali pokusy s žírem telat mlékem a různými náhradnými krmivy a dospěli k následujícím výsledkům:*) U telat krmených teplým mlékem, k němuž něco málo mléka sbíraného bylo přidáno, utrženo po 3 měs. žíru za 1 kg ž. v. 1 fr. 10 cent. Maso telat bylo pěkně bílé a 1 l. mléka zpeněžil se při tomto žíru za 11 až 12 cent. Podotknouti dlužno, že ve Francii maso takovýchto telat považuje se za maso luxusní a draho se platí. — U telat krmených sbíraným mlékem a bramb. moučkou docíleno po 3 měs. žíru za 1 kg. ž. v. jen 0·90 fr. Maso tu bylo červené, příliš vláknaté a okolí ledvin postrádalo tuku. Vývoj telat byl však dosti uspokojivý. Přídavkem odvaru moučky lněné zlepšila se kvalita masa (1 kg ž. v. prodán za 1 fr.) i přírůstky na živé váze byly větší. — Při krmení sbíraným mlékem a moučkou sladovou dosaženo podobných výsledků jako při krmení sbíraným mlékem a moučkou škrobovou. Sbírané mléko s moučkou rýžovou, pokud této nepřipadlo na 1 l. mléka více než 40 g, nezpůsobovalo žádných poruch v zažívání; větší množství moučky rýžové však vyvolávalo průjem. Maso bylo jakosti dosti špatné, zlepšilo se však znamenitě přídavkem odvaru moučky lněné. Moučka lněná vůbec účinkovala ve všech směrech užitečně. — Výživa telat sbíraným mlékem a umělou smetanou (rostlinné tuky a cukr) měla výsledek veskrze nepříznivý. Ku konci odmítala telata pokrm a chřadla. Za to směs margarinu s cukrem důkladně ve sbíraném mléku rozptýlená, setkala se s výsledkem dosti slušným. Vývoj telat nebyl sice tak vydatný jako po teplém mléku, kvalita masa však byla skoro tatáž. Celkem se však krmení takovéto nevyplácelo. — Výživa telat odvarem lučního sena s přimíchanou moukou způsobovala časté poruchy v ústrojí zažívacím a dlužno se jí vystříhati. — Posléze provedli uvedení autoři také pokus se žírem dvou telat, jež vyživovali mlékem pouze jediné krávy. Když mléko (16—18 l. denně) více k výživě telat nepostačovalo, zředili je vodou a přidali něco moučky sladové a škrobové. Výsledky byly skvělé. Maso bylo téže jakosti jako při výživě samotným mlékem a 1 l. mléka se tu zpeněžil za 12—13 cent.

*) „Annales agronomiques“, 1900. Str. 217. Referát též v Biedermann's „Centralblatt für Agrikulturchemie“ 1900. Sešit 12.

Rozhledy národohospodářské.

Námezdní poměry hospodářského dělnictva na Moravě.

Z příkazu praesidia moravské rady zemědělské sepsal Dr. Fr. Roháček, sekretář ústředního sboru,

V úvodu k brožuře vytčeno jest stanovisko, na jakémž praesidium mor. zemědělské rady při posuzování otázky nedostatku hospodářského dělnictva vůbec stojí:

Odmítá především všeliká opatření policejní, jako na příklad trestuhodnost porušení námezdní smlouvy nebo omezení nebo zákaz volného stěhování pro hospodářské dělnictvo, přeje si revisi čeledního řádu ve smyslu humanním a zavedení všeobecného volebního práva v obcích, kterážto záležitost na Moravě vlastně již ve prospěch dělnictva nynějším řádem volebním dosti příznivě jest vyřízena, neboť volební census dle § 1. volebního řádu mor. stanoven jest na 1 zl. přímé daně.

Hlavní váhu klade moravská rada zemědělská na zvýšení mzdy dělníků hospodářských a trvalé zaměstnání venkovského dělníka při hospodářství.

Nedostatek hospodářského dělnictva na Moravě skutečně se konstatuje — velkostatkář naříká hlavně na nedostatek obyčejného dělnictva (nádenníků), jež nahražovati musí dělníky kočovnými, zejména z uherského Slovenska, drobné rolnictvo stěžuje si hlavně na nedostatek čeledi, kterouž však není odkud nahražovati, neboť material ze Slezska a Haliče, o nějž na některých místech v severní Moravě se pokoušeli, jest špatný.

Šetření o příčinách tohoto nedostatku a prostředcích, jimiž dosud se nedostatku tomu čelilo, tvoří zvláštní kapitolu.

Statistickým šetřením zjištěno, že mzdy veškerých kategorií dělnictva skutečně od r. 1882, kdy konala šetření c. k. ústřední statistická komise ve Vídni, vstoupl y; nepatrně u nádenníků, značně při čeledi.

Dále obsahuje spis tento výsledky šetření o poměrech bytových hospodářského dělnictva, o pracovní době, o spolčování a p.

Zvláštní zajímavosti nabývají tato šetření tím, že konána byla současně mezi hospodáři a hospodářským dělnictvem samým.

Všem, kdo se o otázku zemědělského dělnictva zajímají, doporučujeme tento spis moravské zemědělské rady.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Sazba poplatků za lučební rozbory

konané u rolnicko-lučebního ústavu výzkumného rady zemědělské pro království České.

Běžné číslo		Množství, jež se má zaslati	Poplatek v korunách
	A. Hnojiva a suroviny ku výrobě hnojiv.		
1	Stanovení kyseliny fosforečné ve vodě rozpustné (dle methody citrátové)	250 g	4
2	„ „ „ veškeré	„	6
3	„ „ „ methodou molybdenovou	„	6
4	„ „ „ rozpustné v citranu ammonatém v superfosfátech	„	6
5	„ volné kyseliny fosforečné	„	6
6	„ dusíku čpavkového	„	4
7	„ „ ústrojného	„	6
8	„ „ ledkového ve složitých hnojivech	„	6
9	„ „ veškerého ve složitých hnojivech	„	6
10	„ drasla v solech draselnatých a ve složitých hnojivech	„	6
11	„ jemnosti moučky v Thomasových struskách	„	2
	Stanovení kyseliny fosforečné rozpustné v kyselině citronové v Thomasově strusce		
12	methodou přímou	„	4
13	„ molybdenovou	„	5
14	Stanovení jemnosti kostní moučky sítem, za síto	„	2
15	„ látek chloroformem oddělitelných v kostních moučkách	„	4
16	„ kyseliny fosforečné vázané na kysličník hlinitý a železitý ve hnojivech	„	4
17	Rozbor spodia na fosforečňan vápenatý a sloučeniny železité a hlinité	„	8
18	„ siranu ammonatého (vlhkost, dusík, rhodanidy a kyanidy)	„	6
19	„ ledku chilského (vlhkost a dusík)	„	6
20	Stanovení chloristanu (perchloratu) v ledku chilském	„	6
21	„ vlhkosti v umělých hnojivech	„	2
22	„ vápna ve vápně ku hnojení	„	4
23	„ vody, siranu vápenatého a nerozpustného zbytku v sádře	„	10
24	„ schopnosti zachycení vlhkosti u steliv	500 g	6
	B. Ornice, zeminy, minerály, vody.		
25	Stanovení jednotlivé součásti v ornici a zeminách	2 kg.	6—10
26	„ kyseliny fosforečné, drasla, dusíku, vápna a vláhy vedle mechanického rozboru v ornicích	5 kg.	40
27	Podrobné rozbory ornic dle rozsahu	„	60—400
28	Rozbor vápenců dle rozsahu	250	6—40
29	Rozbor silikátů za stanovení jediné součásti	„	10

Běžné číslo		Množství, jež se má zaslati	Poplatek v korunách
30	Za stanovení každé následující součásti	250	6
31	Rozbor rud za stanovení každé jednotlivé součásti	1 kg.	6—10
32	Úplné rozbory vod k účelům hospodářským	5 l.	20—100
33	Stanovení jednotlivé součásti ve vodě	2 l.	4—8
	C. Krmiva a některé hospodářské plodiny.		
34	Rozbor krmiva dle stávající usance obchodní (vlhkost, tuk, vlákno, protein, látky extraktivné bezdusíkaté, popel, písek)	400 g	16
35	Stanovení vláhy, proteinu, tuku	„	10
36	„ záživnosti dle Stutzera	„	10
37	Drobnohledný výzkum krmiva dle výminečné sazby	„	2
38	Stanovení škrobnatosti bramborů ze spec. váhy	10 kg.	4
39	„ škrobu vůbec	400 g	12
40	„ polarisace a saccharisace u řepy	„	4
41	„ cukernatosti řepy digescí	„	6
	Obecně jest pravidlem, že kvalitativné stanovení jedné součástky účtuje se 1—4 K, za kvantitativné stanovení 4—6 K.		

Poznámky.

Vzorky ku rozborům zasílány buďte vyplaceny.

Jelikož v poslední době častěji se stává, že vzorky docházejí s tak zvanou náhradní adresou, ze které zasílatele nelze poznati, z čehož již velice mrzuté průtahy a nepříjemné následky nastaly, jest s výhodou na zásilce nebo uvnitř zásilky jasně udati zasílatelovu adressu.

Současně se zásilkou budiž zasláno oznámení, v jakém směru a za jakým účelem rozbor proveden býti má. K. p. u hnojiv budiž udáno: která živina nebo které živiny stanoveny býti mají a v jaké formě, u krmiv jedná-li se o čistotu pouze, či toliko o protein a tuk atd. V případech, kde tak udáno nebude, provede se rozbor dle zvyklosti.

Superfosfáty, chilský ledek, síran ammonatý zasílány buďtež ve skleněných nádobách (lahvích) se širokými hrdly s dobře přiléhající zabroušenou skleněnou nebo korkovou zátkou. Také u jiných vzorků jest tento způsob zasílání nejvhodnější. Umělých hnojiv budiž ku rozboru zasláno nejméně 250 g.

Pečeti vzorků buďtež zřetelné. Vzorky buďtež na lahvičce označeny znamením (signaturou.) Nejvýhodnějším jeví se označení datem a číslem vagonu zásilky. Signatury dlouhé zbytečně zdržují přijímání vzorků a vypravení rozboru a jsou vedle toho mnohdy bezúčelné.

Obaly, ve kterých se vzorky na poštu dávají, buďtež sice toho druhu, aby vzorek při dopravě zkázu nevzal, ale ne takové, jak velice zhusta se stává, aby vybalení vyžadovalo snad $^1/_4$ hodiny času. Vedle toho buďtež papíry a krabice, do nichž se vzorky vkládají, čisté. Třebať s politováním podotknout, že užívá se nedocela prázdných krabic od ultramarinu škrobu a j., dále papírů, na kterých jsou zbytky různých odpadků, na něž někdy není valně chutno sahati.

Zbytek vzorku po rozboru se po jeden měsíc, pokud to možno, po vypravení certifikátu u stanice uschová. V případě difference má zasílatel právo v této době žádati o provedení nového rozboru, reanalyse, která se provede bezplatně, byla-li chyba se strany stanice, jinak dle obvyklého poplatku dle sazby. Jinak může část zbytků vzorku, prokáže-li se, že reservní vzorek vzal za své, žádá-li za to zasílatel, jde-li pak o rozbory obchodní, žádá-li za to kupec i prodavač, vydána býti pod úřední pečetí jiné laboratoři ku kontrolnímu rozboru. Právo navrženou laboratoř ku kontrolnímu rozboru uznati neb žádati ustanovení jiné, si však ve všech případech zdejší stanice vyhražuje.

Kdo zašle ku rozboru méně než 250 g umělého hnojiva vzdává se tím práva na rozbor kontrolní nebo vydání části zbytku vzorku.

Poplatky za rozbory platí se buď napřed franko nebo vybírají se při zasílání certifikátu poštovní dobírkou. V tom případě vybírá se též náhrada za poštovné a to při poplatcích za rozbory do 20 korun 25 haléřů, od 20 korun výše 35 haléřů.

Ve případě zvláštního zřetele hodných, děje se prozkoumání bezplatně anebo se slevou a jest záhodno, aby pro takovouto výhodu opatřila se přímluva příslušného hospodářského spolku (besedy) aneb okresního delegáta zemědělské rady.

V příčině rozborů, jež v sazbě vytčeny nejsou, oznámí se na požádání zvláštní rozpočty útrat.

Výsledky rozboru vztahují se toliko ku zaslanému vzorku. O to, aby vzorek správně a nezávadně byl vzat, jest postarati se zasílateli, naproti čemuž v certifikatu uvede se známka (signatura) vzorků a byly-li zaslány zapečetěny, také slova i písmena otisků pečetních — předpokládaje, že jsou čitelny. Bylo-li porušení pečetí na vzorku zjištěno, označí se to v certifikátu zvláště.

Výzkumná stanice vynasnažuje se seč jest, vyříditi prozkoumání ve lhůtě nejkratší. Den, kdy zásilka došla, stalo-li se tak odpůldne, jakož i mezi to připadající neděle a svátky se vůbec za dny pracovní nečítají.

Řádně opatřené vzorky jakož i k nim vztahující se přípisy, pak i žádosti za slevy a p., zasílány buďtež kanceláři ústředního sboru rady zemědělské pro království České v Praze, Václavské náměstí čís. 799-II.

Vyhláška.

Český odbor rady zemědělské pro království České zakoupil značnější množství brožurky: „Krátký návod ku sázení stromů ovocných, o sklízení ovoce a jeho uložení. Napsal Jan Říha, okresní zahradník v Chlumci n. C.“ Brožurka tato bude hospodářským spolkům a školám, které se o ni u českého odboru rady zemědělské přihlásí, zaslána zdarma.

Předseda českého odboru rady zemědělské:

Heřman Janda.

Různé zprávy hospodářské.

Upozornění hospodářským spolkům a družstvům. V příštím čísle přineseme článek o podávání přiznání poplatkového aequivalentu. Článek bude obsahovati návod, jak si hospodářské spolky a družstva v této příčině mají počínati.

Výbor českého odboru rady zemědělské pro království České konal ve středu 27. března 1901 o 10. hodině dopoledne v zasedací síni rady zemědělské v Praze schůzi s následujícím programem: 1. Zprávy předsednictva (referent předseda českého odboru Heřman Janda). 2. Zpráva V. a II. komité o zvyšování ceny umělých hnojiv (referenti členové výboru pp. Josef Srb a Alois P. Kryf). 3. Zpráva II. komité o zařízení demonstračních polí na pozemcích malostatkářů (referent člen výboru p. František Chaloupka). 4. Zpráva V. komité o oprávnění hospodářských spolků a besed k účastenství při volbě delegátů (referent tajemník českého odboru p. Dr. Karel Viškovský). 5. Zpráva III. komité o rozdělení subvencí na zalesňování pro r. 1901 (referent člen výboru p. František Dostál). 6. Zpráva II. komité o opatřeních ku hubení hrabošů (referent místopředseda p. František Niklfeld). 7. Jednání o programu shromáždění delegátů (referent předseda Heřman Janda). 8. Jmenování 3 zástupců pro anketu o kulhavce a slintavce. Podrobnou zprávu o schůzi přineseme v čísle příštím.

Ovocnictví. K nastávajícímu jarnímu vysazování ovocných stromů lze s povděkem upozorniti na okresní ovocnou školku v Novém Městě n. M., kde jest na prodej značnější počet hruškových stromků, vypěstovaných na základě odbornicky správného sortimentu, jak byl svým časem při sjezdu, zemským spolkem ovocnickým svolaném — stanoven. Dotazy vyřizuje správa okresní školky přímo.

Náhrada za sbírání chroustů. Zemským zákonem pro království České je stanoveno, že majitelé pozemku ručí za sbírání a ničení chroustů a že mohou býti pokutováni, zanedbávají-li je. Jako povzbuzení k „vyhlazovací“ práci té je určena odměna za měřici sebraných chroustů. Zemský výbor uvědomil oběžníkem obce, že náhrada taková nepřísluší majitelům pozemků, kteří jsou povinni chrousty sbírati a ničiti. Velkostatek v Ouhříněvsi nicméně reklamoval pro sebe náhradu 22 korun, kteráž odepřena mu všemi instancemi. Správní soud dnes jeho stížnosti vyhověl. V nálezu praví se, že povinnost majitelů pozemků, chrousty ničiti není na újmu jejich nárokům na náhradu a to z té příčiny, že nestává žádného pozemkového majetku, který by nikomu nepříslušel a že sbírati chrousty je dovoleno cizím osobám jen se souhlasem majitelovým. Protože dále se v zákoně výslovně praví, že uděluje se odměna k povzbuzení, je vidno, že přísluší také majitelům, sbíráním povinným.

Zácpy ledové. Za příčinou tuhých mrazů zamrzla letos v řekách českých voda na mnohých místech, zejména v zátočinách, až do dna. To stalo se zejména v Ohři poblíže Bužehradu u Loun, pak pod Postoloprty a u Strkovic. Když pak nastalo tání a led odcházel, narazil na místech zamrzlých až do dna na odpor a nakupil se na několik kilometrů. Voda snažila se pak zjednati si nový odtok a zaplavila chmelnice, pole a luka. Aby se zabránilo dalším nebezpečím a škodám, byly zácpy roztrhány oddělením 8. praporu pionérů a voda v Ohři zatlačena tak opět do svého řečiště. Tyto práce vyžadovaly celkem 245 kg. ekrasitu v ceně asi 2000 korun. Tentokrát bylo snad dokázáno poprve, že trháním ledu ve vhodném okamžiku a na pravém místě lze zabrániti s nákladem poměrně malým velikým škodám pro rolnictvo. Práce byla ovšem tuhá zejména u Strkovic. Tam byl zjednán průplav 400 metrů dlouhý a 20 metrů široký, pomocí jehož utrhané kusy ze zátočiny odpluly. Podobné práce byly provedeny také u Jaroměře na Labi.

Prodej ryb v době hájení. Až do nedávna obcházeli někteří prodavači ryb zákon rybářský, tvrdíce, že zápověď prodeje ryb v době zákonitého hájení nevztahuje se na ryby ony, které pocházejí z rybníků, jelikož prý hájení ryb vztahuje se jen na vody tekoucí (řeky a potoky). Otázku tuto v konkretním případě rozhodlo vynesením ze dne 12. února 1901 č. 218.587 nesporně místodržitelství v ten smysl, že §em 13. rybářského zákona a článkem IX. dotyčné vyhlášky jest prodej veškerých ryb, které v hájení se nalézají, bez výjimky a bez ohledu na jich původ, (třeba z rybníků) zakázán, a že nelze vzhledem ku všeobecné platnosti zákazu toho jednotlivcům výjimku povoliti. Není tudíž dovoleno, ryby v hájení se nalézající, v této době prodávati.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Ústřední jatky pražské v r. 1900. V ústř. jatkách pražských poraženo bylo v r. 1900: 26827 (+277) kusů hovězího dobytka, a to 6474 (+941) býci, 13572 (—203) voli, 4834 (—162) krávy, 1063 (—289) běhouni, 387 (+139) jalovic a 497 (—149) bůvolů; dále poraženo 6.449 (+300) telat, 20.579 (—2.658) ovec, 783 (+135) jehňata, 40 (+39) koz, 12.147 (—1.122) vepřů o průměrné váze přes 100 kg., 284.603 (+33.761) vepřů o průměrné váze pod 100 kg., 630 (+630) koní a 5 (+5) hříbat. — V téže době dopraveno bylo na dobytčí trh pražský 13.488 (+992) kusů hověz. dobytka původu domácího, 19.371 (—6.854) kus hovězího dobytka původu haličského, 2.967 (—309) kusů hovězího dobytka původu uherského a srbského, 58 (—53) bůvolů a 2.180 (+770) kusů dobytka skopového. Na trhy masné dopraveno: 10.116 (—115) skopců, 27.594 (+4.233) telata, 2.607 (—252) vepřů, 1.497 (—109) jehnat, 2.177 (+87) kozlat, 4,146.350 (—36.600) kg. masa hovězího a 575.830 (+68.670) kg. masa vepřového. — (V závorkách uvedená čísla se znamením + neb — znamenají, o kolik v roce 1900 zjištěno bylo vzhledem k r. 1899 více nebo méně.)

Hospodářský krajský výbor pro střední Franky v Bavořích věnuje velikou péči tomu, aby mezi rolnictvem hospodářské stroje hojného našly rozšíření. V minulém roce sprostředkoval hospodářským spolkům, obcím a okresním hospodářským výborům nákup následu-

jících strojů: 61 mlýnků, 33 lučních bran, 23 trieurů, 19 dobytčích vah, 1· pluhu pro vzdělávání chmelnic a 17 travních seček. Krajský výbor povoluje těm, kdož jeho prostřednictvím nakupují především obvyklou 10% srážku rabattovou; dále však povoluje z vlastních prostředků na každý zakoupený stroj premii ve výši 20—25% účtované ceny; potřebné k tomu účeli prostředky zjedná si krajský výbor z podpor krajských a státních a z vlastních příjmů.

Obchodní styky této poloviny říše a Uher. C. k. statistický úřad pro obchodní styky obou polovin říše vydal právě prozatímní statistický výkaz obchodu mezi oběma polovinami říše za rok 1900. Číslice tyto ukazují rostoucí převahu uherského dovozu do Rakous. Roku 1900 vyvezeno bylo z této poloviny říše do Uher 21,673.205 q, dovezeno pak bylo z Uher 47,117.362 q, jeví se tedy přebytek dovozu Uher o 25,446.157 q. Čísla tato ukazují, že tato polovina říše jest nezbytným odbytištěm Uher, jimž ve všem a všudy celní jednota jen prospívá. Pokud se týče výrobků zemědělských převyšuje vývoz Uher do této poloviny říše náš vývoz do Uher zvláště: u obilin, mouky a p. (pšenice dovezeno k nám z Uher 5,247.629 q, vyvezeno od nás do Uher 796 q, žita 3,358.661 q proti našemu vývozu 2102 q, ječmene 2,299.714 q proti 9850 q, ovsa 2,543.436 q proti 3084 q, kukuřice 2,379.952 q proti 7440 q, pšeničné mouky 5,294.092 q proti 56.370 q; jediné naše luštěninné plus tvoří hrách svými 13.795 q rak. vývozu proti 4252 q uherského dovozu), zeleniny, ovoce a rostlin (2,890.216 q uherského vývozu k nám proti 862.793 q dovozu od nás; z uherského vývozu lví podíl připadá na cukrovku, brambory a slámu; my jsme aktivní jen u jablek a hrušek), dobytka na porážku a do tahu (906.402 kusů uherského dobytka k nám dovezeného naproti našim 10.829 kusům od nás vyvezeným), kuřat (3,923.987 k. v. proti 6273 k. d.), husí 73.110 k. v., 52 k. d.), u mléka (258.627 q v., 3186 q d.), vajec a másla (18.320 q v., 888 q d.), sádla (104.194 q v., 1302 q d.), líhu (50.822 q v., 20.313 q d.), vína (643·652 q v., 358.404 q d.), dříví k palivu (657.999 q v., 67.741 q. d.), stavebního dříví (101.416 q v., 2577 q d.), pražců, dříví dubového, ořechového a višňového a p. (331.391 q v., 24.836 q d.). Podrobnější statistiku uveřejňujeme zvláště. Pozorný čtenář mnohé a mnohé pozná. Ale nade vše jest patrno, že naše rolnictvo potřebuje ochranu specielně proti Uhrám. Proti americké soutěži chrání je středoevropská poloha naší vlasti a proti ruskému obilí německé trhy. Budeme míti ještě příležitost po vydání hodnotné statistiky věnovati předmětu tomuto bližší pozornost.

Zahraniční obchod Uher s Rakouskem s hospodářskými výrobky v roce 1900.*)

V metrických centech, pokud jinak není udáno.

Označení zboží	Celkové množství: vývozu z Rakouska do Uher	Celkové množství: dovozu z Uher do Rakouska	Označení zboží	Celkové množství: vývozu z Rakouska do Uher	Celkové množství: dovozu z Uher do Rakouska
cukr	422.889	249.654	mladý dobytek	[1]) 284	[1]) 10.011
pšenice	891	5,380.215	telata	[1]) 1.554	[1]) 18.497
žito	1.968	3,426.083	ovce a kozy	[1]) 220	[1]) 125.805
ječmen	10.916	2,429.161	jehňata	[1]) 3.203	[1]) 8.655
oves	3.690	2,618.189	vepřový brav	[1]) 2.699	[1]) 475.161
kukuřice	16.065	2,474.093	koně a hříbata	[1]) 1.960	[1]) 21.439
luštěniny	45.678	185.442	drůbež živá	[1]) 6.850	[1]) 4,110.894
slad	1.836	199.782	zvěřina všeho druhu zabitá	406	86.923
rýže	74·295	226.690	mléko	3.211	256.713
mouka z obilí	59.698	5,514.370	vejce	2.987	230.147
kroupy	2.160	114.109	pivo v sudech	[2]) 197·171	[2]) 24.234
jáhlí	217	85.569	lihoviny	[2]) 50.362	[2]) 93.573
jiné mlýnské výrobky	4.479	28.280	víno v sudech	[2]) 414.668	[2]) 666.733
brambory	15.462	512.494	dříví palivové	62.592	700.842
zelenina, zvláště nepojmenovaná, čerstvá	32.211	118.040	dříví ku zpracování tvrdé	7.898	239.431
řepa cukrová	455.606	1,182.653	„ „ „ měkké	125.467	278.826
ovoce	124.246	181.533	„ důlní	16.207	493.683
sláma	477	303.888	sudovina	3.079	300.072
seno	1.804	312.992	pražce	5.962	655.837
voli	[1]) 1.231	[1]) 193.926	řezané dříví, tvrdé	59.210	701.799
býci	[1]) 553	[1]) 18.145	„ „ měkké	1,660.072	1,480.831
krávy	[1]) 552	[1]) 29.568	dřevěné uhlí	·2.527	567.486

[1]) Kusy. [2]) Hektolitry.

*) Číslice za rok 1899 viz „Zprávy“ z r. 1900 č. 4.

Zahraničný obchod rakousko-uherské říše v roce 1900. Statistickým oddělením ministerstva obchodu uveřejněná zpráva o našem zahraničním obchodě umožňuje přehled o výsledku celého roku. Výsledek jest v celku sice uspokojivý, ač nedosahuje číslice roku 1899. Pozoruhodným zjevem jest, že přívoz výrobků hospodářských, lesnických a rybnikářských vykazuje zvýšení ze 756·5 mil. (z roku 1899) na 803·2 mil. korun. Vývoz těchto výrobků klesl a sice při výrobcích hospodářských, lesnických a rybnikářských ze 698·3 mil. K roku 1899 na 683·5 korun a pouze

při vývozu výrobků lesnických jeví se zvýšení; z výrobků hospodářských vykazuje citelné klesnutí vývozu náš ječmen. Obchodní bilance za celý minulý rok obnáší + 228·4 mil. korun, v roce 1899 obnášela + 252·7 mil. korun.

Zahraniční obchod říše rakousko-uherské s hospodářskými a lesnickými výrobky za rok 1900.*)

Pojmenování zboží	Dovoz z ciziny do Rakousko-Uherska	Vývoz z Rakousko-Uherska do ciziny	Pojmenování zboží	Dovoz z ciziny do Rakousko-Uherska	Vývoz Rakousko-Uherska do ciziny
	v metr. centech			v metr. centech	
cukr	835	6,674.267	koně	[1]) 3.764	[1]) 67.267
kukuřice	1,806.727	21.491	drůbež, živá	61.040	133.381
proso	364.225	1.685	mléko	61.810	53.101
ječmen	218.207	2,993.190	vejce	393.494	1,087.875
oves	67.379	331.553	kůže hovězí, surové	50.016	43.034
pšenice	359.223	81.741	„ „ vápněné a suché	117.890	18.523
žito	75.361	3.715	peří	19.817	50.224
slad	38	1,853.575	střeva	18.246	11.057
luštěniny	45.769	958.940	máslo	722	58.062
mouka	4.250	503.558	vepřové a husí sádlo	4.769	1.468
rýže	799.203	9.461	bavlníkový olej	137.868	2.098
jemná zelenina, čerstvá	147.416	135.023	lněný olej	64.235	84
brambory	241.538	418.353	pivo v sudech	72.826	899.629
zelenina, zvláště nepojmenovaná, čerstvá	383.043	133.948	pálené lihoviny	9.822	271.832
			víno a mošt	1,044.702	215.706
ovoce	480.363	929.716	sýr	32.896	3.156
řepkové semeno	107.685	9.516	len, zpracovaný	221.116	32.735
olejnatá semena, zvláště nepojmenovaná	132.885	7.550	konopí	62.691	32.128
			ovčí vlna, surová	152.672	42.965
lněné semeno	186.620	33.863	„ „ praná	45.989	16.919
konopné semeno	13.225	41.372	dříví palivové, všeho druhu	706.441	2,223.032
jetelové semeno	54.531	110.776	dříví průmyslové, surové tvrdé	124.244	996.782
semena zvl. nepojmenovaná	113.964	35.003	„ „ „ měkké	974.143	18,970.729
sláma a stelivo	84.176	116.244	dříví prům. otesané, tvrdé	22.130	486.308
seno	66.662	488.268	„ „ „ měkké	69.787	1,780.365
voli	[1]) 59.159	[1]) 70.982	sudovina	41.709	1,400.675
krávy	[1]) 6.350	[1]) 38.984	pražce železniční	22.918	1,458.236
ovce	[1]) 20.428	[1]) 41.852	dříví řezané, tvrdé	40.249	2,069.470
prasata	[1]) 83.195	[1]) 7.290	„ „ měkké	449.637	12,562.196

*) Za rok 1899 viz č. 3. „Zpráv" z r. 1900 str. 44. [1]) Kusy.

Pražská plodinová bursa dne 29. března 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 75—81 kg K 8·50 až 8·95, uherská 76—80 kg. K 8·70 až 9·—, žito české jakosti 72—75 kg. K 8·80 až 9·10, uherské jakosti 72 až 74 kg. K 8·75 až 9·—, ječmen výběr K 8·70 až 8·80, první jakosti K 8·50 až 8·60, střední K 8·10 až 8·20, merkantilní K 8·— až 0·—, oves bílý K 7·05 až 7·15, rychlík K 7·20 až 7·30, merkantilní K 6·90 až 6·95, oves k setí K 7.35 až 7·50, kukuřice cinquantinová 1899 K —·— až K—·—, nová K 6·90 až 7.—, cinquant. 1900 K 7·75 až 0.—, vikev česká K 9·25 až 9·50.

Plzeň. Na trh dne 27. března 1901 přivezeno na 14 povozech 118 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·65 až 17·25, žita K 17·40 až —·—, ječmene K 17·40 až 16·85, ovsa K 14·40 až —·—, sena nejvyšší cena K 9·30, prostřední K 9·30, nejnižší K 8·60, slámy nejvyšší cena K —·—, prostřední K 5·70, brambory 100 kg. K 7·40 až 6·55.

Chrudim, ceny tržní dne 23. března. Hektolitr pšenice od K 12·20 do 14·—, hl. žita od K 11·40 až 11·60, hl. ječmene od K 9·70 do K 10·40, 1 hl. ovsa od K 6·20 do K 7·14, 1 hl. zemčat od K 2·40, do K 2·60, 100 kg. sena lučního od K 7·80 do 8·40, kg. másla čerstvého K 2·—.

V Písku, dne 27. března. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice 13 K 40 h, žita 11 K 83 h, ječmene 11 K 43 h, ovsa 7 K — h. brambor K 3·60.

Vysoké Mýto, dne 23. března. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 9·—, žita 50 kg. K 8·60 až 9·—, ječmene 50 kg. 7·20 až 7·80, ovsa 50 kg. K 6·40 až 6·80, brambor 50 kg. K 3·60; máslo 1 kg. K 1·84, vejce 60 kusů K 3·—, seno 1 metr. cent K 7·40, až 9·—, sláma 1 metr. cent K 4·50 až 6·40.

Mladá Boleslav, dne 22. března. Pšenice hektolitr váha — kil. K —·—, žito hl. váha — kil. K —·—. ječmen 50 kg. váha od 68—71 kil. K 7·65, 7·82 až 8·—, oves 50 kg váha od 48—51 kg. K 6·75, 7·— až 7·52, zemčata 50 kg. K 1·70, 1·85, 2·—, seno 50 kg. K 0·—, sláma K 0·—, máslo kg. K 1·60, 1·70, 1·80. Na trh bylo na 25 vozích 343 hl. obilí přivezeno.

V Jičíně, dne 26. března. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 76 až 80 kg. K 13·20 až 14·—, žito váha hl. 74 až — kg. K 13·10 až —·—, ječmen váha hl. 66 až 68 kg.

K 9·50 až 10·20, oves váha hl. 47 až 48 kg. K 6.10 až 7·—, máslo čerstvé kg. K 2·—, až 2·26.

V Hradci Králové dne 23. března. 1 hl. pšenice K 12·80 až 13·70, 1 hl. žita K 12·— až 12·70, 1 hl. ječmene K 9·80 až 10·60, 1 hl. ovsa K 5·80 až 6·20, 1 hl. bramborů K 2·40 až 2·80, 1 hl. jetelového semínka červeného K 74·— až 88·—, 1 hl. máku K 26·— až 31·—. 1 hl. lněného semene K 22·80 až 28·—. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 188, žita 67, ječmene 338, ovsa 366, jetelového semínka 14¼, lněného semene 39½, brambor 189½.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Mlékařský kurs. Dne 24.—26. t. r. odbývala paní Berta Pichová-Poláková, odborná učitelka mlékařství, mlékařský kurs v Unhošti, jehož se súčastnilo 260—320 osob; účastenství přibývalo ode dne ke dni. V kurse probráno theoreticky i prakticky odstředění mléka, výroba másla a sýrů domácích, zkoušení mléka, načež pojednáno o zařízení společné mlékárny. Mléko se na Unhošťsku téměř všecko prodá mlékařům, dodávajícím je do Prahy a na Kladno, za cenu 12—14 h za 1 l.; výroba másla je nepatrná, tak že ho bývá často nedostatek. Ku hnutí rolnictva, aby bylo dosaženo vyšších cen za mléko, připojili se též rolníci unhošťští, a podařilo se jim dosáhnouti nepatrně vyšší ceny za mléko. Aby docílené zvýšení zůstalo trvalé, doporučovala pí. Pichová zříditi velikou společenskou parní mlekárnu, která by prodávala mléko, smetanu a zabývala se též výrobou másla.

Dobytkářský kurs pořádán bylve dnech 2., 3. a 10. února t. r. král. zemskou střední hospodářskou školu chrudimskou v Medlešicích. Kurs zahájen byl předsedou místní besedy hospodářské a členem kuratoria král. č. stř. hosp. školy A. Štěpánkem, načež pan ředitel Ad. Eckert promluvil o významu pořádaného dobytkářského kursu. O důležitosti a účelu chování dobytka promluvil p. profesor Ruml. Druhý den 3. února vysvětloval p. prof. Stříteský zásady krmení hosp. zvířectva dle starších i novějších výzkumů; vysvětlil jich podklad a naznačil, jak počínati si při sestavování dávek krmných i upozornil na zásady, kterých šetřiti nutno při krmení mladého, dojného, tažného i žírného dobytka. Třetí den 10. února t. r. promluvil pan ředitel Ad. Eckert o krmivech obchodních a odpadcích z průmyslových závodů. Zásady plemenitby a odchovu vysvětlil p. prof. Stříteský, který též o otázce, jaký kmen dobytka hovězího hodí se nejlépe pro naši krajinu, pojednal. Přednáškou tou zakončen kurs. Pan Halousek z Blata vzdal po skončení kursu všem přednášejícím jménem účastníků srdečný dík za poutavé přednášky a vyslovil přání, aby co dodatek některou neděli postní bylo přednášeno o chovu vepřového dobytka, drůbeži i o pokrocích v mlékaření. Kursu súčastnilo se z Medlešic i okolních obcí na 100 posluchačů.

Ze zprávy člena výboru českého odboru rady zemědělské pana *Ant. Štěpánka.*

Literatura.

Věstník samosprávný a národohospodářský. Dne 2. března vyšlo 2. číslo tohoto měsíčníku vydávaného redakcí K. Harmacha ve Velvarech s tímto obsahem: Obecní samospráva, Z praxe nového domovského zákona, Opatřování příslušníků v cizí obci v případě náhlé potřeby a onemocnění, Kdo jest dle zák. obč. povinen dávati výživu? Reforma berní (dok.), Poplatkový ekvivalent na VI. desítiletí, Družstevní organisace, Povaha a účel výdělkových a hospod. spolčenstev živnostenských, Podpora průmyslu se strany obcí, Kanalisování řek Vltavy a Labe, Veř. lid. knihovna a čítárna v Benešově, Kalendář ob. starosty, Literatura, Hlídka časopisů, Směs. K číslu jest připojeno pokračování „Účetnictví venk. obcí“ a „Úřední oznamovatel“ účastných okr. výborů.

Zelinářství. Ku potřebě hospodářům i hospodyním, jakož i žactvu hospodářských, zahradnických i hospodyňských škol sepsali Frant. Suchý, ředitel českého pomol. ústavu a Jaroslav Tebich, tajemník čes. odboru zeměd. rady pro markrabství Moravské. Vyšlo jako 1. svazek Rolníkovy knihovny nákladem knihkupectví J. Barviče v Brně. Cena 1 K 20 h. — Odporučujeme tento spis jako dobrou příruční knihu všem, kdož zelinářstvím prakticky se zabývají neb zabývati hodlají.

Stručný slovníček včelařský. Z odborných spisů sestavil Josef Mudra, řídící učitel v Plzni. Nákl. Hosp. Hovin. Příručný spisek tento obsahuje ve způsobě slovníčku poučení o různých předmětech a otázkách včelařských a lze jej doporučiti jako vhodnou pomůcku pro včelaře.

Zlatá pokladnice pro hospodáře a hospodyně. Sbírka rad, pokynů a předpisů týkajících se všech směrů hospodářství polního i domácího, chovu zvířectva, ošetřování rostlin, zahradnictví a sadařství, hubení škůdců atd. atd. Sestavila redakce „Hospodáře československého“. **Díl IV.** Nákladem knihkupectví A. Reinwarta v Praze, ve Vodičkově ulici č. 23. Cena 1 K 60 h, poštou 1 K 70 h. Nový svazek oblíbené této publikace přináší opět 187 různých článků a statí, jež pro praktického hospodáře a hospodyni jsou důležité. Doporučujeme i tento díl této publikace každému interessentovi. Další svazky budou rychle za sebou následovati.

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářské spolky.

Lihovarnický spolek v Praze pořádal řádnou valnou schůzi v neděli dne 31. března 1901 o 9. hod. dop. v zasedací síni Zemědělské rady pro král. České v Praze. Na programu byly vedle projednávání vnitřních záležitostí správních, následující odborné otázky: „O lihovarnické výstavě“ (ref. cís. rada Rich. Jahn). O zvýšení spotřeby hospodářského lihu exkontingentního a lepším jeho zužitkování zřízením zvláštních prodejen, (ref. p. řed. Antonín Nydrle.) O sladu prosném, jakožto nejúčinnějším sladu lihovarnickém (ref. p. prof. Karel Kruis).

Hospodářsko-průmyslový spolek Mělnický pořádal dne 6. ledna b. r. v Obříství veřejnou schůzi, při níž přednášel p. Lad. Jozek, správce zimní hospodářské školy v Českém Brodě „O nedostatcích našeho mléčného hospodaření.“ Řečník pojednal o mlékaření v Badensku, Šlesvik-Holštýnu, v Bavorsku a pruském Slezsku. Ukázal na

podobnost našich hospodářských poměrů s poměry v těchto zemích, které nás v pokroku hospodářském daleko předstihly. Po přednášce usnesli se shromáždění rolníci k návrhu p. Barcala z Tuhané vzhledem k letošní neúrodě píce a z toho povstalé drahotě veškerých krmiv, jakož i vzhledem k stoupání cen za veškeré potřeby hospodářské, zvýšování mzdy čeládce, stoupání daní a přirážek, kteréžto všechny okolnosti nepoměrně výrobní náklad mléka zveličují, mléko zdražiti a připojiti se k usnesením rolnictva a výrobců mléka, kteráž se stala na společné schůzi dne 28. října 1900 na Žofíně v Praze, i na schůzi rolnictva dne 13. listopadu 1900 v „Ústřední hospodářské společnosti“ v Praze. Zároveň bylo usneseno vším úsilím podporovati snahu směřující ku zařízení společné prodejní kanceláře pro prodej mléka v Praze a pro postavení nové společné parní mlékárny ať v Praze neb jejím okolí; v případu, že by ku zřízení mlékárny v Praze nedošlo, usneseno zříditi mlékárnu na Mělnicku. Jednání řídil a schůzi předsedal p. Bradáček, starosta obce Obříství. V Živoníně dne 5. února 1901.

Frant. Šíma, delegát zemědělské rady za okres Mělnický.

Hospodářsko-rolnický spolek venkovských obcí okresu Domažlického konal 10. února t. r. svou valnou hromadu. Předseda pan Václav Vondrovic zahájiv schůzi, přivítal přítomné a představil kočujícího učitele českého odboru rady zemědělské p. R. Purgharta. Na to byly přečteny a schváleny: zpráva jednatelská, pokladní a revisorů účtů. Přednášející p. R. Purghart pojednal pak o zvyšování výnosnosti luk a organisaci rolnictva. Po přednášce rozpředl se další rozhovor o zřízení zimní hospodářské školy v Domažlicích, a usneseno k návrhu pana Aug. Váchala zvoliti šestičlenné komité, které by provedlo práce přípravné. Dále jednáno bylo o přehlídce a odměňování skotu a usneseno, aby českému odboru rady zemědělské podána byla žádost, aby v tom případě, když by jiné sousední okresy obvodu XV. o přehlídku skotu se neucházely, aby odměňování to opětně předsevzato bylo v Domažlicích. Zároveň usneseno domáhati se toho, aby též odměňování chladnokrevných klisen uspořádáno bylo v Domažlicích, jelikož v okresu Domažlickém jest nejvíce schopného materialu.

(Ze zprávy p. *Bart. Rojta,* delegáta českého odboru rady zemědělské.)

Hospodářská besídka v Míčovicích u Prachatic konala dne 13. ledna 1901 IV. výroční valnou hromadu. Účastenství vzdor panující nepohodě bylo četné. Předseda pan Vojtěch Kalíšek zahájil schůzi krátkým proslovem, v němž členy uvítal a ku delší hojné práci, k sdružování a sebevzdělávání se povzbudil. Pak následovala zpráva jednatelská, z níž vyjímáme: Spolek čítal ku konci roku 1899 37 členů, během roku přistoupilo 5 nových členů, tak že besídka čítá 42 členy. Besídka pořádala přednáškové schůze, objednávala pro své členy strojená hnojiva a jiné potřeby hospodářské. Koupila pro své členy trieur a luční brány. Založila lesní školku a pěstuje košikářskou vrbu. Po přečtení zprávy jednatelské a pokladniční provedeny byly volby nového správního výboru. Přijat návrh p. Tomáše Pecky, učitele, aby konaly se každý měsíc přátelské i poučné besídky, při nichž by se dílem přednášelo, dílem četly zprávy hospodářské a sdělovaly nové výzkumy a zkušenosti z oboru zemědělství.

Ze zprávy p. *Tomáše,* jednatele besídky.)

Mlékařské kursy na Mladoboleslavsku. Hospodářská okresní jednota v Mladé Boleslavi pořádala v prosinci minulého roku mlékařské kursy v Semčicích, a Malých Všelisech. — Při obou těchto kursech přednášela a prakticky cvičila pí. Anna Leníčková-Nováková, odborná učitelka mlékařství českého odboru rady zemědělské; theoretické výklady podával při obou těchto kursech p. Bedřich Nebovidský, jednatel rolnické školy v Ml. Boleslavi. Kursy, jakkoli počasí nebylo příznivé, měly denně průměrně 60 účastnic, většinou hospodyň a jejich dcer. Prakticky prováděno: odstřeďování mléka, výroba másla, stloukání smetany v máselnici Viktoria a výroba sýrů měkkých.

(Ze zprávy okresní hosp. jednoty v Mladé Boleslavi.)

Hospodářský spolek pro okres Uhlířské Janovice konal 3. února t. r. schůzi v Sázavě a dne 13. února t. r. v Uhl. Janovicích. Obě schůze vzdor nepříznivému počasí byly dosti četné navštíveny.

Při schůzi v Sázavě promluvil p. J. Brunclík, učitel měšťanské školy „o důležitosti vzdělání pro hospodáře i dělníka.“

Při schůzi v Uhl. Janovicích přednášel p. Jos. Ledr, ředitel měšť. školy „o vlivu vzdělání na pokroky hospodářské.“

Po přednášce podána byla jednatelská zpráva, z níž vyjímáme: Spolek čítá 178 členů a konal 10 valných schůzí spojených s přednáškami.

Nově zvolenému výboru uloženo provésti následující úkoly:

1. Reorganisovati spolek.
2. Znovuzříditi hospodářské družstvo:
3. V obcích zřizovati hospodářské besídky jako podružné odbory spolku.
4. Placení příspěvků vznésti na obce a tím každého zemědělce přiměti ku přistoupení za člena spolku.
5. Svolati co nejdříve výborovou schůzi ku vykonání přípravných prací pro brzkou valnou schůzi.
6. Zahájiti jednání na příslušných místech o zaopatření plemenné stanice čistokrevného skotu pro zdejší okolí, jakmile dojde rozhodnutí p. V. Šibala, jenž projevil přání takovou při svém hospodářství zříditi.

Fr. Kratochvíl, t. č. předseda a delegát českého odboru zemědělské rady.

Hospodářská družstva.

Družstevní hospodářský lihovar ve Stráži n. Než. Dne 2. prosince 1900 byla slavnostně zahájena činnost družstevního, hospodářského lihovaru ve Stráži. K slavnosti dostavil se z blízka i zdáli četný počet účastníků. Po slavných službách Božích sešli se účastníci v sále divadelním; předseda družstva hospodářského lihovaru pan Jan Fistr uvítal přítomné a vzdal díky oněm činitelům, kteří o ustavení se družstva i o zřízení družstevního lihovaru zvláštních si získali zásluh.

Jednatel družstva p. Ondřej Budín, řídící učitel v Plavsku promluvil pak o důležitosti nového podniku pro rolnictvo. Dále promluvili starosta ústřední jednoty českých hospodářských společenstev p. JUC. Jan Sedlák z Prahy, zástupce českého odboru rady zemědělské, člen výboru p. Rudolf Šetka z Jindř. Hradce a tajemník ústřední hospodářské společnosti pro vévodství Slezské p. Fr. Zika z Opavy.

Po přečtení došlých telegramů a dopisů prohlédli si účastníci společně lihovar. Lihovar leží vzdálen od města asi 5—8 minut cesty, stranou silnice k Třeboni, na srázném pobřeží řeky Nežárky. Zřízení jeho stalo se účelnou adaptací, bývalé parní pily, kterýžto objekt byl družstvem velmi výhodně za 9.000 K od bývalého majitele p. Viktorina z Mělníku zakoupen.

Potřebné přestavby provedl stavitel p. Josef Záruba v úhrnné ceně 24.000 K a strojní zařízení celého lihovaru, dle nejnovějších technických vymožeností, dodala strojírna Novák a Jahn v Bubnech za 42.000 K, tak že úhrnné vydání na zařízení tohoto lihovaru obnáší 75.000 K.

V lihovaru samém, uvedeny při návštěvě účastníků veškeré stroje v pohyb, při čemž ingenieur p. Páv, pod

jehož dozorem strojní zařízení postaveno a montováno bylo, podával přítomným výklad jak o zařízení lihovaru, tak i o celém postupu výroby lihu. — Lihovar jest zařízen na 4—7 hl. denní výroby a jest charakterem svým uznán za hospodářský, jemuž přisouzeno 7 hl. denní výroby. Budova, není dosud celá k účelu lihovaru upotřebena a nalezá se v ní ještě dosti prostory, která by se — protože od parního stroje jest transmisemi spojena — velmi dobře hodila buď za družstevní mlékárnu, neb při účelném rozšíření a přestavbě, za obilní skladiště neb pod. — Lihovar, jako bývalá parní pila — jest rozsáhlým dvorem, plotem ohraženým opatřen, na němž až přebytečného se nalezá místa na krechty pro dodané brambory, ač i sklepy lihovaru až 3.000 q brambor pojmouti mohou.

Družstvo má obmezené ručení; členové ručí za závazky družstva upsanými podíly a dalším obnosem ve výši upsaných podílů. Až dosud čítá 90 členů se 130 podíly. Podíly jsou po 240 K a bylo na ně od členů složeno K 20.000·—, dodanými 3.000 q brambor po 2 K 40 hal. K 7.200·—, a dosud nesplaceno 4.000·—. Každý člen jest povinen dodati na každý svůj podíl ročně 20 q lihovarnických brambor za obyčejnou tržní cenu, začež dostane ještě za každý 1 q dodaných brambor 150 l. výpalků zdarma, které se jemu po celý čas kampaně — od 1. října do 31. května — ve stejných dávkách vždy čerstvé vydávají. — Splacené podíly budou předem 4% zúrokovány a teprve případný přebytek bude tvořiti čistý zisk, o jehož použití valná hromada rozhodne. — Družstvu byla od zemského úvěrního fondu císaře Františka Josefa povolena zápůjčka 15.000 K proti 4%nímu zúročení a o další zápůjčku byla správa téhož fondu ještě požádána; dále se družstvo uchází o subvenci zemskou a státní.

Správu družstva vede 5členné ředitelství, jehožto předseda jest zároveň ředitelem lihovaru; technické vedení lihovaru svěřeno jest odborně zkušenému lihovarníku, jenž jest úředníkem družstva.

Ze zprávy člena výboru českého odboru zemědělské rady pana *Rudolfa Šetky* v Jindř. Hradci.

Výstavy.

Výstava hospodářská v Praze. Výstavní výbor Ústřední společnosti hospodářské pro království České, jenž koná přípravy k hospodářské výstavě chystané dne 15. až 19. května t. r., konal schůzi svou dne 26. února. Schůzi zahájil předseda pan inž. R. Jahn sdělením, že c. k. místodržitelství bylo požádáno za svolení, by zvířata výstavní skládána býti mohla na stanici dráhy státní a buštěhradské v Bubnech a odtud dopravována na výstaviště. Chovatelé chovných zvířat a družstva hospodářská vyzváni byli zvláštními oběžníky, aby hleděli výstavní skupinu zvířat co nejčetněji obeslati. Městská rada Pražská věnovala za odměny výstavní 10 diplomů, 5 stříbrných a 10 bronzových medaillí. Český odbor rady zemědělské jmenoval svými zástupci pp. V. Schustra a V. Laušmana. K návrhu pana Prokůpka usneseno požádati český odbor rady zemědělské za svolení, by plemenné stanice skotu výstavu obeslaly. Taktéž schválen návrh, aby některé větší stroje hospodářské při výstavě poháněny byly motory elektrickými. Větší počet motorů k pohonu hospodářských strojů způsobilých jak pro proudy stejnoměrné tak i pro proudy střídavé vystaví elektrotechnický závod p. Fr. Křižíka v Karlíně. Za pořadatele výstavní skupiny zvířat zvoleni pp. E. Zedrich, statkář v Nymburce a V. Hanuš, hosp. správce v Nelahozevsi. Doprava zvířat a předmětů výstavních z obou nádraží v Bubnech svěřena zasílateli J. Srncovi a synovcům v Karlíně za stejných podmínek jako v létech dřívějších. Přihlášky k výstavě přijímá Ústřední společnost hospodářská pro král. České v Praze, Vodičkova ul. č. 38.

První lihovarská výstava v Praze. Jak známo, bude s letošní hospodářskou výstavou o dnech svatojanských v Praze pořádanou, spojena odborná výstava lihovarská. Jest to u nás podnik svého druhu první, a stále stoupající zájem nejen odborníků, ale i širšího obecenstva, jest důkazem, že výstava tato potká se s plným úspěchem. Výstava bude míti nejen svou odbornou cenu, ale i pro širší obecenstvo bude nanejvýše zajímavou. Lihovarská výstava bude míti tyto oddíly: 1. Suroviny lihovarské. 2. Stroje, nářadí a pomůcky lihovarské. 3. Výrobky lihovarů a závodů příbuzných. 4. Osvětlování a motory lihové. 5. Výstavka školy a výzkumné stanice lihovarské. Přihlášky k této výstavě, jakož i vůbec k výstavě hospodářské, přijímá Ústřední polečnost hospodářská v Praze, Vodičkova ul. č. 38.

Spolek ku zvelebení chovu hospodářsky užitečného drobného zvířectva a pro ochranu ptactva v Mělníku a okolí, jeden z největších odborných sdružení v Čechách, pořádá na Mělníku ve dnech svatodušních od 25.—28. května t. r., velkou výstavu ušlechtilé drůbeže, holubů a králíků, v rozsáhlých místnostech starobylého zámku Mělnického, jež J. Jasností kníž. Jiřím z Lobkowitz k tomu účelu propůjčeny byly: Protektorát převzal sl. okresní výbor Mělnický a sl. městská rada král. věnného města Mělníka, čestné předsednictví J. Jasnosť Ferd. kníže z Lobkovic. Pro výstavu tu v kruzích pěstitelů domácích i cizích již nyní značný zájem se jeví a lze bezpečně předvídati, že drůbežnická výstava na Mělníce, rozsáhlostí svou patřiti bude mezi největší výstavy odborné, které kdy v Čechách pořádány byly. Ačkoliv Mělník sám pro svou krásnou polohu a světoznámé víno každoročně četnými cizinci jest navštěvován, lze očekávati, že obzvláště ve dnech svatodušních výstava sama mnoho návštěvníků z blízka i z dáli přivábí. Veškeré bližší zprávy ohledně výstavy ochotně podá: Výbor pro uspořádání drůbežnické výstavy v Mělníku.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 7. března 1901 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku	Uhrách dne 6. března 1901
kulhavkou a slintavkou	21	33	—
snětí slezinnou	—	4	26
ožhřivkou	1	6	36
červenkou vepřového bravu	—	15	16
morem „ „	—	62	271

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v době od 8. března do 15. března 1901 v království Českém rozšířeny byly. (NB. Čísla vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

Panuje: I. Slintavka a kulhavka:

dubském v Chlumu 4 a v Pavlovicích 2. **3.** v okresu chebském v Schöbě 1. **4.** v okresu kolínském v Chotouchově 1 a v Kořenicích 1. **5.** v okresu mělnickém v Daňovsi 1 a ve Vysoké 1. **6.** v okresu rakovnickém v Pavlíkově 1. **7.**

v okresu roudnickém v Evani 1 a v Podbradci 1. **8.** v okresu libereckém v Horním Hanichenu 1 a v Rochlici 1.

I. v okresu českolipském v Újezdě 1. **2.** v okresu

II. Ozhřívka:

V okresu poličském v Poličce 1.

III. Mor vepřového dobytka:

I. v okresu děčínském v Podmoklech 1. **2.** v okresu ústeckém v Habarticích 1.

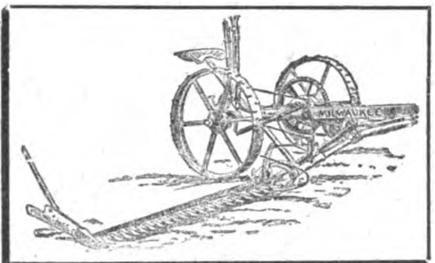
IV. Puchýřina na údech pohlavních:

I. v okresu mnichovohradišťském v Malé Bělé 1. **2.** V okresu poličském v Německé Bělé 1.

Vyhláška c. k. místodržitelství v Praze ze dne 27. března 1901, čís. 56.592. Vývoz dobytka pro užitek i na plemeno z politických okresů: Dubé, Jablonce, Lípy České, Mělníka a Roudnice zakazuje se až do dalšího nařízení.

Reklamace čísel poštou nedodaných musí zaslány býti administraci listu nejdéle do vydání příštího čísla. Reklamace v dopisech otevřených jsou poštovného prosty. Na pozdější reklamace nebéře se zřetele.

Žací stroje
„MILWAUKEE“
jsou dnes nejlepší!

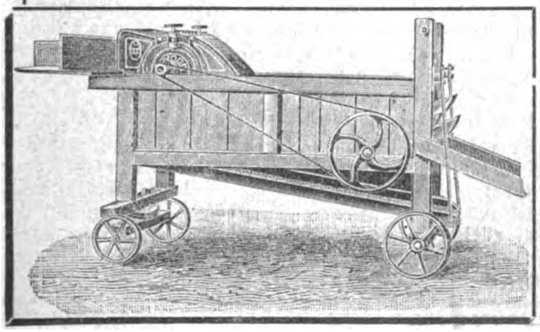
Ctěným rolníkům

nabízím své nejlépe známé výborné výrobky: žentoury, ruční a žentourové mlátičky, řezačky, řepovníky, šrotovníky, čisticí mlýnky, bramboráky, pohrabovače, parostroje pro píci, a t. d. a též původní americké žací stroje na trávu s přístrojem pro sečení obilí, žací stroje na obilí s 5 hrabicemi, vazače, veškeré ze slovutné továrny **Milwaukee Harverster Comp., Milwaukee, Wis. U. S. A.**, kterou zastupuji, za nejlevnější ceny.

Obrázkové cenníky a zvláštní výkazníky o žacím stroji „Milwaukee“ zdarma.

M. FISCHER, CHEB,

strojírna a slévárna.

Vystavuji tyto své stroje na výstavním trhu v Praze dne 15.—19. května v tržnici průmyslové na pravé straně!

První ceny a nejvyšší vyznamenání:

Na jubilejní výstavě v Praze 1891.
Na krajinské výstavě v Hradci Králové 1894.
Na Národopisné výstavě v Praze 1895.
Čestný diplom král. hl. města Prahy.
Státní medaile bronzová.
Na výstavě v Humpolci 1894 „Hors concours“.

Prokop Skorkovský

a syn

továrna na sukna, lodny

a modní látky z ovčí vlny

v Humpolci.

Sklady ve všech větších městech zemí koruny svatováclavské,

Do míst, kde obchodního spojení nemáme, zasíláme **vkusně upravené vzorníky** na požádání ochotně franko.

J. KOHOUT,

TOVÁRNA NA STROJE, STAVBA MLÝNŮ A SLADOVEN.

PRAHA-SMÍCHOV.

Závod založen roku 1849.

Doporučuje se slavným hospodářským spolkům a družstvům **ku zařizování obilních skladišť** dle nejnovějších soustav.

Vypracování plánů a rozpočtů jakož i odborné porady na požádání.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 15. dubna 1901.

Rok 1901. ☆ Číslo 8.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník

českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K. Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává Český odbor rady zemědělské pro království České. Odpovědný redaktor: JUDr. Karel Viškovský.

Hospodářské spolky, hospodářská družstva a poplatkový ekvivalent.

1. Co jest poplatkový ekvivalent a kolik obnáší?

Poplatkový ekvivalent jest dávka ze jmění určitých osob právnických, zavedená zákonem poplatkovým, jež vyměřuje se každých deset let a jež má poskytnouti státu náhradu za poplatky z převodu jmění, jež mu unikají tím, že jmění toto není v rukou osob fysických a tudíž nepodléhá poplatku z častějších změn držby.

Výměra ekvivalentu jest různá dle toho, běží-li o jmění movité neb nemovité. Při movitém jmění obnáší $1\frac{1}{2}\%$ s 25% přirážkou, při nemovitém 3% s 25% přirážkou.

Výminku — pro nás důležitou — činí zákon při některých právnických osobách, jež osvobozeny jsou od placení ekvivalentu ze jmění movitého vůbec a z nemovitého jmění platí $1\frac{1}{2}\%$ s 25% přirážkou.

2. Které právnické osoby povinny jsou ekvivalentem a jaká jsou osvobození?

Ekvivalent poplatkový odváděti mají:

1. Nadace, obročí, kostely, duchovní i světské obce, spolky, ústavy a jiné korporace a společnosti, jichž členové nemají podílu na kmenovém jmění (a sice tyto v plné výši svrchu uvedené, tedy ze všeho jmění);

2. podniky akciové a jiné výdělkové společnosti, jichž členům náleží podíl na společném jmění kmenovém (tyto pouze z nemovitého jmění);

3. společenstva výdělková a hospodářská zřízená na základě zákona z 9. dubna 1873. č. 70. ř. z.; na základě zvláštních zemských zákonů z peněz kontribučních a daňových peněžních fondů vzniklé záložny a obecní záložny (tyto pouze z nemovitého jmění);

4. spolky a společenstevní sdružení založená na základě vzájemnosti ku pojistění podpor v nemoci, pensí invalidních, starobních, vdovských a sirotčích pro dělníky, pomocníky a účně, pokud neprovozují žádného na zisk vypočtěného zaměstnání (též jen z nemovitostí).

Vyňaty jsou z povinnosti platiti ekvivalent:

a) společnosti ku společnému výdělku na čas života účastníků nebo za jejich dědice zřízené;

b) společnosti ku společnému výdělku, však na určitou, patnáct let nepřesahující dobu zřízené.

Osvobozeny jsou:

a) *věci*:

1. nemovité, jejichž vlastnictví sice nějakému společenství nedílně přísluší, na jichž požívání neb užívání však právo s jinými oddělenými a volnými držebnostmi pozemkovými a domovními nerozlučně jest spojeno a to i tehdy, když toto právo s jedné pozemkové neb domovní državnosti na jinou s povolením úředním nebo bez něho přenášeno býti může (jako na př. bývá právo jednotlivých usedlíků v obcích k užívání obecních pas vin; práva členů hospodářských záložen ku jich jmění (a t. p.,

2. nemovité, které trvale nepodléhají dani pozemkové a domovní (na př. neplodná půda, stavební plochy

soukromé budovy věnované na nemocnice, chudobince neb jiným dobročinným účelům atp.);

3. movité, bohoslužbě věnované věci kostelů a modliteben;

4. movité věci nadací ku vyučovacím, dobročinným a lidumilným účelům, jemuž na roveň postaveno jest movité jmění spolků, které dle stanov vyučovacím, dobročinným neb lidumilným účelům více odňato býti nemůže*).

b) *osoby:* držitelé některých obročí.

Osvobození tato nerozumějí se však sama sebou, nýbrž musí se každých 10 let za uznání jich žádati a také se každých 10 let o nich znova rozhodne.

Kdo se tedy domnívá, že mu z některého zákonem uznaného důvodu osvobození od ekvivalentu náleží, nechť zakročí za úřední uznání tohoto osvobození buď zvláštní neb v přiznání (s udáním důvodů) uvedenou žádostí a příslušné doklady (listiny, stanovy atp.), na jichž základě o osvobození žádá, nechť přiloží**).

Spolky hospodářské podléhají tudíž poplatkovému ekvivalentu z veškerého svého jmění (leč by snad byly jednotlivé věci — jim patřící — osvobozeny dle právě uvedených zásad), **hospodářská družstva** založená na uvedeném zákoně z r. 1873. však **pouze ze jmění nemovitého** (pokud snad i ony by nebyly v držení jednotlivých věcí od ekvivalentu vůbec osvobozených.)

3. Přiznání.

Za účelem zjištění osob právnických, které povinny jsou ekvivalentem poplatkovým, jakož i za účelem získání podkladu pro vyměření ekvivalentu, uložena jest všem, kdož podléhají ekvivalentu poplatkovému, povinnost podávati každých 10 let přiznání k ekvivalentu.

Letošním rokem nastává nové desítiletí, i nastala též povinnost přiznání podati.

Přiznání tato podati jest pouze na tiskopisech úředně k tomu vydaných, jež dostati lze u všech c. k. hlavních berních a berních úřadů a c. k. důchodkového úřadu v Praze na Poříčí, výtisk po 2 h.

Tiskopisy ty jsou dle různosti jmění trojího druhu a to: pro jmění nemovité, movité a práva požitečná. — Při jmění nemovitém mimo to rozlišují se pozemky a budovy, tak že jsou celkem 4 vzory, k nimž přistupuje vzor 5. pro předměty dnem 1. ledna 1901 ekvivalentu ještě nepodléhající.

Pro přiznání pozemků zaveden vzor $A/_1$, pro přiznání budov vzor $A/_2$, pro jmění movité vzor B a pro práva požitečná vzor C, pro zmíněné pak již předměty dnem 1. ledna 1901. ekvivalentu ještě nepodléhající (u těch nemovitostí, jež ještě 10 let v držení takového spolku, družstva atp. nejsou) vzor D.

*) Ustanovení tohoto bylo by se dovolávati zvláště při spolcích pro fondy, které snad k různým takovým účelům spolek založil a spravuje.

**) Lhůta ku podání těchto žádostí je táž jako ku podání přiznání (viz přiznání).

I musí se tedy nejprvé dle toho, jaké jmění spolek některý, družstvo atp. má, vzorce potřebné vybrati a opatřiti.

Jest možno tak učiniti také objednávkou psanou na ústřižek peněžní poukázky, jíž pošle se zároveň obnos za tiskopisy.

O tom, kdo přiznání za různé osoby právnické podati má, obsahuje ustanovení § 5. nařízení c. k. ministerstva financí ze dne 14. července 1900*).

Podle tohoto ustanovení povinno jest podati přiznání (po případě oznámení o trvání spolku atp., viz níže) představenstvo (výbor, ředitelstvo atp.) spolku nebo družstva ekvivalentem povinného.

4. Kdy a kde přiznání (po příp. oznámení) se podává?

I. Spolky, družstva atd., jež 1. ledna 1901 více jak deset let právně trvaly, podati mají přiznání svá nejdéle do konce dubna 1901.

Lhůta tato nesmí býti překročena a přiznání musí býti 30. dubna již u příslušného úřadu.

Kdyby však některý spolek, družstvo atd., z důležitých a nepřekonatelných příčin nemohl přiznání v této lhůtě podati, podej aspoň žádost za prodloužení této lhůty u téhož úřadu, kde přiznání podáno býti má.

Spolky, družstva atp., které teprvé během minulého desítiletí, tedy od r. 1891.—1900. vznikly a svou činnost zahájily, tudíž ještě 10 let netrvají, povinny jsou do téže lhůty 30. dubna podati oznámení, kdy spolek ten neb družstvo atp. vstoupilo v život; přiznání řádně vyplněná podají se, až když dovrší deset let trvání.**)

II. Přiznání k vyměření ekvivalentu podati se mají u toho c. k. okres. finančního ředitelství (v Praze a Plzni (městě) u c. k. úřadu pro vyměřování poplatků) v jehož obvodu jest sídlo přiznávajícího spolku, družstva atp.

5. Co a jak přiznati?

Ekvivalent odvádí se — jak již řečeno — buď ze všeho jmění (movitého, nemovitého, práv požitečných) nebo jen z nemovitého (toto posledně jší platí zejména o hospodářských družstvech založených na zákoně z 9. dubna 1873. č. 70. ř. z.).

Přiznává tedy každý vše, co podléhá povinnosti ekvivalentní, i když by se snad domáhal osvobození jednotlivých předmětů osvobozených.

V podrobnostech sluší připamatovati:

*) Nařízení toto vyšlo ve zvláštním otisku a prodávají je všechny c. k. hlavní berní a berní úřady a c. k. důchodkový úřad v Praze, Poříč, za 10 h.

**) Dnem dovršení 10letého trvání je den výnosu, kterým příslušné stanovy úředně schváleny byly neb kdy zřízení toho kterého spolku, družstva atp. vzato bylo na vědomí.

A. **Jmění nemovité.** (§§ 8.—15.)

Ekvivalentu podléhá ono jmění nemovité (s příslušenstvím ve sm. §§ 294.—297. obč. zák.), které dnem 1. ledna 1901 bylo již 10 let ve vlastnictví některého spolku [neb jiné osoby právnické, která povinna jest popl. ekvivalentem z nemovitého jmění (viz svrchu)] a to dle stavu, v jakém dne 1. ledna 1901 bylo.

Hodnotu jich udati jest dle § 50. poplatkového zákona přihlédajíc ke kupní ceně v místě obvyklé (t. zv. hodnota obecná ve sm. §§ 305. a 306. obč. zák.).

Není-li za příčinou srovnání po ruce takových kupních cen, buďte přiznány budovy a jinaké příslušenství věcí nemovitých podle nynějších nákladů na jich zřízení neb opatření.

Nemovitosti, které, třebas i před delší dobou soudně odhadnuty byly, mají se přiznati hodnotou, posledním soudním odhadem stanovenou, ač nezměnily-li se ceny nemovitostí od doby, kdy odhad ten se stal nebo nejsou-li tu jiné okolnosti, odchylku odůvodňující.

Také mohou býti vzaty za základ vyměření ekvivalentu následující násobky daňové:

a) 108násobná daň pozemková beze slevy;

b) 100násobná daň domovní třídní, pokud neplatí se více než 9 K 80 h daně (bez přirážek a beze slevy) neb 150násobná domovní daň třídní (platí-li se přes 9 K 80 h);

c) 16násobní ryzí činže (t. j. činže, z níž vyměřena je daň činžovní — je uvedena v plat. rozkaze na daň tuto), neboli 60násobná daň činžovní v Praze a lázeňských městech (t. zv. litera A) předpisovaná, nebo na venku 80násobná 20% daň činžovní, připočtouc hodnotu dočasného osvobození od daně činžovní, kdyby dům některý osvobozen byl.

V případě, že by finanční úřad přiznané ceny neuznal, není vyloučeno určení cen těchto dohodnutím neb soudním odhadem, o nichž předpisuje poplatkový zákon toto: Správě finanční jest dovoleno dohodnouti se s poplatníkem také jiným způsobem, než v zákoně předepsaným, o způsobu určení ceny dávky (§ 50. popl. zák.).

O odhadu soudním — který je vydatnou zbraní úřadů finančních proti nemožně nízkým přiznáním cen, předpisuje popl. zákon toto:

Určení ceny vlastním soudním odhadem má se vždy provésti, když a pokud správa finanční nemůže se s poplatníkem shodnouti o jiné měřítko.

Útraty soudního odhadu nese stát, byl-li předsevzat na žádost správy finanční a nepřevyšuje-li odhadnutá cena obnos udaný poplatníkem o víc než o $12\frac{1}{2}$% (osminu). V každém jiném případě, tedy zejména, převyšuje-li odhad tento přiznaný obnos více než o $\frac{1}{8}$ neb stal-li se odhad na žádost poplatníka, nese tento útraty odhadu.

Poněvač pak hlavní zásadou pro vyměření ekvivalentu z nemovitého jmění jest, že jmění toto podléhá ekvivalentu z hrubé hodnoty, neodpočítávají se passiva (knihovní dluhy a t. p.) na něm váznoucí. (§ 56. popl. zák.)

Nemovitosti, jichž teprve během desítiletí 1891 až 1900 nabyto bylo a jež tudíž 1. ledna 1901 ještě 10 let ve vlastnictví přiznávajícího spolku, družstva a t. p. nebyly, podléhají ekvivalentu teprve po uplynutí desítiletí od jich nabytí, přihlížejíc ku dni uzavření příslušného nabývacího jednání právního (kupu, směny, smíru atd.)

Přiznání o nemovitostech těchto dlužno tudíž podati do 30 dnů po tom, co nastane povinnost poplatkový ekvivalent zapravovati*) u téhož úřadu vyměřovacího, kde nyní podává se přiznání.

Při tom ovšem pro ocenění nemovité věci není rozhodný stav ze dne 1. ledna 1901, nýbrž den, kdy povinnost ekvivalentní nastala (§ 30).

Při budovách jest pro posouzení povinnosti ekvivalentní a pro určení hodnoty rozhodným den dovršení 10leté držby pozemku, na němž stojí a nikoliv den, kdy budova sama byla postavena. (§ 28. odst. 4.)

Budovy, jež z jakéhokoli důvodu osvobozeny jsou od daně domovní dočasně, nelze osvoboditi od placení ekvivalentu.

Podrobná ustanovení o přiznání komplexů pozemkových a pro ten případ, že nemovitosti leží v různých okresích berních, obsahují §§ 8.—9.

B. **Jmění movité.** (§§ 16.—21.)

Jmění movité rozumí se:

a) hodnota inventáře,

b) hotovost pokladní,

c) hodnota pohledávek,

d) „ cenných papírů,

e) aktivní úroky, které dne 1. ledna 1901. byly sice již dospěly, nebyly však dosud vybrány,

f) úroky běžné včetně do 31. prosince 1900. čítatelné.

Pokud přiznání jmění tohoto se týká, platí tyto zásady:

Jmění movité přiznati jest v tom stavu, v jakém se nalézalo dne 1. ledna 1901., tedy veškeré jmění movité.

Při jednotlivých předmětech budiž svědomitě (§ 52. popl. zák.) udána jich cena o tomto dni a přiznání staň se rozdruženě t. j. pro každý druh jmění (po případě každý předmět — viz níže!) zvlášť, aby posouzeno býti mohlo, jsou-li udané ceny přiměřené. —

Hotovost pokladní zapsati jest nehledíc k jejímu účelu a upotřebení. Při kapitálech v soukromých zápůjčkách a ve veřejných obligacích uložených jest přesně vyplniti specifikaci na 2. a 3. stránce vzorce B.

Pokud jednotlivých druhů movitého jmění se týká, sluší uvésti:

a) cenné papíry, t. j. rakouské státní dluhopisy neb vůbec ony papíry, jež ve vídeňském listě bursovním

*) **Tak na př. při nemovitosti zakoupené 10. června 1897. nastane povinnost ekvivalentní dnem 10. června 1907. a přiznán podati dlužno tudíž nejdéle do 10. července 1907.**

(t j. ranním listě časopisu „Wiener Zeitung") se uvádějí, udati jest dle kursu v tomto listě dne 1. ledna 1901 udaného.

Papíry, jež sice se tam uvádějí, avšak jež by toho dne znamenány nebyly, soukromé dluhopisy a pak takové akcie a jiné papíry, jež jsou předmětem obchodu a ve vídeňském bursovním listě se nevyskytují, udati jest v nominální ceně.

Avšak může i poplatník i správa finanční žádati za určení ceny soudním odhadem. (Viz svrchu o něm.)*)

b) při ostatních movitých věcech pro ten případ, že by zjednána nebyla dohoda, stanoví se cena odhadem soudním.

Avšak poplatkovému ekvivalentu podléhá pouze ryzí hodnota (§ 17.) jmění movitého — na rozdíl od jmění nemovitého, jež podléhá v plné výši povinnosti ekvivalentní.

I srážejí se passiva t. j. dluhy, ale také toliko dluhy, které v rozhodném čase (dne 1. ledna 1901) jiné osoby měly právo pohledávati, tedy obnosy, o něž podstata majetková je menší.

Neodčítají se však výdaje, které spolek neb družstvo ekvivalentu podléhající z běžných příjmů (na př. z členských příspěvků, režijního příspěvku u družstev atp.) povinno jest zapravovati podle zvláštního nějakého zákonného předpisu, nařízení, neb ze zvláštního důvodu (závazku), poněvadž výdaje takové zmenšují sice příjem, nikoli však jmění.

Zejména nebuďte tedy za dluhy pokládány a tudíž ani odčítány:

a) reservy k náhradě budoucích ztrát schodků neb výdajů (řádné neb mimořádné reservní fondy a p.);

b) ryzí výtěžek posledního roku;

c) úroky před 1. lednem 1901. předem (t. j. již pro rok 1901.) přijaté, třebas by i tyto částky určeny byly k úhradě později vzniklých závazků (na př. úroky hypotečních pohledávek, jež by družstvem předem byly vybrány a určeny byly ku zapravování splátek věřitelům družstva až projdou budoucí lhůty, které však do té doby zůstanou v majetku družstva).

Ku přiznání movitého jmění za účelem zjištění ryzího jmění movitého přiložen budiž výkaz passiv, která tu jsou v čase, ku kterému se přiznání vztahuje a budiž ke konci vypočteno čisté jmění podléhající ekvivalentu poplatkovému, při družstvech (jakožto veřejnému účtování podléhajících) pak také poslední účetní závěrka.

Jestliže by u jednotlivých součástek movitého jmění činěn byl nárok na zákonné osvobození od ekvivalentu, buďtež také zvláště uvedena passiva na jmění toto připadající a při vypočítávání ryzího jmění nebudiž brána v počet ani hodnota jednotlivých osvobozených předmětů, ani hodnota právě zmíněných dluhů (§ 17.).

Passiva v přiznání uvedená, má-li k nim býti při vyměření ekvivalentu přihlédáno, musí býti finančnímu úřadu prokázána a to týmž způsobem, jako se prokazují pozůstalostní dluhy (§ 22.):

a) právními listinami v prvopisu neb notářsky, nebo soudně ověřeném opisu*);

b) výtahy z veřejných knih;

c) soudně ověřenými výtahy z knih obchodních (ať věřitelových neb dlužníkových);

d) kvitancemi veřejných orgánů a úřadů;

e) právoplatnými nálezy úřadů správních neb soudů.

Finanční úřad uváživ pečlivě okolnosti, může upustiti od podání důkazu, avšak nemusí.

Spolky a družstva, jichž povinnost k zapravování ekvivalentu teprve během desítiletí 1900—1910. nastane, přiznejte přiznání movitého jmění dle stavu a do třiceti dnů od onoho dne (dle kalendáře), kdy dovrší deset let svého trvání (viz svrchu). — Jiných zvláštních ustanovení o nich však není. (Dokončení.)**)

*) Cena cizozemských papírových peněz a mincí stanovena býti má odhadem.

*) Doporučuje se — pokud to není příliš drahé (cestování a tp.), dojeti s hotovým přiznáním k fin. úřadu, vzíti doklady v opisech s sebou, požádati, aby byly porovnány s prvopisy a na opisech poznamenán souhlas s prvopisem a takto ověřené opisy přiložiti.

**) Dokončení bude se týkati jednání úředního a řízení opravného; informace k sestavení přiznání potřebné jsou obsaženy v tomto článku.

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Rašelinná měl jakožto krmivo.

Rašelina v základě své velké hygroskopičnosti dovede do sebe vlykati značné množství vláhy, aniž by činila dojem mokrosti. Pro tuto vlastnost používá se rašelinné měli dosti často ku připravování krmiv melassových. Tak zv. melassová krmná moučka rašelinná skládá se asi z 30% rašelinné měli a 70% melassy. V jiných melassových krmivech jest k velkému jich prospěchu rašelinná měl nahražena z části anebo úplně hmotami jinými, majícími krmnou hodnotu značně vyšší než rašelinná měl, o níž ostatně nejednou již vyslovena pochybnost, zda-li se vůbec ke krmivům počítati může. Zajisté, že všechny rozpustnější, ústroji zažívacímu přístupnější látky, druhdy v porostu rašeliništ obsažené, vzaly průběhem zdlouhavého ulmifikačního pochodu při tvoření rašeliny za své, a že rašelině zůstaly jen látky ústrojí zažívacímu nepřístupné. Třeba tedy rašelinná moučka měla totéž chem. složení jako lepší druhy obilné slámy anebo chatrnější druhy lučního sena, přece to není ještě důkazem, že má i tutéž krmnou hodnotu, neboť látky dusíkaté, tuky a uhlohydráty v ní obsažené postrádají veškeré stravitelnosti. Že skutečně měl rašelinná v celém svém množství vychází nevyužitkována z těla a že ústrojí zažívací jen obtěžuje a zbytečně

namáhá, dokázal v nejnovější době dr. O. Kellner pokusy konanými na skopcích.*) Rašelinná měl způsobovala dokonce i úbytek na stravitelnosti dusíkatých látek a bezdusíkatého výtažku krmiv, s nimiž současně skopcům byla podávána (luční seno a melassa). Výkaly byly sice po rašelinné měli kompaktnější a na pohled sušší, ve skutečnosti však obsahovaly více vody, než když krmeno bylo bez ní.

Lehání obilí.

Ch. Guffroy uveřejňuje v „Journal d'Agriculture practique" (10. I. 1901) zajímavou studii o lehání obilí. Jest to vlastně již druhé pojednání jeho o tomto předmětu; pojednání první uveřejněno bylo roku 1898. Guffroy podrobil zevrubnému mikroskopickému ohledání stébla rostlin pšeničných a ječných, vypěstovaných na parcelách nestejně pohnojených. Parcel bylo na příklad u pšenice 9. První parcela nebyla vůbec hnojena, parcela druhá až sedmá dostaly pouhou kyselinu fosforečnou a to v množství (po přepočtení na 1 ha) 45 kg., 60 kg., 75 kg., 90 kg., 120 kg. a 150 kg., parcela osmá dostala 30 kg. dusíku a parcela devátá 150 kg. kyseliny fosforečné a 30 kg. dusíku. Kyselina fosforečná dodána Thomasovou struskou a dusík čilským ledkem. Mikroskopickému ohledání podrobeny příčné průřezy stébel rostlin všech parcel; tenounké, mikroskopickému zkoumání přístupné řízky vzaty pokaždé z prostředka druhého spodního článku stéblového. Mikroskopické ohledání ukázalo, že hnojení kyselinou fosforečnou způsobuje tloustnutí stěn buněčných v stéblech. Nejtlustší stěny a nejužší vnitřní dutinu (lumen) měly buňky stébel z parcely nejsilněji kyselinou fosforečnou pohnojené. Také zevní zdřevnatělá vrstva vlivem kyseliny fosforečné zmohutněla.**) Kdežto stébla pšeničná z nehnojené první parcely měla zevní zdřevnatělou vrstvu složenou z 5 řad buněk, skládala se vrstva ta u stébel z parcely pohnojené 150 kg. kyseliny fosforečné z 8 řad buněk. Toto zmohutnění zevní zdřevnatělé vrstvy nastalo sice i u stébel osmé parcely, jež byla pohnojena pouhým dusíkem, avšak buňky měly tu všude stěny značně tenší a vnitřní dutiny širší než při hnojení kyselinou fosforečnou.

Celkem dospívá Ch. Guffroy v příčině lehání obilí k těmto výsledkům: „Větší nebo menší vzdorovavost vůči lehání závisí od vnitřní struktury stébla a jest tudíž rázu čistě mechanického. Kyselina fosforečná zvyšuje a dusík snižuje vzdorovavost stébel vůči lehání. Současné hnojení kyselinou fosforečnou a dusíkem zvyšuje výnosnost obilí a činí i stébla dostatečně vzdorovavými oproti lehání."

Třeba nebylo lze výsledky tyto zařaditi mezi objevy nové, ježto jak mechanický ráz příčiny lehání, tak i příznivý vliv kyseliny fosforečné a nepříznivý vliv dusíka na pevnost stébel jest již delší dobu znám, přece studie Guffroy-ova tím ničeho neztrácí na své zajímavosti a ceně. Nelze však s Guffroy-em souhlasiti, že zásluhu o pevnost stébel přičítá výhradně kyselině fosforečné. Vždyť jest otázkou, zdali i při samotných pokusech Guffroy-ových nepřičinily se vedle kyseliny fosforečné také ještě jiné součástky Thomasovy strusky o lepší stloustnutí stěn buněčných.

Jak známo, může přižnutí vršků poskytnouti obilí jakousi ochranu proti lehání. Guffroy spatřuje příčinu toho v okolnosti, že přižnutím vršků prodlužuje se vystěhování kyseliny fosforečné do hořejších částí rostlinných, tak že kyselina fosforečná má více času přivoditi přiměřené stloustnutí stěn buněčných ve spodních článcích stébel.

Rozhledy národohospodářské.

C. k. ministr orby o otázce terminových obchodů s obilím na burse. Národohospodářský výbor posl. sněmovny zabýval se dne 19. března iniciativními návrhy ve příčině terminových obchodů s obilím na burse. V debatě ujal se slova ministr orby bar. Giovanelli, který poukazoval k tomu, že vláda již opětně uznala nutnost reformy bursovního terminového obchodu hospodářskými výrobky. Přípravy pro tuto reformu budou co nejdříve ukončeny a další práce pro předlohu, která svým časem má býti sněmovně podána, budou tím značně ulehčeny a urychleny. Vláda tedy dle všeho bude s to, aby již na podzim t. r. svou předlohu podala. Tou dobou není ministr s to, aby se stanoviska vlády podal bližší zprávy o obsahu této předlohy, neboť odbory, které jsou při této práci súčastněny, nemají ještě své práce ukončeny.

Ministr prohlásil dále: Nemohu se o tom vysloviti, zdali vláda diferenční hře, která ve formě bursovního obchodu vystupuje, po případě všem výstřelkům terminového obchodu zákazem neb omezením a přetvořením bursovního obchodu hospodářskými výrobky učiní přítrž.

Ať bude obsah předlohy, která svým časem bude podána, jakýkoliv, přece již nyní jmenem vlády s veškerou rozhodností mohu vytknouti, že reforma bursovního obchodu s hospodářskými výrobky a užívám zde slova reforma v nejširším smyslu, který se týká všech eventualit, za všech okolností bude takovou, aby všem

*) Prozatímný referát o pokusech těch je obsažen v „Deutsche Landwirtschaftliche Presse". 1901, čís. 1.

**) Na příčném průřezu stébla obilního pozorujeme pod drobnohledem na obvodu několik řad malých tlustostěnných bunic. Toť t. zv. zevní zdřevnatělá vrstva. Bunice dále do vnitř jsou značně větší se stěnami obyčejně tenšími a rozumí se s vnitřní dutinou širší.

odůvodněným stížnostem polního hospodářství trvale a účinně zjednala odpomoci.

Ministr pravil dále: Byv povolán k řízení ministerstva orby mohu úkol svůj spatřovati jen v tom, abych zájmů původních producentů s veškerým důrazem hájil. Jest mně tedy velkým zadostučiněním, mohu-li poukázati k tomu, že ministerstvo obchodu i ostatní ministerstva projevují největší ochotu ve příčině hájení zájmů, které jsou jim svěřeny.

Může Německo svou spotřebu obilí samo vyrobiti? O této v poslední době tak význačné otázce vyslovuje se nyní po mnohých jiných také prof. dr. Maerker z Halle a sice ze stanoviska hospodářsko-technického. Agrární „Deutsche Tagesztg." píše o tom: „Maerker porovnává docílené dotud v různých dílech země obilní sklizně mezi sebou a s docíleným vyšším výnosem hospodářských závodů pokusných, zejmena v Lauchstädtu. Poukazuje na výsledek zvýšeného hnojení a jiných kulturních vymožeností, dokazuje větší výnos při novém pěstování semene a dospívá potom k závěrku, že nejen lze dosavad přivážené cizozemské obilí snadno nahraditi domácí produkcí, ale že u mnohých plodin, hlavně u žita, mohlo by Německo vyrobiti ještě značné vývozní přebytky, kdyby ceny opětně pozvednuty byly na onu prostřední míru, která bývala již v letech předešlých, tak že by nastavší zatím vědecký a technický pokrok většinou hospodářů skutečně mohl býti zužitkován.

Zemědělské zákony. Předloha o zrušení erárních mýt byla vyřízena v poslanecké sněmovně v druhém a třetím čtení. — Sněmovna poslanecká schválila ve třetím čtení osnovu zákona, jíž snižuje se daň rentová pro zást. listy hypotečních bank zemských z $1^1/_2$ procenta na $^1/_2$ proc. úrokové sumy.

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Vyhláška všem okresním výborům v záležitosti obilních skladišť.

Již ve více případech podala jednotlivá družstva obilních skladišť u zemského výboru království Českého žádosti za poskytnutí subvencí a nezúročitelných zápůjček teprve po skončení stavby dotyčných skladišť. Tento postup nelze nikterak schvalovati, neboť jím odnímá se zemskému výboru v případech, kde žádá se o zemskou podporu, vliv na zdělání projektu stavebního a na provádění stavby, čímž, jde-li o větší vady a nedostatky, jež nelze již odstraniti, může se státi povolení zem. příspěvků pochybným. Tím by ovšem mohla se společenstva, jež domáhají se podpory zemské, ocitnouti ve vážných nesnázích peněžních.

Aby budoucně předešlo se těmto důsledkům pro společenstva sama zajisté velmi povážlivým, vidí se zemskému výboru království Českého nařiditi okr. výboru, by opětně a se vším důrazem upozornil interessované kruhy na zdejší oběžník z 21./7. 1900 č. 52.892 a je poučil o tom, že z vyložených důvodů jest nanejvýš nutno a zajisté jen v jich vlastním zájmu, by v žádném případě nepočínala se stavba skladiště, pro něž domáhati se chtějí zemské podpory, pokud stavební projekt nedošel schválení zemského výboru a otázka subvence není vyřízena.

Zemský výbor království Českého vyhrazuje si konečně ovšem též právo technicky zkoumati projekty skladišť již provedených a musil by po případě, kdyby zjištěné závady nebylo již možno dodatečně odstraniti, odepříti veškerou zemskou podporu.

V Praze, dne 13. března 1901.

Nejvyšší zemský maršálek:
Lobkowicz m. p.
Vojtěch hrabě Schönborn m. p.

Vyhláška c. k. místodržitelství o praeparatu „Animalin."

Jistý H. Mesaros, ve Vídni, IV., Freundgasse 4, uvádí rostlinný léčivý prostředek pod jménem „Animalin" do obchodu, jejž ve svých reklamních oběžnících jako „pravé božské požehnání pro chudé a bohaté" velebí. Kupní čena obnáší asi 1 K 50 h za kilogram.

Ve skutečnosti má preparát tento cenu 20 h za kg. a rovná se působivost jeho téměř anebo docela nule.

Přípravek tento sestává dle analyse, c. k. hospodářsko-lučební pokusní stanicí ve Vídni předsevzaté, z 8% skalice modré, dále ze síranu ammonatého, sádry, hašeného vápna, soli kuchyňské, dusičnanu sodnatého a stop draslíku nadmangan. Z těchto substancí může nejvýše skalice modrá jakožto prostředek k moření semene působiti, jest však množství její tak nepatrné, že účinek její ani zřetele hoden není.

Ostatní součásti jsou úplně bez působivosti. Při pořizování tohoto tajného prostředku byl tudíž kilogram skalice modré, jenž jinak 70 h stojí, 60 korunami zaplacen.

C. k. hospodářsko-lučební pokusná stanice ve Vídni měla již loni příležitost v odborném tisku před koupí animalinu varovati.

Ježto však Mesaros ve vychvalování tohoto bezcenného výrobku pokračuje a — jak se zdá — v širších hospodářských kruzích lehkověrné obecenstvo nalézá, jest opětná výstraha na místě, a sice zdá se nutným, výstrahu tu k zabezpečení velkého rozšíření

prostřednictvím úředních novin politických úřadů I. stolice uskutečniti.

Pan c. k. okresní hejtman se následkem vynesení c. k. ministeria orby ze dne 23. února 1901, č. 4571, poukazuje, aby vyhlášení této výstrahy v tamním listu úředním uveřejnil.

V Praze, dne 15. března 1901.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Výbor českého odboru rady zemědělské pro království České.

konal dne 27. března 1901 za předsednictví předsedy rady zemědělské J. J. pana Ferdinanda prince z Lobkovic a předsedy českého odboru pana Heřmana Jandy svoji řádnou schůzi.

Verifikatory protokolu jmenuje předseda pp. členy výboru Františka Dostála a Gustava Hodka, rytíře ze Želevic.

Člen výboru p. Karel Prášek vyslovuje přání, aby schůze výboru svolány byly tak, aby se sezením rady říšské nekolidovaly.

Předseda českého odboru pan Heřman Janda slíbil přání tomu vyhověti.

Ze zpráv předsednických přednesených předsedou odboru panem Heřmanem Jandou vyjímáme zejména:

Český odbor rady zemědělské navrhl c. k. vládě zavedení sleveného tarifu z nouze pro železniční dopravu píce a steliva. Po návrhu českého odboru povolilo c. k. ministerstvo orby subvenci 25.000 K na úhradu výloh spůsobených stavbou budovy rolnické školy v Písku, dále zvýšilo subvenci pro hospodyňskou školu ve Stěžerech pro r. 1901 z 800 na 2000 K a povolilo na hospodyňský kurs v Plzni subvenci 2000 K, na hospodyňský kurs v Chrudimi 300 K. Český odbor rady zemědělské povolil subvenci na opatření nářadí mlékařského rolnické škole v Budějovicích (300 K), hospodyňské škole v Stěžerech (140 K) a zimní hospodářské škole ve Volyni (200 K). K návrhu českého odboru rady zemědělské vyplaceny byly subvence na zařízení lnářských sušáren ve Vonšovicích (1000 K) a v Popelišné (500 K), obé v okresu pelhřimovském. Český odbor rozdělil chudým pěstitelům lnu až 60 tunek původního lněného semene opatřeného s pomocí dotace státní. Český odbor doporučil udělení podpory zemské některým obcím, které v obvodu svém provedly hubení hrabošů.

Člen výboru p. Stanislav Mayer dotazuje se na výsledek svého návrhu, aby státní hřebci po delší dobu roční na stanicích byli ponecháni. Předseda J. J. pan Ferdinand princ z Lobkovic sděluje, že o věci této bylo v komité pro chov koní jednáno a že též bylo v jednotlivých případech vyhověno, ač zásadu podobnou správa vojenská přijati nechce, ježto hřebců v pozdější době letní méně se používá.

Člen výboru pan František König žádá za projednání návrhu na podporu vzorných hnojišť, což předseda českého odboru p. Heřman Janda slibuje.

Na to zprávy předsednické jednohlasně se schvalují.

Zpráva II. a V. komité o zamezení zvyšování cen Thomasovy strusky a strojených hnojiv vůbec.

Členové výboru pp. Josef Srb a Alois Kryf podávají zprávu V. a II. komité o opatřeních proti zvyšování cen umělých hnojiv. Zpráva vrcholí v těchto návrzích:

V. komité navrhuje:

Jelikož ustavičným zvyšováním cen strojených hnojiv ohrožuje se existence stavu zemědělského, dlužno chopiti se prostředků, aby dalšímu zdražování jich se předešlo. Za tím účelem se doporučuje:

1. Čeští hospodáři se vybízejí, aby do té doby, dokud kartelované velkozávody železářské nesníží cenu Thomasovy strusky a nezmění prodejní podmínky, hnojivo toto nekupovali.

2. C. k. vláda budiž dožádána, aby konala šetření ohledně kartelů železáren v příčině zdražení Thomasovy strusky a jeho účincích na zemědělství.

3. C. k. vláda se žádá, aby k tomu působila, aby snížením dopravních tarifů dovoz zvláště Thomasovy strusky z Německa umožněn byl.

4. Poněvadž zavedením nových dosud méně známých fosforečných hnojiv lze úspěšně na snížení cen strojených hnojiv vůbec působiti, žádá se c. k. vláda, aby snahy směřující k objevení a zavedení podobných hnojiv co nejvydatněji finančně podporovala,

II. komité navrhuje:

1. Předpisy o úlevách berních pro svépomocná družstva hospodářská buďtež co možná v duchu zákona prováděny a úřady berní buďtež poukázány ku plnému uplatnění těchto výhod.

2. Předsednictvem rady zemědělské budiž vydáno tiskem poučení, jakým spůsobem mají býti upraveny stanovy družstev, aby tato se presentovala jako sdružení svépomocná a nikoliv výdělková.

3. II. komité se ukládá, aby vzalo v úvahu opatření k tomu účeli, aby se výmětu měst využilo k účelům polního hospodářství tak, aby nákup vždy dražších hnojiv obchodních hlavně ledku omeziti se mohl, aniž by produkce polní tím trpěla.

4. Komitétu II. a V. se ukládá, by co nejdříve v úvahu vzaly otázku zákonné úpravy kartelů a podaly výboru své zprávy.

Člen výboru p. Antonín Štěpánek líčí v delší řeči rozvoj a účinky kartelu na umělá hnojiva a újmu tím zemědělství způsobenou. Zvýšení cen kartelem superfosfátovým jest neoprávněné a pro zemědělce české škodlivější než kartel pro Thomasovu strusku. Kartelu mohlo by se čeliti tím, že by bezúročnou půjčkou státní umožněno bylo zřízení rolnické továrny na superfosfát. Řečník navrhuje, aby předsednictvo zemědělské rady prostřednictvím konsulátů hledalo nové prameny na nákup superfosfátu za hranicemi kartelu, pečovalo o slevený dovoz a sdělilo by prameny ty družstvům hospodářským a zemědělcům vůbec.

Člen výboru p. Josef Hyrš žádá, aby působilo se u Ústřední jednoty hospodářských společenstev, aby šla solidárně s rolnictvem v zápasu vůči kartelu Thomasovy strusky. Člen výboru p. Gustav Hodek rytíř ze Želevic připomíná, že společenstvo rakouských továren na cukr zabývalo se otázkou zařízení továrny na umělá hnojiva a že by rádo podporovalo podobné kroky rolnictva. Předseda českého odboru p. Heřman Janda připomíná působnost a úkol Zemské jednoty hospod. společenstev vůči zvýšeným cenám hnojiv. Člen výboru p. František Chaloupka doporučuje sloučení jednot společenstevních v zemích koruny České.

V závěrečném slovu pan Josef Srb odůvodňuje návrhy referátu a přijímá návrhy pp. Štěpánka a Hyrše za své, načež veškery návrhy se přijímají.

Zpráva II. komité o zařízení demonstračních polí na pozemcích malostatkářů.

Člen výboru p. František Chaloupka podával zprávu II. komité o zařízení demonstračních polí na pozemcích malostatkářů. Ve zprávě navrhuje se zařízení 25 demonstračních polí pro obvod českého obvodu k tomu cíli, aby ukázala se účelnost použití umělých hnojiv, zeleného hnojení atd. na polích malostatkářů v obvodu hospodářských škol. Dozor ku pokusům přikázán by byl učitelstvu hospodářských škol, které by při demonstračních polích konalo přednášky. Za účelem tím vyžádán buď pro dobu nejméně 5 let obnos 10.000 K co subvence k těm pokusům.

Člen výboru p. Dr. František Sitenský podporuje návrhy tyto odvolávaje se na osvědčené zkušenosti podobných pokusů v cizině. Člen výboru p. Josef Srb navrhuje, aby výslovně bylo stanoveno, že pokusy opětují se nejméně po 5 let.

Na to návrhy referátu s dodatkem pana Josefa Srba jednohlasně se přijímají.

Zpráva V. komité o oprávnění hospodářských spolků a besed k účastenství při volbě delegátů.

Tajemník českého odboru p. Karel Viškovský referuje o dotazu výboru zemského království Českého v příčině rozdílu hospodářských spolků a tak zvaných besed hospodářských a jaký vliv by rozdíl tento měl míti na právo volební hospodářských spolků do rady zemědělské. Referent poukazuje k tomu, že vedle této otázky vyskytují se v příčině volebního práva do rady zemědělské četné jiné mezery, kteréž vyžadují zásadné a širší reformy, ku které v dohledné době — za příležitosti zákonodárného řešení otázky zájmových společenstev — bude třeba přistoupiti. Pro případ, že by výbor vyslovil se pro zatímní opravu menšího rozsahu, doporučuje komité, aby výslovně bylo stanoveno, že spolky nevyvíjející vůbec žádnou neb jen nepatrnou činnost v zájmu zemědělství, neměly práva volebního, spolky pak rázu místního (místní hospodářské besedy) aby na roveň byly postaveny se spolky, které pěstují pouze jedno odvětví zemědělské.

Debaty o předmětu tomto súčastnili se pp. předseda rady zemědělské J. J. Ferdinand princ z Lobkovic, předseda českého odboru Heřman Janda, zástupce vlády Oktavián svob. pán Weber z Ebenhofu a členové výboru Gustav Hodek rytíř ze Želevic, Dr. Karel rytíř Kořistka, Stanislav Mayer, Karel Prášek, Josef Suhrada, Antonín Štěpánek. V debatě poukázáno většinou řečníků na potřebu zásadní reformy volebního řádu rady zemědělské a sice pokud možno přímou volbou zemědělských poplatníků.

Předseda českého odboru rady zemědělské pan Heřman Janda formuluje přání toto v návrhu, jímž zemědělské radě se ukládá, aby se postaralo o důkladnou revisi volebního řádu do zemědělské rady.

V závěrečném slovu referent tajemník českého odboru rady zemědělské p. Dr. Karel Viškovský vítá podněty vyslovené během debaty, neboť jdou dále než návrhy V. komité, kteréž nutnost širší reformy stejně oceňuje.

Návrh předsedy pana Heřmana Jandy se po té přijímá.

Zpráva II. komité o opatřeních ku hubení polních hrabošů.

Místopředseda pan František Niklfeld podává zprávu o opatřeních ku hubení hrabošů. Referent klade váhu na hubení hrabošů prostředky, které nejsou škodlivými živočichům zemědělství užitečným a na zavedení soustavného hubení těchto škůdců. Referent navrhuje:

Zemský výbor království Českého budiž požádán, aby účinkoval:

1. By vydán byl zákon, po případě rozšířen zemský zákon ze dne 30. dubna 1870 čís. 38. tak, aby držitelé pozemků, na nichž by se polní hraboši objevili, povinni byli hraboše prostředky zdraví lidskému a zvířatům myši požírajícím neškodnými vyhubiti.

2. Za povinné hubení hrabošů budiž poskytnuta přiměřená náhrada z polovice od země a z polovice od příslušné obce. Kdyby intensivní hubení hrabošů vyžadovalo větších nákladů, budiž o přispění požádán stát.

3. Kdy nastává povinné hubení hrabošů, o tom rozhoduje v případě rozšíření se jich obecní zastupitelstvo. Kdyby toto povinnosti své nedostálo, má učiniti tak okresní výbor, který vykonává zvláště ustanoveným

zmocněncem dozor nad hubením hrabošů v celém okresu.

Schvaluje se jednohlasně.

Zpráva III. komité o rozdělení subvencí na zalesňování pro r. 1901.

Člen výboru pan František Dostál referoval o rozdělení subvencí na zalesňování pro r. 1901. Rozděleno bylo z dotace zemské a státní celkem 33.043 K 79 h a sice na přímé zalesňování 30.676 K 89 h, z čehož zalesněno býti má 772 jiter pustých pozemků v 77 okresech. Vedle toho uděleno výjimečně podpory na lesní školky, na opatření lesních sazenic a semen lesních ve výši 2.366 K 90 h.

Výsledky akce zalesňovací za uplynulý rok jeví se takto: přihlášeno ze 110 okresů do konce r. 1900 celkem 27.267 jiter pustých pozemků k zalesnění, vyplaceno subvencí 16.474 K a zalesněno v 60 okresech 488 jiter pusté půdy, z čehož náleží 385 jiter čili 79% obcím a 104 jiter čili 21% soukromníkům. Subvence činila průměrně 33 K 74 h na jitro.

Zpráva tato jednohlasně schválena.

Jednání o programu shromáždění delegátů.

Předseda českého odboru pan Heřman Janda sděluje, že v dohodě s panem předsedou rady zemědělské J. J. Ferdinandem princem z Lobkovic zvolen byl pro valné shromáždění delegátů dne 17. května t. r. Na program položena bude otázka úpravy celního tarifu a smluv celních a obchodních.

Po poznámce člena výboru p. Josefa Hyrše, jenž přál si projednání otázky zemědělského pojišťování, schválen program předsedou stanovený jednohlasně.

Pro anketu o kulhavce a slintavce, která při českém odboru rady zemědělské bude pořádána, jmenováni byli zástupci výboru pp. František König, Jindřich Maštálka, J. A. Prokůpek a Josef Srb.

Na to schůze skončena.

Číslo: 1985, 2184/1901.

Přehlídky a odměňování chovného skotu v roce 1901.

V měsíci květnu odbývány budou dvě přehlídky a sice:

I. dne 5. května v Opočně pro odměňovací obvod VI. (Okresy: Jaroměř, Kostelec n. Orl., Král. Hradec, Náchod, Nové Město n. Met., Opočno, Polici, Rychnov n. Kn., Skalici a Úpici.)

II. dne 28. května v Pardubicích (na tržišti „na prádlech“ pro odměňovací obvod VII. (Okresy: Holice, Chrudim, Litomyšl, Mýto Vysoké, Nasavrky, Pardubice, Přelouč, Ústí n. Orl., Žamberk a část Lanškrounského okresu.)

Pro obě přehlídky ustanovena jest subvence po 600 K a po 4 stříbrných a 6 bronzových medailích českého odboru rady zemědělské.

Co do plemene dobytčat odměňován bude v obvodu VI. skot plemene: simenského, kravařského a domácího, v obvodu VII. skot plemene: simenského, kravařského a pincgavského.

Český odbor rady zemědělské pro království České.

V Praze, dne 9. dubna 1901.

Předseda:
Heřman Janda.

Výtah z pravidel o odměňování chovného skotu.

Odměny přisuzují se jen dobytku, který přináleží plemenu, pro dotyčný obvod stanovenému, který vyhovuje těmto pravidlům.

Co do stáří zvířat:

a) býci ku skoku odměňují se od stáří $1^1/_4$ roku do 3 roků. Zvířata mimo tento věk jsou pravidlem z odměňování vyloučena;

b) jalovice nejméně $1^1/_4$ roku staré a pak jalovice na ohmat stelné po $1^1/_2$ roku stáří připuštěné;

c) krávy nejvýše do stáří 8 roků, pokud jich ku chovu se používá.

Zvířata nesubvencovaná mají při odměňování za stejných jinak okolností přednosť před subvencovanými.

Pro odměňování veškerých zvířat jest podmínkou, že dobytčata od nynějšího majitele jsou vychována, neb že nejméně 1 rok jeho majetkem jsou.

Udělení odměny zavazuje majitele po celý rok dobytče chovati, vyjma když dle vysvědčení zvěrolékaře ku plemenitbě neschopným se stalo.

Odprodati odměněný kus do jiné krajiny téhož plemenného obvodu možno jenom proti reversu nového chovatele, že ho dále ku plemenitbě použito bude.

Neuposlechnutí těchto ustanovení zavazuje majitele (chovatele) ku vrácení udělené odměny.

Přihlášky ku těmto přehlídkám dlužno učiniti nejdéle 8 dnů před určeným dnem, kdy přehlídka konána bude, u dotyčného okresního hospodářského spolku, v jehož obvodu přehlídka konána bude.

Na každé dobytče, které ku přehlídce předvedeno bude, musí po znaleckém ohledání zdravotního stavu od obecního úřadu té obce, kde majitel dobytčete domovem jest, průvodní dobytčí list vydán býti.

Mimo tento průvodní dobytčí list jest každému majiteli předvedeného dobytčete se vykázati doklady o licentování býka, připuštění plemenice, jakož i u dobytka čistokrevného, zejména importovaného neb družstvům náležejícího, výtahem z plemenné knihy.

Žádoucny jsou též průkazy o tom, že majitel předvedené dobytče nejméně po dobu jednoho roku chová, u dojnic pak o tom, mnoho-li litrů mléka v posledním roce daly.

Přehlídka počíná o 9. hodině dopolední a končí slavnostním rozdílením cen, po kterém ku přehlídce přihlášená a předvedená dobytčata teprve domů odvedena býti mohou.

Komise odměňovací skládá se z následujících členů:

a) ze 2 zástupců rady zemědělské (inspektora pro chov skotu a druhého zástupce), z nichž 1 jest předseda této komise,

b) zástupce c. k. vlády,

c) diplomovaného zvěrolékaře,

d) předsedy licentní komise toho okresu, ve kterém přehlídka se koná,

e) ze 2 chovatelů skotu z obvodu, kde odměňování se odbývá, z nichž jednoho jmenuje rada zemědělská.

Všechny úřady tyto jsou čestnými.

Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby.

Zúrodňování ploch rašelinných a zužitkování rašeliny.

V Rakousku je hojnost ploch rašelinných, na nichž by bylo lze po vhodné úpravě s dobrým prospěchem pěstovati mnohé rostliny hospodářské, zvláště však pícniny. Platí to zejména o četných plochách rašelinných v nižinách, ač i leckterou rašelinu horskou by bylo možno lépe než dosud pro zemědělské účely využitkovati. Zúrodnění ploch rašelinných ve spojení se zužitkováním rašeliny jakožto steliva a paliva má tak hluboký zemědělský i národohospodářský význam, že nutno veškeré kroky ve směru tomto učiněné co nejvřeleji vítati. S povděkem dlužno pak konstatovati, že kroky, které stát a jednotlivé země hlavně v posledním desetiletí za účelem zúrodnění ploch rašelinných a zužitkování rašeliny učinily, nezůstaly u interessentů bez žádoucího ohlasu. Vznikly tři spolky pro kulturu rašelin, a sice německo-rakouský, haličský a lublaňský, vedle několika malých společenstev významu toliko místního. Ministerstvo orby vyvolalo udílením subvencí zřizování vzorných hospodářských stanic na plochách rašelinných. Koncem r. 1900 bylo v Rakousku 17 takovýchto stanic, k nimž přidružiti se má co nejdříve 14 stanic dalších. Na vzorných stanicích provozuje se většinou hospodářství pícní; dvě zabývají se však i pěstováním trav na semeno a některé věnují jistou pozornost i zahradnictví a lesnictví. Malí hospodáři jsou při zúrodňování svých rašelinišť účastni subvencí v podobě poskytovaných umělých hnojiv a semen.

Také zužitkování rašeliny jakožto steliva jest se strany státu podporováno. Státními subvencemi byly uvedeny v život dva rozsáhlejší závody na zužitkování rašeliny jakožto steliva, a sice v Šebastienberku v Rudohoří a v Novytargu (Neumarkt) v Haliči. Hospodáři, kteří vytěženou rašelinu zamýšlejí jen ve hospodářstvích svých ku stlaní spotřebovati, mohou se ucházeti o subvenci na opatření potřebných strojků. Ředitelství státních statků a lesů věnují stelivové rašelině bedlivý zřetel a jejím těžením potlačují používání hrabanky lesní ku stlaní, což z pochopitelných příčin lesům velmi škodí.

C. k. hospodářsko-chem. výzkumná stanice ve Vídni obstarává členům spolků pro kulturu rašelin mechanické a chemické rozbory vzorků rašelin za sníženou cenu, ano v mnohých případech i bezplatně. Také jim udílí zdarma odborné pokyny a rady.

Ministerstvo orby propůjčuje stipendia za účelem vycvičení potřebných odborných sil po stránce kulturně technické i prakticko-hospodářské. Také umožňuje odbývání kursů pro kulturu rašelin, jež se těší hojnému účastenství interessovaných kruhů.

V Haliči bylo za přispění státu systemisováno místo inženýra pro kulturu rašelin, jemuž svěřena byla vrchní správa zemských stanic rašelinných. Tento inženýr s přiděleným mu assistentem zhotovuje také interessentům bez náhrady technické i hospodářské plány k melioracím ploch rašelinných a prostřednictvím vycvičených dozorců kontroluje správné jich provádění.

V ministerstvu orby zřízeno bylo v posledním čase místo technického konsulenta pro veškeré záležitosti spadající v obor zúrodňování ploch rašelinných a zužitkování rašeliny. Tento konsulent ve vlastnosti své jakožto státní inspektor pro kulturu rašelin provádí vrchní dohled nad veškerými stanicemi rašelinnými v říši, požívajícími podpory státní.

Různé zprávy hospodářské.

Meliorační komitét. Posavadní pozvolný chod, s jakým postupuje provádění podniků melioračních po stránce technické i po stránce finanční, přiměl vynikající zemědělce naše a přátele stavu zemědělského k tomu, že sešli se k několika poradám (dne 9. a 27. ledna v Pardubicích, a dne 9. února 1901 v Praze) o tom, jak by provádění projektů melioračních po stránce technické a finanční mělo býti uspíšeno. Na poradách těchto, na kterých měli účasť vynikající příslušníci stavu zemědělského, technická kancelář rady zemědělské pro království České, c. k. vláda i přední naši finančníci, stala se jednomyslná usnesení, aby komitétem na poradách těchto zvoleným připraven byl pro velkou, veřejnou schůzi manifestační všech samosprávných i zemědělských korporací, na věci této interess majících, vodních i melioračních družstev, zástupců c. k. vlády i kruhů finančních obsáhlý spis pamětní, jenž podán bude říšské radě, zemskému sněmu království Českého i c. k. vládě a v němž bude ciferně zevrubně vylíčeno, jaké škody vznikají zemědělství našemu z toho, že provádění projektů melioračních v království Českém, z království i zemí na říšské radě zastoupených nejpoplatnějším, postupuje tempem tak pozvolným, že by dle toho třeba bylo více nežli dvou století k tomu, aby plochy v království Českém toho potřebné byly zmeliorovány. Kromě toho v poslední poradě komitétu bylo učiněno usnesení, aby celá akce tato — po způsobu komitétu Labského — stabilisována byla ve zvláštním komitétu melioračním, jenž by celou akci řídil, a pečoval o to, by ku zdárnému dospěla výsledku. Že akce takováto neobejde se bez příslušných prostředků finančních jest samozřejmo a obrací se proto okresní výbor v Novém Bydžově, jenž prozatímně celou akci řídí ve smyslu usnesení přípravného komitétu, učiněného v Praze dne 9. února t. r., na městskou radu král. hlavního města Prahy, zemskou banku v Praze, městskou radu v Plzni a na výbory okresní se žádostí, aby podnikání tomuto, důležitému pro celé naše České království i pro nejdůležitější stav jeho, stav zemědělský, morální i hmotné podpory neodepřely. Příspěvky peněžité zasýlány buďtež prozatímně na okresní výbor v Novém Bydžově, který je bude kvitovati.

Veřejná zkouška chovanců zimní hospodářské školy v Jindřichově Hradci odbývala se v neděli dne 31. března 1901 o 9. hodině dopol. v místnostech školních.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Trh na čistokrevný skot simenský v Opočně konal se 15. února 1901. a prodáván byl tuberkulinem očkovaný dobytek, který již vychovali členové družstva ku zvelebení chovu dobytka okresu Opočenského. — Nákup provedl český odbor rady zemědělské král. Českého pro stanice plemenné svým inspektorem p. V. Laušmanem. Každý ze zástupců různých hospodářských spolků, zvláště vůkolních (ač i z Čáslavska a Libáňska bylo zastoupení), mohl si vybrati kterýkoliv kus, co subvenční rady zemědělské. Zvláště pěkné kusy zakoupil hospodářský spolek Král. Hradecký. — Celkem prodáno 17 býčků a 4 jalovičky. Prvý pokus, který učinil český odbor rady zemědělské s nakupováním čistokrevného skotu od rolníků, zajisté i na podzim bude se v Opočně opakovati a tak nejvyšší korporace zemědělská jasně ukáže, že chce snahy prvního rolnického družstva plemenářského, které velikých obětí bylo již zvelebení chovu dobytka přineslo, všemožně podporovati.

Pražská plodinová bursa dne 13. dubna 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 76—80 kg K 8·60 až 9·—, uherská 76—81 kg. K 8·75 až 9·10, žito české jakosti 73—74 kg. K 8·85 až 9·—, uherské jakosti 72 až 74 kg. K 8·90 až 9·05, ječmen výběr K 8·70 až 8·80, první jakosti K 8·50 až 8·60, střední K 8·70 až 8·80, merkantilní K 8·— až 8·10, oves bílý K 7·10 až 7·20, rychlík K 7·20 až 7·30, merkantilní K 7·— až 7·05, oves k setí K 7.35 až 7·50, kukuřice cinquantinová 1899 K —·— až K—·—, nová K 6·90 až 7.—, cinquant. 1900 K 7·75 až 0.—, vikev česká K 9·15 až 7·—.

Plzeň. Na trh dne 10. dubna 1901 přiveženo na 14 povozech 232 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·60 až 17·40, žita K 17·40 až —·—, ječmene K 17·45 až —·—, ovsa K 15·20 až —·—, sena nejvyšší cena K 9·20, prostřední K 7·60, nejnižší K —·—, slámy nejvyšší cena K 7·30, prostřední K 5·40, brambory 100 kg. K 7·40 až 6·85.

Chrudim, ceny tržní dne 5. dubna. Hektolitr pšenice od K 12·60 do 13·50, hl. žita od K 12·20 až 12·30, hl. ječmene od K 9·90 do K 10·50, 1 hl. ovsa od K 7·— do K 7·50, 1 hl. zemčat od K 2·40, do K 3·60, 100 kg. sena lučního od K 6·80 do 8·—, kg. másla čerstvého K 2·60.

V Písku, dne 13. dubna. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice 13 K 41 h, žita 11 K 74 h, ječmene 11 K 27 h, ovsa 7 K 66 h. brambor K 3·80.

Vysoké Mýto, dne 13. dubna. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 9·—, žita 50 kg. K 8·40 až 8·80, ječmene 50 kg. 7·20 až 7·80, ovsa 50 kg. K 6·40 až 6·80, brambor 50 kg. K 1·80; máslo 1 kg. K 2·—, vejce 60 kusů K 3·—, seno 1 metr. cent K 7·40, až 9·—, sláma 1 metr. cent K 4·50 až 6·40.

Mladá Boleslav, dne 12. dubna. Pšenice hektolitr váha — kil. K —·—, žito hl. váha — kil. K —·—. ječmen 50 kg. váha od 68—71 kil. K 7·40, 7·82 až 8·25, oves 50 kg váha od 48—51 kg. K 6·75, 7·— až 7·25, zemčata 50 kg. K 1·75, 1·97, 2·20, seno 50 kg. K 3·30, 3·65, 4·—, sláma K 4·—, máslo kg. K 2·—, 2·20, 2·40. Na trh bylo na 40 vozích 332 hl. obilí přiveženo.

V Hradci Králové dne 13. dubna. 1 hl. pšenice K 12·10 až 13·—, 1 hl. žita K 11·60 až 12·50, 1 hl. ječmene K 9·60 až 10·10, 1 hl. ovsa K 6·60 až 7·—, 1 hl. bramborů K 2·20 až 2·80, 1 hl. jetelového semínka červeného K 70·— až 86·—, 1 hl. máku K 27·50 až 30·—. 1 hl. lněného semene K 20·50 až 23·—. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 289, žita 84, ječmene 135, ovsa 500, jetelového semínka $15^1|_2$, lněného semene 125, brambor 646.

V Soběslavi dne 28. března. 1 metr. cent pšenice K 17·—, žita K 17·30, ječmene K 16·15, ovsa K 12·80, sena K 7·—, krmné slámy K 5·40, dlouhé slámy K 6·—, brambor K 3·20, kg. másla K 1·60.

V Netolicích dne 9. dubna. Na výroční trh přihnáno bylo dobytka a sice: 55 býků, 590 volů, 236 krav, 289 jalovic, 271 kobyl, 243 valachů, 3 hříbata, úhrnem dobytka hovězího 1170 kusů a koňského 517 kusů, vesměs 1687 kusů. Obchod byl velmi živý, ceny přiměřené. Do ciziny bylo vyvezeno 43 vagonů dobytka. (30 hovězího a 13 koňského dobytka.) Příští trh bude odbýván dne 28. května 1901, ku kterémuž se přihání nejvíce hovězího a koňského dobytka, všeho druhu.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Štěpařský kurs 10denní pro rolníky, štěpaře, dozorce silniční a cestáře pořádati se bude při král. českém zemském pomologickém ústavu v Troji ve dnech od 22. dubna do 1. května t. r. Účelem kursu jest, poskytnouti všem těm, kdož se vůbec pěstováním ovoce zabývají, anebo jimž zvláště ošetřování ovocných sadů svěřeno, nejnezbytnějšího poučení a praktického výcviku. Vyučování, které jest bezplatné a vzhledem k účelu převahou praktické, soustředí se v podstatě na následujícím: 1. O požadavcích jednotlivých rostlin ovocných na půdu, jak se též upravuje a hnojí. 2. Pěstování ovocné sadby. 3. Pravidla výsadby ovocných stromků na trvalé stanoviště. 4. Zakládání ovocných sadů, výsadba ovocných stromků podél cest a do polí, na stráň nebo pastviska. 5. Ošetřování ovocných stromů, najmě o průklestu. 6. Přeštěpování a zmlazování ovocných stromů. 7. O chorobách a škůdcích ovocných stromů a kterak jim čeliti. 8. O sklizni a uschování ovoce. Účastníkům kursu dostane se k jejich přání buď vysvědčení frekventačního, nebo podrobí-li se zkoušce vysvědčení s vyznačenou spůsobilostí k ošetřování ovocných stromů Výlohy s návštěvou kursu spojené činí denně: za stravování pouze as 1 zl. a 40 až 50 kr. za slušný byt buď v Troji nebo v blízkých Holešovicích. Z nástrojů zahradnických potřebí jedině vlastního nože roubovacího a žabky. Na tento kurs upozorňují se zvláště hospodářské spolky, obce a okresní výbory, kteréž ošetřování ovocných stromů a sadů svěřují zvláštím dozorcům a cestářům. Zajisté, že by tu poměrně nepatrný náklad spojený s vysláním takových osob do speciálního štěpařského kursu trojského, nezůstal nezúročen, nýbrž že by přinesl užitek jak té které obci či okresu, tak i užitek na širším poli národohospodářském. Ti, kdož kursu súčastniti se míní, přihlastež se buď písemně řiditelství král. českého pomologického ústavu v Troji nebo dostavtež se tamže o 9. hodině dopol. dne 22. dubna t. r.

Literatura.

Věstník samosprávný a národohospodářský. Dne 25. března vyšlo 3. číslo měsíčníku tohoto, vydávaného redakcí JUC. K. Harmacha z Velvar, s tímto obsahem: Idey a skutečnosti v samosprávě, studie prof. Dr. Albína Bráfa, O veřejném statku obecním, Zastupitelstvo okr. Novobydžovského a živnostenstvo, Odborná revise okr. a obecního fondu, Osobní daň z příjmů, Poplatkový ekvivalent na VI. desítiletí, Maloživnostenská akce v naší samosprávě, Rub zákona o obchodu s potravinami, Povaha a účel výdělkových a hospodářských společenstev živnostenských, Sociální hlídka, Beseda, Literatura, Hlídka časopisů, Směs. K hlavnímu listu připojen Úřední oznamovatel a brož. příloha Samospráva.

„Dalekohled“. Vzdělávací četba pro každý věk i stav. Svazek I. **Chodové, strážcové českých hranic.** Obraz národopisný a dějepisný. S 32 vyobrazeními a 2 obrazovými přílohami. Cena **48 h.** Nákladem F. Šimáčka v Praze. Spis zachycuje lehce přístupnou formou vše, co je rázovitého v životě chodském a velkou tragedii „Psohlavců“ vystihuje sytými barvami v plné účinnosti. Další chystané svazky „Dalekohledu“ svým obsahem nasvědčují, že „Dalekohled“ se stane důležitým činitelem v šíření lidové osvěty a dostane-li se mu náležité přízně v obecenstvu, že najisto dostojí krásnému svému úkolu „přiblížiti lidu českému i nejvzdálenější obzory všech oborů lidského vědění.“

2. číslo „Libuše“, přinášející závěrečnou část znamenitého románu **Nedokončený obraz** od Antala Staška, právě vyšlo a bylo rozesláno všem předplaceným odběratelům. Celoroční předplatné (, s poštovní zásylkou) na „Libuši“ obnáší 2 K 20 h a možno je složit v každém knihkupectví neb zaslati nakladatelství F. Šimáčka v Praze, Jeruzalémská ul. č. 11.

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářské spolky.

Ústřední společnost hospodářská pro království České konala výroční valnou schůzi v neděli dne 14. dubna t. r. o 10. hodině dopolední v zasedací síni zemědělské rady pro království české v Praze. Pořad jednání byl: 1. Zpráva jednatelská a pokladniční za r. 1900. 2. Volba 10 členů ředitelstva na 4 roky. 3. Rozprava o zřizování hosp. družstev. Zpravodaj p. V. Červinka, ředitel velkostatku v Malči. 4. Volba revisorů účtů na rok 1901. 5. Volné návrhy.

Hospodářský spolek kutnohorský pořádal dne 31. března 1901 v Křeseticích schůzi, na níž pojednal p. František Cicvárek, ředitel. rolnické školy v Kutné Hoře, „O vyhlídkách rolnictva do budoucnosti“ a pan Arn. Černovský, městský zahradník v Kutné Hoře, „O zakládání ovocných sadů a zelinářských zahrad při rolnických statcích.

Hospodářské společenstvo pro okres Vysokomýtský pořádalo dne dne 10. března 1901 schůzi v Hrušové. Při schůzi této promluvil řídící učitel p. Suda „O výměnku na statcích rolnických, o výhodách a vadách tohoto zařízení, jakož i o krocích, směřujících ku odstranění téhož“. Dále pojednal „O náhradě za zničené jeteliny“ učitel lukařské školy Vysokomýtské Karel Procházka a doporučuje ku vylepšení vyhynulých neb hraboši zničených, dále prázdných míst v jeteli červeném osetí jílkem vlašským, směsí ovsa a vikve s jetelem růžovým, eventuelně též žitem jarým. Usneseno, aby hosp. společenstvo objednalo hromadně: koňský zub, vikev ve větším množství a ostatní pícniny na pokus (Ze zprávy p. *Jindřicha Paďoura*, t. č. delegáta českého odboru rady zemědělské pro království České.)

Hospodářský spolek pro okres Vlašimský během posledního třiletí rozvíjí čilejší působnost; počet členstva vstoupl za poslední tři léta ze 47 na 324 členů; o poslední valné hromadě dne 24. února t. r. ve Vlašimi konané přistoupilo nově 36 členů. Ze zprávy o činnosti spolkové vyjímáme:

Vedle pořádání rozprav a přednášek pečuje spolek o zvelebení chovu dobytka zakoupením 5 plemenných býků; zvelebena spolková školka, kupována umělá hnojiva 7—8 vagonů ročně, hnojivé vápno, uhlí, zakoupeny spolkové stroje, trieur, trakaře na setí jetele, fukar, luční brány. Spolek dal popud k zařízení hospodářského družstva, které velmi čile sobě počíná a rolnictvo již dnes po krátké době jeho působení doznává veliké výhody jeho.

Nejbližším úkolem spolku jest zařízení obilního skladiště. (Ze zprávy p. *Petra Hrba*, delegáta rady zemědělské).

Hospodářský spolek pro okres Pacovský pořádal dne 17. března dopoledne mimořádnou valnou hromadu v Lukavči s přednáškou p. R. Purgharta, kočovného učitele rady zemědělské „O pomoci při porodu zvířat hospodářských“. Schůze súčastnilo se na 400 účastníků. Odpůldne téhož dne o 2. hod. odpolední konána výroční valná hromada v Pacově. — Prvým bodem programu bylo pokračování přednášky dopolední „O pomoci po porodu hospodářských zvířat“. Přednáška sledována byla s živým účastenstvím a upjatou pozorností. Dle zprávy jednatelské pořádal spolek, kromě schůzí výborových, devět mimořádných valných hromad, které těšily se vždy četné návštěvě. Při volbě předsednictva a výboru byl jednohlasně opětně zvolen předsedou pan Vavřinec Hamerník, velkostatkář ve Viklanticích, za místopředsedy pp.: Ferdinand Kozelský a Bedřich Steinbach, do výboru pak pánové: Ant. Plaček, Frant. Autengruber, Josef Steidler, Jindřich Stejskal, V. Křečan, Robert Zadražil, Jan Mašát, Matěj Bíba a Frant. Klein. Činnost posledního třiletí vykazuje zřízení 11 připustných stanic skotu a sice: v Pacově o 3 plemenících, Hořepníku, Lukavci, Velké Chýšce, Těchobuzi, Jetřichovci, Zhoři, Cetorazi, Zlátence, Pošné, Moravči, Litohošti o 1 býku, vesměs čistokrevného plemene simenthálského. Během tohoto období zřízeny rovněž plemenné stanice bravu vepřového a sice o 1 plemeníku a 4 plemenicích v Hořepníku, 1 kančíku a 3 plemenicích v Cetorazi a Zahrádce, o 1 kančíku v Těchobuzi, Outěchovicích a Slavětíně.

Zařízeny byly Raiffeisenovy záložny ve Věžné a St. Viklanticích a hospodářské družstvo ve Viklanticích. Přičiněním hospodářského spolku zalesněny mnohé, ladem ležící pozemky a zavedeny dobytčí trhy v okresním městě Pacově. Členstvo posledních tří let vzrostlo ze 60 na 800. (Ze zprávy p. *V. Hamerníka*, delegáta českého odboru rady zemědělské.)

Hospodářská družstva.

Výroční zpráva hospodářského družstva západu král. Českého v Plzni, zapsaného společenstva s ručením obmezeným, vydaná k VII. řádné valné hromadě, která se konala 24. března 1901, vykazuje, že

v r. 1900 prodáno bylo zboží za 479.049 K 49 h se ziskem 9689 K 99 h, při čemž brán zřetel k tomu, aby zboží se prodávalo se skrovným výdělkem. Umělých hnojiv, semen, mazadel, uhlí, petroleje atd. prodáno celkem 50.321 q, nejvíce Thomasovy strusky 19.894 q. Hospodářských strojů prodáno celkem 404 kusy. Koncem r. 1900 čítalo družstvo 465 členů s 1269 podíly a splaceným základním jměním 26.127 K 50 h. Reservní fond obnáší 39.333 K 45 h, fond pro možné ztráty 522·6 K 29 h, fond pro zřízení skladiště 3218 K 60 h. Z čistého výtěžku navrženo připsání částky 3021 K 36 h reservnímu fondu a kromě 3% úroku dle stanov povinného ze splacených podílů, vyplácení 5% dividendy ze splacených podílů.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 21. března 1901 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku
kulhavkou a slintavkou	13	22
snětí slezinnou	—	4
ozhřivkou	1	5
červenkou vepřového bravu	—	17
morem „ „	2	78

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v době od 25. března do 1. dubna 1901 v království Českém rozšířeny byly. (NB. Čísla vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

Panuje: I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu českolipském ve Vartenberce 1. **2.** v okresu jabloneckém v Pulečné 1. **3.** v okresu jičínském v Sobotce 1. **4.** v okresu jáchymovském v Permesgrünu 2. **5.** v okresu kadaňském v Merzdorfu 1. **6.** v okresu karlovarském ve Gfelu 2. **7.** v okresu chomutovském v Kvinově 1. **8.** v okresu litoměřickém v Strážišti 1. **9.** v okresu mělnickém v Daňovsi 1 a ve Vysoké 1. **10.** v okresu roudnickém v Horních Beřkovicích 1 a v Evani 6. **11.** v okresu libereckém ve Vísce 1 a v Maffersdorfu 2.

II. Ozhřívka:

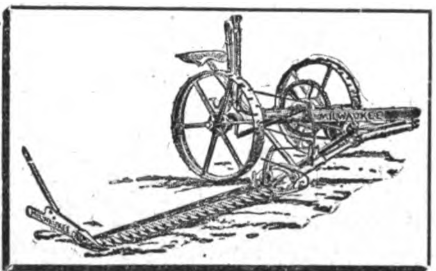
V okresu poličském v Poličce 1.

III. Puchýřina na údech pohlavních:

1. v okresu budějovickém v Chlumci 1. **2.** v okresu mnichovohradišťském v Malé Bělé 1. **3.** v okresu plzeňském v Přešíně 1. **4.** v okresu píseckém v Starých Kestřanech 1.

Vyhláška c. k. místodržitelství v Praze ze dne 4. dubna 1901, čís. 61.121. Vývoz dobytka pro užitek i na plemeno z politických okresů: Lípy České, Mostu, Jablonce, Jičína, Jáchymova, Kadaně, Karlových Varů, Chomutova, Litoměřic, Mělníka, Roudnice a Liberce (okresu i města) do Německa zakazuje se až do dalšího nařízení.

Žací stroje
„MILWAUKEE“
jsou dnes nejlepší!

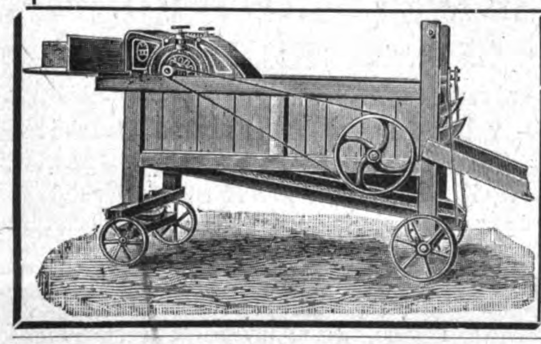
Ctěným rolníkům

nabízím své nejlépe známé výborné výrobky: žentoury, ruční a žentourové mlátičky, řezačky, řepovníky, šrotovníky, čisticí mlýnky, bramboráky, pohrabovače, parostroje pro píci, a t. d. a též původní americké žací stroje na trávu s přístrojem pro sečení obilí, žací stroje na obilí s 5 hrabicemi, vazače, veškeré ze slovutné továrny **Milwaukee Harverster Comp., Milwaukee, Wis. U. S. A.**, kterou zastupuji, za nejlevnější ceny.

Obrázkové cenníky a zvláštní výkazníky o žacím stroji „Milwaukee“ zdarma.

M. FISCHER, CHEB,

strojírna a slévárna.

Vystavuji tyto své stroje na výstavním trhu, v Praze dne 15.—19. května v tržnici průmyslové na pravé straně!

Dětské kočárky obyčejné a též co kolébky k použití, elegantně vyzdob., s uměle pleteným košem, patent. pérovým krytem s dřevěnými a bycyklovými kolečky od 6 zl. až do 35 zl. **Košíky nejrůznějších vzorů** z palmového, rýžového, čínského a vrbového pletiva. **Nábytek do zahrad a lázní** z bambusu a pletiva, jakož i jiné krásné předměty, vše v nejlepším provedení za ceny zvláště levné doporučuje

V. J. Plocek v Horním Jelení.

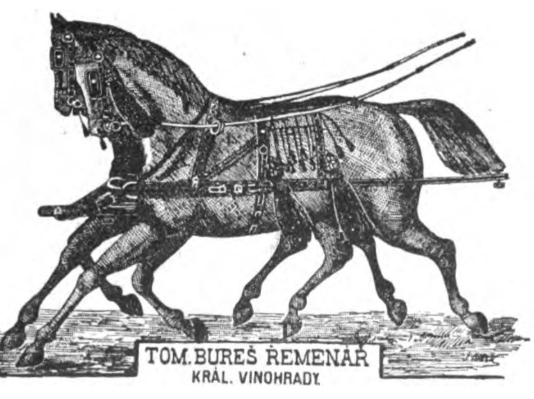
Cenníky a fotografie franko, prvnější zdarma.

Řádní cestující na provisi se přijmou.

Velký sklad kočárových postrojů

poprsních a chomoutových
jen nejlepší jakosti materiálu

Postroje se zárukou.

Postroje se zárukou.

u Tom. Bureše,

řemenáře a sedláře

na Král. Vinohradech, Havlíčkova tř. č. 1 nové,

a Palackého třída č. 38 nové.

Postroje kočárové poprsní za 65 zl. a výše, chomoutové za 75 a výše. — Complet bez udidel.

Za veskrze solidní práci vyznamenán 4 nejvyš. vyznamenáními.

SEMENA
VŠECH DRUHŮ
KOUPÍTE NEJLÉPE
U FIRMY
JINDŘICH VANĚK
ČESKÝ SEMENÁŘSKÝ OBCHOD „U ZLATÉ HUSY“
V PRAZE. II
VÁCLAVSKÉ NÁMĚSTÍ
č. 13.
CENNÍKY ZDARMA

20 jalovic

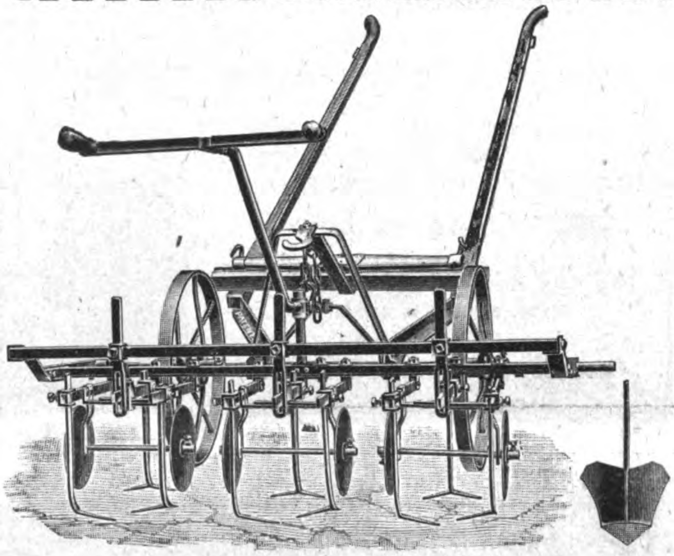
4 býky

čistokrevného plemene kravařského

prodá

ředitelství panství na Smečně.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 1. května 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 9.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K.
Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: **JUDr. Karel Viškovský.**

Hospodářské spolky, hospodářská družstva a poplatkový ekvivalent.

C. **Práva požitečná.**

Práva sem spadající mohou býti různá a jsou také povahy různé: buď jsou bližší jmění nemovitému nebo movitému.

Jako příklady uvádí se na vzorci přiznání:

Právo honební, rybářské, právo mlýnské, výčepní, tržní, mýtní, převozní a j.

Zvláštnost vyskytá se tu ta, že nastává potřeba stanoviti způsob určování hodnoty takovýchto práv záležejících v ročních dávkách neb jistém ročním výnosu.

Pravidlem tu je, že průměrný roční výnos v uplynulém desítiletí (tentokráte tedy v létech 1891—1900 znásobí se dvaceti (dle ustanovení § 16. lit. d) poplat. zákona) a obnos, jejž takto obdržíme, položí se za základ vynešení ekvivalentu.

6. **Změny ve jmění během desítiletí.**

A. Když prodá se nějaký předmět nemovitý, nastává nárok na odpis „pro rata temporis“ t. j. za zbytek běžícího desítiletí.

Za odpis dlužno zvláště žádati.

B. Změny, jež se v movitém jmění během desítiletí stanou, nedávají žádného nároku na odpis ekvivalentu.

Pouze v tom případě, že by za movité jmění zakoupena byla věc nemovitá, žádati lze u téhož úřadu, který ekvivalent předepsal, za odpis části ekvivalentu, vypadající na čas ode dne uzavření příslušného právního jednání do konce desítiletí.

C. V případě dobrovolného rozchodu spolku neb likvidace družstva, nebo kdyby o jmění přišly, povoluje ministerstvo financí na zvláštní žádost odpis vypadající části ekvivalentu.

Jinak je poplatkový ekvivalent po celé desítiletí nezměnitelný.

7. **Následky, nepodá-li se přiznání v čas neb je-li nesprávné.**

I. Opomine-li poplatník v čas podati přiznání, může se tak státi z dvou příčin a to buď:

1. z nepořádnosti, nebo
2. z úmyslu zatajiti jmění podléhající poplatkovému ekvivalentu.

V obojím případě může jej úřad finanční pořádkovými pokutami přidržeti k tomu, aby povinnosti své zadost učinil,*) nebo majetek ekvivalentu podrobený z moci úřední vyšetřiti a poplatek vyměřiti.

Mimo to však má v prvním případě (při nepořádnosti) platnost § 80. poplatkového zákona tak, že se bude vybírati po celou dobu desítiletou, po případě po dobu, na kterou se vyměří ekvivalent při předmětech, při kterých teprvé během desítiletí povinnost ekvivalentní

*) Pokuty ty byly by zpravidla pevné (10—100 K) a po případě, že by ještě ani po uložení takovéto pokuty přiznání podáno nebylo, 100—200 K (nař. min. financí ze dne 6. dubna 1886 ř. z. č. 50.).

nastane (viz svrchu), dvojnásobný ekvivalent (t. j. řádná povinnost a mimo to zvýšení v obnosu této povinnosti.)*)

V případě druhém, když totiž vyjde na jevo úmysl zatajiti jmění, podléhající ekvivalentu, bude potrestán na základě ustanovení § 80. čís. 3.) podle trestního zákona o přestupcích důchodkových jako těžký přestupek důchodkový troj- až šestinásobným obnosem, o nějž poplatek zkrácen nebo nebezpečí zkrácení vydán byl (§ 85. odst. 1. popl. zák.)**)

II. Nesprávná udání trestají se stejně jako zatajení.

To platí zejména také tenkráte, když při věcech, které samy o sobě jsou movité, se zamlčí, že jsou příslušenstvím věci nemovité (jako takové totiž podléhají vyššímu % ekvivalentu).

III. Proti pořádkovým pokutám lze do 8 dnů ode dne doručení nálezu podati stížnost u téhož úřadu, který pokutu uložil (rozhoduje ovšem úřad vyšší).

8. Jak se zrušuje ekvivalent poplatkový.

Došlá přiznání porovná fin. úřad se záznamy a spisy dosavadními a dle toho, jak mnoho potřebují doplnění, vysvětlení, oprav atp. nařídí berním úřadům, kamž i přiznání zašle, co vše mají vyšetřiti a vůbec vykonati (potřebná vyhledávání, šetření o úplnosti a správnosti údajů, zjištění v místě obvyklých cen atp.).

Přiznané hodnoty dle potřebí se opraví buď na základě úmluvy s poplatníkem neb odhadem soudním.

Po té přikročí okres. fin. ředitelství (úřad poplatky vyměřující) k vyměření ekvivalentu s 25% přirážkou, rozhodne o nárocích na osvobození a vydá platební rozkaz, jímž oznámí poplatníku cenu, kterou přijal za základ vyměření a vyměřený ekvivalent, jakož i ty předměty, jichž osvobození povoliti nebylo lze.

Vypočtený ekvivalent rozvrhne se na 10 částí, z nichž každá na jeden rok desítiletí vypadá.

9. Právní prostředky proti vyměření ekvivalentu.

Proti vyměření ekvivalentu lze podati stížnost k zemskému fin. ředitelství a proti rozhodnutí tohoto rekurs k ministerstvu financí. Proti rozhodnutí ministerstva financí je možna stížnost k správnímu dvoru soudnímu, domnívá-li se kdo, že rozhodnutí to odporuje zákonu a že je tím ve svých právech zkrácen.

Stížnost k zemskému finančnímu ředitelství podati jest ve 30 dnech ode dne doručení platebního rozkazu.***)

Lhůta tato může býti úřadem, jenž platební rozkaz vydal, prodloužena, žádá-li se za její prodloužení dříve než uplyne.*) Kdyby lhůta tato byla zmeškána, může býti pouze ministerstvem financí, avšak jen z milosti (aniž by se tak tudíž státi musilo) povoleno býti, aby se přes to o ní jednalo.

Stížnost podá se u toho úřadu, proti jehož rozhodnutí se obrací.

Stejně má se to s rekursem na ministerstvo financí proti rozhodnutí zem. fin. ředitelství.

Stížnost na správní dvůr soudní musí býti podána do 60ti dnů ode dne doručení ministerského nálezu dvojmo a musí býti podepsána advokátem.

10. Zapravování a vymáhání ekvivalentu; úroky z prodlení.

Částka ekvivalentu na rok vypadající splatná jest ve čtvrtletních lhůtách předem, dne 1. ledna, 1. dubna 1. července a 1. října. Kdyby v čas nebylo zaplaceno, zapraví se 5% úroky z prodlení ode jedenáctého dne po dnu splatnosti té které lhůty až do dne zaplacení.

Nedoplatky na ekvivalentu dobývají se cestou exekuční a to buď exekucí politickou, t. j. z nařízení politických úřadů prováděnou neb soudní (touto hlavně při věcech nemovitých) tak jako jiné dávky veřejné.

11. Osvobození od kolků.

Veškery žádosti a podání za účelem vyměření ekvivalentu, osvobození od téhož, prodloužení lhůty k podání přiznání a za odpis během desítiletí jsou kolku prosty.

12. Promlčení práva vyměřiti a práva vymáhati ekvivalent.

I. Podá-li poplatník přiznání, promlčí se právo ekvivalent vyměřiti v pěti letech, po uplynutí této lhůty nemůže tedy více býti vyměřen.

Nepodá-li se přiznání, obnáší promlčecí lhůta 5 let od konce toho roku správního, kdy úřadu dána byla možnost vyměření provésti. — Avšak nesmí uplynouti více než 30 let od konce roku, kdy mělo býti přiznání podáno (tedy v našem případě nejdéle do konce roku 1931.), jinak se již právo vyměření nevykoná.

Právo vyměřiti dodatky promlčí se ve třech létech od konce roku, kdy původní předpis byl splatným.

---

*) Za částečný neb úplný odpis zvýšení tohoto z milosti lze ovšem žádati, při čemž nutno uvésti důvody — ovšem že zřetele hodné. Avšak nároku na odpis tento není.

**) Ve zvlášť obmyslných atp. případech mohlo by nastati i zostření trestu vězením.

***) Dokud se tedy nedoručí platební rozkaz, není možna stížnost, avšak také nemůže nabýti moci práva předpis ekvivalentu.

*) V platebním rozkaze musí býti výslovně uvedeno, že si možno do 30 dnů atd. stěžovati, a kde se má stížnost podati, nestalo-li by se tak, musí se dodatečně doručiti nový platební rozkaz, v němž je poučení o právu odvolacím. I čítá se pak 30denní lhůta až ode dne doručení nového platebního rozkazu, v němž lhůta odvolací atd. by byla výslovně uvedena. — Lhůta počítá se tak, že dny, kdy by se stížnost atp. nalézala na poště se nečítají do ní, když podá se rekomandované. — Padne-li poslední den lhůty na svátek neb neděli, končí tato až následujícího dne všedního. Kdyby poplatník žádal za sdělení důvodů, z kterých mu byl ekvivalent předepsán, přetrhuje se lhůta až do dne, kdy se mu doručí rozhodnutí o žádosti té a zbytek lhůty běží ode dne doručení toho dále.

Promlčení přetrhuje se každým úředním výkonem, směřujícím k vyměření ekvivalentu, jež sdělí se straně. — Když uplyne rok, kdy výkon takový se stal, počne běžeti nová lhůta promlčení.

II. Právo vybrati ekvivalent promlčuje se v 6 létech po roce splatnosti dávky. Promlčení přetrhuje se pobídkou k placení, zavedením exekuce, neb povolením lhůt k placení.

Dodatek.

Školní příspěvek ze jmění podrobeného ekvivalentnímu poplatku.

Zákonem ze dne 8. června 1898 č. 38. zem. zák. zaveden byl školní příspěvek ze jmění v král. Českém se nalézajícího, jež podrobeno jest ekvivalentnímu poplatku.

Osvobození od tohoto příspěvku spolkům hospodářským a družstvům nepřísluší. (§ 2. cit. zák.)

Příspěvek školní vyměřuje se 2% ročně, tedy 20% z celého (včetně 25% přirážky) ekvivalentního poplatku na celé desítiletí vypadajícího. (§ 3. cit. zák.)

Kde nastává ekvivalentní povinnost teprve během desítiletí, předpisuje se také školní příspěvek pouze do konce desítiletí ode dne dovršení desítileté držby počínaje.

Příspěvek školní vyměřuje, vybírá a vymáhá se pro zemský fond a to týmž způsobem, jako státní dávka ekvivalentní. *—od—.*

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Některé pokusy s krmením vepřového dobytka.

Na pokusném hospodářství v Lauchstädtu konány r. 1897 a 1898 mimo jiné i pokusy s krmením vepřového dobytka a sice za účelem zjištění, s jakým výsledkem se setká rozhojnění bílkovin v pícních dávkách a jak vepřový dobytek zpeněží přidávaný cukr. Za pokusná zvířata sloužilo 12 běhounů každý o váze kol 50 kg. Čtyři zvířata dostávala normálnou dávku krmnou, čtyři dávku krmnou se zvýšeným obsahem bílkovin a čtyři dávku krmnou s přimíchaným cukrem.

Dávky krmné byly takto sestaveny (počítáno na 1000 kg. ž. v.):

a) Dávka normálná: 60 kg. pař. bramborů, 71·09 kg. sbír. mléka a 17·75 kg. ječné tluče, s úhrnným množstvím 5 kg. látek dusíkatých a 28 kg. látek bezdusíkatých;

b) dávka se zvýšeným obsahem bílkovin: 60 kg. pařen. bramborů, 21·249 kg. tluče ječné a 6·858 masové moučky, s úhrnným množstvím 7·5 kg. látek dusíkatých a 28 kg. látek bezdusíkatých;

c) dávka s přimíchaným cukrem: 60 kg. pařen. bramborů, 71·09 kg. sbíran. mléka a 23·973 směsi tluče ječné s cukrem (1 : 1), s úhrnným množstvím 5·00 kg. látek dusíkatých a 40 kg. látek bezdusíkatých.

Po 35denním krmení přibylo zvířatům na váze, počítáno na den a zvíře: při dávce normálné 0·718 kg., při dávce se zvýšeným obsahem bílkovin 0·661 kg., při dávce s přimíchaným cukrem 0·929 kg. Nejmenší přírůstek na váze byl tedy při dávce se zvýšeným obsahem bílkovin. Mělo se za to, že příčinou toho jest okolnost, že v dávce obsažené bílkoviny nemohou se následkem nedostatku látek bezdusíkatých náležitě využitkovati. Rozhojněny proto v dávce látky bezdusíkaté z 28 kg. na 40 kg. Ale i nyní neobnášel přírůstek na váze denně u 1 zvířete více než 0·623 kg. Největší přírůstek na váze měla v zápětí dávka s přimíchaným cukrem. Prof. dr. F. Albert, jenž o těchto pokusech referuje,*) odhaduje zpeněžení 1 q cukru při tomto krmení vepř. dobytka na 20 marků. Ještě lepší zpeněžení cukru dalo by se očekávati, kdyby při žíru vepřového dobytka cukr teprve v poslední periodě žíru (v posledních 3—4 nedělích) zvířatům byl předkládán. Při pokusech lauchstädských také zjištěno, že na jakost masa a tuku mají stejný vliv jak krmiva, tak i individuelní schopnosti zvířat, tyto někdy i větší. Musíme tudíž při žíru vedle krmení věnovati i přiměřenou péči výběru zvířat a vůbec celému jich chovu.

*) Landw. Jahrbücher. 1899. Svaz. 28. Str. 943 a násl.

Rozklady chlévského hnoje na hnojišti.

P. P. Déherain a C. Dupont, uveřejňují své výzkumy ohledně různého kvašení chlévského hnoje na hnojišti a plynů při tom se vyvinujících.*) Dospívají pak k následujícím zajímavým a poučným výsledkům:

Nejpříznivější pro zachování hnojivé síly chlévského hnoje jest methanové kvašení, při němž jako význačná splodina vzniká methan (uhlovodík lehký). Při tomto kvašení není žádné ztráty na dusíku hnoje, ježto všechen přechází v uhličitan čpavkový. Ztráta by mohla povstati jen v základě dissociace uhličitanu čpavkového. Dle pokusů Déherainových a Dupontových jest v poměrech, poměrům v chlévském hnoji odpovídajících, dissociace uhličitanu čpavkového úplně vyloučena, kdykoli okolní atmosféra obsahuje 12 nebo více procent kysličníku uhličitého. Při menším procentu kysličníku uhličitého štěpí se uhličitan čpavkový v čpavek a kyselinu uhličitou tím rychleji, čím atmosfera jest kysličníkem uhličitým chudší. Uvolněný čpavek prchá pak ovšem rychle do vzduchu.

Poněvadž při kvašení methanovém se dusík chlévského hnoje nejlépe uchrání před ztrátami, má býti kvašení toto v chlévském hnoji ze všech sil podporováno. Tak se stane náležitým sešlapáním nebo uválením a pilným poléváním hnoje. Při dostatečném polévání chlév-

*) Ann. Agron. 1900, str. 273. Referát v „Biedermann's Central-Blatt für Agrikulturchemie". 1901. Str. 87.

ského hnoje mají také plyny v různých i nejvrchnějších vrstvách chlévského hnoje obsažené skoro pokaždé přes 12% kysličníku uhličitého, takže i ztráta následkem dissociace uhličitanu čpavkového a prchání uvolněného čpavku jest omezena na minimum. Pouze když při pokusech Déherainových a Dupontových klesla následkem silnějších dešťů značně teplota hnoje, měly plyny ve vrchní vrstvě hnoje obsažené, kysličníku uhličitého o něco méně a to v jednom případu toliko 4%; avšak ani tu nebylo lze konstatovati v proudu vzdušném, vrstvou hnoje prošlém, více volného čpavku než sledy. Proto také mají Déherain a Dupont za nepotřebné, opatřovati hnojiště ochrannou střechou. Když za teplejšího a suššího počasí nebyl hnůj poléván, tu vnikal rychle do jeho vrstev vzduch a procento kysličníka uhličitého tak kleslo, že nastávala dissociace uhličitanu čpavkového. Opětovným politím hnoje močůvkou bylo však zlo odstraněno.

Kromě kvašení methanového mohou v hnoji přicházeti různá kvašení aérobní, vyvolané aérobiemi,*) a kvašení vodíkové. Kvašení aérobní přicházejí v hnoji načechraném, tedy nedostatečně stlačeném. Čím méně se takovýto hnůj polévá, tím silněji vystupují. Hnoji jsou na škodu, neboť část jeho dusíka přichází při nich na zmar. Ústrojný dusík hnoje přechází tu totiž ve větší nebo menší míře v dusík vzdušný. Také kvašení vodíkové může býti za jistých okolností spojeno se ztrátami dusíku, jenž tu rovněž přecházeti může v dusík vzdušný. Při kvašení vodíkovém, jehož význačnou splodinou jest vodík, působí anaérobie. Kvašení toto probíhá hlavně ve hnoji sice náležitě stlačeném, ale poněkud suchém, s reakcí velmi slabě alkalickou. Zdá se, že anaérobie kvašení vodíkové vyvolávající, mohou nalézti příznivé životní podmínky dokonce i v prostředí neutrálním anebo slabě kyselém. Kvašení vodíkovému lze učiniti přítrž hojným poléváním hnoje močůvkou.

Pokusy s hnojením síranem čpavkovým a chilským ledkem.

Řed. dr. Kraus ve Weihenstephanu zabýval se v poslední době otázkou, týkající se používání síranu čpavkového a chilského ledku ku hnojení.**) Bylo by chybou, kdyby měl chilský ledek úplně vytlačiti síran čpavkový a zaujmouti v hnojařství výhradní místo. Naproti tomu hojnější používání síranu čpavkového jest již z toho důvodu žádoucí, aby snahám směřujícím k zvyšování cen ledku ulomen byl hrot.

Vlastnosti chilského ledku a síranu čpavkového charakterisuje autor následovně: Chilský ledek neztrácí v půdě svou rozpustnost a rozšiřuje se rychle na všechny strany; jest také kořínky rostlinnými ihned vnímán, takže účinek jeho jest nadmíru rychlý. Ruinuje však mechanicky půdu a zhoršuje fysikální její vlastnosti, což zejména u těžších půd a častém i hojném ledkování může míti povážlivé následky. Poněvadž chilský ledek se dosti snadno vyplachuje do spodu, má býti ním hnojeno o něco později až rostlinky dostatečně sesílí a mohou ledek ihned vnímati. Dostaví-li se během vzrůstu mokré a chladné periody, pak nelze se ubrániti dosti značným ztrátám na ledku. — Síran čpavkový půda absorbuje, mimo to stává se jeho dusík kořínkům rostlinným přístupným teprve až z čpavku se vytvoří nitrifikací kyselina dusičná. Během této nitrifikace přichází asi 10% dusíku na zmar, takže ze 100 dílů dusíku čpavkového může vzniknouti jen asi 90 dílů dusíku ledkového. Nitrifikace je někdy velmi zvolnavá, jindy však značně rychlá, dle čehož i rychlost účinku síranu čpavkového velmi kolísá. Autorovi jest znám případ, kdy při hnojení k bramborům dusík čpavkový lepším výsledkem se mohl honositi než dusík ledkový. Půda byla humosní, písčitá, velmi propustná. Nitrifikace probíhá zvláště rychle na půdách bohatých vápnem. Síran čpavkový neruinuje mechanicky půdu. Hnojiti musí se ním, pokud možno hned před setbou dříve než chilským ledkem.

Aby autor zjednal o působení síranu čpavkového a chilského ledku žádoucího jasna, provedl s oběma těmito hnojivy r. 1898 a 1899 srovnávací pokusy, jež skončily s těmito výsledky:

a) Pokus r. 1898 s ječmenem na těžší hlinité půdě. Setba provedena 29. března; téhož dne hnojeno na první parcele chilským ledkem, na druhé síranem čpavkovým a třetí parcela reservována pro pozdější hnojení chil. ledkem. Všechny tři parcely obdržely mimo to po stejném množství superfosfátu. Sklizeň nastala 4. srpna. Pokládáme-li sklizeň parcely první jak co do zrna, tak co do slámy rovnou 100, obnášela sklizeň parcely druhé co do zrna 100, co do slámy 101 a sklizeň parcely třetí co do zrna 103 a slámy 108.

b) Pokus r. 1899 s ječmenem na hlinité půdě skončil s podobným výsledkem. Setba provedena 20. března. Chilským ledkem a síranem čpavkovým na prvních dvou parcelách nehnojeno však v den setby, nýbrž až 24. dubna; třetí parcela pohnojena ledkem 4. a 17. května. Žně nastaly 2. srpna. Výnosy u srovnání s parcelou první byly následující: parcela první zrna 100, slámy 100; parcela druhá zrna 100, slámy 99; parcela třetí zrna 108, slámy 113. Při obou pokusech poskytlo tedy pozdější hnojení chilským ledkem jak co do zrna, tak co do slámy nejlepší výnosy. Zároveň však pozorováno, že chilský ledek tím snáze vyvolati může lehnutí, čím později se ním hnojí. Tak r. 1899, kdy ledkováno bylo na dvakrát a to podruhé až 17. května, bylo lehnutí mnohem patrnější než v r. 1898, kdy ledkováno bylo jen jednou a to ještě brzy po vzejití ječmene. Při ranném ledkování byly r. 1898 a 1899 výsledky tytéž jako při hnojení síranem čpavkovým. Autor bude v pokusech pokračovati.

*) Aérobiemi jmenujeme dle Pasteura bakterie kvašení způsobující, které při nedostatku volného kyslíku v zdušného vegetovati nemohou i potřebují ku svému zdaru nutně přijíti ve styk se vzduchem. Opáčně chovají se anaérobie.

**) Vierteljahrsschrift des Bayerischen Landwirtschaftsrates. 5. ročník (1900). Str. 1. a násl. Referát též v „Biedermann's Centralblatt für Agrikulturchemie.“ 1901. Str. 84.

Rozhledy národohospodářské.

Výnos daní v Rakousku 1900. C. k. ministerstvo financí předložilo říšské sněmovně poslanců výkaz o výnosu přímých a nepřímých daní v r. 1900. Proti r. 1899 vybráno bylo r. 1900 o 40 milionů korun více a sice o 7 milionů více na daních přímých a o 33 milionů více na daních nepřímých.

V následujícím podáváme podrobný výkaz výnosu daní za rok 1900.

	R. 1900	proti r. 1899
	milionů korun	
Přímé daně celkem	**277·72**	**+ 6·849**
Daň pozemková	55·98	— 0·58
Domovní daň třídní a z nájemného	59·69	+ 2·05
Všeobecná daň výdělková	31·80	— 0·27
Daň z podniků podrobených veřejnému účtování	53·36	+ 4·07
Daň důchodová	8·06	+ 0·26
Osobní daň z příjmů	45·95	+ 2·39
Daň z vyššího služného	1·68	+ 0·06
II. Nepřímé daně	**636·40**	**+33·20**
Daň z kořalky	59·73	— 0·14
Daň z piva	75·50	+ 1·67
Daň z masa	15·66	+ 0·60
Daň z cukru	94·20	+ 24·28
Daň z petroleje	20·05	+ 2·36
Podíl města Vídně na daních potravních	0·95	+ 0·02
Příjem ze solního monopolu	36·82	— 0·42
„ z tabákového monopolu	141 40	+ 5·18
Kolky	43·74	— 7·12
Taxy a poplatky	115·47	+ 7·55
Loterie	12·60	— 0·62
III. Effektivní výtěžek ze cla	**117·49**	**—13·63**

Hypoteční banka král. Českého vydala právě závěrku svých účtů za rok 1900.

Při úvaze o minulém ročním období správy Hypoteční banky království Českého vynikají především dvě značně důležité události, totiž: 1. zastavení dalších zápůjček ve $3^1/_2$% listech zástavních, nařízené k návrhu bankovního ředitelství výborem zemským usnesením ze dne 23. května 1900 a 2. nejvyšší schválení změn §§ 7., 8., 9., 10., 11., 12., 25., 26., 32., 42., 50., 67., 73., odst. 3. a 74. bankovních stanov dne 6. května 1899 sněmem království Českého usnesených.

Zastavení dalšího vydávání zápůjček ve $3^1/_2$% listech zástavních bylo pouze důsledkem stoupání míry úrokové.

Pokud změny stanov se týče, vzpomenouti sluší především zvýšení reservního fondu, jež banka utvořiti má, z 8,000.000 K na 5% ceny jmenovité všech listů zástavních v oběhu se nacházejících, což odůvodněno jest neobyčejným rozkvětem banky, při založení její naprosto nepředvídaným.

Dále obzvláštní důležitost má zejména pro kruhy rolnického obyvatelstva nové ustanovení § 50, že doživotní důchody a výměnky, mají-li předcházeti pohledávce hypoteční banky počítány býti mohou též menší než 20násobnou částkou ročních dávek, je-li oprávněný věku značně pokročilého.

Bezvýslednými byly bohužel loňského roku Hypoteční bankou království českého společně s ostatními úvěrními ústavy zemskými podniknuté kroky za účelem zrušení $1^1/_2$% daně rentové z úroků listů zástavních, poněvadž vláda dotyčný zákon, ač se na něm obě sněmovny rady říšské usnesly, k nejvyššímu schválení nepředložila. Výše vzpomenutý nepříznivý stav kursů nezůstal bez vlivu na činnost banky v roce 1900.

Žádosti za povolení zápůjček bankovních, po případě za konverse cizích pohledávek, podáno bylo celkem 1225 (proti 1520 v r. 1899) a povoleno bylo 1163 zápůjček, kdežto 62 žádostí musilo býti zamítnuto. Vydáno bylo celkem 767 zápůjček o 14,127.700 K oproti 988 zápůjčkám o 16,898.700 K v roce předešlém.

Hypoteční banka provedla v minulém roce 79 zápůjček úplně bezplatně, toliko za náhradu kolkových a hotových výloh (od roku 1896 již 646 zápůjček) a poskytla v 33 případech, ve kterých věřitelové se zdráhali listinu postupní před výplatou hodnoty podepsati, zálohy na zápůjčky celkem K 736.050·33 (oproti 66 zálohám v sumě K 1,218.634·06 v r. 1899). Nepříznivý kurs listů zástavních taktéž působil na provádění konversí 5% jistin bankovních v zápůjčky 4pctní a bylo v r. 1900 konvertováno celkem 60 zápůjček v sumě 212.500 K (proti 123 zápůjčkám v sumě 439.500 roku 1899). Ve 142 případech byl na zbytek 4% zápůjček s 4,570.000 K ve smyslu § 45. za příčinou snížení původní 5% úhrnné částky na $4^1/_2$% vydán nový plán splacovací.

Celkový stav hypotékárních zápůjček činil koncem r. 1900 28.611 zápůjček s K 267,730.207·55, koncem r. 1899 28.288 zápůjček s K 260,414.248·83, přirostlo tudíž 323 zápůjček s K 7,318.958·72.

Zástavní listy v oběhu činily K 270,347.300·—. Reservní fondy K 8,152.594·10.

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Čís. 58.323-md.

Vyhláška

c. k. místodržitelství v Čechách o hubení škodlivého hmyzu a kokotice.

Za příčinou nastávajícího příchodu teplejšího počasí vybízí se c. k. okresní hejtmanství, aby tamním Úředním listem aneb jiným vhodným způsobem opětně vyhlásilo podstatná ustanovení zákona ze dne 30. dubna 1870, č. 38 z. z., týkajícího se ochrany zemědělství proti pustošení housenkami, chrousty a jiným škodným hmyzem, pak zákona ze dne 30. dubna 1870, čís. 38 z. z., týkajícího

se ochrany jednotlivých druhů zvířat zemědělství užitečných, jakož i s tím souvisícího místodržitelského vynesení ze dne 12. září 1873, čís. 50.016, týkajícího se zápovědi chytání ptactva sítěmi (čihadly), a konečně zákona ze dne 13. října 1880, čís. 78 z. z., týkajícího se zamezení a ničení cizopasné rostliny kokotice (cuscuta) i s místodržitelskou vyhláškou ze dne 2. prosince 1886, čís. 87 z. z., a aby současně aneb při úředních dnech obecní starosty upozornilo na jmenovanými shora zákony jim uložené vyhlášení těchto zákonů v obcích, dále na povinnost jejich působiti k tomu, by ustanovení tato všeobecně se zachovávala, jakož i na příslušící jim právomoc trestní.

Dále pečovati dlužno o to, aby na zachovávání těchto zákonů nejen c. k. četnictvo, nýbrž i jiné veřejné orgány, jako personál dohled na silnici mající, pak pro ochranu lesů, honitby a polí ustanovený, pečlivě dohlížel a případné přestupky obecnímu starostovi k cíli zavedení trestního řízení oznamoval.

C. k. okresní rada školní budiž požádána, by vyzvala správy škol, aby mládež školní při každé příležitosti ve smyslu uvedených zákonů přiměřeně poučována byla.

V Praze, dne 1. dubna 1901.

Za c. k. místodržitele:
C. k. místodržitelský vicepraesident:
Dörfl.

Vyhlášení

cís. kr. místodržitelství v Praze ze dne 3. dubna 1901, čís. 61.041, jež se týká podkovářských zkoušek v první lhůtě 1901.

Místodržitelství ustanovuje pro zkoušky podkovářské, které dle ministerského nařízení ze dne 27. srpna 1873, ř. z. čís. 140. bez slyšení podkovářského kursu konati se mají v první lhůtě 1901, následující dny, a sice pro zkušební místo:

Jičín 3. červen,	Budějovice 11. červen,
Králové Hradec 5. červen,	Plzeň 13. červen,
Chrudim 7. červen,	Litoměřice 17. červen,
Písek 10. červen,	Ml. Boleslav 19. červen 1901.

Podkováři, kteří c. k. okresním hejtmanstvím příslušného místa komise ke zkoušce budou připuštěni, mají ve jmenované dny ku složení zkoušky o 8. hodině ranní se dostaviti.

V cís. a kr. vojenské podkovářské škole v Karlíně, bude tato zkouška konati se 25. června 1901.

Vyhláška

c. k. místodržitelství ze dne 12. března 1901 č. 40990, č. 17 z. z. o působnosti zákona ze dne 23. srpna 1900 č. 52 z. z., jenž se týče úpravy řeky Úpy vodním družstvem „Úpa“ v České Skalici.

Na základě zmocnění c. k. ministerstva orby ze dne 28. února 1901, č. 5124, vyhlašuje se v souhlasu se zemským výborem království Českého, že zákon ze dne 23. srpna 1900, č. 52 z. z., týkající se úpravy řeky Úpy vodním družstvem „Úpa“ v České Skalici platnosti nabyl.

Poznámka: Upravení řeky Úpy provedeno bude dle nákresů a rozpočtů c. k. ministerstvem orby a zemským výborem schválených úhrnným nákladem regulačním včetně nákladu na režii, na práce přípravné a na dozor sumou 364.346 zl. 57 kr. rozpočtěným a nákladem na zřízení meliorační včetně nákladu na režii sumou 121.261 zl. 39 kr. rozpočteným v letech 1900 až 1903 vodním společenstvem „Úpa“ v České Skalici, pokud se týče oběma vodními družstvy.

Vyhláška

c. k. místodržitelství o moru drůbeže v Německu.

Na výstavě drůbeže v Brunšvíku od 2.—4. února t. r. odbývané vypukl mor drůbeže, choleře drůbeže podobný, kterýž rozšířil se od té doby po větší části říše německé a hrozné spousty mezi drůbeží působí.

Místodržitelství klade si za čest o tom sdělení učiniti s prosbou, by byly hospodářské kruhy na nebezpečí ze zavlečení této nákazy možnou koupí drůbeže v říši Německé upozorněny.

Za místodržitele:
Tvrdý m. p.

Cirkulář

zemské banky král. Českého o zápůjčkách melioračních pro družstva.

Zemská banka království Českého poskytuje družstvům melioračním, zřízeným dle částky IV. zákona ze dne 28. srpna 1870 čís. 71 z. z. zápůjčky meliorační, aby uhrazen byl náklad na provedení vodních staveb a zařízení, vytčených v § 53. zákona toho.

1. Zápůjčky ty musí činiti alespoň 1000 korun, a vyžaduje se, aby suma byla dělitelna dvěma sty.

2. Zápůjčka nesmí převyšovati zbytek celkového nákladu, jenž není uhrazen podporami státu a země, neb příspěvky interessentů neb jiným způsobem.

3. Zemská banka vyplácí zápůjčky meliorační hotovými, stanoví však vždy, povolujíc zápůjčku, kurs připočítací, kterého bude použito při výplatě zápůjčky. (Kurs ten činí na ten čas as 95%, to jest z každých sto korun srazí se při výplatě as 5 korun.)

4. Zápůjčka se zjistí knihovně na pozemku, který jest připsán společenstvu jakožto celku, nikoliv však na nemovitostech členů družstva.

5. Zápůjčka vyplatí se tím způsobem, že se výnos její uloží pro družstvo na běžný účet pod úrok 4% ročně a že se vyplácí pak dle prokázaného postupu prací a dle potřeby tím nastalé.

6. Ze zápůjčky platí se po dobu, stanovenou ku provedení prací melioračních, pouze úroky 4% ročně v pololetních lhůtách, prošlých vždy dne 30. června a

31. prosince. Po uplynutí doby, stanovené ku provedení podniku, platí se na zápůjčku úhrnkové částky (annuity), zahrnující v sobě 4% úrok i splátku na zapůjčenou jistinu. Úhrnkové tyto částky platí se pololetně ve lhůtách prošlých též dne 30. června a 31. prosince každého roku. Výše jich řídí se dobou, do které zápůjčka se má splatiti a činí annuita na celý rok ze sta korun, má-li se dluh spláceti v době

50 let	4 K 64 h čili 4·6405 %	původního kapitálu
45 „	4 „ 81 „ „ 4·8092 %	
40 „	5 „ 03 „ „ 5·0321 %	
35 „	5 „ 33 „ „ 5·3335 %	
30 „	5 „ 75 „ „ 5·7536 %	

Mimo annuity platí se jménem správního příspěvku vždy dnem 1. ledna na rok předem ¼% ze zbytku kapitálu ještě neumořeného.

Výše annuity nemění se tedy po celou dobu trvání zápůjčky; číselná výše správního příspěvku klesá úměrně s nesplaceným zbytkem kapitálu.

V mimořádných případech lze také připustiti, aby zápůjčka byla zapravena v určitý čas celá najednou, neb několika pevnými splátkami.

7. Zemské bance není dovoleno zápůjčku vypověděti, dostojí-li dlužník závazkům svým, čímž jest vyloučena možnost, aby smluvené platy na zápůjčky byly snad později zvýšeny.

Dlužník má však právo vypověděti Zemské bance celou zápůjčku neb část její a splatiti vypovězenou částku nejen hotově, ale i staršími než zápůjčka čtyřprocentními úpisy melioračními Zemské banky dle plné hodnoty nominální.

Jaké doklady obsahovati má žádost za zápůjčku meliorační seznati lze z bližších podmínek, které zašle Zemská banka král. Českého v Praze.

Žádost jest kolku prosta a podává se v podacím protokole Zemské banky, neb zasílá se vyplaceným dopisem Zemské bance v Praze.

Zemská banka vyžádá si pak a to z pravidla od technické kanceláře zemědělské rady znalecké posouzení celého projektu i s rozpočtem, jakož i zprávu o účincích meliorace a zvýšených cenách pozemků, jež lze očekávati po uskutečnění meliorace a rozhodne pak, zdali se zápůjčka povoluje, do které sumy a za kterých podmínek.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Vyhláška

českého odboru rady zemědělské pro království České o slevě dopravného pro krmivo a stelivo na drahách.

Dle vyhlášky úředního listu pro železnice a plavbu č. 46 z r. 1901. (č. vyhlášky 1041) zavedena byla na c. k. rakouských státních drahách, na tratích rakousko-uherské společnosti státní dráhy, na severní dráze císaře Ferdinanda, na rakouské severozápadní a jihoseverní německé spojovací dráze, na jižní dráze, Buštěhradské dráze, Ústecko-teplické dráze, na českých obchodních drahách a na Košicko-bohumínské dráze mimořádná sleva dopravného pro krmivo a stelivo.

Sleva tato zavedena jest pro tyto předměty:

1. otruby, jetel, jetelové seno, krmné rostliny, krmnou řepu, řezanku, úhrabky, výpalky, plevy, mláto, matoliny (slupky z vinné révy), sladový květ, pokrutiny a moučku z pokrutin,
2. pro seno a slámu,
3. pro dřevitou vlnu, rašelinné a (hrabanku).

Sleva poskytuje se pod tou podmínkou, že zboží dopravuje se jako zboží nákladní od stanice odeslání do stanice určení přímými nákladními listy.

Jako příjemce zboží musí na nákladním listě uvedena býti **obec** v Čechách ležící, která nouzí o píci neb stelivo jest postižena (sleva netýká se tedy zásilek adresovaných na jednotlivé osoby).*)

Zásilka musí zahrnovati nejméně 10.000 kg. na nákladní list a vagon a zboží musí ze stanice určení odváženo býti silničními povozy. Že se tak stalo, stvrzeno má býti úřadem železničním na nákladním listě.

Tato sleva platí až do odvolání, nejdéle do konce července 1901.

Slevený tarif činí na c. k. rakouských státních drahách při vzdálenosti do 200 km. 0·20 h, za každý další km. 0·16 h za 100 kg. a 1 km., nejméně však 8 K za km. a vagon.

Na ostatních drahách jest sazba pro jednotlivé látky rozličná a činí 0·20—0·30 h za km a 100 kg.

Sleva neposkytuje se již při kartování, nýbrž cestou náhrady a to tím způsobem, že nejdéle do konce září 1901 musí obec jakožto objednatel a příjemce zboží u správy té které dráhy o slevu se přihlásiti předloživši původní nákladní list a náležitě vyhotovený kumulativní objednací list.

Tyto kumulativní objednací listy musí ověřeny býti c. k. okresním hejtmanstvím.

Pro každý vagonový náklad musí zvláštní objednací list býti vyhotoven.**)

V Praze, dne 23. dubna 1901.

Český odbor rady zemědělské pro království České.

Předseda:
Heřman Janda.

*) Kterých obcí se sleva týče, není ve vyhlášce blíže vyznačeno. O tom rozhoduje tedy uvážení příslušného c. k. okr. hejtmanství.

**) Kumulativní objednací listy obdržeti lze též v tiskárně R. Purkrábka v Praze-II., Havlíčkovo náměstí (banka Slavie) za cenu 3 hal. kus.

Pravidla

pro udělování podpor (subvencí) na stavbu vzorných chlévů pro brav vepřový.

I. Český odbor rady zemědělské udílí na stavby vzorných chlévů pro plemenný (chovný) brav vepřový subvence ve výši 15% celkového nákladu subvenčního, avšak pouze do nejvyššího obnosu subvenčního 240 K.

II. Těchto subvencí udílí se do roka pouze 10. Při udílení podpor dlužno k tomu zřetel bráti, by vzhledem ku počtu došlých žádostí do téhož okresu pouze jedné subvence ročně se dostalo.

III. Žádosti doložené plánem chlévu odborníkem zhotoveným, jakož i nákresem vnitřního nařízení s rozpočtem, jakož i podepsaným reversem podmínek pod V. uvedených, dlužno českému odboru rady zemědělské pro každý správní rok nejdéle do 31. března předložiti, by během měsíce dubna o udělení subvence rozhodnuto býti mohlo.

IV. Povolené subvence vyplácejí se proti kolkované kvitanci po ukončení stavby a vnitřního zařízení, o čemž jest zprávu podati českému odboru rady zemědělské.

Ku zprávě dlužno přiložiti osvědčení obecní stavební komise, že stavba a vnitřní zřízení provedeny byly dle nákresu ku žádosti připojeného.

V. Každý žadatel musí se zavázati reversem, že vyhoví následujícím podmínkám:

1. Projektovanou stavbu chléva jest provésti:

a) oddělené od chlévů pro vepře užitkové (na žíru atd.);

b) na suchém místě dvora tak, by ve spojení s ní zřízeno býti mohlo přiměřené rejdiště jak pro vepřový brav plemenný (kance a prasnice) též i dochov;

c) ze stavební hmoty a s vnitřním zařízením, které by přibližně odpovídaly nákresu vzorného chléva, který českým odborem rady zemědělské za nejúčelnější uznán byl.

(Dotyčný nákres i s rozpočtem možno sobě proti navrácení vypůjčiti od českého odboru rady zemědělské).

d) Nejméně pro 1 kance a tři prasnice toho plemene, které českým odborem rady zemědělské jako plemeno ušlechťovací určeno jest.

2. V takto postaveném chlévě musí nejméně 5 roků prováděna býti řádná plemenitba bravu vepřového.

Hospodářské přednášky

pořádané českým odborem rady zemědělské pro království České konati bude v měsíci květnu 1901. kočovný učitel rady zemědělské pan Richard Purghart:

5. Černá za Bory.
12. dop. Skrchleby.
12. odp. Vlkava (Všejany.)
19. dop. Podmokly.
19. odp. Zvíkovec.
26. odp. Věž.
27. dop. a odp. Okrouhlice.

Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby.

Zpráva o stavu osení v polovici dubna. Počasí na podzim bylo velmi příznivo osevu a vzcházení zimního osení. Sníh a mrazy koncem března vzrůstu velmi vadily a zpozdily značně počátek jarního osevu. Oziminy přezimovaly celkem dobře a jen málo utrpěly pozdními mrazy. Stav žita jest ponejvíce velmi uspokojivý, toliko v některých okresech v Čechách a na Moravě pozdní osení vyleželo. Také pšenice jest celkem pěkná, vyjímajíc některé okresy v Čechách a na Moravě, kde osení trpělo mrazy. Polní myši způsobily poměrně málo škody a byly tuhou zimou většinou zničeny. Osev jařin jest částečně ztenčen, částečně jest v proudu. Řepka utrpěla namnoze nočními mrazy a musila býti často, zejména ve středních Čechách zaorána, částečně jest pěkná. Kukuřice počala se síti dosud jen v jednotlivých okresích. Jetel přezimoval ponejvíce dobře a jest uspokojivý. V četných okresích v Čechách a na Moravě spůsobily polní myši škody, které byly však posledními dešti dosti napraveny. Luka ve vzrůstu velmi se opozdila. Se sázením brambor mohlo se počíti místy teprve v posledních dnech. Sázení ranných brambor jest skončeno dosud jen v zemích jižních. Osev cukrovky značně se opozdil. Réva utrpěla téměř všude tuhou zimou a mrazy. Přes tuhé mrazy jsou pěkné vyhlídky na dobrou úrodu ovoce.

Nové sorty míšenců révy vinné. Ministerstvo orby opatřilo na jaře min. roku z Francie větší počet nových a nejnovějších míšenců americké révy, a aby zabráněno bylo možnému zavlečení černé hniloby révy („Black rot") nechalo je zaškolkovati v Schärdingu v Horních Rakousích v půdě, na níž se réva nepěstuje. Školka v Schärdingu obsahuje 20.000 dobře vyvinutých sazeniček třinácti amerických a francouzsko-amerických míšenců, jež letošního jara budou na více míst ve vinných krajích ku vyzkoušení rozeslána. Zavlečení černé hniloby není se potřeba obávati, poněvadž při předsevzatém důkladném prozkoumání ukázaly se sazeničky býti úplně zdravé.

C. k. ministerstvo orby svolalo na den 15. dubna subkomité, zvolené zemědělským odborem hospodářské rady za tím účelem, aby podalo své dobré zdání o průběhu a výsledku ankety pořádané za účelem reformování bursovního terminového obchodu obilního.

Různé zprávy hospodářské.

Osobní. C. k. místodržitelství oznámilo, že pan Jan Kubánek, učitel v Branné, v soudním okresu Jilemnickém, zvolén byl za delegáta do českého odboru rady zemědělské pro království České.

Výbor českého odboru rady zemědělské pro království České konati bude ve čtvrtek dne 9. května 1901 o 10. hod. dopoledne v zasedací síni rady zemědělské v Praze schůzi s tímto programem: 1. Zprávy předsednické (referent předseda českého odboru Heřman Janda). 2. Zpráva I. komité o rozpočtu subvenčním a správním na r. 1902 a o záležitostech personálních (referent předseda českého odboru Heřman Janda). 3. Zpráva I. komité o rozdělení podpor na hospodářské výstavy 1901 (referent předseda českého odboru Heřman Janda). 4. Zpráva I. komité o rozdělení podpor na ovocné školky (referent předseda českého odboru Heřman Janda). 5. Zpráva předsednictva o podpoře zemědělství jižních Čech (referent předseda českého odboru Heřman Janda). 6. Zpráva II. komité o opatřeních ku hubení mšice krvavé (referent člen výboru pan Dr. František Sitenský). 7. Zpráva II. komité o provádění zákona zemského ze dne 30. dubna 1870, pokud se týče odměn za sbírání chroustů a ponrav (referent místopředseda českého odboru pan Frant. Niklfeld). 8. Zpráva III. komité o změně zásad pro podporování zalesňování holých strání a pustých pozemků (referent člen výboru pan Jan Rektorys). 9. Zpráva IV. komité v příčině doplnění zásad platných pro zřizování a podporování letních kursů hospodyňských (referent člen výboru pan Rudolf Šetka). 10. Zpráva V. komité o působnosti zákona ze dne 6. července 1896 týkajícího se zápůjček melioračních (referent člen výboru pan Dr. František Fiedler.) 11. Zpráva V. komité ohledně stoupajícího nedostatku pracovních sil při zemědělství (referent člen výboru pan Dr. František Fiedler). Podrobnou zprávu o této schůzi přineseme příště.

Valné shromáždění delegátů českého odboru rady zemědělské pro král. České konati se bude v pátek dne 17. května 1901 o 10. hod. dop. v zasedací síni rady zemědělské v Praze-II., Václavské náměstí č. 54, I. posch. s tímto programem: 1. Předložení výroční zprávy o činnosti českého odboru rady zemědělské za rok 1900. 2. Jednání o ochraně zájmů českého zemědělství při nastávající úpravě zahraničních poměrů obchodních a celních v mocnářství Rakousko-Uherském (referent člen výboru pan prof. Dr. Frant. Fiedler).

Vydavatelský závod firmy Hugo H. Hitschmann ve Vídni, jenž vydává odborné listy „Wiener Landwirthschaftliche Zeitung", „Oesterreichische Forst- und Jagd-Zeitung", „Allgemeine Wein-Zeitung", „Der Praktische Landwirth" a „Der Oekonom", nachází se nyní v zemědělském spolkovém domě ve Vídni, I., Schauflergasse 6.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Z ústředních jatek pražských. V ústředních jatkách pražských poraženo bylo v měsíci březnu 1901: 2068 kusů hovězího dobytka a to: 480 býků, 1159 volů, 330 krav, 82 běhounů, 17 jalovic; dále poražena 174 telata, 1959 ovec, 20 jehňat, 1 kůzle, 1453 vepři o průměrné váze více nežli 100 kg a 27.649 vepřů o průměrné váze do 100 kg. a 95 koní. — Při tomto v ústř. jatkách poraženém dobytku shledány byly následující závady: tuberkulosa při 4 býcích, 3 volech, 5 kravách a 2 vepřích; uhrovitost při 134 vepřích, z nichž 5 zabaveno úplně; zánět pobřišnice při jedné krávě; traumatický zánět osrdce při 1 krávě: traumatická hlíza bránice při 1 volu; hlízy v játrech při 1 býku a 3 volech; hlízy podkožní při 1 vepři; měchožil ve plicích při 2 volech, ve plicích a játrech při 1 vepři; motolice ve plicích při 1 volu, v játrech při 4 skopcích; actinomycosa při 1 volu, bronchiektasie při 1 vepři; nadmutí při 1 volu; agonie při 8 vepřích. — Na 4 hlavní trhy dobytčí dopraveno bylo v měsíci březnu 2678 kusů hovězího dobytka a to 1184 kusy původu domácího, 1346 kusů původu haličského, 146 kusů původu uherského. Průběh prvních dvou trhů byl mdlý, posledních dvou trhů prostřední. Největší příhon, totiž 783 kusy, okazoval trh dne 4. března. Průměrná cena hovězího dobytka původu domácího byla K 69·00 za 100 kg. živé váhy s potravní daní, K 56·75 bez potravní daně při hovězím dobytku původu haličského a K 58·87 též bez potravní daně při hovězím dobytku původu uherského. Nejvyšší ceny docílil hovězí dobytek původu domácího dne 18. a 26. března totiž K 82·00, hovězí dobytek haličský, dne 26. března, totiž K 70·00 a hovězí dobytek uherský dne 4. a 18. března, totiž K 67·00. — Zdravotní závady při dobytku tržním shledány nebyly. Z dobytka hovězího v březnu na trhy dopraveného prodáno bylo ku zabití v ústředních jatkách 1258 kusů. Na 8 trhů masných v měsíci březnu bylo dopraveno 911 skopců, 2442 telata, 269 vepřů, 305 jehňat, 423 kozlata, 298.800 kg. masa hovězího a 54.000 kg. masa vepřového. Průměrná cena 100 kg. masa skopového byla K 90·00, telecího K 115·75, vepřového K 104·66, hovězího masa předního K 79·55, zadního K 92·25, jednoho jehněte K 9·31, jednoho kozlete K 4·00 vše s potravní daní. Nejvyšší cena docílena za skopce K 112 dne 28. března, za telata K 148 dne 28. března, za maso z vepřů domácích K 120 dne 4. března, z vepřů haličských K 110 dne 26. a 28. března, z vepřů uherských K 112 o všech trzích, za hovězí maso přední K 108 o všech trzích, za hovězí maso zadní K 132 o trzích dne 4., 7., 26. a 28. března. Průběh trhů dne 4., 7. a 11. března byl mdlý, dne 14., 18. a 21. prostřední, dne 26. a 28. března čilý. Z masa do Prahy z venkova dopraveného bylo zabaveno: 3 skopce, 1 hovězí čtvrt, části masa ze 2 vepřů a 1 sele.

Pražská plodinová bursa dne 27. dubna 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 75—80 kg K 8·60 až 9·05, uherská 76—79 kg. K 8·65 až 9·15, žito české jakosti 71—73 kg. K 8·80 až 9·—, rakouské jakosti — až 75 kg. K 0·— až 9.15, ječmen výběr K 0·— až 0·—, první jakosti K 8·50 až 8·60, střední K 8·15 až 8·25, merkantilní K 8·— až 8·10, oves bílý K 7·25 až 7·30, rychlík K 7·35 až 7·40, merkantilní K 7·15 až 7·20, oves k setí K 7·40 až 7·50, kukuřice cinquantinová 1899 K —·— až K—·—, nová K 6·95 až 7.—, cinquant. 1900 K 7·75 až 0.—, vikev česká K 9·25 až 9·30.

Plzeň. Na trh dne 24. dubna 1901 přivezeno na 11 povozech 154 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·60 až 17·40, žita K 17·80 až 17·40, ječmene K 18·— až 17·30, ovsa K —·— až 15·—, sena nejvyšší cena K 10·20, prostřední K 9·—, nejnižší K 7·80, slámy nejvyšší cena K 7·30, prostřední K 5·40, brambory 100 kg. K 6·15 až 6·85.

Chrudim, ceny tržní dne 20. dubna. Hektolitr pšenice od K 13·— do 14·—, hl. žita od K 11·80 až 12·40, hl. ječmene od K 10·— do K 10·40, 1 hl. ovsa od K 6·90 do K 7·30, 1 hl. zemčat od K 2·12, do K 3·20, 100 kg. sena lučního od K 6·60 do 7·80, kg. másla čerstvého K 2·20.

V Písku, dne 27. dubna. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice 13 K 52 h, žita 11 K 72 h, ječmene 11 K 09 h, ovsa 7 K 36 h. brambor K 3·40.

Vysoké Mýto, dne 27. dubna. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 9·—, žita 50 kg. K 8·40 až 8·80, ječmene 50 kg. 7·20 až 7·80, ovsa 50 kg. K 6·40 až 6·80, brambor 50 kg. K 1·80; máslo 1 kg. K 1·84, vejce 60 kusů K 3·—, seno 1 metr. cent K 6·60, až 7·—, sláma 1 metr. cent K 4·00 až 7·00.

V Jičíně, dne 29. dubna. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 76 až 80 kg. K 12·70 až 13·80, žito váha hl. — až — kg. K —·— až —·—, ječmen váha hl. 65 až 70 kg. K 9·40 až 10·40, oves váha hl. 45 až 49 kg. K 6·20 až 7·—, máslo čerstvé kg. K 2·04 až 2·16.

Mladá Boleslav, dne 26. dubna. Pšenice hektolitr váha — kil. K —·—, žito hl. váha — kil. K —·—, ječmen 1 hl. váha od 68—71 kil. K 7·60, 7·96 až 8·25, oves 1 hl. váha od 48—51 kg. K 6·75, 7·— až 7·25, zemčata 50 kg. K 1·80, 2·—, 2·10, seno 50 kg. K 3·80, 3·90, 4·—, sláma K 0·—, máslo kg. K 2·20, 2·30, 2·40. Na trh bylo na 11 vozích 230 hl. obilí přiveženo.

V Hradci Králové dne 27. dubna. 1 hl. pšenice K 12·80 až 13·80, 1 hl. žita K 11·80 až 13·—, 1 hl. ječmene K 9·60 až 10·50, 1 hl. ovsa K 5·70 až 6·80, 1 hl. brambor K 2·— až 2·40, 1 hl. jetelového semínka červeného K 64·— až 80·—, 1 hl. máku K 26·60 až 29·50. 1 hl. lněného semene K 21·50 až 23·—. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 118, žita 53, ječmene 62, ovsa 203, jetelového semínka 5, lněného semene 14, brambor 283.

V Soběslavi dne 25. dubna. 1 metr. cent pšenice K 16·80, žita K 17·90, ječmene K 16·80, ovsa K 13·40, sena K 7·60, krmné slámy K 6·—, dlouhé slámy K 5·80, brambor K 3·40, kg. másla K 1·80.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Cestářský kurs pořádati bude od 6. do 25. května 1901 výbor okresu Česko-Skalického.

Kurs říditi bude M. Hanuš, okresní tajemník. Praktickým pracím učiti bude Karel Brát, knížecí cestmistr. — Při výkladech theoretických co nejstručnějších a nejsrozumitelnějších používáno bude jedině instrukcí a zákonů silničních; ve cvičeních praktických prováděny budou veškeré práce silniční, jako: stavba silnic nových, oprava silnic starých, pak válcování a udržování silnic. Válcování prováděno bude válcem parním. Ku cvičením praktickým vzat bude zvláštní zřetel, i zavazuje se v té věci každý účastník podrobiti se nařízením cvičitele. Cvičení praktická potrvají celý den, vyjímaje dny deštivé. — Za výkon praktický obdrží každý účastník obyčejný zde denní plat, jenž mu vždy na konci týdne z pokladny okresní vyplacen bude — a kterýž stačí mu úplně na potřeby denní výživy.

Ubytování a stravování opatří sobě každý účastník kursu sám na své útraty; výbor okresní doporučí účastníkům vhodné byty buď v městě České Skalici, aneb ve vůkolních obcích. — Po ukončení kursu obdrží každý účastník vysvědčení frekventační, v kterémž i prospěch jak v theorii tak i v práci vyznačen bude.

Přihlášky přijímá okresní výbor v České Skalici do 15. dubna 1901.

Kurs tento poskytne cestářům vůbec příležitost, vycvičiti se řádně nejen v zakládání, ale hlavně v udržování silnic, kteréž až dosud namnoze velice nehospodářsky se provádí.

Hospodářské kursy v italské armádě. Jak mnoho lze vykonati prospěšného s nepatrnými prostředky, ukazuje příklad italského šlechtice Zambrano, na jehož initiativu přeměnila se italská armáda téměř v zemědělskou školu. Šlechtic Zambrano stal se z čista jasna „profesorem“, začal zřizovati hospodářsko-zeměvědné besedy s vojáky, jež zponenáhla přešly v systematické přednášky a konečně v kursy. R. 1898 účastnilo se těchto besed v Neapoli 1106 vojáků. Následujícího roku se toto číslo zečtveronásobnilo. Téhož roku ustavily se podobné kursy i v jiných armádních sborech. Změna na trůně nemohla neprospět této myšlence u vyšších velitelů. Již r. 1898 v samém Římě užívalo této prospěšné novinky 3000 vojáků. Mimo to konaly se přednášky v Palermu, Turině a v jiných asi 30 menších městech. R. 1899 rozšířily se již po celé Italii. Přednášelo se ve více než 60 městech a městečkách. Lektorů bylo asi 50, kteří se vesměs dobrovolně k tomu uvolili, převážně to byli profesoři středních škol, též lékaři, inženýři a také důstojníci znalí některého oboru zeměvědného. V roce 1900 uznalo i ministerstvo vojenství nutnost zavésti tuto novotu oficiálně po celé Italii i povolilo v rozpočtu značnou sumu k podpoře kursů. Kromě toho konají vojáci ve volném čase pod vedením učitelů vycházky hospodářské: navštěvují dvory, pole, vinohrady vzorně vzdělávané. Při tom skýtá se vojákům plná volnost, chtějí-li přednášky tyto navštěvovati čili nic. Ohromná většina vojáků ze zemědělců rekrutovaná chodí do přednášek s velkým nadšením. Přednášející volí příhodná themata, kterými se zajímají právě v tom čase všechny vrstvy zemědělstva, na př. o škodlivinách užitečných plodin, objevování škůdného hmyzu parasitů, o epidemiích zvířecích, o rozšíření užitečné rostliny, o nových objevech v hospodářství a p. Mnozí vojáci sdělují své vědomosti na přednáškách získané v dopisech svým rodičům a známým do vesnic. (Z „Času“ č. 47.)

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářské spolky.

Ústřední hospodářská společnost pro král. České konala v neděli dne 14. dubna dopol. v zasedací síni zemědělské rady pro král. České svou výroční valnou hromadu, na níž učinil předseda společnosti J. J. pan dr. Bedřich princ Schwarzenberg jménem předsednictva projev ve příčině zřízení zamýšlených průplavů. Pravil, že otázka ta není jen otázkou čistě dopravní, nýbrž že v první řadě týká se zájmů zemědělských. Kdyby ke zřízení kanálů projektovaných přistoupeno bylo dříve, nežli upraveny budou menší toky vodní a provedeny pro zemědělství naše nezbytné projekty meliorační, nesetkalo by se zřízení to s výsledkem, jaký se všeobecně očekává. Neupravenými toky řek byly by také stavby kanálové za dost malé povodně ohrožovány. Zřízení kanálů má býti teprve korunováním celého díla. (Souhlas.)

Pan posl. Kubr vyslovil souhlas s výklady p. předsedy a projevil obavu, že po levné cestě vodní pohrne se k nám teprve u velkém množství obilí uherské, ruské i jiné, jež ceny našich plodin stlačí. Proto je nutno aspoň meliorací získati půdu za náhradu ztráty, kterou zemědělství

zřízením kanálův utrpí. Řečník přimlouvá se, aby byl v té příčině podán vládě a radě říšské pamětní spis.

Po výkladech p. dra Pražáka, který žádal, aby před stavbou kanálů byly upraveny naše obchodně-politické poměry k cizině, byla debata o tomto předmětě skončena a sdělení předsedovo jednomyslně schváleno. Na to schválen rovněž jednohlasně návrh ředitelstva, aby pan J. A. Prokůpek byl za své velké zásluhy o zemědělství u příležitosti svých 70. narozenin jmenován čestným členem společnosti a přikročeno k rozpravě o zřizování hospodářských družstev.

Referent p. V. Červinka z Malče probral podrobně úkol, cíl a vývoj hospodářských družstev a navrhl na konec svých výkladů následující resoluci:

„1. Poukazujíc ke svému zásadnému usnesení ze dne 12. dubna 1896 pokládá Ústřední hospodářská společnost zájmová závazná společenstva hospodářská za základ žádoucí pevné stavovské organisace rolnictva a neshledává důvodu měniti toto své zásadní usnesení.

2. Zároveň však vítá společnost s potěšením, že dobrovolné sdružování za účely hospodářskými na základě zákona z roku 1873 podnikané v letech 1898 až 1900 dosáhlo netušeného rozvoje, vyplňujíc tak úkoly, které zájmová závazná organisace rolnická sama o sobě zúplna plniti by nemohla.

3. Společnost proto uznává nalehavou potřebu soustavného sdružování dobrovolného v čase pokud možná nejkratším.

4. Doporučuje jako základ dalšího sdružování úplnou síť českých rolnických spořitelních a záložních společenstev dle vzoru Raiffeisenova.

5. Otázce upravení odbytu má se věnovati největší pozornost i ukládá se ředitelstvu otázce této věnovati stálou bedlivou pozornost.“

Pan JUC. Jan Sedlák souhlasí s navrženou resolucí, přeje si však, aby také jiné korporace finančně hospodářská družstva podporovaly. Raiffeisenky na to nestačí. Snad by se mohlo použíti fondů hypotečních bank, které by na 4% zúročení mohly býti k disposici centrálním sdružením. Také by se mohlo použíti přebytků kumulativních sirotčích pokladen, přebytků poštovních spořitelen atd. Dále se vyslovuje řečník proti závaznosti společenstev, ale nečiní v té příčině návrhu na změnu resoluce; jest proti nákladnému organisování prodejen a doporučuje v jednotlivých krajích pěstění stejných semen a obilí a sklizené uváděti na stejnou jakost, čímž by se předešlo zřizování nákladných obilních skladišť, o nichž se neví, jak budou prospívati. (Výborně!)

Pan posl. Al. Šťastný stěžuje si na špatnou organisaci hospodářskou, vytýká zemědělské radě, že subvencionuje malé společky na vesnicích stejně jako okresní spolky hospodářské a navrhuje dodatek k resoluci, v němž se doporučuje, aby iniciativu k zakládání družstev hospodářských dávaly okresní hospodářské spolky. Dále se řečník přimlouval za to, aby účastníci Raiffeisenek směli své podíly z okresních hospodářských záložen vybrati a dáti do Raiffeisenek. S tím, co bylo řečeno proti zakládání obilních skladišť, souhlasí, poněvadž je zde velké risiko. Na složené obilí dává se záloha 75—80% veškeré hodnoty, ale nepočítá se s možností, že se obilí prodá laciněji nežli o 20—25% odhadní ceny. Lépe by bylo dle mínění řečníka zřizovati veřejná skladiště, kde by skladatelé zůstali majiteli obilí až do jeho prodeje a za možnou ztrátu by odpovídali jen sami sobě.

Tajemník českého odboru rady zemědělské pro království České p. dr. Viškovský uvedl na pravou míru některé vývody p. posl. Šťastného, zejména upozornil na to, že zákon nezná rozdílu mezi místními a okresními spolky hospodářskými a proto nemůže takového rozdílu činiti ani rada zemědělská. Náprava jest možná jen opravou zákona. Dále upozorňuje řečník na důležitost okr. hospodářských záložen, jež sice nejsou dosud, bohužel, tím rolnictvu, čím by býti měly, ale nepochybuje, že se tím jednou stanou. Bylo by proto velkou chybou pro naše zemědělství, kdyby bylo na záložny tyto jakkoliv rušivě sahúno, jak to p. Šťastný doporučuje. (Výborně!)

Pan dr. Schuster podal některá vysvětlení ve příčině rozdílů oboru působnosti vyměřeného zákonem družstvům závazným a dobrovolným.

Pan Novák z Plzně přimlouval se za zřizování družstev i skladišť malých s malým risikem a p. Havelka za soustřeďování společenstev a za vzájemnou revisi.

Pan V. Suk postrádá při zřizování družstev obchodnické vyspělosti, líčí důležitost záložen hospodářských a vytýká jednotlivým družstvům osobní řevnivost.

Pan posl. Prášek žádal za zřízení „Selské banky“ jako centra hospodářských společenstev.

Pan prof. Demel poukázal na dvojí loket, kterým měří vláda průmyslu a zemědělství. Při zakládání hospodářských družstev kladou úřady, zejména berní, všeliké překážky. Řečník žádal, aby se ředitelstvo společnosti zasadilo o to, aby hospodářská družstva aspoň pro počátek byla osvobozena od daní.

Na to byla jednohlasně schválena resoluce, navržená p. Červinkou, a vykonány doplňovací volby. Do ředitelstva byli zvoleni na 4 roky pp.: V. Červinka, dr. hr. Deym, Ad. Eckert, Em. Hartmann, J. Jaroš, dr. šl. Mettal, Jos. Papoušek, Ad. Prokůpek, Jos. Suk a R Svoboda. Revisory zvoleni p. Ant. Vostatek a p. Al. Kolejský.

Ke konci schůze ocenil p. řed. R. Treybal zdatnou činnost, kterou společnost na prospěch zemědělství už po několik desítiletí vyvíjí, a navrhl, aby sepsány byly dějiny společnosti. Návrh ten byl sympaticky přivítán a schůze ke 2. hod. odpolední skončena.

Hedvábnický spolek pro království České odbýval dne 23. března 1901 v zasedacím sále rady zemědělské v Praze řádnou valnou hromadu.

Zpráva o uveřejnění vyhlášky v časopisech ohledně rozdávání morušových sazenic a semene, jakož i vajíček bourcových v r. 1901 vzata byla s uspokojením na vědomí. Až dosud došlo v té příčině více než sto žádostí, z čehož viděti, že jeví se u nás čilý zájem pro toto odvětví hospodářské.

Dále schválena zpráva, podaná k rozkazu c. k. policejního ředitelství ohledně statistického vyšetření snah spolkových, směřujících ku vzdělání lidovému v Rakousku a ohledně spolkové knihovny.

Zpráva o výsledku koupě zámotků z kampaně r. 1900 vzata na vědomí a schválena.

S potěšením vzato na vědomí, že člen výboru vdp. P. Aurelius Gardavský hodlá letošním rokem opět pěstovati bource dubového (Saturnia Pernyi) a bource pajasanového (Saturnia Cynthia).

Zprávy o obeslání loňského výstavního trhu hospodářského v Praze a krajinské výstavy v Hoře Kutné 1900 byly schváleny a zároveň usneseno vzdáti díky výstavnímu výboru v Hoře Kutné za ochotné podporování snah spolku, jakož i tamní učitelské jednotě „Budči Kutnohorské“ za přispění při uspořádání přednášky o hedvábnictví.

Dále vyzývají se všickni pěstitelé bource morušového, aby výrobky svými hojné obeslali letošní výstavní trh, pořádaný ústřední hospodářskou společností v Praze v měsíci květnu; o všemožné úlevy při obeslání jest postaráno.

Jednatelská a účetní zpráva za rok 1899 byla schválena a účtujícím: p. Ferd. Kneiflovi a F. Hněvkovskému uděleno bylo absolutorium k návrhu přehlížitele spolkových účtů p. Jana Černého.

Po podrobné debatě, jíž se súčastnili p. předsedající Jul. Patzak, rada zem. výb. rytíř Krticzka a zem. inspektor PhDr. Sitenský, přijat byl rozpočet na rok 1901.

Při provedených volbách na trojletí 1901 až 1903 zvoleni byli do výboru vesměs funkcionáři dosavadní.

Za přehlížitele spolkových účtů zvoleni byli: p. Jan Černý, kontrolor kr. č. zem. pokladny v Praze, p. Arnošt Renn, maj. tiskárny v Praze a p. JUDr. Jakub Haubner, ředitel úrazové pojišťovny dělnické v Praze.

Okresní hospodářsko-lesnický spolek v Trhových Svinech pořádá čtyřnedělní kurs lukařský. Kurs započal 22. dubna t. r. Účelem kursu jest, aby poskytnuta byla hospodářům vhodná a laciná příležitost k úpravě luk. Kurs řídí p. inženýr Jindřich Křivánek, ředitel zimní hospodářské školy v Jindř. Hradci. Vyučování jest jak theoretické, tak praktické. Návštěva jest bezplatná; pro vzdálenější účastníky postaráno jest o bezplatné ubytování. Kurs pořádá se nákladem okresního výboru za podpory státu i země.

Hospodářský spolek v Heřmani (okres Chotěboř) uspořádal dne 10. dubna ve Vísce hospodářskou schůzi, na které pojednal p. Frant. Marek, zeměpanský zvěrolékař z Chotěboře „O vadách v chovu skotu a jich napravení“ a „O nákazách domácího zvířectva“; p. učitel Ant. Linhart z Malče „O zřízení okr. obil. skladiště“ a p. J. Nevole z Hranic „o zavodňování luk“.

Účastenství na schůzi bylo značné. Po delším, místy velice zajímavém rozhovoru přijata byla resoluce, která mimo jiné žádá zavedení pojišťování skotu, uzákonění předlohy o stavovských družstvech rolnických a zřízení zemské pojišťovny požární a krupobitní.

(Ze zprávy *Karla Nevole*, delegáta rady zemědělské.)

Okresní hospodářský spolek v Král. Městci pořádal dne 25. března t. r. mimořádnou valnou hromadu v Běronicích. Na programu byly přednášky: „O důležitosti a potřebě odborného vzdělání rolnictva“ a „O obilních skladištích. O obou otázkách promluvil p. Frant. Šorm, říd. učitel v Opočnici.

Hospodářský spolek pro Charvátce a okolí konal dne 24. února 1901 valnou hromadu, při níž přednášel MUDr. Václav Hrnčíř, praktický lékař v Libochovicích „o hubení hrabošů bacillem tyfu myšího.“

Přednáška pana MUDr. V. Hrnčíře byla zajímavá a poučná; po přednášce usnesl se spolek v případě záplavy hrabošů vyzvati obecní zastupitelstva, by současně sama v akci se uvázala, kultury bacillu tyfu myšího objednala a dozor při rozmnožování bacillů svěřila osobě prakticky a theoreticky z úplna obeznalé.

Při volných návrzích navrženo, aby osmiletá návštěva školní byla redukována na sedmiletou a osmý rok návštěvy školní aby věnován byl pokračovacímu vyučování hospodářskému; návrh ten jednohlasně přijat. Ze zprávy jednatelské vyjímáme: Během roku přijato nových 10 členů, tak že spolek čítá 104 činné členy; schůzí výborových bylo šest a tři valné hromady, spojené s poučnými přednáškami. Spolek zakoupil pro své členy asi 16000 q umělých hnojiv za úhrnnou cenu přes 20.000 K; dále objednal krmiv asi za 11.000 K. Spolek odebírá 3 odborné časopisy.

(Vyňato ze zprávy p. *Václ. Landy*, zástupce delegáta českého odboru rady zemědělské.)

Spolek pro chov drůbeže a ochranu ptactva v Kralupech n. Vlt. odbýval dne 10. února t. r. svou výroční valnou hromadu. Starosta spolku p. Frant. Hájek zahájiv schůzi, zmínil se zejména o loňské zdařilé drůbežnické výstavě a poukázal k tomu, že spolku členstva i přívrženců přibývá a že vzdor velikým výdajům, jež spolek s pořádáním výstavy měl, jmění spolkové vzrostlo. Z jednatelské zprávy, přednesené jednatelem p. Vodičkou, vyjímáme: Spolek čítá 57 členů; protektorkou spolku jmenována paní Anna Jandová, choť statkáře a předsedy českého odboru zemědělské rady v Budohosticích. Drůbežnická výstava loni spolkem pořádaná měla značný úspěch. Návštěva byla velmi četná a vystavovatelům dostalo se odměn, které poskytnul stát, zemědělská rada, ústřední hospodářská společnost a bratrské spolky. Značným nákladem koupena byla čistokrevná drůbež, holubi i králíci a rozdána mezi členstvo na stanice. Takových stanic má spolek 18. Ze zprávy pokladní, přednesené pokladníkem p. Sušánkem, vysvítá, že spolek měl 2208 K 05 h příjmů a vydání 2009 K 95 h. Inventární jmění spolku obnáší 530 K. Starosta spolku p. František Hájek, mlynář z Kralup jmenován za své zásluhy, které si o spolek získal, jednohlasně prvým čestným členem spolku.

Při konaných volbách zvoleni: starostou p. František Hájek, mlynář; do výboru pp. Adam, statkář, Bryknar, traťmistr, Jiterský, uzenář, Křivánek, skladník dráhy, z Lisovských, c. k. respicient, Pokorný, statkář, Sušánek, obchodník, Vácha, truhlář, Vodička, odborný učitel, Vorlický, hostinský.

Ovocnický spolek pro Jičínsko pořádal dne 14. dubna 1901 v Libni následující veřejné přednášky: „O účelu a snahách Ovocnického spolku“, „O založení ústředního tržiště na ovoce v Jičíně“, „O časových zemědělských otázkách.“

Hospodářská družstva.

Hospodářské družstvo pro zvelebení chovu skotu v obcích Sedlo, Komařice, Doudleby, Straňany a okolí (na Trhosvinensku) pořádalo dne 21. dubna 1901 valnou hromadu v Sedle. Na programu byly záležitosti správní a otázka snížení členského podílu.

Výstavy.

Výstava hospodářská v Praze. Výstava hospodářská pořádaná Ústřední společností hospodářskou pro král. České v době od 15. do 19. května t. r. na výstavišti v královské oboře bude dle dosavadních přihlášek ve všech svých skupinách velmi četně a bohatě obeslána. Milovníci ušlechtilého skotu naleznou zde bohatý výběr nejrůznějších kmenů, zejména simenského, kravařského, hornoinského, pincgavského, montavonského, švýckého a t. d., a naši hospodáři asi použijí této vhodné příležitosti, aby si čistokrevné plemenníky opatřili. Mimo skot přihlášeni jsou k výstavě též velice četné koně, vepři, ovce jakož i drůbež. Také v rámci výstavy hospodářské chystané výstavky lihovarská a pivovarská jakož i výstavky rybářské a skupina řemeslných a průmyslových výrobků těší se v kruzích odborných značné pozornosti. Jako vždy, nejčetněji obeslána bude výstava strojů, k níž již nyní téměř veškeří zemědělští průmyslníci a výrobci z Čech a Moravy jsou přihlášeni. Pro výstavní skupiny zemědělské a vedlejší výstavky ustanoveny jsou čestné odměny peněžité a medaille ministerstva orby, rady zemědělské, městské rady Pražské, obchodní a živn. komory, jednoty ku povzbuzení průmyslu a různých příznivců společnosti. Mimo již jmenované příznivce věno-

valy na odměny pro vystavovatele chovných zvířat okresní výbor v Kladně 200 K, v Turnově 30 K, na Vinohradech 25 K a v Brandýse n. L. 6 dukátů. Další přihlášky k výstavě přijímá Ústřední společnost hospodářská pro království České v Praze.

První rybářská výstava v Praze. S letošní výstavou hospodářskou, chystanou v době od 15. do 19. května, sloučena bude, jak známo, výstavka rybářská, jež má za úkol poskytnouti obraz českého rybářství a povzbuditi kruhy interesované k dalším snahám o rozvoj tohoto odvětví zemědělského. Pěstitelé ryb vůbec, kaprů a pstruhů zvlášť, mají při výstavě příležitost k tomu, aby ukázali výsledek práce konané na vodách našich. Z výstavy není vyloučena žádná ryba. Naskytůje se tím příležitost znázorniti též domácí hospodářství rybniční i pstruhové. Přihlášky přijímá Ústřední společnost hospodářská pro království České v Praze.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 31. března 1901 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku	Uhrách dne 3. dubna
kulhavkou a slintavkou	10	15	—
snětí slezinnou	—	7	32
ozhřivkou	1	5	53
červenkou vepřového bravu	—	17	22
morem „ „	1	65	227

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v době od 8. dubna do 11. dubna 1901 v království Českém rozšířeny byly. (NB. Čísla vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

Panuje: I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu ústeckém v Českém Bukově 1, v Koštově 1 a v Schönfeldu. **2.** v okresu mosteckém v Komořanech 1, v Maltheyru 3 a v Slatinici 1. **3.** v okresu jabloneckém v Pulečné 1. **4.** v okresu jičínském v Sobotce 1. **5.** v okresu jáchymovském v Permesgrünu 9. **6.** v okresu kadaňském v Dörnsdorfu 7, v Jeseni Klášterecké 2, v Köstlwaldu 2, v Kunově 1, v Merzdorfu 4, v Okúnově 3, v Pleilu 1, v Perštejně 2 a v Schmiedebergu 1. **7.** v okresu karlovarském ve Gfelu 7, v Grasengrünu 5, v Halmgrünu 1 a v Ostrově 2. **8.** v okresu chomutovském v Chomutově 1, v Kvinově 2 a v Družkovicích 3. **9.** v okresu lounském v Černochově 2. **10.** v okresu žluticském v Hartmannsgrünu 7. **11.** v okresu libereckém v Maffersdorfu 2. **12.** v okresu žateckém v Bitozevsi 3.

II. Puchýřina na údech pohlavních:

1. v okresu mnichovohradišťském v Malé Bělé 1. **2.** v okresu plzeňském v Přešíně 1, v Račicích 1 a ve Vejprnicích 1. **3.** v okresu píseckém v Starých Kestřanech 1. **4.** v okresu poděbradském v Koutech 1. **5.** v okresu poličském v Poličce 3 a ve Starém Kamenci 1. **6.** v okresu selčanském v Knovízi 1 a ve Vojkově 1.

Vyhlášení cís. král. místodržitelství v Praze ze dne 9. dubna 1901 čís. 62758, jež týká se průměrné ceny za užitkové vepře v Čechách, která stanovena byla za II. čtvrtletí 1901. Průměrná tržní cena za užitkové vepře, zjištěná po rozumu § 3. lit b) cís. nařízení ze dne 15. září 1900 z. ř. č. 154 a ministerského nařízení ze dne 18. září 1900 z. ř. č. 125, o zamezení a utlumení moru vepřů, která byla v Čechách ve I. čtvrtletí 1901 a která v druhém čtvrtletí t. r. má sloužiti za základ při vyměření náhrady za vepře shora jmenovaného druhu za příčinou provedení shora uvedeného nařízení zabité, obnáší za kg. živé váhy: 1. za vepře domácího druhu ve stáří až do 10 neděl 1 K 80 h, ve stáří více 10 neděl až do 6 měsíců 1 K 20 h a více 6 měsíců 88 h. 2. za vepře ušlechtilých plemen ve stáří do 10 neděl 2 K 80 h, více 10 neděl až do 6 měsíců 1 K 40 h a více 6 měsíců 98 h.*)

*) Poznámka: Při plemenném dobytku platí se o 25 procent více.

Průměrná tržní cena za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, zjištěná po rozumu § 3. lit. a) císařského nařízení ze dne 15. září 1900 z. ř. čís. 154 a ministerského nařízení ze dne 18. září 1900 z. ř. čís. 155 o zamezení a utlumení moru vepřů, která byla v Praze v měsíci březnu b. r. a která v měsíci dubnu 1901 sloužiti má za základ při vyměření náhrady za jatečné vepře (tučné i masité, pro porážku zralé) za příčinou provedení shora uvedených nařízení zabité, obnáší 1 K 05 hal. za kg. Což se tímto vyhlašuje.

Vyhláška c. k. místodržitelství v Praze ze dne 24. dubna 1901, čís. 75.442. Vývoz dobytka pro užitek i na plemeno z politických okresů, chebského, podbořanského a selčanského, za příčinou vypuknutí slintavky a kulhavky, zakazuje se až do dalšího nařízení.

Mik. Heid v Štokeravě

c. k. výh. priv. továrna

na triéry, a dirkované plechy.

Triéry a třídicí stroje „patent Heid“ ke každému účelu.
Automatické čisticí zařízení plodů „patent Heid“ pro hospodářství, sladovny a mlýny.
Hvozdy a čisticí dna „patent Heid“ s 200% větším výkonem.
Zařízení skladišť „patent Heid“ dle nejnovější osvědčené soustavy.
Perkusační mlýny na veškeré látky „patent Heid“.
Přepravní zařízení s elevatorovými, závitovými a páskovými transportéry.
Transmise, ložiska, konsole atd. „patent Heid“:
Dirkované a rýhované plechy pro veškerý průmysl

60 prvních cen.

Zástupce v Praze:

inženýr Beh, Král. Vinohrady,
Palackého třída 33.

Nejlepšího

mléka a másla

docílíme, krmíme-li

palmovými a kokosovými pokrutinami

z továrny

Jiří Schicht v Ústí n. L.

Stromy ovocné,

a keře, stromy divoké, ozdobné keře, pláňata, sadbu lesní, keře na živý plot, růže atd.

pěstuje ve velkém

V. Vacek v Pamětníku

u Chlumce n. C.

Poučný seznam zdarma.

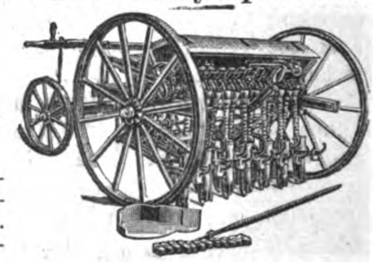
Pro rolníky!

Samočinné postřikovací přístroje ku zničení ohnice a divoké hořčice,

jízdné, pro větší plochy, nositelné, pro menší potřeby.

Žací stroje na trávu, jetel a obilí.
Obraceč sena,
hrábě na **seno s koňským pohonem.**

Nejlepší stroje secí
jsou Ph. MAYFARTH-a a sp nově sestrojené
„AGRICOLA“
(hřebenový systém)
pro všechna semena a jakékoli množství semene, bez výměny kol; pro vrchy a roviny. Nejlehčí chod, největší trvanlivost, nejmírnější ceny.

Největší možná úspora práce, času a peněz.

Lisy na seno a slámu s ručním pohonem, **drhlíky na kukuřici, mláticí stroje, žentoury, mlýnky na čistění, trieur, pluhy, válce, brány** vyrábějí a dodávají jako specialitu se zárukou nejnovější, výborné, uznaně nejlepší konstrukce

Ph. MAYFARTH A SPOL.,

c. k. výsadní továrny hospodářských strojů, slévárna a parní hamry,

ve Vídni, II., Taborstrasse č. 71.

Vyznamenáno přes 450 zlatými, stříbrnými a bronz. medailiemi.
Podrobné cenníky a četná dobrozdání zdarma.
Zástupcové a překupníci se přijmou.

Továrna na výrobky hliněné a cihelné v Obrnicích (u Mostu)

A. Elhenický

nabízí pánům rolníkům: **Drenážové roury (5, 8, 10 a 13 cm.)** výtečné jakosti za mírné ceny.

Též všecky druhy umělého cihlářství jako: Obyčejné a francouzské tašky červené a glasurované (polévané), půdní dlaždice, šamotové cihly pro sušárny, radiální cihly pro stavbu studen a kulatých komínů.

Rozsáhlé strojní zařízení a 2 specialní kruhovky umožňují rychlé a přesné vyřízení objednávek.

Zimní výroba. • Železniční kolej do továrny.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 15. května 1901.

Rok 1901. ☆ Číslo 10.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro sa[illegible] 6 korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K.
Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: **JUDr. Karel Viškovský.**

Devátá zpráva

o činnosti českého odboru rady zemědělské pro království České za rok 1900.

Český odbor rady zemědělské pro království České rozesýlá právě pp. delegátům, okresním výborům a hospodářským spolkům devátou výroční zprávu o své činnosti.

Zprávu zahajuje povšechný úvod o stavu českého zemědělství v r. 1900, v němž se stručnými rysy karakterisuje zemědělská výroba (sklizeň obilí i pícnin, řepařství, chmelařství, lnářství, ovocnictví, vinařství), zemědělský průmysl (pivovarství, cukrovarství, lihovarství, mlynářství), zemědělské úvěrnictví (úvěr hypotekární i osobní) a stav hospodářského školství; stručně naznačen též postup ruchu melioračního a družstevního.

Za úvodem následují podrobné zprávy ze všech oborů, v nichž český odbor rady zemědělské — ať již jako úřad správní, nebo jako sbor poradní — v r. 1900 spolupůsobil.

Přirozeně na prvém místě pojednáno zde o otázkách, týkajících se zákonodárství a národního hospodářství. V tomto oboru stojí v r. 1900 rozhodně v popředí činnost odboru, směřující k ochraně zemědělských zájmů při obnově obchodních a celních smluv. Český odbor rady zemědělské pro království české byl mezi všemi hospodářskými korporacemi rakouskými prvý, který v otázce této přesně požadavky zemědělstva formuloval; dobré zdání českého odboru rady zemědělské, které o této otázce c. k. ministerstvu orby podal, dalo směr obdobným akcím četných jiných zemědělských korporací.

Český odbor rady zemědělské zahájil též boj proti nové úpravě obchodu s dobytkem mezi rakouskou a uherskou polovicí říše; i v této otázce našel u ostatních hospodářských korporací podporu a dobyl již v této otázce jistých úspěchů.

Dále sluší zde uvésti: šetření konané českým odborem o rozšíření alkoholu mezi zemědělským dělnictvem, dobré zdání, o příčinách parcelací selských statků, iniciativní návrh českého odboru na zavedení zákonné povinné revise záložen a jiných výdělkových a hospodářských společenstev, návrh na změnu zákona o odepisu daně pozemkové za příčinou živelních pohrom a pod.

Odstavec druhý jedná o hospodářském vyučování a literatuře. Kočovné vyučování nedoznalo žádných podstatných změn; pokračovací školy hospodářské vykazují poněkud větší návštěvu žactva (951; v r. 1899 pouze 886). Zákonná úprava tohoto oboru pokračovacího školství jeví se naléhavě nutnou. V zřizování středních, rolnických a zimních hospodářských škol nastal klid; nové školy se nezřizují, zřízené již se zdokonalují. Četným školám povoleny byly veřejné podpory na stavby, na zkušebná pole, na učebné pomůcky, jedné rolnické škole povoleno též zvýšení státní podpory vydržovací. — Otázka zřízení české zemské školy mlékařské byla opět projednávána a spěje ku konečnému svému rozřešení. V oboru školství hospodyňského věnuje se zvláštní péče hospodyňským kursům pětiměsíčním, které se pořádají v době letní při zimních školách hospodářských; ku stálým školám hospodyňským v Lounech, Něm. Brodě a ve Stěžerách nepřibyla v roce 1900 nová žádná.

Další stať věnována jest pěstování rostlin; zde zasluhuje zvláštní zmínky akce směřující ku zřizování okresních ovocných školek, které dle navrhu českého odboru zřizují okresní výbory, dávajíce je spravovati odbornými zahradníky. — Podobné školy zřídily si okresy Chlumecký, Novo-Bydžovský, Čáslavský, Mlado-Boleslavský, Libáňský a Velvarský; celá řada dalších okresů hlásí se k tomuto účelu o podporu zemskou i státní; otázce organisování domácí produkce ovocnické věnuje český odbor rady zemědělské zvláštní pozornost a domáhá se za tím účelem systemisování místa instruktora pro ovocnictví a vinařství.

Následuje stať o chovu zvířat. V tomto oboru jsou výsledky činnosti odboru nejpatrnější. Na zvelebení chovu skotu bylo vydáno v roce 1900 119.472·22 K; z této úhrnné sumy použito bylo subvence 55.914·65 K na nákup 187 subvenčních býků, 31.435·80 K na nákup plemeniva do 19 nově zřízených a na doplnění stávajících plemenných stanic, 18.593·11 K na nákup telat k chovu, 11.228·66 K na přehlídky a odměňování chovného skotu a 2.300 K na tiskopisy, tuberkulín, značky ku označování subvenčních dobytčat.

Z celého přehledu, obsaženého ve výroční zprávě jest patrno, jak činnost odborová v tomto ohledu stále stoupá: v r. 1892 přiděleno bylo celkem 48 kusů subvenčního dobytka, v r. 1893 42 kusů, v r. 1894 41 kusů, v r. 1895 47 kusů, v r. 1896 59 kusů, v roce 1897 198 kusů, v r. 1898 165 kusů, v r. 1899 315 kusů a v r. 1900 414 kusů; úhrnem za 9 let 1.324 kusů. — Vedle zvelebování skotu věnuje se stále větší péče i mlékařství; družstevní ruch mlékařský v některých okresech jest velice čilý; nejčilejší v okresích Vysokomýtském a Litomyšlském. Český odbor hmotnou pomocí i odbornou radou podporuje tento ruch.

Vedle chovu skotu podporuje odbor též chov vepřového bravu. Zřízeno bylo v r. 1900 39 stanic plemenných o jednom kanci a třech plemenicích a mimo to 25 připustných stanic kančích.

V oboru lesnictví vyvinul český odbor rady zemědělské význačnou činnost podporováním zalesňování holých strání a neplodných pozemků; v roce 1900 zalesněno bylo celkem 488 jiter 548□° se subvencí 16.474 K 66 h; počítáme-li na 1 jitro průměrně 6.400 sazenic, bylo vysázeno asi 3,125.000 sazenek. Celkový výsledek dosavadní akce za čtyři léta 1897 až 1900 vykazuje 2.017 jiter 528□° zalesněných pustých strání a neplodných pozemků. Akce tato našla jak u c. k. ministerstva orby, tak jmenovitě u zemského výboru království Českého štědré podpory a německý odbor rady zemědělské pro království České, povzbuzen úspěchy českého odboru, zahájil v roce 1900 pro obvod své působnosti akci obdobnou. Mimo tuto podpůrnou akci podporoval český odbor lesnictví rozdáváním semen pro lesní školky, udílením peněžitých podpor na lesní školky a rozdělováním vrbových řízků. —

V oboru hospodářského výzkumnictví sluší uvésti zřízení hospodářsko-fysiologické výzkumné stanice českého odboru rady zemědělské pro království České při c. k. české vysoké škole technické v Praze. Stanice zřízena byla od českého odboru s podporou c. k. ministerstva orby a zemského výboru království Českého; stanice tato značí ovšem pouhé provisorium; konečným cílem snah českého odboru jest jednotný veliký výzkumný ústav pro celé království.

Mezi škůdci hospodářských plodin z oboru živočišstva byli v r. 1900 největší metlou rolnictva polní hraboši. Otázkou ničení hrabošů a otázkou náhrady způsobených jimi škod se český odbor mnohonásobně zabýval; r. 1900 objevil se též v pražském okolí zhoubný škůdce našich jabloní: mšice krvavá; za účelem zamezení dalšího šíření tohoto ničitele jabloňových stromů předložil český odbor c. k. místodržitelství i zemskému výboru přesné návrhy.

V hospodářském výstavnictví zasluhuje zmínky prvá odborná výstava mlékařská, péčí českého odboru r. 1900 uspořádaná. Vedle toho pořádal český odbor 15 krajinských přehlídek skotu a podporoval veškery význačné výstavy hospodářské.

V oboru hospodářského spolčování vykazuje r. 1900 značný postup v zakládání hospodářských družstev: povstala řada družstev mlékařských a jednota družstev nákupních a prodejních, a zřízeno pět družstevních skladišť obilních (v Jaroměři, Kouřimi, Čes. Skalici, Novém Bydžově a Rychnově n. Kn.). K organisování ruchu družstevního zřízen při českém odboru rady zemědělské poradní sbor družstevní, jenž v záležitostech družstevních podal v r. 1900 c. k. ministerstvu orby a zemskému výboru řadu dobrých zdání.

V oboru hospodářského průmyslu zabýval se český odbor jmenovitě otázkou zrušení vývozních premií cukerních a osnovou zákona o rozdělení lihového kontingentu pro příští období. V obou těchto otázkách podal český odbor c. k. ministerstvu orby odůvodněné své návrhy, v nichž hájil stanovisko zemědělstva.

Zprávy z oboru úvěru, tržby a dopravy, a zprávy osobní uzavírají zprávu o význačném působení českého odboru rady zemědělské v r. 1900.

Rozhledy národohospodářské.

Předloha zákona o nových vodních stavbách. Poslanecké sněmovně byla podána v pátek dne 26. dubna vládní osnova o nových vodních stavbách, z níž jde na jevo, že nejdříve se pomýšlí na tyto stavby: *a*) průplavu pro lodi od Dunaje k Odře; *b*) průplavu pro lodi od Dunaje k Vltavě poblíže Českých Budějovic

vedle uplavnění Vltavy od Budějovic ku Praze; *c*) průplavu pro lodi od dunajsko-oderského k hořejšímu Labi vedle uplavnění této části Labe až k Mělníku; *d*) splavného spojení od dunajsko-oderského průplavu k poříčí Visly a až ke splavné části Dněstru. Projekty tyto mají se provésti státem za podmínkou, že súčastněná království a země, jimž jest obrátiti se také na ostatní interesenty, jakož i města Vídeň a Praha poskytnou přiměřené příspěvky. Se stavbou těchto vodních cest má se počíti nejdéle roku 1904. Potřebné přípravné práce mají být tak včasně provedeny, aby stavba nejdéle ve 20 letech mohla býti ukončena. Náklady na zřízení označených vodních cest, pokud náklady tyto příspěvky zemí, obcí a interesentů nebyly uhraženy, opatřeny budou výpůjčkou nejvýše čtyřmi procenty zúročitelnou, od daně osvobozenou, znějící na korunovou měnu, jež v devadesáti letech má býti umořena. Vláda se zmocňuje, aby z této výpůjčky ve stavebním období od roku 1904 až do konce roku 1912 maximální obnos dvě stě padesát milionů korun v hodnotě nominální vydala. Veškeré výdaje stavební, tvořící podstatu osnovy zákona a umožňující dopravu po lodích o 600 tunách s případnými změnami, vypočteny jsou asi na 750 milionů korun.

Ku stavbě vodních drah. Řiditelstvo Ústřední společnosti hospodářské rozesýlá hospodářským spolkům provolání, v němž poukazuje se k tomu, že sněmovna poslanecká na říšské radě bude se snad již v nejbližší době zabývati s dalekosáhlým návrhem vládním na zřízení velkých vodních drah v Čechách, na Moravě a v Rakousku a sice na stavbu průplavu dunajsko-oderského, dále průplavu dunajsko-vltavského a konečně průplavu dunajsko-moravsko-labského. Projektovaná stavba zmíněných průplavů jest podnikem ohromné důležitosti národohospodářské, poněvadž by průplavy těmito nepoměrně sníženy byly náklady dopravní a zkráceny vodní cesty netoliko k moři severnímu, nýbrž i na Východ a tím veškerá tržba evropská velice povznesena.

Jako jiní zájemníci, uznává i Ustřední společnost hospodářská pro král. České návrh vládní za velice důležitý i musí vítati s potěšením, že tímto krokem by zahájeno bylo řešení otázky dopravy vodní. Ačkoli však nutno návrh zákona na zřízení průplavů pokládati za prospěšný veškeré výrobě a tržbě, má Ústřední společnost hospodářská za to, že nelze odlučovati stavbu těchto kanálů vůbec od celkové úpravy našeho vodního hospodářství a že projektované průplavy nabyly by pravého významu pro domácí výrobu a tržbu teprve po předcházející soustavně provedené úpravě řek a toků a řádném provedení všech úkolů a potřeb melioračních.

Základem racionálního hospodářství vodního může býti jen upravování řek i hrazení bystřin, pak zakládání vodojemů k zadržování a pravidelnému rozvádění vod a používání vody k účelům melioračním. Teprve po splnění těchto podmínek může stavba průplavů výhodnou se státi, co doplnění a dokončení sítě splavných řek.

Úprava našeho vodního hospodářství jest ovšem úkol nesnadný, vyžadující mnoho času i hmotných obětí, neboť musí býti napraveno, co po věky bylo zanedbáváno. Čechy mají 4 miliony jiter orné půdy a 1,200.000 jiter luk a pastvin: asi čtvrtina vší orné půdy jest bařinou aneb potřebuje aspoň rozhodně drenáže. K odvodnění plochy uvedené bylo by třeba asi 50 milionů zlatých melioračního kapitálu. Jak zkušenost učí, zúročí se jedno každé racionálně provedené odvodnění a zejména zařízení drenáží značným procentem. Kdybychom brali za základ jen nejnižší zúročení, tož uniká národnímu jmění naší země zanedbáním jen této nutné žádoucí meliorace (nehledě k pastvinám) do milionů čítající obnos ročních důchodů.

Z důvodů těchto obrací se řiditelstvo Ústřední společnosti hospodářské pro král. České zvláštním pamětním spisem ku sborům zákonodárným, aby před zřízením projektovaných průplavů provedena byla soustavná úprava řek a jejich přítoků a s touto úpravou aby zároveň využitkovány byly vody k účelům melioračním i práce meliorační provedeny.

Výstava žírného dobytka pořádána byla v měsíci prosinci 1900 v Chicagu. — Praemiování bylo dle úřední zprávy konsulárního úřadu dvojí: dobytka živého před porážkou a dobytka poraženého. Praemiování dobytka poraženého přineslo v jistém směru překvapení: První cena přisouzena volu — shorthornskému křížencí — který před porážkou vůbec ani praemiován nebyl. Porotci totiž uznali, že maso příliš tukem prorostlé nelze uznati nejlepším; první cenu přisoudili tomu poraženému kusu, kde poměr množství poživatelného masa ku množství tuku byl nejvýhodnější.

(Ze zprávy c. k. ministerstva orby.)

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Vyhláška c. k. místodržitelství o opatřování strojních zařízení pro družstva skladištní.

Čís. 63.008. V Praze 15. dubna 1901.

C. k. ministerium orby sdělilo sem vynesením ze dne 24. března 1901 čís. 26.274 v záležitosti přihlížení k domácímu průmyslu při zadávání dodávek skladištním a jiným hospodářským společenstvům následující:

Ministerium orby vychází při povolování subvencí hospodářským společenstvům v prvé řadě s toho stanoviska, že se musí o zřízení racionelních, účelných podnicích jednati, a že při tom současně nutné zvelebování domácího průmyslu se zřetele pouštěti se nesmí. Zřizování společenstevních skladišť děje se nyní v Rakousku od tak nedávné doby, že závěrečný úsudek o pro-

spěšnosti různých, od tu — i cizozemských firem používaných systemů toho času ještě možným není.

Z tohoto důvodu nebylo by také toho času lze, povolení subvencí hospodářským skladištním společenstvům pouze od toho závislým činiti, že tatáž potřebné stroje v tuzemsku opatřují.

Při posuzování žádostí za subvence bude ministerium orby ovšem váhu na to klásti, aby za jinak stejných poměrů tuzemskému průmyslu při opatřování strojových zařízení bezpodmínečně přednost se dávala.

Bude tedy interesovaným činitelům vysvětliti, že jest nutno domácí výrobu na tomto poli podporovati a že ministerium orby opatřování takových strojů z ciziny pouze tehdy ospravedlněným uznává, když týchž doma v stejné jakosti, účelnosti aneb za podstatně stejné ceny opatřiti nelze.

Proti zásadnému odepírání subvencí skladištním společenstvům, jež strojové zařízení z ciziny opatřují, uvésti nutno další moment, jenž i s jiných stanovisk vážného posouzení súčastněných činitelů vyžaduje. Přihází se zhusta, že hospodářská společenstva teprve v pokročilém stadiu zřizování skladišť a jiných podniků za subvence z veřejných prostředků zakročují a teprve v této chvíli povolaným místům příležitost ku zkoumání spadajících poměrů poskytují.

Byť i takové počínání skladištního společenstva docela schvalovati nelze — a sice nehledě ke všem jiným momentům již proto ne, že takovýmto způsobem mnohá více neodčinitelná chyba vzhledem k technickému a strojovému zařízení se sběhne — nutno přece připustiti, že by případně těžkou krisi v rozkvětu společenstevním vyvolati mohlo, kdyby se takovému společenstvu pouze z toho důvodu subvence z veřejných prostředků odepřela, protože své stroje z ciziny opatřuje.

Aby se tudíž takové tísni přítrž učinila, bude na zemědělské radě a společenstevních ústředních jednotách, aby co nejdůraznějším způsobem k tomu působily, by utvářející se společenstva v čas, t. j. před početím stavby a zadáváním strojových zařízení u předložení plánů a rozpočtů své subvenční žádosti podávaly a takto úřadům, jimž dobrá zdání podávati jest, příležitost ku prozkoumání jakož i ministerstvu orby a zemskému výboru k rozhodnutí ohledně celého zřizování podniku a zvláště také ohledně opatřování strojů poskytly, pokud ještě příležitost k zavádění oprav a modifikací se naskytuje.

Za místodržitele:
Wolf.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Zpráva o schůzi výboru českého odboru rady zemědělské.

Výbor českého odboru rady zemědělské pro království České konal dne 9. května 1901 za předsednictví předsedy rady zemědělské J. J. pana Ferdinanda prince z Lobkovic a předsedy českého odboru rady zemědělské pana Heřmana Jandy, jakož i místopředsedy českého odboru rady zemědělské pana Františka Niklfelda svoji řádnou schůzi.

Verifikatory protokolu jmenuje předseda pp. členy výboru Emericha Macenauera a Jindř. Maštálku.

Omluvili se pp.: Jan Pleva a Josef Srb.

Pilné návrhy.

Pilný návrh o osnově zákona stran vodních cest.

Předseda českého odboru rady zemědělské pan Heřman Janda podával zprávu o jednání zvláštního komité při českém odboru rady zemědělské stran osnovy zákona o vodních cestách, kteréž usneslo se na této resoluci:

„Stavba vodních drah nechť provede se státem v ten způsob, že se předně a nejdříve na státní útraty podniknou:

I. kanalisace Vltavy od Budějovic do Prahy, čítaje v to přestavbu přístavu Holešovického spojenou s kanalisačními pracemi již rozdělanými, dále kanalisace středního Labe od Mělníka pod Jaroměř, po případě zřízení průplavu na Dvůr Králové;

II. regulace horního Labe od Jaroměře po Vrchlabí, dále Ohře, Berounky;

III. český odbor rady zemědělské uznává však naléhavě potřebným, aby na regulace přítoků a spojené s tím práce meliorační věnován byl království Českému příspěvek nejméně 10 milionů korun.

Pokud se zvláště týče projektované stavby kanálů postrádá český odbor rady zemědělské ve vládní (předloze) osnově bližšího hospodářského odůvodnění o tom, jakého druhu a jaké množství zboží kanály těmi, zejména kanálem Vltavsko-Dunajským budou dopravovány, jaký vliv bude míti doprava tato na hospodářské, zejména zemědělské poměry české.

Zemědělská rada mohla by pro projekt kanálů těch vysloviti se teprve tehdy, až by otázka tato vládou statisticky co do hospodářských důsledků podrobně byla vysvětlena“.

Člen výboru p. Jindřich Maštálka podává delší výklad o stavu otázky vodních cest o jednání rady říšské v té příčině, přimlouvá se za meliorace a regulace vodstva, nepřeje si však již nyní vysloviti se zásadně proti každé stavbě kanálů. — Člen výboru pan Karel Prášek žádá, aby český odbor trval na tom, by k řešení otázky kanálové se nepřistupovalo, pokud nebude

otázka ta co do hospodářských důsledků svých pro zemědělství naše podrobně vyjasněna.

J. J. pan předseda Ferdinand princ z Lobkovic doporučuje, by výbor zprávu o dosavadním jednání komitétu o otázce vodních cest vzal na vědomí, a zmocnil komitét, aby trvale se ustavil a o otázce této dále jednal a zejména snažil se dosíci ve věci té dohody s příslušným komitétem německého odboru rady zemědělské. Dále doporučuje pan předseda, by výbor projevil souhlas s eventuelním svoláním výboru obou odborů zemědělské rady za účelem projednání této otázky.

Člen výboru p. Stanislav Kubr souhlasí s návrhem tímto a varuje před ukvapením v této otázce vzhledem k tomu, že stavbami kanálů zemědělství české bylo by jen poškozeno.

Přísedící zemského výboru J. O. pan Vojtěch hrabě Schönborn doporučuje, by výbor meritorně se neusnášel, nýbrž ponechal usnesení toto společné poradě obou výborů. Po další debatě, jíž súčastnili se pp.: František König, Jan Rataj, Jan Rektorys, Josef Suhrada a přednosta technické kanceláře A. Němec, byl návrh J. J. pana předsedy Ferd. prince z Lobkovic schválen a usneseno, že výbor českého odboru béře zprávu ad hoc svolaného komité na vědomí a že aktivuje komité toto a je zmocňuje, aby dále ještě dle potřeby kooptováním se rozšířilo, jakož i aby o otázce vodních cest dále jednalo a aby zahájilo jednání s příslušným komitétem německého odboru za účelem dohody a stejné stilisace usnesení; předsednictvu se ukládá, aby v tom případě, pakliže dohody takové v čas docíleno bude, učinilo se opatření ku svolání společné schůze výboru českého a německého odboru.

Zprávy předsednické.

Z předsednických zpráv, jež podával předseda českého odboru rady zemědělské pan Heřman Janda, vyjímáme zejména.

Hospodářské kruhy vyrozuměny byly o slevě dopravného pro krmivo a stelivo na drahách, která pro nouzi trpící okresy české po přímluvě českého odboru rady zemědělské byla zavedena. — Český odbor súčastnil se zástupci svými pp.: Josefem Srbem, Josefem Klaudim a prof. Drem. Juliusem Stoklasou ankety o zužitkování kanalisačních kalů z kanalisace pražské. — C. k. vládě doporučeno zvýšení státní subvence pro rolnickou školu v Plzni. — Hospodářské kruhy upozorněny byly na vypuknutí cholery drůbeže v Německu.

K předsednickým zprávám žádá člen výboru pan Antonín Štěpánek, by IV. komité neodporovalo v dobrých zdáních svých zřizování hospodářských kursů letních při rolnických a středních školách hospodářských. — Debaty o věci této súčastnili se pp.: Josef Kovářík, Dr. František Sitenský, Josef Suhrada a Rudolf Šetka, jenž poukazuje ku závadám pořádání kursů pro ženský dorost hospodářský při celoročních školách hospodářských.

Člen výboru p. Antonín Štěpánek žádá za hojnější honorování přednášek kočovných v obvodu chrudimském, k čemuž podává vysvětlení p. předseda Janda.

Na to zprávy předsednické jednohlasně se schvalují.

Zpráva I. komité o rozpočtu subvenčním a správním na r. 1902 a o záležitostech personálních.

Předseda českého odboru pan Heřman Janda podával zprávu o správním a subvenčním rozpočtu českého odboru rady zemědělské na rok 1902. Rozpočet výloh správních činí 69.717 K (loni 60.107 K). Rozpočet subvenční pak 342.016·80 K, k jehož úhradě vyžaduje se od státu 175.358·40 K, od země 166.658·40 K. Kromě toho žádá se obnos 600.000 K (po 300.000 K od státu a země) na subvence a nezúročitelné půjčky pro družstevní skladiště obilní a jiná družstva v celém král. Českém. Z rozpočtu subvenčního uvésti sluší zejména položky: 44.800 K na zalesňování holých strání, 195.916·80 K pro akci ku zvelebení chovu skotu, 14.400 K pro zvelebení chovu vepřového bravu a drobného zvířectva atd.

Při debatě o rozpočtu člen výboru pan Josef Suhrada přeje si peněžité podporování družstev pro chov dobytka a doporučuje, aby v rozpočtu pamatováno bylo na očkování vepřového bravu. — Člen výboru pan Ant. Štěpánek žádá zvýšení obnosu na podporování kočovných přednášek a zvýšení subvence pro kursy o krmení dobytka ze 4000 K na 6000 K; dále navrhuje, aby obnos pro chov skotu věnovaný byl věnován na odměňování domácího chovu dobytka, nikoli na zakupování a dovážení cizího dobytka. Předseda českého odboru rady zemědělské pan Heřman Janda a inspektor pro chov skotu pan Václav Laušman sdělují, že z ciziny dováží se jen dobytek pro stanice skotu, kdežto subvenční býci uhražují se domácím chovem.

Na to rozpočet jednomyslně schválen s návrhem pana Antonína Štěpánka na zvýšení subvence pro přednášky kočovné a p. Josefa Suhrady stran očkování vepřového bravu.

Vyhověno dále k návrhu předsedy pana Heřmana Jandy žádosti kočovného učitele p. Josefa Dumka za přeložení do výslužby a usneseno zvýšiti témuž výslužné spolu s projevem díků za jeho činnost a udělením titulu ředitele.

Dále usneseno, aby vypsán byl konkurs na místo takto uprázdněné, jež má býti obsazeno odborníkem mlékařským. — Kromě toho usneseno navrhnouti zemskému výboru zřízení místa odborníka ovocnického při českém odboru rady zemědělské.

Zpráva I. komité o rozdělení podpor na hospodářské výstavy 1901.

Předseda českého odboru rady zemědělské podával zprávu I. komité o podporování hospodářských

výstav v r. 1901. Dle zprávy této podporovány budou českým odborem rady zemědělské tyto výstavy: výstavní trh v Praze, zemská výstava drůbeže, králíků a ptactva v Praze, ovocnicko-zahradnická výstava v Sezemicích, zahradnicko-štěpařská a včelařská výstava v Klatovech, výstava skotu v Řivně, drůbežnická výstava v Rokycanech, výstava drobného zvířectva na Mělníku a včelařská výstava v Dobrovicích.

Zpráva tato se schvaluje s dodatky navrženými členy výboru panem Dr. Františkem Sitenským, žádajícím zvýšení podpory pro drůbežnickou výstavu v Praze na 200 K a panem Františkem Chaloupkou, jenž navrhuje udělení medailí výstavě dobytka v Kostelci n. Orlicí.

Zpráva I. komité o rozdělení podpor na ovocné školky.

Na to podával jménem I. komité předseda českého odboru rady zemědělské pan Heřman Janda zprávu o rozdělení podpor na ovocné školky. Referent poukazuje k usnesení českého odboru rady zemědělské r. 1898, kdy se odbor zásadně rozhodl věnovati největší péči okresním ovocným školkám, které by byly zřízeny okresními výbory a spravovány odborně vzdělanými okresními zahradníky; ve smyslu tehdy přijatých zásad nebyly více nově zakládaným ovocným školkám spolkovým podpory zařizovací vůbec udíleny; menší podpory vydržovací udílí se jim po nějakou dobu přechodní; později mají i tyto podpory býti zastaveny. Výsledek tehdy zahájené akce jeví se následovně: Za pomoci zemské a státní zřízeny byly nové okresní školky v Ml. Boleslavi, Libáni, Novém Bydžově a Čáslavi; rozšířena byla okresní školka ve Velvarech. Pro rok 1901 uchází se o podporu na zřízení okresní ovocné školky okresní výbory: v Trh. Svinech, Unhošti, Počátkách, Novém Městě n. M., Mnichovu Hradišti, Hořicích, Blovicích a Táboře; vedle toho informují se o zřízení školky okresní výbory v Netolicích a Skutči.

Vedle podpor zařizovacích ucházejí se školky již zřízené o podpory vydržovací; konečně žádá též několik školek spolkových o příspěvek vydržovací.

Na základě usnesení I. komité navrhuje p. referent:

1. Pro rok 1901 budiž českým odborem rady zemědělské podporováno zřízení okresních školek v Trhových Svinech, Hořicích, Počátkách a Novém Městě n. Met.; ostatní žádosti buďtež odloženy pro budoucnost a nejsou-li odůvodněny, buďtež vráceny.

2. Školkám okresním již zřízeným budiž pro rok 1900 a 1901 doporučena vydržovací státní i zemská subvence.

3. I. komité budiž zmocněno, aby školkám spolkovým povolilo podpory vydržovací, pokud toho stav dotace připouští.

Zpráva tato jednomyslně schválena.

Zpráva předsednictva o podpoře zemědělství jižních Čech.

Předseda českého odboru rady zemědělské pan Heřman Janda referoval o podpoře zemědělství jižních Čech. Předsednictvo českého odboru zabývajíc se otázkou podpory jihočeského zemědělství, dospělo podrobným vyšetřením věci k tomu výsledku, že jižní Čechy a zejména kraje šumavské účastny jsou mnohem menší měrou veřejných podpor pro zvelebení zemědělství poskytovaných než ostatní kraje české. Příčina toho jest, že méně výnosné a chudší zemědělství jihočeské nemůže vyhověti začasté subvenčním podmínkám, které odpovídají poměrům krajin s intensivnějším zemědělstvím. Dosavadní požadované příplatky interessentů na stanice skotu, meliorace, hosp. školy, skladištní družstva atd. přesahují sílu jihočeského zemědělství. Toto nehlásí se proto o subvence, kteréž připadají pak jiným krajinám, ač by též chudým krajům jihočeským sloužiti měly. Referent na základě hojného materiálu statistického dospívá k těmto návrhům:

1. buďtež pro obor působnosti českého odboru rady zemědělské vypracovány zvláštní podmínky subvenční pro zemědělství jihočeské, hlavně však pošumavské, a to pro chov skotu a ostatních zvířat, pro ovocnictví, pro rozdílení subvencí na stroje, atd.;

2. budiž navrženo c. k. vládě a zemskému výboru království Českého, aby pro zřízení hospodářských škol, pro podporu meliorací, hospodářských družstev a hlavně skladišť se podobně ustanovily pro zemědělství jihočeské výhodnější podmínky subvenční, t. j. zvýšená podpora veřejná resp. snížení příspěvku interessentů;

3. subvenční obnosy českého odboru zemědělské rady pro celé království České k rozvržení určené buďtež rozdělovány do okresů jihočeských s jedné strany a okresů ostatních z druhé strany dle klíče subvenčního, který dle počtu okresů té které části Čech stanoviti dlužno;

4. nákladem veřejným zřízeno budiž na vhodných místech několik pokusných hospodářství dobytkářských a lučních na Šumavě;

5. nákladem veřejným zřízena budiž v jižních Čechách stanice pro hospodářství rašelinné;

6. zemědělskou technickou kanceláří budiž zvláštní zřetel brán ku levné melioraci luk, odpovídající hospodářské potřebě pošumavského obyvatelstva a budiž po případě při kanceláři té pro záležitost tuto zřízen zvláštní odbor;

7. budiž z veřejných fondů podporováno zřízení obvodních mistrů lukařských v krajích šumavských;

8. nákladem veřejným buďtež ve více okresích jihočeských zařízeny menší vzorné meliorace bez příspěvku interessentů, jakožto vzor pro ostatní hospodáře;

9. za mimořádně výhodných podmínek umožněno budiž zřízení jednoho nebo dvou skladišť obilních v jihočeských okresích na vývoz obilí zvláště odkázaných a několik vzorných družstev mlékařských.

Český odbor rady zemědělské poukazuje předsednictvo, aby provedlo šetření o tom, na které okresy jihočeské výjimečná akce podpůrná vztahovati se má a které jiné pohorské neb chudé okresy české i v jiných částech Čech měly by též výhod těchto státi se účastny.

Člen výboru pan Josef Suhrada vítá návrhy referentovy a klade důraz na zvelebení pěstování píce a chovu dobytka na českém jihu jako životní podmínky jihočeského rolnictva. — Člen výboru p. František Chaloupka a Dr. Josef Grus přejí si, aby mimořádná podpora rozšířena byla vůbec na všechny okresy zanedbané. — Člen výboru pan Josef Kovářík přimlouvá se za návrhy referátů, neboť chudé okresy jižních Čech za stávajících podmínek subvenčních zpravidla nemohly účastny býti oněch podpor jako okresy jiné. — Člen výboru pan Antonín Štěpánek přimlouvá se, by v chudých okresech dbáno bylo rozšíření vhodného používání umělých hnojiv a pěstování píce. — Člen výboru pan Rudolf Šetka radí využitkovati při akci této zkušeností agrární anketou získaných. — Debaty súčastnili se pp.: Dr. František Fiedler, František Chaloupka, Stanislav Mayer, J. A. Prokůpek a J. O. Vojtěch hrabě Schönborn, načež referát jednomyslně schválen se změnou stilisace posledního odstavce, navrženou od p. Chaloupky v tomto znění: „Český odbor rady zemědělské poukazuje předsednictvo, aby provedlo šetření o tom, na které okresy české vyjímečná akce podpůrná vztahovati se má.“

Zpráva II. komité o opatřeních ku hubení mšice krvavé.

Člen výboru českého odboru rady zemědělské pan Dr. František Sitenský podává zprávu II. komité o opatřeních ku hubení mšice krvavé, která v poslední době sporadicky v království Českém se vyskytla.

Referent navrhuje:

1. aby zemský výbor postaral se o to, aby k zákonu o ničení škodlivého hmyzu připojen byl dodatek v příčině mšice krvavé po vzoru zákona o mšici krvavé v král. Saském platného;

2. aby na několik let ustalo se od rozesílání stromků a roubů ze zahrad pomologického ústavu, kde mšice krvavá se vyskytla, jakož aby všechny tamní stromy, na nichž nalezena bude mšice krvavá, byly poraženy a s kořeny na místě spáleny;

3. aby opatřen byl pro pomologický ústav v krajině, mšic krvavých prosté, pozemek asi 3 ha veliký na 12 let a vybrání pozemku toho aby svěřeno bylo vrchnímu zahradníku a řediteli pomologického ústavu v Troji;

4. aby požádán byl zemský výbor, by učinil opatření, aby provedena byla revise všech školek v patřičnou dobu (na podzim), z nichž prodávají se stromky, a sadů, z nichž posílají se rouby, a v případě zjištění mšice krvavé nechť se zakáže pak ihned jakékoliv zasílání stromků a roubů z míst těch.

Návrhy tyto jednomyslně schváleny.

Zpráva II. komité o provádění zákona zemského ze dne 30. dubna 1870 pokud se týče odměn za sbírání chroustů a ponrav.

Místopředseda českého odboru rady zemědělské pan František Niklfeld podával zprávu II. komité o provádění opatření ku ochraně zemědělství proti škodám způsobeným chrousty.

Referent klade váhu na hubení ponrav a navrhuje:

Zemskému výboru král. Českého budiž podána žádost,

1. aby smluviv se o to s c. k. místodržitelstvím, přísně dbal, aby zákon zemský ze dne 30. dubna 1870 č. 38 z. z., týkající se ochrany vzdělávání země proti záhubě housenkami, chrousty a jiným škodlivým hmyzem působené, plněn byl;

2. aby odměna za sbírání ponrav §em 9. jmenovaného zákona ustanovená, oproti odměně za sbírání chroustů přiměřeně (na 30 až 40 h za litr) zvýšena byla.

Přísedící výboru zemského J. O. pan Vojtěch hrabě Schönborn sděluje, že zemský výbor byl toho názoru, že nepřísluší, aby velkostatkářům poskytována byla odměna za sbírání chroustů. Názor tento nebyl schválen rozhodnutím správního soudu a zemský výbor bude v tom spatřovati podnět ku podání případné osnovy zákona. Obnos náhrad za sbírání chroustů značně vzrostl za posledních let a jest třeba bedlivě přihlížeti ku přesnému provádění předpisů zákona v příčině náhrady za sbírání chroustů. Pokud se týče návrhu referentova, soudí řečník, že návrh na zvýšení náhrady za sbírání ponrav jest dalekosahající a zemský výbor bude nucen ve věci té ještě šetření o možných výsledcích opravy této konati.

Po delší debatě, které účastnili se pp.: František Dostál, Dr. František Sitenský a František Sajfert, návrhy referentovy schváleny.

Zpráva III. komité o změně zásad pro podporování zalesňování holých strání a pustých pozemků.

Jménem III. komité podává zprávu člen výboru p. Jan Rektorys o změně pravidel pro podpůrnou akci zalesňovací. Zalesňování holých strání a pustých pozemků, které český odbor rady zemědělské v r. 1897 zahájil, celkem dobře se osvědčilo. Ze 101 okresů přihlášeno jest k zalesnění 27.267 jiter pusté půdy a během tří let bylo zalesněno 2.017 jiter. Při provádění této akce seznány byly však některé závady formální; za tím účelem navrhuje třetí komité některá doplnění a opravení přijatých pravidel.

Nejpodstatnější navrhované změny mají za účel zajistiti okresním výborům, které při provádění akce spolupůsobí, jistý vliv na postup zalesňovacích prací v okrese, dále zajistiti náležitou revisi provedených zalesnění a zjednodušiti jednání při podávání žádostí, kvitancí a p. Pan referent podává v tomto smyslu formulované návrhy.

Po debatě, které súčastnili se členové výboru pp. Josef Kovářík, dr. Josef Grus a přísedící zemského výboru J. O. pan Vojtěch Schönborn, kteří vesměs projevili souhlas s těmito návrhy, byla zpráva pana referenta jednomyslně schválena.

Zpráva IV. komité v příčině doplnění zásad platných pro zřizování a podporování letních kursů hospodyňských.

Jménem IV. komitétu podával na to člen výboru p. Rudolf Šetka zprávu o doplnění zásad platných pro zřizování a podporování letních kursů hospodyňských. Dle zásad v této příčině posud platných pořádají se za účelem vzdělání dívčího dorostu rolnického při zimních školách hospodářských pětiměsíční kursy v měsících letních; kratší kursy zásadní pravidla nepřipouští. Jelikož však v některých krajinách kurs pětiměsíční — jmenovitě v době letní — jeví se příliš dlouhým, doporučuje p. referent, aby pro doby počáteční přechodně podporovány byly též kursy kratší; za tím účelem navrhují se též určité změny v normální účetní osnově a snižuje se přiměřeně normální rozpočet vydržovací.

Zpráva tato jednomyslně schválena.

Zpráva V. komité o působnosti zákona ze dne 6. července 1896 týkajícího se zápůjček melioračních.

Člen výboru p. dr. František Fiedler referuje jménem V. komité o působnosti zákona ze dne 6. července 1896, týkajícího se zápůjček melioračních a příčinách řídkého jeho používání. Na základě obsáhlého referátu dospívá referent k názoru, že zákon ten již dle povahy své hodí se jen pro ony řídké případy, když zadlužené větší statky vyhledávají úvěru k účelům melioračním.

Aby i v takových případech zákona tohoto mohlo býti použito, bylo by třeba zabezpečiti spolehlivost znaleckých dobrých zdání o výpočtech výnosnosti projektovaných meliorací tím, že by na kulturně-technických odděleních obou c. k. vysokých škol technických v Praze zavedeny byly zvláštní přednášky tohoto předmětu se týkající a aby síle k tomu vyhlédnuté poskytnuta byla podpora za účelem získání potřebných vědomostí a zkušeností.

Ústřední sbor budiž mimo to požádán, aby technickou kanceláří svou dal výnosnost provedených meliorací zkoumati a výsledky uveřejňovati.

Pro jiné druhy meliorací, jmenovitě pro meliorace družstevní a pro meliorace drobné nehodí se předpisy zákona ze dne 6. července 1896 ř. z. č. 144 i bylo by třeba rozvoj meliorací posledňějších podporovati způsobem jiným.

Přísedící zemského výboru J. O. pan Vojtěch hrabě Schönborn projevuje souhlas s referátem a navrhuje, aby V. komitét zabýval se i na dále otázkou finanční neb úvěrní podpory meliorací drobných.

Na to referát s dodatečným návrhem J. O. pana hraběte Schönborna jednomyslně se schvaluje.

Zpráva V. komité ohledně stoupajícího nedostatku pracovních sil zemědělství.

Člen výboru p. dr. František Fiedler podával zprávu V. komité o stoupajícím nedostatku pracovních sil při zemědělství. Zemský výbor vyžádal si dobré zdání českého odboru rady zemědělské o návrhu poslance dra. Dvořáka a soudruhů, směřujícím ku studiu otázky této, jakož ku zavedení opatření proti nedostatku čeledi.

Referent na základě úvah o poměrech čeledních v zemědělství dospívá k názoru, že jest potřeba, aby poměry zemědělského dělnictva v Čechách byly dle možnosti zjištěny; pak teprve bude radno navrhovati opatření, kterými by stoupajícímu nedostatku pracovních sil v zemědělství bylo lze čeliti.

Referent navrhuje proto:

1. Budiž na ústřední sbor zemědělské rady vznesena žádost, aby urychlil tiskovou publikaci výsledků agrární ankety.

2. Komitétu V. se ukládá, aby postaral se o zpracování výsledku této ankety, pokud týkají se poměrů zemědělského dělnictva, jakmile výsledky ty budou uveřejněny.

3. V případě, že by příslušný material anketou sebraný ukázal se býti v některém ohledu neúplným, nechť komitét V. navrhne vhodné prostředky, jak by mohlo postaráno býti o potřebné doplnění materiálu toho.

4. Předsednictvu českého odboru se ukládá, aby vhodným způsobem opatřilo sobě zprávy o výsledcích působnosti nemocenských pokladen čeledních, které dosud při některých okresních zastupitelstvech byly zřízeny, jakož i o zkušenostech, jež okresní tato zastupitelstva při správě těchto pokladen byla získala. Zprávy tyto odevzdány buďte komitétu V., aby tento na jich základě podal návrhy.

Předseda rady zemědělské J. J. pan Ferdinand princ z Lobkovic sděluje, že elaboráty ankety agrární nacházejí se již v tisku.

Návrhy referentovy se jednomyslně schvalují.

Před skončením schůze podává člen výboru pan Rudolf Šetka návrh, aby příslušné ministerstvo zvláštním memorandem bylo dožádáno, by berním inspektorům uložen byl šetrnější postup při vyměřování osobní daně z příjmů, zejména v době živelních pohrom a nehod.

Návrh se jednomyslně schvaluje.

Na to schůze skončena.

Zemská podpora menších meliorací hospodářských pozemků.

Schválený zemský rozpočet království Českého vykazuje od r. 1898 zvýšenou položku 40.000 zl. ku podpoře menších meliorací hospodářských pozemků. Vložení položky této do zemského rozpočtu má za účel, aby v těch případech, kde k účeli meliorace (zavodňováním hospodářských pozemků a pod.) toliko menší podpora se požaduje, nemusila věc vyřizována býti obtížnou a delší doby vyžadující cestou zákona zemského. Tímto způsobem bude tedy umožněno méně majetným hospodářům, by též na své menší meliorace veřejné podpory docílili. V příčině postupu při podávání žádostí za podobné podpory připomenouti jest následující:

1. Za účelem opatření prostředků ku zhotovení a zaplacení projektu melioračního lze zažádati ku velesl. zemskému výboru a c. k. ministerstvu orby o subvenci na zhotovení projektu. K žádosti musí připojeno býti odůvodnění účelnosti meliorace s bližším udáním, jaká výměra pozemků a jakým způsobem má býti meliorováno. Kromě toho předloženy buďtež doklady o majetkových poměrech žadatele, kteréž udělení podpory odůvodňují.

2. Pomocí podpory této dají sobě majitelé pozemků zhotoviti projekt melioračního podniku. Jelikož technická kancelář zemědělské rady jest nyní jinými projekty až přespříliš zaměstnána, nemohla by tato veškeré projekty brzy vyhotoviti. Proto lze doporučovati, by projekt obstarán byl od některého civilního technika, který pracemi melioračními se zabývá. Technická kancelář zemědělské rady jest ochotna doporučiti na požádání způsobilé síly ku zhotovení projektu, jakož i podávati dobré zdání o tom, zdali honorář za projekt žádaný jest přiměřený.

3. Až plány budou zhotoveny, mohou majitelé pozemků žádati za subvenci na provedení projektu a sice u zemského výboru (z položky zemského rozpočtu kap. V. titul 13.) a u c. k. ministerstva orby. Výše obou subvencí těchto (státní i zemské) obnáší zpravidla dohromady asi polovinu stavebního nákladu. K žádosti připojiti dlužno odborné dobrozdání o účelnosti projektované meliorace, dále plány a rozpočty projektovaného podniku a povolení ku jeho provedení, jež udílí c. k. okresní hejtmanství po provedeném ediktálním řízení.

Revisi projektu civilním technikem vypracovaného obstará bezplatně technická kancelář rady zemědělské pro království České.

Dosažení subvence není na závadu, pakliže podnik nikoli družstvem, nýbrž jen jednotlivci prováděti se má.

Provedení subvencionované meliorace musí se státi přesně dle schváleného projektu pod dozorem, který zemský výbor resp. vláda stanoví, a činí se vyplácení subvenčních částí na konstatování bezvadného postupu práce stavebním dozorem závislé.

Bližší odborné informace poskytuje technická kancelář rady zemědělské pro království České.

Posléze dlužno upozorniti na možnost docílení úvěru melioračního od Zemské banky království Českého ku provádění podobných prací melioračních.

Jednání o otázce vodních drah v českém odboru rady zemědělské.

Český odbor rady zemědělské pojednal ve zvláštním komité o vládní osnově v příčině vodních drah. Komité konalo poradu dne 6. května t. r. za předsedání pana předsedy českého odboru rady zemědělské Heřmana Jandy.

Zprávu o věci podával člen výboru pan Jindřich Maštálka a podal rozbor celé otázky s hlediska technického, komunikačního a zejména hospodářského se zřetelem na poměry soutěže zemědělské výroby uherské se zemědělstvím domácím. S tohoto hlediska doporučuje v prvé řadě zřetel na úpravu domácího vodstva jakožto věc nezbytně nutnou a teprvé v druhé řadě provedení kanalisací.

Debaty o věci súčastnili se předseda pan Heřman Janda, členové výboru pp.: JUDr. František Fiedler, Jan Jaroš, Stanislav Kubr, Karel Prášek, V. A. Schuster, Dr. Bedřich princ Schwarzenberg a tajemník p. Dr. Karel Viškovský.

Na základě podrobné debaty přijat byl jednomyslně tento

návrh:

Stavba vodních drah nechť provede se státem v ten způsob, že se předně a nejdříve na státní útraty podniknou:

I. kanalisace Vltavy od Budějovic do Prahy, čítaje v to přestavbu přístavu Holešovického spojenou s kanalisačními pracemi již rozdělanými,
dále kanalisace středního Labe od Mělníka pod Jaroměř, po případě zřízení průplavu na Dvůr Králové;

II. regulace horního Labe od Jaroměře po Vrchlabí, dále Ohře, Berounky;

III. ostatní vodní stavby, jmenovitě projektované kanály, nechť provedeny jsou za podmínkou, uvolí-li se příslušná země a království, jakož i města Vídeň a Praha, ku přiměřeným příspěvkům.

Český odbor rady zemědělské uznává však nalehavé potřebným, aby na regulace přítoků a spojené s tím práce meliorační věnován byl království Českému příspěvek nejméně 10 milionů korun.

Pokud se zvláště týče projektované stavby kanálu postrádá český odbor rady zemědělské ve vládní (předloze) osnově bližšího hospodářského odůvodnění o tom, jakého druhu a jaké množství zboží kanály těmi, zejména kanálem Vltavsko-Dunajským, budou dopravovány, jaký vliv bude míti doprava tato na hospodářské, zejména zemědělské poměry české.

Zemědělská rada mohla by pro projekt kanálů těch vysloviti se teprvé tehdy, až by otázka tato vládou statisticky co do hospodářských důsledků podrobně byla vysvětlena.

Číslo: 1421, 1251, 1509, 2282, 3222/1901.

Přehlídky a odměňování chovného skotu v roce 1901.

V měsíci červnu odbýváno bude pět přehlídek a sice:

I. dne 20. června v Mnich. Hradišti pro odměňovací obvod IV. (Okresy: Český Dub, Libáň, Jičín, Jilemnice, Lomnice, Mnich. Hradiště, Nová Paka, Semily, Sobotka, Turnov, Vysoké, Železný Brod.)

II. dne 23. června v Rokycanech pro odměňovací obvod XVI. (Okresy: Blovice, Březnice, Hořovice, Kralovice, Plzeň, Příbram, Rokycany, Zbirov a část okresu Manětínského a Stříbrského.)

III. dne 24. června v Třeboni pro odměňovací obvod XIII. (Okresy: Bechyně, České Budějovice, Hluboká, Lišov, Lomnice, Netolice, Sviny Trhové, Třeboň, Týn n./Vltavou a část okresu Krumlovského).

IV. dne 25. června v Kamenici n./Lípou pro odměňovací obvod XII. (Okresy: Hradec Jindř., Kamenice n. L., Pelhřimov, Počátky, Soběslav, Veselí.)

V. dne 27. června v Sedlčanech pro odměňovací obvod XI. (Okresy: Milevsko, Mirovice, Mladá Vožice, Sedlčany, Sedlec, Tábor a Volyně).

Pro přehlídky v Mnich. Hradišti a v Rokycanech ustanovena jest subvence po 600 K a po 4 stříbrných a 6 bronzových medailích českého odboru rady zemědělské, pro ostatní tři přehlídky po 400 K a po 3 stříbrných a 5 bronzových medailích českého odboru rady zemědělské.

Co do plemene dobytčat odměňován bude v obvodu IV. skot plemene simenského, kravařského a domácího; v obvodu XVI. skot plemene simenského, kravařského a domácího; v obvodu XII. skot plemene simenského a domácího; v obvodu XI. skot plemene simenského, pincgavského, kravařského a domácího a konečně v obvodu XIII. skot plemene simenského, pincgavského a domácího.

Pokud se týče pravidel o odměňování chovného skotu, viz dotyčný „Výtah z pravidel“ v čísle 8. „Zemědělských zpráv“ na straně 129.

Český odbor rady zemědělské pro král. České.

V Praze, dne 10. května 1901.

Předseda:
Heřman Janda.

Lnářské kursy.

Český odbor rady zemědělské usnesl se, by kursy lnářské rolnicko-lnářskou školou v Humpolci uspořádány byly nákladem českého odboru rady zemědělské v tomto pořadí:

r. 1901 při hospod. čten. spolku v Pusté Kamenici okres Skuč,

roku 1902 v Pelhřimově při okresní hospod. jednotě,

roku 1903 v Polné při hospodářském spolku.

Český odbor rady zemědělské zmocnil kuratorium jmenované školy, by v příčině uspořádání kursů dohodlo se s příslušnými hospodářskými spolky a učinilo opatření, by pokusné pole lnářské bylo zařízeno a jiné potřeby pro kurs byly opatřeny. Ostatní místní přípravy, zejména opatření místností, veřejné ohlášení kursu atd. přináleží zaříditi hospodářskému spolku.

Zužitkování kanalisačních kalů z kanalisace obce Pražské.

Předsednictvo českého odboru rady zemědělské požádalo člena výboru p. Josefa Srba a pp.: přednostu chem. stanice J. Klaudiho a profesora vysokých škol technických Dr. Jul. Stoklasu, aby súčastnili se ankety konané dne 27. března 1901 na radnici Staroměstské v příčině zužitkování kanalisačních odpadků pražských. Člen výboru p. Josef Srb podal o jednání ankety zprávu, z níž vytknouti sluší toto:

Husté výkaly z usazovacích kalojemů budou se při splavnosti řek odvážeti na lodích do krajiny s lehčí půdou a příznivým pobřežním terrainem od Veltrus počínaje až ku Mělníku a to po obou březích Vltavy, částečně i Labe. Tam budou se z lodi čerpati do zvláštních nádržek, z nichž vlastním tlakem vypouštěti se budou do voznic a rozvážeti na pozemky.

Území, po němž výkaly rozvážeti se mají, páčí se na 10.000 hektarů. Při zamrzlé řece budou se výkaly deponovati ve velkých nádržkách na císařském ostrově a po zahájení plavby by se odvážely.

Člen výboru p. Srb uznal, že tento způsob zužitkování kalů, ač se jím zužitkují pouze pevné výkaly, kdežto na dusík bohatá moč přijde na zmar, jest při nepříznivé poloze Bubenče jediné správný. Při tom poukázal také na obtíže, které bude v počátcích překonati, a to zejména odpor venkovského obyvatelstva proti upotřebení lidských výkalů, pak obtíže při rozvážení výkalů (denně 300 m³) v době sklízně obilí a řepy a konečně v době vegetační, poněvadž nebude jich lze přímým rozvážením po pozemcích, nýbrž přípravou kompostu zužitkovati.

Druhý zástupce českého odboru rady zemědělské pan přednosta Klaudi promluvil po stránce chemické o zužitkování výkalů a pronesl myšlenku výkaly odstředivou silou zhušťovati.

Námitek proti projektu pana Lyndleye nebylo činěno žádných.

Hospodářské přednášky

pořádané českým odborem rady zemědělské pro království České konati bude v měsíci červnu 1901. kočovný učitel rady zemědělské pan Richard Purghart:

6. Charvátce.
9. dop. Třeboň.
9. odp. Planá.
16. dop. Netvořice.
16. odp. Chleby (u Netvořic).
23. dop. Horažďovice.
23. odp. Neúrazy (u Nepomuku).
29. Prasek (u Nov. Bydžova).
30. odp. Miletín.
30. odp. Horní Dobrá Voda (u Hořic).

Zprávy z ústředního sboru rady zemědělské.

Ústřední sbor rady zemědělské pro král. České jednal ve schůzi dne 27. dubna 1901, za předsedání Jeho Jasnosti pana Ferdinanda prince z Lobkovic o vládní předloze v příčině kanálů a dospěl průběhem úvah svých ku jednomyslnému náhledu, že uznávaje dobrou vůli pomoci třídám výrobním kanalisováním řek a stavěním průplavů, nemůže jinak v zájmu zemědělství, nežli vysloviti se pro vyvarování každého ukvapení při rozhodování o stavbě kanálů, an se provedení velkolepé práce té doporučuje jen v tom případu, když současně vodstvo zemské regulováno a splavným učiněno bude. V první řadě jeví se rovněž býti naléhavým provedení veškerých, technicky již připravených projektů melioračních.

Různé zprávy hospodářské.

Pan **Karel Němec,** ředitel král. čes. zem. pomologického ústavu v Troji, zasloužilý učitel a pomolog český, zemřel dne 3. května t. r. V zemědělství českém, pro kteréž s odbornými znalostmi a neúmornou pílí v oboru ovocnickém po celý život byl pracoval, zachovává si zesnulý čestnou památku.

Sjezd hospodářských lihovarníků z Čech, Moravy a Slezska konán bude v neděli dne 19. května 1901 o 10. hod. dop. v zasedací síni Zemědělské rady pro království České v Praze, Václavské náměstí čís. 54 nové s tímto ppořadem: 1. Zákon o kontingentu lihovém a jeho škodlivé následky pro zemědělství Čech, Moravy a Slezska. V rozhovor uvede místopředseda Lihov. spolku p. Jos. Bauer z Pohledu. 2. O výhodnějším zužitkování hospodářského lihu exkontingentního, promluví ředitel Lihov. školy pan Ant. Nydrle. 3. Volné návrhy. O 1 hod. odp. společný oběd (couvert 3 K) na výstavišti v Král. Oboře a po obědě prohlídka Lihovarské výstavy v západním křídle průmyslového paláce.

Při valné hromadě okres. hospodářského spolku Novobenáteckého vyslovilo shromážděné rolnictvo okresu Novobenáteckého zemědělské radě dík za všecku podporu, kterou okresu novobenáteckému při akci ku zvelebení chovu skotu udělila, jakož i za odměny při výstavce a přehlídce v r. 1900 pořádané.

Zemědělci pozor! Jako kobylky vrhly se s jarem na naše české kraje cenníky kosařů německých, maďarských, haličských atd. Bylo by jistě hříchem zanášeti peníze našim nepřátelům, kteří nás všude jen kopou. Družstvo „Hospodář“, zasýlatelský velkozávod v Hustopečích u Hranic, závod to křesťanský, český, obslouží naše zemědělce svědomitě a co hlavního, nenapálí nikoho, jako různí oni přítelíčkové.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Případné množství námelu (svatojanského žita) při obchodu s obilím. Sporná otázka, jaké množství námelu lze při obchodu s obilím připustiti, byla rozhodnuta smírčím soudem bursy pro hospodářské plodiny ve Vídni, následujícím, pro obchod, mlynářství a zemědělství důležitým způsobem. Dle stávajících bursovních obyčejů, připouští se bezzávadné dodávání obilí, zejména pšenice a žita pouze tehdy, není-li v něm obsaženo námelu ve větším množství, to jest jsou-li dotyčné druhy obilí tak vyčistěné od přísad námelu, jak se při řádném čistění obilí hospodářskými stroji očekávati dá. Toto nejasné ustanovení o procentu námelu v obilí bylo velice na závadu řádnému obchodování s obilím, nebo zavdávalo často příčinu ke sporům při kupování a prodeji obilí, a bylo také důvodem, že se strany interesovaných kruhů bylo se vší rozhodností žádáno přesné ustanovení případného množství námelu při jednotlivých druzích obilin. Důvodné žádosti té bylo vyhověno výše uvedeným smírčím soudem, kterýž se usnesl na tom, že se při obchodu s obilím připouští nejvýše 0·1 procenta váhy.

Pražská plodinová bursa dne 14. května 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 75—82 kg K 8·50 až 9.—, uherská 00—00 kg. K 0·— až 0·—, žito české, jakosti 72—74 kg. K 8·70 až 8·90, rakouské jakosti 74 kg. K 9·05 až 0.—, ječmen výběr K 0·— až 0·—, první jakosti K 8·25 až 8·30, střední K 8·— až 0·—, merkantilní K 7·75 až 7·80, oves bílý K 7·50 až 7·55, rychlík K 7·40 až 7·45, merkantilní K 7·30 až 7·35, kukuřice cizozemská K 6·85 až K 8·—, nová K 6·85 až 6·95, cinquant. 1900 K 7·76 až 0·—, vikev česká K 9·30 až 9·50, pohanka K 9·50 až 10·—.

Vysoké Mýto, dne 11. května. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 8·90, žita 50 kg. K 8·40 až 8·80, ječmene 50 kg. 6·80 až 7·40, ovsa 50 kg. K 6·40 až 6·80, brambor 50 kg. K 1·80; máslo 1 kg. K 2·—, vejce 60 kusů K 2·40, seno 1 metr. cent K 6·— až 7·—, sláma 1 metr. cent K 4·50 až 7·00.

V Jičíně, dne 13. května. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 76 až 80 kg. K 12·70 až 13·90, žito váha hl. — až — kg. K —·— až —·—, ječmen váha hl. 64 až 70 kg. K 9·40 až 10·50, oves váha hl. 45 až 50 kg. K 6·30 až 7·—, máslo čerstvé kg. K 2·— až 2·28.

Mladá Boleslav, dne 10. května. Pšenice hektolitr váha — kil. K —·—, žito hl. váha do 71 kil. K 8·60, ječmen 1 hl. váha od 00—71 kil. K 0·— 7·50, až 0·—, oves 1 hl. váha od 48—51 kg. K 7·08, 7·16 až 7·25, zemčata 50 kg. K 1·70, 1·75, 1·80, seno 50 kg. K 3·60, 3·90, 4·20, sláma K 0·—, máslo kg. K 1·80, 1·90, 2·—. Na trh bylo na 16 vozích 241 hl. obilí přivezeno.

V Hradci Králové dne 11. dubna. 1 hl. pšenice K 12·10 až 13·60, 1 hl. žita K 12·20 až 12·50, 1 hl. ječmene K 9·40 až 10·20, 1 hl. ovsa K 6·— až 6·60, 1 hl. bramborů K 2·— až 2·30, 1 hl. jetelového semínka červeného K —·— až —·—, 1 hl. máku K 27·50 až 30·—. 1 hl. lněného semene K 20·60 až 22·80. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 492, žita 123, ječmene 75, ovsa 647, jetelového semínka —, lněného semene 15, brambor 471.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Vyučování mlékařské. Dne 27. dubna t. r. pořádala odborná učitelka mlékařství, pí. Anna Leníčková-Nováková z Luže přednášku v hospodyňské škole v Něm. Brodě „o odstřeďování mléka“. Dne 28. dubna opakovala tutéž přednášku ve spolkové schůzi, pořádané okresním hospodářským spolkem Něm. Brodským. Přítomní při schůzi

rolníci se usnesli, že navštíví některé družstevní mlékárny na Vysokomýtsku. Za tím účelem požádali pí. Leníčkovou, aby jim při té příležitosti byla průvodkyní.

Zimní hospodářská škola ve Volyni pořádala pětidenní kurs lukařský v Husinci; kursu súčastnilo se 41 rolníků; mnozí z hospodářů přistupují k úpravě svých luk, v několika obcích konají se přípravy k utvoření vodních družstev.

Zimní hosp. škola ve Volyni skončila dne 13. března 1901 osmý běh svého trvání. Letošní školní rok ukončen byl veřejnou zkouškou za přítomnosti značného počtu rolnictva, přátel i příznivců školy, jakož i rodičův žáků. Předseda kuratoria p. Petr Kolář o 9. hodině dopoledne zahájil zkoušku. Žáci zkoušeni byli z počtů a měřictví, z chovu hosp. zvířat, pěstování hosp. rostlin, lukařství, ovocnictví, zvěrolěčitelství a spravovědy. Na konec provedli žáci samostatně hospodářskou besídku, kterou řídil žák II. ročníku Vetyška. Žáci pojednávali tu samostatné o hospodářských otázkách. Na konec promluvil k žactvu i k přítomnému rolnictvu p. ředitel Šafránek. Poděkoval všem, kteří školu vydržují, jakož i těm, kteří podporami chudých žáků četnější návštěvě napomáhají.

(Ze zprávy p. *H. Mašáka*, delegáta za okres Volyňský.)

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářské spolky.

Z hedvábnického spolku pro království České. Tyto dni provedeno bylo rozesílání původních vajíček bource hedvábníka a uherského semene morušového četným žadatelům. Rozeslaná vajíčka pocházejí z prvních křížencû korejských, japonských a čínských a opravňují k nejlepším nadějím na pěkný výsledek chovu. Zbývající zásoby vajíček jakož i semene morušového lze se ještě písemně co nejdříve přihlásiti u jednatelství na Smíchově, 329. S rozesíláním morušových sazeniček z kr. č. zem. pomologického ústavu v Troji započne se v nejbližších dnech.

Okresní hospodářská jednota v Ml. Boleslavi konala dne 14. dubna 1901 výroční valnou hromadu. — Schůzi předsedal starosta jednoty p. Pavlíček. Po přednesení zpráv spolkových, podával jednatel p. Nebovidský, ředitel rolnické školy v Ml. Boleslavi, zprávu o výsledku přehlídky družstevních mlékáren na Vysokomýtsku a Litomyšlsku; jednota Mlado-Boleslavská, zanášejíc se myšlénkou zříditi ve svém obvodu několik družstev mlékařských, hledéla si před započetím díla opatřiti podrobné zprávy o podobných družstvech již zřízených; za tím účelem vyslala tři své členy na Vysokomýtsko. — Zpráva p. Nebovidského o výsledku cesty vzata na vědomí. — Na to následovala přednáška koncipisty českého odboru rady zemědělské Dra Šim. Kolářika „o sdružování rolnictva". Řečník probral sdružování rolnictva ve spolcích, v hospodářských a výdělkových společenstvech (družstvech) a konečně v rolnických společenstvech stavovských, která se již od r. 1893 připravují. Na konci schůze provedeny byly doplňovací volby spolkového výboru.

Ve Volyni ustavil se spolek absolventů zimní hospodářské školy; ustavující valná hromada pořádala se dne 31. března 1901, kdež byla provedena též volba výboru.

Hosp. spolek pro okr. Chotěbořský konal dne 24. března 1901 v Nové Vsi valnou hromadu. Místopředseda spolku p. učitel J. V. Neudoerfl z Chotěboře, přivítav shromážděné rolníky a členy hosp. spolku, omluvil dočasnou stagnaci v činnosti spolkové a vybízel k činnosti nové. Na to vykonány volby předsednictva a výboru, načež promluvil p. P. Ferd. Vlček, farář v Nové Vsi „o organisaci rolnictva".

(Ze zprávy p. *Karla Nevole*, delegáta okr. Chotěbořského.)

Hospodářský spolek v Dol. Královicích pořádal valnou schůzi dne 8. dubna 1901 s přednáškami kočovného učitele rady zemědělské p. R. Purgharta „O hospodářství vůbec a o lukařství". Přednášející vylíčiv dnešní poměry hospodářské, doporučoval vzdělávání a svépomoc. V druhé přednášce své „O lukařství" pojednal p. přednášející o řádném zavodňování a odvodňování, vláčení, hnojení, vápnění a kompostování různých druhů luk, jakož i o čase, kdy se tak s prospěchem státi má, aby luka naše nejen hojné, ale i dobré a výživné píce poskytovala. Při volných rozhovorech na to konaných poukázal hosp. správce velkostatku Viklantic p. Zahálka na velké sazby dopravné na našich drahách a upozornil na nesolidnost při prodeji umělých hnojiv se strany některých nesvědomitých agentů. Ku konci schůze zodpovídal p. R. Purghart některé dotazy k němu činěné. — Na to předseda, poděkovav p. přednášejícímu za velice poučné přednášky, prohlásil četně navštívenou schůzi za skončenou. *Al. Prokop*, delegát zemědělské rady.

Hospodářský spolek pro Českou Třebovou a okolí pořádal dne 25. března 1901 veřejnou schůzi, na jejíž programu bylo jednání o těchto předmětech: „O melioraci pozemků." „O zvýšení výnosu z luk." „O družstvech hospodářských." „O pojišťování." „O záloženských a úvěrních ústavech dle vzoru Raiffeisena."

Hospodářská družstva.

Družstevní lihovar ve Višeňovicích v Čechách. Ačkoli na Moravě a ve Slezsku již roku 1899 se započalo se zakládáním rolnických lihovarských družstev, vzniklo první lihovarské družstvo v Čechách teprve minulého roku ve Stráži nad Nežárkou a postavilo si tamže svůj hospodářský lihovar. Před nedávnem sestoupilo se za týmž účelem rolnické družstvo ve Višeňovicích u Přelouče, jež se rozhodlo pro stavbu hospodářského lihovaru, zařízeného na denní výrobu 4 hektol. lihu, v němž možno však s týmž strojním zařízením 7 hektol. denně vyrobiti. Bude to tedy druhý rolnický družstevní lihovar v Čechách. Při tomto družstevním podniku se účastní rolníci z Višeňovic i ze sousední obce Bělé. Veškeré strojní zařízení, vyhovující všem moderním požadavkům svěřeno známé odborné strojírně Novák & Jahn v Praze.

Výstavy.

Ústřední hospodářská společnost pro král. České pořádá dne 15., 16., 17., 18. a 19. května 1901. v Královské Oboře

všeobecnou výstavu hospodářskou

s výstavními skupinami: I. Hospodářské stroje a nářadí. II. Koně, chovný skot, vepři a ovce. III. Hospodářské výrobky, pomůcky a potřeby. IV. Výstavky lihovarské a pivovarské. V. Výstava rybářská. VI. Výstava drůbeže a ptactva. VII. Řemeslné a průmyslové výrobky. VIII. Potraviny a nápoje. Denně předvádění zvířat ve velké ohradě.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v době od 25. dubna do 1. května 1901 v království Českém rozšířeny byly. (NB. Čísla vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

Panuje: I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu ústeckém v Českém Bukově 3, v Koštově 1 a v Schönfeldu 4. **2.** v okresu českolipském v Künastu 1. **3.** v okresu mosteckém v Kopistech 1 a v Slatinici 2. **4.** v okresu chebském v Chebu 1. **5.** v okresu kadaňském v Dobřenci 3, v Dörnsdorfu 12, v Jeseni Klášterecké 1, v Jeseni 1, v Kunově 1, v Mětikalově 10, v Merzdorfu 5, v Okúnově 9, v Peršteině 2. **6.** v okresu karlovarském v Grasengrünu 10. **7.** v okresu chomutovském v Chomutově 1, v Blahuňově 1, v Kvinově 2 a v Družkovicích 4. **8.** v okresu lounském v Černochově 3. **9.** v okresu žlutickém v Hartmannsgrünu 11, v Holeticích 14, v Lochotíně 2, v Malém Hlavákově 6, v Radošovicích 1 a v Týništi 1. **10.** v okresu mělnickém ve Vrbně 1. **11.** v okresu podbořanském ve Vitřicích 3. **12.** v okresu roudnickém v Ječovicích 1 a v Podbradci 1, **13.** v okresu žateckém v Záhoří 1, v Žatci 1 a v Bitozevsi 3. **14.** v okresu selčanském v Broumovicích 1.

II. Ozhřivka:

v okresu selčanském ve Voticích 1.

III. Červenka vepřů:

1. v okresu ústeckém v Ústí n. L. 2, **2.** v okresu vrchlabském v Čermné 1.

IV. Mor vepřů:

v okresu ústeckém v Bohusudově.

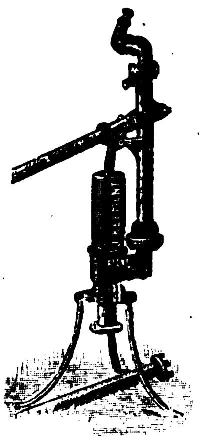
V. Puchýřina na údech pohlavních:

1. v okresu stříbrském v Hořikovicích 1 a v Záluží 1. **2.** v okresu mnichovohradišťském v Malé Bělé 2. **3.** v okresu poličském v Poličce 3 a ve Starém Kamenci 1. **4.** v okresu příbramském v Obecnici 3. **5.** v okresu třeboňském v Svínech 1.

VI. Vzteklina:

1 v okresu čáslavském v Čáslavi a ve Skuhrově. **2.** v okresu královéhradeckém v Horních Polánkách. **3.** v okresu poděbradském v Záhornicích. **4.** v okresu selčanském v Obděnicích. **5.** v okresu trutnovském ve Vrajtu. **6.** v okresu žižkovském v Uhříněvsi. Celkem 7 psů.

Průměrná tržní cena za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, zjištěná po rozumu § 3. lit. a) císařského nařízení ze dne 15. září 1900 z. ř. čís. 154 a ministerského nařízení ze dne 18. září 1900 z. ř. čís. 155 o zamezení a utlumení moru vepřů, která byla v Praze v měsíci dubnu b. r. a která v měsíci květnu 1901 sloužiti má za základ při vyměření náhrady za jatečné vepře (tučné i masité, pro porážku zralé) za příčinou provedení shora uvedených nařízení zabité, obnáší 1 K 07 hal. za kg. Což se tímto vyhlašuje.

Nejlepší a nejlevnější

stříkačky a řetězovky

obdržíte se zárukou u firmy

Josef Klement

v Hrobcích-Roudnici n. Lab.

Cenníky na požádání.

Nejlepšího

mléka a másla

docílíme, krmíme-li

palmovými a kokosovými pokrutinami

z továrny

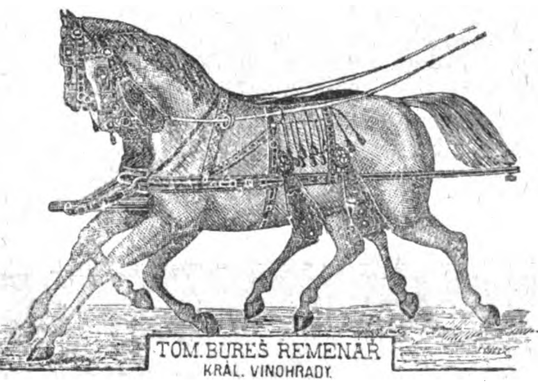
Jiří Schicht v Ústí n. L.

Velký sklad kočárových postrojů

poprsních a chomoutových

jen nejlepší jakosti materiálu

Postroje se zárukou.

Postroje se zárukou.

u Tom. Bureše,

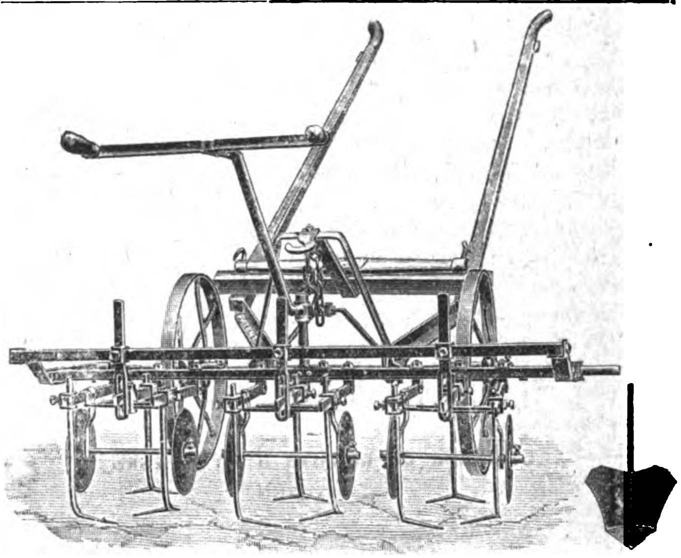
řemenáře a sedláře

na Král. Vinohradech, Havlíčkova tř. č. 1 nové,

a Palackého třída č. 38 nové.

Postroje kočárové poprsní za 65 zl. a výše, chomoutové za 75 a výše. — Complet bez udidel.

Za veskrze solidní práci vyznamenán 4 nejvyš. vyznamenáními.

Hospodářská strojírna

František Červinka,

Ostrov u Brandýsa n. Labem.

Doporučuje a nabízí své nejosvědčenější speciality všeobecně známé plečky jedno-, tří-, čtyř- pětiřádkové s pohyblivými rámy, kterých již několik tisíc v krátkém čase jest v činnosti a u pánů rolníků největší oblibě se těší. Dále nové pluhy obracovací pro vršky se hodící též pro roviny, dvojáky, trojáky; bran různé druhy, válců litých, dřevěných a železných, velice lehké a trvanlivé trakaře z rour, jakož i všeliké hospodářské stroje. Ceny velmi levné, cenníky na požádání zdarma. Úplná záruka. Případně na požádání na zkoušku.

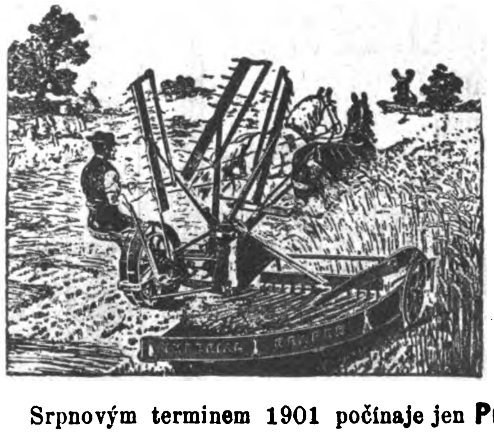

Dětské kočárky obyčejné a též co kolébky k použití, elegantně vyzdob., s uměle pleteným košem, patent. pérovým krytem s dřevěnými a byciklovými kolečky od 6 zl. až do 35 zl. **Košíky nejrůznějších vzorů** z palmového, rýžového, čínského a vrbového pletiva. **Nábytek do zahrad a lázní** z bambusu a pletiva, jakož i jiné krásné předměty, vše v nejlepším provedení za cen zvláště levné doporučuje

V. J. Plocek v Horním Jelení.

Cenníky a fotografie franko, prvnější zdarma.

Řádní cestující na provisi se přijmou.

Původní americké

Massey Harrisovy žací stroje

trávní i obilní, samovazače, pohrabovače, obraceče sena a kultivatory

jsou ty nejlepší.

[Zevrubný obrázkový cenník zdarma a franko.

Výhradní prodej

Szalátnay & Kröschel

stroje a potřeby pro hospodářství a průmysl

v Praze číslo 1003-II.

nároží Hybernské a Dlážděné ulice.

Srpnovým terminem 1901 počínaje jen **Praha-Žižkov, Husova třída č. 33.**

Stromy ovocné,

a keře, stromy divoké, ozdobné keře, pláňata, sadbu lesní, keře na živý plot, růže atd.

pěstuje ve velkém

V. Vacek v Pamětníku

u Chlumce n. C.

—— Pouěný seznam zdarma. ——

Čistokrevné krávy,

býky, jalůvky, kravařského plemene

dodává za mírné ceny franko na veškeré stanice

Alfred Faktor,

obchod dobytkem pro chov a užitek

Praha-Vinohrady Manesova ulice 28.

Vlastní chlévy na Žižkově, Libušina ulice č. 24.

MLÉKÁRNY

družstevní, ruční a parní

zařizuje dokonale a moderně

první česká specialní továrna na stroje a nářadí mlékařské

J. Hübner & K. Opitz,

Pardubice.

Ctěným mlékařským družstvům —— v Čechách, na Moravě a ve Slezsku!

První české továrně na stroje a nářadí mlékařské **J. Hübner & K. Opitz v Pardubicích** svěřili jsme dodání veškerého zařízení strojního naší družstevní mlékárny.

Firma tato provedla úplné zařízení toto velmi zdařile, solidně a levně, nešetřic nákladů, aby zařízeni vyhovovalo co do výkonu i co do trvanlivosti.

Proto, že byli jsme firmou uvedenou velmi dobře obslouženi, neváháme ji veřejně všem ct. mlékařským družstvům se ustavujícím a zařizujícím ku zařízení jich mlékáren vřele doporučiti.

Za rolnické družstvo mlékařské v Zarazicích u Veselí n./Mor.

jednatel: Jan Čajka. ředitel: Val. Všetula.

(Razítko.) Jos. Kašpárek.

Nový žací stroj na trávu „DARLING“

v lehkém potahu, výkonnosti a trvalosti žádnými jinými stroji nedostižitelný. 25—50% menší tažná síla než u jiných.

Dvojitě účinný stroj na obracení sena

Hollingsworth a anglo-amerikánské pohrabovačky

v známém nejlepším vypravení

Umrath a spol., Praha-Bubny

továrna na hospodářské stroje, slévárna a kotlárna.

Filiálky: Brno, Budapešť, Lvov.

Továrna na výrobky hliněné a cihelné v Obrnicích (u Mostu)

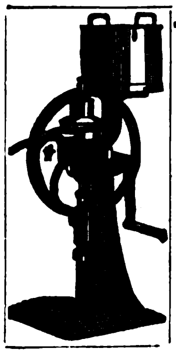
A. Elhenický

nabízí pánům rolníkům: **Drenážové roury (5, 8, 10 a 13 cm.)** výtečné jakosti za mírné ceny.

Též všecky druhy umělého cihlářství jako: Obyčejné a francouzské tašky červené a glasurované (polévané), půdní dlaždice, šamotové cihly pro sušárny, radiální cihly pro stavbu studen a kulatých komínů.

Rozsáhlé strojní zařízení a 2 specialní kruhovky umožňují rychlé a přesné vyřízení objednávek.

Zimní výroba. • Železniční kolej do továrny.

Telefon č. 2574. Telefon č. 2574.

Akciová společnost

ALFA-SEPARATOR,

PRAHA, Havlíčkova ul. č. 1.

Největší továrna ku zařizování mlékáren.

Nejlepší zpeněžení mléka pouze pomocí nedostižitelných

Lavalových Separátorů Alfa,

nejnovější konstrukce. ● Zpracují za hodinu 40—2000 litrů.

Přes **250000** v celém světě v činnosti.

Více jak 500 nejvyšších vyznamenání.

Dopravní baňky ALFA

ocelového plechu, nejnovější konstrukce.

Úplná zařízení mlékáren.

Odborné porady.

Vše, co k mlékařskému odboru náleží, levné, moderní a solidní.

Cenníky zdarma a franko.

Nejlepší dietetický prostředek.

„FLORA",

výživný prášek pro dobytek, jest nepostrádatelnou přísadou ku krmivu u **všech hospodářských zvířat**. — Přidává se ku krmivu u **koní**, jež špatně tráví, aneb kteří samo sebou špatně žerou, dále u **krav**, kde chceme jednak **jakost mléka zlepšiti**, jednak **větší množství mléka docíliti**, též kde se jedná o **vykrmení volů a prasat**, jakož i při **výchově telat a ovcí**. Rovněž se „FLORA" odporučuje co **přísada do špatné píce, při změně chléva** a **v čas panujících nakažlivých nemocí**.

Velká krabice 1 K 30 h, malá krabice 70 a 40 h.

Žádejte vždy výslovně: **Výživný prášek pro dobytek „Flora"**, kterýžto **jedině v krabicích se svrchu uvedenou známkou** k dostání jest. — Do míst, kde není „Flora" na skladě, zasýlá tuto v původních bedničkách (obsahující 4 balíčky po 1·30 K) na dobírku 5 K 20 h franko nepočítaje výloh při balení do všech míst Rakousko-Uherska **hlavní zasilatelství**

„FLORA", Nové Město na české sev. dráze.

Každý pytel nese mou OCHRANNOU ZNÁMKU — načež zvlášť upozorněno budiž.

Osvědčeně nejlepší a nejlevnější sílicí krmivo pro dojný, žírný a tažný dobytek.

RICHARDA FIALLY

MELASOVÉ SÍLICÍ KRMIVO

Pochvalné přípisy většiny velkostatků po ruce.

TOVÁRNA NA MELASOVÉ SÍLICÍ KRMIVO RICHARD FIALLA

Na požádání posloužím vzorkem prospektem neb cenníkem.

PRODEJNÍ KANCELÁŘ: PRAHA II. Jindřišská ul. č. 10.

Kosa „Hospodář" jest nejvzácnější v Rakousku. Tak uznal sbor soudců na pařížské světové výstavě roku 1900.

Stejně dobré jsou srpy „HOSPODÁŘ". — Brousek carborundový jest nejlepší na světě.

Žádejte zevrubný cenník u

Družstva „Hospodář"

zasýlatelský velkozávod v Hustopečích u Hranic (Morava).

První moravská továrna na

vodovody a čerpadla

cís. a král. dv. dodavatel

Ant. Kunz,

Hranice.

Největší a nejstarší český závod pro vodotěžbu v říši.

Samočinně, dle síly a směru větru se řídící, bouřivzdorné **Větrné motory**, celé z ocele a železa zhotovené, se 30% větším výkonem všech jiných soustav ku **samočinnému** zaopatřování vody z hlubokých a vzdálených studní a pramenů na libovolná návrší pro města, vesnice, hospodářství, továrny, cihelny, villy, zámky atd. atd. jakož i ku hnaní šrotovníků a mlýnů.

Bohatě illustrované, poučné cenníky na požádání zdarma a franko!

Samočinné vodovody jedině stávající správné konstrukce technické dokonalosti, úplně samočinně, nepřetržitě dnem i nocí pracující a vodu z odlehlých, v nižinách se nalezajících pramenů na libovolně vzdálená návrší těžící, nevyžadující žádné obsluhy ani oprav, jsou tudíž nejlevnějším vodotěžným zařízením pro **obce, statky, cihelny, zahrady, továrny** atd. atd.

Několik set osvědčení se na požádání zdarma zašle.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 1. června 1901. Rok 1901. ☆ Číslo II.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro sa[illegible]né korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K.
Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: **JUDr. Karel Viškovský.**

Valné shromáždění delegátů českého odboru rady zemědělské pro království České.

Dne 17. května t. r. sešli se v zasedací síni rady zemědělské delegáti českého odboru k valnému shromáždění, kterému předsedal předseda zemědělské rady J. J. pan Ferdinand princ z Lobkovic a předseda českého odboru rady zemědělské p. Heřman Janda.

Předseda rady zemědělské J. J. pan Ferd. princ z Lobkovic uvítav přítomné, poukázal k tomu, že český odbor rady zemědělské vyvinul v poslední době zvlášť intensivní činnost v záležitosti průplavů. Zemědělská rada podjala se hned, jakmile byla otázka ta veřejně projednávána, úkolu, aby dala usnesením ve příčině té direktivu. Český i německý odbor zaujaly stanovisko to, že by vítaly co nejvřeleji vše, co by se zemím udělilo na malé regulace a meliorace, ale co se týče vybudování dalšího: kanálů, totiž spojení českých řek s Dunajem, že nyní o výhodnosti tohoto projektu pro hospodáře možno ještě pochybovati. Poslední slovo v této věci ještě proneseno není. Výbor usnesl se jen na některých zásadách, a vyslovil přání, aby v této záležitosti bylo docíleno shody mezi českým a německým odborem a že by se mohla svolati po případě společná schůze obou výborů. Německý odbor dosud schůze, kde by se o návrhu tom jednalo, nekonal. Předseda ubezpečil na konec, že zemědělská rada bude i nadále státi na stráži zájmů hospodářských (Výborně!) a sdělil pak, že český odbor zemědělské rady utrpěl v minulém roce dvě ztráty úmrtím pana Kavana, delegáta za okres jilemnický a pana Tichého, delegáta za okres klatovský.

Shromáždění uctilo památku jich povstáním.

Předseda českého odboru p. Janda přivítal shromáždění jménem tohoto odboru, a ubezpečil přítomné, že výbor důvěry jemu členy odboru věnované hleděl pokud možno nejvíce využíti v zájmu veškerého obyvatelstva zemědělského. Rok 1900 nezapíše si rolnictvo dobrým písmem. „Vy víte, jakých svízelů živelních zažilo rolnictvo dříve mokrem a potom suchem a jakým způsobem se stalo, že ceny nijakým způsobem neodpovídaly výrobním nákladům, takže můžeme říci, že rok 1900 za celé doby existence zemědělské rady má jen asi jeden, nebo dva sobě rovné. Jediný světlý bod v tomto roce máme a to jest úroda lnu v krajinách pohorských. Ovšem tato úroda loňská byla jen kapkou do měr utrpení, které naše horské krajiny zažily.

Na poli zákonodárném nemohlo se následkem parlamentních poměrů nic pracovati a proto také veškerá činnost zákonodárná v ohledu národohospodářském a zemědělském ležela ladem po celý předešlý rok. Přes to však výbor českého odboru je pamětliv, že r. 1903 budou obnoveny celní a obchodní smlouvy, staral se, aby řádným dobrozdáním upozornil kruhy na nebezpečí, které z nových celních a obchodních smluv vzejíti může a postaral se o to, aby rozhodující kruhy byly uvědoměny o přáních českého zemědělstva. Bude záležeti na povolaných činitelích, aby rad ve zprávě p. prof. dra Fiedlera daných si dobře povšimly.“

Ke slovům předsedy o předloze, týkající se vodních cest a průplavu, dodává předseda českého odboru, že ve zvláštním komitétu a ve výboru českého odboru zemědělské rady byly přijaty zásady již uveřejněné.

Ke slovu se na to přihlásil J. JUDr. Bedřich kníže Schwarzenberg, aby pojednal o předloze o vodních stavbách. Pravil, že dosavadní usnesení a náhledy o zá-

sadách a konečných cílech jsou u všech zástupců zemědělství v království totožny. „V poslední době — pokračoval — stala se osoba má předmětem útoků, na které chci aspoň poněkud reagovati, co do jich věcného obsahu. Jakkoliv jsem byl první, který o této záležitosti veřejně promluvil na valné schůzi Ústřední hospodářské společnosti, učinil jsem tak v přesvědčení, že činím tak ve společné shodě se zástupci zemědělskými.

Nežli jsme se na radě říšské před svátky velikonočními rozešli, sešli se zemědělští zástupcové obou národností, aby pojednali o tehdejším záměru vlády ve příčině úpravy našeho vodstva. Při těchto arci nezávazných rozhovorech chod našich myšlének byl následující: Jakkoliv v ohledu národohospodářském uznáváme užitečnost a prospěšnost levných vodních dopravních drah, zejmena co se týká království Českého, stojíme nezvratně na přesvědčení, že musí býti provedeny podmínky předběžné, které jsou jednak v zájmu země neodkladné a základním kamenem pro zbudování kanálů samostatných, které by umožnily teprve provedením svým veškeru výnosnost a prospěšnost staveb kanálových.

Na předním místě že je třeba přikročiti k regulaci našich řek a s tím že těsně souvisí pokračování v pracích melioračních.

Když tyto dvě myšlenky byly námi uznány za správné, uvažovali jsme teprve o otázce zřízení kanálů a tu dospěli jsme k přesvědčení, že kanály jen tehdy mohou býti výnosné a vůbec možné, a že jen tehdy můžeme čeliti nebezpečí positivnímu, které našemu zemědělství vzroste dopravou jak cizího průmyslu tak i zemědělských výrobků, když budeme dříve míti urovnány naše domácí poměry vodní. (Výborně!)

Jen na základě těchto úmluv a rozprav dal jsem v Ústřední hosp. společnosti podnět, aby se navržený krok učinil. Setkali jsme se s úplným souhlasem veškerých kruhů zemědělských a dnes již máme velice mnoho souhlasných projevů od hospodářských spolků.

Tím způsobem jsme postupovali dále. Když se mělo na radě říšské jednati o předloze, bylo tímto způsobem také v jednotlivých klubech postupováno.

Nyní se octla záležitost na jiné půdě tím, že vládní předloha byla podána. Staví se vlastně zcela na původní stanovisko, které nám nevyhovuje.

Pokládám za vlasteneckou povinnost hleděti k tomu, když už se mají takové ohromné kapitály věnovati k jistému účelu, aby se tak stalo aspoň způsobem správným. Na předním místě jest naší povinností hájiti zájmy vnitrozemské. (Výborně!)

V tom ohledu jest snad spor a táži se vás přímo, jestli se mnou souhlasíte (Souhlas), nebo dáváte-li za pravdu oněm, kdož tvrdí, že národohospodářské zájmy kážou, že je třeba rychle přikročiti ke stavbě kanálů, o jichž nutnosti nebo nezbytnosti ještě před 5 nebo 6 lety nikdo nic nevěděl. (Výborně!)

Upozorňuji na velkou zodpovědnost, kterou bychom na sebe vzali, kdybychom měli hlasovati pro nezměněný text § 1. předlohy vládní. Otázka zřízení kanálů skrývá veliké nebezpečí, zejmena pokud se týká Haliče, ve příčině dopravy vzrůstající zemědělské výroby ruské. Vedle toho jest nebezpečí nadvýroby zemí pobalkánských a na druhé straně otevřeme levné trhy průmyslu německému. Ještě štěstím by bylo, kdyby bylo království České jen zemí průvozní, ale pak nevím, jaký bychom z toho měli prospěch a proč bychom měli věnovati na to takové miliony, ale kdyby zde zboží se zastavovalo a zůstalo, bylo by to pro nás přímo neštěstím.

Všude, kde mají kanály, jako v Belgii, ve Francii, byly dříve upraveny řeky. Proto musíme žádati, aby se hned v § 1. zřejmě řeklo, že regulace řek má předcházeti stavbě kanálů.

Do 10. června má býti vyřízeno několik otázek: investice, místní dráhy, vodní cesty, které vyžadují oběti jedné milliardy korun. Neuznávám nutnost, že musí býti věci ty do 10. června projednány. (Výborně!) Kde se jedná o takové miliony, nestačí tak krátký čas ke zralému uvážení celé záležitosti.

Popírám i, že bychom nepřímým způsobem z kanálů měli výhody, poněvadž obnos, který vyžadovati bude stavba, jest přílišný a nestojí v žádném poměru k tomu, co se nám po provedení celého díla poskytne. Kdo potírá požadavek, že regulace musí předcházeti kanalisaci, činí tak z nevědomosti anebo slouží jiným zájmům, nežli zemědělským.

Vláda jest ochotna věnovati obnos 75 milionů na regulaci řek. Poukázali jsme hned na to, že obnos ten nestačí, poněvadž má býti rozdělen na 6 korunních zemí.

V subkomitétu pro vodní stavby jest zaujata ještě jedna nad míru nebezpečná zásada, proti které, co se mne týká, budu se brániti do posledního okamžiku. Ustanovuje se totiž subkomitétem číselná výše příspěvku jednotlivým královstvím. Nikdy se dosud nestalo, aby říšská rada ustanovila jednotlivým zemím obnos příspěvku k účelům státním. Kdybychom ani v tom ohledu neměli volnosti říci, co sami chceme poskytnouti, pak by byl náš program politický, za který jsme bojovali po celá desetiletí, uvržen v nivec. Bylo by směšným, kdybychom připustili, že říšskému zákonodárství jest dovoleno stanoviti výši příspěvků, které jednotlivé země a království dáti mají. (Výborně! Potlesk.)

Může se proti tomu snad namítnouti, že království České se uvolilo r. 1884 povoliti asi 10% nákladu. Ale tenkráte byly poměry jiné a jednalo se také o jiný projekt. Kdyby však tomu i tak bylo, vyžaduje pouhý ohled na zachování samosprávy království Českého, aby bylo opět tázáno, zdali se může ještě nyní odhodlati k takovému příspěvku, zejmena když se finance zemské stále horší.

Bylo by chybou, kdybychom otáleli a nepozvedli svého hlasu varovného i prosebného. Celá otázka jest jen bojem mezi ochranou stavu zemědělského proti kapitalismu, který ovšem zcela jinak na tuto otázku pohlíží nežli my."

Řečník činí positivní návrh, aby vyslovilo shromáždění plný souhlas se zásadami, tlumočenými výborem českého odboru a pokračuje: „V poslední době bohužel způsobem zcela nesprávným kolovaly zprávy, dle kterých já, nebo strana, ke které mám čest přináležeti, prý se staví v cestu tomuto jednání a že chceme mařiti důležité toto dílo, které, když racionelně bude provedeno, může mnohé výhody skýtati. Prohlašuji na tomto místě, že se co nejrozhodněji musíme proti podobným výtkám ohraditi. Naše strana a velkostatek ví, jaké povinnosti má oproti stavu zemědělskému, ale neostýchá se také říci, co jim na srdci leží. Že v tomto ohledu se nacházíme v souhlasu se stavem zemědělským, nás jen těší a svědčí to jen o správném pojetí myšlenky. Do boje osobního nezasáhnu.“ (Výborně! Potlesk.)

Člen výboru p. Kubr pravil, že 8členný subkomitét pro vodní stavby sahá na práva království Českého a že jest potřeba, aby se proti tomu samosprávné sbory království Českého ohradily.

Předseda českého odboru pan H. Janda: „Proti návrhům, který podal český odbor rady zemědělské, nebyly činěny žádné námitky a jest potěšitelno pro výbor i pro předsednictvo, když takových námitek není. Chci poukázati jen k tomu, že náklad na kanalisování Vltavy uvnitř města Prahy nemůže se bráti za měřítko, poněvadž zde se vykupuje velké množství mlýnů a vodních sil. Za měřítko můžeme spíše bráti věci, které máme již hotové, na př. od Troje ke Klecanům. Náklad ten jest arci velmi značný, ale není nikdy dosti velký, má-li se jím zabrániti stálým škodám, kterými trpí krajiny stálému nebezpečí povodní vysazené. Názory zde pronesené kryjí se úplně s názory výboru českého odboru rady zemědělské. Že předem musí býti postaráno o regulaci, jest jasno, neboť není možno stavěti dům od střechy dolů. Nechovám v té věci žádné obavy, poněvadž mám za to, že regulace zejmena Vltavy až k Budějovicům přinese požehnání pro celé jihočeské krajiny, které toho také velice potřebují.

Co se týká vměšování říšské rady nebo členů subkomitétu do práv a kompetence sněmu království Českého, jest diktát takového příspěvku absolutně nemožný a jsem pevně přesvědčen, že kdyby byl na předsednickém stolci na radě říšské muž, který zná jednací řád, nemohl by to ani dovoliti.

Sněm usnesl se r. 1884 přispěti na vodní stavby v král. Českém 10 procenty jen z toho důvodu, aby měl rozhodování o nich v rukou. Když přispívá obyvatelstvo království Českého jako obyvatelstvo státu rakouského, pravilo se, že chce také přispívati jako obyvatelstvo království Českého, ale za to že chce ve věci poroučeti. To jsou důvody, které asi tehdy sněm království Českého vedly k tomu, že v záležitosti této tak prohlásil. Navrhuji, abyste zásady schválené výborem českého odboru rady zemědělské laskavě vzali na vědomí.“

Poslanec princ dr. Bedřich Schwarzenberg formuloval pak svůj návrh následovně: Valné shromáždění českého odboru rady zemědělské vyslovuje souhlas se zásadami, kterými se byl řídil výbor českého odboru při projednávání této otázky, zejména souhlasí valné shromáždění úplně se zásadou, aby regulace řek předcházela stavbu kanálů, dále aby přikročeno bylo k oněm pracím melioračním, které těsně souvisejí a tvoří jakýsi celek s otázkou úpravy našeho vodstva, konečně valné shromáždění zemědělské rady vyslovuje přesvědčení své nezvratné, že ve příčině stanovení výše příspěvků země jedině a pouze sněm království toho jest oprávněn v této záležitosti usnesení jakákoliv činiti.

Dále žádal řečník, aby předsednictvo uvědomilo jednotlivé strany na radě říšské o tomto usnesení.

Na to byl návrh J. J. dra B. knížete Schwarzenberga jednohlasně schválen a zahájena debata o výroční zprávě o činnosti českého odboru rady zemědělské pro království České. (Dokončení.)

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Lorenzovo ochranné očkování proti července. K nejzhoubnějším nemocem, každého roku ve větším neb menším rozsahu u vepřového bravu řádícím, patří červenka. Mnohonásobné pokusy, čelící k zjednání ochranného a léčivého prostředku, zůstávaly bez zdárného výsledku, pokud se Dr. Lorenzovi, vrchnímu medicinálnímu radovi v Darmstadtu, nepodařilo objeviti serum proti července, jehož používání setkává se nyní s velkolepými úspěchy.

U nás prostředku toho dosud málo se používá.

Příčinu toho hledati snad lze v nedůvěře k podobným pokusům, po případě v obavě před velkými výlohami s tím spojenými. Tím, že nemoc někdy se nevyskytla aneb že ztráty byly menší, neutuchl nikterak zájem pro vynalezení bezpečného prostředku.

Dnešního dne je positivní úspěch Lorenzova ochranného a léčivého sera již zajištěn, kterážto okolnost jakož i značné snížení ceny vydatně podporují jeho používání.

V r. 1898 stál 1 ccm. sera 26 pfg., nyní stojí týž pouze $7^1/_2$ pfg.

Z výsledků očkování provedeného v Rakousku v r. 1900 Lorenzovým serem proti července, uveřejněných Berlínsko-Landsbergskou společností pro vyrábění sera v 52 dobrozdáních k tomu listu přiložených vysvítá, že také v Čechách a sice takřka výhradně v obvodu českého odboru rady zemědělské používá se tohoto očkování a to veskrze s úplně uspokojivým výsledkem jak vysvítá z 15. tam obsažených dobrozdání.

Dokazují-li námi uvedené resultáty z Rakouska, zaslané mnohými známými odborníky, značný úspěch ochranného a léčivého očkování, tož další zprávy jsou ještě příznivější.

Na 370 dotazů po výsledku z periody od 1. března do 31. prosince 1899 došlo 154 odpovědí, které podaly zprávu o 54.793 provedených očkování (2049 v Rakousku). Dle nich připadl na 2166 očkování 1 případ zdechnutí na

červenku, kdežto ze 457 již onemocnělých zvířat bylo 414 t. j. 90·5% onemocnělých zvířat zachráněno. Tak velkolepých výsledků nemohou si čeští rolníci nepovšimnouti a budou také oni nutkáni používati Lorenzova očkování serem, aby tak mohli svůj chov vepřového bravu si udržeti.

Přípisem společnosti pro vyrábění sera v Berlíně (Serum-Gesellschaft m. b. H.) jsme zmocněni k prohlášení, že společnost poskytuje za úředně zjištěné ztráty, které by snad povstaly očkováním sera proti července, odškodnění dle sazeb úředně pro 1 kus dobytka stanovených. Kromě toho poskytuje společnost zvěrolékařům při odebírání sera 20% srážku, tak že 1 ccm. tohoto stojí pak místo 7½ pfg. pouze 6 pfg.

Návod k používání zašle se na požádání buď společnosti pro vyrábění sera v Berlíně (N. W., Friedrichstrasse 138) neb jejím bakteriologickým ústavem v Landsbergu n. Vartě. Ku konci podotýkáme, že český odbor rady zemědělské poskytuje podpory ku očkování vepřového bravu serem Lorenzovým a sice za těchto podmínek:

1. Očkování musí provésti zvěrolékař.

2. V žádosti musí určitě stanoveno býti, který zvěrolékař očkování prováděti bude, kdy a u kolika kusů.

3. pro rok 1901 určen byl na zakoupení sera obnos 1000 K, možno proto podaným žádostem potud vyhověti, pokud obnos ten nebude vyčerpán.

Rozhledy národohospodářské.

Zpráva o schůzi interessentů rakouského vinařství pořádané c. k. hospodářskou společností ve Vídni dne 20. dubna t. r. Pan Karel Fořt, ředitel ovocnicko-vinařské školy na Mělníce, který se jako zástupce zemědělské rady pro království České schůze této súčastnil, podal o ní následující zprávu:

Ve schůzi té bylo rokováno o tom, jaké stanovisko mají majitelé vinic a pěstitelé révy v Rakousku zaujati při obnovené celní smlouvě vůči Italii, pokud se týče dovozu vína z Italie do Rakouska.

Schůze byla poměrně málo navštívena. Ministerstvo vnitra zastupoval konsul svobodný pán Förstel, ministerstvo orby svob. pán Cnobloch, gorický zem. výbor poslanec Berzegnassi, moravský zemský výbor zemský rada Šebesta. Z poslanců zemských účasten byl Dr. Riegler, Gögl a přísedící zemského výboru Richter. Z čelnějších vinařů přítomni byli Dr. Bersch a Dr. Schlumberger. Ostatní členové byli ponejvíce delegáti různých vinařských a hospodářských spolků Dolních Rakous počtem as 20.

Schůzi zahájil baron Hohenblum, načež po uvítací řeči předal předsednictví p. Richtrovi a sám referoval o návrhu říšského poslance Marcheta, jejž týž pro říšskou radu vypracoval.

Referent rozebíral jednotlivé stati návrhu a podroboval je přísné kritice. Vypočítával, jak vysoko lze v různých zemích za nynějších poměrů 1 hl. vína vypěstiti a vrcholil v tom, že vinaři s návrhem tím vzhledem k trudným svým poměrům, jmenovitě vzhledem ku zvýšeným požadavkům dělnictva, nepříznivým poměrům vegetačním, nebývalým výdajům na ochranné prostředky, nepoctivému obchodu s vínem a j. souhlasiti nemohou. Dokázal, že pěstování révy v Rakousku jest ponejvíce passivní a nemá-li toto důležité hospodářské odvětví zhynouti musí býti vydatně cly chráněno a to tak, aby byla pěstitelům dána možnost, docíliti nějakého výnosu a navrhoval následující zvýšení celních sazeb pro dovoz vína: u vína v nádobách ze 20 zl. ve zlatě na 30 zl., v láhvích z 20 zl. na 60 zl., šumivá vína z 50 zl. na 150 zl., mošt a rmut ze 6 zl. na 30 zl., zhuštěný mošt ze 6 zl. na 60 zl., umělé víno ze 6 zl. na 60 zl., přípravky k výrobě umělého vína z 20 zl. na 150 zl. eventuelně úplný zákaz a navrhl v tomto znění resoluci, která má býti říšské radě předložena.

Na to rozpředla se čilá debata. Dr. Schlumberger nesouhlasil s resolucí tvrdě, že věc se přepíná a jest nesnadno ji provésti. Italských vín rakouský vinař nemusí se obávati, poněvadž nejsou školena a nemožno je pro konsum přímo upotřebiti; proto prý je obava zbytečná. Větší nebezpečí prý hrozí rakouskému vinařství z Francie, kde nyní po rekonstruování vinic klidí se neobyčejně mnoho vín dobře školených a levných.

Referent p. Hohenblum dokazuje mu ciframi, jaké množství vín z Italie se k nám dováží a jak následkem toho ceny našich vín poklesly.

Zemský poslanec Dr. Riegler podotýká, že pan Dr. Schlumberger mluví ze stanoviska co velkoobchodník, proti čemuž se týž ohražuje.

Poslanec Gögl béře v ochranu malovinaře, jichž záchranu vidí pouze v ochranném clu jak proti Italii, tak proti Francii a Německu.

Přísedící zemského výboru Richter v dlouhé řeči dokazuje, že vinaři nemohou průmyslu další oběti bez ničení své existence přinášeti, nýbrž že musejí užíti veškerých prostředků, aby co možná nejvyšší ochranné clo bylo zavedeno, nemají-li jinak úplně býti zničeni.

Dr. Bersch mluví též v zájmu ochranného cla a navrhuje, aby v navržené resoluci byl učiněn doplněk, aby zvýšení cla neplatilo pouze pro Italii a Srbsko, nýbrž i Francii a Německo, neb chová obavu, že i Německo bude k nám levné elsasko-lothrinské víno importovati.

Dr. Schlumberger nesdílí tento náhled a má za to, že když se mnoho žádá a žádá se věcí nemožných, bývá konečně vše ztraceno aneb poškozeno.

Konečně přikročeno k hlasování a navržena resoluce, aby clo z vína bylo jak z předu udáno zvýšeno, což bylo bez jediného hlasu p. Dra Schlumbergra přijato.

Dr. Riegler učinil konečně návrh, aby tato resoluce byla všem hospodářským spolkům a družstvům rozeslána, aby každý spolek zvlášť tuto říšské radě zaslal a tím manifestoval všeobecná přání a tužby všech vinařů v Rakousku. —

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

C. k. místodržitelství v Čechách. K čís. 68.535-md.

Vyhláška.

U provedení ustanovení, vydaných c. k. ministerstvem orby ve příčině udělování státních odměn ku zvelebení chovu koní, uvádí se vzhledem ku rozdělování odměn za chov koní na rok 1901 v království Českém u všeobecnou známost, jak následuje:

1. Odměňovány budou pouze klisny matky s hříbaty ssajícími aneb odstavenými, dále připuštěné 3 a 4leté klisny rázu ušlechtilého a 2 a 3leté rázu chladnokrevného, pak klisny hříbata.

2. Jakožto odměny za chov koní mohou se udíleti: státní odměny na penězích, zemské odměny peněžité, stříbrné státní a stříbrné medaille rady zemědělské, a sice: odměny státní nepřevyšující 10 a ne menší jak 5 10tikorun ve zlatě, dále zemské peněžité odměny po 50 K., dále diplomy uznání.

Mimo to rozdělí se okresní peněžité prémie, od jednotlivých okresů věnované, mezi konkurenční stanice okresům těm nejblíže ležící, avšak jsou pouze malým hospodářům příslušných okresů určeny a stane se prohlášení o tom později.

3. Rozdělování odměn za chov koní v roce 1901 koná se na konkurenčních místech a ve dnech níže uvedených:

Místo a den	Hodina		
V **Březnici** dne 15. června	o 9. hodině dopolední, k čemuž	70	10ti korun ve zlatě a přiměřený počet stříbrných státních medaillí a medaillí zemědělské rady ustanoven.
V **Písku** dne 17. června		80	
V **Milevsku** dne 18. června		55	
Ve **Voticích** dne 20. června		50	
V **Budějovicích** dne 21. června		53	
V **Netolicích** dne 24. června		50	
Ve **Vodňanech** dne 25. června		60	
V **Domažlicích** dne 27. června		50	
V **Rokycanech** dne 28. června		60	
V **Lubenci** dne 1. července		60	
V **Dušníkách** dne 3. července		65	
V **Budyni** dne 5. července		60	
V **Turnově** dne 8. července		55	
Ve **Fridlandě** dne 9. července		40	
V **Jaroměři** dne 10. července		60	
V **Kostelci n. Orl.** dne 12. července		60	
V **Pardubicích** dne 13. července		70	
V **Staré Boleslavi** dne 16. července		50	

V každém z těchto míst konkurenčních bude mimo to rozdělena jedna zemská cena peněžitá v obnosu 50 K. a budou dle potřeby pochvalné diplomy přiznány.

K majitelům koní, kteří se teprve po vykonaném roztřídění koní na konkurenční místo dostaví, nebude přihlíženo.

4. Na veškerých konkurenčních místech vyjímaje Budějovice, Domažlice a Netolice udíleti se budou odměny jen matkám a hříbatům (klisnám) ušlechtilejších plemen teplokrevných, tedy s vyloučením chladnokrevných, v Budějovicích, Domažlicích a Netolicích však klisny a hřebičky rázu chladnokrevného s vyloučením kříženců.

5. **O odměny státní i zemské** může se ucházeti každý, když jsa v této zemi usedlý, chovem se zabývá, avšak toliko výhradně za klisny (matky) v jeho držení se nalézající v stáří počínaje od 4 let, pak za 3 a 4leté zdravé, dobře vyvinuté a v běžném roce připouštěné klisny rázu příslušného hřebince, pak matky ve stáří počínaje od 3 let výše, pak také 2 až 3leté, dobře vyvinuté a v běžném roce připouštěné kobyly rázu těžkého. Matky obou rázů bez obmezení na určité stáří. Matky musí býti zdravé, silné, v dobrém stavu, uznané co dobré zemské klisny a musí míti svá, v dobrém stavu se nalézající ssající neb odstavená hříbata při sobě.

Při vlastnostech stejných dá se přednost klisnám mladším s lepšími hříbaty a 3 a 4letým, po případě 2 až 3letým poprvé připouštěným před méně cennými.

Při nedostatku **státních a zemských odměn peněžitých** buďtež klisnám se ssajícími neb odstavenými hříbaty, pak 3 a 4letým po případě 2 a 3letým připuštěným klisnám, jež co odměny hodny uznány byly, udíleny medaille státní aneb medaille rady zemědělské.

Při zřeknutí se přisouzené státní neb zemské ceny peněžité budou rozdávány diplomy uznání, a vyznačí se v tomto diplomu vzdání se peněžitých odměn.

Za výstavu kolekce koní odměny hodných, různých kategorií, vydávají se taktéž diplomy uznání (čl. 7.). O okresní ceny peněžité mohou jen malostatkáři příslušného okresu a to zvláště za 1, 2, až 3letá, zdravá pečlivě vychovaná hříbata (klisny), rovněž i stejně způ-

sobilé 3 a 4leté, po případě 2 a 3leté připuštěné matky, konkurovati.

Při nedostatku **peněžitých odměn okresních** lze vyznamenání hodným 1, 2 a 3letým hříbatům udělovati stříbrné medaille rady zemědělské. V tom pádu však, že by v jedné nebo druhé stanici konkurenční nedostavil se dostatečný počet klisen, hříbat 3 až 4letých klisen, po případě 2 a 3letých připuštěných k odměně způsobilých, ponechává se odměňovací komisi se svolením příslušného delegovaného okresního zástupce na vůli — při nedostatečnosti státních a zemských odměn — rozděliti okresní ceny, které pro tu kterou stanici konkurenční ustanoveny byly, částečně mezi hříbata (klisny) a mezi 3 a 4leté, po případě 2 a 3leté připuštěné matky pokud by se k odměně doporučovaly, ovšem za šetření ustanovení v odstavci 1. článku 5. uvedených.

Též může odměňovací komise se svolením delegáta příslušného okresu snížiti v pádu potřeby odměny peněžité po 4, 3 a 2 duk., 40, 30 a 20 K, avšak nikoliv pod obnos 1 duk., případně 10 K a je takto snížené k podělování určiti.

6. **K dosažení odměny státní na penězích (10korunách ve zlatě) v jedné z uvedených stanic odměňovacích, vyjímajíc klisny chladnokrevného rázu v Budějovicích, Domažlicích a Netolicích předvedené, jest mimo podmínky sub 5 uvedené třeba, aby konkurující klisny i hříbata, rovněž i připuštěné 3 a 4leté klisny pocházely od státního neb licentovaného hřebce soukromého z plemene hřebčinského, což hodnověrně prokázati přísluší předepsaným připustným listem, aneb pokud se týče vlastního hřebce držitelova, potvrzením obecního úřadu.**

Každý předvedený kůň musí býti opatřen předepsaným pasem dobytčím.

Stejná ustanovení platí pro udělování medaillí a okresních peněžitých odměn klisnám s hříbaty, 3 a 4letým připuštěným klisnám, pak 1, 2 a 3letým hříbatům (klisnám).

Oněm klisnám však, o nichž dokázáno jest, že pocházejí od státního neb soukromého hřebce plemene hřebčinského, dána bude za stejných okolností přednost před oněmi, kteří pocházejí od vlastních hřebců držitele.

V konkurenčních stanicích chladnokrevného obvodu plemenného v Budějovicích, Domažlicích a Netolicích jest při matkách, vyhovujících podmínkám uvedeným sub 5 v odstavci 2. prokázati pouze, že jich hříbata pocházejí od státního aneb soukromého licentovaného hřebce, aneb vlastního hřebce držitelova chladnokrevného, a platí toto ustanovení ohledně takových připuštěných 2 až 4letých klisen, pak 1. 2 a 3letých hříbat (klisen).

7. Přivede-li majitel více klisen k odměňování, lze uděliti státní peněžitou odměnu pouze jedné z nich, avšak nejsou klisny ostatní vyloučeny z konkurence o zemské a okresní odměny, rovněž i o medaille. Shledány-li veškeré klisny a hříbata jednoho a téhož majitele odměny hodné, nechť se majiteli vedle odměn ještě udělí diplom, v němž tato okolnost zvláště vytknuta budiž.

8. Okolnost, že některé klisně s jejím hříbětem v dřívějších letech již jednou neb vícekráte odměny se dostalo, nevylučuje ji z další konkurence, za to však jest klisna, matka aneb připuštěná mladá klisna, kteréž se v některé zde uvedených konkurenčních stanic dostalo již státní aneb zemské odměny, pro týž rok od dalšího ucházení se o odměnu v jiných stanicích vyloučena.

Připuštěné klisny, kterým při letošním udílení odměn peněžitá prémie státní neb zemská přiřknuta byla, mohou budoucně o státní neb zemské ceny konkurovati již jen co matky se hříbaty.

9. Každý pěstitel, jenž za klisnu (matku) případně za připuštěnou klisnu obdržel státní neb zemskou odměnu na penězích, musí se podepsáním úpisu zavázati, že tuto klisnu ještě rok po rozdělení odměn podrží aneb ji jen pěstiteli koní v království Českém prodá a v tomto případě o tom c. k. hřebčímu ústavu v Písku oznámení učiní, v prvnějším případě však klisnu v příštím roce na místo a v dobu příslušným okresním hejtmanstvím jemu oznámenou předvede důstojníku hřebčince a že odměnu na penězích, kterouž byl obdržel, beze všeho odporu vrátí, jest-li že by nedodržel některou připověď v úpisu učiněnou.

Povinnost ku předvedení odměněných a prodaných klisen přijde na kupce a budiž tato při prodeji podmíněna.

Bylo-li by dokázáno, že klisna neb připuštěná mladá klisna státní neb zemskou peněžitou odměnou vyznamenaná, nějakým neštěstím aneb z jiné příčiny stala se k plemenění neschopnou, může její majitel u svého příslušného hejtmanství požádati, aby mu navrácení obdržené odměny peněžité c. k. velitelstvím státních hřebčinců ve srozumění s radou zemědělskou pro království České prominuto bylo.

10. Bylo-li by sub 9 nařízené předvedení té které klisny spojeno s obzvláštními obtížemi, aneb když bylo z jiné odůvodněné příčiny opomenuto, postačí předložení vysvědčení představenstva úředně vydaného a obecní pečetí opatřeného s udáním příčiny, proč se předvedení nestalo a že klisna po uplynutí uvedeného roku ještě v majetku dřívějšího vlastníka se nalézá.

O tom, zda-li uvedené vysvědčení postačuje, rozhoduje v každém jednotlivém případě c. k. velitelství státních hřebčinců ve srozumění se zemědělskou radou pro království České.

11. Přisouzené peněžité odměny státní a zemské jakož i medaille budou se vydávati vlastníkům odměněných koní u přítomnosti celé odměňovací komise proti potvrzení v protokole o odměňování; pochvalné diplomy vydávají se po jich vyhotovení zemědělskou radou pro

království České, a sice teprve po ukončení všech odměňování.

12. **Licentování soukromých hřebců** nebude prováděno u příležitosti odměňování koní, nýbrž v době pozdější, c. k. místodržitelstvím vyhlášené.

V Praze, dne 22. dubna 1901.

C. k. místodržitel:

Karel hrabě Coudenhove.

Vyhláška

c. k. rak. státních drah o známkách frankovacích pro dopravu rychlozboží.

V poslední době zavedena byla na rakouských státních drahách důležitá novota pro dopravu rychlozboží, kteráž znamená zjednodušení dopravy pro zasýlatele menších zásylek a mimo to i zlevnění zásylek. Věc tato má významu hlavně pro rolníky a statkáře, kteří výrobky hospodářské častěji zasýlají. Namnoze pak spůsobem tímto zásylky hospodářských, zahraničních a pod. výrobků teprvé se umožní, neboť pro mnohé předměty hospodářské zvláště snížená sazba byla zavedena. O věci této vydala správa státních dráh rakouských tuto vyhlášku:

Doprava rychlozboží frankovacími známkami, již dnem 1. července r. 1898 na c. k. rak. státních dráhách zavedenými, byla podstatně upravena a nabyla v nové úpravě platnosti dnem 1. ledna r. 1901.

Dle toho mohou dopravní poplatky v místní dopravě na rak. státních dráhách (vyjímaje místní dráhy, jež jsou ve státní správě) vyplaceny býti 50 haléřovými známkami frankovacími:

1. za kusy sníženého a obzvlášť sníženého rychlozboží*) ve váze až do 10 kg. na vzdálenost do 400 km., aneb za kusy sníženého a obzvlášť sníženého rychlozboží*) vážící od 10 až do 20 kg. na vzdálenost 200 km.;
2. za kusy obyčejného rychlozboží**) až do 10 kg. váhy na vzdálenost do 200 km., aneb za kusy obyčejného rychlozboží**) vážící 10 až 20 kg. na vzdálenost do 100 km.

Ku lehčímu informování obecenstva slouží přehledy stanic, vyvěšené staničními úřady poblíž výpravny zavazadel, ze kterých lze seznati, do kterých stanic jest výprava rychlozboží pomocí frankovacích známek dle výše uvedených ustanovení přípustna.

Použití frankovacích známek skýtá zasýlajícímu obecenstvu zvláštní výhody. Nehledě k tomu, že zasýlatelé nemusejí obnos ku zaplacení dovozného u zasýlacího úřadu zvlášť složiti, nýbrž toliko známku na zboží přilepí, zmenší se tím značně písařská práce při zasýlání zboží jinak nutná, ježto odpadne vyhotovení nákladního listu a dotyčná zásylka opatří se pouze adresou příjemcovou.

Zasýlatelům poskytuje se též možnost, známkové zásylky nejen ve stanicích a obsazených zastávkách, nýbrž i v mnohých neobsazených zastávkách k dopravě podati.

Známka jest zhotovena ve formátu 16 cm. zdélí a 7·5 cm. zšíří na šedém, vláknitém, červeným okrajem opatřeném papíru. Vzorek známky v německé a české řeči zní následovně: (Viz následující stranu).

Známky tyto se prodávají a známkami opatřené zásilky ku dopravě přijímají ve stanicích a obsazených zastávkách, dále v těch neobsazených zastávkách (vlakvedoucími), ve kterých tento způsob zasýlání jest dovolen.

Zboží známkové lze zasýlati pouze do stanic a obsazených zastávek.

Na každý kus ku dopravě podaného zboží známkového, po případě na lístek, který lze ve stanici bezplatně obdržeti a který se na zboží pevně přilepí, aneb na zvláštní lepenkovou tabulku, napíše zasílatel přesnou adresu svou a příjemcovu, jakož i obsah zásylky.

Zboží známkové nelze zasýlati dobírkou; rovněž nepřipouští se předepsání včasného dodání u jmenovaných zásylek.

Známky použije se tím způsobem, že zasýlatel přilepí větší známkový ústřižek, který na zadní straně

---

*) Ku sníženému rychlozboží náležejí dle společného tarifu dílu I., oddílu B, odstavec A, IIa), 2., následující předměty:

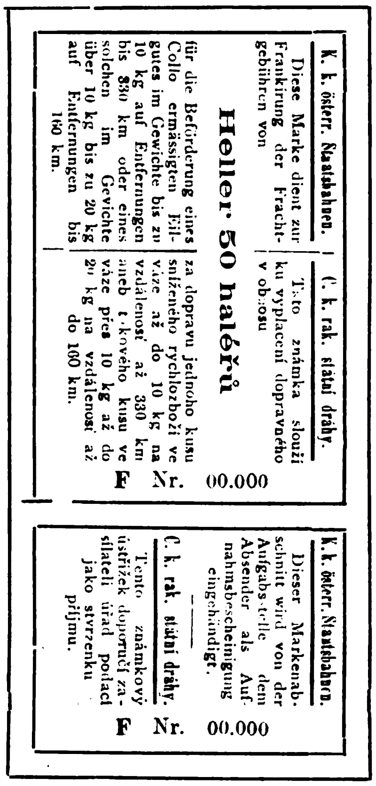
Jahody, čerstvé a sušené, a sice: dříšťalky, ostružiny, červené jahody, borůvky, maliny, bezinky, rybíz, moruše, brusinky, angrešt a jalovec, dále trnky a šípky; pivo; máslo, také umělé máslo a rostlinné; citrony; vejce, vyjma mravenčí vajíčka; pražénka; ocet (stolní); tuky a sice: lůj, zvířecí, nepřeškvařený, vepřové sádlo (vnitřní čili plsní, přeškvařené), husí sádlo; ryby, živé a zabité, také uzené, nasolené aneb jinak upravené, také rybí konservy a rybí násada (kaviár patří mezi obyčejné rychlozboží); maso, čerstvé, uzené, naložené, solené aneb jinak připravené, také masové konservy; uzené zboží, jako: šunky, uzenky, uzenáče a pod.; pečivo (z černé a bílé mouky), také macesy; zelenina, čerstvá, sušená aneb naložená, vyjímajíc zeleninové konservy (zeleninové konservy náležejí mezi obyčejné rychlozboží); vzorky obilí; lískové ořechy; droždí (kvasnice) tekuté i tuhé v zásylkových kusech nejvýše 50 kg. vážících, dále droždí lisované; med; brambory; kaštany; sýr; margarin; melouny; mléko, vyjímaje mléko kondensované; vody minerální, také umělé v bednách; burčák (mošt); ořechy pokud nejsou v roztřídění zboží společného tarifu dílu I. zvlášť jmenovány; ovoce čerstvé i sušené a sice: jablka, merunky, hrušky, třešně, slívy, mišpule, broskve, švestky, prynelky, kdoule, višně a vinné hrozny; ovocné a lesní stromky, jakož i těchže sazeničky; pomeranče (též mandariny); povidla; máslo převařené, také umělé máslo převařené; sodovka, éž s ovocnou šťávou smíšená, v bednách; slanina; zvířata zabitá a sice: poražený dobytek, též zabitá drůbež (drůbež živá dle odstavce B, II lit. f), společného tarifu dílu I), tvaroh; víno; také ovocné víno (jablečník) a šampaňské; zvěřina, zabitá a také zabití králíci.

Ku rychlozboží zvláště sníženému patří předměty v společném tarifu dílu I, oddílu B, odstavci A, IIa) pod 3—5 jmenované (obal atd.).

**) K obyčejnému rychlozboží náleží ono zboží, které ve třídách uvedených ve společném tarifu dílu I, oddílu B, odstavci A, IIa) pod 2—5 jmenováno není.

lepidlem natřen jest, buď na zásylku vedle adresy na téže napsané, aneb na nepopsanou část adresou opatřeného lístku, aneb na lepenkovou tabulku, načež se známka nádražním razítkem okolkuje.

Menší ústřižek známkový porovná se s přilepeným dílem známky a když se zjistilo, že číslo řadové a serie téhož s číslem a serií přilepeného dílu úplně souhlasí, okolkuje se a vydá zasýlateli jako stvrzenka příjmu.

Známkové zboží dopravuje se z pravidla vlaky osobními aneb nákladními rychlovlaky.

V těch stanicích a zastávkách, ve kterých jest zavedeno dodávání zboží známkového až do domu, dodá se zboží ono, pokud se toho příjemci nezřekli, bez předchozího vyrozumění přímo do bytu příjemců.

Není-li ve stanici aneb zastávce dodací dodávání zboží do domu se strany dráhy zavedeno, oznámí se adresátům, že zboží známkové došlo, aby si je odebrali.

Nota

c. k. místodržitelství v království Českém ku zemskému výboru království Českého v příčině pěstování tabáku v Čechách.

Vzhledem k tamní notě ze dne 9. února 1901 č. 7919 pokládám si za čest s výborem zemským sděliti, že dle výnosu c. k. ministerstva financí ze dne 4. července 1900 č. 25.505 není toto s to pokusné pěstování tabáku v Čechách zavésti, ježto proti povolení pěstování tabáku svědčí následující okolnosti:

V letech 1799—1806 byl v Čechách pěstován tabák. Výrobek byl však zcela podřízeného druhu a z největší části úplně nepotřebný, i bylo tudíž pěstování tabáku v roce 1807 zapovězeno. Pokusy s pěstováním tabáku konaly se opět v roce 1869. Výsev semena v tomto roce, jenž se obmezoval na něco přes 9 jiter, měl úplně neuspokojivý výsledek, poněvadž z výtěžku získaného výrobku — přes to, že užito cenníku pro uherské listy tabákové a největší shovívavosti při převzetí — nemohly býti kryty ani výlohy se vzděláváním spojené. Tento nezdar přičítal se nepříznivým poměrům povětrnostním v pracovním období 1869 (mrazům, vlhkému počasí, velkým bouřím atd.). Bylo tudíž povolení ku pěstování tabáku na rok 1870 rozšířeno. Z osmi stran, jež v tomto roce dohromady $1\frac{921}{1600}$ jiter k účelům pěstování tabáku věnovaly, neodvedly 4 nic potřebného, ostatní 4 docílily ale na ploše 1846□° dohromady 1676 liber sprostého zboží. Pokusy tyto oprávňují k té závěrce, že klimatické poměry a poměry půdy Čech nesvědčí zdaru tabákové rostliny.

V směru tom upozorňuje se zvláště na brožurku velkostatkáře Frant. Pfeifera o otázce pěstění tabáku (v Oujezdě, 20. června 1882), jenž předmět onen jako člen anketové porady v c. k. finančním ministerstvu v roce 1881 konané úplně vhodným způsobem objasnil.

Kdyby nyní přes to v pěstění tabáku v Čechách po řadu let se pokračovalo, mohla by snad býti vypěstěna rostlina, která v nejpříznivějším pádu mohla by se po bok postaviti nejhorším jakostem uherských tabáků, která by ale nemohla nahraditi potřebný z ciziny došlý tabák. Jinak má se to s oněmi okrsky rakouského monopolového území, v nichž výroba tabáku již nyní jest povolena. Halič, Bukovina a Jižní Tyrolsko dobývají totiž zcela specifické, pro jisté druhy šňupavého tabáku nezbytné moučné látky a Dalmatsko podává výrobek, jenž jest úplně způsobilým nahraditi Hercegovinský a Rumelský.

Mohlo by se ovšem na náhradu tabáku z Uher odebíraného poukázati. — Toho času v Uhrách pro rakouskou tabákovou režii obdělaná plocha as 20.000 jiter nemohla by se přirozeně na Čechy samotné přenésti, nýbrž musela by se přihlížejíc stejně ku všem správním územím v této polovici říše na produktivní celkovou plochu 50,000.000 jiter poměrně rozděliti.

Poněvadž Čechy účastní se na ní asi $^1/_6$, připadla by na království České plocha ku pěstování tabáku okrouhle 3.300 jiter s výplatní cenou kolem 400.000 zl. Tento obnos, jenž by se mezi mnoho rolníků rozdělil, nebyl by as od nich žádným způsobem pociťován co ono dobrodiní, jímž zemským sněmem království Českého obmyšleni byli.

K tomu přistupuje ještě dále, že pěstění tabáku dle zkušenosti pouze tam se vyplácí, kde — předpokládajíc vhodnou půdu a příznivé podnebí — cena pozemku jest nízká, sadař se svými členy rodiny různé práce sám obstarati může, anebo kde při větším zařízení dostati lze laciné a spolehlivé síly pracovní, anebo kde (jako dílem v Dalmacii a v Uhrách) stává ještě starý systém osadníků.

Může se tedy se vší určitostí tvrditi, že podmínek těchto ohledně Čech s vysoce vyvinutým průmyslem a intensivním provozováním hospodářství nestává.

C. k. místodržitelství v Čechách. Čís. 84.578-md.

Vyhláška

c. k. místodržitelství pro království České ze dne 14. května 1901, č. 84.578, ve příčině odměny, která v roce 1901 se bude platiti za dodané chrousty a ponravy.

V souhlasu s výborem zemským království Českého ustanovuje se vedle zákona, daného dne 30. dubna 1870, zák. zem. č. 38, v příčině ochrany vzdělávání země proti záhubě housenkami, chrousty, ponravami a jiným škodlivým hmyzem hrozící, náhrada, která v roce 1901 za dodané chrousty a ponravy platiti se bude, obnosem 6 haléřů za každý litr.

Odměna tato zapraví se z pokladny obecní a bude z polovice nahražena z prostředků zemských.

C. k. místodržitelství v Čechách. Čís. 77.962-md.

Vyhlášení

c. k. místodržitelství o tom, že se bude odbývati státní zkouška pro lesní službu ochrannou a technickou službu pomocnou v roce 1901.

Nařízením c. k. ministeria orby ode dne 11. února 1889, zák. říš. čís. 23, předepsaná státní zkouška pro lesní službu ochrannou a technickou službu pomocnou konati se bude během měsíce října 1901 u c. k. místodržitelství v Praze a v případě potřeby také u jednoho neb několika c. k. okresních hejtmanství v Čechách, která dle počtu a bydliště kandidátů se přihlásivších a připuštěných dodatečně ustanovena a oznámena budou.

Kandidáti, kteří se zkoušce státní pro ochrannou službu lesní a technickou službu pomocnou v roce 1901 podrobiti chtějí, nechť žádosti svoje, doložené přesně dle ustanovení § 29. nař. min. ode dne 11. února 1889, zák. říš. čís. 23, a opatřené průkazem, že požívali dle § 28., odstavce 3. zmíněného nařízení tříleté lesní praxe pod vedením zkušeného lesníka, za připuštění ke zkoušce té podají nejdéle do 31. července 1901 politickému úřadu zemskému dle bydliště jejich příslušnému, tedy v Čechách bydlící kandidáti c. k. místodržitelství v Praze.

V Praze, dne 29. dubna 1901.

Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby.

Zpráva c. k. ministerstva orby o stavu osení v polovici května 1901. Vzrůst zimního osení byl následkem studeného a větrného počasí v druhé polovině dubna velice zdržen a stav jeho se, vyjímaje Dolní a Horní Rakousy jakož i ostatní země alpské a Slezsko, podstatně zhoršil. Vyhlídky na výsledek žní pšenice jsou v Čechách, na Moravě a v Haliči dosti dobré. V četných okresích těchto zemí, zvláště ve středních Čechách, jest však pšenice namnoze slabá a řídká. Žita se v Čechách a na Moravě zlepšila. V Haliči poškodily zimní žito chladna a silné větry. Průměrné lze nazvati stav žita v zemích alpských a ve Slezsku převážně dobrým, v Čechách a na Moravě prostředním, v Haliči dosti špatným, stav pšenice ve Slezsku a v zemích alpských většinou dobrým, v Čechách prostředním, na Moravě a v Haliči dosti dobrým. Řepce ublížila v Čechách a na Moravě opětně chladna. Také v Haliči řepka následkem mrazů a prudkých větrů se zhoršila. S osevem letním mohlo se následkem většího mokra počíti většinou až v druhé polovině dubna a počátkem května a v mnohých krajích českých mohl býti dokončen až teprve v druhém týdnu květnovém. Ječmen utrpěl na mnohých místech značnou škodu mrazy, ale příznivé počasí v květnu bylo jeho vzrůstu velice na prospěch a způsobené škody částečně odčinilo. V Čechách a na Moravě uškodilo ječmenu vedle chladna také mokro a sežloutl. Osev kukuřice je dosud skončen pouze v Dalmacii. S osevem letního lnu počne se teprve v nejbližších dnech. Teplé deště v posledních dnech byly velice na prospěch vzrůstu jetele. Také lukám prospěly. Stav těchto jest všude, až na některé kraje Čech a Moravy a dosti četné okresy v Korutanech, uspokojivý. Se sázením bramborů se ve většině zemí dosud nezačalo. Výsev řípy je téměř ve všech zemích skončen, vzrůst její je však následkem studeného počasí v dubnu opozděn. Chmel přezimoval dobře a je většinou silný a zdravý. Réva utrpěla, jak již oznámeno, téměř ve všech zemích následkem kruté zimy mnoho škody Škody způsobené hmyzem nejsou velké. Naděje na sklizeň ovoce jsou dosud dobré.

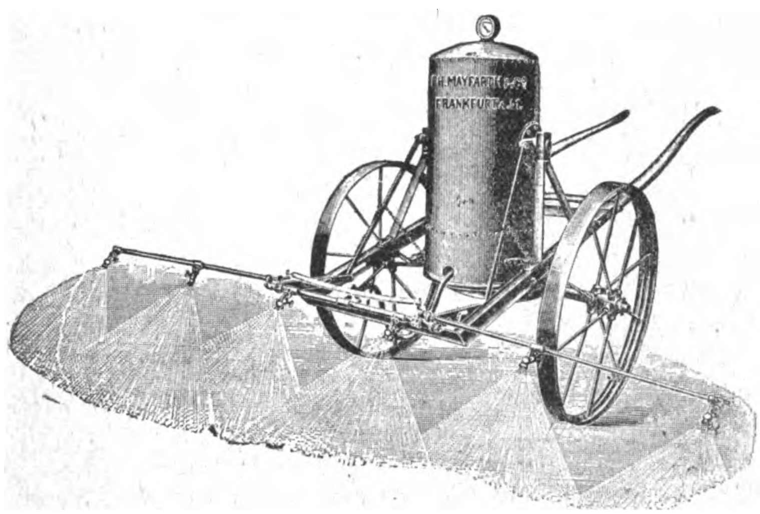
Různé zprávy hospodářské.

Osobní. Pan Josef Kalouš, rolník v Křešíně zvolen byl za delegáta českého odboru rady zemědělské v okresu Libochovickém.

O oceňování hospodářských strojů na výstavách. C. k. ministerstvo orby ustanovilo výnosem ze dne 12. dubna 1901, čís. 9.146/713, že státními medaliemi mají jen takové stroje hospodářské býti odměňovány, které opatřeny jsou ochrannými prostředky proti úrazům.

Mayfarthova nová patentní pojízdná stříkačka pro vinice, pole bramborová a obilná. Přinášíme vyobrazení pojízdné stříkačky, sloužící k rozprašování bordóské směsi — roztoku to modré skalice a vápna — na polích bramborových a vinicích, dále roztoku zelené skalice nebo jiných látek při hubení ohnice na polích obilných. Stříkačka je v podstatě hermeticky uzavřenou nádobou (náplní), mající na svém dnu ventil, kterým se do ní vhání za pomocí pumpy

nejprve vzduch, pak příslušný roztok. Váha ventilu jest větší než váha stejného objemu vehnaného vzduchu, ale

menší než váha stejného objemu roztoku; ventil nevypouští tudíž vzduch, ale roztok ano. Byl-li do stříkačkové náplně vehnán pumpou roztok, otevře se ventil a zůstane otevřen až všechen roztok se vystříká; na to zapadne do sedla. Vzduch má po celou dobu stříkání totéž napnutí, takže roztok vytéká ze stříkačkové náplně stále v stejném proudu. Následkem toho jest stříkání co nejstejnoměrnější. K posouzení tlaku jest stříkačková náplň opatřena nahoře spolehlivým manometrem. Sestrojení a umístění rozdělovacích trubic je zřejmo z obrazce. Rozdělovací trubice jsou tři: jedna prostřední a dvě postranní. Každá z nich má 2 výtoky. Prostřední trubice spočívá na dvou pákách, připojených k vozíkové části stříkačky klouby. Spojení obou postranních trubic s trubicí prostřední jest rovněž kloubové, při čemž spirálovité péro udržuje trubice postranní v náležité poloze. Postranní trubice při nahodilých překážkách snadno a bez poškození vybočí ze své polohy a zase se do ní ihned navrátí. Při transportu se složí. Padne-li vozík náhodou na zad, nemá to pro rozdělovací trubice a výtoky žádných škodných následků. Každý výtok je opatřen svým kohoutem. Mimo to je kohout na trubici spojující prostřední rozdělovací trubici s ventilem náplně stříkačkové. Vzdálenost výtoků lze dle potřeby změniti. Jízdná kola vozíku možno dle libosti nařiditi na vzdálenost 40—65 cm. Pro hubení ohnice v obilí upraví se stříkačka na „plné“ stříkání. Stříkačková náplň je udržována na vozíku stále v poloze svislé.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Pražská plodinová bursa dne 28. května 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 76—81 kg K 8·50 až 8·90, uherská 00—00 kg. K 0·— až 0·—, žito české, jakosti 72—74 kg. K 8·50 až 8·75, rakouské jakosti — kg. K 0·— až 0·—, ječmen výběr K 0·— až 0·—, první jakosti K 0·— až 0·—, střední K 8·— až 0·—, merkantilní K 7·75 až 7·80, oves bílý K 7·50 až 7·55, rychlík K 7·45 až 7·50, merkantilní K 7·35 až 7·40, kukuřice cizozemská K 6·85 až K 0·—, nová K 6·85 až 6·90, cinquant. 1900 K 7·75 až 0·—, vikev česká K 9·75 až 0·—, pohanka K 10·— až 10·50.

Plzeň. Na trh dne 29. května 1901 přiveženo na 21 povozech 389 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·— až 16·75, žita K 17·— až 16·85, ječmene K —·— až —·—, ovsa K 15·70 až 15·20, sena nejvyšší cena K 0·—, prostřední K 8·70, nejnižší K 7·60, slámy nejvyšší cena K 7·20, prostřední K 5·40, nejnižší K 4·80, brambory 100 kg. K 5·70 až 5·15.

Chrudim, ceny tržní dne 25. května. Hektolitr pšenice od K 12·80 do 13·—, hl. žita od K 10·80 až 11·50, hl. ječmene od K 9·80 do K 10·—, 1 hl. ovsa od K 6·50 do K 7·20, 1 hl. zemčat od K 2·—, do K 2·20, 100 kg. sena lučního od K 7·60 do 8·—, kg. másla čerstvého K 2·40.

V Písku, dne 25. května. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice 13 K 15 h, žita 11 K 68 h, ječmene 10 K 05 h, ovsa 7 K 20 h, brambor K 2·40.

Vysoké Mýto, dne 25. května. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 8·80, žita 50 kg. K 8·50 až 8·80, ječmene 50 kg. 6·80 až 7·40, ovsa 50 kg. K 6·60 až 6·80, brambor 50 kg. K 1·80; máslo 1 kg. K 2·56, vejce 60 kusů K 2·66, seno 1 metr. cent K 6·— až 7·—, sláma 1 metr. cent K 4·50 až 7·00.

V Jičíně, dne 28. května. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 75 až 80 kg. K 12·80 až 13·50, žito váha hl. 70 až 74 kg. K 11·— až 12·90, ječmen váha hl. 64 až 71 kg. K 9·40 až 10·30, oves váha hl. 45 až 49 kg. K 6·40 až 7·20, máslo čerstvé kg. K 2·30 až 2·56.

Mladá Boleslav, dne 17. května. Pšenice hektolitr váha — kil. K —·—, žito hl. váha do 75 kil. K 8·65, ječmen 1 hl. váha od 00—00 kil. K 0·— 0·—, až 0·—, oves 1 hl. váha od 48—51½ kg. K 7·20, 7·30 až 7·40, zemčata 50 kg. K 1·90, 2·—, 2·10, seno 50 kg. K 4·—, 4·10, 4·20, sláma K 0·—, máslo kg. K 2·40, 2·50, 2·60. Na trh bylo na 16 vozích 253 hl. obilí přiveženo.

V Hradci Králové dne 25. května. 1 hl. pšenice K 12·— až 13·—, 1 hl. žita K 12·10 až 12·50, 1 hl. ječmene K 9·60 až 10·—, 1 hl. ovsa K 5·60 až 6·50, 1 hl. bramborů K 1·80 až 2·10, 1 hl. jetelového semínka červeného K —·— až —·—, 1 hl. máku K 30·— až 30·50. 1 hl. lněného semene K 17·50 až 22·—. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 149, žita 100, ječmene 18, ovsa 238, jetelového semínka —, lněného semene —, brambor 152. — Na dobytčí trh dne 22 května 1991 přivedeno bylo kusů: 224 koňů, 244 krav, 58 volů, 49 býků, 35 telat a 6 koz, úhrnem 616 kusů. — Příští dobytčí trh odbývati se bude v Hradci Králové 3 června 1901.

Pokrutiny: Palmové znamenají K 12·— Ústí-Střekov, kokosové K 14·— při celých vagonech.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Zemědělské pokusnictví. V předlitavsku máme tou dobou 5 státních a 34 nestátních výzkumných stanic, které slouží potřebě zemědělství a zemědělského průmyslu. Většina nestátních stanic jest též c. k. ministerstvem orby subvencována a podléhá jeho dozoru.

K výzkumným stanicím zemědělským náleží též hospodářsko-chemické ústavy v Gorici, Lublani a Celovci, které byly nedávno ministerským radou prof. Meisslem přehlíženy; prvý z těchto ústavů jest státní, ostatní dva jsou pouze státem podporovány. V Gorici zabývá se výzkumný ústav hlavně zkušebnictvím z oboru vinařství a hedbávnictví, v Lublani z oboru vinařství a zužitkování rašelinišť a v Celovci z oboru polního hospodářství, lukařství a mlékařství.

Všechny tyto tři ústavy vyvíjejí dále velice značnou činnost jakožto orgány dozorčí při nákupu a prodeji hospodářských potřeb, jmenovitě složených hnojiv a semen.

Hospodářská škola zimní v Českém Brodě s hospodářským spolkem pro krajinu Ondřejovskou pořádala ve dnech 19—25. května 1901 celotýdenní kurs o řádném chovu hovězího dobytka v Ondřejově.

Lukařské kursy pořádají se roku letošního ve Vysokém Mýtě (1.—29. srpna) a v Hořicích (26. srpna až 22. září). Ke kursům těm povolují se stipendia zemská po 40, 50 a 60 K. Viz o tom insert v tomto listě.

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářská družstva.

Konkurs hospodářského družstva v Strakonicích. Politování hodnou zprávu sluší zaznamenati z oboru družstevnictví hospodářského. Hospodářské družstvo ve Strakonicích vzalo za své. C. k. krajský soud povolil uvalení konkursu na jmění Hospodářského družstva v Strakonicích, společenstva s obmezeným ručením, v rejstříku společenstev zapsaného. Konkursním komisařem ustanoven přednosta okresního soudu v Strakonicích, správcem konkursní podstaty tamní advokát dr. Vorel. Stání k volbě věřitelského výboru jest 25. t. m., přihlášky do 27. června, stání likvidační 6. července.

Výstavy.

Všeobecná výstava hospodářská, pořádaná ústřední hospodářskou společností pro království České ve dnech 15.—19. května t. r., se letošním rokem velice vydařila. Skupiny hospodářského strojnictví, hospodářského zvířectva a drůbeže byly velice četně obeslány; velmi zdařilé byly skupiny rybářství a lihovarství s pivovarstvím.

Nemohouce pro obmezenost místa podati o celé výstavě referát obšírný, zaznamenáváme přece podrobněji odměny přisouzené porotou ve skupině skotu a koňstva.

Ve skupině skotu přisouzena byla následující vyznamenání:

Poděkovací přípis ústř. společ. hospodářské: český odbor rady zemědělské pro král. České.

Čestný diplom českého odboru rady zemědělské pro království české: Správa dvora hr. Ervína Schlika ve Slatinách, správa velkostatku Jana hr. z Harrachů v Zelči, ředitelství panství kn. ze Schwarzenbergů v Netolicích-Libějicích, správa dvora bratří Bujatti v Haškově.

Diplom ústřední společnosti hospodářské s právem ražení zlaté medaille: Hugo Hancy, nájemce velkostatku v Chrášťanech, Abeles a Popper, nájemci dvora v Hlasci, Alfred Faktor na Král. Vinohradech, Vojtěch Kopáček v Inšpruku-Wiltenu.

Ceny čestné a peněžité: Český odbor rady zemědělské pro král. české pro majitele plemenných stanic a sice stříbrnou medailli českého odboru a 130 K Antonín Šimandl, nájemce velkostatku v Liticích, stříbrnou medailli českého odboru rady zemědělské a 70 K Rudolf Křováček, rolník ve Vtelné Jiz., stříbrnou medailli českého odboru rady zemědělské a 50 K Jan Havelka, nájemce velkostatku v Třemošnici, stříbrnou medailli českého odboru rady zemědělské a 140 K Jan Kobes, rolník ve Žďánově, stříbrnou medailli českého odboru rady zemědělské a 40 K Václav Urbánek, nájemce dvora v Pěčicích.

Čestný diplom českého odboru rady zemědělské, deset stříbrných medaillí ústřed. hospodářské společnosti a 300 K družstvo ke zvelebení chovu dobytka v Opočně pro členy, kteří vystavují a sice: Jan Kvasnička v Klášteře, Vilém Tomáš ve Skalce, Ferdinand Hartmann v Přepychách, Jan Kánský v Semechnici, V. Kašpar v Křovicích, Jan Dvořák v Pohoří, Jan Andrýs v Mokré, V. Merwart v Pohoří, Jan Hovorka v Pohoří, V. Souček v Klášteře.

Čestný diplom českého odboru rady zemědělské 7 stříbrných medaillí ústřed. hospodářské spol. a 300 K: Družstvo pro chov hovězího dobytka v Řivně pro členy, kteří vystavují a sice: Karel Prášek, K. Gerner, Jos. Novák, Jos. Botka, Jos. Beneš, Antonín Líbal a Kat. Salačová vesměs v Řivně.

Čestný diplom ústřední hospodářské společnosti a 200 K: Okresní hosp. spolek v Nových Benátkách a mimo to obdrží vystavovatelé, kteří v této skupině vystavují, a sice: stříbrné medaille ústř. hospodářské společnosti: Jos. Vágner ve Kbele, Josef Šulc v Jiřicích, Jos. Syrový v Horkách n. J. V. Špitálský v Zdětíně, V. Čančík v Zdětíně; bronzovou medailli česk. odb. rady zemědělské: Jan Beneš v Kochánkách, Voj. Münzberger v Lysé n. L. a V. Čermák v Strátově.

(Dokončení).

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 30. dubna 1901 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku dne	Uhrách 1. května
kulhavkou a slintavkou	33	38	—
snětí slezinnou	—	7	33
ozhřivkou	—	7	57
červenkou vepřového bravu	1	24	49
morem „ „	—	65	210

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v době od 8. května do 15. května 1901 v království Českém rozšířeny byly. (NB. Čísla vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

Panuje: I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu ústeckém v Českém Bukově 3 a v Schönfeldu 4. **2.** v okresu českolipském v Stružnici 1. **3.** v okresu kadaňském v Dobřenci 3, v Dörnsdorfu 14 a v Mětikalově 17. **4.** v okresu karlovarském ve Svatoboru 1. **5.** v okresu chomutovském v Družkovicích 6. **6.** v okresu žlutickém v Holeticích 17, v Lochotíně 5, v Malém Hlavákově 6, v Lukách 1, v Radošovicích 2 a v Týništi 1. **7.** v okresu mělnickém ve Vrbně 1. **8.** v okresu podbořanském v Nepomyšli 1, v Širokých Třebčicích 1 a ve Vitřicích 5. **9.** v okresu roudnickém v Ječovicích 1 a v Podbradci 1. **10.** v okresu selčanském v Broumovicích 1.

II. Ozhřivka:

1. v okresu selčanském ve Voticích 1. **2.** v okresu vinohradském v Jílovém 1.

III. Červenka vepřů:

1. v okresu dubském v Tuhani 1. **2.** v okresu vrchlabském v Čermně 1. **3.** v okresu teplickém v Řetenicích 1. **4.** v okresu vinohradském v Dolních Břežanech 1.

IV. Puchýřina na údech pohlavních:

1. v okresu jičínském v Horním Bousově 2. **2.** v okresu stříbrském v Hořikovicích 1 a v Záluží 1. **3.** v okresu mnichovohradišťském v Malé Bělé 2. **4.** v okresu poličském v Poličce 3 a ve Starém Kamenci 1.

V. Vzteklina:

1. v okresu jáchymovském v Blatně. **2.** v okresu ledečském v Benetících a ve Vonšové. **3.** v okresu milevském v Tejnici. **4.** v okresu novobydžovském v Strašově. **5.** v okresu pardubickém v Pardubicích. **6.** v okresu píseckém v Chřešťovicích. **7** v okresu selčanském v Sv. Janu a v Rudolticích. **8.** v okresu žamberецkém v Červeném Potoku. **9.** v okresu táborském v Chotovinách. **10.** v okresu žižkovském v Kolodějích. Celkem u 1 kusu hovězího dobytka a 11 psů.

Vyhláška c. k. ministerstva vnitra ze dne 18. května 1901, čís. 18.402, jež týká se zvěropolicejních opatření v příčině dovozu vepřů z Uher a Chorvatsko-Slavonska do království a zemí na říšské radě zastoupených. Za příčinou zavlečení moru vepřů do zdejšího území, zakazuje ministerstvo vnitra dovoz vepřů do království a zemí na říšské radě zastoupených z municipálního města Baja, jakož i ze stoličných soudních okresů Baja (komitát Bács-Bodrog), Kis-Körös včetně městské obce Kis-Kun-Halas (komitát Pest-Pilis-Solt-Kiskun), Alsó-Tarcza, Felsö Tarcza včetně městské obce Kis-Szeben, Siroka včetně městské obce Eperjes, Szekczö včetně městské obce Bárfta, Tapoly (komitát Sáros), Erdöd (komitát Szatmár), Szilágy-Somlió včetně stejnojmenné městské obce Tasnád (komitát Szilágy) v Uhrách a z okresů Požega včetně stejnojmenné městské obce (komitát Požega) Našice, Slatina, Virovitica (komitát Virovitica) v Chorvatsko-Slavonsku. Dále zakázán jest v základě opatření, jež za příčinou moru vepřů učinilo c. k. okresní hejtmanství v Nadvorne, dovoz vepřů z pohraničného stoličného soudního okresu Taraczviz (komitát Máramaros) do zdejšího území. Oproti tomu zrušuje se tímto zákaz dovozu vepřů z pohraničného stoličného soudního okresu Késmark včetně městských obcí Késmark a Leibitz (komitát Szepes).

Vyhlášení c. k. místodržitelství v Praze ze dne 18. května 1901, č. 93.282, kterýmž pozměňují se opatření v příčině vývozu užitkového a plemenného dobytka z Čech do Německé Říše. Vývoz užitkového a plemenného dobytka z politických okresů ústeckého, českolipského, kadaňského, karlovarského, chomútovského, žlutického, roudnického a selčanského do Německé Říše zakazuje se až do nového nařízení.

Zemské kursy lukařské r. 1901.

V základě rozhodnutí zem. výboru král. Českého pořádají se v měsíci srpnu a září t. r. **dva zemské lukařské běhy** a to:

a) **kurs lukařský ve Vys. Mýtě** od 1. do 29. srpna.
b) **kurs lukařský v Hořicích** od 26. srpna do 22. září.

Aby návštěva učení tohoto byla usnadněna i nemajetným posluchačům, povolil výbor zemský pro král. České **1100 K na stipendia po 60 K, 50 K a 40 K,** jež budou udělena těm:

1. Kdo předloží vysvědčení o své aneb svých živitelů nemajetnosti aneb o poměrech majetkových a toto dal si nejen od příslušného obecního a farního úřadu, ale i od c. k. okresního hejtmanství stvrditi.

2. Kdo zaplatí ze stipendia 10 K školného.

3 Kdo vyhovují jinak podmínkám přijímání (vysvědčení o dobrém prospěchu alespoň ze školy národní), podrobí se zkouškám závěrečným a budou bez odporu moci se súčastniti veškerých praktických výkonů. Přednost mají absolventi škol rolnických a zimních hospodářských.

4. Žádosti, v nichž vykázány: věk, rodiště, zaměstnání a k nimž připojeny žádané průkazy, přijímá pro kurs prvý ředit. rolnicko-lukařské školy ve Vys. Mýtě, pro druhý okr. výbor v Hořicích do 26. června t. r.

Při udělování stipendií bude se k tomu hleděti, aby stipendia větší (60 K) udělena byla vzdálenějším a méně majetným účastníkům. — Přihlášky ústní nebo písemné bez nároků na podporu možná tutéž učiniti až do 30. července, event. do 25. srpna t. r.

Za správu táborských kursů lukařských
Frant. Bolech, ř. prof. král. české akademie hospodářské.

Nejlepšího
mléka a másla
docílíme, krmíme-li
palmovými a kokosovými pokrutinami
z továrny
Jiří Schicht v Ústí n. L.

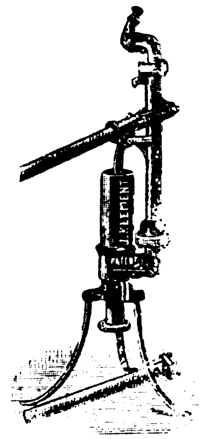
Mik. Heid v Štokeravě

c. k. výh. priv. továrna
na triéry, a dirkované plechy.

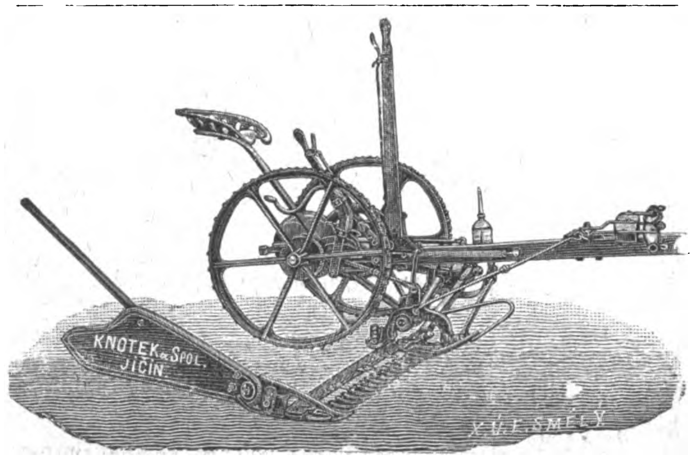
Triéry a třídicí stroje „patent Heid“ ke každému účelu.
Automatické čisticí zařízení plodů „patent Heid“ pro hospodářství, sladovny a mlýny.
Hvozdy a čisticí dna „patent Heid“ s 200% větším výkonem.
Zařízení skladišť „patent Heid“ dle nejnovější osvědčené soustavy.
Perkusační mlýny na veškeré látky „patent Heid“.
Přepravní zařízení s elevatorovými, závitovými a páskovými transportéry.
Transmise, ložiska, konsole atd. „patent Heid“.
Dirkované a rýhované plechy pro veškerý průmysl

60 prvních cen.

Zástupce v Praze:
inženýr Beh, Král. Vinohrady,
Palackého třída 33.

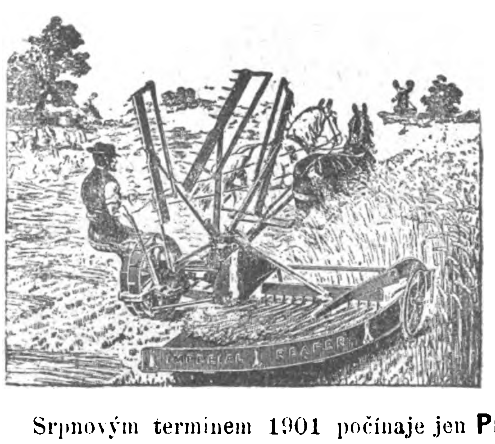
Nejlepší a nejlevnější
stříkačky a řetězovky
obdržíte se zárukou u firmy
Josef Klement
v Hrobcích-Roudnici n. Lab.
Ceníky na požádání.

Žací stroje

obilní a travní,
které lehkým chodem a přesným výkonem všecky výrobky cizozemské překonávají a jichž
- - přes 2000 kusů - -
všude se znamenitým výsledkem v činnosti se nachází, vyrábí
Knotek a spol., Jičín,
první česká speciel. továrna na žací stroje.
Úplná záruka za dobrý výkon i materiál.

Zemská jednota
nákupních, prodejních a výrobních
společenstev zemědělských
v král. Českém
odbývá
mimořádnou valnou hromadu
v pátek, dne 14. června 1901
o 11. hod. dopolední
v zasedací síni rady zemědělské
v Praze č. 799-II.

Původní americké
Massey Harrisovy žací stroje
travní i obilní, samovazače, pohrabovače, obraceče sena a kultivatory
jsou ty nejlepší.
Zevrubný obrázkový cenník zdarma a franko.
Výhradní prodej
Szalatnay & Kröschel
stroje a potřeby pro hospodářství a průmysl
v Praze číslo 1003-II.
nároží Hybernské a Dlážděné ulice.
Srpnovým terminem 1901 počínaje jen **Praha-Žižkov, Husova třída č. 33.**

☛ Založeno 1827.

BIL

prvního českého c. k. priv. ústavu ku vzájemnému

za rok

Aktiva	K	h	K	h
*) 1. **Pohledávání za akcionáři na nedoplacený akciový kapitál**			.	—
2. **Hotovost pokladniční**			52.951	77
3. **Volné vklady u ústavů peněžních a spořitelen:**				
a) u Zemské banky království Českého	1,370.688	—		
b) u Živnostenské banky pro Čechy a Moravu	100.934	60		
c) u Pražské městské spořitelny	483.691	24		
d) u České spořitelny	93.290	02		
e) u c. k. spořitelního úřadu poštovního ve Vídni	121.508	85	2,170.112	71
4. **Nemovitosti:** celková cena domů čp. 76-II. a 1646-II. v Praze	420.000	—		
*) od toho: na nich váznoucí hypotekární dluhy	.	—	420.000	—
5. **Cenné papíry** v bursovní hodnotě na konci roku dle podrobného výkazu:				
a) záložního fondu pro stavení . . . . K 2,019.130·80				
b) „ „ „ movitosti . . . . „ 1,210.913·—				
c) „ „ „ krupobití . . . . „ 1,165.043·50				
d) fondu pensijního . . . . „ 897.887·20	5,292.974	50		
k tomu běžné úroky z cenných papírů	48.973	20	5,341.947	70
*) 6. **Směnky v portefeuillu**			.	—
7. **Hypotekární zápůjčky**			4.000	—
*) 8. **Zápůjčky na cenné papíry**			.	—
*) 9. **Fond pensijní**			.	—
*) 10. **Fond pro**			.	—
11. **Aktivní pohledávání z účtů se zajišťovnami**			467.881	92
12. **Pohledávání za jednateli a u filiálek:**				
u jednatelů a c. k. berních úřadů	205.897	57		
13. **Různí dlužníci:**				
pohledávání u členů	88.294	78	294.192	35
*) 14. **Převedené umořitelné organisační výlohy**			.	—
15. **Cena nábytku a nářadí po odpisu:**				
a) jednatelské štíty	1.240	20		
b) spolkové štítky	206	02	1.446	22
16. **Kauce jednatelů**			118.173	42
*) 17. **Neuhražený schodek roku správního:**				
a) z pojišťování movitostí	57.220	94		
záložního fondu: *a*) pro změny kursů . . . . . . K 44.617·90				
b) „ ztráty . . . . „ 1.427·89				
na záloze pro upravování v domech . . . . „ 2.961·07	49.006	86	106.227	80
			8,976.933	89

V PRAZE, dne 28. února 1901.

Viděl: **K. Spora** v. r.,
c. k. okresní hejtman jako zeměpanský komisař.

*) **K laskavému povšimnutí:** Nařízením vysokých c. k. ministerií vnitra, spravedlnosti, obchodu a financí ze dne 5. března
formuláře; musely býti tudíž veškery *) opatřené položky do závěrečných účtů pojaty.

Založeno 1827.

ANCE

pojištění proti škodám z ohně a krupobití v Praze

1900.

Passiva		K	h	K	h
*) 1. **Vydaný akciový kapitál (zakladatelský fond)**					
2. **Záložní fondy:**					
a) pro pojišťování stavení	K 2,667.488·78				
b) „ „ movitostí	„ 1,318.354·70				
c) „ „ krupobití	„ 1,315.486·50	5,301.329	98		
3. **Zálohy přebytků** (z minulých roků):					
a) z pojišťování stavení	K 110.529·57				
b) „ movitostí	„ 180.532·28				
c) „ krupobití	„ 720.958·80	1,012.020	65		
4. **Zálohy na upravování v domech**		45.780	30		
5. **Záložní fond pro změny kursů**		216.584	46		
6. **Záložní fond pro ztráty**		128.728	50	6,704.443	89
7. **Záloha pojistného** (pro pojišťování požární po srážce zajistného):					
a) pro stavení		86.414	06		
b) „ movitosti		88.421	60	174.835	66
*) 8. **Záloha na nevyřízené škody** (po srážce podílu nahraž. ústavy zajišťovacími)				17.500	—
9. **Pensijní fond úředníků a sluhů ústavu**				976.945	30
10. **Fond císaře Františka Josefa** k udílení darů z milosti				83.200	—
11. **Passivní pohledávání z účtů se zajišťovnami**				.	—
12. **Přeplatky z účtů s jednateli a c. k. berními úřady**		345.756	54		
13. **Různí věřitelé:**					
přeplatky členů		73.181	43	418.937	97
14. **Nevyplacené náhrady za škody:**					
a) na staveních		13.483	—		
b) za movitosti		89.832	40	103.315	40
15. **Deponované náhrady za škody na staveních**				20	—
16. **Deponované srážky z náhrad za škody na staveních:**					
a) k zabezpečení stavby shořelých budov		40.815	41		
b) „ „ příspěvků na léta příští		1.352	23	42.167	64
17. **Předepsaná zákonitá pojišťovací dávka**				14.736	14
18. **Kauce jednatelů**				118.173	42
19. **Přebytek roku správního:**					
a) z pojišťování stavení	K 89.386·81				
b) „ „ krupobití	„ 13.081·98	102.468	79		
*) Záložních fondů pro pojišťování:					
a) stavení . . . K 94.641·49					
b) movitostí . . . „ 51.951·16					
c) krupobití . . . „ 50.961·93	K 197.554·58				
*) Fondu pensijního	„ 20.757·10				
*) Fondu císaře Františka Josefa k udílení darů z milosti	„ 1.878·—	220.189	68	322.658	47
				8,976.933	89

Správní rada.

1896 (regulativ o pojišťování) byly předepsány **veškerým** pojišťovacím společnostem a ústavům pro výroční závěrky účtů **stejné**

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

Výsledky

Lorenzova ochranného očkování Landsbergským serem proti července

v mocnářství Rakouském v r. 1900.

(52 posudky).

Království České.

V Libochovicích, 2. dubna 1900.

S výsledky v předešlém roce jsem úplně spokojen a letos budu jistě více očkovati, než loni. Četným svým kollegům vřele doporučil jsem Landsbergské serum. Denně jsem dotazován. Zašlete mi laskavě opět . . .

Václav Kotlář, okresní zvěrolékař.

V Holešově (na Moravě), 13. dubna 1900.

Ochranné očkování proti července Vaší očkovací látkou vykonané znamenitě se osvědčilo.

Vepři v zamořených stájích očkovaní a zdánlivě ještě zdraví byli všude zachráněni.

Jos. Životský, okresní zvěrolékař.

V Břeclavě (na Moravě) 11. května 1900.

Prosím, byste mi pokud možno nejdříve dobírkou zaslali pro ... kg. živé váhy serum a kultury proti července, neboť jich nutně potřebuji.

V minulém roce očkoval jsem látkou proti července z Vašeho ústavu, a to s nejlepším výsledkem.

Jan Ryšavý, zvěrolékař.

Allensteig (Rakousy), 3. srpna 1900.

Žádám o brzké zaslání ... ccm. sera proti července a ... ccm. očkovacích kultur.

Výsledek ochranného, jakož i léčivého očkování jesti velkolepý.

G. Lehkun, zvěrolékař.

V Brně, 2. srpna 1900.

Pokud mi známo, bylo namnoze dosti očkováno a účinky jsou všeobecně dobré.

Koncem února 1901 budu míti výkazy o zdejším ochranném očkování, a podám Vám zprávu o výsledku.

Rudowský, zemský zvěrolékař.

V Brandýse, 25. října 1900.

641 očkováno; z toho připadá na
společné očkování 638
zvláštní „ 2
léčebné „ . . . . . 1 (vyléčeno).

Rovněž letošního roku lze znamenati výtečný výsledek.

Vlach, zvěrolékař.

Ve Štýru, 25. října 1900.

8 kusů společně, průběh normální. — Také za léta nenastalo nijaké onemocnění.

Poetsch, okresní zvěrolékař.

Velké Heraltice, dne 24. října 1900.

63 kusů, z nichž
společně 50
oddělené 10
léčebně očkovány . . . . . 3 (2 vyléčeny).

Plemenný kaneček, který onemocněl červenkou a byl již ve stavu ochromení, očkován byl jen na zvláštní přání a proti mé vůli, pátého dne po očkování pošel.

Hanisch, zvěrolékař.

Krňov, 25. října 1900.

15 kusů léčebně očkováno.

Následkem zjištění červenky vykonáno očkování jen u onemocnělých zvířat s velmi dobrým výsledkem.

I těžce nemocná zvířata uzdravila se ve 3—5 dnech.

Vilém Koppitz, okresní zvěrolékař.

Prostějov, 25. října 1900.

147 kusů očkováno společně, žádné neonemocnělo.

Eduard Höfer, okresní zvěrolékař.

V Lišanech, 25. října 1900.

220 očkováno, z nichž zvláště 218,
léčebně očkováni . . . 2 (uzdraveni).
Výsledek velmi dobrý, neonemocněl ani nepošel žádný. U pěti vepřů hned po očkování po 3 dny zmenšena chuť ke žrádlu.

Lajeck, okresní zvěrolékař.

V Rakovníku, 25. října 1900.

122 očkováno, z toho
společně 120
léčebně . . . . 2 (uzdraven 1).
S výsledkem jsem velice spokojen. Na místě očkovaném nenastaly pražádné změny. Jest si přáti, by zavedeny byly menší dávky kultur. (5 ccm.)

Liebscher, okresní zvěrolékař,
mag. pharm.

V Olomouci, 25. října 1900.

156 kusů, z toho
společně 132
odděleně 24
Všechna zvířata jsou zdravá. V dalších 5 obcích bylo 400 kusů očkováno susserinem, který opatřila země.

Karel Vollgart, okresní zvěrolékař.

Ve Vyzovicích, 25. října 1900.

51 kusů společně očkováno, žádný neonemocněl ani nesešel, ačkoliv v sousedních stájích zjištěna byla červenka.

Zvěrolékař **Horák**.

V Koryčanech, 25. října 1900.

47 kusů, z nichž společně očkovány 43
léčebně „ 4 (uzdraveny 3)
Jeden kus léčebně očkovaný byl poražen pro endocarditis, jinak jest výsledek dobrý.

Ignát Jellínek, zvěrolékař.

V Brně, 26. října 1900.

1034 kusy očkovány, z nichž
společně 580
odděleně 309
léčebně . . . . 45 (vyléčeno 44).
Z jednoduše očkovaných 2 kusy pošly, jsem však přesvědčen, že by se tak nebylo stalo, kdyby byl majitel oznámil mně reakci a kdyby 10ti-násobná dosis byla dodátečně vočkována.

U většiny zvířat, která reagovala při 41—42, 5° c, dosáhl jsem velmi dobrých výsledků při včasném dodatečném očkování s 10ti-násobnou dávkou.

Léčebné očkování jest výborné, jenže třeba je v čas podniknouti. Ze 45 léčebně očkovaných podlehl jediný kus, jenž byl pozdě očkován.

Zvěrolékař **Hrbáček-Vrla**.

V Přerově, 26. října 1900.

132 kusů, z nichž společně očkováno 98
odděleně 24
léčebně . . . . 10 (uzdraveno 9).

Josef Šafařík, městský zvěrolékař.

V Hulíně, 26. října 1900

62 kusů, z nichž společně 58
odděleně 3
léčebně očkován . 1 (vyléčen).
Z 58 vepřů třetího dne po očkování 3 pošli.
V témž dvoře panovala právě při očkování velmi ostře červenka, již 2 kusy podlehly. Ve všech obcích mého okresu panovala červenka. Osvědčilo se tudíž očkování skvostně.

Okresní zvěrolékař **Pospíšílek**.

V Bystřici, dne 26. října 1900..

602 kusy.
Ochranné očkování s nejlepším výsledkem podniknuto.

Zvěrolékař **Krátký**.

Valašské Klobuky, 26. října 1900.

73 kusy.
Výsledek velice uspokojující a lze očkování příštího roku v mnohem větší míře vykonati. Největší nepřátelé ochranného očkování stali se přívrženci.

Jeden kus očkovaný stižen byl červenkou bez porušení zdraví. Kdy jest nejvhodnější čas v roce 1901 ku očkování?

Zvěrolékař **Mondschein**.

V Brně, 26. října 1900

520 kusů očkováno ve stáří 4 týdnů až dvouletých. Jeden kus po 3 nedělích na červenku zahynul, druhý, jenž po 4 nedělích po očkování onemocněl, dostal přiměřenou dávku sera léčivého, avšak 48 hodin po zjištění příznaků nemoci pošel. Výsledek očkování nad to byl zvláště uspokojivý a účinná vlastnost sera i pro laiky nepochybná, neboť ve všech obcích červenka morovitě řádila a nesmírně mnoho škod zůstavovala.

Adolf Felsmann, okresní zvěrolékař.

V Bechyni, 26, října 1900.

84 očkováno společně, vepři do dneška úplně zdrávi. Po očkování nebylo znáti nijakého zvláštního rušení,, vyjímaje několik případů, kde očkovaní byli den poněkud sklíčeni.

Městský zvěrolékař **Rudolf Fantl**.

V Příbrami, Čechy 27. října 1900.

55 kusů očkováno, z nich společně 50
odděleně 5.
Účinek jest nad očekávání výborný. Očkování minulo bez jakékoliv reakce, zvířata zůstala jako před očkováním úplně zdráva. Na jaře 1901 podniknu více očkování.

Okresní zvěrolékař **H. Schönhauser**.

Ve Vel. Pavlovicích, 27. října 1900.

133 kusů, z nichž léčebně očkováno 7
vyhojeno 6.
Jeden vepř ze 133 očkovaných byl z nutnosti poražen, ostatní žijí do dneška.

Okresní zvěrolékař **Karel Ambros**.

V Kojetíně, 27. října 1900.

181 kusů, z nichž očkováno společně 180
léčebně 1, vyhojen.

Všechny jsou zdravé. Na kopřivku onemocněly 2, z nichž jeden kus byl poražen. Jedna svině stížená červenkou byla s výtečným výsledkem vyléčena.

Městský zvěrolékař **Frant. Možný.**

V Heřmanově Městci, 27. října 1900.

45 očkováno; ochranné očkování vykonáno na vepřích každého stáří ve váze 8—200 kg. a vesměs s účinkem.

Dva nemocní vepři dvojnásobnou dávkou očkovací se pozdravili. Výsledek byl pokaždé výtečný, tak že příštího roku Vašeho sera milerád opět použiji.

Zvěrolékař **Dobr. Horák.**

Na Mělnice, 30. října 1900.

90 kusů společně očkovaných, výsledek příznivý. U žádného očkovaného vepře za léta nevypukla nákaza červenkou. Zvířata snášela očkování dobře.

Hanuš, okresní zvěrolékař.

V Uherském Hradišti, 30. října 1900.

81 kusů, z nichž společně očkováno 71
odděleně 5
léčebně . . . . . 5 (vyhojeny 3).

Okresní zvěrolékař **Vojtěch Doležal.**

Allensteig, 30. října 1900.

352 kusů, z nichž společně očkováno 340
léčebně „ 12, vyléčeno.

Ze 340 nepošel žádný. Ze 12 zřejmě onemocnělých všechny se uzdravily. Ochranné a léčebné očkování jest bezpečný prostředek. Léčebným očkováním podařilo se mi přesvědčiti majitele zvířat o účinku očkování.

Zvěrolékař **Gregor Lehkun.**

Mikulov, 1. listopadu 1900.

142 kusů společně očkováno, onemocnění nebylo nijaké hlášeno.

Okresní zvěrolékař **Rud. Dressler.**

V Blatné, 1. listopadu 1900.

32 vepřů společně očkováno a všichni jsou zdraví, ačkoli v ostatních dvorcích téže obce panovala červenka.

Okresní zvěrolékař **Blažek.**

V Boskovicích, 2. listopadu 1900.

373 vepři očkováni společně, 2 zhynuli, jeden z nutnosti poražen. Jen při tomto jediném případě zjištěna byla červenka. Dále roznemohli se dva vepři červenkou; jeden byv očkován 6násobnou dávkou, druhý pak 10násobnou, ve 3 dnech se úplně uzdravili. U očkovaných zvířat bylo lze pozorovati mnoho případů urticarie.

Okresní zvěrolékař **Pekař.**

V Lovosicích n./L. Čechy, 5. listop. 1900.

65 očkováno společně.

Všechna očkovaná zvířata jsou zdravá. Přes 300 bylo jich přihlášeno k očkování, avšak následkem jiné důležitější věci úřední nemohlo býti očkování předsevzato.

Okresní zvěrolékař **Karel Wessely.**

Zdounky, 9. listopadu 1900.

265 kusů očkováno, žádné neonemocnělo.

Činím se, abych tuto skutečně dobrou věc rozšířil v širších vrstvách ku blahu zemědělství.

Zvěrolékař **J. Stern.**

V Českém Brodě, 9. listopadu 1900.

76 očkováno, z nichž společně 74, odděleně 2.

Všichni vepři zůstali zdrávi. Mohu očkování co nejlépe doporučiti.

Okresní zvěrolékař **Marek.**

Hodonín, 12. listopadu 1900.

1290 kusů, z nichž léčebně očkován 1 a vyléčen.

Dosud onemocnělo ze všech pouze 5 kusů a to jeden na červenku, poněvadž byl očkován ve stavu nákazy, 3 na zácpu a jeden na akutní střevní katarrh. Červenka u očkovaných nebyla vůbec zjištěna. Hořejšímu případu mohlo býti zabráněno, kdyby majetník byl udal, že zvíře dobře nežralo. V tomto statku přiházela se červinka obzvláště.

Okresní zvěrolékař **Seifert.**

Svobodné Dvory u Král. Hradce, 13. listop. 1900.

550 kusů očkováno, sotva 3% onemocněla.

Zvěrolékař **Smetana.**

V Přerově, 15. listopadu 1900.

250 kusů, z nichž dle udání 5 podlehlo.

Okresní zvěrolékař **Tománek.**

V Moravském Krumlově, 18. listop. 1900.

131 kusů, z nichž společně 130, léčebně očkován 1, vyléčen.

Výsledek úplně uspokojuje, tak že i nadále hodlám Vašeho sera použiti. Připomínám, že jsem dostal od moravské zemědělské rady zdarma pro 61 vepřů susserin.

Okresní zvěrolékař **Kunz.**

Ve Štětí, 22. listopadu 1900.

149 kusů, z nichž společně 138
odděleně 3
léčebně očkováno 8 vyléčeno.

Fricek Habel, zvěrolékař.

V Novém Bydžově, 22. listopadu 1900.

80 kusů očkováno společně ve 3 obcích, kde vesměs červenka jest zdomácnělá, a to s velmi dobrým výsledkem.

Okresní zvěrolékař **Zukriegel.**

Ve Šternberku, 22. listop. 1900.

541 kusů (předešlého roku 218).

Vaším ochranným očkováním dosáhl jsem nejlepších výsledků. 10 vepřů podrobených očkování léčivému se uzdravilo.

Městský zvěrolékař **Kratochvíl.**

V Jevíčku, 22. listopadu 1900.

149 kusů, z nichž společně 147, léčebně očkovány 2, vyléčeny. Z očkovaných neonemocněl žádný kus, ačkoli v místě řádila červenka. V jednom dvoře onemocněli neočkovaní vepři, naproti čemuž očkovaní zůstali zdrávi. Jeden kus sešel následkem kleštění.

Zvěrolékař **Beránek.**

Svatoňovice, dne 25. listop. 1900.

97 kusů, z nichž společně 80, odděleně 10, léčebně 7 očkováno. Při léčebném očkování užito 3násobné dávky. Již po dva roky s výsledkem očkujeme.

Josef Hájek,
předseda místního hospodářského spolku.

Loštice, dne 29. listopadu 1900.

141 kusů.

Ačkoli dva vepři druhého dne po očkování sešli, jsem s výsledkem velmi spokojen.

Městský zvěrolékař **Kouřil.**

Na Mělníku, 2. prosince 1900.

56 kusů odděleně očkováno. Výsledek vesměs dobrý, ani místní onemocnění ani zdechnutí.

Zvěrolékař **Epstein.**

Ve Šlapanicích, 8. prosince 1900.

284 očkovaných, totiž

ochranně očkováni	263,	z nichž zdrávo	255
poraženo	5,	pošli	3
léčebně očkováno .	21,	z nichž vyléčeno	16
		poraženi . . .	4
		pošel	1

Zvěrolékař **Stávek.**

Židlichovice, 12. prosince 1900.

203 očkováni, z nichž společně 194, odděleně 6, léčebně 3, vyléčeni 2.

Ze 194 žádný nezbytně neporažen ani neonemocněl (v 7 obcích, 60 dvorech).

Zvěrolékař **Malý.**

V Chotěboři, 13. prosince 1900.

87 očkováno (společně 2); Lorenzovo ochranné očkování, které ve zdejším okresu poprvé podniknuto bylo, velice se osvědčilo. Očkováno bylo ve stájích, kde každoročně vyskytuje se červenka. Ani jediný očkovanec neonemocněl červenkou, ačkoli v sousedních stájích, kde bylo očkováno, zjištěna byla každoročně potíž se zdomácnělou červenkou.

Okresní zvěrolékař **Marek.**

V Uherském Brodě, 22. prosince 1900.

299 kusů, výsledek velmi dobrý.

V době od 16. května do 8. srpna bylo v 8 obcích (118 dvorcích) hořeních 299 kusů (10—180 kg. těžkých) podrobeno společnému očkování. — Očkování lze při správném postupu nejlépe doporučiti.

Okresní zvěrolékař **Hynek Korschhann.**

V Žitíně, dne 22. prosince 1900.

Jak Vám bude známo, odebíráme stále Vaši očkovací látku proti července.

Očkujeme všechny své vepře bez rozdílu ve stáří od 8—12 neděl a z okrouhle 1300 očkovaných za $1^1/_2$ roku pošlo červenkou 10 kusů, pročež uznati lze celkový výsledek za zcela výtečný.

Proti července byli bychom tudíž následkem Vašeho blahodárného vynálezu pojištěni a nemáme vůči této nemoci nijakých obav.

Karla rytíře z Wesselých
správa statků.

V Milevsku, 28. prosince 1900.

423 očkováni společně, výsledek znamenitý.

Všeobecná důvěra, nijaká újma. 3 kusy lehce onemocněly, avšak opět jsou zdrávy.

Záhadu červenky lze považovati za rozřešenou.

Okresní zvěrolékař **Václav Kotlář.**

Tiskem dra Edv. Grégra v Praze. — Nákladem vlastním.

V Praze, 15. června 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 12.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K. Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: **JUDr. Karel Viškovský.**

Valné shromáždění delegátů českého odboru rady zemědělské pro království České.

(Dokončení.)

Při debatě o kap. I. Zákonodárství a národní hospodářství přimlouval se del. p. Kalina za to, aby pro příště svoláno bylo valné shromáždění delegátů zemědělské rady k delšímu zasedání.

Člen výboru p. Kubr stěžoval si na počínání berních úřadů proti rolnictvu a žádal, aby se vláda vyzvala, by změnila zákon dotyčný v tom smyslu, aby škody v jednom roce nastalé — třeba z různých příčin — byly vyšetřovány pohromadě jako jeden celek.

Člen výboru p. König žádal, aby výbor českého odboru vyslovil své politování nad tím, že jeho zakročení ve příčině dodatečného odepsání daní zůstalo bezvýsledným.

Del. p. Rojt poukazoval na to, že v okresu domažlickém byly roku loňského škody vyšetřeny a uznány, ale daň se dosud vymáhá na rolnictvu a to exekučně. Žádá výbor českého odboru, aby se postaral o nápravu.

Del. pan Paďour se k žádosti té připojil.

Návrhy budou přikázány výboru.

Delegát pan Šťastný polemisuje s jednotlivými větami ve zprávě uvedenými a pozastavuje se zejména nad výrokem v referátě p. prof. dra Fiedlera, že nynější ceny obilní sotva stačí, aby mohl hospodář uhraditi vlastní náklady výrobní, když je přece známo, že ceny nynější na úhradu tu nestačí. Dále opakoval své návrhy ve příčině selského práva, volné dělitelnosti pozemků, obchodních a celních smluv atd.

Pan del. Staněk stěžoval si na to, že se lesy šmahem prodávají a nové nevysazují a ptactvo že nepožívá náležité ochrany. Dále přimlouval se za změnu zákona honebního na prospěch zemědělců.

Del. p. Krtička se k vývodům jeho připojil.

Člen výboru českého odboru prof. dr. Fiedler rozebíraje vývody p. Šťastného, poukázal na obtíže, s kterými je zjištění nákladu výroby zemědělských výrobků na statcích spojeno a ukázal p. Šťastnému, že data, proti kterým se on nejvíce obracel, čerpal právě z jeho článků.

Del. pan Babánek dovodil nemožnost výpočtů výrobních nákladů za 1 hl. nebo 1 q. té které plodiny. Jest jen možný celkový výpočet, co ten který statek vynáší v té neb oné krajině.

Pan Šťastný odpovídal, že každý hospodář sám cítí, že 1 q. pšenice stojí nákladu asi 12 zl. a že nynější cena na náklad nestačí.

Del. p. Páv žádal, aby se upustilo od uložení dovozního cla na rostlinstvo z Německa, kdyby Německo položiti chtělo rovněž clo na dovoz rostlinstva našeho do Německa.

Člen výb. pan dr. Fiedler odvětil, že v otázce té stojí proti sobě dva směry: jeden, který si sám pěstuje potřebné rostliny a žádá vysokou celní ochranu na přívoz rostlin, a na druhé straně jsou zahradníci, kteří se zabývají vázáním květin a ti stojí na stanovisku, aby jim nebyl stěžován vývoz. Proto bylo třeba hledati sprostředkování a to bylo nalezeno ve stanovisku zahradníků a obchodníků s květinami v okolí pražském.

Při projednávání kap. II. Hospodářské vyučování a literatura žádal del. pan Paďour, aby byla škola lukařská zřízena ve Vys. Mýtě.

Předseda J. J. Ferd. princ z Lobkovic odvětil, že o věci té se již zejmena několikráte jednalo v ústředním sboru, ale není dosud rozhodnuto, má-li se škola lukařská vůbec dáti do některého města venkovského anebo zříditi v Praze při zemědělsko-technické kanceláři.

Pan del. Suhrada přimlouval se za zřízení hospodyňské školy na českém jihu, pan del. Purghart za hospodářskou zimní školu v Trhových Svinech a p. del. Staněk za větší podpory učitelům na pokračovacích hospodářských kursech.

Všechny tyto žádosti a uvedené v nich stížnosti zodpověděli ke spokojenosti podavatelů předs. českého odboru p. H. Janda a tajemník českého odboru p. dr. Viškovský.

Při kap. III. Pěstování rostlin žádal p. del. Hodek za subvenci okresní ovocnářské školce v Blovicích.

Del. pan Hubka tázal se, jaké kroky hodlá český odbor učiniti vzhledem na tvrzení předsedy něm. odboru p. dra Schreinera, že bude pro odbor německý ustanoven zvláštní inspektor ovocnictví a zvláštní inspektor skotu pro německé Pošumaví.

Předseda p. H. Janda: Zemský výbor přistoupil na proposici čes. odboru ve příčině zřízení instruktora ovocnictví jak při českém, tak při německém odboru. Co se týká zvláštního inspektora pro chov skotu v Pošumaví, nemohu za pana předs. dra Schreinera říci, jak má věc vyjednanou, ale o záležitosti té nemůže se rozhodovati jen v radě zemědělské, nýbrž musí zde býti také svolení státu a země, poněvadž každý takový inspektor je placen z polovice státem a z polovice zemí. Pokud nebude o záležitosti této jednáno za rozpočtu státního a zemského, nemůže se s ní počítati jako s hotovou věcí.

Pan del. Purghart žádá, aby byly také podporovány ovocné školky, které nejsou okresními.

Pp. delegáti Novotný, Staněk a Kalina stěžovali si na nesprávnosti prodavačů umělého hnojiva.

Po vysvětlení v té příčině, podaném p. předsedou H. Jandou, přikročeno k debatě o kap. IV. Chov zvířat. Zúčastnili se jí zejména pp. Janovec, Kožmín, Dressl, Rojt, Chaloupka a Feltl. Patřičná vysvětlení podali inspektor pan Laušmann a předseda českého odboru p. H. Janda. Přáním pronešeným bude, pokud možno, vyhověno a návrhy podané vezme výbor českého odboru v úvahu.

Při kap. V. Lesnictví žádal p. del. Kalina, aby výbor vzal v úvahu, nedalo-li by se doporučiti, aby lidé, kteří dostávají subvence zemědělské rady k zalesňování, dostali zároveň poučení, jak se má zalesňovati. Dále projevil přání, aby žádáno bylo místodržitelství, by působilo v jednotlivých politických okresích k tomu, aby hospodářům, kteří mají zalesňovati, byla poskytnuta větší doba k zaopatření řádné setby.

Po žádosti předsedy p. H. Jandy podá pan delegát písemně formulované návrhy výboru.

K dalším kapitolám VI. Výzkumnictví. VII. Opatření proti škůdcům hospodářských plodin VIII. Hospodářské výstavy, IX. Hospodářské spolčování, X. Hospodářský průmysl, XI. Úvěr, tržba a doprava a XII. Různé záležitosti nepřihlásil se už nikdo ke slovu.

Na to byla celá zpráva vzata na vědomí.

Od druhého bodu programu, přednášky pana prof. dra Frant. Fiedlera o jednání ve příčině ochrany zájmů českého zemědělství při nastávající úpravě zahraničných poměrů obchodních a celních v mocnářství rakousko-uherském, bylo pro valně pokročilou dobu upuštěno.

Delegát p. Páv, vyslovuje jménem shromážděných dík p. předsedovi rady zemědělské J. J. Ferd. princi z Lobkovic za obezřelé řízení schůze a J. J. Dru Bedř. Schwarzenbergovi za obsažnou zprávu o otázce průplavové.

Tím schůze skončena.

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Hnojivá hodnota kostních mouček.

Prof. Dr. O. Kellner a dr. O. Böttcher provedli na hospodářské výzkumné stanici v Möckern u Lipska řadu srovnávacích pokusů s hnojením kostními moučkami, Thomassovou struskou a superfosfátem. Pokusy ty měly bezpochyby za účel kontrolovati pokusy Wagnerovy a Märckerovy, jimiž, jak známo, byla kostní moučka na své reputaci značně poškozena. Pokusy děly se ve vegetačních nádobách a byly dosti obsáhlé; my ovšem můžeme tuto sděliti jen jejich výsledky.*)

Půda, kterou Kellner a Böttcher použili k pokusům, obsahovala jen nepatrné množství uhličitanu vápenatého. Naproti tomu při pokusech Wagnerových a Märckerových byla půda buď od přírody dosti hojně uhličitanem vápenatým obdařena (pokusy Wagnerovy) anebo byl k ní uhličitan vápenatý přidán (pokusy Märckerovy). Kellner a Böttcher přidávali sice také k půdě uhličitan vápenatý, ale ne všude, nýbrž jen v některých vegetačních nádobách.

Půda při pokusech r. 1898/99 konaných obsahovala 1·11% uhlíku 1·91% bezvodého humusu a pouze 0·02% kysel. uhličité; kyselinou fosforečnou byla chudá. K pokusům použito 10 různých kostních mouček s 1—2% dusíku a 29—33% kys. fosfor., dále dvojsuperfosfát s 35·43% ve vodě rozpustné a Thomassova struska s 15·97% v kysel. citronové rozpustné kysel. fosforečné. Pokusnou rostlinou bylo oz. žito; když však toto tuhou zimou

*) Autoři uveřejnili obsáhlejší referát o svých pokusech v „Deutsche landw. Presse" 1900, č. 52 a 1901 č. 23. a 24.

vzalo za své, zaseto do veget. nádob jarní žito. Hnojeno jednoduchým i dvojnásobným množstvím fosforečných hnojiv a sice tak, že jedné veget. nádobě objemné asi 6 l. s 3·5 kg. půdy dodáno kostními moučkami 0·4 nebo 0·8 g. nerozpustné, superfosfátem 0·25 nebo 0·5 g. ve vodě rozpustné a Thomassovou struskou 0·25 nebo 0·5 g. v kys. citronové rozpustné kyseliny fosforečné. Rozumí se, že jednoduchou i dvojnásobnou dávkou každého z upotřebených hnojiv opatřeny byly vždy dvě vegetační nádoby a sice jedna s přidaným vápnem a druhá bez vápna; mimo to, že dvě vegetační nádoby (s přidaným vápnem i bez něho) zůstaly k vůli srovnání výsledků vůbec bez hnojení. Žito posekáno 16. června, když se počala objevovati první kvítka; sklizená hmota převedena všude v sušinu. Největší výnosy připadly na kyselinu fosforečnou dodanou superfosfátem a Thomassovou struskou. Přidané vápno nesnižovalo účinku ani superfosfátu ani Thom. strusky, ale mělo velmi nepříznivý vliv na účinek kostních mouček. Kostní moučky zůstávaly ovšem pozadu za superfosfátem a Thomassovou struskou, ale rozdíl byl v půdě s přidaným vápnem mnohem značnější než v půdě bez vápna. Přepočteno na 1 g. dodané kyseliny fosforečné, vyvolala kyselina fosforečná kostních mouček v půdě bez vápna jen o třetinu menší zvýšení výnosů než kyselina fosforečná superfosfátová nebo v Thomas. strusce obsažená. Bylo-li zvýšení výnosu vyvolané kyselinou fosforečnou superfosfátovou pokládáno rovno 100, obnášelo zvýšení výnosu způsobené kys. fosforečnou Thom. strusky 101 a zvýšení výnosu způsobené kyselinou fosforečnou deseti kostních mouček 49—73, průměrem 60. Při dvojnásobných dávkách hnojiv obnášelo zvýšení výnosů po příslušném srovnání: 100 (kyselina fosforečná superfosfátová), 101 (kys. fosforečná Thom. strusky) a 60—73, průměrem 64 (kys. fosforečná kostních mouček). V půdě s přidaným vápnem obnášelo zvýšení výnosů po příslušném srovnání: Při jednoduchých dávkách hnojiv: 100 (kys. fosforečná superfosfátová), 94 (kys. fosforečná Thom. strusky), 5—27, průměrem 19 (kys. fosforečná kostních mouček); při dvojnásobných dávkách hnojiv: 100 (kys. fosforečná superfosfátová), 102 (kys. fosforečná Thom. strusky), 12—30, průměrem 22 (kys. fosforečná kostních mouček). Vápno snižovalo tedy velmi podstatně účinek kostních mouček.

R. 1900 sloužila Kellnerovi a Böttcherovi za pokusnou rostlinu rychle se vyvíjející bílá hořčice. Písčitohlinitá půda těchto pokusů obsahovala 12·98% uhlíku = 22·4% humusu; veškerého vápna měla 1·43% a kyseliny uhličité k vápnu upoutané 0·18%. Byla to tedy půda silně humosní. Půdě některých vegetačních nádob přidáno opět vápno (uhličitan vápenatý) a to tenkráte ve dvojí: slabší (15 g.) a silnější (30 g.) dávce. Byly tedy nyní 3 skupiny vegetačních nádob: jedna bez vápna, druhá s menším a třetí s větším množstvím přidaného vápna. Hnojiv použito týchž i v tomtéž množství jako při podzimním hnojení k žitu; kostní moučky byly však jen 3. Vegetační nádoby byly pro pokusy připraveny 8. června; bílá hořčice zaseta 16. června. V polovině července začala hořčice kvésti, načež 24. července posekána. Největší výnosy připadly opět na superfosfát a Thom. strusku. Kostní moučky pokulhávaly při tomto jarním hnojení k rychle se vyvíjející bílé hořčici i v půdě, k níž nebylo vápna přimícháno, značně za superfosfátem a Thom. struskou. Kdežto při podzimním hnojení k žitu jevil se účinek kyseliny fosforečné superfosfátu, Thom. strusky a kostních mouček v půdě, k níž vápna nebylo přimícháno, dle poměru 100: 101: 60—64, přešel tento poměr při jarním hnojení k bílé hořčici v poměr 100: 95·6—102·3: 38·8—48·0. Zvýšení výnosů vyvolané kyselinou fosforečnou v kostních moučkách obsaženou neobnášelo tu tedy ani polovinu onoho zvýšení, jež nastalo po pohnojení kyselinou fosforečnou superfosfátovou.

Přidané vápno sráželo i při bílé hořčici velmi značně účinek kostních mouček. Pozoruhodno jest, že při pokusech s bílou hořčicí bylo vápno na úkor také účinku superfosfátu a Thom. strusky. Obnášel-li účinek superfosfátu v půdě bez vápna 100, klesl v půdě s menší dávkou vápna na 77·5 a v půdě s větší dávkou vápna na 75·5. U Thom. strusky nastalo přídavkem menšího nebo většího množství vápna klesnutí účinku ze 100 na 81·7 a 81·5. Největší klesnutí účinku dostavilo se po přídavku vápna u kostních mouček. Byl-li účinek jejich v půdě bez vápna roveň 100, klesl při slabší dávce vápna na 72·6 a při silnější dávce vápna dokonce na 50·0.

Z pokusů těchto plyne, že kostních mouček nelze při hnojení jen tak zhola zavrhovati. Při hnojení podzimním, na půdách chudších vápnem, není příliš velký rozdíl mezi účinkem kostních mouček a účinkem superfosfátu nebo Thom. strusky. Mimo to z dřívějších pokusů Kellnerových (Die landw. Versuchs - Stationen, 1894, Str. 1. a násl.) plyne, že účinek kostních mouček jest sice z počátku zvolnavější, ale za to má větší trvanlivost. Kdežto účinek superfosfátu obyčejně po 3 letech docela zmizí, bývají stopy účinku kostních mouček ještě i po této době dosti zřejmy. Při jednom z tehdejších pokusů Kellnerových osvojil si ozimý ječmen z kyseliny fosforečné dvojsuperfosfátem dodané 21·5%; zbytek zůstal v půdě. Z tohoto zbytku přešlo do plodin po ozimém ječmeni následovavších: do prosa 14·0%, do ozimní pšenice 10·7% a do pohanky 1·3%. U kyseliny fosforečné syrovou kostní moučkou dodané utvářily se naproti tomu poměry následovně: první plodina (ozimní ječmen) osvojila si kyseliny fosforečné 12·4%, druhá (proso) 12·3% třetí (ozimní pšenice) 29·1 a čtvrtá (pohanka) 5·3%.

Pokusy Kellnerovy a Böttcherovy, jak byly tuto stručně nastíněny, vrhají jakési nepříznivé světlo na účinek vápna v půdě. V mnohém, jenž není dostatečně do věci zasvěcen, mohou vzbuditi jisté pochybnosti o prospěšnosti vápnění. Neboť vápno snižovalo nejen ve všech případech účinek kostních mouček, ale bylo při

bílé hořčici i na úkor účinku superfosfátu a Thomassovy strusky. Ano, ono překáželo i náležitému využitkování půdní kyseliny fosforečné, ježto ve vegetačních nádobách kyselinou fosforečnou nehnojených byl výnos v půdě bez vápna větší než v půdě s přidaným vápnem. Avšak nesmíme zapomínati, že půda při pokusech Kellnerových a Böttcherových byla spíše lehčí než těžší, hlavně pak, že ve vegetačních nádobách přiměřeným zařízením bylo postaráno nejen o dostatečné zavlažování, ale i o náležité provětrání půdy. *) Také železa obsahovala půda dle všeho jen nepatrné množství.

Nelze popříti, že vápno jako takové, když se nepřihlíží k souběžným jeho vlivům, účinek kyseliny fosforečné poněkud pozdržuje. Neboť zobojetňuje na příklad kyseliny humusové, jež se v půdě ve velké míře súčastňují na rozpouštění kyseliny fosforečné. Mimo to, jakmile se setká s rozpuštěnou kyselinou fosforečnou, mění ji ve stav nerozpustný anebo aspoň tíže rozpustný. Na druhé straně přispívá však vápno velmi mnoho k lepší kyprosti, vzdušnosti a teplosti půdy. Rozklad humusu se sice někdy vápněním zpočátku poněkud zarazí (zejména vápnilo-li se žíravým vápnem), ale pokračuje potom tím čileji ku předu a vytvořovaná kyselina uhličitá přebírá při rozpouštění kyseliny fosforečné úkol kyselin humusových, vápnem zobojetněných. Nitrifikace za přítomnosti vápna jest rychlejší a vytvořovaná kyselina dusičná stará se rovněž o rozpouštění kyseliny fosforečné.

Když je postaráno i bez vápna o dostatečnou vzdušnost půdy, může vápno překážeti náležitému využitkování kyseliny fosforečné, zejména je-li ho v půdě mnoho; jestli však je půda málo vzdušná a kyprá, tu vápno, co na jedné straně snad pokazí, na straně druhé v míře i zvýšené vynahradí. Nutno však přihlížeti, aby případné vápnění žíravým vápnem provedeno bylo pokud možno delší dobu před setbou (viz článek „Vápnění půd“ v 4. čísle tohoto listu). Obsahuje-li půda větší množství železa, tu vápno nepozdržuje, ale spíše urychluje účinek kyseliny fosforečné, zejména té, jež je obsažena v rozpustných hnojivech fosforečných. Vlivem hydroxidu železitého v půdě obsaženého vznikají z rozpustných tvarů kyseliny fosforečné fosforečňany železité. Tu pak nerozpustné fosforečňany vápenaté, jež vlivem vápna z rozpustných tvarů kyseliny fosforečné vzniknou, jsou přece jen kořínkům rostlinným přístupnější než fosforečňany železité, vzniklé vlivem železa. Důležito jest, že vápno dovede kyselinu fosforečnou k železu připoutanou opět uvésti v oběh. Vápno co dvojuhličitan, human a dusičňan vápenatý vchází totiž s fosforečňanem železitým ve vzájemný rozklad, při čemž z málo přístupného fosforečňanu železitého vzniknou o něco přístupnější fosforečňany vápenaté.

Rozhledy národohospodářské.

Regulace řek. Zákon o vodních drahách stanoví, že pro příští regulování řek v období 1904 až 1912 použito býti má obnosu 75 milionů K. V nynějším stadiu jest stanoven program regulování řek jen v povšechných obrysech a nikoliv v podrobnostech. Rozhodující hlas o tom, jak se má program pro regulaci řek utvářeti, jakož i pořadí, v jakém má býti předsevzat, připadne asi nejspíše sněmům súčastněných zemí. Pořadí regulací bude záviseti na naléhavosti a na stadiu, v jakém jsou technické projekty. Z českých řek nejprvé dojdou asi na řadu hořejší Labe a Vltava, Úpa a Berounka i s Otavou. Pro horní Labe a Úpu jsou projekty již hotovy, také na projektech pro Ohři a Berounku se již pracuje. Později dojde snad také k regulaci Orlice a Nisy. Ve Slezsku bude potřebí regulovati Olešnici. Na Moravě budou regulovány Morava, Dyje a Ostravice, jež dotýká se i Slezska.

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Čís. 55.112- md.

Vyhláška

c. k. místodržitelství o ochraně ryb v době hájení.

Vzhledem k ustanovení § 19. zákona ze dne 9. října 1883, č. 22 z. z. ai. 1885, týkajícího se některých opatření ku zvelebení rybářství ve vodách vnitrozemských, vyzývá se c. k. okresní hejtmanství, aby ustanovení §§. 2., 4., 6., 10. (změněného zákonem ze dne 7. května 1891, č. 30 z. z.), 12., 14. a 16. téhož zákona, jakož i předpisy vydané v základě §§. 1., 3., 7. a 13. téhož, také letos v době pro účel jejich nejpřiměřenější obvyklým prohlášením v obcích pobřežních na paměť uvésti dalo. Zároveň buďtež také vyhlášeny předpisy obsažené v zdejších prováděcích nařízeních ze dne 24. dubna 1885, č. 3.373-praes., z. z. č. 23, ze dne 18. dubna 1886, č. 33. z. z., a ze dne 14. února 1887, č. 10 z. z., vztahující se k době hájení jednotlivých druhů ryb a říčních raků, pak ku zápovědi způsobů a prostředků chytacích, jakož i v místodržitelském výnosu z 10. ledna 1890, č. 115.097 (sb. norm. č. 679), vydané pokyny o zasílání ryb v době hájení.

Že poučování mládeže školní učitelstvem o pod-

*) Dno čtyrhranných vegetačních nádob bylo vyplněno hrubozrnou křemenitou vrstvou, do níž pohrouženo bylo železné polocylindrické sýto. Na užších stranách vegetačních nádob umístěny dvě skleněné trubičky ústící dole do sýta a vyčnívající nahoře asi 1 cm. nad povrch půdy.

statných ustanoveních zákona rybářského a předpisů ku provedení jeho vydaných pro provádění zákona velkou důležitost má, netřeba dále vytýkati. V této příčině budiž prostřednictvím okresní rady školní opatřeno, co potřebným jest. Taktéž bude nutno, aby ony orgány, které dle § 17. zákona o rybolovu povinny jsou ku zachovávání dotyčných předpisů dohlížeti a oznámení o pře stupku, o němž vědomosti nabyly, učiniti, zvláště na předpisy tyto upozorněny byly.

Zároveň uvádí se v paměť místodržitelský výnos ze dne 26. října 1899, č. 166.245, stran přísnějšího provádění trestních předpisů zákona rybářského a dává se věděti, že vyhláška, která od tamního úřadu ve věci té vydati se má, byla v místodržitelské tiskárně pod čís. 735 tiskem vydána a lze tutéž za cenu 5 *h* za jeden exemplář v každé z obou řečí zemských prostřednictvím ředitelství místodržitelských pomocných úřadů objednati.

V Praze, dne 19. května 1901.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Zpráva o schůzi komité pro záležitosti družstevní

při českém odboru rady zemědělské, konané dne 29. května t. r.

Schůze konána za předsedání starosty komité pana Heřmana Jandy, místostarosty p. Dr. J. Gruse a za účastenství zástupců c. k. vlády, zemské jednoty českých hospodářských společenstev a členů komité, zvolených z výboru českého odboru rady zemědělské.

Ze zpráv předsednictva vyjímáme:

Zemský výbor zaslal všem okresním výborům oběžník, ve kterém je vybídl, aby upozornily interesované kruhy, by v žádném případě nepočínala se stavba skladiště, pro něž domáháno býti má zemské podpory, pokud stavební projekt nedošel schválení zemského výboru a otázka subvence nebyla vyřízena, zároveň si zemský výbor vyhradil právo technicky zkoumati projekty skladišť již provedených.

Zemský výbor povolil hospodářskému družstvu v Rychnově na zřízení obilního skladiště subvence 15% zařizovacího nákladu v obnosu 5400 kor. a nezúročitelnou zápůjčku 10% v obnosu 3000 korun s podmínkou, že valná hromada usnese se na zvláštní instrukci pro ředitelstvo, že družstvo podá průkaz o uhrazení alespoň $^1/_3$ veškerého nákladu zařizovacího obchodními podíly a příspěvky místních činitelů, jakož i o tom, že upsané společenské podíly byly hotově splaceny.

Družstvu rolnického skladiště v Jaroměři byla zemská subvence per 11560 kor. 96 hal. a nezúročitelná zápůjčka per 7707 kor. 31 hal. vyplacena.

Zemský výbor povolil hospodářskému družstvu pro obilní skladiště v České Skalici subvenci 15% zařizovacího nákladu per 14000 kor. a bezúročitelnou zápůjčku 10% per 9000 kor. s podmínkou, že upsané podíly budou splaceny, že družstvo uhradí buď z vlastních prostředků neb pomocí státní subvence neb zápůjčky obnos stejný jako byl povolen zemským výborem a že neuhražený zbytek uhražen bude úvěrem, nikoli však od okresní hospodářské záložny.

Ministerstvo orby sdělilo, že ve příčině modalit pro vyplácení státních podpor nemůže se vázati nějakou zásadní normou a podotklo opětně, že bude při podporování hospodářských podniků společenstevních zkoumati každý případ zvlášť o sobě, aniž by stanovilo nějaký klíč kvotový neb jinakou nějakou šablonu. Pro nezúročitelné zápůjčky, poskytnuté ministerstvem orby k účelům zařizovacím, bude ministerstvo z pravidla žádati intabulace práva zástavního a vystavení dlužního úpisu.

Zároveň c. k. ministerstvo orby vybídlo zemědělskou radu, aby co možná hleděla zameziti případy, kdy vzhledem k hotovosti věci má býti podporováno skladiště již z předu za nerationelní uznané, aby tudíž působeno bylo k tomu, by dříve, než s prováděním takových podniků se započne, dotyčné projekty byly prozkoumány družstevním komitétem.

Ministerstvo orby oznámilo, že při posuzování žádostí za subvence obilním skladištím bude váhu na to klásti, aby za jinak stejných poměrů tuzemskému průmyslu při opatřování strojových zařízení bezpodmínečně přednost se dávala, že však nemůže zásadně odpírati podpory na opatření strojů z ciziny tehdy, když strojních zařízení v stejné jakosti, účelnosti, a za podstatně stejné ceny opatřovati nelze.

Ministerstvo orby povolilo družstvu obilního skladiště v Jaroměři na stavbu a zařízení skladiště subvenci 15.000 korun splatnou v r. 1902 a projevilo ochotu prozatímní opatření tohoto obnosu v cestě úvěru povolením zvláštní subvence usnadniti.

Ke zprávám předsednictva navrhl člen výboru pan Jaroš, aby rozpočtový výbor poslanecké sněmovny byl prostřednictvím českých poslanců svobodomyslných požádán, by položka na podporování hospodářských podniků družstevních byla zvýšena. Návrh ten byl přijat a pan Jaroš požádán, aby v tom smyslu v klubu poslaneckém zakročil.

Po té referoval člen komité p. Dr. Fr. Fiedler o přípise zemského výboru v příčině podporování obilních skladišť okres. hospodářskými záložnami a poskytování úvěru hospodářským družstvům. K návrhu referentově usneseno doporučiti zemskému výboru, by zákon o okr. hospodářských záložnách byl doplněn předpisem, kterým by těmto záložnám dovoleno bylo, aby poskytovaly družstvům, dle zákona z r. 1873 zřízeným, úvěr k obstarání obchodů

družstevních a aby v zákoně stanoveno bylo jako zásadní podmínky pro úvěr ten: že zápůjčka musí býti splatnou ve lhůtě nejdéle šesti měsíců, že nejvyšší připustitelná hranice úvěru nemá překročovati výši $^2/_3$, $^1/_2$ a $^1/_3$ hodnoty zboží dle toho, jedná-li se o družstva nákupní, odbytová neb výrobní a že správa družstevní podrobena bude dozoru záložny neb některého kompetentního úřadu.

Usneseno doporučiti žádost rolnického družstva pro spracování čekanky v Sánech za zemskou a státní subvenci na postavení sušírny čekankové. (Referent pan Jaroš.)

Usneseno doporučiti žádost mlékařského družstva v Přílauce za zemskou a státní subvenci. (Referent p. J. Pleva.)

O žádosti hospodářského družstva v Kolíně za zemskou a státní subvenci na postavení skladiště usneseno dle zprávy p. J. Srba trvati na tom, by družstvo vyhovělo zásadní podmínce, by příspěvky místních činitelů obnášely přibližně alespoň třetinu celého nákladu; ježto podmínce té zatím nevyhověno, nelze žádosť pro tu dobu k příznivému vyřízení doporučiti.

Usneseno doporučiti žádost mlékařské zádruhy v Lukavici za zemskou subvenci na úhradu výloh se stavbou a zařízením mlékárny (referoval p. J. Pleva). K návrhu referentově usneseno doporučiti žádost k příznivému vyřízení.

Usneseno podati hospodářským spolkům v Humpolci a ve Rtýni k jejich dotazu v záležitosti zřízení obilního skladiště příslušné pokyny (referenti pp.: C. Papoušek a Dr. Frant. Fiedler).

K žádosti družstva obilního skladiště v Kouřími usneseno doporučiti zemskému výboru vyplacení povolené zemské subvence a bezúročitelné půjčky a to bez ohledu na povolení a výplatu podpory státní (ref. pan Dr. Frant. Fiedler).

O žádosti za podporu stanice pro výrobu ovocného vína a slivovice v Hořicích podával zprávu pan J. Kovařík.

Usneseno doporučiti c. k. ministerstvu orby, by hospodářskému družstvu v Hořicích udělena byla státní subvence v obnosu $^1/_4$ zařizovacího nákladu.

Usneseno doporučiti žádost hospodářského družstva ve Velvarech za udělení zemské subvence a nezúročitelné zápůjčky ke zřízení obilního skladiště. (Referoval p. J. Srb.)

Usneseno doporučiti žádost okresního zastupitelstva a hospod. družstva v Novém Bydžově za zemskou podporu na stavbu a zařízení obilního skladiště, bude-li žádosť příslušnými doklady doplněna. (Referoval p. Dr. Fr. Fiedler.)

Usneseno doporučiti žádost mlékařského družstva v Nových Hradech za podporu na uhražení výloh vzniklých zřízením spolkové mlékárny. (Referent pan J. Pleva.)

Po té schůze skončena.

Zpráva o stavu osení koncem května 1901

podaná delegáty českého odboru rady zemědělské a sestavena na základě rozdělení království Českého v krajiny přirozené. Stupnice: 1. velmi dobrý, 2. dobrý, 3. prostřední, 4. špatný, 5. neúroda.

I. Česká nížina.

a) Západní část. Stav pšenice, žita prostřední, ječmene, ovsa, luštěnin dobrý, cukrovky, brambor, buráku, zelí, řepky a píce na polích prostřední, píce na lukách a ovoce dobrý. Škodily mrazy, u píce na polích loňské sucho.

b) Východní část. Stav pšenice a žita prostřední, ječmene, ovsa, luštěnin, cukrovky, brambor, buráku, zelí, dobrý, řepky, píce na polích špatný, na lukách prostřední, čekanky dobrý, lnu dobrý, ovoce dobrý. Škodili hraboši.

II. Jižní podhoří Sudet.

a) Obvod opočenský. Stav pšenice prostřední, žita, ječmene, ovsa, luštěnin dobrý, buráku dobrý, řepky, píce na polích špatný, na lukách prostřední. Škodily mrazy.

b) Obvod jičínský. Stav pšenice a žita prostřední, ječmene, ovsa, luštěnin dobrý, cukrovky prostřední, buráku, řepky prostřední, píce na polích špatný, na lukách, ovoce prostřední, lnu špatný. Škodili hraboši, mrazy, místy sníh.

III. Dolní poříčí Ohře.

V obvodu tomto, zastoupeném v českém odboru rady zemědělské pouze jedním okresem, jest stav pšenice a žita prostřední, ječmene dobrý, píce na polích a lukách dobrý. Škodilo chladno a suché větry.

IV. Horní poříčí Ohře.

V obvodu tomto, zastoupeném v českém odboru rady zemědělské pouze jedním okresem, jest stav pšenice, žita prostřední, ječmene špatný, ovsa prostřední, brambory vychází, řepa krmná nevyšla ještě, píce na polích naprostá neúroda, na lukách dobrý, ovoce má dosti květu. Škodilo loňské sucho.

V. Hornatina v poříčí Berounky a Podbrdsko.

Stav pšenice, žita, ječmene, ovsa, luštěnin, cukrovky, brambor, buráku, zelí, píce na polích a lukách prostřední, chmele dobrý, ovoce prostřední, máku prostřední. Škodilo chladno.

VI. Plzeňská pánev.

Stav pšenice, žita prostřední, ječmene, ovsa, luštěnin dobrý, píce na polích špatný, na lukách dobrý, ovoce prostřední. Škodilo loňské sucho a mrazy.

VII. Budějovická pánev a česká rybničná rovina.

Stav pšenice, žita prostřední, ječmene, ovsa, luštěnin, cukrovky dobrý, brambor prostřední, buráku

dobrý, píce na polích a lukách prostřední, ovoce dobrý až prostřední. Škodilo loňské sucho a hraboši.

VIII. Českomoravská vysočina.

a) Obvod táborský a německo-brodský. Stav pšenice prostřední, žita, ječmene, ovsa dobrý, luštěnin prostřední, brambor, buráku, zelí dobrý, řepky, píce na polích a lukách prostřední, ovoce dobrý. Škodili hraboši, mrazy, pozdní sníh a panující sucho.

b) Obvod pelhřimovský a hlinský. Stav pšenice, žita, ječmene, ovsa, brambor dobrý, buráku, zelí špatný, píce na polích, lukách, ovoce dobrý, lnu dobrý až prostřední. Škodil pozdní sníh, studené severní větry a mrazy, místy prudké deště.

IX. Horská krajina Sudet.

Stav pšenice, žita, ječmene dobrý, ovsa, luštěnin prostřední, buráku špatný, píce na polích prostřední, na louce dobrý, ovoce prostřední. Škodily jarní studené dlouhotrvající větry.

X. Horská krajina Šumavská.

Stav pšenice, žita dobrý, ječmene prostřední, ovsa, luštěnin, cukrovky, brambor dobrý, zelí prostřední, píce na polích špatný, na lukách prostřední, ovoce dobrý. Škodila dlouho panující zima.

Pokud se týče zpráv o stavu cukrovky, brambor, buráku a zelí, byly tyto udány pouze v těch okresích, kde uvedené plodiny již skutečně vzešly.

Pozn.: Stav obilí se od posledních zpráv následkem sucha, hlavně ve středních Čechách, po většině valně zhoršil.

Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby.

Rolnická rada při c. k. ministerstvu orby konala dne 30. května t. r. svoji čtvrtou plenární schůzi.

Schůzi předsedal sekční šef svob. p. Beck a súčastnili se jí četní zástupci c. k. ministerstva orby a obchodu. K návrhu člena Roberta Sanda usneseno podati c. k. ministerstvu orby dobré zdání o projektovaných stavbách kanálových a o regulacích řek. Referentem o této věci byl člen Rob. Sand; referát zpravodajův končil těmito návrhy:

1. rolnická rada souhlasí úplně s předloženou osnovou zákona o stavbách kanálů, jestliže zákonodárné sbory před započetím stavby dají zemědělství zákonnou záruku, že zájmy zemědělské produkce nebudou poškozeny;

2. rolnická rada se usnáší požadavky zemědělské v otázce vodních staveb přesně formulovati a ve smyslu §. 1. stanov rolnické rady c. k. vládě předložiti své návrhy v době co nejkratší.

3. K provedení odstavce 2. budiž zvoleno 14členné komité.

O návrzích těchto zahájena byla debata, na níž se súčastnili členové Heyrovský, svob. pán Sedlnický, hrabě Zedwitz, svob. pán Skrbenský a Dr. Lemisch.

Při hlasování byl návrh pod 1. uvedený zamítnut, návrh pod 2. přijat beze změny, návrh pod 3. se změnou, že místo 14 zvoleno bylo do komité pro zpracování pamětního spisu 16 členů. Zvoleni byli do tohoto komité následující členové: Sand, Borčič, baron Morsey, Adler, Dr. Bedřich kníže Schwarzenberg, Dr. Bauer, Skene, Kaiser, Dr. ryt. Hupka, baron Mustatza, Schmidt, Heyrovský, Malaczinski, Jeitteles a Bihl.

Lesní odbor rolnické rady z c. k. ministerstva orby konal schůzi svou dne 30. května t. r. odpoledne za předsednictví hraběte Karla Maxe Zedwitze.

Hrabě Haugwitz podával zprávu o doplnění zákona ze dne 12. července 1896 č. 118 ř. z. v příčině odepisu daně pozemkové při živelních pohromách; referent domáhá se změny zákona v tom směru, aby daň pozemková odepisovala se též v tom případě, když živelní pohromy způsobí škody v lese.

Po delší debatě usneseno, žádati za změnu zákona v tomto směru; jako pohromy, opravňující ku slevě, resp. odepisu daně, byly vytčeny: požár, škody způsobené hmyzem, polom sněhový, krupobití, polom větrový; zároveň stanoveny bližší podmínky ohledně rozsahu způsobené škody.

Náhradník Hufnagel podával zprávu o zpeněžení bukového dříví; referent přimlouval se za snížení cizozemských cel na dříví bukové, za podporování vývozu ohýbaného bukového nábytku, za snížení dopravních tarifů pro dopravu dříví a konečně za používání bukových pražců na všech tratích státních drah.

Po delší debatě, na níž se súčastnili četní členové, podaná zpráva byla schválena.

Zemědělský odbor rolnické rady konal svou schůzi dne 1. června t. r. za předsednictví člena rady p. Pirka. Jednáno bylo o následujících otázkách:

„O ulehčení nákupu roztoku skalice modré“ referoval člen rady Mersi; týž referent podával pak zprávu „o poznesení chovu hedbávných bourců“.

Člen ryt. Gniewosz podával zprávu o zlevnění dopravy silných krmiv, které jsou odpadky průmyslu (pokrutiny).

Na to podával člen R. Sand zprávu o otázce terminového obchodu se zemědělskými výrobky.

Referent žádal zákonnou zápověď bursovního obchodu termínového, vyloučení platnosti bursovního zákona z r. 1875 co do burs pro zemědělské výrobky, doplnění autonomie bursovní zastoupením všech kruhů interessentů (pětinu členů bursovní komory jmenujž zemědělská rada), dále buďtež veškeré obchody, s dodatečnými obchody uzavřené, prohlášeny za neplatné, předsedou smírčí komise budiž řádný soudce, členem

bursovní komory může býti jen rakouský občan, dále žádá se reforma bursovních zvyklostí, revise regulativu pro úřadní zjišťování cen zboží, revise ustanovení o obchodu komisionářském, zřízení poradního sboru v min. obchodu o bursovních záležitostech.

Návrhy referenta přijaty byly jednohlasně.

Dr. ryt. Hattingberg podával zprávu o otázce zadlužení selského majetku, o vydání zákona o hypotečních bankách a o zřizování statků důchodových (rentových).

Konečně referoval člen rady Walz o vydání zákona, jenž by stanovil povinnost náhrady za škody, které vzejdou majitelům dobytka tím, když jim dobytek následkem plicní nákazy, vepřového moru, sněti slezinné a červenky pojde neb pro podezření z těchto nemocí předem se porazí.

Dále referoval člen R. Sand o potřebě veterinářských opatření k ochraně chovu našeho zvířectva; člen Mersi přimlouval se za ohraničení tyrolských pastvišť na Alpách, aby bylo zamezeno pasení italského dobytka, člen Adler přál si, aby veterinářské záležitosti přiděleny byly c. k. ministerstvu orby (dosud podléhají c. k. ministerstvu vnitra). Návrhy referenta i s dodatky člena Mersi a Adlera byly přijaty.

Zemědělský a lesnický odbor rolnické rady konal schůzi svou za předsednictví c. k. ministra orby svob. pána Giovanelliho dne 31. května t. r.

Předmětem porad byla otázka nedostatku hospodářské čeledi a úprava služebního poměru úřednictva na soukromých statcích; o otázce prvé referoval dvorní rada prof. Dr. Pilat; referent vidí možnost odpomoci nedostatku pracovních sil v zemědělství jednak v ulehčení vojenské povinnosti, jednak v rozšíření školních prázdnin a v zákonném stanovení určitého vyššího věku pro dělnictvo průmyslové; — navržené rozšíření školních prázdnin nesetkalo se s všeobecným souhlasem. Člen Srb doporučil jakožto prostředek proti nedostatku dělnictva péči o zařizování vhodných domků pro dělnictvo zemědělské. — Podrobné návrhy podá zvolené subkomité.

O úpravě služebního poměru úřednictva na soukromých statcích referoval dvorní rada Dr. Marchet; referent ve své zprávě hlavně hleděl vytknouti hranice vzájemných práv a povinností, neboť otázka starobního pojištění upravena jest již vládní osnovou předloženou říšské radě.

Člen Dr. Bedřich kníže Schwarzenberg navrhl, aby zpráva podaná byla doporučena vládě za základ jednání, aby však vláda při zpracování osnovy zákona přihlížela k různým potřebám různých zemí. Tento návrh, k němuž se referent připojil, byl přijat.

K podnětu barona Sedlnického a Dra Lichta usneseno podati vládě dobré zdání o předložené osnově zákona o starobním a invalidním pojišťování soukromého úřednictva.

Konečně podával člen R. Sand dobré zdání o zdravotních vadách mlékáren v sousedství velkých měst. Člen Dr. ryt. Wolczynski vyslovil přání, aby o této otázce slyšeno bylo dobré zdání nejvyšší zdravotní rady. K poradě o této otázce zvoleno zvláštní subkomité.

Následkem úmrtí neb vystoupení nastaly poslední dobou některé osobní změny v hospodářské radě při c. k. ministerstvu orby. Zástupcem zemského výboru markrabství moravského zvolen JUDr. Jan Žáček, II. místopředseda říšské sněmovny poslanců, člen říšského soudu, přísedící zemského výboru a advokát v Olomouci; zástupcem rakousko-slezské hospodářské a lesnické společnosti v Opavě, jakož i hospodářského spolku pro někdejší vévodství těšínské a hospodářské ústřední společnosti pro české kraje vévodství slezského zvolen August Kaiser, říšský poslanec a professor na zemské střední hospodářské škole; jeho náhradníkem zvolen Jindřich Nachtwetz, inspektor statků v Opavě.

Česká lesnická jednota zvolila za člena hospodářské rady Karla Heyrovského, vrchního lesního radu, knížecího Schwarzenberského vrchního lesmistra na Hluboké a jeho náměstkem Ant. Bakesche, lesmistra ve Vrchlabí; zemský haličský spolek pro dobývání nafty ve Lvově zvolil náhradníkem svého zástupce Romana Załoziеckiho, docenta na technické škole ve Lvově.

C. k. ministrem orby byli jmenováni členy hospodářské rady: Marian Malaczinski, ředitel zemské lesnické školy ve Lvově a František Hvizdálek, ředitel uhelných dolů v Mostě; jejich zástupci byli jmenováni: Vladimír Braun, správce lesů hrab. Potockého v Kržeszovicích a Robert Drasch, ředitel uhelných dolů v Trifailu.

Zemědělské oddělení hospodářské rady při c. k. ministerstvu orby zvolilo zvláštní subkomité za tím účelem, aby podalo zprávu o průběhu a výsledku ankety o terminovém obchodu obilním. Subkomité toto zvolilo ve své schůzi dne 15. dubna referentem Dra. ryt. Schulerna ze Schrattenhofenu, professora německé techniky v Brně a korreferentem p. Roberta Sanda.

Dne 16. dubna konali v c. k. ministerstvu orby poradu referenti subkomité, které připravuje návrhy na upravení otázky zemědělského úvěru. Bylo usneseno, aby referent vládní rada rytíř Hattingberg při nejbližším sezení hospodářské rady přednesl krátký referát o dosavadních pracích a o celkovém plánu hlavních referátů. Tyto podrobné referáty byly by pak předloženy plenu hospodářské rady při nejblíže příštím sezení.

C. k. ministerstvo orby svolalo odbor hospodářské rady, jenž má dáti dobrozdání o průběhu a výsledku ankety o bursovním obchodu terminovém i hospodářskými plodinami, na den 6. května. Skupinové odbory, jež mají dáti dobrozdání o celních sazbách nového autonomního tarifu celního stran zboží, jehož celně-tarifní řízení je pro produkci důležito, rokovaly v ministerstvu orby od 8. do 22. května.

Hospodářská rada. C. k. ministerstvo orby svolalo letošním rokem sezení hospodářské rady na konec měsíce května:

1. dne 30. května zasedalo plenum (sekce pro zemědělství, lesnictví a hutnictví);

2. téhož dne odpoledne v zasedací síni téže komory odbývala porady sekce lesnická;

3. sekce zemědělská a lesnická měla pak schůzi dne 31. května;

4. dne 4. června zasedala sekce zemědělská.

Subkomitéty, které měly v jednotlivých sekcích podávati zprávy, měly sezení bezprostředně před tím v místnostech c. k. ministerstva orby, jmenovitě subkomitét pro otázku zpeněžení bukového dříví, dále subkomitét pro otázku železničních tarifů, subkomitét zabývající se otázkou zlehčení nákupu roztoku skalice modré a subkomitét pro povznesení pěstování bource-hedvábníka.

Různé zprávy hospodářské.

Spolek obchodníků dřívím, průmyslníků dřevařských a podnikatelů voroplavby v království Českém v Praze a spolek obchodníků dřívím a zájemníků voroplavby na Labi a jeho přítocích v Hřensku podali vládě pamětní spis v příčině splavnění Labe a Vltavy.

V tomto pamětním spisu stěžují si podatelé, že při prováděné kanalisaci Vltavy od Prahy k Ústí n. L. nepřihlíží se ku skutečným národohospodářským potřebám království Českého. Obchod a průmysl dřevařský a lesní hospodářství v Čechách prováděným kanalisováním těžce jsou poškozeny. Pamětní spis motivuje škodu, vzcházející voroplavbě jenom při exportním ročním kvantu dříví per 600.000 kr. metrů následkem značného protáhnutí dopravní doby po kanalisované trati se vzdutou, stojatou vodou a při značné hybné síle dosavadního přirozeného proudu na čtyř- až pětinásobný obnos nynějších útrat dopravních a páčí zdražení to o K 4—5 při 1 kr. metru (proti dosavadním 80 hal. až 1 K výloh dopravních na K 2,400.000 až 3,000.000 ročně! Uvádí dále všechny pro vývoz dříví, voroplavbu a lesní hospodářství škodlivé následky zdražení toho, stěžuje si do nešťastně založené propusti klecanské, na nedostatek vody při mirovickém zdýmadle č. IV. a velmi nepříznivé poměry zdýmadla u Vraňan č. V., a jiné vážné závady kanalisované trati, dovolává se pak úsudku rakouského lesnického sjezdu a končí touto formulovanou žádostí:

1. Vysoká vládo, račiž ve srozumění s ostatními povolanými činiteli k účelu částečné a zajisté jen velice skromné náhrady škody voroplavbě kanalisováním trati Praha-Mělník vcházející, náležitá opatření učiniti, aby dříví ve vorech na trati této bylo mezi jednotlivými zdýmadly bezplatně, tedy na státní útraty remarkováno, kterýžto způsob pohonu sama vysoká c. k. ministerstva v citovaných výnosech svých již za nutný a vhodný uznávala.

2. Vzhledem k zamezení dalšího ještě poškozování a ztížení voroplavby račiž, vysoká vládo, příslušná opatření učiniti, aby bylo od dalšího kanalisování trati Mělník-Ústí n. L. pomocí zdýmadel upuštěno a trať tato aby byla pouze na nízkou vodu regulována. Tato úprava jeví se zajisté možnou, ano i pro volnou a účelnou plavbu velkých lodí postačitelnou, ježto již dnes plavební poměry na této trati jsou tak příznivy, že lodi po ní s ponorem 1·4 m. i za nízkého stavu vody pohybovati se mohou a ježto v této trati následkem přítoků Malého Labe, Oharky a jiných řek na vodu dosti bohaté, již dnes položen jest vlečný řetěz od Drážďan až k Mělníku, jehož lodě používají.

Ostatně nelze při nižších stavech vody ani v trati od Drážďan k Ústí, která se nemá vůbec kanalisovati, lodi vždy na ponor 2, ani na 1 m. zatížiti. Ano plují zde lodě i s ponorem 75—70 cm. Není tudíž ani potřebí, trať Mělník-Ústí n. L. na větší hloubku kanalisovati, než ji vykazuje Labe od Ústí k hranicím, a bylo také svého času v technické zprávě ku generálnímu projektu vysloveno, že snad další kanalisaci od Mělníka dolů nebude ani nutno prováděti.

3. Vysoká vládo, račiž v příčině nových, dalekosáhlých projektů uplavňovacích, zejména v příčině zamýšleného kanalisování trati České Budějovice-Praha a trati v obvodu města Prahy, ještě před přijetím určitých, principielních projektů svoláním enkety aneb jiným vhodným způsobem všem národohospodářským činitelům, tedy i interesentům voroplavby v království Českém, obchodníkům a průmyslníkům dřevařským, kruhům lesnickým a majitelům lesních statků a velkostatků, poskytnouti možnost, aby tito v povinném a spravedlivém hájení svých pro zem i říši veledůležitých zájmů mohli ještě v čas o zamýšlených projektech se vysloviti a své zásadní námitky a návrhy k platnosti přivésti, jakož vhodným nařízením račiž, vysoká vládo, súčastněným úřadům uložiti, aby tyto projevům a přáním zmíněných interesentů, jak v předběžných principielních jednáních tak i při pozdějším zdělávání plánů a provádění dotčených staveb, nejbedlivější pozornosti a pečlivého uvážení i náležitého zřetele vždy věnovaly.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Pražská plodinová bursa dne 14. června 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 75—80 kg K 8·60 až 9·—, uherská 00—00 kg. K 0·— až 0·—, žito české, jakosti 72—74 kg. K 8·55 až 8·85, rakouské jakosti — kg. K 0·— až 0·—, ječmen výběr K 0·— až 0·—, první jakosti K 0·— až 0·—, střední K 8·— až 0·—, merkantilní K 7·75 až 7·80, oves bílý K 8·15 až 8·20, rychlík K 8·15 až 8·20, merkantilní K 8·— až 8·05, kukuřice cizozemská K 6·85 až K 0·—, nová K 6·85 až 6·90, cinquant. 1900 K 7·75 až 0·—, vikev česká K 9·75 až 0·—, pohanka K 10·— až 10·50.

Plzeň. Na trh dne 12. června 1901 přivezeno na 16 povozech 182 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·40 až 17·10, žita K 17·30 až 17·10, ječmene K —·— až —·—, ovsa K 15·80 až —·—, sena nejvyšší cena K 0·—, prostřední K 8·20, nejnižší K 7·60, slámy nejvyšší cena K 0·—, prostřední K 5·60, nejnižší K 0·—, brambory 100 kg. K 5·70 až 5·15.

Chrudim, ceny tržní dne 8. června. Hektolitr pšenice od K 12·20 do 14·—, hl. žita od K 10·80 až 11·50, hl. ječmene od K 9·— do K 10·—, 1 hl. ovsa od K 7·60 do K 8·20, 1 hl. zemčat od K 1·60, do K 2·—, 100 kg. sena lučního od K 7·20 do 8·—, kg. másla čerstvého K 2·40.

V Písku, dne 12. června. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice 13 K 20 h, žita 11 K 90 h, ječmene 9 K 35 h, ovsa 8 K 15 h, brambor K 3·—.

Vysoké Mýto, dne 8. června. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 8·80, žita 50 kg.

K 8·20 až 8·60, ječmene 50 kg. 6·60 až 7·40, ovsa 50 kg. K 7·20 až 7·60, brambor 50 kg. K 1·80; máslo 1 kg. K 2·08, vejce 60 kusů K 3·60, seno 1 metr. cent K 6·— až 7·—, sláma 1 metr. cent K 4·50 až 7·00.

V Jičíně, dne 10. června. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 75 až 80 kg. K 12·20 až 13·—, žito váha hl. — až — kg. K —·— až —·—, ječmen váha hl. 66 až 70 kg. K 9·— až 9·60, oves váha hl. 44 až 50 kg. K 6·40 až 7·10, máslo čerstvé kg. K 2·16 až 2·46.

Mladá Boleslav, dne 7. června. Pšenice hektolitr váha — kil. K —·—, žito hl. váha do — kil. K 0·—, ječmen 1 hl. váha od 00—00 kil. K 0·— 0·—, až 0·—, oves 50 kg. váha od 47—50 kg. K 7·76, 7·88 až 8·—, zemčata 50 kg. K 1·40, 1·45, 1·50, seno 50 kg. K 4·—, 4·10, 4·20, sláma K 0·—, máslo kg. K 2·40, 2·60, 2·80. Na trh bylo na 12 vozích 274 hl. obilí přiveženo.

V Soběslavi dne 30. května. 1 metr. cent pšenice K 16·60, žita K 16·80, ječmene K 16·40, ovsa K 13·20, sena K 6·80, krmné slámy K 6·40, dlouhé slámy K 6·60, brambor K 3·40, kg. másla K 1·70.

V Hradci Králové dne 5. června. 1 hl. pšenice K 12·60 až 13·30, 1 hl. žita K 11·40 až 12·40, 1 hl. ječmene K 8·50 až 9·60, 1 hl. ovsa K 5·80 až 6·60, 1 hl. bramborů K 1·90 až 2·—, 1 hl. jetelového semínka červeného K —·— až —·—, 1 hl. máku K 30·50 až 31·50. 1 hl. lněného semene K 16·50 až 21·50. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 202, žita 85, ječmene 16, ovsa 268, jetelového semínka —, lněného semene —, brambor 262. — Na dobytčí trh dne 3. června 1991 přivedeno bylo kusů: 232 koňů, 231 krav, 47 volů, 40 býků, 22 telat a 1 koz, úhrnem 573 kusů. — Příští dobytčí trh odbývati se bude 7. září 1901.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Zemské kursy lukařské r. 1901. V základě rozhodnutí zemského výboru království Českého pořádají se v měsíci srpnu a září t. r. dva zemské lukařské běhy a to:

a) kurs lukařský ve Vys. Mýtě od 1. do 29. srpna,
b) kurs lukařský v Hořicích od 26. srpna do 22. září.

Při výkladech theoretických co nejstručnějších a nejsrozumitelnějších používáno bude v části technické učebných prostředkův, hlavně lučního nářadí, modellův lučních staveb atd. král. českou akademií hospodářskou v Táboře zapůjčených; ve cvičeních praktických prováděny budou na louce cvičebné veškeré běžné práce spadající v obor lučních staveb a drenáží. Vykládáno bude:

a) V části technické o nejdůležitějších a jednoduchých pracích měřických (měření ploch, spádu a t. p.) o vytyčování, vykolíkování a nivellování veškerých druhů struh i stružek, o různých způsobech lučních staveb, odvodňování a zavodňování luk, o drenáži atd.

b) V části hospodářské o půdoznalství, o vlastnostech a roztřídění půdy, o zakládání, hnojení, udržování, zmlazování, ošetřování a výnosu luk; dále o znalosti rostlin lučních, jich povaze a zdaru v různých půdách a poměrech.

Vedle toho vysvětlovány budou vzorné instrukce pro luční hajné, stanovy vodních družstev, působení zemědělsko-technické kanceláře a podobné.

Ku cvičením praktickým vzat bude zvláštní zřetel i zavazuje se v té věci každý účastník podrobiti se nařízením lučního cvičitele.

Účastníci rozděleni jsou tu vedle stáří a předběžného vzdělání svého v čety (čety posluchačů hosp. ústavů, čety učitelské a čety ostatních účastníků), z nichž každá obdrží svoje stroje geometrické a náčiní luční i pracuje zcela samostatně od ostatních oddělena.

Práce hrubé, jako jsou: transport hmoty, výkop drenážních stok „na hrubo“ atd. vykonají dělníci k tomu zjednaní a placení; všecky ostatní pak účastníci kursu. Tato cvičení praktická potrvají buď celý den, buď od 10. do 12. hodiny polední a od 2. do 6. hodiny odpolední, o čemž sdělán bude zvláštní, ovšem počasím podmíněný rozvrh hodin, takže dny deštivé věnovány budou výkladům školním.

K závěrku vyučování mohou navštěvovatelé požádati o vydání vysvědčení frekventačního, nebo, podrobí-li se zkoušce, vysvědčení o prospěchu v theorii i praxi.

Zkoušky konají se opět po jednotlivých četách odděleně.

Zápisné platí se 10 K do pokladny kursu.

Aby návštěva učení tohoto byla usnaděna i nemajetným posluchačům, povolil výbor zemský pro král. České 2200 K na stipendia po 60 K, 50 K a 40 K, jež budou udělena těm:

1. Kdo předloží vysvědčení o své neb svých živitelů nemajetnosti aneb o poměrech majetkových a toto dal si nejen od příslušného obecního a farního úřadu, ale i od c. k. okresního soudu (úřadu knih pozemkových) a příslušného c. k. okresního hejtmanství stvrditi.

2. Kdo zaplatí ze stipendia 10 K zápisného.

3. Kdo vyhovují jinak podmínkám přijímání (vysvědčení o dobrém prospěchu aspoň školy národní), podrobí se zkouškám závěrečným a budou bez odporu moci se súčastniti veškerých praktických výkonů. **Přednost mají absolventi škol rolnických a zimních hospodářských.**

4. Žádosti, v nichž vykázány: věk, rodiště, zaměstnání, a k nimž připojeny žádané průkazy, přijímá pro kurs prvý ředitelství rolnicko-lukařské školy ve Vysokém Mýtě, pro druhý okresní výbor v Hořicích do 26. června t. r.

Při udělování stipendií bude se k tomu hleděti, aby stipendia větší (60 K) udělena byla vzdálenějším a méně majetným účastníkům.

Přihlášky ústní neb písemné bez nároků na podporu možná tamtéž učiniti až do 30. července event. do 25. srpna t. r.

Kursy tyto poskytují zajisté veškerým interessovaným kruhům, zejména mladším hospodářům a synkům rolnickým příležitost, aby řádně se vycvičili v tomto do nedávna zanedbávaném odvětví hospodářském.

A také povolaným kruhům, jako jsou: okresní a obecní zastupitelstva, spolky hospodářské a jiné, jest podána příležitost, aby vydatným způsobem podporovaly zájmy, o jejichž rozkvět jim starati se jest a jejichž veliká důležitost i vysoce slavným sněmem království Českého uznána byla.

Program lnářského kursu, který pořádán bude letošním rokem péčí českého odboru rady zemědělské, rolnicko-lnářskou školou humpoleckou v **Pusté Kamenici.** Kurs potrvá 4 dni a vyučovati se bude každodenně od 8 do 12 hodin theorii, odpoledne od 2 do 5 hodin praxi; bude tedy celkem 16 hodin theoretického a 12 praktického vyučování.

Výklady theoretické rozděleny budou na:

1. Úvodní přednášku: Dnešní národohospodářské poměry českého lenařství a jak pracovati ku jeho zvelebení.

2. Část hospodářskou, v níž pojednáno bude o přírodopisných vlastnostech a odrůdách lenu, o semenu

lněném, jakou půdu, podnebí a předchozí rostlinu len žádá, jak se má půda pro len připraviti, jak a čím hnojiti, o setí lenu, ošetřování lenu v době vzrůstu, o příznivém a nepříznivém vlivu povětrnosti na vývoj lenu, o sklizni a sušení lenu. O škůdcích a chorobách lenu. Výnosnosť lenu.

3. Část průmyslovou, v níž pojednáno bude o zpracování lenu. Zejména vykládati se bude o oddělování semene, o rosení a močení lenu, porovnání obou způsobů, o lámání, tření a čistění lenu, o jakosti lněného vlákna a jeho posuzování, kolik vlákna různým zpracováním lenu lze docíliti a jak možno nejvýhodněji len zpeněžiti.

Při praktickém vyučování budou se účastníci kursu cvičiti ve všech pracích při sklizni a zpracování lenu.

Kurs ukončen bude stručnou, přiměřenou řečí ředitele Slabého, v níž zvláštní důraz položen bude na chyby, jichž se naši hospodáři při pěstování dopouštějí a jak pracovati k nápravě.

Pro vzdálenější návštěvníky kursu určeno jest 20 stipendií po 20 K; žádosti za tato stipendia podány buďtež nejdéle do 20. července t. r. Ředitelství rolnicko-lnářské školy v Humpolci.

Kurs bude uspořádán v době zrání lenu; den, kdy kurs započne, bude později ohlášen.

Český odbor rady zemědělské pro král. České.

Předseda:
Heřman Janda.

Hospodářská beseda v Lysé n. Labem pořádala mlékařský kurs dne 19.—21. května t. r. v Lysé, který řídila odborná učitelka mlékařství českého odboru rady zemědělské paní Píchová-Poláková.

Účastnice téhož, počtem 60, předem projevily přání, aby kurs pořádán byl dle stejného programu kursu, v srpnu r. 1887 v Milovicích odbývaného, v kterémž přihlíženo v prvé řadě k výrobě různých druhů sýra pro jednotlivého hospodáře se hodící. Kurs v Milovicích se osvědčil, a jistý vážený rolník tamní s povděkem doznal přednašející pí Píchové-Polákové, že mu výroba sýra dle tehdejšího kursu zavedená vynesla ročně slušný příjem.

Přednášející vyrobila tedy v Lysé sýr cihlový, syrečky máslové, tvaroh ze sladkého mléka, sýr Neufchâtelský, pikantní a homolky, čemuž předcházelo odstředění mléka a výroba másla ze sladké smetany. — Mezi výrobou probrány některé části mlékařské theorie a provedeno zkoušení mléka lactobutyrometrem, při čemž poukáno k výhodám acidbutyrometrického způsobu Gerbrova pro hromadné zkoušení.

Účastníci sledovali přednášky i veškeré práce s patrným zájmem, zřejmým z účastenství průběhem kursu stále rostoucího a třetího dne největšího počtu dosáhnuvšího.

O vše ke kursu potřebné postaral se zvláštní dámský výbor velice pečlivě.

Mléko se prodává v Lysé levně, 1 l. za 12 h. v městě, za 10 h. v okolí nejbližším; překupníci je zasílají do Litoměřic a Ústí nad Labem. Snaha po dosažení vyšší ceny neměla výsledku, an rolníci, neznajíce se v jiném způsobu zužitkování mléka, zůstali vůči překupníkům zdražení se vzpírajícím bezbrannými. Z té příčiny nabádala přednášející ke zřízení velké společné mlékárny, která by se sama ujala prodeje mléka, smetany a mléčných výrobků; železniční spojení na všecky strany jest v tom ohledu pro Lysou výhodou velice cennou.

Ze zprávy pí. *Berty Píchové-Polákové.*

Literatura.

Věstník samosprávný a národohospodářský v čísle V. podává mimo jiné tento obsah: Idey a skutečnosti v samosprávě (prof. Dr. Al. Bráf), O přizpůsobení veř. nemocnic k léčení tuberkulosy. (MUDr. K. Feuner), Osobní daň z příjmů (pokr.), dále hlídku sociální, hlídku zákonů a nařízení, návrhy zákonů, řádů a instrukcí, literaturu, hlídku časopisů a směs. Věstníku připojen Úřední oznamovatel 15 sdružených okresních výborů. Vydavatel Věstníku, okr. taj. K. Harmach z Velvar, připravuje od čísla červnového další novinku: levné tiskopisy k vyhlašování zákonů v obci, tak aby každý občan dostal do rukou otisk vyhlášky. Cena 100 kusů nefrank. otisků 2stránkových 1 K.

Právní poměry sousedů k sobě i obci. Souhrn pokynů i rad, týkajících se příbytku a jeho práv ku vyhlídce a příchodu k němu, stavby chlévů, stodol a j. přístavky, ohrazení pozemku plotem, práva k vodě a zamezení toku hnojůvky sousedovy, úpravy pěšin a vozních cest, práva stromů u stavení a v poli, rušení držby pozemku, změny toku vody v pozemcích, škody drůbeží i zvěří způsobené, práva výměnkáře i čeledě, živelní pohromy, práva včel, atd. atd. Příruční knížka pro starosty, obecní výbory, předsedy, spolky hospodářské a vůbec pro každého, komu na povinnostech i právech sousedů k sobě i obci záleží. Sebral Al. J. Benč. Druhé, rozmnožené vydání. S četnými vyobrazeními. Nákladem knihkupectví A. Reinwarta v Praze, ve Vodičkově ulici č. 23. Za 80 hal., poštou 90 hal.

Drobné ovoce. Pěstování srstky (angreštu), rybízu, malin, jahod, ostružin, brusin, borůvek a j. Spolehlivý rádce při uschování, sušení, nakládání a zavařování drobného ovoce s návodem ku výrobě ovocných vín, šťav, octa, povidel atd Sepsal Jos. Horník. Druhé značně doplněné vydání. S četnými vyobrazeními. Nákladem knihkupectví A. Reinwarta v Praze, ve Vodičkově ulici č. 23. Cena 1 K 40 h, poštou 1 K 50 h. Spis p. Horníkův, jenž právě v druhém značně doplněném vydání se rozesílá, přináší návod, jak se jednotlivé druhy drobného ovoce sázeti, šlechtiti, opatrovati mají, výběr druhů pro tu kterou polohu nejvhodnější atp. Mimo to připojeno je mnoho předpisů o jeho zužitkování, nakládání a zavařování. Hospodářům i majitelům domovních zahrádek bude tento spis dobrou rukojetí.

Vosk, jeho čistění a užití. Napsal Václav Jakš, učitel v Mirovicích. S četnými vyobrazeními. Nákladem knihkupectví A. Reinwarta v Praze, ve Vodičkově ulici čís. 23. Cena 60 hal., poštou 65 hal. Publikace známého včelaře-praktika pojednává důkladně o vosku, jeho porušování a dobývání, šetření a opatrování voštin, výrobě mezistěn, jakož i čistění a upotřebení vosku.

Výklad novely k domovskému zákonu ze dne 5. prosince 1896, čís. 222 ř. z. Ku potřebě obcí i jednotlivců podává Dr. Hruška, c. k. okresní hejtman v Lounech. Cena 70 hal. V Lounech. Tiskem a nákladem Theodora Venty.

Nový seznam knih oboru hospodářství polního, domácího, zahradnického, lesnického, včelařského, rybářského, hedbávnického, jakož i knih technologických a t. p. vydalo právě knihkupectví A. Reinwart v Praze ve Vodičkově ulici č. 23, které jej každému zdarma zašle.

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářské spolky.

První český spolek pro chov králíků v Bernardicích zasýlá členům svým tento oběžník:

Ježto dosavadní způsob nákupu plemenných králíků se neosvědčil a k rozšíření králíkářství nepřispěl měrou žádoucí, usnesl se podepsaný výbor spolku na tom, aby pro budoucnost použilo se methody, jíž v té příčině užívá sl. český odbor zemědělské rady pro král. České a tudíž ponechalo se úplně pp. členům spolku na vůli:

a) jaký libovolný druh králíků si zakoupitichtějí,

b) kolik zvířat a jakéhokoli stáří si zakoupí,

c) aby nákup učinili kdekoli jim libo a za jakoukoli cenu pro svůj vlastní chov.

(Zařízením tím má býti vyhověno všem potřebám, různé zálibě a přáním jednotlivců, aniž by kdo musil za všechny okolnosti nésti zodpovědnost).

Páni členové spolku, kteří na základě této vyhlášky králíky sobě zakoupí, členské příspěvky na r. 1901 zaplaceny mají a na podporu spolku reflektují, podejtež své žádosti do 29. června 1901 doložené potvrzením toho, kdo králíky členu spolku, zač, kterou odrudu a kdy prodal, načež výbor dne 30. června t. r. dle počlu došlých žádostí vyplatí podpory (tentokráte ve výši 50 zl.), jež procenticky se rozdělí dle množství došlých žádostí.

Na žádosti o podpory později došlé dávati bude spolek vždy podpory odpovídající stavu spolkové pokladny a takové možno podati kdykoli.

Spolek absolventů hospodářské školy v Lounech konal dne 24. března 1901 v Lišťanech řádnou valnou hromadu. Na programu byla mimo zprávy funkcionářů a volby též přednáška p. J. Derflera: „Duševní vzdělání rolnictva a prostředky k dosažení jeho.“

Hospodářský spolek v Čáslavi pořádal dne 25. března 1901 v Čáslavi valnou schůzi s přednáškou p. Jos. Vacaty, okres. zvěrolékaře v Čáslavi „O právních vadách hospodářského zvířectva.“

Hospodářský spolek pro okres nasevrcký pořádal valnou hromadu dne 24. března 1901 v Nasevrkách. Na programu byly záležitosti správní a doplňovací volby výboru. Z jednatelské zprávy sluší uvésti, že spolek objednal pro své členy asi za 3800 K strojených hnojiv zařídil spolkovou ovocnou školku.

Hospodářská beseda „Julius Grégr“ pro Kolín a okolí uspořádala dne 7. dubna 1901. v Kolíně veřejnou schůzi za hojné účasti, jak členstva, tak i hostí. Na schůzi promluvil pan Ladislav Jozek, ředitel zimní hospodářské školy v Českém Brodě, „o zemském starobním fondu“ a „o úkolech českého rolnictva“.

Hospodářská jednota pro Žirovnici a okolí konala dne 7. dubna veřejnou členskou schůzi, v níž přednášel p. Ing. Jindřich Křivánek, ředitel zimní hospodář. školy v Jindřichově Hradci „O organisaci rolnictva“ a pan Josef Masner správce velkostatku v Žirovnici „O zakládání a pěstování lesa.“

Obě přednášky setkaly se s plným výsledkem; prvá nabádala rolnictvo ku svépomoci, druhá pak podávala určené thema čistě věcným, poutavým a lidovým podáním. Oběma pp. řečníkům vzdán přítomnými zasloužený dík.

S potěšením dlužno doznati, že účastenství bylo hojné a zvláště venkov byl zastoupen ze všech okolních osad.

Po přednáškách rozpředl se čilý rozhovor, najmě o regulaci pozemků.

Hospodářsko-průmyslová jednota v Kolíně pořádala řádnou valnou hromadu v Kolíně v pondělí dne 27. května 1901 o 9. hod. dop. s tímto programem: 1. Zpráva jednatelská a pokladní. 2. Volba výboru. 3. Volba revisorů účtů. 4. Jakou důležitost má regulace řek a stavba kanálů pro rolnictvo. V rozhovor uvedl říšský posl. pan Em. Hrubý z Prahy. 5. Volné návrhy.

Výstavy.

Všeobecná výstava hospodářská v Praze. (Dokonč.) Dále obdrží: Stříbrnou medailli ústřed. hospodářské společ. a 100 K: Josef Jiras, nájemce dvora v Chotělicích, Josef Hradec v Selčánkách. — 100 K: Antonín Pechmann v Doubravce. — 80 K: Josef Sedláček v Újezdě Svatojanském. — Stříbrnou med. ústřed. hospodářské společnosti a 50 K: Václav Urbánek v Pěčicích, Karel Freund v Dolním Slivně. — Stříbrnou med. ústřední hospod. společnosti a 40 K: Jan Lemberg v Slatinách, Václav Vrabec v Ostroměři. — 20 K: Josef Horký v Perštejnici, Čeněk Hradec v Rudči, Fr. Jílek v Kyšicích, Ant. Pokorný v Rudči, Jan Šulc v Branné, Ant. Koudelka v Branné. — Konečně obdrželi stříbrnou med. ústřed. hospod. společ.: Jos. Vojtěch v Kvasinách, Alexandr Bukovský v Holešovicích, Hugo Dressel v Ledči: bronzovou med. česk. odb. rady zemědělské: Jan Mareš v Bojeticích; bronz. med. ústř. hosp. společ.: Josef Křepela v Černikovicích, Jos. Ulč v Chrástu.

Ve skupině koní dostali odměny:

Za klisny s hříbaty: stříbrnou medailli ústř. sboru rady zemědělské a 50 K: Josel Bukovský, nájemce dvora v Král. Oboře; stříbrnou med. Ústřed. sboru rady zemědělské a 40 K: Josef Bubník, rolník v Řepích, V. Landa, rolník v Lodenicích, Josef Hillebrand, rolník v Mirovicích; stříbrnou med. Ústř. sboru rady zemědělské a 30 K: Václav Srb, rolník v Chrášťanech, Jan Urbánek, rolník v Malém Slivně. — Za roční koně: 20 K: Jos. Čížek, rolník v Šestajovicích, Fr. Kalina, nájemce dvora v Jeněvsi, Fr. Kubr, rolník v Kněževsi, V. Žatecký, rolník ve Smolnici, Ad. Neumann, rolník ve Větrušicích; 15 K: Josef Hillebrand, rolník v Mirovicích, Frant. Kalina, nájemce dvora v Jeněvsi (dvakrát za 2 valachy). — Za koně dvouleté; stříbrnou med. Ústř. sboru rady zemědělské: Hugo Hancy, nájemce velkostatku v Chrášťanech; 30 K: Josef Hillebrand, rolník v Mirovicích, Tom. Chvoj, rolník v Kněževsi, Frant. Olič, rolník v Horním Bezděkově, Josef Svoboda, rolník v Chejnici (dvakrát za 2 koně); diplom Ústřední společnosti hospodářské: Emil Grube, továrník v Mýtě, Hugo Hancy, nájemce v Chrášťanech; 20 K: Josef Hillebrand, rol. v Mirovicích, Václav Vyšín, rolník ve Vel. Jenči. — Za koně tříleté: stříbrnou med. ústř. sboru rady zemědělské: Josef Srb, rolník v Chrášťanech; čestný diplom rady zemědělské: Emil Grube, továrník v Mýtě; 40 K: Otakar Nebeský, rolník v Radotíně; 20 K: Tomáš Chvoj, rolník v Kněževsi. — Za koně plnoleté: 30 K: Bohuslav Adam v Praze; 20 K: Rud. Křováček, rolník ve Vtelně Jiz.; 10 K: Josef Hillebrand, rolník v Mirovicích, Jan Urbánek, rolník v Malém Slivně; čestný diplom ústřed. společ. hospodářské: Josef Hillebrand, rol. v Mirovicích, za celou kollekci;

státní čestný diplom jako nejvyšší uznání: Ervín hr. Nostitz v Měšicích za celou kollekci; čestný diplom rady zemědělské: c. k. hřebčinec v Nových Dvorech—Písku.

Letošní hospodářská výstava německé hospodářské společnosti pořádána jest od 13.—18. června v Halle (v provincii Saské). Upozorňujeme, že správy drah v Německu na zaplacený jízdní lístek do Halle, dopravují účastníky zpět do oné stanice, ve které lístek byl koupen, úplně zdarma, jestliže se na zpáteční cestě vykáží původním jízdním lístkem, na němž jest návštěva výstavy potvrzena. Potvrzení tato tisknou se na jízdní lístky v hlavní a pobočních kancelářích výstavních na výstavišti.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v době od 1. června do 8. června 1901 v království Českém rozšířeny byly. (NB. Čísla vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

Panuje: I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu kadaňském v Mětikalově 32, v Přísečnici 2 a ve Vejprtech 1. **2.** v okresu lounském v Čenčicích 1. **3.** v okresu žlutickém v Záhoří 3, v Holeticích 25, v Louchotíně 9, ve Veselově 1 a v Radošovicích 37. **4.** v okresu podbořanském v Nepomyšli 1, Krásném Dvoře 1, v Německých Třebčicích 1, v Širokých Třebčicích 2 a ve Vitřicích 5. **5.** v okresu žateckém v Sedčicích 3.

II. Ozhřivka:

1. v okresu benešovském v Městečku 1. **2.** v okresu selčanském ve Voticích 1. **3.** v okresu vinohradském v Jílovém 1.

III. Červenka vepřů:

1. v okresu ústeckém v Unčíně 3 a v Chabařovicích 1. **2.** v okresu duchcovském v Křemyži 1. **3.** v okresu vrchlabském ve Vrchlabí 1. **4.** v okresu kaplickém v Cartli 1. **5.** v okresu lounském v Slavětíně 1. **6.** v okresu poličském v Poličce 1. **7.** v okresu rakovnickém v Roztokách 2. **8.** v okresu žateckém v Sedčicích 1.

IV. Mor vepřů:

1. v okresu ústeckém v Chlumu 1, v Přestanově 3, v Roudníkách 4 a v Stradově 1. **2.** v okresu českolipském v Horní Polici 2 a v Radči 4. **3.** v okresu jindřichohradeckém v Hospřízi 1, v Kunově 1, v Jindř. Hradci 1, v Rejchýři 1 a v Zenotíně 2. **4.** v okresu rumburském ve Warnsdorfě 3. **5.** v okresu děčínském v Kunnersdorfu 5, ve Freudenbergu 1, ve Vésce Kamenické Nové 1 a v Ullrichsthalu 1.

V. Puchýřina na údech pohlavních:

1. v okresu jablonském v Kněžnici 5. **2.** v okresu rokycanském v Tymákově 1.

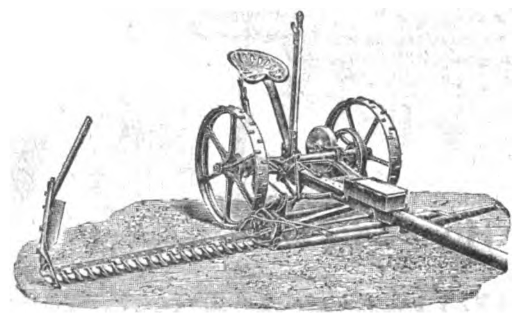
Vyhláška c. k. ministerstva vnitra ze dne 2. června 1901, čís. 20.666, jež týká se zvěropolicejních opatření v příčině dovozu vepřů z Uher do království a zemí na říšské radě zastoupených. Za příčinou zavlečení moru vepřů do zdejšího území, zakazuje ministerstvo vnitra dovoz vepřů do království a zemí na říšské radě zastoupených ze stoličných soudních okresů Békés-Csaba (komitát Békés), Nagy-Szalonta (komitát Bihar), Algyógy Déva včetně městské obce Déva, Hunyád, včetně městské obce Vajda-Hunyád, Maros-Illve (komitat Hunyád), Radnót (Kis-Küküllö), Alsó-Maros, Felsö-Maros (komitát Maros-Torda), Nödöll Pomáz včetně městské obce Szent-Endre, Vácz včetně městské stejnojmenné obce, jakož i z král. hlavního a sidelního města Budapešti (komitát Pest-Pilis-Solt-Kis-kun) v Uhrách.

Průměrná tržní cena za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, zjištěná po rozumu § 3. lit. a) císařského nařízení ze dne 15. září 1900 z. ř. čís. 154 a ministerského nařízení ze dne 18. září 1900 z. ř. čís. 155 o zamezení a utlumení moru vepřů, která byla v Praze v měsíci květnu b. r. a která v měsíci červnu 1901 sloužiti má za základ při vyměření náhrady za jatečné vepře (tučné i masité, pro porážku zralé) za příčinou provedení shora uvedených nařízení zabité, obnáší 1 K 09 hal. za kg. Což se tímto vyhlašuje.

Žací stroj na trávu firmy Umrath a spol. v Praze-Bubnech.

Nejnovější zlepšení, které firma Umrath a spol. při svých žacích strojích na trávu zavedla, jest její patentní ocelový žací přístroj, kterým se docílí tak nízkého řezu, jakého až dosavad při upotřebení obyčejných ochranných prstů pod nožem dosíci možno nebylo. Při tomto novém ocelovém žacím přístroji ochranné prsty úplně odpadly a na místě těch jsou silné ocelové plotničky, přímo na prstovém trámci přišroubovány.

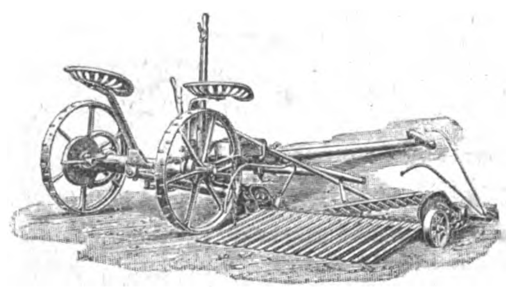
Zařízením tímto docílí se větší sklizně; obzvláštního významu má pak toto zlepšení pro výše položené krajiny a vůbec v suchých letech.

Nový žací stroj na trávu firmy Umrath a spol. v Praze-Bubnech.

Dle přání objednavatele dodává firma Umrath a spol. své žací stroje na trávu za stejnou cenu buď obyčejným žacím přístrojem s ochrannými prsty pro krajiny, kde vysoká tráva, jetel a t. d. se daří aneb s novým patentním žacím přístrojem pro krajiny výše položené, kde slabá a nízká tráva roste.

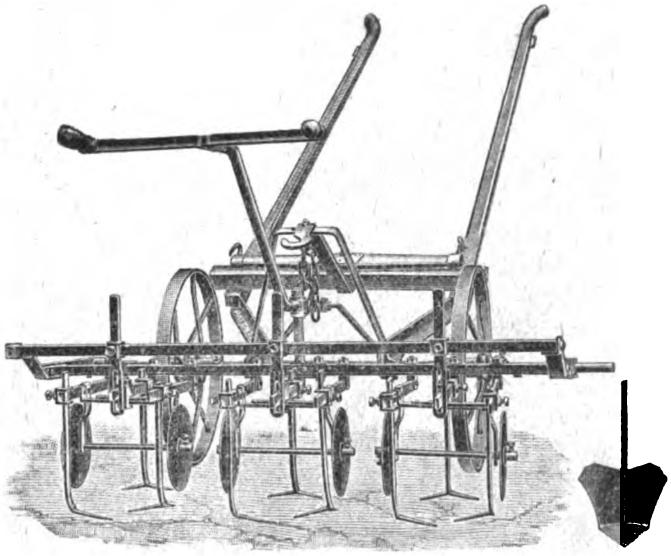
V ostatním jsou tyto žací stroje dle osvědčené soustavy Mac Cormikovy stavěny, jen v některých částech dle přání pánů hospodářů jsou zlepšeny a zdejším poměrům přizpůsobeny.

Nový žací stroj na trávu s odkládacím přístrojem na obilí firmy Umrath a spol. v Praze-Bubnech.

Žací stroj možno i s odkládacím přístrojem snadno vyzvednouti, tak aby i úvozem a úzkými vraty projeti se mohlo; při nerovnostech půdy a překážkách, jako kamenech a kořenech stromů, možno žací přístroj pomocí ruční páky aneb nohou lehce zvednouti. Ku každému žacímu stroji na trávu možno lehce přidělati zlepšený přístroj na odkládání obilí firmy Umrath a spol. Žací stroj na trávu dodává firma Umrath a spol. ve dvou velikostech a sice pro 1 koně 107 *mm* šířky řezu a pro dva koně 137 *cm* šířky řezu.

OBSAH. Valné shromáždění delegátů českého odboru rady zemědělské pro království České. — Rozhledy o zemědělské výrobě: Hnojivá hodnota kostních mouček. — Rozhledy národohospodářské: Regulace řek. — Úřední vyhlášky: Vyhláška c. k. místodržitelství o ochraně ryb v době hájení. — Zprávy z rady zemědělské: Zpráva o schůzi komité pro záležitosti družstevní. Zpráva o stavu osení koncem května 1901. Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby. — Různé zprávy hospodářské. — Zprávy tržní. — Hosp. vyučování. — Literatura. — Výstavy. — Nakažlivé nemoci zvířecí — Inserty.

Hospodářská strojírna

František Červinka,

Ostrov u Brandýsa n. Labem.

Doporučuje a nabízí své nejosvědčenější speciality, všeobecně známé plečky jedno-, tří-, čtyř-, pětiřádkové s pohyblivými rámy, kterých již několik tisíc v krátkém čase jest v činnosti a u pánů rolníků největší oblibě se těší. Dále nové pluhy obracovací pro vršky se hodící též pro roviny, dvojáky, trojáky; bran různé druhy, válců litých, dřevěných a železných, velice lehké a trvanlivé trakaře z rour, jakož i všeliké hospodářské stroje. Ceny velmi levné, cenníky na požádání zdarma. Úplná záruka. Případně na požádání na zkoušku.

Důležité pro hospodáře!

Chvalně již známá

„Ambrosiana"

jest výživná krmní přísada, dokázaně jedině jistá ochrana (preservativ) proti zhoubné července u vepřů. Úspěchy napořád. Přečetná významná osvědčení a uznání po ruce, která se i s otisk. zasílají. Jmenovitě skvělé, až obdivuhodné výsledky při července epid. u vepřů v Polné, ve Vrbici u Hodonína, v Pečkách na dr. a ve Vrbové Lhotě, v Nové Vsi u Kolína, ve Vranici u Ledče, a ve Slezském předměstí u Hradce Král. — **1 kg. stojí 88 kr.** a stačí pro kus na rok. — K dostání jen u **V. A. Volence,** mat. technol. a majitel více výs. dipl i medailí a conserv. výrob. v Humpolci.

Velečestné oficielní vyznamenání: Čís. 494.

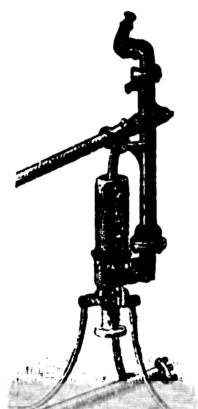
Obecní úřad v Nové Vsi u Kolína 1. června 1901.

Blahorodý pan **V. Volenec** mat. technol.

v Humpolci.

Váš ochranný prostředek „Ambrosiana" proti záhubné nemoci července vepřového bravu po dvouletém používání se zde výtečně osvědčil. — Aby hojným používáním tohoto znamenitého ochranného prostředku vyskytnutí červenky se předešlo, usneslo se obecní zastupitelství v Nové Vsi ve své schůzi ze dne 31. května 1901 objednati na účet obce dvacet kilogramů Vaší „Ambrosiany", která majitelům vepřového dobytka rozdána býti má. — Sdělujíce Vašemu Blahorodí toto usnesení, žádám, byste potřebné zaříditi ráčil, aby dvacet kilogr. Vaší „Ambrosiany" a asi 25 návodů k upotřebení téže i s účtem pod adressou Obecní úřad v Nové Vsi u Kolína co nejdříve zasláno bylo. V plné úctě

Bohuslav Jarkovský, starosta obce.

Nejlepší a nejlevnější

stříkačky a řetězovky

obdržíte se zárukou u firmy

Josef Klement

v Hrobcích-Roudnici n. Lab.

Cenníky na požádání.

Hansenovo výtečné

syřidlo,

syřidlový prášek, syřidlové pokroutky,

barvu na máslo a sýr,

zákvas do smetany,

tvořítka na máslo i sýr,

osvědčené anglické separatory

(odstředivé na mléko)

„PRINCESS"

atd. dodává levně

Berta Pichová

na Král. Vinohradech,

Karlova tř. čís. 8.

Návod k řádnému provozování mlékařství („Mléko a mléčné výrobky") cena 1 K.

Každý pytel nese mou OCHRANNOU ZNÁMKU nacož zvlášť upozorněno budiž.

PECUS PECUNIA. Zanešená ochranná známka.

Osvědčeně nejlepší a nejlevnější sílicí krmivo pro dojný, žírný a tažný dobytek.

RICHARDA FIALLY

MELASOVÉ SÍLICÍ KRMIVO

Pochvalné přípisy většiny velkostatků po ruce.

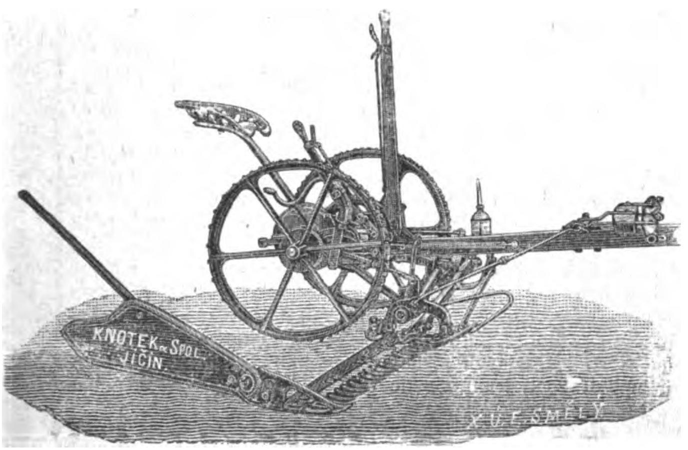
TOVÁRNA NA MELASOVÉ SÍLICÍ KRMIVO RICHARD FIALLA

Na požádání posloužím vzorkem prospektem neb cenníkem.

PRODEJNÍ KANCELÁŘ: PRAHA II. Jindřišská ul. č. 10.

Nejlepšího
mléka a másla
docílíme, krmíme-li
palmovými a kokosovými pokrutinami
z továrny
Jiří Schicht v Ústí n. L.

Čistokrevné krávy,
býky, jalůvky, kravařského plemene
dodává za mírné ceny franko na veškeré stanice
Alfred Faktor,
obchod dobytkem pro chov a užitek
Praha-Vinohrady Manesova ulice 28.
Vlastní chlévy na Žižkově, Libušina ulice č. 24.

Žací stroje

obilní a travní,
které lehkým chodem a přesným výkonem všecky výrobky cizozemské překonávají a jichž
- - přes 2000 kusů - -
všude se znamenitým výsledkem v činnosti se nachází, vyrábí
Knotek a spol., Jičín,
první česká speciel. továrna na žací stroje.
Úplná záruka za dobrý výkon i material.

Ku zužitkování ovoce. — K výrobě vína.

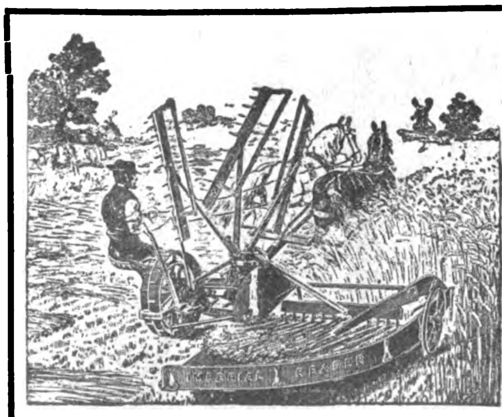
LISY na ovocný mošt na hroznové víno
se stálým, dvojitě působícím tlakem a řídičem tlaku „Hercules“, **zaručeně nejvyšší výkonnost o 20 proc. vyšší než při všech ostatních lisech.**

MLÝNKY
na ovoce a hrozny,
odtrhovače hroznů (stroje Abber)
a hydraulický lis.

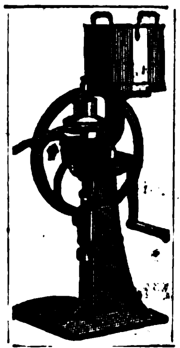
Úplná zařízení na moštování stojaté a převozné, lisy na šťávu, mlýnky na ody, i k přípravě šťávy ovocné, přístroje na sušení ovoce a zeleniny, stroje loupací a krájecí na ovoce, nejnovější **samočinné** patentované stříkačky na révu a rostliny **„Syphonia“**
vyrábějí a dodávají pod zárukou jako zvláštnost v nejnovější, nejvýtečnější a nejosvědčenější konstrukci
PH. MAYFARTH a Spol.,
c. k. výhr. privil.
strojírny hospodářských potřeb, slévárny železa a parní hamry
ve VÍDNI II., Taborstrasse č. 71.
Vyznamenán více než 450 zlatými, stříbrnými a bronzovými medailemi.
Podrobné katalogy a četné dopisy uznání zdarma. — Zástupci a překupníci hledáni.

Dětské kočárky
obyčejné a též co kolébky k použití, elegantní vyzdob., s uměle pleteným košem, patent. pérovým krytem s dřevěnými a bycikl ovými kolečky od 6 zl. až do 35 zl. **Košíky nejrůznějších vzorů** z palmového, rýžového, čínského a vrbového pletiva. **Nábytek do zahrad a lázní** z bambusu a pletiva, jakož i jiné krásné předměty, vše v nejlepším provedení za ceny zvláště levné doporučuje
V. J. Plocek v Horním Jelení.
Cenníky a fotografie franko, prvnější zdarma.
Řádní cestující na provisi se přijmou.

Původní americké
Massey Harrisovy žací stroje
trávní i obilní, samovazače, pohrabovače, obraceče sena a kultivatory
jsou ty nejlepší.
Zevrubný obrázkový cenník zdarma a franko.
Výhradní prodej
Szalatnay & Kröschel
stroje a potřeby pro hospodářství a průmysl
v Praze číslo 1003-II.
nároží Hybernské a Dlážděné ulice.
Srpnovým terminem 1901 počínaje jen **Praha-Žižkov, Husova třída č. 33.**

Telefon č. 2574. **Telefon č. 2574.**

Akciová společnost

ALFA-SEPARATOR,

PRAHA, Havlíčkova ul. č. 1.

Největší továrna ku zařizování mlékáren.

Nejlepší zpeněžení mléka pouze pomocí nedostižitelných

Lavalových Separátorů Alfa,

nejnovější konstrukce. ● Zpracují za hodinu 40—2000 litrů.
Přes **250000** v celém světě v činnosti.

Více jak 500 nejvyšších vyznamenání.

Dopravní baňky ALFA

ocelového plechu, nejnovější konstrukce.

Úplná zařízení mlékáren.

Odborné porady.

Vše, co k mlékařskému odboru náleží, levné, moderní a solidní.

Cenníky zdarma a franko.

Nejlepší dietetický prostředek.

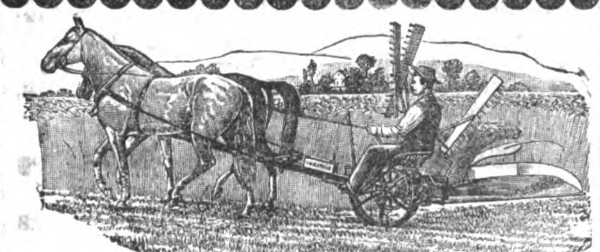
„FLORA",

výživný prášek pro dobytek, jest nepostrádatelnou přísadou ku krmivu u **všech hospodářských zvířat.** — Přidává se ku krmivu u **koní**, již špatně tráví, aneb kteří samo sebou špatně žerou, dále u **krav**, kde chceme jednak **jakost mléka zlepšiti**, jednak **větší množství mléka docíliti**, též kde se jedná o **vykrmení volů a prasat**, jakož i při **výchově telat a ovcí.** Rovněž se „FLORA" odporučuje co **přísada do špatné píce, při změně chléva** a v čas **panujících nakažlivých nemocí.**

Velká krabice 1 K 30 h, malá krabice 70 a 40 h.

Žádejte vždy výslovně: **Výživný prášek pro dobytek „Flora"**, kterýžto **jedině v krabicích se svrchu uvedenou známkou** k dostání jest. — Do míst, kde není „Flora" na skladě, zasýlá tuto v původních bedničkách (obsahující 4 balíčky po 1·30 K) na dobírku 5 K 20 h franko nepočítaje výloh při balení do všech míst Rakousko-Uherska **hlavní zasilatelství**

„FLORA", Nové Město na české sev. dráze.

Nový žací stroj na obilí „Handy"

Velmi lehce v poli k řízení, 25—50% menší tažní síla než u jiných, při tom mnohem trvanlivější jak americké stroje.

Hollingsworth a anglo-amerikánské

pohrabovačky

dvojitě účinný stroj na obracení sena

v známém nejlepším vypravení

Umrath a spol., Praha-Bubny

továrna na hospod. stroje, slévárna a kotlárna.

Filiálky: **Brno, Budapešť, Lvov.**

Kosa „Hospodář" jest nejvzácnější v Rakousku. Tak uznal sbor soudců na pařížské světové výstavě roku 1900.

Stejně dobré jsou srpy „HOSPODÁŘ". — Brousek carborundový jest nejlepší na světě.

Žádejte zevrubný cenník u Družstva „Hospodář" zasýlatelský velkozávod v Hustopečích u Hranic (Morava).

První moravská továrna na

vodovody a čerpadla

cís. a král. dv. dodavatel

Ant. Kunz,

Hranice.

Největší a nejstarší český závod pro vodotěžbu v říši.

Samočinné, dle síly a směru větru se řídící, bouřivzdorné **Větrné motory**, celé z ocele a železa zhotovené, se 30%, větším výkonem všech jiných soustav ku **samočinnému** zaopatřování vody z hlubokých a vzdálených studní a pramenů na libovolná návrší pro města, vesnice, hospodářství, továrny, cihelny, villy, zámky atd. atd. jakož i ku hnaní šrotovníků a mlýnů.

Bohatě illustrované, poučné cenníky na požádání zdarma a franko!

Samočinné vodovody jedině stávající správné konstrukce technické dokonalosti, úplně samočinné, nepřetržitě dnem i nocí pracující a vodu z odlehlých, v nižinách se nalezajících pramenů na libovolně vzdálená návrší těžící, nevyžadující žádné obsluhy ani oprav, jsou tudíž nejlevnějším vodotěžným zařízením pro **obce, statky, cihelny, zahrady, továrny** atd. atd.

Několik set osvědčení se na požádání zdarma zašle.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 1. července 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 13.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K.
Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799–II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: **JUDr. Karel Viškovský.**

Dovoleno jest otiskovati s **úplným udáním pramene** články z tohoto listu, pokud patisk jejich výslovně není vyhražen.

Příští číslo „Zemědělských Zpráv" vyjde dne 1. srpna t. r.

Zpráva o ukončení prací na vodním družstvu Radovesnickém.

(Ze zemědělsko-technické kanceláře rady zemědělské pro král. České.)

Jedním z prvních, a co se týče provedení největších vodních družstev, které se v Čechách za příčinou úpravy odpadů a drenážního odvodnění mokrých pozemků utvořily, bylo vodní družstvo Radovesnické v okresu Chlumec n./C.

Za původce utvoření se vodního družstva zde sluší pokládati tehdejšího — nyní již zesnulého — ředitele panství Poděbradského, pana Leopolda Doležala a pana Adolfa Hodinu, který až do r. 1897 jako knížecí lesní panství Poděbradského v Radovesnicích působil.

Mimo lesy má panství Poděbradské v Radovesnicích též půdu ornou, která jednotlivcům pronajata byla, avšak následkem stálého zamokření tak malý výtěžek — právě jako pozemky obecní a selské — poskytovala, že tehdejší správa velkostatku jedinou spásu nejen pro své, nýbrž i pro selské hospodářství v Radovesnicích v důkladném odvodnění veškerých pozemků spatřovala.

Připomenouti zde sluší, že před r. 1887 skoro veškerým obyvatelstvem považován byl napuštěný panský rybník Rozehnalský pod Radovesnicemi za hlavní příčinu nedostatečného odpadu vody z poloh nad rybníkem ležících.

Když však r. 1887 panství Poděbradské — po vykoupení vodního práva od mlýna na hrázi rybničné se nacházejícího — onen rybník Rozehnalský vypustilo, bylo ještě v týž rok, zejména však ve velmi mokrém roce 1888 viděti, že příčina stálého zamokření půd leží vlastně v nedostatečných a neupravených odpadech a v povaze půdy samé (půda velice těžká, nepropustná). Téhož roku 1888 podařilo se lesnímu panu Adolfu Hodinovi přiměti některé větší rolníky z Radovesnic, Lipce a Domanovic k tomu, že zvoleno komité pro přípravné práce za příčinou regulace potoka Radovesnicko-Domanovického se všemi přítoky.

Za předsedu tohoto komité zvolen byl pan Leopold Doležal, ředitel velkostatku Poděbradského, za místopředsedu pan Jan Bureš, rolník a hostinský v Radovesnicích a za jednatele pan Adolf Hodina, knížecí lesní v Radovesnicích.

Na žádost přípravného komité zaměřeny byly v r. 1889 a 1890 technickou kanceláří rady zemědělské veškeré odpady a přihlášené zbahnělé pozemky Radovesnického družstva. Projekt, vztahující se k úpravě veškerých odpadů a drenování pozemků, vypracovaný v technické kanceláři zemědělské rady, odveden byl roku 1891.

Na základě hotového projektu ustavilo se koncem roku 1891 vodní družstvo definitivně a při valné hromadě dne 2. února 1892 zvolen výbor družstevní a z toho pak zvoleni opětně titíž funkcionáři, jako byli v přípravném komité.

Po odbytí veškerých úředních jednání a po vydání zvláštního zemského zákona, jímž se družstvu Radovesnickému subvence zemská a státní povoluje, přikročeno na podzim r. 1894 ku pracím výkonným za místního stálého stavebního dozoru technické kanceláře rady zemědělské.

Nejdříve provésti se měly hlavní odpady, pak drenáž pozemků a částečná úprava luk na závlahu. Provedení celého podniku rozpočtěno bylo na 7 roků, tak že se v roce 1900 měly veškeré práce ukončiti.

Když dne 9. března 1896 zemřel pan Leopold Doležal, ředitel velkostatku, zvolen pak jednohlasně předsedou pan Adolf Hodina, knížecí lesní, který až do nynější doby onu čestnou funkci zastává, ačkoliv již od února r. 1897 mimo družstevní území a sice jako nadlesní v Býchorách u Kolína bydlí.

Koncem r. 1895 hotovy byly — co se výkopu týče — skoro veškeré hlavní odpady a na jaře 1896 počalo se s drenováním pozemků při současné stavbě objektů na hotových odpadech a provádění dalších odpadů postranních a podružných. —

Odpady i se stavbou veškerých objektů byly dodělány r. 1897, v kterémž roce provedena úplně bez závady i jich konečná kollaudace úřady státními a zemskými.

Při postupném drenování pozemků shledáno, že zapotřebí jest na mnohých místech projekt rozšířiti, t. j. pozemky — následkem dřívějšího odporu jich majitelů při projektování vynechané — do drenážního družstva dodatečně přivésti a odvodnění na těchto současně s drenáží projektovanou provésti.

Kdyby pozemky ty dodatečně se nebyly přibraly, stalo by se drenování jich později skoro nemožným, jelikož by provedením drenáže původně projektované se odřízly od otevřených odpadů. Tím způsobem se stalo, že během roku 1896—1899 přibráno dodatečně do drenážního projektu 745 měr čili 143 ha. Dle původního projektu drenovati se mělo 632 ha, ve skutečnosti provedeno však 775 ha.

Přibráním pozemků dodatečně ve svazek družstevní stala se výhoda i pozemkům těm, které již dříve v družstvu se nacházely, neboť čím větší plocha zájemná, tím menší příspěvek vypadne na jednotku výměry při repartici příspěvků na společné odpady.

Zařízením mělkých, t. zv. podružných odpadů pouze pro splachové vody sloužících, přibráním značné plochy dodatečně do drenážního družstva, jakož i přihlížením k tomu, by obdělávání a osévání pozemků rušeno nebylo, stalo se, že drenážní projekt původní skoro ve všech skupinách musil býti přepracován, při čemž některé větší plochy přibrané bylo nutno dodatečně zaměřiti a zprojektovati.

Drenování všech pozemků bylo r. 1899 dokončeno, načež r. 1900 provedena byla i úprava luk panských v rozloze 10 ha, čímž veškeré práce meliorační vůbec na družstvu Radovesnickém úplně dohotoveny byly.

Vodní družstvo radovesnické obsahuje dnes všecky pozemky — zejména pole — tak, jak původně měly být pojmuty do družstva, však následkem dřívějšího odporu majitelů pozemků některé z nich při projektování vynechány byly. Ty rozlohy, které odvodnění potřebovaly, jsou také zdrenovány, tak že nic není vynecháno.

Jak již předem uvedeno, bylo radovesnické družstvo první, kde podrobné odvodnění ve velikém rozsahu a soustavně se provádělo. Tato okolnost, jakož i vzorné vedení celého podniku a docílené tím veliké výsledky byly příčinou, že z blízka i z dáli přicházely exkurse nově tvořících se družstev, zástupců obcí, posluchačů vysokého učení technického a škol hospodářských, aby sobě vše dopodrobna prohlédli a o vedení i řízení prací se informovali. Takových exkursí bylo během roku 1896—1900 celkem 20.

Dobré řízení podniku a docílené úspěchy měly však hlavně ten potěšitelný následek, že skoro ve všech obcích vůkolních, zejména v okresu Chlumeckém, utvořila se vodní družstva, jichž úkolem je podrobné odvodnění mokrých pozemků. Družstev takových, z nichž některá již pracují a jiná v úředním jednání se nacházejí, jest — pokud nám známo — celkem 18. Mimo to trubkuje se ve vůkolí mnoho pozemků jednotlivců a to buď se subvencí, aneb i bez ní.

Jaké blahodárné účinky měly meliorační práce v Radovesnicích jest nejlépe viděti z rozdílu nynějších cen pozemků, po odvodnění — oproti cenám pozemků před odvodněním. —

Cena 1 měřice pole, dříve mokré a zaplavované, obnášela 40—80 zl., kdežto nyní stoupla na 150—250 zl. a v mnohých místech i více. V družstvu tomto byly pozemky, které po několik roků ani obdělati se nemohly a jako bídné, hubené pastviny užívati se musily, kdežto dnes jsou z nich ta nejlepší řepní a pšeničná pole. Co se průměrného výnosu týče, je tento o 50—100% větší a to zejména při okopaninách, na mnohých místech pak nedá se ani porovnati se stavem dřívějším, neboť — jak již uvedeno — některé pozemky neposkytovaly dříve skorem žádného užitku, kdežto dnes dávají takový výtěžek, že předčí i ony pozemky, které dříve za nejlepší u celé obce považovány byly.

Jakého rozsahu práce v Radovesnicích byly, viděti lze nejlépe z následujícího podrobného sestavení:

Odpadů všech provedeno bylo celkem 39 km. s výkopem okrouhle 115.000 m^3.

Na těchto odpadech postaveny byly objekty a sice:
3 stavidla zdýmací a 1 ochranné,
2 čepy rybničné při rybnících vedle odpadů ležících,
1 splávek rybniční,
4 mosty železné,
49 mostků dřevěných, z nichž 3 s kamennými pilíři,
21 propustků z cement-betonových rour.

Pro povodnění luk (10 ha) zřízen byl přiváděcí náhon v délce 989 m. a zavlažovací stružky v délce 4102 m.

Zdrenovaná pole mají výměru 775 ha, při čemž provedeno drénů 776.269 m., se spotřebou trubek 2,592.400 kusů, zdrenovaná část luk, upravených na závlahu dle systemu Petersenova, má výměru 6 ha, při čemž provedeno 3041 m. trativodů se spotřebou trubek 10.600 kusů. Zdrenovaná plocha vůbec obnáší tedy 781 ha, na kteréž provedeno 779.310 m. drénů a pro které spotřebovalo se 2,603.000 trubek světlosti 4 až 15 cm.

Mimo plochu zdrenovanou (775 ha) a na luka upravenou (10 ha) zahrnuta jest v celém družstvu ještě část lesů panských, obecních i selských a to v rozloze asi 245 ha; obnáší tudíž výměra všech pozemků, které v družstvu se nacházejí, okrouhle 1030 ha.

Veškeré práce zde uvedené provedeny byly v režii družstevní. Stálý stavební dozor prováděl se technickou kanceláří rady zemědělské.

Celá práce provedena byla pomocí subvence státní a zemské a sice 60%ní na odpady, 50%ní na úpravu luk a 40%ní na drenáž.

Rozpočtený náklad činil obnos 318.120 zl. Ku krytí výloh interesentů vypůjčilo si družstvo u Zemské banky království Českého 150.000 zl., splatných v 50 letech. Každého roku na podzim odbývána byla částečná kollaudace prací v uplynulém roce provedených (pouze za rok 1899 provedena byla částečná kollaudace až v červnu 1900) a sice technickými úředníky c. k. místodržitelství a zemského výboru, při čemž poukázáno k výplatě 75%, později pak 90% oné subvence, která na práce právě vykonané připadla a zbytek pak 25% resp. 10% ponechán až ke kollaudaci konečné toho kterého oddílu, celek tvořícího (odpady neb drenáž.)

Závěrečná kollaudace všech prací vůbec provedena byla ve dnech 15. až 18. října 1900 a její finanční výsledek jest následující: (opis ze závěrečného kollaudačního protokolu.)

Pro celý podnik ustanoven byl ve smyslu zákona ze dne 25. června 1894 č. 51 z. z. a ve smyslu dohodnutí ze dne 25. března 1895 č. 11.711 z. z. č. 24 nepřekročitelný, pro regulaci a melioraci určený obnos . . zl 318.120·—

Dle provedeného súčtování vychází na jevo, že práce regulační kollaudovány byly obnosem		zl. 103.986·17	
Práce drenážní obnosem .		„ 199.485·31	
Práce povodň.	zl. 3.764·43		
Fixní body . .	„ 100·—	„ 3.864·43	
Celkem			„ 307.335·91
Jeví se tudíž úspora			zl. 10.784·09
K tomu připočísti sluší cenu inventáře .			„ 1.582·80
Celková úspora jest . .			zl. 12.366·89

Výsledek tento jest velice příznivý a dlužno jej přičísti tomu, že práce byly v rozpočtený čas provedeny, jak zákonem ustanoveno bylo t. j. během 1894—1900.

Toto dodržení stavební doby docíleno bylo jak energickým tak i správným vedením družstva a místního stavebního dozoru — kteréžto funkce připadly p. Matěji Jehličkovi, inženýru zemědělské rady a p. Adolfu Hodinovi, předsedovi družstva, v jichž rukou podnik k příznivému konci přiveden byl. —

Výsledek veškerých prací jest v každém ohledu dokonalý, jak kollaudační komise při všech protokolech výslovně uvedla. K tomuto výroku kollaudační komise podotknouti sluší ještě to, že, ač zdrenovaná plocha jest o 143 ha větší, než v původním projektu se nacházelo, přece rozpočet překročen nebyl, naopak, ještě značná úspora vykázati se může.

Zdar a v budoucnosti příznivý následek každé, třeba s tou největší svědomitostí provedené stavby a tím více stavby vodní závisí od řádného vydržování a opatrování vykonaného díla.

V tom ohledu postaralo se předsednictví ve dvou směrech o udržování celého podniku v dobrém stavu a sice zřízením zvláštního placeného místa přísežného dozorce družstevního, který menší opravy povinen jest sám vykonávati a mimo to založením fondu udržovacího.

Tento fond založen byl na radu pana předsedy a základem jeho staly se obnos stržený za inventář družstevní a menší částky, získané každoročně prodejem trav na hlavních opadech. Přičiněním pana předsedy došel onen fond značného zvýšení připojením k němu obnosu, který vyplatiti se měl za vykoupené pozemky pro odpady velkostatku Poděbradskému. Naproti tomu vymínil sobě velkostatek užívání svahů na odpadech, pokud nacházejí se tyto v pozemcích panských. Udržovací fond, z jehož úroků krýti se mají výlohy opravam vzešlé, velice by se zvětšil, kdyby k němu připojeny byly i částky, které složiti mají menší tři družstva (Lipec, Ohaře a Polní Chrčice) za připojení svých otevřených odpadů, resp. drenáží k upraveným odpadům Radovesnickým a mimo to i ona část subvence státní a zemské, která na celkovou úsporu (na 12.366·89 zl.) by připadla a o niž družstvo v konečném protokole, vzhledem na tak příznivý výsledek všech prací žádalo.

Dílo tak rozsáhlé, poskytující jediné příznivé východiště z bídných poměrů majetkových a hospodářských pro tamní obyvatelstvo, bylo s úplným zdarem ukončeno a to jak svorným spolupůsobením všech účastníků, tak i hlavně přičiněním nynějšího pana předsedy, který, ač velice malý zájem majetkový na celém podniku měl, přece byl jedním z nejhlavnějších původců jeho a vždy s největší obětavostí a sebezapřením o celý podnik a jeho příznivý výsledek se staral a dobro svých spoluobčanů na paměti měl.

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Zprávy z oddělení pro choroby rostlinné hospodářsko-fysiologické stanice výzkumné českého odboru rady zemědělské pro království české při c. k. české vysoké škole technické v Praze.

Podává Dr. Fr. Bubák.

Na oddělení chorob rostlinných zasýlány byly v nynější saisoně velmi zhusta některé nemoci rostlinné, jež zasluhují pozornosti nejširších vrstev našeho stavu rolnického.

Jest to v prvé řadě choroba ovsa způsobená hlístky řepními neboli nematody (Heterodera Schachtii). Dostalo se nám ukázek této choroby z Českobrodska, od Černého Kostelce, z okolí Měšic, od Dušník u Prahy, z Kutnohorska, od Českého Dubu atd., takže se zdá, že choroba tato letos velice po Čechách jest rozšířena. Nemoc jeví se tím způsobem, že oves posud zdravý počne náhle od špiček listů žloutnouti a schnouti; žloutnutí pokračuje dále směrem k půdě. Jen zřídka napadená rostlina zahyne, obyčejně se zase vzpamatuje, ale výnos žně klesne mnohdy níže než na polovinu.

Vyrýpneme-li napadenou rostlinku opatrně z půdy a hlíny ji zbavíme, zpozorujeme, že kořeny jsou velmi hustě shloučeny a zvětšujícím sklem shledáme na nich malinké perličky. To jsou hlístkové a sice samičky jejich, plné vajíček.

Stálým pěstováním řepy rozmohl a rozšířil se u nás jmenovaný hlístek měrou neobyčejnou, takže ve mnohých krajích ohrožuje pěstování řepy i ovsa velmi povážlivě.

Bez radikálních opatření krajiny ty škůdce tohoto se nikdy nezbaví a veškerá váhavost rolníků v této příčině vymstí se na nich samých velikými ztrátami na výnosu. Zvláštním článkem v některém odborném časopise blíže o věci této ještě pojednám.

* * *

Druhá choroba, jež velmi často byla na stanici zaslána, jest spála řepy. Ještě nedávno přičítán vznik choroby této šmahem různým houbám (Phoma Betae atd.) nebo různým živočichům. Ustaluje se však v poslední době mínění, že spálu způsobují nepříznivé fysikální a chemické vlastnosti půdy, jakož i vliv nepříznivých poměrů atmosférických, jež panují v kritické době dětského vzrůstu řepy. Proto jest třeba vzrůst řepy uspíšiti, — mohutnější jsouc kritickou onu dobu snadno by přerostla — a to nejen náležitým hnojením, nýbrž i bedlivým zpracováním — hlavně zkypřením — pole, tak aby vzduch i teplo snadněji mohly půdou pronikati. Z téhož důvodu doporučuje se častější kypření půdy podél řádků na polích s půdou sléhavou.

* * *

Konečně upozorňujeme na štítonoše mlhovitého, a to jak na zelené, ploché a po stranách ostnité jeho larvy, tak i na dospělého, světlohnědého brouka, jež v okolí pražském, mladoboleslavském a jinde letos neobyčejnou měrou se vyskytly a řádí na mladých cukrovkách vyžírajíce menší větší otvory do listů. Velmi mnoho listů vezme za své; ačkoliv řepa nezahyne, přece škoda štítonošem způsobená objeví se v tom, že napadení jedincové ve vývoji se opozďují a výnos tímto způsobem klesá.

Z ochranných prostředků doporučujeme vháněti do polí slepice, hlavně kvočny s kuřaty a perličky, které velmi dychtivě hmyz tento požírají.

Na podzim nutno pak pole, na nichž štítonoš se letos objevil, hluboko zorati, aby brouci v zemi se udusili; rovněž nesmí se trpěti na polích těch ani v jejich okolí žádných plevelů ze řádů rostlin merlíkovitých a lebedovitých, neboť tyto rostliny jsou původními živiteli štítonošů a jejich larev.

Rozhledy národohospodářské.

O povinné revisi výrobních a hospodářských společenstev schválila poslanecká sněmovna tento návrh zákona:*)

§ 1. Na základě zákona z 9. dubna 1873 ř. z. číslo 70 zanešená výrobní a hospodářská společenstva, jakož i dříve zřízené spolky, jež v § 1. zmíněného zákona označený účel mají, jsou povinny svá zařízení a knihy ve všech odvětvích správy dáti prohlédnouti nejméně každého roku odborným, ku společenstvu nebo spolku nepatřícím revisorem.

§ 2. Požadavkům tohoto zákona vyhovující svaz má právo pro svá společenstva revisora obstarati. Oprávnění k tomu dá, je-li činnost rozprostřena na několik zemí, ministerstvo vnitra, jinak politický úřad zemský: Pro společenstva, jež ku žádnému takovému, revidovati oprávněnému svazu nepatří, obstará revisora při společenstvech obchodní soud, při spolcích politický úřad zemský.

§ 3. Svaz musí býti utvořen na základě zákona o právu spolčovacím z 15. listopadu 1867 nebo na základě zákona z 9. dubna 1873. — Svaz musí míti za účel revisi v sobě sdružených společenstev a spolků a může také dbáti o ochranu společných jejich zájmů, zvláště o udržení vzájemných styků osobních. Svaz musí obsahovati aspoň 50 společenstev nebo spolků. Menší počet stačí tehdy, sdružuje-li svaz všechna společenstva (spolky) jedné země nebo všechny v zemi stávající společenstva (spolky) se stejnou hospodářskou úlohou a stejnou řečí.

*) Osnova tato nebyla dosud panskou sněmovnou schválena.

§ 4. jedná o ohlášení.

§ 5. určuje podmínky, za nichž svazu může býti odňato právo revisní: 1. Rozšíří-li svaz činnost na jiné věci než v statutu uvedeny. 2. Nevykonává-li svaz povinnost revisní. 3. Ubylo-li společenstev ve svazu tak, že účinná činnost jeho není možná.

§ 6.—10. jednají o způsobu revise.

§ 11. určuje pro nezachování předpisů pořádkový trest 20—200 K, jenž přísluší do pokladny chudých v tom místě, kde spol. sídlí.

§ 12. Výrobní a hospodářská společenstva, podléhající revisi zemského výboru, jsou z ustanovení tohoto zákona vyjmuta.

§ 13. určuje úřední tajemství revisorovo v příčině obchodních a správních poměrů.

§ 15. Všechny na základě tohoto zákona sepsané zprávy revisní, podání a ohlášení i s přílohami jsou prosty poplatků a kolků.

§ 16. Provedení zákona mají na starosti ministr spravedlnosti, obchodu a vnitra.

Zákon o způsobilosti pro úředníky zemědělské vešel 1. května t. r. v platnost v Uhrách. Nařízením ministerstva orby k němu vydaným stanoví se, že na velkostatcích obecních, církevních, fideikomisních a nadačních a dále vůbec na všech těch, z nichž platí se roční daně aspoň 3000 K, jako úředníci smějí býti pouze ony osoby ustanoveny, které vykáží své uherské státní občanství a mimo to způsobilost diplomem (vysvědčením) agronomie (zemědělským).

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Vyhláška

ministeria zemské obrany ze dne 17. dubna 1901, č. 58 ř. z., kterou se vyhlašuje, že vyšší lesnické učiliště v Písku bylo zařaděno mezi osmitřídní veřejné nebo právem veřejnosti nadané střední školy vzhledem ku průkazům vědecké způsobilosti pro jednoroční službu dobrovolnickou.

Na základě § 25. branného zákona ve shodě s účastnými ministeriemi vyšší lesnické učiliště v Písku zařaďuje se mezi osmitřídní veřejné nebo právem veřejnosti nadané školy střední vzhledem ku průkazům vědecké způsobilosti pro jednoroční službu dobrovolnickou.

Zákon,

daný dne 3. června 1901, jak upotřebeno býti má částí správních přebytků hromadných pokladen sirotčích, čís. 62. ř. z.

§ 1.

Hromadné sirotčí pokladny v Čechách, na Moravě, ve Slezsku, Rakousích pod Enží, Rakousích nad Enží, Solnohradsku a v Haliči zřízené, mají v letech 1901 až včetně 1910 každého roku z úhrnu svých správních přebytků, které podle schválených ročních výkazů na jevo vyjdou až do konce příslušného druhého předchozího roku, odváděti percentuální kvotu příslušným zemím.

Procentní výměra této kvoty má činiti o $^1/_{10}$ procenta méně nežli úroková míra u sirotčí pokladny výkazového roku řádně platná. Z částek takto vypočtených budiž však režijní příspěvek dvou procent odečten a jako státní příjem zúčtován.

§ 2.

Peněz podle § 1. zemím přidělených budiž upotřebeno k ošetřování a vychovávání chudých sirotků až do dokonaného osmnáctého roku věku, jakož i zanedbaných neb opuštěných dítek, při čemž budiž po přednosti přihlédnuto k sirotkům po vojenských osobách, které o život přišly ve válce nebo jinak za bezprostředního výkonu branné moci.

Zevrubnější ustanovení o tom vyhrazují se zemskému zákonodárství.

§ 3.

Vznikla-li by u některé hromadné sirotčí pokladny ztráta reservním fondem nekrytá, budiž schodek uhrazen ze správních přebytků jiných hromadných pokladen sirotčích příslušné země.

§ 4.

Tento zákon nabude moci dnem vyhlašovacím.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Vypsání stipendií

pro žáky rolnicko-lnářské školy v Humpolci.

Český odbor rady zemědělské věnuje ze státní dotace k podpoře lnářství určené pro školní rok 1901—2 obnos 2000 (dva tisíce) korun na stipendia pro žáky rolnicko-lnářské školy. Stipendia tato určena jsou v prvé řadě žákům z jiných vzdálenějších okresů, by jim tak návštěva školy umožněna byla. Při tom přihlížeti jest zejména, by stipendií dostalo se hlavně synům rolnickým, kteří jednou převezmou hospodářství v krajině lnářské.

Uvedený obnos rozdělen bude na žadatele po částkách 100—300 korun, jakožto roční stipendium.

Žádosti za stipendia s příslušnými doklady, svědčícími o okolnostech svrchu uvedených, dlužno do 15. srpna t. r. kuratoriu rolnicko-lnářské školy v Humpolci předložiti.

Bližší zprávy o vyučování na rolnicko-lnářské škole v Humpolci podá ředitelství této školy.

V Praze, dne 30. června 1901.

Předseda:
Heřman Janda.

Vyhláška

českého odboru rady zemědělské pro království České o slevě dopravného pro krmivo a stelivo na drahách.

Sleva dovozného pro krmivo a stelivo, která zavedena byla dle vyhlášky úředního listu pro železnice a plavby čís. 46 z r. 1901 rozšířena byla dle vyhlášky uvedeného úředního listu ze dne 30. května, 1. června a 6. června t. r. čís. 62, 63 a 65. i na zásilky z Uher. Tato sleva rozšířena byla i na Moravu a část Dolních Rakous.

Bližší podmínky pro dosažení slevy této vyhlášeny byly v č. 9. „Zemědělských zpráv“, orgánu českého odboru rady zemědělské (str. 143.) z r. 1901.

Sleva má platnost do konce července 1901.

V Praze, dne 19. června 1901.

Předseda:
Heřman Janda.

Hospodářské přednášky

pořádané českým odborem rady zemědělské pro království České konati bude v měsíci červenci 1901 kočovný učitel rady zemědělské p. Richard Purghart.

7. dopol. Hořepník.
7. odpol. Nové Dvory.
14. — Široký Důl.
21. dopol. Netolice.
21. odpol. Hracholusky u Netolic.
28. odpol. Sadská.
28. večer Chleby u Nymburka.

Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby.

Úřední zpráva o stavu osení v polovici června t. r. Sucho v poslední třetině května překáželo vývoji rostlin a nadělalo mnoho škody. Bylo zmírněno teprve kolem 5. t. m. dešti s bouřkou v některých krajích českých a moravských a částečně také jiných. Ozimy vzdorovaly líp než jaře a trpěly jen, kde byl úplný nedostatek vláhy. V alpských zemích je stav osení celkem nadějný. Ozimy v Haliči okřály dešti a jsou peknější než v květnu. Pšenice vymetala a částečně již kvete. V Čechách a na Moravě jsou vyhlídky na pšeničnou žeň částečně příznivé; v Čechách je pšenice průměrně prostřední až dobrá prostřední, na Moravě dobrá prostřední. V Dolních Rakousích a Bukovině stojí pšenice větším dílem pěkně, v Hor. Rakousích a Slezsku prostředně dobře. V západní Haliči je naděje na uspokojivou žeň, ne tak ve východní části, kde silně utrpěla také v květu. Žito odkvétá za pěkného počasí. V krajích, kde bylo sucho, potřebuje vláhy, aby mohlo naliti. Průměrně je prostředně dobré až dobré v Dolních Rakousích, kde jen místy nenalilo a ve Slezsku, prostřední v středních Čechách, dobré prostřední v ostatních krajích českých a na Moravě. Řepka odkvetla za pěkného počasí a nasazuje pěkné lusky. Záhy bude se síci a dá v Čechách, na Moravě a v Haliči, kde utrpěla mrazy a je namnoze řídká, prostřední výnos, v Dolních Rakousích a Štýrsku uspokojivý. Jaří uškodilo stálé sucho a zhoršila se mimo alpské země všude. Po deštích dne 15. a 16. června další nebezpečí jest odvráceno. Kukuřici sucho neuškodilo a dá dobrou žeň. Pozdní len v zemích české koruny namnoze špatně vzcházel a trpěl suchem. Také pícniny trpěly nedostatkem vláhy. Jetel je z většího dílu posečen. V Čechách a na Moravě je většinou špatný, v Horních Rakousích a Slezsku prostřední, v Dolních Rakousích a v Haliči, kde vzpamatoval se, dobrý prostřední a prostřední, v alpských zemích a Bukovině pěkný a prostředně pěkný. Sena budou jen v alpských zemích, na Krasu a v Bukovině; jinde je tráva, mimo vlhčiny, krátká a řídká. Zemčata, sprchne-li, urodí se. Cukrovka opozdila se suchem a trpěla mnoho hmyzem a snětí kořenů. V Čechách okřála posledními dešti a stojí dobře, na Moravě a jinde prostředně dobře. Chmel urostl do poloviny a má silné a zdravé výhony. Teplá povětrnost podporovala vývoj révy a napravila mnoho, co krutá zima zkazila. Nyní kvete a nasazuje pěkné hrozny. Naděje na dobrou sklizeň ovoce zmenšila se velice proto, že následkem parna a sucha mnoho ho opadalo. Jen v Dalmacii, Přímoří, Bukovině a některých krajích haličských a tyrolských jest naděje, že ovoce bude dost.

Zalesnění na Moravě a ve Slezsku. Výsledky zalesňovací akce na Moravě a v Slezsku svědčí o péči, jakou veřejná správa hospodářství lesnímu věnuje.

Na Moravě byl roku 1900 ve 189 případech dán úřední rozkaz k opětnému zalesnění vykácených lesů; celková výměra, jež z úředního rozkazu měla býti zalesněna, obnášela 216·67 ha; v 58 případech bylo danému rozkazu vyhověno a celková výměra plochy opětné zalesněné obnáší 88·02 ha.

V 199 případech provedeno zalesnění v celkové výměře 209·29 ha za dozoru státních okresních lesních techniků.

V 6 případech byla učiněna úřední opatření proti pustošení lesů, která týkala se celkem 115·80 ha lesní půdy. —

Z 11 školek, které mají celkovou výměru 6·70 ha a podléhají dozoru státních lesních techniků, rozdáno bylo celkem 2,458.200 sazenic. Z jiných školek, podporovaných z prostředků zemských, částečně rozdáno, částečně odprodáno bylo celkem 3,117.930 sazenic; ze školek velkostatkářských rozděleno bylo obcím a soukromníkům 1,859.000 sazenic, takže na Moravě v roce 1900 celkem bylo rozděleno asi 8,800.000 sazenic.

Na Vsetínsku, kde zalesňuje Pobečví zvláštní komise, bylo zalesněno celkem 194 parcel v celkové výměře 194·19 ha; počet vysázených sazenic obnášel 1,510.800.

Vysázené kultury utrpěly v měsíci květnu pozdním mrazem; v měsících červenci, srpnu a září trpěly velikými vedry; vzdor tomu jest stav kultur celkem uspokojivý.

Ve Slezsku rozdáno bylo ze státní školky v Ustroni 148.676 sazenic, z ostatních zemí podporovaných školek rozděleno bylo celkem 242.170 sazenic.

Zahájená zalesňovací akce, směřující k zalesnění rozsáhlých pastvišť na Horní Visle, utěšeně pokračuje; několika majitelům, kteří zalesnění svých pastvišť vzorně provedli, byly vyplaceny značné odměny.

Naše mlékařství v r. 1900. (Výňatek z výroční zprávy c. k. mlékařského inspektora Č. Charouska.) R. 1900 učinilo domácí naše mlékařství značný pokrok; jakost mléka zlepšila se pečlivějším chovem dobytka a zlepšením krmiv. Na mnohých místech prováděno bylo na kravách ochranné očkování tuberkulínem, aby se zajistilo mléko tuberkulínu prosté; dělo se tak ponejvíce v okolí větších měst, jako Vídně, Prahy, Brna atd. Zvláštní zmínky zasluhuje, že nejen velkostatkáři, nýbrž i malorolníci uznávají cenu ochranného očkování a věnují zvláštní péči chovu mléčného dobytka.

Odbyt mlékařských strojů, nářadí a jiných potřeb se oproti r. 1899 značně zvýšil, což jest patrným důkazem, jak péče zpracování mléka věnovaná stoupá.

Mlékařská družstva zakládala se r. 1900 poměrně nejčetněji na Moravě, v Čechách a ve Slezsku; v jižním a severním Tyrolsku spolčily se opětně menší mlékárny ve větší podniky; podobně též v Dolních Rakousích splynulo několik menších mlékáren ve větší podnik společenský.

Při stavbě a zařizování nových mlékáren nabylo se nových zkušeností o účelnosti různých strojových zařízení; po technické stránce výroba se značně zdokonalila, jakkoli pořád ještě, jmenovitě společenské mlékárny, musí pracovati s nevycvičeným personálem.

Zvláštní péče věnována byla evidenci družstev mlékařských; při c. k. ministerstvu orby vede se v té příčině zvláštní katalog mlékařských družstev a mimo to též četné zemské korporace zemědělské zaslaly přesné seznamy svých mlékařských společenstev.

Zvláštní zmínky zasluhuje statistická studie o mlékárnách moravských, kterou vydal J. Máša, úředník českého odboru rady zemědělské pro markrabství Moravské.

Zájem o družstva mlékařská mezi producenty mléka stále stoupá.

Výroba tvrdých sýrů našla značné podpory tím, že zřízena byla sýrařská škola v Doren u Bregence.

Při výrobě másla — hlavní to naší výrobě — hledělo se pilně k tomu, aby se postupovalo všude pokud možno stejně tak, aby se docílil výrobek co možná jednostejný, vývozu schopný. Zmínky zasluhuje, že poslední dobou docházejí četné poptávky po našem másle z Německa a Anglie.

R. 1900 pořádána byla českým odborem rady zemědělské pro království České v Praze odborná výstava mlékařská; výstava tato přinesla interesentům hojně poučení a nabádala k pokroku v oboru mlékařské produkce. Výstava provázena byla nejlepším výsledkem.

Význam našeho mlékařství uznala též hospodářská rada při c. k. ministerstvu orby zřízená tím, že se během r. 1900 často otázkami mlékařskými zabývala.

Z c. k. ministerstva orby vydávaný „Seznam soukromých licentovaných hřebců, jež lze k cizím klisnám připouštěti“ byl právě pro období 1901 vydán a lze jej objednati v knihkupectví Bedřicha Becka ve Vídni.

Rokování odboru pro celní a obchodně-politické záležitosti. Hned po letošním zasedání zemědělské rady 3. t. m. rokoval odbor pro celní a obchodně-politické záležitosti, jenž má podati ministerstvu orby dobrozdání o některých otázkách zemědělskou radou přidělených. Odborným referentem byl hrabě K. M. Zedtwitz. Porady trvaly do 5. t. m. a konaly se v pěti několikahodinných schůzích.

Různé zprávy hospodářské.

Konkurs vypisuje zemský výbor král. Českého na místo ředitele při král. čes. zem. pomologickém ústavu v Troji. Žadatelé, kteří se o místo toto ucházeti chtějí, podejtež žádosti své opatřené průkazem o stáří, (křestním listem), o dosažení způsobilosti vyučovati (v obou zemských jazycích) odborům zahradnictví (pomologie, vinařství, využitkování ovoce), jakož i o svých posavadních zkušenostech ve vyučování, v zahradnictví a o své literární činnosti. S místem tímto spojen jest základní plat ročních 2400 K s nárokem na 5 kvinkvenálek po 400 K do pense včítatelných, dále funkční přídavek ročních 600 K a nárok na svobodný byt a palivo. Žádosti podány buďtež u zemského výboru království Českého nejpozději do 6. července 1901.

Dle „Nordd. Allg. Ztg.“ dal hr. Bülov vzhledem na nepříznivé vyhlídky na žně v ministerstvu podnět, aby toto dle svých odborů již nyní uvažovalo, jak by stát měl v případě neúrody přispěti.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Hospodářské družstvo pro obce Sedlo-Komařice-Doudleby-Straňany a okolí (okr. Trhové Sviny) nabízí hospodářským spolkům a družstvům ke koupení býčka 12 měsíců starého, pěkně vyvinutého čistě simenského, od krávy původu Messkirchenského a po býku bádenském. Cena mírná dle dohodnutí. Majetkem býka jest pan Josef Burda, rolník v Doudlebech. Býka možno též očkovati tuberkulinem, ovšem na místě samém. Vše bližší sdělí předseda p. Frant. Danko v Trhových Svinech.

Pražská plodinová bursa dne 25. června 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 75—81 kg K 8·65 až 9·05, uherská 79—00 kg. K 9·— až 0·—, žito české, jakosti 70$^1/_2$—74 kg. K 8·40 až 8·80, rakouské jakosti — kg. K 0·— až 0·—, ječmen výběr K 0·— až 0·—, první jakosti K 0·— až 0·—, střední K 0·— až 0·—, merkantilní K 0·— až 0·—, oves bílý K 8·15 až 8·20, rychlík K 8·15 až 8·25, merkantilní K 8·07 až 8·10, kukuřice cizozemská K 6·85 až K 0·—, nová K 6·85 až 6·90, cinquant. 1900 K 7·75 až 7·90, vikev česká K 9·75 až 0·—, pohanka K 10·— až 10·50.

Plzeň. Na trh dne 26. června 1901 přiveženo na 17 povozech 248 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·45 až 17·20, žita K 17·30 až 17·05, ječmene K —·— až —·—, ovsa K 16·— až —·—, sena nejvyšší cena K —·—, prostřední K 8·80, nejnižší K —·—, slámy nejvyšší cena K —·—, prostřední K 5·60, nejnižší K —·—, brambory 100 kg. K 4·85 až 0·—.

Chrudim, ceny tržní dne 22. června. Hektolitr pšenice od K 12·30 do 13·50, hl. žita od K 11·20 až 12·—, hl. ječmene od K 10·— do K 10·50, 1 hl. ovsa od K 7·60 do K 8·10, 1 hl. zemčat od K 2·—, do K 2·40, 100 kg. sena lučního od K 7·50 do 8·—, kg. másla čerstvého K 2·—.

V Písku, dne 26. června. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice 13 K 12 h, žita 12 K 58 h, ječmene 0 K — h, ovsa 8 K 20 h, brambor K 2·50.

Vysoké Mýto, dne 22. června. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 8·80, žita 50 kg. K 8·20 až 8·60, ječmene 50 kg. 6·80 až 7·20, ovsa 50 kg. K 7·60 až 7·80, brambor 50 kg. K 1·80; máslo 1 kg. K 2·—, vejce 60 kusů K 2·60, seno 1 metr. cent K 6·60 až 7·60, sláma 1 metr. cent K 4·50 až 7·00.

V Jičíně, dne 24. června. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 76 až 79 kg. K 12·50 až 13·60, žito váha hl. 70 až 74 kg. K 11·— až 12·40, ječmen váha hl. — až — kg. K 0·— až 0·—, oves váha hl. 45 až 50 kg. K 7·— až 8·20, máslo čerstvé kg. K 1·92 až 2·36.

Mladá Boleslav, dne 21. června. Pšenice hektolitr váha 76 kil. K 8·50, žito hl. váha do — kil. K 0·—, ječmen 1 hl. váha od 00—00 kil. K 0·— 0·—, až 0·—, oves 50 kg. váha od 00—00 kg. K 8·02, 8·11 až 8·20, zemčata 50 kg. K 2·40, 2·50, 2·60, seno 50 kg. K 4·—, 4·10, 4·20, sláma K 0·—, máslo kg. K 2·08, 2·24, 2·40. Na trh bylo na 14 vozích 207 hl. obilí přiveženo.

V Hradci Králové dne 22. června. 1 hl. pšenice K 12·— až 13·50, 1 hl. žita K 11·80 až 12·60, 1 hl. ječmene K 8·70 až 9·10, 1 hl. ovsa K 6·80 až 7·55, 1 hl. bramborů K 2·20 až 2·40, 1 hl. jetelového semínka červeného K —·— až —·—, 1 hl. máku K 30·— až 31·—. 1 hl. lněného semene K 21·— až —·—. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 285, žita 103, ječmene —, ovsa 537, jetelového semínka —, lněného semene —, brambor 159.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Lukařské školy v král. Českém. Pro povznesení chovu a držení dobytka v době, kdy pěstování obilí skorem se nevyplácí, je nesmírné důležitosti správné lukaření a nelze tudíž podceňovati úmysl, aby v Čechách zřízeny byly lukařské školy. Lukařské školy mají vzdělávati lukařské mistry, dozorce při melioracích. Tito mistři mají za vrchního dozoru autorisovaného kulturního technika sami projektovati a prováděti menší úpravy luk a drenáže a při všech větších podnicích melioračních působiti jako orgány dozorčí při provádění a udržování těchto meliorací. Má tedy tato škola dodávati do služeb zemědělství nižší technické síly pomocné. Sněm království českého učinil v příčině té první své usnesení již 15. dubna 1899 a uložil zemskému výboru, aby po slyšení ústředního sboru zemědělské rady navrhnul sídlo dvou lukařských škol, jedné české a druhé německé. K uhražení nákladu na zřízení a vydržování těchto škol vložena do zemského rozpočtu prozatím suma 7000 zl. Zemědělská rada trvá na tom, aby lukařská škola byla zřízena při zemědělsko-technické kanceláři v Praze. Naproti tomu ministerstvo orby, které projevilo ochotu, školy ty podporovati, pokládá za vhodné, aby připojeny byly k některé stávající škole rolnické německé a české, a zůstavuje si k volbě stanoviště nových škol svůj souhlas. Zemský výbor chce, aby školy zařízeny byly na venkově při hospodářských školách a poukazuje na rolnickou školu ve Vysokém Mýtě, kde hned při založení pamatováno bylo na to, aby tam lukařství bylo vyučováno, a na německou školu v Chebu, kde stát i země přispívají k tomu, že po léta již působí tam lukař. Lukařská škola má dále míti společnou správu s hospodářskou školou, při níž bude zřízena a má na ní mimo pravidelné síly školy rolnické působiti ještě zvláštní síla odborná. Na základě těchto zásad vypracoval zemský výbor organisační stanovy a učebnou osnovu nových lukařských škol a vyjednává s vládou. Ačkoliv sotva lze očekávati, že lukařské školy budou aktivovány již příštím školním rokem, vložil zemský výbor již do osnovy zemského rozpočtu na r. 1901 na zřízení obou škol dohromady 4000 K a na vydržování 10.000 K. Další potřebné sumy vloženy budou do rozpočtu pro rok 1902. Zemský výbor podal v příčině té tištěnou zprávu, která byla rozdána a bude přikázána komisím zemědělské a rozpočtové.

Lukařský kurs v Trho-Svinech. Kurs ten započal dne 22. dubna a skončil dne 21. května t. r.; řídil jej kulturní inženýr p. Jindř. Křivánek, ředitel zimní hospodářské školy v Jindř. Hradci a jemu při vyučování i při pracích praktických nápomocen byl Bohdan Schlinger, hospodářský učitel na téže škole. Návštěvníků kursu bylo 18, vesměs to dorostu rolnického, kteří seznámeni byli s nejdůležitějšími zásadami provozování lukařství, se způsoby prací lučních, upravování luk atd. Vyučování dělo se theoreticky i prakticky. — Vykonanou práci v ohledu praktickém lze spatřiti na obecní louce „u Sv. Trojice“, která k tomu účelu byla obcí trho-svinenskou propůjčena a při kursu upravena. Vykonané tyto práce mají zároveň býti vzory, dle nichž možno na dále při upravování luk se říditi. Při zkoušce v den ukončení kursu za přítomnosti zástupců spolku hospodářského a též některých rodičů žáků p. ředitelem vykonané, bylo viděti i výsledky vyučování theoretického. Kurs tento shlédl a navštívil též zemský inspektor p. Dr. Sitenský, který své potěšení nad zdarem kursu

projevil. Na pořádání tohoto kursu povolil zemský výbor království Českého subvenci 200 K; ve stejné výši navržena byla též subvence státní.

III. včelařský kurs pořádá Zemský ústřed. spolek včelařský pro král. České dne 22. až 25. července 1901 v Kolči u Slaného, spojený s včelařskou výstavkou od 21. až do 28. července 1901 v nové školní budově. Včelařský kurs rozdělen bude na dvě oddělení: Dne 22. až 24. července pro začátečníky. Dne 25. července pro pokročilejší včelaře. Theoretickou část říditi a vykládati bude pan Frant. Vohnout, říd. učitel v Kozmicích a správce včelař. pozorovacích stanic v král. Českém. Praktické výkony ze včelařství budou prováděny na místním včelíně. Při včelařském kursu bude postaráno: 1. O veškeré novinky z oboru prakse včelařské, 2. o hojnou snůšku spisů a časopisů včelařských, 3. o soubornou včelařskou výstavku úlů, novinek a potřeb včelařských, (zvláště bude vystaveno včelaření Preussovo a Gerstungovo), 4. o ukázání výroby úlů, šití slaměných stěn a košů, výroby rámečků, lití mezistěn, odmedňování medu a podobné. Kurs jest bezplatný.

Prvý tříměsíční hospodyňský běh při zimní hospodářské škole v Sedlčanech roku letošního pořádaný skončen bude 15. července t. r., při které příležitosti v neděli dne 14. července uspořádána bude výstavka prací chovanek. Jaký zájem pro odborné vzdělání dívek ve vůkolí panuje, o tom nejlépe svědčí počet se přihlásivších celkem 38, z nichž přijato býti mohlo pro obmezenost místa pouze 26, které běh pilně až do konce navštěvovaly.

Pokračovací učební běh pro učitele hospodářských škol. Zemský výbor schválil návrh přísedícího Adámka, aby byl o letošních prázdninách pořádán v Praze pokračovací učební běh pro učitele hospodářských škol.

Spolek absolventů hospodářské školy ve Volyni společně se Zimní hospodářskou školou ve Volyni pořádaly ve dnech 28., 29., 30., 31. května a 1. června 1901 v místnostech hospodářské školy ve Volyni kurs o chovu koní spojený s praktickým cvičením kování koní.

Program. Dne 28. května: Význam a důležitost kursu pro zdejší krajinu. (K. Šafránek). Poznání stáří koní s praktickým cvičením na koních. (Fr. Mrázek.) Dne 29. května: Plemenitba, plemena koní a ošetřování březí klisny. (K. Šafránek.) O hřebení klisny a pomoc při nepravidelném porodu (zvěrolékař Dolkoš.) Dne 30. května: Odchov hříběte (Fr. Mrázek.) Výživa a krmení koní. (K. Šafránek.) Kování koní s praktickými výkony. (Zvěrolékař Dolkoš.) Dne 31. května: Ošetřování koní a zařízení chlévů. (K. Šafránek.) Pravidla při koupi koní a podvody při prodeji koní páchané (zvěr. Dolkoš.) Dne 1. června: Výklad čeledního řádu. (K. Šafránek.) Nejčastější choroby koní a jich léčení. (Zvěr. Dolkoš.) Vycházka na hřebečnou stanici do Přechovic. Přednášky jsou bezplatné a počínají ve 2 hod. odp.

Literatura.

Zemědělské zákony i jiné předpisy, týkající se zemědělství v království českém. Soustavně uspořádal a výkladem opatřil JUDr. Frant. Fiedler. Vydáno k vyzvání českého odboru zemědělské rady s podporou zemského výboru království českého. Svazek první. Obsah: I. Zastoupení zájmů zemědělských. II. Právní poměr hospodáře k jeho zřízencům. III. Ochrana polního majetku. IV. Opatření k podpoře chovu dobytka. V. Opatření k ochraně dobytka před nákazou. VI. Ochrana lesů. — 364 stran lex. 8°. Za K 4·20, pošt. K 4·40. Na skladě v každém knihkupectví. Bližší zprávu přineseme o spise tomto příště.

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářské spolky.

Z Ústřední společnosti hospodářské pro král. České. Ředitelstvo Ústřední společnosti hospodářské konalo schůzi svou za předsednictví J. J. JUDra Bedřicha knížete Schwarzenberga a u přítomnosti 23 členů dne 12. t. m. Schůze zahájena byla zprávou o letošní výstavě hospodářské, jíž podával pan inženýr R. Jahn. Dle přednesené zprávy podala i letošní výstava nepochybný důkaz, že se její hospodářská důležitost všeobecně uznává. Pražská výstava hospodářská stala se důležitým článkem našeho života hospodářského, článkem, který přivádí kruhy průmyslové a zemědělské na společnou půdu a k osobním stykům mezi výrobcem a zemědělcem. Novinkou byly vedle výstavky rybářské výstavka lihovarská a pivovarská, jež pořádány byly k tomu účelu, aby osvědčily velikou důležitost těchto odvětví pro výhodnější zužitkování plodin pro chov dobytka i pro zlepšení půdy. Celkem obeslalo výstavu 482 vystavovatelé. Peněžitých odměn přisoudil sbor soudcovský kromě medailí 2755 korun. Výstava vyžadovala celkového nákladu 23.381 korun. Zpráva výstavního výboru vzata se souhlasem na vědomí. Dr. Bedřich kníže Schwarzenberg sděluje, že se k petici společnosti ve příčině stavby průplavů připojilo 237 hospodářských jednot, což jest důkazem, že nebylo korporací, které by stanovisko společnosti nesdílely. Tento souhlas zemědělského obyvatelstva musí zástupce jeho pobádati, aby i na sněmu, na jehož rozhodnutí osud zákona o průplavech namnoze závisí, svému přesvědčení zjednali průchod. Že uzákonění předlohy o průplavech dle vládního návrhu bylo nevčasné a ukvapené, o tom svědčí rozpaky, do kterých přivádí vládu již teď otázka úhrady ohromného nákladu jakož i otázka postupu prací, kterých stavba průplavů vyžaduje. Sdělení knížete Schwarzenberga vzato na vědomí a zároveň vysloven plný souhlas s prohlášením pana J. Prokůpka, že stanovisko, které kníže Schwarzenberg v otázce stavby vodních drah zaujal, odpovídá jediné zájmům zemědělským. — Na to jednáno o návrzích komitétu pro pořádání odborných přednášek v Praze a na venkově a usneseno, odročiti rozhodnutí o nich až k příští schůzi. Na konec vzaty na vědomí různé zprávy předsednické, z nichž vyjímáme: Ředitelstvům různých drah podány stížnosti proti tomu, že mnohým vystavovatelům účtováno bylo při dopravě zvířat plné dovozné, ačkoli správy drah povolily slevu dovozného. — Družstvu pro chov skotu v Řivně věnovány k výstavě zvířat na odměny výstavní 3 stříbrné medaille a 2 diplomy a zároveň do sboru soudcovského delegován pan J. Syrový v Horkách. Písemné díky vysloveny členům výstavního sboru soudcovského jakož i pořadatelům výstavních skupin pp: E. Zedrichovi, V. Hanušovi a

vrch. inž. V. Krohovi za horlivost, s níž se přípravných prací súčastnili.

Zpráva o valné hromadě spolku pro ochranu honby a chov psů v království Českém pořádané dne 17. května 1901.

Schůzi předsedal hr. K. E. Nostic-Rhineck, jenž uvítal přítomné. Poukázal k významu spolku a doporučoval vydatné rozvinutí činnosti.

Památce zesnulých členů spolku vzdána čest. Zpráva jednatelská, pokladní i revisorská za rok loňský schváleny. Ve zprávě jednatelské děje se zmínka o návrhu poslance Bartáka na zemském sněmu českém. Praví se o něm, že nikoli z příčin národohospodářských, nýbrž z neznalosti poměrů návrh vznikl a že by myslivost v král. českém, jejíž národohospodářský význam nelze podceňovati, v kratičké době návrhem úplně zničena byla. Jednáno o prostředcích obranných a došlo se k tomu, že nejlíp čeliti se může protinávrhem na změnu zákona dosud platného, jímž by při všemožném šetření zájmů zemědělských nedostatky dosavadního zákona byly odstraněny.

Spolek čítal loni 4 členy čestné, 15 zakládajících a 1260 přispívajících. Příjmy činily 8665 K 2 h, přes to končil rok minulý deficitem, jejž nutno hraditi z hotového jmění. Lesní správce z Poděbrad p. Neugebauer poukazoval k výsledkům sjezdu loveckého který konal se letos ve Vídni. K tomu podotkl předsedající pan hrabě Nostic-Rhineck, že ve věcech honebních jest všeobecný zákon říšský nemožným, ježto všude jsou poměry honební jiné. Nutno tedy přičiniti se, aby zákonodárství honební podléhalo zemským sněmům. Dále jednáno o pojištění proti škodám, způsobeným na honitbách, při čemž pan Zimmermann poukázal na podobné pojišťování vzájemné u drah železničních. K věci promluvili pp. Haman, Procházka a hr. Nostic.

Pan Zimmermann z Nymburka přednesl návrh kynologického odboru na uspořádání hledání psů o závod letošního roku. Konati se bude v srpnu v revírech poděbradských knížete Hohenlohe-Schillingfürsta; připuštěni budou psi němečtí a angličtí. Náklad ustanovený na 600 K nutno zvýšiti na 1000—1500 K, jenž bude uhražen vklady. Po krátké debatě návrh přijat, načež předsedající sdělil, že s ohledem na stav jmění spolku nutno v nejbližší době omeziti náklady. Proto, aby spolek nepřišel do peněžní tísně, nebude letos pořádána projektovaná lovecká výstava.

Debaty o věci té zúčastnili se pp. Procházka, hrabě Nostic, dr. rytíř Veltrubský, baron Rauch a Zimmermann. Návrh dra. rytíře Veltrubského, aby občas pořádána byla větší výstava loveckých psů a také aby spojena byla s příští loveckou výstavou, odkázán výboru. Revisory účtů zvoleni pp. J. Stejskal a J. Prokop. Při volných návrzích usneseno, aby spolek zúčastnil se uvítání císaře a krále v Praze.

Pan Zimmermann navrhl, aby postaráno bylo o zřízení a vedení rejstříku všech čistokrevných, plemenným předpisům odpovídajících psů loveckých ve způsobu knihy plemenné tak, aby se mohl vésti i rejstřík loveckých psů členů spolku. Oba návrhy schváleny a schůze skončena. — Jako host zúčastnil se jí vynikající odborník baron Vojtěch Rauch z Frankfurtu.

Hospodářská beseda v Pertolticích konala 3. dubna 1901 výroční valnou schůzi. Ze zprávy jednatelské a pokladní uvádíme následující: Beseda čítá 111 členů; celkem pořádala v minulém správním roce 12 schůzí, při nichž přednášeli: c. k. okr. zvěrolékař p. B. Dichtel z Ledče, kočující učitel rady zem. p. ř. R. Purghart, správce školy p. Jan Procházka, dp. V. Šafránek, farář v Pertolticích; pro členy odebírá osmery časopisy hospodářské, jež se velmi pilně čtou. Rovněž i knihovny hospodářské — jež čítá 77 čísel — se pilně užívá. Na spolkovém trieru vyčištěno 582 q. obilí. Objednány dva vozy aklimatisovaného ječmene ze školského velkostatku v Táboře a 1 q. řepového semene a lucinky. Umělého hnojiva objednáno pro členy přes 800 q za výhodných podmínek. Beseda zakoupila nové luční brány a váhu dobytčí; mimo to má beseda sanského kozla, který se dobře osvědčuje. Beseda pořádala společně s hospodářským družstvem vlastějovickým poučnou vycházku na velkostatky Zruč a Kácov. Jak ve Zruči, tak v Kácové měli členové příležitost poznati hospodářství vzorně zařízená;orednictvo obou velkostatků podalo ochotně o všech zařízeních na těchto velkostatcích poučné vysvětlení.

(Vyňato z jednatelské zprávy.)

Hospodářský spolek v Rožmitále pořádal dne 17. března t. r. svou výroční valnou hromadu. Z jednatelské zprávy vyjímáme: Během roku 1900 přistoupilo ke spolku nových 15 členů, potěšujícím hlavně jest, že rolnictvo tvoří nyní převážnou většinu členstva. Schůzí konal spolek v uplynulém roce celkem 6 a sice 2 výborové a 4 valné hromady. Při valných hromadách přednášeli pp: Lipanský, hospodářský adjunkt, P. Smitka, katecheta, Kubát, učitel, Sigmund Bíla, knížecí arcib. lesní a jednatel spolku p. Stupka. Ze školky vydáno bylo v r. 1901 1457 kusů ovocných stromků a 300 kusů pláňat pro obecné školy. Strojených hnojiv objednal spolek svým členům v roce 1900 600 q za 3786 K a to: Thomassovy strusky 200 q., superfosfátu 200 q. a kainitu 200 q. V tomto roce vymohl spolek hřebčinskou stanici, která pro naše okolí má nesmírnou důležitost. Zbývá ještě postarati se o zřízení plemenné stanice hovězího a vepřového dobytka. Během m. r. pořídil spolek dva nové jetelové trakaře ku setí jetele, takže nyní má 4 takové strojky. Na to provedeny volby správního výboru. Ku konci podával zprávu o své činnosti delegát rady zemědělské p. Kohlmünzer, kníž. arcib. kontrolor. Zpráva p. delegáta byla s pozorností vyslechnuta a p. delegátu vzdán dík a projevena důvěra.

(Vyňato ze zprávy jednatelské.)

Politicko-hospod. klub pro Mšeno a okolí odbýval dne 10. března t. r. výroční valnou hromadu, které se súčastnil podepsaný delegát za okres Mělnický. Ze zprávy jednatelské vyjímáme: Výbor klubu sešel se 7krát za rok. Klub zakoupil pro členy své 4000 kusů sazenic chmele „Semšen", 105 q. žita v ceně 1900 K., 13 vagonů uhlí za 2600 K a celé množství uměl. hnojiva v zaručené jakosti. Opatřil 2 plemenné býky od zemědělské rady pro nové 2 býčí stanice a podal také jmenem klubu prostř. hosp. ústřed. společnosti v Praze petici k vládě proti zrušení cukerních premií. K podnětu jednatele klubu mají býti změněny stanovy tak, by na příště klub mohl rozšířiti svou činnost národně-hospodářskou; pro nejbližší budoucí období má klub pořádati kočovné přednášky po obcích svého okolí, aby novou přízeň a nové členy pro klub, a aby vzdělával a uvědomoval rolnictvo ve svém okolí. První takovou přednášku na blízké stanici železniční Kanina-Újezd s thematem „o drůbežnictví" uvolil se převzíti na sebe správce velkostatku Stránka p. Novák. Dále sjednotili se přítomní členové zakoupiti pro sebe trieur na čistění obilí v ceně 250 zl. Jako loni tak i letos proveden bude hromadný nákup uhlí a uměl. hnojiv pro členy, a výbor zasadí se opětně se vším úsilím o společný prodej cukrovky — který chce však rozšířiti na velké okolí a aby tak pomalu podlamoval zhoubný kartel cukrovarů a z toho plynoucí ubíjení cen cukrovky. Z každého budoucně odebraného 1 q. hnojiva má odvésti

člen 20 hal. do fondu garančního, z něhož kryty budou nahodilé ztráty při rozprodávání hnojiv. Po vykonaných nových volbách veškerých funkcionářů klubu skončena přiměřeným doslovem předsedy valná schůze.

V Živoníně 25. března 1901.

Frant. Šipal, delegát zeměd. rady za okres Mělnický.

„Včelařský spolek pro Nechanice a okolí“ konal dne 31. března 1901 v Nechanicích svou valnou hromadu. Předseda p. Karel Prikner zahájil schůzi přivítav přítomné a představiv podepsaného delegáta českého odboru rady zemědělské, načež přikročeno k projednání jednacího pořádku: Přečten protokol z předešlé valné hromady a schválen. Podána zpráva o činnosti spolku a stanice na zužitkování ovoce za rok 1900. Dle zprávy této čítal spolek 96 činných členů, a odbýval v r. 1900 dvě valné hromady a čtyři schůze výborové. Ve spolkové školce bylo prodáno 534 stromků. Stromky jsou velmi pěkné, dobře se hodí do naší půdy, proto jest si přáti, aby obyvatelstvo okresu našeho v hojné míře kupovalo stromky tyto a tím výtečných druhů ovoce lacino si zabezpečilo. Ve stanici na zužitkování ovoce zpracovalo se 1975 kg. ovoce a vyrobilo se 3764 litrů různých vín. Při tomto bodu rozpředla se delší debata, načež usneseno, aby se v okresu Nechanickém utvořilo zvláštní družstvo na zužitkování ovoce, které by převzalo dosavadní stanici, pořídilo sušírnu a příslušné k tomu stroje, k čemuž použito má býti povolené již subvence. Účet spolku za rok 1900 byl pokladníkem panem Vydrou přednesen a bez debaty schválen. Následovala přednáška pana Josefa Vaňka, lesního z Radostova: „Včelaření v 19. století“. Pan přednášející pojednal velmi důkladně o včelaření v dobách dřívějších a v dobách nynějších a porovnal světlé i stinné stránky včelaření obojího. Přednáška tato sledována byla s živým účastenstvím. Konečně vykonány volby funkcionářů a zvoleni aklamací všickni dřívější funkcionáři. — Po vřelém doslovu pana předsedy byla schůze tato skončena. —

František Bednář, delegát českého odboru zemědělské rady.

Okresní hospodářsko-lesnický spolek v Trhových Svinech pořádal 25. března t. r. výroční valnou hromadu. Ze zprávy jednatelské vyjímáme: Hospodářský spolek domáhal se zřízení zimní hospodářské školy v Trhových Svinech; než zřízení školy této s ohledem na sousední rolnickou školu v Č. Budějovicích nebylo lze uskutečniti. V náhradu za to snažil se spolek založiti řádnou hospodářskou knihovnu. Zakoupeny nové hospodářské knihy, tak že knihovna obsahuje asi 15 knih a jest dále novými pro hospodáře potřebnými knihami doplňována. Knihovna tato nalézá se u okresního výboru. V náhradu za zimní hospodářskou školu stará se hospodářský spolek o pořádání hospodářských kursů a hospodářských přednášek. Letošního roku pořádán bude lukařský běh v Trhových Svinech. Spolek sprostředkoval pro své členy objednávky strojených hnojiv celkem 480 q. Dále byl zakoupen secí stroj za 190 K, jejž si členové mohou vypůjčovati. Přičiněním spolku pořízeny váhy dobytčí, jež se nalézají v okresním domě k veřejnému používání za poplatek 20 h z jednoho kusu dobytka. Tamtéž umístěn trieur na čistění obilí a luční brány, jež možno si obcím vypůjčovati.

Hospodářský spolek pro Čechtice a okolí konal dne 8. dubna 1901 valnou schůzi, na které přednášel před četným shromážděním kočující učitel rady zemědělské p. R. Purghart „o chovu dobytka“ a „o pěstování pícnin“. Přednášející poukázal na vady a nedostatky chovu dobytka v krajině zdejší; upozornil na dobytek stižený nákazou tuberkulosní a uvedl prostředky čelící k ochraně stáda před touto nákazou. Odporučoval řádné vyšetření chovného dobytka zvěrolékařem, a zušlechťování domácího plemene křížením s čistokrevnými plemeníky. V přednášce své „o pěstování pícnin“ vřele odporučoval pro krajinu zdejší pěstování směsky ozimé i jarní, mrkve pícní, obzvláště pak pěstování hořčice, která během šesti týdnů kositi se může a hojný nadbytek výživných látek obsahující píce dobytku poskytuje. Na dotazy súčastněných podávány p. přednášejícím případné rady a odpovědi.

Al. Prokop, delegát zemědělské rady.

Krajinsko-hospodářský spolek pro Dožice a okolí pořádal dne 28. dubna výroční valnou hromadu, při níž přednášel p. prof. Fr. Novák z Plzně o potřebě a důležitosti spolčování rolnictva.

Hospodářský spolek v Miletíně pořádal dne 17. března 1901 schůzi, při níž přednášela odborná učitelka mlékařství českého odboru rady zemědělské pí. Berta Pichová-Poláková. Schůze súčastnilo se 90 osob, z těchto přes polovic ženských, většinou z obcí vůkol Miletína. Pí. přednášející shledala v mlékaření tamním asi tento stav:

Mléko se částečně doma spotřebuje, přebytečné se prodá v sousedství; cena v Miletíně je 14 h, v obcích vzdálenějších 12 h za 1 l. Cena másla je velice levná: 1 kg. za 1 K 68 h — 2 K; totéž se prodává do Hořic, kde však bývá jím trh přeplněn, lépe se odbývá v České Brusnici a ve Dvoře Králové. V Brusnici kupuje máslo od překupníků obchodník.

Hospodářství se provozuje po starém zvyku, strojů užívá se málo; četba spisů odborných je nepatrná.

Vzhledem k tomuto stavu poukázala pí. přednášející k důležitosti zlepšení výroby mlékařské, užívání strojů v mlékařství, k prodeji mlékařských výrobků a k výhodám, které by plynuly obcím kolem Miletína, kdyby se sdružily ke společné mlékařské výrobě a ku společnému prodeji výrobků mlékařských.

Místní odbor Národní Jednoty Pošumavské pro Veselý Žďár a okolí pořádal dne 21. dubna 1901 valnou schůzi, při níž pojednal „o významu umělých hnojiv, ošetřování chlévského hnoje a hospodaření na půdách lehkých“, Jos. Slabý, řed. lnářsko-rolnické školy v Humpolci.

Hospodářský spolek v Uhl. Janovicích konal dne 5. května t. r. v Uhl. Janovicích schůzi, při níž promluvil p. Jos. Svoboda, místopředseda spolku, „o významu hospodářských družstev“. Při schůzi bylo jednomyslně usneseno zříditi družstvo a byly přijaty ihned stanovy. V ustavující této schůzi přihlásilo se 18 členů. Do ředitelstva zvoleni byli pánové: Kratochvil Fr. ze Žišova, ředitelem, Svoboda Josef z Uhl. Janovic jeho náměstkem a Ždímal Bol. z Uhl. Janovic, jednatelem; předsedou správní rady zvolen p. Hovorka Josef z Hatí. Příští schůze konati se bude, jak budou přípravné práce skončeny; spolek přikročí též k zřizování besídek.

Fr. Kratochvil, t. č. delegát zemědělské rady.

Hospodářský spolek v Poličce odbýval druhou letošní valnou schůzi dne 19. května o 1. hod. odpoledne v zasedací síni místního zastupitelstva v Poličce. Předseda p. Filipi zahájiv schůzi vítá přítomné a lituje, že jako při první letošní valné hromadě i tentokráte rolnictva tak málo přišlo. Kárá ostře tuto liknavost a praví, bude-li se rolnictvo i svému spolku již vyhýbati, že úpadek svůj jen urychlí. Po vyřízení formalií přednášel delegát Stan. Feltl „o praktickém včelaření v našich poměrech“. Předvedl

stručně všecky práce na včelíně během roku, klada váhu na jednoduchý a přirozený způsob ošetřování včel. Rolník nemá času na provozování rozličných umělůstek u včel a obyčejně to mívá smutný následek. Vinu pak dává včelař všemu, jen sobě ne. Většinou to odnese úl špatné soustavy. Vybízí členy, aby sázením medonosných stromů a křovin o rozšíření včelí pastvy více dbali. I na poli jest možno bez ublížení výnosu půdy mnoho rostlin pro včely pěstovati. Po ukončení přednášky díkem odměněné přijímány přihlášky k očkování prasat proti července, k společné objednávce strojených hnojiv pro podzim, vápna hnojivého, oleje strojního a mazadel. Podána zpráva o rozdělení simenských telat členům spolku, o množství koupeného a rozebraného původního ruského pernavského semene lněného, o rozdělení sazenic lesních a roubů ovocných. Sděleno, že okresní výbor dosud ničeho nepodniknul pro zhotovení lesního katastru, ač jinde po kolik let už stává. Volných návrhů nepodáno a po přátelském rozhovoru ukončil p. předseda schůzi.

Stan. Feltl, delegát.

Okresní hospodářký spolek Velko-Losenický konal dne 27. května t. r. schůzi svou ve Velké Losenici, při níž, po projednání správních záležitostí spolkových, přednášel p. jednatel hospodářského spolku Chotěbořského, farář F. Vlček z Nové Vsi, o otázce „co se míní reformami navrhovanými k povznesení blahobytu rolnického stavu: kmenové statky, jejich nezadlužitelnosť a nedělitelnosť.“ Potřebu zavedení těchto reform a blahodárné jejich účinky výmluvně nám dovozoval. Než v debatě o věci té vedené namítalo se mu, že provedení těchto návrhů do našeho nynějšího života bylo by ne blahodárné, nýbrž zhoubné, ano že věc za nynějších poměrů je nemožná. Kastovnictví nekyne v moderním životě žádná naděje.

V čem všichni jsme se shodovali, aby důrazně bylo připomenuto zástupcům rolnictva na zemském sněmu, aby se upřímně vynasnažili realisovati co nejdříve sliby o zemské pojišťovně proti ohni a krupobití (prospěch takové pojišťovny dolnorakouské byl konstatován), pojato bylo v resoluci a bude předmětem petice, chystané zemědělstvem této krajiny k nastávajícímu zasedání sněmovnímu.

Jos. Vinkler t. č. předseda.

Průmyslo-hospodářský spolek v Jilemnici pořádal dne 2. června t. r. schůzi, při níž projednána byla otázka zřízení obilního skladiště v okresu Jilemnickém. Předseda spolku p. Frant. Dorník zahájiv schůzi představil p. Dra J. Fiedlera, prof. české techniky a požádal jej, by promluvil o důležitosti obilního skladiště. Přednášející uvedl: a) co skladiště jest, b) co jím chce rolnictvo dosáhnouti, c) obtíže při skladišti. Z těchto tří otázek zejména pojednal o otázce druhé a třetí. Dále dle dát statistických dokázal, že v okresu jilemnickém postaviti možno skladiště pouze pro žito a pro oves — neb ostatní plodiny se do okresu přivážeti musí. Uvedl, co potřebí ku stavbě skladiště a vysvětlil manipulaci v témže. Radil, by pro okres jilemnický veliké skladiště se nestavělo a bylo-li by možno, raději nějaká vhodná místnosť se najala. Tento poslední návrh zamlouval se posluchačstvu velmi. Přednášející byl za svou velmi poučnou přednášku odměněn hojným potleskem! Na to rozpředla se delší debata mezi přednášejícím a pány: Fr. Skřivánkem, Janatou. Konečně vyzval předseda shromážděné, by vyslovili se, zda po tom, co slyšeli, chtí zříditi skladiště či ne. Podepsaný doporučoval rolnictvu, by zkusilo najmouti vhodnou místnost a tak bez větších vydání zkusilo, kterak by se podniku tomu vedlo. I odhlasováno, by místnost pro obilí pronajata byla. I zvolen zatímní výbor skladištní: p. Fr. Dorník, rol. z Jilmu, p. Otak. Hamáček, obch. z Roztok, p. Jos. Jezdinský, učitel ze Studence, p. Jos. Havlíček, rol. ze Mříčné, p. Fr. Tomáš ml., rol. z Poniklé a p. Fr. Dorník rol. z Hrabačova. Na to ujal se slova podepsaný a poukázal na bídný stav rolnictva českého a krkonošského zvláště. I radil, by rolnictvo po příkladu jiných stavů, podalo si ruce ku pomoci vespolné, ku obraně stavu svého klesajícího by se spolčovalo. Nechť není jedné obce okresu, pravil, bez spolku hospodářského — třeba slabého. By pak rolnictvo ještě více prospěchů dosáhlo, radil ku sdružení spolků hospodářských okresu Jilemnického ve svaz (župu). Ukázal, co by spolek takový, který by mohl čítati 1200 členů, vybudovati mohl. Dal na uváženou rolnictvu, nedala-li by se na okrese založiti třelna na len, lihovar, — doporučoval zvelebení chovu skotu a bravu vepřového u nás dosud ladem ležícího a zakládání záložen dle způsobu Raiffeisenova. Konečně vřele doporučoval, by rolnictvo hledělo se vzdělati a radil, by v okresu Jilemnickém aspoň pokračovací škola pro dorost rolnický zřízena byla. Ku konci schůze usneseno zaříditi okresní spolek hospodářský. Přípravné práce mají ještě v měsíci červnu započíti.

Kubánek Jan, učitel a t. č. del. českého odb. rady zemědělské.

Spolek absolventů zimní hospodářské školy ve Volyni pořádal dne 9. června t. r. hospodářskou schůzi v Dubu spojenou s vycházkou na místní velkostatek. Na programu byla přednáška p. ředitele Karla Šafránka „o sklizni hosp. plodin“ a volný rozhovor o vycházce na velkostatek.

Hospodářská družstva.

Ústřední jednota českých hospodářských společenstev Raiffeisenových v král. Českém, zapsané společenstvo s ručením obmezeným v Praze, vydala před nedávnem zprávu o své činnosti za rok 1899. Jednota čítala koncem roku 1899. 269 spořitelních a záložních spolků dle vzoru Raiffeisenova mezi svými členy; za tento jediný rok založeno bylo 78 dalších společenstev Raiffeisenových, tak že jich počet dostoupil 279. V kontokorentním spojení s Ústřední jednotou bylo roku 1899. 250 společenstev; vkladů vloženo v tomto roce zl. 706.412·23, vybráno zl. 491.195·99, zbylo vkladů zl. 215.016·24, k tomu stav vkladů z roku 1898 zl. 234.349·68, tak že celkový stav vkladů závěrkem roku 1899 činil zl. 449.365·92. Poměr vybraných vkladů ke vloženým byl tedy v roce 1899 1:1·44. Zápůjček bylo roku 1899 poskytnuto zl. 282.991·26, splacena zl. 196.537·59, rozdíl zl. 86.453·67; k tomu stav zápůjček z roku 1898 zl. 34.722·13, tak že celkový stav zápůjček závěrkem roku 1899 činil zl. 171.175·80. Poměr splacených zápůjček k poskytnutým byl roku 1899 1:1·44. Z obou naznačených poměrů zjevno, že peníze ústřední pokladny jednoty čile kolovaly, oplodňující produktivní konání členů. Stran organisace společného nákupu potřeb hospodářských a prodeje výrobků zemědělských přijato za zásadu, aby spořitelní a záložní spolky zřizovaly sobě odbor ku provádění společného nákupu nebo prodeje, a aby pouze tam, kde není spořitelního spolku Raiffeisenova, a kde zakládán býti nemůže, zřízeno bylo zvláštní družstvo nákupní a prodejní, kteréž však také jen malý obvod obejímati má. Zásada placení hotového musí tu býti zachovávána, jak se strany členů společenstva, tak se strany společenstev vůči jednotě. Ke zprávě připojena přehledná mapa Raiffeisenek. Z ní jest zřejmo, že Raiffeisenkám daří se nejlépe v krajích horských a nezámožných. Na Karlínsku, Smíchovsku, Slánsku, Velvarsku, Čáslavsku, Chrudimsku, Pardubicku a p. chybějí záložny Raffeisenovy téměř naprosto, což lze zcela přirozeně vysvětliti tamní povahou rolnického hospodaření. A kde v těchto požehnaných krajích Raiffeisenky přece se vyskytují, nejsou dojista důležitým článkem úvěru speciálně rolnického.

Nápadno jest, že na Budějovicku, Lišovsku, Trhosvinsku, Lomnicku atd. jest jediná Raiffeisenka, vysvětlení lze spatřovati zejména ve zdárné činnosti záložny česko-budějovické, rolnictvu levný úvěr poskytující a v obsáhlém působení jiných záložen městských. Ve správě Raiffeisenek horlivě se účastní vedle rolníků učitelé a duchovní.

Výstavy.

Zemský ovocnický spolek pro markrabství Moravské uspořádá pod protektorátem českého odboru zemědělské rady pro markrab. Moravské ve dnech 13. a 14. července 1901 v sále Besedního domu v Brně zemskou výstavu ranného ovoce, zejména: třešní, višní, meruněk, broskví, srstky a jiného bobulovitého ovoce, jahod, ananasů atd. Výstavou snaží se spolek docíliti, aby znamenité toto ovoce moravské došlo lepšího poznání a uznání a tím i výnosnějšího zpeněžení. Jest proto žádoucno, aby veškeří pěstitelé ovoce toho druhu se výstavy co nejhojněji súčastnili a podali důkaz, že se na Moravě pěstuje ovoce takové jakosti, že může soutěžiti s ovocem jiných zemí. Zvláštní důraz klade spolek na vystavení ovoce obchodně, tedy i pro zásylku poštou a drahou baleného. V tomto oddělení mohou se výstavy súčastniti i obchodníci ovocem na Moravě vypěstovaným. Z výstavního programu vyjímáme: 1. Výstavy třešní, višní a ranného ovoce súčastniti se může každý pěstitel ovocných stromů a keřů na Moravě; v oddělení obchodním též každý obchodník s ovocem na Moravě vypěstovaným. 2. Vystavovati možno třešně, višně, meruňky, broskve, ranné hrušky, srstky, rybíz, jahody, maliny, ananasy, konečně i dobře přezimovaná jablka. Ovocné konservy, jako ovoce zavařené, sušené, ovocná vína a likéry. Štěpařské náčiní a jiné pomůcky. 3. Veškeré výstavní předměty musejí býti přihlášeny do 7. července t. r. u zemského ovocnického spolku pro markrabství Moravské v Brné, Hradební ulice č. 18. Na později došlé přihlášky mohl by býti vzat zřetel pouze v tom případě, kdyby ještě místa zbývalo. 4. Poplatek z místa se vybírati nebude. 5. Vybalení a sestavení vystavních předmětů obstará dle přání výstavní komitét a účtuje pouze skutečné výlohy. 6. Přihlášené předměty musejí býti dodány a postaveny ve výstavě do 7. hodiny ranní dne 13. července t. r. 7. Od každé odrůdy budiž vystaveno nejméně půl kilogramu ovoce pomologickým neb místním názvem označeného. Při vystaveném ovoci prodejném budiž označena cena a množství prodejné. 8. Zásylky poštou neb drahou nechť jsou vyplaceny a zevně i uvnitř správnou adresou zasýlatele opatřeny.

I. říšská výstava zahradnická ve Vídni uspořádána bude letos v říjnu pod protektorátem J. cís. a král. Výsosti nejjasnějšího pana arcivévody Františka Ferdinanda v kniž. Schwarzenbergské dvorní zahradě ve Vídni III., Rennweg č. 2. Zemský ovocnický spolek pro markrabství Moravské v Brně obešle výstavu ovoce ve Vídni soubornou kollekcí moravského ovoce ze všech krajů Moravy a zve každého pěstitele ovoce, aby se společné výstavy této súčastnil. Spolek doufá, že čestné vystoupení Moravy na vídeňské výstavě rozhodne o tom, nalezne-li moravské ovoce v budoucnosti ve Vídni dobrého odbytu. Bližší pokyny poskytne Zemský ovocnický spolek v Brně. Přihlášky dlužno podati do 15. července tomuto spolku.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 7. června 1901 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku	Uhrách dne 5. června
kulhavkou a slintavkou	14	17	—
snětí slezinnou	—	12	42
ozhřivkou	3	8	56
červenkou vepřového bravu	4	45	143
morem „ „	14	114	433

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v době od 8. června do 15. června 1901 v království Českém rozšířeny byly. (NB. Čísla vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

Panuje: I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu kadaňském v Přísečnici 2. **2.** v okresu královédvorském v Smiřicích 1. **3.** v okresu lounském v Čenčicích 1 a ve Veltěžích 1. **4.** v okresu žluťickém v Záhoří 3, v Lochotíně 9, ve Veselově 7 a v Radošovicích 41. **5.** v okresu podbořanském v Krásném Dvoře 2 a v Německých Třebčicích 2. **6.** v okresu žateckém v Sedčicích 3.

II. Ozhřivka:

1. v okresu benešovském v Městečku 1. **2.** v okresu slanském v Ouholicích 1. **3.** v okresu selčanském ve Voticích 1. **4.** v okresu vinohradském v Jílovém 1.

III. Červenka vepřů:

1. v okresu ústeckém v Chabařovicích 1. **2.** v okresu duchcovském v Křemyži 3. **3.** v okresu kaplickém v Cartli 1. **4.** v okresu novobyžovském v Sekeřicích 1. **5.** v okresu rakovnickém v Roztokách 1. **6.** v okresu žateckém v Sedčicích 1 a ve Vysočanech 1. **7.** v okresu selčanském v Střezimiři 1. **8.** v okresu strakonickém v Černěticích 1 a ve Velkých Hyčicích 1.

IV. Mor vepřů:

1. v okresu ústeckém v Chlumu 1, v Přestanově 3, v Roudníkách 4 a v Krásném Březně 1. **2.** v okresu českolipském v Horní Libchavě 1 a v Pihelsku 1. **3.** v okresu kaplickém ve Frimburce 5, v Předním Hejrově 1, ve Vyšším Brodu 5 a ve Wullachenu 1. **4.** v okresu jindřichohradeckém v Hospřízi 1, v Kunově 1, v Jindř. Hradci 1, v Rejchýři 1 a v Zenotíně 2. **5.** v okresu děčínském ve Freudenbergu 1, v Kunnersdorfu 5 a v Markvarticích 1.

V. Puchýřina na údech pohlavních:

1. v okresu německobrodském ve Friedrichsdorfu 2. **2.** v okresu roudnickém v Nížebohách 2. **3.** v okresu rokycanském v Tymákově 1.

Vyhlášení cís. král. místodržitelství v Praze ze dne 15. června 1901, čís. 111.227, jež týká se těch obvodů říše Německé následkem plicní nákazy uzavřených, ze kterých zakázán jest dovoz hovězího dobytka do království a zemí v říšské radě zastoupených. Vynesením ze dne 11. června 1901, č. 22194, zakázalo cís. král. ministerstvo vnitra na základě článku 5. úmluvy o pádu dobytka s říší Německou ze dne 6. prosince 1891 a odstavce 5. příslušného závěrečného protokolu (ř. z. čís. 16 z r. 1892) až do nového nařízení bez podmínky dovoz hovězího dobytka do království a zemí na říšské radě zastoupených z následujících uzavřených obvodů říše německé, jež plicní nákazou jsou postiženy a sice: 1. z vládních okresů magdeburského a merseburského v království Pruském a 2. z vévodství sasko-výmarského.

Vyhlášení. Dle sdělení král. pruského vládního presidenta v Lehnici ze dne 10. června 1901 byl již vyhlášením ze dne 21. května t. r. zrušen opět zákaz vývozu sena a slámy jakož i mléka a jiných výrobků mlékárenských do Pruska, který dne 6. listopadu m. r. vydán byl za příčinou slintavky a kulhavky v osadách zdejšího obvodu pohraničného, jenž sousedí s vládním okresem lehnickým.

(Zasláno.)

Hospodářsko-čtenářská beseda v Olešně, p. Svatý Kříž u Břas, obrací se na hosp. spolky i dobrodince a jiné majitele knihoven se žádostí o nějaký dar v knížkách, kterých dosud beseda tak velice postrádá. Beseda jest chudá, nově založená, proto nemá náklad na zakupování knížek poučných a zábavných, které by tam tak velice prospěly.

Nejlepšího
mléka a másla
docílíme, krmíme-li
palmovými a kokosovými pokrutinami
z továrny
Jiří Schicht v Ústí n. L.

Čistokrevné krávy,
býky, jalůvky, kravařského plemene
dodává za mírné ceny franko na veškeré stanice
Alfred Faktor,
obchod dobytkem pro chov a užitek
Praha-Vinohrady Manesova ulice 28.
Vlastní chlévy na Žižkově, Libušina ulice č. 24.

Mik. Heid v Štokeravě

c. k. výh. priv. továrna
na triéry, a dirkované plechy.

Triéry a třídicí stroje „patent Heid“ ke každému účelu.
Automatické čisticí zařízení plodů „patent Heid“ pro hospodářství, sladovny a mlýny.
Hvozdy a čisticí dna „patent Heid“ s 200% větším výkonem.
Zařízení skladišť „patent Heid“ dle nejnovější osvědčené soustavy.
Perkusační mlýny na veškeré látky „patent Heid“.
Přepravní zařízení s elevatorovými, závitovými a páskovými transportéry.
Transmise, ložiska, konsole atd. „patent Heid“.
Dirkované a rýhované plechy pro veškerý průmysl

60 prvních cen.

Zástupce v Praze:
inženýr Beh, Král. Vinohrady,
Palackého třída 33.

Ku zužitkování ovoce. — K výrobě vína.

LISY na ovocný mošt na hroznové víno se stálým, dvojitě působícím tlakem a řídičem tlaku „Hercules“, zaručeně nejvyšší výkonnost o 20 proc. vyšší než při všech ostatních lisech.

MLÝNKY
na ovoce a hrozny,
odrhovače hroznů (stroje Abber)
a hydraulický lis.

Úplná zařízení na moštování stojaté a převozné, lisy na šťávu, mlýnky na ody, i k přípravě šťávy ovocné, přístroje na sušení ovoce a zeleniny, stroje loupací a krájecí na ovoce, nejnovější **samočinné** patentované stříkačky na révu a rostliny **„Syphonia“**
vyrábějí a dodávají pod zárukou jako zvláštnost v nejnovější, nejvýtečnější a nejosvědčenější konstrukci

PH. MAYFARTH a Spol.,
c. k. výhr. privil.
strojírny hospodářských potřeb, slévárny železa a parní hamry
ve VÍDNI II., Taborstrasse č. 71.
Vyznamenán více než 450 zlatými, stříbrnými a bronzovými medailemi.
Podrobné katalogy a četné dopisy uznání zdarma. — Zástupci a překupníci hledáni

Kosa „Hospodář“

jest nejvzácnější v Rakousku. Tak uznal sbor soudců na pařížské světové výstavě roku 1900. Stejně dobré jsou **srpy „HOSPODÁŘ.“** — Brousek carborundový jest nejlepší na světě. Žádejte zevrubný cenník u

Družstva ‚Hospodář‘
zasýlatelský velkozávod
v Hustopečích u Hranic. (Morava).

Původní americké
Massey Harrisovy žací stroje
trávní i obilní, samovazače, pohrabovače, obraceče sena a kultivatory
jsou ty nejlepší.
Zevrubný obrázkový cenník zdarma a franko.
Výhradní prodej
Szalatnay & Kröschel
stroje a potřeby pro hospodářství a průmysl
v Praze číslo 1003-II.
nároží Hybernské a Dlážděné ulice.
Srpnovým terminem 1901 počínaje jen **Praha-Žižkov, Husova třída č. 33.**

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 1. srpna 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 14.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K.
Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává Český odbor rady zemědělské pro království České. Odpovědný redaktor: JUDr. Karel Viškovský.

Příští číslo „Zemědělských Zpráv" vyjde dne 1. září t. r.

Akce ve prospěch zemědělství českého jihu.

Český odbor zemědělské rady svolal anketu okresních výborů, poslanců a delegátů zemědělské rady, hospodářských škol, hospodářských spolků a družstev z okresů kraje táborského k poradě o povznesení zemědělství, zvláště ruchu melioračního a pak povznesení chovu dobytka. Anketa konala se v Táboře dne 7. července „Na střelnici" za předsednictví posl. Heřm. Jandy, předsedy českého odboru zemědělské rady.

Schůze konala se za neobyčejně hojné účasti zástupců uvedených samosprávných sborů, spolků, škol atd. z celého kraje táborského. Rokování bylo veskrze věcné a vyneslo na povrch mnohý význačný podnět pro řešení otázky povznesení jihočeského zemědělství. Schůze vyzněla ve vážné návrhy, které radě zemědělské k dalšímu projednání doporučeny byly a které směřují hlavně k povznesení chovu skotu a rozšíření pozemkových meliorací v jižních Čechách. Všestranně projevován dík českému odboru rady zemědělské za zahájení význačné akce této.

Připomenouti jest, že k uspořádání této schůze, která českým odborem rady zemědělské byla svolána, platně přispěl okresní výbor táborský a jeho starosta pan cís. rada Dr. Zeiss.

O jednání schůze této podáváme tuto zprávu:

Předseda českého odboru zemědělské rady pan Heřman Janda, uvítav přítomné, vysvětlil především účel schůze. Pravil, že není pochyby, že zemědělství jihočeské má své zvláštní poměry a potřeby a že též podpora jeho musí se těmto poměrům a potřebám zvláště přizpůsobiti, má-li se setkati se žádoucími výsledky.

Rovněž dlužno přiznati, že zemědělství jižních Čech, nehledě ke všeobecné tísni, kteráž dotýká se veškerého zemědělství českého, poměrně ještě nepříznivěji jest postaveno. Jednou z hlavních příčin tohoto nepříznivějšího postavení jihočeského zemědělství jest již sama geografická poloha jižních Čech oproti ostatním částem král. českého, než zde zvláště padá na váhu menší úrodnost půdy nepřipouštějící pěstování rostlin průmyslových v širším rozsahu.

Také ceny obilní jižních Čech jsou citelně nižší. Při tom všem jest náklad výrobní v celku stejný, jako v jiných částech král. Českého, zejmena cena strojův, umělých hnojiv atd. jest v celku táž, ne-li z ohledů dopravních vyšší, než v jiných krajinách.

To vše jsou příčiny, kteréž souvisí přímo s povahou a polohou jihočeského zemědělství a na jichž odstranění vůbec pomýšleti nelze a kteréž mohou jen zvýšenými výhodami pro jihočeské zemědělství býti zčásti vyváženy.

Jest tedy důvodno, jestliže zástupci zemědělství jihočeského poukazují k tomu, že při podpoře různých odvětví zemědělských sluší spravedlivě přihlížeti k těmto poměrům a že dlužno subvencemi vydatně podporovati rozvoj takových odvětví zemědělských, pro něž jsou v jižních Čechách jinak dány náležité podmínky.

Český odbor rady zemědělské oceňoval již při rozdělování subvencí tyto důvody a přihlížel k tomu, by k okresům jižních Čech při rozdílených subvencích brán byl zřetel.

Leč přes to vše, že český odbor rady zemědělské šetřil v příčině této plné spravedlnosti a že všem žádostem, které trvajícím podmínkám vyhovovaly, dle možnosti a daných prostředků snažil se vyhovovati, není přece výsledek co do poměru rozdělených subvencí krajům jihočeským a jiným krajům království českého takový, by ve všem jihočeské zemědělství uspokojiti mohl.

Příčina toho nezáleží, jak tuto veřejně doznati sluší, nikterak v tom, že by rada zemědělská snažila se jiné části království českého podporovati více, nýbrž prostě v tom, že namnoze nebylo tu ani s dostatek žádostí, které by plnou měrou podmínkám pro ty které subvence mohly vyhovovati.

Výsledek tento jest velice poučný a nasvědčuje tomu, že potřeby jihočeského zemědělství vyžadují zcela jiných podmínek subvenčních, než jaké až dosud jednotně pro celé království české byly vydávány. Může-li na př. hospodář úrodnější krajiny, kde docíliti lze vyšších cen obilí, dobytka, mléka a pod., připláceti 50% na zakoupení býka, neb zařízení plemenné stanice originálního chovu simentálského, může-li tamnější zemědělec přispívati předepsaným procentem na meliorace zemědělské, mohou-li tamže okresy a jiné korporace vykázati předepsané částky na zařízení hospodářských škol, neb skladišť obilních — nemůže tak v četných případech učiniti hospodář, okres neb jiná korporace v jižních Čechách.

Také se stává, že z jižních Čech jest méně dosti vyhovujících kompetentů ve příčině udělení subvence nežli na severu a ve středních krajích Čech. V českém odboru zemědělské rady jest zastoupeno 113 okresů soudních, z nichž je na severu 41, na jihu 80 a 10 ve středním díle země.

Na to uvedl řečník jednotlivá statistická data o subvencích, která jeví se takto: Český odbor dal subvence pro chov skotu na rok 1900 okresům severočeským na 161 kus 45.153 K 43 h, jihočeským na 195 kusů 49.701 K 21 h a středočeským na 38 kusů 11.088 K 86 h.

Okresní školky ovocné obdržely (veškeré subvence do konce roku 1900): v okresích severočeských 7 (8900 K), v okresích jihočeských 1 (1000 K), v okresích středočeských —.

Meliorace (povolené obnosy státní subvence): v okresích severočeských K 2,933.674·10, v okresích jihočeských K 121.724·—, v okresích středočeských K 505.820·03.

Řečník upozornil, že by prospělo, kdyby rolnictvo z jihu prodávalo dobytek do severních krajin Čech a vykládal systém meliorační pro malorolníka. Doufá, že zavedením vzorných meliorací na některých místech byl a dále bude ještě učiněn slibný výsledek v lukařství na českém jihu, kde tak často se osvědčilo, jak dobrý příklad táhne.

Řečník sděluje, že působil též v tomto směru u povolaných činitelů k tomu, aby pro zřízení vzorných meliorací, které by bez příspěvku interessentů v jednotlivých okresech byly provedeny, povolen byl větší obnos jako státní subvence a aby již pro r. 1902 vřaděn byl do státního rozpočtu. Dle ujištění, kterého z kompetentních míst řečníku se dostalo, lze souditi, že bude tomuto požadavku státní správou vyhověno.

„Bude nutno, aby podmínky subvenční pro jednotlivé obory byly změněny tak, aby zemědělství jihočeské mohlo stejnou měrou participovati na subvenčních částkách jako zemědělství obvodů jiných. Zejmena bude nutno snížiti příspěvky, které na držení býků a stanic pro chov skotu, na staniční zvířata jiných druhů interesenti zajistiti musí a dále bude dlužno zvýšiti poměrně pro jihočeské zemědělství podpory, které z fondů veřejných na úkoly hospodářské, meliorace, družstva hospodářská vůbec a skladiště zvláště, na zakoupení hospodářských strojů atd. se poskytují. Zároveň bude za účelem zjednání parity mezi okresy jihočeskými a jinými okresy nutno, aby také celkový obnos subvenční přiměřeně dle počtu okresů a plochy mezi okresy jihočeské a okresy ostatní byl rozdělen tak, aby okresům jižních Čech vždy spravedlivý podíl subvenční zajištěn byl.

Kromě toho bude nanejvýš žádoucno, aby pro zemědělství jižních Čech několik vzorných zařízení výhradně aneb z největší části jen na útraty veřejné bylo zřízeno, aby tak dán byl zemědělství tamnímu příklad a podnět k napodobení těchto zařízení. Tu dlužno zmíniti se zejmena též o melioracích pozemkových, které musejí pro krajiny jihočeské uspůsobeny býti tak, aby nevyhovovaly snad jen požadavkům technickým, nýbrž i hospodářským, tak aby se zřetelem na menší výnosnost a cenu pozemků v jižních Čechách kapitál na melioraci věnovaný přiměřeně vypláceti se mohl. (Živý souhlas.)

Na to následoval rozhovor o jednotlivých návrzích předsedou pronesených.

Poslanec p. Kožmín poukázal na ubývání obyvatelstva na jihu Čech a dožadoval se náležité podpory rolnictva v otázce meliorační i malorolnické. Pan V. Hamerník, delegát a velkostatkář z Viklantic, žádal, aby výhody subvenční pro český jih byly stejnou měrou poskytovány nejen Pošumaví, nýbrž i Táborsku. Pan Hrb a pan Vojta přimlouvali se za zvýšení subvencí na hospodářské stroje. K tomu připomenul p. delegát Rosol, že nelze všeho dožadovati se na radě zemědělské, jejíž fondy jsou nedostatečny a proto rolnictvo musí samo hleděti společnou snahou si vypomáhati. Ohledně býčích stanic vysvětlil pak p. delegát Dressel, jakými nedostatky jsou stiženy a doporučoval, že bernský skot jest nejvhodnější do krajin českého jihu. Když byl p. Hrb taktéž rolnictvu doporučil svépomoc při pěstování dobytkářství, ujal se slova cís. rada p. dr. Zeiss a upozorňoval na povahu půdy, na častá krupobití a sucha v jednotlivých částech kraje táborského, tak že nelze se diviti, když rolnictvo statky opouští, ježto bída se stupňuje; navrhl, aby schůze přijala určitý program,

dle něhož bude soustavně pracováno o povznesení českého jihu, s čímž přítomní úplný projevili souhlas, jakož i s návrhem posl. Kožmína, aby zemědělskou radou byly poskytovány dvě třetiny podpor na potřebné náklady požadovaných potřeb. Dále jednáno o zvýšení vládních podpor na ovocnářské školky a skladiště. Pan delegát Mrázek dotknul se dále daně pozemkové. Posl. p. Šťastný vytkl nečinnost rolnictva českého jihu a stěžoval si, že to, co zařídí spolky hospodářské či podnikavý jednotlivec, zničí se často netečností rolníka samého; doporučoval utužení rolnické organisace, a přál si, aby byla sloučena theorie s praktičností tak, jak jest tomu i v okrese táborském, kde rolnictvo ruku v ruce se zástupci theorie a školství pracuje. Předseda poděkoval posl. Šťastnému a uvedl, že podobný náhled sdílí i zemědělská rada česká. O lukařství promluvil prof. p. Bolech a doporučoval zavedení lukařských mistrů. Za jeho odbornou činnost na Táborsku poděkoval mu předseda p. Janda a p. dr. Zeiss. P. Šťastný vzdal díky profesorstvu hospodářské akademie táborské, jež ku theorii pojí i nutnou stránku praktickou.

Ku konci přijaty byly jednomyslně tyto zásady:

1. Buďtež zavedeny pro krajiny jihočeské příznivější podmínky subvenční pro podporování chovu skotu, vepřového bravu a ostatního zvířectva, pro ovocnictví a zakupování hospodářských strojů.

Zároveň vyslovuje se přání, by výše subvencí, hlavně u skotu obnášela pokud možno dvě třetiny ceny zvířat subvenčních.

2. Budiž navrženo c. k. vládě a zemskému výboru království Českého, aby pro zřízení hospodářských škol, hospodářských družstev, hlavně skladišť, zejmena však pro podporu zemědělských meliorací se podobně ustanovily pro zemědělství jihočeské výhodnější podmínky subvenční, t. j. zvýšená podpora veřejná resp. snížení příspěvku interessentů.

3. Subvenční obnosy českého odboru zemědělské rady pro celé království České k rozvržení určené buďtež rozdělovány do okresů jihočeských s jedné strany a okresů ostatních z druhé strany dle klíče subvenčního, který dle počtu okresů té které části Čech stanoviti dlužno.

4. Nákladem veřejným zřízeno budiž na vhodných místech několik pokusných hospodářství dobytkářských a lučních v jižních Čechách.

5. Nákladem veřejným zřízena budiž v jižních Čechách stanice pro hospodářství rašelinné.

6. Zemědělskou technickou kanceláří budiž zvláštní zřetel brán ku levné melioraci luk, odpovídající hospodářské potřebě pošumavského obyvatelstva a budiž po případě při kanceláři té pro záležitost tuto zřízen zvláštní odbor.

7. Budiž z veřejných fondů podporováno zřízení obvodních mistrů lukařských v krajích jihočeských; tito mistři nechť stojí ve styku s radou zemědělskou a pod jejím dozorem.

8. Nákladem veřejným buďtež ve více okresích jihočeských zařízeny menší vzorné meliorace bez příspěvku interessentů, jakožto vzor pro ostatní hospodáře.

9. Za mimořádně výhodných podmínek umožněno budiž zřízení jednoho nebo dvou skladišť obilních v jihočeských okresích na vývoz obilí zvláště odkázaných a několik vzorných družstev mlékařských.

Na to schůze vřelým doslovem p. předsedy H. Jandy a okr. starosty cís. r. Dra. Zeisse za všeobecné pochvaly byla zakončena.

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Pilatka obilná (Cephus pygmaeus) jest 5—7 mm. dlouhá černá vosa se spodní částí těla žlutě pruhovanou a křídélky průsvitnými s hnědými žilkami a temnější obrubou; sameček jest na hrudi a zadku světložlutě zbarven. Samička klade do úžlabí horního listu v silném stéble obilném neb i do klasu samého obyčejně po jednom vajíčku, z něhož po 8 až 12 dnech larva vylíhlá do stébla se zahryže a zde rýhy, oku dobře patrné vyhlodá, živíc se obsahem dřeňovým přirozeně na úkor plodiny, takže škoda na zakrnělém zrní až polovici úrody obnáší. — Letos vyskytl se na mnoha místech škůdce tento; tak na okresu Poličském, Netolickém, v Kunraticích u Prahy a j. hlavně na pšenici — leč ničí též oves, takže tento, když při vymetání larva se vyskytne, bílými klásky na listě z daleka přítomnost svou prozrazuje. Z místa, kde se larva zahlodala, stěhuje se ku kořenu a nebyla-li zničena, přezimuje v zemi, aby v dubnu příštího jara zmnožena zhoubné dílo své započala. Z uvedené příčiny jest třeba při sekání krátké strniště dělati, radličkovati, vyvláčené strní spáliti a na to hluboce orati, aby škůdce ještě zbylý v značnější hloubce zahynul.

Přirozený hubitel škůdce toho jest lumek (Pachymerus calcitrator). *P.*

Rozhledy národohospodářské.

Přípravy ku provedení zákona o vodních cestách. Dne 9. července sešel se na pozvání místodržitele hr. Coudenhove zvláštní výbor k rokování o provedení zákona o vodních cestách. Mimo jiné přítomni byli též pp. Maštálka a dr. Schreiner. Po delší debatě bylo přijato, že program prací na úpravu Vltavy od Budějovic k Mělníku a Labe od Mělníka na saské hranice provésti má technický odbor místodržitel-

ství, kdežto program prací na úpravu přítoků malého Labe od Mělníka nahoru a Vltavy od Budějovic nahoru sdělati má technický odbor zemského výboru král. českého. Program na úpravu ostatních vodotoků sdělati se má teprve potom, až program dotyčný bude vypracován.

Systematický výtah o anketě v příčině terminového obchodu. Ministerstvo orby uveřejnilo právě výtah o výsledcích ankety, která byla svolána za příčinou reformy terminového obchodu s hospodářskými výrobky na plodinové burse. Tím dostává se veřejnosti do rukou spolehlivá pomůcka k použití materialu ankety a zároveň se poskytuje možnost, aby se každý mohl orientovati v odpovědích na jednotlivé otázky. Jádrem veškerých anketě předložených otázek jest bez odporu otázka, týkající se zákazu terminového obchodu s hospodářskými výrobky. O této otázce se vyslovilo 73 členů ankety, z nichž bylo 38 proti zákazu, 29 pro zákaz tohoto obchodu, 5 expertů neproneslo své mínění a jeden odpověděl na otázku nerozhodně.

Zemské finance. Zemský výbor se usnesl, že zašle ministrům dru. Körbrovi a dru. Rezkovi a Böhm-Bawerkovi memorandum, v němž vyzývá se vláda, aby král. Českému poskytl se příspěvek k úhradě platů učitelských. Roční schodek v rozpočtu odhaduje se na 6,000.000 K a nová úprava platů učitelských vyžadovati bude kromě toho 12 mil. K. Schodek tento krýti se má, jak žádá zemský výbor, přirážkou ke státní dani piva buď zákonem říšským pro všecky země nebo jen pro král. České zavedenou.

K otázce reformy terminového bursovního obchodu s obilím. Koncem června konaly se při c. k. ministerstvu orby ve Vídni porady ministerské komise, která povolána byla k řízení ankety o terminovém obchodě, ke konci minulého roku provedené. Účel porad těchto byl shrnouti obsáhlé výsledky ankety této a podati určité návrhy reformní. Porady řídil sekční přednosta ministerstva orby svob. pán dr. Beck. Jako členové komise zúčastnili se vedle zástupců ministerských a referenta sekčního rady dra. Scheimpfluga, univ. prof. dr. Górski (Krakov), dvor. rada dr. ryt. Juraschek, velkostatkář posl. dr. šl. Mettal, dvor. rada Philipowich, sekretář zemědělské rady dr. Viškovský a j. v. Výsledkem porad těchto jest návrh na řadu účelných oprav terminového obchodu bursovního s obilím; pro reformy ty zasazovali se zejména zástupci zemědělství v komisi dr. šl. Mettal a dr. Viškovský, když návrh jejich na úplnou zápověď tohoto obchodu byl zamítnut. Práce komise budou v krátké době skončeny a vláda chová úmysl vystoupiti určitě v říjnu t. r. na radě říšské s osnovou zákona, týkající se této záležitosti.

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Zákon

ze dne 11. června 1901 o stavbě vodních drah a o provedení úpravy řek č. 66. ř. z.

§ 1.

Stavba vodních drah, a to:

a) lodního průplavu z Dunaje do Odry,

b) lodního průplavu z Dunaje do Vltavy poblíž Budějovic a splavnění Vltavy od Budějovic až do Prahy,

c) lodního přeplavu z kanálu Dunajsko-oderského ku střednímu Labi a splavnění Labe v části od Mělníka až k Jaroměři,

d) splavného spojení z průplavu Dunajsko-oderského k říční oblasti Visly a až ke splavné části Dněstru

provedena buď státem, zaváže-li se země, ve které některý pod *a*) až *d*) jmenovaný průplav nebo díl průplavu má býti zřízen, vztažmo některá nahoře uvedená část řeky, která má býti splavněna, se nachází, platiti ročně částku, která stačí na zúročení a umoření osminy těch obligací, které budou vydány, aby příslušný průplav nebo díl průplavu byl zřízen, vztažmo aby příslušná část řeky byla splavněna (*a* až *d*).

Za tímto účelem jest země oprávněna, ukládati interessentům příspěvky.

Příspěvky zemí placeny buďte poměrně podle platů, které připadnou z tohoto důvodu na stát, a mají přestati, když příjmy dotyčného průplavu po srážce nákladů na udržování a vozbu po dvě za sebou sběhlá léta překročily částku potřebnou na zúročení a umoření jmenovitého základního kapitálu tohoto průplavu.

§ 2.

Zemskému zákonodárství se zůstavuje, postarati se o příspěvky z prostředků zemských, jakož i způsob, jak se mají ukládati příspěvky interessentům, ku kterým v jednotlivých královstvích a zemích jest přihlížeti.

Učiní-li se příslušná úmluva mezi státní správou a dotyčnou zemí, příspěvek zemský může zapraven býti také zřízením jednotlivých ve stavebních projektech předvídaných staveb (přístavů, přístávacích míst, příjezdných silnic atd.), postupem vlastnictví pozemkového, poskytnutím věcných práv a přenecháním práv vodních, dodávkami materiálu jakož i poskytnutím jiných věcí a konáním prací.

§ 3.

Postaráno buď přiměřeným způsobem o jednotné řízení prací v § 1. zevrubněji dotčených.

Budiž zřízen poradní sbor z odborníkův a zástupcův interessentů. Polovici členů poradního sboru jmenuje vláda, druhou polovici zemské výbory účastněných zemí.

Způsobem nařizovacím vydána budou podrobnější ustanovení o počtu a rozdělení členův a o úřadování. Při sestavování poradního sboru dbáno buď zájmů obchodních, průmyslových, živnostenských, zájmů hospodářství polního a lesního, jakož i zájmů dělnictva.

§ 4.

Správu vodních drah, které podle § 1. tohoto zákona budou zřízeny, bude míti stát, který také bude ustanovovati a vybírati dávky a poplatky za používání vodních drah a staveb k nim patřících.

Při stanovení těchto dávek a poplatků dbáno budiž co nejvíce toho, aby veškerá domácí výroba byla co nejvydatněji chráněna, obzvláště přiměřenou úpravou sazeb.

§ 5.

Aby zajištěno bylo regulování těch řek v Čechách, na Moravě, ve Slezsku, Haliči, Dolních a Horních Rakousích, které s uvedenými v § 1. průplavy a řekami splavněnými, jakož i takovými, o jejichž splavnění se pracuje, tvoří jednotnou vodní síť a buď za účelem přivádění vody, buď vzhledem k posunování valounů pro příslušné vodní dráhy mají zvláštní důležitost, budiž jednání s účastnými královstvími a zeměmi ihned zahájeno, při čemž pro finanční dávky království a zemí platiti mají stanoviska pro taková opatření dosud obvyklá. Úprava těchto řek musí nejpozději současně se stavbou průplavů (§ 6., odstavec 1.) započata býti.

Pro všechny ostatní vodní toky v královstvích a zemích na radě říšské zastoupených, jejichž úprava jeví se potřebnou, budiž tato regulace co možná brzy připravena a jakmile příslušné práce předběžné budou hotovy, co nejdříve započato.

Zvláštním zákonem ustanoveno bude zvýšení ročního příspěvku státního pro fond meliorační, ku provedení takových regulací potřebné.

Započtení dotací pro vodní stavby do státních rozpočtů těch kterých let zůstává tímto nedotčeno.

§ 6.

Se stavbou vodních drah v § 1. dotčených, o kterých zastupitelstva příslušných zemí se usnesla přivoliti k podmínce v § 1. uvedené, započíti se má nejpozději v roce 1904.

Potřebné práce přípravné vykonány buďte tak v čas, aby tato lhůta dodržena a stavba nejdéle do 20 let mohla býti dokončena.

§ 7.

Při stavbě průplavů a při splavňování řek zaměstnáváni buďte, pokud se to srovnati dá s úspěšným postupem práce, domácí technikové a dělníci, jakož i domácí průmysl.

§ 8.

Náklad na zřízení vodních drah v § 1. dotčených a na říční úpravy, které podle § 5., odstavec 1., mají býti provedeny, buď podle potřeby, pokud tento náklad není uhražen příspěvky zemí nebo jiných interessentů, vztažmo z fondu melioračního, opatřen půjčkou, nejvýše čtyřmi ze sta bez daně zúročnou, na korunovou měnu znějící, v 90 letech splatnou.

Vláda se zmocňuje, z této půjčky ve stavebním období 1904 až do konce 1912 vydati nejvýše obnos 250 milionů korun jmenovitě. Výnos tím získaný smí vynaložen býti toliko na uhražení nákladu na zřízení vodních drah v § 1. dotčených a regulací v § 5., odstavci 1. stanovených.

Z výnosu půjčky věnována buď částka nejvýše 75,000.000 K na dotčené úpravy.

Vláda předložiti má každoročně zároveň se státním rozpočtem výkaz, ze kterého přesně seznati lze sumy obligací na účet dotčených 250 milionů korun jmenovité hodnoty vydaných, jakož i nač výnos jejich za posledního uplynulého účetního období byl vynaložen a jaké práce v této době byly vykonány.

§ 9.

Zvláštním zákonem zajištěna buď včasně úhrada potřeby, která nastane po roce 1912.

§ 10.

Vláda se zmocňuje, po vyslechnutí zemských výborů příslušných zemí konečně ustanoviti trať a technickou úpravu vodních drah v § 1. dotčených.

Ku každé odchylce od programu podle § 1. stanoveného o zřízení vodních drah a ku každému rozšíření programu přes rámec § 1. zapotřebí jest zvláštního zákonného povolení.

§ 11.—17. obsahují předpisy o opatření úhrady výloh, o provádění projektů a stavby atd.

Zákon

ze dne 26. června 1901, č. 80. ř. z., kterým se mění ustanovení o dani důchodové.

S přisvědčením obojí sněmovny rady říšské vidí Mi se naříditi takto:

Článek I.

Paragraf 131., lit. *d*, zákona ze dne 25. října 1896., Z. Ř. č. 220, o přímých daních osobních částečně se mění a ustanovuje se, že úroky ze zástavních listů a z dlužních úpisů, vydaných na základě poskytnutých půjček, zemských úvěrních ústavů, včetně haličského úvěrního spolku pozemkového, jakož i ústavů pro zástavní listy spořitelen, včetně zřizované právě ústřední banky německých spořitelen v Praze a ústřední banky českých spořitelen v Praze, která na stejném základě zřízena bude, podrobeny jsou dani důchodové $^1/_2$ procenta.*)

Téže dani podrobeny jsou dílčí dlužní úpisy vydané c. k. privilegovaným rakouským úvěrním ústavem pro podniky dopravní a veřejné práce.

Článek II.

Zákon tento počne působiti dnem 1. ledna 1902.

*) Dříve činila daň tato $1^1/_2$ procenta. Sleva tato týče se zejména zemské hypoteční banky a zemské banky král. Českého. (Pozn. redakce.)

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Vypsání ceny na vyoravače řepy.

(Sdělení předsednictva čes. odboru rady zemědělské.)

Spolek pro cukrovarnictví v Německu (Verein der Deutschen Zucker-Industrie) vypisuje dvě ceny v obnosu 8000 marek a 10.000 marek na úplné rozřešení úkolu sestrojiti účelný stroj ku vyorávání řepy. Podmínky jsou zejména: nejvyšší spotřeba tažné síly i při těžkých půdách 300 kg. a potřeba pouze jedné lidské síly ku zdvihání řepy na 0·75 hektarů při desetihodinné době pracovní. Kromě toho požaduje se pro cenu 8000 marek, aby stroj zdvihal řepu a ji bez poškození ponechal státi na zemi, aby rukou lehce mohla býti vyňata. Při ceně 10.000 marek žádá se však, aby řepa byla skrojena a aby řepa a lupení co možno bez poškození a odděleny od sebe byly položeny. V obou případech žádá se, aby cena stroje byla přiměřena.

Ucházeti se o tuto cenu lze do 15. srpna t. r. Nabídky zaslány buďtež uvedenému spolku k rukoum p. tajného vládního rady Königa, Berlín, W. Kleistsstrasse 32. Tamtéž lze zvěděti bližší podmínky.

Předseda:
Heřman Janda.

Vyhláška českého odboru rady zemědělské v příčině podporování pokusů s pěstováním různých plodin hospodářských.

Český odbor rady zemědělské poskytne z dotace státní, k účeli tomu vyžádané, podpory na pokusy s pěstováním různých plodin hospodářských, pakliže

1. pokus díti se bude v dohodě a pod dozorem některé hospodářské školy a
2. pakliže pokus konající se zaváže podati zprávu o výsledku pokusu.

Žádosti hosp. spolků, hosp. škol a jednotlivců opatřeny buďtež podrobným plánem (rozvrhem) zamýšleného pokusu, výpočtem nákladu a dokladem, že o dozor hospodářské školy jest postaráno. Žádosti podány buďtež do 15. října 1901.

Český odbor rady zemědělské pro království České.

V Praze, dne 15. června 1901.

Předseda:
Heřman Janda.

Čís. 4115.

Upozornění v příčině vojenských dodávek.

C. a k. intendance 8. a 9. armádního sboru vypsaly dodávky hospodářských výrobků pro vojsko na období 1901 a 1902.

Dle nových předpisů pro dodávky platných, má poskytnouti se pokud možno přednost přímým dodavatelům z kruhů zemědělských.

Celkové množství dodávek rozděleno bude ve dvě poloviny, z nichž prvá zadává se veřejným řízením ofertním, druhá přímo oněm zemědělcům, kteří příslušné intendanci své nabídky podají; avšak také pro první polovici spotřeby připuštěny jsou nabídky přímých výrobců a pakliže tyto intendancí budou schváleny, mohou zemědělci, kteří vypsané předměty nabízejí, býti připuštěni i bez účastenství při veřejném řízení arendačním (tedy z volné ruky).

Podmínky pro dodávky tyto budou ještě zvláště vyhlášeny.

Vzhledem k tomuto rozšíření dodávek vojenských se zřetelem na přímé hospodářské producenty jest radno, aby zejména hospodářská družstva a jiná sdružení zemědělská, která o dodávky vojenské ucházeti se hodlají, již nyní vhodné přípravy k tomu podnikla, aby výhody této již pro letošní podzimní nákup použiti mohla.

V Praze, dne 3. července 1901.

Český odbor rady zemědělské pro království České.

Předseda:
Heřman Janda.

Č. 2188./1901.

Přehlídky a odměňování chovného skotu v roce 1901.

V měsíci srpnu a září budou odbývány následující přehlídky:

I. dne 25. srpna v Mělníku pro odměňovací obvod III. (Okresy: Bělá, Boleslav Mladá, Mělník, Nové Benátky, Roudnice, Velvary.)

II. dne 27. srpna v Písku pro odměňovací obvod XIV. (Okresy: Blatná, Horažďovice, Písek, Strakonice, Sušice, Vodňany, Volyň a část okresu Kašperskohorského, Prachatického a Vimperského.)

III. dne 28. srpna v Klatovech pro odměňovací obvod XV. (Okresy: Domažlice, Kdýně Nová, Klatovy, Nepomuky, Plánice, Přeštice a část okresu Horšovo-Týnského.)

IV. dne 4. září v Kouřími pro odměňovací obvod VIII. (Okresy: Čáslav, Hora Kutná, Janovice Uhlířské, Kolín, Kouřim.)

V. dne 6. září v Lounech pro odměňovací obvod II. (Okresy: Křivoklát, Libochovice, Louny, Nové Strašecí, Rakovník, Slané a část okresu Lovosic a Litoměřic.)

VI. dne 10. září v Ledči pro odměňovací obvod X. (Okresy: Dolní Kralovice, Humpolec, Ledeč, Pacov, Vlašim.)

VII. dne 11. září v Habrech pro odměňovací obvod IX. (Okresy: Brod Německý, Habry, Hlinsko, Chotěboř, Polná, Polička, Přibyslav, Skuč.)

Pro přehlídky v Mělníku, Písku, Klatovech, Kouřími a Lounech ustanovena jest subvence po 600 K a po 4 stříbrných a 6 bronzových medailích českého odboru rady zemědělské, pro přehlídky v Ledči a Habru po 400 K a po 3 stříbrných a 5 bronzových medailích českého odboru rady zemědělské.

Co do plemene dobytčat odměňován bude v obvodu III. skot plemene simenského, kravařského a domácího; v obvodu XIV. skot plemene simenského, pincgavského a domácího; v obvodu XV. skot plemene simenského a domácího; v obvodu VIII. skot plemene simenského a domácího; v obvodu II. skot plemene simenského, kravařského a domácího; v obvodu X. skot plemene simenského, pincgavského a domácího a v obvodu IX. skot plemene simenského, kravařského a domácího.

Pokud se týče pravidel o odměňování chovného skotu, viz dotyčný „Výtah z pravidel" v čísle 8. „Zemědělských zpráv" na straně 129.

Český odbor rady zemědělské pro král. České.

V Praze, dne 1. července 1901.

Předseda:
Heřman Janda.

Hospodářské přednášky

pořádané českým odborem rady zemědělské pro království České, konati bude v měsíci srpnu t. r. kočovný učitel rady zemědělské p. Richard Purghart.

4. — Zahořany u Domažlic,
11. — Kácov,
15. — Nový Knín,
18. dopol. Železný Brod,
18. odpol. Smrčí u Želez. Brodu,
25. dopol. } Bělohrad (lázně).
25. odpol. }

Statistický přehled o stavu a činnosti zemědělských družstev s českou řečí jednací v království Českém (mimo družstva Raiffeisenská) **dle stavu koncem r. 1900.** (Dodatek ku deváté zprávě o činnosti českého odboru rady zemědělské pro království České za rok 1900.) Český odbor rady zemědělské vydal právě publikaci obsahující statistiku českých hospodářských společenstev v obvodu jeho působnosti. Publikaci tuto provází předsednictvo českého odboru orientačním úvodem, z něhož vyjímáme:

Družstevní ruch i v roce 1900 učinil vážné kroky v před. V roce 1900 stávala (dle stavu koncem roku) v království Českém celkem 102 hospodářská družstva s českou řečí jednací, totiž 43 nákupní a prodejní, 6 skladištních, 34 mlékařská, 12 jiných výrobních, 6 strojních a 1 jiného druhu.

Oproti roku předešlému jeví se přibytek o 29 družstev, totiž 12 nákupních a prodejních, 10 mlékařských, 4 skladištní, 2 jiná družstva výrobní a 1 družstvo pro zvelebení chovu dobytka.

Družstva sloučena byla z části ve svazy družstevní, a to Zemskou jednotu nákupních, prodejních a výrobních společenstev zemědělských a v Jednotu českých družstev mlékařských, z nichž prvá čítala 20, druhá 15 družstev. Jednoty obstarávaly společný nákup a prodej, poskytovaly porady ve věcech družstevních, berních atd.

Zemská jednota nákupních, prodejních a výrobních společenstev podávala kromě toho dobrá zdání Jubilejnímu úvěrnímu fondu ve věcech úvěrních, prováděla revise účetní a odstraňovala naskytající se nedostatky ve vedení účtů atd. Jednota družstev mlékařských prováděla za pomoci zemědělské rady odborné inspekce mlékáren co do technického vedení výroby, pořádala souborné výstavy výrobků mlékařských družstev a razila jinak cestu zpeněžení výrobků mlékařských.

Jak v minulé zprávě bylo předpověděno, jsou to hlavně družstevní podniky skladištní (rolnická skladiště obilní), kteréž jsou plodem hospodářského sdružování v roce 1900. Podniky tyto předpokládající poměrně značný kapitál oproti družstvům jiného druhu a směřující ku zpeněžení hospodářských výrobků ve velkém (kdežto až dosud opatřovala družstva hlavně nákup hosp. potřeb) značí postup ku nejvážnějším a nejobtížnějším úkolům družstevním a novou fasi v družstevní organisaci. Postup tento valnou měrou umožnila podpora veřejná — pro tu dobu zejména podpora zemská, jakož i usnadnění úvěru pomocí Jubil. zemského úvěrního fondu cís. a krále Františka Josefa I.; koncem r. 1900 skončeno bylo aneb blížilo se alespoň svému skončení stavební zařízení 5 skladišť obilních v obvodu čes. odboru zemědělské rady, a to: v Jaroměři, v Kouřimi, v Čes. Skalici, Novém Bydžově, Rychnově nad Kn. Skladiště Jaroměřské zahájilo pak ještě r. 1900 obchodní činnost.

Také družstva ostatní v r. 1900 působila v celku s úspěchem. Pokud se týče družstev nákupních a prodejních, dlužno zejména vytknouti, že jen působení těchto družstev a svazu jejich („Zemské jednoty nákup. a prodej. společ.") zdařilo se čeliti zvýšení cen některých hnojiv (hlavně superfosfátů), jež kartelem továren na umělá hnojiva bylo z části uskutečněno.

Jakkoliv společenstva slibně hledí do budoucna, nelze neuznati, že vůči družstevním organisacím cizím stojí nejen číselně daleko pozadu, nýbrž mají i co do organisace a působení svého ještě splniti mnohé a mnohé požadavky. Zejména bude to péče o odborné kupecké a účetnické síly ku vedení družstev, při družstvech mlékařských zejména i péče o síly technické, dále péče o zdokonalené, přesné účetnictví a obchodnické řízení vůbec, zavedení všeobecné revise, opatrné úvěrování zboží a vůbec upevnění a konsolidování družstev uvnitř a na venek. Některé nedostatky v tomto směru u některých družstev stále se pociťují a místy zas zrazují od širšího sdružování rolnického, které v zemích jiných jest mocným faktorem zemědělského pokroku, ano i blahobytu, a platiti může právem za měřítko vyspělosti obyvatelstva rolnického v ohledu hospodářském i kulturním. V té příčině valný podíl na práci této převzíti mohou zemské svazy společenstev, jestliže od samých družstev dostane se jim plné důvěry a posily a budou-li podporovány i zevně od povolaných faktorů.

*

Spisek tento zaslán bude zdarma všem hospodářským spolkům, které oň u českého odboru rady zemědělské v Praze (799—II.) se přihlásí.

C. a k. intendance 8. sboru.

Čís. 3.354.

Přehled

řízení o dodávkách pro zásobování vojska v roce 1901 pro období 1901-1902.

Způsob dodávek	Řízení odbývati se bude v měsíci	Řízení odbývati se bude v stanici a úřadě	pro stanici	žita	chleba à 700 g.	ovsa	sena	slámy ku stlaní	slámy do postelí	uhlí kamenného	uhlí hnědého	měkkého dříví à 282 gr.	tvrdého dříví à 423 kg.	Poznámka.
				na dobu										
				od 1. ledna do 31. prosince 1902		od 1. října 1901 do 30. září 1902.						od 1. září 1901 do 31. srpna 1902		
				q	porcí	q						m³		
Koupě po způsobu kupeckém	září neb říjnu 1901	v Praze v úřadě intendance 8. sboru	Prahu	11.000	.	22.000	.	.	.	.	.	.	.	Dodání žita a ovsa vyminuje se až do zásobovacích skladišť. Dle výše cen zakoupí se případně třetina pšenice na místě žita.
			Plzeň	5.100	.	5.000	.	.	.	.	.	.	.	
Bezprostřední dodávání	srpnu 1901 ohledně sena, slámy, dříví a uhlí říjnu 1901 ohledně chleba a ovsa	Praha (Dejvice) v úřadě vojenské zásobárny	Prahu . . .	.	.	.	17.000	9.900	3.000	40.000	4.200	1.000	.	
			Beroun . . .	.	173.000	150	120	80	120	1.000	.	100	—	Udaná potřeba jest pouze přibližně uvedena. Dodavatelé musí se zvýšením množství o ¹/₄ i s jakýmkoli snížením srozuměni býti.
			Rokycany . .	.	95.000	110	90	50	.	.	.	.	.	
			Benešov . .	.	260.000	250	200	130	130	2.100	.	60	.	
			Jindř. Hradec	.	420.000	500	400	260	260	3.400	.	110	.	
			Třeboň . . .	.	140.000	120	100	70	100	900	.	30	.	
			Hostivice . .	.	.	.	.	.	.	400	.	10	.	
		Plzeň (Kroftova ulice) v úřadě vojenské zásobárny	Plzeň . . .	.	.	.	4.200	2.300	550	8.300	.	1.200	.	Dále jsou povinováni dodati zvýšenou potřebu pro každoročně odbývající se soustřeďování se vojska včetně až po cvičení jízdecké brigády, po případě pěší divise jakož i pro povolené přídavky za smluvené ceny.
			Budějovice .	.	920.000	4.600	3.900	2.200	580	6.300	.	.	400	
			Písek . . .	.	350.000	470	380	240	130	3.100	.	.	70	
			Prachatice .	.	160.000	120	100	60	110	.	.	.	160	
			Klatovy . .	.	216.000	7.000	5.500	3.400	170	1.600	.	50	.	
			Dobřany . .	.	.	5.700	4.600	2.800	125	1.000	.	40	.	
			Karlovy Vary	.	17.000	.	.	.	20	400	.	30	.	
			Cheb	.	430.000	600	500	300	140	4.600	.	160	.	
			Freistadt . .	.	160.000	120	100	60	130	1.000	.	70	.	

Ostatní podmínky.

1. Nabídky producentů na dodávky obilí k výrobě chleba, dále na dodávky a bezprostřední odvádění ovsa z volné ruky (tedy **před** dotyčným vypsáním) se přijímají u c. a k. intendance 8. sboru od 15. srpna do 15. září 1901, nabídky na seno a slámu v první polovici července. Nabídky producentů na dříví a uhlí musí býti podány před vyhlášením veřejného řízení, t. j. do 15. července, a jest producentům všech druhů volno podati své nabídky k výše uvedeným lhůtám u c. a k. intendance 8. sboru neb při veřejných zajišťovacích řízeních, která později vyhlášena budou.
2. Obcím, producentům a hospodářským sdružením dá se při stejných nabídkách přednost před ostatními offerenty a jsou sproštěni složení vadia neb kauce ohledně dodání, jež vlastními silami, po případě výrobky obstarati mohou. Při režijních nákupech mohou též býti podány nabídky na části nejméně 100 q. z vypsaného potřebného množství. V zájmu jednotlivých, o dodávky se ucházejících producentů doporučuje se, aby připojivše se k hospodářským družstvům, těmito dodávky uskutečňovali. — Podotýká se, že k dodání určené druhy musí míti alespoň skladní (magazinsmässig) jakost a že zásadou jest, dodávání výrobků vlastní sklizně. — Dodávka koupených místo výrobků vlastní sklizně smí se státi jen výminečně v oněch případech, kde dodání vlastních vyrobků stalo se nemožným následkem zevnějšího, producentem nepřekonatelného vlivu. Budou-li od hospodářů (neb hospod. družstev atd.) podány nabídky ještě před veřejným vypsáním, jest nutno vzorky nabízených druhů přiložiti. Od podání těchto vzorků se upustí, když v nabídkách uvede se jakost nabízených druhů výslovně jako „skladní“ a offerenti již dříve s vojenskou správou v obchodním spojení byli, tudíž možno u nich předpokládati, že podmínky skladní jakosti jsou jim známy. — V nabídkách musí býti udán vždy původ (provenience) nabízených obilních druhů. Nabídky na dodávání obilí s výhradou vrácení otrub nejsou přípustny. Obilí obsahující hmyz nesmí býti v žádném případě dodáno.
3. Producenti (vyjma obce a hospod. sdružení) musí zároveň s nabídkami podati vysvědčení o množství jimi samými sklizených výrobků, které svým členům vystaví hospod. družstvo, ostatním příslušný politický úřad. Předání obchodů uzavřených s výrobci na jiné osoby se nepřipouští.
4. Za účelem snazšího súčastnění se na vojenských dodávkách dovoluje se producentům, kteří jako spolehliví známi jsou, dodávky pícních druhů až včetně potřeby pro 15 koní s dohodnutím se s dotyčným oddílem cestou akordní uskutečniti. Avšak tito producenti musí opatřeni býti dostatečnými zásobami pro případnou větší spotřebu.
5. Skladiště arendatorů nemá od vojenských bydlišť býti vzdálenější než 1·9 km., překročuje-li vzdálenost 1·9 km., jest arendator zavázán chléb a pícní druhy bez náhrady do vojenských bydlišť dovážeti.
6. Řízení zajišťovací budou pokaždé vyhláškami v „Úředním Listu Pražských Novin“, „Politik“, „Bohemia“, „Národních Listech“, „Hlasu Národa“, „Pražském Illustr. Kurýru“ a v „Prager Tagblatt“ čtyři neděle napřed uveřejněna. Pro každé jednotlivé řízení vyhotoví se sešity o podmínkách, které u c. a k. vojenských zásobáren v Praze a v Plzni k nahlédnutí vyloženy a tamtéž za obnos 8 h za tiskový arch prodávány budou.

V Praze, 31. května 1901.

Různé zprávy hospodářské.

Osobní. Místopředseda zemědělské rady pan Felix svobodný pán z Achrenthalu vyznamenán byl řádem železné koruny II. třídy. Člen výboru českého odboru zemědělské rady pan František Hejtmánek jmenován císařským radou.

Z technické kanceláře rady zemědělské pro království České. C. k. ministerstvo orby a c. k. místodržitelství vyslovilo vrchnímu inženýru p. Františku Tomšovi a inženýru p. Mat. Jehličkovi po konečných kolaudacích regulačních a melioračních úprav vodních družstev na Doubravce (v okr. mladoboleslavském) a v Radovesnicích (okres Nový Bydžov) své plné uznání za úspěšné vedení režijní stavby jak v ohledu technickém tak i také ekonomickém.

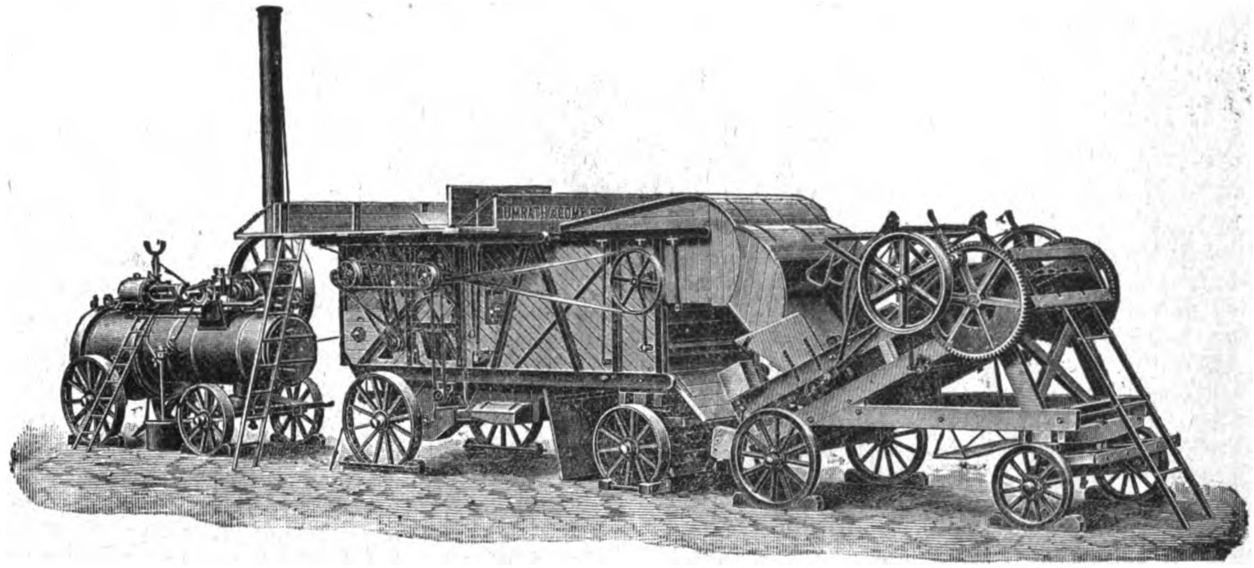
Hedvábnický spolek pro království České upozorňuje všecky p. t. pěstitele bource morušového, že kupuje jako každoročně parou dobře umrtvené a ke smotání spůsobilé zámotky, jež dlužno zasílati teprv na podzim v měsíci září a říjnu 1901 jednatelství spolku na Smíchově, čís. pop. 329. Zároveň žádají se všickni pěstitelé, kteří letos na jaře od hedvábnického spolku původní vajíčka obdrželi, aby za účelem sebrání statistického materialu o výsledku letošní kampaně v brzku podali zprávu jednatelství spolku.

II. kurs národohospodářský a sociálněpolitický pořádá Česká společnost národohospodářská v dnech od 7.—12. října t. r. v Praze. Přednášeti budou: Prof. dr. A. Bráf: O mechanismu oběhu, 6 hodin. Dr. V. Fáček: Úvěrnictví v malých živnostech a obchodech, 3 hod. Prof. dr. F. Fiedler: Stěhování obyvatelstva a sociální otázka zemědělská, 3 hodiny. Doc. Dr. J. Gruber: Veřejné podniky a jich význam v hospodářství státu a obcí, 6 hodin. Doc. dr. C. Horáček: Agrární reforma, 5 hodin. Dr. R. Pilbauer: Zahraničná tržba a obchodní smlouvy rakouskouherské, 6 hodin. Dr. J. Salaba: O socialisaci umění, 4 hod. Dr. V. Schuster: Postup a proměny zemědělské výroby (industrialisace zemědělství), 3 hod. Kurs bude konán, přihlásí-li se nejméně 100 účastníků, v udané době denně od 8—12 hod. dopol. a od 4—6 hod. odpol., po případě s večerními rozhovory. Místnost kursu bude svého času přihlášeným účastníkům oznámena a bude jim dodán spolu stručný přehled výkladů. Zápisné činí: Pro celý kurs 10 kor., pro jednotlivý kurs šestihodinový 2 kor., pro kursy o méně hodinách 1 kor. Přihlášky se zřetelným udáním jmena a příjmení, stavu a bydliště zaslány buďtež společnosti nejdéle do 31. srpna t. r. Zápisné nebudiž zasýláno, dokud nedostane se přihlášenému vyřízení jeho přihlášky, k němuž pak bude připojen složní list poštovní spořitelny.

Akci ku podpoře meliorací půd zahájil velmi účelně v okresu svém okresní výbor v Novém Bydžově. O pozoruhodné akci této přineseme bližší zprávu příště.

Projekt zemské daně z piva. Český odbor rady zemědělské rozeslal právě delegátům svým, hospodářským a odborným spolkům a zástupcům průmyslu pivovarského tento oběžník: „Uplynulé zasedání sněmu království Českého

objevilo potřebu hledati nový pramen příjmů zemských k úhradě vzrostlých výdajů zemské správy zvýšením platů učitelských. V příčině té vyskytl se zejména projekt zavedení zemské dávky z piva. Český odbor rady zemědělské pokládá v zájmu zemědělství za vhodné zaujati v čas stanovisko vůči tomuto projektu, aby zjistil, zdali

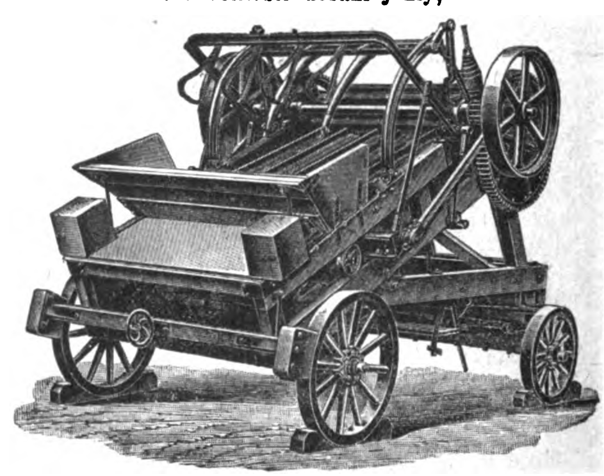
Parní mláticí složení s patentním lisem na dlouhou slámu
firmy Umrath a spol. v Praze-Bubnech.

a v jaké míře zavedení dávky takové mohlo by státi se skutkem bez vážného poškození zájmu zemědělství českého, jakož i průmyslu hospodářského (pivovarnictví a sladovnictví). Z té příčiny žádá český odbor rady zemědělské za laskavé podání dobrého zdání o tom: 1. jeví-li se zavedení zemské dávky z piva zájmům zemědělským tamního obvodu resp. zájmům pivovarského a sladovnického průmyslu vážně nebezpečným neb škodlivým, jakou měrou a v jakém směru; 2. které podmínky (záruky) by nezbytně splněny býti musily a jaká maximální výše daně byla by přípustnou, aby případné škodlivé následky zemské daně z piva, kdyby tato přec zavedena byla, byly co možno omezeny."

Vojsko na žně. Aby se hospodářům v době žní vypomohlo pracovními silami, budou od 1. srpna na čtrnáctidenní dovolenou propuštěni všickni vojíni a zeměbranci, kteří o to zažádají. Opatření to platí prozatím pro Čechy a bude, osvědčí-li se, v příštích letech zavedeno také v jiných zemích rakouských.

Úpadek zemědělství v Anglii. V Anglii byla publikována statistická data o stavu zemědělství v minulém roce. Z těchto dat mohou býti vyvozovány velmi interessantní a dalekosáhlé důsledky. V přítomné chvíli rozloha osevní země činí sotva polovinu rozlohy té před 30 roky. Rozloha osevní plochy klesla na 3,000.000 akrů. Když královna Viktorie nastoupila na trůn, jedla Anglie své vlastní obiloviny. Tenkrát bylo jí vydržeti kontinentální blokádu v trvání několika let; nyní by ji nevydržela déle jednoho měsíce.

Nový patentní lis na slámu. Tento dle vlastního patentu firmy Umrath a spol. v Praze-Bubnech velice solidně stavěný a již prakticky co nejlépe osvědčený lis, může společně s každou parní mlatičkou pracovati a jest s to, všecku z této vycházející slámu i při největším množství lehce zlisovati. Ku hnaní tohoto lisu jest třeba jedné koňské síly a děje se tak od bubnového hřídele u mlátičky, však možno též, kde toho místní poměry vyžadují (když mlátička ve stodole a lis mimo stodolu mezi mlatičkou a lokomobilou postaven býti má) přímo od lokomobily lis a z druhého setrvačníku tohoto lisu parní mlatičku hnáti. Vyhozená sláma z mlatičky přivádí se stejnoměrně do lisu a tento ji lisuje v balíky 150 *cm* dlouhé, 32 *cm* vysoké a dle libosti ponejvíce 50 *cm* široké. Dle stanovení velkosti a hutnosti jsou balíky 15—50 *kg* těžké. Osoba která pod lisem sedí a proti prachu a nebezpečí chráněna jest (ku vázání menších balíků jest třeba 2 osob), pustí, jakmile balík žádané velkosti dosáhl jehly, uřízne v těchto

Nový patentní lis na slámu
firmy Umrath a spol. v Praze-Bubnech.

na háčkách zachycené motouzy a zaváže je na uzel. Váže se motouzem nikoliv drátem. Upotřebení tohoto lisu poskytuje obzvláště následující výhody:

Takto v balíky stejnoměrně lisované necuchané a nezlámané slámy možno až třikrát tak velké množství oproti nevázané slámě v téže stodole umístniti. — Stejně velké balíky možno snadno převážeti. Při mlácení ušetří se 6—8 lidí, kteří dříve vázáním slámy zaměstnáni byli. Výkonnost mlátičky se zvýší, jelikož odebírání slámy jest stejnoměrné. — Tyto výhody jsou pro každého hospodáře velice důležity a proto se jeví pro tento lis všude velký zájem a kam takový lis přijde, brzy vseobecně bývá zaveden.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Pražská plodinová bursa dne 26. července 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 75—80 kg K 8·60 až 9·10, uherská 77—80 kg. K 8·85 až 9·15, žito české, jakosti 73—75 kg. K 8·— až 8·25, rakouské jakosti 73—74 kg. K 8·15 až 8·25, ječmen výběr K 0·— až 0·—, první jakosti K 0·— až 0·—, střední K 0·— až 0·—, merkantilní K 0·— až 0·—, oves bílý K 8·10 až 8·15, rychlík K 8·15 až 8·25, merkantilní K 7·95 až 8·—, kukuřice cizozemská K 0·— až K 0·—, nová 1900 K 6·75 až 6·75, cinquant. 1900 K 7·65 až 7·75, vikev česká K 0·— až 0·—, pohanka K 10·— až 10·50.

Plzeň. Na trh dne 24. července 1901 přiveženo na 3 povozech 94 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K —·— až 16·20, žita K —·— až 16·50, ječmene K —·— až —·—, ovsa K —·— až 16·70, sena nejvyšší cena K —·—, prostřední K 9·—, nejnižší K 7·80, slámy nejvyšší cena K —·—, prostřední K 5·80, nejnižší K —·—, brambory 100 kg. K 6·85 až 6·30.

Chrudim, ceny tržní dne 27. července. Hektolitr pšenice od K 12·60 do 13·00, hl. žita od K 10·80 až 11·10, hl. ječmene od K 8·50 do K 10·30, 1 hl. ovsa od K 8·— do K 8·30, 1 hl. zemčat od K 4·20 do K 4·80, 100 kg. sena lučního od K 8·— do 9·40, kg. másla čerstvého K 2·40.

V Písku, dne 27. července. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice 13 K 10 h, žita 12 K 40 h, ječmene 9 K 95 h, ovsa 8 K 42 h, brambor K —·—.

Vysoké Mýto, dne 27. července. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 8·80, žita 50 kg. K 7·40 až 7·80, ječmene 50 kg. 6·80 až 7·40, ovsa 50 kg. K 7·20 až 7·60, brambor 50 kg. K 3·75; máslo 1 kg. K 2·—, vejce 60 kusů K 3·10, seno 1 metr. cent K 6· — až 7·—, sláma 1 metr. cent K 4·50 až 7·00.

V Jičíně, dne 29. června. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 76 až 80 kg. K 12·60 až 14·—, žito váha hl. 70 až 74 kg. K 10·40 až 11·20, ječmen váha hl. — až — kg. K 0·— až 0·—, oves váha hl. 45 až 49 kg. K 7·20 až 8·40, máslo čerstvé kg. K 1·94 až 2·18.

Mladá Boleslav, dne 26. července. Pšenice hektolitr váha — kil. K 0·—, žito hl. váha do — kil. K 0·—, ječmen 1 hl. váha od 00—00 kil. K 0·— 0·—, až 0·—, oves 50 kg. váha od 47—51 kg. K 8·00, 8·20 až 8·40, zemčata 50 kg. K 2·60, 2·70, 2·80, seno — kg. K 0·—, 0·—, 0·—, sláma K 0·—, máslo kg. K 2·08, 2·24, 2·40. Na trh bylo na 12 vozích 178 hl. obilí přiveženo.

V Hradci Králové dne 27. července. 1 hl. pšenice K 12·50 až 13·70, 1 hl. žita K 11·10 až 12·—, 1 hl. ječmene K 9·— až 10·—, 1 hl. ovsa K 7·20 až 7·60, 1 hl. bramborů K 2·60 až 3·20, 1 hl. jetelového semínka červeného K 40·— až 46·—, 1 hl. máku K 30·— až 36·—. 1 hl. lněného semene K 20·— až 22·—. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 83, žita 190, ječmene 14, ovsa 127 jetelového semínka $4^1/_2$, lněného semene —, brambor 184.

V Netolicích, dne 1. července. Na výroční trh přihnáno bylo dobytka a sice: 93 býků, 1558 volů, 571 krav, 616 jalovic, 432 kobyl, 212 valachů, 404 hříbata, úhrnem dobytka hovězího 2838 kusů a koňského 1048 kusů, vesměs 3886 kusů. Obchod byl velmi čilý, ceny přiměřené. Do ciziny bylo vyvezeno 30 vagonů dobytka (6 hovězího a 24 koňského dobytka).

Hospodářské vyučování a přednášky.

Královská česká akademie hospodářská v Táboře. Nový školní rok počíná m. říjnem 1901. — Vyučování jest theoreticko-praktické. — Bohaté sbírky a knihovna; laboratoria i zkušebná pole. Dvůr o výměře více 100 ha. — Vyučování na akademii trvá dvě léta, v přípravném ročníku jeden rok. — Řádnými posluchači akademie jsou, kdož prokáží vysvědčením, že s dobrým prospěchem absolvovali úplné gymnasium, realku neb střední hospodářskou školu. — Řádnými posluchači přípravného ročníku stanou se ti, jimž jest aspoň 16 roků a kdož předložili vysvědčení ze šesté třídy gymnasia neb realky. Absolventi přípravného ročníku postoupí pak za řádné posluchače akademie. Za mimořádné posluchače mohou býti přijati, kdož mají aspoň 16 let a potřebné vědomosti, aby mohli s prospěchem věnovati se vědeckému studiu zemědělství. Posluchači hospodářské akademie v Libverdě a jiných učilišť stejné kategorie mohou v Táboře ve svých studiích pokračovati. — Přihlášky posluchačů díti se mohou buď písemně neb ústně až do měsíce října u ředitelství akademie, kteréž na požádání zašle každému prospekt a odpoví k dotazům ve příčině jiných poměrů akademie.

Zpráva o mlékařském kursu pořádaném odbornou učitelkou pí. Bertou Píchovou-Polákovou při hospodyňském kursu v Hracholuskách u Roudnice n. L. Kurs byl odbýván ve dnech 17. až 19. června, denně vždy celého půldne, aby chovanky ostatní práce mohly zastati. Přednášky i práce praktické konány byly hlavně pro chovanky. V theoretické části probráno, pokud stačil čas, celé mlékařství; prakticky provedeno: odstředění mléka, výroba másla, vyváření a nasolení téhož na zimu, výroba sýrů: Camembertského, syrečků máslových, cihlového, Tilsitského, výborného tvarohu ze sladkého mléka, který se chovankám hned k večeři předložil. Odstřeďovalo se na dvou strojích: na anglickém „Princess“ a švédském „Korunním“; máslo se stloukalo v máselnici „Korunní“ a domácí. Mléka se zpracovalo 100 l. Kursu obcovalo 35 osob.

Veřejné praktické kursy o zužitkování ovoce v domácnosti pořádá ředitel Jindřich Havránka v Jičíně v budově hospodářské školy ve dnech 14. srpna a 25. září 1901 vždy o druhé hodině odpoledne. O důležitosti ovoce vůbec, zvlášť v domácnosti, a o vlivu jeho zužitkování na výnosnost ovocnictví. O potřebném nářadí, nádobí a náčiní na zužitkování ovoce v domácnosti. Vysvětlí se a prakticky provede vždy dle období různého ovoce: Výroba šťáv ovocných, huspenin, marmelád, povidel a past. Zavařování ovoce v páře, do cukru a medu. Nakládání ovoce do lihu, rumu, koňaku a octa. Výroba ovocných vín a ovocného octa. Výroba slivovice a koňaku. Sušení ovoce rozličného druhu, zvláště pak jablek na spůsob americký. Vstup volný.

Lukařské školy v Čechách mají státi se skutkem. Do rozpočtu zemského na r. 1901 jest vloženo na zřízení dvou škol 4000 K; na vydržování 10.000 K. Zemský výbor podal nyní sněmu zprávu o zřízení lukařských škol v král. Českém a navrhuje v ní: Slavný sněme račiž se usnésti: 1. Zemskému vyboru se ukládá, aby zařídil jednu lukařskou školu s českým a jednu s německým vyučovacím jazykem při jedné české a jedné německé rolnické škole v král. Českém. 2. Zemský výbor se zmocňuje, aby ve srozumění s c. k. ministerstvem orby vypracoval organisační stanovy a učebnou osnovu pro lukařské školy. 3. Zemskému výboru se ukládá, aby také do zemského rozpočtu na r. 1901 vložil sumy, potřebné k zařízení a vydržování lukařských škol.

Literatura.

Zemědělské zákony i jiné předpisy, týkající se zemědělství v království Českém. Soustavně uspořádal a výkladem opatřil JUDr. Frant. Fiedler. Vydáno k vyzvání českého odboru zemědělské rady s podporou zemského výboru království Českého.

Oznámili jsme již minule vydání prvého svazku tohoto díla. K tomu pokládáme ještě za vhodné připomenouti, které pohnutky vedly ku vydání tohoto díla:

Stále opakují se totiž stesky, že zákony týkající se zemědělství provádějí se nedostatečně a že opatření veřejné správy, učiněná ve prospěch zemědělství, nebývají širším kruhům zemědělským dosti známa. Třeba nikoliv jedinou, přece závažnou příčinu toho hledati sluší v neznalosti zákonů a veřejných opatření zemědělství se týkajících. Úřední sbírky, v nichž zákony a opatření ta se uveřejňují, nejsou venkovskému obyvatelstvu přístupny. A přece jest znalost zákonných i jiných veřejných předpisů zemědělství se týkajících pro stav zemědělský nejen potřebnou, nýbrž často i nutnou. Provádění předpisů těch uloženo jest v četných případech úřadům samosprávným. A jestli členové těchto, nemohouce se o platných předpisech zákonných snadno poučiti, provádějí zákony způsobem nedostatečným, činí se z toho výtky samosprávě vůbec, nehledíc ke škodě, kterou trpí tím obyvatelstvo na samosprávný úřad odkázané.

Český odbor zemědělské rady pro království České hledě nedostatku tomu odpomoci, usnesl se na tom, aby vydána byla sbírka všech zákonů, nařízení a jiných veřejných opatření zemědělství se týkajících, která byla by soustavně uspořádána a přiměřenými výklady opatřena.

Zemský výbor království Českého, na který český odbor obrátil se o příspění, aby myšlenka tato byla uskutečněna, uznal za žádoucí, aby taková sbírka byla vydána a povolil k tomu účelu přiměřenou podporu.

Ve spisu tomto, který vznikl takto z podnětu českého odboru zemědělské rady a podporou zemského výboru království Českého budou obsaženy především všechny říšské i zemské zákony, které platí pro zemědělství v království Českém, slovným zněním; zákonům samým předeslán dle potřeby úvod vysvětlující účel zákonů těch, aby usnadněno bylo čtenáři pochopení zákonných předpisů. Tam, kde třeba, připojeno i poučení pro samosprávné úřady, které mají zákon prováděti. Při zákonech, dotýkajících se sice zemědělství, avšak slovným svým zněním lhostejnějších pro toto (ku př. zákony o úrazovém pojišťování) vysvětlen obsah zákonů se stálým zřetelem na potřeby zemědělství. Zákony a nařízení uspořádány byly v této sbírce soustavně, aby ten, kdo spisu míní upotřebiti, mohl do podrobna zvěděti, jakým způsobem jednotlivé záležitosti zemědělské veřejnou správou jsou upraveny, a aby získán byl jasný obraz o celém rozsahu působnosti veřejné v odvětví zemědělském. Při tom obrácen byl hlavní zřetel k tomu, aby kniha tato sloužila co nejvíce možno praktickým potřebám nejen příslušníků zemědělství a samosprávných korporací obecních i okresních, nýbrž i všech těch, kdo jakýmkoliv způsobem zemědělskými záležitostmi se zabývají.

Svazek prvý tohoto díla právě vyšel. Obsahuje tyto části: Zastoupení zájmů zemědělských. — Právní poměr hospodáře k jeho zřízencům. — Ochrana polního majetku. — Opatření proti škůdcům přírodním. — Opatření k podpoře chovu dobytka. — Opatření k ochraně dobytka před nákazou. — Ochrana lesů. — Cena 4·20 K (364 stran).

Český odbor rady zemědělské, který v uznání potřeby a významu takového díla pro zemědělce české dal k vydání jeho podnět a pro sepsání jeho v osobě p. prof. dra. Fr. Fiedlera vynikající a v oboru zemědělského zákonodárství a politiky zemědělské nad jiné povolanou sílu nalezl, upozorňuje veškeré vrstvy zemědělské, hosp. spolky i jednotlivce, velkostatky atd. jakož i samosprávné orgány na tuto práci a doporučuje ji vrstvám těmto jako vynikající pomůcku.

Celý spis vyjde ve 2 svazcích (druhý as o 20 arších) a bude nejdéle v zimě 1901 úplně vydán.

Věstník samosprávný a národohospodářský, vydávaný K. Harmachem ve Velvarech, dokončil právě v čísle červnovém význačné pojednání pana prof. Dr. A. Bráfa: Idey a skutečnosti v samosprávě. Jest to zajímavý rozhled po ideách, jež ovládaly zavedení t. zv. samosprávy u nás, a po skutečnostech, jež utvářejí se změnami názorů a pak mocnou pružinou životních potřeb, stále rostoucích a vždy rozmanitěji se utvařujících.

Z ostatního obsahu uvádíme: Povinnost obcí k náhradě nákladů vzešlých ošetřováním jejich příslušníků v cizí obci, Osobní daň z příjmů (Pokr.), Zemědělská rada českému jihu, Jaké budou následky zrušení premií cukerních? Vedlejší ústavy společenstev živnostenských pro hospod. zájmy členstva (Dr. K. Polák), Hlídku výnosů zemského výboru a ministerstva vnitra, literaturu, směs.

„Úvěr zemědělců“. Pod tímto titulem vydala Ústřední jednota českých hospodářských společenstev v království českém jako druhé číslo své knihovničky brožurku, zpracovanou dle stejnojmenného spisku dra. ryt. J. Hattingberga, pojednávající zejmena o rozdílu a účelném použití úvěru hypotečního a úvěru osobního provozovacího. Brožurka obsahuje odstavce: Příčiny zadlužení selského, o účelnosti zemědělského úvěru, nevypověditelnost hypotekárního dluhu, neměnitelnost míry úrokové, nevypověditelnost zápůjčky obmezena je jen na věřitele, veřejnoprávní ústavy úvěrní, nucené umořování zápůjčky, vývin úvěru zajištěného zástavními listy, zvláštní vlastnosti zápůjček zajištěných zástavními listy, zlepšení hospodářských poměrů přivodí se též Raiffeisenkami, vybavení rolnictva ze dluhů a prostředky k tomu, stanovení hranice pro zadlužení, hospodářské vyškolení rolnictva Raiffeisenkami a hospodářskými družstvy, vklady Raiffeisenek buďtež zachovány pro úvěr provozovací, Raiffeisenka je hospodářskou výchovnou venkovského lidu, úkoly Raiffeisenek atd. Brožurka stojí 10 hal.

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářské spolky.

Z Ústřední společnosti hospodářské pro král. České. Řiditelstvo Ústřední společnosti hospodářské konalo schůzi svou za předsednictví J. J. JUDra. Bedřicha knížete Schwarzenberga a u přítomnosti 17 členů dne 10 července t. r.

Sdělení předsednictva vzata se souhlasem na vědomí. Pan inž. R. Jahn sdělil, že výstavní výbor jednohlasně vyslovil souhlas s návrhem, aby r. 1902 opětně pořádána byla v Praze výstava hospodářská. Příští výstava má kromě skupiny strojů, zvířat a řemeslných a průmysl. výrobků obsahovati výstavku učebných pomůcek hospodářských

škol, výstavku motorů pro zemědělství a malý průmysl, výstavku parohů, výstavku sbírek musea cukrovarského a také s ní má poprve spojena býti výstava jezdeckých a tažných koní vojenských. Aby výstava dle navrženého programu byla zajištěna, usneslo se ředitelstvo, obrátiti se s peticí k ministru vojenství a ministru orby za svolení k obeslání výstavy oddělením jízdy a tažných koní a taktéž požádati zemský výbor, aby školy hospodářské povzbudil k obeslání výstavy. Taktéž schválen návrh, aby ministerstvo železnic a správy drah byly požádány, by podobně jako v Německu návštěvníkům výstavy povolena byla bezplatná zpáteční doprava po železnici. Hlavním předmětem jednání byla otázka vzdělání dívčího dorostu rolnického a rozmnožení škol hospodyňských. Rokování súčastnili se se pp. Prokůpek, Červinka, Novotný, kteří poukazovali k tomu, že by se počet hospodyňských škol dal laciným nákladem rozmnožiti tím způsobem, že by se upravily jako zimní hospodářské školy. Nepatrnou pomocí země nebo přispěním okresu snadno by se mohly zříditi hospodyňské školy všude, kde trvají již zimní hospodářské školy a to tak, že by po uplynutí školního běhu na zimní hosp. škole započalo ihned vyučování na podobně systemisované škole hospodyňské. Ku konci schválen návrh, aby sněmu podána byla petice, by se přičinil, aby ve prospěch dívčího dorostu zřízeny byly na dosavadních zimních hospodářských školách školy hospodyňské. Na konec jednáno o návrzích přednáškového výboru a po rokování, jehož se súčastnili pp. sekretář Hiller, řid. Červinka, Prokůpek, Novotný a předseda, usneseno, uložiti tomuto komitétu, aby předložené návrhy ve smyslu pronesených náhledů doplnil a příště ředitelstvu opět předložil.

Vinařský spolek pro král. České konal XXIV. valnou hromadu v neděli dne 30. června po 1. hod. odpol. v dvoraně hotelu „Na poště“ v Roudnici za předsednictví předsedy spolku J. J. pana Ferdinanda prince z Lobkovic. Před zahájením porad bylo členstvo jménem města Roudnice vřele uvítáno jeho starostou p. poslancem E. Špindlerem, kterému J. J. předseda srdečnými slovy odpověděl. — Z jednatelské zprávy p. ředitele vinařství J. Šimáčka vyjímáme: Koncem roku 1900 čítal spolek 4 čestné, 6 zakládajících, 28 dopisujících a 80 přispívajících členů. V roce 1900 dostalo se českému vinařství náležitého uznání na světové výstavě v Paříži. Z Rakouska súčastnilo se 23 vystavovatelů o „viticulture“ a 14 co „vins“. Z království českého 8 nákladníků 24 druhy vín. Porota pro víno přisoudila následující ceny: Zlatou medaili ředitelství vinařství J. J. prince Ferdinanda Lobkovice v Dolních Beřkovicích, stříbrnou medaili správě vinařství J. J. knížete Jiřího Lobkowicze na Mělníku, správě panství hraběte Sylva-Tarouccy-Nostice ve Vel. Žernosekách a společné skupině nákladníků vinic z Mělníka. Z kolekce české uznáno nejlepším červené víno. Význam vyznamenání nejpřednějšího druhu vinné révy, v Čechách pěstované, internacionální porotou jest pro české vinařství dalekosáhlý; posazena tím koruna nově vzkříšenému vinařství v Čechách. V roce 1900 povolilo ministerstvo orby spolku 400 korun na opatření ochranných prostředků proti oidium, kteréž r. 1899 povážlivě počalo ohrožovati vinice v Čechách. Zakoupeno bylo sedm strojů na poprašování révy sírou a sedm pytlů mleté síry po 50 kilogr., jež rozdány obcím, kdež oidium konstatováno bylo, k upotřebení pro nemajetné nákladníky vinic. V záležitosti zařízení vzorných viniček došla na podanou petici odpověď od ministerstva orby v tom smyslu, že vidí se na základě došlých zpráv nutnost zařizování takových viniček, činí se však státní podpora závislou na podpoře zemské. Naznačuje se v odpovědi té postup při zakládání viniček, dohled na práce, volba druhů révy vinné a pozemku a vyžaduje se předběžná zpráva v tom smyslu, by další rozhodnutí následovati mohlo. Na základě této odpovědi podán zemědělské radě návrh na provedení požadovaného projektu. Vinařským spolkem domáhaný zákaz přívozu sazeček révových do Čech projednáván opětovně v zemské komisi v záležitostech fylloxery a jest naděje v příznivé vyřízení. (Dokonč.)

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v době od 1. července do 8. července 1901 v království Českém rozšířeny byly. (NB. Čísla vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

Panuje: I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu žlutickém v Moukovicích 10 a ve Veselově 9. **2.** v okresu podbořanském v Kněžicích 4 a v Německých Třebčicích 2. **3.** v okresu žateckém v Libočanech 1, v Žabokikách 2 a v Sedčicích 4.

II. Ozhřivka:

1. v okresu benešovském v Městečku 1. **2.** v okresu vysokomýtském ve Vysokém Mýtě 1. **3.** v okresu poličském v Poličce 1. **4.**, v okresu slánském ve Starých Ouholicích 1. **5.** v okresu vinohradském v Jílovém 1.

III. Červenka vepřů:

1. v okresu jičínském v Železnici 1. **2.** v okresu kaplickém v Horním Kališti 1. **3.** v okresu klatovském v Týnci 1. **4.** v okresu královédvorském v Postráni 1. **5.** v okresu ledečském ve Vonšově 1. **6.** v okresu podbořanském v Jesenici 2 a v Kněžici 2. **7.** v okresu rakovnickém v Kněževsi 1. **8.** v okresu rumburském v Schönbüchlu 1. **9.** v okresu žamberecké m v Doln. Hedči 1. **10.** v okresu děčínském v Děčíně 1.

IV. Mor vepřů:

1. v okresu českolipském v Dolní Libchavě 1. **2.** v okresu jablonském v Jablonném 1 a v Křižanech 1. **3.** v okresu jindřichohradeckém v Starém Městě 1 a v Zenotíně 2. **4.** v okresu rumburském v Starých Doubicích 1, v Horním Grundu 1, v Schönbornu 2 a v Schönbüchlu 2. **5.** v okresu děčínském ve Freudenbergu 2, v Kaltenbachu 2, v Dolní Kamenici 1, v Kunnersdorfu 5 a v Rychnově 1.

V. Puchýřina na údech pohlavních:

1. v okresu prachatickém v Protivci 1. **2.** v okresu rokycanském v Tymákově 1.

Vyhlášení c. k. místodržitelství v Praze ze dne 3. července 1901 čís. 125.849, jež týká se průměrné ceny za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, která byla v Praze v měsíci červnu 1901 zjištěna. Průměrná cena tržní za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, zjištěná po rozumu § 3. lit. a) císařského nařízení ze dne 15. září 1900 z. ř. čís. 154 a ministerského nařízení ze dne 18. září 1900 z. ř. čís. 155 o zamezení a utlumení moru vepřů, která byla v Praze v měsíci červnu b. r. a která v měsíci červenci 1901 sloužiti má za základ při vyměření náhrady za jatečné vepře (tučné i masité, pro porážku zralé) za příčinou provedení shora uvedených nařízení zabité, obnáší 1 K 13 h za kilogram. Což se tímto vyhlašuje.

Vyhlášení cís. král. místodržitelství v Praze ze dne 10. července 1901, čís. 133.780, jež týká se průměrné ceny za užitkové vepře v Čechách, která stanovena byla pro III. čtvrtletí 1901. Průměrná tržní cena za užitkové vepře, zjištěná po rozumu § 3. lit. b) cís. nařízení ze dne 15. září

1900, z. ř. č. 154 a ministerského nařízení ze dne 18. září 1900, z. ř. č. 155, o zamezení a utlumení moru vepřů, která byla v Čechách v II. čtvrtletí 1901 a která v třetím čtvrtletí t. r. má sloužiti za základ při vyměření náhrady za vepře shora jmenovaného druhu za příčinou provedení shora uvedeného nařízení zabité, obnáší za kilogram živé váhy: 1. za vepře domácího druhu a křížence ve stáří až do 10 neděl 1 K 80 h, ve stáří více 10 neděl až do 6 měsíců 1 K 20 h a více 6 měsíců 1 K 4 h; 2. za vepře ušlechtilých plemen ve stáří do 10 neděl 2 K, více 10 neděl až do 6 měsíců 1 K 40 h a více 6 měsíců 1 K 14 h.*)

*) Poznámka: Při plemenném dobytku platí se o 25 procent více.

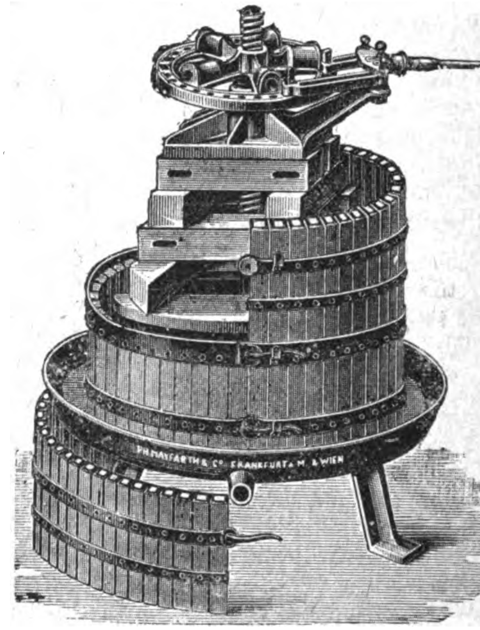
Vyhlášení c. k. místodržitelství v Praze ze dne 1. července 1901, čís. 123.525, kterým zakazuje se odbývání trhů na vepřový dobytek v městech: Litoměřicích, České Lípě a České Kamenici. Poněvadž z trhů na vepřový dobytek v Litoměřicích, České Lípě a České Kamenici za poslední doby častěji mor vepřů do četných osad byl rozvlečen a dosud se nepodařilo, dokázati původ nákazy, zakazuje místodržitelství až do nového nařízení, aby zamezilo další rozvlečení nákazy, odbývání trhů na vepřový dobytek ve jmenovaných městech.

Vyhlášení cís. král. místodržitelství v Praze ze dne 1. července 1901, čís. 123.781, jež týká se těch obvodů říše Německé následkem plicní nákazy uzavřených, ze kterých zakázán jest dovoz hovězího dobytka do království a zemí v říšské radě zastoupených. Vynesením ze dne 25. června 1901, č. 24.259, zakázalo cís. král. ministerstvo vnitra na základě článku 5. úmluvy o pádu dobytka s říší Německou ze dne 6. prosince 1891 a odstavce 5. příslušného závěrečného protokolu (ř. z. čís. 16 z r. 1892) až do nového nařízení bez podmínky dovoz hovězího dobytka do království a zemí na říšské radě zastoupených z následujících uzavřených obvodů říše německé, jež plicní nákazou jsou postiženy a sice: 1. z vládních okresů magdeburského a merseburského v království Pruském.

(Zasláno.)

Lisy na ovoce a víno. V četných krajinách král. Českého jest založeno mnoho sadů a vinic a majitelé těchto velice často přemýšlí, kde a jaký lis na ovoce a víno by si opatřili. Omluvitelno jest, když v úrodných letech používá se starších lisů, pomocí jichž šťáva z ovoce důkladně vylisovati se nemůže; ve skutečnosti ale, ať již ovoce a vína se urodilo více nebo méně, jest žádoucno, vzhledem k spořivosti, opatřiti se dobrým, praktickým lisem, který se přesným výkonem brzy vyplatí. Nedostatečně konstruovanými lisy vymačká se o 10—20% méně šťávy oproti lisům nejlepších soustav. Větší výtěžek šťávy pomocí dobrého lisu možno již považovati za čistý zisk, a mimo toho má důkladné vylisování tu výhodu, že vymačkané šťávy obsahují více cukru, čímž se ovocnému vínu k chuti a jakosti přispívá. Při pořizování lisů ovocných dlužno hleděti k tomu, aby těmito docíleno býti mohlo co nejvíce šťávy, dále by byly zhotoveny z bezvadného materialu a tak konstruovány, by při malé spotřebě síly a v nejkratším čase docílilo se nejvyššího tlaku ku vymačkání šťáv.

Lis *„Herkules“*, zhotovený firmou Ph. Mayfarth a spol., Vídeň II., Táborská ulice 71, který v osmi velikostech dostati možno, vyhovuje všem možným požadavkům. — Nádoba lisu „Herkules“ jest zhotovena z chemicky praeparovaného železa, tak že ohnutí neb zlomení této i při sebe silnějším upotřebení jest úplně vyloučeno. Ku zvláštnímu přání dodává uvedená firma lisy z dubového dřeva které jsou dražší a více místa zaujímají. Píst jest dostatečně silný, čímž zohybání téhož nemožno. Závity jsou tak upraveny, by největší využitkování síly se docílilo. K lisům, zhotoveným z dubového dřeva jsou ku přání objednatelů dodány měděné boty, které chrání šťávu před dotknutím pístu, tak že sestrojené lisy možno k velkovýrobě ovocných vín zcela dobře použíti.

Lisovací koš umožňuje bezvadný odtok šťávy a jest na 4 díly lehce rozložitelný a umožňuje tudíž bez šroubování další práci. — Upozorňujeme naše P. T. čtenářstvo na praktické lisy, sestrojené výše uvedenou firmou.

Nejlepšího

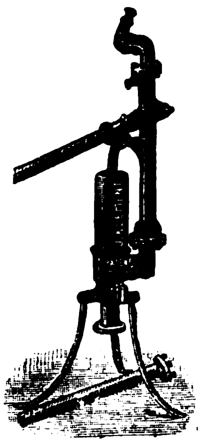
mléka a másla

docílíme, krmíme-li

palmovými a kokosovými pokrutinami

z továrny

Jiří Schicht v Ústí n. L.

Nejlepší a nejlevnější

stříkačky a řetězovky

obdržíte se zárukou u firmy

Josef Klement

v Hrobcích-Roudnici n. Lab.

Cenníky na požádání.

Mik. Heid v Štokeravě

c. k. výh. priv. továrna

na triéry a dirkované plechy.

Triéry a třídicí stroje „patent Heid“ ke každému účelu.

Automatické čisticí zařízení plodů „patent Heid“ pro hospodářství, sladovny a mlýny.

Hvozdy a čisticí dna „patent Heid“ s 200% větším výkonem.

Zařízení skladišť „patent Heid“ dle nejnovější osvědčené soustavy.

Perkusační mlýny na veškeré látky „patent Heid“.

Přepravní zařízení s elevatorovými, závitovými a páskovými transportéry.

Transmise, ložiska, konsole atd. „patent Heid“.

Dirkované a rýhované plechy pro veškerý průmysl

60 prvních cen.

Zástupce v Praze:

inženýr Beh, Král. Vinohrady,

Palackého třída 33.

Ku zužitkování ovoce. — K výrobě vína.

LISY na ovocný mošt na hroznové víno se stálým, dvojitě působícím tlakem a řídičem tlaku „Hercules“, zaručeně nejvyšší výkonnost o 20 proc. vyšší než při všech ostatních lisech.

MLÝNKY

na ovoce a hrozny, odtrhovače hroznů (stroje Abber) a hydraulický lis.

Úplná zařízení na moštování stojaté a převozné, lisy na šťávu, mlýnky na ody, i k přípravě šťávy ovocné, přístroje na sušení ovoce a zeleniny, stroje loupací a krájecí na ovoce, nejnovější **samočinné** patentované stříkačky na révu a rostliny **„Syphonia“**

vyrábějí a dodávají pod zárukou jako **zvláštnost** v nejnovější, nejvýtečnější a nejosvědčenější konstrukci

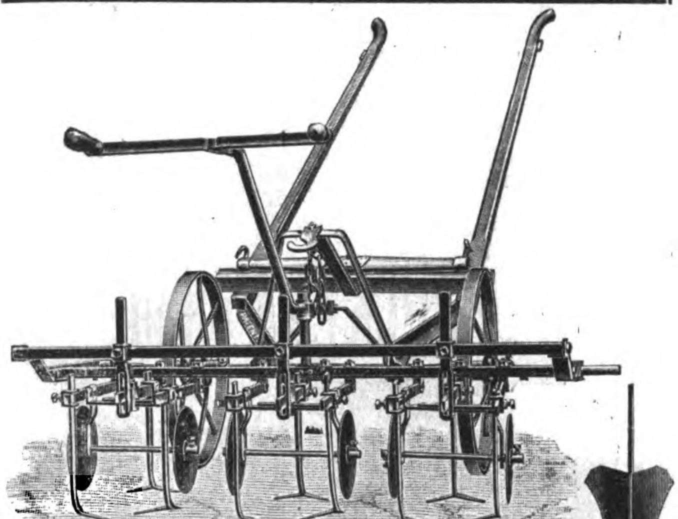
PH. MAYFARTH a Spol.,

c. k. výhr. privil.

strojírny hospodářských potřeb, slévárny železa a parní hamry ve VÍDNI II., Taborstrasse č. 71.

Vyznamenán více než 450 zlatými, stříbrnými a bronzovými medailemi.

Podrobné katalogy a četné dopisy uznání zdarma. — Zástupci a překupníci hledáni.

Hospodářská strojírna

František Červinka,

Ostrov u Brandýsa n. Labem.

Doporučuje a nabízí své nejosvědčenější speciality, všeobecně známé plečky jedno-, tří-, čtyř-, pětiřádkové s pohyblivými rámy, kterých již několik tisíc v krátkém čase jest v činnosti a u pánů rolníků největší oblibě se těší. Dále nové pluhy obracovací pro vršky se hodící též pro roviny, dvojáky, trojáky; bran různé druhy, válců litých, dřevěných a železných, velice lehké a trvanlivé trakaře z rour, jakož i všeliké hospodářské stroje. Ceny velmi levné, cenníky na požádání zdarma. Úplná záruka. Případně na požádání na zkoušku.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 1. září 1901. | Rok 1901. ☆ Číslo 15.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K.
Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: **JUDr. Karel Viškovský.**

Vládní návrhy celního tarifu německého.

Vý—. Koncem července uveřejněn byl konečně déle očekávaný vládní návrh celního tarifu německého.

Již delší dobu očekáváno bylo od tohoto návrhu sesílení celní ochrany německého zemědělství zvýšením cel obilních a cel na hospodářské výrobky vůbec, avšak přese vše očekávání toto byla veřejnost vlastní osnovou značně překvapena.

Sotva kdo, ať v Německu ať v cizině pomyslil, že vláda německá půjde tak daleko vstříc požadavkům německých agrárníků, že navrhovati bude celní sazby, které znamenají ne pouhou reformu celní, nýbrž pravý hospodářský a sociální rozvrat pro německou říši samu a přímé protržení obchodních vztahů Německa s říšemi sousedními.

Navrženým celním tarifem, kterým do nezvyklé výše stupňují se celní sazby německé pro hospodářské výrobky, nastupuje hospodářská politika německá zcela nový směr, sleduje zcela nové cíle.

Vláda německá sama prohlašuje cíle tyto za hospodářské i sociální tvrdíc, že jest nutno pomoci hospodářské bídě tamnějšího zemědělství a s druhé strany, že jest třeba vybudovati si touto hospodářskou pomocí zdravý materiál venkovského rolnického obyvatelstva co protiváhu proti sociálním škodám neb industrialismu velkých měst.

Než není pochyby, že vláda německá sleduje v prvé řadě cíle politické hledíc krokem tímto sesíliti svoji posici v agrárních a konservativních kruzích parlamentních a že této snaze dává v oběť zájmy svých ostatních tříd obyvatelstva a — což pro zemědělství rakouské a české zvláště jest důležito — že obětuje snahám těmto i dosavadní obchodní styky se státy sousedními bráníc dovozu hospodářských výrobků do Německa.

Chceme číselně uvážiti výši sazeb, které vláda německá navrhuje.

Význačno jest, že vláda německá pro dovoz obilí navrhuje dvojí tarif, totiž maximální a minimální. To má míti ten význam, že při budoucích smlouvách obchodních nesmí ani smlouvou s cizím státem sníženo býti clo pro obilí na menší obnos, než jaký v minimálním tarifu jest obsažen. Ohledně ostatních předmětů jest sic možno ustanoviti pomocí smlouvy sazbu nižší pro státy, s nimiž smlouva obchodní se uzavírá, než navržené zvýšení celních sazeb proti sazbám dosavadním až příliš jasně naznačuje, že ani cestou smluvní nebude lze vydatných slev celních od Německa dosíci.

Podáváme nyní přehledný nástin celních sazeb, dle navrženého tarifu německého připojujíce zároveň ku porovnání platné sazby francouzského a rakouského celního tarifu. (Viz násl. stranu, tabulka.)

Pokud se týče obilí připomenouti jest, že výše uvedené sazby jsou sazby maximalní.

Minimalní sazby, pod něž žádná smlouva jíti nemůže, obnášejí: u žita 5 M, u pšenice 5·5, u ječmene 3 M, u ovsa 5 M za m. cent.

Tímto určena jest nepřekročitelná mez, neboť žádnému ze smlouvajících států nemůže se dostati výhod menší sazby, než jaká dána jest tímto tarifem.

Jest přirozeno, že uveřejnění této osnovy celního tarifu vyvolalo silnou odezvu, a to nejen v Německu samém, nýbrž i v dosavadních smluvních státech, hlavně v Rakousku, Rusku, Dánsku atd.

Pokud se týče Rakouska samého a zvláště zájmů zemědělských v království Českém, důležito jest poukázati zejména na intensitu dosavadních obchodních vztahů mezi Rakousko-Uherskem a Německem.

Byloť vyvezeno z Německa do Rakouska zboží v ceně:

r.	1896	1897	1898	1899	1900
	v milionech korun:				
	513·3	539·6	563·5	598·—	639·—
z Rakouska do Německa:					
	735·5	742·4	776·5	897·—	941·—

Pokud se týče zvláště zemědělského vývozu našeho do Německa, činil vlastně r. 1900:

v metr. centech:

pšenice	49.700	slad	1,189.564
žito	3.241	drůbež	124.000
ječmen	2,625.566	chmel	44.495
oves	127.943	dříví	26,061.551
v kusech:			
volů	67.685	telat	12.868
ml. skotu	25.481	krav	37.504
býků	4.190	koní	15.892

Potraviny a požívatiny:

(Pokud není jinak naznačeno, rozumí se clo za metrický cent)

Předmět	dosavadní německé clo dle smluv (platné dosud též pro vývoz z Rakouska do Německa)	Dosavadní všeobecné clo německé (platné pro státy nesmluvní)	clo německé dle navrženého nového tarifu	francouzské všeobecné clo	rakouské všeobecné clo
	v říšských marcích				
žito	3·50	5·00	6·00	2·40	2·35
pšenice	3·50	5·00	6·50	5·60	2·35
ječmen	2·00	2·25	4·00	2·40	1·28
oves	2·80	4·00	6·00	2·40	1·28
pohanka	—	2·00	3·50	2·00	volná
ječný slad	3·60	4·00	6·25	3·20	2·35
jiný slad	—	4·00	9·00	3·20	2·35
rýže	—	4·00	4·00	2·40	0·85—3·50
luštěniny	1·50	2·00	4·00	2·40	2·35
chmel	14·00	20·00	40·00	36·00	17·00
zelenina sušená	—	4·00	10·00	12·00	4·25—8·00
vinné hrozny	4·00	15·00	15·00	1·60	17·00
jablka balená	volná	volná	6·00	1·60—2·40	volná
hrušky balené	volná	volné	6·00	1·60—2·40	volné
jižní ovoce	4·00	12·00	12·00	6·40—12·00	13·60
máslo	16·00	20·00	30·00	24·00	17·00
máslo přepouštěné	—	10·00	12·50	32·00	27·20
margarin	—	10·00	12·50	28·00	17·00
sýr	15·00	20·00	30·00	20·00	34·00
vejce	2·00	3·00	6·00	8·00	2·35
vepři	za kus 5·00	za kus 6·00	10·00	9·60	za kus 5·10
voli	25·50	30·00	12·00	8·00	25·50
krávy	—	9·00	za kus 25·00	8·00	5·10
jalůvky	5·00	6·00	15·00	8·00	5·10
telata	—	3·00	4·00	9·60	2·35
ovce	—	1·00	2·00	12·00	0·85
husy	volné	volné	0·70	16·00	volné
čerstvé a zmrzlé maso	15—17	20·00	30·00	14·40-25·00	10·20
maso nasolené	15—17	20·00	35·00	20·00-24·00	10·20
slanina	—	20·00	30·00	20·00	10·20
uzenice	—	20·00	45·00	40·00-80·00	42·50
drůbež zabitá	12·00	30·00	30·00	16·00	10·20
zvěřina	20·00	30·00	30·00	20·00	10·20

Pro království České význačným jest z toho zejména vývoz ječmene. Clo na ječmen navrhuje se dle minimálního obnosu na 3 K za mct. tedy o 50% vyšší, než dle dosavadního tarifu. Dosud v prvé řadě království České a markrabství Moravské súčastnilo se značnou měrou vývozu ječmene a zároveň sladu do Německa.

Dle toho zařídili hospodáři naši též výrobu ječmene v království Českém, neboť produkce ječmene u nás stoupla tou měrou, že v poslední době věnuje se ječmeni po ovsu téměř největší plocha půdy obilím osévané a téměř dvakráte tolik půdy co pšenici.

Kdyby náš vývoz ječmene měl tak vysokým clem býti stížen, pak mělo by to v zápětí pravou pohromu a přímo rozvrat v našich hospodářských poměrech, jehož dosah nelze si dnes ještě v plných rozměrech představiti.

Ještě silněji postižen má býti clem oves, jehož celní sazba zvyšuje se ze 2·8 M na 5 M. Podobně stížen býti má i chmel (z 20 na 40 M.).

Zvláště citelným však bude pro nás zvýšení při dobytku.

Již za trvání dosavadní smlouvy obchodní a za dosavadních sazeb celních bylo českému zemědělství vyvážení do Německa značně stíženo, a to nejen citelně sazbou celní, nýbrž hlavně stěžujícím opatřením zdravotním (veterinářským).

Opatření tato, jak známo, přímo krutě proti zemědělství našemu vládou německou byla vykládána a prováděna.

Nyní však má hranice německá proti dobytku našemu takřka úplně býti uzavřena neobyčejnou sazbou celní.

Přímo obrovské jest zvýšení, které navrhuje se pro clo z volů. Dříve obnášelo clo toto 25½ M za kus, kdežto nyní činiti má 12 M za m. cent; takže pro vykrmené voly čítati lze efektivní clo za kus průměrně asi 84 M, to znamená tedy zvýšení z 25½ M, na 84 M za kus.

Uváží-li se, že Rakousko dodává do Německa okolo 70 tisíc kusů volů ročně v ceně skoro 40 mil. korun, což činí asi 90% celého dovozu volů do Německa, pak je zřejmo, že opatření toto čelí přímo proti rakouskému zemědělství, tedy zemědělství dosavadního smluvního a spřáteleného státu.

Vedle vývozu volů bude však stížen i dosti rozsáhlý náš vývoz krav a jiného dobytka. Co znamená to u našeho zemědělství, které v poslední době zejména od chovu a vývozu dobytka očekávalo zlepšení svých hospodářských poměrů a s velikým nákladem kapitálu k chovu dobytka se obracelo nadějíc se spíše zvýšení vývozu tohoto — netřeba blíže ani dokazovati.

Dalším důležitým předmětem jest máslo, jehož z Rakouska-Uherska vyváženo v poslední době do Německa ročně více než 50 tisíc m. centů v ceně okolo 9 milionů korun (r. 1900). Nyní však má clo na máslo zvýšeno býti ze 16 na 30 M.

Ještě význačnější pro nás jsou vejce, jichž vývoz do Německa stále stoupá. V r. 1900 činil vývoz vajec z Rakouska-Uherska do Německa 857.000 m. centů v ceně 78 milionů korun. Dle návrhu celní sazby má však clo zvýšeno býti o 4 M na metrickém centu, tak že by na náš vývoz vajec do Německa připadlo celkové celní zvýšení ročně 3½ milionu marek.

Vůbec dotýká se celní tarif německý zájmu největší části našeho vývozu zemědělských výrobků, neboť téměř tři čtvrtiny (71·8 proc.) našeho zemědělského vývozu jde do Německa a tento vývoz dnes po většině těžce jest ohrožen.

Vládní návrh celní sazby německé jest dosud jen osnovou. Musí nejprve schválen býti spolkovou radou německou a pak i říšským sněmem. Vláda německá spoléhá sice na agrární kruhy říšského sněmu německého, než jest blízka možnost, že obava před dalekosáhlými důsledky celního tarifu způsobí značné změny ve stanovisku parlamentarních stran německých při projednání celní osnovy.

Tolik jest faktum, že v neagrárních kruzích německých roste mohutný odpor proti celnímu tarifu. Mimo Německo státy sousední interessované na dovozu hospodářských výrobků již nyní ohlašují svůj protest vůči německému opatření v oboru celnictví.

Tak zejména již Rusko přerušilo zatím veškeré vyjednávání za příčinou obnovení další smlouvy obchodní.

Pro říši naši a zároveň pro království České jest záležitost tato při úzkých hospodářských stycích s Německem zvláště význačna a jest otázkou nejen rázu zemědělského, nýbrž i zejmena celého národohospodářství rakouského, neboť kdyby tou měrou zemědělský vývoz náš do Německa měl býti ohrožen, pak značí to krutou ránu nejen pro zemědělství samo, nýbrž i pro všecky obory průmyslové a obchodní, na zemědělství závislé.

Nebude od místa poukázati tu k zásadnímu a stěžejnímu požadavku, který český odbor rady zemědělské ve svém obsáhlém dobrém zdání ohledně smluv obchodních v r. 1900 c. k. vládě podaném pro další obnovu obchodních smluv byl postavil (ref. Dr. Fr. Fiedler).

Požadavek zní, že „podmínky pro vývoz našich zemědělských výrobků, pokud jde o Čechy hlavně sladu, ječmene, mouky, luštěnin, chmele, dobytka atd. nelze-li je zlepšiti, nesmí na základě obchodních smluv býti alespoň zhoršeny ve státech, do kterých výrobky tyto se vyvážejí.

To platí jmenovitě o Německu."

A nyní, kdy osnova celní sazby jest uveřejněna, jest až příliš zřejmě patrno, že tato podmínka se strany německé splněna býti nemá, a že zejména minimální tarif pro obilí, který smlouvami obchodními snížen již nebude, jest pro zemědělství naše nepřijatelný a zkázný. Také ostatní osnova celního tarifu německého není ani

zdaleka přijatelným podkladem ku jednání o obchodních smlouvách našich.

Nejen minimalní tarif obilní, nýbrž i veškeré ostatní celní sazby německého návrhu musí dalece se snížiti, aby pro nás zjednána byla cesta k ujednání hospodářsky zdravé a přijatelné, oběma stranám spravedlivé smlouvy obchodní.

Shrnujeme názor svůj takto: Uznáváme potřebu celní ochrany zemědělské výroby jak pro naše zemědělství, tak i pro zemědělství cizích států. Než Německo ochrany této již hojně požívá, neboť zemědělská cla tamní byla vícekráte, naposledy v létech 1885 a 1887 (zákony ze dne 22. květ. 1885 a 21. prosince 1887) vydatně zvýšena. Každé další zvýšení německých agrárních cel nabývá tím rázu hospodářského boje proti sousedním státům agrárním, hlavně pak i proti státu našemu.

Kdyby vláda německá trvala na své osnově celních sazeb, pak další smlouva nebyla by pro nás možna a musila by nastoupiti samostatná obchodní politika se strany Rakouska zahrnující vydatnou celní ochranu zemědělství co náhradu za ztráty utrpené odpadnutím vývozu do Německa a rozhodná celní opatření proti dovozu německých výrobků do naší říše.

Není pochyby, že krok tento způsobil by zemědělství našemu léta těžká, plná zápasu a boje, ale krok tento byl by cestou k hospodářskému usamostatnění českého zemědělství a byl by čestnějším a rozumnějším stanoviskem, než smlouva s Německem na základě navrhovaného tarifu.

Doufám, že na pravých místech bude porozuměno, že ujednání další smlouvy s Německem na základě osnovy německého tarifu nestojí za nejmenší hospodářské ústupky se strany naší a že každá smlouva za cenu tak značného stížení našeho vývozu zemědělského musila by býti větší pohromou hospodářskou, než přerušení dosavadních obchodních smluv s Německou říší.*)

Rozhledy národohospodářské.

Přípravy pro nový zákon o licentování býků. Český a německý odbor zemědělské rady podaly zemskému výboru současně návrh na změnu zákona ohledně licentování býků. Zemský výbor se usnesl, aby vzhledem k důležitosti této věci byly okresním výborům dány určité otázky, po jichž zodpověděni vyjádří se teprve sám zemský výbor.

K otázce splavnění řek. Na sněmu král. Českého v sezení dne 2. července odpověděl nejvyšší maršálek kníže Jiří Lobkowicz na dotaz poslanců Formánka, Jaroše a soudruhů v příčině příspěvků zemských na splavnění a regulaci řeky Vltavy od Budějovic do Prahy a Labe od Mělníka k Jaroměři s přítoky, po dohodě se zemským výborem takto:

Po rozumu § 2. zákona ze dne 11. června t. r. ř. z. č. 11, zejména 2. odstavce tohoto § bude nalehati na c. k. vládu, aby v příčině příspěvků zemských k stavbám vodních cest v § 1. a k regulacím v § 5. zmíněného zákona uvedeným zahájila jednání se zemskými zastupitelstvy. Již sub praes. 6. května t. r. číslo 34.792, tudíž dříve, než zmíněný zákon byl vydán, ano dříve, než zásady, na nichž nyní tento zákon spočívá, byly konečně upraveny, zaslalo presidium c. k. místodržitelství zemskému výboru prozatimní osnovu zákona o úpravě řeky Labe od Spindelmühle k Mělníku a o splavnění Labe od Jaroměře do Mělníka, kterouž osnovou by měl býti upraven poměr, v jakém mají stát a země přispívati na náklad na provedení vodních prací a žádalo za sdělení, pokud jest zemský výbor ochoten přistoupiti k podpoře zamýšlených prací regulačních a kanalisačních na Labi z prostředků zemských, jak vláda ji navrhuje. Avšak mnohé ustanovení, kteréž c. k. vláda v příčině té do zákona zmíněného byla pojala, nedají se udržeti vzhledem k zákonu ze dne 11. června t. r. ř. z. č. 66, a zemský výbor podotknul proto již ve svém přípise k c. k. místodržitelství ze dne 10. června t. r. č. 42292, že ve příčině té bude lze as očekávati další sdělení c. k. vlády odpovídající nynějšímu stadiu záležitosti té.

Za těchto okolností nelze zemskému výboru na ten čas jinak, než vzhledem k tomu, že dodatečné sdělení se strany vlády jej dosud nedošlo, sděliti presidiu c. k. místodržitelství, že o výše zmíněných návrzích c. k. vlády nemůže se raditi prve, než návrhy ty budou c. k. vládou zákonu ze dne 11. června t. r. č. 66 ř. z. přispůsobeny.

Opakuji, že těmito návrhy vlády, pokud se týkaly řeky Labe, bude dán vládě nový podnět, aby zahájila vyjednávání stran řek ostatních.

*) Jest přímo trapné sledovati, kterak zemědělci rakouští, hlavně t. zv. „středisko pro hájení zájmů zemědělských" („Centralstelle") ve Vídni, slepě napodobí program agrárníků v Německu skládajíce zbrané v klín proti ostří německého tarifu a žádajíce prostě jen zvýšení cel rakouských. Jest to plná negace a nepochopení zájmů zemědělství rakouského vůbec a českého zvlášť. Zemědělství v Německu, kde uvnitř celního území jest dnes nedostatek hospodářských výrobků a kde konsum odkázán jest na dovoz z ciziny, zcela pochopitelně v zájmu svém spěje ku ochraně celní. Než v celním území rakousko-uherském nedospěli jsme ještě k této fasi, naopak máme dosud nadvýrobu mnohých předmětů zemědělských a proto zájem náš v prvé řadě nese se k udržení vývozu našich přebytečných výrobků, zejmena cennějších plodin (ječmen, chmel, ovoce) a dobytka do ciziny. Ztráta tohoto vývozu nemůže u nás zcela vyvážena býti zvýšenou celní ochranou proti cizině, vždyť od nás cenné výrobky hospodářské se vyvážejí, méně cenné k nám se dovážejí. Zvýšená celní ochrana může býti jen vedlejší pomůckou v naší obchodní a celní politice, hlavní jádro **politiky této**

Spořitelní a záložní spolky dle systemu Raiffeisenova. Ústřední jednota hospodářských společenstev v království Českém, ve které jsou spořitelní a záložní spolky sdruženy, konala dne 29. června výroční valnou hromadu, kterouž na novo zdravý rozvoj těchto svépomocných sdružení selských byl dotvrzen.

Ze zprávy jednatelské vyjímáme tato zajisté národohospodářsky zajímavá data:

Společenstev Raiffeisenových přibylo v roce 1900 122. Bylo jich koncem roku 401 proti 279 na počátku roku 1900. Koncem roku bylo členy jednoty 387 Raiffeisenek a tři družstva (Rolnické nákupní a prodejní družstvo v Kadlíně, rolnické družstvo na spracování čekanky v Sánech a družstvo hospodářského lihovaru ve Stráži nad Nežárkou) a 89 osob fysických. Ze 14 Raiffeisenek, které koncem roku 1900 zapsány byvše v rejstřík společenstevní, nepředložily jednotě přihlášku členskou a úvěrní papíry podkladové v měsíci prosinci, bylo 10 spolků nově založených, které v lednu 1901 řádné přihlášky členské zaslaly. Ze 4 starších spolků přihlásily se za členy Ústřední jednoty před valnou hromadou 2 spolky.

Pohlédneme-li zpět k době založení jednoty, jež připadá na červenec 1897, kdy bylo těchto spolků **59** s obratem do konce roku, tedy za půl leta 295.515 zl. 48 kr. čili korun **591.030·96** se stavem koncem r. 1900, jenž vykazuje **401** spolek s obratem korun **11,094.329·37** — jest zajisté z těchto číslic zřejmo, že tato svépomocná, úvěrová organisace nalezla vhodnou půdu, a že pečlivé jsou ruce, jež pěstují vznik a zdar tohoto na záchranu vyvolaného zařízení.

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Zákon

ze dne 8. července 1901, kterým se zvyšuje daň z kořalky a část výtěžku této daně přiděluje se zemským fondům království a zemí na říšské radě zastoupených.

Článek I.

V § 2 *a* zákona o dani z kořalky ze dne 20. června 1888, Z. Ř. č. 95, stanovená výměra daně z kořalky se zvyšuje, a to výměra vyrobní daně ze 70 h na 90 h, výměra nižší sazby konsumní daně ze 70 h na 90 h a výměra vyšší sazby konsumní z 90 h na 1 K 10 h za každý hektolitrový stupeň (litr) alkoholu.

Proto daň za kořalku přes celní čáru vyvezenou, na které daň nevázne, bude nahražena 45 h za litr alkoholu a budiž proto jak při vyměřování berního paušálu, má-li místo paušalování podle výkonnosti destilačního přístroje, tak i při vyměřování trestu za základ vzata berní sazba o 20 h zvýšená.

Článek II.

Do volného obchodu přešlé pálené lihové tekutiny, které 1. září 1901 jsou v území, kde tento zákon platí, jakož i takové tekutiny, které v zemích koruny Uherské v Bosně a Hercegovině v čase před 1. zářím 1901 budou zaslány příjemcům do území, kde tento zákon platí, avšak teprve po 1. září do tohoto území dojdou, jsou podrobeny dodatečné dani 20 h za litr alkoholu, ku kteréžto dodatečné dani vztahují se obdobně ustanovení pro konsumní daň platná.

Od této dodatečné daně jsou osvobozeny:

1. Pálené lihové tekutiny v držení živnostníků, kteří sprostředkují obchod s pálenými lihovými tekutinami (výčep, prodej, drobný obchod atd.) ve množstvích ne větších nežli deset litrů, v držení jiných přednostů domácnosti ve množstvích ne větších než pět litru alkoholu.

2. Kořalka, která již podle dosavadních ustanovení jest osvobozena od státní daně z kořalky.

Kdo dne 1. září 1901 má zásobu pálených lihových tekutin dodatečné dani podrobených, která obsahuje dohromady více než deset, vztažmo pět litrů alkoholu, jest povinen, množství a alkoholový obsah, jakož i místo a místnosti, kde jsou tyto tekutiny uloženy, ve čtyřech dnech, 1. zářím 1901 počínajíc, písemně oznámiti orgánům, které nařizovacím způsobem budou ustanoveny.

Nařizovacím způsobem mohou poskytnuty býti úlevy co do závazku, udati množství a alkoholový obsah, když ohlašovaná zásoba pálených lihových tekutin v jednotlivé případnosti nepřesahuje pěti hektolitrův.

Výrobcové kořalky a ti, kteří provozují obchod s pálenými lihovými tekutinami, drobný prodej nebo výčep jich, jsou po 60 dnů, od 1. září čítajíc, zavázáni o svých zásobách pálených lihových tekutin, pokud ani nenáležejí k alkoholovému množství od dodatečné daně osvobozenému, aniž jsou pod závazkem daně z kořalky,

---

musí býti udržení našeho velikého vývozu zemědělského. Obětovati však cenný vývoz náš za zvýšenou ochranu celní — jak přeje si toho zmíněné středisko pro ochranu zemědělských zájmů ve Vídni — toť program, který zahrnuje v sobě těžkou újmu pro zemědělství naše.

Bude zajímavo poukázati v té příčině ku posudku znamenitého národohospodáře francouzského Leroy-Beaulieu o novém návrhu celního tarifu německého. Týž vyslovil se tímto způsobem o chystaném tomto projektu: Svým novým systemem ochranných cel, jaký z nového tarifu celního vyzírá, stává se Německo vlastně jen plagiatorem Francie. Ale při tom zapomíná Německo na závažnou okolnost, že totiž Francie jest s to, aby provozovala agrární ochrannou politiku, jelikož své obyvatelstvo vyživiti může, kdežto v Německu veliký počet obyvatelstva bezvýminečně ve své výživě na přívoz z ciziny odkázán jest. Následkem toho ochranné clo zatíží německé obyvatelstvo více, než francouzské. Konečně připomíná Leroy-Beaulieu, že nový celní tarif zvláště uškodí spojenci Německa Rakousko-Uhersku!

vykázati odběr nebo zapravení dodatečné daně, vztažmo zvýšené daně z kořalky.

K žádosti povoleny budou přiměřené lhůty k zapravení připadající daně dodatečné.

Finanční správě propůjčuje se právo, továrníkům likérů až do konce roku 1902 posečkati připadající dodatečnou daň, dají-li přiměřenou jistotu.

Zevrubnější podmínky budou ustanoveny způsobem nařizovacím.

Jestliže by předepsané ohlášení pálených lihových tekutin dne 1. září 1901 v zásobě jsoucích, bylo opominuto, nebo bylo-li by úředně vyšetřené alkoholové množství o 10 procent větší nežli ohlášené, budiž uložen trest čtyř až osminásobným obnosem dodatečné daně, která byla zkrácena nebo zkrácení vystavena.

Jiné nesprávnosti v ohlášce, které se nevztahují k alkoholovému množství, buďte potrestány pořádkovou pokutou od 4 až do 200 K.

Byl-li opominut předepsaný průkaz odběru, vztažmo zapravené dodatečné daně, bude to potrestáno čtyř- až osminásobným obnosem dodatečné daně za to alkoholové množství, o kterém by tento průkaz nebyl podán.

Nařizovacím způsobem budou vydána zevrubnější ustanovení o tom, jak dodatečná daň se vypočítává a vybírá.

Článek III.

A. V době od 1. září 1901 až do 31. prosince 1909 bude zemským fondům království a zemí v říšské radě zastoupených s výhradou pod *B* předepsanou z hrubého výnosu daně z kořalky (výrobní a konsumní daně) po srážce důchodkových náhrad a restitucí postoupena ta částka, která připadá na dílčí obnos 20 h berních sazeb článkem I. tohoto zákona stanovených.

S touže výhradou *(B)* postoupen bude zemským fondům království a zemí v říšské radě zastoupených čistý výnos dodatečné daně podle článku II tohoto zákona vybírané.

Částky, které mají býti postoupeny zemským fondům, vypočteny budou pro dobu od 1. září do 31. prosince 1901 nejpozději v dubnu 1902 a napotom po uplynutí každého roku kalendářního nejpozději v dubnu roku následujícího po roce súčtovacím, a to, jestliže by výpočet až do té doby nemohl býti konečně uzavřen, s výhradou dodatečné opravy.

Vyhledané pokaždé částky, které mají býti postoupeny, rozděleny budou jednotlivým zemským fondům předně podle tohoto procentuálního klíče:

království České	18·8078	procent,
království Dalmatské	0·5259	„
království Haličské a Vladiměřské s velkovévodstvím krakovským	28·3423	„
arcivévodství Rakouské pod Enží	10·7662	„
arcivévodství Rakouské nad Enží	0·9152	„
vévodství Solnohradské	0·5682	„
vévodství Štýrské	4·6875	„
vévodství Korutanské	3·0208	procent,
vévodství Kraňské	4·5153	„
vévodství Bukovinské	3·1488	„
markrabství Moravské	15·7818	„
vévodství Horno- a Dolnoslezské	5·3087	„
knížecí hrabství Tyrolské	2·2796	„
země Vorarlberská	0·2065	„
markrabství Isterské	0·3217	„
knížecí hrabství Gorické a Gradišské	0·3238	„
město Terst se svým územím	0·4699	„

Zemským fondům vypláceny budou na řad údělů jim pokaždé připadající zálohy, a to za dobu od 1. září do 31. prosince 1901, dne 31. prosince 1901 a napotom dne 31. března, 30. června, 30. září a 31. prosince každého roku.

Zálohy, které budou vyplaceny dne 31. prosince 1901, nesmějí dohromady převyšovati sumu 6,000.000 K, a čtvrtletní zálohy pokaždé vyplacené nesmějí převyšovati čtvrtinu těch částek, které by vyšly jako úděly, kdyby výpočet se konal na základě příslušných číselných položek státního rozpočtu na ten který rok.

B. Nárok na upravené takto účastenství na výnosu daně z kořalky nebo na poskytnutí, které podle článku IV tohoto zákona snad nastoupí na místo tohoto účastenství, obmezen jest na ty země, ve kterých za doby v úvodě k tomuto článku dotčené nebudou vybírány jakkoli pojmenované zemské dávky z pálených lihových tekutin.

Částky, které nebudou vyplaceny proto, že tato podmínka nebyla splněna, propadnou ve prospěch státní pokladny.

Článek IV.

Průběhem roku 1909 bude podělování zemí z tohoto zákona vyplývající znova upraveno zákonným způsobem.

Účastenství zemí na výnosu daně z kořalky může býti zákonným způsobem zrušeno také dříve než v době v článku III *A* předepsané, budou-li země současně — nehledíc k těm poskytnutím, která jim podle článku IX, X, XI, XII a XIII zákona ze dne 25. října 1896, Z. Ř. č. 220, nebo podle zvláštního právního titulu přísluší — poděleny ze státních peněz pro zbytek období v článku III *A* stanoveného jinými ročními částkami, které se rovnají obnosu, každé jednotlivé zemi za posledních tří let kalendářních z účastenství na výnosu daně z kořalky průměrně přidělenému, nebo které jej převyšují.

Článek V.

Zákon tento nabude moci dne 1. září 1901.

Zákon
o přímých volbách ve venkovských obcích pro sněm království Českého

byl právě schválen.

Hlavní předpisy zákona toho jsou:

§ 1. Ve volebních okresích obcí venkovských jest každá místní obec, která dle posledního sčítání lidu má více než pět set obyvatelů, místem volebním.

Místní obec čítající dvě stě padesát neb méně obyvatelů, volí z pravidla společně s nejbližšími venkovskými obcemi téhož soudního okresu ve volebních místech, jež pro jednotlivé skupiny volební budou ustanoveny.

Volební místa taková ustanoví místodržitel nařízením, vyslechna zemský výbor král. českého.

V každém volebním okresu obcí venkovských ustanoví místodržitel, která z místních obcí, zařaděných do volební skupiny obcí venkovských, má býti v něm hlavním místem volebním.

§ 3. Poslanci obcí venkovských obsažených v § 7. řádu volení do sněmu království českého buďtež voleni všemi občany, kteří dle zřízení obecního, daného dne 16. dubna 1864 mají právo voliti zastupitelstvo obecní, nejsouce vyloučeni z práva voličského dle § 3. zákona daného dne 17. ledna 1870 č. 8. zemského zákonníka a kteří

a) v obcích, majících tři sbory voličské, tvoří prvý a druhý sbor voličský, nebo kteří platí nejméně osm korun daní přímých;

b) v obcích, majících méně nežli tři sbory voličské, tvoří první dvě třetiny všech voličův obecních, postavených za sebou dle velikosti daní přímých, které ročně platiti mají; a nad to těmi voliči obecními, kteří platí nejméně osm korun daní přímých.

K voličům jmenovaným v a) i b) připojeni buďte takoví příslušníci obce, kteří dle § 1. sub 2. b) až g) řádu volení v obcích vykonávají právo voličské v obci dle své hodnosti osobní.

§ 4. Seznam voličů v každé venkovské obci obsažené v § 7. řádu volení do sněmu království českého, budiž na základě seznamů voličských, jak při volení obecního zastupitelstva posléze vykonaném opraveny byly, dvojnásobně zhotoven od představenstva obecního a budiž při tom bedlivě šetřeno, co nařízeno jest v § 3. tohoto zákona a v § 3. zákona ze dne 17. ledna 1870 čís. 8 z. z.; jeden takový seznam má pak představenstvo obecní, ustanovíc čtrnáctidenní nepřestupnou lhůtu reklamační, vyložiti v úřadní místnosti obce, v které by každý do něho nahlédnouti mohl a že se tak stalo veřejně ohlásiti, druhý seznam však podati má představenému úřadu politickému.

Představený tohoto úřadu rozhoduje o reklamacích v náležitý čas podaných a může též až do doby, kdy se má voliti, z moci úřadu svého opravu činiti v seznamu voličském.

Učinila-li by se oprava nějaká, budiž to v seznamu voličském od příslušného představeného úřadu politického potvrzeno.

§ 5. Přednosta přímo představeného politického úřadu vyhotoví na základě opraveného seznamu voličského ihned každému voliči do seznamu zapsanému a do bytu jeho dodá legitimační lístek, v němž poznamenáno býti musí jméno voličovo, místo, kde bydlí, místo, den a hodina, kde a kdy volba počne, pak doba, do které se hlasovací lístky přijímají.

§ 8. Volební komise pro každé v § 1. tohoto zákona naznačené místo volební venkovských obcí skládá se z dvou členů obecním zastupitelstvem místa volebního a z dvou členů zeměpanským volebním komisařem z voličů jmenovaných.

Takto jmenovaní čtyři členové zvolí nadpoloviční většinou pátého člena volební komise. Nedosáhne-li se takové většiny ani při druhé volbě, jmenuje tohoto člena zeměpanský volební komisař.

Nedostaví-li se tolik voličů, kolik jich jest potřebí k ustavení se volební komise, vykonává zeměpanský volební komisař funkce volební komise.

Čís. 112.050-md.

Vyhláška

c. k. místodržitelství o slyšení hospodářských znalců při rozhodování o věcech zemědělských.

V kruzích hospodářského obecenstva ozvaly se v poslední době opětovné stesky, že političtí úřadové prvé stolice při užívání zákonů, hospodářství se týkajících, od přibírání zemědělských znalců upouští a následkem toho — pro nedostatek odborné znalosti rozhodujících poměrů — skutečným potřebám a zájmům hospodářství ne vezdy dostatečně vyhovují.

Z toho plynoucí nepříjemnosti zavdaly hospodářské radě, jež se touto záležitostí zevrubně zabývala, podnět ku přání, aby političtí okresní úřadové v hospodářských, jejich nařízení a rozhodnutí podléhajících záležitostech zemědělské odborné orgány pokud možno přibírali.

Aby se pro příště předneseným stížnostem předešlo, poukazuje se pan c. k. okr. hejtman následkem vynesení c. k. ministeria orby ze dne 6. června 1901, č. 21.981, aby ve všech případech, kde se o rozhodnutí nebo nařízení v záležitostech zemědělských jedná, a přibrání znalců v zákoně předepsáno jest aneb vzhledem k všeobecným zásadám správního řízení žádoucno jest, hospodářské znalce vyslechl.

Při tom bude se doporučovati, aby ohledně volby znalců, jež v jednotlivých případech přibrati jest, spolupůsobení v okresu případně stávajících hospodářských korporacích se vyžádalo, pokud to vzhledem k povaze případu bez ztráty času a bez zvětšení výlohy možno jest.

V Praze, dne 22. června 1901.

Za c. k. místodržitele:

C. k. místopředseda
Dörfl m. p.

Čís. 4604.

Zastavení vydávání ovocných stromků z královského českého zemského pomologického ústavu v Troji.

Vyhláška českého odboru rady zemědělské.

Vzhledem k nutným opatřením ku potlačení škůdce stromoví, mšice krvavé, zastaveno bude dle výnosu zemského výboru království Českého ze dne 6. července

t. r. č. 40.407 vydávání ovocných stromků z král. českého zemského pomologického ústavu v Troji.

Vzhledem k tomu nebudou se pro příští období udělovati subvence ku odběru stromků z tohoto ústavu.

Český odbor rady zemědělské pro království České.

Předseda:
Heřman Janda.

Sleva na realních daních na rok 1901.

U provedení článků IV. až X. zákona ze dne 25. října 1896 č. 220 ř. z. o přímých daních osobních poskytuje se sleva na státní dani pozemkové v částce patnácti procent (15%) a na dani domovní, třídní a činžovní v částce dvanácti a půl procenta ($12^1/_2$%). Sleva tato počítá se pouze z daně státní a nikoli též z přirážek samosprávných korporací. U dalším provedení článků v předu uvedených stanoví se suma daně výdělkové na rok 1901 tímtéž obnosem jako v roce 1900, t. j. obnosem 34,923.952 K.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Vyhláška českého odboru rady zemědělské o nepřístojnostech při obchodování se strojenými hnojivy.

V měsíci dubnu zaslán byl ku zkoušení zdejší stanici panem J. B., statkářem v Pučerách vzorek hnojiva ku řepě, zakoupený u firmy F. Saxe v Máslovědech u Smiřic v Čechách, jenž označen byl co sodnan ammonatý.

Podrobným rozborem zjištěno, že toto hnojivo pozůstává z kyseliny fosforečné a sody v následujícím složení:

kyseliny fosforečné veškeré	5.22%
kyseliny fosforečné ve vodě rozpustné . .	1·44%
uhličitanu sodnatého (sody)	30.26%

Hnojivo toto účtováno pak za 1 q — 18 K — franco stanice.

Vzhledem k označení hnojiva fantastickým jménem: Sodnan ammonatý, též Natron a pak k ceně jeho poznamenáváme:

1. Označení sodnan, sodnatan ammonatý, natron jest označením naprosto nemožným a celé jméno jest čirým nesmyslem.

2. Je-li míněna jménem sodnan ammonatý, jak dodatečnou korrespondencí mezi stanicí a dodavatelem se vysvětlilo, tak zvaná soda ammoniaková, jež nazývá se tak dle způsobu výroby na rozdíl od sody dle Le Blancovy methody vyrobené, nesmí se též pojmenování „Natron" uváděti.

3. Jest patrno, že z pojmenování lze si toliko se stanoviska zemědělství označení „ammonatý" vybrati, čímž uvádí se lehce kupující v hrubý omyl, an soda ammoniaková též Solveyova zvaná žádného ammoniaku neobsahuje.

4. Soda nikdy, nikde a nikým za hnojivo pokládána neby a a o hnojení řepy touže není ničeho známo. Vzhledem k jeho ceně sluší uvážiti že cena 18 K jest neobyčejně vysoká, an účtujeme-li hnojivo toto dle složení a dle jarních cen, kdy 1% kyseliny fosforečné ve vodě rozpustné 55 h stálo, tu 3,78% kyseliny fosforečné ve vodě nerozpustné . . . . 1 K 24·74 h,
1,44% kyseliny fosforečné ve vodě rozpustné 79·2 h.
2 K 03.94 h.,
tudíž cena hnojivých látek nejvýše 2 K 4 h.

Cena přimísené sody, počítáme-li že za 98% sodu platí se 17 K za 1 q, tu 30,26% v hnojivu obsažených stojí . . . . 5 K 25 h

Připočteme-li pak k sumě za hnojivé látky a sodu poplatek od mísení obou součástí za 1 q 20 h, byla by pak úhrnná cena tohoto hnojiva v továrně . . . . 7 K 49 h

U porovnání s cenou 18 K, jest viděti značný rozdíl.

V Praze, dne 21. června 1901.

Předsednictvo českého odboru rady zemědělské, upozorněno na tento případ správou lučební stanice rady zemědělské varuje rolnictvo před tímto bezvýznamným hnojivem.

Žádost za prodloužení slevy dopravného pro píci a steliva.

Vzhledem ku panujícímu nedostatku píce a steliva v království Českém zavedlo c. k. ministerstvo dle vyhlášky úředního listu pro železnice a plavbu čís. 46. z r. 1901, a čís. 62., 63. a 65. 1901 mimořádně snížený dopravní tarif pro dopravu pícních a stelivových látek do nouzí postižených krajin v Čechách.

Tarif tento má však platnost pouze do konce července 1901.

Leč během roku 1901 poměry v úrodě píce a stelivových látek nikterak v království Českém se nezlepšily, nýbrž v mnohých krajinách ještě se zhoršily, takže po vyčerpání zásob z let předešlých jest situace hospodářů na chov dobytka odkázaných místy ještě nepříznivější, než roku loňského.

Sama úřední zpráva c. k. ministerstva orby o stavu osení v polovici června t. r. konstatuje špatný výnos pícnin prvé seče; avšak i pro druhou seč není příznivé naděje.

V úvaze této obrátilo se předsednictvo českého odboru rady zemědělské na c. k. ministerstvo **železnic**

se žádostí, by mimořádná sleva dopravného pro pícniny a steliva byla v posavadním rozsahu na další dobu prodloužena.

Vyhláška.

Dne 7. září t. r. odbýván bude v Maishofenu (Solnohradsko) trh na plemenné býky pinegavské, což se tímto ve známost uvádí.

Český odbor rady zemědělské pro král. České.

V Praze, dne 20. srpna 1901.

Předseda:
Heřman Janda.

Kurs o zužitkování rašeliny

pořádaný s podporou c. k. ministerstva orby, konati se se bude ve dnech 26. a 27. září t. r. v Aigen (a. d. Mühlkreisbahn) v Hor. Rakousích. Kurs řídí p. Hans Schreiber, ředitel školy ve Stodě u Plzně. (Vyučuje se řečí německou.) Přihlášky zaslány buďtež p. Schreiberovi. Vyučování jest zdarma.

Předseda českého odboru:
Heřman Janda.

Hospodářské přednášky

pořádané českým odborem rady zemědělské pro král. České konati bude v měsíci září 1901 kočovný učitel rady zemědělské p. Richard Purghart.

1. Besednice.
8. Kostomlaty (okres Roudnice).
15. Jince.
22. Čachrov (dvě).
28. a 29. Komářice, Buková, Slaveč a Ločenice.

Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby.

Zpráva ministerstva orby o stavu osení a úrody. Časté deště v srpnu vyrovnaly četné škody, jež povstaly suchem v červnu. Bouřky a krupobití arci spůsobily mnoho škod. Sklizeň žita je skončena a poskytla ve velkém průměru výtěžek dobře prostřední, jen v Haliči byla slabší. Sklizeň pšenice je v alpských zemích a v západní Haliči dobře prostřední, v ostatních královstvích a zemích slabší, až sporá. Výtěžek ze sklizně ječmene podobá se onomu ze pšenice. Kvalita tu a tam utrpěla deštěm, ale dobrého a světlého zboží pivovarského není nikterak nedostatek. Oves se žne. Kukuřice opravňuje k dobrým nadějím ve sklizeň. Sena sklizeno v některých zemích následkem panovavšího sucha méně než loni. Alpské pastviny vypadají letos pěkně a příznivě. Řepa cukrovka má zapotřebí deště, v Čechách, ve Slezsku a Haliči je stav její příznivý. Řepa krmná se zlepšila. Nasazené hrozny ve většině vinic, vyjímaje jižní Tyrolsko, přislibují dobrý rok vinařský.

Úřední zpráva o stavu chmele počátkem měsíce srpna 1901. C. k. ministerstvu orby podány byly o stavu chmele počátkem měsíce srpna následující zprávy:

Čechy. Následkem vydatných dešťů jest v Čechách stav chmele většinou příznivý a opravňuje k nadějím dobré sklizně. V Žatecku zotavily se následkem včasných dešťů ony chmelové kultury, které v měsíci červenci trpěly medovicí a hmyzem; réva většinou nasazuje a dobře se vyvinuje; k česání dojde asi v polovici srpna. Dle dosavadního stavu lze očekávati úrodu normální. Za starý chmel platí obchodníci 80—110 K za 50 kg. Následkem silnější poptávky a nepříznivých zpráv z ciziny cena vstoupá. V okresu Ouštěckém dosahuje réva výše tyček a jeví se celkem — vyjímaje menší část chmelnic, které trpěly horkem a suchem — ve stavu uspokojivém. Cena loňského chmele: 50—60 K za 50 kg.; při několika předprodejích letošního chmele docílena byla cena 100—110 K za 50 kg. Taktéž v obvodu Klatovském, Polepském a Sukohradském nacházejí se chmelnice ve stavu mnohoslibném; vývin značně pokročil a dojde letos nepochybně dříve k česání; v okresu dubském jak červeňák, tak zeleňák nasazují okolíky. Červeňák jak vzrůstem, tak úrodou předčí zeleňák; při prvém lze počítati na prostřední sklizeň průměrnou, při posledním na slabou střední sklizeň; v údolí Zlatého potoka u Podbořan možno následkem škod způsobených medovicí a hmyzem počítati se ztrátou jedné třetiny normální sklizně. tak že letošní sklizeň bude asi polovicí loňské sklizně, ostatní chmelnice v okresu jsou v stavu příznivém.

Morava. V okolí Přerova zakrněly révy následkem horka a sucha a ukazují úrodu nestejnoměrnou, u Olomouce zlepšil se stav révy následkem včasných dešťů. S česáním chmele se již tu a tam započalo; kvalita letošního chmele úplně uspokojuje. Všeobecná sklizeň, která začne kolem 15. srpna, slibuje letošním rokem menší úrodu než roku loňského.

V Horních Rakousích a ve Štýrsku zůstala letošní úroda chmele daleko za loňskou.

V Haliči slibují chmelnice letošním rokem slabou prostřední úrodu.

Stav chmele v polovině srpna. Hor. Rakousy: V některých okresích napadla ruda ještě četněji, takže tu lze čekati jen špatný neb prostřední výnos. Česání ranního chmele počalo již porůznu 7. srpnem a jest nyní v plném proudu. Pozdní chmel vyvinul se příznivě a slibuje zejmena v krajině zwettlerské a schärdingské, jakož i ve zdravých chmelnicích okresu rohrbachského uspokojivé výsledky. Štýrsko: Stav naprosto nepříznivý; ranní chmel vydá sotva jednu třetinu normálního výtěžku. Obchodníci nabízejí za suchý a hezký druh 200—240 kor. za 100 kg.; za pozdní chmel 200 kor. za 100 kg. Čechy: Stav slibuje dobrou sklizeň. S če-

sáním se již započalo. Zejmena v žateckém kraji sotva zůstane letošní sklizeň za loňskou. V okresu podbořanském se chmele značně spravily, rovněž i v Klatovech, Úštěku, Rakovníku a Sukohradě jest stav velice příznivým. U Radovesnic (Libochovic) uškodila zejmena ruda. Kupci nabízí 100 kor. za 50 kg. Morava: U Přerova počalo se již s česáním; sucha posledního týdne měla nepříjemný vliv, v celku vypadne sklízeň menší. Halič: V západních krajích se právě češe, ve východních počalo česání ranního chmele 7. srpna, jest však zdržováno deštivým počasím.

Různé zprávy hospodářské.

JUDr. Josef Kaizl, bývalý ministr financí, zemský a říšský poslanec, vynikající politik a národohospodář český, zemřel dne 19. srpna t. r. S nezměrným bolem, avšak i s pocity hluboké vděčnosti provází česká veřejnost památku tohoto muže, který neúmornou práci do posledního dechu věnoval politickým, národním a hospodářským prospěchům svého národa a jehož vzácné nadání, nezmorná píle a poctivá snaha opravňovaly ještě tolik nadějí do budoucna!

Z odboru semenářského Ústřední společnosti hospodářské. Odbor semenářský, působící již po několik roků, sprostředkoval letošního roku 611 koupí za kupní cenu 95.875 korun. Snaha odboru směřuje hlavně k tomu, opatřovati rolnictvu spolehlivé semeno a pěstitelům usnadňovati odbyt jich výrobků. Ježto odbor vždy jakost semen zkoumá a opatřuje semeno pravé a osvědčené, je zajisté v zájmu rolnictva, aby jen prostřednictvím odboru kupovalo a prodávalo. Prostřednictvím odboru lze k nastávající zimní setbě dostati: bílou hořčici 100 kg. za K 60·— až 70·—, hrách ozimý za K 24·—, vikev písečnou za K 80·— až 90·—, žito Schlanstedské za K 20·— z Pošumaví, Zeelandské za K 18·—, Triumf K 20·— až 22·—, ozimou pšenici za K 24·— až 26·— atd. Aby odbor rychle docházejícím poptávkám vyhověti mohl, jest žádoucno, by pěstitelé, nabízející obilí k prodeji, co nejdříve zaslali odboru vzorky semen s přesným označením jména odrůdy, původu, váhy a ceny a při travinách s udáním procent čistoty a klíčivosti. Odbor prostředkuje koupi a prodej semen bezplatně a také bezplatně udílí rady a pokyny ve všech záležitostech semenářských. Vzorky na požádání zdarma.

Proti cukernímu kartelu. Spolek velkoobchodníků cukrem v král. Českém usnesl se vyslati deputaci k vládě, aby nalehali, aby obnovení nynějšího kartelu cukerního nebylo povoleno. Zároveň má deputace projeviti při té příležitosti názor, nebylo-li by záhodno, aby vláda sama výrobu cukru kontingentovala.

Místodržitelství království Českého vyzvalo zvláštní vyhláškou c. k. okresní hejtmanství v krajinách chmelařských, aby upozornila majitele chmelnic, by při česání chmele v zájmu svém vlastním šetřili co největší čistoty a sušení chmele aby věnovali co nejsvědomitější péči.

Ministerstvo orby zvědělo, že jistý Vladimír Svozil ve Vídni, Goethegasse 7, vychvaluje v kruzích venkovského obyvatelstva přípravek nazvaný „animalin", který téměř totožný jest se směsí naznačenou ve vynesení ze dne 23. února 1901, čís. 4571 (intimováno vynesením c. k. místo-ze dne 15. března 1901, čís. 45.427).

Jak se všecko podobá, jde v tomto případě o pokus, aby účinek výstrahy nařízené shora uvedeným vynesením byl vyrovnán uvedením jiného jména.

C. k. okresní hejtmanství se proto dle vynesení c. k. ministerstva orby ze dne 8. června 1901, čís. 14.269, vybízejí, aby vydalo také výstrahu před „animalinem", jejž Svozil rozšiřuje.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Číselné výsledky sklizně roku 1900. V roce 1900 bylo dle vyhledání zemské statistické kanceláře království Českého 98·55% veškeré orné půdy v zemi oseto neb osázeno a 1·45% zůstalo úhorem.

Obilím oseto bylo 1,594.273 ha čili 60·72%, luštěninami 59.448 ha čili 2·27%, okopaninami 553.420 ha čili 21·07 ha, pícními rostlinami 340.290 ha čili 12·96% orné půdy; tržní a přádné, jakož i ostatní pěstované rostliny zaujímaly 39.877 ha čili 1·53% veškeré orné půdy.

Co do setby (sadby) a výnosu jednotlivých plodin v Čechách poskytuje zevrubnější přehled následující tabulka, ku kteréž se podotýká, že výtěžek zrna u obilí, luštěnin (hrachu, čočky, vikve, různých bobů, včetně prosa) a řepky, pak výnos u brambor udán jest v hektolitrech — u rostlin přádných (vlákno), řepy, jetele, vikve a směsky (na píci) v metrických centech a u zelí v kopách. (Viz tabulku.)

Ostatní pěstované rostliny zaujímaly plochu 7611 hekt. čili 0·29% orné půdy; náležejí k nim mák, čekanka, křen, zelenina atd.

Slámy sklizeno bylo v r. 1900: pšeničné 5,413.726 metr. centů; žitné 7,768.157, ječné 7,939.816, ovesné 10,196.960, hrachové, čočkové, vikvové, bobové a prosné 882.137 — úhrnem 32,200.796 metr. centů.

Druh plodin	Půda osetá (osázená)		Výnos v hektolitrech aneb v metr. centech, kopách	
	v hekt.	v % orné půdy	úhrnem	z hekt.
Pšenice	233.651	8.89	3,917.748	16·8
Žito	404.144	15.39	4,894.045	12·1
Ječmen	441.225	16.81	8,432.675	19·1
Oves	516.253	19.63	12,091.354	23·5
Luštěniny	59.448	2.27	722.849	12·2
Brambory	366.851	13.97	40,479.574	110·3
Cukrovka	149.937	5.71	33,911.435	226·1
Řepa krmná	24.060	0.91	4,058.309	168·5
Zelí	12.572	0.48	584.755	46·5
Jetel na píci	269.071	10.25	7,346.256	27·3
Vikev a směska na píci	71.219	2.71	1,675.343	23·5
Řepka	12.489	0.48	212.164	17·0
Přádné rostl. (vlákno)	19.777	0.76	141.907	7·2

Luka zaujímají plochy 522.007 hektarů a dala v roku 1900 úhrnem 11,895.244, t. j. 22·8 metr. centů sena a otavy z hektaru.

Plochy oseté obilím přibylo proti roku loňskému — vyjma žita, jehož setba byla obmezena — značněji obzvláště u ječmene a ovsa, kterýchžto plodin, poněvadž žita v zimě mnoho bylo vyhynulo, více bylo zaseto; setba pšenice zůstala asi stejná. Také bramborům přibylo značně rozlohy: naproti tomu ale setba cukrovky a řepky se ztenčila.

Celková sklizeň roku 1900 proti průměrné u pšenice cukrovky a jetele značně, obzvláště u žita velice sklesla, za to u řepky poněkud, u ječmene značně a ovsa a bramborů velmi značně stoupla.

Proti r. 1899 byla celková sklizeň r. 1900 u veškerých druhů plodin, vyjma brambory, skrovnější, obzvláště u pšenice, cukrovky a řepky, zejména u žita; brambory daly užitek značně větší.

Přibližná peněžní hodnota celé sklizně obilí, se zřetelem k druhům tržním i netržním, činila na základě zemských průměrných tržních cen za dobu od 1. července 1900 do 15. ledna 1901 u

pšenice	50,319.656 korun
žita	54,918.217 „
ječmene	85,894.512 „
ovsa	72,213.069 „
	263,345.454 korun.

Firma **Szalatnay & Kröschel**, závod se stroji a potřebami pro hospodářství, průmysl i domácnost, dokončivši právě 25 let svého trvání, stěhuje se do svých vlastních, nových budov v Praze-Žižkově, v Husově třídě čís. 33.

Pražská plodinová bursa dne 27. srpna 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 76—80 kg. K 8·40 až 9·—, uherská 76—80 kg. K 8·75 až 9·—, rakouská 78—79 kg. K 8·90—9·—, česká stará jakosti 77—81 kg. K 8·80—9·25, žito české, jakosti 72—75 kg. K 7·65—8·—, ječmen výběr K 8·40 až 8·50, první jakosti K 7·80 až 8·—, střední K 7·50 až 7·60, merkantilní K 7·25 až 7·35, oves bílý K 6·90 až 7·15, rychlík K 7·60 až 7·70, merkantilní K 6·60 až 6·65, kukuřice cizozemská K 0·— až K 0·—, nová 1901 K 6·60 až 6·70, cinquant. 1901 K 7·70 až 7·80, vikev česká K 0·— až 0·—, pohanka K 10·— až 10·50.

Plzeň. Na trh dne 28. srpna 1901 přiveženo na 52 povozech 745 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·35 až 16·75, žita K 16·— až 15·—, ječmene K 16·50 až 16·—, ovsa K 14·70 až 13·40, sena nejvyšší cena K 10·20, prostřední K 9·—, nejnižší K 7·60, slámy nejvyšší cena K 7·40, prostřední K 5·— nejnižší K 4·—, brambory 100 kg. K 5·45 až 5·15.

Chrudim, ceny tržní dne 24. srpna. Hektolitr pšenice od K 12·40 do 13·60, hl. žita od K 10·20 až 11·—, hl. ječmene od K 9·— do K 10·50, 1 hl. ovsa od K 5·80 do K 7·80, 1 hl. zemčat od K 2·40 do K 3·40, 100 kg. sena lučního od K 8·— do 9·—, kg. másla čerstvého K 2·20.

V Písku, dne 28. srpna. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice — K — h, žita 11 K 32 h, ječmene 10 K 99 h, ovsa 6 K 31 h, brambor K 2·40.

Vysoké Mýto, dne 24. srpna. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 8·80, žita 50 kg. K 7·— až 7·30, ječmene 50 kg. 6·40 až 6·80, ovsa 50 kg. K 5·60 až 6·—, brambor 50 kg. K 1·80; máslo 1 kg. K 2·16, vejce 60 kusů K 3·—, seno 1 metr. cent K 6·— až 7·—, sláma 1 metr. cent K 4·20 až 6·00.

V Jičíně, dne 26. srpna. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 76 až 80 kg. K 12·— až 13·40, žito váha hl. 71 až 75 kg. K 10·30 až 11·—, ječmen váha hl. 65 až 71 kg. K 8·80 až 10·10, oves váha hl. 44 až 48 kg. K 4·90 až 6·10, máslo čerstvé kg. K 2·04 až 2·40.

Mladá Boleslav, dne 23. srpna. Pšenice hektolitr váha od 80—81 kil. K 8·30, 8·45, 8·60, žito hl. váha 68 kil. K 7·25, ječmen 1 hl. váha od 71—72 kil. K 7·30, 7·30, až 7·30, oves 50 kg. váha od 46—51 kg. K 6·60, 6·83 až 7·06, zemčata 50 kg. K 1·60, 1·70, 1·80, seno 50 kg. K 4·80, 5·—, 5·20, sláma K 0·—, máslo kg. K 2·08, 2·24, 2·40. Na trh bylo na 15 vozích 297 hl. obilí přiveženo.

V Hradci Králové dne 24. srpna. 1 hl. pšenice K 13·— až 13·80, 1 hl. žita K 10·80 až 11·10, 1 hl. ječmene K 9·30 až 9·90, 1 hl. ovsa K 5·— až 6·40, 1 hl. bramborů K 2·40 až 2·80, 1 hl. jetelového semínka červeného K 80·— až 96·—, 1 hl. máku K 13·— až 34·—. 1 hl. lněného semene K 15·— až 17·20. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 895, žita 226, ječmene 1702, ovsa 521, jetelového semínka $5^1/_2$, lněného semene $46^1/_2$, brambor $92^1/_2$.

V Netolicích, dne 26. srpna. Na výroční trh přihnáno bylo dobytka a sice: 234 býků, 1672 volů, 751 krav, 840 jalovic, 166 kobyl, 137 valachů, 73 hříbata, úhrnem dobytka hovězího 3497 kusů a koňského 376 kusů, vesměs 3873 kusů. Obchod byl velmi čilý, ceny přiměřené. Do ciziny bylo vyvezeno 73 vagonů dobytka (70 hovězího a 4 koňského dobytka). Příští trh konati se bude dne 30. září.

Soběslav, 8. srpna 1 metr. cent pšenice K 16·40, žita K 14·60, ječmene K 14·80, ovsa K 13·—, sena K 6·80, slámy krmné K 6·50, slámy dlouhé K 6·50, bramborů K —·—, másla čerstvého K 1·80.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Studijní stipendia pro žáky zemědělského učiliště „Francisco-Josephinum", zahradnické školy „Elisabethinum" a sladovnické školy v Mödlingu. (Z c. k. ministerstva orby.)

Počátkem studijního roku 1901—1902 propůjčí se na zemědělském učilišti „Francisco-Josephinum" v Mödlingu následující studijní stipendia:

a) Dvě, Jeho c. a k. Apoštolským Veličenstvem z Nejvyšší soukromé pokladny nejmilostivěji založená stipendia v ročním obnosu po 500 korunách, z nichž jedno nese Nejvyšší jméno Jeho Veličenstva císaře, druhé Nejvyšší jméno Její Veličenstva, zesnulé císařovny Alžběty;

b) jedno stipendium c. k. ministerstva orby v ročním obnosu 500 korun;

c) dvě stipendia c. k. dolnorakouského místodržitelství rovněž po 500 korunách pro žáky jmenovaného ústavu, do Dolních Rakous příslušné.

Dále propůjčí se na zahradnické škole „Elisabethinum" se zemědělským učilištěm „Francisco-Josephinum" v Mödlingu spojené, pro jednoroční učební kurs 1901—1902 dvé státní stipendia v obnosu po 500 korunách, z nichž jedno nese Nejvyšší jméno Jeho Veličenstva císaře, druhé Nejvyšší jméno Její Veličenstva, zesnulé císařovny Alžběty.

Konečně propůjčí se počátkem studijního roku 1901—1902 na sladovnické škole, se zemědělským učilištěm „Francisco-Josephinum" v Mödlingu spojené, jedno stipendium c. k. dolnorakouského místodržitelství s ročním obnosem 600 korun pro žáka této školy, do Dolních Rakous příslušného.

Uchazeči o jedno z těchto stipendií podejtež své žádosti s potřebnými přílohami nejdéle do 31. srpna 1901 u ředitelství „Francisco-Josephina" v Mödlingu, u něhož také programy ústavu obdržeti lze.

Ku přijetí do zemědělského učiliště se žádá:

1. Svolení rodičů, po případě poručníka;
2. stáří nejméně 16 let;
3. průkaz o odbytých 4 ročnících gymnasia, reálky aneb reálného gymnasia s prospěchem, k postupu do nejbližší vyšší třídy oprávněným, aneb měšťanské školy s nejméně „dobrými" známkami prospěchu.

Uchazečům s předchozím vzděláním měšťanské školy jest vykonati přijímací zkoušku a přijmou se pouze v obmezeném počtu.

Velice žádoucím jest průkaz praktických vědomostí, předběžnou praxí na venkovském statku nabytých.

Ku přijetí do zahradnické školy „Elisabethinum" se žádá:

1. svolení rodičů, po případě poručníků;
2. průkaz, že žadatel s prospěchem odbyl obecnou školu;
3. stáří nejméně 15 let a přiměřeně silný vývoj těla.

Žádoucím jest průkaz delší praxe v zahradnictví.

Ku přijetí do sladovnické školy stačí průkaz o odbyté škole obecné a o nejméně půlleté praxi v pivovaře.

Od placení školného stipendisté osvobozeni nejsou.

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářské spolky.

Vinařský spolek pro království České. (Dokončení.) O průběhu valné hromady sdělujeme. Valné hromady súčastnili se velmi četně vinaři a přátelé vinařství. V zastoupení zemědělské rady dostavil se k valné hromadě sekretář p. cís. rada Ferdinand Hiller. Účastníci sešli se na nádvoří zámku roudnického, kdež prohlédli sobě za vedení předsedy J. Jasn. pana Ferdinanda prince z Lobkovic proslavenou knihovnu a obrazárnu a navštívili pak vinné sklepy zámecké. Pak odjeli účastníci na knížecí vinici „Sovici" a do soukromých vinic Brzánecko-Kyškovicích, aby přehlédli zde velmi zdárné výsledky odborné práce vinařské.

Na to následovala valná hromada se zprávami funkcionářů a referáty: 1. O prohlédnutých objektech (ref. p. ředitel Fořt), 2 „O českých vínech na výstavách" (ref. p. ředitel Šimáček) a „O pařížské výstavě se stanoviska vinařského" (ref. p. řid. K. Fořt). Rozhovoru súčastnili se zejména pp. hosp. správce Himelsberger a c. r. Hiller.

Valná hromada vzala s lítostí na vědomí, že zasloužilý odborník a nad jiné pracovitý jednatel spolkový p. ředitel Šimáček vzdal se z příčin zdravotních svého úřadu jednatelského; valná hromada v plném ocenění zásluh páně Šimáčkových jmenovala téhož jednomyslně čestným členem. Dále jmenován čestným členem pan Dr. Robert šl. Schlumberger, velkoobchodník vínem ve Vídni, v ocenění jeho zásluh o tuzemské vinařství u příležitosti loňské výstavy Pařížské.

Zpráva o valné schůzi hospodářského spolku v Rožmitále, konané dne 30. června 1901 v sále na „Plzence" v Rožmitále. Po přečtení formalit udělil slovo p. předseda Jos. Kučera p. učiteli Lukešovi, předsedovi včelařského odboru pro Rožmitál a okolí, který o nabytých zkušenostech a úkazech od zazimování včel až po dnešní dobu pozorovaných zprávu podal. Mimo jiné soudí, jakož i jiní včelaři, že asi mnoho rojů nebude, za to ale lze se spoléhati na hojnou snůšku. Po té rozpředl se živý rozhovor o včelařství. Na to následovala velice zajímavá přednáška p. c. k. okres. zvěrolékaře Fr. Blažka z Blatné „O rychlé pomoci při onemocnění hosp. zvířat." Pan c. k. zvěrolékař promluvil o nemocech nejčastěji se objevujících a to: o nemocech zažívacích ústrojů, probrav všechny druhy koliky a průjmu u skotu a koní dále nemoce plicní a mozkové. Na to se zmínil důkladně o nemocech poporodních, chřipécím a ozhřívce. Po ukončení této velice poučné přednášky byl c. k. okr. zvěrolékař zaslouženým, hlučným potleskem odměněn a předsedou byl mu vzdán upřímný dík. Po té ještě členové, kteří se ve velikém počtu shromáždili, dlouho setrvali s p. c. k. zvěrolékařem u milé zábavě, a pan c. k. zvěrolékař neskrblil udíleti pp. rolníkům rady a pokyny, ochotně odpovídaje na četné dotazy.

V Rožmitále, dne 3. července 1901.

Karel Kohlmünzer, k. a. kontrolor, t. č. delegát rady zemědělské.

Hospodářsko-čtenářská beseda v Kochánkách pořádala v neděli dne 30. června 1901 spolkovou schůzi v Kochánkách. Na programu byla — vedle formálností — přednáška p. B. Nebovidského, ředitele rolnické školy v Ml. Boleslavi: „O hospodářské čeledi a dělnictvu", a „O společném nákupu a společném prodeji".

Hospodářská družstva.

Hospodářské družstvo ve Žďáru u Blovic pořádalo valnou hromadu dne 7. července 1901 ve Žďáru. Na programu byla přednáška p. Rudolfa Treybala, ředitele rolnické školy v Plzni „O výhodách spolčování rolnictva" a dále různé záležitosti správní.

Výstavy.

Výstavní trh hospodářských plodin zvláště ječmene a chmele, mimo to též ovoce, zeleniny a vína odbývá hospodářský spolek v Roudnici za pomoci veškerých hospodářských spolků a korporací okresu Roudnického od 13. do 16. září t. r. v Roudnici v místnostech hospodářské záložny (jednoty Říp). Přihlašovací list a program výstavy na požádání zašle ochotně jednatel výstavy, K. Kindl, ředitel zimní hospodářské školy v Roudnici. Přihlášky ku výstavě přijímají se do 5. září t. r. Správy pivovarů, sladoven, jakož i chmelařské obchodní závody se na tento výstavní trh upozorňují, neboť zde naskytá se jim příležitost nejlepší ku prohlédnutí a koupení výše uvedených hospodářských plodin.

V Moskvě pořádá se ode dne 20. do 27. září t. r. (od 7.—14. září dle starého letopočtu) mezinárodní výstava koňstva; vystaveno bude koňstvo tažné i luxusní. Koně, na výstavu zaslaní, jsou na základě zvěrolékařského zdravotního vysvědčení osvobozeni od všelikých dovozních i vývozních poplatků celních. Přihlášky k výstavě nutno podati výstavnímu vyboru v Moskvě, Smolenského Boulevard 55; tamtéž možno objednati formuláře přihlášek.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 7. srpna 1901 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku	Uhrách dne 7. srpna
kulhavkou a slintavkou	11	49	—
snětí slezinnou	2	21	107
ozhřivkou	5	11	67
červenkou vepřového bravu	15	119	305
morem " "	13	242	1092

Pozn. red.: Pozoruhodna jest číslice, svědčící o ohromném rozšíření moru vepř. bravu (v 1092 obcích).

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v období od 8. do 15. srpna 1901 v království Českém panovaly, pokud se týče, za zaniklé prohlášeny byly.

(NB. Čísla vedle osad znamenají počet zamořených dvorců).

Panuje: I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu mladoboleslavském v Charvatci 1. **2.** v okresu karlovarském v Ruppelsgrünu 1 a v Děpoltovicích 1. **3.** v okresu stříbrském v Luhově 1. **4.** v okresu roudnickém v Brníkově 1.

II. Sněť slezinná:

1. v okresu mladoboleslavském v Dolním Slivně 2. **2.** v okresu lanškrounském ve Vorličce 1.

III. Ozhřivka:

1. v okresu benešovském v Městečku 1. **2.** v okresu vysokomýtském ve Vysokém Mýtě 1. **3.** v okresu královéhradeckém v Králové Hradci 2 a v Kuklenách 1. **4.** v okresu pelhřimovském v Pelhřimově 1.

IV. Červenka vepřů:

1. v okresu českolipském v Horní Polici 1. **2.** v okresu duchcovském v Oupoři 1 a v Křemyži 3. **3.** v okresu královédvorském v Prorubech 1. **4.** v okresu krumlovském v Hořičkách 2 a v Krumlově 2. **5.** v okresu kutnohorském v Losinách 1. **6.** v okresu litoměřickém v Týništi 1. **7.** v okresu mnichovohradišťském v Sovenicích 1. **8.** v okresu strakonickém v Ounicích 1. **9.** v okresu děčínském v Markvarticích 4. **10.** v okresu turnovském v Borku 1.

V. Mor vepřů:

1. v okresu blatenském v Kasejovicích 1. **2.** v okresu českolipském v České Lípě 1 a v Kozlech 1. **3.** v okresu jablonském v Heřmanicích 1 a ve Velikém Mergenthalu 1. **4.** v okresu mnichovohradišťském v Dalešicích 2, v Mnichově Hradišti 6 a v Malé Bělé 3. **5.** v okresu děčínském v Gersdorfu 1, v Rychnově 1 a ve Všemilech 3.

VI. Puchýřina na údech pohlavních:

1. v okresu kutnohorském v Hlízově 1. **2.** v okresu roudnickém v Horních Beřkovicích 1.

VII. Vzteklina:

1. v okresu královédvorském ve Stanovicích. **2.** v okresu litomyšlském v Dolním Újezdě. Celkem u 2 psů.

Zanikly:

I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu kadaňském ve Vilémově. **2.** v okresu podbořanském v Německých Třepčicích.

II. Sněť slezinná:

1. v okresu německobrodském v Humpolci: **2.** v okresu jičínském v Konecchlumí a v Plhově. **3.** v okresu jáchymovském v Stolzenhanu. **4.** v okresu kralovédvorském v Králové Dvoře. **5.** v okresu poděbradském ve Svídnici. **6.** v okresu žateckém v Blažími. **7.** v okresu teplickém ve Rtyni a v Mikulově.

III. Ozhřivka:

1. v okresu pardubickém v Holicích. **2.** v okresu slanském ve Star. Ouholicích.

IV. Červenka vepřů:

1. v okresu českobrodském ve Sluštících a v Tismicích **2.** v okresu duchcovském v Hostomnicích. **3.** v okresu hořovickém ve Skřipeli. **4.** v okresu jičínském v Rakově. **5.** v okresu klatovském v Kolinci, ve Stříbrných (Nalžovských) Horách a v Týnci. **6.** v okresu kolínském v Oseku. **7.** v okresu královédvorském v Jaroměři. **8.** v okresu ledečském ve Vlastějovicích a ve Vonšové. **9.** v okresu litomyšlském ve Džbánově. **10.** v okresu pardubickém v Pardubicích. **11.** v okresu libereckém v Chrastavě. **12.** v okresu šluknovském v Mikulášovicích a v Zeidleru. **13.** v okresu selčanském v Oubénicích. **14.** v okresu žamberečkém v Prostřední Rokytnici. **15.** v okresu strakonickém v Kotouni a ve Vojnicích. **16.** v okresu děčínském ve Valkeřicích a v Děčíně.

V. Mor vepřů:

1. v okresu mnichovohradišťském v Bakové. **2.** v okresu rumburském v Horním Grundu, v Schönbornu a v Schönbüchlu. **3.** v okresu šluknovském ve Šluknově. **4.** v okresu děčínském ve Freudenberku.

VI. Puchýřina na údech pohlavních:

V okresu domažlickém v Dobříkově.

Vyhlášení c. k. ministerstva vnitra ze dne 21. srpna 1901, čís. 31.826, jež týká se zvěropolicejních nařízení o dovozu vepřů z Uher a Chorvatsko-Slavonska do království a zemí na říšské radě zastoupených.

Za příčinou zavlečení moru vepřů do zdejšího území, zakazuje ministerstvo vnitra dovoz vepřů ze stoličných soudních okresů Felvidek, Latorcza, Munkács, včetně stejnojmenné městské obce (komitát Bereg), Tisza (komitát Szabolcs), Bodrogköz (komitát Zemplén) v Uhrách do království a zemí na říšské radě zastoupených. Dále jest v základě nařízení vydaného za příčinou moru vepřů příslušným okresním hejtmanstvím zakázán dovoz vepřů z pohraničního okresu Klanjec (komitát Varaždin) v Chorvatsko-Slavonsku do zdejšího území. Oproti tomu zrušuje se zákaz, čelící proti dovozu vepřů z pohraničného stoličného okresu soudního Szakolcza, včetně stejnojmenné městské obce (komitát Nyitra) v Uhrách. Zrušením zákazu, jenž proti jmenovanému okresu platil, nemění se nyní vedle platné úmluvy podle článku I., odstavce 2. ministerského nařízení ze dne 22. září 1899 (Z. Ř. čís. 179) až do čtyřicátého dne po zaniknutí nákazy platný zákaz dovozu vepřů z obce Egbell (komitát Nyitra), která morem vepřů byla stižena, a z obcí sousedních.

Vyhlášení cís. král. místodržitelství v Praze ze dne 17. srpna 1901, čís. 160.402, kterýmž pozměňují se nařízení v příčině vývozu užitkového a plemenného dobytka z Čech do Německé Říše. Vývoz užitkového a plemenného dobytka z politických okresů mladoboleslavského, karlovarského, stříbrského a roudnického do Německé Říše zakazuje se až do nového nařízení.

Vyhlášení c. k. místodržitelství v Praze ze dne 1. srpna 1901 čís. 149.160 jež týká se průměrné ceny za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, která byla v Praze v měsíci červenci 1901 zjištěna. Průměrná cena tržní za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, zjištěná po rozumu § 3. lit. a) císařského nařízení ze dne 15. září 1900 z. ř. čís. 154 a ministerského nařízení ze dne 18. září 1900 z. ř. čís. 155 o zamezení a utlumení moru vepřů, která byla v Praze v měsíci červenci b. r. a která v měsíci srpnu

1901 sloužiti má za základ při vyměření náhrady za jatečné vepře (tučné i masité, pro porážku zralé) za příčinou provedení shora uvedených nařízení zabité, obnáší 1 K 06 h za kilogram. Což se tímto vyhlašuje.

Z jitra 20—24 hl. a mnoho vys. slámy dává obrovské

žito Bestehornovo.

V horách Podkrkonošských akklim., nevymrzne, nelehá, aniž se vysejpá. — Na míru seje se jen 25 kg. (za 6 K), 100 kg. 20 K.

V. F. Hylmar, N. Paka.

Osetí 1 jitra stojí jen 15 K.

Vzorky u Ústř. hosp. společnosti v Praze (odbor semenářský).

Kosa „Hospodář“

jest nejvzácnější v Rakousku. Tak uznal sbor soudců na pařížské světové výstavě roku 1900. Stejně dobré jsou **srpy „HOSPODÁŘ.“** — **Brousek carborundový jest nejlepší na světě. Žádejte zevrubný cenník u**

Družstva ‚Hospodář‘

zasýlatelský velkozávod v Hustopečích u Hranic. (Morava).

Místní dámský odbor Národní Jednoty Pošumavské v Okrouhlici

(pošta tamtéž) nabízí ku koupi

2 jehničky a 1 beránka

východofrieských ovcí.

Kdo by na koupi reflektoval, nechť se obrátí na předsednictvo odboru.

Hansenovo výtečné

syřidlo,

syřidlový prášek, syřidlové pokroutky,

barvu na máslo a sýr,

zákvas do smetany,

tvořítka na máslo i sýr,

osvědčené anglické separatory

(odstředíče na mléko)

„PRINCESS“

atd. dodává levně

Berta Piehová

na Král. Vinohradech,

Karlova tř. čís. 8.

Návod k řádnému provozování mlékařství („Mléko a mléčné výrobky“) cena 1 K.

Chmelařův hospodářský kalendář na rok 1902, ročník IV., pro rolníky, včelaře, zahradníky, vůbec pro každého, kdo se zemědělstvím v jakémkoliv směru zabývá, s vybraným odborným obsahem, vhodnými illustracemi (na sto), praktickým hospodářským zápisníkem a denníkem, nutno objednati co nejdříve. Cena 1 K, poštou 1 K 20 h, při větší objednávce přiměřená srážka. — Z obsahu vyjímáme: „Králikařte!“ (s 12 vyobr.), „Chcete více kliditi?“ (s vyobr.), „Močte osivo!“, „Kdy může býti chov drůbeže výnosným pramenem příjmů rolníkových?“, „Proč vyhazujete zbytečně peníze?“, „Vliv teploty při sušení na cenu a trvanlivost lnu“, „Výkrm ryb“, „Kde jsou ty časy!“, „Rolníkovo zrcadlo“, „Odstředivka“ (s vyobr.), „Lukařství“ (s vyobr.), „Jaké semeno, taková sklizeň“ (s vyobr.), „Chov kanára, účinný prostředek proti hubení ptactva“ (s vyobr.), „5000 korun čistého výtěžku z hektaru“ (se 4 vyobr.), „Zkoušejte klíčivost setových semen“ (s 5 vyobr.), „Dobrý žací stroj“ (s vyob.), „Sdružujte se!“, „Kdo se přičiňuje, má“ (s vyobr.), „Komu se nelení, tomu se zelení!“, „Nesmyslný zvyk“, „Jak poznáte stáří hovězího dobytka?“ (s 8 vyobr.), „Zuby dělají koně“ (s 8 vyobr. a dvěma tabulkami), „Účel a důležitost ovocnictví“, „Výhodné zpeněžení ovoce“, „Proč nemůžete surové ovoce výhodně zpeněžiti?“, Co mohou zde, mohou také jinde!“, „Proč se strom ovocný nedařívá?“, „Postříkujte stromy ovocné roztokem zelené skalice!“, „Důležitost včelařství pro národní blahobyt“, „Jak opatříte včeličkám vydatnou pastvu podzimní?“, „Život včel v úle“ (s vyobr.), „Včelařství výnosným zaměstnáním pro hospodyně“, „Pěstujte květiny v domácnosti!“, „Med v domácnosti“, „Marnotratnost“, „Zametáte-li, musíte kropiti“, „Pryč s kořalkou“ (s 6 vyobr.), „Některé jedlé ale nevšímané houby“ (se 4 vyobr.) a celá řada poutavé a prostonárodně psaných článků drobnějších, pěknými illustracemi opatřených. ☞ Kalendář byl na výstavě mělnické vyznamenán, což je dojista nejlepším doporučením. ☜ Slavné hospodářské spolky a besedy prosíme, by kalendář pro pp. členy objednaly co možno nejdříve a doufáme pevně ve vydatnou podporu se strany jejich.

Vydavatelstvo „Chmelařova hospod. kalendáře“

v Chroustově, p. Bohdalov, via Polná.

Umrath a spol., Praha-Bubny.

Největší a nejvýznamnější továrna Rakousko-Uherska na

parní mlátičky a lokomobily

se stohaři, samovazači a lisy na slámu.

Lokomobily na lokomotivových aneb **vytahovacích rourových kotlech** k průmyslovým účelům až 100 koňských sil.

Filiálky: **Brno, Budapešť, Lvov.**

Nejlepšího

mléka a másla

docílíme, krmíme-li

palmovými a kokosovými pokrutinami

z továrny

Jiří Schicht v Ústí n. L.

Nejlepší a nejlevnější

stříkačky a řetězovky

obdržíte se zárukou u firmy

Josef Klement

v Hrobcích-Roudnici n. Lab.

Cenníky na požádání.

Strojírna akciové společnosti

M. Heid ve Štokeravě

c. k. výh. priv. továrna

na triéry a dirkované plechy.

Triéry a třídicí stroje „patent Heid“ ke každému účelu.

Automatické čisticí zařízení plodů „patent Heid“ pro hospodářství, sladovny a mlýny.

Hvozdy a čisticí dna „patent Heid“ s 200% větším výkonem.

Zařízení skladišť „patent Heid“ dle nejnovější osvědčené soustavy.

Perkusační mlýny na veškeré látky „patent Heid“.

Přepravní zařízení s elevatorovými, závitovými a páskovými transportéry.

Transmise, ložiska, konsole atd. „patent Heid“:

Dirkované a rýhované plechy pro veškerý průmysl

60 prvních cen.

Zástupce v Praze:

inženýr Beh, Král. Vinohrady,

Palackého třída 33.

Ku zužitkování ovoce. — K výrobě vína.

LISY na ovocný mošt na hroznové víno

se stálým, dvojitě působícím tlakem a řídičem tlaku „Hercules“, zaručeně nejvyšší výkonnost o 20 proc. vyšší než při všech ostatních lisech.

MLÝNKY

na ovoce a hrozny, odtrhovače hroznů (stroje Abber) a hydraulický lis.

Úplná zařízení na moštování stojaté a převozné, lisy na šťávu, mlýnky na ody, i k přípravě šťávy ovocné, přístroje na sušení ovoce a zeleniny, stroje loupací a krájecí na ovoce, nejnovější **samočinné** patentované stříkačky na révu a rostliny **„Syphonia“**

vyrábějí a dodávají pod zárukou jako zvláštnost v nejnovější, nejvýtečnější a nejosvědčenější konstrukci

PH. MAYFARTH a Spol.,

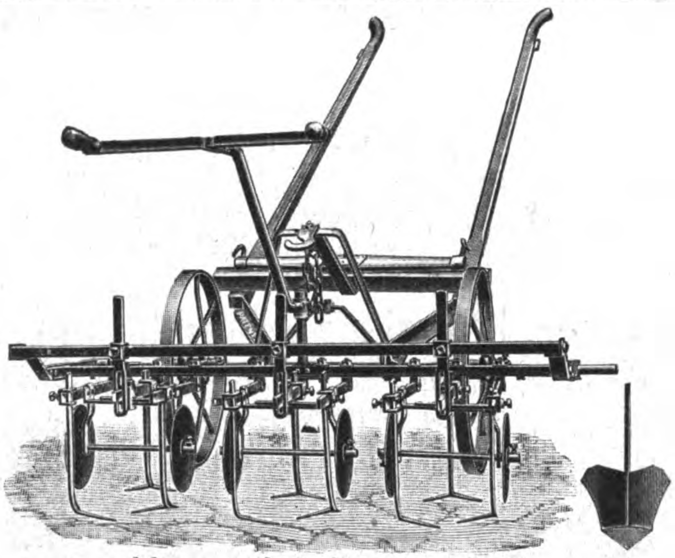
c. k. výhr. privil.

strojírny hospodářských potřeb, slévárny železa a parní hamry

ve VÍDNI II., Taborstrasse č. 71.

Vyznamenán více než 450 zlatými, stříbrnými a bronzovými medailemi.

Podrobné katalogy a četné dopisy uznání zdarma. — Zástupci a překupníci hledáni.

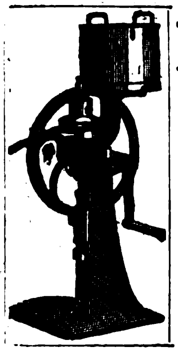

Hospodářská strojírna

František Červinka,

Ostrov u Brandýsa n. Labem.

Doporučuje a nabízí své nejosvědčenější speciality, všeobecně známé plečky jedno-, tří-, čtyř-, pětiřádkové s pohyblivými rámy, kterých již několik tisíc v krátkém čase jest v činnosti a u pánů rolníků největší oblibě se těší. Dále nové pluhy obracovací pro vršky se hodící též pro roviny, dvojáky, trojáky; bran různé druhy, válců litých, dřevěných a železných, velice lehké a trvanlivé trakaře z rour, jakož i všeliké hospodářské stroje. Ceny velmi levné, cenníky na požádání zdarma. Úplná záruka. Případně na požádání na zkoušku.

Telefon č. 2574. Telefon č. 2574.

Akciová společnost

ALFA-SEPARATOR,

PRAHA, Havlíčkova ul. č. 1.

Největší továrna ku zařizování mlékáren.

Nejlepší zpeněžení mléka pouze pomocí nedostižitelných

Lavalových Separátorů Alfa,

nejnovější konstrukce. ● Zpracují za hodinu 40—2000 litrů.

Přes **250000** v celém světě v činnosti.

Více jak 500 nejvyšších vyznamenání.

Dopravní baňky ALFA

ocelového plechu, nejnovější konstrukce.

Úplná zařízení mlékáren.

Odborné porady

Vše, co k mlékařskému odboru náleží, levné, moderní a solidní.

Cenníky zdarma a franko.

Nejlepší dietetický prostředek.

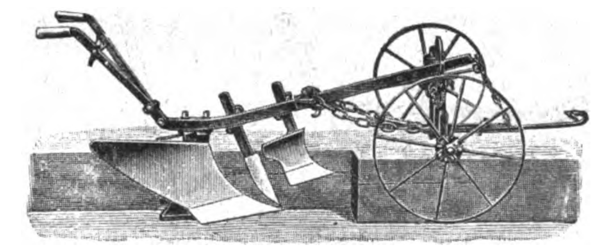
„FLORA",

výživný prášek pro dobytek, jest nepostrádatelnou přísadou ku krmivu u **všech hospodářských zvířat.** — Přidává se ku krmivu u **koní,** již špatně tráví, aneb kteří samo sebou špatně žerou, dále u **krav,** kde chceme jednak **jakost mléka zlepšiti,** jednak **větší množství mléka docíliti,** též kde se jedná o **vykrmení volů a prasat,** jakož i **při výchově telat a ovcí.** Rovněž se „FLORA" odporučuje co **přísada do špatné píce, při změně chléva a v čas panujících nakažlivých nemocí.**

Velká krabice 1 K 30 h, malá krabice 70 a 40 h.

Žádejte vždy výslovně: **Výživný prášek pro dobytek „Flora",** kterýžto **jedině v krabicích se svrchu uvedenou známkou** k dostání jest. — Do míst, kde není „Flora" na skladě, zasýlá tuto v původních bedničkách (obsahující 4 balíčky po 1·30 K) na dobírku 5 K 20 h franko nepočítaje výloh při balení do všech míst Rakousko-Uherska **hlavní zasilatelství**

„FLORA", Nové Město na české sev. dráze

Univer. hluboko zabíhající pluhy

s ocelovým ⊓ hřídelem, samovodem, stavěcími klečemi a pancéřovými plechy

Víceradličné pluhy,

Brány *ku mělnění, orebné, kloubové a na luční mech,*

Třídílné a jednodílné válce,

Patent. universál. secí stroje.

Umrath & spol., Praha-Bubny,

továrna hospodářských strojů, slévárna a kotlárna.

Filiálky: Brno, Budapešť, Lvov.

Parní mláticí složení až do 10 koň. sil.

Lokomobily pro průmysl až do 100 koň. sil

Čistokrevné krávy,

býky, jalůvky, kravařského plemene

dodává za mírné ceny franko na veškeré stanice

Alfred Faktor,

obchod dobytkem pro chov a užitek

Praha-Vinohrady Manesova ulice 28.

Vlastní chlévy na Žižkově, Libušina ulice č. 24.

Pokrutiny

řepkové, výhradně z české řepky jednou lisovan v jakosti chvalně známé nabízí

za nejnižší tovární cenu

c. k. výsadní továrny na oleje

Ferd. Janowitz,

Brandýs n.|L. — Poděbrady.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

Sazba poplatků za lučební rozbory

konané u rolnicko-lučebního ústavu výzkumného rady zemědělské pro království České.

Běžné číslo		Množství, jež se má zaslati	Poplatek v korunách
	A. Hnojiva a suroviny ku výrobě hnojiv.		
1	Stanovení kyseliny fosforečné ve vodě rozpustné (dle methody citrátové) .	250 g	4
2	„ „ „ veškeré	„	6
3	„ „ „ methodou molybdenovou	„	6
4	„ „ „ rozpustné v citranu ammonatém v superfosfátech	„	6
5	„ volné kyseliny fosforečné	„	6
6	„ dusíku čpavkového	„	4
7	„ „ ústrojného	„	6
8	„ „ ledkového ve složitých hnojivech	„	6
9	„ „ veškerého ve složitých hnojivech	„	6
10	„ drasla v solech draselnatých a ve složitých hnojivech	„	6
11	„ jemnosti moučky v Thomasových struskách	„	2
	„ kyseliny fosforečné rozpustné v kyselině citronové v Thomasově strusce		
12	methodou přímou	„	4
13	„ molybdenovou	„	5
14	„ jemnosti kostní moučky sítem, za síto	„	2
15	„ látek chloroformem oddělitelných v kostních moučkách	„	4
16	„ kyseliny fosforečné vázané na kysličník hlinitý a železitý ve hnojivech	„	4
17	Rozbor spodia na fosforečňan vápenatý a sloučeniny železité a hlinité . .	„	8
18	„ síranu ammonatého (vlhkost, dusík, rhodanidy a kyanidy)	„	6
19	„ ledku chilského (vlhkost a dusík)	„	6
20	Stanovení chloristanu (perchloratu) v ledku chilském	„	6
21	„ vlhkosti v umělých hnojivech	„	2
22	„ vápna ve vápně ku hnojení	„	4
23	„ vody, síranu vápenatého a nerozpustného zbytku v sádře . . .	„	10
24	„ schopnosti zachycení vlhkosti u steliv	500 g	6
	B. Ornice, zeminy, mineraly, vody.		
25	Stanovení jednotlivé součásti v ornici a zeminách	2 kg	6—10
26	„ kyseliny fosforečné, drasla, dusíku, vápna a vláhy vedle mechanického rozboru v ornicích	5 kg	40
27	Podrobné rozbory ornic dle rozsahu	„	60—400
28	Rozbor vápenců dle rozsahu	250	6—40
29	Rozbor silikátů za stanovení jediné součásti	„	10

Běžné číslo		Množství, jež se má zaslati	Poplatek v korunách
30	Za stanovení každé následující součásti	250	6
31	Rozbor rud za stanovení každé jednotlivé součásti	1 kg.	6—10
32	Úplné rozbory vod k účelům hospodářským	5 l.	20—100
33	Stanovení jednotlivé součásti ve vodě	2 l.	4—8
	C. Krmiva a některé hospodářské plodiny.		
34	Rozbor krmiva dle stávající usance obchodní (vlhkost, tuk, vlákno, protein, látky extraktivné bezdusíkaté, popel, písek)	400 g	16
35	Stanovení vláhy, proteinu, tuku	„	10
36	„ záživnosti dle Stutzera	„	10
37	Drobnohledný výzkum krmiva dle výminečné sazby	„	2
38	Stanovení škrobnatosti bramborů ze spec. váhy	10 kg	4
39	„ škrobu vůbec	400 g	12
40	„ polarisace a saccharisace u řepy	„	4
41	„ cukernatosti řepy digescí	„	6
	Obecně jest pravidlem, že kvalitativné stanovení jedné součástky účtuje se 1—4 K, za kvantitativné stanovení 4—6 K.		

Poznámky.

Vzorky ku rozborům zasílány buďte vyplaceny.

Jelikož v poslední době častěji se stává, že vzorky docházejí s tak zvanou náhradní adresou, ze které zasilatele nelze poznati, z čehož již velice mrzuté průtahy a nepříjemné následky nastaly, jest s výhodou na zásilce nebo uvnitř zásilky jasně udati zasílatelovu adressu.

Současně se zásilkou budiž zasláno oznámení, v jakém směru a za jakým účelem rozbor proveden býti má. Ku př. u hnojiv budiž udáno: která živina, nebo které živiny stanoveny býti mají a v jaké formě, u krmiv jedná-li se o čistotu pouze, či tolikó o protein a tuk atd. V případech, kde tak udáno nebude, provede se rozbor dle zvyklosti.

Superfosfáty, chilský ledek, síran ammonatý zasílány buďtež ve skleněných nádobách (lahvích) se širokými hrdly a dobře přiléhající zabroušenou skleněnou nebo korkovou zátkou. Také u jiných vzorků jest tento způsob zasílání nejvhodnější. Umělých hnojiv budiž ku rozboru zasláno nejméně 250 g.

Pečeti vzorků buďtež zřetelné. Vzorky buďtež na lahvičce označeny znamením (signaturou). Nejvýhodnějším jeví se označení datem a číslem vagonu zásilky. Signatury dlouhé zbytečně zdržují přijímání vzorků a vypravení rozboru a jsou vedle toho mnohdy bezúčelné.

Obaly, ve kterých se vzorky na poštu dávají, buďtež sice toho druhu, aby vzorek při dopravě zkázu nevzal, ale ne takové, jak velice zhusta se stává, aby vybalení vyžadovalo snad $^1/_4$ hodiny času. Vedle toho buďtež papíry a krabice, do nichž se vzorky vkládají, čisté. Třebať s politováním podotknouti, že užívá se ne docela prázdných krabic od ultramarinu, škrobu a j., dále papírů, na kterých jsou zbytky různých odpadků, na něž někdy není valné chutno sahati.

Zbytek vzorku po rozboru se po jeden měsíc, pokud to možno, po vypravení certifikátu u stanice uschová. V případě difference má zasilatel právo v této době žádati o provedení nového rozboru, reanalyse, která se provede bezplatně, byla-li chyba se strany stanice, jinak dle obvyklého poplatku dle sazby. Jinak může část zbytků vzorku, prokáže-li se, že reservní vzorek vzal za své, žádá-li za to zasilatel, jde-li pak o rozbory obchodní, žádá-li za to kupec i prodavač, vydána býti pod úřední pečetí jiné laboratoři ku kontrolnímu rozboru. Právo navrženou laboratoř ku kontrolnímu rozboru uznati neb žádati ustanovení jiné, si však ve všech případech zdejší stanice vyhražuje.

Kdo zašle ku rozboru méně než 250 g umělého hnojiva vzdává se tím práva na rozbor kontrolní nebo vydání části zbytku vzorku.

Poplatky za rozbory platí se buď napřed franko nebo vybírají se při zasílání certifikátu poštovní dobírkou. V tom případě vybírá se též náhrada za poštovné a to při poplatcích za rozbory do 20 korun 25 haléřů, od 20 korun výše 35 haléřů.

Ve případech zvláštního zřetele hodných děje se prozkoumání bezplatně anebo se slevou a jest záhodno, aby pro takovouto výhodu opatřila se přímluva příslušného hospodářského spolku (besedy) aneb okresního delegáta zemědělské rady.

V příčině rozborů, jež v sazbě vytčeny nejsou, oznámí se na požádání zvláštní rozpočty útrat.

Výsledky rozboru vztahují se toliko ku zaslanému vzorku. O to, aby vzorek správně a nezávadně byl vzat, jest postarati se zasílateli, naproti čemuž v certifikátu uvede se známka (signatura) vzorků a byly-li zaslány zapečetěny, také slova i písmena otisků pečetních — předpokládaje, že jsou čitelny. Bylo-li porušení pečeti na vzorku zjištěno, označí se to v certifikátu zvláště.

Výzkumná stanice vynasnažuje se seč jest, vyříditi prozkoumání ve lhůtě nejkratší. Den, kdy zásilka došla, stalo-li se tak odpůldne, jakož i mezi to připadající neděle a svátky se vůbec za dny pracovní nečítají.

Řádně opatřené vzorky, jakož i k nim vztahující se přípisy, pak i žádosti za slevy a p. zasílány buďtež kanceláři ústředního sboru rady zemědělské pro království České v Praze, Václavské náměstí čís. 799-II.

V Praze, 15. září 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 16.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K. Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: **JUDr. Karel Viškovský.**

Docílené výsledky prací melioračních.*)

Nejvýmluvnější důkaz o veliké prospěšnosti meliorace půdy podávají úředně zjištěná data o pracech dosud provedených, z nichž tuto některá uvádíme.

1. Na velkostatku **v Dymokurech** provedla technická kancelář zemědělské rady v době asi 15 roků již přes 1200 ha drenáží (nákladem as 480.000 K — včetně odpadů a staveb). Práce tyto osvědčily se znamenitě, neboť výnos pozemků stoupl průměrně o 100 proc., ba i více; tak na př. bylo dříve nájemného z jednoho hektaru 40 korun, kdežto nyní jest 85 korun.

2. **Luční meliorace** na velkostatku **Smilkově** na rozlohách: pod rybníkem „Pilným“, u Báňova, Kamene, Radotína a Koutů.

Sdělení majitele pána z Doerrů dopisem ze dne 2. května 1898:

„Meliorační práce prováděny v létech 1890 – 1894 obyčejně za doby jarní a podzimní. Až do roku 1900, kdy se louky nalézaly ve stavu nanejvýš zbahnělém a hospodářsky zdevastovaném, poskytovaly jen špatnou píci, pro hovězí dobytek vůbec nezpůsobilou. Quantitativně obnášela tato žeň špatných kyselých travin dle udání majitele okolo 700 mct. na ploše 203 měr, připadá tudíž na míru 3·4 mct., na 1 ha 17 mct.

První zvýšené výtěžky dobrých, zdravých a aklimatisovaných travin byly zaznamenány roku 1893, v kterěžto době však se ještě na Kouteckých lukách pracovalo, a proto výtěžek plný ještě neposkytovaly.

Louky, na nichž provedeno pouhé odvodnění a omlazení, **nikoliv** podvodnění, poskytovaly výtěžky r. 1894 — **1649 mct.**

V následujících rocích	1895 . . 2031	mct.
	1896 . . 1787	„
	1897 . . 1883	„
	1898 . . 1769	„
	1899 . . 1932	„
	1900 . . 1763	„
	11165	mct.

průměrem na rok 1860 mct. — na 1 míru = 9·1 mct.
na 1 ha = 45·5 „

proti dřívějším 17·0 mct., což je výtěžek, jaký se objevuje při horských lukách správně meliorovaných a dobře ošetřovaných.

Oproti výtěžkům před meliorací jest výtěžek na 1 ha o 45·5—17 = **28·5** mct. větší, t. j. skorem trojnásobný.

Kdežto louky dříve poskytovaly špatného sena v ceně asi 2.800 K, poskytují nyní tytéž louky větší výtěžek sladkého sena v ceně 11.160 K, tedy o **8360 K více.**“

3. Výtěžky docílené **drenážemi** na velkostatku **Rosickém** při dvoře „Březovice“. (Dáta udána knížecí správou v Březovicích.)

Pozorování výtěžku provedeno při jedné plodině, totiž řepě. Až do provedení meliorace nebyly, pokud se týče řepy, výnosy pravidelně žádné, ani režijní práce ukryta nebyla, na pozemcích se hospodařilo se stálými ztrátami. Drenáže byly provedeny sukcessivně v létech 1892, 1893, 1894, 1895, vždy pravidelně na podzim.

*) Vyňato ze „Zprávy o činnosti technické kanceláře rady zemědělské pro království České“ v r. 1900.

První pozorovaný výtěžek při žni z r. 1894 na drenážovém poli z podzimu r. 1893, při tamních těžkých půdách jílovitých se štěrkovým uvrstvením obnášel na jednom poli na 1 ha — 300·8 mct.

Roku 1895 jevil se výtěžek z pole drenovaného 364 ctm. na 1 ha čili na 1 míru — 72·8 mct. na rozdíl od vedlejších nedrenovaných polí pouze na 1 ha 282·63 mct. čili na 1 míru 56·5 mct.

A konečně 1897 shledán výtěžek na poli drenovaném a zároveň parním pluhem zoraném na 1 ha plochy

464·25 mct. čili na 1 míru 92·8 mct.

Stupeň výtěžků v uvedených létech

		na 1 ha	neb 1 míře
jeví se takto:	1894 . . .	300·8 mct.	60·2 mct.
	1895 . . .	364·0 „	72·8 „
	1897 . . .	464·25 „	92·8 „

Poslední údaje nasvědčují tomu, že při půdách těžkých parní orba po provedené drenáži velké výtěžky zabezpečuje.

Zajímavá dáta se udávají dále, pokud se týče výtěžků při řepě na obou knížecích dvorech v Březovicích a Skalici. Zde budiž předem uvedeno, že půdní poměry těchto dvorů jsou od sebe velmi rozdílné. Drenáže prováděny pouze na dvoře Březovice, kde je půda těžká a jílovitá, ne však na dvoře Skalice, kde je půda naplavená, humosní, velmi hluboká a úrodná. Pozoruje se, že průměrné výtěžky na dvoře Březovice, kde většina pozemků drenována byla — stále stoupají, kdežto výtěžky na úrodném dvoře Skalice klesají.

Průměrný výnos a) v Březovicích (na statku před r. 1893 úplně pasivním na veškerých pozemcích **drenovaných** i **nedrenovaných** stoupá od r. 1893 do r. 1897 při 1 ha plochy od **326·14** mct. do 379·35 mct. nebo na 1 míře 65·2 mct. do 76·0 mct.

b) ve Skalici klesá od r. 1892—1897 při 1 ha plochy od 354·12 mct. — 339·73 mct. nebo na 1 míře 71·8 mct. — 67·94 mct.

4. **Úprava potoka Doubravky** v okresu Mladoboleslavském vodním družstvem v **Dobrovici**.

Práce meliorační záleží v upravení Doubravky, aby obyčejné zátopy zamezeny byly, a zřízení odpadů pro budoucí rozsáhlé drenáže. O účincích prací těchto vyslovují se jednotlivé obce jak následuje:

Sejcín: (z r. 1898). „Práce meliorační na Doubravce účinkují tou měrou, že pozemky podél řeky jsou suché, a doufáme, že veškeré pozemky, jež po léta ladem ležely, nyní úrodnými se stanou, ježto záplava při nynějším provedení více možna není“.

Dobrovice: (z r. 1898). „Úpravné práce jeví již nyní blahodárný účinek na polní kultuře, neboť kde jindy dlouho do léta pracovati a ani vkročiti se na pole nemohlo, nyní již mnoho práce z jara vykonávati možno, zvláště na pozemcích podle koryta Doubravky ležících. Kdežto dříve hospodář při sebe menším vlhkém povětří veškerou úrodu měl téměř zničenou, hledí nyní stále lepší budoucnosti vstříc vida provedenou úpravu.

Regulací Doubravky již i cena pozemků stoupla, jakž bude až i drenáže provedeny budou, o jichž uskutečnění již úřední jednání zavedeno“.

Voděrady: (z r. 1898). Výsledek na lukách našich jest dobrý, neboť nyní sklidíme sena i otavy čisté, kdežto dříve za dřívějších let byly blátem zamazány, takže nebyly ku žádné potřebě.

Vzdáváme jménem celé obce mnohokrát díky za veškeré výkony. Na lukách velkostatku Voděrady při Doubravce položených sklizeno r. 1899 po míře 9·5 mct., čili po 1 ha 47·5 mct.“

Bratronice: „Co se týče účinků provedené úpravy meliorační (z r. 1898) na Doubravce, již nyní pozorovati lze výsledků v plné míře uspokojujících. Co se týče sklizně luční proti dřívějším dobám, kdy louky vícekrát byly podkalovány, jest nyní již jinak. Nyní možno na každé místo s povozem pohodlně zajeti, a poněvadž pak nyní luka podkalována více býti nemohou, sklidí se veškeré seno i otava, kdežto dříve po dosti malém zakalení nemohli jsme seno ani otavu jako píci více upotřebiti.

Co se jakosti travin týče, shledáváme, že tráva rákosová, ostřina, zaniká a tráva štěpná, hustá, narůstá.

Naděje naše kladené v úpravu potoka Doubravky docházejí již nyní, po tak krátké době, svého splnění a všeobecného uspokojení“.

Na dotaz ohledně výtěžku travin z r. 1900 sděluje obecní úřad Bratronický, že od r. 1897—1900 sklidilo se po jedné míře sena jedna fůra ve váze asi 6 mct., otavy po jedné míře — fůra ve váze 5 mct.

Dohromady na jednu míru sklizeno 11 mct. čili na 1 ha 55 mct., což je výsledek velmi dobrý. Louky jsou zařízeny též k povodňování, které teprvé příštím rokem zavedeno bude.

Knížecí velkostatek jako majitel většiny luk v katastru Bratronickém, podél Doubravky položených, podává o výnosu luk tuto zprávu:

„Vzdor tomu, že léta 1898 a 1900 byla velmi suchá, shledán průměrný výnos luční v triletí 1898—1900 — aniž by bylo povodňováno — na 1 míru 9·1 mct. čili na 1 ha = 45·5 mct.

Za let dřívějších byla sklizeň vůbec nejistá a docela kyselá. Nyní lze na lukách pozorovati, že rok od roku kyselé trávy stále více mizí a nové šťavnaté, sladké trávy na místě jich vyrůstají“.

Luštěnice: Velkostatek Luštěnický udává nynější výtěžky z luk při Doubravce položených (při čemž se poznamenává, že louky dosud povodňovány býti ne-

mohly) v průměrném výnosu v létech 1895—1900 po míře $\frac{48 \cdot 5}{6} = 8 \cdot 1$ čili po jednom ha 40·5 mct. Mimo to sekáno též ještě na zeleno po třetí a po čtvrté. Uznává se nezbytná potřeba povodňování, po dokončení hlavního rozvedení vody. Detailní rozváděcí stružky provedeny býti mají pro jednotlivé interessenty vždy zvlášť, podle místní potřeby. K účelu nastřádání vody pro letní závlahu zřízena družstvem vodním k tomu cíli nádržka.

Jistý rolník z Luštěnic oznamuje rozvinutí se plevele na jednotlivých místech v lukách. Tomu musí rolníci sami předejíti posekáním plevele ještě před květem a brzkým odstraněním hromad zemin zbylých z výkopů některých stok, ve kterých se plevel vyvinul a jehož semínko se větrem na vedlejší luka rozneslo.

V sousední obci Bratronice nečiní se zmínka o pleveli. Hromady hlíny již zmizely.

I rolníci Luštěničtí uznávají povodňování nyní za veledůležité. Zde jest vidno, jak jest potřebné, aby hromady zbylé hlíny vždy dotyční majitelé pozemků co nejdříve odklidili, anebo rostlinami užitečnými osázeli.

5. **Drenáže** velkostatku v **Luštěnicích**. Na velkostatku tomto bylo v létech devadesátých postupně vydrenováno 111 mír pozemků těžkých s tak zvanou černavou.

Výtěžek z pozemků těchto r. 1891 ještě nedrenovaných obnášel dle udání hospodářské správy v Luštěnicích při řepě po míře toliko 28 mct.

Po vydrenování 111 měr byl výnos r. 1899 po míře **60·58** mct. Prokázán tu větší výnos na míře per 32·58 mct. při stejné režii.

6. **Drenáže** I. rolnického družstva drenážového v **Luštěnicích**. Drenáže tyto zakončeny byly na jaře roku 1897. Jeden člen družstva udává ve své zprávě z roku 1898 hned o prvním roku 1897 výnos a prospěch z drenovaného pozemku svého půdy těžké a jílovité, jak následuje:

„Kdežto na těchže těžkých půdách sklidilo se r. 1897 po 1 korci 4—5 mandel ječmene, vlastně jen rozličného plevele s málo ječné slámy a nepatrným množstvím tenkého zrní, sklidili jsme na našich drenovaných jílovitých černavách 13—14 mandel pěkného ječmene po 1 korci a 1 mandel dal 80 litrů krásného sladkého ječmene.

Co se týče řepy cukrovky, klidilo se obyčejně v předešlých létech 40—80 mct., čili průměrně as 60 mct. po 1 korci, čili po 1 míře 40 mct. Letos — první rok po provedené a teprve téhož roku na jaře skončené drenáži, sklidil jsem na parcele čís. 448 ve výměře 2 jiter 408 mct. řepy, tedy **po 1 míře 68 mct.** K tomu sluší též ještě podotknouti, že na mém pozemku jest ornice mělká, místy jíl až na povrch vystupuje.

Obdělávání drenovaných pozemků jest nyní mnohem lehčí, sejeme na nich o celý měsíc dříve než na pozemcích neodvodněných (kteréž teprvé nyní (koncem dubna) začínají osívat, kdežto odvodněné pozemky jsme pohodlně již začátkem března zaseli a jsou již úplně zelené). Pohodlné, lehké a včasné zasetí v těchto půdách nejčastěji již předem zajišťuje uspokojivou úrodu, již proto, že půda po takovém zasetí zůstane melná, nakypřená, nikdy pak mokro ani sucho tak neškodí, kdežto na neodvodněných černavách se půda ušlape a ztvrdne jako mlat, při mokru zůstává voda stát na povrchu, při suchu půda rozpuká a tak zkorá, že úroda v ní jen živoří“.

Ze zprávy téhož rolníka z Luštěnic z roku 1901 o těchže půdách drenovaných vyjímáme jen to, co již v předešlé zprávě uvedeno není.

„Největší výhoda a zisk z pozemku odvodněného jest v nepříznivém počasí, když velké deště střídají se s parnem. Když na drenovaném pozemku zasejeme řípu neb ječmen, tento se nikdy nezapaří, a kořínky řepy nezčernají jako se stane na pozemku neodvodněném, pak také možno řípu hned po dešti obdělávati. V takovém případě zaplatí se výlohy s odvodněním spojené za tento jeden rok“.

Z udání těchto vyplývá, že výnos na řepě na 1 míře oproti průměrnému výnosu pozemku neodvodněného se nejméně o 28 mct., oproti pak minim. výnosu per 27 mct. o 68—27 = **41 mct. zvětší**.

Zabezpečuje drenovaný pozemek na tamních těžkých půdách větší výnos při řepě o 28—41 mct. po 1 míře čili 140—205 mct. po 1 ha. Dejme tomu, že cena 1 mct. řepy jen 1·80 K obnáší, pak jest větší zisk z drenovaného pozemku na ploše 1 ha 252—369·0 K.

Dle rozpočtu připadalo na 1 ha provedené drenáže tohoto družstva 626 K.

Bez ohledu na subvenci státní i zemskou, která v tomto případě obnášela dohromady 50% rozpočtěné sumy, zúročuje se náklad 626 K na 1 ha 49·5%.

Po odrážce subvence zúročen byl náklad majitelem poskytnutý t. j. obnos 313·0 K 99%.

Tato čísla mluví jasně.

7. **Odvodnění nížiny Zalužanské** u Mladé Boleslavi. O tomto odvodnění, provedené v létech 1896 až 1898 pomocí stok otevřených, podány následující zprávy:

a) Městská rada v Kosmonosích: „Vzorně dokonalým technickým odvodněním Zalužanska jest do budoucnosti naprosto vyvarováno zhoubným zátopám, jaké před tím po náhlých neb větších deštích onu část katastru našeho na několik dní, ba celé týdny v jedinou hladinu vodní měnily.

Provedením odvodnění dotyčného jedině také byla poskytnuta možnost jednotlivým hospodářům opatřiti pozemky své potřebnou drenáží“.

b) Městská rada v Mladé Boleslavi. „Městská rada mladoboleslavská vzavši na vědomí zprávu odboru hospodářského, s potěšením a plným uznáním dosvědčuje tímto, že odvodnění „Zalužanska“ všeobecně pokládá se za dílo velice zdařilé.

Loňský rok (1897) byl prvým, kdy dílo dokončeno. Rok ten byl, jak známo, velice mokrým, an spadlo o 50% více váhy, než ve zdejší krajině jest průměrno.

Bez provedení meliorace byla by tu dle zkušenosti mnoholeté úroda zničena aspoň na 300 jitrech zátopou, na výměře pak aspoň 500 jiter hrubý náklad hospodářský sotva by byl vyvážen hodnotou sklizně.

Pouhým zachráněním úrody roku loňského na Zalužansku lze ceniti prospěch odvodnění na částku nejméně 60.000 K. (Provedení stálo okrouhle 140.000 K — státní i zemská subvence okrouhle 72.000 K.)

Mimo trvalé odčinění zátop do budoucna přijdou však zajisté za nedlouho k platnosti i jiné účinky odvodnění, jako zejména dokonalejší zvětrávání půdy, vymizení škodlivých kyselin huminových, umožnění včasného zasetí atd.

Postupným prováděním drenážování bude zajisté požehnání z posavádní meliorace vzešlé dovršeno."

O úvěru hospod. družstev u okres. hospod. záložen.

Dle § 13. zákona zemského o okres. hospod. záložnách mají právo k zápůjčkám především účastníci záložny; neuchází-li se o zápůjčku nikdo z účastníků, mohou poskytnuty býti zápůjčky podle ustanovení pro účastníky platných i osobám jiným, **avšak jen malým statkářům** v obvodu okres. záložny hospod. usedlým, po případě také venkovským obcím téhož obvodu.

Tímto přesným vymezením kruhu dlužníků okres. hospod. záložen, jenž převzat byl takřka tradicí ze starších zákonných předpisů, vyloučena jsou z řad uchazečů o úvěr veškerá svépomocná družstva rolnická.

Družstva ta, jakožto osoby hromadné nemohou dosáhnouti úvěru u okres. hospod. záložen.

Zákon zejména nepřipouští, aby si družstvo hosp. opatřovalo půjčky pod vlastní firmou u hospod. záložen; rovněž odporuje zákonu escomptovati směnky členů družstev, vydané jimi třeba za odebrané zboží.

§ 16. zákona zakazuje totiž hospod. záložnám provozovati obchody bankovní, k nimž bez odporu patří i escompt směnek jakéhokoli druhu.

Chce-li družstvo přece použiti úvěru ústavu rolnického — okres. hospod. záložny — musí nalézti cestu, kterou by zákon nebyl porušen a potřebě přes to se vyhověti mohlo. Několik těchto řádek má účel rozvinouti o předmětu tom, tak důležitém diskussi.

Aby vůbec nějaký styk mezi okres. hospod. záložnou a hospod. sdružením byl umožněn a přirozený ten finanční pramen rolnický družstvu otevřen, třeba do správy družstva ustanoviti zámožné statkáře z obvodu nejbližší okres. hospod. záložny, možno-li její podílníky, kteří požívají značného a dosud nevyčerpaného úvěru a kteří však zároveň jsou tak ochotni a obětavi, osobně se zavázati za povinnosti sdružení, jemuž v čele stojí. Naleznou-li se takové osoby, opatří úvěr pro družstvo osobní výpůjčkou pro jednoho ze svého středu za ručení jiného z ostatních nebo po případě všech ostatních.

Státi se tak může ovšem jen za podmínek platných pro účastníky záložny.

Suma, kterou si hodlají opatřiti výpůjčkou z okr. hospod. záložny musí vzhledem k jejich osobnímu závazku býti v poměru k jejich vlastnímu majetku a majetku rukojmí.

Nemohou tedy záložny zvyšovati jejich úvěr se zřetelem k tomu, že se jedná o zápůjčku pro družstvo svépomocné.

I ostatní podmínky úvěrové jako súročení, splátky a pod. musí se shodovati s půjčkami podílníkům.

Již z toho důvodu se doporučuje, zvoliti zámožnější rolníky do správy družstva, aby úvěr byl za daných poměrů co nejvyšší a shodoval se s podobnými poměry u ostatních dlužníků záložny, zejména podílníků, aby úplně vyhověno bylo podmínkám zákonným.

Pro takto opatřený úvěr pro družstvo nezdá se forma směnečného úvěru zcela vhodnou.

Časté obnovování směnek (dle § 9. zákona vždy po 6 měsících) způsobilo by výdaje družstvu a nepříjemnosti správě družstva, od níž žádá se beztoho značná ochota tím, že závazek přejímají na svou osobu.

Nejpřiměřenější forma bude prostý dlužní úpis, na němž se jako dlužníci a rukojmí objeví správa družstva a který pro případ potřeby obsahuje klausuli o vtělení výpůjčky na osobním majetku podpisatelů a případně na majetku družstva (na př. skladišti).

Tímto způsobem lze opatřiti zejména úvěr k potřebám investičním pro družstvo na stavbu skladiště, na opatření strojů a pod.

Pomocí této formy mohou konečně podílníci okres. záložny věnovati značnější podporu družstvu při jeho řízení.

Subvence poskytne se jako půjčka zcela v mezích shora naznačených, které zákonu se nepříčí, načež valné hromady každoročně usnesou se odepsati z čistého zisku buď úrok ze zápůjčky, dávajíce takto půjčku družstvu bezúročně, nebo vedle toho odepíší během řady let i kapitál sám z čistých zisků, takže družstvo celou zápůjčku obdrží darem, aniž předpis zákona tím byl porušen.

Pro úvěr provozovací k obchodům hodí se rovněž nejlépe forma dlužního úpisu. Okres. hospod. záložna vydá dlužní úpis na sumu, jakou asi družstvo do obchodu bude nejvýše potřebovati, za stejných podmínek a stejného ručení jako shora uvedeno. Další vyčerpávání potřebných sum do obchodu jest již vlastně jen spojením kontokorrentním s okres. hospod. záložnou.

Dlužníkům vydá se dlužnická knížka, na níž hospod. družstvo si vypůjčuje a uplácí, aniž třeba vydávati snémky nebo dluhopisy.

Ovšem částka dluhu, jakou knížka občas vykazuje, nesmí přesahovati sumu dlužního úpisu, kterým tento „hražený účet“ jest kryt.

Myslíme, že tento praktický pokyn, jak uspořádati půjčky mezi okres. hosp. záložnou a hospod. svépomocnými sdruženími za platnosti nynějšího zákona bez jeho porušení, bude vhod oběma těmto důležitým činitelům v nynějším rolnickém úvěrnictví a že dá popud k jiným podobným návrhům, kterých by se snad i při nejbližší změně zákona mohlo použiti.

Ota.

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Žito jakožto jadrné zvířecí krmivo.

Žito uvádí se jakožto jadrné zvířecí krmivo až na druhém místě, následujíc po ovsu a ječmeni. Namnoze se hospodáři i před ním varují, ježto prý způsobuje rádo překrvení mozku a koliku. Prof. dr. W. Knieriem konal krmné pokusy s tlučí žitnou a dospěl k následujícím výsledkům*):

U dojnic způsobovala tluč žitná o něco hojnější vyměšování mléka než tluč ovesná, za to však bylo mléko chudší tukem. Béře-li se za měřítko denní množství tuku, byla produkce tuku při tluči ovesné navzdor menšímu výměsu mléka příznivější. Při pokusu použito z jadrných krmiv kromě tluče žitné, pokud se týče ovesné i něco pokrutin, ovšem ve množství tomtéž. — U srovnání s květem sladovým způsoboval přídavek tluče žitné k základní dávce krmné zvýšení produkce mléka o 7·2%, přídavek květu sladového pak o 8·5%.

U ovcí měla tluč žitná za následek značné snížení stravitelnosti bílkovin a dřevoviny v senu, naproti tomu tluč ovesná účinkovala velmi příznivé na lepší využitkování živin v senu obsažených. Zdá se, že tluč ovesná vůbec při veškerém krmení účinkuje blahodárně na lepší využitkování živin v krmné dávce se nacházejících. — U vepřového dobytka jest krmení tlučí žitnou věcí zcela obyčejnou; výhradní krmení žitem po dobu delší dalo by se však asi sotva provésti, ježto by se dle všeho dostavily poruchy v zažívání a snad i jinaké úkazy chorobné.

U koní ovšem seznáno, že jest oves lepší žita. Přes to snese kůň dosti značné dávky žita, když si na žito ponenáhlu přivyká a když se mu toto před krmením namáčí. Tuk žitný jest však jen ve skrovné míře stravitelný, takže při hojnější dávce žita musí býti postaráno o jiný zdroj tuku.

*) Viz „Landw. Jahrbücher“, svaz. XXIX. (1900).

Jak se chová půda k rozpuštěné kyselině fosforečné?

O rozpustné kyselině fosforečné má se za to, že v půdě ztrácí dosti záhy svou rozpustnost. Stává se tak zejména vlivem vápna a magnesie, též železa a hliníka, sou-li v půdě v přiměřené podobě přítomny. Většina půd jeví vůbec ke kyselině fosforečné značnou absorbční mohutnost. M. Ullmann a A. Grimm provedli však celou řadu pokusů s různými půdami, při nichž superfosfátem dodaná rozpustná kyselina fosforečná prostupovala po měsíce sloupcem půdy 25—27 cm. vysokým, aniž by byla dokonale chemicky nebo mechanicky k částicím předním připoutána.*) Kovy vápník, hořčík, železo i hliník co kysličníky, hydráty nebo uhličitany převádějí rozpustnou kyselinu fosforečnou záhy ve stav nerozpustný. Přidá-li se rozpustná kyselina fosforečná k jich směsici s pískem, tu rychle pozbývá své rozpustnosti. Avšak v půdách jen zřídka kdy jest podoba přítomných kovů žíravých zemin, zemin a železa taková, aby rozpustná kyselina fosforečná účinku jejich rychle podléhala. — Že rozpustná kyselina fosforečná delší dobu prostupuje půdou, aniž by dokonale k částicím půdním se připoutala, jest cennou její vlastností, které také děkuje superfosfát v první řadě za přednost svou oproti ostatním hnojivům fosforečným. Prostupování kyseliny fosforečné půdoujest v úzkém vztahu s vodními srážkami a jich intensitou. Ullmann a Grimm mají dále za to, že poutací mohutnost půdy ke kyselině fosforečné jest ve velké míře závislá od fysikálních poměrů půdních. Půda poutá prý tím více rozpustnou kyselinu fosforečnou, čím více obsahuje jemného písku.

*) Chem. Ind. 23, Str. 61—69, též v „Chem. Centrallblatt“ 1900, I, Str. 830.

Účinek kyseliny fosforečné různých fosforečných hnojiv při pokusech na polích.

V č. 12. ze dne 15. června tohoto listu referovali jsme o účincích kyseliny fosforečné kostních mouček, Thomas. strusky a superfosfátu při pokusech ve vegetačních nádobách. Dnes přinášíme výsledky, k nimž dr. F. Dafert a O. Reitmair dospěli při pokusech na polích.**) K pokusům použita následující fosforečná hnojiva: superfosfát, Thomas. struska s vysokým obsahem citrátové kyseliny fosforečné, Thomas. struska s nízkým obsahem citrátové kys. fosforečné, vyklížená kostní moučka a alžírský fosfát. Vedle těchto fosforečných hnojiv použito k hnojení také chilského ledku a 40% soli draselnaté. Na 1 ha dáváno: 30 kg. dusíku, 40 kg. drasla a 60 kg. veškeré kyseliny fosforečné, bez ohledu je-li rozpustná anebo ne. Pokusy prováděny praktickými

**) „Zeitschrift für das landw. Versuchswesen in Oesterreich“. 1900, str. 589 a násl.

hospodáři za vedení c. k. výzkumné stanice ve Vídni. Pokusnými rostlinami byly oves, ječmen a žito. Pokusů bylo 58, z nichž však jen 24 mohlo svými výsledky sloužiti k porovnání účinků kyseliny forečné různých fosforečných hnojiv. V ostatních 34 případech buď nejevila kyselina fosforečná nijakého zřetelného účinku, anebo nastaly během pokusu rušivé vlivy, takže se nemohlo k výsledku jeho přihlížeti. Z 24 zdařilých pokusů týkalo se 7 pokusů ovsa, 15 ječmene a 2 žita.

Pokládáme-li produkci zrna bez hnojení rovnou 100, obnášela produkce zrna při hnojení:

	ječmen	oves
Superfosfátem	124	139
Thom. struskou s vys. obs. citrát. kys. fosfor. (I. vzorek)	115	129
Thom. struskou s níz. obs. citrát. kys. fosfor. (II. vzorek)	120	127
Thom. struskou s níz. obs. citrát. kys. fosfor. (III. vzorek)	115	127
Alžírským fosfátem	118	128
Vyklíženou kostní moučkou	112	125

Nejvyšší produkci zrna vyvozovala tudíž kyselina fosforečná superfosfátová. Účinek kyseliny fosforečné superfosfátové jevil se k účinku kyseliny fosforečné Thom. strusky v poměru 100 : 70. U Thomasovy strusky bylo lhostejno, obsahovala-li mnoho anebo málo kyseliny fosforečné v kyselině citronové rozpustné. Rozhodujícím pro hodnotu Thomasovy strusky bylo celkové množství kyseliny fosforečné v ní obsažené. Překvapujícím byl účinek mletého alžírského fosfátu, jenž, jak známo, slouží za surovinu k výrobě minerálního superfosfátu.

Serradella a vápnění.

Na serradellu jakožto pozoruhodnou pícninu měli jsme příležitost již v č. 3. těchto zpráv poukázati. Též pro zelené hnojení má serradella ne nepatrný význam. Serradella zaseje se do obilí ranně zrajícího, nejlépe do žita, po jehož sklizni za příhodné povětrnosti poskytne slušné množství zelenné rostlinné hmoty. Zvláštní jest, že serradella, ač leguminosa, nemá v půdě ráda vápno, ano že jí vápno škodí. Jest oproti vápnu tak choulostivá jako lupina, ano ještě choulostivější. Při pokusech, které prof. dr. B. Schulze s vápněním k serradelle a lupině konal, objevily se výsledky následující:

Hnojením dodán půdě:	Sklizeno suché rostlinné hmoty:	
	Serradella	Lupina
Nehnojeno	101·90	89·5
kys. fosforečná a draslo	104·75	94·0
kyselina fosforečná a draslo, dále ½% uhlič. vápenatého	67·50	75·5
kyselina fosforečná a draslo, dále 1% uhlič. vápenatého	39·70	60·2
kyselina fosforečná a draslo, dále 2% uhlič. vápenatého	10·95	14·0
kyselina fosforečná a draslo, dále 5% uhlič. vápenatého	0·—	5·0*)

Dávky uhličitanu vápenatého udány jsou v procentech vzhledem k váze půdy k pokusům upotřebené. Serradella i lupina udržovány při pokusech zúmyslně v suchu. Při hojnější vláze byl by účinek vápna bezpochyby méně škodným.

Rozhledy národohospodářské.

Akce okresního výboru v Novém Bydžově ve příčině podporování meliorace půd. Okresní výbor v Novém Bydžově hodlaje všemožně podporovati ruch meliorační v okrese svém a umožniti rolnictvu v okresu, aby účastno mohlo býti podpory z peněz na meliorace pozemků právě radou říšskou povolených, usnesl se na tom navrhnouti zastupitelstvu okresnímu, aby:

1. ze svého středu zvolilo zvláštní komisi meliorační a jednání pak ve družstvech samých zúčastnilo se svými delegáty;

2. aby příspěvek, který již dříve okres platil na opatření projektů melioračních, zvýšilo v ten způsob, by plány na pozemky meliorace potřebné mohly opatřeny býti během nejméně pěti let;

3. aby pravidla, dle kterých poskytování okresní podpory na plány vázáno jest obnosem 1 K 33 hal. za jednu míru a omezeno jenom na projekty do 50 měr — změnila se v ten způsob, že pravidlo toto platí jenom pro projekty jednotlivců, jež činí nárok na podporu z malého fondu melioračního zemského, a příručního fondu ministerstva orby a aby byly projekty družstev podporovány vydatněji a tak združovací ruch posilován tím, že po odečtení zemské subvence na projekt 30% nákladu obnášející zbytek hrazen bude z příspěvků okresního fondu; číslicemi vyjádřeno zvýšila by se pak podpora okresu pro projekty družstevní z 1 K 33 hal. za míru na 1 K 96 h, tedy o 63 hal.;

4. aby v mezích § 50. zák. o zast. okres. vzalo v úvahu, by také financování při provádění projektů samých zastupitelským okresem Novobydžovským bylo zprostředkováno, tak že naproti bankám, zemi a státu by stál zastupitelský okres Novobydžovský, jemuž by zavázáni byli zase účastníci meliorace provádějící; byl by tudíž zastupitelský okres Novobydžovský pouze prostředníkem a tím docílilo by se řádného využitkování nyní ladem ležícího u zemské banky fondu melioračního, z kteréhož fondu poskytují se výpůjčky k účelům melioračním na 3% zúročení a 1% úmoru = 4% a

**) Jahresbericht der agrikulturchemischen Versuchstation der Landswirtschaftskammer für Schlesien zu Breslau. 1899. Str. 22.

5. aby místo okresního hospodářského spolku výbor okresní provedl další šetření a dal si předložiti soupisy pozemků potřebných meliorace z obcí v okresu.

Návrhy tyto také zastupitelstvo okresní ve svém sezení dne 26. června 1901 konaném jednohlasně přijalo.

Nyní vybídl výbor okresní všechny obecní úřady a všechny zemědělce okresu svého, aby žádosti v tomto směru buď obcemi nebo jednotlivci, jichž pozemky jsou souvislé a pod společný projekt pojaty býti mohou, výboru okresnímu podávány byly.

Akce tato jest nejvýše chvályhodná a lze ji doporučiti všude k následování. Spůsobem tímto usnadní se velmi značně provádění meliorací, které pro rolníka jednotlivého je spletitou procedurou. Neboť okresní výbor nese veškeré výlohy spojené s opatřením projektu, tedy veškerý náklad na plány a potřebné komise úřední, vymáhá veškeré dosažitelné subvence zemské a státní, jakož i bude provádění podniků samých financovati a opatřovati k tomu potřebné levné peníze na 4% úrok i se splátkou. Náklad na provádění meliorací samých páčí se na 35 zl. až 45 zl. na jednu míru; odpočítá-li se od toho průměrem alespoň 50% subvence zemská a státní dohromady, zbylo by na účastníky za jednu míru doplatiti 17 zl. 50 kr. až 22 zl. 50 kr. Avšak tento obnos může si každý buď zcela neb částečně naturálně odpracovati a zbývající náklad může býti kryt levnou meliorační výpůjčkou na 4% i se splátkou.

Zmeliorovaný pozemek tento nepatrný náklad zaplatí během neblížších prvních let.

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Zákon,

daný dne 3. července 1901, jenž se týče zahrazení a korekce potoka Olšinky v okresu Skutečském.

§ 1.

Zahrazení a korekce potoka Olšinky v okresu Skutečském prohlašuje se ve smyslu § 4. zákona ze dne 30. června 1884 ř. z. č. 116 za zemský podnik, jenž dle ustanovení tohoto zákona má býti proveden.

§ 2.

Základem těchto prací jest projekt sdělaný c. k. lesnicko-technickým oddělením pro hrazení bystřin, kterýž c. k. ministerstvem orby byl zkoušen a schválen. Celkový náklad na provedení podniku stanoví se sumou 72.000 *K*.

§ 3.

K uhrazení výloh tohoto podniku zabezpečuje se z fondu zemského částka 21.600 *K* t. j. 30% celého náhradu, dále ze státního fondu melioračního s vyhrazením ústavního schválení příspěvek v sumě 36.000 *K* t. j. 50% celého nákladu, pak příspěvek okresu Skutečského v sumě 7200 *K* t. j. 10% celého nákladu a konečně příspěvek obcí Záboří a Proseče dohromady rovněž sumou 7200 *K* t. j. 10% celého nákladu.

V případě, že skutečný náklad dotčené sumy 72.000 *K* nedosáhne, zmenší se uvedené příspěvky státního fondu melioračního, fondu zemského, okresu a obcí o poměrnou částku.

§ 4.

Bližší podmínky o způsobu provedení podniku, zvláště o době stavební, vyplácení příspěvků v § 3. uvedených, řízení prací a vlivu státní správy na provádění jeho, vyhrazuje se zvláštnímu dohodnutí mezi státní správou a zemským výborem království Českého.

§ 5.

Po ukončení prací náleží na okres Skutečský, aby pečoval o jich udržování; obce Záboří a Proseč jsou však povinny přispěti okresu k dotyčnému nákladu každoročně dohromady částkou 300 *K*.

K uhražení tohoto ročního příspěvku 300 *K* jakož i k uhražení 10% příspěvku ku nákladu stavebnímu (§ 3) přispěje každá z jmenovaných obcí dle poměru přímých daní v obci té předepsaných.

Okres Skutečský má uhraditi náklad spojený s dozorem, který budou státní a zemská správa konati nad udržováním staveb.

Budou-li k nákladu tohoto podniku příspěvky majitelů sousedních usedlostí nebo pozemků aneb zařízení vodních na základě § 26. zákona ze dne 30. května 1869 ř. z. č. 93 pořadem správním vybírány, nesmí úhrn těchto příspěvků s připočtením příspěvků nyní již obcemi zabezpečených přesahovati 30% skutečného nákladu. Těchto příspěvků majitelů sousedních usedlostí neb zařízení vodních má pak především užito býti k nahrazení příspěvku dle předcházejícího § 3 okresem Skutečským zaplaceného.

Zbytek příspěvků těchto, kterýž se snad objeví po úplném nahrazení příspěvku okresu, má býti počítán na prospěch státního fondu melioračnímu a fondu zemskému, a to tím poměrem, jakým tyto k nákladu podniku přispívají.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Rozpuštění „Zemské selské jednoty".

C. k. ministerium orby vzalo vedle vynesení ze dne 21. června 1901 č. 9373 na vědomí dobrovolné rozpuštění spolku „Zemská selská jednota pro království České", čímž samozřejmě také spolku své doby po rozumu § 11 zák. ze dne 20. března 1891 č. z. z. 20 přiřknuté právo k vysýlání zvláštního zástupce do schůze delegátů a do výboru českého odboru zemědělské rady platnosti pozbylo.

Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby.

Výměra plochy osázené cukrovkou v r. 1901. C. k. ministerstvo orby provedlo letos v létě, jak činí pravidelně již od r. 1893, provisorní šetření o výměře ploch osázených cukrovkou. — Na základě tohoto šetření bylo zjištěno: veškerá plocha osázená cukrovkou v Předlitavsku má celkovou výměru 250.550 ha; z toho vypadá na Čechy 61·4% (153.765 ha), na Moravu 30·3% (75.980 ha), na Slezsko 1·2% (3.093 ha), na Dolní Rakousy 3·7% (9.266 ha), na Halič 2% (4.946 ha), na Bukovinu 1·4% (3.500 ha).

Proti zjištěné výměře plochy osazené cukrovkou v r. 1900 (239.800 ha), vykazuje letošního roku plocha cukrovkou osázená zvětšení o 10.75 ha, t. j. o 4·5%. Přirovnáme-li letošní osev s minimem posledního desítiletí (r. 1895 206.585 ha), jest letošní areale o 43 965 ha rozsáhlejší a srovnáme-li s maximem (r. 1894 286.353 ha), jest letošní areale cukrovce věnované o 35.803 ha menší. proti roku loňskému jeví se přírůstek skoro ve všech zemích; hlavní důvod tohoto přírůstku sluší hledati v tom, že loňského roku byla na četných pozemcích cukrovka zaorána.

Relativně vykazuje nejvyšší příbytek Bukovina (2.115·2%); příčinou tak značného náhlého vstoupnutí jest několik nově založených cukrovarů; po Bukovině přichází Halič s přírůstkem 56·6%, Čechy a Morava zvýšily kulturu cukrovky nepatrně (o 2·5% resp. o 1·1%), ve Slezsku plocha věnovaná pěstování cukrovky doznala opětného zmenšení o 13·2%.

Konference o provozování rybářství na jezeře Bodamském pořádána byla 4. července t. r. v Bregenci. Konferenci obeslaly veškeré pobřežní státy jezera Bodamského: Rakousko (zastoupeno bylo sekčním šefem Dr. Vladimírem bar. Beckem, dvorním radou hrab. Huynem a ministerskými sekretáři bar. Nádherným a Drem Birnbaumerem), Badensko, Bavorsko, Švýcarsko, Würtembersko a knížectví Lichtenšteinské. Předsedal zástupce Rakouska bar. Beck a náhradníkem předsedovým byl zástupce bavorský (vrchní vládní rada Brettreich). Předmětem konferenčních porad byla zpráva o dosavadních výsledcích umělého rybářství, zpráva o výsledcích rybaření a hospodářském významu Bodamského jezera, zpráva o pořádání rybářských kursů na Bodamském jezeře, o nedělním klidu v rybářství, o rybolovu v noci, o chytání ryb na vnadidla a o provádění změn usnesených r. 1897 ohledně rybářství na jezeře Bodamském, jmenovitě pokud se týče rybářských sítí a jejich upotřebení.

Zákonná úprava služebního poměru soukromého úřednictva při zemědělských a lesnických podnicích. Posavádní zákonné předpisy, upravující služební poměry soukromého úřednictva při zemědělských a lesnických podnicích ukázaly se na mnoze nedostatečnými; již z toho důvodu jeví potřeba nové zákonné úpravy těchto služebních poměrů. C. k. ministerstvo orby uznávajíc tuto potřebu, rozhodlo se věnovati této otázce zvláštní pozornost a koná potřebné kroky přípravné.

Jelikož při úpravě těchto služebních poměrů sluší uvážiti jak zájmy zaměstnavatelů, tak zájmy zaměstnaných, uznalo c. k. ministerstvo orby za vhodno vyslechnouti obě tyto skupiny, aby poznalo náhledy a přání interessovaných činitelů. Z toho důvodu předložena byla otázka tato hospodářské radě, v níž jsou obě skupiny svými delegáty zastoupeny. Zemědělský a lesnický odbor hospodářské rady jednal o této otázce v sezení svém dne 24. května t. r.; uznávaje nutnost nové zákonné úpravy usnesl se odbor zvoliti zvláštní subkomitét, který by připravil návrhy hlavních zásad pro chystanou zákonnou předlohu; návrhy tyto byly pak projednány v hospodářské radě dne 31. května t. r. — Hospodářská rada návrhy tyto schválila a vyslovila se pro osnovu zákona ve smyslu zásad subkomitétem přijatých s dodatkem, aby zákon přihlížel k různým potřebám jednotlivých zemí. — C. k. ministerstvo orby přihlížejíc k tomuto usnesení, bude nyní jednati o této otázce s ostatními súčastněnými ministerstvy a bude hleděti, by k nové úpravě zákonné co nejdříve došlo.

Prodej hnědého uhlí ze státních dolů u Mostu. C. k. horní ředitelství v Mostu uveřejňuje v úředním listě „Wiener Zeitung" ze dne 5. července 1901 a podobně též v pražských úředních novinách vyhlášku o prodeji uhlí v r. 1902 přímo konsumentům neb konsumním družstvům.

Ve vyhlášce té stanoveny jsou též bližší podmínky podobného prodeje.

Ti, kdož reflektují na roční dodávku 1000, 2000, 3000 až 50.000 tun, se vyzývají, aby quantum a místo dodávky do 1. října t. r. oznámili c. k. hornímu ředitelství v Mostě; tamtéž zodpoví se eventuelní dotazy.

Hospodářská rada při c. k. ministerstvu orby. Zemský výbor království Dalmatského zvolil za člena hospodářské rady do odboru pro zemědělství, lesnictví a hornictví předsedu zemského sněmu a říšského poslance Dr. Čenka Ivčeviče, advokáta v Zadru. Ministr orby povolal za náhradníka do téhož odboru Rudolfa Schadingra, knížecího Auerspergského lesmistra v Gottschee.

Různé zprávy hospodářské.

Osobní. Císař udělil zemskému inspektoru zemědělských škol v království Českém panu dru Františku Sitenskému v Praze v uznání jeho mnoholetých prospěšných zásluh v oboru zemědělského vyučování řád železné koruny III. třídy s prominutím poplatků.

Z odboru semenářského Ústřední společnosti hospodářské. K nastávající zimní setbě lze obdržeti prostřednictvím odboru: Žito ozimé: načeradské české, stanice Mirovice za K 24; české, stanice Sedlčany K 18.—; horské obrovské, stanice Přibyslav, Ostroměř, Hlinsko za K 17·— až 18·—, schlanstedské ze stanic Janovice Uhl., Střednice, Heřmaničky, Tachov za K 18.— až 20·—; zeelandské ze stanic Volyň, Brandýs n. L., Slaný, Strančice a Pelhřimov za K 17·— až 20·—; probsteinské ze stanic Tachov, Čekánice-Maškov, Heřmaničky za K 18·— až 20·—; Triumph nebo Vasa Triumph ze stanic Čekánice-Maškov, Heřmaničky, Sedlčany, Nová Paka za K 18·— až 21·—; elitní Triumph a elitní ronovské ze stanice Ronov n. Sáz. za K 19·—; pelkusské ze stanice Heřmaničky za K 20.—; kavkazské ze stanice Kard. Řečice za K 17·—; orig. kvasické (moravské) za K 23·— až 26·—; přepěstěné kvasické ze stan. Strančice za K 18·—; imperial ze stanice Běronice za K 17.—; původní Monstzé z vysoké polohy, váha 79—80 kg franko Praha K 29·—; královské ze stanice Chvala-Počernice za K 22·— až K 24·—; Bestehornovo ze stanice Nová Paka za K 21·—. Pšenici ozimou: bílou „Epp“ ze stanice Střednice za K 20·—; bílou sametku ze stanice Brandýs n. L. za K 22·—; Heimovu Teversou ze stanice Slaný neb Zlonice za K 22·—; severoněmeckou velkozrnnou ze stanice Běronice za K 18·—; Shiriffku (Square head) za stanice Sedlčany K 22·—; směs Slandupský a Square head ze stanice Sedlčany za K 24·—; červenou přesívku pedigré ze stanice Chvala-Počernice za K 22·—. Pícniny: bílou hořčici za K 50·— až 70·—; čistou vikev ozimou za K 40·—; ozimý hrách za K 24·—; jetel nachový (inkarnát) za K 65·—; žito svatojanské za K 25·—; vičenec (ligrus) za K 32·—; směsku (zim. hrách, zim. a písečnou vikev, janské žito) za K 29.—, vesměs franko, stanice Praha. Ceny vyrozumívají se za 100 kg, franko dotyčné stanice. Také původní cizozemská semena obilní obstará odbor přímo od tamnějších pěstitelů za ceny původní. Odbor prostředkuje koupi a prodej semen bezplatně a také bezplatně udílí rady a pokyny ve všech záležitostech semenářských. Vzorky na požádání zdarma.

Vodní družstvo v Radhošti na Vysokomýtsku. (Zpráva z technické kanceláře rady zemědělské.) Obce na Vysokomýtsku v údolí řeky Loučné ležící sestavují vodní družstvo se sídlem v Radhošti.

Jsou to katastrální obce:

Zámrsk (s velkostatkem p. Gottla). Dobříkov, Rzy, Janovičky, Týnisko, Jaroslav, Radhošť (velkostatek kníž. Thurna-Taxise v Řezně), Stradoň, Opočno, Uhersko (velkostatek Thurn-Taxise), Turov a Ceradice.

Účelem družstva jest, aby se provedla:

1. Meliorace veškerých pozemků, jež vyznačeny jsou v přihlašovacích arších jmenovaných obcí a to:

a) odvodnění mokrých pozemků jak polí tak i luk,

b) podhánění, neb závlaha luk v údolí řeky Loučné — a dále.

2. Upravení (regulace) řeky Loučné, za účelem zamezení rozsáhlých záplav velkými vodami, aby voda říčná mohla v čas potřeby a vhodnosti, pokud to možno, býti vedena na rozsáhlé louky údolní, počínaje pod Mýtem Vysokým od Šňakovského mlýna až k Ceradicím, kdež řeka Loučná jest již upravena.

Celá rozloha plošná přihlášených pozemků k melioraci obnáší dotud okrouhle 2000 jiter.

Prozatím byly přihlášeny následující plochy v jednotlivých obcích:

Obec a velkostatek Zámrsk	187 jiter
„ Janovičky	17 „
„ Opočno	14 „
„ Sedlištky	42 „
„ Uhersko a velkostatek	53 „
„ Radhošť a j.	164 „
Thurn-Taxise zde	373 „
Obec Jaroslav	232 „
„ Týnisko	123 „
„ Dobříkov	581 „
„ Rzy	144 „
dohromady	2095 jiter.

Plocha, jež odvodnění, nebo závlahy má zapotřebí, jest ovšem mnohem větší než zde uvedena. Mimo Opočno, Stradouň a Vraclav, jež tvoří své družstvo pro melioraci pozemků a úpravu potoka Svařenky na levém břehu Loučné s výměrou as 1500 měřic a budou míti též zájem při regulaci Loučné, nejsou přihlášeny ještě rozlohy údolní v katastrech obcí Turova a Ceradic, ve kteréžto poslední obci končí dosavadní regulace Loučné a odkudž tedy by družstvo Radhošťské musilo s úpravou řeky započíti, když by regulaci řeky Loučné až k Vysokému Mýtu chtělo provésti.

Délka úpravy řeky obnášela by zde asi 16 kilometrů a zájem pro pouhou úpravu řeky vztahoval by se na plochu, počítáme-li jen 500 metrů (průřezem) široké údolí na 800 ha = 4160 měřic čili 1400 jiter, tedy na plochu značnou.

Obce Turov a Ceradice se dosud nevyjádřily, avšak většina ploch údolních od Mýta Vysokého až po Uhersko je pro úpravu a melioraci, tak že družstvo by mohlo býti brzo ustaveno a s pracemi předběžnými mohlo by se započíti.

Sleva jízdného na drahách pro dělníky hospodářské. V době česání chmele přijíždí množství dělného lidu na práci tuto do chmelařských okresů v severozápadní části království Českého. Jak zjištěno, platí tento lid na drahách povětšině plné jízdné, ač pro dopravu dělnictva platny jsou předpisy o slevě jízdného. Pakliže vý-

hody této využitkují hojnou měrou průmysloví dělníci, měla by sleva tím více přístupna býti dělníkům při česání chmele zaměstnaným a to stejně v zájmu tohoto chudého dělnictva, jako v zájmu hospodářů, kteří bez cizích dělníků při česání chmele nemohou se obejíti. Z té příčiny obrátil se český odbor rady zemědělské na c. k. ministerstvo železnic se žádostí: 1. by učinilo opatření, aby předpisy o slevách jízdného pro dělnictvo byly co možno nejšíře publikovány v krajinách chmelařských a v těch krajích, odkud dělnictvo hospodářské na česání chmele jezdí; 2. pakliže snad dosavadní předpisy o slevách jizdného pro svoji obmezenost neb pro formální obtíže nemohou od dělníků těch býti využitkovány, by slevy tyto dělnictvu hospodářskému vůbec a bez obtížných formalit staly se přístupny.

Obilní skladiště v České Skalici. Dne 24. t. m. odbývala se kollaudace obilního skladiště hospodářského družstva v České Skalici u přítomnosti zástupců c. k. místodržitelství, zemského výboru království Českého zemědělské rady a c. k. okresního hejtmanství náchodského. Po skončené kollaudaci a podepsání protokolu oslovil v delší řeči zástupce zemědělské rady p. poslanec Jaroš přítomné členy družstva, blahopřál jim k provedení tak moderně zařízeného skladiště a napomenul rolníky, by vždy závod svůj vší silou podporovali, jak ve svém vlastním, tak též i v zájmu celého okresu a rolnictva. —

Po kollaudaci bylo skladiště veřejnému provozování odevzdáno a otevřeno.

Stavbu skladiště provedl dle plánu firmy: Strojírna akciové společnosti M. Heid ve Štokeravě, stavitel Michálek v České Skalici, strojní zařízení jest od jmenované firmy. Jest to první skladiště nejen v Čechách, nýbrž i v celé Evropě dle nové soustavy komorové s koši. Půdy nejsou totiž jak dosud rovné, nýbrž sestávají po celých sýpkách ze čtyrhranných, dřevěných košů, což má tu výhodu, že obilí nemusí se lopatami do otvorů vhazovati, nýbrž že samo sebou dolů padá. Tím jest umožněno, že v celé třípatrové budově není více než 2 pracovních sil zapotřebí.

Strojní zařízení pozůstává ze 2 řad strojů na čištění ječmene a ovsa na jedné a na čištění žita a pšenice na druhé straně, pak ze 3 elevatorů, 1 šrotovníku a dvou automatických váh.

Na nejhořejší půdě nalézá se soustava svodných rour, jimiž se pomocí rozdělovače, jenž se z přízemí říditi dá, jednotlivé komory obilím plní. V přízemí se nalézající přístroj, jenž hořejší rozváděcí rouru pohybuje, nese ukazovače, který naznačuje komoru, do které se právě obilí spustiti chce. Lze tudíž obilí do jakékoliv komory samočinně dopraviti.

Čištění obilí děje se následujícím způsobem:

Obilí sype se přímo do násypného koše, kdež se pomocí elevatoru vyzdvihne na automatickou přejímací váhu za příčinou zvážení. Z této váhy padá obilí svodnými rourami do násypných košů, odkud se pomocí hlavního elevatoru zdvihá do prosévacích cylindrů, jež se nalézají na nejhořejší půdě. Zde se zrní zbaví všech jemných i hrubých nečistot, jako písku, prachu, kaménků, pytlových provázků, šlupek, bodlákových hlav a t. d. Odtud padá obilí do odsévačů (aspiratorů), jež mají ten účel, by odstranily všechny jemné nečistoty, jako zadinu, prázdné šlupky, a t. d. Síla větrového proudu nechá se ručně i mezi prací říditi.

Pro čištění ječmene jest umístěn mezi prosévacím cylindrem a odsévačem ještě osinník, jenž odstraní osiny z ječmene.

Takto přečištěné obilí spadá z odsévačů do triérových cylindrů, v nichž se koukol, vikev, přeražená zrnka a pod. vyloučí. Obilí, které nyní zcela vyčištěno jest, padá do roztřiďujících cylindrů, jež pod triéry uloženy jsou.

V těchto cylindrech se rozdělí obilí na 2 druhy, totiž na zboží I. jakosti a na odpadek neb pícní jakost.

Vyčistěné obilí lze ihned do pytlů samočinně plniti aneb do jednotlivých komor pomocí elevatorů a rozdělovače ukládati.

K pohonu celého strojního zařízení slouží benzinový motor o 12 koň. sil. Jest dosti silný, by i elektrické světlo, jež příští rok zavedeno bude, obstaral.

„První česká akciová parní mlékárna a drůbežárna v Praze“. Stanovy této nové akciové společnosti byly právě schváleny a c. k. ministerstvem vnitra uděleno pp. Karlu Egerovi, řediteli cukrovaru v Oužicích a soudruhům svolení k provedení prací zařizovacích.

Odborná škola pro chov vepřového bravu v Německu. Aby rozšířen mohl býti chov vepřového bravu, jehož rozvoj zdržovala dosud ta okolnost, že velcí chovatelé neměli dostatek odborného personálu chovatelského, usneslo se Sdružení německých chovatelů vepřového dobytka založiti školu, ve kteréž odchovávali by se v celoročních kursech mistři k vedení velkých závodů chovatelských, ve tříměsíčních kursech dozorci pro menší závody neb malorolníci a jich synové k vedení vlastního chovu vepřového dobytka. Náklad 30.000 marek na plemenná prasata a jich vydržování krýti mají pruské zemědělské komory a jednotlivci.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Vývoz rakouského ovoce do Francie. Zpráva rakouského konsulátu v Paříži konstatuje pěkný úspěch, jehož docílila výstava c. k. rak. pomologického ústavu krátce před ukončením výstavy pařížské. Obchodníci byli upozorněni na výbornou jakost našeho ovoce. Poněvadž spotřeba ovoce ve Francii jest větší než tu rodí, doporučuje se, aby naše ovoce do Francie bylo vyváženo. Dosud dováží se ovoce ze Španělska, Italie, Belgie a Kanady.

Pražská plodinová bursa dne 13. září 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 77—82 kg. K 8·50 až 9·—, uherská 78—80 kg. K 8·80 až 9·—, rakouská — až — kg. K —·—, až —·—, česká stará jakosti — kg. K —·— až —·—, žito české, jakosti 72—75 kg. K 7·65—7·90, ječmen výběr K 8·45 až 8·55, první jakosti K 7·80 až 8·—, střední K 7·50 až 7·60, merkantilní K 7·25 až 7·35, oves bílý K 7·— až 7·10, rychlík 1900 K 7·40 až 7·50, merkantilní K 6·80 až 6·90, kukuřice cizozemská K 6·40 až K 0·—, nová 1901 K 6·65 až 6·75, cinquant. 1901 K 7·70 až 7·80, vikev česká K 0·— až 0·—, pohanka K 10·— až 10·50.

Plzeň. Na trh dne 11. září 1901 přivezeno na 89 povozech 1204 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední.

Za 100 kg. pšenice K 17·50 až 17·—, žita K 16·10 až 15·75, ječmene K 16·40 až 15·95, ovsa K 14·— až 13·40, sena nejvyšší cena K —·—, prostřední K 9·20, nejnižší K 8·—, slámy nejvyšší cena K 6·— prostřední K 5·20 nejnižší K 4·20, brambory 100 kg. K 4·30 až 4·85.

Chrudim, ceny tržní dne 7. září. Hektolitr pšenice od K 12·80 do 13·70, hl. žita od K 10·10 až 11·30, hl. ječmene od K 8·80 do K 11·—, 1 hl. ovsa od K 5·— do K 6·60, 1 hl. zemčat od K 2·40 do K 3·20, 100 kg. sena lučního od K 8·20 do 9·40, kg. másla čerstvého K 2·40.

V Písku, dne 11. září. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice 13 K 27 h, žita 11 K 25 h, ječmene 11 K 31 h, ovsa 6 K 27 h, brambor K 2·—.

Vysoké Mýto, dne 7. září. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·40 až 8·80, žita 50 kg. K 7·20 až 7·60, ječmene 50 kg. 6·40 až 6·80, ovsa 50 kg. K 5·60 až 5·80, brambor 50 kg. K 1·80; máslo 1 kg. K 2·—, vejce 60 kusů K 3·—, seno 1 metr. cent K 6·— až 7·60, sláma 1 metr. cent K 4·20 až 6·00.

V Jičíně, dne 9. září. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 75 až 80 kg. K 12·— až 13·60, žito váha hl. 70 až 75 kg. K 10·40 až 11·20, ječmen váha hl. 65 až 71 kg. K 8·40 až 10·—, oves váha hl. 45 až 51 kg. K 6·40 až 7·—, máslo čerstvé kg. K 2·— až 2·40.

Mladá Boleslav, dne 6. září. Pšenice hektolitr váha — kil. K —·—, —·—, —·—, žito hl. váha 74 kil. K 7·50, ječmen 1 hl. váha od 70—71 kil. K 7·15, 7·18, až 7·20, oves 50 kg. váha od 47—51 kg. K 6·60, 6·80 až 7·—, zemčata — kg. K —·—, —·—, —·—, seno 50 kg. K —·—, 5·20, —·—, sláma K 0·—, máslo kg. K 2·—, 2·20, 2·40. Na trh bylo na 20 vozích 330 hl. obilí přiveženo.

V Hradci Králové dne 7. září. 1 hl. pšenice K 12·60 až 14·20, 1 hl. žita K 10·10 až 11·40, 1 hl. ječmene K 8·80 až 10·30, 1 hl. ovsa K 5·— až 7·20, 1 hl. bramborů K 2·20 až 2·80, 1 hl. jetelového semínka červeného K 65·50 až 77·—, 1 hl. máku K 25·— až 28·—, 1 hl. lněného semene K 16·— až 18·—. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 657, žita 567, ječmene 2168, ovsa 545, jetelového semínka 6$^1/_2$, lněného semene 39$^1/_2$, brambor 100.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Letní hospodyňský kurs v Chrudimi zakončen byl veřejnou zkouškou, kteráž odbývala se v úterý dne 3. září v sále kr. české zem. střední hosp. školy. Po ukončení zkoušky prohlédnuta byla výstavka prací žákyň v místnostech hospodyňské školy. Kuratorium král. čes. zemské střední hospodářské školy zároveň oznamuje, že uspořádá v nastávajícím zimním období **pětiměsíční zimní kurs hospodyňský pro dívky**. Oba kursy hospodyňské — totiž zimní a letní — se doplňují, tak že chovanka může dle libosti buď pouze jeden neb oba kursy navštěvovati. Do školy přijímány býti mohou dívky: a) které dosáhly 14 roků, jsou mravně bezúhonny, tělesně a duševně zdrávy; b) které obdržely propouštěcí vysvědčení ze školy obecné; c) které zavážou se, že budou vykonávat veškeré praktické práce. Vyučování počíná **20. září** a trvá **do 20. února**. Řízení ústavu povede ředitel král. čes. zemské střední hospodářské školy. Dohled nad internátem vede učitelka, kychyň obstarává druhá učitelka. Většině předmětům vyučují professoři král. č. zem. stř. hosp. školy. Chovanky bydlí a stravují se v internátě. Za stravu a byt platí chovanky 30 K měsíčně vždy předem, zápisné obnáší 20 K. Správu školy obstarává kuratorium; k rukoum kuratoria zřízen 3—5členný dámský sbor dozorčí nad internátem. Vyučovati se bude: a) Při vyučování theoretickém mravouce, jazyku českému a literatuře, počtům a účetnictví, nauce o vychování, zdravovědě, chovu hospodářských zvířat, zahradnictví, mlékařství, domácímu hospodářství, přírodovědě, rostlinářství a kreslení ornamentů lidových; b) Při vyučování praktickém (úhrnem 16 hodin týdně): Přípravě a vaření pokrmů. — Výrobě pečiva. — Konservování potravin. — Všem pracím v domácnosti. — Zacházení s prádlem a šatstvem. — Ženským ručním pracím. — Ošetřování dobytka. — Pracím v zelinářské zahradě. — Exkurse na vzorná hospodářství.

Kurs o chovu hovězího dobytka pořádalo učitelstvo zimní hospodářské školy Českobrodské ve dnech 10.—25. května t. r. v Ondřejově. Kurs zahájil dne 19. května t. r. starosta obce Ondřejova; četné účastníky uvítal předseda hosp. spolku p. Josef Novotný, načež přednášel řid. Lad. Jozek „O poměrech chovu hovězího dobytka v naší krajině“.

V úvodní této přednášce byl probrán povšechně stav domácího skotu a poukázáno na lepší poměry v zemích pokročilých. — Odpoledne začalo pravidelné soustavné vyučování.

Vyučováno bylo dle rozvrhu tiskem vydaného pravidelně, bez přetržení denně od 8 hod. ráno až do 12 v poledne, se čtvrthodinnou jen přestávkou v 10 hod. a vždy 4 partie denně vykládány. Pozornost byla trvalá, neochabující a o velikém zájmu a opravdovém svědčí spousta různých dotazů, jež ústně při kursu byly podávány a ještě nyní písemně docházejí na ředitelství školy.

Účast na kursu byla veliká, na poměry malé obce a nezámožného okolí až překvapující.

V odpolední době konány vycházky do vzorných hospodářství, zvláště chlévů, na vzorná luka, vysvětlovány osevy pícnin na polích, určovány traviny a zodpovídány různé dotazy.

Vycházky konány: a) do dvora knížete z Khevenhüller Metsch v Myšlíně k tamnímu nájemci p. Procházkovi, který má stav 120 kusů hověz. dobytka, z nichž asi 80 dojnic, z části polokrevných hollandských; provádí se zde rationelní mlékaření a krmení (i mellasou);

b) na hospodářství p. J. Bartáka, zem. poslance v Kališťích, kde shlédnut chlév a dobytek malostatkaře;

c) do mlýna p. Strejčka v Poddubí na Sázavě, kde shlédnut výkrm dobytka a výživa jeho při mlynářském průmyslu.

Ku znázornění výkladů zapůjčeny byly učebné pomůcky zimní hospodářské školy Českobrodské. Kurs byl podporován vřele zejména místním učitelstvem i duchovenstvem.

Kursy pro praktické hospodáře. Sbor professorský vysoké školy zemědělské ve Vídni usnesl se, aby v příštím zimním semestru opětně pořádán byl cyklus přednášek pro praktické hospodáře. Přednášky mají býti pořádány v první polovici února v budově vysoké školy (Vídeň XIX, Hochschulstrasse 17.) a mají býti skončeny během jednoho týdne. Zápisné obnáší 15 K; poplatek tento jest zároveň honorářem za přednášky a demonstrace.

Praktický kurs o spracování a zužitkování ovoce i zeleniny v domácnosti byl uspořádán Kuratoriem zimní hospodářské školy v Opočně ve dnech 26., 27. a 28. srpna 1901. Program kursu byl následující:

1. den: O důležitosti ovoce vůbec, zvlášť v domácnosti a o vlivu jeho zužitkování na výnosnost ovocnictví. O potřebném nářadí, nádobí a náčiní při spracování ovoce v domácnosti. Vysvětlí se a prakticky provede: výroba ovocných šťáv, huspenin, marmelád, povidel a past; 2. den: Zavaření ovoce v páře, do cukru a medu. Nakládání ovoce do lihu, rumu, koňaku a octa. Výroba ovocných vín a ovocného octa; 3. den: Sušení ovoce rozličného druhu, zvláště pak jablek na způsob americký. O důležitosti zeleniny v domácnosti. Jak lze přechovati zeleninuvůbec a jak zachovati zvláště sušením a nakládáním? — Veškeré výklady theoretické i praktické měl pan Jindřich Havránka, ředitel zimní hospodářské školy v Jičíně; posluchačů bylo celkem ve 3 dnech 225.

Zkouška a výstava hospodyňské školy v Roudnici n. L. pořádána byla ve středu, dne 4. září t. r. a sice: zkouška od 9—11 hod. dopoledne; výstava pak od 11 do 5 hod. odpoledne. Byly vystavovány: pokrmy, ruční práce, konservované ovoce, zelenina a mlékařské výrobky. Pokrmy a zavařeniny se za výrobní cenu prodávaly.

Literatura.

Illustrovaná nauka o polním hospodářství pro žactvo ústavů učitelských, učitelstvo škol obecných, chovance škol hospodářských, jakož i rolnictvo vůbec. Napsali Rud. Treybal, ředitel hospodářské školy a František Novák, učitel hosp. školy. Sv. I. Všeobecné rostlinářství. Třetí, zcela doplněné vydání. S četnými vyobrazeními. Nákladem knihkupectví A. Reinwarta v Praze, ve Vodičkově ulici č. 23. Za 1 K 50 h, poštou 1 K 60 h, vázané v plátně 1 K 90 h, poštou 2 K. Dočká-li se v naší literatuře odborné nějaká kniha třetího vydání, svědčí to zajisté vše o vnitřní její ceně. Také třetí vydání tohoto spisu, jenž jest ve všech směrech důkladně přepracován na základě zkušeností nejmodernějších, uvítáno bude zajisté se sympatiemi nejvřelejšími a to tím spíše, že v naší literatuře dílo ředitele p. Trejbala a učitele Fr. Nováka pro svoji instruktivnost jest skutečným unikem. Svazek I. (Všeobecné rostlinářství) pojednává o rostlině a jejím životě, půdoznalství, melioraci čili zlepšování půdy, o vzdělávání půdy, nauce o mrvení, nauce o setbě, ošetřování rostlin po čas vzrůstu, sklizni a uschovávání plodin. Celek pak doplňují znázornění přehledná a grafická. Obsažena tu: poměrná délka kořenů hospodářských rostlin a proč nutno střídati plodiny, množství vypařené vody za dobu vegetační u obilnin na 1 korci výměry, lučební složení těla rostlinného, lučební složení potravy či živin rostlinných, absorpce půdy ku živinám, znázornění svahu půdy, složení půdy, různé způsoby třídění půdy, vzdálenost dren od sebe stejně hluboko v různých půdách kladených, složení čerstvé i silně zahnilé mrvy chlévní, ztráty hnoje na hnojišti, přehled fosforečných hnojiv, roztřídění secích strojů, oběh prasurovin, surovin, výrobků a odpadků v hospodářství, ztráta substance pozemkové nepřímým zužitkováním plodin, ztráta substance pozemkové přímým prodejem plodin atd. V textu uvedeno pak 77 vyobrazení, jež obsah plnou měrou jasně doplňují. Hospodářským školám i odborným pokračovacím, ústavům učitelským atp. dostává se vydáním tímto vhodné učebnice, která tím jest cennější, ježto psána dvěma autory působícími již dlouhá léta na ústavech hospodářských, znajících z vlastních zkušeností potřeby žactva i učitelstva. Kniha prodává se za velice levnou cenu 1 korunu 50 h, čímž umožněno zavésti ji na ústavech i se žactvem vrstev nejchudších. Ale i každý praktický hospodář s chutí po knize sáhne, neboť obsahuje tolik bohatého materiálu, že nahradí mnoho knih oborů jiných. Již stati o půdoznalství a hnojení přinášejí bohatý materiál, který v paměť vštípiti by si měl každý s duchem času kráčející hospodář, rovněž tak jako nauku o setbě, ošetřování i sklizni rostlin. Doporučujíce dílo toto každému co nejvřeleji, těšíme se upřímně na druhý svazek, jednající o rostlinářství podrobném, jenž se dotiskuje a v nejkratší době vyjde. Nakladatelství vypravilo spis velice slušně, tak že i tomto směru pěkně se representuje.

Zlatá pokladnice pro hospodáře a hospodyně. Sbírka rad, pokynů a předpisů týkajících se všech směrů hospodářství polního a domácího, chovu zvířectva, ošetřování rostlin, zahradnictví a sadařství, hubení škůdců atd. atd. Sestavila redakce „Hospodáře československého". Díl pátý. Nákladem knihkup. A. Reinwarta v Praze, ve Vodičkově ulici č. 23. Za 1 K 60 h, poštou 1 K 70 h. I svazek tento přináší bohatý materiál všech oborů, články nesoucí se ku hospodářství celkovému i podrobným jeho částem, pokyny pro hospodyně, mezi nimiž i předpisy kuchařské, rady pro zahradníky i majitele zahrádek, zužitkování ovoce, zeleniny, účinné prostředky proti různým škůdcům na poli, zahradě, v domácnosti atp. Celkem obsahuje díl tento 185 článků. — Dosud vyšlých pět svazků obsahuje dohromady 898 článků vesměs cenných a pro každého potřebných.

Hospodářské spolky a družstva.

Výroční valná hromada okresní hospod. Jednoty Pelhřimovské. Valné hromady súčastnili se 152 členové a zástupci hospodářských besídek. Po uvítacím slově předsedově a zevrubné zprávě jednatelské i účetní nastalo rokování o tom, kterými cestami docíliti by se dalo hospodářského posilnění Pelhřimovského kraje.

Po mnohých návrzích sneseny vyslovené tužby v následující jednohlasně přijaté resoluci:

A. Zemědělská rada král. Českého budiž požádána působiti u nás předně na zvelebu veškerého chovného zvířectva i na zvelebu osiva, zvelebování lnářství a pěstování stromoví ovocného.

I. K cíli prvému pracováno buď:

a) Dodáváním 3—5 plemenníků skotu simenského, bravu vepřového i kozího, a to tak, že by každým rokem v okresu 3—5 obcí poděleno bylo býky, kanci a kozly čistokrevného chovu domácího subvencí dvou třetin ceny nákupní.

Při tom hleděno budiž, aby ku zlepšení chovu plemenic každoročně aspoň jedna úplná stanice skotu i obojího bravu za uvedeného kupního příspěvku v okrese zařízena byla.

b) Na zvelebu příslušného lučního hospodářství budiž každým rokem aspoň v jedné obci upravena vzorně lou

aby příkladem byla všemu lučnímu meliorování. Meliorace ta provedena budiž lukařským mistrem s podporou veřejnou.

c) Na povznášení zdárného, hojně rozšířeného chovu koňstva v okrese Pelhřimovském, kdež 500—600 hřebic do roka při erární stanici hřebční připouštěno bývá, opakujtež se každým druhým (nejdéle třetím rokem) premiové stanice za účelem odměňování chovu koňského v Pelhřimově.

II. Ku zvelebení osiva buďtež po obcích pořizovány s veřejnou subvencí trieury.

III. Na povznesení jediného v okrese průmyslového odvětví lenařského budiž dále postupováno v přestavbách a novostavbách pokrokových sušíren na len (dle systemu Zeidlerova) ku kterémuž účelu buď dožadováno se subvence.

IV. Ku rozhojnění ovocného stromoví a dobrých ušlechtilých druhův ovoce po zanedbaném v tom směru okrese našem působeno budiž na založení rozsáhlé okresní školky ovocné ve městě Pelhřimově a to za veřejné podpory na ukrytí výloh s nájmem pozemku, založením a řízením školky spojených.

B. V organisaci svépomocné dostoupila okresní hosp. Jednota Pelhřimovská rozvoje pozoruhodného. Přihlásilo se ke kmenové Jednotě již 85 obcí, jež sobě pomocí této Jednoty potřeby hospodářské k úplné spokojenosti obstarávají. V těch obcích má Jednota hospodářská dnes již 1500 až 2000 členův bez rozdílu usedlosti.

C. Jmenováni byli první tři čestní členové jednoty:

1. Pan Václav Petrů, c. k. gymnasijní ředitel, zakladatel spolku a první jednatel.

2. Pan JUDr. Václav Žižka, c. k. notář, dlouholetý jednatel a pořadatel první hospodářské výstavy Pelhřimovské.

3. Pan Antonín Rosol, dosavádní předseda jako přední organisator hospodářské Jednoty.

D. Za postavení čtyř subvenčních býků do okresu našeho, jimiž obce: Dobrá Voda (u Rynárce), Smišovice (u Červ. Řečice), Nová Cerekev a Pelhřimov poděleny byly; za podporu rozsáhlé lesní školky i za vymožení sušírenských subvencí pro Vonšovice a Popelišnou vzdává valné shromáždění Zemědělské radě dík. Též podpora okresního výboru na udržování lesní školky (částkou 250 zl. r. č.) s velikým povděkem na vědomí vzata.

E. Po obnovené volbě vylosovaných sedmi členů výboru pronáši člen výboru a správce lesní školky pan nadlesní G. Peikert nejsrdečnější poděkování všem našim hospodářům a členům spolku, jižto k nastávajícímu srpnovému sjezdu lesnickému tak ochotně a rádi poskytli svých povozův (úhrnem 200 párových i jednokoňských vozíků, bryček a žebřiňáků).

F. Účty spolkové prohlédnuty a zkoumány byvše druhým revidentem, panem správcem Emilem Melišem, prohlášeny za bezvadné a správné.

Antonín Rosol, předseda hosp. jednoty

Okresní hospodářský spolek v Jindř. Hradci uspořádal v neděli dne 8. září t. r. společnou poučnou vyjížďku do Bzí ku prohlídce tamějšího státního hřebčince.

Hospodářská župa severovýchodních Čech odbývala v neděli dne 25. srpna v Hradci Králové valnou hromadu, která byla velice četně navštívena. Dostavili se také zástupci hospodářských družstev Pardubického, Kutnohorského a Čáslavského. Německá družstva hospodářská zastupoval poslanec Anselm Heinzel, statkář a továrník z Dětřichova.

Krátce po 1. hodině odpolední zahájil předseda, poslanec Jan Jaroš schůzi, uvítal vřelými slovy zástupce mimo župu stojících družstev hospodářských korporací, zejména také posl. Heinzla. Připomenul důležitost společného postupu rolnictva českého s německým na poli hospodářském, a těšil se z toho, že na tomto poli se rolnictvo v severovýchodních Čechách bez rozdílu národnosti sešlo.

Když byl ještě potom uvedl, že omluvili se pánové: místopředseda, Hynek Srdínko, a delegát, Josef Havrda z Čáslavek, přikročeno ku projednání prvního odstavce programu a sice, pojednání o vojenských dodávkách. O předmětu tom velice obšírně promluvil posl. Jaroš. Vylíčil postup dodávek pro vojsko z let minulých, uvedl všecky případy, které ze čtrnáctileté působnosti svojí na tomto poli zažil, seznámil přítomné se změnami, které z rozkazu ministerstva války intendance IX. armádního sboru zavádí, a přečetl vyhlášku, která má býti dodána hospodářským společenstvům a obecním úřadům, a jež uvádí rolnictvu ve známost, že se vojenská správa rozhodla polovinu veškerého obilí přímo od producentů nakoupiti, a že počínaje 1. říjnem, bude se jeden den v týdnu (pátek od 8—11 hod. před polednem) od malorolníků žito a oves za smluvenou cenu přijímati.

Vítá tento krok vojenské správy co nejvřeleji, projevuje však obavu, že takovýmto drobným nákupem přímo od producentů bude akce družstev hospodářských velice seslabena, a bude povinností organisace této, aby se o to zasadila, by ona se stala prostředníkem mezi producentem a vojenským erárem, což se ovšem jen náležitým semknutím všech hospodářských družstev v jeden celek provésti dá.

Po dokončení rozvinula se o tomto předmětu čilá debata, a po té přijmuty byly návrhy, jak mají příště družstva hospodářská v té příčině postupovati.

Druhým předmětem denního pořádku byla druhá přednáška předsedy poslance Jaroše o zemském hospodářství a jeho vlivu na stav rolnický, po které přijmuta následující resoluce:

Shromáždění delegáti hospodářské župy severovýchodních Čech a zástupci družstev hospodářských v království Českém, na schůzi v Hradci Králové odbývané dne 25. srpna 1091 usnáší se na následující resoluci.

1. Ukládáme poslancům svým, by se se vší silou zasadili, aby stávající nespravedlivá berní soustava byla zrušena progressivní daní z příjmu s existenčním minimem.

2. Pokud ale tato berní soustava jest v platnosti, budiž přihlíženo k tomu, aby břemena zemská byla na všechny vrstvy národa dle poplatní jejich síly přiměřeně rozvržena, zejména budiž:

a) zavedena zemská přirážka na stávající daň z příjmu;

b) budiž zavedena zemská dávka z věcí luxusních, a sice: z byciklů, kočárů, pian, pronájmu honitby atd.;

c) zemská dávka z nápojů a sice: vína, vod minerálních;

d) zemská dávka z nemovitého majetku, čistého výnosu spořitelen a výher loterních.

e) zemská dávka ze služného rozšížena budiž na veškeré úředníky státní, zemské a jiné, jakož i na důstojníky, pokud mají přes 1200 K služného.

Konečně velice případně promluvil ředitel Bauer o příštích celních a obchodních smlouvách. Také jeho vývody byly s velikou pozorností vyslechnuty a usneseno uložiti poselstvu českému, by se v zákonodárných sborech o to zasadilo, aby se rolnictvu této poloviny říše dostalo náležité ochrany a sice uvalením vysokých cel nejen na obilí, ale hlavně také na bavlnu len a jutu.

Tím denní pořádek vyčerpán a když potom ještě předseda poděkoval shromážděným za jejich účastenství, byla tato zajímavá schůze skončena.

Hospodářsko-průmyslová jednota v Kolíně konala valnou hromadu v neděli, dne 8. září 1901 v Kolíně s následujícím pořadem: 1. Zahájení schůze; 2. O některých kapitolách pěstování a zceňování ječmene, přednesl ředitel rolnické a chmelařské školy v Rakovníku p. Ant. Mohl; 3. Rozhovor na základě promluvené přednášky.

Hospodářský prům. spolek v Kostelci n. O. pořádal v neděli 8. září 1901 valnou schůzi v Záměli s následujícím pořadem: 1. Zahájení schůze; 2. Obrázky z cesty českých rolníků po Dánsku. Vylíčil pan Phdr. Arnošt Kraus, prof. české fakulty filosofické v Praze; 3. Několik slov o významu jubilea Aloise Jiráska. Promluví p. J. Klíma, prof. jub. vyšší reálky v Kostelci n. O.; 4. Rozhovor o časových otázkách zemědělských; 5. Volné návrhy.

Výstavy.

Hospodářské družstvo pro zvelebení chovu skotu v obcích Sedlo, Komařice, Doudleby, Straňany a okolí se sídlem v Trhových Svinech pořádá dne 28. září 1901 v obci Stropnici u Římova první jihočeskou výstavu skotu simenského a jeho kříženců.

Mezinárodní výstava hřebců ve Vídni 1901. K podnětu c. k. ministerstva orby bude se jako v minulých létech též letos pořádati mezinárodní výstava hřebců ve Vídni. Výstava — dle pořadí již desátá — pořádána bude od 12. do 14. října t. r. Jako v minulých letech hodlá c. k. ministerstvo orby i letos při této příležitosti zakoupiti určitý počet hřebců pro r. 1902; tím naskytá se majitelům hřebců příležitost vhodného prodeje.

Pořádání výstavy převzal VI. odbor c. k. hospodářské společnosti ve Vídni. Podrobný program již vyšel a možno jej objednati u VI. odboru c. k. hospodářské společnosti ve Vídni—I. Schauflergasse 6; tamtéž přijímají se přihlášky k výstavě a zodpoví se všeliké dotazy interessentů.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v období od 26. srpna do 1. září 1901 v království Českém panovaly.
(NB. Čísla vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

Panuje: I. Slintavka a kulhavka:
V okresu mladoboleslavském v Charvatci 1.

II. Ozhřivka:
1. v okresu benešovském v Městečku 1. **2.** v okresu vysokomýtském v Chocni 1. **3.** v okresu královéhradeckém v Kuklenách 1. **4.** v okresu pelhřimovském v Pelhřimově 1.

IV. Červenka vepřů:
1. v okresu kolínském v Miškovicích 1. **2.** v okresu příbramském v Miliné 1. **3.** v okresu rakovnickém v Krušovicích 2. **4.** v okresu semilském v Bystré 1.

IV. Mor vepřů:
1. v okresu blatenském v Kasejovicích 1. **2.** v okresu českolipském v České Lípě 1. **3.** v okresu mnichovohradišťském v Dalešicích 2, v Mnichově Hradišti 6 a v Malé Bělé 3. **4.** v okresu rumburském v Starých Doubicích 1, v Doln. Grundu 1 a v Krásné Lípě 2.

VI. Puchýřina na údech pohlavních:
V okresu budějovickém v Nové Vsi 5.

Vyhlášení cís. král. místodržitelství v Praze ze dne 10. září 1901, č. 176.160, kterýmž pozměňují se opatření v příčině vývozu užitkového a plemenného dobytka z Čech do Německé Říše. Vývoz užitkového a plemenného dobytka z politických okresů mladoboleslavského a poděbradského do Německé Říše zakazuje se až do nového nařízení.

Chmelařův hospodářský kalendář na rok 1902, ročník IV., pro rolníky, včelaře, zahradníky, vůbec pro každého, kdo se zemědělstvím v jakémkoliv směru zabývá, s vybraným odborným obsahem, vhodnými illustracemi (na sto), praktickým hospodářským zápisníkem a denníkem, nutno objednati co nejdříve. Cena 1 K, poštou 1 K 20 h, při větší objednávce přiměřená srážka. — Z obsahu vyjímáme: „Králikařte!“ (s 12 vyobr.), „Chcete více kliditi?“ s vyobr.), „Močte osivo!“, „Kdy může býti chov drůbeže výnosným pramenem příjmů rolníkových?“, „Proč vyhazujete zbytečné peníze?“, „Vliv teploty při sušení na cenu a trvanlivost lnu“, „Výkrm ryb“, „Kde jsou ty časy!“, „Rolníkovo zrcadlo“, „Odstředivka“ (s vyobr.), „Lukařství“ (s vyobr.), „Jaké semeno, taková sklizeň“ (s vyobr.), „Chov kanára, účinný prostředek proti hubení ptactva“ (s vyobr.), „5000 korun čistého výtěžku z hektaru“ (se 4 vyobr.), „Zkoušejte klíčivost setových semen“ (s 5 vyobr.), „Dobrý žací stroj“ (s vyob.), „Sdružujte se!“, „Kdo se přičiňuje, má“ (s vyobr.), „Komu se nelení, tomu se zelení!“, „Nesmyslný zvyk“, „Jak poznáte stáří hovězího dobytka?“ (s 8 vyobr.), „Zuby dělají koně“ (s 8 vyobr. a dvěma tabulkami), „Účel a důležitost ovocnictví“, „Výhodné zpeněžení ovoce“, „Proč nemůžete surové ovoce výhodně zpeněžiti?“, Co mohou zde, mohou také jinde!“, „Proč se strom ovocný nedaří?“, „Postříkujte stromy ovocné roztokem zelené skalice!“, „Důležitost včelařství pro národní blahobyt“, „Jak opatříte včeličkám vydatnou pastvu podzimní?“, „Život včel v úle“ (s vyobr.), „Včelařství výnosným zaměstnáním pro hospodyně“, „Pěstujte květiny v domácnosti!“, „Med v domácnosti“, „Marnotratnost“, „Zametáte-li, musíte kropiti“, „Pryč s kořalkou“ (s 6 vyobr.), „Některé jedlé ale nevšímané houby“ (se 4 vyobr.) a celá řada poutavé a prostonárodně psaných článků drobnějších, pěknými illustracemi opatřených. ☛ Kalendář byl na výstavě mělnické vyznamenán, což je dojista nejlepším doporučením. ☛ Slavné hospodářské spolky a besedy prosíme, by kalendář pro pp. členy objednaly co možno nejdříve a doufáme pevně ve vydatnou podporu se strany jejich.

Vydavatelstvo „Chmelařova hospod. kalendáře“
v Chroustově, p. Bohdalov, via Polná.

Nejlepšího

mléka a másla

docílíme, krmíme-li

palmovými a kokosovými pokrutinami

z továrny

Jiří Schicht v Ústí n. L.

Čistokrevné krávy,

býky, jalůvky, kravařského plemene

dodává za mírné ceny franko na veškeré stanice

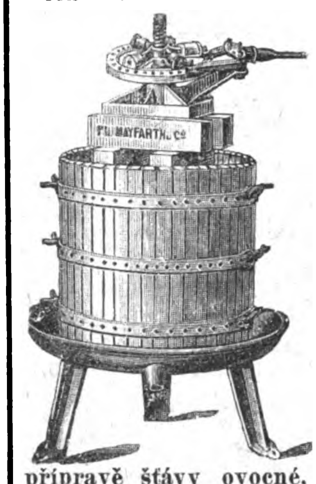
Alfred Faktor,

obchod dobytkem pro chov a užitek

Praha-Vinohrady Manesova ulice 28.

Vlastní chlévy na Žižkově, Libušina ulice č. 24.

Ku zužitkování ovoce. — K výrobě vína.

LISY na ovocný mošt na hroznové víno

se stálým, dvojitě působícím tlakem a řídičem tlaku „Hercules“, **zaručeně nejvyšší výkonnost o 20 proc. vyšší než při všech ostatních lisech.**

MLÝNKY

na ovoce a hrozny,

odtrhovače hroznů (stroje Abber)

a hydraulický lis.

Úplná zařízení na moštování stojaté a převozné, lisy na šťávu, mlýnky na ody, i k přípravě šťávy ovocné, **přístroje na sušení ovoce** a zeleniny, stroje loupací **a krájecí na ovoce, nejnovější samočinné patentované stříkačky na révu a rostliny „Syphonia“**

vyrábějí a dodávají pod zárukou jako zvláštnost v nejnovější, nejvýtečnější a nejosvědčenější konstrukci

PH. MAYFARTH a Spol.,

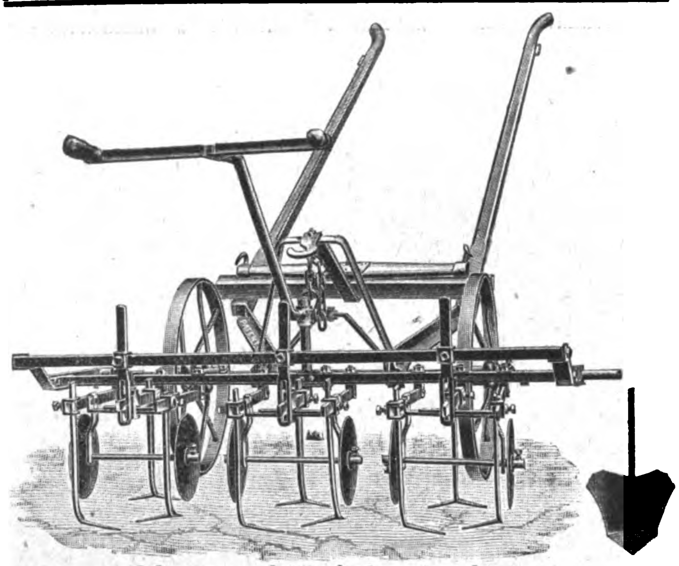
c. k. výhr. privil.

strojírny hospodářských potřeb, slévárny železa a parní hamry

ve VÍDNI II., Taborstrasse č. 71.

Vyznamenán více než 450 zlatými, stříbrnými a bronzovými medailemi.

Podrobné katalogy a četné dopisy uznání zdarma. — Zástupci a překupníci hledáni

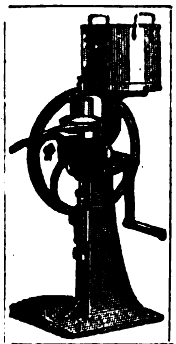

Hospodářská strojírna

František Červinka,

Ostrov u Brandýsa n. Labem.

Doporučuje a nabízí své nejosvědčenější speciality, všeobecně známé plečky jedno-, tří-, čtyř-, pětiřádkové s pohyblivými rámy, kterých již několik tisíc v krátkém čase jest v činnosti a u pánů rolníků největší oblibě se těší. Dále nové pluhy obracovací pro vršky se hodící též pro roviny, dvojáky, trojáky; bran různé druhy, válců litých, dřevěných a železných, velice lehké a trvanlivé trakaře z rour, jakož i všeliké hospodářské stroje. Ceny velmi levné, cenníky na požádání zdarma. Úplná záruka. Případně na požádání na zkoušku.

Telefon č. 2574. Telefon č. 2574.

Akciová společnost

ALFA-SEPARATOR,

PRAHA, Havlíčkova ul. č. 1.

Největší továrna ku zařizování mlékáren.

Nejlepší zpeněžení mléka pouze pomocí nedostižitelných

Lavalových Separatorů Alfa,

nejnovější konstrukce. ● Zpracují za hodinu 40—2000 litrů.

Přes **250000** v celém světě v činnosti.

Více jak 500 nejvyšších vyznamenání.

Dopravní baňky ALFA

ocelového plechu, nejnovější konstrukce.

Úplná zařízení mlékáren.

Odborné porady.

Vše, co k mlékařskému odboru náleží, levné, moderní a solidní.

Cenníky zdarma a franko.

Nejlepší dietetický prostředek.

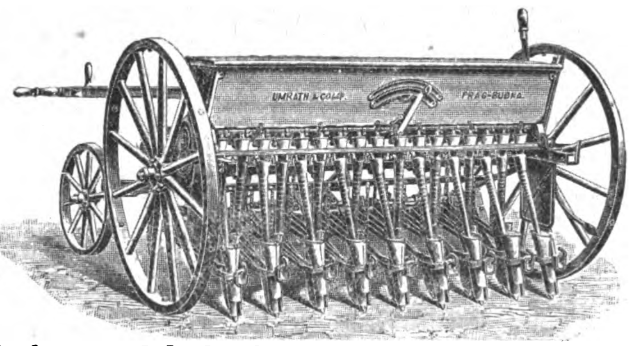
„FLORA“,

výživný prášek pro dobytek, jest nepostrádatelnou přísadou ku krmivu u **všech hospodářských zvířat.** — Přidává se ku krmivu u **koní**, již špatně tráví, aneb kteří samo sebou špatně žerou, dále u **krav**, kde chceme jednak **jakost mléka zlepšiti**, jednak **větší množství mléka docíliti**, též kde se jedná o **vykrmení volů a prasat**, jakož i při **výchově telat a ovcí**. Rovněž se „FLORA“ odporučuje co **přísada do špatné píce, při změně chléva** a **v čas panujících nakažlivých nemocí.**

Velká krabice 1 K 30 h, malá krabice 70 a 40 h.

Žádejte vždy výslovně: **Výživný prášek pro dobytek „Flora“**, kterýžto **jedině v krabicích se svrchu uvedenou známkou** k dostání jest. — Do míst, kde není „Flora“ na skladě, zasýlá tuto v původních bedničkách (obsahující 4 balíčky po 1·30 K) na dobírku 5 K 20 h franko nepočítaje výloh při balení do všech míst Rakousko-Uherska **hlavní zasílatelství**

„FLORA“, Nové Město na české sev. dráze.

Univer. hluboko zabíhající pluhy

s ocelovým ┌┐ hřídelem, samovodem, stavěcími klečemi a pancéřovými plechy

Víceradličné pluhy,

Brány *ku mělnění, orebné, kloubové a na luční mech,*

Třídílné a jednodílné válce,

Patent. universál. secí stroje.

Umrath & spol., Praha-Bubny,

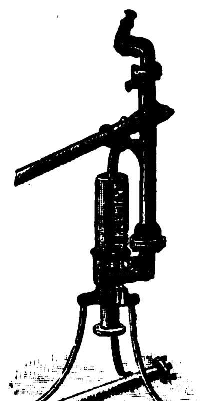
továrna hospodářských strojů, slévárna a kotlárna.

Filiálky: Brno, Budapešť, Lvov.

Parní mláticí složení až do 10 koň. sil.

Lokomobily pro průmysl až do 100 koň. sil.

Nejlepší a nejlevnější

stříkačky a řetězovky

obdržíte se zárukou u firmy

Josef Klement

v Hrobcích-Roudnici n. Lab.

Cenníky na požádání.

Z jitra 20—24 hl. a mnoho vys. slámy dává obrovské

Žito Bestehornovo.

V horách Podkrkonošských akklim., nevymrzne, nelehá, **aniž** se vysejpá. — Na míru seje se jen 25 kg. (za 6 K), 100 kg. 20 K.

V. F. Hylmar, N. Paka.

Osetí 1 jitra stojí jen 15 K.

Vzorky u Ústř. hosp. společnosti v Praze (odbor semenářský).

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 1. října 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 17.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K. Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: **JUDr. Karel Viškovský.**

Jak máme hnojiti k pšenici a žitu.

Dnešní stav výzkumů o výživě rostlinstva čím dále tím více nás utvrzuje v pozorováních, vykonaných již v létech 60tých, že pravý a skutečný pokrok v poznání zákonů tvorby živé hmoty rostlinné lze přivoditi jen tehdy, je-li obrácen zřetel ke všem živinám, jichž rostlina nevyhnutelně si žádá pro svůj vývoj a pro veškeré životní pochody. Pouhým jednostranným hnojením buď kyselinou fosforečnou, dusíkem nebo draslem nesmíme doufati, že vyplnili jsme úkol nám přikázaný. Živiny, jako kyselina fosforečná, dusík a draslo, přicházejí teprve tehdy k plné platnosti, jsou-li v půdě mimo ostatní živiny, jako kyselina sírová, chlór, železo atd., zastoupeny, hlavně ale vápno a magnesie — zvláště ve formách uhličitanů.

Pohlédneme-li na naše půdy v Čechách a na Moravě, vidíme, že naše ornice nehonosí se takovým množstvím vápna, jak obyčejně se domníváme.*)

Tak na příklad známe půdy z jižních Čech, a to hlavně půdy, vzniklé z útvarů prahorních, které vykazují sotva 0·1% uhličitanu vápenatého. Větším množstvím uhličitanu vápenatého dokonce se nemohou honositi ani mnohé půdy českého Polabí.

Vápno a magnesie vyluhují se z orné půdy neobyčejně rychle. Měl jsem příležitost již před několika léty poukázati,**) že na př. z půd původu prahorního dle našich provedených pokusů odvádí se během jednoho roku z hektaru půdy asi 600 kg uhličitanu vápenatého, kdežto z půd útvaru křídového až 3000 kg. uhličitanu vápenatého. Dle analys, provedených Drem Ullikem odvádí se z Čech Labem ve vodě rozpustného kysličníku vápenatého 2,660.012 q a v látkách suspendovaných 59.188 q kysličníku vápenatého.

Jakkoli uvedené zde množství vápna nepochází veškero z ornice, přece možno si představiti ztráty, jež tu každoročně vznikají, zvláště uvážíme-li, jak poměrně nepatrná náhrada vápnem děje se našim rolím. Dnes možno nám říci, že vápno hraje v půdě neobyčejnou úlohu v životních pochodech mikrobů. Měli jsme příležitost dokázati, jaký obromný vliv mají bakterie na vývoj rostlinstva a na zvýšení výnosu hmoty rostlinné.*)

Vápno hraje především velikou úlohu v neutralisaci organických kyselin v buňce rostlinné; rovněž tak při stavbě rostlinné buňky, neboť ono jest základem tvorby pevných pletiv. (Viz mé práce o fysiologickém významu furfuroidů v rostlině, „Botanisches Centralblatt," 1899). Další jeho důležitost však leží hlavně ve stránce biologické a v tom, že neutralisuje organické kyseliny, vzniklé v půdě rozkladem organických látek a připravuje je za důležité sloučeniny výživné pro bakterie. Vůbec všecky biologické pochody v půdě mohou se díti jen ve velmi slabých alkalických prostředích a vápno jest tu na místě prvém, aby nám takové slabě alkalické prostředí vyvolalo. Assimillace vzdušného dusíku, tvorba

*) Jest již nejvyšší čas by se úplná pozornost věnovala rozšíření vápna v jednotlivých geologických formacích v Čechách. Pokusy jsem již před lety učinil, viz Pedologische Studien von Dr. Jul Stoklasa. Prag, 1890.

**) „Chemische und physiologische Studien über die Superphosphate" von Dr. Julius Stoklasa. I Theil. Berlin, 1896, Paul Parey's Verlag.

*) „Ueber den Einfluss der Bakterien auf die Entwicklung der Pflanze" von Prof. Dr. Julius Stoklasa, „Zeitschrift für landw. Versuchswesen", 1900.

ammoniaku a kyseliny dusičné může se díti pouze za přítomnosti vápna v půdě.

K ozimu užíváme obyčejně s nemalým prospěchem jako dusíkatého hnojiva síranu ammonatého. Dusík, obsažený v síranu ammonatém ve formě ammoniaku, přichází k plné platnosti jako živina za přítomnosti vápna v půdě; neboť vápno podporuje v míře velmi vydatné postupnou nitrifikaci ammoniaku, a vzniká kyselina dusičná, resp. dusičnan vápenatý, jenž se kořáním rychle assimilluje.

Má-li síran ammonatý vůbec přijíti k plné platnosti, pak budiž vápno v půdě vždy obsaženo. Srovnavací naše pokusy, provedené ve vegetačních nádobách, velmi zřetelně osvětlily vliv vápna na nitrifikaci ammoniaku v síranu ammonatém. V nádobách vegetačních, v nichž přimíseno půdě vápna, byl mnohem větší výnos slámy i zrní, než v nádobách bez vápna. Pokusy provedeny byly s pšenicí jarkou.

Tak nalezen výnos, počítáno průměrně z 10 nádob vegetačních:

	sláma	zrno
	grammy	
1. Nehnojeno	105	98
2. Hnojeno superfosfátem a síranem ammonatým	138	132
3. Hnojeno superfosfátem, síranem ammonatým a chloridem draselnatým	145	141
4. Hnojeno superfosfátem, síranem ammonatým, chloridem draselnatým a vápnem	158	160

Z těchto čísel jest vliv vápna na rostlinnou produkci patrný měrou dostatečnou, a to právě tak co do váhy slámy jako zrní.

Další významnou živinou mimo dusík jest kyselina fosforečná. Fosfor, obsažený v kyselině fosforečné, hraje velikou roli v přední řadě v tvorbě jádra a jadérka buněčného. Fosfor věrně a stále provází ve výkonech fysiologických vždy dusík, jemuž náleží první místo v náhradě živin rostlinných. Fosfor má další význam ve vzniku chlorofylu (zeleně listové). Bez fosforu jest vytvoření zeleně listové nemožným — jak z mých studií patrno jest.

Za nejlepší material pro hnojení fosfáty dlužno s kyselinou fosforečnou v první řadě doporučiti superfosfát. Pšenice a žito činí značné požadavky na kyselinu fosforečnou. Vedle hnojiv dusíkatých a fosforečných jest vždy radno použiti také drasla. Srovnavací pokusy v Čechách hnojením draslem pro cerealie a kopaniny na rozmanitých půdách tamže *) podaly nám důkazy, že draslo na cerealie v Čechách na mnoha místech mělo účinek skutečně velmi příznivý. Uvádím jen výsledky pokusů, provedených v Poboři u Kouřími, Modřanech, Čáslavi, Polné, Ruzíni, Uhříněvsi, Kralupech atd.

Rovněž naše pokusy vegetační ukázaly nade vši pochybnost větší výnos při těchto hnojivech.

Prováděli jsme tyto pokusy nejen ve vegetační budově, ale i v širém poli, a výsledky obou pokusů navzájem souhlasily. Uvedu zde markantní příklad: Pokusy prováděny byly na 12 parcelách o 1 aru a k hnojení užito superfosfátu, síranu ammonatého a 40% chloridu draselnatého.

Hnojení toto obnášelo, čítaje na 1 hektar: na 4 parcellách užito 250 kg. superfosfátu (16%) a 150 kg. síranu ammonatého (20%) a 4 parcely obdržely mimo to 200 kg. chloridu draselnatého (40%); 4 parcelly zůstaly nepohnojeny.

Výsledek tohoto hnojení, počítaje na 1 hektar, byl následující:

Způsob hnojení:

	Zrní:	Sláma:
	Metrické centy:	
Nehnojeno	11·80	23·60
Superfosfát a síran ammonatý	20·98	48·30
Superfosfát, síran ammonatý a chlorid draselnatý *)	26·84	56·84

Z těchto pokusných výsledků jest opět viditelný veliký, draslem způsobený effekt, ježto čistý výnos (po odečtení výloh za hnojivo) vzrostl naproti nehnojeným parcellám o 98% a naproti parcellám, hnojeným jen kyselinou fosforečnou a síranem ammonatým, o 24%.

Další rozdíl jeví se ve kvalitě plodů, jak vychází na jevo ze srovnání váhy 1000 zrn a 1 hl.:

	Váha: 1000 zrn	1 hl.
Nehnojené	27·32 gr.	71·25 kg.
Superfosfát a síran ammonatý	34·00 gr.	75·63 kg.
Superfosfát, síran ammonatý a chlorid draselnatý	38·22 gr.	79·80 kg.

Jestiť snahou jednoho každého rolníka, dosíci těžkého a plnozrnného obilí, ježto následkem slabší slupky nejen dosáhne se většího množství mouky, nýbrž i jakost téže jest daleko lepší. Jakost mouky závisí na tíži a plnozrnnosti obilí; bohatá zrna na bílkoviny obsahují méně uhlohydratů k účelům pekařským.

Naše pokusy tedy dokázaly, že hnojení superfosfáty, síranem ammonatým a draslem přivodí nejen stoupání výnosu ale i povznešení jakosti pšenice a žita.

Prof. Dr. *Julius Stoklasa*

*) „Ergebniss der Beobachtungen der Düngung mit Kalisalzen in Böhmen" von Prof. Dr. Jul. Stoklasa. „Wr. Landw. Ztg.", 1901.

*) Nedostatkem drasla stěžuje se u žita zcela obzvláště vývin a sesílení stébla.

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Válení jakožto ochranný prostředek proti lehání obilí.

O válení byla již dávno vyslovena domněnka, že může prospěti k větší vzdorovavosti obilí vůči lehání. Uvažováno: Srazí-li se obilí před vymetáním válcem k zemi, tu zase vstane, ale při tom pronikne k spodním článkům stebel světlo, čímž tyto lépe stvrdnou. Málokdo však dosud prostředku tohoto k ochraně obilí před lehnutím používal. Nedávno zesnulý mnichovský profesor Wollny konal sice v létech 1893—1894 přesné pokusy s válením osení, ale pokusy jeho vztahovaly se více ku zjištění vlivu válení na sklizeň plodin, než na zjištění okolnosti, může-li válení chrániti obilí před lehnutím. Jakkoli pak Wollny zjistil, že válení provedené v pozdější vegetační době snižuje podstatně sklizeň plodin, přece nelze ještě z toho uzavírati, že by takovéto pozdní válení nemohlo v některém případě přece jen prospěti, a to když se jedná o příliš bujné obilí hrozící lehnouti. To uznával ostatně i Wollny sám a proto ve svých „Forschungen auf dem Gebiete der Agrikulturphysik“ nabádal ku konání dalších pokusů, aby bylo zjištěno, pokud válení skutečně může bujné obilí ochrániti před lehnutím. Prof. Seelhorst v 1. sešitu letošního ročníku „Journal für Landwirtschaft“ referuje o dvou takovýchto pokusech, provedených na zkušebném poli university v Gotinkách.

R. 1898 pěstován na 1 honu pokusného pole oves. Mladý oves trpěl však mnoho drátovci. Aby těmto se znesnadnil v půdě pohyb, byl oves 1. května válen těžkým hladkým válcem; výška ovsa obnášela v této době 15 cm. Nastalý déšť přerušil však válení a ježto povětrnost byla trvale vlhká, nebylo lze ve válení ani později pokračovati; celkem zůstala polovina honu neuválena. Asi za 4 neděle seznáno, jak ovsu válení prospělo. Následkem nových a nových dešťů oves lehl, ale jen kde nebyl válen. Na uválené polovině honu nelehlo ani jediné stéblo.

Druhý pokus týkal se ozimé pšenice a byl proveden r. 1900. Pšenice následovala po bramborech a bylo k ní hnojeno peruguanem. Setba vykonána 11. října 1899, při čemž vyseto, počítáno na 1 ha., 176 kg. osiva.*) Pšenice přezimovala dobře, načež byla 2. dubna válena a 23. dubna dvakráte vláčena. Dne 12. května celá východní polovice pšeničního honu uválena znova a sice prostředně těžkým Cambridgským válcem; výška pšenice obnášela v této době 20 cm. Krátce před tím přihnojena severní polovice honu čilským ledkem; tohoto dáno, počítáno na 1 ha., 1 q. Těmito výkony rozdělil se pšeniční hon na následující čtyři dílce:

*) Celý hon měl však výměru jen asi půl ha.

1. dílec s pšenicí uválenou a nepřihnojenou (čilským ledkem)
2. „ „ „ a přihnojenou,
3. „ „ neuválenou a nepřihnojenou,
4. „ „ „ a přihnojenou.

Jakkoli válec nijak, alespoň zřejmě, pšenici nepoškodil a tato záhy vstala, zůstala přece na dílcích uválených ve vývoji pozadu a to na dílci nepřihnojeném trvale, na dílci přihnojeném jen v první době. Následkem několika silnějších dešťů pšenice lehla, ale ne v stejnou dobu a všude. Nejdříve a to 29. července lehla na čtvrtém dílci, na to 30. července na třetím dílci, posléze 4. srpna i na druhém dílci, ale tu jen z části. Na prvním dílci nelehla pšenice vůbec. Lehnutí nenastalo však následkem nějaké snad chabosti stébel, nýbrž bylo přivoděno přílišnou rozbředlostí půdy. Kořeny nesnesly nemajíce v půdě dostatečné opory, tlaku stébel a tato sklesla. Sklizeň pšenice nastala 14. srpna a obnášela počítána na 1 ha: na prvním dílci 35·92 q., na druhém 41·32 q., na třetím 39·68 q. a na čtvrtém 38·72 q. Nejlepší sklizeň poskytl tudíž dílec uválený a zároveň i čilským ledkem přihnojený; na dílci sice uváleném ale nepřihnojeném byla sklizeň nejslabší.

Uválení stlačíc půdu, omezí její vzdušnost a činnost. Upravování všech živin, v první řadě však dusíka, poněkud utuchne, tak že osení se pozdrží ve vývoji. Nepřispěje-li se mu přihnojením čilským ledkem zavčas ku pomoci, zůstane trvale ve vývoji nazpět a sklizeň je slabá. Přihnojení čilským ledkem však uvede vzrůst v pravidelné koleje, ač jest otázkou, zda-li vždy. Kořeny obilné naleznouce v uválené půdě lepší oporu než v neuválené, snesou dobře i za větších a trvalejších dešťů tíhu stébel, tak že tato zůstávají státi, ač jsou-li jinak dostatečně pevná.

Křísek šestitečný.

Dle oznámení obce Kosovy Hory (okr. sedlčanský) objevil se tamtéž v povážlivé míře hmyz „křísek šestitečný“ (yassus sixnotatus), jenž zejména na ječmenu a ovsu škodu spůsobil.

O hubení hmyzu toho podala fysiokrafická společnost pro král. České toto poučení: „Vzhledem k spůsobu života křísku šestitečného budiž podotknuto, že samičky svoje vajíčka na podzim na dolenní díly travin blízko při zemi kladou.

Larvy, jakož i již vyvinutý (okřídlený) hmyz jsou zejména v následujícím květnu a červnu letnímu obilí zhoubné, nepohrdají ostatně také jinými kulturními rostlinami, najmě luštěninami a rostlinami jetelovými.

Co se týká opatření ku ničení, budiž poznamenáno že postříkání polí karbolem, petrolejem, louhem, hnojůvkou atd. poprašování popelem, prachem vápenným, sírou atd. k žádoucímu cíli nevedou.

Také vykopávání příkopů jest bezúčelné, jakož i přeorávání stižených parcelí i opáčného výsledku dociluje,

ježto ze svého pobytu vypuzená zvířata na bezprostředně sousedící pole přecházejí, jež by jinak ušetřeno bývalo.

Ježto hmyz z polních mezí, na jichž travinách žije, při hromadném vyskytování se vždy na polní partie nejblíže u mezí ležící, útočí, a odtud systematicky pozvolna ku středu pole postupuje, lze ještě ušetřené dílce téhož, chytáním létajících a skákajících zvířat ochrániti.

Toto chytání lze tím způsobem prováděti, že thérem (neb jinou lepkavou hmotou) potřená plátěná prostěradla (plachty) v délce as 3 m., jež za účelem snažšího zacházení s nimi na tyče se připevní, po postiženém poli těsně nad vegetací nakaženého role kolmo nahoru a dolů nositi dáme, při čemž vyplašená proti plátnu (létající) skákající zvířátka na toto se přilepí.

Při opětném pozvolném kráčení polem — jež však vždy se strany ušetřené směrem ku stíženému dílci a vždy pouze za příznivého počasí slunečného — (nikoliv deštivého) předsevzíti jest, zmenšuje se počet hmyzu očividně, čímž dalšímu postupování škůdce na nejblíže ohrožené polní partie přítrž se činí.

Z předeslaných poznámek, jež dílem z dobrého zdání, zemědělské radě pro království České předloženého, vyňaty jsou, jest vidno, že tudíž dalšímu rozšiřování se hmyzu a škodě, tím způsobené, po případě působivě a s úspěchem čeliti lze.

Bohužel vhodná k tomu doba již dávno uplynula, tak že nyní, kdy dotčený škůdce z místa své činnosti již zmizel a také poměry úplně se změnily, o postupování proti řečenému hmyzu žádné řeči více býti nemůže.

Na scela zpustošených polích, jež se přeorají, lze prozatím pouze zemčata, řepu (nebo mák) pěstovati ježto by znovu zaseté obilí nebo jetelové rostliny již při klíčení útokům ještě pozůstalých škůdců podlehly.

Jakožto ochranný prostředek doporučuje se na blízku míst, kde na podzim předešlého roku značné rozmnožení tohoto hmyzu shledáno bylo (zejména na blízku luk) žádných polí s letní setbou nevzdělávati, a trávníky mezi polemi, jež za pařeniště škůdce považovati jest, buď zničiti, aneb pakli to je nemožno — překopati a znovu zříditi.“

Rozhledy národohospodářské.

Osvobození půdy od dluhů a meze pozemkového zadlužení.*) Ve výroční valné hromadě společnosti rakouských hospodářů ve Vídni konané rozpředla se čilá debata o přednášce, kterou v posledním valném shromáždění konal ředitel dolnorakouského zemského hypotečního ústavu dr. v. Hattingberg o otázce: „osvobození půdy od dluhů, meze pozemkového zadlužení a hypoteční monopol.“ První z řečníků, posl. dr. Grabmayer ukázal na dílo, jež uveřejnil on sám ku rozluštění této otázky v Tyrolsku. Není prý možno, dodělati se rozřešení takového, aby hodilo se pro všechny země a všechny poměry, jesti to spíše otázka, kterou nutno lokalisovati. S převážnou většinou vývodů Hattingbergových dr. Grabmayer souhlasí. Zejmena pro upravení hospodářského úvěru pokládá za nutné, aby se rozlišovalo mezi majetkovým a provozovacím úvěrem, neméně jako nutným jest, aby vedena byla jistá mez v zadlužování, aby konečně jednou přítrž učiněna byla nynějšímu volnému zadlužování hospodářského majetku. Nejsnadněji dala by se stanoviti mez ta pupilární jistotou. Sdílené v literatuře namnoze stanovisko, že osobním věřitelům rolníkovým přístup na statek zamezován býti má, řečník nesdílí. Organisace osobního úvěru musila by býti vybudována, a také stavovská společenstva musila by organisaci té sloužiti. Vyloživ obzvláštní poměry Tyrolska, prohlásil řečník, že se zřizováním rentových statků, jak je navrhoval dr. v. Hattingberg, nesouhlasí. Ku konci kladl důraz na to, že upravení poměrů státi se musí, má-li býti zabráněno katastrofě. Výše úroků z dluhů v Tyrolsku dosahuje prý již dvojnásobnou sumu katastrálního čistého výnosu; nesmí se déle přihlížeti k tomu, kterak zadlužení a zbědačení selského stavu rok co rok vzrůstá. Volná zadluženost povede časem k poměrům, které ohrožovati budou celý stav selský a tím i sociální základy státu. (Hlučná pochvala.) Dv. rada prof. v. Philippowich na to připomenul, že zadluženost tyrolského selského stavu proto tak se zdá býti velikou, že za základ katastrálního čistého výnosu vzat byl výnos obilní, kdežto v četných krajinách rozhodujícím je výnos pícnin. Tím se stává, že hodnota statků kolísá se mezi dvacaterou a šedesáteronásobnou hodnotou katastrálního čistého výnosu. Řečník pak obšírně pojednal o tom, kterak o otázce mezí zadluženosti rokovala německá hospodářská rada. On nemyslí, že by zřízením nějaké meze zadluženosti osobní úvěr rolníkův byl obmezen, a poukazuje při tom na pachtýře, již nemohou žádati za žádný úvěr pozemkový a přece požívají obyčejně dostatečného úvěru osobního. Státní pomoc rolníkovi nebyla by k zahození. Kdyby však sněmům bylo přikázáno, aby do věci činně zasáhly, musilo by se ještě dříve dobře nahlédnouti nejen, jaký je stav dluhů, ale i jaké jsou poměry hodnoty půdy. Aby se mohl vyšetřiti rozdíl mezi čistou hodnotou statků a t. zv. tržní hodnotou, není dnes pražádných pomůcek. — S Hattingbergem souhlasí v tom, že by nevypověditelný amortisační dluh byl jedině správnou formou osobního úvěru a na ten čas také to jediné, čeho by bylo lze dosáhnouti. (Pochvala.) — Posl. Licht vykládal o úspěšných pokusech konvertování v německých krajích Moravy raiffeisenkami. Prohlásil se pro úvěrový monopol zástavních listů; pro zadní hypotéky budiž zřízena zvláštní organisace osobního úvěru. Také zřizování rentových statků pokládá řečník za doporučení hodné.

*) Pro nával látky opozděno.

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Vyhláška.

Na c. k. vysokých zvěrolékařských školách ve Vídni a ve Lvově uprázdněno je

několik stipendií

z fondu zemědělského království Českého pro takové civilní posluchače, kteří se zaváží, že po dosažení diplomu zvěrolékařského **osm roků** po sobě jdoucích v oboru zvěrolékařství v Čechách a to zpravidla mimo král. hlavní město Prahu působiti budou.

S každým z těchto stipendií spojen jest požitek ročních šesti set korun a to na zákonnou dobu studií a bude každému stipendistovi po dosažení diplomu na zpáteční cestu do Čech vyplaceno cestovné úhrnem 120 K.

Uchazeči musí se prokázati, že mají právo domovské v král. Českém a nejsou-li již na jedné z obou c. k. vysokých škol zvěrolékařských přijati, že s dobrým prospěchem odbyli zkoušku maturitní na střední škole.

Žádosti opatřené průkazy právě jmenovanými, vysvědčením nemajetnosti jakož i vlastnoručně psaným a od otce neb poručníka žadatelova spolupodepsaným, řádně legalisovaným, po případě schvalovací doložkou vrchnoporučenského úřadu opatřeným reversem, jímžto se žadatel zavazuje, že bude-li mu stipendium uděleno, během čtyř let po absolvování studií zvěrolékařských jakožto zvěrolékař v Čechách se usadí a po svém usazení nepřetržitě po osm let a to z pravidla mimo Prahu bude působiti, aneb že nedostojí-li tomuto závazku neb nedokončí-li vůbec zvěrolékařská studia a nedosáhne-li zvěrolékařského diplomu, zpět splatí celý obnos, jejž byl ze zemského fondu obdržel, podány buďtež nejdéle do 10. října 1901 u rektorátu c. k. zvěrolékařské vysoké školy ve Vídni po případě ve Lvově.

Z výboru zemského království Českého

V Praze, dne 18. září 1901.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Informační cesta ministerského konsulenta pro chov skotu v obvodu českého odboru rady zemědělské. Konsulent ministerstva pro chov skotu pan Jindřich Gierth podnikl z příkazu c. k. ministerstva orby informační cestu po oněch částech obvodu českého odboru zemědělské rady, které v oboru chovu skotu hlavně jsou zanedbány, aneb zapotřebí mají povznesení. K příkazu předsednictva doprovázel jej na cestě této inspektor p. Václav Laušman. Cesta vedla do okresů: Písek, Klatovy, Plzeň, Tábor, Pacov, Kamenice n. L., Jindř. Hradec, kde konaly se právě přehlídky skotu.

Dne 27. srpna t. r. přítomen byl jmenovaný konsulent přehlídce a odměňování chovného skotu v Písku a dne 28. srpna t. r. v Klatovech. Ku prvé přehlídce předvedeno bylo z okresu Píseckého, Vodňanského a Bechyňského celkem 131 kusů, ku přehlídce v Klatovech pak z okresu Klatovského, Plánického, Novo-Kdyňského, Domažlického a Horšovotýnského 186 kusů.

Dne 29. srpna prohlédnuta byla jedna z největších plemenných stanic českým odborem rady zemědělské zřízených č. 21. u pana Antonína Šimandla v Liticích u Plzně, kde se nyní nalézá 40 kusů čistokrevného skotu simenského.

Dne 30. srpna vykonána byla přehlídka chlévů a hovězího dobytka všech obcí a osad ležících na silnici z Tábora přes Chýnov do Pacova.

Po přehlédnutí chlévů a skotu v Pacově nastoupena byla v následujících dnech cesta přes Černovice do Kamenice n./L., odtud pak přes Nový Etink a Jarošov do Jindřichova Hradce, kde tato úřední cesta končila.

Dle záznamu bylo mimo skot, který ku přehlídkám v Písku a Klatovech předveden byl, shlédnuto v 16 obcích 76 chlévů a v těchto 637 kusů hovězího dobytka.

Pan konsulent dotazoval se po účeli plemenitby v jednotlivých místech, o průměrné ceně dobytčat a po množství píce.

Zřízení inspektorů pro ovocnictví při radě zemědělské. Vzhledem k návrhu obou odborů zemědělské rady, by při radě zemědělské zřízeni byli inspektoři pro ovocnictví, sdělilo c. k. ministerstvo orby dle výnosu ze dne 24. května 1901 č. 10.779 zemskému výboru s tímto návrhem souhlas.

C. k. ministerstvo orby svoluje sice k tomu, aby místo dotyčné na dobu 2—3 let provisorně bylo obsazeno, žádá však, aby již při vypsání a obsazení místa ku definitivnímu ustanovení obou inspektorů jako zemských úředníků vzat byl zřetel.

C. k. ministerstvo orby jest ochotno polovici nákladu na tyto úředníky nésti.

Se zřetelem k tomuto výnosu c. k. ministerstva orby usnesl se zemský výbor království Českého dle výnosu ze dne 1. září 1901 č. 46.523 podati ve věci této sl. sněmu zprávu s tímto návrhem:

Slavný sněme račiž se usnésti:

Zemský výbor se zmocňuje, aby v dorozumění se zemědělskou radou ustanovil 2 inspektory pro ovocnictví a vinařství (po jednom při každém z obou odborů) za těchto podmínek:

a) postavení úřadníků těch budiž první 2 až 3 léta provisorním. Definitivum závisí jednak na osvědčení se jich, jednak na tom, že celá tato instituce sama se osvědčí a trvalou zůstane.

b) Vyměření platů pro tyto inspektory staniž se s patřičným zřetelem k platům zřízených již inspektorů pro chov dobytka.

Výnos c. k. ministerstva orby v záležitosti kartelu továren na superfosfáty.

Český odbor zemědělské rady obrátil se dle usnesení výboru odborového na c. k. ministerium orby s podáním, v němž žádal, ady prostřednictvím c. k. železničního ministeria a dále c. k. konsulárních úřadů o tom spolehlivé šetření konati dalo, zdali a za jakou cenu by bylo lze pro království České mimo obvod kartelového svazu továren superfosfátových zakupovati minerální neb animální superfosfáty.

Dále bylo žádáno, aby ministerium orby u c. k. ministeria železnic se o to zasadilo, aby pro případ možnosti takového dovozu železniční sazby pro umělé hnojivo z ciziny za trvání tuzemského kartelu značně se snížily.

Ministerium orby sdělilo na to dle výměru c. k. místodržitelství ze dne 11. září 1901 č. 176.174, že dle jeho názoru jako dodavatelé pro Čechy mezi cizími továrnami na umělá hnojiva pouze továrny v německé říši, zvláště dodavatelé v Pruském Slezsku a v Sasku na váhu padají; německé továrny na umělá hnojiva jsou však rovněž mezi sebou kartelovány, a mají přibližně stejně vysoké ceny jako tuzemské a mimo to uzavřel rakouský kartel se zahraničními továrnami úmluvu, že tyto svůj výrobek i do Rakouska za nižší ceny nedodají. Rakouský kartel má ostatně ceny pro Čechy o 2 až 3 h za 1 *kg* nižší, nežli pro ostatní obvod.

Pravidelný obchod za nižší ceny nebude tudíž lze s německými továrnami uzavříti.

Ministerium orby upozorňuje však, že všeobecný svaz hospodářských společenstev v Rakousku obdržel oproti tomu od rakouského kartelu dalekosáhlé výhody. Ministerium ponechává uvážení zemědělské rady, aby se ku jmenovanému svazu za účelem společného opatření umělého hnojiva připojila.

Co pak se týká zjednání snížených železničních sazeb, připomenulo c. k. ministerstvo, že snížené výjimečné sazby pro umělá hnojiva i od hranic a na druhé straně v Německu zase až ke hranicím již nyní platí, takže dalších výhod pod sazby platných výjimečných tarifů bylo by se strany súčastněných železničních správ sotva lze dosíci.

Loupeživé rybaření na Budějovicku.

„Prager Tagblatt“ uveřejnil dne 19. t. m. zprávu pod tímto titulem, v níž vytýká se českému odboru rady zemědělské, že podporuje subvencemi horní mlynáře v Budějovicích, kteří pomocí slupů ve Vltavě loupeživé rybářství provozují. List tento přináší nyní v čísle ze dne 25. t. m. z rady zemědělské vysvětlení v tom směru, že zemědělská rada mlynářům budějovickým žádné subvence neposkytla a že toliko „Český rybářský spolek v Budějovicích“ požívá mírné subvence od ústředního sboru zemědělské rady k účelu povznesení chovu ryb.

Hospodářské přednášky

pořádané českým odborem rady zemědělské pro království České konati bude kočovný učitel rady zemědělské p. Richard Purghart v měsíci říjnu 1901.

6. Písty u Budyně.
13. dop. Č. Krumlov.
13. odp.. Křemž.
20. Třeboratice.
27. Milostín.

Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby.

Zpráva o stavu osení v polovině září. Z Vídně, 19. září. (K.-B.) Parné a suché počasí v červenci velice urychlilo uzrání obilí, tak že žně zde koncem srpna byly skončeny. Výnos ovsa není nadprostřední. Ve příčině výtěžku luštěnin potvrzují se zprávy dřívější. Kukuřice, která vlhkým chladným počasím v poslední době v uzrání byla pozdržena, nevyhoví as tomu, co bylo očekáváno. Bukvice téměř všude opravňuje k dobrým nadějím na úrodu. Sklizeň otavy je skorem všude skončena. Sečené pícniny utrpěly na mnoze velmi vlhkem na jakosti, kvantitativní výtěžek jest po většině nepříznivý. Sklizeň bramborů je v průtahu a vypadne as po většině příznivě. Lze se naditi, že řepa-cukrovka poskytne sklizeň dobrou, prostřední, ač namnoze citelně trpěla nedostatkem deště. Krmná řepa vykazuje se většinou příznivým stavem. Hlávkové zelí, které zpočátku trpělo suchem a hmyzem, patrně se v poslední době zlepšilo. Réva vinná trpěla neustálým počasím deštivým. Sklizeň ovoce jen v nečetných krajinách vyhovuje nadějím z jara chovaným, co ve mnohých okresích znamenati lze naprostou neúrodu. Osev ozimního obilí zdržován jest deštivým počasím. Mladá řepka trpěla často suchem a housenkami; ale stav její je po většině příznivý.

Výsledky sklizně chmele v r. 1901. C. k. ministerstvu orby podány byly o výsledku sklizně chmele r. 1901 následující zprávy:

Horní Rakousy. Sklizeň pozdního chmele byla na mnoze deštivým počasím přerušována; sušení bylo tím stíženo a chmel jak v sušárnách tak na tyčích utrpěl na kvalitě i barvě. Sklizeň byla „dobře prostřední“ a „slabě prostřední“. Ceny pohybují se mezi 80—90 K za 56 kg.

Štýrsko. Česání pozdního chmele bylo koncem srpna skončeno; následkem škod způsobených medovicí, byla sklizeň většinou nepříznivá; největší část letošní sklizně jest již prodána. V jižním Štýrsku dal rannější chmel úrodu dobrou; pozdní chmel zotavil se následkem včasných dešťů; rannější chmel koupili obchodníci z Čech a Bavor za 150—210 K za 100 kg.; v Goldingu klesly ceny na 180 K za 100 kg.; kvantum sklizně jest v jižním Štýrsku poněkud menší než loni

Čechy. Sklizeň skončila všude nejpozději v prvých dnech září; sklizeň byla letošním rokem v každém směru dobrá; mimo zprávy obsažené již v čísle 15. tohoto listu došly další zprávy:

Žatec. Sklizeň byla jak co do kvality, tak co do kvantity úplně uspokojující; obchod byl na trhu Žateckém náramně živý; ceny jsou velice stlačeny a pohybují se mezi 96—130 K za 50 kg.

Při značnější sklizni letošní bylo všeobecně stěžováno na nedostatek sušíren, takže mnohý chmel na kvalitě ztratil.

V Rakovnicku jest již všude sklizeň usušena.

V Polepách na Litoměřicku sklizeň kvantitativně i kvalitativně uspokojuje; cena 100—110 K za 50 kg.

V okresu Podbořanském převyšuje letošní sklizeň loňskou asi o třetinu; kvalita jest dobrá. Chmel udržel zeleň až do česání; počáteční cena 140 K sklesla později na 120 K, vstoupla však opět na 124—126 K a nyní stojí 108—110 K za 50 kg.

V Pavlíkově jest čilý obchod; cena 130 K za 50 kg.

Na Moravě byla sklizeň při uspokojivé kvalitě co do množství dobrá až prostřední; ceny pohybují se mezi 80—98 K za 50 kg.

V Haliči byla sklizeň málo lepší než prostřední; kvalita chválí se nejvíce v okolí Markuszówa, Kryspinova a Brodku; ceny pohybují se mezi 110—120 K za 56 kg.

Pokud se týče sklizně v cizozemsku, došly zprávy od následujících konsulátů:

Karlsruhe. Sklizeň jest kvality dobré, avšak kvantem dosahuje asi jen čtvrtiny sklizně normální; cena 70—80 Marek za cent.

Mannheim. Sklizeň počala koncem srpna; výnos letošní zůstane asi oproti loňsku o čtvrtinu až třetinu pozadu.

Varšava. Sklizeň možno označiti dobře prostřední; cena 90 rublů za 100 kg.

Kijev. Sklizeň byla prostřední.

Londýn (3. září). Vyhlídky na anglickou sklizeň chmele jsou stále příznivy; počítá se na sklizeň nejméně 600.000 centů (anglických) čili asi 300.000 q; plocha osázená chmelem činí 51.127 acres*) proti 51.308 roku loňského. — Poměry tržní jsou trvale nepříznivy.

Různé zprávy hospodářské.

Osobní. Delegát českého odboru rady zemědělské za okres Hradec Králové pan Václav Skvrna ml., rolník v Čistěvsi dne 24. září zemřel. Budiž čest památce tohoto snaživého a uvědomělého hospodáře!

Zemská daň z piva. Při anketě, tyto dny ministerstvem financí konané, k níž přibráni byli zástupci zemského výboru, kníže Lobkowicz, dr. Herold, dr. Urban, a která měla stanoviti projekt sanace zemských financí, bylo konečně principiálního dohodnutí dosaženo. Deficit nynější obnáší 8 mil. korun, vzroste však následkem aktivování nových učitelských platů do r. 1904. na 20 mil. korun. Část tohoto deficitu kryta bude podílem na výnosu přirážky státní ku dani z lihu, zbytek má hraditi zemská daň z piva dvou korun na hektolitr. Ze tří v úvahu vzatých modů vybírání daně a to formy státní neb zemské přirážky ku státní dani z piva, nebo zavedení samostatné zemské daně, rozhodnuto bylo pro spůsob poslední. Diference týkaly se pouze otázky, zda má býti daň tato samostatnými zemskými či státními orgány vybírána. Země žádá přirozeně, by administrace připadla úřadům státním, finanční ministr naopak prohlásil se ku stanovisku tomuto zamítavě. Positivním výsledkem ankety jest, že vláda své proposice zemskému výboru písemně sdělí a návrh tak již do prosincového zasedání zemského sněmu přijde.

Vojenské dodávky. (Z Ústřední společnosti hospodářské pro království České.) Rolníci, kteří chtějí c. a k. vojenské zásobárně v Praze prodati žito neb oves, upozorňují se, že mohou nabídky své písemné neb ústní každý úterek mezi 11. a 12. hodinou dopolední podávati v kanceláři Ústřední společnosti hospodářské pro král. České v Praze, Vodičkově ulici čís. 38. Ve zmíněnou dobu bude v kanceláři zástupce c. a k. vojenské zásobárny přítomen, aby s rolníky stran koupě plodin pro vojsko vyjednával. Opatření to stalo se za tím účelem, aby se rolníkům podávání nabídek a bezprostřední přímý prodej plodin co nejvíce usnadnil. Mimo uvedený den přijímají se ovšem také jako dříve písemné nabídky každodenně a ústní nabídky ve všední dni od 8—10. hodiny dopoledne u vojenské zásobárny v Dejvicích.

Dodávka píce a steliva. Správní rada ústř. jatek a trhu dobytčího král. hlavního města Prahy zadá způsobem ofertním dodávku píce a steliva pro ústřední jatky pražské na rok 1902 a sice: 2000 q jetelového sena, 1600 q lučního hovězího sena, 2000 q slámy ke stlaní, 500 q žitné dlouhé slámy na povřísla, 2000 q kukuřice, 700 q žitných otrub, 600 q jetelové řezanky, 200 q ovsa. Podmínky dodávky této vyloženy jsou k nahlédnutí u správy ústředních jatek (Praha VII. 306) a zašlou se na požádání každému správou touto. Lhůta ku podání nabídek končí 10. října 1901 o 12. hodině v poledne.

Terminový obchod obilní v Uhrách. Při úpravě terminového obchodu obilního v Rakousku význačna jest otázka, jak v záležitosti této zachová se oproti svým bursám vláda uherská. O otázce té vyslovil se nyní na interpelaci posl. Rakovszkého ministerský předseda uherský Szell v ten rozum, že bianko-terminový obchod má své nedostatky a potřebuje reformy, avšak že zrušení jeho nelze pokládati za vhodné.

C. k. ministerstvo orby vydalo dle úředních pramenů sestavený přehled mlékařských společenstev koncem roku 1900. Dle toho přehledu existovalo koncem r. 1900 v Rakousku celkem 964 mlékařských družstev; z toho připadá na král. České 30 mlékařských družstev českých, 8 německých, na Bukovinu 1, na Dalmacii 1, na Halič: v obvodu c. k. hospodářské společnosti v Krakově 19, v obvodu c. k. hospodářské společnosti ve Lvově 1, na Gorici a Přímoří: v obvodu zemědělské rady v Parenzu 1, v obvodu c. k. hospodářské společnosti v Gorici 29, na Korutany 8, na Krajinu 31, na Moravu 64 českých, 17 německých, na Dolní Rakousy 130,**) na Horní Rakousy 7,

*) 1 acre = 0·4047 ha.

**) Ponejvíce jsou to sběrny mléka.

na Solnohrady 1, na Slezsko 9, na Štýrsko 5, na Tyroly: v obvodu I. odboru zemědělské rady v Inšpruku 196 mlékařských podniků, v obvodu II. odboru zemědělské rady v Tridentu 308 a na Vorarlberk 98.

Pro vývozníky ovoce. Český odbor rady zemědělské upozorňuje, že dle zpráv c. a k. konsulátů nezdařila se letošní úroda ovoce v Rumunsku, pročež lze očekávati, že bude naše ovoce (zvláště jablka, hrušky a sušené švestky) pro Rumunsko hledáno.

Ochrana ptactva. Vzhledem k návrhům českého odboru rady zemědělské za příčinou ochrany ptactva povolilo c. k. ministerstvo orby výnosem ze dne 26. července 1901 čís. 16532 subvenci 200 K na zakoupení brožury o ochraně zvířat v Praze v obou zemských jazycích pro školní mládež vydané.

O žádosti českého odboru rady zemědělské stran sdělování nových zákonů k ochraně ptactva podané, poznamenal c. k. ministerium orby, že se toho času nedoporučuje změnu zákona ze dne 30. dubna 1870, z. z. č. 39 předmětem nějakých porad nebo jednání učiniti, poněvadž — jak předvídati lze — v nedlouhé době se očekává ukončení již po léta obmýšlené mezinárodní konvence o ochraně ptactva, a potom beztoho bude třeba zemské zákony o ochraně ptactva přezkoušeti a v případu potřeby přiměřené změniti.

Konečně připomenulo c. k. ministerstvo, že c. k. železniční ministerstvo bylo požádáno, aby u železničních správ k tomu působilo, aby se hráze a zářezy na drahách pokud možno lesíky pro ochranu ptactva (hlohem, akáty, třešněmi a pod. listnatými dřevinami) osazovaly.

Vývoz ječmena v měsíci srpnu byl poněkud živější. Bylo vyvezeno 216.484 metrických centů ječmena oproti 94.511 metrickým centům v témž měsíci loňského roku. Celkem však pokulhává letošní vývoz za loňským o 200.000 metr. ctů. čili 38 mil. korun.

Vývoz másla ze Sibíře nabývá takových rozměrů, že dráhy nestačí k jeho dopravě. Moskevsko-kazaňská železnice zavázala se zříditi 230 nových ledových vagonů pro dopravu másla. Podobně, jak ruské listy zaznamenávají, činí jiné dráhy. Vývoz dosáhne letos nepochybně ceny 20 mil. r. Největším odběratelem jest Anglie. Sibířské máslo jest výtečné jakosti a na místě za nepatrné ceny.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Pražská plodinová bursa dne 27. září 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 77—81 kg. K 8·45 až 8·90, uherská 78—80 kg. K 8·80 až 9·15, rakouská 79 až 80 kg. K 8·90, až 9·—, česká stará jakosti — kg. K —·— až —·—, žito české, jakosti 72—76 kg. K 7·75—8·—, ječmen výběr K 8·40 až 8·50, první jakosti K 7·80 až 8·—, střední K 7·50 až 7·60, merkantilní K 7·25 až 7·35, oves bílý K 7·25 až 7·35, rychlík 1900 K 7·40 až 7·50, merkantilní K 7·10 až 7·15, vadný K 6·90 — až K 0·—, kukuřice cizozemská K 6·40 až K 0·—, nová 1901 K 6·65 až 6·75, cinquant. 1901 K 7·70 až 7·80, vikev česká K 0·— až 0·—, pohanka K 9·75 až 10·25.

Plzeň. Na trh dne 18. září 1901 přiveženo na 67 povozech 1090 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·30 až 16·65, žita K 16·— až 15·50, ječmene K 16·20 až 15·90, ovsa K 13·70 až 13·40, sena nejvyšší cena K 10·—, prostřední K 9·—, nejnižší K 8·—, slámy nejvyšší cena K 6·80 prostřední K 5·60 nejnižší K 4·40, brambory 100 kg. K 4·60 až 4·—.

Chrudim, ceny tržní dne 22. září. Hektolitr pšenice od K 11·90 do 13·40, hl. žita od K 10·— až 11·—, hl. ječmene od K 9·— do K 10·30, 1 hl. ovsa od K 5·90 do K 6·80, 1 hl. zemčat od K 1·60 do K 2·60, 100 kg. sena lučního od K 8·40 do 9·—, kg. másla čerstvého K 2·40.

V Písku, dne 27. září. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice 13 K 30 h, žita 11 K 44 h, ječmene 10 K 43 h, ovsa 6 K 34 h, brambor K 1·68.

Vysoké Mýto, dne 27. září. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 8·80, žita 50 kg. K 7·20 až 7·60, ječmene 50 kg. 6·40 až 6·60, ovsa 50 kg. K 5·80 až 6·—, brambor 50 kg. K 1·68; máslo 1 kg. K 1·84, vejce 60 kusů K 3·—, seno 1 metr. cent K 6·40 až 8·—, sláma 1 metr. cent K 4·20 až 6·00.

V Jičíně, dne 23. září. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 75 až 80 kg. K 12·20 až 13·60, žito váha hl. 70 až 75 kg. K 10·60 až 11·30, ječmen váha hl. 64 až 71 kg. K 9·— až 10·20, oves váha hl. 45 až 50 kg. K 6·— až 7·—, máslo čerstvé kg. K 2·08 až 2·44.

Mladá Boleslav, dne 20. září. Pšenice hektolitr váha 80—81 kil. K 8·30, 8·60, 8·90, žito hl. váha 75 kil. K 7·50, ječmen 1 hl. váha od — do — kil. K —·— až —·—, oves 50 kg. váha od 46—51 kg. K 6·75, 7·— až 7·25, zemčata 50 kg. K 1·60, 1·70, 1·80, seno — kg. K —·—, —·—, —·—, sláma K 0·—, máslo kg. K 2·—, 2·08, 2·16. Na trh bylo na 14 vozích 211 hl. obilí přiveženo.

V Hradci Králové dne 21. září. 1 hl. pšenice K 12·40 až 14·—, 1 hl. žita K 11·40 až 12·—, 1 hl. ječmene K 8·80 až 10·—, 1 hl. ovsa K 3·80 až 5·70, 1 hl. bramborů K 2·— až 2·80, 1 hl. jetelového semínka červeného K 80·— až 90·—, 1 hl. máku K 27·— až 31·—, 1 hl. lněného semene K 16·— až 19·—. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 795, žita 785, ječmene 1993, ovsa 548, jetelového semínka 14, lněného sem. 26, brambor 166½. Na dobytčí trh dne 7. září konaný přivedeno bylo kusů: koní 189, volů 76, krav 245, býků 77, telat 28, koz 8. Příští trh konati se bude v lednu 1902.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Lnářský kurs v Pusté Kamenici zahájen předsedou tamní hospodářské besedy p. Stoklasem dne 30. července t. r. ráno a potrval až do dne 2. srpna t. r.; kurs řídil odborný učitel a cvičitel lnářství při rol. lnářské škole v Humpolci p. Josef Joudal. Kursu súčastnilo se denně pravidelně asi 30 účastníků.

Kurs ten byl pro krajinu zdejší velice potřebný, neboť se zde hojnost lenu pěstuje; jelikož však konán byl v době nejpilnějších žní, nebyla účast taková, jaká by býti mohla: průměrná denní návštěva činila 30 osob. Doznáváme ovšem, že dobu k pořádání kursu těžko bylo lze voliti jinak, jelikož nejvhodnější dobou pro kurs byla doba dozrávání lnu.

Dopoledne od 8—12 h. vyučováno theorii, jež byla rozdělena na výklady o nynějších národohospodářských poměrech lnářství v Čechách, dále o přípravě půdy, jakou si len přeje, jakého hnojiva a povětrnosti vyžaduje, o ošetřování, sklizni a sušení lnu. Dále pojednáno bylo o drhnutí semene, čistění a ukládání, zužitkování, o močení a rosení lenu a o jeho dalším spracování.

Při praktickém vyučování, jež se konalo od 1—4 hod.

odpoledne, prováděno různé budkování lenu k zaschnutí semene, vázání lenu k močení a kladení jeho, vystavování lenu z močidla k sušení, lámání a tření lnu na strojích, jež sebou odborný učitel přivézti nechal.

Vůbec pan přednášející nezapomněl ničeho, co by se lnu v jakémkoli způsobu týkalo, tak že každý z jeho přednášek, které vždy poučně a srozumitelně konal, vše pochopiti mohl.

Letošního roku v krajině zdejší jest vůbec len pěkný, jakož i na poli pokusném jest velmi pěkný a skorem všade stejný, an následkem trvalého sucha hnojivé účinky očihledě k rozeznání nejsou.

Navštěvovatelé kursu měli skutečně příležitost nabýti hojnost vědomostí o lnu a jest si jen přáti, by se též jimi řídili. *Jan Bartuněk*, delegát českého odboru rady zemědělské.

Veřejný praktický kurs o zužitkování ovoce v domácnosti pořádal ředitel Jindřich Havránek v Jičíně v budově zimní hospodářské školy 25. září 1901. Program kursu byl následující; O důležitosti ovoce vůbec, zvlášť v domácnosti, a o vlivu jeho zužitkování na výnosnost ovocnictví. O potřebném nářadí, nádobí a náčiní na zužitkování ovoce v domácnosti. Vysvětlil a prakticky provedl vždy dle období různého ovoce: Výroba šťáv ovocných, huspenin, marmelád, povidel a past. Zavařování ovoce v páře, do cukru a medu. Nakládání ovoce do lihu, rumu, koňaku a octa. Výroba ovocných vín a ovocného octa. Výroba slivovice a koňaku. Sušení ovoce rozličného druhu, zvláště pak jablek na způsob americký. Vstup byl volný.

Literatura.

Kapesní kalendář hospodářský a zápisník Hospodáře Československého na rok 1902. Příruční rádce pro hospodáře. Vydán redakcí týdenníku „Hospodář Československý“ v Praze. Nákladem knihkupectví A. Reinwarta v Praze, ve Vodičkově ulici č. 23. Vkusně v plátně vázaný za 1 K 50 h, poštou 1 K 60 h. Kalendář tento kromě části kalendářní, zápisníku, seznamu výročních trhů přináší četné články a stati na př. Kolkovní sazbu, kolky a poplatky z nejobyčejnějších listin, poštovní poplatky, poplatky z převodu nemovitostí, c. k. ministerstvo orby, zemědělské rady pro král. České a markrabství Moravské, dále „O rušení držby a o žalobách z rušené držby dle nového řádu soudního“ (JUDr. Aug. Nevšímal). -- Prodej zemědělských výrobků bez překupníků (Fr. Suchý). — Služební poměry u soukromých hospodářských a lesních podniků (P. Kredba). Dále četné články hospodářské, zvěrolékařské atd. — Neváháme naše hospodáře, hospodářské úřednictvo, posluchače hospod. škol atd. na tento kalendář upozorniti.

Jeřábkův hospodářský kalendář. Po stránce levné a pro rolníka praktické osvědčil se a získal si obliby kapesní kalendář, jejž vydává každoročně p. Jos. Jeřábek, pokladní oficiál zemědělské rady. Právě vydaný XI. ročník pro rok 1902 přináší důležité statě čistě hospodářské, pomocné tabulky a výpočty, jakož i účetní zápisník pro celý rok. Lze jej zemědělským kruhům proto dobře doporučiti. Prodává se za 1.— korunu. Hospodářským spolkům při větších objednávkách, které dluzno říditi na adresu vydavatele, Jos. Jeřábka, pokladního oficiála zemědělské rady v Praze II. — 779, skytají se výhody. K dostání též ve všech čelnějších knihkupectvích v Praze i po venkově.

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářské spolky.

Nově zřízené hospodářské spolky. Dle úřední zprávy ustavily se v obvodu českého odboru rady zemědělské následující hospodářské spolky: Hospodářský spolek v Divišově, Holicích, Stříbrných Horách, Koutech, Libějicích, Hospodářsko-čtenářská jednota v Lužanech, Hospodářský spolek v Měcholupech, Hospodářská beseda v Pazuše, Družstvo hospodářských spolků českého Podkrkonoší v Plavech, Hospodářský spolek v Přelouči, Spolek absolventů rolnicko-chmelařské školy v Rakovníce, Hospodářský spolek v Rosovicích, Řehnicích, Hospodářsko-čtenářský spolek v Sekeřicích, Hospodářské společenstvo ve Skutči, Hospodářsko-čtenářská beseda v Šaplavě, Hospodářský spolek v Malém Újezdě, Oujezdci, Hospodářská beseda ve Vatkově, Zemědělský a okrašlovací spolek ve Veltrusích, Hospodářsko-čtenářský spolek ve Staré Vodě, Spolek absolventů zimní hospodářské školy ve Volyni, Hospodářsko-lesnický spolek ve Vrátě, Hospodářská besídka ve Zlonicích.

Hospodářsko-lesnický spolek Svornost ve Světlé pořádal dne 1. září t. r. dopoledne valnou hromadu. Schůze byla velmi četně navštívena. Na programu byla přednáška p. Fr. Cicvárka, ředitele rolnické školy v Kutné Hoře, „O zřizování obilních skladišť“ a „Jakých zákonů rolník ještě postrádá“. Obě přednášky byly velmi poučné a poutavé a sledovány byly s živým účastenstvím a bedlivou pozorností.

Po přednášce projednány byly věci spolkové a následovaly objednávky 650 q. různých strojených hnojiv a trusky Thomasovy.

K. Seidler, delegát českého odboru rady zemědělské ve Světlé.

Sjezd Ovocnického spolku pro království České konal se v neděli dne 29. září 1901 v místnostech Sokolny v Kouřimi. Pořad jednání: 1. Zahájení sjezdu panem profesorem J. R. Demelem, místopředsedou Ovocn. spolku pro král. České. 2. Výklad o účelu Ovocnického spolku pro království České. 3. O oceňování ovoce promluvil předseda sjezdu pan prof. J. R. Demel. 4. Ustanovení normálního ovocn. sortimentu pro okres Kouřimský a okolí (prostřednictvím pana Josefa Bláhy, vrchního zahradníka král. zem. pomologického ústavu v Troji.) 5. Volné návrhy. Pořadateli sjezdu byly ovocnický spolek pro království České a hospodářský spolek okresu Kouřimského.

Hospodářská družstva.

Družstevní mlékárna v Kunvaldě u Žamberka uvedena byla odbornou učitelkou pí. Leníčkovou-Novákovou v září t. r. v život. Obec tato čítá přes 2000 obyvatelů a hornatou polohou svou k nejlepším nadějím v oboru mlékařství opravňuje. V pravdě podnikavé a čilé družstvo toto nešetřilo nákladu a postavilo sobě rozsáhlou budovu mlékárenskou, kteráž jsouc postavena ve svahu jeví se ze předu přízemní, ze zadu pak jednopatrovou. Místnosti horní slouží ku výrobě másla, dolní pak jsou určeny ku vyváření. Mlékárna pracuje pomocí moderních strojů mlékařských zařízených na pohon parní, kterýž také čerpá čistou, pramenitou vodu z blízké studně a rozvádí po veške-

rých místnostech. Nechybí ani rozsáhlá, náležitě upravená lednice spojená s chladírnou na smetanu. Veškeré místnosti jsou vzdušné a prostranné, mají výtečnou dlažbu, náležitou ventilaci, o řádný odpad je rovněž postaráno, tak že hlavní podmínce zdárného mlékaření — vzorné a dokonalé čistotě — v plné míře může býti vyhověno. Značný počet dojnic v této obci chovaných zajišťuje podniku tomu dostatek mléka, jehož výtečná jakost má svůj původ v poloze této krajiny, neboť hojnost pastvy, jak známo, příznivě účinkuje nejen na množství, ale i na chuť a stálost výrobků mléčných. Družružstvo toto stalo se také již členem „Jednoty česk. družstev mlékařských".

Výstavy.

Přehlídka a odměňování chovného koňstva ve Staré Boleslavi. Dne 16. července t. r. konána přehlídka spojená s odměňováním chovného koňstva za okres Brandýs nad Labem a okresy sousední ve Staré Boleslavi.

Vzhledem k tomu, že předvedeno bylo 15 klisen se ssavými hříbaty, z nichž ještě tři byly z odměňování vyloučeny pro scházející lístky připustné, a 21 klisen mladých, částečně připuštěných, částečně nepřipuštěných, a vzhledem k dřívějším přehlídkám, konaným tutéž před několika roky, musíme otevřeně doznati, že chov plemenného koňstva v okrese Brandýském i v okresích sousedních velice poklesl.

Příčiny tohoto poklesnutí nebudeme hledati daleko. Stále rostoucími neblahými poměry jest nucen rolník využitkovati každou píď půdy a zrušil tím rejdiště, při chovu koňstva velepotřebná. Dříve mohl se rolník oddati spíše chovu koní, dokud ostatní plodiny mu jeho namáhání hradily, a obíraje se ze záliby sám — takřka vlastnoručně — chovem tím, mohl míti a také měl ze svých miláčků ne-li užitek — aspoň radost. V neblahých nynějších poměrech čeledních bývá i tato radost, která stála hospodáře několik let velikou péči — za několik často dní zcela zničena.

Nebylo-li dříve z chovu koňstva užitku, jest z něho tím méně teď. Pro prodej nikdo koně vychovávati nebude, ježto nezaplatí se rolníku to, co ho výchov stál; neboť stát koupí pro účele vojenské koně tam, kde jsou lacinější a spolu k účeli jeho vhodnější.

Známé jsou poměry naše, kde každá píď půdy se co nejvíce hledí využitkovati a známé jsou poměry uherské, kde kůň jako hříbě na rozsáhlých pustách většinu roku se pase, při tom pak řádně se vyvine a otuží. Tam je píce laciná, obsluha takměř nic nestojí, kůň tam vyroste skoro zdarma a pak se nedivme, že kupec koupí raděj tam, kde dostane zboží pro své účele vhodnější a ještě mnohem lacinější než u nás.

Z toho jest také zřejmo, jakými prostředky chov koňstva by se povzbuditi dal. Nejspíše by vychovával náš rolník koně pro svoji potřebu. K tomu by se musil zvoliti jiný — účelný — plemenný materiál. V našem i v sousedních okresech je hospodaření více méně fabrické. Řepa vozí se do vzdálených cukrovarů (a řízky zpět), půda hluboká potřebuje vzhledem k směru hospodaření důkladného prohlubování a propracování a k takové namáhavé práci jest třeba řádné a vytrvalé tahouny — koně rázu težšího, krve chladné.

A zavedl-li by se takovýto plemenný materiál, pak jsem jist, že chov koňstva byl by u nás na výši nebývalé. — *Josef Svatoš*, m. p.

Šestá výstava drůbeže, holubů, králíků, exotického ptactva, aquarií a terrarií pořádána bude Spolkem pro chov drůbeže, ochr. ptactva a proti týrání zvířat v Plzni ve dnech 9. až 12. listopadu 1901 v místnostech hotelu Waldekova.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 7. září 1901 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku	Uhrách dne 4. září
kulhavkou a slintavkou	1	22	—
snětí slezinnou	—	20	133
ozhřivkou	4	12	59
červenkou vepřového bravu . .	4	103	218
morem „ „ . .	8	152	1031

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v období od 8. do 15. září 1901 v království Českém panovaly.

(NB. Číslice vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

Panuje: I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu jičínském v Seleticích 1. **2.** v okresu mladoboleslavském v Jabkenicích 1. **3.** v okresu poděbradském v Křinci 1.

II. Ozhřivka:

1. v okresu benešovském v Městečku 1. **2.** v okresu čáslavském v Čáslavi 1. **3.** v okr. vysokomýtském v Chocni 1. **4.** v okresu královéhradeckém v Kuklenách 1. **5.** v okresu pelhřimovském v Pelhřimově 1.

III. Červenka vepřů:

1. v okresu českolipském v Horní Krupé 1. **2.** v okresu kolínském v Krutech 1. **3.** v okresu krumlovském v Blížové 3 a v Dolní Vltavici 1. **4.** v okresu stříbrském v Červ. Újezdě 1. **5.** v okresu mnichovohradišťském v Dalešicích 2. **6.** v okresu prachatickém v Malovicích 1. **7.** v okresu příbramském v Milíně 2. **8.** v okresu rakovnickém v Krušovicích 3.

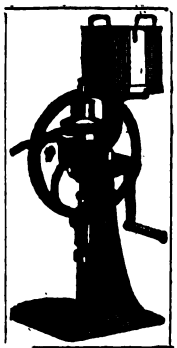
IV. Mor vepřů:

1. v okresu ústeckém v Chabařovicích 1. a ve Viklicích 1. **2.** v okresu jablonském v Heřmanicích 1. **3.** v okresu rumburském v Doln. Grundu 1 a v Krásné Lípě 2.

V. Puchýřina na údech pohlavních:

V okresu šluknovském v Hilgersdorfu 1.

Vyhlášení c. k. ministerstva vnitra ze dne 23. září 1091, čís. 35.936, jež týká se zvěropolicejních opatření v příčině dovozu dobytka z Uher a Chorvatsko-Slavonska do království a zemí na říšské radě zastoupených. V základě opatření, jež příslušná c. k. pohraničná okresní hejtmanství za příčinou ovčích neštovic učinila a jež c. k. místodržitelstvím v Zadru byla potvrzena, zakázán jest dovoz ovcí z okresu Gospič (komitát Lika Krbava) v Chorvatsko-Slavonsku do zdejšího území. Oproti tomu zrušuje se tímto zákaz, čelící proti dovozu vepřů ze stoličného soudního okresu Puszta (komitát Györ) v Uhrách.

Telefon č. 2574. Telefon č. 2574.

Akciová společnost

ALFA-SEPARATOR,

PRAHA, Havlíčkova ul. č. 1.

Největší továrna ku zařizování mlékáren.

Nejlepší zpeněžení mléka pouze pomocí nedostižitelných

Lavalových Separatorů Alfa,

nejnovější konstrukce. ● Zpracují za hodinu 40—2000 litrů.

Přes **250000** v celém světě v činnosti.

Více jak 500 nejvyšších vyznamenání.

Dopravní baňky ALFA

ocelového plechu, nejnovější konstrukce.

Úplná zařízení mlékáren.

Odborné porady

Vše, co k mlékařskému odboru náleží, levné, moderní a solidní.

Cenníky zdarma a franko.

Nejlepší dietetický prostředek.

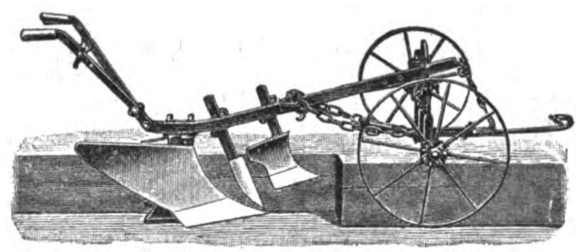
„FLORA",

výživný prášek pro dobytek, jest nepostrádatelnou přísadou ku krmivu u **všech hospodářských zvířat**. — Přidává se ku krmivu u **koní**, již špatně tráví, aneb kteří samo sebou špatně žerou, dále u **krav**, kde chceme jednak **jakost mléka zlepšiti**, jednak **větší množství mléka docíliti**, též kde se jedná o **vykrmení volů a prasat**, jakož i při výchově telat a ovcí. Rovněž se „FLORA" odporučuje co **přísada do špatné píce, při změně chléva** a v čas **panujících nakažlivých nemocí**.

Velká krabice 1 K 30 h, malá krabice 70 a 40 h.

Žádejte vždy výslovně: **Výživný prášek pro dobytek „Flora"**, kterýžto **jedině v krabicích se svrchu uvedenou známkou** k dostání jest. — Do míst, kde není „Flora" na skladě, zasýlá tuto v původních bedničkách (obsahující 4 balíčky po 1·30 K) na dobírku 5 K 20 h franko nepočítaje výloh při balení do všech míst Rakousko-Uherska **hlavní zasílatelství**

„FLORA", Nové Město na české sev. dráze.

Univer. hluboko zabíhající pluhy

s ocelovým ┌┐ hřídelem, samovodem, stavěcími klečemi a pancéřovými plechy

Víceradličné pluhy,

***Brány** ku mělnění, orebné, kloubové a na luční mech,*

Třídílné a jednodílné válce,

Patent. universál. secí stroje.

Umrath & spol., Praha-Bubny,

továrna hospodářských strojů, slévárna a kotlárna.

Filiálky: Brno, Budapešť, Lvov.

Parní mláticí složení až do 10 koň. sil.

Lokomobily pro průmysl až do 100 koň. sil.

Nejlepšího

mléka a másla

docílíme, krmíme-li

palmovými a kokosovými pokrutinami

z továrny

Jiří Schicht v Ústí n. L.

Čistokrevné krávy,

býky, jalůvky, kravařského plemene

dodává za mírné ceny franko na veškeré stanice

Alfred Faktor,

obchod dobytkem pro chov a užitek

Praha-Vinohrady Manesova ulice 28.

Vlastní chlévy na Žižkově, Libušina ulice č. 24.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 15. října 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 18.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K. Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799–II.

Vydává Český odbor rady zemědělské pro království České. Odpovědný redaktor: JUDr. Karel Viškovský.

Docílené výsledky prací melioračních.

(Dokončení.)

8. **Drenáže** vodního družstva v **Plasích** u Mladé Boleslavi. Provedené práce roku 1898 a 1899 vztahovaly se na plochu okrouhle 203 jiter čili **122 ha.**

Místní stavbyvedoucí vodního družstva Plaského sděluje ve zprávě ze dne 14. února 1900 jedině úsudek rolníků o účincích, jaké se jeví na pozemcích vytrubkovaných.

„Na jaře možno o 3—4 týdny dříve osívati než dříve, kdy nebylo lze v tuto dobu pro množství vody ani na pole vkročiti.

Půda na pozemcích vytrubkovaných dá se hravě obdělávati. Hlavním však a zřejmým důkazem jest značně velká sklizeň na těchto pozemcích docílená r. 1899, tedy hned po vytrubkování (kde ještě přípravy orby na podzim r. 1898 díti se musely v nevytrubkovaných pozemcích a kde se zvláště nevyhnojovalo).

Sklizeň na pozemcích drenovaných při řepě obnášela po korci 100—120 mct. (dříve 55 mct.), při ječmenu 8 mct.—dříve 3 mct., brambory 40 mct. (dříve žádné, obyčejně shnily).

Počítáme-li s řepou, shledáváme, že výnos této plodiny zvýšil se na 1 korci o 90—55=35 mct. čili na 1 míře o 24 mct. neb na 1 ha. o 120 mct. hned v prvním roku po provedení drenáže.

Ježto dle rozpočtu připadá na jitro náklad 272 K čili na 1 ha 453·0 K, bez ohledu na státní a zemskou subvenci, zúročil se již v první době náklad na 1 ha plochy vynaložený, když oceníme 1 mct. řepy na 180. K, **47** procenty.

9. **Drenáže** vodního družstva v **Rejšicích** u Mladé Boleslavi prováděny postupně roku 1898, 1899 a 1900.

O výsledcích provedených drenáží na pozemcích vodního družstva v Rejšicích udávají rolníci dle zprávy podnikatele staveb ze dne 29. ledna 1901 následující výsledky:

Jeden rolník dosáhl na dobře vyhnojeném drenovaném pozemku (černava se spodkem jílovitým) hned v prvním roce 1900 100 mct. po korci.

Téhož roku byl výnos na pozemku nedrenovaném (suchý rok) těchže vlastností 65 mct.

Jiný rolník dosáhl při drenovaném pozemku při ječmenu 16 mandel, 12 hl. zrna po korci.

Před drenováním 6 hl. špatného slabého zrna.

Jiný těžil roku 1898 na drenovaném pozemku po 1 korci 93 mct. řípy. Před tím na nevydrenovaném pozemků 14 mandel, a zrna bylo 11·5 hl.

Pokud se týče řepy, prokázán zde na pozemku drenovaném po korci větší výtěžek než na pozemku nevydrenovaném per 35—58 mct., t. j. v penězích 63·0 K — 104·4 K, čili v průměru 83·70 K více na 1 korec čili 278 K více na 1 ha.

Dle rozpočtu připadají výlohy na 1 ha 608 K. Dle toho se náklad na 1 ha vynaložený zúročí — bez ohledu na subvenci státní a zemskou — **45 procenty.**

10. **Drenáže** II. družstva drenážového v **Luštěnicích**. Práce tohoto družstva byla teprvé loni započata. Ohledně účinků již patrných podal jistý rolník v Luštěnicích zprávu, že sklidil r. 1900 na čerstvě drenovaném pozemku, který teprvé v polo-

vici května osíval, řepy 70 mct. po korci a ovsa 14 mandel též po korci.

Dojista krásný výsledek.

11. **Drenáže** vodního družstva v **Pěčicích** u Mladé Boleslavi. Družstvo toto započalo r. 1898 na jedné části družstevních pozemků s drenážemi, pod přímým vedením technické kanceláře zemědělské rady.

Pozemek na jaře vydrenovaný měřil 60 měr čili 12 ha. O účincích provedené drenáže na tomto pozemku podává zprávu nájemce knížecího dvora v Pěčicích, jak následuje:

„Drenáž pozemku č. p. 282 byla započata z jara r. 1898 a dokončena 18. května za velice deštivého počasí.

Pole bylo zoráno a řepa doseta 23. května. Vzdor tomuto opozdění dobývána řepa 5. listopadu a sklizeno průměrně po 1 míře 71 mtc.

Ku řepě bylo též hnojeno uměle a hnojivo dvakráte rozmetáno patentovaným rozmetadlem.

Podotknouti též ovšem sluší, že v srpnu, září a v 1. polovici října bylo sucho.

R. 1899 opětně na téže parcele byla zaseta řepa 5. dubna a dobývána 25. října.

Sklizeň obnášela průměrem po míře 72 mct.

Povětrnost byla v srpnu a září velmi vlhká.

R. 1900 na téže parcele zasetý ječmen 9. dubna, sklizeň 1. srpna. Vymláceno po 1 míře 4—5 mct. dobrého zrna.

Povětrnost byla velice suchá, až osení škodlivá.

Z toho následuje, jak jest nutno co možná v nejkratší době veškeré pozemky v celé naší krajině odvodniti a drenážovati a tak od nedaleké katastrofy zdejší zemědělce uchrániti."

12. ohledně výsledků docílených **meliorací** farních pozemků ve **Chvojně** u Pardubic, provedenou pomocí subvence zemské, možno sděliti, že před provedením meliorace placeno bylo nájmu z těcho pozemků za korec 10·80 K a po provedení drenáže bylo nabízeno za korec průměrně 27 korun, z čehož vidno, že výnos se více než zdvojnásobil.

13. Vodní družstvo v **Radovesnicích** (okr. hejtm. Nov. Bydžov), kteréž r. 1894 za vedení technické kanceláře zemědělské rady přikročilo k úpravě odpadků a na to pak ku drenování svých pozemků, provedlo projektované práce pomocí subvence země i státu a dokončilo tyto roku lonského, kdy byly skollaudovány.

Náklad na úpravu 39 km. odpadů obnášel	207.972·34 K
na práce drenážní v rozloze 781 ha.	398.970·62 „
a na melioraci 10 ha luk	7.728·86 „
Úhrnem	614.671·82 K

Jak blahodárné účinky měly meliorační práce v Radovesnicích, jest nejlépe viděti ze srovnání cen pozemků tamních před odvodněním s nynějšími.

Cena jednoho ha. pole dříve mokrého a zaplavovaného obnášela 400—800 K, kdežto nyní stoupla na 1500 až 2500 K a na mnoha místech ještě výše.

Ve družstvu tomto byly pozemky, které po několik roků ani obdělati se nemohly a jako bídné, hubené pastviny užívati se musily, kdežto **dnes jsou z nich ta nejlepší řepná a pšeničná pole.**

Co se průměrného výnosu týče, je tento o **50** až **100%** **větší** a to zejména při okopaninách; na mnoha místech pak nedá se ani porovnati se stavem dřívějším, neboť — jak zmíněno — některé pozemky neposkytovaly dříve skoro žádného užitku, kdežto dnes dávají takový výtěžek, že předčí i ony pozemky, které dříve za nejlepší v celé obci byly považovány.

14. Na pozemcích velkostatku **Chlumeckého** u dvora „Korce" obnášela sklizeň řepy v roce 1895, kdy tamtéž drenáž ještě provedena nebyla, z jednoho hektaru 175 mct. V následujícím roce byly pak pozemky tyto drenovány a výnos obnášel **405 mct.**

V roce 1894 bylo na nedrenovaném poli „Kopa" (téhož velkostatku) sklizeno po hektaru 200 mct. řepy, v roce 1897 pak na tomtéž poli, avšak nedrenovaném **455 mct.**

Na nedrenovaném poli „Volská ohrada" sklizeno r. 1894 240 mct. z hektaru, kdežto po drenáži vytěženo tamtéž r. 1897 **440 mct.**

15. Vodní družstvo v **Brzvanech** (okr. hejtm. Žatec) provádí od r. 1897 odvodnění pozemků „Jezero" zvaných, pomocí subvencí státní i zemské. Rozloha 150 ha, rozpočtený náklad 128.600 K.

Dle sdělení družstva stoupla cena dosud odvodněných pozemků průměrně o **1400 K** za hektar.

16. V **Králové Lhotě** (okr. hejtm. Nové Město n. M.) počalo vodní družstvo s prováděním prací melioračních pomocí subvence zemské i státní dle zdejšího projektu a pod zdejším vedením roku 1897.

Celkový rozsah 587 hektarů, rozpočtený náklad 301.223·82 K. Práce tyto, jež blíží se ku svému ukončení, mají velice příznivý účinek, neboť již nyní poskytuje značná část pozemků z úhrnné plochy, které dříve úplně ladem ležely, dobrou sklizeň.

Dle pětiletého průměru jest čistý výnos vzhledem ku rozličným druhům před drenováním pěstovaného obilí a okopanin na plochách odvodněných již nyní — ač práce dosud neskončeny, tak zvýšen, že tímto náklad na provedení meliorace v nejkratší již době úplně umořen bude, avšak příznivé účinky její budou nadále trvalé.

17. Vodní družstvo ve **Vinařích** u Kadaně provedlo pomocí subvence zemské i státní **melioraci lučních rozloh** ve výměře 55·82 ha nákladem 23.748·76 K v době od počátku října 1898 do konce listopadu 1900.

Příznivý účinek meliorace objevil se již v roce 1900 hlavně tím, že jakost travin se velice zlepšila; dle povšechného odhadu pak stanoveno, že se čistý výnos při řádném ošetřování luk o nejméně 25% zvýší a tedy

náklad na luční meliorace tyto věnovaný v krátké době úplně amortisován bude.

Vodní družstvo pro úpravu potoka „Zlatého“ ve Velkém Očihově sděluje o výsledcích úpravy následovní:

„Jest nade vši pochybnost, že úprava Zlatého potoka s přítoky v obci Velkém Očihově jest velice užitečnou pro pozemky i stavení v obvodu zaplavovaném položené. Okolnost tato obzvláště vyniká při vzpomínce na hrozné pohromy, které dřívější povodně v obci naší způsobovaly. Bývalať stavení obytná i stodoly až 2 *m* pod vodou, což opětovalo se u větší neb menší míře skoro každoročně. Často musila sklizeň obilní, byvši ve stodolách promočena, znovu na pole býti vyvezena k vysušení. Obytné budovy byly zátopami nejen poškozovány, nýbrž staly se také zdraví škodlivými.

Úpravou zamezeno také odplavování tyčí chmelových a vůbec docíleno, že voda již více ze břehů vystoupiti a chmel i jiné plodiny poškozovati nemůže.

Pozemky dříve zaplavované se úpravou zlepšily neboť staly se suššími.

Jakost chmele jest znatelně jemnější a rostliny pícní mnohem cennější. V dřívějším namnoze bahnitém území pícniny zakysaly a chmel z těchto poloh býval drsný, hrubší; těmto zlům bylo úpravou potoka odpomoženo.

Budiž zde konstatováno, že takovéto účelné, odborníky provedené úpravě, kterou země i stát subvencemi podporují, dlužno dáti přednost před jakoukoli jinou prací, prováděnou na potočišti zájemníky samotnými, kterou nelze jinak než co práci kusou označiti.

Subvencované podniky mají však tu vadu, že se poukazování a výplata subvencí děje příliš zdlouhavě, tak že vodním družstvům opatřením nutných prostředků značné ztráty na úrocích vznikají, které pak co úroky interkalární nelze vřaditi do závěrečného súčtování.

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Semena vikve jakožto krmivo.

O semenech vikve má se namnoze dosud za to, že účinkují nepříznivě na vyměšování mléka. Avšak při pokusech v Halle r. 1896 konaných seznáno, že semena vikvová právě opáčně vyměšování mléka značně podporují.

Prof. dr. W. Knieriem zaměstnává se krmnými pokusy se semeny vikvovými od r. 1890. Především si předsevzal zjistiti stravitelnost živin ve vikvi (též hrachu), ku kterémuž účeli zvolil za pokusné zvíře králíka. Vyšlo na jevo, že bylo stráveno procent:

	Semena vikve	Semena hrachu
Sušiny	87·69	94·16
Sur. proteinu . .	88·32	91·51
Sur. tuku	94·38	90·94
Sur. dřevoviny . .	54·91	95·66
Bezdusík. výtažku	91·70	95·15
Popele	70·39	78·92

U obilních zrn zjistil Weiske tato procenta stravitelnosti:

	Oves	Žito	Ječmen
Sušiny	73·7	84·0	84·4
Sur. proteinu .	80·2	67·7	63·0
Sur. tuku . . .	93·8	86·3	76·3
Sur. dřevoviny .	21·6	25·1	18·5
Bezdusík. výtažku	79·5	91·2	91·2
Popele	46·4	51·2	34·4

Jsou tedy živiny ve vikvi (též hrachu) stravitelnější než v obilí.

Prof. dr. Knieriem krmil dvě selata kmene Yorkshirského nesbíraným mlékem a ječmenem, jiná dvě nesbíraným mlékem a vikví. Zpočátku přibývalo selatům pěkně na váze, ale záhy ztratila selata, jimž předkládána vikev, chuť k žrádlu a bylo nutno od vikve upustiti a nahraditi ji ječmenem. Při selatech se tudíž vikev neosvědčila. Dálších krmných pokusů s vikví u dobytka vepřového Knieriem nekonal.

Při pokusu s dojnicí dospěl Knieriem k podobnému výsledku, jako v Halle. Dojivost po vikvi stoupla. Procento tuku v mléce ve vikvové krmné periodě však poněkud kleslo. Bylo totiž obsaženo tuku v mléce: I. perioda (jetel) 2·82%, II. perioda (vikev) 2·63%, III. perioda (jetel) 2·78%. Na základě příznivého tohoto výsledku byla na pokusném hospodářství v Peterhofu uvedena vikev do krmných dávek všech dojnic. Produkce mléka v míře dosti patrné stoupla, aniž by se dostavily jakékoli špatné následky, jako zácpy, zmetání, slabost telat a p. Že by vikev kazila chuť másla, nebylo pozorováno.

Nebezpečí hrozící z jara osením — pidikřískem. (J a s s u s s e x n o t a t u s.) Hospodářsko-fysiologické stanice českého odboru rady zemědělské pro království české při c. k. české vysoké škole technické došlo v posledních dnech několik ukázek jmenovaného škůdce z různých krajin Čech, a správce oddělení chorob rostlinných, docent dr. Fr. B u b á k, měl příležitost na několika místech pidikříska v ozimech pozorovati. Zejména v okolí Chejně blíže Hostivic jest pidikřísek velice rozšířen. Vejdeme-li do osení, tu při každém kroku z klidu vyrušujeme tisíce pidikřísků, kteří krátkými skoky unikají. Bude-li letošní zima pro přezimující pod hroudami pidikřísky příhodná a počasí na jaře vývoji jejich příznivé, lze očekávati, že způsobí z jara na oseních velikou zhoubu. Pidikřísek, jeho larvy a kukly ssají z mladistvých lístků obilných šťávy, potřebné rostlině k dalšímu vývoji; následkem toho obilí žloutne

a hyne. Předejíti lze hrozícímu nebezpečí teď v podzimu zcela jednoduchým prostředkem. Mezi 2 nebo 4 lehká nízká kolečka vloží se lehký dřevěný rámec, v němž zapjat jest papír, na spodní straně lepkavou látkou (melassou, kolomazí nebo thérem) namazaný. Rámec musí umístěn býti tak, aby na vodorovné poloze $^1/_2$ až 1 *dm* nad osením se pohyboval. Přístrojem tím projíždí se za slunného dne pole, a z klidu vyrušení křískové přilepují se ve skoku na lepkavý maz. Když je papír hmyzu plný, vymění se za nový. Lehkým tímto přístrojem snadno i menší chlapci vládnou a pořídí-li se přístrojů několik, které paralelně pracují, vyčistí se pole i větších rozměrů dosti záhy. Nutno ovšem po několika dnech projížďku opakovati, a sice ve směru na prvou projížďu kolmém. Laskavé zprávy o vyskytování se pidikřísků s malými doklady přijímá svrchu jmenovaná stanice.

Rozhledy národohospodářské.

O vodních družstvech. Pod tímto titulem vydal ředitel panství Lnářského, autor. civilní inženýr pan Lambert Pávek zdařilý spisek*), který obsahuje odborné a při tom snadno pochopitelné a praktické poučení o oněch předpisech zákona vodního, které jsou důležity pro zemědělce. Spisovatel, který sám prošel praktickou školou jako inženýr i zemědělec, jest zajisté povolán, aby zemědělským kruhům podal výklad zákonných předpisů o vodních družstvech s hlediska zákonného i hospodářského. — A lze též jeho práci hospodářským kruhům vřele doporučiti.

Zákon o právu vodním jest dobrodiním pro každého, kdo ho dovede upotřebit a využitkovat. Ačkoliv zákon již 28. srpna 1870 pro království České vydán byl, nevžil se v lid do dnes v té míře, jak by toho skutečně zasluhoval.

Nejdůležitější částí zákona o vodě pro království České platného jest část čtvrtá, jednající o vodních společenstvech či „vodních družstvech“. Část ta zahrnuje § 53 až § 69. Těmito několika paragrafy vyčerpáno ve velkých rysech vše pro zřizování vodních družstev nutné a potřebné.

Proto bude výklad části zákona, jednající o zřizování vodních družstev, které zákon společenstvy vodními zove, zajisté každému vhod, kdo blahodárného účinku zákona toho účastným býti chce, a to tím více, jelikož zákon velmi stručný jest a zůstavuje působnosti vodních družstev velikou volnost, rámec, do kterého se mnoho směstnati má a nechá.

Pro čtenáře naše podáváme s laskavým svolením p. spisovatele krátký výňatek ze spisu obsahující výklad článku 53. zákona vodního.

§ 53. „K vykonávání staveb vódních, kterými se mají pozemky chrániti nebo běh vody upraviti, též ke zřízením na vysušování a zavlažování pozemků mohou se přičiněním příslušných úřadů správních zříditi společenstva vodní, buď umluvením dobrovolným nebo usnesením většiny účastníků. (§ 20 zákonníka říšského.)“

(Vykonáváním staveb rozumějme jich provádění neb zřizování, během vody rozumějme tok.)

Soutěž sousedních a jiných, ano i zámořských států, na výrobky zemědělské požehnaných a zlevněná doprava výrobků, která nezná takměř rozdílů vzdáleností, donucuje nás k intensivnějšímu ohospodařování našich pozemků. Tomuto však musí předcházeti meliorace, čili zlepšení a zvelebování půdy, má-li se mozolná práce našich zemědělců potkávati s výsledkem dobrým a trvalým.

Zlepšení a zvelebování půdy nezáleží snad jen na vzdělávání, mrvení, orání, vláčení půdy a vybírání plevele, nýbrž spočívá hlavně na hospodaření vodou na pozemcích, totiž na vysušování mokrých a zavlažování suchopárných pozemků na základě vědeckém, tou měrou, by zlepšená půda většího výnosu a trvalého užitku poskytovala.

Přebytek vody škodí pozemkům rovněž tak jako nedostatek vody, protož musíme ji sváděti, pozemky vysušovati, naproti tomu, kde se nedostatek vody jeví, ji opatřiti, po pozemku rozváděti a jej zavlažovati, by se hojný vzrůst rostlinstva podporoval. Toť nejpřednější úkol zemědělské techniky, vědy novodobé, která po stránce praktické u nás bohužel ještě v plenkách jest.

Podle § 53 vod. zákona rozeznáváme čtvero různých úkolů pro vodní družstva a sice:

1. pro zavlažování pozemků;
2. pro vysušování půdy;
3. pro úpravu některého toku (potoku, řeky);
4. pro ochranu nemovitého majetku proti vlivům povodní, etc.

ad 1. K úkolu „zavlažování pozemků“ náleží také svádění a přivádění vody, jakož i opatřování vody pro veškerou spotřebu měst vůbec, zvláště pak zásobování měst vodou k pití, vodou pro denní spotřebu, pro průmysl, mlýny, zavlažování zahrad, stříkání ulic, vodu k hasení požárů atd. Zavlažováním poskytují se půdě hnojivé látky, které voda, na zavlažovaný pozemek svedená, přináší a ukládá. Protož musíme dávati zavlažování vodou kalnou, mnoho rozpustných i nerozpustných hnojivých látek chovající, přednost před vodou čistou.

Voda sama, co taková, rozpouští také látky hnojivé, v půdě obsažené, a proto opět máme dáti vodě měkké přednost před vodou tvrdou, pokavad tomu poměry dovolují.

Zavlažováním vodou hnojivou, najmě kalnou, naplavuje a ponenáhlu vyrovnává se půda vůbec a dosud neplodná stává se úrodnou.

Zavlažováním suchopárných luk možno při nejmenším výnos zdvojnásobniti.

*) Vyšlo nákladem „Blatenských listů“ v Blatné.

Jakou cenu má vláha pro pozemky a jaký vliv jeví na vývin plodin, dostaví-li se v pravý čas, a naopak, jakou škodu spůsobí nepřiměřené a dlouhotrvající deště, zná každý zemědělec ze skutečnosti. Pokavad jsou pozemky meliorace prosty a mokré, pozastavujeme se nad tím, když prší přes míru, ano osení sežloutne a brzy vyhyne.

Opět jindy mrzíme se, že málo prší, máme-li suchopárnou louku aneb písčitější role, na kterých pro nedostatek vláhy vše vyhoří.

Na pozemcích, s našimi přímo sousedících, shledáváme někdy opačný účinek vláhy a sucha, jak na našich, což na poloze záleží.

Vpravme se protož do toho, jakého úspěchu na pozemcích upravených a zlepšených dosáhnouti můžeme, ovládajíce úkol s vysušováním a zavlažováním půdy spojený, ovládajíce vodu, živel tak blahodárný, rovněž jak škodlivý.

ad 2. K úkolu „vysušování půdy“ počítáme též svádění spodní vody drenáží trubkovou a klůsy všeho druhu, a svádění vody povrchové příkopy umělými.

Drenováním či trubkováním, neb klůsováním zvýší se výnos pozemků o 20 až 60 procent, ano mnohdy se až zdvojnásobní, a přece jest náklad na drenování půdy u porovnání ku zvýšenému výnosu ne-li nepatrný, aspoň neveliký. Počítáme na důkladné sdrenování jednoho jitra půdy podle poměrů 30 až 80 zl. Čtyřprocentní úrok z toho obnáší pouze 1 zl. 20 kr. až 3 zl. 20 kr. Jaké to porovnání se zvýšeným výnosem?

Drenováním svádí se pouze voda přebytečná, nebo půda podrží pomocí svých fysikálních vlastností pouze tolik vody, co ku zdárnému vzrůstu rostlin zapotřebí jest; ostatní pak drény odtéká.

Voda, drény a klůsy sváděná, bývá z pravidla úplně čistá, jako pramenitá a prosta hnojivých látek, v půdě obsažených, což hojnými zkouškami dokázáno bylo, tak že námitka, dosti často vyslovovaná, jako by ve vodě drenážové (odtékající) obsaženy byly rozpustné hnojivé částky půdy, na váhu nepadá.

Drenováním vysušuje se půda příliš mokrá a proto také studená, zahřívajíc se současně žádoucnou měrou, neboť drény umožňují přístup vzduchu půdě studené, aniž by snad více vody odváděly než vodu přebytečnou. Studená půda nerodí.

Drenováním se vyplňuje úkol dvojí: převážně mokrá půda se vysušuje a studená půda se zahřívá.

ad 3. „Úpravou toku“ rozumějme také vyklizení řečiště, prohloubení, rozšíření, po případě súžení téhož, narovnání křivolakého směru a zkrácení toku, po případě i částečné přeložení stávajícího toku na místo jiné.

ad 4. Co se o pozemcích praví, platí rovněž také pro veškeré druhy budov, ať obytných neb hospodářských a průmyslových, kterých rovněž chrániti musíme před vlivy vody a následky zhoubných povodní jako grunty, neboť mají také mnohem větší cenu a velikou důležitost pro veškeren ostatní život. Vždyť již nadešla doba, že hospodářství bez průmyslu neobstojí.

Uherský minist. předseda Szell proti německému celnímu tarifu. „Budapesti Hirlap“ sděluje dne 30. září t. r., že ministerský předseda Koloman Szell prohlásil, že není nakloněn k uzavření smlouvy s Německem, pokud by trvalo na návrhu tarifu, tak jak byl uveřejněn. Uherský předseda ministerstva prohlásil, že německý celní tarif jest nepřijatelný jak z hospodářských, tak z politických důvodů. „Jest-li Německo uzavírá své hranice, odpovíme mu stejným opatřením; také Uhry uzavrou svou hranici nejen proti Německu, nýbrž i proti Balkánu. Nemůže-li Uhersko expedovati své produkty do Německa, musí se chrániti konkurence vůči Rakousku. Tato opatření vyvolala by politické konsekvence, poněvadž by balkánské státy hnány byly přímo do náručí Ruska“. Ministerský předseda Szell upozornil Německo, že balkánské státy nejen padnou Rusku do náručí, nýbrž že dostanou se též do hospodářského područí Anglie a Francie. Také německý průmysl svou posici na Balkáně by ztratil, kdyby mělo dojíti k uskutečnění návrhů celních tarifů, neboť Uhry musily by Německu pro dovoz jeho výrobků průmyslových uzavříti Dunaj, Uhry musily by přestati býti průchodní stanicí mezi Německem a dunajskými státy. Tak prohlásil Szell německý celní tarif za vážné nebezpečí pro mír. Officiosní „Magyar Nemzet“ potvrzuje dnes autentičnost těchto sdělení „Budapesti Hirlapu“ ohledně postavení ministerského předsedy naproti tarifu a dodává, že Szell pravil se vší rozhodností, že Německo touto celní sazbou popudí proti sobě všecky státy, a že příliš mnoho by poškodilo zájmy svého průmyslu, než aby mohlo pro domnělý dobrý poměr k agrárníkům do takového nebezpečí se vydávati.

Dnešní stav zemědělských společenstev v Německu. Německá společenstva pořádala 20. srpna t. r. sjezd v Mnichově; při sjezdu konstatován byl dnešní stav společenstev následovně:

Společenstva úvěrní tvoří vlastní základ veškerého zemědělského sdružování; z celkového počtu veškerých 6144 společenstev jest 4077 společenstev úvěrních; tato úvěrní společenstva mají celkem 210 mil. marek kapitálu provozovacího, v čemž jest zahrnuto 14 mil. marek vlastního kapitálu družstevního. V r. 1899 poskytla tato družstva celkem úvěru 143 mil. marek a sice 83 mil. marek na běžný účet a 60 mil. marek na půjčkách. — Značnou měrou věnovala úvěrní družstva činnost svou nákupu potřeb hospodářských zakoupila celkem hospodářských potřeb za 9 mil. marek (proti 5 mil. roku minulého). Společenstva úvěrní čítají celkem 290, 367 členů. Společenstva nákupní vzrostla s 1003 na 1055 a počet členstva vstoupl z 78.284 na 83.472; celkem zakoupila tato společenstva zboží za 24 mil. marek (proti 19 mil. marek roku loňského). Veškerý provozovací kapitál vzrostl z 10 mil. marek na 12 mil.

marek a tvořil tedy 53% nákupní ceny veškerého koupeného zboží. Mlékařských družstev přibylo 65, takže jest jich celkem 859; čítají celkem 74.394 členů, kteří dodali 1093 mil. litrů mléka (proti 942 mil. litrů z roku předešlého).

Dle výroční zprávy svazu německých zemědělských společenstev za r. 1901 tvoří zemědělská společenstva hlavní část veškerých registrovaných společenstev; byl totiž stav německých společenstev tento:

	r. 1894	r. 1896	r. 1897	r. 1898	r. 1899	r. 1900	r. 1901
veškerých společenstev:	9400	10.600	12.400	14.200	15.600	16,500	17.000
z těchto bylo zemědělských společenstev vůbec:	6031	7170	8986	10.669	11.839	12.736	13.636
čili v procentech.	64	68	73	75	76	77	80

Celý přírůstek veškerých společenstev jde tedy skoro vesměs na účet společenstev zemědělských.

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

C. a k. vojenská zásobárna Praha-Dejvice.

Čís. 2047 z roku 1901.

Vyhláška

c. a k. vojenské zásobárny o zakoupení žita a ovsa od hospodářů.

1. C. a k. vojenská zásobárna v Praze-Dejvicích **koupí** v měsíci říjnu 1901 **od hospodářů, hospodářských spolků a družstev 1350 q žita a 1776 q ovsa.**

2. Ke koupi nabízené obilí musí býti z poslední sklizně, úplně uzralé, suché a zdravé, dále musí plná, přiměřeně velká, tvrdá zrna a co možná stejné velikosti obsahovati. Obilí musí býti dále bezmála prosto všech cizích přísad, plevele a býlí a úplně prosto všeho hmyzu, brouků (filousů) a konečně zrn nemocemi obilními stižených. Kaménky, zemité neb hlinité drobty smějí se jen jednotlivě vyskytovati.

Přísady a znečistění nesmějí dohromady u žita více nežli 2·5, u ovsa ne více nežli 3·5 procenta váhy přesahovati. Váha jednoho hektolitru obilí má u žita nejméně 69, u ovsa nejméně 41 kg. obnášeti.

3. Obilí odpovídající vpřed naznačeným podmínkám smí 1. října t. r. počínaje v libovolném množství každý hospodář (hospodářský spolek neb družstvo) c. a k. vojenské zásobárně v Praze-Dejvicích buď písemně*) nebo ústně nabídnouti a zároveň vzorek, asi 1 kg. těžký, předložiti.

Nepřesahuje-li množství nabídnutého obilí 100 q, tu smí je prodávající, bera na sebe risiko, že snad pro neodpovídající kvalitu nebo cenu koupeno nebude, každý úterý a pátek měsícem říjnem t. r. počínaje, dopoledne od 8 až do 10 hodin k vojenskému skladišti v Praze-Dejvicích povozem přivésti. V tomto případě přijíždějí povozy k hlavním vratům budovy vojenského skladiště.

*) Písemné nabídky musí 1-korunovým kolkem opatřeny býti.

Zde oznámí kočí svůj příjezd inspekčnímu vojínovi, který další ohlášení v kanceláři obstará. Aby se ulehčilo podávání offert, budou písemné a ústní nabídky každý pátek od 11—12 hod. dopoledne v kanceláři „Ústřední společnosti německých rolnických společností v Praze“ (Smíchov, Ferdinandovo nábřeží 18) a každé úterý od 11—12 hod. dopoledne v kanceláři „Ústřední společnosti hospodářské pro král. české v Praze“ (II. Vodičkova ul. č. 38) přijímány.

Reflektuje se obzvláště na nabídky malých a středních rolníků.

4. Každému prodávajícímu, který vojenské zásobárně jako rolník znám není, jest se vykázati průkazem, v němž číselné množství jím sklizeného obilí (žita, ovsa) uvedeno býti musí. Tento průkaz (vysvědčení, potvrzení) pro ony rolníky, kteří jsou členy některého hospodářského spolku, má býti vystaven tímto, pro všechny ostatní hospodáře od okresního hejtmanství a výjimečně jen od obecního úřadu. Průkaz tento může provésti za jednotlivého prodávajícího důvěrník hospodářského spolku (družstva) též osobně.

Nabízejí-li hospodářské spolky (družstva) obilí ke koupi, tu jest se zástupci spolku (družstva) jako takovému prokázati.

5. Za obilí ku koupi nabízené, předpokládaje, že toto všem podmínkám vyhovuje, budou se podle lepší nebo slabší kvality platiti ony ceny, které se pohybují v mezích tržních a bursovních cen. Výška cen stanoví se obapolným, na trzích obvyklým ujednáním. Bude-li obilí koupeno, tu vyplatí se prodávajícímu připadající obnos ihned po předání zboží. Podle škály II. vypadající poplatek na kvitanci zaplatí prodávající.

6. Z pravidla smluví se předání „loco vojenské skladiště“. Jest však také volno „loco nádraží“ v sídle vojenské zásobárny nabídnouti. Koupené zboží má se ihned, nejdéle však během 6 dnů dodati. Dodání má se

státi bezprostředně do zásobovacího skladiště beze všech útrat; při vojenské zásobárně v Praze-Dejvicích tedy také bez potravní daně s výslovnou podmínkou, že vojenské zásobárně v Praze svobodná volba se vyhražuje, ve kterém erárním neb od vojenské správy snad najatém skladišti v Praze neb v konkurenci dodání, po případě přejímání státi se má.

Za dodané obilí do skladišť v okršku potravní daně bude tato vojenskou zásobárnou zaplacena.

Dováží-li se již koupené obilí do místa dodání drahou, tu požívá zásilka tato, avšak teprve po bezvadném příjmutí, výhod vojenského tarifu zpáteční náhradou, za kterýmž účelem dodavatelům na dotyčných nákladních listech vojenská zásobárna potvrdí, že zásilka do vlastnictví vojenského eráru přešla.

7. Zastavení nákupu následkem dosažení úhrady oznámí se zvlášť.

Pokračování nákupu uvede se od měsíce k měsíci s odvoláním se na tuto vyhlášku ve známost a uveřejní se také množství obilí, které v tom či onom měsíci koupeno bude.

8. Obšírných ústních vysvětlení o podmínkách kvality a způsobu přejímání dostane se všem interessentům v dny všední od 8—10 hod. dop. u podepsané vojenské zásobárny.

Praha-Dejvice, dne 16. září 1901.

Správní komisse c. a k. vojenské zásobárny v Praze-Dejvicích.

Vyclívání rostlin celním úřadem v Trutnově.

C. k. hlavní celní úřad v Trutnově zařaděn byl v Čechách mezi ony celní úřady, — jak v dodatku ku ministerskému výnosu ze dne 15. července 1882 ř. z., č. 107 poznámka a) uvedeny byly — jimiž poštovní dovoz i vývoz rostlin atd., vyjímaje vinnou révu, jest dovolen.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Zpráva o žních

a o vyhlídkách na později dozrávající plodiny koncem září 1901 podaná delegáty českého odboru rady zemědělské a sestavená na základě rozdělení království Českého v krajiny přirozené. (Stupnice ocenění: 1. velmi dobrý, 2. dobrý, 3. prostřední, 4. špatný, 5. neúroda.)

I. Česká nižina.

a) západní část: Výsledek sklizně obilí prostřední až špatný, luštěnin špatný, cukrovky, brambor, buráku, řepky dobrý, zelí špatný, píce na polích dobrý až prostřední, na lukách prostřední, chmele a vína dobrý, ovoce dobrý až prostřední.

b) východní část: Výsledek sklizně obilí dobrý, luštěnin prostřední, cukrovky, brambor dobrý až prostřední, buráku dobrý, zelí prostřední, řepky dobrý, píce na polích špatný, na lukách prostřední, ovoce dobrý až prostřední, lnu dobrý.

II. Jižní podhoří Sudet.

a) obvod opočenský: Výsledek sklizně obilí dobrý až prostřední, luštěnin prostřední, cukrovky, brambor dobrý, buráku, zelí prostřední, řepky dobrý, píce na polích špatný, na lukách prostřední až dobrý, ovoce špatný až prostřední, lnu dobrý.

b) obvod jičínský: Výsledek sklizně obilí dobrý až prostřední, luštěnin, cukrovky, buráku, zelí prostřední, brambor, řepky dobrý, píce na polích špatný, na lukách neúroda, ovoce prostřední až dobrý, lnu prostřední.

III. Dolní poříčí Ohře.

Výsledek sklizně obilí dobrý, luštěnin dobrý, cukrovky, brambor, buráku velmi dobrý, zelí špatný, píce na polích dobrý, na lukách velmi dobrý, chmele velmi dobrý, ovoce dobrý.

IV. Horní poříčí Ohře.

Výsledek sklizně obilí prostřední až špatný, luštěnin, cukrovky dobrý, buráku prostřední, píce na polích špatný, na lukách dobrý, ovoce prostřední.

V. Hornatina v poříčí Berounky a Podbrdsko.

Výsledek sklizně obilí prostřední, luštěnin, cukrovky, brambor, buráku, řepky dobrý, zelí prostřední, píce na polích dobrý, na lukách dobrý až prostřední, chmele dobrý, ovoce dobrý až prostřední.

VI. Plzeňská pánev.

Výsledek sklizně obilí dobrý až prostřední, luštěnin velmi dobrý až dobrý, cukrovky dobrý až prostřední, brambor velmi dobrý, buráku velmi dobrý až dobrý, zelí dobrý, píce na polích velmi dobrý až dobrý, na lukách velmi dobrý, ovoce prostřední.

VII. Budějovická pánev a česká rybničná rovina.

Výsledek sklizně obilí prostřední, luštěnin dobrý až prostřední, cukrovky, zelí, píce na lukách a na polích prostřední, brambor dobrý, buráku dobrý až prostřední, ovoce prostřední až špatný.

VIII. Českomoravská vysočina.

a) obvod táborský a německobrodský: Výsledek sklizně obilí prostřední, luštěnin, buráku, zelí prostřední, cukrovky dobrý, brambor velmi dobrý až dobrý, píce na lukách prostřední až špatný, na lukách prostřední, ovoce prostřední, lnu dobrý, máku prostřední.

b) obvod pelhřimovský a hlinský: Výsledek sklizně obilí dobrý až prostřední, luštěnin, zelí, řepky, píce na polích a lukách prostřední, brambor, buráku dobrý, ovoce prostřední až špatný, lnu prostřední až špatný.

IX. Horská krajina Sudet.

Výsledek sklizně obilí dobrý až prostřední, luštěnin, cukrovky, píce na polích a lukách prostřední, brambor velmi dobrý a dobrý, zelí špatný, ovoce prostřední, lnu prostřední.

X. Horská krajina Šumavská.

Výsledek sklizně obilí dobrý až prostřední, luštěnin, brambor, buráku dobrý, cukrovky, řepky prostřední, zelí dobrý až prostřední, píce na polích dobrý až prostřední, na lukách dobrý, ovoce prostřední až špatný, lnu prostřední. Místy škodily kroupy.

Sazba z nouze pro píci a stelivo.

(Vyhláška českého odboru rady zemědělské). C. k. ministerstvo železnic prodloužilo dle vyhlášky úředního listu pro železnice a plavbu (čís. 115 ad 1901, položka 1997) platnost sazby z nouze pro dopravu píce a steliva, a to až do konce prosince 1901.

(Podmínky slevy této sděleny byly v úředním listě českého odboru rady zemědělské „Zprávy zemědělské“ č. 9. z r. 1901 str. 143.)

V Praze, dne 12. října 1901.

Předseda:
Heřman Janda.

Zemské subvence na rok 1902.

Zemský výbor sdělil českému odboru rady zemědělské, že vyhradil tomuto odboru na subvencích pro rok 1902:

na chov skotu	85.948 K
na zalesňování	22.400 „
na mlékařství	3.000 „
na opatřování hospodářských strojů	5.000 „
na drobné zvířectvo (vyjímaje dobyt. vepřový)	6.200 „
na výzkumný ústav hosp.-fysiologický	2.000 „
celkem	124.548 K

Ochrana ptactva.

U vyřízení návrhů českým odborem rady zemědělské v příčině ochrany ptactva hmyzožravého podaných sdělilo c. k. místodržitelství, že dle vynesení c. k. ministeria orby ze dne 21. srpna 1901, č. 21.282 c. k. železniční ministerium výnosem ze dne 10. srpna 1901, č. 35.585 všechny c. k. správy drah poukázalo, aby k žádosti ohledně osazování náspů a zářezů na drahách lesíky ku ochraně ptáků (hlohem, akáty, kornelovými třešněmi a pod. listnatými dřevinami) co možno největší zřetel braly.

Licentní komise v okresech národnostně smíšených.

Německý odbor rady zemědělské pro království České podal zemskému výboru království Českého zvláštní podání, v němž se domáhá toho, aby v okresu Poličském zástupcem zemského výboru v licentní komisi střídavě byl jmenován důvěrník navržený jednou českým, podruhé německým odborem.

Český odbor, jemuž toto podání německého odboru dáno bylo k vyjádření poukázal k tomu, že okres ten jest převahou český a že proti zástupci zemského výboru navrženému českým odborem rady zemědělské žádné stížnosti ani německý odbor nepřednáší.

Zároveň poukazuje český odbor rady zemědělské k tomu, že v řadě okresů buďto s majoritou neb s minoritou českou jmenován jest zástupcem navržený německý důvěrník německým odborem rady zemědělské. Tak děje se zejména v okresích Kašpersko-Horském, Prachatickém, Česko-Budějovickém, Králové-Dvorském, Lanškrounském a Horšovo-Týnském. Ve všech těchto okresích má český odbor rady zemědělské též svého delegáta.

Na základě uvedených těchto okolností žádal český odbor rady zemědělské, aby v oněch okresích, kde český odbor rady zemědělské vedle odboru německého delegátem svým jest zastupován a vzdor tomu navrhuje se důvěrník do licentní komise odborem německým, zemský výbor zjednal nápravu v tom způsobu, aby důvěrník neb zástupce jeho byli navrhováni odborem českým.

Šetření o mzdách hospodářského dělnictva.

C. k. ministerstvo orby vyžádalo si za účelem jednání komitétu hospodářké rady o prostředcích odstranění nedostatku čeledi povšechnou zprávu o změnách ve výši mzdy hospodářské čeledi a dělnictva za dobu od roku 1893. Český odbor rady zemědělské podal o věci této zprávu a předložil zároveň ministerstvu výsledky šetření, které k žádosti rady zemědělské za účelem tím statistická kancelář zemská vykonala.

Ze šetření toho jest patrno, že výše mzdy téměř veskrze vzrostla, a to v těchto směrech:

1. přímo zvýšením peněžních obnosů mzdy, a to až o $^1/_4$ neb $^1/_3$, ano výjimečně i o obnos vyšší;

2. zvýšením nároků pokud se týče jakosti stravy a jiných naturálních dávek čeledi a dělnictvu, resp. deputátníkům poskytovaných;

3. nepřímo začasté vzrostly mzdy snížením výkonnosti dělníků, kdežto při stále postupujícím odlidňování venkova ztrácí zemědělství síly výkonnější a disponuje dnes ponejvíce silami menší výkonnosti — staří dělníci, děti a t. d. —

Český odbor rady zemědělské zároveň připomenul, že zabývá se ještě zvláště k podnětu výboru zemského království Českého otázkou stávajícího nedostatku pracovních sil při zemědělství a že usnesl se konati ještě širší šetření i o stavu dělnické otázky při zemědělství českém jakož i o prostředcích, jak čeliti nedostatku pracovních sil při zemědělství. —

Omezení prodeje ovocných stromků na trzích.

C. k. ministerstvo obchodu vyžádalo si prostřednictvím c. k. místodržitelství dobrozdání českého odboru rady zemědělské o tom, jakou měrou prodej ovocných stromků na trzích obvodu českého odboru rady zemědělské jest rozšířen a zdali by nebylo žádoucno, aby k zamezení škod pro ovocnářství z prodeje takového povstávajících prodej ovocných stromků na trzích zcela se zakázal nebo obmezil.

Český odbor rady zemědělské provedl v té příčině rozsáhlé šetření, vyžádav si dobré zdání okresních delegátů, jakož i hospodářských a odborných spolků.

Na základě tohoto šetření předložil český odbor rady zemědělské příslušný material c. k. ministerstvu obchodu a podal své dobré zdání v tomto smyslu.

Obchod s ovocnými stromky na trzích vyskytuje se pouze v menším počtu okresů, kdežto ve větší části opatřují se stromky ze školek soukromých neb spolkových a okresních.

Pokud prodej ovocných stromků na trzích se děje, jeví z pravidla nepříznivé výsledky pro rozvoj ovocnictví toho kterého okresu, a to jednak pochybnou jakostí prodaných stromků, jednak možností rozšířiti nákazu na ovocné stromky.

Český odbor doporučil proto vydati zákaz prodeje stromků na trzích.

Pro takové okresy, kde dosud prodej ovocných stromků na trzích jest pravidlem a kde nelze v okresu samém ze školek řádně spravovaných ovocné stromky snadno si opatřiti, měla by stanovena býti se zákazu toho výjimka ku žádosti místních hospodářských korporací a k návrhu zemědělské rady. V každém případě měli by však prodavači ovocných stromků na trzích vykázati se certifikátem, v němž by ověřeno bylo, jakého druhu stromek jest a že jest prost nemoci.

Hospodářské přednášky

pořádané českým odborem rady zemědělské pro království České konati bude kočovný učitel rady zemědělské p. Richard Purchart v měsíci listopadu 1901.

3. — Žamberk,
3. večer Lišnice u Žamberka,
10. — Chvojno.
17. dop. } Čachrov,
17. odp. }
24. — Hostouň.

Různé zprávy hospodářské.

Jmenování. Mimořádný profesor české vysoké školy technické v Praze, přednosta výzkumné stanice hospodářsko-fysiologické českého odboru rady zemědělské, p. dr. Julius Stoklasa, byl jmenován řádným profesorem téže vysoké školy.

Dodávky žita a ovsa pro vojsko. C. a k. vojenská zásobárna v Praze-Dejvicích koupí v měsíci říjnu 1901 od hospodářů, hosp. spolků a družstev 1350 q žita a 1776 q ovsa. (Viz o tom vyhlášku v dnešním čísle „Zpráv".) Obilí ke koupi nabízené musí býti z poslední sklizně, úplně zralé, suché a zdravé a co nejvíce prosto všech cizích přísad. Každý hospodář, který obilí prodati chce, může počínaje 1. říjnem nabídky své buď písemně neb ústně c. a k. vojenské zásobárně v Dejvicích každodenně podávati. Aby se podávání nabídek usnadnilo, přijímány budou offerty taktéž každý úterek od 11—12 hod. dopol. v kanceláři Ústřední společnosti hospodářské pro království České v Praze, Vodičkova ulice číslo 38. Při koupi obilí béře se zřetel především k nabídkám malých a středních rolníků. Za obilí ku koupi nabízené platí se cena pohybující se v mezích tržních a bursovních. Za dodané obilí do skladišť v okrsku potravní daně bude tato zaplacena vojenskou zásobárnou. Dováží-li se obilí již koupené drahou, požívá zásilka tato výhod vojenského tarifu zpáteční náhradou. Další množství potřebného obilí, které zásobárna zakoupí, bude od měsíce k měsíci ve známost uvedeno. Písemné nabídky musí opatřeny býti 1korun. kolkem.

Meliorační akce v okresu Novobydžovském. Ku článku v č. 16. t. l. na str. 254 uveřejněnému, jenž obsahoval tresť zprávy okresního výboru novobydžovského o tamní akci meliorační, dostává se nám z kruhů odborných tohoto připomenutí: Uznávajíce dobrou vůli a účinnou snahu okresního výboru v Novém Bydžově, přispěti rolnictvu vydatnou podporou v oboru melioračním, máme

za svou povinnost v zájmu pravdy a reelního postupu prací melioračních upozorniti na některé nesprávnosti obsažené v návrzích a cirkuláři okresního výboru, uveřejněné v „Zemědělských zprávách ze dne 15. září 1901 č. 16. — U zemské banky království Českého neleží ladem žádný meliorační fond, z kterého by se poskytovaly výpůjčky k účelům melioračním na 3% zúročení a 1% úmoru; pravda je, že zemská banka vydává 4% meliorační zástavní listy; obnáší tudíž pouhý úrok bez umoření, bez režijních příspěvků a ztráty kursovní 4%. — Ku předposlednímu odstavci cirkuláře podotýkáme, že možno počítati průměrný meliorační náklad na 1 míru na 70—90 K, ale jen tenkráte, není-li žádných rozsáhlých melioračních neb regulačních odpadů neb objektů potřebí. — Meliorační subvence zemská a říšská obnášejí doposud v království Českém obyčejně jen 40% a jen výminkou 45—50% (tedy n e „alespoň 50%“). — Že by některý člen družstva zbývající náklad po odrážce subvence z c e l a naturálně odpracoval, se doposud nestalo. Nemůže přece rolník ničím jiným než dodanými povozy výjimkou několikadenní prací dělnickou příspěvek meliorační na něho připadající poněkud snížiti.

Hospodářský průmysl v Čechách. V kampani 1899/1900 pracovalo v Čechách 129 cukrovarů, jež vyrobyly 5,512.224 q cukru. Nejvíce cukru vyrobeno v okresu lounském (331.871 q), mladoboleslavském (270.264 q), velvarském (268.095 q) atd. Rafinerií pracovalo 9; nejvíce vyrobila konsumního cukru rafinerie v Krásném Březně (649.280 q), pak ve Skřivanech. — Pivovarů vařilo 649 a uvařily 9,238.000 hl. piva, tedy připadá na 1 osobu 145 l. piva. Nejvíce bylo uvařeno piva v okresu plzeňském, pražském a litoměřickém. Daně bylo pivovarům beze slevy předepsáno 32,263.260 K; sleva na daních činí 600.259 K. Lihovarů bylo v činnosti 251 a vyrobily 415.189 hl. 100proc. lihu. Na daních zaplatily 20,423.205 K.

Návrh zákona na úpravu terminového obchodu obilního bude předložen v nastávajícím zasedání rady říšské. Návrh není dosud úplně vypracován, dle stavu dosavadních prací má se však za to, že bude ho lze ještě tento rok předložiti. Jím má býti sice navržena řada oprav, nikoli však zrušení terminového obchodu obilního, ježto byly jak většinou ankety, která se o věci konala, tak komisí znalců, která přezkoumávala výsledky ankety, sice navrhovány četné opravy, nikoli však zrušení terminového obchodu obilního.

Ve příčině chovu lososů v Čechách sděluje se nám z povolané strany potěšitelné faktum, že letošního roku přes nízký stav vody d o b ř e o s v ě d č i l a s e o p a t ř e n í n a z d ý m a d l e c h V l t a v s k ý c h učiněná tak, že l o s o s i dosti četně do Otavy a Malče vystupují.

Zemský výzkumný ústav. Zemský výbor král. Českého předložil v minulém zasedání sněmu král. Českého zprávu o hospodářském výzkumnictví a zkušebnictví v království Českém, jež vrcholí v následujících návrzích: Sl. sněme, račiž se usnésti: Zemskému výboru se ukládá, aby konal šetření a jednání a na základě jich podal zprávu a návrhy v těchto směrech: I. Ohledně organického vytváření ústavů zkušebných (kontrolních) stávajících při zemědělské radě pro král. České a stanice pedologické tamže, jakož i hospodářských stanic zkušebných (kontrolních), jež v král. Českém v souvislosti s hosp. učilišti buď již zřízeny byly, anebo zřízeny budou; II. ohledně vytváření ústavů výzkumných, stávajících při král. českých hosp. akademiích, jakož i ohledně doplnění zemědělských stolic při vysokých školách technických v Praze ústavy výzkumnými, jakožto nutnými pomůckami učebnými; III. ohledně vypracování osnovy statutu, jímž by zabezpečeno bylo účelné spolupůsobení hospodářských ústavů výzkumných a zkušebných v odstavci I. a II. jmenovaných; IV. ohledně vydání zákona, jímž by poskytnuta byla ochrana proti malversacím při obchodu s hospodářskými potřebami. V ohledu formálním se navrhuje, aby tato zpráva byla přikázána komisi zemědělské.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Nový způsob použití lihu (pevný líh). Pro zemědělství naše, zejména chudších krajin, důležitým jest každý nový způsob použití lihu. V Německu, kde po rozšíření lihu ku topení, osvětlování, hnaní motoru atd. v zájmu zemědělství se pracuje, učiněn nedávno vynález v ohledu tom velmi zajímavý. Umožněno změniti kapalný stav lihu v pevný. Toho docíleno zvláštním chemickým processem, jímž líh spojuje se s mýdlem a to ve směsi as 72 proc. denaturovaného lihu 92-stupňového a $7^1/_2$ proc. mýdlové látky. Líh takový má četné výhody: lze jej pohodlně dopravovati, není snadno výbušný, možno jej krájeti atd. Používati lze ho zejména k domácím potřebám mnohem výhodněji než tekutého lihu se používá. Cena jest v Německu 30 pfeniků za 100 kostkových dílců obsahujících celkem 125 gr. tekutého lihu. V Berlíně zřídila se akciová společnost pro využitkování tohoto patentovaného vynálezu. (Pro Čechy zastupuje patent firma Nitsch v Ústí n. L.)

Vývoz bramborů do Anglie. (Zpráva c. a k. generál. konsulátu v Hamburku a c. k. rak. obchodního musea.) V Anglii, kde r. 1900 prodáno pouze z Hamburku 576.927 m. centů brambor za 3·5 milionů marek (oproti 302.600 ctům., resp. 2·1 mil. mar. v r. 1899) vyhledávají se v prvé řadě jen velké, stejné, ne pod 2 palce tříděné, ploché a podlouhlé brambory druhů Magnum bonum a Saxonia. Brambory nesmí býti s barevnou slupkou a musí míti bílé maso. Kulaté brambory jako Imperator a Professor Maerker jsou méně oblíbeny, avšak mají přece dobrý odbyt, když ve velkých druzích a stejných kusech jsou zasílány. Malé zboží nenalézá odbytu. Balení v Anglii obvyklé jest v pytlích po $50^3/_4$ kgr. Ceny byly silnou soutěží, hlavně z Holandska stlačeny. Nejlepší druhy, jako Magnum bonum a Saxonia docílily koncem roku ceny 3—3 šil. $10^1/_2$ penny dle jakosti, kulaté jako Imperator a Maerker ceny 2 šil. 6 až 3 šil. 3 penny za pytel.

P r a ž s k á p l o d i n o v á b u r s a dne 11. října 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 76—81 kg. K 8·65 až 9·10, uherská — kg. K —·— až —·—, rakouská 79 až 80 kg. K 9·10, až 9·20, žito české, jakosti 72—76 kg. K 7·75—8·15, uherské jakosti 72 až 73 kg. K 7·95—8·05, ječmen výběr K 8·40 až 8·50, první jakosti K 7·80 až 8·—, střední K 7·50 až 7·60, merkantilní K 7·15—7·35, oves bílý 1901 K 7·30 až 7·35, rychlík 1900 K 7·35 až 7·40, merkantilní K 7·15 až 7·25, vadný K —·— až K —·—, kukuřice cizozemská K 0·— až

K 0·—, nová 1901 K 6·65 až 6·75, cinquant. 1901 K 7·70 až 7·80, vikev česká K 0·— až 0·—, pohanka K 9·— až 9·50.

Plzeň. Na trh dne 9. října 1901 přiveženo na 14 povozech 239 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·— až 16·50, žita K —·— až 15·40, ječmene K 16·— až 15·50, ovsa K 14·— až 13·40, sena nejvyšší cena K 10·—, prostřední K 0·—, nejnižší K 7·80, slámy nejvyšší cena K 0·— prostřední K 0·—, nejnižší K 0·—, brambory 100 kg. K 3·45 až K 3·15.

Chrudim, ceny tržní dne 12. října. Hektolitr pšenice od K 12·80 do 13·60, hl. žita od K 10·60 až 11·—, hl. ječmene od K 9·50 do K 10·40, 1 hl. ovsa od K 5·80 do K 6·80, 1 hl. zemčat od K 1·80 do K 2·10, 100 kg. sena lučního od K 8·— do 8·80, kg. másla čerstvého K 2·40.

V Písku, dne 12. října. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice 13 K 14 h, žita 11 K 10 h, ječmene 10 K 35 h, ovsa 6 K 34 h, brambor K 1·60.

Vysoké Mýto, dne 12. října. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 8·80, žita 50 kg. K 7·20 až 7·60, ječmene 50 kg. 6·20 až 6·60, ovsa 50 kg. K 6·— až 6·40, brambor 50 kg. K 1·35; máslo 1 kg. K 2·—, vejce 60 kusů K 3·—, seno 1 metr. cent K 6·40 až 8·—, sláma 1 metr. cent K 5·— až 6·50.

V Jičíně, dne 14. října. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 75 až 81 kg. K 12·20 až 13·70, žito váha hl. 70 až 75 kg. K 10·80 až 11·66, ječmen váha hl. 65 až 70 kg. K 9·— až 10·20, oves váha hl. 44 až 50 kg. K 6·20 až 7·20, máslo čerstvé kg. K 2·06 až 2·40.

Mladá Boleslav, dne 11. října. Pšenice hektolitr váha 77—80 kil. K 8·—, 8·20, 8·40, žito hl. váha — kil. K 0·—, ječmen 1 hl. váha od — do — kil. K —·— až —·—, oves 50 kg. váha od 47—51 kg. K 7·25, 7·50 až 7·75, zemčata 50 kg. K 1·30, 1·40, 1·50, seno 50 kg. K —·—, 4·—, —·—, sláma K 0·—, máslo kg. K 2·—, 2·20, 2·40. Na trh bylo na 13 vozích 268 hl. obilí přiveženo.

V Hradci Králové, dne 5. října. 1 hl. pšenice K 13·— až 13·40, 1 hl. žita K 11·40 až 12·—, 1 hl. ječmene K 9·20 až 10·—, 1 hl. ovsa K 5·40 až 6·10, 1 hl. bramborů K 2·— až 2·40, 1 hl. jetelového semínka červeného K 64·— až 88·—, 1 hl. máku K 29·— až 31·—, 1 hl. lněného semene K 17·— až 18·—. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 461 1/2, žita 188, ječmene 878, ovsa 492, jetelového semínka 21 1/2, lněného sem. —, brambor 201 1/2.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Král. česká hosp. akademie v Táboře vydala právě první výroční zprávu za školní rok 1900—1901. Zprávu zahajuje instruktivní úvod c. k. dvorního rady p. Dra. J. B. Lambla, jejž ve výtahu otiskujeme: V studijním roce právě uplynulém nastoupilo naše učiliště, které po 34 let co „Zemský vyšší hospodářský ústav" působilo, svou další činnost co „Král. česká akademie hospodářská", s novými stanovami a novou osnovou učebnou, schválenými dle usnesení sněmu ze dne 16. února 1895 a 5. května 1900.

Sympathie k akademii obecenstva jak domácího tak i zahraničného objevila se v utěšené míře, neboť do „přípravného ročníku" přijato 18 řádných a dvé mimořádných posluchačů; do ročníku I. (nového systému) 29 řádných a 10 mimořádných; v ročníku III. (staršího systému) bylo 8 řádných a 7 mimořádných posluchačů, takže na akademii z počátku roku bylo posluchačstva 74 osoby, kterýžto počet však za nedlouho vzrostl na 79 přistoupením dalších posluchačů, zejména cizinců, do ročníku přípravného i do I. řádného.

Nový disciplinární řád došel schválení kuratoria, a prozatímní řád semestrálných zkoušek schválení zemského výboru.

Ve směru vyučovacím vypracována sborem professorským nová osnova kursu melioračního, jímžto má akademie vedle ambulatorních kursů lukařských, dosud ústavem Táborským po mnohá léta za náčelnictví p. prof. Bolecha po Čechách každoročně odbývaných, vyplniti jeden z úkolů jí stanovami (čl. II. alinea 2.) vyměřených.

Z téže příčiny vypracován a ku schválení předložen návrh osnovy hospodářských kursů, všeobecných a specialních, jichž má býti účastno i rolnictvo ve výkonném hospodaření vyspělé.

Taktéž vypracována sborem professorským osnova přípravného kursu pro kandidáty učitelství hospodyňského, jichžto se vždy více a více přihlašuje k tomuto novodobému povolání, dosud však nikde není postaráno o přiměřenou jich vědeckou i praktickou přípravu.

Jelikož osnova tato, aspoň „pro tuto dobu", nedošla ještě schválení vyššího, kandidátek však hlásí se počet povšimnutí hodný, jeví se potřeba umožniti jim přiměřenou přípravou aspoň připočtením jich co mimořádných posluchaček na akademii, a sice pro ony předměty a jich cvičení, jichžto posloucháním a pěstováním by mohly nalézti toho, čeho se jim dosud nikde systematicky neposkytuje.

Pravidla, jimiž upravují se služební a osobní poměry professorům král. českých akademií hospodářských (v Táboře a Libverdě), došla schválení sněmu.

Letošní dva ambulatorní české kursy lukařské položeny do Vysokého Mýta a do Hořic; v tomto posledním místě má míti kurs hlavně úlohu jaksi opravnou, totiž vycvičiti dotyčné orgány (?) družstev vodních v udržování dávno provedených, ale zanedbaných meliorací.

Nová budova pro ústav, předmět to dávných našich snah a tužeb, zdá se konečně blížiti se ku stadiu skutečnosti. Cís. král. ministerstvo orby rozhodlo, vyměřiti ku stavbě této státní příspěvek; obec král. města Tábora ochotu projevila vyhověti žádosti zemského výboru ohledně lacinější ceny pozemků, a zemský výbor sám učinil potřebná opatření, aby technickou kanceláří zemskou zjednány byly plány ku stavbě.

Professorský sbor uznal toho nutnost v poradě své dne 24. července odbývané, požádati kuratorium a prostřednictvím jeho zemský výbor, aby pěkná, účelně založená a zdárně pěstovaná botanická zahrada zůstala při stavbě budovy akademické co možná neporušena, a to jak

ohledem na žádoucí zachování tolikaleté píle a péče ústavu o zdar sadu botanického, tak i ohledem na nemalé náklady, které by nastaly zrušením její a zakládáním na pozemcích nových."

Mlékařský kurs v Čachrově pořádán byl odbornou učitelkou mlékařství pí. B. Pichovou-Polákovou na žádost dámského odboru Národní Jednoty Pošumavské v Čachrově ve dnech 6. — 8. října 1901. Dámský odbor Národní Jednoty pošumavské v Čachrově přičinil se všemožně o hojnou návštěvu, i sešlo se celkem 45 účastnic; četnější návštěvě bylo na ujmu jednak neobyčejně špatné, vichřité, chůzi i z bližších vesnic znemožňující počasí, jednak také netečnost obyvatelstva. O mléko je v Čachrově i v okolí citelná nouze; pěstuje se většinou chov mladého dobytka, a drží se jen málo dojnic, tak že na př. na jednom statku jsou ze 16 kusů hovězího dobytka toliko 4 dojnice. Tím se dá vysvětliti nedostatek i poměrná drahota mléka, jehož se prodává 1 l. po 14—16 h; cena másla je 2 K za 1 kg. Z toho je také zřejmo, kde nejprvé nasaditi páku ku zlepšení mléčného hospodářství. — Jelikož je obyvatelstvo Čachrova i okolí všem novotám vůbec zásadně nepřístupno, tak že i pokroku v mlékařství dosud nebylo lze tam proniknouti, dal na návrh pí. B. Pichové-Polákové čilý dámský odbor Národní Jednoty Pošumavské náčiní mlékařské na čas do obce, aby se jím pod návodem členek dámského odboru hospodyně naučily zacházeti; stanoviště mlékařského náčiní se občasné s jinými obcemi vystřídá. Tím nepřijde na zmar návod daný v mlékařském kursu, a tím se nejbezpečněji prorazí cesta pokroku mlékařskému a jen tak se přemůže odpor panující v tamní krajině vůči novotám tohoto odboru.

Vyňato ze zprávy pí. *Berty Pichové-Polakové.*

Literatura.

Zemské a státní subvence, jakož i zákonné slevy, úlevy a výhody samosprávné i zemědělské. Návod ku podávání žádostí za udělení subvencí zemských a státních. Sbírka zákonů, předpisů, vyhlášení, výnosů výboru zemského a rady zemědělské i prováděcích pravidel, ve příčině získání subvencí, slev a úlev. Pro praktickou potřebu obcí, samosprávných úředníků a funkcionářů, spolků hospodářských i jich činovníků a zemědělců vůbec sestavil Edvard Srb, kanc. adj. okr. zastupitelstva v Rokycanech. Nákladem knihkupectví A. Reinwarta v Praze, ve Vodičkově ulici č. 23. Za 1 K 80 h, poštou 1 K 90 h.

Zemský pojišťovací fond císaře Františka Josefa I. Napsal JUC. Josef Podolák, okresní tajemník v Pardubicích. Druhé vydání. Spisovatel obral si za úkol, systematicky poučovati širší kruhy o jednotlivých, dosud ne dosti pochopených opatřeních veřejné péče. Známa jest jeho brožura o kontribučenských fondech a obilních skladištích, stesk na nedostatečnou agitaci při volbách do úrazové pojišťovny, nyní vydal opětně již ve druhém vydání „Stručný katechismus starobního pojištění s praktickým návodem". Těžce žehrá na nedostatečné porozumění pro instituci tak eminentně lidumilnou. Ze 6 milionů obyvatelstva v Čechách jest pojištěno pouze 3372 osob; jelikož je v Čechách 7151 obcí, nepřipadá 1 pojištěnec ani na 2 obce, z nichž mnohé mají přes 10.000 obyvatel. A z těch 3372 pojištěnců ještě jest duchovních 48, umělců a literátů 59, úředníků 506, učitelstva 218, obchodníků, řemeslníků a živnostníků 501, rolníků 227 a dělníků (pro něž vlastně ústav byl zřízen) pouze 1813 z celého českého království. Kdyby každá obec pojistila ročně jen jediného příslušníka, tedy zabezpečeno pro stáří ročně 7151 osob. Od r. 1895 mohlo míti zajištěnou existenci již 42.906 chuďasů. — Přejeme si, by stručný a jasný spisek Podolákův přispěl ku dalšímu rozšiřování známosti o této zdárné instituci.

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářské spolky.

Schůze interessentů pro úpravu Berounky a její přítoků pořádána byla dne 26. září t. r. v zasedací síni rady zemědělské v Praze.

Za účastenství 25 interessentů zahájena schůze členem výboru českého odboru rady zemědělské p. St. Kubrem, jenž poukázal na důležitost této schůze a nutnost brzké úpravy Berounky a všech její přítoků, které neupraveny působí nezměrných škod na pozemcích, jimiž protékají a plodinách, jež každoročně bývají ničeny.

Za předsedu schůze zvolen p. MUDr. Zdeborský, starosta okresu Zbraslavského.

Člen výboru českého odboru pan Kubr ujal se opětně slova a po delších výkladech věcných, vztahujících se k vylíčení historického i zákonného stavu regulačních prací na Berounce a její přítocích, učinil návrh, aby se schůze usnesla:

1. zda považuje regulaci Berounky s přítoky za nutnou;
2. zda všichni interessenti zastoupených okresů chtí společně pracovati a
3. zda se chtí ustaviti v komitét, který by veškeré přípravné práce vykonal.

Po delší debatě, které se účastnila celá řada řečníků, zejména též zástupce technického oddělení zemědělské rady a pan architekt Sochor, uznány návrhy pana St. Kubra odůvodněnými a zvoleno prozatímní komité, jehož členové jsou pp.: Dr. Zdeborský jako předseda, Josef Čermák, starosta města Rakovníka, místopředseda, Dr. Šmolcnop, starosta okresní Slach, ředitel Babánek, inž. Sochor a zástupce technick. oddělení rady zemědělské a c. k. místodržitelství. — Za jednatele prozatímní zvoleni pp. J. Macháček, okresní tajemník v Berouně a K. Novák, okresní tajemník v Rakovníku.

Nezastoupené okresy: Zbirov, Příbram, Manětín, Plzeň, Hořovice, Blovice, mají býti požádány, aby se súčastnily společné akce s ostatními okresy.

Když byl p. předseda Dr. Zdeborský schůzi zakončil s přáním všeho zdaru brzké úpravě Berounky a její přítoků, odbývána byla schůze komitétu užšího, aby pojednáno bylo o nejbližších krocích k utvoření samostatného „komitétu pro úpravu Berounky“ se všemi její přítoky, dle obdoby „komitétu Labského“ a „komitétu pro úpravu Oharky“.

V Pavlíkově, dne 1. října 1901.

Fr. Pánek, delegát českého odboru rady zemědělské.

Hospodářsko-průmyslová jednota v Kolíně konala dne 8. září 1901 valnou hromadu spojenou s přednáškou p. Ant. Mohla, ředitele rolnické školy v Rakovníku, „O pěstování a zpeněžení ječmene“.

Předseda hosp.-prům. jednoty p. Št. Sixta uvítal přítomné, představil přednášejícího a poukázal na důležitost pěstění ječmene v našich krajinách, požádal p. ředitele A. Mohla, aby na základě svých zkušeností promluvil „O některých kapitolách pěstování a zpeněžení ječmene“.

P. přednášející poukázav k tomu, jak pro zdejší krajinu i mnohé jiné kraje Čech nejdůležitější plodinou nyní jest ječmen, odůvodňoval potřebu šlechtění ječmene; kladl důraz na pěstování ječmene jednoho druhu a ukázal též, proč ječmen český, který vždy stál v popředí před ostatními nyní musil ustoupiti jiným druhům; pěstitelům ječmene kladl za vzor Moravu a jiné země (Švédsko).

Jest nutno, pravil dále p. přednášející, značnou měrou pěstění ječmene u nás zlepšiti a tím učiniti z něho zboží hledanější a lépe placené.

Cesty k tomuto zlepšení podrobně naznačil; jsou to jmenovitě: obdělávání půdy, hnojení, setí semene, vláčení, válení, sklizeň a uschování. Promluvil pak o různých druzích ječmene, specielně o ječmenu pivovarnickém; sdělil, jaké má míti vlastnosti, udělil přítomným mnohé rady a pokyny a končil přáním, aby se rolnictvu podařilo, by ječmen náš opět dosáhl té výše a přednosti, kterými se honosíval druhdy. —

Následoval pak rozhovor velice čilý; p. přednášejícímu kladeny byly různé dotazy o postupu osevním, hnojení, setbě, sklizni o zimním ječmenu a p. Pan přednášející k veškerým dotazům pak podal žádaná vysvětlení.

Výsledkem toho rozhovoru bylo přijetí návrhu, aby svolána byla schůze rolnictva českého, kde by učiněn byl začátek k nápravě pěstování ječmene. Provedení tohoto usnesení uloženo výboru hosp.-prům. jednoty.

K sjezdovému jednání určeno bylo thema: „Jakým způsobem dáti ječmenářství našemu v pěstování jednotný směr“.

Adolf Prokůpek, místopředseda jednoty a delegát okresu.

Hospodářský spolek pro krajinu Novoknínskou a okolí konal valnou hromadu dne 22. září t. r. v Novém Kníně. Předseda p. J. Piskáček zahájil schůzi a vyřídiv některé záležitosti správní, udělil slovo JUDr. Šim. Kolaříkovi, koncipistovi českého odboru rady zemědělské, aby promluvil „o smlouvách celních“. Přednášející vyložil především pojem cla, celního tarifu, autonomního i smluvního, význam cla ochranného a p.; dále podal stručný přehled celní politiky předních států Evropských a přešel k otázce nových celních smluv. Probrány byly všechny důležitější výrobky zemědělské a při každém z nich bylo zjištěno, zda jej vyvážíme a do kterých hlavně států, či zda kryjeme vlastní potřebu částečně přívozem a z kterých zemí; na tomto základě probíraly se pak požadavky ohledně výše cel při nových smlouvách. Po přednášce zahájen rozhovor, jehož účastnili se mimo jiné pp. Piskáček, Hodys, Masner, Vodenka, ředitel Frič a jiní. K návrhu p. Masnera přijata resoluce ve smyslu návrhů, které český odbor r. z. pro království české v pamětním spise c. k. ministerstvu podal.

Čtenářsko-hospodářská beseda v Solci pořádala veřejnou schůzi rolnictva dne 29. září 1901 v Solci. Na programu byla přednáška p. Lad. Jozka, ředitele zimní hospodářské školy v Českém Brodě: „Nový celní tarif německý a vliv jeho na naše zemědělství“.

Místní odbor Národní Jednoty Severočeské pro Přívlaku a okolí pořádal v neděli dne 29. září 1901 schůzi s přednáškou p. J. Havránka, ředitele zimní hospodářské školy v Jičíně: „O chovu dobytka, lukařství a pěstování pícních rostlin“.

Hospodářský spolek v Polné pořádal v neděli dne 6. října 1901 spolkovou schůzi v Měříně s následujícím programem: 1. Přednáška ředitele rolnicko-lnářské školy z Humpolce p. Jos. Slabého: „Jak máme pracovati ku dosažení větších čistých výnosů z půdy?“ 2. Přijímání členů a vybírání dlužných příspěvků. 3. Volné návrhy a dotazy. 4. Vylosování knih.

Spolek absolventů hospodářské školy ve Volyni konal 4. hospodářskou schůzi v Nihošovicích dne 13. října 1901. Program: 1. Zahájení schůze předsedou spolku. 2. Chov hovězího dobytka a jeho zvelebení v naší krajině. (Přednesl p. ředitel Karel Šafránek.) 2. Pěstování zemáků. (Přednesl absolvent p. J. Pícha z Radešova.) 4. Rozhovor o přednáškách a volné návrhy. Po schůzi prohlídka dvora velkostatku Volyňského v místě. — Týž spolek koná 5. hospodářskou schůzi dne 1. listopadu 1901 v Zechovicích. Program: 1. Zahájení schůze předsedou. 2. Jak lze naše louky zvelebiti. (Přednese pan ředitel Karel Šafránek.) 3. Slovo absolventa školy k rolnictvu. 4. Volné návrhy. Připomenutí výboru: 1. Výbor spolku vybízí své členy, aby se vším úsilím zasadili se o četnou návštěvu zimní hospodářské školy roku letošního a tak postarali se nejen o zvýšení počtu členů spolku, nýbrž i o šíření odborného vzdělání v okresu, hlavního to účelu spolku. 2. Stanovy spolku i legitimace členství při obou schůzích budou členům spolku vydávány. 3. Který člen spolku přál by si, by spolek u něho zařídil plemennou stanici bravu vepřového a drůbeže, nechť se o ni při přednáškách přihlásí. 4. Na jaře budoucího roku zařídí spolek více zkušebných polí v okresu a je třeba, aby, kdo bude si přáti podobné políčko zříditi, při přednáškách o ně se přihlásil.

Spolek pro chov drůbeže, ochranu ptactva a proti týrání zvířat v Plzni, pořádá pod protektorátem slavné městské rady královského města Plzně ve dnech 9., 10., 11. a 12. listopadu 1901 v Plzni VI. výstavu drůbeže, cizozemského ptactva, králíků, aquarií a terrarií. Ve výstavním výboru zasedají: Čestný předseda: JUDr. Václav Peták, purkmistr král. města Plzně, předseda: Bernard Říha, továrník a městský rada, I. místopředseda: Karel Klostermann, c. k. professor, II. místopředseda: Václav Jílek, statkář a delegát zemědělské rady, I. jednatel: Alois Vašíček, městský zahradník, pokladník: Václav Wiesner, soukromník, II. jednatel: Ferdinand Růžek, velkoobchodník.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 28. září 1901 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku	Uhrách dne 18. září
kulhavkou a slintavkou	3	26	—
snětí slezinnou	—	9	82
ozhřivkou	6	18	60
červenkou vepřového bravu	9	86	177
morem „ „	6	134	912

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v období od 1. do 8. října 1901 v království Českém panovaly.

(NB. Číslice vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu žateckém v Sedčicích 1.

II. Ozhřivka:

1. v okresu čáslavském v Čáslavi 1. **2.** v okr. vysokomýtském v Chocni 1.

III. Červenka vepřů:

1. v okresu fridlandském ve Fridlandě 1. **2.** v okresu krumlovském v Žárově 2. **3.** v okresu novobydžovském v Lužci 2. **4.** v okresu žateckém ve Staňkovicích 1.

IV. Mor vepřů:

1. v okresu ústeckém ve Viklicích 1. **2.** v okresu mosteckém v Janově 3, v Horním Litvínově 1 a v Maltheyru 1. **3.** v okresu duchcovském v Oseku 5. **4.** v okresu jablonském ve Valtinově 1, v Heřmanicích 1 a v Petrovicích 2. **5.** v okresu kaplickém v Kropfschlagu 1 a v Niederthalu 3. **6.** v okresu chomutovském v Albrechticích 3. **7.** v okresu rumburském v Rumburce 1.

V. Puchýřina na údech pohlavních:

V okresu poděbradském v Hradišťku 7.

Vyhlášení c. k. místodržitelství v Praze ze dne 1. října 1901, čís. 188. 925, kterým se obmezuje doprava vepřů ze Štýrska do Čech. Dovoz vepřů k chovu, pro užitek a k účelům obchodním ze Štýrska do Čech, zakazuje se až do nového nařízení. Vepři ku zabití dopraveni buďtež ze stanice železniční v místě svého určení vozem odvezeni a nejdéle v 6 dnech poraženi.

Vyhlášení, které týká se zrušení zákazu dovozu paznehtníků z politických okresů jindřichohradeckého a pelhřimovského do Dolních Rakous. „Přihlížejíc k nynějšímu stavu nakažlivých nemocí zvířecích v Čechách, zrušuje místodržitelství vyhlášením ze dne 26. září 1901, č. 86.486, nařízený zákaz dovozu paznehtníků z politických okresů jindřichohradeckého a pelhřimovského do Dolních Rakous.

Vyhlášení cís. král. místodržitelství v Praze ze dne 10. října 1901, čís. 196.282, jež týká se průměrné ceny za užitkové vepře v Čechách, která stanovena byla pro IV. čtvrtletí 1901. Průměrná tržní cena za užitkové vepře zjištěna po rozumu §. 3. lit. b) cís. nařízení ze dne 15. září 1900, z. ř. č. 154, a ministerského nařízení ze dne 18. září 1900, z. ř. č. 155, o zamezení a utlumení moru vepřů, která byla v Čechách v III. čtvrtletí 1901 a která v čtvrtém čtvrtletí t. r. má sloužiti za základ při vyměření náhrady za vepře shora jmenovaného druhu za příčinou provedení shora uvedeného nařízení zabité, obnáší za kilogram živé váhy: I. za vepře domácího druhu a křížence ve stáří až do 10 neděl 2 K 05 h, ve stáří více 10 neděl až do 6 měsíců 1 K 27 h a více 6 měs. 1 K 08 h; II. za vepře ušlechtilých plemen ve stáří do 10 neděl 2 K 25 h, více desíti neděl až do 6 měsíců 1 K 47 h a více 6 měsíců 1 K 18 h.

Vyhlášení c. k. místodržitelství v Praze ze dne 2. října 1901 čís. 189.668 jež týká se průměrné ceny za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, která byla v Praze v měsíci září 1901 zjištěna. Průměrná cena tržní za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, zjištěná po rozumu § 3. lit. a) císařského nařízení ze dne 15. září 1900 z. ř. čís. 154 a ministerského nařízení ze dne 18. září 1900 z. ř. čís. 155 o zamezení a utlumení moru vepřů, která byla v Praze v měsíci září b. r. a která v měsíci říjnu 1901 sloužiti má za základ při vyměření náhrady za jatečné vepře (tučné i masité, pro porážku zralé) za příčinou provedení shora uvedených nařízení zabité, obnáší 1 K 17 h za kilogram. Což se tímto vyhlašuje.

Upozornění.

Žádosti k radě zemědělské.

Žádosti buďtež podávány prostřednictvím hospodářských spolků a dle možnosti i prostřednictvím okresního delegáta českého odboru rady zemědělské.

Za každý předmět budiž **zvláštní** žádost podána. Žádosti obsahujtež na rubrum (obálce) krátké naznačení předmětu žádosti a jméno žadatele. Žádosti hospodářských spolků, majitelů plemenných stanic a pod. kolkovati netřeba.

Žádosti c. k. ministerstvu orby a zemskému výboru znějící předloženy buďtež prostřednictvím rady zemědělské.

Vyřizování žádostí.

Žádosti subvenční vyřizují se z pravidla jednou v roce, když povolena jest radě zemědělské dotace státní a zemská pro ten který účel. Dokud taková dotace není povolena, nelze žádostí vyříditi. Uvědomovati podatele žádostí zvláštním vyřízením o tom, v jakém stadiu se žádosti jejich nalézají, není možno. Žádosti opozděné aneb přímo nezamítnuté, ku kterým pro nedostatek dotace nebylo lze přihlížeti, zachovávají se k vyřízení pro příští období.

Výzkumné stanice zemědělské rady.

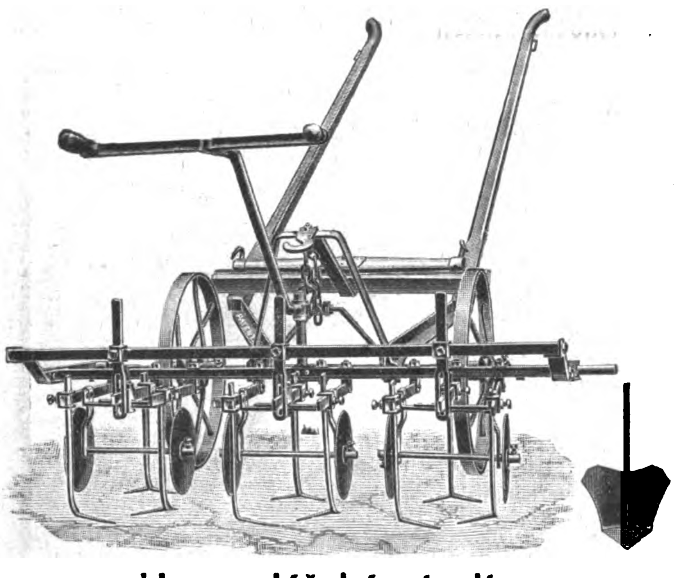
Stanice rolnicko-lučební při radě zemědělské provádí lučební zkoumání hmoty umělých hnojiv, krmiv a jiných látek v zemědělství se vyskytujících za mírný, úředně stanovený poplatek. Poplatková sazba na požádání se zašle.

Stanice pro zkoumání semen při radě zemědělské obstarává výzkum semen co do hodnoty, čistoty a klíčivosti. Pro hospodářské spolky ku zvláštní žádosti slevená sazba.

Fysiologická stanice českého odboru rady zemědělské v Praze, Karlovo náměstí čís. 3, provádí: 1. zcela zdarma hospodářům, lesníkům, zahradníkům a pod. určování chorob rostlin a udílí rady k potlačení chorob; 2. zkoušení semen na jakost, původ atd. za poplatek dle úřední sazby.

K dnešnímu číslu přiložen jest seznam knih, vydaných nákladem knihtiskárny Dra. Edv. Grégra v Praze.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 1. listopadu 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 19.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro sa[illegible] korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K.
Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: **JUDr. Karel Viškovský.**

Nové zákony zemědělské.

V této rubrice hodláme občasně podati přehled o zajímavých zákonodárných novinkách cizích států, pokud se týkají zemědělství.

Začínáme některými novými zákony ze sousední říše německé; vybíráme úmyslně zákony, jež upravují takové otázky, které i u nás jsou časovými a volají po zákonném upravení.

* * *

Pro pruskou provincii Westfalskou vydán byl zákon ze dne 25. července 1900 o povinném chování býků; zcela obdobný zákon vydán byl téhož dne pro provincii Hannoverskou.

Zákon Westfálský obsahuje následující ustanovení:

§ 1. Nedostačuje-li počet plemenných býků chovaných v některé obci, která přísluší k jistému kraji, jest povinna obec zaopatřiti a vydržovati si počet býků, který by její potřebě vyhovoval. Krajský výbor rozhoduje o tom, přísluší-li některým obcím ve smyslu tohoto zákona povinnost držeti si býky, jakož i o tom, je-li počet býků nedostatečný a kolik býků obec má držeti v poměru k počtu krav a jalovic k připouštění schopných, dle zásady, že na každé úplné nebo začaté sto krav nebo jalovic k připouštění schopných musí býti nejméně jeden býk. § 2. Vydržování obecních býků nesmí být zadáváno tomu, kdo ve veřejné dražbě nejméně za to žádá. Také jest nepřípustné tak zvané vydržování býků po střídě. § 3. Se svolením krajského výboru může se obec s jinou nebo i více obcemi spojit ve svaz k vydržování býků. Stane-li se tak, pak třeba zachovati se dle smyslu § 1. tohoto zákona. Takové spojení může krajský výbor nařiditi tehdy, když jedna nebo i více obcí samy o sobě nemohou předpisům tohoto zákona vyhověti*). § 4. V městských krajích**) může městský dozorčí úřad na návrh súčastněných majitelů dobytka prohlásiti, že předcházející ustanovení nabývají též v obvodu jeho působnosti platnosti. V takovém případě vstupuje na místo krajského výboru výbor okresní. § 5. Dosavadní zvláštní povinnosti k chovu býků zůstanou tímto zákonem nedotknuty. § 6. Tento zákon vstoupí v platnost dnem 1. října 1900.

*

Zákon z 12. července 1900, upravuje otázku o opatření mezitímního úvěru při zakládání důchodových statků ve východním Prusku následovně:

§ 1. Pokud zřizování důchodových statků sprostředkuje generální komisse, může býti z reservních fondů bank důchodových poskytnut mezitimní úvěr k splacení dluhů a břemen na pozemcích, které se mají rozděliti nebo odděliti a k prvému opatření důchodových statků potřebnými obytnými a hospodářskými budovami. Z reservního fondu může k účelu tomu vzat býti obnos do 10 millionů marek. § 2. Zemskému sněmu musí každoročně podána býti zpráva o použití mezitimního úvěru.

*

Do řady německých států, které státní reální daně odstranily a ponechaly výnosy těchto daní obcím, přibyly země Hohenzollernské. Zákon ze dne 2. července 1900 ustanovuje o novém upravení přímých státních daní v zemích Hohenzollernských následující:

1. Zrušení státních daní. Daň pozemková, důchodová, domovní a živnostenská, pokud se odváděla

---

*) Zákon pro provincii Hannoverskou vyjímá většinu samostatných měst, která jsou k některému kraji připojena, jakož i některé obce z předpisů §§ 1—3.

**) V Hannoversku též v obcích uvedených v poznámce 1.

posud do státní pokladny, se odstraňuje. (Čl. I.) Daň z kapitálu, ze služného a ze psů se vůbec zrušuje. (Čl. II.) Ukládání a správu daně pozemkové, důchodové, domovní a živnostenské provádí stát, zachovávaje dosavadní zákonné předpisy, pro účely obecního zdanění. (Čl. III.) Vybírání a vymáhání přísluší té obci, která dle ustanovení obecního řádu jest oprávněna k podržení si přiměřené části daní. (Čl. VIII.). Útraty vyměřování a správy hradí se, pokud nepovstaly úkony, které k tomu účelu byly přeneseny na obce z pokladny státní. Příjmy z poplatků, útrat a pokut při těchto daních plynou do pokladny státní. (Čl. IX.) 2. Daň z příjmů a daň doplňovací. Daň z příjmů z 24. června 1891 a daň doplňovací z 14. července 1893 zavádějí se s některými změnami. (Čl. XII.) 3. Závěrečná ustanovení.

*

V království Saském zavedena zákonem ze dne 12. května 1900 státní povinnost placení náhrady za koně, kteří zhynuli zápalem mozko-míchovým neb zánětem mozkovým a za hovězí dobytek, který zahynul následkem kulhavky a slintavky.

Výše odškodnění: čtyři pětiny obecné ceny zvířete bez ohledu na to, že cena nemocí byla zmenšena, ne však více než 600 M. u koní, 320 M. u hovězího dobytka. Vpočítati jest odškodnění z pojistného a cenu těch částí zvířete, které byly majiteli nechány k použití (§ 2). Ohlášení: § 3. Vyloučení z odškodnění: §§ 4, 5. Odškodnění vyplácí státní pokladna jako zálohu, kterou pak všichni majitelé mají každoročně složit a státní pokladně splatit i s vydáním správním, pokud se odškodnění za koně týče, dle počtu koní, při odškodnění za hovězí dobytek, dle počtu jich dobytka hovězího (§ 7.).

*

V království Saském přinesl též r. 1900 zákon o selských svěřenstvích (rodinných čekatelstvích). Vzhledem k důležitosti otázky, kterou zákon ten upravuje, otiskujeme obsah zákona ze dne 7. července 1900 podrobněji:

I. Zřízení a rozšíření rodinného čekatelství. Rodinné čekatelství může bez újmy předpisů §§ 4—7 a 16 býti zřízeno pouze z držby pozemkové (§ 1.), Tato držba pozemková musí dle svého dosavadního hospodářského určení při náležitém hospodaření trvale zajišťovati čistý výnos nejméně 7500 M. Při určování čistého výnosu nebere se ohled na užitkovou hodnotu budov, které jsou určeny k hospodářství nebo za příbytek držitele čekatelství, jeho rodiny, jeho nájemců, zřízenců, služebných a dělníků (§ 2.) Pozemky smějí hypothekami, pozemkovými a důchodovými dluhy zatíženy býti pouze do třetiny jich ceny dle výnosu. Za cenu takovou považuje se 25tinásobný obnos čistého ročního výnosu ve smyslu § 2. Držiteli čekatelství musí však po odražení úroků, důchodů a úmoru zůstati obnos v § 2. určený (§ 3.). Čekatelství vztahuje se, je-li o tom pochybnost, i na příslušenství statku v době, kdy čekatelství, pokud zakladateli náleží, bylo zřízeno (§ 4.). Čekatelství může zakladatelem býti rozšířeno na věci movité, které připouštějí trvalé užívání, i na obnosy peněžní, pokud jsou buď samy nebo jich výnos určený k udržování, zlepšování a zvětšování čekatelství nebo k zlepšení živobytí držitele čekatelství, k zaopatření členů rodiny, zřízenců, sluhů nebo dělníků držitele čekatelství. Tyto peněžní obnosy musejí býti uloženy dle předpisů o penězích sirotčích. Zakladatel může ustanoviti, že peníze k účelům naznačeným mají býti shromážděny z příspěvků držitelů čekatelství (§§ 5., 6., 7.). Zřízení čekatelství může se stát právním jednáním mezi živými nebo ustanovením pro případ smrti. K právnímu jednání mezi živými je třeba pověření soudního nebo notářského. Ustanovení pro případ smrti musí se státi ústním prohlášením před soudem nebo notářem (§ 8.). Obsah listiny — výroku — o zřízení čekatelství: § 9. K zřízení čekatelství jest třeba svolení zeměpanského (§ 10., I.). Žádost o toto svolení, řízení: § 10., II—IV. Čekatelství povstává udělením svolení zeměpanského. Je-li svolení uděleno teprve po smrti zakladatelově, má se za to, že čekatelství povstalo jeho smrtí (§ 11., I., II.). Vklad čekatelství do knihy pozemkové: § 12. Vzhledem k veřejné důvěře knihy pozemkové nabývá povstání čekatelství platnosti teprve, když je vloženo v knihu pozemkovou. Totéž platí o hypotekách, dluzích pozemkových a důchodových na čekatelství (§ 13.). Povinnost zakladatele nebo jeho dědiců k předložení seznamu věcí movitých k čekatelství náležejících: § 14. Čekatelství může býti rozšířeno pozemky i předměty druhu uvedeného v §§ 4—6. (§ 15., 1.). Částí čekatelství jsou, aneb, vzejde-li o tom pochybnost, za takové budou považovány, veškeré spisy a tiskopisy, které se vztahují na držbu čekatelství nebo rodinu (§ 16.).

II. Právní postavení držitele čekatelství. Držitel čekatelství může právními jednáními mezi živými nakládati s předměty čekatelství s omezením §§ 19—31. (§ 18.). K prodeji statku čekatelského je třeba souhlasu čekatelů a schválení čekatelského úřadu; k prodeji jednotlivých částí postačí však za určitých okolností souhlas zástupců čekatelů, obou nejbližších plnoprávných čekatelů (§ 61.), a schválení úřadu čekatelského. Souhlasu čekatelů nebo jich zástupců není vůbec třeba, zjistí-li čekatelský úřad, že prodej čekatelům neuškodí (§§ 19., 20., 22., I.). Hypotekami a pozemkovými nebo důchodovými dluhy může býti čekatelský statek jen tak obtížen, že věřitel je oprávněn domáhati se svého uspokojení pouze nucenou správou statku. Držitel čekatelství potřebuje k takovému zadlužení souhlasu zástupců čekatelů a schválení čekatelského úřadu (§ 23.). O pravidelné splácení hypotek, dluhů hypotečních a důchodových, které byly dle § 23. na statek uvaleny, má býti postaráno; toto díti se má každoročně 1% původního kapitálu s přičtením úroků uspořených nenáhlým umenšováním kapitálu; za určitých okolností může se toto splácení díti ½% (§ 24.). K obtížení čekatelského statku právem dolovacím ve vlastním dolu, právem těžby, služebnostmi, břemeny reálnými, jakož i k vzdání se práv čekatelství na pozemky je třeba souhlasu zástupců čekatelů a schválení čekatelského úřadu; vyjímá se ten případ, že by obtížení nebo vzdání se bylo při zřízení ustanoveno, nebo že obtížení spočívá ve vkladu zemědělského důchodu. Obtížení právem předkupu je vyloučeno (§ 25.). Patří-li k čekatelství hypoteční pohledávka, dluh pozemkový nebo důchodový, má právo je vypověděti a vybrati držitel čekatelství. Přece však může pouze žádati, aby byl kapitál po předložení svolení zástupců čekatelů a schválení úřadu čekatelského jemu vyplacen nebo pro čekatelství na jeho útraty uložen (§ 26., I., 1., 2.). K jinému ukládání s těmito právy, k nakládání se složenými peněžními obnosy a papíry na majitele znějícími, jakož i k nakládání s věcmi movitými potřebuje držitel čekatelství souhlas zástupců čekatelů a schválení čekatelského úřadu (§§ 26., I., 3., 27., 28.). Avšak držitel čekatelství může s jednotlivými kusy inventáře k čekatelství patřícího nakládati v mezích náležitého hospodářství (§ 29.). Svolení dle těchto předpisů potřebné, které bez dostatečného důvodu zástupci čekatelů odepírají, může nahraženo býti svolením čekatelského úřadu (§ 30.). Opatření držitele čekatelství

které odporuje předpisům §§ 19—30., je neplatné. Opatření, týkající se předmětu čekatelství, které se stalo nucenou dražbou, obstávkou nebo konkursním správcem, jest neplatné. Ovšem zůstává při tom netknuté právo věřitelů držitele čekatelství, domáhati se uspokojení z užitků, které z čekatelství jeho držiteli přísluší. Opatření toto jest však platné, přivádí-li se k platnosti nárok, který povstal v době vzniku čekatelství proti jeho zakladateli nebo proti jeho pozůstalosti, nebo právo na předmětu lpějící, kteréž působí i proti nástupcům (§ 31.). Držitel čekatelství má pečovati o udržování čekatelství v stavu k hospodaření schopném (§ 35.). Jest povinen budovy k čekatelství náležející pojistiti proti škodám ohněm a podobným neštěstím na vlastní útraty, odpovídá-li toto pojištění náležitému hospodaření (§ 36). Je-li pozemek k čekatelství náležející obtížen hypotekami, pozemkovými nebo důchodovými dluhy, které dlužno po částech zapravovati, jest držitel čekatelství povinen zaplatiti obnosy, které jsou v jeho držení splatné; splacená část dluhu nepřechází však na něho (§ 37.). Držitel čekatelství jest povinen pro les, který k čekatelství patří a s nímž se má řádně hospodařit, dle míry užitku a způsobu hospodaření ustanoviti vždy na 10 let hospodářský plán. Totéž platí i o dolech a jiných závodech na dobývání produktů půdy (§ 38., I., 1., III.). Zhoršuje-li počínání držitele čekatelství značně čekatelské budovy a zvláště pozemky, nebo ohrožuje-li i jinak značně práva čekatelů, může každý čekatel žalovati na upuštění; soudu přísluší učiniti k odvrácení toho na návrh potřebná opatření (§ 49.). Dokáželi se čekatelskému úřadu, že lze držiteli čekatelství takového počínání (§ 40.) přičísti, má na návrh zástupců čekatelů býti dána držiteli čekatelství přiměřená lhůta k nápravě. Po marném uplynutí této lhůty správa čekatelství může přenesena býti na správce, na účet držitele čekatelství (§ 41., I.). Toto odnětí může kdykoli býti zrušeno (§ 41., IV.). K hrazení mimořádných vydání má býti nahromaděn obnos, jehož výši má určiti zakladatel. Na tento obnos má přispívati každý držitel čekatelství, po případě nucený správce nebo jiný správce, každoročně částkou, jejíž nejmenší výši zakladatel přiměřené stanoví: čekatelská pokladna (§ 42., I., II.). Každý držitel čekatelství jest povinen, shromažďovati k zaopatření příbuzných určitý peněžitý obnos ročních příspěvků, jichž nejmenší výši má stanoviti zakladatel. V případě nucené správy mají se tyto příspěvky hraditi z výnosu: Rodinná pokladna (§ 43.). Tato tvoří část čekatelství a slouží po smrti držitele čekatelství k zaopatření jeho vdovy a těch potomků, kteří jsou jeho zákonnými dědici, vyjímaje potomka povolaného k nastoupení v čekatelství. Obnos pokladny přísluší vdově a potomkům v témž poměru, ve kterém by jim jako jediným zákonným dědicům držitele čekatelství připadl. Držitel čekatelství může nařiditi i jiné rozdělení za účelem vyrovnání, nebo může také oprávněného za předpokladů §§ 2333—2335., 2338. obč. z. vyloučiti (§ 44.). Nárok z § 44. nelze přenésti, povstává smrtí držitele čekatelství a směřuje proti nástupci v čekatelství (§ 45.). Zakladatel může ve svém ustanovení držiteli čekatelství za určitých podmínek odníti držení a požívání čekatelství nebo jeho správu (§ 50.).

III. Zastoupení rodiny. Pokud k opatřením, jež se týkají čekatelství, je nutný souhlas žadatelů, jest třeba souhlasu všech žijících čekatelů nebo jich zákonitých zástupců jakož i zástupců těch čekatelů, kteří jsou splozeni sice, ale dosud nenarozeni, neurčuje-li ustanovení čekatelství nic jiného. Souhlas jednotlivých čekatelů může dle § 30. býti nahražen čekatelským úřadem (§ 53.). Čekatelé, o nichž jest neznámo, zda žijí nebo kde se zdržují, mohou cestou veřejného vyzvání dle §§ 947—955., 957., 958. c. s. ř. a zvláštních ustanovení §§ 58—60. svého práva odporovacího býti zbaveni (§ 57.). Zástupcové čekatelů: §§ 61—70. Právo je odmítnouti: 67. Jich úřad jest čestný (§ 69.). Ustanovení zákona jsou pouze disposiční: § 70.

IV. Nástupnictví v rodinné čekatelství. Schopnost k nastoupení v čekatelství řídí se dle ustanovení zakladatelova. Neschopni k němu jsou, pokud nic jiného ustanoveno není: ženské osoby a jich potomstvo, nemanželské děti, i kdyby potomním sňatkem byly legitimovány, za vlastní přijatí, osoby, které byly odsouzeny k trestu v káznici a zároveň k ztrátě občanských čestných práv (§ 71.) Čekatel i držitel čekatelství mohou se prohlášením před úřadem čekatelským vzdáti práva nástupního resp. práva na čekatelství za sebe a své děti, které v době prohlášení dosud zplozeny nejsou, jakož i za jich potomky (§§ 72., 73.). Držitel čekatelství může vyloučit svého potomka z práva nastoupiti v čekatelství tehdy, když tento se dopustí takového přestupku, který držitele čekatelství opravňuje vyloučiti jej z dílu povinného. V ustanoveních zakladatele může býti držiteli čekatelství vyhraženo právo vyloučiti potomka i z jiných důvodů (§ 78.).

V. Narovnání při nastoupení v čekatelství rodinné. Narovnání mezi držitelem čekatelství a jeho nástupcem v případě nastoupení děje se, pokud nic jiného v ustanovení zakladatelově určeno není, dle všeobecných předpisů občanského zákonníka a zvláštních ustanovení §§ 82 – 90., které týkají se objemu povinnosti vydání, platnosti smluv nájemních a služebních pro nástupce, péče o příbuzné zemřelého držitele čekatelství, přílišného braní užitků, náhrady objednávek a upotřebení jakož i objemu výtěžků, které se ponechati mají.

VI. Změna a zrušení rodinného čekatelství. Změna hlavních ustanovení zakladatele čekatelství, jakož i zrušení čekatelství účastníky jest připustná, když čekatelství přešlo do třetí ruky počítaje též držitele čekatelství, který byl první zakladatelem povolán. Žádoucný jest v obou případech, pokud není zakladatelem nic jiného ustanoveno, souhlas držitele čekatelství i čekatelů jakož i schválení čekatelského úřadu (§ 91.). Není-li již žádných čekatelů a jsou-li neznámí čekatelé vyloučeni (dle §§ 93., 57., 58—60.), může držitel čekatelství, není-li jinak ustanoveno zakladatelem, naložiti s hospodářskými objekty pro případ smrti; jinak nastupuje se dle zákona (§ 92.). Zakladatel může ustanovení svá měniti i čekatelství zrušiti pokud je sám držitelem čekatelství (§ 94.).

VII. Přechodná a konečná ustanovení. Zeměpán může osvoboditi od jednotlivých ustanovení zakladatelových jakož i jednotlivých předpisů tohoto zákona (§ 97.). Čekatelským úřadem jest civilní senát vrchního zemského soudu, který jest příslušný pro záležitosti nesporné (§ 99.). Řízení v záležitostech čekatelských řídí se předpisy, které platí pro záležitosti nesporné, jež zemským zákonem přiděleny jsou řádným soudům.

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Hnojivá hodnota různých draselnatých solí.

Na popud Německé hospodářské společnosti a za její subvence konány prof. dr. Schulzem ve Vratislavi rozsáhlé hnojařské pokusy s draselnatými solemi na poli ve kbelíkách ve volné přírodě umístěných i ve vegetačních nádobách*). Z draselnatých solí použity: 40% chlorid draselnatý, kainit a síran draselnatý. Na poli zkoušen účinek draselnatých solí u cukrovky, brambor, ječmene a luk, ve kbelíkách u jarní pšenice s podrostem jetelovým a ve vegetačních nádobách s ovsem a ječmenem.

U cukrovky stoupla sklizeň na ploše 1 ha: po 10 q kainitu o 39·56 q (cukru bylo více o 4·92 q), po $2^1/_2$ q chloridu draselnatého o 30·14 q (cukru bylo více o 4·46 q), po $2^1/_2$ q síranu draselnatého o 1·94 q (cukru bylo více o 0·64 q.

U brambor objevil se po hnojení draselnatém úbytek na sklizních; zejména škrobu bylo ve všech případech méně. Celkem byly výsledky následující: dávka 8 q kainitu vyvolala na 1 ha úbytek sklizně o 2·48 q hlíz a 0·76 q škrobu, dávka 2·0 q chloridu draselnatého způsobila úbytek sklizně o 4·08 q hlíz a 1·96 q škrobu, dávka 2·8 q chloridu draselnatého snížila do konce sklizeň o 11·92 q hlíz a 5·32 q škrobu. Jen síran draselnatý účinkoval příznivě na produkci hlíz; škrobu však bylo i tu méně. Po 2 q síranu draselnatého bylo hlíz o 13·28 q více, ale škrobu o 0·62 q méně.

U ječmene stoupla sklizeň na ploše 1 ha: po 5 q kainitu o 0·86 q zrna a 6·26 q slámy, po 1·5 q chloridu draselnatého o 1·36 q zrna a 6·00 q slámy, po 0·66 q síranu draselnatého o 3·50 q slámy. Zrna sklizeno při síranu draselnatém o 1·[illegible]4 q méně. 1 hl. zrna vážil: bez draselnatého hnojení 64·53 kg., při hnojení kainitem 65·30 kg., při hnojení chloridem draselnatým 65·20 kg. a při hnojení síranem draselnatým 64·50 kg.

Na louce stoupla sklizeň na ploše 1 ha: po 10 q kainitu o 6·86 q sena, po 3 q chloridu draselnatého o 8·9 q sena a po 3 q síranu draselnatého o 9·38 q sena.

Ve kbelíkách a vegetačních nádobách jevilo draslo vesměs příznivý vliv na produkci ústrojné hmoty. Nejskrovněji účinkoval kainit. U síranu draselnatého byl již účinek patrnější; nejlepší výsledky dosaženy však chloridem draselnatým. Příčina tohoto nestejného účinku jest dle prof. dr. Schulze následující: kainit obsahuje vedle chloridu draselnatého mnoho jiných solí, které překážejí vstupu drasla do kořínků obilných, ježto samy do nich vniknouti se snaží. Zejména platí to o natronu, jehož soli pronikají snáze stěnami buněčnými než soli draselnaté. Síran draselnatý nemá sice žádných přimísenin, které by vnímání drasla ztěžovaly, ale sírany diffundují tíže než chloridy. Nejsnáze a v nejplnější míře osvojují si tedy kořínky draslo z čistého chloridu draselnatého.

Při pokusech na poli nezůstával však kainit daleko za chloridem draselnatým. Vždy pak předčil kainit síran draselnatý. Dlužno proto dáti při hnojení kainitu přednost před síranem draselnatým. Co se chloridu draselnatého a kainitu dotýče, cení prof. Schulze výše chlorid draselnatý. Účinek jeho jest jistší a rychlejší než účinek kainitu.

*) Viz „Jahresbericht der agrikulturchemischen Versuchsstation der Landwirtschaftskammer für die Provinz Schlesien zu Breslau". 1899.

Způsobuje dusíkaté hnojení semenné řepy zhoršení jakosti potomstva?

G. Wille zrazuje důtklivě od hnojení semenné řepy dusíkem. Tato má obdržeti jen kyselinu fosforečnou, draslo a vápno. Dusík působí škodně na jakost potomstva. Řepa semenná má spokojiti se jen s dusíkem, který v bulvě její jest nahromaděn. Naproti tomu jest však Strohmer na základě svých několikaletých pokusů toho náhledu, že dusíkaté hnojení semenné řepě nijak neškodí. Dusík nezhoršuje jakost potomstva a na výnos semene působí velmi blahodárně. Plná úroda dá se jen s přispěním dusíka dosáhnouti.

Nejnověji zabývali se otázkou touto Wilfarth a Briem. Oba dospěli k výsledkům stejným, jako Strohmer. Dusíkaté hnojení nepoškozuje cukernatost potomstva. Výnos semene dusíkatým hnojením se zvyšuje a semena (klubíčka řepná) stávají se těžší. Vizme na př. pokrmy Briemovy.*) Čtyři vegetační nádoby naplněny říčním pískem a opatřeny po 100 g. superfosfátu a 100 g. síranu draselnatého. Mimo to obdržela nádoba I. 150 g. ledku, nádoba II. 100 g. ledku, nádoba III. 20 g. ledku. Nádoba IV. zůstala bez ledku. K těmto čtyrem vegetačním nádobám přibrána nádoba pátá bez jakéhokoliv umělého hnojiva.

Sklizeň byla následující:

	množství semena	váha 1 klubíčka
nádoba I.	61·9 g.	2·905 g.
„ II.	51·0 „	2·879 „
„ III.	17·2 „	2·681 „
„ IV.	14·5 „	2·077 „

Semena zaseta do dobré půdy ve vzdálenostech 35 : 18 cm. Vyrostlé bulvy roztříděny dle velikosti ve dvě skupiny a zkoušeny na cukernatosti. Výsledek byl tento:

	Ze semene nádoby I.	II.	III.	IV.
Bulvy 400—520 g. těžké měly cukru	15·2%	15·9%	15·6%	15·0%
Bulvy 250—340 g. těžké měly cukru	15·8%	15·3%	15·0%	15·9%

*) Oessterr.-Ung. Zeitschrift f. Zuckerind. u. Landw. 1900. Str. 669.

Má-li pěstování semene řepného s dostatek se vypláceti, nutno k řepě semenné vydatně dusíkem hnojiti. Také lze jen při takovémto hnojení získati náležitě těžkých semen.

Pokusy s fekaliemi.

Dr. Kreuz a dr. Gerbach dospěli při svých pokusech s fekaliemi k následujícím výsledkům*):

1. Složení městských fekalií velmi kolísá a to jak fekalií hustých, tak řídkých (splachů). Zejména platí to o nejcennější jejich součástce, dusíku.

2. Při přechovávání fekalií v jamách záchodových i sběracích přichází mnoho dusíka na zmar. Ztráty na dusíku zaviněny jsou zejména vyvinováním a unikáním čpavku. Aby se jim předešlo, musí fekalie co možná rychle přijíti do půdy.

3. Dusík fekalií má velmi značnou hnojivou hodnotu.

4. Jest prospěšno, když se fekaliemi hnojí nějakou dobu před setbou, aby dusík jejich přešel do setby aspoň z části v dusík ledkový.

5. Rašelina působí dobře na zachování hnojivé síly fekalií a dobré využitkování jejich dusíku.

6. Fekalie neposkytují živného substrátu denitrifikačním bakteriím, takže dusík není vystaven přílišné denitrifikaci. Poněvadž pak jest u značné míře ve vodě rozpustný, jest účinek jeho velmi vydatný.

Rozhledy národohospodářské.

Podpory ze zemského jubilejního úvěrního fondu císaře a krále Františka Josefa I. ku podpoře malovýrobců zemědělských v létech 1899 a 1900. Kuratorium jubilejního fondu ku podpoře malovýrobců zemědělských předložilo v posledním zasedání sněmu království Českého zprávu o své činnosti. Fond byl r. 1898 na oslavu 50letého jubilea císaře a krále Františka Josefa I. zřízen; r. 1899 věnován byl vnitřním pracím organisačním; vlastní činnost, k níž dle stanov svých jest povolán, započal fond teprve r. 1900, nehledíme-li ku 3 zápůjčkám, jež r. 1899 byly povoleny.

Zpráva sněmu podaná jest zprávou první; vyjímáme ze zprávy některá ustanovení.

Zásady, jimiž se zemský jubilejní úvěrní fond císaře a krále Františka Josefa I. ku podpoře malovýrobců zemědělských řídí, stanoveny v příčině obilních skladišť následovně:

1. Na zřízení skladiště lze povoliti úvěr nejvýše do 50% stavebního a zařizovacího nákladu.

2. Členové společenstva musí k nákladu tomu přispěti 30% z vlastních prostředků nebo z příspěvků místních činitelů.

3. Úroková míra stanoví se v dlužním úpise $4^1/_2$%, skutečně však bude se vybírati úrok 4% s výhradou případného zvýšení na $4^1/_2$%. Úroky platí se ve zpětných lhůtách celoročních, splatných 31. prosince každého roku.

4. Zápůjčky povolují se na 12 let. V prvních třech letech splácejí se toliko úroky, po uplynutí této doby počne umořování zápůjčky, jehož způsob se pak ustanoví kuratoriem pokud možno ve shodě s dlužníkem.

5. Do dlužního úpisu vloží se doložka vkladní, vklad zástavního práva se však uskuteční jen v případech výjimečných.

6. Skladiště budiž pojištěno proti škodám z ohně u některého tuzemského ústavu pojišťovacího a budiž pojistka vinkulována pro fond.

Formální způsob vyřizování žádostí ustanoven tak, aby nejprve projednány byly ve dvoučlenném výboru (do něhož později přistoupil také předseda kuratoria jako třetí člen), výbor pak aby své návrhy předložil kuratoriu ke konečnému rozhodnutí.

Zásad právě naznačených bylo později užito obdobně ve všech případech, kde jednalo se o úvěr zařizovací.

O žádostech za úvěr provozovací bylo rozhodováno od případu k případu, a byla ustanovena toliko ta zásada, by podobné zápůjčky byly nejdéle ve 3—4 letech úplně splaceny.

Celkem povoleny v prvních dvou letech činnosti tyto zápůjčky dle časového pořadí:

1.	Družstvu obilního skladiště v Litoměřicích	K	20.000
2.	Družstvu ob. skl. v Bilíně	„	20.000
3.	Družstvu ob. skl. v Chebu	„	20.000
4.	Zelařskému družstvu v Plotištích	„	10.000
5.	Hospodářskému družstvu v Kolíně	„	10.000
6.	Hospodářskému družstvu ve Strakonicích	„	6.000
7.	Mlékařskému družstvu v Opatově	„	16.000
8.	Hospodářskému spol. v Touškově (prostřednictvím něm. ústřed. jednoty)	„	6.000
9.	Družstvu obil. skladiště v Jaroměři	„	30.000
10.	Spořitelnímu a zál. spolku pro Jarošov a okolí	„	2.000
11.	Rolnickému družstvu pro zpracování čekanky v Sánech	„	12.000
12.	Obilnímu skladišti v Počeradcích	„	40.000
13.	Obilnímu skladišti v Kouřimi	„	35.000
14.	Spořitelnímu a záložnímu spolku pro Starý a Nový Přerov	„	4.000
15.	Hospodářskému lihovaru ve Stráži n. Než.	„	15.000
16.	Obilnímu skladišti ve Žluticích	„	20.000
17.	Mlékařskému družstvu ve Stanovicích	„	20.000

*) Jahresbericht der landwirtschtl. Versuchsstation Jersitz bei Posen. 1898—99, str. 20 a násl.

18. Mlékařskému družstvu v Litrbaších . .	K	4.000
19. Mlékařskému družstvu v Lukavicích .	„	3.600
Celkem . .	K	293.600

Z částky této připadá největší díl na obilní skladiště, totiž celkem K 191.000, na mlékárny K 43.6000, na jiné podniky družstevní K 37.000, na úvěr provozovací K 18.000, na úvěr jiného druhu K 4.000.

Do posléze zmíněné kategorie náleží jedině případ, kdy byla povolena zápůjčka záložně soustavy Raiffeisenovy za tím účelem, aby povolila úvěr melioračnímu družstvu do té doby, až bude tomuto vyplacena subvence zemská a státní.

Provozovací úvěr povolen byl ve třech případech k nákupu potřeb hospodářských pro členy společenstva nebo spolku.

Dle národnosti lze roztříditi sumu shora zmíněnou takto: českým žadatelům povoleno K 127.000, německým K 166.000 (viz § 6. stanov).

Veškeré zápůjčky shora zmíněné nebyly do konce roku 1900 k výplatě poukázány, ponévadž nebylo za to v některých případech žádáno; jsou to zápůjčky naznačené pod č. 7, 14, 16, 17, 18 a 19.

Celá řada žádostí nebyla do konce roku 1900 definitivně projednána, buď že nebyly žádosti správně instruovány, že společenstvo nesplnilo podmínky, za nichž se úvěr povoluje nebo že o nich bylo konáno šetření.

Jsou to tyto žádosti:

1. Družstvo rolnického lihovaru ve Stráži n. N. za další zápůjčku	K	35.000
2. Zemská jednota nákupních, výrobních a prodejních společenstev v král. Českém	„	10.000
3. Hospodářské družstvo v Nov. Bydžově	K	25.000
4. Obilní skladiště v Teplicích	„	40.000
5. Obilní skladiště v Rychnově n. Kn. .	„	16.000
6. Křesťansko-hospodářské družstvo v Lipnici	„	2.000
7. Obilní skladiště v České Skalici . . .	„	37.000
8. Mlékařské družstvo Korytech	„	4.000
9. 87 záložen Raiffeisenových úhrnem . .	„	348.000
10. Hospodářský spolek pro Dušníky a okolí	„	20.000

Celní ochrana chovu ryb. Čeští hospodáři, zabývající se rybničným chovem ryb, podali ministerstvu orby žádost, jež dotýká se dvou hlavních příčin, ohrožujících nyní náš český vzkvétající chov a vývoz rybničných ryb. Tento ohrožen jest na jedné straně rapidně stoupajícím dovozem ryb z Rumunska, hlavně kaprů. Rumunsko jest ze zemí evropských nejbohatší na ryby, v nichž zejmena vývoz kaprů v poslední době obrovsky vstoupl. Kdežto v roce 1891 činil dovoz kaprů k nám z Rumunska 1.518 q, stoupl v roce 1899 na 33.273 metr. centů. Druhé nebezpečí našemu chovu ryb hrozí v Německu, kam měli jsme dobrý vývoz ryb, presentující se sumou na $3^1/_2$ mil. korun. Nový německý celní tarif nyní navrhuje nejen clo na mrtvé ryby, nýbrž i vysoké clo (15 marek z 1 metr. centu) na ryby živé. Proto žádají čeští hospodáři, zabývající se chovem ryb v rybnících, aby při uzavírání nových celních a obchodních smluv bylo pamatováno: 1. na zavedení dovozného cla 100 K na 100 kg. rumunských kaprů a 50—100 K na 100 kg. cizozemských sladkovodních ryb vůbec; a 2. aby případnými repressaliemi bylo zabráněno navrhované jak zavedení cla na kapry od nás do Německa vyvážené, tak i zákaz dovozu našich ryb do Německa.

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Rozdělení lněného semene.

Český odbor rady zemědělské hodlá pro rok 1902 opětně rozděliti určité množství lněného semene chudším pěstitelům lnu z krajin lnářských. Členové hospodářských spolků a družstev lnářských, kteří o semeno to žádati hodlají, nechť podají žádosti své prostřednictvím svých spolků neb družstev nejdéle do 15. ledna 1902 českému odboru rady zemědělské.

Spolky neb družstva, jestliže pro své členy semeno pro rok 1901 obdržely, nechť podají zprávu o tom, jak semene upotřebily, jmenovitě, zda členové, jimž semeno bylo dáno, též závazku svému dostáli a polovinu sklizeného semene spolku odevzdali.

Z českého odboru rady zemědělské pro království České.

Předseda:
Heřman Janda.

Čís. 5.942.

Okresním výborům!

Při provádění akce zalesňovací stále se opakuje, že jednotlivé okresní výbory nevybírají subvence splatné v roce, kdy jim uděleny byly, a teprvé po delší době předkládají kvitance na subvence před 2—3 lety povolené.

Český odbor rady zemědělské upozorňuje opětně veškeré okresní výbory, že subvence zalesňovací musí býti vyzdvižena nejdéle do konce druhého roku po jejím povolení.

Na další léta subvence ty reservovati nelze a v zájmu řádného súčtování jest nutno, aby veškeré nevybrané subvence koncem druhého léta prohlášeny byly propadlými.

Úhrnný obnos propadlých subvencí pak rozdělí se při nejbližším povolování zalesňovacích subvencí novým žadatelům a žadatelé, kteří povolených subvencí nepoužili, ztrácejí na ně nároků.

Uvádějíce to okresním výborům na vědomí, žádáme, aby tohoto ustanovení byly pamětlivy při předkládání žádostí a kvitancí.

V Praze, dne 22. října 1901.

Z českého odboru rady zemědělské pro král. České.

Předseda:
Heřman Janda.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Opatření proti mšici krvavé.

Zemský výbor království Českého usnesl se po návrhu českého odboru rady zemědělské na tom, aby za příčinou eventuelních opatření proti mšici krvavé provedena byla v měsíci říjnu 1901 revise zahrad král. českého zemského pomologického ústavu v Troji a aby jakožto znalci povoláni byli pp. prof. J. R. Demel a Václav Maruška, zámecký zahradník v Klecanech.

O návrhu českého odboru rady zemědělské, by zjištěno bylo skutečné rozšíření mšice krvavé po celém obvodu království Českého, bude zvláštní rozhodnutí zemského výboru následovati.

Podpora hospodářských družstev.

Zemský výbor království Českého usnesl se v sezení svém ze dne 25. září 1901 vložiti do zemského rozpočtu na rok 1902 zemědělským družstevním podnikům: 1. na subvence 200.000 K, 2. na nezúročitelné zápůjčky 100.000 K.

Čís. 5.961.

Vyhláška

českého odboru rady zemědělské v záležitosti zřizování skladišť.

Dle sdělení c. k. místodržitelství ze dne 15. dubna 1901 č. 63.088. nehodlá c. k. ministerstvo orby činiti poskytování subvencí hospodářským skladištním společenstvům bez výjimky závislým od toho, že společenstva potřebné stroje v tuzemsku si opatřila, nýbrž jest ochotno ve zvláštních případech (ku př. když stroje jsou lepší jakosti neb při stejné jakosti levnější ceny) udíleti podpory i když stroje byly objednány z ciziny.

C. k. ministerstvo orby poukázalo dále na nezbytnost, by utvářející se společenstva v čas, t. j. před početím stavby a zadáváním strojových zařízení u předložení plánů a rozpočtů své subvenční žádosti podávala a takto úřadům, jimž dobrá zdání podávati jest, příležitost ku prozkoumání, jakož i ministerstvu orby a zemskému výboru k rozhodnutí ohledně celého zřizování podniku a zvláště také ohledně opatřování strojů poskytly, pokud ještě příležitost k zavádění oprav a modifikací se naskytuje.

Z ústředního sboru rady zemědělské.

Proti bursovnímu terminovému obchodu obilnímu vyslovil se s veškerou rozhodností ústřední sbor rady zemědělské pro království České ve své poslední za předsedání J. J. pana Ferdinanda prince z Lobkovic konané schůzi. K pilnému návrhu člena p. Františka Peschky jednomyslně usneseno, c. k. praesidiu ministerstva zaslati podání, ve kterém se naléhavě žádá bezvýjimečný zákonitý zákaz výše zmíněného obchodu.

Agrární anketa. Ve schůzi ústředního sboru rady zemědělské pro král. České, konané v sobotu dne 19. října předložil říšský a zemský poslanec p. Jindřich Maštálka jakožto referent české oblasti výsledky šetření zemědělské ankety, pořádané za podpory země a státu a mající za účel, aby poměry sociální, hospodářské a kulturní stavu zemědělského na základě osobního přesného vyšetřování byly zjištěny a aby bylo udáno, jakých prostředků uchopiti se dlužno, aby agrární krisi se mohlo čeliti. Velmi obsažná tato práce, obsahující výsledky šetření 32 komisařů a oblastí, a tvořící spis o 1100 stránkách, podává jasný přehled o všech poměrech našeho zemědělského obyvatelstva. Zejména množství statistického materiálu, jako výkazy o zadluženosti majetku jednotlivých okresů, o tržních cenách atd., vše přepracováno jsouc i pro dřívější doby na novou míru a váhu, osvětluje velmi jasně tíseň, která nepopíratelně trvá na našem venkově; návrhy pak, které na základě vyšetřených poměrů se činí k nápravě, poskytnou zajisté přebohatý materiál našim veřejným kruhům, ať již politickým, ať již národohospodářským k důkladnějšímu uvažování. Výsledky ankety, až budou vytištěny, budou znamenitým obohacením naší odborné národohospodářské literatury. — Bohužel, že prostředky finanční nedovolovaly tomu, aby výsledky provedeného šetření v tom rozsahu, jak komisaři vyšetřujícími byly dodány, veřejnosti naší cele a nezkráceně byly odevzdány, Vítati však dlužno učiněné opatření pana referenta, vedle kterého vědeckému světu i odborným kruhům práce ty zůstaly k disposici v knihovně rady zemědělské a slouží tak jako zdroj studia pro poměry hospodářské i sociální českého zemědělství na sklonku století devatenáctého. Po návrhu J. J. knížete Dr. Bedřicha ze Schwarzenbergu. byly vysloveny praesidiu rady zemědělské, zvláště pak referentu poslanci p. J. G. Maštálkovi a jeho hlavnímu spolupracovníku p. K. Šafránkovi, jakož i pánům vyšetřujícím komisařům za významnou práci, převyšující rozsahem i významem svým naprosto i míru nejobratnějších referátů, všemi přítomnými českými i německými členy ústředního sboru jednomyslné díky a uznání.

Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby.

Ministr orby jmenoval professora německé techniky v Brně Dra. Heřmana ryt. Schullerna ze Schrattenhofenu řádným členem hospodářské rady při c. k. ministerstvu orby.

Zpráva o stavu osení. Výsledky sklizně kukuřice, vyjma v některých krajinách, jsou dosti příznivé. Sklizeň pšenice jest vyjma Korutany a Kras po většině příznivá. Sklizeň brambor jest skončena a opatřena, výnos jest kvantitativně téměř všude příznivý, kvalitativně — zvláště v Čechách — uspokojující. Cukrovky, často v rozvoji se opozdivší, skytají prostřední až dobře prostřední sklizeň. Cukernatost jest bez výjimky vysoká; sklizeň nalézá se téměř v nejlepším proudu. Krmné řípy ukazují prostřední až dobrou sklizeň. Vinobraní jest téměř ukončeno, výnos kvantitativně jenom částečně uspokojující, kvalitativně také pouze částečně dobrý. Sklizeň ovoce v mnohých okresích se nezdařila, pouze švestky a trnky podaly zvláště v Čechách a Uhrách příznivý výsledek, včasně setý ozim vyvíjí se dobře. Setí žita jest skončeno. Mladé řepky stojí příznivě. Myši působí ve východních zemích značné škody.

Subkomitét hospodářské rady při c. k. ministerstvu orby, zvolený za účelem posouzení osnovy zákona o pojišťování pense zřízenců ve službách soukromých, konal schůzi dne 14. a 15. října t. r. v místnostech c. k. ministerstva orby. Schůzi předsedal hrabě Haugwitz; se strany vlády byli přítomni: sekční chef dr. Wolf, sekční rada Deperis a vrchní inspektor dr. Blaschke z ministerstva vnitra a sekční radové Tomaszewski a dr. Ertl z ministerstva orby.

Zásadní stanovisko subkomitétu vůči vládní osnově formulováno asi následovně:

Ideální rozřešení tohoto velikého sociálně-politického problému lze spatřovati ve všeobecném dělnickém pojišťování; v případu, že by takovéto všeobecné pojišťování na ten čas nebylo lze provésti, spatřuje subkomitét ve vládní předloze první krok na dráze k řešení této důležité otázky.

Průběhem rokování přijat byl návrh svobod. p. Sedlnitzkého, že subkomitét uznává předlohu pro zemědělce pouze v tom případu přijatelnou, jestliže příspěvky na důchody invalidní, dále na podpory k vychování dětí a na ztráty provozovací, které mají dle osnovy býti uhražovány zaměstnavateli, přejaty budou pokladnou státní.

Subkomitét vyslovil se též proti podporování v nezaměstnanosti, jak jest v osnově navrženo.

Různé zprávy hospodářské.

Osobní. Ústřední sbor rady zemědělské pro král. České jmenoval ve své schůzi, dne 19. t. m. konané, p Richarda Šautrůčka vrchním inženýrem technické kanceláře zemědělské rady. — Učitelské jubileum. Pan František Bauer, ředitel rolnické školy v Kostelci n. Orlicí, dovršil 31. října t. r. 25letí svého učitelského působení na školách hospodářských. K významnému tomuto dnu gratulujeme p. řediteli a přejeme mnoho zdaru k působnosti další.

Výbor českého odboru rady zemědělské pro království České konati bude v pondělí dne 4. listopadu 1901 o 10. hodině dopoledne v zasedací síni rady zemědělské v Praze-II. 799 schůzi s tímto programem: 1. Zprávy předsednictva (ref. předseda čes. odboru Heřman Janda.) 2. Záležitosti personální a návrh na vypsání konkursu pro místo kočovného učitele, jakožto instruktora mlékařského (ref. předseda odboru Heřman Janda). 3. Zpráva IV. komité o organisaci pokračovacího školství hospodářského (ref. člen výboru pan Karel Prášek). 4. Zpráva V. komité o návrhu poslanců Alfonsa Šťastného a Jana Rataje v příčině zavedení selského práva v království Českém a v příčině vyvazení dluhů hypotekárních na statcích ochranných (referent tajemník českého odboru pan Dr. Karel Viškovský). 5. Zpráva VI. komité o zavedení zemské dávky z piva (ref. člen výboru pan František Sajfert). 6. Návrh na jmenování člena a náhradníka do zemské železniční rady. 7. Zpráva a návrhy o provádění akce ku zvelebení chovu skotu a drobného zvířectva (ref. předseda českého odboru Heřman Janda, člen výboru pan Jan Jaroš a inspektor pan Václav Laušman). Podrobnou zprávu o této schůzi přineseme příště.

Z Ústřední společnosti hospodářské pro král. České. Ředitelstvo Ústřední společnosti hospodářské podalo sněmovně poslanecké na říšské radě tuto petici: Podle zpráv časopiseckých chystá se c. k. ministerstvo orby předložiti sněmovně poslanecké k ústavnímu projednání návrh zákona o termínových obchodech obilních, kterým se blankotermínový obchod obilní nezakazuje a neodstraňuje, nýbrž prostě zavádí pouhá jakási reforma a úprava těchto bursovních obchodů. Obsah chystané osnovy zákona není sice znám, ježto však je vypracován na základě jednání loňské ankety, není pochyby, že oprávněným požadavkům zemědělského obyvatelstva nevyhovuje. Pouhá a ke všemu kusá reforma blankotermínového obchodu obilního nebyla by zajisté pranic platna, poněvadž velkokapitál se vynasnaží a také vždy tolik moci míti bude, aby větší část zamýšlených reforem zmařil. Spíše zdá se býti obava oprávněna, že reforma bursovního obchodu termínového, jak ji c. k. vláda připravuje, nikterak hru a spekulaci differenční, proti níž zemědělstvo se brání, netoliko neoslabí, nýbrž naopak ještě oživí. Počet vykořisťovatelů zemědělských následkem reformy snad sice se stenčí, ale nabude větší moci ochranou, kterou jí c. k. vláda hodlá povoliti. Ať je reforma bursovních obchodů termínových, jak ji c. k. vláda připravuje, konečně jakákoliv, zemědělstvu nepřinese žádného prospěchu, neboť dokud blankotermínový obchod obilím dle práva vůbec potrvá, nebude rolník nikdy s to, aby se útokům a úskokům bursovním ubránil. Teprve až bursovní obchod termínový úplně bude odstraněn, přestane zemědělstvo býti hříčkou v rukách bursovních spekulantů. Zemědělstvo proto, nemají-li zájmy jeho nadále zůstati ohroženy, nemůže se spřáteliti se žádnou

reformou termínového obchodu obilím, tím méně může se spokojiti s reformou c. k. vlády, která dle doslechu docela jaksi bursám obilním přichází vstříc, naopak musí trvati na tom, aby obchod blankotermínový obilím úplně byl odstraněn. Z té příčiny dovoluje si podepsaná Ústřední společnost hospodářská pro král. České jako zástupce hospodářských jednot českých a kruhů zemědělských vznášeti k sněmovně poslanecké snažnou žádosť, aby nepřistupovala na nijakou reformu blankotermínového obchodu obilím, nýbrž aby se přičinila, by blankotermínový obchod zemědělskými a mlynářskými výrobky naprosto byl zakázán.

Mac Maercker, professor zemědělské chemie na vysoké škole v Halle n. S., vynikající německý učenec a pracovník v oboru produkce zemědělské zemřel dne 19. října 1901. Mocný rozvoj německého zemědělství jest z mnohé části zbudován na výzkumech tohoto velkého badatele, rozvoj tento jest mu živoucím pomníkem. Čest památce tohoto muže! — Podrobný životopis přineseme příště.

První česká akciová parní mlékárna a drůbežárna v Praze. Dne 9. t. m. konala se první schůze zvolené správní rady, na níž zvolen jednohlasně předsedou pan Heřman Janda, zemský poslanec a předseda českého odboru zemědělské rady pro král. České a jeho náměstkem rovněž všemi hlasy pan MUDr. Frant. Kašpar.

Stavba vodovodů ve venkovských obcích. Ve schůzi zemského výboru bylo schváleno, aby na podporu stavby vodovodů ve venkovských obcích do rozpočtu zemského na rok 1902 zařaděna byla částka 30.000 K.

Poskytnutí podpory z nouze. C. k. vláda podala radě říšské návrh na poskytnutí podpory z nouze z peněz státních a to v částce 3 millionů korun. Z obnosu toho má se dostati podpory poškozeným z r. 1901 pohromami živelními (škody způsobené při odchodu ledu, průtrži mračen, krupobitím a povodněmi), a to hlavně v Tyrolsku, Korutnnech, v Čechách, na Moravě, v Istrii a v Gorici s Gradiškou.

Zvýšení melioračního fondu. V předloženém státním rozpočtu v rubrice c. k. ministerstva orby jeví se oproti loňsku zvýšení potřeby o 2,269.657 K. Zvýšení toto jde v prvé řadě na účet zvýšení položky melioračního fondu: zvýšujeť se položka tato o 1,500.000 K (z 2,500.000 K na 4,000.000 K). Meliorační fond, z něhož udílí se státní subvence na podniky meliorační, zřízen byl zákonem ze dne 30. června 1884 č. 116 ř. z.; od r. 1885 až do r. 1892 činil fond ten každoročně 1,000.000 K, v r. 1897 činil 1,500.000 K, r. 1898 1,700.000 K, r. 1899 a 1900 2,000.000 K, r. 1901 2,500.000 K; pro r. 1902 navržen jest obnosem 4,000.000 K.

Státní rozpočet pro r. 1902. Říšské radě, která se dne 27. října t. r. sešla, předložen byl k projednání státní rozpočet pro r. 1902.

Obraz finančního hospodaření Rakousko-Uherska jeví se v položkách rozpočtu následovně:

Potřeba:

	Korun
Dvůr	9,300.000
Kabinetní kancelář	179.338
Říšská rada	2,688.569
Říšský soud	49.724
Ministerská rada a správní soudní dvůr	3,089.629
Příspěvek na společné říšské výdaje	263,479.377
Ministerstvo vnitra	68,033.678
„ zemské obrany	60,823.851
„ osvěty	79,008.269
„ financí	275,499.513
„ obchodu	130,413.080
„ železnic	242,592.720
Ministerstvo orby	46,050.002
„ spravedlnosti	71,337.630
Nejvyšší účtárna	460.800
Pense	60,276.080
Subvence a dotace	16,618.110
Státní dluh	353,913.528
Správa státního dluhu	1,304.045
Úhrnem	1685,117.944

Úhrada:

	Korun
Říšská rada	9.836
Ministerská rada a správní soudní dvůr	1,696.100
Ministerstvo vnitra	2,957.314
„ zemské obrany	854.578
„ osvěty	14,447.716
„ financí	1183,733.249
„ obchodu	129,342.120
„ železnic	281,813.370
„ orby	36,109.822
„ spravedlnosti	2,554.558
Pense	2,974.834
Subvence a dotace	1,246 500
Státní dluh	27,126.508
Správa státního dluhu	21.500
Prodej státních nemovitostí	1,078.352
Úhrnem	1685,966.357
Očekávaný přebytek	848.413

Horní Rakousy a německý celní tarif. Hornorakouský zemský výbor vyžádal si dobré zdání hornorakouské obchodní komory a zemědělské rady o návrhu německého celního tarifu. Obchodní komora dovozuje ve svém pamětním spisu z popudu zemského výboru podaném, že celní zvýšení německého tarifu dolehne velmi citelně na hornorakouský průmysl srpů, lněné příze, papírového zboží a řezaného dříví. Úsilí rakouské vlády musí se nyní nésti k tomu, aby zmařila toto projektované německé zvyšování; snaha tato není bezvýslednou. Zvýšením cla na dobytek a hospodářské výrobky jest v prvé řadě postiženo rolnictvo. Při tom však nutno poukázati na nebezpečí, jež by nám hrozilo, kdybychom napodobovali tento příklad Pruska a zvyšovali svá zemědělská cla. Prospěli bychom jen Uhrám a vyvolali celní válku s Ruskem, jež má pro nás tolik významu. — Zemědělská rada praví mezi jiným, že německý celní tarif vyvolal v rolnictvu veliké vzrušení a obavy, ježto ohrožuje řadu zemědělských odvětví výrobních, nehledělo se však na to, že přání německého rolnictva jsou v podstatě stejná s přáním hornorakouského zemědělstva, totiž ochrana domácí výroby před cizí soutěží. Rakousko bude těmito agrárními proudy vážně ve svém vývozu ohroženo. Vláda nechť se snaží, aby alespoň co se týče Rakouska neplatila zvýšená cla na ječmen, slad, dobytek, dříví a pod.

Lichtův odhad světové výroby cukerní. Právě uveřejněná Lichtova měsíční zpráva sděluje tento odhad světové výroby cukerní:

	1901—02
Německo	2,070.000
Rakousko	1,220.000
Francie	1,150.000
Rusko	1,050.000
Belgie	350.000
Holandsko	190.000
Ostatní země	400.000
Celkem	6,430.000

Giesecker odhaduje letošní výrobu cukerní na 6,315.000 t., ústřední orgán německých cukrovarníků na 6,540.000 t. a jednota cukrovarů na 5,976.000 t. Loňská skutečná výroba obnášela 6,090.000 t. Statistika tato týká se pouze výroby cukru řepového, oproti loňsku jeví se přírůstek kolem 370.000 t. — Neméně stoupla též v koloniích výroba cukru třtinového; loňská výroba třtinového cukru obnášela 2,900.427 t., letošní výrobu však odhaduje Licht na 3,400.000 t., jest tedy i zde přírůstek asi 400.000 t.

Spolek pro socialní politiku, jenž konal letošní valnou hromadu v Mnichově, byl velice četně navštíven z Německa i z Rakouska. Jednalo se o otázce bytové a potom o obchodních vztazích rakousko-německých. Profesor Lotz praví, že se německé zemědělství již tou měrou přispůsobilo vývoji průmyslového státu, že není třeba zvýšených celních opatření. Škoda, která hrozí ze zvýšení cel, bude jistě větší než pochybný užitek, na který se ukazuje. Řečník uvedl, že mnohými zcela jinými zřízeními by se mělo pomoci zemědělství a uvádí mimo jiné, že by měli býti usazováni dělníci zemědělští, že by měly býti udíleny prémie, a že by zadlužení zemědělci měly býti vyvazováni z dluhů. Na konec praví, že především jest třeba, nezaváděti zvýšená cla, ale pracovati k tomu, aby celá Evropa součinně bojovala v zápasu proti Americe.

Světové zásoby obilní. Ústřední úřad pruských zemědělských komor (záznamní úřad) uveřejňuje od nějaké doby týdně zprávy o všeobecném stavu obilního trhu. V těchto zprávách dbá se, pokud lze, vždy jen nejnovějších zpráv o výtěžku a vyhlídkách světové žně. Zvlášť zajímavou je týdenní obilní zpráva od 7. do 13. srpna 1901, která zní:

Na sklonku týdne objevila se se všeobecným zájmem očekávaná zpráva zemědělského ministeria ve Washingtonu o stavu amerického osení. Na základě této úřední zprávy odhaduje statistik New-Yorkské obilní bursy americkou žeň v tunách à 1000 kg.:

	Pšenice			
	ozim	jař	kukuřice	oves
1. srpna 1901	11,143.000	6,649.000	37,611.000	10,612.000
1. července 1901	11,143.000	7,875.000	56,349.000	20,612.000
1. srpna 1900	9,012.000	4,866.000	59,151.000	
žeň 1900	9,451.000	4,650.000	56,838.000	21,846.000

Jest nutno, aby byl vzat zřetel na tento úřední odhad při pohybu domnělé světové žně, neboť více než polovina — 6·53 mill. — celkového dovozu as $11^1/_2$ mill. tun pšenice do Evropy přiváží se z Ameriky. Dovoz z Ruska lze odhadnout asi na 2,175 mill. tun, zemí podunajských 1,088 mill. tun, Argentiny, Australie atd. na 1,740 mill. tun. Dle toho jest těžisko letošního obilního roku v Americe.

Ruské uzávěrky na pozdější dobu pohybují se až dosud v mezích velice úzkých. Zajímavo je, že Francie se téměř bez přestání blíží na světovém trhu k bodu parity a že v posledním týdnu se mu přiblížila tak, jak se ještě v posledních 3 letech nestalo. Z toho lze odvozovati, že Francie v poměrně krátké době stane se kupcem americké pšenice. Stav světového obilního trhu je dle týdenních statistických udajů velmi příznivý i když nedbáme ještě na výtěžek americké kukuřičné žně.

Že však konečně nemusí cena chlebovin záviseti na tom, že výtěžek žně kukuřice v severní Americe místo 60 mill. tun bude pouze 37 mill., je samozřejmé. Při nezvykle vysokých cenách kukuřice a špatné sklizni zeleného krmiva bude zcela jistě ke krmení dobytka použito v míře mnohem větší chlebovin. Výtěžek kukuřicové žně je závažným faktorem pro ceny obilní.

Hotová zásoba pšenice v Severní Americe byla v tunách tato:

1901	10. srpna	761.913	týdenní úbytek 60.750
	3. srpna	822.663	
1900	10. srpna	1,301.886	
1899	10. srpna	978.912	

Dodávky amerických farmářů do skladišť byly v posledním týdnu v tunách:

	Pšenice			kukuřice		
	1901	1900	1899	1901	1900	1899
27. července	180.734	143.550	131.370	58.508	83.520	133.763
3. srpna	180.090	160.515	118.537	62.858	77.648	129.848

Musíme s tím počítat, že lodní dovoz do Evropy stoupá. Hotová zásoba pšenice ve světě jeví se v tunách:

	1901	1900	1899
1. července	2,994.975	3,387.098	2,988.885
1. srpna	2,860.125	3,388.650	3,078.913

Ze všech zemí docházejí zprávy, že sklizeň následkem příznivého počasí jest po většině dobré jakosti, že však hospodářům polní práce brání i tam, kde byla sklizeň výjimečně dobrá, vypraviti na obilní trh větší množství obilí. Evropa žije nyní téměř výhradně z americké pšenice. O Německu pak podává král. statistická kancelář pro Prusko tyto průměrné ceny:

v markách za tunu:

	pšenice	žito	oves	brambory
v měsíci červenci 1901	167	139	146	55·4
„ červnu 1901	170	143	147	47·9
„ červenci 1900	156	149	145	61·5

Klesání cen v červenci všeobecně postoupilo, nejznačnější bylo při pšenici v Berlíně; kolem 9 M., kdežto žito kleslo nejvíce v ceně v Prusku západním. Nové žito bylo nabízeno s mnoha stran v dobré jakosti. Lepší druhy pšenice byly nakupovány k setbě a poměrně draze placeny. Prostřední druhy byly tísněny americkými nabídkami. Berlínský obilní obchod zaopatřuje téměř celý východ. Zvlášť do Poznaňska a Slezska byl dovoz americké pšenice v posledním týdnu velmi značný. Nová pšenice byla dle druhu placena 141—145 M. Ovsa přišlo dosud na trh velmi málo, a rovněž tak i ječmene. Úpadkem Drážďanským byl obchod dočasně stísněn. Ku konci týdne bylo ve všech oborech patrné klíčení větší důvěry a chuti k podnikání. Do jiných měst prodány byly některé americké druhy pšenice, na př. Vala-Vala, Kansas, do Hamburku v ceně, která převyšovala berlínskou cenu termínovou. V mezinárodním obchodu je nyní Berlín poměrně nejlacinějším místem v termínovém obilním obchodu.

Ze zprávy Záznamního úřadu o týdnu od 28. srpna do 3. září zajímavá jsou tato data:

Dle zpráv, které došly v tomto týdnu lze předpokládati, že se potřeba dovozu pšenice v tomto roce utváří asi takto: Anglie 5,111.000 t., Francie 1,305.000 t., Německo 1,957.000 t., Holandsko, Belgie, Švýcary a Skandinavie 2,610.000 t., úhrnná potřeba dovozu tedy 10,938.000 t. Naproti tomu je výše vývozní schopnosti Ameriky asi 6,525.000 t., Ruska 2,175.000 t. a zemí Balkánských 870.000 t., tak že se jeví nedostatek 1,413.000 t., který krýti musí země objevující se na světovém trhu se svou žní v druhé polovici roku, totiž Argentina, Indie a Australie. Indii lze odhadnout na 348.000 t., Australii na 326.000 t. a Argentinu na 761.000 t. Mezinárodní opatření obilí, zdá se, že je dle těchto čísel pro tento rok zaručeno.

Francouzská žeň byla v posledních dnech odhadnuta na 7,177.500 t. pšenice proti skutečnému výnosu žně roku minulého per 8,428.125 t. Jiné odhady jsou všeobecně vyšší. Jisto je, že značný dovoz pšenice do Francie bude nezbytný.

O rozsahu pěstování kukuřice ve Spojených Státech severoamerických praví tamní německý odborník toto: obnášela

	1900	1899	Průměr 1891—1900
plocha osetá v ha.	33,719.495	33,228.889	31,072.407
výtěžek v t.	53,469.711	52,784.962	48,174.491

	1900	1899	Průměr 1891—1900
průměrný výtěžek na 1 ha. ve 100 kg.	15·86	15·89	15·5
cena 1 t. v markách	57·8	49·6	53·9
průměrný výtěžek na 1 ha. v markách	91·7	78·8	83·8

Pěstování kukuřice ve Spojených Státech každým směrem přibylo; výsev kukuřice zaujímá přes polovinu výsevu vůbec. Největší část kukuřice spotřebuje se v zemi; do ciziny šlo r. 1900 resp. 1899 4,835.826 a 5,261.245 tun, z těch pak do Německa 988.621 a 1,149.881.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Pražská plodinová bursa dne 29. října 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 75—81 kg. K 8·50 až 9·40, uherská 78—80 kg. K 8·90 až 9·30, rakouská 80 až — kg. K 9·25, až 0·—, žito české, jakosti 70—76 kg. K 7·90—8·25, uherské jakosti — až — kg. K 0·— až 0·—, ječmen výběr K 8·40 až 0·—, první jakosti K 7·90 až 8·—, střední K 7·60 až 7·75, merkantilní K 7·25—7·45, oves bílý 1901 K 7·35 až 7·45, rychlík 1901 K 7·35 až 7·45, merkantilní K 7·20 až 7·25, vadný K —·— až K —·—, kukuřice uherská K 6·65 až K 6·75, cinquantinová 1900 K 7·50—7·60, nová 1901 K 6·— až 6·10, cinquant. 1901 K 7·15 až 7·25, vikev česká K 0·— až 0·—, pohanka K 9·— až 9·50.

Plzeň. Na trh dne 30. října 1901 přivezeno na 51 povozech 884 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·70 až 17·35, žita K 16·50 až 16·10, ječmene K 15·85 až 15·35, ovsa K 14·40 až 14·15, sena nejvyšší cena K —·—, prostřední K 9·—, nejnižší K 7·60, slámy nejvyšší cena K 6·60 prostřední K 5·50, nejnižší K 4·40, brambory 100 kg. K 3·60 až K 3·—.

Chrudim, ceny tržní dne 26. října. Hektolitr pšenice od K 12·60 do 13·80, hl. žita od K 9·— až 11·30, hl. ječmene od K 9·20 do K 10·70, 1 hl. ovsa od K 5·50 do K 6·70, 1 hl. zemčat od K 1·40 do K 2·—, 100 kg. sena lučního od K 8·40 do 9·—, kg. másla čerstvého K 2·20.

V Písku, dne 26. října. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice K 13·60—13·44, žita K 11·45—11·22, ječmene K 10·22—10·12, ovsa K 6·75 až —·—, brambor K 1·60.

Vysoké Mýto, dne 19. října. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 8·80, žita 50 kg. K 7·20 až 7·60, ječmene 50 kg. 6·20 až 6·60, ovsa 50 kg. K 6·20 až 6·60, brambor 50 kg. K 1·35; máslo 1 kg. K 2·16, vejce 60 kusů K 3·—, seno 1 metr. cent K 6·40 až 8·—, sláma 1 metr. cent K 5·— až 6·50.

V Jičíně, dne 28. října. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 76 až 80 kg. K 12·50 až 13·60, žito váha hl. 70 až 76 kg. K 10·60 až 11·60, ječmen váha hl. 65 až 71 kg. K 8·60 až 10·10, oves váha hl. 44 až 50 kg. K 6·60 až 7·20, máslo čerstvé kg. K 1·94 až 2·38.

Mladá Boleslav, dne 25. října. Pšenice hektolitr váha — kil. K 0·—, žito hl. váha 75—75 kil. K 7·75, 7·87, 8·—, ječmen 1 hl. váha od — do — kil. K —·— až —·—, oves 50 kg. váha od 46—51 kg. K 7·25, 7·50 až 7·75, zemčata 50 kg. K 1·50, 1·55, 1·60, seno 50 kg. K —·—, —·—, —·—, sláma K 0·—, máslo kg. K 2·40, 2·50, 2·60. Na trh bylo na 12 vozích 173 hl. obilí přivezeno.

V Hradci Králové, dne 26. října. 1 hl. pšenice K 13·60 až 14·—, 1 hl. žita K 11·70 až 12·20, 1 hl. ječmene K 9·40 až 10·10, 1 hl. ovsa K 5·80 až 6·50, 1 hl. bramborů K 1·80 až 2·20, 1 hl. jetelového semínka červeného K 68·— až 80·—, 1 hl. máku K 32·— až 36·—, 1 hl. lněného semene K 16·50 až 19·—. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 366, žita 143, ječmene 387, ovsa 282, jetelového semínka 12, lněného sem. 20, brambor 127 pytlů.

Na hospodářské jubilejní výstavě ve Vídeňském Novém Městě prohlížel si Jeho cís. Výsost arcivévoda Rainer exposici firmy Josef Klement v Hrobcích u Roudnice a vyslovil velice lichotivou pochvalu o ruční řetězové pumpě vzhledem k vydatnému podávání vody, láci a dobré jakosti. Pan arcivévoda projevil Své potěšení nad tím, že víc jak 5000 pump od firmy zmíněné pocházejících v činnosti se nachází.

Hospodářské vyučování a přednášky.

„Ústřední svaz českých hospodářských společenstev v markrabství moravském v Brně“ pořádá občas také různé kursy hlavně pro družstva sdružená. — Jako loni pořádal účetnický kurs pro zástupce družstev hospodářských, dále obchodní kurs pro balení ovoce, tak roku letošního pořádal opětně čtyři kursy pro vedoucí družstev pro zvelebení chovu dobytka a dva kursy účetnické pro družstva mlékařská a v nejbližší době uspořádá ještě třetí účetnický kurs pro mlékařská družstva a opětně kurs účetnický pro družstva nákupní a prodejní.

O kursech dobytkářských letos pořádaných podáváme v následujícím zprávu:

Kursy byly čtyři, a to: v Přerově, Litovli, Kroměříži a Velkém Meziříčí.

I. Kurs přerovský. Řízením pana prof. B. Macalíka pořádán byl kurs ve dnech 11., 12. a 13. února 1901. Místnosti pro kurs ochotně propůjčila zemská střední hosp. škola. Program kursu byl: „O chovu a plemenitbě hospodářského zvířectva“, „Volné rozhovory o současných otázkách chovatelských“.

Dne 11. února započal kurs přednáškami professora B. Macalíka o chovu a plemenitbě hospodářského zvířectva. Řečník objasnil nejprve, za jakých okolností povstávají plemena zvířecí a jak mění plemena své vlastnosti, když přijdou na změněné podmínky životní, zejmena když dovážejí se z dalekých krajin s jiným podnebím a jiným spůsobem života. Vysvětleno bylo pak, jak působí individualita na vývoj užitkových vlastností a jak může hospodář vývoj hospodářských vlastností cvikem dobytka podporovati. Na to následoval výklad, za jakých okolností vlastnosti plemenníků přecházejí na potomstvo, zejmena v kterých případech nastává nemilé zvrhnutí. Když tyto základní pojmy chovatelské vysvětleny, odvozeno z dosavadních přednášek, jak může chovatel výběrem působiti na zvelebení chovu dobytka. Dány také praktické pokyny, jak se má vybírat. Konečně podány výklady o plemenitbě samé a jak vychovávati plemenný dobytek, aby se docílilo užitku z hospodářského zvířectva. Na příkladech vzatých z hospodářské praxe vysvětleny různé případy naskytující se při chovu dobytka.

Během dopoledne i odpoledne poskytnuta byla účastníkům kursu příležitost, aby se dotázati mohli na případy naskytující se ve vlastním chlévě a zavedena čilá debata, tak že každému chovateli ze všech stran otázky chovu dobytka vysvětleny byly.

Dne 12. února přednášel týž řečník o přípravě krmiv, krmení a ošetřování hospodářského zvířectva. Předně poukázáno k tomu, jak jest možno přípravou upraviti krmivo tak, že ono jest nejen chutnější, ale také hospodářsky se lépe využitkuje a dobytek větší užitek z něho poskytuje. Probrány takové spůsoby přípravy píce, jaké v rolnických hospodářstvích snadno provésti se mohou bez značného nákladu. Zejména poukazováno na vady, jaké se při dosavadních spůsobech přípravy píce u rolníků vyskytují. Na to pojednáno o důležitosti jednotlivých živin, o jednotlivých skupinách krmiv a porovnána krmiva mezi sebou. Konečně pojednáno, jak který druh dobytka se má krmiti a ošetřovati.

Den 13. února věnován praktickým otázkám chovatelským. Především probral pan ředitel J. Adamec otázku organisace prodeje a nákupů družstevních. Nejprvé poukázal na statistiku dobytka moravského a na poměry odbytu na trzích dobytčích a ve chlévě. Pravil, že prodej a nákup na Moravě dosud vůbec organisován není a že by organisace prodeje a nákupu v dobytkářských družstvech provésti se mohla. Z organisace této mohly by se vyvinouti tržnice na dobytek plemenný a snad i jiný. Tak jako o otázkách předešlých dvou dnů rozvinula se i dnes debata o otázce této a vysloven náhled, že by se „svaz“ otázkou touto zabývati mohl. Proto také položena na program sjezdů dobytkářských tato otázka.

Tohoto dne referoval ještě prof. Macalík o místních pojišťovnách a usneseno vyčkati stanovisko vlády v této otázce. Vysloveno zejména přání, aby mezi chorobami, které stát hradí, byla také sněť slezinná a po případě i tuberkulosa. Ostatní choroby převzaly by pojišťovny místní.

Dále vysloveno přání od chovatelů, by výstavnictví dobytka se regulovalo, zejména by pořádaly se výstavy zemské. Prof. Macalík podal vysvětlení o krocích, které zatím svaz družstev učinil. Vysloveno přání, aby dovozné dobytka na výstavu resp. vystavovatelům hrazeno bylo.

Vysloveno dále přání, aby chovatelé dobytka usnesli se, že prodávati budou veškeren dobytek na živou váhu zvířecí. Delší řečí pojednal prof. Macalík o prodeji od oka a dle živé váhy a vysvětlil chovatelům dobytka, na jakých spravedlivých základech prodej jatečného dobytka na živou nebo jatečnou váhu spočívá.

O všech těchto otázkách rozvinula se rovněž čilá debata.

Kurs počal každodenně o půl 10. hodině a trval do 12 hodin dopoledne, pak od půl 2. do půl 5. hod. odpoledne, tedy každodenně plných $5^1/_2$ hodin.

Kursu súčastnilo se 24 posluchačů.

II. Kurs kroměřížský pořádán byl dne 25., 26. a 27. února v místnosti rolnické školy; přednášeli pp.: řid. Řezníček a St. Pospíšil, odborný učitel hosp. a A. Pospíšilík, zvěrolékař z Hulína. Kursu súčastnili se 104 posluchači.

III. Kurs litovelský. Kurs zahájen ve čtvrtek dne 28. února správcem kursu Vinc. Ševčíkem, řed. hospod. školy v Litovli u přítomnosti 41 posluchačů. Účastníci zastupovali Dobytkářské okresní družstvo okresu Litovelského, 9 místních družstev okresu Litovelského, družstvo dobytkářské Příkazské (okr. Olomoucký) a družstvo dobytkářské Postřelmovské (okres Zábřežský).

IV. Kurs velkomeziříčský. Kurs konán ve dnech 23. a 24. března 1901.

Přednášky pořádali:

1. J. Hoch: O plemenitbě zvířectva hospodářského. O zásadách a pravidlech plemenitby. O výběru plemeniva k různým účelům. O zapouštění, ošetřování stelných krav, o telení, vadách při tom, nemocích krav i telat. O výživě telat, odstavu a odchovu těchto pro rozličné účely. Ošetřování zvířat ze zdravotního stanoviska.

2. Václav Myslivec: O výživě zvířat s předesláním nejdůležitějšího o složení těla zvířecího a výkonech jednotlivých ústrojů, hlavně zažívacích, srdce, plic, jater, ledvin a pod. Ocenil zde obvyklá i jiná krmiva dle jich výživnosti a záživnosti a připojil, jak s nimi zacházeti třeba. Vysvětlil účel a spůsob přípravy krmiv a probral pravidla krmení.

3. Ant. Večeř: Pojišťování dobytka hlavně v Německu, pak u nás, především zásady, na kterých spočívá. Vysvětlil neúspěch velkých pojišťoven dobytka a doporučoval pojišťování místní, uváděje zásady a uspořádání téhož. Spojení v okres. a zemských svazech. O prodeji dobytka a zvířecích výrobků v družstvech podal obšírný referát uváděje i výhody i všecky nesnáze z toho vznikající, ovšem opět na základě zkušeností v Německu čerpaných. O nákupu družstevním zmínil se o prospěchu společného nákupu dobytka a potřeb pro chov zvířectva, a vylíčil pak výhody z toho plynoucí.

4. Pan Hrbáček-Vrla vysvětlil napřed účel posuzování a měření dobytka, a ukázal pak na krávě měření za různými těmi účely a rozličnými mírami.

Kursu súčastnilo se — nepočítaje v to chovance rolnické školy — 24—40 účastníků.

Dle zprávy v „Moravském Hospodáři“.

Při zemském zemědělsko-technickém úřadě v Brně bude se opětně odbývati meliorační běh s českou vyučovací řečí, který počne 4. listopadu 1901 a potrvá do konce října 1902. Absolventi tohoto běhu nabývají spůsobilosti lukařů a drenažerů a zaměstnáni jsou při provádění prací melioračních

(od- neb zavodňovacích, při úpravách potoků atd.) buď jako samostatní podnikatelé, nebo jako placení předpracovníci a dohližitelé.

Ku přijmutí do tohoto běhu, v němž vyučování jest bezplatné, musí uchazeč se prokázati:

1. že překročil 18. rok,
2. že jest zdravého a silného těla,
3. propouštěcím vysvědčením, že odbyl alespoň národní školu,
4. vysvědčením mravním, že jest dobře zachovalý,
5. že po dobu běhu dovede se vydržovati,
6. svoje příslušenství domovským listem.

Při přijímání chovanců do tohoto běhu béře se ohled především na reservisty technických sborů c. a k. vojska, kteří v době své presenční služby byli poddůstojníky, dále na ty, kteří s dobrým prospěchem odbyli školu rolnickou, zimní hospodářskou neb měšťanskou, konečně na reservní poddůstojníky ostatních sborů c. a k. vojska.

Uchazeči, kteří se mohou prokázati pouze vysvědčením z národní školy, podrobiti se musí přijímací zkoušce, která zahrnuje jazyk vyučovací, čtení, psaní a počítání a na jejímž dobrém výsledku přijetí závisí.

Čtyřem nemajetným chovancům budou poskytnuta zemská stipendia po 200 K. Na konci běhu podrobiti se musí chovanci zkoušce, na základě které se jim vydají od zemského zemědělsko-technického úřadu vysvědčení spůsobilosti.

Žádosti za přijetí buďtež podány do 20. října 1901 zemskému zemědělsko-technickému úřadu v Brně.

Literatura.

Dr. J. B. Lambla kapesní kalendář hospodářský na obyčejný rok 1902 vyšel již v obvyklé vkusné vazbě plátěné a lze jej koupiti v kterémkoli knihkupectví, jakož i v nakladatelství J. Otty v Praze. Staroznámé a velice oblíbené příruční knihy této, založené slovut. učencem dvor. radou prof. dr. J. B. Lamblem, vyšel již ročník 38., redigovaný opětně známým odborným spisovatelem p. řed. Jos. Munzarem. Také letošní ročník obsahuje kromě důkladné části kalendářní a četných statí rázu všeobecného velice bohatou a pečlivě sestavenou příruční část hospodářskou, v níž právě spočívá vlastní velká cena tohoto kalendáře. Rozdělení látky zůstalo z pochopitelných příčin celkem totéž jako v ročníku minulém a zastoupeny jsou tu mimo některé důležité pokyny pro hospodáře (meliorační úvěr zemské banky království Českého, zemská podpora menších meliorací hospodářských pozemků, hypotékární úvěr Hypoteční banky království Českého, kontrola strojených hnojiv, krmiv, semen atd., plemenné stanice hovězího a vepřového dobytka v Čechách a na Moravě, výzkumné stanice v Praze a v Brně) podrobnými statěmi veškeré poměry zemědělské produkce a to: poměry půdy, hnojařství, práce, rostlin polních i lučních, krmení zvířat, taxace, lesního stromoví a zemědělských zákonů, tak že není věcí pro zemědělce poněkud důležitější, aby kalendář nepodával o ní nějakých pokynů. Jsme přesvědčeni, že kapesní kalendář, vynikající vysoko nad jiné podobné podniky, nalezne i v novém ročníku svém hojně přátel mezi českými zemědělci, jimž jej co nejvřeleji doporoučíme. Cena vázaného výtisku 1 zl. 50 kr., což je cena vzhledem k užitečnosti této publikace velmi mírná.

Illustrovaná nauka o polním hospodářství pro žactvo ústavů učitelských, učitelstvo škol obecných, chovance škol hospodářských, jakož i rolnictvo vůbec. Napsali Rud. Treybal, ředitel rolnické školy, a Frant. Novák, učitel rolnické školy. Svazek II. Podrobné rostlinářství. Lukařství, sadařství, zelinářství, vinařství, lesnictví a vrbařství. Třetí, zcela doplněné vydání. Se 200 vyobrazeními. Nákladem knihkupectví A. Reinwarta v Praze, ve Vodičkově ulici čís. 23. Za 2 K 50 hal., poštou 2 K 70 hal., v plátně 2 K 90 hal., poštou 3 K 10 hal. Již při dílu prvém, který obsahoval povšechné rostlinářství, ocenili jsme po zásluze tuto knihu, která obsahuje vše, čehož každému hospodáři o rostlinářství věděti třeba. Díl druhý právě vydaný věnován jest podrobně obilninám, luštěninám, rostlinám kořenatým a hliznatým, rostlinám pícním, olejným, vláknitým, továrním, silicovým a lékařským. Dále obsaženo tu dopodrobna lukařství, pěstování ovocných stromů a keřů, vinařství, zelinářství a lesnictví. Knihu doplňuje 200 původních obrázků velice pěkných. — Doporučujeme každému hospodáři i kdož se o hospodářství zajímá, toto dílo co nejlépe.

Zpráva o některých hospodářských škůdcích a chmelařských pokusech. Podává Antonín Mohl, ředitel rolnicko-chmelařské školy v Rakovníce. Jako součásť výroční zprávy rolnicko-chmelařské školy vydána byla tato publikace, jíž podobné rádi bychom vítali i při jiných zprávách škol hospodářských. Autor podává v ní rolnictvu svého okolí cenné pokyny, plynoucí z pokusů konaných v samé krajině, tak že výsledky pokusů těch mají pro náš chmelařský obvod tím praktičnější cenu. Spis provázen je zdařilými barevnými přílohami, znázorňujícími hospodářské škůdce, nemoci chmele atd.

Hospodářské spolky a družstva.

Řádná valná hromada spolku pro průmysl pivovarský v král. Českém konala se v neděli dne 27. t. m. o půl 10. hod. dopol. v Praze. Program: 1. Čtení protokolu předešlé valné hromady. 2. Čtení zprávy jednatelské za rok 1900—1901 a zprávy účetní za rok 1900 3. Zpráva revisorů účtů. 4. Volba I. místopředsedy a doplňovací volba 4 členů výboru a 2 náhradníků. Volba 3 revisorů účtů. 5. Rozhovor o projektované zemské dávce z piva. 6 Volné návrhy. (Dle § 6. odst. e) musí být samostatné návrhy členů podepsány nejméně 10 členy a musí, má-li býti o nich platně uzavíráno, nejméně 8 dní před valnou hromadou výboru býti podány.)

Spolek mlynářů česko-moravských v Praze konal v úterý dne 29. října t. r. XXI. výroční valnou hromadu.

Rolnická beseda v Třeboraticích konala valnou

svou schůzi v neděli dne 27. t. m. v hostinci p. Trykala ve Velkých Čakovicích. Na pořadu byla přednáška ředitele pana Lad. Jozka: „Celní ochrana německá a dosah její pro naše zemědělství“ a „Ze skandinavských končin“.

Hospodářský spolek okresu Žamberského odbývá v neděli dne 3. listopadu 1901 v Žamberku valnou schůzi s následujícím programem: 1. Čtení protokolů. 2. „O nuceném spolčování rolnictva vzhledem na osnovu zákona“ pojedná p. Rich. Purkhart, řid. z Prahy. 3. Návrh pp. revisorů na schválení účtů za rok 1900. 4. „O mezinárodních smlouvách obchodních a clech“ přednese p. řid. Purghart. 5. Přijímání členů a příspěvků. 6. Volné návrhy. — Ze spolkových školek se budou z jara prodávati jabloně, hrušně, třešně a švestky členům po 50 h, nečlenům po 60 h kus; javory a kaštany po 40 h, jasany po 30 h kus. Lesní sazenice; smrkové tříleté členům za 4 K, nečlenům za 6 K, dvouleté smrkové a dřiňové členům za 3 K, nečlenům za 4 K tisíc. Keře moruše, lisky a akátu po 10 h kus, angrešt a rybíz členům za 20 h nečlenům za 40 h keř. Spolkové býky chovají: pí. Anna Kotyzová v Kameničné, p. Matyáš Klement v Nekoři a Kalousek Vincenc v Hejnici. Spolkové kance mají: p. Karel Krejsa v Nekori a p. Halbrštat Fr. v Písečné. Spolek odevzdává členstvu prasničky a ovce dojivé k chovu zdarma na závazek, že chovatel opět ze svého chovu plemeničku ku chovu způsobilou spolku bezplatně vrátí. Ptačí budky jsou zdarma k dostání. Spolkoré trieury se nachází u pana Josefa Hovádka v Žamberku, p. Čeňka Mareše na Orlici a pana Aloise Bartoše v Záchlumí. Za trieurování se platí 8 h z hektolitru. Též váhy a brány lze používati. Berany k ovcím dojivým mají: pan Antonín Doleček v Lišnici a p. Josef Mlynář v Kameničné. Dne 15. února 1902 opět bude otevřena u p. V. Kotyzy v Žamberku stanice hřebců, nač se pp. členové upozorňují.

Okresní hospodářský spolek ve Volyni pořádati bude valnou hromadu dne 3. listopadu t. r. o 10. hod. dopol. ve Volyni s následujícím programem: 1. Čtení protokolu. 2. Zprávy jednatele, pokladníka a přehlížitelův účtů. 3. Zpráva školy košikářské. 4. „Potřeba vzdělání mládeži rolnické.“ Pojedná p. K. Šafránek, ředitel zimní hospodář. školy. 5. Volba předsedy, I. a II. místopředsedy, jednatele, členů výboru, přehlížitelův účtů a 6. Volné návrhy.

Z okresního hospodářského spolku ve Volyni, dne 22. října 1901.

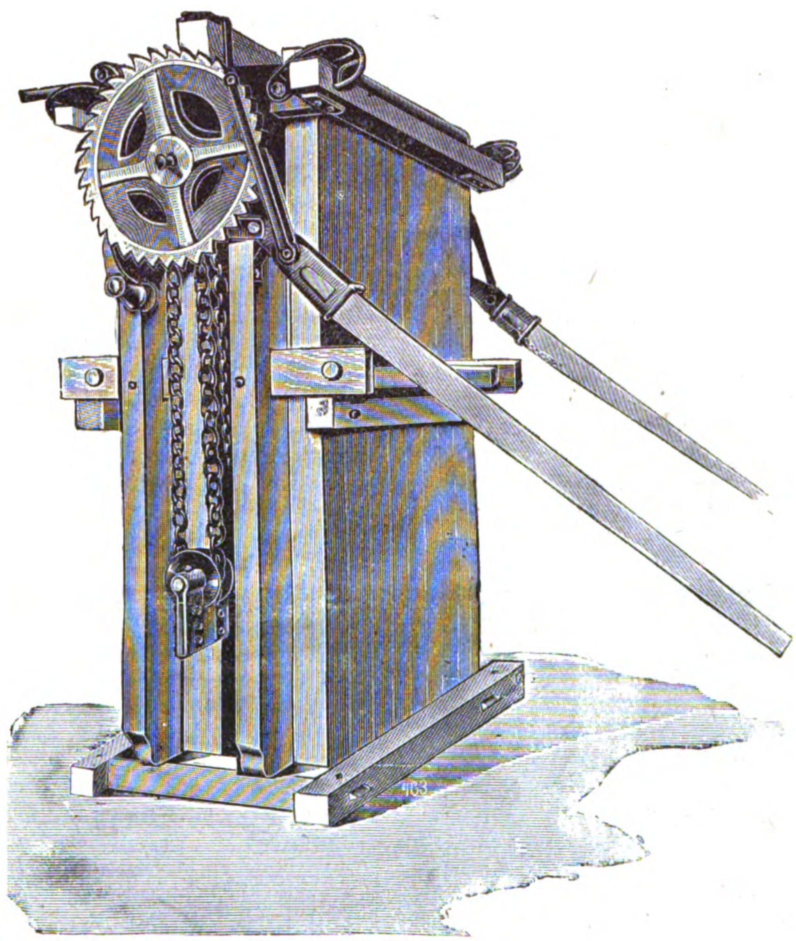
J. Hůlka, t. č. jednatel. J. Kouba, t. č. předseda.

(Zasláno.)

Mayfartův nový zlepšený lis na seno a slámu,

jakož i k lisování konopí, vlny obyčejné i dřevité, hadrů, papíru, žíní, střev, chmele, suchého listí, rašeliny atd.

Zobrazený lis jest zlepšené soustavy a vyznamenává se předností tou, že jím lze při téže síle na zvedací páky účinkující, docíliti dvakrát tak velkého tlaku na material nežli lisem známky P. J., čímž se objem stlačí, jak jen nejvíce možno.

Lis P. J. čís. 2. (po práci.)

Výsledkem jest pak intensivnější balení, neboť tímto lisem stlačený balík jest těžší než balík stejné velikosti lisu P. J.

Tohoto úspěchu bylo dosaženo zvláštním novým vedením řetězu kolem dvou válečků.

Lis P. J. č. 2 doporučuje se zvláště tam, kde se má lisovati sláma, seno, hadry, vlna dřevitá a jiné tak, aby pak co nejméně místa bylo zapotřebí a objem balíků byl co nejmenší. To bude zejména pak žádoucno, má-li zboží býti zasíláno drahou a má-li připustné zatížení 10.000 kg.co možná cele a plně býti využitkováno.

Lis se zhotovuje s prostorou k naplnění 1 kub. metru, takže možno lisovati balíky 64 cm. šířky, 70 cm. výšky a 114 cm. délky.

Váha lisu obnáší as 750 kg., ale lze jej zhotoviti i v rozměrech jiných.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 7. října 1901 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku	Uhrách dne 2. října
kulhavkou a slintavkou	—	27	—
snětí slezinnou	—	8	74
ožhřivkou	4	14	61
červenkou vepřového bravu	3	64	156
morem „ „	9	126	794

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v období od 1. do 8. října 1901 v království Českém panovaly.

(NB. Číslice vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

I. Slintavka a kulhavka:

1. v okresu žateckém v Sedčicích 1.

II. Ozhřivka:

1. v okresu čáslavském v Čáslavi 1. **2.** v okr. vysokomýtském v Chocni 1.

III. Sněť slezinná:

V okresu prachatickém v Hořikovicích 3

IV. Červenka vepřů:

1. v okresu budějovickém v Dobřejicích 3. **2.** v okresu královédvorském v Rychňovku 1. **3.** v okresu krumlovském v Žárově 3. **4.** v okresu Lounském v Orasicích 1. **5.** v okresu novobydžovském v Lužci 2. **6.** v okresu rumburském v Schönbüchlu 1.

V. Mor vepřů:

1. v okresu ústeckém v Ústí n. L. 2. **2.** v okresu mosteckém v Nové Vsi v horách 1, v Janově 3, v Hoře Sv. Kateřiny 1, v Horním Litvínově 3 a v Maltheyru 1. **3.** v okresu duchcovském v Oseku 5. **4.** v okresu fridlandském ve Fridlandě 1. **5.** v okresu kaplickém v Kropfschlagu 1 a v Niederthalu 3. **6.** v okresu chomutovském v Albrechticích 3. **7.** v okresu rumburském v Rumburce 1.

V. Puchýřina na údech pohlavních:

V okresu poděbradském v Hradišťku 7.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 15. listopadu 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 20.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K.
Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799–II.

Vydává Český odbor rady zemědělské pro království České. Odpovědný redaktor: JUDr. Karel Viškovský.

Zpráva

o schůzi výboru českého odboru rady zemědělské.

Výbor českého odboru rady zemědělské pro království České konal dne 4. listopadu 1901 za předsednictví předsedy rady zemědělské J. J. pana Ferdinanda prince z Lobkovic a předsedy českého odboru rady zemědělské pana Heřmana Jandy svoji řádnou schůzi.

Verifikatory protokolu jmenuje předseda pp. členy výboru Ph. Dr. Františka Sitenského a Josefa Suhradu.

Omluven člen výboru J. J. pan Dr. Bedřich kníže ze Schwarzenbergu.

Zprávy předsednictva.

Ze zpráv předsednických přednesených předsedou českého odboru panem Heřmanem Jandou vyjímáme:

Zemský výbor zařadil pro rok 1902 do rozpočtu zemského pro český odbor rady zemědělské tyto subvence: na chov skotu 85.948 korun, na zalesňování 22.400 korun, na mlékařství 3.000 korun, na hospodářské stroje 5.000 korun, na drobné zvířectvo 3.200 korun, na výzkumný ústav fysiologický 2.000 korun.

Český odbor zakročil u zemského výboru v záležitosti rovnoprávného postupu při jmenování licentních komisí v okresech smíšených. Na základě návrhu zemědělské rady docíleno počínaje říjnem 1901 zavedení přímého nákupu obilí pro potřeby vojenské od producentů a rolnických družstev. C. k. ministerstvu obchodu podáno bylo dobré zdání o omezení prodeje ovocných stromků na trzích. K žádosti c. k. ministerstva orby provedeno bylo šetření o změnách ve výši mzdy zemědělského dělnictva. C. k. ministerstvo železnic povolilo po žádosti českého odboru rady zemědělské prodloužení slevy dopravného pro píce a steliva do konce r. 1901. Český odbor zakročil u téhož ministerstva o zavedení slevy jízdní pro dopravu dělnictva hospodářského. Zemský výbor oznámil zemědělské radě, že usnesl se po návrhu obou odborů rady zemědělské navrhnouti sněmu království Českého systemisování inspektorů ovocnictví při radě zemědělské. Zemský výbor k žádosti rady zemědělské rozhodl se dáti provésti revisi sadů a zahrad za účelem zavedení opatření proti mšici krvavé. C. k. ministerstvo orby povolilo příspěvky na stavbu, resp. zařízení škol: hospodářské akademii v Táboře 120.000 korun, rolnické školy v Klatovech, zimní hospodářské školy v Sedlčanech a Českém Brodě po 1.000 korunách a hospodyňské školy v Lounech 2.000 korun. K pořádání hospodyňských kursů povoleny státní příspěvky zimním hospodářským školám v Roudnici 2·800 korun a v Opočně další příspěvek 555 korun. — Zemský výbor povolil pro kursy hospodyňské 3.000 korun. Pokračovacím kursům hospodářským rozdělil český odbor rady zemědělské z dotace zemské částku 4.600 korun, z čehož dostalo se 45 kursům podpory po 80—100 korunách a 600 korun určeno pro pomůcky učebné. Český odbor rady zemědělské uspořádal za spolupůsobení rolnicko-lnářské školy v Humpolci praktický kurs o pěstování a sklizení lnu v Pusté Kamenici (okres Skutečský).

Při debatě o zprávách předsednických člen výboru pan Stanislav Kubr žádá za zastoupení Sdružení českých zemědělců ve výboru odborovém na místě Selské Jednoty,

která se rozešla. Předseda českého odboru pan Heřman Janda slibuje věc předložiti k jednání příslušnému komitétu.

Člen výboru pan Emerich Macenauer přimlouvá se za zastoupení českého odboru rady zemědělské v licentní komisi okresu stříbrského.

Člen výboru pan Jan Jaroš dotazuje se po postupu jednání v příčině přímých zadávek hospodářských výrobků k účelům vojenským. J. J. pan předseda rady zemědělské Ferdinand princ z Lobkovic sděluje k tomu, že v c. k. ministerstvu orby konati se bude nyní ještě anketa o návrzích v příčině podmínek pro tyto dodávky. Tajemník českého odboru Dr. K. Viškovský podává vysvětlení o ujednání při poradě se zástupci vojenské zásobárny 9. sboru armádního. Člen výboru pan Josef Suhrada žádá hájení českého jazyka při jednání o dodávkách vojenských.

Člen výboru pan Stanislav Kubr doporučuje, aby český odbor každoročně vyžádal si zprávy o neúrodě v tom kterém okrese, by v čas bylo lze postarati se o zavedení tarifu z nouze na drahách. Předseda českého odboru pan Heřman Janda slibuje přání tomu vyhověti a připomíná, že český odbor k žádosti své dostává sice nyní od vlády též konsulární zprávy o stavu osení a obchodu s plodinami v cizině, že však bude žádoucno, aby publikování zpráv těch bylo urychleno.

Člen výboru pan Antonín Štěpánek stěžuje si na soutěž jisté soukromé školy hospodyňské s neúplnou kvalifikací učitelských sil s hospodyňským kursem při střední hospodářské škole v Chrudimi. Předseda českého odboru pan Heřman Janda slibuje věc přikázati příslušnému komitétu.

Člen výboru pan Antonín Štěpánek přeje si dále vydatné zakročení vůči kartelu superfosfátovému a urychlení jednání o podporování kursů o chovu a krmení dobytka. Příslušné vysvětlení podávají pp. předseda českého odboru Heřman Janda a člen výboru Rudolf Šetka. —

Místopředseda českého odboru pan František Niklfeld navrhuje, aby předsednictvem na pořad příští schůze uvedena byla otázka toků a meliorací a vůbec organisace vodstva v království Českém ve smyslu nového říšského zákona o vodních stavbách.

J. J. pan předseda rady zemědělské Ferdinand princ z Lobkovic sděluje, že věc tato jest předmětem jednání ankety při c. k. místodržitelství a ústř. sboru rady zemědělské. Co se týče specielně melioračních záležitostí, sděluje předseda, že fond meliorační byl právě na 4 mil. korun zvýšen a že předsednictvo vyzvalo technickou kancelář, aby pro příští rok vzhledem k tomu připravila rozšířený pracovní program. Předseda slibuje zároveň žádosti pana navrhovatele vyhověti.

Na to zprávy předsednické jednomyslně se schvalují.

Záležitosti personální a návrh na vypsání konkursu pro místo kočovného učitele.

Předseda českého odboru pan Heřman Janda podává zprávu v záležitosti personální a návrh na vypsání konkursu na místo kočovného učitele při českém odboru se specielní kvalifikací pro obor mlékařství. Debaty o stanovení kvalifikace dotyčného kočovného učitele súčastnili se: zástupce zemského výboru J. O. pan Vojtěch hrabě Schönborn a členové výboru pp. František Chaloupka, Karel rytíř Kořistka, J. A. Prokůpek, Ph. Dr. František Sitenský a Antonín Štěpánek, načež usneseno požadovati buď absolvování vyšší hospodářské školy, akademie resp. vysoké školy zemědělské aneb kvalifikaci pro učitelství na střední hospodářské škole.

Zpráva IV. komité o organisaci pokračovacího školství hospodářského.

Referuje člen výboru pan Karel Prášek. Zemský výbor vyžádal si opětně dobré zdání českého odboru rady zemědělské o osnově zákona v příčině pokračovacího školství hospodářského, ježto ve věci této některé odchylné názory c. k. vlády a zemědělské komise sněmu království Českého byly projeveny. Referent podává o stavu celé otázky zprávu s těmito konečnými návrhy:

1. Budiž již v učebné osnově venkovských škol obecných brán náležitý zřetel k naukám zemědělským.

2. Budiž příslušnou úpravou říšských zákonů školských ponecháno zemím (království Českému), aby povinná návštěva škol bez úlev a bez újmy úrovně vyučování snížena byla na dobu sedmiletou, tudíž od 6—13 let.

3. Buďtež zřízeny dvouleté pokračovací kursy, jichž návštěva by byla povinnou, při všech vícetřídních školách obecných neb měšťanských v obvodu 5 km. vzdálenosti.

4. Vyučování na školách těchto nechť jest obmezeno v době letní na dny nedělní a sváteční a spojeno s vycházkami na vzorná hospodářství neb zkušebná pole. V době zimní nechť vyučování děje se buď po hodinách každodenně, neb půl dne ve středu a v sobotu.

5. Ku vzdělání potřebného učitelstva zařízen budiž při král. české akademii hospodářské v Táboře celoroční kurs přípravný pro hospodářskou theorii a praxi. Pro počátek bylo by se spokojiti s učitelskými silami, které alespoň dva 8nedělní kursy absolvovaly.

Kromě toho nechť kandidátům učitelského stavu vůbec poskytnuta jest již na paedagogiích vydatnější příležitosť ku studiu předmětů hospodářských.

6. Při každé pokračovací škole zřízeno buď aspoň zkušebné pole, zahrádka a školka.

7. Vrchní dozor na pokračovací školy hospodářské mohli by vykonávati ředitelové hospodářských škol tamních, rolnických i středních.

8. Pro dobu, než splněno bude v obor říšského zákonodárství spadající upravení návštěvy školy obecné, lze zřizovati pokračovací školy řídící se přesně uvede-

nými zásadami, avšak zatímně s návštěvou dobrovolnou. Se zavedením povinných škol pokračovacích bez úpravy vyučovací doby ve škole obecné nemohl by český odbor zemědělské rady však souhlasiti.“

Zástupce zemského výboru J. O. pan Vojtěch hrabě Schönborn spatřuje obtíže v rozřešení otázky nucené návštěvy pokračovací školy. Řečník hájí stanovisko, které zemský výbor v osnově své zaujal, dle něhož místním činitelům (školnímu výboru pokračovací školy) ponechává se prohlásiti dle místních poměrů buď povinnosť návštěvy školy pokračovací, neb ponechává dobrovolnosť návštěvy. Pokud se týče jednoročního kursu pro vzdělání učitelstva pokračovacích škol poukazuje řečník k obtížím, kurs takový dle návrhu referenta ku akademii hospodářské připojiti.

Co se týče nedělního vyučování na pokračovacích školách navrhuje řečník dodatek, že tím nemá býti činěna újma konání náboženské povinnosti žactva.

Člen výboru pan dvorní rada Dr. Karel rytíř Kořistka má za to, že lze zejména vyhověti požadavku prohloubení vyučování přírodopisným a zemědělským znalostem na škole obecné; pokud se týče vyučování praxi zemědělské na pokračovacích školách a vychování učitelstva pro tyto školy naskytnou se sice obtíže, řečník má však za to, že pro ten čas dostačí pořádání obvyklého 8nedělního kursu v Táboře pro přípravu učitelstva škol pokračovacích.

Člen výboru pan Gustav Hodek rytíř ze Želevic jest proti povinné návštěvě škol pokračovacích a má za to, že pokračovací školy hospodářské nebudou míti pro rolnictvo tak velikého významu jak se snad očekává; mimo to školy ty budou trpěti nedostatkem způsobilého učitelstva.

Člen výboru pan Dr. František Sitenský přimlouvá se za návrh komitétu.

Členové výboru pp. František Chaloupka, Stanislav Kubr, dvor. rada Dr. Karel rytíř Kořistka a Jan Jaroš vyvrací námitky pana Gustava Hodka rytíře ze Želevic; člen výboru pan Josef Suhrada obává se, že povinné kursy pokračovací mohou do jisté míry stěžovati svobodnou volbu povolání.

Člen výboru pan V. A. Schuster přál by si, aby školy ty byly povinny i pro budoucí čeleď hospodářskou; dnešní dobrovolné školy pokračovací nevyhovují pro svůj ráz theoretický.

Po závěrečném slovu pana referenta přijaty konečné návrhy i s dodatkem navrženým od zástupce zemského výboru pana Vojtěcha hraběte Schönborna v příčině nedělní náboženské povinnosti žactva.

Zpráva V. komité o návrhu poslanců Alfonsa Šťastného a Jana Rataje v příčině zavedení selského práva v království Českém a v příčině vyvazení dluhů hypotekárních na statcích ochranných.

Referuje tajemník českého odboru pan Dr. Karel Viškovský. Referent podává obšírný rozbor těchto návrhů a shrnuje konečný názor o uvedených návrzích takto:

1. Dlužno uznati plnou měrou oprávněnost hlavních cílů, ku kterým směřují návrhy posl. Šťastného a Rataje, a to ochranu proti tříštění statků střední velikosti a jich předlužování, ať již právními akty mezi živými, ať zejména přechodem v pozůstalosti: podobně uznati jest potřebu úpravy dluhů hypotečních a to přes onu míru, ve kteréž banka hypoteční spolupůsobiti může.

Oproti tomu nelze však souhlasiti vesměs s volbou prostředků uvedených k naznačenému cíli určených.

2. Navrhovaný systém dobrovolného zavedení práva selského, práva nápadnického v souvislosti s utvořením statků ochranných, nejeví se býti účelným, ježto již sama zásada dobrovolnosti byla by na závadu praktickému uskutečnění celého projektu.

3. Selské právo dědické, pokud v selském právu uvedenými poslanci míněném jest zahrnuto, bylo by lze zavésti i bez souvislosti s tak zv. právem selským, avšak jen s tím omezením, které již český odbor rady zemědělské ve své zprávě ze dne 5. listopadu 1893 č. 8.561 čís. tisku IV. v záležitosti této byl vyslovil.

4. V souvislosti s naznačenou úpravou dědického podílu lze přijati i myšlénku splácení dědických podílů amortisovanými splátkami, pokud bude umožněno, by ústav garancií veřejnou opatřený splátky tyto na se vzal a spoludědicům kapitál vyplatil.

5. Vyvazení selských dluhů v tom spůsobu, jak pp. navrhovatelé si představují, nelze pokládati se zřetelem na poměry trhu úvěrního a na právní zájem věřitelstva za zcela způsobilé ku provedení. Oproti tomu uznati jest však toho potřebu, aby v mezích možnosti usnadněno bylo soustavné upravení dluhů na hospodářských nemovitostech, a to ve větším rozsahu, než to konversemi dluhů u Hypoteční banky jest možno.

Na základě těchto úvah podává referent tento návrh:

1. Výbor českého odboru rady zemědělské béře zprávu tuto na vědomí a usnáší se na tom, aby zpráva ta výboru zemskému byla sdělena.

2. Výbor českého odboru rady zemědělské usnáší se na tom, by ve věci této studovány byly ještě výsledky provedené zemědělské ankety. Komité nechť rozšíří se přivzetím zástupců vlády a zemského výboru, obou navrhovatelů, zástupce Sdružení zemědělců a Ústřední hospodářské společnosti, po případě dalších odborníků a nechť po podrobném projednání celé otázky výboru odborovému určité návrhy podá.

Člen výboru pan Jan Rataj zastupuje stanovisko návrhu posl. Šťastného a svého a vyhražuje si přednésti podrobně meritorní stanovisko své při delší poradě o této otázce v příslušném komitétu.

K doslovu pana referenta přijímají se návrhy V. komitétu.

Zpráva VI. komité o zavedení zemské dávky z piva.

Referent člen výboru p. František Sajfert. Vzhledem k projektovanému zavedení zemské dávky z piva český odbor rady zemědělské provedl šetření v krajinách zemědělských, jakož i u zástupců průmyslu pivovarského a sladovnického o možných účincích této daně na zemědělství a hospodářský průmysl. Na základě došlého materiálu a dalších porad podává referent návrh, aby projeven byl sice souhlas s návrhem na zavedení podobné dávky, avšak jen za těchto podmínek:

1. Že výška zamýšlené dávky zemské nesmí převyšovati 2 koruny na 1 hl.

2. Přirážka pivní povolená obcím ku krytí jich potřeb taktéž nemá se povolovati přes 2 koruny na 1 hl.

3. Že zamýšlená dávka zemská vybírána bude státními úřady při placení daně potravní z piva přirážkou, by ušetřilo se vydání za vybírání a tím přirážka ta vynesla obnos co nejvyšší.

4. Hlavní váhu klade český odbor rady zemědělské na to, aby při nynějším upravení zemských financí, pakli by zamýšlená dávka pivní nestačila k uhražení celého schodku zemského, zároveň zemský výbor postaral se o to, předložiti sněmu království Českého návrhy ku celému upravení zemských financí, by vyloučena byla obava, že v krátkém čase přistoupí zase ku opětnému uvalení nových břemen na ony vrstvy, které dosud byly zdanění nejvíce podrobeny, a to v první řadě na majitele realit.

Člen výboru pan cís. rada František Hejtmánek poukazuje k tomu, že v písemní anketě, kterou český odbor rady zemědělské uspořádal, vyslovily se 2 třetiny dotázaných spolků hospodářských proti zemské dávce z piva; dokazuje číselně, že výtěžky pivovarů v Čechách nejsou značné; po zdražení piva lze se obávati klesnutí konsumu piva a poškození pivovarského průmyslu; proti vybírání zemské dávky jako dávky výrobní se p. řečník rozhodně ohražuje; dávka ta mohla by býti jen dávkou konsumní. t. j. mohla by jen u konsumentů (hostinských atd.) se vybírati. Pan řečník navrhuje, aby český odbor rady zemědělské přidružil se k oněm hospodářským korporacím, které se vyslovily proti této dávce a formuluje svůj návrh.

Člen výboru pan Jan Jaroš přimlouvá se vzhledem k nezbytné potřebě financí zemských a nemožnosti zvyšovati přirážku zemskou za návrhy VI. komitétu.

Člen výboru pan Josef Srb navrhuje k odstavci I. dodatek: „Se zavedením dávky 1 kor. 40 hal. z 1 hl. souhlasiti nelze.“

Člen výboru pan Stanislav Mayer připojuje se k návrhu pana cís. rady Františka Hejtmánka.

Člen výboru pan Gustav Hodek rytíř ze Želevic hájí návrhy VI. komitétu, že by konsum zdražením piva poklesl, se neobává.

Člen výboru pan Dr. Josef Grus neobává se, že by přijetím návrhu VI. komitétu český odbor rady zemědělské nehájil zájmů zemědělských, resp. zájmů hospodářského průmyslu, dávka z piva stihne konsumenta, zemědělský venkov jest ze všech stavů nejmenším konsumentem.

Po doslovu pana referenta přijímají se návrhy pana referenta a dodatek pana Srba.

Návrh na jmenování člena a náhradníka do zemské železniční rady.

Usneseno aklamací navrhnouti zemskému výboru jmenování předsedy českého odboru pana Heřmana Jandy členem a člena výboru pana Jana Rataje náhradníkem zemské železniční rady.

Zpráva a návrhy o provádění akce ku zvelebení chovu skotu a drobného zvířectva.

O předmětu tom referují předseda českého odboru pan Heřman Janda, člen výboru pan Jan Jaroš a inspektor pan Václav Laušman.

Postup akce ku zvelebení chovu domácího zvířectva v době od 1. ledna 1901 do 31. srpna 1901.

Chov skotu:

Přiděleno bylo 152 subvenčních býků v úhrnné ceně 90.510 korun, z čehož připadá na 50% subvencí 45.510 korun.

Dále zřízeno bylo 20 plemenných stanic skotu, do nichž přiděleno bylo celkem 20 býků a 93 plemenic v úhrnné sumě 71.452 koruny, na kterýž obnos připadá 30% až 50% subvence v obnosu 30.690 korun. Mimo těchto 113 staničních kusů přiděleno bylo již do stávajících stanic 18 býků a 36 plemenic, na kterých 54 kusů připadá subvence v obnosu 11.516 korun.

Telat-jaloviček přiděleno bylo 83 kusů v úhrnné ceně 33.486 korun, z čehož činí 50% subvence 16.744 korun.

Celkem bylo tudíž přiděleno plemenného skotu 402 kusy, na kteréž činí subvence 107.205 korun.

Přehlídek a odměňování chovného skotu vykonáno bylo 14, ku kterým předvedeno bylo celkem 1.166 kusů. Cen bylo uděleno: 24 čestných diplomů, na penězích pak 7.538 korun, dále 49 stříbrných a 74 bronzových medailí.

Chov vepřového bravu:

Zřízen byl 1 plemenný ústav v Rakovníku, dále 24 plemenných stanic a 12 připustných stanic kančích. Subvence 50% činí obnos 4.302 korun 57 hal.

Za objednané serum ku očkování vepřů proti července z Landsbergu zapraveno bylo 534 korun 61 hal. a 211 marek 30 pf. Dle došlých zpráv jsou výsledky provedeného očkování příznivy, tak že se jmenované očkování co nejlépe doporučuje.

Na stavbu vzorných chlévů pro brav vepřový (dle pravidel k témuž cíli vydaných) byla 8 žadatelům povolena subvence v obnosu 1.560 korun.

Chov drobného zvířectva:

Na zřízení 68 plemenných stanic drobného zvířectva povolena byla subvence v obnosu 2.040 korun.

Na podporu včelařství věnováno bylo 12 žadatelům obnos 450 korun. Na zakoupení zvěrolékařských přístrojů bylo 4 žadatelům uděleno 100 korun a na pořízení budek pro ptactvo užitečné 3 žadatelům 130 korun.

Konečně udělena byla každoroční podpora: 1. drůbežnickému spolku pro království České v obnosu 600 korun; 2. Spolku hedvábnickému 200 korun.

Po poznámkách členů výboru pp. Františka Chaloupky, Stanislava Mayera a Antonína Štěpánka zprávy o předmětu tomto se schvalují.

Tím schůze skončena.

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Max Maercker.

(* 25. října 1842. — † 19. října 1901.)

Dne 19. října zemřel v Giessenu Max Maercker v mužném věku, nedosáhnuv ani 60 roků! Přední agrochemik Německa, neunavný badatel zmizel na vždy z řad horlivých pionérů moderní vědy zemědělské.

Kdo znal výzkumný ústav hospodářsko-chemický v Halle před 20ti léty a viděl ho v nynější organisaci, chápe, jaký význam měl Maercker v moderním bádání produkce rostlinné a živočišné. Byla to zvláštní náhoda: Julius Kühn a Max Maercker, oba mistři v experimentální části fysiologie rostlinné i zvířecí, působili na jedné a téže universitě — oba prohloubili duchaplně do základů aplikaci nových a nových objevů pro širokou praxi hospodářskou. Maercker byl mužem činu a neobyčejné vytrvalosti, prozíravého ducha a smělých myšlének. Nelekal se nikdy žádných obtíží — a bojoval vždy do krajností, kde jednalo se o uplatnění nové organisace výzkumnictví v zemědělství. Z jakých nepatrných počátků vznikla instituce pro vědecký výzkum z oboru zemědělství na universitě v Halle a na jakém stupni nalézají se nyní rozsáhlé laboratoře chemické, fysiologické, bakteriologické, pathologické, spojené s pokusným hospodářstvím v Lauchstädtu!

Pokusné hospodářství, opatřené všemi nutnými prostředky k bádání v různých disciplinách vědy zemědělské — bylo vždy ideálem zesnulého badatele. Viděl před sebou od roku 1896. vytoužené pole nové činnosti — žel jen krátce. Kdo navštívil v minulém neb letošním roce pokusné hospodářství v Lauchstädtu, kdo zahloubal se ve výsledky 5letého pozorování a kdo nechal se informovati výmluvnými ústy Maerckera o nových a nových problemech, jež řešiti se měly, ten poznal, jakých smělých hypothés rojilo se z bystré jeho hlavy.

Zajímavo jest, že první počátky činnosti Maerckera byly rázu více technického, neboť pracoval z počátku hlavně ve kvasné chemii a teprve později přilnul k produkci rostlinné a zabýval se nejvíce otázkami z oboru náhrady živin rostlinám kulturním.

Nálezy Maerckerovy bývaly vždy respektovány v kruzích odborníkův a třebať ne vždy nalezly potvrzení v praxi, předce nikdo neupíral původci jich nevšední energii a upřímný zájem pro pokrok v zemědělství. Vzpomínám si slov vynikajícího německého badatele, který karakterisoval u příležitosti loňského sjezdu německých hospodářů činnost Maerckerovu slovy: „Jest pravdou, že svými jinak duchaplnými návrhy v příčině hnojení řepy cukrové, obilnin a luskovin Maercker nejednou zdánlivě v našich očích přestřelil, ale kdo známe fysiologické základy zdaru neb nezdaru našich rostlin, kulturních?“

Faktum jest, že stálým povzbuzováním k novým a novým pokusům Maercker vykonal práci obrovskou, kterou ocení teprve budoucí generace v náležité míře. V novější době Maercker pochopil záhy význam mikrobiologie v zemědělství a zařídil ve stanici zvláštní oddělení bakteriologické.

Maercker jako professor university těšil se lásce svých posluchačů a jako řiditel výzkumného ústavu byl vzorným vychovatelem nových pracovníků, které uváděl s neobyčejnou horlivostí v nové směry biologie, fysiologie a chemie.

Maercker narodil se dne 25. října 1842 v Ralbe n. S. a studoval chemii v Tubingách a Greifswaldu, promoval v Gottinkách, působil po nějakou dobu jako assistent a převzal konečně r. 1871 po odchodu Stohmanna řízení hospodářsko-chemické výzkumné stanice v Halle n. S., kdež setrval až do své smrti. Téhož roku se habilitoval jako docent agrochemie na tamnější universitě. Roku 1872 jmenován tamtéž professorem mimořádným a 1892 řádným. — Budiž tu ještě podotknuto, že Maercker se zvláštní zálibou sledoval pokusy ve vědě zemědělské v naší vlasti a přednášel v Praze na vyzvání německého odboru zemědělské rady o zřízení výzkumného ústavu pro království České.

Stoklasa.

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Nařízení

ministeria obchodního ze dne 11. října 1901 čís. 163., jímž zřizuje se c. k. ředitelstvo pro stavbu vodních cest a poradní sbor pro vodní cesty.

Na základě § 3 zákona ze dne 11. června 1901, Z. Ř. č. 66, nařizuje se takto:

§ 1.

Aby práce v § 1 zákona ze dne 11. června 1901, Z. Ř. č. 66, uvedené jednotně byly řízeny, totiž stavba

lodního průplavu z Dunaje do Odry,

lodního průplavu z Dunaje do Vltavy poblíž Budějovic a splavnění Vltavy od Budějovic až do Prahy,

lodního průplavu z kanálu Dunajsko-oderského ke střednímu Labi a splavnění Labe od Mělníka až k Jaroměři,

splavného spojení z průplavu Dunajsko-oderského k říční oblasti Visly až ke splavné části Dněstru,

bude v obchodním ministeriu zřízeno zvláštní pracovní oddělení pod názvem „C. k. ředitelstvo pro stavbu vodních cest".

§. 2.

C. k. ředitelstvo pro stavbu vodních cest pod nejvyšším řízením obchodního ministra nebo zástupce od něho ustanoveného, má technické a správní oddělení, kterým přísluší stavbu společně připravovati a prováděti.

§ 3.

K působnosti technického oddělení patří:

Práce pro zdělání všeobecných a podrobných návrhů, technické zastupování při komisích, které by o těchto návrzích byly konány, podati dobrá zdání o operátech komise po stránce technické, technické řízení stavby vodních cest a vůbec vyřizovati všechny věci technické povahy.

§ 4.

K působnosti správního oddělení patří opatření, aby zavedena byla potřebná úřední jednání a komise (revise tratí, politická obchůzka a jednání vyvlastňovací), připravovati a zpracovati rozhodnutí příslušející obchodnímu ministeriu podle § 13. odstavce 4 zák. ze dne 11. června 1901, Z. Ř. č. 66, uzavírati smlouvy, jakož i vůbec všechny finanční a administrativně-právnické věci, které se týkají stavby vodních cest.

§ 5.

Aby stavby byly provedeny, budou podle potřeby zřízeny zvláštní stavební správy, c. k. ředitelstvu pro stavbu vodních cest podřízené, jejichž působnost bude upravena zvláštními předpisy:

§ 6.

Poradní sbor, který podle § 3 zákona ze dne 11. června 1901, Z. Ř. č. 66, bude zřízen (poradní sbor pro vodní cesty), jest povolán:

a) podávati dobrá zdání;

b) činiti samostatné návrhy, které se vztahují ke stavbě a ku provozování vodních cest v § 1 zákona ze dne 11. června 1901, Z. Ř. č. 66, uvedených.

Při sestavování tohoto poradního sboru budiž přihlédáno k zájmům obchodu, průmyslu, živností, polního a lesního hospodářství, jakož i dělnictva.

§ 7.

Poradní sbor pro vodní cesty jest složen tímto způsobem:

I. 20 členů bude jmenováno od zemských výborů zemí, které mají účastenství ve stavbě vodních cest, a to tím způsobem, že zemský výbor Český, Haličský, Moravský a Dolnorakouský vyšle po čtyřech, zemský výbor Hornorakouský a Slezský po dvou členech.

II. 20 členů jmenuje obchodní ministr ve shodě s ostatními účastnými ministeriemi.

III. Kromě toho členy poradního sboru jsou živnostenští dozorci podle § 14, odstavce 1 zákona ze dne 11. června 1901, Z. Ř. č. 66, od obchodního ministra ve shodě s c. k. ministeriem vnitra jmenovaní.

Za každého člena pod čís. I. a II. naznačeného budiž jmenován také náhradník.

Zemské výbory při výběru osob jimi jmenovaných nejsou vázány na své členy.

§ 8.

Obchodnímu ministrovi jest vyhrazeno, aby postaral se o opětné obsazení míst členů, která by se v poradním sboru pro vodní cesty uprázdnila, a zejména tenkráte, kdyby některý člen pro nemoc nebo jiné osobní překážky nemohl vykonávati svého úřadu, anebo toliko velmi těžce, aby na jeho místo náhradníka povolal, po případě nového člena povolal nebo jmenovati dal.

§ 9.

Poradní sbor pro vodní cesty shromažďuje se podle potřeby k pozvání ministra obchodního.

Obchodní ministr nebo zástupce od něho jmenovaný předsedá ve valných shromážděních poradního sboru.

Zasedání nejsou veřejná.

Dobrá zdání usnášejí se odhlasováním přítomných členů.

§ 10.

Poradní sbor pro vodní cesty může za příčinou předběžné porady o věcech své působnosti zřizovati výbory.

§ 11.

Účastná ministeria budou vysílati podle svého úsudku zástupce ku poradám poradního sboru pro vodní cesty a jeho výborů.

Tito zástupcové jsou oprávněni, kdykoliv v rozhovorech slova se ujati, avšak nemají práva hlasovacího.

§ 12.

Úřad členů a náhradníků jest úřadem čestným. Jednacím řádem bude ustanoveno, pokud za jakékoli výdaje náhrada bude dána.

§ 13.

Obchodní ministerium obstarává kancelářské práce poradního sboru pro vodní cesty.

§ 14.

Obchodní ministerium vydá pro poradní sbor vodních cest jednací řád, který ihned prozatímně nabude moci.

Až poradní sbor pro vodní cesty podá o něm dobré zdání, obchodní ministerium ustanoví definitivně jednací řad.

Call m. p.

Vyhláška

c. k. místodržitelství o jmenování znalců rybářství při vodoprávních jednáních.

K žádosti c. k. místodržitelství pojmenovala zemědělská rada pro království České následující osobnosti, jakožto odborníky v rybářství, jichž by přibrati bylo při vodoprávním jednání, při čemž vcházejí v úvahu zájmy rybářství obzvláště dle § 40. vodoprávního zákona ze dne 28. srpna 1870, č. 71 z. z.

Jsou to:

1. Josef Bubeníček, redaktor „Zemského rybářského věstníku“ v Praze, Vladislavova ulice;

2. Václav Hovorka, c. k. professor v Kadani;

3. Dr. Karel Jičínský, řiditel panství v Jindř. Hradci;

4. Josef Kafka, expert zemského rybářského družstva při zemědělské radě v Praze, Václavské náměstí, Museum;

5. Josef Moravec, revírní lesní v Záluží u Kašperských Hor a

6. Josef Šusta, řiditel panství ve výslužbě, Král. Vinohrady, Manesova ul. 989.

C. k. místodržitelství sdělujíc politickým okresním úřadům tato jména za účelem informace, musí těmto přenechati, aby v daných případech, zejména tehdy, kdyby vzdálenost bydliště v tomto seznamu jmenovaných odborníků od místa šetření zvýšila výlohy řízení v značné míře, s předmětem jednání v nižádném poměru nestojící, přibraly jiné znalce, nežli pojmenované, jak vůbec tímto předpisem nikterak nemá býti předstihováno okresním úřadům, aby se dle platných zákonných předpisů a dle případu ve svém oboru působnosti rozhodly, mají-li se k jednání nebo šetření, jež vykonati se má dle vodoprávního zákona, přibrati znalci v oboru rybářství.

Pouze jednoho budiž při tom dbáno, že znalci v oboru chemie a fysiologie nejsou povoláni k posouzení otázky, zdali a pokud rybářství v určitém vodstvu továrními vodami se poškozuje nebo může býti poškozeno.

V Praze, dne 21. září 1901.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Čís. 6275.

Český odbor rady zemědělské pro král. České obsadí od počátku roku 1902 místo

kočovného učitele

s působností pro obor mlékařství.

S místem tímto spojeno jest služné 2800 korun ročně s 20procentním příbytečným, nárok na 5 pětiletých přídavků po 400 kor. a nárok na výslužné dle normálu pensijního pro úředníky zemské platného.

Vedle toho přísluší kočovnému učiteli paušál 2400 korun ročně na cesty služební.

Místo toto zadáno bude jen tomu, kdo prokáže, že

1. buď absolvoval vyšší hospodářskou školu, akademii hospodářskou neb vysokou školu zemědělskou a složil předepsané zkoušky:

aneb že zjednal si s úspěchem způsobilost pro úřad učitelský na středních hospodářských školách;

2. že byl nejméně 2 roky při hospodářství prakticky zaměstnán, z čehož nejméně 1 rok v oboru mlékařství;

3. že s úspěchem přednášeti a prakticky demonstrovati dovede;

4. že není starší 35 let.

Zřetel bude brán na eventuelní praxi žadatele v oboru vedení společenstev hospodářských.

Místo obsazeno bude na rok prozatímně, načež rozhodnuto bude o definitivním ustanovení; žadatelé, kteří jsou již ve službě zemské neb státní definitivně ustanoveni, mohou místo obdržeti hned definitivně.

Žádosti, původními doklady opatřené, podány buďtež včetně do 7. prosince 1901 předsednictvu českého odboru rady zemědělské pro království České v Praze 799-II.

Osobně představtež se jen ti uchazeči, kteří k tomu budou vyzváni.

Z českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, dne 13. listopadu 1901.

Předseda rady zemědělské:	Předseda českého odboru rady zemědělské:
Ferdinand princ z Lobkovic.	**Heřman Janda.**

Z ústředního sboru rady zemědělské.

V sezení Ústředního sboru, konaném dne 19. října b. r. za předsedání Jeho Jasnosti Ferdinanda prince Lobkovice, projednány byly následující předměty:

1. Co sdělení předsednictva vzato na vědomí: *a*) český odbor rady zemědělské předložil statistický přehled hospodářských sdružení koncem r. 1900. *b*) Zápis o jednání rakouského lesnického kongresu r. 1901. *c*) Zpráva za r. 1900, svazu německých hosp. sdružení v Čechách. *d*) Zprávy své za rok 1900—1901 zaslala následující hospodářské učiliště: Česká Lípa, Budějovice, Benešov, Cheb, Fridland, Klatovy, Kostelec nad Orl., Louny, Opočno, Přerov, Písek, Rakovník, Rokycany, Slaný, Šluknov, Tábor a Volyň.

2. O postupu prací zemské agrární ankety bylo oznámeno, že spracování oblastí českých jest ukončeno a předložen příslušný výtisk. Učiněná opatření, ve příčině spracování části německé, byla schválena. U příležitosti této vysloven byl jednohlasně dík a uznání předsednictvu rady zemědělské, zpravodaji ankety panu Jindřichu Maštálkovi, hlavnímu spolupracovníku téhož, řiditeli zimní hosp. školy ve Volyni, panu Karlu Šafránkovi, jakož i veškerým pánům súčastněným vyšetřujícím komisařům.

3. Veledůležitá zpráva zemědělsko-technického subkomitétu o stavbě vodních dráh a úpravě řek byla důkladně projednána a usneseno, aby při nejbližší, vládou v záležitosti této svolané anketě bylo se domáháno co možno nejhojnějšího příspěvku státního pro tyto práce.

4. Instrukce služební pro kancelář technickou byla částečně pozměněna. Inženýr kanceláře této pan Richard Šantrůček obdržel titul vrchního inženýra.

5. Člen Ústředního sboru pan F. Niklfeld podal zprávu o pracích provedených k účelu uspořádání knihovny, jmenovitě o sestavení dodatečného seznamu, což s uspokojením vzato bylo na vědomí.

6. Po pilném návrhu člena Ústředního sboru pana Františka Peschky bylo usneseno zakročiti u vlády co nejrozhodněji o vydání zákonitého naprostého zákazu termínových bursovních obchodů s obilím.

Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby.

Zalesňovací akce v Dolních Rakousích docílila v minulém roce velice uspokojivých výsledků. Chudé obce a soukromí majitelé lesů byli podělováni sazenicemi a subvencemi.

Ze státních školek rozděleno bylo 1,926.000 sazenic a ze zemských školek 2,795.000 sazenic; mimo to bylo se zemskou subvencí zakoupeno 3,000.000 sazenic ze školek soukromých, které byly rovněž rozděleny žadatelům.

Politickými úřady bylo rozděleno 3,449.500 sazenic, zemským referentem ve věcech zalesňovacích 6,432.900 sazenic.

Jelikož vzdor tomu všem žadatelům nemohlo býti vyhověno a poptávka po sazenicích každoročně stoupá, bylo usneseno založiti novou zemskou lesní školku v Eisenreichu. Většinou zalesňováno bylo dobrovolně bez intervence dozorčích lesních úřadů.

Zalesňování ve Štýrsku. Ačkoliv není dosud ve Štýrsku v kruzích malorolnických pravé porozumění pro racionalní hospodářství lesní, přece lze znamenati pokrok v opětném zalesňování vykácených lesů; nejlépe lze pokrok tento znamenati v počtu žádostí za darování sazenic, který rok od roku stoupá.

R. 1900 bylo v Štýrsku na základě úředního nařízení z r. 1890 zalesněno opětně 3525 ha. vykácených lesů; téhož roku bylo úředně nařízeno zalesnění 2062 ha. vykácené lesní půdy.

Z pěti státních školek ve Štýrsku bylo r. 1900 rozděleno 2,827.380 sazenic, následkem vstoupání potřeby sazenic založena nová (šestá) větší státní školka v Brucku n. M.

Na 1524 ha. prohlášeny byly lesy za ochranné.

Mimo to pokračováno v hrazení horských bystřin u Admontu, Freghvangu a Gaishornu.

O hrazení bystřin u Eisenerzu a Hallu se vyjednává a lze se nadíti, že jednání v brzku povede k příznivému výsledku.

Z hospodářsko-fysiologické pokusné stanice českého odboru rady zemědělské při c. k. české vysoké škole technické.

Zpráva o praktické činnosti oddělení pro choroby rostlinné od 1. října 1900 až do 1. října 1901.

Podává Docent Dr. *Frant. Bubák.*

Činnost oddělení pro choroby rostlinné nalézá ve vrstvách hospodářských a zahradnických stále většího porozumění. V prvním roce staniční činnosti od 1. října 1899 až do 1. října 1900 zasláno bylo celkem 211 vzorků chorob rostlinných; za období, na něž se tento referát vztahuje, však již 317, vzrůst to zajisté potěšitelný.

Zde podávám přehled, z něhož vidno, ve kterých měsících nejvíce chorob přichází na stanici, a dále sta-

tistické udání počtu chorobných vzorků dle různých kulturních plodin.

	Obilí	Okopaniny	Luštěniny	Ovocné stromoví	Zeleniny	Tabák	Okrasné rostliny	Úhrnem
1900								
Říjen . . .	—	16	—	—	—	—	—	16
Listopad .	—	8	—	—	—	—	—	8
Prosinec .	—	—	—	—	2	—	—	2
1901								
Leden . .	2	4	—	—	—	—	4	10
Únor . . .	—	—	—	—	—	—	12	12
Březen . .	—	—	—	4	—	1	15	20
Duben . .	1	—	1	7	—	—	10	19
Květen . .	4	18	—	4	2	—	10	38
Červen . .	20	4	2	8	7	—	9	50
Červenec .	19	8	3	7	17	2	12	68
Srpen . . .	11	6	—	6	7	—	6	36
Září	8	13	—	2	—	7	8	38

Co se týče provenience vzorků chorob jeví se poměry tyto:

Země	Obilí	Okopaniny	Luštěniny	Ovocné stromoví	Zeleniny	Tabák	Okrasné rostliny	Úhrn	%
Čechy .	65	75	6	38	35	—	27	246	77·6
Morava	—	2	—	—	—	—	—	2	0·63
Dolní Rakousy	—	—	—	—	—	—	59	59	18·61
Halič .	—	—	—	—	—	10	—	10	3·16
Úhrn .	65	77	6	38	35	10	86	317	100%

Činnost stanice vztahovala se tedy, co se týče plodin hospodářství polního, téměř jen na Čechy; toliko z Haliče zaslány byly c. k. tabákovými regiemi v Zablotově a Jagielnici vzorky chorobných rostlin tabákových, z Moravy dodány dva vzorky chorobné cukrovky a z Dolních Rakous z hraběcí zahrady (Schönborn-Buchheim) v Schönborn-Mallebern 59 ukázek churavých okrasných — hlavně skleníkových — rostlin.

Rovněž s potěšením lze konstatovati, že letos právě maloro lnictvo tvoří převážnou většinu (63%) interessentů, ostatních 37% připadá na velkostatky, cukrovary a zahradníky, kdežto roku lonského jevil se poměr právě opačný.

Vedle materialu stanici ku prozkoumání zaslaného, jenž tvoří podklad tohoto referátu, přibrány též, aby poměry chorob rostlinných v Čechách se vyskytujících, úplněji vystiženy býti mohly, též moje vlastní pozorování v přírodě, jež konal jsem na četných cestách výzkumných po celém království, a dále též některé zprávy sporadicky v listech hospodářských se vyskytnuvší.

Epidemicky vystupujících chorob bylo letošního roku dostatek. Uvádím spálu cukrovky, nematody na ovse, štítonoše mlhovitého na listech cukrovky, Chlorops taeniopus na pšenici a pidikříska na ozimních žitech.

Obilí trpělo letos rezy i snětěmi málo; proto také došlo ústavu málo ukázek těchto chorob a rovněž i referent neměl příležitosti na cestách svých nikde epidemické vystoupení těchto hub na obilí pozorovati. Ze snětí dlužno uvésti hlavně sněť mazlavou na pšenici (Tilletia Tritici), jež se ukázala hlavně v krajinách, v nichž přestali pšenici proti sněti máčeti. U Peček n./dr. a Českého Brodu objevila se u nás dosti vzácná sněť na kukuřici (Ustilago Maydis). Tu a tam pozorována byla na pšenicích houba Cladosporium herbarum, jíž celé klasy byly zčernalé. Ačkoliv ochrana proti houbě této jest dosti obtížná, neboť Cladosporium přichází na všech téměř rostlinách divokých i kultivovaných a tedy snadno se z nich zavleče na obilí, přece se velmi zhusta zárodky této choroby i semenem zavlečou. Nový to tedy důvod ku strojení obilí, hlavně pšenice. Velikým zřídlem zárodků Cladosporia je dále strnisko, na kterém, nechá-li se déle státi, milliardy výtrusů Cladosporia vznikají. Výtrusy přezimují a hlavně za vlhčího počasí následujícího léta napadají klasy pšeničné, jež zůstávají ve svém vývoji velmi pozadu; zrno před časem dozrává, je tedy malé i scvrklé. Za suchého léta není nebezpečí infekce tak veliké.

Obilí trpělo však letos hlavně různými škůdci živočišnými. Z jara byla to háďátka řepová čili nematodi (Heterodera Schachtii), která mladé ovesné rostlinky, ssajíce z nich šťávy k vývoji potřebné, velice seslabovala. O pohromách, těmito škůdci způsobených, byla podána zpráva v č. 13. těchto listů na str. 204, na niž zde poukazujeme.

Dále byla to moucha zvaná Chlorops taeniopus, jež epidemicky se objevila nejen ve východních Čechách (viz Hospodářský list chrudimský 1901 č. 43, str. 588), odkudž i naši stanici hojné ukázky byly zaslány, nýbrž i ve středních Čechách u Ruzyně, Chýně, Hostouně, Červeného Oujezda — tedy hlavně v okresu Unhošťském, jakož i kol Strmilova (Jindřichův Hradec) a u Přelouče.

Larvy mouchy této žijí v pochvách obsahujících ještě mladý pšeničný klas, kdež vyžírají žlábkovitě mladé stéblo směrem od shora dolů. Tím přerušuje se doprava potravy do mladého klasu, jenž následkem toho chřadne a nevymetá, zrno pak zůstává malé a scvrklé. Výnos klesá zhusta až na $^1/_4$ (Chýň).

Velmi často bývají rozežraná stébla později napadena svrchu uvedenou houbou Cladosporium herbarum, jež pak rostlinu zničí docela. Larvy zakuklují se v pochvě listové na spodu žlábku, a radno tedy napadenou pšenici po sklizni ihned vymlátiti, dříve než z pupy muška vylétne. Záhy po sklizni nutno pole hluboko zorati, aby larvy a kukly na poli zbylé hluboko do půdy se dostaly a tam za své vzaly.

Na ozimých žitech vyskytl se letos ku konci měsíce září pidikřísek (Jassus sexnotatus), jenž stanici zaslán byl z několika míst v okolí pražském. Referent měl příležitost škůdce tohoto v ohromných massách ohledati na ozimech v okolí Chejně a Hostivic a podal o něm referát v Národních Listech ze dne 4. října 1901 v části národohospodářské pod titulem „Nebezpečí hrozící z jara osením — pidikřískem", jakož i v těchto zprávách 1901 č. 15. str. 279, na kteréž zde poukazujeme.

Ostatní choroby obilí pozorovány byly jen sporadicky a sluší z nich zmíniti se hlavně o komáru Cecidomyia Tritici z okolí Bělé u Přelouče; komár ten ničí pel a semeníky pšeničné, takže se nevyvine v klasech všechno zrní, a klas vypadá jako vykousaný.

Luštěniny a pícní rostliny. Hlavně jeteliny letos hojně vymíraly. Místy vinu toho nesli jednak hraboši, kteří na podzim mladé jetele zničili, jednak jetele hojně vymrzly anebo z jara se vymočily. Vymíráním jetele vinna bude asi také často houba Sclerotinia Trifoliorum, která se objevila již také v Čechách na Klatovsku; bývá nejspíše přehlédnuta a vina svádí se na svrchu uvedené příčiny. Jetele napadené Sclerotinií mají vzhled uvadlý, později hnědnou a hnijou; vyrýpneme-li takovou rostlinu ze země i s hlínou a opatrně hlínu odstraníme, nalezneme na kořenu černá tělíska, neklamné to svědectví o přítomnosti Sclerotinie.

Podrobné pojednání o houbě této uveřejněno bude v nejbližším čase v orgánu Ústřední jednoty hospodářské v král. Českém.

Hráchy byly letos citelně postiženy broučkem Bruchus Pisi, jehož larvy zrna ničí tím, že je uvnitř vyžírají a v nich se zakuklují. Malým otvorem vyleze pak dospělý brouček ven. Škody způsobené housenkami zavíječů (Grapholitha dorsana a Graph. nebritana) ve mladých luskách byly letos rovněž citelnější než v letech předchozích.

Cukrovka trpěla letos z jara neobyčejně spálou. Ze všech krajin řeporodých v Čechách docházely vzorky této choroby; zmínil jsem se o této chorobě v č. 13. těchto zpráv na str. 204 a odkazuju čtenáře na místo ono. Tamtéž také pojednáno o škodách, které způsobil štítonoš mlhovitý (Cassida nebulosa) na mladých listech cukrovky v okolí pražském, mladoboleslavském a jinde. Leckdes, jako na př. u Kutné Hory, zle řádili také larvy kovaříků tak zvaní „drátovci"; v řádku 30—40 řep za sebou zničily, pak 3—4 vynechaly a opět začaly novou spoustu. Největší škody na cukrovce způsobili však letos v některých krajinách nematodi. Měl jsem příležitost jako soudní znalec ohledati v jedné obci u Českého Brodu několik polí nematody stížených. Cukrovka na dvou polích ve výměře 28 korců byla nematody tak poškozena, že na celé rozloze ani jediná zdravá řepa nemohla býti nalezena. Na některých kořenech nalezeno bylo na sta plodných samiček. Na jiném 36 korců měřícím poli byla cukrovka poškozena z $^1/_2$—$^3/_4$. Výnos klesl v prvém případě na $^1/_4$, v posledním pak na $^1/_8$ normálního výnosu! Škoda v tomto případě způsobená je ohromná. Neobyčejná infekce vznikla tím, že majitel rolí těch rok co rok na nich řepu pěstuje. Je jisto, že škůdcové tito nejsou omezeni jen na okolí obce té, nýbrž že právě na Českobrodsku i jinde jsou rozšířeni, o čemž vydávají svědectví vzorky ovsa stíženého nematody, zaslané stanici ze mnohých polí tohoto kraje. Nematodi na řepě byli letos konstatováni dále u Českého Dubu, Černého Kostelce, u Měšic, kol Dušník u Prahy, u Kutné Hory a jinde. Též bylo pozorováno, že zdravé semenice do nematodové půdy zasazené (Sedlec u Kutné Hory) byly škůdci těmi úplně zničeny, tak že semene vůbec nedaly; na kořínkách byly pak nalezeny chuchvalce březích samiček.

Velmi zhusta objevila se letos též hniloba suchá a srdečková, jako na př. u Chotětova, Jičína, Králova Městce, Přelouče; též z Moravy od Šternberka byla choroba tato stanici zaslána. Houba Phyllosticta tabifica (Phoma Betae Frank), o níž tvrdil Frank, že hniloby jmenované způsobuje, shledána byla jen na řepách zásylky moravské.

Na každém téměř řepném poli bylo lze letos nalézti v menší nebo větší míře houbu Cercospora beticola. Řídčeji vyskytly se Phyllosticta Betae u Kutné Hory, rez Uromyees Betae na Jičínsku a Českobrodsku a Cladosporium herbarum i Clasterosporium putrefaciens na Kutnohorsku.

Zemáky i letos zůstaly poměrně zdrávy; černání natě, způsobené houbou Phytophthora infestans, zřídka bylo pozorováno. Na Turnovsku trpěla místy nať houbou Cercospora concors, jež tvoří na spodu listů místy bílé nálety.

Mák trpěl letos místy houbou Peronospora arborescens, jež napadá listy, povléká je na spodu nafialovělým povlakem a způsobuje konečně jejich hnití. U Litně i larvy nosatce (Coeliodes fuliginosus) vyžíraly kořeny mladých makových rostlinek.

Zeleniny: Zelí u Malína stíženo bylo z jara larvami nosatce Baridia; v okolí Soběslavi ničily larvy brouka Ceutorhynchus sulcicollis mladé zelné rostliny vytvořujíce na lodyhách malé nádorky, z nichž později dospělí brouci vykousaným otvorem vylézají. Napadené zelí opozďuje se poněkud ve vývoji. Tamtéž i brouček dřepčík (Haltica) velice byl rozšířen a šmahem listy zelí a tuřínu ničil.

Brukve a zelí napadené Plasmodiophorou byly zaslány z Hlinska, kde se současně objevila též mšice zelná (Aphis Brassicae) na týchž rostlinách; způsobila citelné ztráty.

Okurky v okolí pražském trpěly z jara pavoučkem Tetranychus telarius, místy pak (též i melouny) vyhnívaly; zdá se, že vyhnívání toto bylo povahy bakteriosní.

Cibuli napadala v Malíně a u Turnova houba Peronospora Schleideni a způsobila její hnití. U Turnova pak doprovázena pak byla Peronospora též houbou Macrosporium parasiticum, jež zničila tam velmi mnoho jmenované zeleniny.

Tabák: Vzorky chorob listových zaslány byly ze Zabłotova a Jagielnice v Haliči; choroby byly způsobeny jednak bakteriemi — mosaiková choroba listů tabákových, jednak houbami: Phyllosticta Tabaci a Macrosporium commune, jednak byly to též požerky hmyzu Thrips Tabaci.

Ovocné stromoví: Vzorky z různých krajů Čech zaslané ukázaly, jakými chorobami trpí u nás hlavně hrušně. Bylo shledáno, že se u nás neobyčejně v Čechách rozšířila na hruškách houba Fusicladium pirinum. Proti škůdci tomuto neděje se u nás ničeho, ačkoliv zničení spadalého na podzim listí, ořezání napadených větévek a postřikování směsí bordeauxskou dobré služby konají.

Hojná je dále u nás choroba způsobená houbou Gymnosporangium Sabinae, jež tvoří v létě červené skvrny na povrchu listů hruškových, na spodu pak vytvořuje džbánečkovité výrůstky plné žlutých výtrusků. Houba tato vytvořuje své přezimující výtrusy na chvojce klášterské (Juniperus Sabina), z níž nákaza z jara na hruškové listy přechází. Stačí tedy vyhubiti v obcích všecky chvojky v zahrádkách a choroba ihned zmizí. Viděl jsem stromy zachvácené tou měrou, že nebylo na nich zdravého listu!

Méně škodná jest Septoria piricola, tvořící okrouhlé zbledlé skvrny na hruškových listech.

Zralé hrušky zachváceny byly místy hnilobou způsobenou houbou Monilia frutigena. Napadené plody nesmí se nechati pod stromem přes zimu ležeti; nýbrž mají se hned po spadnutí sesbírati a spáliti, aby se nákaza nešířila.

Švestky tu a tam trpěly mšicí Aphis Pruni, v jedné školce pak mladé švestkové a meruzalkové sazenice houbou Fumago vagans.

Okrasné rostliny: Stálými cizopasníky růží jsou rez růžová (Phragmidium subcorticium) a padlí růžové (Sphaerotheca pannosa). Prvé houby může se zahradník snadno zbaviti, ořezává-li z jara červené prášivé napuchliny na větévkách a listech a sbírá-li na podzim všecko opadalé i na keřích pozůstalé listí.

Všecky jmenované součásti růží musí se ihned spáliti. Houba Sphaerotheca pannosa povléká vrcholky větví bílým povlakem; sirný květ nebo směs bordeauxská ničí výtrusy tohoto škůdce.

Na palmách Phoenix reclinata zjištěna byla v Krči u Prahy nová choroba způsobená houbou z rodu Cercospora, jež listy velice z nešvařuje a zhusta též i ničí; napadla přes 200 kusů mladých rostlin. Houba ta byla podrobně prostudována, popsána a nazvána Cercospora Preisii Bubák n. sp. ku poctě p. prof. K. Preise, jenž mne na ni upozornil. Pokusy s léčením konají se právě na stanici.

Ze zahrad pražských dodána byla choroba na Cheiranthus Cheiri způsobená houbou Peronospora parasitica, jež celé kultury rostlin na semeno pěstovaných zničila. Z Tábora zaslány byly listy chorobných Camelií, Lonicery, Laurus, Oleander, Aralia trpící houbami Cladosporium herbarum a Fumago vagans. Postřikování 3% směsí bordeauxskou úplně rostliny uzdravilo.

Chrysanthemum indicum v zahradách Říčanských a v Kralupech n./V. trpělo velice rezem Puccinia Chrysanthemi, v pražských sklenících padlím (Oidium Chrysanthemi).

Nejvíce chorob okrasných bylin zasláno bylo ze zahrad hr. Schönborna v Schönborn-Mallebern v Dolních Rakousích. Byly to hlavně tyto: Požerky způsobené hmyzem Thrips haemorrhoïdalis na Azalea, Croton, Rhododendron atd.; skvrnitost karafiatů způsobená houbou Heterosporium echinulatum; skvrnitost na Zinniích — houbami Cladosporium herbarum a Macrosporium commune; houba Botrytis cinerea na Aquilegii; Cladosporium herbarum na Heuchera; Verticillium cinnabarinum na Cunnách; na hlohových mladých rostlinách ze školky — Fumago vagans atd. atd.

Referent byl též třikráte volán jako znalec chorob rostlinných a to c. k. okresním soudem v Českém Brodě v záležitostech řep nematodových, c. k. vrchním celním úřadem v Praze ku prozkoumání zásylky kaktei z Natalu, zda neobsahuje součásti révy nebo známou Phylloxeru a správou hospodářskou cukrovaru v Ruzýni na pole zachvácená pidikřísky.

Veškeré zásilky chorob buďtež zasýlány jmenovanému oddělení na českou techniku; každý vzorek se vždy důkladně prozkoumá, načež se nález i rada, jak chorobě čeliti, zdarma interessentům sdělí.

Různé zprávy hospodářské.

Vydávání stromků a roubů z král. zemského pomologického ústavu v Troji. Ředitelství král. zemského českého pomologického ústavu v Troji bylo zemským výborem království Českého zmocněno, by nyní z ústavních zahrad kromě jabloní — všechny ostatní druhy stromků prodávalo. Jabloně za příčinou možného nebezpečí nákazy mšicí krvavou prozatím ještě vydávati se nebudou.

Komise ku regulování řek a jich přítoků v Čechách konala dne 4. listopadu schůzi v zasedací síni místodržitelství za předsednictví místodržitele hr. Coudenhova. Schůze trvala od půl 10. hod. dopolední do 2. hodiny odpolední a zúčastnili se jí místodržitelský rada Filip, stavební rada Rytíř, zem. inspektor ryt. Brechler z Troskovic, vrchní inženýr Richter, přísedící zem. výboru dr. Verunský, rada zem. výb. Gluth, vrchní stavební rada Spens-Boden, J. Maštálka, člen výboru českého odboru rady zemědělské, dr. Schreiner, předseda něm. odboru rady zemědělské, stavební rada Němec a lesní rada Svoboda. Schůze byla pouze informačního rázu a usnesení nebylo učiněno žádné. Jednalo se o programu postupu regulace řek pro příštích 10 let.

Úvěr družstevní u obecních spořitelen v Prusku. V Prusku vyskytly se poslední dobou pochybnosti, zda a pokud mohou obecní spořitelny povolovati půjčky družstvům. — Aby tyto pochybnosti byly odstraněny, vydal pruský ministr vnitra v dohodě s ministrem financí, zemědělství a obchodu výnos 31./X. t. r., jenž otázku tuto podrobně upravuje:

Obecní spořitelny smějí povolovati půjčky výrobním družstvům s ručením obmezeným i neobmezeným; půjčky družstvům úvěrním se nedovolují.

Půjčka může býti spořitelnou povolena proti specielní jistotě. Za takovou jistotu lze považovati zásoby skladištní pouze v tom případě, jestliže vládní president k tomu svolí.

Bez specielní jistoty mohou se půjčky povolovati pouze za následujících podmínek:

a) Družstvům s ručením neobmezeným smějí se spořitelnami povoliti půjčky pouze do výše 10% veškerého jmění všech členů družstva.

b) Družstvům s ručením obmezeným smějí se spořitelnami povoliti půjčky pouze do výše 75% onoho obnosu, za nějž veškeří členové na základě upsaných podílů ručí; při tom však nesmí jednotlivý člen tímto způsobem ručiti za obnos vyšší, než obnáší $^1/_{10}$ jeho veškerého jmění.

Schopnost jednotlivého člena ručiti za obnos tímto způsobem vypočtený posuzuje a stále má pod dozorem z povinnosti úřední ředitelství spořitelny.

Bez dalšího šetření lze míti za to, že jednotlivý člen jest schopen ručiti maximálně za 300 marek.

Mimo to mohou býti spořitelnami povoleny družstvům s ručením obmezeným i neobmezeným půjčky pouze za následujících podmínek:

1. Pouze družstvům, jež mají sídlo v kraji, kde též sídlo spořitelny se nalézá.

2. Pouze v tom případě, kde stanovy spořitelní půjčky družstvům zvlášť dovolují.

3. Pouze zaváže-li se družstvo předkládati ředitelství spořitelny každoročně bilanci zprávy o případných revisích a seznam členů, v němž musí býti výslovně uvedeno, kteří členové během roku vystoupili a nově přistoupili.

4. Pouze na základě předloženého a přijatého umořovacího plánu; délka doby umořovací určí se dle hospodářské činnosti a účelů družstva kratší neb delší.

5. Spořitelně musí vždy zůstati vyhraženo právo i proti plánu umořovacímu půjčku vypověděti; lhůta výpovědní nesmí býti delší než šestiměsíční.

6. Družstvo, jež o půjčku se uchází, musí náležeti k některé jednotě, která má právo je revidovati.

7. Úhrnný obnos, který spořitelna družstvům bez zvláštní specielní jistoty půjčí, nesmí převyšovati $^1/_{10}$ veškerých vkladů spořitelních.

8. Povolí-li se půjčka bez hypotéky, ručící zástavy aneb jakékoli jiné jistoty takovému družstvu, které prostřednictvím některé jednoty jest ve spojení s pruskou ústřední pokladnou společenstev, musí býti ředitelstvo této ústřední pokladny o povolení půjčky vyrozuměno.

Ředitelstva spořitelen mají nejméně každé 3 roky majetkový stav dlužícího společenstva podrobně zkoumati.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Osmý kurs pro dívky hospodyňsko-mlékařský jako trojměsíční při rolnické škole v Plzni koná se letošního roku od 1. prosince 1901 do 1. března 1902. Vyučuje se prakticky i theoreticky: mlékařství, máslařství a sýrařství (v družstevní mlékárně ve škole umístěné), střihu, šití (ručně i na stroji), vyšívání, praní, žehlení, domácímu hospodářství, vychovatelství, chovu skotu, bravu vepřového a drůbeže, zelinářství, květinářství a domácímu zužitkování ovoce i zeleniny, hospodyňskému účetnictví a vaření. Každá chovanka musí se podrobiti všem školským nařízením pro kurs ten platným a po dobu vaření obědvati společně s ostatními na místě samém, kde vaření se vyučuje. Potřebné látky pro střihy a šití opatří si chovanky po návodu učitelky. Školné za všecko praktické vyučování (předními učitelkami a odbornicemi) obnáší 15 zl., platí se hned při zápisu a nikomu nemůže býti sleveno. Chovanky bydlí v bytech soukromých, v jichž opatření je ředitelství nápomocno. Vedle obvyklého oděvu přinese si chovanka oděv pracovní. Bude přijat pouze určitý počet chovanek a nutno přihlásiti se v čas, nejdéle do 20. listopadu. Poněvadž každoročně bylo více přihlášek, nežli se mohlo chovanek vzíti, je nutno se zápisem (třeba písemným) neodkládati. Kdyby mezi chovankami byly některé s dostatečným předběžným vzděláním, jež zamýšlejí se věnovati učitelství na hospodyňských školách, věnovala by se jim vedle svrchu vytčeného učiva zvláštní ještě příprava. Bližší zprávy podá ředitelství rolnické školy v Plzni.

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářské spolky.

Z Ústřední společnosti hospodářské pro král. České. Řiditelstvo Ústřední společnosti hospodářské konalo schůzi svou za předsednictví J. J. dra Bedřicha knížete Schwarzenberga a za účastenství 21 členů dne 28. října t. r. — Schůze zahájena byla jednáním o otázce zavedení zemské dávky z piva, jehož se súčastnili kníže Schwarzenberg, J. Wünsch, řiditel velkostatku v Kamenici, Jos. Srb, hosp. řiditel ve Vraném a J. A. Prokůpek z Kutlíř. Při rokování bylo souhlasně poukazováno k tomu, že zavedením zamyšlené dávky z piva hrozí průmyslu pivovarskému nebezpečí přetížení daní a že každé zvýšení daně z piva mělo by zdražení piva a tím i klesnutí spotřeby netoliko piva nýbrž i výroby ječmene a chmele v zápětí. Kdyby i spotřeba ječmene zcela nepatrně klesla, mělo by to na ceny tak zhoubný vliv, že výroba zemědělská ocitla by se ještě v horší situaci, než v jaké se už teď nachází. Není radno pomýšleti na zvýšení daně před upravením celních smluv, kdy Německo chystá se náš vývoz sladu, chmele a ječmene co nejvíce poškoditi. Konečně jest se obávati, bude-li zamýšlená daň vybírána státem, že by jen část z ní připadla zemi a že by se svého účelu, sanovati zemské finance, minula. Když byl kníže Schwarzenberg ještě připomenul, že by tisíce obcí, jež používají pivního krejcaru k úhradě potřeb obecních, zbaveny byly často jediného zdroje příjmu, usneseno jednomyslně, odůvodněnou peticí ku sněmu proti zavedení dávky z piva se ohraditi. — Dalším předmětem jednání byla osnova německého celního tarifu a otázka příštích smluv obchodních. Po zprávě podané tajemníkem F. Marjankem a po debatě, jíž se súčastnili pp. dr. V. Schuster a ředitel V. Černinka, usneseno, podati vládě a sborům zákonodárným žádost, aby při úpravě mezinárodních styků hospodářských měly následující požadavky na zřeteli: 1. Při ujednávání příštích smluv obchodních budiž hleděno k tomu, aby domácí hospodářská výroba došla účinnější ochrany, zejména aby nebyly činěny ústupky, jimiž by dovoz domácí výroby byl obmezen. 2. Všeobecný celní tarif, který tvoří základ obchodních smluv, buď upraven tak, aby domácí výroba zemědělská i průmyslová proti záplavě cizí byla chráněna. 3. Ježto správná celní politika podmíněna je řádnou politikou tarifovou, buďtež dopravní tarify zrevidovány a zvláště budiž hleděno k tomu, aby doprava výrobků důležitých konkurenčních odvětví zemědělských, zejména ječmene, sladu a meliv a j. byla usnadněna. 4. Kdyby Německo trvalo na svém celním tarifu, pak další smlouva byla by nemožna pro nás a musila by zahájena býti samostatná celní politika se strany Rakouska vydatnou celní ochranou jako náhrada za ztráty odpadnutím vývozu utrpené. Hospodářské jednoty české buďtež vyzvány, aby se otázkou tou zabývaly, aby požadavkům svým daly náležitý výraz a aby se po případě k petici společnosti připojily. — K návrhu p. zem. inspektora dra F. Sitenského usneseno, aby přednáškový výbor zahájil ihned jednání s hosp. spolky a odborníky a pořádání přednášek co nejdříve provedl. — Na konec podával pan inž. R. Jahn jménem výstavního výboru zprávu o přípravách k příští výstavě hospodářské. Zpráva vzata se souhlasem na vědomí a zároveň schválen návrh, aby s příští květnovou výstavou spojena byla konkurence mláticek a čisticích strojů jakož i výstavka učebných pomůcek hosp. škol. Taktéž schválen návrh, aby ministerstvo orby bylo požádáno za svolení, by státní hřebčince v Čechách výstavu četnějším počtem hřebců než posud obeslati směly.

Včelařský spolek „Dzierzon“ na Č. Budějovicku, konal dne 3. listop. 1901 schůzi v Borovanech, při které pojednal p. J. Šimek, řídicí učitel v Doubravici, „O zazimování včel a krmení z nouze“.

Včelařský spolek pro Nechanice a okolí, konal dne 10. listopadu 1901 valnou hromadu na „Hůrce“ v Nechanicích. Na programu byly následující rozpravy: 1. Přednáška p. Karla Pazourka, řídicího učitele z Cestic: a) Kterak lze co nejlaciněji včelařiti, b) o lidovém včelaření, c) o výrobě úlů. 2. Včelařský rozhovor o zazimování a opatrování včel v zimě a t. d. 3. Zpráva o zřízení továrny na zužitkování ovoce..

Spolek absolventů hospodářské školy ve Volyni pořádal dne 1. listopadu letošní pátou svou schůzi v Zechovicích. Schůzi zahájil předseda spolku pan Frant. Rezek, který udělil slovo absolventu školy, panu Josefu Píchovi z Radešova; tento pojednal o důležitosti stavu rolnického a vyvodil potřebu odborného vzdělání, kteréž každý synek rolnický v krajině Volyňské snadno získati může v hospodářské škole ve Volyni; učitelstvo školy této všemožně se stará nejen o rozšíření odborného vzdělání, ale i o zlepšení zemědělských poměrů a o organisaci rolnictva v krajině naší. Pěknou přednášku svou skončil apelem na přítomné rolníky, by syny své do hospodářské školy co nejčetněji zapsati dali. Přednáška tato, pochvalou odměněná, vyvolala čilou debattu, které se zúčastnili rolníci p. Masopust ze Zechovic, a pan Pravda ze Starova a pan ředitel Šafránek. Na to pojednal pan řed. Šafránek o otázce, jak lze naše louky zvelebiti. Pan přednášející pojednal o významu chovu dobytka v krajině tamnější a o potřebě píce, kterou hojné louky v krajině tamní poskytují. Výnos z luk by se zvýšil odvodněním luk mokrých, odstraněním křovin, výhorů a zarostlých krtin, řádným pohnojením, důkladným vláčením na jaře i na podzim, přisetím vhodné směsi travin a sklizní v pravý čas. Přednáška pana přednášejícího sledována byla náležitou pozorností a lze doufati, že přítomní dle rad dobře myšlených a ku dobru rolnictva pronesených, hospodaření na lukách si zařídí. Když se více nikdo k slovu nehlásil, prohlásil předseda pěknou schůzi tuto za skončenou.

Spolek absolventů hospodářské školy ve Volyni konal 6. hospodářskou schůzi dne 10. listopadu 1901 v Hosticích. Na programu byly přednášky: 1. Stav zemědělství a jeho zvelebení v naší krajině. (Přednesl p. řed. K. Šafránek.) 2. Pěstování zemáků. (Přednesl absolvent p. J. Pícha z Radešova.) 3. Rozhovor o přednáškách a volné návrhy. Týž spolek bude konati 7. hospodářskou schůzi dne 8. prosince 1901 v Česticích. Na programu jsou přednášky: 1. Jak lze naše louky zvelebiti. (Přednese p. ředitel Karel Šafránek.) 2. Pěstování zemáků. (Přednese absolvent p. J. Pícha z Radešova.)

Hospodářský spolek pro Velešín a okolí pořádá dne 17. listopadu 1901 ve Velešíně schůzi, na které promluví odborný učitel české školy rolnické z Č. Budějovic p. V. J. Štěpán: „O nynějším stavu otázky hnojení půdy“.

Místní odbor „Národní Jednoty Pošumavské“ v Horách Matky Boží pořádá dne 17. listopadu 1901 v Horách Matky Boží schůzi, s přednáškou profesora rolnické školy v Plzni p. Františka Nováka o thematě „Jak hospodařiti v Pošumaví“.

Hospodářsko-čtenářská beseda v Želivě pořádala dne 10. listopadu schůzi v Želivě; při schůzi přednášel p. Jos. Slabý, ředitel rolnicko-lnářské školy v Humpolci o otázce „Které jsou hlavní zásady rozumného chovu skotu".

Hopodářská družstva.

Nová meliorační družstva. Ve správním okresu karlínském sestoupilo se právě několik družstev, jejichž účelem jest regulace tekoucích vod, zároveň odvodnění a pokud se týče i zlepšení pozemků, vysazených každoroční záplavě. Prvé družstvo ustavilo se za účelem regulace potoku Rokytky. Za předsedu téhož družstva zvolen p. Ladislav Čupr, továrník v Praze. Projekt, týkající se úpravy jmenovaného potoka, jest již delší dobu vypracován, náklad na jeho provedení jest též povolen, tak že s prvními pracemi možno počíti již příštím jarem. — Dalším sdružením jest vodní družstvo v Mstěticích (soudní okres brandýský), jehož předsedou jest p. Alois Krása, statkář tamtéž. Účelem tohoto sdružení jest provádění různých meliorací, jako odvodnění luk, kladení drenáží k zavlažování suchopárů a pod. — Pro krajinu mlikojedskou ustavilo se družstvo se sídlem v Mlikojedech a předsedou jeho zvolen tamní statkář p Jan Svoboda. V programu téhož sdružení nalezá se úprava labského břehu na straně mlikojedské, dále odvodnění bahnisek a kladení drenáží. Projekt regulační, pokud se týče meliorační, byl již úřadně schválen.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Pražská plodinová bursa dne 12. listop. 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 77—80 kg. K 8·80 až 9·60, uherská — až — kg. K 0·— až 0·—, rakouská 79 až — kg. K 9·70, až K 0·—, žito české, jakosti 72—76 kg. K 8·15—8·40, uherské jakosti — až — kg. K 0·— až 0.—, ječmen výběr K 8·40 až 0·—, první jakosti K 7·80 až 7·90, střední K 7·60 až 7·70, merkantilní K 7·25—7·40, oves bílý 1901 K 7·70 až 7·75, rychlík 1901 K 7·70 až 7·75, merkantilní K 7·55 až 7·65, vadný K —·— až K —·—, kukuřice uherská K 6·80 až K 6·85, cinquantinová 1900 K 7·50—7·60, nová 1901 K 6·30 až 6·40, cinquant. 1901 K 7·25 až 7·30, vikev česká K 0·— až 0·—, pohanka K 0·— až 0·—.

Plzeň. Na trh dne 2. listop. 1901 přiveženo na 38 povozech 726 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·50 až 0·—, žita K 16·30 až 16·—, ječmene K 15·50, až 15·15, ovsa K 14·50 až 14·20, sena nejvyšší cena K 10·20, prostřední K 9·10, nejnižší K 8·—, slámy nejvyšší cena K 7·60 prostřední K 5·80, nejnižší K 0·—, brambory 100 kg. K 3·30 až K 3·15.

Chrudim, ceny tržní dne 9. listop. Hektolitr pšenice od K 12·50 do 14·40, hl. žita od K 10·60 až 11·60 hl. ječmene od K 9·20 do K 9·90, 1 hl. ovsa od K 6·— do K 6·80, 1 hl. zemčat od K 1·80 do K 2·—, 100 kg. sena lučního od K 9·— do 0·—, kg. másla čerstvého K 2·40.

V Písku, dne 9. listop. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice K 13·68—13·44, žita K 11·54—11·36, ječmene K 10·10—10·—, ovsa K 6·90 až 6·84, brambor K 1·60.

Vysoké Mýto, dne 9. listop. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·40 až 8·80, žita 50 kg. K 7·40 až 7·60, ječmene 50 kg. 6·50 až 6·70, ovsa 50 kg. K 6·50 až 6·70, brambor 50 kg. K 1·35; másla 1 kg. K 1·76, vejce 60 kusů K 3·40, sena 1 metr. cent K 6·40 až 8·40, slámy 1 metr. cent K 5·— až 6·50.

V Jičíně, dne 11. listop. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 75 až 80 kg. K 12·60 až 14·20, žito váha hl. 71 až 75 kg. K 10·80 až 12·50, ječmen váha hl. 66 až 72 kg. K 9·— až 10·20, oves váha hl. 45 až 51 kg. K 6·20 až 7·30, máslo čerstvé kg. K 2·10 až 2·40.

Mladá Boleslav, dne 8. listop. Pšenice hektolitr váha 78—81 kil. K 8·75, 8·78 až 8·80, žito hl. váha 76—76 kil. K —·—, 8·— až —·— ječmen 1 hl. váha 70—70 kil. K —·— 6·90 až —·—, oves váha 46—51 kg. K 7·35, 7·50 až 7·65, zemčata 50 kg. K 1·30, 1·40, 1·50, seno 50 kg. K 5·—, —·—, —·—, sláma K 0·—, máslo kg. K 2·10, 2·15, 2·20. Na trh bylo na 10 vozích 208 hl. obilí přiveženo.

V Hradci Králové, dne 9. listop. 1 hl. pšenice K 13·— až 14·40, 1 hl. žita K 11·60 až 12·—, 1 hl. ječmene K 8·80 až 10·—, 1 hl. ovsa K 5·40 až 6·60, 1 hl. bramborů K 1·90 až 2·40, 1 hl. jetelového semínka červeného K 72·— až 88·—, 1 hl. máku K 32·— až 34·—, 1 hl. lněného semene K 16·20 až 20·—. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 516, žita 202, ječmene 600, ovsa 594, jetelového semínka 29, lněného sem. 2, 186 pytlů brambor.

V Netolicích, dne 28. října. Na výroční trh přihnáno bylo dobytka a sice: 18 býků, 636 volů, 260 krav, 257 jalovic, 53 kobyl, 36 valachů, — hříbata, úhrnem dobytka hovězího 1171 kusů a koňského 89 kusů, vesměs 1260 kusů. Obchod byl čilý, ceny přiměřené. Do ciziny bylo vyvezeno 16 vagonů hovězího dobytka Příští trh konati se bude dne 16. prosince 1901.

Z Pražské plodinové bursy. Počínajíc 1. listopadu 1901 koná se hlavní bursa v úterý a v pátek dopoledne místo od 8—11 hodin jako dosud od 9 do 11 hodin dopoledne. Ostatní hodiny bursovní zůstanou beze změny.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 21. října 1901 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku	Uhrách dne 16. října
kulhavkou a slintavkou	1	17	—
snětí slezinnou	—	3	87
ozhřivkou	2	7	68
červenkou vepřového bravu	6	62	118
morem „ „	12	119	672

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v období od 26. října do 1. listopadu 1901 v království Českém panovaly.

(NB. Číslice vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

I. Sněť slezinná:

1. v okresu budějovickém ve Vrabčích 1. **2.** v okresu poděbradském ve Svidnici 1.

II. Ozhřivka:

1. v okresu čáslavském v Čáslavi 1. 2. v okr. vysokomýtském v Chocni 1. 3. v okresu trutnovském v Trutnově 1.

III. Sněť chřastavá:

V okresu prachatickém v Hořikovicích 3.

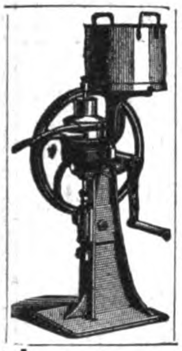
IV. Červenka vepřů:

1. v okresu královédvorském v Rychňovku 1. 2. v okresu rokycanském ve Šťáhlavech 1. 3. v okresu šluknovském ve Starém Ehrenbergu 1. 4. v okresu semilském v Zásadě.

V. Mor vepřů:

1. v okresu ústeckém v Ústí n. L. 4. 2. v okresu mosteckém v Nové Vsi v horách 1, v Janově 3, v Hoře Sv. Kateřiny 1, v Horním Litvínově 3 a v Maltheyru 1. 3. v okresu fridlandském v Schönwaldu 1. 4. v okresu kaplickém v Niederthalu 3, v Žumberku 1 a ve Stropnici 1.

Vyhlášení c. k. místodržitelství v Praze ze dne 4. listopadu 1901 čís. 213.515, jež týká se průměrné ceny za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, která byla v Praze v měsíci říjnu 1901 zjištěna. Průměrná cena tržní za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, zjištěná po rozumu § 3. lit. a) císařského nařízení ze dne 15. září 1900 z. ř. čís. 154 a ministerského nařízení ze dne 18. září 1900 z. ř. čís. 155 o zamezení a utlumení moru vepřů, která byla v Praze v měsíci říjnu b. r. a která v měsíci listopadu 1901 sloužiti má za základ při vyměření náhrady za jatečné vepře (tučné i masité, pro porážku zralé) za příčinou provedení shora uvedených nařízení zabité, obnáší 1 K 16 h za kilogram. Což se tímto vyhlašuje.

Telefon č. 2574. Telefon č. 2574.

Akciová společnost

ALFA-SEPARATOR,

PRAHA, Havlíčkova ul. č. 1.

Největší továrna ku zařizování mlékáren.

Nejlepší zpeněžení mléka pouze pomocí nedostižitelných

Lavalových Separatorů Alfa,

nejnovější konstrukce. ● Zpracují za hodinu 40—2000 litrů.

Přes **250000** v celém světě v činnosti.

Více jak 500 nejvyšších vyznamenání.

Dopravní baňky ALFA

ocelového plechu, nejnovější konstrukce.

Úplná zařízení mlékáren.

Odborné porady.

Vše, co mlékařskému odboru náleží, levné, moderní a solidní.

Cenníky zdarma a franko.

Nejlepší dietetický prostředek.

„FLORA“,

výživný prášek pro dobytek, jest nepostrádatelnou přísadou ku krmivu u **všech hospodářských zvířat.** — Přidává se ku krmivu u **koní**, již špatně tráví, aneb kteří samo sebou špatně žerou, dále u **krav**, kde chceme jednak **jakost mléka zlepšiti**, jednak **větší množství mléka docíliti**, též kde se jedná o **vykrmení volů a prasat**, jakož i při **výchově telat a ovcí**. Rovněž se „FLORA“ odporučuje co **přísada do špatné píce, při změně chléva** a **v čas panujících nakažlivých nemocí.**

Velká krabice 1 K 30 h, malá krabice 70 a 40 h.

Žádejte vždy výslovně: **Výživný prášek pro dobytek „Flora“**, kterýžto **jedině v krabicích se svrchu uvedenou známkou** k dostání jest. — Do míst, kde není „Flora“ na skladě, zasýlá tuto v původních bedničkách (obsahující 4 balíčky po 1·30 K) na dobírku 5 K 20 h franko nepočítaje výloh při balení do všech míst Rakousko-Uherska **hlavní zasílatelství**

„FLORA“, Nové Město na české sev. dráze.

Úrazy vyloučeny.

Řezačky

s patent. samočinným vysunovacím přístrojem.

Šrotovníky, kruhadla na řípu.

● Přístroje ku paření ●

nejnovější, nejvhodnější soustavy.

Umrath a spol., Praha-Bubny.

Filiálky: **v Brně, Budapešti, Lvově.**

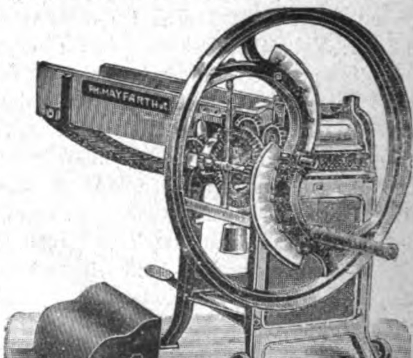
Parní a mláticí složení až do 10 koň. sil.

Lokomobily pro průmysl až do 100 koň. sil.

Nejnovější

stroje k úpravě píce ke krmení v zimě ve stáji!

Řezačky na píci, s patentovanými válečkovými kroužkovými ložisky s nejlehčím chodem a úsporou síly až ca. 40%, **krouhadla** na řípu a brambory, **šrotovníky a mačkadla, pařáky** na píci, **přenosné sporáky kotlové** s email. neb neemail. kotlíkem k zasazování a sice stojaté neb převozné k vaření a paření píce, bramborů, k mnoha domácím a hospod. účelům atd.

Rašplovníky na kukuřici, **mlýnky** na čistění obilí, **trieury, třídiče. lisy** na seno a slámu pro ruční pohyb stojaté a převozné. **Mláticky, žentoury, ocelové pluhy, válce, brány.** — Nejlepší secí stroje **„AGRICOLA“** (s posunovacími kolečky) bez vyměňování koleček pro každou setbu, pro vrch i rovinu. — Samočinné patent. **postřikovací přístroje** k zničení ohnice, škodlivců stromů a peronospory vyrábějí a dodávají pod zárukou v nejnovější a uznané nejlepší soustavě

Ph. Mayfarth a spol.,

c. k. výs. továrny na hospodář. stroje, slévárny železa a parní hamry

Vídeň II.-1., Taborstrasse 71.

Vyznamenány víc než 450 zlatými, stříbrn. a bronzovými medailemi.

Illustr. cenníky a hojné dopisy o uznání zdarma.

Zástupci a prodavači se hledají.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 1. prosince 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 21.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) – Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K.
Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: **JUDr. Karel Viškovský.**

Vládní osnova zákona o úpravě bursovního obchodu s obilím.

V.— Vláda dle slibu svého, daného v národohospodářském výboru poslanecké sněmovny, podala dne 19. listopadu t. r. sněmovně poslanců osnovu zákona o změně a doplnění předpisů zákona ze dne 1. dubna 1875 v příčině organisace bursy.

Osnova tato zahrnuje úpravu plodinových burs a bursovního obchodu s obilím a hospodářskými a mlýnskými výrobky.

Podnětem k vydání osnovy této bylo, jak známo, zneužívání terminového (lhůtního) obchodu s obilím na bursách ku nemírné spekulaci a bursovní differenční hře.

V pevné sjednocenosti obrátily se vrstvy zemědělské proti bursovní hře s hlavními produkty zemědělskými, načež vláda roku loňského uspořádala obsáhlou anketu, která měla vysvětliti podstatu a účinky termínového obchodu s obilím na bursách a podati návrhy ku nápravě.

Na základě výsledku této ankety podala nyní vláda, byvši k tomu vyzvána národohospodářským výborem sněmovny poslanců, uvedenou osnovu zákona.

Osnova tato jest zajímavým, ale nesmělým pokusem upraviti poměry bursovního obchodu s obilím a hospodářskými plodinami a výrobky. Zejména nevyhovuje hlavnímu přání zemědělských kruhů, aby úplně byla odstraněna každá forma obchodu na bursách, kteráž připouští obchod bez skutečného dodání zboží, totiž s pouhým vyrovnáním penežitých differencí ceny umluvené a skutečné ceny v době dodání.

Tento způsob obchodu (blankotermínový obchod) má se dle osnovy sice obmeziti na osoby, které náležejí ke kruhům obchodním, průmyslovým a zemědělským, a má osnovou upraven býti i ve smyslu věcném, avšak potrvá i na dále.

Papírové obilí tedy z bursy nezmizí. Ano, obchod tento, jenž vlastně nyní v rámci zákona nebyl zřejmě připuštěn, nýbrž jen bursovním obyčejem vybudován a právně pouze trpěn,*) dostává nyní jistý právní podklad za cenu přiměřeného obmezení.

Význačnější jsou nová ustanovení osnovy, týkající se úpravy burs samotných, smírčích soudů bursovních, znamenání bursovní ceny a pod.

Než i v těchto předpisech vystupuje osnova někde dosti ostýchavě.

Přistupujeme nyní k naznačení podstaty termínového bursovního obchodu a posouzení o jeho vlivu na ceny obilí a zájmy zemědělské, jakož i ku naznačení obsahu a ku kritice vládní osnovy o zemědělských bursách.

1. Terminový bursovní obchod s obilím.

Bursovní terminový obchod s obilím jest obchodní formou, která zavedena byla bursovním obyčejem. Obchod tento provozuje se zejména na velkých bursách amerických, v Paříži a jinde, v Rakousku ve Vídni a v Pešti.

*) Následkem nepřípustnosti námitky differenčního obchodu při sporech u rozhodčích soudů bursovních.

V Německu byl terminový obchod s obilím, jak známo zakázán novým bursovním zákonem z r. 1896.

Terminový obchod uzavírá se ve formě kupní smlouvy v ten způsob, že prodávající zavazuje se kupujícímu dodati v jisté lhůtě jisté množství obilí za určitou cenu. Tyto lhůty (terminy) jsou v bursovních pravidlech obchodních (usancích) stanoveny a sice jsou hlavní terminy vídeňské bursy pro obilí: termin „pro jaro", t. j. k dodání v době od 1. března do 30. dubna, pak termin pro květen-červen a termin „pro podzim", t. j. k dodání v měsících září a říjnu. Závěrka obilí v terminovém obchodu vídeňské bursy zníti musí nejméně na 500 metr. centů a sice k dodání ve Vídni.

Pro toto terminové obilí jest určena bursovními pravidly zvláštní jakost. Dle vídeňské bursy musí na př. pšenice míti nejméně 76 kg. hektolitrové váhy, žito 70½ atd. a nesmí obsahovati více než 1½ procenta vzrostlých zrn aneb 4 procenta cizího přímésku. Připuštěna jest však ještě nižší váha až 70 dkg. za náhradu 1½ procenta ceny.

(Jest pochopitelno, že v terminovém obchodě lepší obilí, než tu předepsáno, se nedodává a vzhledem k tomu lze si již učiniti úsudek o nízké jakosti terminového obilí, které tvoří základ bursovních cen terminových.)

Ceny za obilí takto na termin zakoupené vyznačují se veřejně na burse a sice zpravidla počíná se znamenati již na 9 měsíců napřed před koncem lhůty dodací. Tedy na př. obilí na jaro obchoduje se a znamená na trhu již od srpna. Na základě uzavřených terminových obchodů vydávají se závěrní listy, které smějí se přenášeti (pomocí gíra, podobně jako směnky) na jiné osoby, t. j. prodávati.

Další postup v provádění obchodu jest tento: Když nadešla lhůta dodání, jest oprávněn prodavač neb jeho nástupce (kdo koupil závěrní list), chce-li zboží dodati, vyzvati kupujícího neb nástupce jeho, by zboží převzal. Toto vyzvání slove „výpověď" a děje se prostřednictvím bursovního sekretariátu, který vyhotoví na základě dané výpovědi tak zv. výpovědní list. Také tento výpovědní list lze ještě na jiné osoby přenášeti (prodávati). Prodavač může vyvoliti si pro výpověď kteroukoli dobu během lhůty terminové (tedy na př. jarní obilí lze vypověděti kdykoli od 1. března do 30. dubna), kdežto kupec jest tu vázán na vůli prodavače. Po 5 dnech od výpovědi musí zboží se dodávati.

Ve většině případů však zboží skutečně se nedodává, nýbrž když nadešla lhůta pro výpověď shodnou se účastníci zpravidla na tom, že vyrovná se toliko v penězích rozdíl („difference") mezi umluvenou cenou obilí a cenou obilí v době dodání. Tedy na př. byla-li pšenice „na jaro" koupena za zl. 7·50 a činí-li cena v době dodání zl. 8·70, vyzískal tím kupující „differenci" zl. 1·20 a prodavač musí tuto jemu nahraditi. Věc však stává se mnohem složitější tím, že závěreční listy přenášejí se (prodávají) od osoby na osobu za různých dalších cen. Za účelem zjednodušení tohoto postupu zařízena jest na burse likvidační bursa, která provádí výpověď a výplatu differencí mezi celým řetězem jednotlivých účastníků.

Tímto způsobem rozšiřuje se ovšem značně počet účastníků a rozhojňuje se spekulace, neboť z jednoho obchodu vzniká obchodů celá řada.*) Na tomto snadném přenášení závěrních listů s osoby na osobu, při čemž vystřídá se řada osob, z nichž žádná obilí nedodává ani nepřejímá a pouze na differenci spekuluje, záleží právě výtka, která činí se terminovému obchodu, že provozuje obchod s „papírovým obilím" (t. j. obilím, které nachází se pouze na papíře.

Terminového obchodu užívají k účelům obchodním jednak obchodníci s obilím, jednak i větší mlynáři a sice zejména k tomu cíli, aby obmezili možnost ztráty (risiko) při nákupu a prodeji obilí neb mlýnských výrobků na delší čas napřed. Převezme-li na př. mlynář dodávku mouky k dodání po 6 měsících a čítá-li na př. s cenou obilí v této době 8 zl., utrpěti by mohl citelnou škodu, kdyby cena v době této stoupla na 8·50 zl. Mlynář zakoupí tedy obilí v terminovém obchodu, (kteréž zpravidla pro jeho špatnější kvalitu ve skutečnosti nepřevezme) a za 6 měsíců vyrovná svůj účet — stoupla-li cena obilí, ztratí sice na své dodávce, avšak získá totéž na terminu, klesla-li cena, má se věc naopak. Tímto opáčným obchodem na terminovém trhu mlynář zajistil se proti možné ztrátě, jakkoli obětoval zároveň možnost výtěžku ze stoupnutí ceny. To jsou t. zv. obchody pojistné.

Pro mlynáře jeví se postup tento pohodlný, avšak ne vždy nutný. Dodávky na dlouhou dobu nejsou nutností, nýbrž spekulací, která terminovým obchodem jest podporována a kterouž menší mlýny se dokonce poškozují; v ostatních směrech může mlynářstvo zajistiti se zbožím pohotovým. A právě proto, že mlynář zajištěním v terminovém obchodu od včasného opatření pohotového zboží se odvrací, zanedbává se v jistých dobách tržba ve zboží pohotovém.

Připomenouti jest, že bursovní obchodníci uzavírají terminové obchody vždy za jistou provisi, kteráž vedle ceny terminové se ujednává, kdežto obchody z pohotovým zbožím jednají se za přesnou cenu bez provise. V této provisi leží již vydatný prospěch bursy z obchodů terminových, nehledě ku dalšímu úspěchu z příznivého vývinu difference.

Terminový obchod — sám o sobě pro obchodní spekulaci upravený — byl zejména k účelům spekulace náležitě využitkován; ano obchodu toho účastní se nejen kruhy obchodní, nýbrž i částečně kruhy mimo obchod stojící, které docíliti chtějí pouze zisku z difference peněžní. Zde přestává býti obchod terminový obchodem a stává se bursovní hrou. Účastenství širších kruhů a

*) Ano obchod na jistý termin uzavřený prodlužuje se (prolonguje) na termin nový, začež platí se jisté provise a tak vznikají obchody nové a nové.

zejména osob hospodářsky slabších na terminovém obchodě jest tím snazší, ježto spekulantům v terminovém obchodě netřeba míti peněz na zaplacení celé ceny zboží, skladišť pro zboží atd., čehož třeba jest pro obchod s pohotovým zbožím. Tím zvyšuje se spekulace v terminovém obchodě; tato spekulace jest právě předmětem stesků rolnictva, ježto dle názoru jeho působí pohyby cen, jimiž zemědělství se poškozuje.

Vliv spekulace na trhu terminovém má přirozeně další účinky na trh s pohotovým obilím a v tomto vlivu spatřuje zemědělství vážnou újmu a sice zejména v tom směru, že vlivem terminového obchodu ceny obilí udržují se ve stálé pohyblivosti a nejistotě a zejména, že usnadňuje se klesání cen.

2. Návrhy národohospodářského výboru poslanecké sněmovny na zrušení terminového obchodu.

Národohospodářský výbor poslanecké sněmovny jednal na základě výsledků ankety o otázce terminových obchodů prováděných o tom, jakým způsobem měla by zákonným způsobem zjednána býti odpomoc proti zneužívání bursovního obchodu s obilím k účelům spekulačním.

Referent, poslanec dvorní rada Ploj, podal v této příčině zprávu, v níž navrhl úplné zrušení terminového obchodu s obilím na bursách.

Ve zprávě praví se k odůvodnění náhledu tohoto zejména následující:

„Užší komitét v prvé řadě uvážil, že nynější škodlivé a zhoubné účinky dotčeného obchodního způsobu lze skutečně odstraniti jenom zákazem. Nelze upříti, že by také reforma mohla vésti k cíli, avšak tato reforma musila by býti tak důkladná a dalekosáhlá, že by ve svých důsledcích měla pro bursy tytéž následky jako přímý zákaz. A jiná, než důkladná a obsáhlá oprava, neznamenala by než „učiniti něco, aby se zdálo, že se něco učinilo,“ potom by změněna byla jen forma, nikoli však podstata. Jde však o to, zdaž zákonitá definice pojmu „bursovní obchod“ může býti tak stanovena, aby postiženo bylo jen to, co se postihnouti chce, t. j. bursovní terminový obchod, aniž by tím postižen byl efektivní obchod na dodávku, kterýž jest nezbytnou a užitečnou pomůckou plodinového obchodu. Proto třeba — praví se ve zprávě dále — označiti v zákonu přesně způsob a rozsah zákazu, aby terminový obchod nemohl se provozovati snad pod rouškou effektivního obchodu na dodávku. Za tou příčinou se doporučuje r e f o r m a p l o d i n o v ý c h b u r s v ů b e c, reforma, kterou by tyto bursy byly vráceny původnímu svému účelu. Plodinové bursy nemají sloužiti převahou jen prospěchům obchodníků, nýbrž stejnou měrou všem súčastněným činitelům, zemědělcům, konsumentům a obchodníkům. Nesmí býti připuštěno, aby plodinové bursy ovládal j e d i n ý kruh interesentů a proto musí býti z nich vše odstraněno, co by podporovalo jednostranné prospěchy. Se zřetelem k velikému významu, jaký má záznam cen na plodinových bursách pro náš obchod vývozní, buďtež opatřeny záruky, že stav trhu vždy správně bude označen v zaznamenaných kursech a že udávání nepravých cen bude nemožným. Konečně dokazuje se ve zprávě také potřeba změny oněch ustanovení, jež jednají o komissionářském obchodu, tak aby komittent nemohl býti poškozován komissionářem.“

3. Stanovisko vlády k reformě bursovního obchodu.

Stanovisko vlády v příčině reformy bursovního obchodu terminového naznačil při jednání národohospodářského výboru v poslanecké sněmovně o této otázce dne 6. listopadu t. r. ministr orby baron Giovanelli tímto způsobem:*)

„Hospodářské poměry, opatření, jež učinila správa vídeňské bursy plodinové, zvláště ale opatření, jež stala se při zavádění nového civilního řádu, způsobila, že význam lhůtního obchodu na vídeňské burse ochabl. Tento terminový trh nemůže se rovnat ani z daleka velkým mezinárodním lhůtním bursám, ba ani poměrně menším, než terminový trh v Pešti.

Význam skutečného trhu považují odborníci za větší, než význam trhu lhůtního.

Terminový obchod má také své záhubné stránky. U nás ovládá lhůtní ceny a tím působí na ceny skutečné a všecky zájmy výroby, obchodu a spotřeby. Tvoření cen lhůtního obchodu není bez námitek. Příčiny jsou známy a již proto třeba nápravy v zájmu hospodářské výroby.

Vnucují se samy sebou dvě modality: zákaz lhůtního obchodu a oprava plodinových burs neb důkladná reforma bez formálního zákazu onoho obchodu.

Jednostranné zrušení tohoto obchodu ve Vídni bylo by marným, neboť jeho působení do dálky zejména cenami je tuze velké, než aby vzdálenost mezi Vídní a Peští znamenala nějakou překážku. Situace zhoršila by se jen v náš neprospěch. Náš trh by byl ovládán terminovými cenami peštskými a my neměli bychom vlivu na vývoj věci.

Zrušením terminového obchodu pozbyla by Vídeň svého významu jako obilní tržiště.

Jednostranný zákaz lhůtního obchodu měl by tedy pochybný úspěch a následky byly by horší než to, co se mělo odstraniti.

Vláda doufá, že náprava zjedná se zatím reformou a jí vyhoví se úplně oprávněným přáním zemědělské výroby. Reforma musí býti důkladná, nesmí omezovati se základem terminového obchodu, nýbrž obsahovati musí také organisaci hospodářských burs a potřebná civilně-právní i trestní ustanovení. Obsah předlohy bude částečně shodný s obsahem odborových návrhův, ale předloha, jež bude záhy podána, bude sahat ještě dále.

*) Vývody tyto uvedeny jsou ve výňatku.

Vláda vynasnažuje se o vážnou a účinnou reformu, v níž dbá se všech důvodných zájmů, zvláště zemědělských.“

4. Vládní osnova zákona o bursovním obchodu s obilím.

Osnova tato ustanovuje nejprvé podmínky pro zřízení burs plodinových, při čemž vláda vyhražuje si zejména povoliti zřízení bursy, schváliti statut bursy a jmenovati bursovního komisaře.

Důležitý nový předpis jest, že přináleží vládě právo jmenovati polovinu členů ředitelstva bursovního, (kdežto dosud voleni byli veškeří členové od členů bursy samé).

Dále vyslovuje osnova nové obmezení v ten způsob, že bursu navštěvovati mohou pouze osoby, které mají zájem na skutečném obchodu bursovním, t. j. producenti, jakož i obchodníci s předměty, které na burse se obchodují, obchodní společnosti, hospodářská společenstva a zástupci veřejné správy.

Pro smírčí soudy bursovní přináší osnova nové ustanovení v ten způsob, že předseda smírčího soudu musí býti zkoušeným státním soudcem a že bude spolu s náměstkem jmenován vládou (dosud žádný člen, aniž předseda smírčího soudu nemusil býti odborným soudcem a byl jmenován pouze od správy bursovní).

Bursovní zvyklosti a likvidační předpisy musí býti schváleny ministerstvem financí, obchodu a orby. Před tímto schválením musí býti vyhlášeny po týden na burse a nejméně jednou ve veřejném listě. Každému přináleží právo učiniti do 3 neděl své námitky, jež má bursovní správa zkoumati a spolu s návrhy svými úřadům předložiti.

(Bursovní zvyklosti až dosud vydávány byly samostatně správou bursovní beze schválení státu.)

Dále obsahuje osnova ustanovení o výpovědích zboží při obchodu terminovém a předpisuje, že výpověď musí býti předložena písemně u likvidačního orgánu bursou stanoveného. Důležité nové ustanovení jest, že výpověď (nabídku ku dodání zboží) při obchodu terminovém smí podati jen ten, kdo prokáže, že má disposici nad zbožím, které vypovídá. Druhá strana (kupující) může žádati úřední zjištění o tom, že vypověděné zboží množstvím i jakostí smlouvě vyhovuje. Pakliže zboží podmínce nevyhovuje, povoluje se prodavači 5denní lhůta k nové dodávce, načež nevyhoví-li, stihnou ho následky prodlení.

Z toho patrno, že osnova zákona neodstraňuje bursovního obchodu terminového, nýbrž že jen do jisté míry obmezuje přílišnou spekulaci při provozování těchto obchodů tím, že vylučuje z obchodu osoby nepovolané, jakož i tím, že stanoví jisté přesné zásady pro uzavírání a splnění obchodů terminových.

Než hlavní požadavek kruhů zemědělských, aby vyloučeny byly veškeré takové obchody, při nichž zboží skutečně se nedodává, nýbrž pouze difference ceny se vyplácí, splněn není, neboť ani nové předpisy další provozování takových obchodů nezabraňují.

Osnova chce zabrániti toliko, aby nebylo vypověděno zakoupené obilí od někoho, kdo obilí ani k disposici nemá a aby tím nebylo zneužíváno výhodnějšího postavení prodavače vůči kupujícímu při obchodu terminovém. Osnova nezabraňuje však, aby strany mezi sebou se nedohodly o tom, že obilí koupené vůbec dodávati se nebude, nýbrž že pouze difference mezi smluvenou cenou a cenou při uplynutí terminu se vyplatí.

Důležito jest, že také oběh uzávěrních (kupních) listů, který dle zákonodárství civilního není odůvodněn a jenž jest právě karakteristickým a základním znakem tak zvaného „papírového obilí“, není osnovou odstraněn a že tedy právě to, proti čemu zemědělci nejvíce vystupovali, t. j. obchod s papírovými poukázkami na obilí neexistující zůstane nadále v platnosti. Že tak zv. nepovolané osoby z bursy se odstraní, jest sice výhodou pro bursy i obchod, než spekulační obchody mohou prováděti také obchodníci a hospodáři na burse i nadále a ostatní z bursy vyloučené osoby mohou je provozovati prostřednictvím komptoiru.

* * *

Osnova obsahuje dále nová ustanovení o zjišťování kursovních cen na plodinových bursách. Ceny kursovní zjišťuje komise k tomu cíli správou bursy ustanovená, a to pod dozorem bursovního komisaře; přísežní obchodní dohodci (sensálové) jsou povinni kursovní komisi sděliti bez udání jmen kontrahentů veškeré obchody prostřednictvím jejich na burse uzavřené. Kromě toho smějí i jiné soukromě uzavřené obchody kursovní komissí při zjišťování cen býti respektovány a statut o zjišťování kursu může ustanoviti, že jisté druhy soukromých obchodů kursovní komissi oznámeny býti musí. Až dosud povinnosti takové nestávalo.

Rejstřík kursů vede se zvláštními úředními osobami (registrátor kursu), které podléhají přímému dozoru bursovního komisaře.

Osnova ustanovuje dále podrobné předpisy o tom, jakých zásad šetřiti jest při zjišťování a uveřejňování kursovních cen.

Dále obsahuje osnova ustanovení, kterým prohlašují se za neplatné obchody tak zvané „klausule o doplatku“ (Zuschuss-Clausel), známé to podmínce, která často nesvědomitými osobami vůči nezkušeným spekulantům byla využitkována.

Osnova přechází dále k trestním ustanovením, jimiž mají zajištěny býti předpisy výše naznačené a připojuje nový předpis, dle kterého úmyslné klamání bursy tím, že někdo uzavřením zdánlivého obchodu aneb jiným způsobem působiti chce na tvoření ceny bursovní, tresce se jako přečin vězením od jednoho týdne do jednoho roku, s nímž spojuje se pokuta až do 20.000 korun.

Jako poradní orgán vlády pro záležitosti hospodářských burs zřizuje se nový „poradní sbor pro záležitosti burs zemědělských“.

Zajímavo jest, že osnova nikterak nedotýká se úpravy komissionářského obchodu bursovního, ač již v dotazníku ankety na otázku tuto bylo pamatováno a v anketě na potřebu úpravy tohoto obchodu — jak to již v německém zákonodárství se stalo — z vážných stran bylo upozorněno (na př. prof. Grünhut).

Jestiť právě komissionářský obchod bursovní útočištěm a střediskem nepovolaných spekulantů, kteří nyní z bursy budou vytlačeni a patrně tím více ve spekulačních komptoirech se soustředí.

Tím spíše bylo by na místě, aby výstřední spekulaci, kterou tyto komptoiry provozují, a poškozování komittentů, jež dosti zhusta se objevuje, jistá mez byla kladena.

Tím podali jsme stručně charakteristiku zmíněné, dávno očekávané osnovy zákona o úpravě plodinových burs. Z naznačeného plyne, že osnova přinesla sice jisté reformy pro uspořádání burs význačné, že však vyhnula se právě tomu, čemu přiblížiti se měla co nejvíce, to jest požadavku zrušení oběhu uzávěrních listů, tohoto základu a původu spekulačního papírového obilí a hlavně požadavku zrušení abstraktních obchodů bez skutečné dodávky zboží. Tím zůstala právě nedotknuta ona hlavní tepna, kterou koluje životní síla spekulace. Očekávalo se sice dle projevu vlády, že osnova zákona nevyčerpá až do dna veškera přání ze srdcí zemědělských kruhů, pokud se týče úpravy bursovního obchodu plodinového: přec však, i když prohlášeno bylo ústy ministra orby, že vláda nepomýšlí na *zrušení* terminového obchodu, doufalo se alespoň dle ujištění ministerského v energické *obmezení* tohoto obchodu, které by zabránilo předem každou možnost nemírné spekulace bursovní.

Než i od požadavku tohoto zůstává osnova velmi vzdálena a abstraktním spekulačním obchodům ponecháno nadále dosti volné pole a dokud takové abstraktní obchody bez dodávek zboží, při nichž cena obilí jest jen měřítkem pro differenční spekulaci, nadále budou platny, dokud papírové obilí (uzávěrní listy) bude míti na burse svůj oběh, potud napsati lze na bursu plodinovou, provozující obchod terminový známá Dantova slova: „Zanechte nadějí, kdož sem vcházíte.“

Rozhledy národohospodářské.

Petice lihovarnického spolku ve příčině rozvržení lihového kontingentu. Lihovarnický spolek v Praze podal jménem zemědělských lihovarníků v Čechách, na Moravě a ve Slezsku petici ku sněmovně poslanců v záležitosti individuelního rozvržení kontingentu lihového. V petici této dovozuje se velmi přesvědčivě a pádnými doklady, že císařským nařízením ze dne 19. července 1900, ř. z. č. 127., upravujícím osobité rozdílení oněch podílů alkoholových, jež lihovary, podléhající dani spotřební, v jednom období výrobním o nižší sazbě dávky ze spotřeby vyrobiti mohou, bylo těžce postiženo zemědělství odkázané na pěstování zemáků a spojené s lihovary, jimž kontingent značně byl přistřižen.

Lihovarnictví bylo od jakživa průmyslem čistě hospodářským a nebylo provozováno jen k vůli zisku, ale hlavně za tím účelem, aby pomocí jeho docíleno bylo výhodnějšího zužitkování zemáků, levnější píce pro dobytek a vydatnějšího hnojení půdy.

Zemědělské lihovary mají však nazvíce daleko menší kontingent, než by ku zpracování vlastní sklizně zemákové a k výkrmu svého dobytka potřebovaly; průměrně má čtyřhektolitrový lihovar jenom asi 650 hl. kontingentu a musí tedy k vůli onomu nedostatku vyráběti ještě 300 hl. lihu exkontingentního, mnohem lacinějšího a skrovnější bonifikací odměňovaného.

Mohlo tedy právem býti předpokládáno, že stát, jemuž přece tyto výrobní poměry jsou známy, při obnovování zákona o dani z lihu ony nesrovnalosti vyrovná.

Avšak dle císařského nařízení mají průmyslové lihovary ztratiti jen 32.765 hl. kontingentu, a přece má býti kontingentem poděleno 139 hospodářských, v posledním šestiletí vzniklých lihovarů; vzhledem k obmezenému na **600** hl. podělovacímu měřítku těchto nových lihovarů bylo by k tomu dle vysokou vládou navrženého poměru výroby lihu ke ploše pozemků zapotřebí 74.106 hektol., kdežto úhrnem jen 63.600 hl. za měřítko položeno bylo.

Z podrobného účtování jednotlivých lihovarů však vysvítá, že hospodářský lihovar, jemuž nedostává se kontingentu, pracuje se ztrátou.

Prazvláštním účtováním, založeným na nespolehlivých udajích započítatelné plochy pozemkové, má teď úhrnný kontingent starších lihovarů hospodářských, zejména v Čechách a po výtce oněch zkrácen býti, jejichž podíl kontingentový přesahuje 1000 hl. a převyšuje dvojnásobnou v hektarech počítanou plochu všech pozemků; přes to však čtyřiadvaceti průmyslovým lihovarům, jež měly dosud do 4000, případně do 5000 hl. kontingentu, má ještě 5634 hl. kontingentu býti přidáno.

Zemědělští lihovarníci Čech, Moravy a Slezska, žádají proto:

aby císařské nařízení ze dne 19. července 1900 platilo pouze prozatímně pro prvá dvě období výrobní 1900/1 a 1901/2 a nahrazeno bylo zákonem ve sněmovně řádně projednaným, jemuž by předcházela anketa hospodářských lihovarníků a jenž by v prvé řadě chránil zájmy zemědělské.

Nejdůležitější osnovou by pro nový zákon bylo:

1. neubírati stávajícím lihovarům hospodářským na dřívějším kontingentu, ba ani

těm větším podnikům zemědělským, jejichž kontingent přesahoval dosud 1000 hl. a byl větším než dvojnásobný počet v hektarech vyjádřené plochy započítatelné;

2. vyměřiti novým a zejména od menších rolníků zřízeným družstevním lihovarům hospodářským tolik kontingentu, aby aspoň bez újmy pracovati a dále trvati mohly;

3. přihlížeti při rozdílení kontingentu nejen k novým, v posledním období rozdělovacím vzniklým, nýbrž i k lihovarům v běžícím období povstalým a také k těm četným, již trvajícím menším závodům, jimž příliš skrovné kontingenty byly přikázány;

4. počítati novým lihovarům hospodářským náležející kontingent jen dle skutečné plochy rolí a sice v poměru 3 hl. alkoholu na 1 ha. orné půdy;

5. rozdělovati přebytečný (t. j. nezpracovaný neb na výtratu připadlý) kontingent hospodářským lihovarům jakéhokoliv druhu, zpravovati je v čas (od ledna do dubna, nejpozději však koncem měsíce července) prostřednictvím úřadů finančních o všech uvolněných podílech kontingentových a uveřejňovati každé takové osobité přidělení bez odkladu v listech úředních.

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Č. 6468.

Vývoz jablek.

(Zpráva z c. k. rakouského obchodního musea, sdělená českému odboru zemědělské rady.)

C. a k. generální konsulát v Hamburku upozorňuje, že v poslední době vyvinuje se živý dovoz jablek z Rakousko-Uherska do Hamburku.

V poslední době dovezlo se 15 vagonů jablek a bude následovati dalších 60 vagonů.

Také z Ruska, z Krymu, dovezeno bylo 5 vagonů. Ceny krymských jablek byly vyšší a činily 20—48 Mk. za metr. cent. Avšak i za dobrá jablka jiného původu placeno až 36 Mk. za metr. cent.

Jest tam stále dobrá poptávka po červených jablkách nakyslé chuti a lze docíci za ně ceny asi 30 Mk za metrický cent.

C. a k. konsulát v Drážďanech sděluje, že v tamním obvodu byl živý obchod s jablky, avšak jen levnějších druhů. Zimních jablek dováží se nyní velké množství z Uher a Haliče za stále zvyšovaných cen, ač jest pochybno, zda-li konsumenti další vyšší ceny budou povolovati.

Štýrská jablka vzhledem k vysoké letošní ceně nebyla zde na prodej, avšak poptávka po jablkách zůstává stále čilá a domácí ovoce jest již téměř vyprodáno.

Z českého odboru rady zemědělské pro král. České.

Předseda:
Heřman Janda.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Zprávy z českého odboru rady zemědělské.

Čís. 6275.

Český odbor rady zemědělské pro král. České obsadí od počátku roku 1902 místo

kočovného učitele

s působností pro obor mlékařství.

S místem tímto spojeno jest služné 2800 korun ročně s 20procentním přebytečným, nárok na 5 pětiletých přídavků po 400 kor. a nárok na výslužné dle normalu pensijního pro úředníky zemské platného.

Vedle toho přísluší kočovnému učiteli paušál 2400 korun ročně na cesty služební.

Místo toto zadáno bude jen tomu, kdo prokáže, že

1. buď absolvoval vyšší hospodářskou školu, akademii hospodářskou neb vysokou školu zemědělskou a složil předepsané zkoušky;

aneb že zjednal si s úspěchem způsobilost pro úřad učitelský na středních hospodářských školách;

2. že byl nejméně 2 roky při hospodářství prakticky zaměstnán, z čehož nejméně 1 rok v oboru mlékařství;

3. že s úspěchem přednášeti a prakticky demonstrovati dovede;

4. že není starší 35 let.

Zřetel bude brán na eventuelní praxi žadatele v oboru vedení společenstev hospodářských.

Místo obsazeno bude na rok prozatímně, načež rozhodnuto bude o definitivním ustanovení; žadatelé, kteří jsou již ve službě zemské neb státní definitivně ustanoveni, mohou místo obdržeti ihned definitivně.

Žádosti, původními doklady opatřené, podány buďtež včetně do 7. prosince 1901 předsednictvu českého odboru rady zemědělské pro království České v Praze 799-II.

Osobně představtež se jen ti uchazeči, kteří k tomu budou vyzváni.

Z českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze dne 13. listopadu 1901.

Předseda rady zemědělské:	Předseda českého odboru rady zemědělské:
Ferdinand princ z Lobkovic.	**Heřman Janda.**

Zpráva o schůzi komité pro záležitosti družstevní

při českém odboru rady zemědělské, konané dne 11. listopadu t. r.

Schůze konána za předsedání starosty komité pana Heřmana Jandy, místostarosty p. Dra Josefa Gruse a za účastenství zástupců zemského výboru, c. k. vlády, ústřední a zemské jednoty českých hospodářských společenstev a členů komité zvolených z výboru českého odboru rady zemědělské.

Ze zpráv předsednictva vyjímáme:

C. k. ministerstvo orby povolilo obnos 850 korun k úhradě výloh spojených s vydáním spisu: „Poučení o zemědělských skladištích obilních" sepsaného panem Drem Frant. Fiedlerem a vydaného nákladem českého odboru rady zemědělské.

C. k. ministerstvo orby projevilo ochotu poskytnouti družstvu hospodářského lihovaru ve Stráži nezúročitelnou půjčku do 10.000 korun, s podmínkou, že družstvem vyhotoven bude dlužní úpis schopný knihovního zápisu, že v případě prodeje lihovaru zápůjčka ode dne vyplacení bude zúrokována 4% a že záloha splacena bude ve 4 ročních lhůtách počínaje pátým rokem po vyplacení.

Zemský výbor království Českého povolil hospodářskému družstvu ve Velvarech na zřízení družstevního skladiště zemskou subvenci ve výši 6300 korun (15% nákladu) a bezúročnou půjčku ve výši 4200 korun (10% nákladu.)

Družstvu obilního skladiště v Kouřimi vyplacena byla I. polovička zemské subvence per 8000 K a zemské bezúročné půjčky 5000 K. — Druhá polovička bude vyplacena, jakmile družstvo prokáže, že dluh u zemského jubilejního fondu per 23.000 K jest uhražen buď z podpory státní neb z příspěvků místních interessentů.

Mlékařskému družstvu v Korytech byla c. k. ministerstvem orby povolena subvence 2000 korun na postavení parní mlékárny s podmínkou, že družstvo přistoupí ke družstevní jednotě a že mlékárna interessentům k účelům informačním zůstane přístupnou.

Zemský výbor království Českého usnesl se vložiti do zemského rozpočtu na rok 1902 zemědělským družstevním podnikům na subvence 200.000 K a na nezúročitelné zápůjčky 100.000 K.

Sněm království Českého zmocnil zemský výbor, aby vydání, pro něž v rozpočtu na r. 1901 vložen jest obnos 300.000 K k podporování hospodářských skladišť a jiných hosp. družstevních podniků a která až do konce října vypadají, hradil v mezích tohoto rozpočtu proti dodatečnému zúčtování.

Zemský výbor král. Českého poukázal skladištnímu družstvu v Rychnově n. Kn. k výplatě polovinu povolené subvence 2750 K a zápůjčky 1800 K, druhou polovinu vyplatí pak, až bude podán průkaz, že obnos 9000 K, připadající na stát, uhražen jest státními příspěvky, po případě jiným způsobem.

Obilní skladiště v České Skalici bylo v srpnu t. r. otevřeno a veřejnému provozování odevzdáno. Příslušné kolaudace zúčastnil se kromě zástupců c. k. místodržitelství, zem. výboru, c. k. okr. hejtmanství za zemědělskou radu člen výboru p. J. Jaroš.

Po té referoval p. Jos. Srb o přípisu zemského výboru za sdělení podmínek, za jakých by se měly hospodářským družstvům (hlavně mlékařským) povolovati a vypláceti subvence a nezúročitelné zápůjčky a za jakých by tyto zápůjčky měly býti spláceny. Referent navrhuje, by družstvům poskytována byla 15% subvence zařizovacího nákladu a 10% nezúročitelná půjčka, splatná v 10 létech (při splácení počín. 5 rokem) a sice tak, že by družstvům bez vlastních budov poskytovala se subvence i zápůjčka hned, družstvům s vlastními budovami pak první polovina subvence a půjčka při rovnosti stavby, druhá po provedené kolaudaci. Po krátké debatě přijat návrh referentův s dodatkem navrženým J. O. hrab. V. Schönbornem, by družstva povinna byla přistoupiti ke svazu zemské jednoty družstev, podrobiti se revisi této jednoty i zemědělské rady, a aby stanovení kvalifikace osoby mlékárnu spravující podléhalo schválení zemědělské rady.

Zpráva zemského výboru ohledně knihovního zajištění nezúročitelných státních a zemských zápůjček skladištním družstvům udělených, vzata na vědomí. (Referent p. J. Srb.)

Usneseno doporučiti žádost ústřední jednoty českých hospodářských společenstev za státní subvenci k účelům revisním a poučovacím pro rok 1900. (Referent pan Dr. J. Grus.)

Usneseno doporučiti žádost zemské jednoty nákupních, prodejních a výrobních společenstev v Praze za zemskou a státní subvenci k účelům revisním a správním. (Referent p. C. Papoušek.)

O žádosti mlékařského družstva v Okrouhlici za udělení státní a zemské subvence ku vnitřnímu zařízení společné mlékárny referoval pan J. Pleva. Po debatě usneseno vyříditi žádost, až družstvo předloží seznam splacených podílů, pachtovní smlouvu a zařizovací rozpočet.

O žádosti hospodářského družstva ve Voděradech o zemskou a státní subvenci na stavbu obilního skladiště referoval p. J. Jaroš.

Usneseno doporučiti udělení zemské a státní subvence po 15% zařizovacího nákladu a nezúročitelné zápůjčky po 10% s výhradou, že družstvo předloží zprávu, jak kryt bude zbytek subvencemi nekrytý.

S toutéž výhradou usneseno doporučiti žádost rolnického mlékařského družstva v Bohušovicích-Brňanech za státní subvenci a nezúročitelnou půjčku. (Referent p. J. Srb.)

Po vyčerpání programu přednesl p. Jaroš stížnost na správu severozápadní dráhy, která nedostatkem po-

třebných vozů znemožnila obilnímu skladišti v Jaroměři dodati včas prodané obilí. Předseda p. H. Janda slíbil v záležitosti té zakročiti u ministerstva orby a ministerstva železnic.

Po té schůze skončena.

Zpráva o sklizni

okopanin a píce, jakož i o sklizni ovoce a stavu ozimu v polovici listopadu 1901 podaná delegáty českého odboru rady zemědělské a sestavená na základě rozdělení království Českého v krajiny přirozené. (Stupnice ocenění: 1. velmi dobrý; 2. dobrý; 3. prostřední; 4. špatný; 5. neúroda.)

I. Česká nížina.

a) západní část: Výsledek sklizně cukrovky, brambor dobrý, buráku prostřední, zelí dobrý, otavy prostřední, jablek, třešní prostřední, hrušek a švestek dobrý. Stav ozimů: pšenice a žita dobrý, řepky dobrý až velmi dobrý, píce na lukách a polích dobrý.

b) východní část: Výsledek sklizně cukrovky dobrý, brambor dobrý až velmi dobrý, buráku dobrý až prostřední, otavy špatný, ovoce dobrý až prostřední. Stav ozimů: pšenice velmi dobrý až dobrý, žita velmi dobrý, řepky velmi dobrý až dobrý, píce na lukách a polích dobrý.

II. Jižní podhoří Sudet.

a) obvod opočenský: Výsledek sklizně cukrovky dobrý, brambor velmi dobrý až dobrý, buráku a zelí dobrý, otavy špatný, ovoce prostřední. Stav ozimů: pšenice dobrý, žita velmi dobrý, řepky dobrý, píce na polích dobrý, na lukách velmi dobrý až dobrý.

b) obvod jičínský: Výsledek sklizně cukrovky dobrý až prostřední, brambor dobrý až velmi dobrý, buráku prostřední, zelí špatný, otavy prostřední, jablek a hrušek prostřední až špatný, švestek velmi dobrý. Stav ozimů: pšenice dobrý, žita velmi dobrý, řepky dobrý, píce na polích dobrý, na lukách prostřední.

III. Dolní poříčí Ohře.

Výsledek sklizně cukrovky dobrý, brambor velmi dobrý, buráku dobrý, zelí prostřední až špatný, otavy dobrý, jablek a hrušek prostřední, švestek velmi dobrý. Stav ozimů: pšenice, žita, řepky a píce na polích a lukách velmi dobrý.

IV. Horní poříčí Ohře.

Výsledek sklizně brambor dobrý, buráku prostřední, píce na polích neúroda, na louce dobrý, jablek prostřední, hrušek neúroda, švestek dobrý. Stav ozimů: pšenice dobrý, žita velmi dobrý, jetele velmi dobrý.

V. Hornatina v poříčí Berounky a Podbrdsko.

Výsledek sklizně cukrovky dobrý, brambor velmi dobrý, buráku prostřední, zelí a otavy dobrý, ovoce prostřední. Stav ozimů: pšenice, žita, řepky dobrý, píce na lukách a polích velmi dobrý.

VI. Plzeňská pánev.

Výsledek sklizně cukrovky dobrý, brambor velmi dobrý až dobrý, buráku prostřední, zelí dobrý až prostřední, píce na polích prostřední, na lukách dobrý, hrušek a jablek špatný, švestek dobrý až prostřední. Stav ozimů: pšenice dobrý, žita velmi dobrý až dobrý, řepky velmi dobrý, píce na lukách dobrý.

VII. Budějovická pánev a česká rybničná rovina.

Výsledek sklizně cukrovky prostřední až dobrý, brambor velmi dobrý až dobrý, buráku dobrý, zelí velmi dobrý až dobrý, píce na polích a na lukách prostřední, ovoce prostřední. Stav ozimů: pšenice, žita dobrý, řepky velmi dobrý až dobrý, píce na polích a lukách dobrý až prostřední.

VIII. Českomoravská vysočina.

a) obvod táborský a německobrodský: Výsledek sklizně cukrovky dobrý až prostřední, brambor velmi dobrý, buráku dobrý až prostřední, zelí prostřední, píce na polích a lukách prostřední, ovoce prostřední. Stav ozimů: pšenice, žita, řepky velmi dobrý až dobrý, píce na polích a lukách prostřední.

b) obvod pelhřimovský: Výsledek sklizně brambor velmi dobrý, buráku, zelí prostřední, píce na polích špatný, na lukách prostřední, ovoce prostřední, lnu dobrý. Stav ozimů: pšenice dobrý, žita velmi dobrý až dobrý, píce na polích dobrý až prostřední.

IX. Horská krajina Sudet.

Výsledek sklizně brambor a buráku velmi dobrý, zelí prostřední, píce na polích špatný, na lukách prostřední, ovoce prostřední. Stav ozimů: pšenice velmi dobrý až dobrý, žita dobrý, řepky dobrý, píce na polích prostřední, na lukách dobrý.

X. Horská krajina Šumavská.

Výsledek sklizně brambor dobrý, buráku prostřední, zelí, řepky, píce na polích a lukách dobrý, ovoce prostřední až špatný. Stav ozimů: pšenice prostřední až dobrý, žita dobrý, řepky, píce na polích a lukách dobrý.

Hospodářské přednášky

pořádané Českým odborem rady zemědělské pro království České konati bude kočovný učitel rady zemědělské p. Richard Purghart v měsíci prosinci 1901.

1. dop. Holubice.
1. odp. Kovary.
8. Střebsko a Něm. Lhota.
Od 10—12. Borovany.
15. Probluz (okr. Nechanice.)
22. dop. Netřebice.
22. odp. Římov.
26. Sušice.
29. Dolní Kralovice.

Různé zprávy hospodářské.

Osobní. V sezení zemského výboru království Českého, dne 13. listopadu 1901 povolen byl p. Adolfu Eckertovi, řediteli zemské střední hospodářské školy v Chrudimi, k žádosti jeho od 1. srpna 1902 odchod na odpočinek. S p. ředitelem Eckertem odchází z řad učitelstva hospodářských škol jeden z organisatorů našeho odborného školství; na hospodářské škole Chrudimské působil po 30 r., záslužnou činnost vyvinul též v organisování hospodářských spolků, rolnických družstev a v odborném písemnictví hospodářském.

Do poradního sboru pro vodní dráhy jmenováni byli zemským výborem království Českého členy: posl. inž. Kaftan, posl. Karela, dr. V. Russ a Josef Taschek z Budějovic; za náhradníky: profesor české vysoké školy technické Hráský, V. Váňa, jednatel komitétu pro úpravu a splavnění středního Labe, profesor německé techniky Rippel a vrchní stavební rada zemského výboru Spens-Boden.

Regulace Klenického potoka a Úpy. Zemským výborem povoleny byly subvence vodním družstvům v České Skalici a v Jaroměři za účelem regulování Úpy a vodnímu družstvu v Sobotce za účelem regulace Klenického potoka.

Zemský rozpočet na rok příští a splavnění Vltavy a Labe. Zemským výborem bylo usneseno zařaditi do zemského rozpočtu na rok 1902 k účelům splavnění Vltavy a Labe do zemského rozpočtu jakožto příspěvek zemský obnos 625.000 K.

Literatura.

Nové velké dílo počne v nejbližší době vydávati po sešitech nakladatelství F. Šimáčka v Praze — a předem budiž řečeno, dílo, jehož dlouho již byla pociťována naléhavá potřeba. Bude to *Hospodářský slovník naučný*, illustrovaná encyklopedie veškerého zemědělství polního i lesního, jakož i hospodářského průmyslu. Redakce díla svěřena rukám beze sporu nejpovolanějším: za součinnosti profesorského sboru král. české zemské hospodářské akademie v Táboře a přispění všech vynikajících odborníků řídí je dr. Frant. Sitenský, zemský inspektor hospodářského vyučování v království Českém. Upozorňujeme již nyní na veliký a záslužný podnik tento všecky československé zemědělce, správy, profesorstvo i žactvo škol hospodářských, duchovenstvo, učitelstvo škol národních a vůbec každého, kdo zajímá se o jakýkoliv odbor hospodářství. Obšírný prospekt jest v tisku a bude zaslán každému interesentu zdarma a franko, kdo se oň přihlásí v kterémkoli knihkupectví neb v nakladatelství F. Šimáčka v Praze, Jeruzalemská ulice č. 11.

Kapesní kalendář zahradnický pro zahradníky a přátele zahradnictví na obyčejný rok 1902. Redigoval Martin Fulín. Ročník pátý. Nákladem knihkupectví A. Reinwarta v Praze ve Vodičkově ulici č. 23. Vkusně v plátně vázaný 1 K 50 h, poštou 1 K 60 h. Zahradnický kalendář Fulínův má již své přátely, jichž každoročně přibývá a to nejen mezi zahradníky samotnými, ale i mezi majiteli zahrad i zahrádek atp. Ročník nový přináší mimo kalendářní a všeobecné části velice pěkný článek o palmách z péra K. Steinera z Erfurtu, sedmdesát různých článků a statí týkajících se různých směrů zahradnictví, zelinářství, ovocnářství a vinařství, hubení škůdců, nakládání a zužitkování ovoce atp.; úplný adresář českých zahradníků, vzdělávacích ústavů odborných a j. Příruční kapesní kniha tato zasluhuje hojného rozšíření i neváháme ji každému interessentu dobře doporučiti.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Pražská plodinová bursa dne 29. listop. 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 76—79 kg. K 8·80 až 9·35, uherská 78 až 81 kg. K 9·40 až 9·65, rakouská 78 až 79 kg. K 9·38 až K 9·50, žito české, jakosti 73—75 kg. K 8·15 až 8·30, uherské jakosti — až — kg. K 0·— až 0·—, ječmen výběr K 8·40 až 0·—, první jakosti K 7·80 až 7·90, střední K 7·50 až 7·60, merkantilní K 7·20 až 7·30, oves rychlík 1901 K 7·75 až 7·80, prima 1901 K 7·70 až 7·75, merkantilní K 7·60 až 7·65, vadný K —·— až K —·—, kukuřice uherská K 6·90 až K 7·—, cinquantinová 1900 K 7·60—7·75, nová 1901 K 6·40 až 6·50, cinquant. 1901 K 7·50 až 7·60, vikev česká K 0·— až 0·—, pohanka K 0·— až 0·—.

Plzeň. Na trh dne 27. listop. 1901 přiveženo na 61 povozech 1221 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·90 až 17·55, žita K 16·50 až 16·20, ječmene K 15·10, až 14·85, ovsa K 15·20 až 14·90, sena nejvyšší cena K —·—, prostřední K 9·—, nejnižší K 8·20, slámy nejvyšší cena K 7·40 prostřední K 6·—, nejnižší K 5·60, brambory 100 kg. K 3·45 až K 0·—.

Chrudim, ceny tržní dne 23. listop. Hektolitr pšenice od K 12·80 do 14·40, hl. žita od K 11·10 až 11·90 hl. ječmene od K 9·40 do K 10·20, 1 hl. ovsa od K 5·90 do K 7·10, 1 hl. zemčat od K 1·80 do K 2·—, 100 kg. sena lučního od K 9·— do 0·—, kg. másla čerstvého K 2·24.

V Písku, dne 27. listop. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice K 14·— až 13·73, žita K 11·54 až 11·46, ječmene K 10·22 až 10·—, ovsa K 7·30 až 7·19, brambor K 1·60.

Vysoké Mýto, dne 23. listop. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·75 až 8·90, žita 50 kg. K 7·55 až 7·75, ječmene 50 kg. 6·50 až 6·70, ovsa 50 kg. K 6·70 až 6·90, brambor 50 kg. K 1·35; másla 1 kg. K 1·76, vejce 60 kusů K 3·40, sena 1 metr. cent K 6·40 až 8·40, slámy 1 metr. cent K 5·— až 6·50.

V Jičíně, dne 25. listop. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 76 až 79 kg. K 12·50 až 13·80, žito váha hl. 72 až $75^1/_2$ kg. K 11·40 až 12·40, ječmen váha hl. 67 až 73 kg. K 8·20 až 9·50, oves váha hl. 45 až 50 kg. K 6·— až 7·40, máslo čerstvé kg. K 2·10 až 2·40.

Mladá Boleslav, dne 8. listop. Pšenice hektolitr váha 76—81 kil. K 8·60, 8·75 až 8·90, žito hl. váha 76—76 kil. K 8·25, 8·27 až 8·30, ječmen 1 hl. váha 71—71 kil. K 0·— 6·75 až 0·—, oves váha 46—$51^1/_2$ kg. K 7·80, 7·90 až 8·—, zemčata 50 kg. K 1·20, 1·35, 1·50, seno 50 kg. K 5·—, 5·10, 5·20, sláma K 3·60 3·70, 3·80, máslo 1 kg. K 2·—, 2·20, 2·40. Na trh bylo na 16 vozích 256 hl. obilí přiveženo.

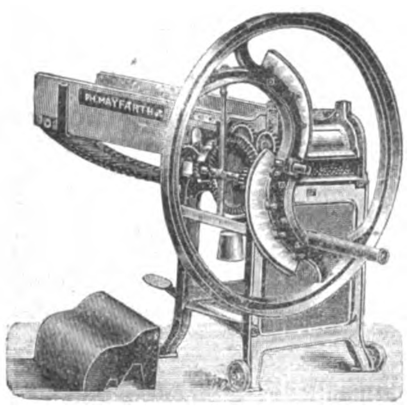
V Hradci Králové, dne 23. listop. 1 hl. pšenice K 12·40 až 14·60, 1 hl. žita K 11·45 až 12·40, 1 hl. ječmene K 8·80 až 9·80, 1 hl. ovsa K 5·80 až 6·60, 1 hl. bramborů K 2·10 až 0·—, 1 hl. jetelového semínka červeného K 76·— až 100·—, 1 hl. máku K 30·— až 33·—, 1 hl. lněného semene K 16·— až 18·50. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 615, žita 299, ječmene 643, ovsa 570, jetelového semínka 27, lněného sem. 15, 90 pytlů brambor.

Soběslav, 28. listop. 1 metr. cent pšenice K 16·40, žita K 15·—, ječmene K 13·20, ovsa K 14·30, sena K 7·— slámy krmné K 5·80, slámy dlouhé K 5·80, bramborů K 2·40, másla čerstvého K 1·80.

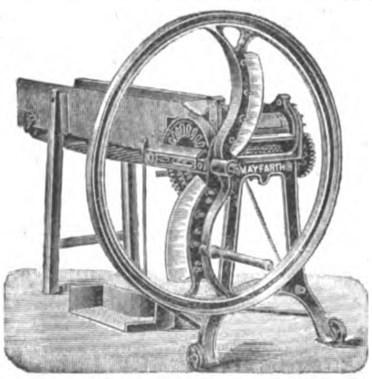
(Zasláno.)

Který hospodář sobě všímá vymožeností průmyslových, předčí větším výnosem ze živnosti své toho, jenž lpí na nářadí starodávném.

Opatřením si účelných strojů jsme s to, čeliti nedostatku sil pracovních a získati si jimi oporu v zlých poměrech dnešních.

Jeden z nových vynálezů, hodných povšimnutí, jsou: **Mayfarthova patentovaná kroužková a válečková ložiska** nové soustavy se samočinnými mazničkami.

Stroje takovými ložisky opatřené, znamenají pro hospodáře až 30°/₀ní úsporu síly následkem svého lehkého běhu. Další úspora jest na oleji, neboť s hřídele skapávající olej stéká zpět do samočinného apparátu. Zahřátí těchto ložisek jest vůbec vyloučeno.

Byl-li již úspěch těmito ložisky docílený u pohonových strojů značný, jest dvakrát tak překvapující u ručních strojů i upozorňujeme na katalog firmy **Mayfarthovy**, v němž lze i pro menší poměry se hodící stroje pro všechny účely hospodářské nalézti.

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 7. listop. 1901 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku	Uhrách dne 6. listop.
kulhavkou a slintavkou	—	4	—
snětí slezinnou	2	11	58
ozhřivkou	3	7	63
červenkou vepřového bravu	4	56	94
morem „ „	10	114	543

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v období od 8. do 15. listopadu 1901 v království Českém panovaly.

(NB. Číslice vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

I. Sněť slezinná:

1. v okresu budějovickém ve Vrabčích 1. 2. v okresu poděbradském ve Wilsdorfu 1.

II. Ozhřivka:

1. v okresu trutnovském v Trutnově 1.

III. Červenka vepřů:

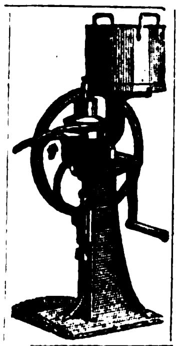
1. v okresu ústeckém ve Velk Březně 1. 2. v okresu budějovickém ve Zbudově 2. 3. v okresu jablonském v Rynolticích 1. 4. v okresu lounském v Počedělicích 1 a v Solopiskách 3. 5. v okresu vltavotýnském ve Bzí 3. 6. v okresu poděbradském v Nymburce 1.

IV. Mor vepřů:

1. v okresu ústeckém v Ústí n. L. 2. 2. v okresu mosteckém v Nové Vsi v horách 1, v Janově 3, v Hoře Sv. Kateřiny 1, v Horním Litvínově 3. 3. v okresu fridlandském v Schönwaldu 1. 4. v okresu jablonském ve Vratislavicích 1. 5. v okresu děčínském v Haselu 1, v Dolní Kamenici 3, v Dolním Prýsku 1, v Horním Prýsku 2 a v Kamenickém Šenové 1.

Vyhlášení čís. král. místodržitelství v Praze ze dne 20. listopadu 1901, čís. 226.498, kterým obmezuje se doprava vepřů ze Slezska do Čech. Dovoz vepřů k chovu, užitku a účelům obchodním ze slezských okresů Bilska, Fryštátu a Těšína do Čech zakazuje se až do nového nařízení.

Největší konfekční dům pro dámy, pány a dítky. Zikmund Stránský, PRAHA, Hybernská ulice 1003. Pevné ceny.

Telefon č. 2574. Telefon č. 2574.

Akciová společnost

ALFA-SEPARATOR,

PRAHA, Havlíčkova ul. č. 1.

Největší továrna ku zařizování mlékáren.

Nejlepší zpeněžení mléka pouze pomocí nedostižitelných

Lavalových Separatorů Alfa,

nejnovější konstrukce. ● Zpracují za hodinu 40—2000 litrů.

Přes **250000** v celém světě v činnosti.

Více jak 500 nejvyšších vyznamenání.

Dopravní baňky ALFA

ocelového plechu, nejnovější konstrukce.

Úplná zařízení mlékáren.

Odborné porady.

Vše, co k mlékařskému odboru náleží, levné, moderní a solidní.

Cenníky zdarma a franko.

Nejlepší dietetický prostředek.

„FLORA",

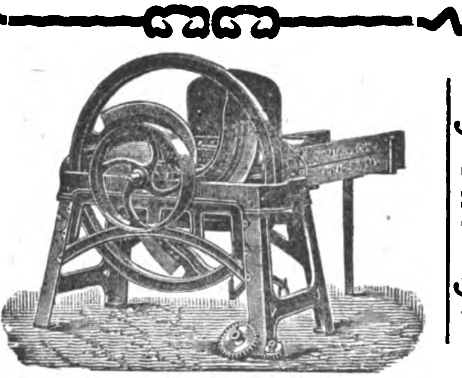
výživný prášek pro dobytek, jest nepostrádatelnou přísadou ku krmivu u **všech hospodářských zvířat.** — Přidává se ku krmivu u **koní**, již špatně tráví, aneb kteří samo sebou špatně žerou, dále u **krav**, kde chceme jednak **jakost mléka zlepšiti**, jednak **větší množství mléka dociliti**, též kde se jedná o **vykrmení volů a prasat**, jakož i při **výchově telat a ovcí**. Rovněž se „FLORA" odporučuje co **přísada do špatné píce, při změně chléva a v čas panujících nakažlivých nemocí.**

Velká krabice 1 K 30 h, malá krabice 70 a 40 h.

Žádejte vždy výslovně: **Výživný prášek pro dobytek „Flora"**, kterýžto **jedině v krabicích se svrchu uvedenou známkou** k dostání jest. — Do míst, kde není „Flora" na skladě, zasýlá tuto v původních bedničkách (obsahující 4 balíčky po 1·30 K) na dobírku 5 K 20 h franko nepočítaje výloh při balení do všech míst Rakousko-Uherska **hlavní zasílatelství**

„FLORA", Nové Město na české sev. dráze.

Úrazy vyloučeny.

Řezačky

s patent. samočinným vysunovacím přístrojem.

Šrotovníky, kruhadla na řípu.

● Přístroje ku paření ●

nejnovější, nejvhodnější soustavy.

Umrath a spol., Praha-Bubny.

Filiálky: v **Brně, Budapešti, Lvově.**

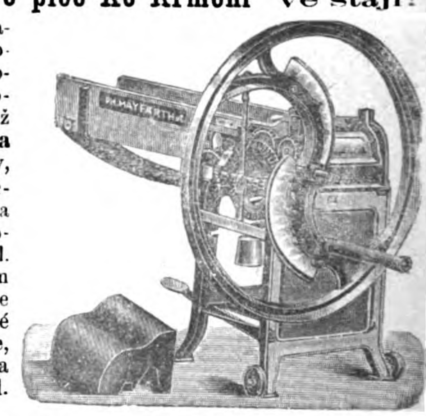
Parní a mláticí složení až do 10 koň. sil.

Lokomobily pro průmysl až do 100 koň. sil.

Nejnovější

stroje k úpravě píce ke krmení v zimě ve stáji!

Řezačky na píci, s patentovanými válečkovými kroužkovými ložisky s nejlehčím chodem a úsporou síly až ca. 40%, **krouhadla** na řípu a brambory, **šrotovníky a mačkadla**, **pařáky** na píci, **přenosné sporáky kotlové** s email. neb neemail. kotlíkem k zasazování a sice stojaté neb převozné k vaření a paření píce, bramborů, k mnoha domácím a hospod. účelům atd.

Rašplovníky na kukuřici, **mlýnky** na čistění obilí, **trieury, třídiče. lisy** na seno a slámu pro ruční pohyb stojaté a převozné. **Mlátičky, žentoury, ocelové pluhy, válce, brány.** — Nejlepší secí stroje **„AGRICOLA"** (s posunovacími kolečky) bez vyměňování koleček pro každou setbu, pro vrch i rovinu. — Samočinné patent. **postřikovací přístroje** k zničení ohnice, škodlivců stromů a peronospory vyrábějí a dodávají pod zárukou v nejnovější a uznané nejlepší soustavě

Ph. Mayfarth a spol.,

c. k. výs. továrny na hospodář. stroje, slévárny železa a parní hamry

Vídeň II.-1., Taborstrasse 71.

Vyznamenány víc než 450 zlatými, stříbrn. a bronzovými medailemi.

Illustr. cenníky a hojné dopisy o uznání zdarma.

Zástupci a prodavači se hledají.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.

V Praze, 15. prosince 1901. Rok 1901. ☆ Číslo 22.

Zemědělské zprávy

Úřední věstník
českého odboru zemědělské rady pro království České.

Vychází dne 1. a 15. každého měsíce (v červenci a srpnu pouze dne 1.) — Předplatné na celý rok i se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně 2 K 50 h, pro členy hosp. spolků na jich adressu 3 K, pro jiné odběratele 4 K.
Redakce a administrace nachází se v Praze, v kanceláři Českého odboru rady zemědělské číslo 799-II.

Vydává **Český odbor rady zemědělské pro království České.** Odpovědný redaktor: **JUDr. Karel Viškovský.**

Pozvání ku předplacení na „Zemědělské zprávy" pro r. 1902.

Český odbor rady zemědělské pro království České zve tímto ku odebírání svého úředního věstníku **„Zemědělské zprávy" v r. 1902.**

Úřední věstník **„Zemědělské zprávy"** bude dle programu svého přinášeti veškeré úřední zprávy a vyhlášky, nové zákony a nařízení a vůbec veškeré v obor veřejné správy spadající záležitosti zemědělství se týkající a stává se tak důležitou pomůckou pro zemědělské korporace, hlavně hospodářské spolky, dále pro úřady samosprávné i pro každého jednotlivce, který zemědělské záležitosti sleduje.

„Zemědělské zprávy" jsou úředním oznamovatelem českého odboru zemědělské rady ve styku jejím s pp. delegáty, hospodářskými spolky a samosprávnými orgány.

Kromě toho uveřejňují **„Zemědělské zprávy"** rozhledy o výrobě hospodářské a rozhledy národohospodářské, v nichž čtenářstvo obeznamuje se stále s důležitými zjevy a objevy v hospodářské výrobě a ve vývoji národohospodářském, pokud zemědělství se dotýkají. — **„Zemědělské zprávy"** uveřejňují dále původní zprávy spolkové, družstevní, tržní, statistické, zprávy o školství zemědělském, zprávy o stavu nemocí zvířecích a vyhovují tedy co možno zájmům interessentů zemědělských.

Předplatné činí ročně se zásylkou: pro samosprávné korporace, hospodářské spolky a družstva ročně **2 K 50 h,** pro členy hospodářských spolků se zásylkou na jejich adresu **3 K,** pro jiné odběratele **4 K.**

Pp. delegátům českého odboru rady zemědělské a školám hospodářským bude l výtisk listu nadále zdarma zasýlán.

Český odbor rady zemědělské předpokládá, že veškeré hospodářské spolky v zájmu svém ku odebírání listu se přihlásí, což k udržení styku s radou zemědělskou již proto jest nutno, ježto vyhlášky rady zemědělské budou po většině jen v úředním listě uveřejňovány. Zároveň žádá český odbor hospodářské spolky, aby též **v kruzích členstva svého působily ku hojnému rozšíření a odebírání listu, který udržovati a upevňovati má ku vzájemnému prospěchu zdárný styk mezi zemědělskými kruhy a radou zemědělskou.**

V PRAZE, dne 1. prosince 1901.

Za redakci:
Dr. **Karel Viškovský.**

Za vydavatelstvo:
předseda českého odboru rady zemědělské pro král. České:
Heřman Janda.

Předplatné zasýláno budiž Administraci „Zemědělských zpráv" v Praze 799-II. Předplatné zasýlati lze **bezplatně** chekem poštovní spořitelny č. 852.414, jenž jest připojen a **na** požádání vždy bude zaslán.

Rozhledy o zemědělské výrobě.

Melassové krmivo krevní.

Krev nenalézá dosud takového využitkování, jaké by bylo s ohledem na její hodnotu žádoucí. Výroba albuminu a hnojivé moučky krevní není vždycky dost rentabilní, jakožto krmiva používá se pak krve dosud jen poskrovnu a tak vypouští se stále z jatek mnoho krve beze všeho předchozího využitkování do kanálů. Upotřebení krve jakožto poživatiny a krmiva vadí hlavně rychlé rozkládání krve. Mimo to není chuť krve vždycky dosti příjemná a také není vyloučeno ochuravění, pocházela-li krev z dobytčete nemocí stiženého.

V laboratoři prof. Steina v Kodani seznáno, že melassa stěžuje bujení bakterií v krvi, takže ji chrání v míře dosti značné před rozkladem. Tohoto objevu použil F. V. Fridrichsen k přípravě melassového krmiva krevního. Koláče krevní se rozemelou se serem krevním v řídkou, stejnoměrnou hmotu. K této přičiní se v míchadle asi 25% melassy a pak i tolik tluče ovesné, po případě i otrub, až směs dostatečně zhoustne. Z míchadla dostává se výrobek do sušárny, kde se i sterilisuje. Tato příprava melassového krmiva krevního jest patentovaná. Poněkud jinak počíná si při přípravě tohotéž krmiva Hlawitschka. Čerstvá krev se přídavkem malého množství neškodných antiseptických látek konservuje, načež přičiňují se k ní různá jadrná krmiva (hrubé otruby pšeničné, sušené mláto, sušené řízky řepné atd.), aby ji do sebe vssála. Krví prosycená krmiva tato se usuší, smíchají s melassou a znova suší.

Fr. Strohmer podrobil některá melassová krmiva krevní chemickým rozborům a seznal, že obsahují procent:

	Příprava dle Friedrichsena		Příprava dle Hlawitschky		
	Jakožto vsávacího materialu použito bylo		Jakožto vsávacího materialu použito		
	ovsa a otrub	ovsa	otrub a mláta suš.	hrubých otrub pšen.	řízků řepných sušených
Vody	13·30	9·58	8·51	7·23	8·53
Skuteč. bílkovin	16·60	16·68	25·00	24·62	29·55
Ostatních dusíkatých látek	3·12	—	2·88	3·32	3·51
Tuku	1·10	—	0·14	1·04	0·22
Sur. cukru	15·60	18·60	12.90	7·50	16·69
Bezdusíkatého výtažku, blíže neoznačeného	25·14	—	35·20	42·20	30·69
Dřevoviny	18·60	—	9·70	7·02	6·24
Čistého popele	5·71	5·30	5·35	6·10	4·43
Písku	0·83	—	0·25	0·87	0·13

Melassová krmiva krevní setkala se dle Strohmera při krmení různých domácích zvířat skoro veskrze (až na malé výjimky) s velmi příznivými výsledky.*)

Sušení skrojků řepných.

V Německu jsou v proudu pokusy se sušením skrojků řepných. Kořeny zapouštěti začínají hlavně dva způsoby sušení skrojků. Při prvním způsobu zůstávají skrojky řepné delší dobu na poli, aby náležitě zavadly. Snesou se do malých hromádek a několikráte obrátí; tím se vadnutí skrojků urychlí a zároveň z nich odstraní část hlíny i jiných nečistot. Dle Märckra mizí průběhem vadnutí ze skrojků kyselina šťavelová, ale nikoli cukr. Čerstvé skrojky řepné obsahují asi 88%, zavadlé 45—55% vody. Mají-li suché skrojky vzdorovati zkáze, nesmí míti vody více než 15%. Jest tedy potřebí odstraniti ze zavadlých skrojků vody ještě 30—40%. To se stane umělým sušením. Skrojky dostanou se laťovým prosívadlem k elevatoru, který je odevzdá bubnu s dirkovaným pláštěm. Písek, hlína, malé kamínky a pod. nečistoty vypadnou z bubnu, skrojky však v něm zůstanou. V tomto bubnu setkávají se skrojky s proudem horkého vzduchu, který usnadňuje opadávání hlíny, písku a pod. nečistot a zároveň ukončuje zavadnutí skrojků. Poněvadž jsou skrojky dosud celé a tudíž dostatečně tlusté, není se potřeba obávati karamelisace cukru. Kyselina šťavelová zmizí však ze skrojků skoro docela, což jest jim ovšem jen na prospěch. Po této proceduře rozdrobí se skrojky v malé kousky a dosuší opatrně v sušárně. Cukr v rozdrobených skrojcích mohl by snadno podlehnouti karamelisaci a proto se musí teplota v sušárně ustavičně udržovati v patřičných mezích, ať již přítokem studeného vzduchu anebo přídavkem nového studeného materialu. Tento způsob sušení skrojků řepných uvádí v život továrník Wüstenhagen v Hecklingen, který si také nechal zařízení příslušné sušárny patentovati. Výlohy na sušení, přepočtené na 1 q. suchých skrojků, činí 2 marky.

Druhý způsob sušení skrojků řepných jest na zkoušku zaveden v cukrovaru firmy Büttner & Meyer v Gehrden. Čerstvé skrojky se na obyčejné řepové řezačce rozdrobí a vystaví v krátkém transportním šneku silnému zahřátí parou, při němž valná část bunic skrojkových popraská. Zároveň splachuje pára z rozdrobených skrojků nečistotu a to tak dokonale, že tyto jsou čistší než při způsobu prvním. Z transportního šneku dostávají se skrojky do lisu; popraskání bunic následkem zahřátí značně lisování usnadňuje. Konečným výkonem jest sušení rozdrobených a vylisovaných skrojků v sušárně. K sušení může se po případě použiti sušárny na řízky řepné. Usušené skrojky se prosívají, aby se odděl-

*) Oester.-Ung. Zeitschrift für Zuckerindustrie u. Landw., XXIX. roč., 1900, str. 161.

lily kousky hrubší a nedokonale vyschlé. Tyto se rozřežou na drobno a vystaví druhému sušení. Vadou tohoto sušení skrojků řepných jest, že lisováním umenší se poněkud výživná hodnota skrojků. Za to odpadá nechávání skrojků na poli do zavadnutí, což při nepříznivé povětrnosti způsobuje mnoho nesnází.

Příspěvek k otázce týkající se krmné hodnoty melassy.

Jak známo rozcházejí se úsudky o krmné hodnotě melassy stále dosti podstatně. Aby přispěl k objasnění věci, provedl dr. P. Hoppe pokusy s krmením dojnic melassou.*) Melassa k pokusům upotřebená měla značný obsah popele (11·03%), aby případné škodné účinky co nejzřejměji vystoupily. Vedle tekuté melassy použity též řízky melassové, směsice to melassy se suchými řízky řepnými. Dojnice byla jedna silně stelná (se 7měsíčním telátkem), druhá krátce, třetí delší dobu po teleti (obě jalové).

Melassa nezpůsobila žádných nepravidelností v zažívání ani tehdy, když dávka její pozvolna stoupla až na 5 kg. pro kus a den. Melassa nepoškodila nijak zdravotní stav ani krávy silně stelné. A přece byla melassa velmi bohata solemi! Zdá se, že průjem, jenž tu a tam melassa vyvolává, nelze přičísti solím nerostným co takovým, nýbrž spíše saccharatům, najmě saccharatu draselnatému. Při posuzování krmné hodnoty melassy měly by více než dosud býti respektovány vlastnosti melassy a její složení. Na žádný způsob nemělo by pak býti použito ku krmení melassy zkysalé.

Na vyměšování mléka působila melassa příznivě. Procento tuku v mléce však nestouplo, spíše kleslo. Při mírných dávkách melassy bylo toto klesnutí jen nepatrné; při 5 kg. melassy pro kus a den snížilo se však procento tuku ve mléce až o 0·5. Proto také nedoznaly větší dávky melassy žádoucí rentability, alespoň když se přihlíželo k množství a ceně másla z mléka vyrobeného. Zpracovalo-li se mléko v máslo, byla ostatně na vážkách i rentabilita menších dávek melassy. Ne sice u dojnice krátce po teleti, ale za to u obou, jež již dlouho dojily. Při prodeji čerstvého mléka byla rentabilita dávek melassových zcela uspokojivá. Mléko po melasse mělo poněkud vyšší aciditu a o něco dříve kysalo. Chuť byla však bezvadná a rovněž i másla. Stloukání smetany neskytalo žádných obtíží. Obsah dusíku v mléce se melassou nezměnil. Co do přírůstku na živé váze zachovala se melassa u dojnic jalových spíše nepříznivě. Dosavadní přírůstky na živé váze nevzrostly, spíše o něco klesly. U dojnice stelné účinkovala však melassa příznivě nejen na vyměšování mléka, ale i na přirůstání živé váhy.

Dle dra Hoppe jest melassa dobrým krmivem pro dojnice a rovněž tak řízky melassové. Vyvolané rozhojnění vyměšování mléka nepřičítá ani tak živé hodnotě melassy, jako jejímu účinku dráždícímu, způsobenému amidy v ní přítomnými. Řízky melassové jsou vhodnějším krmivem než tekutá melassa. Při krmení lze jimi s výhodou nahraditi zejména krmnou řepu. Řízky melassové účinkují příznivě i na produkci masa.

*) Oesterr.-Ung. Zeitschrift für Zuckerindustrie u. Landwirtschaft. 1900. Str. 796.

Rozhledy národohospodářské.

Porada zástupců zemědělských společností, zemědělských rad a ústředních jednot hospodářských společenstev o vojenských dodávkách. Ministerstvo orby sezvalo na základě dohody s ministerstvem vojenství poradu zemědělských korporací na dny 22. a 23. listopadu do Vídně, aby se zjistilo, jak dalece by bylo možno, aby potřeby pro c. a k. vojsko přímým dodávkami producentů mohly býti uhraženy. Zástupci zemědělské rady pro království České (poslanec Jaroš) a Ústřední jednoty českých hospodářských společenstev (posl. Hovorka a starosta Sedlák), přibravše posl. dra Fiedlera, sestoupili se ku společné předchozí poradě před rokováním ankety a sjednotili se na těchto návrzích:

1. V krajinách, kde v obvodu armádního sboru zřízena jsou skladiště obilní, obrať se c. a k. vojenská správa po žních na tato s dotazem, kolik kterého druhu obilí pro c. k. erár mohou dodati, a vytkni při tom současně množství, jaké v tom neb onom měsíci má býti dodáno; v krajích pak, kde obilní skladiště dosud zřízena nejsou, obrať se c. a k. vojenská správa na ústřední zemědělské korporace, zejména ústřední jednoty spořitelních a záložních spolků, hospodářských společenstev, zemědělské rady, po případě na větší nákupní a prodejní družstva. Ústřední jednota oznam vojenským zásobárnám svého obvodu taková společenstva a skladiště každého roku. Přímý nákup od jednotlivých producentů budiž při tom zcela vyloučen. V krajinách, kde jsou velkostatky, udej správa vojsková se zřetelem na poměr výměry mezi velkostatky a ostatním majetkem pozemkovým určitá procenta dodávek, jež dodávce zemědělských společenstev v každém případě mají býti zachovány.

2. Ceny obilí ustanoví vojenský erár sám dle místních cen tržních na základě usančních podmínek pro každý měsíc nákupu zvlášť s tím dodatkem, že bude-l družstvy a dodavateli dodáváno obilí lepší jakosti, že za každý kilogram větší váhy nad usanční kvality cena o 20 haléřů se zvýší. Ceny tyto buďtež pro každý

měsíc nákupu ustanoveny a tyto ceny dnem 1. každého měsíce skladištím, po případě zemědělským korporacím oznámeny.

3. Obilí dodávané budiž dle podmínek usančních buď přímo ve skladištích přijímáno, anebo kde takových není, na nádražích po případě ve vojenských zásobárnách v určité dny napřed oznámené.

4. Obilí dodáno budiž posledního dne každého měsíce, ve kterém závěrka se stala, a nestalo-li se tak, buďtež nahraženy úroky z prodlení.

5. Pro jistiny a kvitance za přijaté platy za dodané obilí budiž vymoženo osvobození od poplatků kolkových.

6. Otruby z obilí takto dodaného po semletí získané buďtež v dotyčných mlýnech dodavatelům za mírné ceny prodávány.

7. Provádějí-li dodávky společenstva, ručí tato za dodržení smluv a nemají předsedové jich k osobnímu ručení přidržáni býti. Kdyby žádány byly větší záruky, mohly by je ústřední jednoty poskytnouti.

O těchto návrzích došlo ve společné poradě ministerstvem orby svolané k obšírné debatě. Usnesení se nestalo, uloženo však ministerstvu orby, aby vypracovalo na základě provedené diskusse příslušné návrhy a dohodlo se o nich s ministerstvem vojenství, načež bude teprve příslušný projekt vypracován.

Vládní předloha o reformě plodinových burs byla projednávána výborem ústř. sboru zemědělského. Po živém jednání přijata resoluce, vyslovující se proti vládní předloze. Předloha — dle resoluce — nevyhovuje interessům rolnictva, ježto v ní ani v nejmenším nebylo respektováno přání rolnictva o zákazu bursovního (nekrytého) terminového obchodu se zemědělskými výrobky. Ač splňuje předloha část organisačních požadavků zemědělstva, nelze o ní přece ani jednati. Říšská rada nechť odmítne za všech podmínek návrh tento a nechť vymůže na vládě předložení osnovy, obsahující zákaz terminového obchodu bursovního se zemědělskými výrobky. Usneseno podati v říšské radě příslušný pilný návrh.

Úřední vyhlášky. (Zemědělské zákony, nařízení atd.)

Vyhláška

ministeria orby ze dne 31. října 1901, č. 181 ř. z., že zřízena byla stanice hospodářsko-bakteriologická a pro ochranu rostlin ve Vídni.

Jeho c. k. Apoštolské Veličenství ráčil Nejvyšším rozhodnutím ze dne 18. května 1901 nejmilostivěji schváliti tyto stanovy:

Stanovy

c. k. hospodářsko-bakteriologické stanice a pro ochranu rostlin ve Vídni.

§ 1.

C. k. hospodářsko-bakteriologická stanice a pro ochranu rostlin jest ústavem po stránce odborné samostatným, administrativně však s hospodářsko-chemickou pokusnou stanicí ve Vídni spojeným, jejíž úkoly jsou tyto:

Studium mikroorganismů pro rolnictví vůbec užitečných a škodlivých; zejména bakteriologie půdy, mrvy a rostlin v jejím celém rozsahu, jakož i mikroorganismů pro pěstované rostliny pathogenních.

Zpytovati životní podmínky živočišných a rostlinných škůdců rostlin pěstovaných a získati základy pro účelné potlačení jich, jakož i studovati zvířata a rostliny užitečné rostlinám, zejména živočišné a rostlinné nepřátele škůdců.

Připravovati preparáty na vyhubení škůdců kultur (na př. kultury myšího tyfu a pod.), pak připravovati a rozmnožovati kultury hlízkových bakterií, fermentačních bakterií a jiných mikroorganismů pro rolnictví důležitých.

Zpytovati a léčiti takové rostlinné nemoci, které jsou způsobeny anorganickými vlivy, na př. kouřem a hutními plyny, mrazem a pod.

Sbírati, sestavovati a uveřejňovati statistický materiál o vyskytování nejdůležitějších rostlinných nemocí a škůdců kultur v tuzemsku a cizozemsku, jakož i včasně varovati rolnictvo před nimi a oznamovati prostředky proti nim.

Rozšiřovati výsledky příslušného bádání slovem a písmem, udělovati radu, poučení a vysvětlení účastníkům, jakož i jejich výcvik, pak odborné informace pro ministerium orby a pro jiné úřady podle všeobecných direktiv ministeriem orby vydaných.

Konati bakteriologické, mykologické a mikroskopické prozkumy v rolnickém zájmu, jakož i vyšetřovati příčiny rostlinných nemocí a škod při kulturách.

§ 2.

Stanice se schválením ministeria orby může vstoupiti v trvalé spojení s jinými ústavy, které sledují podobné účely, aby se vzájemně podporovaly. Takovým ústavům, jejichž úkolem zejména jest stále podávati zprávy stanici o rostlinných nemocech a o škůdcích kultur a působiti jako místní dotazovny, jakož i převziti správu a dozor k opatřením pro potlačení rostlinných nemocí nebo škůdců kultur v jejich obvodě, přísluší právo nazývati se „dotazovny c. k. ministeria orby pro rostlinnou ochranu“ a vyžádati si v každékoli době radu a vysvětlení zdarma u stanice ve Vídni.

Mimo to stanice může jednotlivým osobám svěřiti, aby občas nebo v každém případě zvláště podávaly zprávy stanici o vyskytování rostlinných nemocí nebo škůdců kultur.

Takové osoby mohou se zváti, pokud jejich poměr ke stanici trvá, „zpravodaj hospodářsko-bakteriologické stanice a pro ochranu rostlin ve Vídni“. Povinnosti a práva těchto ke spolupůsobení přibraných ústavův a jednotlivých osob (dotazoven a zpravodajů) budou ustanoveny zvláštní instrukcí.

§ 3.

Personál hospodářsko-bakteriologické stanice a pro ochranu rostlin skládá se z přednosty ústavu a z potřebných pomocníků, totiž adjunktů, assistentů a laborantů.

Ministerium orby jmenuje veškeren personál.

Ministerium orby může zmocniti přednostu, aby přijímal volontéry, kteří práce jim přidělené bez služného konají a nejsou v nižádném služebním poměru ke stanici, jakož i také, aby odborným účastníkům za určitý poplatek přiděloval pracovní místa, náčiní a spotřební věci ústavu, aby prováděli práce od nich zamýšlené nebo se cvičili.

§ 5.

Zvláštním tarifem budou ustanoveny poplatky, které mají býti stanici zapraveny za provedené práce (§ 1.) a za upotřebení pracovních míst (§ 3.).

§ 6.

Stanice jest oprávněna vydávati listiny o prozkumech a zkouškách (rozborech), které ve své působnosti (§ 1.) vykonala.

Zprávy z rady zemědělské pro král. České.

Z českého odboru rady zemědělské.

Tarif z nouze pro píci a stelivo.

K výnosu c. k. místodržitelství ze dne 26. listopadu 1901 č. 229.441, jímž český odbor rady zemědělské žádán byl za vyjádření o tom, zdali mimořádná slevená sazba z nouze pro železniční dopravu píce a steliva má pro dobu od 1. ledna 1902 opět býti prodloužena, podal český odbor rady zemědělské na základě užší anketní porady, jíž súčastnili se členové výboru pp. Hyrš, Ryšánek, Schuster a Srb a též předseda spolku mlynářů českomoravských p. Ronz, dobré zdání v tomto smyslu: Nouze o píci a stelivo trvá — jak z výkazu o výsledcích sklizně plyne — ve větší části království Českého i na dále, ano jest v některých krajinách ještě akutnější, než na podzim, a jeví se nutná toho potřeba, aby tarif z nouze nejméně pro první polovici roku 1902 byl prodloužen.

Pokud se týče předmětů pícních a stelivových, na které sleva vztahovati by se měla, jeví se potřeba, aby sleva potrvala i na dále pro všechny předměty jako dosud. Mlynářstvo v Čechách spatřuje sice pro zájmy své újmu v dovozu otrub z jiných zemí a domáhá se zrušení slevy z nouze pro tento předmět. Zemědělství české však vzhledem k citelné nouzi o píci nemůže tohoto krmiva bez značné újmy pro chov dobytka postrádati; slevy pro dopravu otrub mohlo by zemědělství vzdáti se jen tehdy, kdyby v náhradu za to byla mu poskytnuta slevená sazba z nouze za jiné stejně výhodné náhradní krmivo z jiných zemí dovážené, čímž by jedině mohla býti kukuřice.

Kdyby však slevený tarif z nouze pro dopravu kukuřice zaveden býti nemohl, trvá český odbor rady zemědělské bezpodmínečně na prodloužení slevy i pro otruby.

Zadání připustných stanic kančích.

Český odbor rady zemědělské pro království České zříditi hodlá během r. 1902 as 50 stanic kančích (velkého plemene yorkshirského).

O zřízení stanic takových mohou se ucházeti jedině členové hospodářských spolků a družstev pro chov vepřového bravu. Žádosti podávají se prostřednictvím příslušného hospodářského spolku neb družstva.

K žádosti přiložiti jest jednoduchý náčrtek chlévu s udáním jednotlivých rozměrů a stvrzení obecního starosty, že chlév nebyl červinkou neb morem vepřového bravu stížen.

Ke zřízení připustné stanice kančí obdrží žadatel z některého plemenného ústavu, českým odborem rady zemědělské zřízeného kančíka v stáří 8 týdnů za doplatek 12 korun (50% ceny). Výjimečně může žadatel obdržeti kančíka, již odrostlejšího, rovněž za doplatek 50% kupní ceny. Příslušnou částku musí žadatel složit předem, jakmile dostane vyřízení, že mu bylo zřízení stanice povoleno.

Výlohy spojené s dopravou a obalem kančíka hradí celé zemědělská rada.

Podrobná pravidla pro stanice kančí zašle na požádání český odbor rady zemědělské.

Z ústředního sboru rady zemědělské.

Přípravy
k provádění zákona ze dne 13. června 1901 č. 30 ř. z. o vodních stavbách.

Ústřední sbor rady zemědělské pro království České podal zemskému výboru království Českého návrhy, jak by vzhledem ku zvýšení fondu melioračního a vzhledem k nově utvořenému fondu investičnímu mělo se postupovati při provádění prací regulačních.

Vzhledem k důležitosti této otázky otiskujeme zde toto podání:

Zemskému výboru království Českého!

Aby se na dále při nyní tak četně nahromaděných projektech regulačních a melioračních umožnil přiměřený postup prováděcí, bylo by záhodno, aby ony projekty, které dle své podstaty a dle výše rozpočtu nedají se dobře vměstnati v rámec melior. zákona z r. 1884 a vyhovují požadavkům § 5. zákona říšského ze dne 13. června 1901 č. XXX., byly podporovány z fondu investičního obnášejícího 75 mil. korun.

Tím ulehčeno by bylo fondu melioračnímu a po přiměřeném zvýšení mohl by tento účelům vlastním (melioračním) sloužiti a za krátkou dobu zdravý poměr mezi projektováním a prováděním naléhavých projektů melioračních nastati.

Z projektů regulačních zde vypracovaných a pohotových, většinou již také úředně projednaných měla by být zabezpečena z fondu investičního subvence státní následujícím:

1. Projekt na upravení Botiče (přímého přítoku Vltavy v Praze) a zřízení velké nádržky u Hostivaře, rozpočet okr. 1,750.000 korun, subvence 40% . . K 700.000
2. Projekt na upravení Chrudimky přímého přítoku Labe v okresích Chrudimském a Pardubickém, rozpočet okr. 3,400.000 korun, 40% subvence . . „ 1,360.000
3. Projekt pro upravení Litavky (přítoku Berounky, která má býti regulována dle plánů, zhotovených zemským výborem král. Českého, a kteráž řeka přímo vtéká do Vltavy) rozpočet 2,400.000 korun, 50% subvence . . „ 1,200.000
4. Projekt pro upravení Doubravky, přímého přítoku Labe v okresu Čáslavském a Kutnohorském, rozpočet okr. 4,000.000 korun, 40% sub. státní . . „ 1,600.000
5. Projekt na upravení Dědiny (přítoku Orlice, na úpravu, jejíž pracuje plány zemský výbor, rozpočet okr. 830.000 korun, 40% subvence . . . . „ 382.000
6. Projekt na upravení Ostružné (přítoku to Otavy, mnoho štěrku nesoucího), rozpočet okr. 1,156.000 korun, 50% subvence (okrouhle) . . . . „ 580.000
7. Projekt pro upravení potoka Motolského (přímého přítoku Vltavy) rozpočet 880.000 kor., 40% sub. . . . „ 352.000
8. Projekt pro upravení Klenice (přítoku Jizery) rozpočet 4,250.000 korun ve svrchním dílu a 450.000 kor. ve spodním dílu; subv. státní 40% pro díl svrchní, 50% pro díl spodní . . . . K 1,925.000
9. Projekt na upravení Berounky, Radbuzy a Mže v okolí města Plzně, rozpočet 3,500.000 korun, 40% sub. . „ 1,400.000

   Poznamenává se, že Radbuza a Mže jsou přítoky Berounky, která se vlévá přímo do Vltavy a na jejíž úpravu ve spodním toku vypracoval plány zemský výbor král. Českého. Viz též odstavec 3.
10. Projekt na upravení Úslavy, přítoku Berounky (viz odst. 3. a 9.); rozpočet 1,920.000 korun; 40% subvence . . „ 768.000
11. Projekt na upravení Uhlavy Přeštické a Švihovské o rozpočteném nákladu 4,600.000 kor. a Janovické o nákladu 2,250.000 kor., 40% subvence . . . „ 2,740.000

    Poznamenává se, že také Úhlava jest přítokem řeky Berounky (viz odst. 3, 9 a 10) a že konex, žádaný § 5. ř. z. 13/6. 1901 č. 30 jest tím dodržen.
12. Projekt regulace řeky Cidliny, přímého přítoku řeky Labe zároveň s úpravou řeky Bystřice do Cidliny se vlévající o rozpočtovém nákladu:

    a) Cidliny Poděbradské, Chlumecké, Bydžovské a dokončení Jičínské . . . . . . K 5,900.000

    b) Bystřice Nechanické a Chlumecké . . . . „ 2,270.000

    c) potoka Ostruženského a Javorky . . . . . „ 532.000

    K 8,702.000

    40%ní subvence státní (okrouhle) . . „ 3,481.000
13. Projekt na upravení Blánice, přítoku Otavy, vpadající do Vltavy, o rozpočteném nákladu 2,000.000 korun, 40% subvence . . . . „ 800.000

K 17,238.000

Poznamenáváme, že ohledně těchto vyjmenovaných 13 projektů jsou práce tak daleko pokročilé, že projekty buď již jsou hotovy, anebo budou dokončeny.

Kromě těchto projektů doporučuje zemědělská rada, aby se bral zřetel na meliorace, souvisící s příštím kanalisováním řek, zvláště s uplavněním „Středního Labe“ a nutné k udržení a zabezpečení úrodnosti sousedících pozemků. Berouce aproximativní roz-

iohu pozemků zmíněných 30.000 ha., a předpokládajíce dle předběžných zkušeností, že náklad 1 ha. obnáší 400 K, žádáme, aby bylo počítáno při 25% státní subvence s obnosem . . K 3,000.000

Dotyčné projekty činily by jaksi integrující části projektů splavňovacích a vypracovány by byly ve shodě s komisí kanalisační a za spolupůsobení technické kanceláře rady zemědělské v čas před prováděním dotyčné trati uplavňovací.

Suma K 20,238.000

Částka, která by dle těchto návrhů projektům zde vypracovaným aneb revidovaným zabezpečena býti měla ze státního fondu investičního, obnášela by okrouhle $20^1/_2$ mil. korun. Při tom předpokládá se, že má býti udělena ku svrchu psaným účelům stejně vysoká subvence zemská.

V tom případu, kdyby tomu tak býti nemělo, musel by, jestliže by provedení se mělo zabezpečiti, příspěvek státní býti zvýšen do té míry, aby s příspěvkem zemským, nebo eventuelně i bez něho činil 80% u dvou projektů (Litavky a Ostružné 100%) rozpočteného nákladu.

Předpokládáme totiž, že interessenti by opatřili zbytek rozpočtu, který by činil s vyjmutím dvou projektů 20%.

Pokládáme za svoji povinnost, poukázati při té příležitosti na to, že jest velmi nutno také přikročiti ku podporování a provedení úprav jiných tokův v království Českém, jichž projekty jsou pracovány oddělením stavebním v c. k. místodržitelství, aneb zemského výboru. Máme na zřeteli při tom projekt pro upravení: Úpy, Horního Labe, Berounky, Ohře, obou Orlic a na konec zřízení nádrží Želnavských. Považujeme úpravu těchto řek i v zájmu zemědělství za naprosto nutnou a důležitou.

Kromě těchto již hotových projektů, s nimiž v nejblíže příští době se bude moci započíti, doporučuje zemědělská rada království Českého, by se bral zřetel také na ony toky, které až dosud nijak technicky projednávány nebyly, avšak které nicméně v nejvyšší míře úpravy mají zapotřebí. Při tom máme na zřeteli zejména řeku Jizeru, na jejíž úpravu by měl býti poskytnut aproximativní obnos 6 mil. korun, řeky Otavy, řeky Volyňky, řeky Lužnice s Nežárkou, řeky Sázavy, řeky Malše, Běly, řeky Radbuzy, řeky Mže a řeky Nisy (u Maffersdorfu).

Ohledně těchto řek ovšem v první řadě by musilo být pečováno o zjištění souhlasu zájemníků a o vypracování příslušných detailních projektů.

Pokud se doby provedení úprav toků, o nichž projekty jsou již hotovy, týká, předpokládáme, že by práce s tím spojené v době nejblíže příštích 10 let byly dokončeny.

Zemědělská rada království Českého s největším důrazem trvá na tom, aby podporovány byly takové úpravy toků řek v království Českém, které jsou předmětem již dlouholetého jednání a jichž projekty jsou, anebo v nejblíže příští době budou dokončeny, aniž by tím ohrožovány byly projekty, kteréž v době stavebních příprav zhotoveny býti mají.

Konečné provedení takovýchto namnoze po dlouhá léta ve veřejné diskusi stojících úprav jest tím žádoucnější, poněvadž projekty již vypracované, avšak neprováděné stále měniti ano zúplna přepracovati se musí.

Na konec vyslovuje zemědělská rada království Českého přání, aby vzhledem ku systematické úpravě vodních poměrů v Čechách přihlíženo bylo ku zadržování vody v horách zřizováním nádržek vodních ve prospěch splavnosti řek, průmyslu i zemědělství.

Kde účelné nádržky v těchto směrech ve spojení s projekty zde ku subvenci navrženými jsou projektovány, na př. u Botiče, u Doubravky a Ostružné, nebuďtež z ohledů úsporných vylučovány, nýbrž buďtež zřízeny úplně nákladem zemským a státním.

Vzhledem k účelu splavnění řek Vltavy a Labe bude ovšem především zapotřebí zříditi nádrže u pramenišť řek těchto, ve kterémžto směru příslušné návrhy zajisté povolaní faktoři učiní.

Rada zemědělská žádá, aby výbor zemský při vyřizování výnosu c. k. místodržitelství království Českého ze dne 2. července t. r. č. 124.265 ku těmto vývodům zřetel vzal.

V PRAZE, dne 15. října 1901.

Předseda:
Ferdinand princ z Lobkovic v. r.

Zprávy z oboru c. k. ministerstva orby.

Rakouská delegace přijala v červnu t. r. resoluci, v níž vyzvala vládu, aby provedla reformu v zásobování vojska dle způsobu bavorského a saského. C. k. ministerstvo orby vyhovujíc přání c. a k. říšského ministerstva války uspořádalo anketu o nejdůležitějších otázkách, které se týkají zásobování vojska hospodářskými plodinami. Ankety, pořádané v dolnorakouské sněmovní budově, súčastnili zástupce c. a k. říšského ministerstva války, ministerstva zemské obrany, orby, železnic a obchodu, dále četní delegáti hospodářských společností a zemědělských rad, jakož i svazů společenstev. Jednání, které řídil sekční chef Oser, za-

hájil ministr orby sv. pán Giovanelli přiměřeným proslovením, v němž poukázal na důležitost této otázky a na úzkou její souvislost s otázkou družstevní organisace rolnictva. Anketa zabývala se hlavně otázkou volného nákupu přímo u zemědělských výrobců, organisace tohoto nákupu, omezení řízení arendičního, přebírání dodávek v zemědělských skladištích, přenechávání otrub, stanovení ceny s možným zřetelem ku kvalitě dodávky, lhůty pro splátky a p. Veškeré tyto podstatné otázky, o nichž referent, p. sekční rada Dr. Erstel, důkladně pojednal, byly všestranně probrány; při tom bylo lze konstatovati, jak zastanci různých stanovisek průběhem rozpravy v názorech svých se sbližovali. Největší rozpravu vyvolala otázka ceny; navrženo bylo svěřiti stanovení cen zvláštním komissím v jednotlivých zemích.

Hospodářská rada při c. k. ministerstvu orby. V ministerstvu orby konaly se poslední dobou porady četných subkomitetů. Dne 21. listop. sešlo se komité zvolené k poradě o povznesení rybářství; komité projednalo referát zpravodaje Frant. Pirka a schválilo jej bez podstatných změn. Dne 23. listopadu sešlo se subkomité, které bylo při posledním zasedání rady hospodářské zvoleno k tomu účeli, aby projednalo návrhy členů Ant. Walze a Roberta Sanda o otázkách veterinářských. Subkomité jednalo o těchto otázkách: o náhradě při dobytčím moru, o provádění veterinářsko-policejních opatření, o obchodně politických smlouvách za účelem ochrany resp. povznesení chovu našeho dobytka a konečně o zdravotních závadách a škodlivých účincích mlékáren v obvodu velkých měst. K podání zprávy o těchto otázkách zvoleni byli zvláštní referenti. Konečně dne 30. listopadu sešlo se subkomité, zvolené za účelem projednání otázky o nedostatku zemědělského a lesnického dělnictva. — Ministerstvo orby svolává zemědělské a lesnické oddělení hospodářské rady na pondělí dne 16. prosince t. r. na 10. hodinu dopolední do zasedací síně dolnorakouského sněmu ve Vídni I. Herrengasse 13; oddělení hornické svoláno jest na týž den na 4. hodinu odpolední do rytířského sálu sněmovního a zemědělské oddělení na úterý dne 17. prosince t. r. o 10. hodině dopoledne do zasehací síně sněmovní.

Činnost hospodářské rady při c. k. ministerstvu orby. Od prvé ustavující schůze, která se pořádala dne 28. července 1898, svolává se pravidelně každoročně výroční valná hromada. Mimo to sešly se čtyřikrát sekce, 11krát jednotlivé komitéty a 24krát subkomitéty, zvolené k projednání různých předmětů.

Mezi subkomitéty zaujímá vynikající místo subkomitét pro věci obchodně politické; v subkomitétu tomto ustavily se skupiny pro projednání jednotlivých částí nového celního tarifu. Celkem pořádáno bylo v této věci 25 schůzí a projednáváno bylo 41 otázek, z nichž 28 bylo definitivně vyřízeno a 13 jest ještě předmětem dalších porad.

O schůzích plena, komitétů a subkomitétů vydávají se péčí c. k. ministerstva orby podrobné zprávy; posud vyšly tři sešity „Zpráv o jednání hospodářské rady“ (Mittheilungen über die Verhandlungen des Landwirtschaftsrathes“).

Mimo to vydalo c. k. ministerstvo orby řadu publikací, jmenovitě o otázkách celních a obchodně-politických a dalo je k disposici členům hospodářské rady.

Z těchto publikací sluší jmenovitě uvésti: sestavení návrhů, které podaly hospodářské korporace, v příčině celního tarifu, respektive v příčině oněch jeho částí, které se týkají výroby zemědělské, dále statistické výkazy o zahraničném obchodu a obchodu Předlitavska se Zalitavskem a konečně „Materialie k akci celní a obchodně politické“.

Za příčinou pořádání ankety o reformě bursovního obchodu terminového se zemědělskými výrobky vydalo c. k. ministerstvo orby obsáhlou publikaci „Obilí v obchodu světovém“; dále podrobné „Stenografické protokoly“ a „Systematický výtah“ z těchto protokolů.

Zemský hospodářský spolek v Bukovině zvolil do hospodářské rady při c. k. ministerstvu orby pro funkční periodu až do konce r. 1903 členem c. k. vládního radu Antonína Zachara v Černovicích a jeho náměstkem Antonína Kraighera.

Zalesňování v Bukovině. Roku 1900 vyvinuly státní orgány lesní správy v Bukovině opravdovou horlivost v akci zalesňovací.

Během tohoto roku bylo úředně nařízeno opětné zalesnění 379·55 ha. vykácené lesní půdy; z toho připadá 277 ha. na lesy obecní a 102·55 ha. na lesy soukromé.

Opatření státní správy k ochraně proti spustošení lesů týkala se roku 1900 25.920·86 ha.; z této úhrnné výměny bylo 114 hektarů lesů obecních, ostatní lesy (25.806·86 ha.), jež státní správa ochránila před devastací, byly lesy svěřenské.

Bez intervence dozorčích úřadů státních z vlastního popudu opětné zalesněno bylo 3000 ha. lesní půdy; k tomu účeli bylo použito 6,061.950 kusů sazenic a 32.046 kg. lesního semene; potřebný náklad peněžitý činil 83.454 K, takže výlohy zalesňovací per 1 ha. činily 27·81 K.

Na 348 ha. prohlášeny byly lesy za lesy ochranné takže nyní v Bukovině úhrnná výměra lesů ochranných činí 9854·28 ha., čili 4·4% veškeré půdy lesní.

V reambulovaném katastru vyznačena byla změna na 1721·64 ha. lesní půdy; celá tato výměra již po delší dobu věnována byla jiné kultuře, avšak v katastru vedla se stále přes tuto skutečnou změnu kultury lesní: v roce 1900 byla změna kultury i v katastru vyznačena.

Úhrnná výměra systematicky zařízených lesů v Bukovině obnášela koncem r. 1900 132.385 ha.; v této

výměře zahrnutý jsou lesy r. 1900 nově zařízené výměrou 4930·7 ha.

Lesních školek bylo r. 1900 v Bukovině celkem 269 s celkovou výměrou 11·92 ha.

K hospodářství a dozoru lesnímu ustanoveno bylo 44 samostatných zkoušených lesních hospodářů, 133 zkoušených pomocných orgánů technických a 714 nezkoušených lesních dozorců.

Pokračováno bylo v regulaci Prutu a Moldavy; hrazeny byly bystřiny v poříčí Moldavy.

Prodáno bylo v r. 1900 z Bukoviny: 12.474 vagony dříví užitkového, 17.610 vagonů prken a p. a 12.098 vagonů paliva.

Dříví užitkové plavilo se po nejvíce po Prutu a Bystřici.

Různé zprávy hospodářské.

Osobní. Ministr orby jmenoval v dorozumění s ministrem kultu a vyučování ředitele pomologického zemského ústavu v Troji u Prahy Josefa Buňatu a správce vinic knížete Lobkovice na Mělníku Františka Hlaváčka členy pražské komise pro zkoušení kandidátů učitelství na nižších a středních hospodářských školách.

Schválený zákon. Zákon o margarinu byl císařem potvrzen. Zákon bude uveřejnén spolu s prováděcím nařízením.

Do kuratoria zem. jubilejního úvěrního fondu ku podpoře malovýrobců zemědělských byli povoláni na příští 3 leta: za předsedu Karel Hrazánek, vrchní ředitel prvního českého ústavu ku vzájemnému pojišťování proti škodám z ohně a krupobití v Praze, za místopředsedu: Hanuš Kreisl, velkostatkář v Praze; za členy: JUDr. František Fiedler, c. k. prof. české vysoké školy technické, říšský a zemský poslanec v Praze; K. M. Hergel, tajemník německého odboru zemědělské rady pro král. české v Praze; Václav Nehasil, rolník v Tismicích, Heřman Brunner, revisor spolku „Centralverband der deutschen landw. Genossenschaften in Böhmen“ v Praze, Josef Švehla starší, rolník v Záběhlicích; náhradníky pak Ant. Peyer, statkář ve Svémyslicích a prof. dr. Josef Pichl, člen výboru rady zemědělské pro království České v Praze.

Příspěvky meliorační. Poslanecké sněmovně podaný dodatek k rozpočtu na r. 1901 obsahuje příspěvky, jež z melioračního fondu mají býti vyplaceny. Pro Čechy a Moravu jsou to mezi jinými následující: Na dokončení úpravy řeky Volyňky 56.127 k (I. splátka); na odvodnění pozemků v obci Klapé a Křešínu 20.000 K (I. splátka); na úpravu potoků Proudnice a Bubáčka 9204 K (I. splátka) a na úpravu potoka Bystřičky 11.000 K.

Odkaz ve prospěch hospodářského školství. Dle časopiseckých zpráv zesnula těchto dnů pí. B. Korábová, mlynářka ve Vys. Mýtě. Odkázala ve prospěch zařízení hospodyňské školy ve Vys. Mýtě obnos 60.000 K.

K akci ovocnické na Jičínsku. C. k. ministerstvo orby povolilo k návrhu českého odboru rady zemědělské ovocnickému spolku a zelinářskému sdružení v Jičíně ku povznesení ovocnictví ve východních Čechách a ku organisování vývozu ovoce obnos pěti set korun.

Vojáci ve žních na dovolené. Pokus s propouštěním vojáků v době žní na dovolenou, aby doma při polních pracích pomáhali, se prý neosvědčil. O věci té přinesly také úřadní „Pražské Noviny“ feuilleton, v němž obšírně líčí, kterak v obvodech 8. a 9. armádního sboru, pražského a josefovského, ustanoven byl letos v době mezi cvičeními praporními a plukovními — t. j. od konce července až do prostřed srpna — „čtrnáctidenní klid zbraní“. Dovolencům nechtělo se však do tuhé těžké práce na poli. Většinou užili prý dovolené ku své zábavě. Mimo to stalo se, že někteří dovolenci přišli domů přede žněmi a někteří až po žních. Efektivní užitek pak, jež tato dovolená přinesla rolnictvu, je prý minimální; pokus se nezdařil Zemědělští pracovníci ve vojenské uniformé šli rádi na dovolenou, aby po námaze vojenského života doma osvěžili, leč ku práci polní dali se pohnouti pouze ti, kteří pracovali na statcích svých rodičů. Ostatní stáli jen o dovolenou, ale ne o polní práci. Soudíme, že z argumentu, že jen pro dovolence, kteří jdou domů vzdělávat otcovský statek, je dovolená ve žních důležitá a užitečna, nelze naprosto usuzovati, že by měla býti vůbec zrušena. Domnělé zkušenosti jediné periody nestačí, aby činěna byla tabula rasa s institucí, jež je pro zemědělství zájmu eminentního.

Rakouský zahraniční obchod s vejci přes soutěž ruskou je v nepřetržitém vzestupu. Kdežto roku 1899 přijato bylo za vejce přes hranice vyvezená 27,350.000 korun, stoupla tato hodnota za rok 1900 na 29.600.000 korun, současně ale klesl dovoz s 423.000 q roku 1899, na 395.000 q roku 1900. Vývoz obracel se nejvíce na Německo, neboť tam odešly skoro $^4/_5$ všeho vývozu. Německo, kteréž ani přibližně nebude moci krýti spotřebu, jest nejlepším trhem kupným, pak Anglie. Jest vidět, jak důležitý význam pro zemědělství má chov drůbeže.

Obmezení pěstování řepy. Společenstvo rakouských cukrovarů prohlásilo k vyzvání německého cukerního syndikátu ve příčině umenšení osevů cukrovky, že ochotno je působiti k tomu, aby v příštím roce v Rakousku bylo osázeno o 12—15 procent ploch méně než letos, jako to již usneseno v Německu.

Poškozování lesních porostů kouřem lokomotiv. V odborných kruzích lesnických stěžují si již delší dobu na kouř jako škůdce lesních porostů; hlavní stesky směřují proti uhelným dolům, průmyslovým závodům a lokomotivám. Lesnický kongres zabýval se touto otázkou r. 1899 při sjezdu ve Vídni. — Nyní počíná otázka tato nabývati významu i v soudní praxi; nedávno zakoupily jisté uhelné doly u Mostu celý jeden velkostatek z pozůstalosti hrab. Waldšteina, aby se vyhnuly processu o náhradu škod způsobených kouřem v jeho lesích; nyní přinášejí noviny opětně zprávu o sporu, v němž se jedná o náhradu škody způsobené v lesích kouřem lokomotiv; spor projednává se u okresního soudu v Teplicích. Majitel panství Biliny, Mořic kníže z Lobkovic, žaluje železniční erár pro soustavné poškozování lesních porostů, které mu leží při trati c. k. státní

dráhy mezi Mostem, Hroby a Moldavou, uhelným kouřem, unikajícím z lokomotiv. Celé partie lesní zhoubnými účinky kouře odumřely neb ohořely, tak že v čase dohledném rovněž odumrou. Cena porostů, jež vzhledem ku chorobnému jich stavu nutno poraziti, ovšem značně klesá a ne jen to, také lesní půda ztrácí na ceně, ponévadž ji nelze nadále osazovati takovými cennými dřevinami, které kouřem hlavně trpí, totiž jedlemi a smrky, nýbrž toliko méně cennými a pěstování lesa vysokokmenného stává se v lesních parcelách, jimiž kouř lokomotivy prochází, nemožné. Kníže Lobkovic učinil nároky své na náhradu proti c. k. železničnímu eráru cestou soudní, požádav dříve, aby komise odborná přítomný stav poškozených lesních parcel zjistila a lesiny kouřem poškozené a schnoucí za včas mohly býti zpasečeny, jelikož jim hrozí nebezpečí lesního požáru od jisker, z lokomotiv unikajících, anebo také od hmyzu, který v odumírajících porostech pravidelně se usazuje a v míře velice zhoubné a nebezpečné lesům vůkolním rozmnožuje. Při líčení, k němuž došlo 31. října t. r. u c. k. okresního soudu v Teplicích za předsednictví c. k. zemského soudního rady dra Grünbauma a při němž knížete Lobkovice advokát dr. Gustav Schneider z Teplic a c. k. finanční prokuraturu c. k. koncipient finanční prokuratury v Praze dr. Arnold Kraus zastupoval, přes odpor c. k. finanční prokuratury místní ohledání a vedení důkazu na den 6. t. m. ustanoveno. Komise, záležející z uvedených již c. k. úředníků a zástupců stran, jakož i komisaře c. k. státních drah, dra Karla Stacha, obou c. k. vrchních inženýrů Josefa Vávry a Josefa Adlera, c. k. lesmistra Karla Pfoba z Jáchymova, dvou znalců hrab. ledebourského lesmistra Jana Löfflera z Kostomlat a c. k. vrchního lesního komisaře Jindřicha Metlického z Litoměřic, odebrala se do zmíněných polesí, načež dána znalcům lhůta ku podání odborného dobrozdání do konce prosince r. 1901.

Smutné cifry. V měsíci říjnu bylo v království Českém v úředním oznamovateli „Pražských Novin“ 281 exekučních dražeb usedlostí a nemovitostí v odhadní ceně 3,588.186 korun prohlášeno, soudní útraty obnášely 69.512 korun neb $1^9/_{10}$ proc. odhadní ceny. Zvláště v měsíci říjnu bylo mnoho exekučních dražeb mlýnských usedlostí v úhrnné odhadní ceně 690.729 kor.(439.430, 194.197, 43.943, 39.652, 29.946, 19.094, 17.329 a 8138 kor.) prohlášeno. Od nového roku 1901 bylo v Čechách 2906 exekučních dražeb usedlostí a nemovitostí v ohromné odhadní ceně 47,140.949 korun prohlášeno a jen 615 v odhadní ceně 11,415.528 korun zastaveno. V témž úředním oznamovateli bylo v říjnu 102 exekučních dražeb svrchků a movitostí pro pohledávky v obnosu 69.305 kor. prohlášeno, soudní útraty obnášely 4281 kor. čili 6·1 proc. pohledávek. Ze 281 exekučních dražeb usedlostí a nemovitostí bylo 58 v odhadní ceně až do 1000, 114 až do 10.000, 33 až do 20.000, 37 až do 50.000, 26 až do 100.000 a 13 přes 100.000 kor. Ze všech 383 úředních vyhlášek bylo 241 v české a 142 v německé řeči, jedna německá v českém okresu, česká v německém okresu žádná.

Hospodářské vyučování a přednášky.

Ženské studium na vysoké škole zemědělské. Profesorský sbor vysoké školy zemědělské ve Vídni usnesl se doporučiti c. k. ministerstvu vyučování, aby ženy připouštěny byly — předpokládajíc předepsanou kvalifikaci — ku studiu na vysoké škole zemědělské jako řádné posluchačky. Podnětem k usnesení tomu byla žádost jisté postudující dámy z Ruska, která absolvovavši s velmi dobrým úspěchem gymnasium přála si věnovati se odbornému studiu hospodářství. Prozatím přijata byla studentka tato jako mimořádná posluchačka. Tak klepe pozvolna otázka studia ženského na brány odborných učelišť. Snad shledáme se záhy s otázkou touto i v našich učelištích českých. Kdož by mohl uzavříti brány tomu, kdo volá po duševním pokrmu a vyšším vzdělání? — *V.*

Literatura.

Zemědělské zákony i jiné předpisy, týkající se zemědělství v království Českém. Soustavně uspořádal a výkladem opatřil JUDr. Frant. Fiedler. Vydáno k vyzvání českého odboru zemědělské rady s podporou zemského výboru království Českého. Nakladatel J. Otto v Praze.

Svazek II. právě byl vydán. Cena 5 korun. (Svazek I. za 4 K. 20 h.) Svazkem druhým jest též celá sbírka vydána.

*

Český odbor zemědělské rady pro království České usnesl se na tom, aby vydána byla sbírka všech zákonů, nařízení a jiných veřejných opatření zemědělství se týkajících, která byla by soustavně uspořádána a přiměřenými výklady opatřena.

Ve spisu, který vznikl takto z podnětu českého odboru zemědělské rady a podporou zemského výboru království Českého, jsou obsaženy především všechny říšské i zemské zákony, které platí pro zemědělství v království Českém, slovným zněním; zákonům samým předeslán dle potřeby úvod vysvětlující účel zákonů těch, aby usnadněno bylo čtenáři pochopení zákonných předpisů. Tam, kde třeba, připojeno i poučení pro samosprávné úřady, které mají zákon prováděti. Zákony a nařízení uspořádány byly v této sbírce soustavně, aby ten, kdo spisu míní upotřebiti, mohl dopodrobna zvěděti, jakým způsobem jednotlivé záležitosti zemědělské veřejnou správou jsou upraveny, a aby získán byl jasný obraz o celém rozsahu působnosti veřejné v odvětví zemědělském. Při tom obrácen byl hlavní zřetel k tomu, aby kniha tato sloužila co nejvíce možno praktickým potřebám nejen příslušníkům zemědělství a samosprávných korporací obecních a okresních, nýbrž i všech těch, kdo jakýmkoliv způsobem zemědělskými záležitostmi se zabývají.

Svazek prvý obsahuje tyto části: Zastoupení zájmů zemědělských. — Právní poměr hospodáře k jeho zřízencům. — Ochrana polního majetku. — Opatření proti škůdcům přírodním. — Opatření k podpoře chovu dobytka. —

Opatření k ochraně dobytka před nákazou. — Ochrana lesů. —

Svazek druhý má tento obsah: Péče o stromoví. Myslivost. — Rybářství. — Zemědělské meliorace. — Daně a poplatky zemědělství se týkající. — Opatření k podpoře úvěru zemědělského. Svépomocná družstva v zemědělství. — Pojištění pro případ stáří.

Český odbor rady zemědělské, který v uznání potřeby a významu takového díla pro zemědělce české dal k vydání jeho podnět a pro sepsání jeho v osobě p. prof. dra. Fr. Fiedlera vynikající a v oboru zemědělského zákonodárství a politiky zemědělské nad jiné povolanou sílu nalezl, upozorňuje veškeré vrstvy zemědělské, hosp. spolky a jednotlivce, velkostatky atd., jakož i samosprávné orgány na tuto práci a doporučuje ji vrstvám těmto jako vynikající pomůcku.

Důležité dílo pro hospodáře. Kdyby nebyla fráze o vyplněné citelné mezeře v naší literatuře již tak otřepána a tak často zneužívána, byla by plně na místě u nového velikého podniku, jejž ohlašuje nakladatelství Šimáčkovo. Jest to Hospodářský slovník naučný, illustrovaná encyklopedie veškerého zemědělství polního i lesního, jakož i hospodářského průmyslu. V čele podniku stojí síla k tomu úkolu u nás beze sporu nejpovolanější, zemský inspektor hospodářského vyučování v království Českém Dr. Fr. Sitenský, jenž řídí redakci za součinnosti profesorského sboru král. české zemské hospodářské akademie v Táboře a přispění všech našich vynikajících odborníků. Lze tudíž s jistotou očekávati, že Hospodářský slovník naučný stane se dokonalým a nezbytným každému, kdo zajímá se o jakýkoliv odbor zemědělský. Těšíme se, že můžeme za dnešní nadprodukce literární oznámiti čtenářstvu svému podnik tak důležitý a potřebný a doporučujeme jej co nejdůtklivěji našim zemědělcům, lesníkům, profesorům i žactvu hospodářských ústavů, úřednictvu velkostatků, duchovenstvu, učitelstvu, zahradníkům, majitelům a úředníkům hospodářských závodů průmyslových atd. ve vlastním jeho prospěchu. Obšírný prospekt jest v tisku a bude zaslán každému na požádání zdarma a franko.

Kapesní kalendář myslivců a lovců na obyčejný rok 1902. Uspořádali Fr. Hrubý a V. Schaller. Nákladem knihkupectví A. Reinwarta v Praze ve Vodičkově ulici č. 23. Vkusně v plátně vázaný za 1 K 50 h., poštou 1 K 60 h. Z bohatého obsahu uvádíme kromě podrobné kalendářní části: Nařízení o zbrani. — Doba ochrany a střelby zvěře. — O honbě vůbec. — Zvěř vysoká. — Český pes a jeho základní formy. — Podmínky dobrého stavu zvěře. — Úlovky v Čechách r. 1899. — Střelné zbraně. — Zimní píce zajícům a srncům. — Odstřelování tetřívků. — Bezdýmný prach pro honbu. — Honba černé zvěře. — Barvení parohů a parůžků. — Jelen a zajíc co do léčení před dávnými časy. — Nasazování srnčích parůžků. — Kdy a jaký vliv má umělé hnojivo na zvěř. — Divoký králík. — Vliv lesů na povětrnost. — Ochrana stromků před ohryzením. — Tabulky k vypočítání pevného neb krychl. metru ležících kmenů. — Zápisník odstřelu. — Poznámky atd. Pečlivě sestavená tato příruční knížka, již nakladatelství vypravilo nanejvýš vkusně, jest, jak z přehledu obsahu patrno, dobrou rukovětí pro každého našeho myslivce i lovce.

„Hospodářská družstva v cizině a u nás“, vydal svým nákladem Fr. Novák, uč. rol. školy v Plzni. Spis tento obsahuje četné dobré pokyny pro zakládání a vedení družstev. Jaké oblibě spisek tento se těší a jaký zájem má rolnictvo o družstva, patrno z toho, že v krátké době čtyř měsíců uspořádáno bylo *třetí vydání*. Mnohé spolky a hosp. družstva zakoupila větší počet výtisků pro své členy. Cena 40 h.

Úpadek ovčáctví a příští jeho rozvoj v král. Českém. Napsal Frant. Novák, učitel rolnické školy v Plzni. Spis jest dobrým příspěvkem k nauce o chovu zvířat a organisaci hospodářské. Cena 40 h. Nákladem vlastním.

Hospodářské spolky a družstva.

Hospodářské spolky.

Ovocnický spolek pro království České konal dne 15. prosince 1901 ve velké zasedací síni rady zeměděl. pro král. České v Praze na Václavském nám. čp. 54 řádnou valnou hromadu s následujícím programem. 1. Sdělení protokolu poslední valné hromady. 2. Zpráva jednatelská. 3. Zpráva přehlížitelů účtů. 4. Doplňovací volba do ústředního výboru. 5. Pojednání o škůdci jabloní „Mšice krvavá“ — v rozhovor uvedl člen ústředního výboru a rady zemědělské pro král. České pan Hynek Páv. 6. Volné návrhy.

K petici Ústřední společnosti hospodářské pro král. České, kterou společnost u sborů zákonodárných a u vlády naléhá na to, aby při ujednávání příštích smluv obchodních bylo hleděno k tomu, by domácí výroba zemědělská došla účinnější ochrany a aby pro případ, že by Německo trvalo na svém celním tarifu a další smlouva s ním byla nemožna, zahájena byla se strany Rakousko-Uherska samostatná celní politika vydatnou celní ochranou zemědělství a zavedena celní opatření proti dovozu německému, přidružilo se doposud 82 hosp. jednot českých. Veškeré petice předloženy byly J. J. Drem. Bedř. kníž. Schwarzenbergem sněmovně poslanecké na říšské radě.

Hospodářsko-průmysl. jednota pro krajinu Mnich.-Hradišťskou ve Mnichově Hradišti pořádala výroční valnou hromadu v Mn. Hradišti v neděli dne 15. prosince 1901 v zasedací síni okresního zastupitelství s následujícím programem: 1. Čtení protokolu z poslední výroční valné hromady. 2. Přijímání členů a vybírání příspěvků. 3. Zprávy jednatele, pokladníka a revisorů účtů. 4. Volby: a) 4 členů výboru za odstupující pp. Matesa, Kabeše, Düricha, Fr. Koťátky; b) 1 náhradníka za odstupujícího p. Václava Buriana; (odstupující pánové mohou opět býti voleni. c) 2 revisorů účtů. 5. Zpráva delegáta zemědělské rady p. Jos. Masopusta. 6. Zpráva delegáta Ústř. společnosti hospodářské p. Jos. Janků. 7. Volné návrhy.

Valná hromada Hospodářského spolku okr. lounského konána byla dne 8. prosince 1901 v Lounech s následujícím programem: 1. Vybírání členských příspěvků a přihlašování nových členů. 2. Čtení protokolu poslední valné hromady. 3. „Vady mléčné a výroba másla.“ Přednesla slečna Běla Valentová, ředitelka okresní hospodyňské školy.

4. „Regulace Ohře a zužitkování vodní síly u Kadaně". Přednesl p. dr. František Miffek, okresní tajemník. 5. Rozdání stříbrných a bronzových medailí, udělených při přehlídce chovného skotu v Lounech. 6. Volné návrhy.

Včelařská jednota pro Hořovice a okolí pořádala kurs ku výrobě slaměných úlů. Kurs počal v hospodářské škole hořovické dne 1. prosince t. r. a trval po 5 dní. Účastníky tohoto kursu byli členové včelařské jednoty, spolku absolventů hospodářské školy hořovické a hospodářské školy hořovické a hospodářského spolku okresního v Hořovicích.

Hospodářský spolek pro okres Haberský pořádal dne 8. prosince 1901 valnou hromadu v Habrech s následujícím programem: 1. Čtení protokolu schůze minulé. 2. „O strojených hnojivech a jich používání" přednesl p. J. Ludvig, účetní akciové továrny na umělá hnojiva v Kolíně. 3. Volné návrhy a dotazy. 4. Přijímání členských příspěvků a přihlášky k nákupu soli, kainitu a jiných potřeb hospodářských. 5. Předložení rozborů strojených hnojiv.

Hospodářsko-čtenářský spolek v Hostouni, p. Středokluky, pořádal dne 24. listopadu 1901 mimořádnou valnou hromadu v Hostouni, při níž přednášel pan R. Purghart, kočovný učitel rady zemědělské: „O škůdcích z říše hmyzu na rostlinách obilních a pícních."

Hospodářský spolek pro okres Vlašimský konal mimořádnou valnou hromadu dne 10. listopadu 1901 v Libouni, při níž bylo pojednáno: „O povznesení naší samosprávy" a „Ošetřování stromů na podzim". Dne 24. listopadu pořádal týž spolek schůzi v Tehově, kde přednášel p. P. Josef Smrčka: „O příčinách nedostatku dělnictva na venkově".

Včelařský spolek pro okres Blatenský pořádal dne 24. listopadu 1901 valnou schůzi včelařskou s přednáškami p. Jar. Martinovského „O včelařské výstavě a sjezdu v Třebíči" a p. Al. Majera „O úlu".

Čtenářsko-hospodářská jednota v Probluzi pořádá valnou schůzi dne 15. prosince t. r. v Probluzi, při které přednáší pan Richard Purghart, ředitel z Prahy o těchto otázkách: 1. „Používání strojených hnojiv s ohledem na novověké názory". 2. „O pomoci při porodu hospodářských zvířat" (s demonstracemi na modellu). — Ku konci „Zodpovídání daných hospodářsko-odborných otázek". —

Místní odbor Národní Jednoty Pošumavské v Osvračíně konal dne 1. prosince 1901 veřejnou schůzi s přednáškou pana Frt. Nováka, učitele rolnické školy v Plzni, který pojednal 1. o chovu nobytka, 2. o lukařství.

Místní odbor Národní Jednoty Pošumavské ve Zlivi pořádal v neděli dne 15. prosince 1901 ve Zlivi schůzi s tímto programem: 1. Čtení protokolu minulé schůze. 2. Přednáška učitele rolnické školy v Českých Budějovicích p. Fr. Prášila „o záložnách Reiffeisenských". 3. Zapisování členů záložny a volba přípravného komitétu. 4. Rozhovor „o vzdělání dorostu rolnického" (zahájí p. uč. Fr. Prášil).

Hopodářská družstva.

Jednota českých družstev mlékařských ve Vysokém Mýtě pořádala v neděli, 17. listopadu 1901 v sále První záložny v Mýtě V. valnou schůzi členů s následujícím programem: 1. Formalie. 2. Má-li býti opět pořádána výstavka? 3. Zpráva účetní a jednatel. 4. Volné návrhy.

Výstavy.

Hospodářská výstava v Praze. Z usnesení ředitelstva Ústřední společnosti hospodářské pro království České pořádána bude podobně jako v létech dřívějších také dne 15. až 19. května 1902 v Praze všeobecná zemědělská výstava chovných zvířat a výrobků různých odvětví hospodářských, sloučená s obvyklým výstavním trhem hosp. strojů a nářadí. K opětnému pořádání výstavy hospodářské povzbuzuje společnost netoliko značný úspěch, jakého dosavadní výstavy docílily, nýbrž i snaha, utužovati přímý styk hospodářských výrobců s konsumenty a všemožně usnadňovati odbyt chovného zvířectva a výrobků průmyslu hospodářského. Výstavní výbor, který k výstavě koná přípravy, usnesl se na tom, že k obvyklým skupinám výstavním připojena býti má tentokráte výstavka učebných pomůcek hospodářských škol, výstavka motorů důležitých pro zemědělství, konkurence strojů a po případě i výstavka lovecká. Co se týče konkurence strojů, uvažoval výstavní výbor o otázce, s kterými stroji by podniknuta býti měla. Po všestranné úvaze usnesl se výstavní výbor, při příští výstavě podniknouti konkurenci s mlátičkami a čistícími stroji. Jako při výstavách dřívějších má i příště hlavní pozornost věnována býti výstavce chovných zvířat a postaráno býti o to, aby menší hospodáři chovná zvířata vystavující, čestnými odměnami a peněžitými příspěvky co nejvíce odškodněni byli za oběti, které výstavnímu podniku obesláním výstavy přinášejí. Výstavní program vydán bude co nejdříve a bude kanceláří Ústřední společnosti hospodářské v Praze každému co nejochotněji zaslán.

Zprávy tržní, statistické a o stavu osení.

Pražská plodinová bursa dne 13. pros. 1901. Znamená se vše za 50 kg. transito: Pšenice česká jakosti 78—80 kg. K 8·75 až 9·35, uherská — až — kg. K 0·— až 0·—, rakouská 77 až — kg. K 9·40 až K 0·—, žito české jakosti 72 až 75 kg. K 8·— až 8·20, uherské jakosti — až — kg. K 0·— až 0·—, ječmen výběr K 8·25 až 8·30, první jakosti K 7·70 až 7·75, střední K 7·40 až 7·50, merkantilní K 7·40 až 7·50, oves rychlík 1901 K 7·60 až 7·70, prima 1901 K 7·55 až 7·60, merkantilní K 7·40 až 7·50, vadný K —·— až K —·—, kukuřice uherská K 0·— až K 0·—, cinquantinová 1900 K 0·— až 9·—, nová 1901 K 6·40 až 6·50, cinquant. 1901 K 7·50 až 7·60, vikev česká K 0·— až 0·—, pohanka K 0·— až 0·—.

Plzeň. Na trh dne 11. pros. 1901 přiveženo na 30 povozech 504 hektolitrů obilí. Tržní ceny nejvyšší a střední. Za 100 kg. pšenice K 17·80 až 17·50, žita K 16·60 až 16·30, ječmene K 15·30, až 15·—, ovsa K 15·40 až 15·—, sena nejvyšší cena K —·—, prostřední K 9·—, nejnižší K 7·80, slámy nejvyšší cena K 0·— prostřední K 6·40, nejnižší K 0·—, brambory 100 kg. K 3·30 až K 2·85.

Chrudim, ceny tržní dne 7. prosince. Hektolitr pšenice od K 13·30 do 14·30, hl. žita od K 11·— až 11·80

hl. ječmene od K 8·80 do K 10·—, 1 hl. ovsa od K 6·20, do K 7·80, 1 hl. zemčat od K 1·92 do K 2·—, 100 kg. sena lučního od K 8·40 do 9·40, kg. másla čerstvého K 2·20.

V Písku, dne 11. prosince. Průměrná cena 1 hektolitru pšenice K 14·— až 13·76, žita K 11·54 až 11·45, ječmene K 9·94 až 9·86, ovsa K 7·10 až 7·10, hráchu K 13·60.

Vysoké Mýto, dne 7. prosince. Průměrné týhodní tržní ceny. Pšenice 50 kg. K 8·60 až 9·—, žita 50 kg. K 7·60 až 8·—, ječmene 50 kg. 6·40 až 6·80, ovsa 50 kg. K 6·60 až 7·—, brambor 50 kg. K 3·—; másla 1 kg. K 2·—, vejce 60 kusů K 4·—, sena 1 metr. cent K 6·— až 8·—, slámy 1 metr. cent K 5·— až 6·50.

V Jičíně, dne 9. prosince. Tržní ceny. Pšenice váha hl. 75 až 80 kg. K 12·— až 14·20, žito váha hl. 72 až 76 1/2 kg. K 112·0 až 12·40, ječmen váha hl. 66 až 73 kg. K 8·50 až 9·70, oves váha hl. 45 až 50 kg. K 6·50 až 7·40, máslo čerstvé kg. K 2·08 až 2·40.

Mladá Boleslav, dne 6. pros. Pšenice hl. váha 81 až 81 kil. za 50 kg. K 8·70, 8·77 až 8·85, žito hl. váha 74—75 kil. K 7·75, 7·92 až 8·10, ječmen 0 hl. váha — až —kil. K 0·— 0·— až 0·—, oves váha 47—51 kg. K 7·50, 7·65 až 7·80, zemčata 50 kg. K 1·50, 1·55, 1·60, seno 50 kg. K 5·—, 5·15, 5·30, sláma K 0·— 0·—, 0·—, máslo 1 kg. K 2·08, 2·20, 2·32. Na trh bylo na 20 vozích 284 hl. obilí přiveženo.

V Hradci Králové, dne 7. prosince 1 hl. pšenice K 13·50 až 14·80, 1 hl. žita K 11·60 až 12·20, 1 hl. ječmene K 8·80 až 9·20, 1 hl. ovsa K 5·80 až 6·50, 1 hl. bramborů K 2·— až 2·20, 1 hl. jetelového semínka červeného K 76·— až 94·—, 1 hl. máku K 33·— až 34·—, 1 hl. lněného semene K 16·— až 18·—. Na trh bylo přivezeno hl.: pšenice 918, žita 525, ječmene 431, ovsa 746, jetelového semínka 31, lněného sem. 7 1/2, 110 pytlů brambor.

Zpráva o dobytčím trhu v Plzni, dne 18. listopadu 1901 odbývaném. Přihnáno bylo 1610 koní a 1828 hovězího dobytka různých druhů, v loni obnášel příhon 1060 koní a 1581 kusů hovězího dobytka. Při zvěrolékařské prohlídce byla veškerá zvířata na trh přihnaná zdravými a nepodezřelými shledána. Příhon koní byl tentokráte značnější, odbyt ale slabý, poptávka po dobytku hovězím byla čilá. Průměrné ceny byly následující: za 1 koně kočárového 900 K, za 1 koně pro hospodářství 700 K, za 1 koně těžkého tahouna 1000 K, za 1 hříbě tříleté 700 K, za hříbě dvouleté 500 K, za 1 hříbě roční 400 K, za 1 hříbě letošní 250 K, za 1 býka pro chov 300 K, za 1 krávu dojnou Ima 360 K, za 1 krávu dojnou prostřední 300 K, za 1 jalovici dospělou 180 K, za voly krmné a sice za 100 kg. 68 K, za krávy tlusté za 100 kg 54 K, za býky těžké za 100 kg 68 K, za voly tažní silné za 100 kg 70 K, za voly tažní prostřední za 100 kg 65 K, za vol[illegible] hubené za 100 kg 56 K, za krávy hubené [illegible] 40 K, za mladé kusy (jalovčata) za 100 kg [illegible]

Nakažlivé nemoci zvířecí.

Nakažlivé nemoci dobytčí a počet zamořených míst. Dne 21. listop. 1901 zamořen byl dle úředních zpráv následující počet míst nakažlivými nemocemi zvířecími:

	Počet zamořených míst v Čechách	Předlitavsku	Uhrách dne 20. listop.
kulhavkou a slintavkou	—	3	—
snětí slezinnou	2	12	58
ozhřivkou	1	3	57
červenkou vepřového bravu	6	49	83
morem „ „	12	86	476

Výkaz nakažlivých nemocí zvířecích, kteréž v období od 25. listop. do 1. pros. 1901 v království Českém panovaly.
(NB. Číslice vedle osad znamenají počet zamořených dvorců.)

I. Sněť slezinná:

1. v okresu budějovickém ve Vrabčích 1. **2.** v okresu chebském v Nebanicích 1.

II. Ozhřivka:

1. v okresu trutnovském v Trutnově 1.

III. Červenka vepřů:

V okresu královédvorském v Jaroměři 1.

IV. Mor vepřů:

1. v okresu ústeckém v Ústí n. L. 2 a v Předlici 1. **2.** v okresu broumovském v Nizké Srbské 2. **3.** v okresu fridlandském v Schönwaldu 1. **4.** v okresu jablonském v Röhrsdorfu 1 a ve Vratislavicích 1. **5.** v okresu vrchlabském v Nové Vsi 1 a v Dolní Brsnici 1. **6.** v okresu rumburském v Horní Chřibské 1. **7.** v okresu děčínském ve Freudenbergu 1, v Haselu 1, v Horním Prýsku 2 a v Kamenickém Šenové 1.

V. Puchýřina na údech pohlavních:

1. v okresu ústeckém v Brné 3. **2.** v okresu klatovském v Týnci 1. **3.** v okresu žateckém ve Rvenicích 1 a ve Vrbce 6.

Vyhlášení c. k. místodržitelství v Praze ze dne 3. prosince 1901 čís. 236.205, jež týká se průměrné ceny za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, která byla v Praze v měsíci listop. 1901 zjištěna. Průměrná cena tržní za zabitý vepřový dobytek všech jakostí, zjištěná po rozumu § 3. lit. a) císařského nařízení ze dne 15. září 1900 z. ř. čís. 154 a ministerského nařízení ze dne 18. září 1900 z. ř. čís. 155 o zamezení a utlumení moru vepřů, která byla v Praze v měsíci listop. b. r. a která v měsíci prosinci 1901 sloužiti má za základ při vyměření náhrady za jatečné vepře (tučné i masité, pro porážku zralé) za příčinou provedení shora uvedených nařízení zabité, obnáší 1 K 14 h za kilogram. Což se tímto vyhlašuje.

Dlužníkům za subvenční skot.

Český odbor rady zemědělské upozorňuje vícekráte upomínané dlužníky za subvenční skot, že v příštím čísle tohoto listu uveřejněna budou po usnesení výboru odborového za účelem kontroly veřejnosti jména těch dlužníků, kteří přes opětovné upomenutí dlužni jsou splatné příspěvky za přidělený jim subvenční skot.

Z českého odboru rady zemědělské pro král. České.

Předseda:
Heřman Janda.

(Zasláno.)

(Mlékařství.) Rolník ví ze zkušenosti, že v zimě následkem krmení v stáji, krávy tolik mléka neposkytují jako v létě a že jakost jeho není také tak dobrá. Budiž proto zde upozorněno na **Kwizdův korneuburský výživný prášek pro dobytek**, který po 50 let s úspěchem pány hospodáři jest používán. Co přísada ke krmivu při stálém používání zlepšuje prášek Kwizdův jakost mléka i vydatnost.

(Zasláno.)

Raulichův patentovaný stroj ku tření lnu a konopí. Na tomto stroji docílí se čistého vlákna, zbaveného veškerého pazdeří, takže za zboží takové vyšších cen se docílí. Vypotěraný len jest velice jemný, hebký a lesklý jako hedvábí. Vlákna nevytahá se daleko tolik jako na ručních potěradlech nebo mlýncích. Stroj jest trvanlivý a uspoří se ním mnoho pracovní síly. Veškeré bližší zprávy ochotně podá hlavní zastupitelství: Josef Vystrčil a syn v Telči na Moravě.

Tiskem Dra. Edv. Grégra v Praze. — Nákladem českého odboru rady zemědělské pro království České.